

AUTHOR JACOB BEN ASCHER

NO. 202

TITLE פירוש ארבעה
[ARBA'AH TURIM]:
VOL. I

RR _____

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

IMPRINT PIOVE DI SACCO, 1475

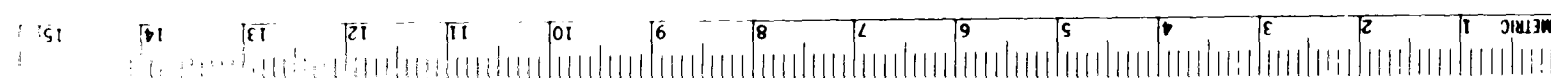
These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

CALL NO. GOFF, HEB 47; ACC. 191942

DATE MICROFILMED _____

C2399

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

XEROX University Microfilms, Inc.
A SUBSIDIARY OF XEROX CORPORATION

מ
ב
ט
נ
ס
ל
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד

למדת תפיל ולמדת קבלת זכר
בבחינתו ואיסור שם וולתו
הנחתו וברכתו

מי שאין לו אלא של ראש או של יד

מקום הנחתו לכל אדם ולא יסור וס
ושיעור אורך הרצועות דוחבן וצווי
וצוויחן למר

המשמוש בהן וסדר הסדתן והנחתן
בתיקון

אין לברך בשעת הסרתן

זמן הנחתן שחרית

שבת ולס אינם זמנים וחול המועד ז'
זמנו

תיקון בתובתו ועשייתו וכל חסד
תיקונו

אם נחלק לרוב חכמים או נסקרו חרצ'
וצרעות ושיוחז שחורות מבוחר ופ
ומעוברין לשמו

סדר הנחתן לרשיות ולז'
שני זוגין

ראשי חסיסין של ראש ושל יד

דיקודים ואזויה וזיתן וחסידות ריל
זיתרות

במה כדולות מצות המליץ וענש
חמסלך

מי החסודי פחז נחז קודמין למזחל
מכוסים

מי חבשר לעשותו וממי בלקחיו זס'
וסדר בדיקתו

אנשכאלומה ואוסגית שמיש בהן וב
ובבית שחן בו דאם שימש וראח קרני

איסור השנתתם וחזמנה

איסור הנכנס בהן לבית הבכא וביצר
יעשה בהבנסו ואם שבת ונכנס בהן

איסור נשינה בהן

איסור הנכנס בהן לבית הקברות ול'
ולבית המרחץ

סדר הברכות הקצרות

ברכות התורה ומי שמשנים
אור היום

קריאת שמע בשבת ובראש
החודש

איסור הנשינה בהן

איסור הנשינה בהן

איסור הנשינה בהן

איסור הנשינה בהן

איסור הנשינה בהן

איסור הנשינה בהן

איסור הנשינה בהן

איסור הנשינה בהן

איסור הנשינה בהן

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח

ת

התחלת זמן תפילה השחר וסופו ואי סודר למוד ומלאכה ואכילה קודם תפילה זמי שרוצה להשכים בדרך מתי יתפלל

ה

מקום הראוי לתפילה לאומצו ולבעל דלבעל הבית ושיחא גסי ושלא יהא חודצץ ביגו לבין הקיר ולא יהא אחור אחורי רבו וקביעות המקום ובמח ובנס בבית הבנסת ולא יעבור אחריה ולא יתפלל עם הציבור ובמח צריך לחזר אחריה וריצה לבית הבנסת ודלהמתין לחבירו ודקייקה בבית הבנסת הבנסת

ז

ת' קוץ בגדי ואיזורו בשעת תפילה

ח

נקיות הגוף מנקביו ומימי רגלים וזמרוק ונקיות בפנים

ט

שחייה קורם תפילה ומתוך מה יעמ יעמוד לתפילה

י

לחיבו יחזיר פניו להתפלל ולמי שר שרובב על חמוד או יושב בספינה

יא

ביוז הרגלים ובפיפת הראש ולחיב ולהיכו יסח עיגיו

יב

לא יאחוז בידו רבו הסודרו

יג

ציהוק ופיהוק ורוק ועקיצת בנה וחחמסת סלית ומשוו בתפילה ולא יצוח אים יד על סגסידו

יד

בוזגתו בתפילה ולעשותה בקרבן ולתסיר רברים המוגעי את הכוונת

טו

שבור ושתוי אל יתפלל

טז

סידור התפילה קורם התפלל

יז

חיתור לשונו בתפילה ולא ישמע בח קולו ואיזה מקום עיקר הכוונת ולתחזור אם לא ביוז

קא

המתפלל

קב

עיטוש בתפילה כמו שיתבאר

קג

הפסק בתפילה למלך ולנחש ודע ולעקרב ולשודר ולחיבו הוא חוזר וההפסק לקריש ולקרדשה

קה

שחייה שבין שתי התפילות

קי

מי מפסוד ממנה ובעל קרי ומי ש שתורתו אומנותו

קיא

ספק התפלל אם לאו וההיא ד' יוח יוחנו ולואי שיתפלל ארם כל חיום כולו ואין להתפלל תפילה גרבה

קיב

סעך ולא התפלל שחרית או ערבית או מצותה או מושח או לא הזכיר של שבת ד'ח במצותה

קיד

צריך לענות קנדשה ולשחות עם חודצבור בסודים חילבר חנגסט ומצ ומצא ציבור מתפללין לא יתפלל אלא בענין שיכול לענות ולשחות עמו

קיה

תפילת הביגוד ותפילה קצרה מתי יאמרו תפילת חירוא לדרך וחנגסט לבית המודש וירא ממנו

קיו

סמיתות תפילה לתפילה העצית אמר ודע

קיז

אין שואלין צרבי יחיד בשלש ראשונן ובשלש אחרונות

קיח

ברכת אבות ובאיזה מקום שותח ודביצר שותח ושאינו לחוסיה יותר בשבח

קיט

שנייה דכה הזכרה מתי ומצח דאם דאם טעה בח וכל ריניה ויעלה ויבא ששבה ויזכר קורם שפתח בברכה של אחריה וכן בשאלח

קכ

סדר לממה בתקנה זו אחד זו

אין זך לטש זרין
צוטרן זען עוסקין
בחספר וחזק זעצן

עב

זישן עם אחר איש או יום
בזו אם יקרא

עג

דין לבו או שאר איבריו
צוגעין הערות וטלית חנה
מוגנין

ער

שלא לקרותה בנגד עדות גוי ועדות
שבעששית ועדות שבאיש ולא בנגד ד
דבר שעדות באשת

עה

דין קריאה בנגד צואה ובסולה וצואה
שבגומץ וספק צואה במקום שקראח
זקראח ומצא אצלו צואה

עי

קריאתה בנגד מי רגלים ובסולן

עז

קוראח זמי רגלים שותתין על ברבין
ולחיבן חוזר בששדה בח

עח

דיחוק קריאת מצואת אדם בהמה חז
חיה ועוף ומחפחתו או מהפחת אחר
בשעת שש ותפילח

עט

מי שאינו יכול לעמוד על עצמו מחם
מהמתח בשעת שש ותפילח

ם

הרחקה מצואת קסן זמי שקרא ורא
וראח צואה בנגד

סא

סיעור יבשות חצואה וריחוק ממי רג
רגלים

סב

קריאתה בנגד בית חבטא ובתוכו זוי
זוימון לבית חבטא

סג

קריאתה בבית המרחץ

סד

קוראח וחלועה למקום מסובח פוס
פוסק ולהיבן חוזר

סה

קריאתה בנגד מי משרח וחרוץ בהן

סו

קריאתה בנגד עביס זגרה של רעי זא
זאם זן בבית ובסולן

סז

בזכה ראשונה רחמימה זאם סעק ב
בח שליח ציבור יקדושת שרה ירגליי
חיחיר לאומרה

ג

ברכה שנייה ברבות אינם מעבבות
מי אם ביוזן לבו יצא

ד

שש בבזנה ובאימה זאין אומרים א
אמן אל מלך גאמן וחאמר שמע זכר
זכרמלך והארבה באחר זויקדוק קר
קריאתה והפסק בין התיבות

ה

אם לא דקדק באותיותיה זאם לאח
חשמיע לאזנו יצא וקרא בכל לשון

ו

עיקר הבזנה בפסוק ראשון וחקור
בשחוא הולך או פרקון או דומע בעי
בעיניו ומראה באצבעותיו או עוסק
במלאכתו וצל חאילן ועל חזרבר

ז

לחפרע או ששחח בח

שקראח ונבנס במ
קום שקורין ארזח

באמצעית דבין
מסיקין בהל
לעלות לתור

במחוז מיערה
וסמא מורס על שבע

מי חפסור ממגח זאם חפסור דשאל
לקרותה

מדיש לו מת אד משמר אפז מת אח
אחר איגור דשאי לקרותה זאין קורין
אותח בבית הקברות ולא בארבע אמ
אמנת של מת

ח

שון ונמא יבגשגג ילוד יעויע
על ידו ונרסלין אמו עלגא

בבול או בממח או על חביו
חביו צדיר נטילת ותמאבילגו או
אין צדיר נטילת

נרסל ארם ידיו גת ונמחזק עש
עליהו כל היום

מי שעשה צרכיו ודעה לאכול דמא
דיאר יסול את ידיו סדר הסבת וד
דודר ארץ

מבלו לנטילת ברבא ובל הלכותיו

דין חכמיעה ודיבתח מהיבו יבא
יבצע ומי יבצע כשהם רבים וק
וקביעות מקום לבציעה או שבת
ולא בצע אך שמסופק אם בצע ו
דאין יוצע אלא מי שגבל

מת הראוי ללכוע בגזקתו למב
לפגיו שלמה והתיבות או גדולת
דקסצח ומה האם בכסניו ודוה
ולחמניות והקניני ודודקניו וק
וסדיהא ונהמא רהרסוקא ודבר
שבלילתו עבד ורבה

חמשמש בסעודה על פה יש לו לב
לברד ממח שימנו לו ומה יתנו ל
לו ומה ימנו לו

אין משיחין בקעורה ומנהג דוד א
ארץ שבת והוצא לחוץ לצרכיו

עשיית צרכיו גמל ואכליו ובצוק
ובמשקיו

שבת וחכמים איבליו ומשקיו במי
בפיו בלא ברפח

מים אמצעים ודין בשר אחר בבינה
או אימכא ושנים אופלע על שולחן
אחר בשר ובבינה

דין יין ושאר משקין שבתוך המזון
ויין שלמי המזון ולאחריו ואם
אחר מפרד לפולם ומי מבורד על
המוכמד ופתעית ברביו עליו ומח
מברביו

קסד

קסה

קסו

קסז

קסח

קסט

קע

קעא

קעב

קעג

קעד

קעה

החזון וספרה וקדו
למנו ללול לין הגלגל

אין שליו ציבור רשאי להמש
והגיבה בציבור

אין חציבור רשאי לצאת עד שיבטל
ספר תורה

בית הכנסת באיזה מקום בוגין א
אותה דאנה פיתחון לו סתת ואשח
מעמירים חיבלותיבה והיבאיו
יושבין בה

קדושת בית הכנסת ואין פועיל פ
בה תנאי

אין סותרין אותה לבנות אחרת

חטנותו לבית המדרש או לרובד א
אחר והמעוות שגבר לבנות ועצור
ואכניו היאר ממבר ומה יעשה בו
הלוקח

דחבה של עיר ומקום שמתבליו
בו באקראי ותשמישי מצוח דאין ב
בהן קדושה ותשמישי קדושה יש
בהן קדושה ואסור לשנותו מקרו
מקדושה המורה לקלה ואנה גג
גגנים

קביעות עת לתורה ומה שהרית

משא דמהו באמזנה ומשא דמהו ע
עם הגנים ביום אירם

קביעות עת האוכל ובל הלכותיו

להזהיר בנטילת ידים וברפתו
והגיגב

דין הבלי שנטילין ממנו ושיבא
מכה גברא

מים הראויין לנטילה ושיעור

החוצץ בנטילה ועד היכן נטילין
חידים

קמט

קמז

קמח

קמט

קמז

קמח

קמט

קמז

קמח

קמט

קמז

קמח

קמט

קמז

קמח

קמט

קמז

קמח

נפילת אפים

סדר קדושה ואם יחיד מומרים או

עליצו לשבח ופיסום הקטורת ומזמ
ומזמורים שלאחר תפילה

עניית תחנונים של שני וחמשי

קריאת הספר בשני ובחמשי וסדר ג
שקורין ואם אין שם בהז ולוי

סדר שבעה שקורין בשבת

אין קורין בתורה פחות מג פסוקים

אין משיירין בפרשה ולא מתחילין בה
פחות מג פסוקים

הקורא בתורה צריך לסדר אותה תח
תחילה ולפיתוח ולאחזה בירו ול

גשתתק הקורא וכל הלכותיו

צריך לקרות מעומד ולא יקראו שני
שנים ביחד ולא יקראו למי שאינו
רגילין לקרות וחזו שרוצח לקרות
צריך שיעמוד אחר עמו

טעח הקורא וכל הלכותיו

אין קורין בחומשין ולא בפחות מע
מעשרה ואם אין שם אלא אחד שיר
שירוע לקרות ואם בולם בהגים א
לדים

מרגין בנביא ולא בתורה ואין גול
גוללין בציבור

דין המתרגם והאירגא אין מתרגמין

אסור לספר ולצאת בשעה קריאת ח
התורה והעעירוח מפני ספר תורה

קב

קלב

קלד

קלה

קלו

קלז

קלח

קלט

קמ

קמא

קמב

קמג

קמד

קמה

קמז

קמח

קמט

קירל

שנים זבח דין לזוים סע
טעה בח

ברכת השיבה למח חותמת במלכות

ברכת שמע קולינו ושאל בה כל צרכ
צרכיו ובכל ברכה מעניינה ואמצעי
ואמצעות אין להם סדר

ברכת רצה ואומ' אותו במנחה

מורים והאומרו פעמים משתיקין א
אותו ושוחין בו תחילה וסדר

שים שלום ותחנונים שלאחר תפילה
ויבולין לענות קדושה וקריש בהז

מנחה ומסיעה לאחוריו ולא לחזור
למקומו מני

חזרת שליח ציבור התפילה וצריך ש
שיבונו לו וציבור ייענו אמן אחרי
אחריו ועניות אמן ויוצאין בה מי ש
שאינו יודע להקטיל ומי ששבח רב
ש צריך לחזור בשבילן

בגניית קדושה יש ליתו עיניה למע
למעלה

שליח ציבור טעה באחד מן הברכו
המנוגות במנחה לבלתי או מנחה
תפילה והענין והקריש חיים יתעל
ולא יסדר

מורים רבנן ושוחין עם הציבור זב
וברכת בחגים

הילכות ציאות במצות

הפסולין לישא בפיו וזכו שצשתמ
שנשתמר וחזר בתשובה קורא בתור
דאשון

מתי גושאין בפיו ואם גושאים בי
ביום הכיפורים במנחה

קכ

קכא

קכב

קכג

קכד

קכה

קכז

קכח

קכט

קכ

קכא

קכב

קכג

קכד

קכה

שון וזמניו יבטלם ויחיד אביהם
על ידו ונרסלין אמו על ג

בכח או במתח או על חביו
חביו וצריך גטילה והמאביל או
אין צריך גטילה

נרסל אדם ידיו וזמנה עש
עליהן כל היום

מי טעסה צרכיו וידיו לאכול ריח
היאד יסול את ידיו סדר הסבת וד
נורד ארץ

מטל לגטילה ברבנה ובל הלכותיו

דין הצניעה וצניעות מהיכן יבא
יבצע ומי יבצע כשהם רבים וק
וקביעות מקום לבציעה או שבת
ולא בצע אך שמסומק אם בצע ו
דאין יוצע אלא מי שגבל

מת הראייה לבצוע בגדיהם למב
לפניו שלימה וזה יבוא או גדולת
וקסבה ופת האה בכסניו וזה
ולחמניות וחגיגה וקדושתו וזה
וסריהם ונתמארה וקדושתו וזה
שכלילתו עבה ורבה

המשמש בסעודה על מה יש לו לב
לכח עמה שיקנו לו ומה יתנו לו
לו ומה יתנו לו

אין משיחין בסעודה ופניה ודד א
ארץ שבה והיוצא לחוץ לצרכיו

עשיית צרכיו בבת ואכליו ובצד
ובמסריו

שבת וחכמים אוכליו ומסריו במי
בפיו בלא ברפח

מים אמצעים ודין בשר אחר בבית
או אימכא ושנים אוכלין על שולחן
אחר בשר ובבית

דין יין ושאר משקין שבהוד המזון
ויין שלמי המזון ולאתוריו ואם
אחר מבור לפולם ונני מבורד על
המוכר ופתמיה ברבין עליו ומח
מבורד

קסד

קסה

קסו

קסז

קסח

קסט

קע

קעא

קעב

קעג

קעד

קעה

אין צריך ציבור רשאי להמש
התיבה בצניבור

אין ציבור רשאי לצאת עד שיבטל
ספר תורה

בית הכנסת באיזה מקום כגון א
אותה ואנה מיתחון לו מתח ואם
מעמידים חיבל ותיבה וחיכאין
ושבין בה

קדושת בית הכנסת ואין פועיל פ
בה תנאי

אין סותרין אותה לבנות אחרת

השנות לבית המדרש או לזבדא
אחר והטעות שגבו לבנות ועצור
דאכצין היאר צמבר ומה יעשה בו
הלוכת

דובה של עיר ומקום שמתבללין
בו באקראי והשמישי מצוח ואין ב
בחז קדושה והשמישי קדושה יש
בחז קדושה ואסור לשנותה מקדו
מקדושה המורה לקלה ואנה צג
צגזים

קביעות עת לתורה ופת שהרית

משא דמות באמונה ומשא דמות ע
עם חגים ביום אירם

קביעות עת האובל ובל הלכותיו

לחזהיר בגטילה ידים וברפתו
והגיגב

דין חבלי שזוסלין ממנו ושיבא
מכה גברא

מים הראויין לגטילה ושיעורו

החוצץ בגטילה ועד היכן צוסלין
חידים

קמ

קמט

קנ

קנא

קנב

קנג

קנד

קנה

קע

קעא

קעב

קעג

קעד

קעה

קסב

זיר ל

שנים זבח דין ליהיה סע
טעה בה

ברכת השיבה למח חותמת בעלבות

ברכת שמוע קולינו ושואל בה כל צרכ
צרכיו ובכל ברכה מעניינה ואמצעי
ואמצעיות אין להם סדר

ברכת רצה ואומ' אותו במנחה

מודים והאומרו פעמים משתיקין א
אותו ושוחין בו תחילה וסדר

שום שלום ותחנונים שלאחר תפילה
ויבולין לענות קדושה וקריש בהן

ברכה ופסיעה לאחוריו ולא לחזור
למקומו בני

חצות שלח ציבור התפילה וצריך ש
שיבונו לו וציבור ויענו אמן אחרי
אחריו ועניות אמן ויוצאין בה מי ש
סאינו יודע להתפלל ומי ששכח דבר
שצריך לחזור בשבילו

במצות קדושה יש ליתן עיניו למע
למעלה

שליח ציבור טעה באחד מן הברכה
הנשנות אעפ"י בלחש או מנזיר
התפילה והציבור הקהילה חייב לתקן
ולא יסרב

מודים ורובן ושוחין עם הציבור זב
וברכת בחנים

הילכות נשיאות בנים

הפסולין לישא בפיוחן זבחן ששחמ
שגשחמו וחזר בתשובה קורא בתורה
דאשון

מתי גושאין בפיוחן ואם גושאים בני
ביום הכיפורים במנחה

נפילת אפים

סדר קדושה ואם יזיר ומורים או

עלינו לשבח ופיטום הקטורת ומזמ
ומזמורים שלאחר תפילה

עניית תחנונים של שני וחמשי

קריאת הספר בשני ובחמשי וסדר ב
שקורין ואם אין שם בהן ולוי

סדר שבעה שקורין בשבת

אין קורין בתורה פחות מג' פסוקים

אין משיירין בפרשה ולא מתחילין בה
פחות מג' פסוקים

הקורא בתורה צריך לסדר אותה תת
תחילה ולפתחה ולאחונה בירך ול

גשתתק הקורא וכל הלבנותיו

צריך לקרות מעומד ולא יקראו שני
שנים ביחד ולא יקראו למי שאינו ר
רגילין לקרות וחזן שרוצח לקרות
צריך שיעמוד אחר עמו

טעה חקורא וכל הלבנותיו

אין קורין בחומשין ולא בפחות מע
מעשרה ואם אין שם אלא אחר שירר
שירר לקרות ואם בולם בהנים א
לדים

גדלגין בגביא ולא בתורח ואין גול
גוללין בציבור

דין המתרגם והאינדא אין מתרגמין

אסור לספר ולצאת בשעה קריאת ח
התורח והעמירח מפני ספר התורח

קב

קלב

קלד

קלה

קלו

קלז

קלח

קלט

קמ

קמא

קמב

קמג

קמד

קמה

קמז

קמז

קח

קט

קה

קז

קח

קט

קכ

קכא

קכב

קכג

קכד

קכה

קכז

קכח

קכט

קל

לתהור ולביר המוציא

אם יש אורח הוא מברך כרו שיברך
לבעל הבית ואם לאו גדול מברך
בהן תח מברך ואם לא ישראל שהוא
תח מברך ואין צריך להקדים הלך
הלוי ומצוה לחזר אחר חברכה

ברכת פירות האילן והרעיונות ומ
ומסקין היוצא מהן או שבשלם א
או מי בישראל ויון חי ומבושל ור
ורבש ושמן זית וסוכר ופילפל וז
וזגביל ואגוז מטוגן ברבש

ברכת פרי הארמה והסימן לירע
א זה גרוא פרי הארמה

ברכת שחבל בהן בשר צביצה ודג
ורגים וביוצא בהן ויון שהחמיץ
ותבשיל שגטנת ושקרים רבין ד
ושכר תמרים ושעורים ורבש של צ
ציעים ועשבי השרה והטותה מי
מים לגמא ומורבה

ברכת ירקות ותומי וברתי שלמים
והתובם היון ומכר שלים ומי בי
בישולם ומשקין היוצא מהן

סינח ובידר על פרי העץ פרי האר
הארמה או איפכא או שהכל או ש
שגפל מידו לאתר שבידר או שהב
שהביאו לו יותר מאותו חמין או
שהוא מסופק מאיזה מין הוא וב
וביצר יתנהג בשעת הברכה

ברכה אחרונה לח המינין אם עש
מהן תבשיל או שאכלו חיון או ק
קמחו ושתיתא ואורז ורוחן ושאר
קטניות

ברכה מעין שלשה והתימתה והחזב
והזכרה בה מעין המא רע ואם א
אכל מוזנות ופירות ושתח יין או
אכל שאר מינין עם ז המינין או א
אכל עגבים ושתח יין או שתח מי
מם עם חיון

היה בידו כוס יין ופתח בחמרא ו
וסיים ברשברא או איפכא זכנ בש
בשאר המינין או שסופק אם בי
בירך אם לאו

ברכה ראשונה אין צריכה שיעור ו
ובמה שיעור לז המינין ולשאר ח

חמיצין ומשתייה דאם אכל מז המינין פחות משיעור
מבשיעור ומטעמת אינה צריכה ברבח

היו לפניו מינין הרבה כל הקורם
בפסוק קורם לברכה

כל שהוא עיקר ועמו טפילה והב
והביאו למציחן יין או שמן

באיזה עניין מסר אחר לחכידו ב
בפת דיון ושאר מינין בברכה ראש
ראשונה ואחרונה

כל ברכה צריך שיהא בה שם ומל
ומלכות

עונין אמר אחר ישראל קסד דגוי ול
ולא אחר בותי ואם עונין אמר אח
אחר ברכה אחרונה של פירות

ברכת הירוח ואם מברכין על האת
ו אתרוג של מצוה ואם וורדיו חשו
חטובין סיי וברכת מוגמר ומימ
ומתי מברכין עליו

הנבנס לחגותו של בשם ושל בית
חכסא ועז ומתים ומוגמר העשור
לגמר בלים

ברכה הנס וחרואח אשתו של לוס

ברכת החוראח ואם השומע יוצא
בלא עגיית אמר

חסבת חלום ותענית חלום בשבת
ואנח יאמ עגינר

ברכת גשמים ומתי יאמר אותה

ברכת סמויות סיבות ורעית וע
ועל הטובה מעין הטובה ועל חר
חרעח מעין חרעח

ילדה אשתו או מת אכיר קצח בלל
הרשים או גתנו לו במתנח

הרואה לז ומקום שנעקרה משם
ובכל וס ריביא וחגמי ישראל ומלב
ומלכי ישראל וגוים ובתי ישראל וגו
וגוים בישובן וחורבנן וקברויש
ישיא וגוים וכל דיגיו ובל חילבו
חילבותיו

רב

רג

רד

רה

רו

רז

רח

רט

רי

רית

ריב

ריג

ריד

ריז

ריו

ריח

ריח

ריט

רב

רז

רח

רט

רי

רית

קען

ביסר
בייד על
אבל לא איטא

קען

דברים הבאים בתוך הסעודה מה
בזמנת הסעודה ושלא בזמנת הסע
הסעודה והבאים לאחר הסעודה

קען

בני חבורה שחיו מסובל ויצאו מ
טמטיבתם ודברים הצריכי ברב
אחריתך בעקבות

קעט

אסל יוד או אמרו חב לן וצבדי
אסור למשתו

קם

הסרת הפסח וביבוד חגיגת קורט
ברכת המזון

קפא

דיונים אחרונים

קפב

פנות המזון סעודה בום שלא יחא
שנים

קפג

עשה דברים שבכוס של ברבך דא
ואין משיחין עליו ולא מברכין ע
עלבוט של פודענות וצברבין מי
מיושב

קפד

אשאל ויצא ממקדמו ולא ביד
אשאל וידעו אים ביד ועד מתי
מכור על המזון ופידת שאכלו
דיון ששה זמן במה ביד וכל
הלכות

קפה

פירכה המזון ואם ככל שחן דק
שידעו בשפלה דאם לאו שיע
לאזנו ושיבוד יבול לברך

קפז

אשים וקטנים חייבין ולי שלא אכ
אכל אינו יבול להוציא מי שאכל

קפח

מסבע ברבך ואשיבה של ברבך
לאפדון ושנייה דאומ כח על הציקל
בחגובה ופורים

קפח

שלישית ומצבירים בה של דה ושב
דכח וסעיות וחזרתו וברוד אש
אשר נתן אפילא פתח בחטובות
והמטי

קפט

קען

על חכוס של מ
בזמנת הסעודה ושלא בזמנת הסע
הסעודה והבאים לאחר הסעודה

קען

בני חבורה שחיו מסובל ויצאו מ
טמטיבתם ודברים הצריכי ברב
אחריתך בעקבות

קעט

אסל יוד או אמרו חב לן וצבדי
אסור למשתו

קעט

הסרת הפסח וביבוד חגיגת קורט
ברכת המזון

קם

דיונים אחרונים

קפא

פנות המזון סעודה בום שלא יחא
שנים

קפב

עשה דברים שבכוס של ברבך דא
ואין משיחין עליו ולא מברכין ע
עלבוט של פודענות וצברבין מי
מיושב

קפג

אשאל ויצא ממקדמו ולא ביד
אשאל וידעו אים ביד ועד מתי
מכור על המזון ופידת שאכלו
דיון ששה זמן במה ביד וכל
הלכות

קפד

פירכה המזון ואם ככל שחן דק
שידעו בשפלה דאם לאו שיע
לאזנו ושיבוד יבול לברך

קפה

אשים וקטנים חייבין ולי שלא אכ
אכל אינו יבול להוציא מי שאכל

קפז

מסבע ברבך ואשיבה של ברבך
לאפדון ושנייה דאומ כח על הציקל
בחגובה ופורים

קפח

שלישית ומצבירים בה של דה ושב
דכח וסעיות וחזרתו וברוד אש
אשר נתן אפילא פתח בחטובות
והמטי

קפט

רנה

שהיה עלי דברים שאסור לעשות
לעשות סמור לחשיבה בזה צליל
בשר ובצל וביצה גישול תורמוס
ועשית וחיוס מים ואמית מ
פת ואם נתנו בתנור סמור לחש
לחשיבה

רני

עשית מרורה סמור לחשיבה

רניז

דין סרד שש הקיעות בעש

רנה

דין הסמנה לחמין ולצונז ואם מ
מותר לבסותו לאחר שנתגלה ול
ולחוסיה על ביסיו ולחחלימו וא
ואיזה דברים מחליפין מוסיפין ו
חבל והנחת פירות סביבין

רנס

הנחת קרירה שיש בה דבר חם או
צונז על גבי קרירה טמונה וסוח
בבצק עניין טולסיל ברבר שמ
שמטמיצין בו ולצערן ואם סמו ב
ברבר הניסל וביסח בשאיצו ניסל
או איפכא ולהחזיון בתוך הגומ
הגומא

רס

דין רחיצה בערב שבת

רסא

דברים המותרין בבין השמשות וח
והאסורים ומתי בין השמשות ו
דברים שצריך אדם לדגור בו ומנ
הדלקח

רסב

סידור השולחן מבעוד יום וכבוד
השבת ובגדים ומאכלים וקבלתו
בשמחה

רסג

לחזהר בצר יפה ולברר עליו ולח
ולחוליקו בזמני ואיזה קורם חר
חיא אי גר ח וכה ויין של קידוש
דאין קבלת השבת תלויה בהולק
בהולקתו

רסד

שנים ופתילות שראויין להולק
ואם ברבו יח ופתילה של שעח
ובמח צריך להדליק מן המתילות
ואם צריכה הבחוב

רסה

ליתו בלי תחת הגר לקבל חסמו
והניצונות ולסמור לו בלי מטקס
או קערה מלאח שמן

רסו

במי שהחשיד לו כדרך מה יעשה ב
בניסוד ובמצואתו וכחבילתו וכת
זבת פליו והיאך יפרוק חסורו

רסז

קבלת שבת מבעוד יום וסדרה
התפילה וחתימת הפורס וברכת
המולד

רסה

ערבית ולומר ויבולו בתפילה ולח
ולחחזיר אותו בציבור ואם סעח
והתחיל של חול ולא הזכיר של שב
שבת כערבית או לא התפלל ערב
ערביה בלל וברכת מעין שבע

רסט

קידוש שבבית הבנסת

רע

במה מדליקין ומתי אין לאומרו

רעא

קידוש היום בבניסתו על היין כב
בבוס מלא לאנשים ולגשים ולשת
ולשתות ממנו מלא לוגמיו הוא
וכל המסובין והוא קורם לבבור
יום ולילח ואסור לשתות קורם
וכורס מפח ומקדש ואם נסל יר
יריו קורם ואם לא קדש בלילה
דאם התחיל לאכול מבעוד יום דח
דחשבה לו

רעב

על איזה יין דאוי לקדש ויין מבו
מבושל ואם מקדשין על הפת וח
דחשבר וברכה אחרונה לבוס של ק
קידוש ואם פוסר יין שבתוך המנ
המזון

רעג

אין קידוש אלא במקום סעודה ו
ומה נקרא שיצוי מקום ודין חג
המקדש לאחדים דיש קידוש בלא
זר

רעד

בציעה על שהי ביבדות ואי אימש
איפשר לסעודה בלא פת

רעה

אין קורין ולא פולין ולא בודקין
גלים לאור הצד

רעו

צר ערדליק גוי לצורכו או לצורך
ישראל או בכיתו או במסיבה שיש
וגנים יושבין

רעז

צר שאחדיו הרלת או על הסבלא
ומותר לתני על האילן מפש ומב
דלכמות עליו קערה בשבת

רבו

הרואה חבירו לא ילום ויכה
איש דבריו משגות וצאת ופרי
זרש ובל ריגור

רבז

ברכת האילנות בשמוציאין פרוח

רבח

ברכת הזיקים ודעמים וברקים ו
דוחות ומתי מברך

רבט

ברכת ימים וצהרות הרים ונגיע
יום הגדול

רל

ברכת הקשת והחמה בתקופתה
ולבנה בטהרתה ובוכבים בפשמו
במשמדותם

רלא

אין מתפללין לשעבר אלא על ח
העתיד ומי שאשתו מעוברת והג
דהבנס לכרד ויוצא ממנו והבנס
למור אורגו ולמו חץ ולהקידום
והיוצא מהם

רלב

שינת הצהרים וברכת התירה אח
אחריה וביצר והגהג בכל מעשיו
לשם שמים

רלג

להזכר בתפילת המנחה ואכילה ו
זשאר דברים האסורים סמוך למג
למנחה

רלד

זמנה ואם צריך לחזור אחר מים ל
ליסול את ידיו

רלה

שכח ולא התפלל אותה וצריכה ו
וסודרה

רלו

חחילת זמן ק"ש של ערבית וסופר
ואיסור אכילה משיגיע זמנו ואם
יברך על ק"ש של מטתו ותפילת
ערבית רשות

רלז

ברכית שלפני ק"ש ושל אחריה והפ
דהפסק בפסוקים ויראו עינינו ו
דקויש

רלח

סדר תפילת ערבית ואכ"טעה ולא
חתפלל איתח

רלט

דין להזהר בלומיד לילת

רמ

ק"ש שלפני מיסתו וברכה ופסוק
ופסוקים וסדר פשיטת לבושו

רמא

לעז אדם יצא זו שעה ב
לעז ושלש ואם נמצא לוי זה
והצגע לבת

רמב

אל ישתיו לפני מסחו ערום ולמי
ולמחר לקום בזריות קודם אור
הבקר וטבילה לבעל קרו להפיל

רמג

הילכות שבת להיזהר בעונג
שבת ובהוצאותיו והבנה לצדו ו
דקיבול שכר המעמרן

רמד

שרה מרחץ ותגור להי בירם לגוי
או בקבלות

רמה

בניין בית על גוים כקבלות

רמו

ישא וגוי שקבלו שרה או תגור ב
בנהפות או שלקח הישא תגור
גשבוז מן הגוי

רמז

שכירות בלים וברמה ושאלתו לג
לגוי

רמח

דין שלוחות איגרות בירגוי

רמט

אין מפליגין בספינה בפחות מג
ימים קודם שבת

רנ

אין צריך על העיירות של גרים ובר
ואין הדלכין בלש יותר מג פיסא
פרסאות ואין קובעין בו סעודה
ומצה להתענות בו ואם הוא מ
גשלים

רנא

מציה להבין הוא בעצמו לשבת וב
דבוקר ביום ששי

רנב

איסור מלאכה בו מזמן המנחה ול
דלמענה

רנג

איוזה דבר מיתר לרתחיל סגור לת
לחשיכה ואיוזה אסור ויין ושמן
היוצא מן הענבים וזית שתחת ה
הקויה שטעי כמיר לחשיכה ומש
ומיקין היוצאין מביסר ומלילות
שריסקו מבעוד יום

רנד

שרייה על גבי בירח ובופה והגור
ובתיכם והסמיכה להם והחזרה ע
עליהו ואם עבר ושהה ושבת רבר
שאסור לשהותו

שד

במה בהמה יוצאה וכו' ויסודו
דביבא עליה וצער בעלי חיים החל
והליכת

שה

איסור חמצוץ בגזו לעיין גבסין ב
בגזו להחשיר על התחום והיתר
חמצי שמים ואיסור שכר שבת

שו

איסור דיבור בגזו לומר לשכור מו
צועלים וביוצאו לופ-לילך למ
למקדמ מלוג וביוצא בו ואיסור ק
קראח בשסדי חריוסות ובתבים
חמובאים בשבת

שז

סילסול בלים ושאר רברים ורורי
תכבולת ושאר חיה ועזה ורורי ב
בז קסז

שא

סילסול בגז עם האבן ומטנע שב
שבירד ובלבלח עם אבן שבה ומע
ומעות שעל הבר ואבן שעל החבית

שב

מקצח וביסול בלי מחיבנו וביניל
לדבר האסור

שר

סילסול פת וחצלתו ומה יכולין ל
לעשות לו וסילסול עין חצר

שז

סילסול אכני בית הכסא ומשמוש
צרוז ובמה מקנחין

שיב

בניין בגז פקק החלון ונגר הנגר
הנגרר ונעילת דלת וקצה שנועל
שנועלין בו

שיג

בניין וסתירת חבלים וחותמות ש
שבבלים מותר לסותרו

שיר

עשיית אהל בגז ודילון וסלית ב
במולח ותליות משמית ומטה

שיו

צית נחשים ועקרבים והריגתו ד
ורוק נחש ועקרב וורסו לפי תומ
הומו

שיר

קשר של קיימ והתרתו וחזרת לו
דולגה שבבגר

שיר

חמבשל בשבת ומעשה שבת וחמב
וחמבשל ושוחט לחולח ובל עגי
עגיגי ביסול ועירוד

שיח

בורר סיגוז יוד ומים וחולל במש
במשמות ובפיפה

שז

סחיסת זיתים לגבים ובוסו ד
ושאר פירות ונשים ושלקות ד
וריסוק שלג וכו' וסחיסת בגד ל
להוציא מים שבו ופסיק רישיה
דלא יחא ליח

שב

עגיגי תיקון מאבית האסורים

שז

ציצה שגולרה בשבת ושירי פתיל
פתילות ולפידים אובלי בחמץ ח
ופירות שגזרו והמתלק לבניו ב
מגזת

שב

מלוי כרי מידה ושלא להזכיר מיד
והדחת בלים ושגוי מעשה בחבאת
בלים

שב

תיקון אובלי בהמה ולהאביל ולה
והעמירה על גבי עשמים ולגרוח
האביס וליסול מלסגיה וליתו ל
למני אחרת

שבר

זיגון גוי בשבת ובתיצח המזונות
לפניו בחצר ופת שנאפה בשבת ו
ופירות שגלסו בו או הזבאן מח
מחוץ לתחום וגוי שמלא מים לב
לכחמהו או עשה ארון והביא חלי
חלילין

שבה

רחיצת כל גופו ופניו ורגליו בח
בחינו ובחמי סבריה ובצונן ובמי
זתים ורחיצה בנהר ובמרחץ וס
וסבילה ובמרחץ בעיר ישראל וגוים
דרין בח

שבו

סיבב בשמן ושמן ודיר וסיבב ומ
ומשמש ונבירה וסיבב רגליו במש
במגעל

שבז

על איזה חולי מחללין שבת ובאי
ד-איזה אומר לגוי לעשותו וחולי
העיין וקילורין ומכה ורפואתה
דרטייה שעליה ומפיס מורסא וגז
דנפחיו ורגלו וציצין שסירשח
דדבי וחיעש בשיגו ורגזו ומע
ומעין ורגזו ואובליו שאובלין לר
לרפואה וא-יקטיוזיו ובאיזה מי
מים ורחיגין ורוחשין לחישות

שבת

פיקוח גפ- דוחה שבת ואין חולב
דולבין בו אחר חרוב וער חיבון ב
בורקין וגוים שצרו על העיירות
יש א-וספיגח המטרפת בים ויחיר
חגרת

רעה

המכבה הצד בשביל גוים ולטטום
זרות רעה

רעט

שילטול גד ומגודח ומותר שמז
שבז

רפ

קיום עינה כליל שבת ומותר לב
לבעול בו לכתחילה

רפא

סדר המזמורים ותפילת השחר ו
תזרתה

רפב

שבעה שקורין בתורה ואם מפס
מפסיד עולה מן המניין ואם ש
סיים הפרשה עם הציבור

רפג

למח אין מוציאין שני ספרים בש
בשבת

רפד

המפטיר וברכותיו ואם רח בש
בשבת וצריך לכוין לביבית שכל
שקורין בתורה ולברמת המפסיד
המפטירים

רפה

דין השלמת הפרשה עם הציבור

רפי

סדר תפילת מוסח וזמנה ואיסור
אכילה קודם לה ואם אחר בה עד
הגיע זמן המנחה או שבת ולא הת
התפלל אותה שחיר חייב בה

רפז

ביקור אבילים וחולים ביום השב
השבת

רפח

אין מתעניין בו אפי עד חצי היום
ואין מחנצית הלום ועל מח מהר
מתריעין בו

רפט

קדוש היום אם הוא במקום סעוד
וקודם גטילה ואיסור טעימה קד
קודם לו

רצ

לחירות בפירות להסלים מאח ב
ברכות ושינת הצהרים ולקבוע מ
פדרש ושלא לקבוע סעודה בזמן
בית המדרש

רצא

סעודה שלישיית וזמנה ואם צריך
שתי ביכרות ולברך על חיון תחיל
תחילה ואיסור אכילה בין מנחה
לערבית

רצב

תפילת המנחה ואם טעה ולא הז
הזכיר של שבת או שהתפלל לה ז
וקריאת התורה וגפסוקים של צ
צדקתה

רצג

זמן ערבית במוצאי שבת ומתי מז
מותר במלאכה

רצד

הברכה בתפילה ואם טעה ולא הב
הברכה בה ולא בכוס או אם אין ל
לו כוס ואם חוזרין לאחר שסיים
ברכה ברבר שאין מחזירין

רצה

דיהי גזעם וסדר קדושה ותזרת
איהו ופסוקים

רצו

הברכה על חיון וצריך לחזר אחר
אחריו ומי שאין לו יין ואם היא
על השבר

רצז

על איזה בשמים מברכו וזאת הו
הוא תורתו ואין צריך לחזר אחרי
אחריהו ברבת חזר וביצר מברכין
איתח ועל איזה אור

רצח

ניסח החברלה ואיסור אכילה ושת
ושתיה קודם לה ואם שבת ואכל
או היה יושב ואוכל ושותה מבעוד
יום ושבת ולא חבריל והמבריל
על שולחננו

רצט

סידור השולחן במוצאי שבת ואי
ואיסור מלאכה ופסוקי איהו

ש

הלור הארם בשבת ואם פגע בצמ
באמת חמים ובמה האיש יוצא ז
ובמה אינו יוצא ובמה מציל מפני
חוליקה והבנסת תפילין ומי שג
שנשרד בליו במים ואגה שוסחן

שא

תיקון בגדים כגון המניעת טליתו
דנוטל ממנו קקמים ומקפלו וזו
מתחת המכבש וטיט שעל בגדו
ומנעלו וזריחה מנעלו וביבוסו
ושריית בגד ושפשה הלוק וסודר
והסתכל במדאח

שאב

במה אשה יוצאה וכו' ואיסור סרק
בפניה ובחול בעיניה וקליעת ש
שערה

שאג

במה עבר יצא וצווי הארון על שבי
שביתתו

ממנו קצת ואם הוא מודך לחצר ואם אילנות פנים וזרעים מבטלים דירתו ודירת חצר ורחבה

שנד

דין רחבה שאחורי הבית

שנה

מחיצה שתי או ערב ליחיד ולשייר דלב וניתוסח עליהו ולג ומת א ד ולג שהקיסר כל אחר לעצמו

שנט

נג הסמור לרה וחצר ובית שנפרצ בקרו זווית ודין מיתקרה יורד דסותם

שס

מחיצה במה נעשת וער במה מות מותרות לסלט בתוכה ואיזו ער עושה החיקה שבה מוקח לרירח דאם נעשית בשבת מאיליה ומחיצה חגור מצטרפין ואם צמרץ בה מ מירצה בעשר וביתר מעשר ואנה צ צורת הפתח מתיר ומחיצה צורת הפתח

שסא

דין הבשר מכניו בלחי וקורה

שסב

שיעור אורך המבוי ורחבו וזבוח והיחגבוח מבובא למעט או נמ צמוד מו ובא להשלימו ובמה בת בתים וחצירות פתוחי לתוכו ומי חרין בו ושאר אחרים או אשם או שיש מרדון בראשו ומעמיד לת לחי בחציו וצדו א ארוד מחביר דחגיח קורה באלבסון והרחב מע מעשרים והיח שם לחי וחגיחו ל לחי אחר חרץ ממנו

שסג

הבשר מבוי מפולש ודעשו בגול ד ובמין ד והחכש תיקון דה

שסד

מבוי שנפרץ מצדו ומראשו לחצר או לרחבה או לרה שימוש תחת ח הקורה או תחת הלחי ומבוי שגי שציטל קורתו או לחי

שסה

עירובי חצירות במה ראוי לעשות דאנה ראוי להגיחו ועל מי ראוי ל לזכותו

שסז

אשתו ובני ביתו מערבין שלא לדיע לרעתו אבל לא בני החצר

שסח

בתים האוסרין מי שדר בהם ומל שיש לו בתים הרבה בחצר וה חבו

חבורות ששבתו בסרקלין ומי שיש לו סופר או מל מלמר ומקום פיתא גורם וכל הילכותיו

שסח

הנותן מעה לחנוגי שיזכה לו בע בעירוב

שסט

באיזו דירה אינו אוסר וחמש חכו חבורות יחר ביצר יערבו ומי שאר שאוכל במקום אחר וישן במקום אחר

שע

דירה בלא בעלים ואחר מן השוק או מבני החצר שמת והיה לו חצר בבית וגר שמת והחזיק ישראל בנב בנכסיו

שעא

דין גגין וחצירות וקרפיות רשו דשות אחת חן עירוב שני חצירות פתי מעדכין יחר וכותל וחריץ ש שביניהן פתי מסודרין ותיק דגם יחר לערב יחר ולמי חן גותגין או אותו וגריש שביניהן

שעב

עירוב שני גזוזסראות זו בגר זו

שעג

ערבו דרך הפתח ונסתם או שנפר שנפרץ כותל ביניהן או שנפרץ ל לרה או קסן לגדול וכן גג שנפרץ לחבירו

שעד

עירוב מדפסת אם בני החצר ולמ ולמי גותגין תל של בני החצר

שעה

בור שבין שתי חצירות או שביל ק קסן שביניהם אין אדם אוסר דרך אור

שעו

שתי עליות פתוחים לחצר ואחת עשתה גומה וחשנית לא עשתה

שעז

שלש חצירות פתוחות זו לזו ומ דפתוחות למבוי ושתי חצירות ד זו לפנים מזו ואם דין בו רבים או יחיד ושלש חצירות זו לפנים מזו

שעה

שלש חצירות וג בתים ביניהן וש דשתי חצירות ושתי בתים ביניהן

שעס

אחיר או רבים ששכחו ולא עירבו ד דביצר מבטלין

שם

שם

שלא

שלב

שלג

שלד

שלה

שלו

שלו

שלח

שלט

שמ

שמה

שמב

יילול שבת לילולת ואין מילולין
ג' ית בשבת ועושין כל צרכיהן
הולך ואטושי יצוקא ובל הלכותיו

חילול שבת למולח ולמבסידיה ול
ולשושביגיה ואם לא חיו לו מים
חמיו וחלוק יין מעורב עם השפ
השמן

דמואת בהמה בשבת ולילוח

פני אוצר לאורחים או לבית המד
המרוש

הצלה מפני חרליקה לבלים ולספ
ולספריה ולחיבו מצילין וצברי
וקסן שבאין לבכות וגורם לבכות

הצלה לחבית שגשברה ופיוקה
שגתפררו

עלייה על גבי אילן והילוך על גב
גבי עשבים ושלא ליסול ידיו עליו
עליהן וריח הרס ואתרוג במחזר

דבר שאין מתכוין וביבור וריבוע

השמעת קול ושמירת פירותיו וח
וחצלתם מפני המטר בראש גגו וב
וצתינת בלי תחת הרלח ודליות מ
מים בגלגל ושיחוק האגוזים

אין שטין בנחר ולא ליבנס בספי
בספינה ששטה על פני המים ולא
מספחים ומרקדים ולא חולצין
ומייבמין ומקדשין

צטילת שער וצפרגים ומתנחת וא
חוט התפירה וחזרת מוכין לבח
ד וקיבוץ מלח וצתינת זרע פשתן
במים וטשטוש דין

היתר גדרים בשבת ובל הלכותיו

היתר שבות בבין חשמשות ובל די
דיצין

קטן אבל גבילות אין כד מצווין ל
לחפריש

שמג

שמד

שמה

שמו

שמז

שמה

שמט

שנ

שנא

שנב

שנב

שנר

שנה

שנר

ההולך במדבר ואינו יודע מהי ש
שבת

חילוק דשויות מה הוא רשות חי
היחיד ורשות הרבים וכרמלית ומ
זמקום פטור ואוידיהן והאידיהן

אסור לזרוק ולהושיט מרשות היח
היחיד לרה ודרך מקום פטור ומד
דמות להעמיד עליו ולהכניס ול
להוציא ממנו לרשות היחיד וב
זבלבד שלא יחליח ומותר לעמוד
בכרמלית ולהוציא לקרפת יתד
מסאתים

זה עיקר וזה מציה מתי מותר זמ
זמתי אסור

הוציא ידו מלאח לחוץ מתי יכול
להחזירה

ארבע אמות שיש לארם ואם הם ש
שנים או ג' ואמותיהן מובלעין ביה
ביהר

עומד ארם ברשות הרבים ופותר
ברשות היחיד אבל לא יוציא שם
דאשה ולא ישתין ולא ירוק ובכרמ
ובכרמלית מותר ולא יכר ברשות
הרבים כרוק שגפיו ולא יעמוד
ברשות הרבים ויכרבל מן המזקה
המזחילה

הקורא בספר על האסקפה ועל ה
הגג וצתלגל מיד

שני בתים בשני צידי רה וזין שלם
שלפני החלון

תשמיש לבד ולאשפה שברשות ח
הרבים סמוכין לרשות היחיד

שתי גזוזסראות או אחת ובית הב
הבסא שעל פני המים ומלוי למח
למהלך בספינה

אמת המים העוברת בחצר ולטו
ים שגפרץ בו

שפיכת מים לחצר על גומה ועל פ
פי הבית והגג

קרפח פחות מסאתים וית על ס
סאתים ושיעורו ומה הוי מוסקל
לדירה ואין מעטין ואם קורה

דין קריאת החלל וברכתו ואם הפסיק בו

תב

המציח עירובו יש לו אלפים אמה לכל רוח ואם בלתי מותר בחצי הועיר שלו בה או בסופה או בעיר אחרת

תה

דין קריאת התורה וסדר הפילת מ' מזסח

תבא

הגזרת עירובו בבית הקברות ובאילן ועל קצה ובכור ובמגדל ונפל עליו גל ונתגלגל חוץ לתוך לתוהם

תו

דין אזכרה בברכת המזון

תבב

מי שיש לו בית באלח ואחר בתוך ד' אלפים יצא לילד לביתו

תוז

דין רח שחל להיות בשבת

תבג

צי שחיה במזרח ואמ' לו לערב במ מערב ביתו

תח

ברכת הלבצה ועד מהי מברכין

תבר

עירוב חצי היום לצפון וחציו לדרום או שעירבו עליו שנים את אחר לצפון ואחר לדרום

תחט

דרר קציה לירע המולד והתקיים והתקופות

תבה

שיעור עירוב המערב לרבים והם והבורר למי שירצה מהם או לכל שבתות השנה או לאיזה רוח שיר שירצה

תהי

בללים לירע קביעות רח וחושיה המוערות וסימן דשא נזע ארץ ש שדש

תטי

הילכות פסח אין מתענין ולא נז נזפליז על פניהן מראש חדש ציסק ועד איסורו חג

תבו

למי מערביו שלא לרעת וקסן חיו היוצא בעירוב אמותיו

תיה

למה נקרא שבת הגדול

תבח

אין מערבין אלא לרבר מצוה ואין מערבין בין השמשות וברכת עיר עירוב וגזסחה כמו שיתבאר

תיהב

בריקת החמץ בליל יד ואיסור מל מלאכה ולמוד קודם

תבט

עירוב לשני יט' וליט' הסמוד לשם לשבת ודין יום הכפורים ויט' לע לעגיין עירוב

תיהג

ברכת חבריקה ואם מברכין עלי עליה שחחיינו ואיסור חרבור בה

תל

במה בורקין ואיזה מקומות בורק בורקין

תלא

חלבות רח היתר מלאכה בו

תיהד

שמירת החמץ אחר חבריקה וביטול וביטול

תלב

דין איסור תענית

תהטו

לא ברק בליל יד או ביום יד

תלג

דין מצות סעודתו

תהז

דין היוצא בשירא וזעושה ביתו אוצר

תלד

דין איסור הסמר וצרוק חרין

תהזז

המשכיר בית לחבירו או ששכיר ב בחזקת בודק ומצאו שאינו בודק וחבל גאמנין על חבריקה

תלה

דין פרשה ובראש חרשיכם שחרית

תיהח

עכבר ותיציק שנכנסו בבית יביכר בירו ובכר בבור ובקורה ובפי גח גחש

תלו

יעלה ויבא ברצה וחזרתו אם סעח

תהיט

שם

ביסל רשותו והוציא ביסול רשות
מחצר לחצר ומבית לבית ומחודב
לחורבה ויורש מבסל ומבסליק זה
והזרין ומבסליו

שפא

יחיד או רבים חרדים עם חרוב
בחצר ואין שוברין ממנו ואם הש
חשכיר ביתו לחבירו גוי וגוי בסני
בפנימית וישראל בחיצונה וחרש
שישראל וגוי דרין בה ובית ישראל
אחר פתוח לביתו של זה

שפב

דין גוי שבא בשבת בחצירו או מת

שפג

דין גוי שבא לשם אכסגאות

שפד

דין צורקי וכותי לעגיון ביסול רש
רשות

שפה

שתומי מבדאות במה משתתפין ו
ושיעורו ואגה מציחין אותו ואם
משתתפין בקוצמות
סומבין על עיר וב בטקום שיתוח
ועל שיתוח במקום עירוב

שפי

דין סילסול במבוי שלא נשתתפו
בו

שפז

ישראל או גוי שרדים במבוי ויש לחנ
חלון אחורי ביתם פתוח לבקעה

שפח

מבוי שישראל וגוי דרים בו ובית א
אחר של ישראל פתוח לביתו של זה

שפט

שבח אחר מן החצירות ולא נשתת
גשותחה במבוי וגוי חדר עם ישראל
במבוי

שפז

עיר של רבים ושל יחיד ונעשית ש
של רבים או אימבא

שפז

אין מערבין עירובי חצירות ושת
ושתומי מבדאות ביש אלא בתנאי
ומערבין אותו בין השמשות וכל ה
חלבותיו

שפז

סמך עירוב ומל עליו גל ונתנו ב
במגדל ואבר המפתח

שפז

מצוח לחזר שיעש עירוב ושיתוח
וברבא וגוסח

שיבד

בלאדם וש לו אלפים אמה ולכלי
ולבהמותיד דרין בהמת העיר וש
רשוד של רועה ופסם והשואל בלי
מחבירו ושנים שאלו חלוץ ויש
להם חבית ובחמה בשותמות ואש
ואשח שאלה מים ומלח ובלים ה
המיוחרין לאתיו ובורה של אחין
דמים הצובעים ומי שפירוחיו בע
בעיר אחרת או שחמקירם ביר אח
אחר ומי שזימן אורחים מעיר א
אחרת

שיבה

דבוע שמוסיפין על העיר והעשד
העשויה בקשת במין גשר ומי חר
חראוי להתעבר עמה ושתי עייר
עיירות וסמא אמה ביניהן וחז
וחמת העיר שנמצא ושתי עייר
עיירות ושלישית והירשבת בנחל
ויושבי צרימו והלבותיו

שיבז

ביצר מורדים התחומים ואם הגי
הגיעו לחר או לגיא ובאיזח חבל
מורדים ומי מורד ואם מצא בצרא
אחר מרובח על שבגורו ואם מצא
מצאו ב ומצא אחר יותר מחבירו
ומי גאמן עליהם

שיבז

ישב בתחום העיר וחשפה לו ולא י
ידע

שיבח

ישן וחמצי גוי קוצין שביתח ולא ח
חמצי המקר

שיבט

דין הדין שבין שני תחומיו

ת

דין שבת בבקעה וחקטוח גוים ב
בשבת

תא

יש תחומין למעלה מעשרה

תב

מי שיצא חוץ לתחום או חשבה לו
בחוץ אמו אמה אחר והוציאוהו ג
גוים או רוח רעה או החזירוהו או
בתנוהו בעיר אחרת וסירות שחוצ
שחוציאם והחזירם וכל דיני

תג

מי שיצא לרעת וחוצרר לנשכיו וב
ובל חלבותיו

תד

מי שיצא ברשות ולא נצוד או יצא
לחציל חבירו

תקבח

חילכות חולו מועד כללים דב
דברים המותרים ואסורו נבל
חלבותיו

תקבט

דין נטילה צמרנים ורמואח

תקל

צדכי תיקון אכילה האסורין ו
וחמותרין

תקלא

דין ביבוס בגדים וחבאת בלים
מבית האומן

תקלב

דין סינוי חיריח וחוצאת זבל
שכחצר

תקלג

תיקון בהמה לצורך רביבה ור
ורמאותה והושבת שובבין

תקלד

דבר האבד במחובר בגוד חש
השקאה קצירה וצירה וכל מל
מלאכה חשרה

תקלה

דבר האבד בחלוש והמכוין מ
מלאכתו במועד

תקלו

קציית סחורה ומכירה וחלואח
ומציאה וקציית יין לצורך שת
שתיית כל השנה

תקלז

איסור בניין ותיקון תגוד ובי
ובירים וריחים

תקלח

דין היתר מלאכת חריס

תקלט

איסור מלאכה בשביל וחתירת
למי שאין לו לאכול

תקמ

איסור אמירה לגוי וקבולת ב
במחובר ובתלוש

תקמא

חיתר צדכי רבים ואיסור צדכי
יחיד

תקמב

חיתר כתיבה וכתובת הפילין
וחננתו וסוייה לצורך ציאות
ורצין ועוגשין

תקמג

דין בגיסת גשים ותבשיסהן

תקמד

דין חספר וקריעה וקבורת המ
חמת והחבראח

תקמה

מת לו מת ברבל וקודם לו וש
ושמע שמועח ברבל

תקמו

חילכות ט באב ותעציות שלא
שלא לדלול ב"ז בתמוז וג בתש
בתשרי ו"ז בסבת

תקמז

שבת שחל ט באב בהובח ודבר
ורברים האסורין מ"ח ומניעות
בשר מ"ז בתמוז

תקמח

איסור בשר ויין ו"ז תבשילין ב
בסניורה המפסקת ועה נקרא
המפסקת ומה ה" שני תבשיל
תבשילין וט באב בשבת

תקמט

דברים האסורין אחר שהפסיק
בסעודתו

תקנ

דברים הנזחגין בט באב וחתי
והתירן אם חל בשבת

תקנא

חיתר תפילין וציצית ואין צר
צריך עטיפת הראש ובפיית ח
המסה

תקנב

הבדלה לט באב שחל לחיות ב
באחר בשבת

תקנג

דין הזברה מעין המאורע

תקנד

איסור אכילה בשר ליל עשירי
ויום עשירי

תקנה

סדר חיום ואם יש אבל אד מ"ז
ואם חל ט באב בשבת יצרהחל
ליום ראשון ואירע בו מילה

תקנז

דברים האסורין בשביל חורב
חבית

תקנז

קריעה לרואח ערי ישראל ויוד
ויירושלים ובית המקדש

תקנח

קבלת העניית והשלמתו ותעג
והעניית שעות

תקנט

אימתי מקבלו ואם מקבלו בח
בהחרור

תקס

חיתר אכילה ושתיוח בליל ח
התענית

תלז

פסקי הלכות דצבורי מצה וחמץ

תנא

דין סדר הגעלה של הכלים

תלח

הזו שהפקיד חמץ אצל ישראל וישר
דישראל אצל גוי או אצל ישראל אחר

תנב

מיצין שיוצאין בהם ירי מצה ואם
ערבן עם אחריו ומאימתי הם צר
צריבין שימודר ולהיתא

תלט

צברי שהלוה לישראל על חמצו וישר
לצברי

תנג

יוצאין בפת צקייח והוראח ועיס
ועיסת חרדעים ועיסת שבילתה ר
רבה ובצקות של גוים ומצה גרו
צורלה

תמ

חמץ צוקשה וחמץ צמור על ירי
תערובת ואיזה חמץ מתבער ובא
ובאיזה מקום מתבער

תנז

מים שלשין בהם ואם לש במים ש
שאינו לשין בהם אם גותן בהם מ
מלח

תמא

זמן איסור ביד ומי שיש בידו חמץ
משל חבירו בפסח

תנה

שיעור העיסה ואם לש יותר משיע
משיעור ואיסור מרידה

תמב

זמן ביעורו ביד שחל להיות בשבת

תנו

דין הפרשה חלה בפסח

תמג

החולך ביד לרבר מצוה ולרבר חל
הרשות וגזבר שיש לו חמץ בביתו

תנז

זמן עשיית המצות בערב פסח ו
ואם חל ערב פסח בשבת

תמד

במה ביעורו ואם אפה בגחלתו

תנח

באיזה מקום ראוי לעשותה וביצר
יתעסקו בה ואם צראח סימן חימ
חימוץ

תמה

המוציא חמץ ביד בביתו ואם אי
אינו יודע אם חמץ אם מצה

תנט

אם עשאה גוי חרש שוסה וקסד ומ
ומצוח לכל אדם להשתרל בח

תמו

תערובת חמץ לפני הפסח ובתוך
הפסח ולאחר הפסח בלח ובוכס
בבשר ודגים וגבינה ודגש וזתים
ער לאחר הפסח וטעם לפגם

תס

תגור שאופין בו והסיקו ושיעור ח
האפייה ואם גאפת באילפס ועל
גבו קרקע או צסגה או גשרת או
גתבשלה אחר האפייה וחלוסה וא
ואם גאפת עם חמץ בתגור

תמז

חמץ של צברי וישראל שעבר גליו
פסח ואם נתנו לגוי קודם ושנמל
בביתו לאחר הפסח וזרזון שמב
שמביאין לישראל ביט ואחוזן של
הג

תמח

חנות ישראל ופועלי גוים ואיטנא

תסא

מי פיריה ואם עבר ולש בהן

תמט

ישראל שהלוה לחבירו חמץ קודם
הפסח או שמקבל מגוי חמץ בכל
שבוע בדיבת או שיש לו עמו תגו
תגור בשותפות או לברו שאופין
בו חמץ ואומר לעברו הילך דיגד
וקנה ואכול ואיסור שבירות גליו
לבשל בהן חמץ

תסב

חריבת שיבולים ומלילות קדירות
וחיקא

תסג

גתינת קמח בחודל ושאר מיני ס
טיבל

תסד

שריית מורסן לתרנגוליו ולרחוץ
בו

תסה

חימוץ רוק וזיעה של חומה ומי
שנפלו על שק של קמח או לחיטין
ורלה שיורר לתוך קמח

תנ

קדירות שנשתמשו בהן כל חסגה
וחבשר טבין ובלי כסה ואנו ועץ
וחרס וזכובית ובסוי קריחת ובי
שאר וגרובות וכל הכלים

תקפו

סדר התקיעה והכשירה ואם טעה בסורה

תרא

לפיוס חבירו בעיה ולטבול בו וסדר הפיוס

תקפו

תפילה מוסח ליחידים אם או אומ' ט' ברכות והזכרות הקורב הקורבנות בתפילה המוספי ברה ובשאר מועדים ואם או אומר ובראשי חרשיכם בבקר ועליצו לשבח ואוחילה ומלוד ליחידים מלכות זכרות ושד ושופרות וסיוורד

תרב

ויודי במנחה קודם סעודה ואם ואם צריך לפרט החטא ואם יתורה על עבירות שצה שעברה ואם חותם בוידוי ואם של' מ מחזיר אותו ומלקות אחר הס תפילה המנחה

תרג

ואבילה אחר שחמסיק סעודת ושיעור התוספת

תקפה

חזרת תפילה לשל' ותקיעה על סדר הברכות שלא להשיח בין תקיעות מיושב למעומד

תרו

חטמנת חמין בערב צום בים ביפור

תקפט

ברכות מעבנות זה את זה וכן תקיעות אבל אין תקיעות ד וברכות מעבנות זה את זה

תרה

הרלקת גר ליל צום הביפור ודיבוי צירות בבית הכנסת

תרו

איסור מלאכה והיתר קציבת י ירק ומציעת אגוזים

תקצ

יחיד מדציא חבירו די תקיעה ולא ברבות

תרו

איסור אבילה ושתיה ושיעורד וצירופס

תקצא

מצוה בתוקיעין יותר מהמברך מהמברכין

תרח

איסור רחיצה וסבילה בעל ק קרי ושאר חייבי סבילות

תקצב

תקיעה ליחידים אחר תהלה

תרט

איסור סיבה וזעילת סגול

תקצג

אין מתענים בשגי ימים של ר רה ולא בשבת

תרי

תשמיש חמסה ודואח קרי

תקצד

סדר תפילה המנחה ואומר צו צדקתה אם חל בשבת

תריא

חינוך התינוקות ובמה מותר ובמה אסורין

תקצה

סדר ערבית ליל שיגו דאומר ותודיענו אם חל לחיות במצו במצאי שבת

תריב

עובדות ומניקות מהענות וממשלימות עובדה שהריחה ו וארם שגתאווה דילדת

תקצו

ביצה שגולרה בראשון אסורה בשגי וזמן ליל שיגו ועל השד השופר בשגי

תריג

אין מאבילין לחולה ולמי שא שאחזו בולמוס והזכרת יה את אחר אבילה דריבין

תקצז

סדר היום ליום שני והמלה ו ובמוצאי רה

תריד

בל גורי וזמן התרה לעברייני וסדר תפילת ערבית ואם חל בשבת ולחעמיר סגו לשע ול ולעמוד בל היום ולומר שירות ותושבחות כל הלילה

תקצח

סדר הימים שבין רה לנה

תרטו

סדר תפילה שחרית וצריך לח להקדים של מוסח קודם ז שע שעות

תקצט

חילכות יה לחרבות בסעודה קרב יום חלפודים

תד

פנד הכפרה בתרנגול

תקסא

הזכרת ענינו ליחיד ואם יבול
לומר יג מירות

תקסב

הזכרת ענינו לשליח ציבור ב
בתענית ציבור ומח נקראת תע
תענית ציבור וסדר תפילה ו
ושליח ציבור שאינו מתענה

תקסג

דין מטעמת ביום התענית

תקסד

שבת ואכל ביום התענית או
שרוצה ללוותו ולפורעו ותע
ותענית חלום בשבת אין תעב
תענית ציבור בבבל

תקסה

יחיד המתענה על צלה ועבוד
וצבור שמתענין על דבר וגע
וגענו

תקסו

מי שנדר להתענות סדר ימים ו
דאירע בהן שבתות ויט ורח

תקסז

מי הראוי להתענות או שלא ל
להתענות

תקסח

אין גזרין תענית ציבור בתח
בתחילה ביום ה' ולא ברחובת
ובחגיכה ובפורים והשלמה ל
למי שהתענה ביום ששי

תקסט

בסלח מגלת תענית

תקע

ההולך ממקום שמתענין למק
למקום שאינו מתענין או איפכ
ואסדר לפרוש מן הציבור ולש
ולשמש מיסתו בשעת ועבון

תקעא

סדר תענית שמתענין על הגש
הגשמים באי ובשאר ארצות מ
מתענין על הגשמים

תקעב

תעניות על שאר צרות כגון גז
גזים שצריך על ישראל ורבר ומ
ומפולת ורעש זרות והדלי וש
ושלות חיה רעה דירקון ושיר
ושירפון וזילזול הסחורות

תקעג

תפילה על כל צרה ורוב גשמן

תקעד

דין תענית ותפילה ליחיד על
צרתו

תקעה

סדר לימים שמתדעין בהם ו
וסידור כל התפילה בהן לגא
לגאונים זל

תקעו

ימים שכתוב בהם שמתדעין
בהן

תקעז

חילכות ר"ה תקיעת שופר מ"ח
אלול ואילך והרבות בו סלית
סליחות ותחנונים ותעניות

תקעח

סדר תפילה ערבית וזכרי צד
דמי במדר ובת"ב ובספר החמ
והמלך הקרוש והמלך המשפ
המשפט בין ימים שבין ר"ה לי
ל"ה ואם שכחם ואם אומר
בר"ה ובר"ה וחשיאנו ומועדים
לשמחה ואת יום מקרא קודש
ואין מיכיר ר"ה וכשחל בשבת
אומר זכרון תדענה ובהגוי
יום תדענה ומתפללין בבדי
בכריעה

תקעט

דין דברים העושים בליל ר"ה ל
לסימן

תקפ

דין תפילת שחרית וסדר היום

תקפא

תקיעה שמיושב וכרבותיה וא
ואם לא יכול לגמור התקיעה
וצריך שיתקע מעומד ולא יק
יקבל עליה שכר ולא שגא ש
שע או אחר תוקעין

תקפב

באיזה שופר צריך לתקוע ואם
צ"ק או גסר"ק או צפון זהב ו
ואם גפל עליו גל או הוא חוץ
לתחום או על גבי אילן או צד
צריך לצחצחו או לתקנו וכל ד
דיבין

תקפג

דין התקוע בבור או בחבית

תקפד

זמן התקיעה ואין תוקעין ב
בשבת וחייבין קטז לתקוע ב
בשבת והשומעיתקיעות מט
בני אדם

תקפה

מי ראוי לתקוע ואם צריך לבו
לבוין לחוציא ואם נשים יבול
לתקוע לעצמן ואם אחרים י
יבולין לתקוע להן ולברך

ואגרו ואם אגרו לבאותו במתא אהל ודמיא ודמיא על יד דבר אחר

תרמז

דין זמן גסילתו וצמח ישמעו ב בידו ואם אכל קודם שגטלו

תרמח

הדלקת ריח באתרוג ובחוס ב גל ימי החג

תרמט

חזרת לולב למים וחילוח חמ חמים

תרנ

גוי שחביא לולב לישראל ביום מ מוחץ לתחום

תרנא

קנה אתרוג ומצא גאה צמנו ב כמה מנסיח עליו

תרנב

דין חיגור לקסו בלולב

תרנג

לולב גיסל בלז חודש משבת ו דגנתו לולב על מנת לחזיר ד ושל שותפיו ואחיו וקחל שק שקוצין לולב בשותפות

תרנז

סדר היום והמילת מוסה וחז והצמח התמילה

תרנה

הקפה ואין מקיפין בשבת ואם אומ' בו הושענה

תרנו

צית קצינות בליל שיני של זם

תרנז

סדר יום שיני ואם מבדילין זמן בלולב ביום שיני

תרנח

סדר לכל ימי חול המועד ושבת בשבת בחול המועד

תרנט

סדר הוסת יום ז ודמיא ערבת ושיעורת ובקפתת ואם יוצאין בערבת שבולב

תרס

חיתר אתרוג ביום ז צמחי סת תשיעי ואם הל זם האחרון ש של חג בשפת וחפריש ז אתרוג אתרוגים לז הימים

תרסא

איסור סתירה סוכה בז ואם מצ מצוח לאכול כח בשמיני לבני ארץ ישראל וציום תשיעי לדיו

תרסב

איסור סוכה וציוח ביום חוש ואם הל שבת במוצאי זם האחרון

תרסג

סדר ליל שמיני ושיבת סוכה ברוחקודש וסדר יום שמיני וחזרת גשם

תרסד

סדר יום תשיעי וחבולת מוצ מוצאי זם

תרסה

סעם לל ימי חנוכה ואסודם ב בחספר והעגית וחתי' במלא במלאכה למי שנוהג בהם חי חיתר ואם צריך להרבות בוח בהם בסעודות

תרסו

סעם להדלקת נד בהם ולחז' בהדלקתה וכמה מרליקין וצר שיש לו שתי פייות ומקום הנ מנחתו בבית ובחצר ובעליית ובשעת חסכנה ובל דיניו

תרסז

זמן הדלקתה וצמח שמן יתג ואם עבר זמנם

תרסח

שמנים ופתילות שראויין להד להדליק ובאיזה נד ראוי להדל להדליקה ואיסור תשמיש לאו לאורה וצר שמוסיפי להשתמש לאורו ואם בכוח אצו זקוק ל לח

תרסט

הדלקה מנר לצד

תרע

הדלקת עושח מצוח ומי ראוי להדליקה

תרעא

דין ברכותיה למרליקה ולרוא אותה ומה שאומדל אחר הדלפ

תרעב

דין אכסניא ומי שאובל אצל חבירו ורבים חדרים בבית אח אחר

תרעג

נותר מז חסמן זמן הפתילה ד ואם נתערב

תרעד

גד חנוכה ושל שבת איזה מצ מהם מרליק קודם

תרעה

הקובע חצירות ברלת עצמה א או אחריה ביצר יעשה בשבת

סוכת צֶבֶד וְיִסְבֵּשׁ וַחֲחוּסֵט
בגריש

תרל

סדר חיום ותפילת המוסח ליד
זחורויין וסדר עבודה

תרין

סוכת ישנח וכן סוכות של יוצרי
יוצרים זה לפנים מזר

תרלא

סדר מצחת יום הביפורים

תריז

עושין סוכה בחג ויוצאין בש
בשאוילה ולא בגזולה

תרלב

סדר צעילה וזמנה

תריח

איסור עצי סוכה וגויה ובאיזח
עגיין מועיל תנאי

תרלג

ערבית והבולח ותקיעה ומי
שעושה ב ימים הביפורים

תריט

מצות ישיבתה וברכתה ואיזח
דברי צריבי סוכה ואם היה או
אוכל או ישן בה ויררו גשמים

תרלד

הילכות סוכה ולמה בתוך הש
השביעי

תרכ

מי הם הפסודי ממנה או תייב
חיבי בה

תרלה

סוכה שתחת האילן

תרמא

איז לבוך על עשייתה לעשות
סוכה

תרלו

חישו בבילה בסוכה או שפילס
בה סריו לגאות

תרמב

סדר תפילה ערבית

תרלז

סוכה שתחת סוכה ובספינה ז
זבראש העגלה ובאילן ובגמל

תרמג

סדר חקידוש ומעומר וברכת
סוכה לח ימים

תרלח

איז מסבין בדבר המקבל סו
סומאח או שאין גירולו מן הא
הארץ ובחבילה ובנסרין ודין
מחצלת ושאר כל הדברים הפ
חפסדלו לסכך ופירש עליה ס
סרין

תרמד

סדר תפילת שחרית וחלל ובר
וברכתו וחפסקת בול

תרלט

מגיין הרפנות וחבשירן בלז ס
סכר על גבי קוצרסיו ועל גבי
לחי ופסי ביראות ועל ברעיה
חמיסח וסמוך לאבסרדח

תרמה

הילכות לולב דין פיסדלו ויב
ויבשותו

תרמ

פסולי עבות ויבשותו ושיעורו

תרמא

חבשר הסכר בעגיין צילתו וש
ושלא יחא לא עב ולאורקו קצח
עולה וקנה יורד וסכר בשפד
בשפורין והגיה ביגיהם במות
במותם וקנים שיוצאין אחורי
הסוכה ועשויה במין צריח

תרמו

סימני הערבח ויבשותה ופיסו
ופיסולה

תרמב

פיסולי אתרוג ויבשותו ושיעד
ושיעורו ובל ריצו

תרמג

שיעור אויר וסכר פסול באמצ
ומן הצר ודבאיזה עגיין פוסלן
ומצטרפין

תרמז

[פסול שאול וגזול] יאיזה עוה
פסולין בל ימים וחבשירן ב
בשעת הרחק

תרמד

שיעור גובה הסוכה למעלה ול
ולמטה ואם היא גבוחה משיע
משיעורה וממועסה או שאינה
גבוחה בשיעורה ומגביחה

תרמח

שיעור אורן הלולב והחדס וח
וחערבח

תרמה

שיעור מושבה ואם ראשו וחבו
ושלחגו חוצה לח

תרמט

ביצר מצות לולב צטילתו וברכ
וברכתו וגיעועו ובמה יקח
מכל מין ומין ואם אין לו כל
חד מיניו ומעכבין זה את זה

תרמו

מה ובאיזה לשה צקראת דאם צקראת ביחר ובל דיב
דיגי קריאתה

אין מנדילין בזה בפוצאי שבת

תרעז

הבשר תיקון עיבורה ובתיבה
ואם בתובה בין הכתובים ות
והפירותה ובל דיגי תיקונה ו
ואם אין לו כשורה ואם יוצא
בזולה

תרפז

הזכרה חנוכה בתפילה וברכה
המזון ואם אומ' כשם פעשית
ציסי' ובן

תרעח

בדכותיה אם לא בידר לפניה
ולא לאחריה ואם שח בזה ומי
שקורא מגילה לחולה

תרפח

סדר היו' בחול ובשבת ובשחל
רא' שבת בחול ובשבת

תרעט

תרפ

דיו סדר חלילה והיום ובל דיב
דיגי

תרפט

סדר המרשיזת של חנוכה

תרפא

מהנות אביונים ומעות שגבו
לצורך עניים

תרפז

סעם לתענית של יג באדר וב
פוחים ביום ראשון מהענין ב
ביום השלפני

תרפב

זמן סעודת פורים ושלוח מצ
מנות

תרפג

איזה דבר מתבטל מפני מקרא
מגילה

תרפג

חיתר מלאכה ואיסור הספור
והענית ומי שמת לו מת בזו כי
ביום או קורם לבן וביצור יתב
יתגהג האבל

תרפד

זמן קריאתה לעיירות ולברב
המוקפי' ומה בקרא מוקח ומ
ומי שרוצה לילך כשיורא ובד
עיר שחלך לברד אי איסנא וק
וקראוה בארד ונתעברה הש
חשנה

תרפד

דיו ארבעה עשר וחמשה עשר
שבאר הראשון

תרפז

מי חייבין בקריאתה ואם גשים
מוציאות לאגשים

תרפה

נשלמו הדמזים בעזרת חשם
בתיבה במים עזים

הבשר קריאתה מידע וסידור
וסירוגין וסירוסין ומתגמגם
ובמה קריין ואם אינה בנזונה
בולה או השמט בזה חשומר אותיות ואם קרא על פ

תרפי

חזק **חזק** **חזק**

סדר גשיית חקשר של תפילין למעתיק
לפני חבתי'ם ויחפר הכל בידו והרצועה שהיא עתה לצד שמאל יחמכה ב פעמים
לצר ימינו ויבטלנה במקום חקשר דרך המסה לצד חבתי'ם ויקח הרצועה שהיא עת
עתה לצר ימינו ומשימה על אותו כפל ונתלה דרך מסה ומבניסה ב פעמים בתוך
אותו כפל ובפעם שנייה מניחה רפוייה והרצועה הראשונה שבמל לצד חבתי'ם מב
מביאה בין ב הרצועות המסבמות הראש ומבניסה ב אותה כפל הוסיף ומחרקו ומגל
השניים של חקשר הוא געשה ממילא ובל זה צד סליק עשיית חקשר

חזק **ונתחזק** **הסופר** **לא** **יחזק**
עד **שיעלה** **חמוד** **בסולם**

בדי ליבנס לבית הכסא בזה אני מסתפק אם צריך ל
לברך שיש פנים לכאן ולכאן ואיכא למימר ביוז ד
דילפיגן כל התורה בולה מתפילין ותפילין כל אי
אימת וממשמש בהן מברך פי' אם זז ממקומו ו
וממשמש בהן להחזירם למקומו א"כ כש הכא שיש
לד לברך ומיהו יש לומר דשאני הת' דזז ממקומו
דלא ידע שלא היו במקומו אבל אם הזיז ממק
ממקומו ארעה להחזירם מיד התם גמי לא היח צר
צריך לברך ולזה דעתי גוטה וחישן בטליתו
בלילה אין צריך לברך עליו בבדוקר

ט

כל

מיני בנדים חיובין בציצית
וציצית של צמר או של פשתים פוס
פוסט בבל המינים ושאר מינים
בגון של משי וצמר גפן אינם פושדים א"כ יהא ח
וציצית ממין הטלית וכתב הר"ם במ"ז שצריך
לעשות הציצית מצבע הטלית אם הוא ארום יעשה
הציצית ארום ואם ירוק ירוק וכן פיר' רש"י ז"ל
פירש שאין צריך וכתב בספר המצות הקטן
ומיהו נכון לזכור שלא לעשות ציצית של פשתן בט
בטלית של משי אע"פ שהגאונים דר"ת אסרו לעשות
אפילו ציצית של פשתן בטלית של פשתן
ור"ה התירו ולח' אא ז"ל

ך

טלית

שאינו לה' ד' בנפות פס
פסורה יש לה יותר מארבע
חיובת ועושה ד' ציציות בד'
בנפותיה יש לה ד' וחתך אחר באלכסון ועשה שג'
שנים או שהגביה בנפיה והפרם בעניין שלא צמאר
בה בנה לא צפסרה בזה היא של בנה ובנפיה
של עור חיבת היא של עור ובנפיה של בנה פסד
פסורה היה להם ג' בנפות ועשה להם ג' ציצית
ושב עשה לה בנה רביעית ועשה גם ב' ציצית
בפולה היתה מרובעת ובפלה כתב הר"ם בה
אין מטילין ציציותיה על בנפיה כמו שהיא כפולה
אלא א"כ תפרה בולה ואפילו מרוח אחת ולא הרגיש
ז"ל יראה שחיבת אע"פ שלא תפרה היתה לה
ד' ציצית בד' בנפות ועשה לה עור אחת וחתך ה'
הראשונות בשירה באחרונות והר"ם ב"ז כתב ה'
הטיל ציצית על ציצית אם צתכווד לבטל הראשונה
חותך הראשונה ובשירה ואם צתכווד לחוטיה אע"פ
שחתך אחר מהן פסולה זא"ז לא חילק

י

מיצות

ציצית בזמן שחיה
שם תכלת מצותו שיקח ב'
חוטיה בפולין של צמר צבר
צבועין תכלת דב' חוטיה בפולין של צמר לבן או א
אפילו של ששתן ויהיו סווין לשם ציצית אבל א
אם לא היו סווין לשמן פסולין וצריך שיחיד ש'
סווין ויחיה אויבו בפולין ג' ספחים מד' אצבעות ז"ד
גודל כבל טמא ואם ירצה לחוטיה בארבע ישיה

ואחר מן החוטיה יהא צריך יותר מהאחרים כרי סי
שיכרוך בו הגדיל ואם עשאו מן החוטים פ' מן הח
החוטיה התלוי בדיעה כמין קוצים ודירה לקוצים
או מן הנימין פ' חוטיה שמוציאין מן הבגד לתפור
או מן החוטיה שיוציאין בשפת הבגד פסולה עש
עשאה מצמר גודל פסולה המשתחיה לב
לבהמה צמרה פסול לציצית אבל המשתחיה לפש
לפשתן צדע בשר לציצית ויעשה צקב באורך הטל'
תוך ג' אצבעות סמוך לקרן ומרוחק מן הקרן כשי
בשיעור שיש מקשר גודל ער סות הצפורן ומה שיש
ממלא קשר גודל ולמעלה ער כרי' אצבעות מן הב
הכנה הוא מקום ציצית ואם היו דחוק מהקרן כ
במלא קשר גודל וצתקו מחוטי הערב ער שלא נשא
בו שיעור מהקרן בשר ונמ' טוב לעשות אימרא בש
בשפת הבגד שלא יצתקו ובהיה רוחב הבגד אין לד'
שיעור דק שלא יתגהו על החיטיה שעושיה בשפת ח'
הבגד וכת' בח' שאין שיעור החוטיה מלמעלה אם
ירצה יוציא במן שירכה ד"ל פ' דער ד' בפולין שרן
ז"ל יבול לחוטיה טפיל לא ויהיה רוחב ראשי החיטיה וי
ד' חתכם בכנה דיכפלים ואז יהיה ארבעו לב' אצבעות
שהוא שיעור אורך הציצית ויקח ד' חוטיה מצד זה
וד' מצד זה ויקשר ב' פעמים זה על גב זה ואחר כך
יכרוך חוט האורך סביב השכעה וכזמן שהיה תכל'
תכלת היה צריך לרקרק בכריכה לעשות חלולות
כדמפור' בגמ' דעתה שאין לצד תכלת אין לעשו
לעשותה מבלאים ומה שפירש למעלה בסיומן ט' ח'
הוא דין תורה אבל עתה אין לעשות אלא צמר לב'
לצמר ופשתים לפשתים דגם אין צריך לרקרק בת'
בחוליות והדמ' כח מצהגיגו לברוד בה חוליות
בעין שבווד בתכלת זא"ז לא היה מרקרק וכת'
פ' תהא יוצא גמי אין צריך לרקרק לכריכה ואפ"א
אם כר' רובה או לא כר' אלא חוליא אחת בשירה
אלא עיקר מצותו שיכרוך ער שיהא בכריכה עב' ח'
הקשר ברוחב גודל וקשר ב' פעמים וחוקר וגורד
וכן יעשה ער שישלים לח' קשרים וד' כריכות ביניהם
דיהא כל הברוד רוחב ספח והשאר טפחיים ועוד י'
יש מצהגות בעשייתו ובאשר כתבתי הוא העיקר
דיהא והנד' לחתוך החוטיה בראשיהן לעשותם קודם
שיכרוך שאם ברכה רוחב חתך ראשי החוטיה פסול
אבל אם תחכם בכנה ואחר כך תחכם בשירה דק' ש'
שיתחכם קודם כריכה

ויחמם

יב

דאם

במסקד כל חוטיה דבש
דבשתמיר בהם כריעניבה כסיה
דבלבד שישאר כרי שיוכל לענבם
בולם ביהו' שחוד נוגד מברי עניבה של כל אחר לב'
לכח דרש"י פ' דבעיגן כרי עניבה מן הענה ואם לא
צמאר אלא כרי עניבה מן הגדיל בשירה ואם לא נש'
אשר כרי עניבה בהם אפ"כ בחוטיה אחת שנפסק כולד
פסול אוילבד צידע בכל אחר גמול לב' אם גפסל
ב' ראשין פסול שטא צפסק חוט אחר אבל אם לא
צפסק אלא ראש אחד גמול חוט אחר צפסקו ג' חוטי'
פסול אפ"א אם נשאר בהם אפ"כ עניבה אבל גפסקו ש

יזנהו, הוּו אלו בני קיבדי הוּו שריא תבילתא ר' י
יזנתו עלוי קיבדי אל דלויח ולא ימרו למהר בא
באין אצלנו והיום מחרפין אותנו פו שנראה במחרק
שאינו מקיימין המצות שם שמותו לילך בבית הק
הקברות בלבוש שיש בו ציצית דק שיהיה להגביהן
דכתב ח'ו דווקא בימיהם שהיה לכל בגדיהם דכנפות
שאי אפשר שיפשוט בגדיו בשילך לבית הקברות א
אבל אנו שאין אנו מכוונין כחך למלבוש אל למצות
ציצית אסור משום לועג לרש

אח על פי

לצנות טלית ב
בת ארבע כנפות שיתחייב בציצית אלא דווקא אם ר'
דוצה להתכסות בטלית בת ארבע כנפות חייב להס
להטיל בה ציצית ממ' טוב ונכיו להיות אדם זריז
דזהיר במצות ציצית שיהיה לו טלית קסנה מצויצת
שילבש אות' כל היום כי עיקר מצותה על זביר המצו
ובכל שעה ובכל דגע צריך לברך דוגמא לומר בארם
המזהיר לחבירו על ענין אחר שקושר קשר באזור
בדי שיוברנו ולא ישבח ועל כן יש בה חמשה קשרים
בגד ה' חומשי תורה וארבע כנפים כנגד ארבע פנות
העולם שבכל צד שיפנה יזכיר וגדול עונש המבטל
עתה מנה שהיה עונשה בימיו שהיה תכלת שאז לא
היתה מצוייה כל בר ולא היה כל אדם יכול עליה מ
מה שאין בו עה' ואפי' מי שאינו יכול להתעטת כל
היום צריך ליהדר בה בשעה תפילה שגנאי הוא ל
להתפלל בלא עיטת בתב' ה' ואותם שמקבצין
הציציות בשעה ק' ונותנים על העינים איפשר שב
שנוהגין בו משום ש' וראיתם איתו על שהיה עטי'ם
תחת מלבושיהן כמח גדולה מצוה ציצית
ששקולה בנגד כל המצות דכתי' וראיתם אותו וגו'
ציצית עלה ת' וח' חוטי' וה' קשרים הרי ת' ו' אלפי'
שהוא כתוב חסר יקר מפרש' תנחומא ג' כתיב ציצ
ציצית בפר' ציצית וחר' מנייהו לציצית שרי' אבולחד
והיא משלמת המניין ד' שמעון בן יוחאי אומר
בל הזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה בת'
הבא וראיתם אותו וכתוב התם לראות את פני' א'
אלהיך דיש לקיש אומר הזהיר במצות ציצית
ד'בה שמשמשין לוב' אלפים וה' עבדים שנאשר
יחזיקו ד' אנשים מכל לשונות הגוים וחזיקו בכתב
איש יהודי וגו' בכל עת יהיו בגדי' לבנים זו מצות
ציצית ושמן על ראש' אל יחסר זו מצות תפילין
ד' אלעזר אימר כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרוע'
דמזוןזה בפתחו וציצית בבגדו מובטח לו שלא יחסא
ש' וחתום המשולש לא במהרה ינתק ואומר חזנה
מלאך י' סביב ליריאו ויחלצם

הילכות תפילין

ואחר שנתעטת בציצית יניח תפילין מיר בדי שיחז

מצויין עליו בשעת ק' ותפילה דאמ' רבי ויהיו דר'
הרוצה לקב' ל עליו עול מלכות שמים שלימות יפגת
דיטול יריו ויניח תפילין דיקרא ק' ש' דיתפלל
ואמ' עולא כל הקורא ק' בלא תפילין כאילו מעיד
עדות שקר בעצמו ד' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן בא
כאילו הקריב עולה בלא מצחה זבח בלא זסכים
אבל אם גפנה ונטל יריו דקרא ק' והתפלל כאילו
בנה מזבח והקריב עליו כל הקרבנות שנאדח' ב
בניקיון כפי ואסובכה את מזבחה י' וראיתי לא' ד'
ז' שהיה מוקד' להניחם בשניה מסדר הברכות
זו אחר זו ער עוטר ישראל בתפארה ואז היה מניחם
ומברך עוטר וכו' לפי שהתפילין זקראין פארש
ש' פארד חבוש עליו דקראין תפילין מלשון פליל
פליליה שהם אות ועדות לכל רואינו שהשכינה שד'
שורה עלינו דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם י' זק'
זקרא עליו דרשינו אילו תפילין שבראש יוב
דיבויין בהנחתן שצוג המקד' להניח ד' פרשיות איל
אילו שיש בהם יחוד שמו ויצאת מצרים על הזרוע
בגד הלב ועל הראש בגד המוח בדי טנזביר יציא
מצרים ע' זסכים ונפלאות שעשה עמנו שהם מור
מורים על יחודו שהוא יחיד בעולמו ואשר לו הכח
והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצ'
ברצונו ויניח של יר תחילה ויברך אלק'ו
להניח תפילין ואחר כך של ראש ויברך על מצות
תפילין אע"פ ש'יה כתב שאין לברך על שתיהן א'
אלא ברבה אחת שהיא להניח אלא יפסיק ביניהם ב'
בדיבור שאז מברך על של ראש על מצות תפילין
דכן כת' רש' והרבה מהמחברים דא' ז' הסכים ש'
שיש לברך ב' ברבות אה בלא הפסק ואם הפסיק ב'
בדיבור חזר ומברך על של ראש להניח וגם על מ'
מצות תפילין ומברך עליהם משעה שמהחיל
להניחם ער שעה שמהרין בראשו ובזרועו ולא י'
יפסיק ביניהם לומר אפי' לענות קדיש וקדושה וא'
ואם דיבר עבודה היא בירו וצריך לחזור ולברך בר'
בפרשתו וראיתי לא' ז' שמיר אחר שקשר של
יר על הזרוע מיר היה מניח של ראש קודם בכחו ה'
הרצועה סביב זרועו שהיה אומ' כיון שבדבה שגו'
חוזרת גם על של יר ומטעם זה אין להפסיק ביניה'
יש למעט ההפסק בכל מה שיוכל והכריבה סביב ה'
הזרוע אינה מן המצוה הילכך טוב לאחר אותה ער
שיניח של ראש וכל שעה שמניח ביום מברך ד'
ואפי' גשמו ממקדמן וממשמש בהן להחזירן למ'
למקדמן צריך לברך

תם

אין לו אלא אחר בין
של יר בין של ראש מ'
מניחה ומברך עליה שכל אחת
מצוה בפני עצמה היא ומברך על של יר בשהיא לב'
לברה אחת ועל של ראש בשהיא לברה שתים ואפי'
אם יש לו שתיהן ויש לו שום אינס שאינו יכול להג'
להניח שתיהן בגד שצריך לצאת לדרך ואינו יכול
לעכב יכול להניח
אחר מהן
שאינו מעכבות זו את זו

לילה

יח לאו זמן ציצית ח
הוא ימ' בל מח
שלוש בלילה פס

פסוק דאפי' אם מיוחד ליום ומה שלוש ביום חי
חייב וכו' בת' הרמב"ם מותר ללבוש ציצית בלילה ד
דבלבד שלא יברך ומאימתי מברך עליה בשחר משי
משיביר בין תבלת שבה ללבד שבה וז"ל פי שאי' מ
ממעט אלא בסות המיוחד ללילה שאותו הוא פסוק
אפי' אם לובשו ביום ובסות המיוחד ליום אפילו ל
לובשו ביום ובלילה חייב ויש לברך עליו וסריגין
אעפי' שאדם ישן בהם בבקר עיקר תשמישן בלילה
בלילה ובסות לילה מיקרי

יט

הלוקח

טלית מצויצת
מישראל אמתגר גוי בשי
בשירה אבל לקחו מגוי

שאינו תגר פסולה אין מדברין טלית
מצויצת לגוי

כ

אין

חייב ציצית אלא בטלית
שהוצה ללבוש אבל מה שאינו רד
רוצה ללבוש פסוק הילכך אין ל
לברך בעשייתו אפי' לעשות ציצית שאין בעשייתו
מצוה אלא בלבישתו

כא

ציצית

אין בה משום
קדושה דתשמ

דתשמישי מצוה הוא דיבר
ויכול לזודקם וליבנס בהם בבית הכסא ויראה דאפי'
דאפי' בשני מצותי' מותר להשתמש בהן אבל בש
בשאלות בתוב בפרש' שלח לך אסור לבני ישראל ל
למעבר צרביהון במידי דעביד למיפק ביה ידי חובד'
מצוה בגון הוסיין הקבועין בטלית למיסר ביה מוסי'
אג' והשענא לאורוהי ביה דאהרנ' דמציה למיבליה
דילפי' מדם דאג' קרא ושפר את רמנ' ובסהו בעפר
במה ששפר יבסה שלא יבסה ברגל' שלא יהא המצו'
בזויות עליו דווקא תשמישי מצוה בתר דאיתעב
דאיתעבירו בהו מצוה זורק' ע' דאיפשר
לחלק שאינו דומה לרם דשאני התם בשמכסה ברגל'
חוא עושה המצוה דרד בידיו מה שאין כן בכאן ד
דכו בת' הרמב"ם ז"ל מותר ליבנס בציצית לבית
הקברות ולבית המרחץ פסקו ציציותיה זורקו ל
לא שפחאם ודעה וטוב להחמיר

כב

העושה

ציצית לעצמו
מברך שהחיינו

נתעטה בו מברך להת
לחתעסה בציצית

כג

ההולך

בבית הקברות
צריך להגביה ח

הציצית שלא יהא נגרר ע
בראית בקברות ד' חגיג' ור' יונ

שנים כשר אם נשאר בהו ברו עניבה ולפי זה אפי'
אם נפסקו ב ראשיו כשר אם יש בהן ברו עניבה עד
שיפסקו ג' ואא' ז' הסבים לסברא הראשונה

יד

ארבעה

הציציות מעכבות

זו את זו שבל זמן שאין
בה כל הד' איצה מצויי'
בהילכתה והיוצא בה בשבת לר' חייב חטאת אבל
אם יש בה כל הד' מותר לצאת בה לר' אפי' האיוצא
שאינו לנו תבלת עשאה גוי פסולה ואשח
בשירה לעשותה

יז

השואל

טלית מחבירו

פסוק מלהטיל בה ציצו'
בל ליום לאחר ל' יום
חייב שאלה עם ציציותיה חייב לברך עליה מי
מיר וז' שאפי' שאלה עם ציציותיה שאין חייב לכר
לברך עד לאחר ל' יום ולא צהירא לאא' הרמב"ם ז"ל
דליסול טלית חבירו בלא דעתו ולברך יא' שהוא פ
מותר רגוחא ליה לאיניש למיעבד מצוה במצויה
ועלבו שיקפול אותה אם מצאה מקופלת טלית
של שותפיו חייבת בציצית

יח

מותר

להתיר ציצית מטלית זה ו

וליתנה בטלית אחר אבל א
אינו יכול ליקח הבגד כמו ש
שהוא עם הציצית ולתפרו בכגר אחר תלה הת
החוסין בין שני בגדים מן לזו וקשר בגד זה כהיל
בולכתה וזו בהלכתה ואח' חתכו באמצע ונפרדו
זה מזה פסולה נקרעה הטלית תור ג' אצבעות
לכנה אינו רשאי לתופרה חוץ לג' אצבעות
יכול לתופרה

יט

שיעור

טלית להתחייב

בציצית כל שקסו בו ט' ש
שנים יכול לבסות בו ראש
ראשו ורובו וגדול אינו פתחייש לצאת בו באקראי
לשוק אין הקסו מתבסה בו ראשו ורובו אלא שגד
שגדול יוצא בו באקראי לשוק פסודה

כ

סומא

חייב בציצית גשים ועבול

פסוקי סומסום ואנדרוני
דאנדרוניגוס חייבי' מספ' ד
דבת' הרמב"ם יתעסמו בלא ברבה וחוא חולד' לשיט
לשיטתו שאפי' גשים אינו יכולות לברך בדג' שחן פ
מסודות אבל ר' בת' שיכולות לברך אלא שחן פס
מסודות ויותר טוב שלא יברכו עיין בסות' סימ
סימן כ"ט קסו' חידוע להת
להתעסה אביו צריך
ליקח לו ציצית
לתגבו

ואם לאו פסול כתב בספר המצות הקסד שאם
צפלה טיפת דיו קודם שנגמרו האות ולא היתה האו
האדת גיברת ואחר כך נטל הדיו או שלא היתה מוסק
מוקפת גויל מתחילתה פסול דהוי כמו חק תוב
תיבות אבל אם כבר היה עשויה בתקנה ופול בה
דיו יכול ליטלו ואם לאו פסול גם בזה וכן בתבוס
בספר התדומה דבת עור אפי עשה ר' במין ד' שאינו
יכול לגרור ולתקנו דהוי כמו חק תובת ובידא
בזה כתב א"ל מ' שתוחה שגרבק פתיחה ונסתמ
סאין מדעיל לגרור חרבק ולפתחה ובגרידה דבס או
אות לאות בתב שמותר ובתחילת הכתיבה יא
יאמר אני בוחב לשם קדושת תפילין ואין די במה ש
שיחשב כך ומלבר זה צריך לכתוב כל אכרות לשם
קדושת השם וצריך לרסוק בחסירות ויתירות
שאם חיסר או ייתר אות אחת מהן פסולין ונמצא
המניחו מברך בכל יום ברכה לבטלה והם שרדי
וצלא מצות תפילין ונמצא עונש השופר מרובח
לבו צריך להיות מאר ירא שמים וחרד ברבר השם
המתעסק ברבר תפילין ובתיקונו וכל פרשה
ופרשה אחר שיבתבנה יקראנה היסב בבורנה דיקה
דיקרוק פעמים וג' ויחזור ויקראנה קודם שיתגיב
בתוך ביתה ואם ייתר אות אחת יש לו תקנה ש
שיגרור אותה אבל חסר אין לו תקנה שאין מאנה
מגיחין בתפילין שא"ב היו בתובין שלא בסירודן ד'
ואמרין במבילתיו בתבן שלא בסירודן יגזרו
וצריך לרסוק בתיקון גופי האותיות ושלא תהא ש
שום אדה גוגעת בחגרתה ואם גוגעת יגרור ויפריד
זו מזו וצריך שיכתוב מתוך הכתב ושיקרא כל
תיבה קודם שיכתבנה ומיה מפני שהסופרים
דגילים באילו פרשיות והם שגורות בפיחם יכול
יבולין לכתבם על פה שלא מן הכתב וכתב א"ל
בספר המצות הקסד שצריך להגיה חלק למעלה ול'
ולמטה במלא אטבא וסיפרי שווא בחצי ציפורן
וא"ל כתב שאין צריך להגיה חלק למעלה אלא ב'
ברי גגה של ל' ולמטה בשיעור אורד הבח והגון וכן
כתב ר' ובתחילתו וסופו אין צריך להגיה כלום
ויעשה השיטות שוות שלא תהא אחת גבססת ואחת
ינצאה ולא יכתב ג' אותיות חוץ לשיטת ויעשה כל
פרשיותיה פתוחות דהיינו שיסא בסוה השיטה ת
חלק ברי ג' תיבות של ג' אותיות או בתחילתה חו
חוץ מפרשה אחרונה שיעשה סתומה ויעשה ד'
בתים מעור אחת מעור בהמה היה דעות סהודין אפי
אפי מגבילת וסרימות שלהן דהרמב"ן כת' שאי
צריך עיבור לשמן וב' כת' רב כחו צוק וכתב בספ'
המצות שיכול לעשותן מק' לח שגם הוא גקרא עור
דמעור שליל אפי' דחשיב בכשר לעגין סומאח
דיהיו מרובעין ושחורין ואם עשאן מצבע אחר בש
כשרין אלא שעיקר מצותן להיות שחורין ויהיה
חריץ גיבר בין בית לבית ובה יעשה יקח דפוס של
עץ שיהא מרובע רבוע גמור באלבסח ארכו ברחבו
זאין שיעור מפורש בתלמוד לאורד ורחב רבוע חב
הבתים אלא שבשימוש רבא כתב שצריך שיחיו חב
הבתים אצבעיים על אצבעיים ולא נהגו בן אלא ע'
עושין אורד ורוחב הבתים בלא שיעור וגם גובהו

אח הוצ
הוא ל' מ'
עין עין
אמה וק'

והוקף ברפוס ג' חריצי עומקד ברי דוחב הפרשיות
ברי שיגיע חריץ שבין בית לבית למקום התפר
ולוקח עור רק מבחמה או חיה סהורה ומרכבו ומד'
דגרוסיו במים דנותגו על הרפוס ומבגיסו בחריצי'
עד שיתייבש ויתקשה ובעורו לח יעשה במיו שין ב'
בולסת מקמטי העור אחת מימינו ואחת משמאלר
של שמאל המניה שהוא ימין הקורא פי העומד ל'
לצדו יעשה לו ד' ראשים ושל ימינו יעשה לה ג' רא'
ראשים ואחר שיתייבש ויתקשה העור יפה על הרפ'
הרפוס ויצא הרפוס וישאר במין ד' בתים והשיג'
ימשוד למטה עד שיגיע חריץ השני ותחתיהן ער ג'
מקום התפר והעור של הרפוס יגיה ארוך מצ'
מצד אחד ויבפלו על הבתים ויתפרצו עם שאר הע'
העור הנשאר משלשת צרי הבתים עובר מכל צד זה
וזה הנקרא תיתורא ובאותו עור שהגיה ארוך מצ'
מצד אחר יעשה גם בן המעברתא ביצר שיחתוד המ'
המעברתא משני צדדין שלא תהא רחבה כמו התית'
התיתורא ברי שיהא גיבר ריבוע התיתורא ובאות'
מעברתא עוברת הרצועה ועל שם כך צקראת מעב'
מעברתא שהרצועה עוברת בה מצד זה לצד זה ויש
שלוש חתין עור עב וחוק ובפילין אותו לשנים דחות
דחותכין בכפל העליון גקב מרובע כפי רבוע הכתי'
ומבגיסין בו הבתים והנשאר בעור הרק של הבתים
מד' רוחות פושטין אותו הגה וחצה בין שני הכפלים
של עור העב ותופרין אותו עמהן והוא הנקרא תי'
תיתורא ומאותו עור העב עושין גם המעברתא
וטוב לעשות בו בי מחמת שהוא עב וחוק מקיימת
בית מושב התפילין ותפרו וריבועו ובתפילין
של יד יעשה רפוס של עץ אחר ארכו ברוחב הפרש'
הפרשיות ויקח עור רק מבחמה או חיה סהורה
מעובד לשמו ומרכבו ומרסיבו במים דנותגו על ח'
הרפוס עד שיתייבש ואחר כך יוציא הרפוס וישאר הב'
חבית עשוי ועושה תיתורא ומעברתא בדרך ש'
שעושה בשל ראש ויגלול כל פרשה מסופה לתח'
לתחילתה ועל כל פרשה ופרשה יכרוד שער של בה'
בהמה סהורה ויש בורבין קלח קסן על כל פרשה ק'
קודם שנותנין אותה בבית וכן גראה בשימושא רב'
דבא והרמב"ן פסל אם לא כרד עליה קלח או מ'
מסלית ול' לא' ל' לפוסלן בבר ויתו כל פרשה ד'
דפרשה בבית שלה שתהא זקופה בבית בררד שמע'
שמעמיון ספר תורה בהיכל ואם כתב כל'
ד' פרשיות בקלח אחד בשרים אפי' אין ריוח ביניה'
ובלבר שיחא חוס או משיחה בין בית לבית וב'
ובשל יד בותב ד' פרשיות שכתב בשל ראש בקלח אח'
דגולל אותו מסופן לתחילתו וכורד עליהם שער ד'
דנותו אותם בביתו ואם כתבו על ד' קלפים והגיה'
בבית אחר יצאו אין צריך לרסוק ואם צפה חב'
הבתים בזהב או שעשאן מעור בהמה סמאח פסול'
ואחר שהבגיסו בבתים יבטול העור שהגיה א'
אורד מצד אחד לעשות התיתורא והמעברתא ברפר'
ברפושית ואחר שעשה התיתורא מרובעת אר'
ברחבה יתפור אותה בגידי בהמה סהורה בתפירה'
מרובעת ויעשה ג' תפירות לכל צד שיחו בין הכל'
ל' תפירות והוס התפירה יחיה סובב משתי רוח'

מקום

הנחתו של יד בזרוע ש שמאל בגרב

בז

זמן

ל

הנחתו בכפר משי משיראה חבירו ה הרגיל עמו קצת

בזובה הבשר שבפרק שכיון הקנה לבתח ויסה אות
 לצד ימין מעט בעניין שבשיבוה זרועו למטה יהיו
 בנהר לבו ולא יהא דבר חוצץ בינו לבשרו ואיטר י
 יד ימינו יביח בשמאלו שהוא ימין כל אדם ופי
 הרב רבי יחיא מפריש דוקא בשעושה בל מלאכתו כלא
 אבל אם בותב בימינו אעפ ששאר מלאכתו בשמאלו
 דינו בשאר כל אדם ושולט בשתי ידיו מניח בשמאל
 כל אדם והרצועה יבירר אותה סביב זרועו עד
 שיגיע לאצבע האמצעי ובזובה סביבו גפ
 ומקום תפילין בראש מתחלת עיקר השיער במצח
 עד סוף המקום שמוחו של תיבוק רופס והוא בל ג
 גובה הראש וצריך שיהא הקשר מאחורי הראש
 למעלה בעורה ולא למטה בצואר ושיהא מול העור
 העורח ממש מכוון כאמצע הראש ולא שיטה לצד ה
 הפנים לבאו ולבאן וצריך שיהא הצוי שהוא ח
 המקום הנראה בעין דלת לצד חיץ ולא לצד הראש
 וגם הרצועות הסובבות סביב ראשו צריך שיהא ב
 בהם שלא יתהפכו כדי שיהא צויהן לבר דהיונו כל
 כלפי השער שהוא חלק יותר וצבוע שחור ציבר מב
 מבחוץ וישלשל הרצועות שיהיו תלויות לפניו
 דיגיעו של ימין עד הטיבור ושל שמאל עד החזה
 דלא של ימין עד המילה ושל שמאל עד הטיבור
 ושיעור רחבו באורך שעורה ואם פוחת או מוסיח
 אינו מעבב

ברחוק דאמות דיבירגו אעג דקיימא לן לילה זמן
 תפילין הוא אלא שאין מודין בו הינו לענין שאם
 היו בראשו וחשכה שאין צריך לחלץ אבל לבתחי
 לבתחילה אין להניחו קודם זמן זה ואם ירצה לילך
 לדרך יכול להניחם קודם זמן זה בלא ברבה ולבש
 ולבשיגיע זמנו ממשמש דיברד והרח בת ריימל
 לן לילה זמן תפילין הוא אלא שאין להניחם בליל
 צזירה שמא ישו בהם אבל מי שרוצה לצאת לדרך י
 יכול להניחם קודם זמנו ולברר עליהם איר דאגד
 ול לא בתב בן אם היה בא ברד ותפילין בראשו ו
 ושקעה עליו חמה יניח ידו עליהן עד שיגיע לבית
 דאם יש בית קרוב לחומה שמשתמין שם חולצין ו
 ומניחן שם היה יושב בבית המודש ותפילין בר
 בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמהי
 שמגיע לביתו

וימשמש

בהן כל שעה ב

בח

בשל יד תחילה זאל
 בד בשל ראש ובשיסורם יסיר של ראש תחילה ויני
 ויניחן בתיקן ואחר כך יחלוץ של יד ויניחן עלי
 עליהם בענין שבשיבא להניחן שימצא של יד תח
 תחילה ויניחן

ל

דיט לאו זמן תפ
 תפילין הן וחול

שבת

של מועד יש מסתפקין בו אם
 הוא זמן תפילין ומניחים אותם בלא ברבה זאל
 זל היה מניחם ומכרר עליהן

לב

תפילין שיבתו
 ד פרשיות שהן

מיצות

קדש לו עד למועדה וכו' ד
 זהיה כי יביאר עד כי בחזק יר דגו ופרש שמע עד
 ובשעריך והיה אם שמוע עד על הארץ כל את
 אחר ואחר בקלח לברה ויבתכם ברין בבתבידושי
 בתיבה תמה שיהא מוקח גויל בתויג בדאוי ולא
 יחסר אפי קוצו של יוד וצריך שיבתב בימינו
 אחאם הוא שולט בשתי ידיו דאם הוא איטר שמאל
 דידיה הוא ימין ואין צריך לשרטט בכל שיטה ושיט
 דאם ירצה לשרטט הרשות בידו דמי שאינו יודע
 לישר השיטה בלא שירטוט טוב הוא שירטוט ליישר
 והתיבה ויבתב על הקלח שהוא מעובד לשם תפי
 תפילין לצד הבשר בתב שלא על הקלח או על
 שלא היה מעובד לשמו או שבתב במקום שער פסול
 דאם עברו גויל בת הלמין שהוא פסול אפי אמ לו י
 ישרא לעבר לשמו דאל זל הבשירד אם ישרא עזמר ע
 על גביו דאמ לו עבר לשם תפילין ויהא הקלח
 מעור בהמה חיה ועוף טהורין אפי מנבילה וטריפ
 שלהם אבל לא מבהמה חיה ועוף הטמאים דלאמר
 מרג אפי טהור ויהיה שלם שלא יהא בו גרב ש
 שאין הדיד עובר עליו דאם לאחר שנכתב גיקב בת
 בתור האות בשר יא אפי גיקב כל תובר ובירושלמי
 משמע שצריך גם בפנים מוקח גויל הילכר אם צי
 גיקב כל תוכו פסול גיקב הרגל הפנימי של הח
 דאפי לא ושאר ממנו אלא כל שהו בשר גיקבר
 דגל הימני אם ושאר ממנו מ יא אות קטנה בשר
 דאם לאו פסול גפסקה אהת מז האותיות אם
 תיגוק ולא חבים ולא טיפש יודע לקרותו כשר ות

ולא

יברר אקבו לשמור
 חיקיו בעמסידם ש

כט

שאינו הלכה בבני מערבא שהיו מ
 מברבין לשמור חקיו בשעת הסרתן מפני שסוברין
 לילה לאו זמן תפילין ודורשין אותו מושמרת את
 החוקה הזאת דגו שדורשין ימים ולא לילות דאנן
 קיימא לן לילה זמן תפילין הוא הילכר אין לברר
 אפי בשיסירם בלילה דאפי בערב שבת ביז השמשן
 שצריך להסירם אין לברר שמה שצריך אז להסירן
 לא מושמרת אנו לומדים אתו אלא משום דבתיב
 בחן והיה לאות על ירך ושבת ויט אין צריבין אית
 הילכר אין לגרר כלל ודאיתי בתוב בשם רבינ
 דאיי הרשות בידו אם ירצה לברר דאני תמה דווא
 דדאי כידו שאינן
 חייב לב
 לברר
 אם יביר הוי ברבח
 לבטלח

בעוקץ סאחוריה לרבעה שלא תחא עגולה מאחורי
 מאחוריה וסוב לעשות בדברי שניהן **ח** איתא
 במרס הקומץ חזינא לספרי דוקצי דחסרי אגזח וחי
 דמי רשי במין חוסרא על צר שמאל יש לה לעעלה
 במין מקל בוח **ו** דת פו שיש לחיות גובה באמצע
 גגה בוח מלשון חסוסרת ויזחר שלא י
 יאריך רגל חיוור שלא תהא גראת בויר ולא יקצ
 יקצר רגל חיויר שלא תהא גראית בויר ובזחז לא י
 יאריך רגלה שלא תהא גראית כגון ולא יקצר רגל ח
 חנוז שלא תהא גראית כז **ו** דת פו שחיויר צריך שיחא
 ראש שמאלה כפוח למטה בוח **ב** ראיתא במרס ח
 הקומץ מפני מה ראשה של יוד כפוח ואיתא בפסי
 בפסיקתא העולם הבא גברא בויר בי מה י יש לה ב
 צקורה אחת למטה רמז למתים שיוודין לגיהנם וא
 דאחת למעלה רמז שעתידין לעלות ולפי זה יש לל
 תג למעלה וגם כפוח למטה בוח **ט** היה דת א
 אמר שצריך שתהא ראש יעני שלח כפוח למטה בוח
כ יזחר לעגלה מאחוריה שלא תחא גראל
כז **ס** צריך לעגלה משלשה רוחותיה שלא תחא
 גראית במם סתומה ובגל אות שיש בה ספק מ
 מיתתין ליגוקא דלא חכים ולא טיפש אם יביל לך
 לקרותה כשר ואילו הן האותיות שצרי לתייגם ואמ
 דבא כל אלמא ביתא דאתותא רתגי אתה מוציא בת
 בתפילין ואילו הן חץ וס שו למ עת בכר
 בפרשת קדש לי **ב** חץ חוץ אד דקח כח טט בפרש
 דהיה בו יביאר **ט** עט גז גץ בפרשת שמע דהיה
 אם שמוע וזהו פירושם חץ ח של חמץ ח ד תגיד
 צרי ח תגין וס דהיבוסו גג תגי שו ש ראשר ה תגי
 יור רלי ד תגי למע ולמען ד תגי ת דתורת ג תגי
כ ח ב דיביאר פו דפטר ג תגי ה צרה זכרים ג
 תגי אר דישראל ד תגי ד ק ד ויר ס דהקשה חר
 דלשלחו ב ח דיובח ג תגי טט לסוספת ז דגפטר
 עז רמזות ד רוגגן פ והארץ ג תגי ולא היה ל
 לו לחזביר ט עט גז גץ בכלל תגין האחרים וכל חז
 חגר הן תגין גדולים אבל ש עט גז גץ הן תגין קט
 קטנים ובכל מקום שהן אילו צריבין תגים קטני
 ובשימא רב פסל אם חסר אחר מאילו התגין
 ואז ל כתב כגמרא רירן לא הוזכרו אילו התגין
 ולא נסבה יא כלל לפסול בחיסרון אילו התגין
 והו מבו לא בתכם בחיבורו אך כתב אחרים הו
 דצריך לזחר בתגין של האותיות והן כמו זיגין דקר
 דקופות על האותיות כמו שהן בהוכיח בספר תול
 ואילו האותיות המתויגות שבד פרשיות הל
 פרשה ראשונה יש בה אות אחת והיא מם סתומה ש
 של מימים ועליה ג זייגין פרשה שנייה יש בה
 ח אותיות וכולן חהין ועל כל אחת ד זייגין ח של
 דגאגה ושגי החין של הקשה וח של ויהרוג וח של
 ירבה פרשת שלישית יש בה ח אותיות ואילו ח
 הן של ובקומד יש עליה ג זייגין דה של וקשרת
 יש עליה ג זייגין דטט של סוספות כל אות משלש
 משלשתן יש עליה ד זייגין פרשה רביעית
 יש בה ח אותיות ואילו חן פ של ואספת יש עליה ג
 זייגין ת של ואספת יש עליה זיין אחר טט של
 סוספת על כל אחר משלשתן ד זייגין כל

האותיות המתויגות וז דאם לא עשה התגין אר הו
 חוסיחאו גרע בחם לא פסל ער באן לסוגו
 חילכד טוב שיעשו בולם בי איך פסול בשיגוי בתוס
 בתוספת או בגירעון ואילו הן חסידות
 דיתרות שכתב הרמב"ן ראשונה קדש לי בכור מלא
 צבור מלא בחזק חסר הוציא מלא ויד יצאים חסר
 ויד יביאר מלא והאמרי חסר והיבוסו מלא לאב
 לאבתיר חסר חעכרה חסר מצת חסר חשביעי מל
 מצות מלא שאר חסר גבלד חסר בעכור מלא לא
 לאות מלא לזכרון מלא עיגיד מלא בויר הוצאד
 חסר יור תורת מלא החקה חסר למוערה מלא
 פרשה שנייה והיה כי יבאר חסר
 ולאבתיר חסר ו חמר חסר בכור מלא בחזק חסר
 הוציאנו מלא ויד ויור ויהרז חסר בכור מלא מב
 מבכר חסר ועד בכור מלא זבח חסר וכל בכור מ
 מלא לאות מלא ירבה בתוב בוח ולטוספת חסר
 דוואחרונה עיגיד מלא בחזק חסר הוציאנו מלא
 וי פרשה שלשית מארד חסר לבניד מלא
 בביתר חסר יוד שנייה ובקומד מלא לאות מלא
 יוד חסר לסוספת חסר בב ויין עיגיד מלא מזוות
 חסר וזו ראשונה ביתר חסר יוד שנייה ובשעריד מ
 מלא פרשה רביעית והיה אם שמע חסר
 מצותי בויר אחת יורה מלא ומלקוש מלא ותירש
 ותירשד חסר ויד והשתחיתם מלא יבולח מלא
 הסבה חסר גתן חסר אתם חסר לאות מלא לטו
 לטוספת חסר ויד שנייה עיניכם מלא אתם חסר
 בכיתר חסר יוד שנייה ובשעריד מלא לאבתובם
 חסר ויד ובטספת השלישי בחלק עליו רת ואמר ש
 שגם הוא חסר ב ויין

גדולה

לז

מצות תפילין
שכל המניחם

מאריך ימים שז יעליהם
חיה יחיה ואמר רבא כל המניח תפילין ומתעט
 בציצית וקרדא קש ומתפלל גודבטח לו שהוא בן ח
 העולם הבא ואמר אבוי מערב אני בו שאין גיח
 גיהנם שולטת בו רב פכא אמר מערב אני בו ש
 שכל עונותיו גמחלין וכל שאינו מניחו הוא בכל
 בכלל פושעי ישראל בגופן לכן צריך כל אדם להיות
 דחיר בהן ומצותן להיותן עליו כל חיום אבל ג
 מפני שצריבין גוהגקי שלא יפוח בהן וצריך שלא
 יסיה רעתו מהם בעורן עליו ואין כל אדם יכול לי
 לזיחר בזה על בן נהגו שלא להניחו כל חיום ימ
 דמל צריך כל אדם לזיחר בהן להניחו בשעת קשד
 דתפילח קטן חיורע לשמור תפילין אביו חייב
 לקצות לו תפילין לחגבו

לח

חולי מעיים

זשים
ועברו

פטורין אבל ב
 ביום הראשון פטור מכאן ואילך חייב אפי באים
 פנים חדשות ט באב חייב בהן חתן וכל
 שושבינו וכל בני החופה פטורין מן התפילה ומ
 ומן התפילין וחייבין בקרית שמע כותבי ספר

דוחות ויעביר התפירה בין כל בית ובית ואם
 גפסקה התפירה בגמקומות צריך לתפור פעם אחת
 אחרת ואחר כך יבגיס הרצועה תוך המעברתא וי
 דיעשה קשר של תפילין שימרו הרצועות סביב רא
 ראשו ויעשנו שם בענין שישוב על ראשו כפרושית
 לעיל ויעשנו במין דלית ובו יעשה בשל יר יכפול
 העור לעשות התיתורא והמעברתא ויעשנו מדובב
 בתפירה ובאלבסוגה ומניין התפירות גלבל צר ב
 כמו בשל ראש ויעביר הרצועה במעברתא ויעש
 קשר שתחא הרצועה עובדת בה להרקה בזרוע
 ובסוף הרצועה אצל הקשר יעשה קשר קסן בצורת
 יוד להשלים אותיות של שרי עם חשין של בתים ש
 של ראש והרלית שבקשר ויש שחוקת בין בסוף הרצו
 הרצועה אצל הקשר בצורת יוד וזוהגין להעביר עד
 עור על הבית של יר לרוחב חזרוע וזוהגין בו לפי
 שהתפילין של יר הם גבוהין וקצרין ומשימין אות
 תחת הבגדים ומתנרצין תחת הבגדים ומתקלקל
 ומתקלקל לין לבד גזחו להעביר הרצועה עליהן ל
 לחזקו

ואם

ל

נתקלקל העור של ש
 שני הבתים מבתי ה

הראש זה אצל זה אם התפילין
 חדשים פסולין ואם ישנים בשנים כל זמן שעור מ
 מושב הבתים קיים ואיזה תפילין הם חדשים
 כל זמן שאם היו מושבין אותם בעור הרצועות הבי
 הבית מהפסס ונפתח גקרא חרש ובל שאינן נפתח
 צפתחין בשמושבין אותן בעורן גקראין ישנים
 נתקלקלו שנים זה שלא בגג זה בגון ראשון ושלי
 ושלישי בשנים אפי הם חדשים נתקלקלו גבתים
 בכל ענין פסולין והרמב"ם כת בני האי גודנא על
 התפירות גפסקו התפירות שתיים זו בצד זו או גא
 אפי זו שלא בגג זו בחרשות פסולות בישנות כשיר
 כשירות כל זמן שפני סבלן קיימת פי עור של הב
 חתים ועור הרצועות צריך שיהא מעור בהמה זח
 דחיה ועור סחורין ומעובר לשמו ושיח שחורות
 מצד חוץ ומצר פנימי איזה צבע שירץ חוץ מאדום
 ובתוב בספר התרומה צריך שישחירם ישרא לשמד
 דאין להשחירם על יד גוי ובת הרמב"ם שאם לא
 עשה הבתים שחורים יעשה הרצועות מצבע הבתל
 ואם גפסקה הרצועה מה שמקיה ממנה סביב
 הראש או חזרוע אין לחם תקנה לא בקשירה ולא ב
 בתפירה אבל התלוי מענה ומח שקושר סביב הזר
 חזרוע אין קשירה פוסלת בה

סדר

ל

הנחתו בבתים לרשי קרש
 משמאלו של מגיח בבית ה

החיצון ואחריו והיה בי יביאר בבי
 שיגי ובשלישי שמע ובדביעי שהוא הבית החיצון
 לימינו והיה אם שמוע ולרת הסדר קרש משמאלו
 ואחריו בבית שיגי והיה בי יביאר ובשלישי והיה
 אם שמוע ובדביעי שהוא החיצון שמע סימן לדבר
 הוויות אחריו ושגי שיגורחיינו קרש שמע לצד ה
 חוץ אצל השיגין שבבתים ובן הוא הסדר בש

כשל יר למר בראית ליה ולמד בראית ליה ומ
 זמיה גם לרת צריך לכתבם בסדר שהם כתובין בת
 בתורה שהוא קרש לו והיה בי יביאר שמע והיה
 אם שמוע דתניא כתבו שלא בסדרן יגזוז פי שלא כ
 בסדר הכתובין בתורה לפיכך של יר שהם בקלחא
 אחד יכתוב קרש והיה בי יביאר ויניח חלק לפרש
 והיה אם שמוע ויכתוב שמע ואח"כ יכתוב והיה אם
 שמוע בסדר הנחתו בבתים של יר ושל ראש שנים
 ובדבר הזה גפל מהלוקת בין הגאונים יא בדברי ר
 דת ויא בדברי רשי ובתבא אל לפי שחלקו
 בו גאונים עולם ותפילין של אילו פסולין לאילו ר
 דתניא חתלית פרשיותיה פי שנתן של בית זה בזה פ
 פסולין ואמרו חכמים אל מקום יש' בראש לה
 להניח בו שני תפילין ובן בזרוע לבן ירא שמי
 יצא ידי שניהם ויעשה שני זוגי תפילין ויניח שתי
 שתיהן ויבויז בהנחתו ויבויז באותם שחן עשויון ב
 בתקנא אליבא דהלכתא בהם אני יוצא ידי חובתו
 והאחרים הם ברצועות בעלמא ואין באן משום כל
 תוסית אלא בעושה הבתים ולא יניח ב הזוגין בת
 בתיק אחר שהאחר מהן הוא חול ואסור לתיתם
 בתיק של תפילין אלא יעשה ב ביסין וסימן לכל ב
 ביס שלא יתן של זה בזה ובן היה גזחגא אל זר
 ורבו הרמב"ם זל

נהגו

ל

במניין חשיטין ע
 על פי הקבלה לב

לכתוב בשל יר שיטין בכל פר
 פרשה ופרשה ובשל ראש שיטין ואם שיצה לא פס
 פסל ואילו הן ראשי חשיטין בשל יר וידבר אתה
 היום יוצאים לתת חג ההוא תורת בשגיחה והיה
 דחם בשח לאמר בי הקשה בהמה לאות שליטת
 שמע את זהו לבכר ובלכתך יוד מזוזות רביעל
 ויהיה ובכל גפשבם ואכלת יא בכם אשר יא בין ע
 עיניך בותך ובשערך ואילו הן ראשי שטין ש
 של ראש וידבר מזה אלא יר שגיחה והיה זבל פ
 פסר חמור ממצרים מבית כל פסר רחם הזכרים
 שליטת שמע גפשר לבכר על יר רביעית והיה
 עשב לאתתן את בניכם

האיות

אילו

ל

הן האיתיות שצד
 לרקוק בבתיבה ש

שבקל אדם טועה בהן האלה
 צריך ליזהר בנקודה שעלית שהיא במין יוד שתגע
 בה ובן כל האותיות צריכות להיות גולם אחר ל
 לבד צריכות כולם ליגע בגוז הנקודה בשין ובעין
 ומח שאחורי חצירק ובחית שאינה גזעית פסד
 פסולין חוץ מרגל ההיא והקוה שאותן לבר אין ל
 לחן ליגע ואם גזעית פסולין ב צריך לין
 ליזהר בתג שאחוריה לרבעה שלא תהא גזאת בב
 וצריך שיהא לה בראש מחו שמאל תג קטן
 ד צריך ליזהר בתג שאחוריה לרבעה שלא תהא גזא
 בה ה יש לה תג קטן למעלה בסוף גגה מצר שמ
 שמאל בראיהא בפר הקומץ אית לה תגא ופי רשי
 וש לה תג קטן בסוף גגה למעלה ורת פל ומיורי ב

סדר

מה

ליכנס בחז לבית הקברות או לתר

דאמות של מה כשהן בראשו בבית המדחף ובבית החינוך יכול להניחם לבתחיל אבל אם חיד בראשו אין צריך לחולצם ובבית חסד המבימי אפילו חיו בראשו צריך לחולצו

מד

ברכות

סדר

ואחר שהיה תפילין יסוד הברכות שתקנו על סדר העולם והנהגתו אלקי ילישוא דגמרא מטמע שצרו לדמר כל אחת ואחת בשעתה דהכי גרסינן בפרק ה הרוואח כיוצא בער משיבתה לילי אהיו צעודו עד לפתחים פתחים בישמע קול תרגולא לילי הנותן לשבוי בינה וכו' פי הלב צקרא שבוי בלשון צקרא ד רבתיב או מי נתן לשבוי בינה והלב חזא המבין וע ועל ירי הבינה ארם מבחין בין יום ובין לילה ומפני שהתרגול מבין דגם בערביא קורין לתרגול לתרגול שבוי תקנו ברבא זו לאומרה בשמיעת ק קול התרגול בי לבוש בגדיו לילי מלביש ערומים בי מנח ויהא אעיניה לילי פיקח עיורים בי תריץ ויתב לילי מתיר אסורים ובי זקיה לילי זקיה בפר בפרקים בי בחיות אארע לילי רוקע הארץ על המי בי סאים מסגיה לילי יעשית לי צרבי בי מסגיה לילי המבין מצעו גבר בי אסיר המייניה לילי אודר יש ישראל בגבורה בי פריש סודרא על דישיה לילי עוש ישראל בתפארה בי משיח יריה לילי על נשילת ידים בי משיח אפיה לילי המעביר שינה מעיני ותגומה גועי עמי ויהי רצון מלפניך וכו' והותם זלא גומ גומל חסרים סודנים לעמו ישראל וכן צריך לילי ויהי רצון שברבא אחת היא עם המעביר שינה שאם היתה ברבא בפני עצמה היתה פיתהת ברוד ועל כן אין לענות אמן אחר המעביר שינה שאינו ס סות ברבא ולפי סדר הגמרא היה ראוי שיברך כל א אחת ואחת בשעתה ולפי שאין היריף צקנות תיק תיקנו לסדרם בבית הבנסת וגם מפני שרבים עמי הארץ שאין יודעין אותן תיקנום שיסדרום בבית הבנסת ויענו אמן אחריהן ויצאו ירי חובתן אבל דראי חובת על כל יחיר ויחיר לברך אותן כדתינא ד מאיר אומ' ק ברכות חייב ארם לברך בכל יום וס דסמכות על דרשא הפסוקים והשיבו ר' דיש מתיב מתיבתא דמחא מחסיא דור המלך תקן ק ברכות ד דבתיב חוקם על על בגימטרי' ק חון גי בכל יום היו מתיב ק נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה עד שחקר וחבין ברוח הקודש ותיקן לחם ק ברכות על כן תיקנו חול אילו חרבות של סדר העולם וחב וחנהתו להשלים ק ברכות בכל יום וצריך כל אר ארם לומר בהם והפוחת לא יפוחת והמוסית יוס על כל רבר ברבא שנהקנה לו כמו שאמרו חכמים

זל ברוד יום יום בכל יום ויום הן לו מעין ברב ברכותיו ואמרינו בפרק ביצר מכרבוין אמר רבין יחול אמ' שמוא' חנהגה מן העולם הזה בלא ברכה מעל ובל ארם צריך לומר שלא יבא לידי מעילה ויש עוד שלשה ברכות שצריך לברך שלא עשאני גוי בדי ליתן שבת והודאה למקום שבחר בנו מכל האר האומות וקרבונו לעבודתו ברוד אתה י' א אהינו מלך העולם שלא עשאני עבר אלץ שמברך שלא עשאני אשה שגם היא אינה חייבת במצות צר צריך לברך שלא עשאני עבר שהוא גרוע טפי כ' א' אהינו מלך העולם שלא עשאני אשה שצריך ליתן ש שבת והודאה למקום שלא עשהו אשה שאינה חייב במצות י' אהינו הנשים לברך שעשאני בל צנוג ואיפש שנהגו כן בני שמצריך עליו את הדין על הרעה ובאשכנז נוהגים לברך אילו ק ברכות א' חזנות: לשבוי ובספר קורם המעביר שינה דאין חשש וראיתי בסידור ר' עם ביה שביר זקח כפופים אין לברך מתיר אסורים ואינו יודע למה דהא בגמ' א מפרש כל אחת ואחת למה שתק שתקנה עור ברבא אחת יש בסידור אשכנז אשכנז הגיתו ליעחכח ונתקנה על ארם שמפקיד גשמתו בערב ביר הסבה עיפה מעבודת כל היום ו מחזירה לו בבקר שקטה ושלוח ועל פי המדרש חרשים לבקרים וגוף בשר ודם מפקיד פקידו ביד חבירו ומחזירו לו בלוי ומקדולקל אבל ארם מפקד מפקיד גשמתו בכל ערב ביר הסבה והיא עיפה ומ מחזיר לו חרשה ורגועה דאמר יהי רצון וכו' ער שאינו כן ברית ואם ירצה להוסיף עור בק בקשות חרשות בירו דאין בו משום שינוי מטבע וכל הברכות שהן על סדר העולם כגון אהיו גשמה וכו' והנותן לשבוי בינה דרוקע הארץ וכו' והמבין וכו' אין לחסר מהו אפילו לא שמע קול הת התרגול או לא הלך על הארץ אבל אותן שהן ע על הצאותיו לא יברך אם לא צהנה בגון ששוכב על פסתו ואינו לובש ולא אווד ולא עוטה אין לו לברך ובסידורי אשכנז כתוב אחר יהי רצון רב העולמים לא על צדקותינו אנחנו מפילים החגוני החפצנו לפניך בי על רחמיך חרבים מה אנו מח חיינו מה חסרינו מה צרקינו מה בחינו מה גבורות גבורותינו מה נאמר לפניך י' אהינו ואהי אבותינו הלא כל הגיבורים כאין לפניך ואנשי השם בלא היו דחכמים בכלי פרע וצבונים בכלי השכל בי כל מע מעשינו תוהו וימי חיינו הבל לפניך ומותר הארם מן הבחמה אין בי הבל הבל אבל אגחנו עמד בני בריתך בני אברהם אהבך שגשבעת לו ב בהר הפוריה זרע יצחק עקירה שבעקד על גבי המ המזבח ערת יעקב בנד בכורך שמא הבתד שאהבת אותו ומשעחתך ששמחת בו וקראת שמו ישראל ויש וישורון לפיכך אנחנו חייבים להר לחירות לך ולשבחך ולפארך וליתן שבת והודיות לשמך אסרינו מה סוכ חלקנו מה געים גורלנו ד זמח יפה מאר ירושתנו שאנו משכימים ומעריבים בכל יום ערב ובקר פעמים באהבה שמע ישראל י' אהינו י' אהנו ויחז' חסיד היה רגיל

שכל ושמש מסתו בתפילין לא יאחז ברצועה ולא
 בבתים ער שיטול ידיו ויסלם ישן בהם ור
 דראה קדמאוחז ברצועה ומסיר אותו אבל לא בבתי
 חנוכה לטעורת קבע חולצו ומניחו על השלחו ער
 זמן ברכה וחוזר ומניחו

הנשוא משוי של דק
 קבין בראשו

ותפילין בראשו אם גרה
 צרחקות מפני המשוי אסור ואם לאו מותר המוצ
 המוציא זבל על ראשו אסור לו להניח תפילין צרא
 בראשו שבח שהיו בראשו אפילו אם ירצה לסלק
 לצדו או יצו רשאי אלא יקשרם בזרועו במקום תפ
 תפילין אפילו מספחת של תפילין אסור לו להניח
 בראשו בשיש לו תפילין בראשו אבל רבר שדרבו ל
 ליתן בראשו כגון מצמנת או בובע מותר

אסור לשנות תפילין
 של ראש לעש

לעשותן של יד ואפילו ליק
 ליקח רצועה מהן וליתן בשל יד אסור אבל משל י
 יד לשל ראש מותר לשנות ואם היו חדשים שלא הני
 חניחו עריין מותר לשנות ואפילו משל ראש לשל י
 יד סודרא דאזמניה למיצר ביה תפילין וצר
 ביה תפילין אסיר למיצר ביה זוזי אזמניה ולא
 צר ביה צר ביה ולא אזמניה שרי למיצר ביה זוז
 זוזי

אסור ליבנס לבית הכסא
 קבוע להשתין בתם

בתפילין שבראשו גזירה עמ
 שטא יעשה בהן צרכיו וצבית הכסא עראי מותר
 להשתין בהם בשעה בראשו אבל אם אוהזן בידו א
 אסור להשתין בהן מעומד אפילו אם תופס אותו
 בכגרו מפני שצריך לשפסח בידו גיצוצות שבגלוי
 אלא חולצם ברחוק דאמות ונותנו לחבירו ואם ר
 דוצח ליבנס לבית הכסא קבוע לעשות צרכיו חולצ
 ברחוק דאמות וגוללו בספר תורה ואוהזן בימינו
 ובכגרו בנגד לבו ויזהר שלא תצא רצועה מתחת
 ידו שפח ודבשיצא מרחיק דאמות ומניחו דבלילה
 או סמוך לחשיבה שאין שהות להניחו עור אחר שי
 שיצא עושה להן כיס ספח ומניחו בתוכו ואם אי
 חבלי מיוחד להם די בפחות מספח ובל זה לא מיי
 מייך אל בבית הכסא שבשרה אבל בבית לא יבניסם
 כלל דאם שבחם בראשו ועשה בהן צרכיו מניח יד
 ידו עליהם ער שיגמור עמוד ראשו ויוצא וחולצו
 וחוזר ונגבס

אסור לישן בהן אפי
 שינת עראי בש

בשאוהזן בידו אבל כשהן ב
 בראשו מורס סורר עליהן וישן בהם שינת עראי
 ולא חשיב היסח דעת אלא כשהוא עומד בשחוק וב
 ובקלות ראש והרמב"ם בתב דאפילו שינת

ספרים תפילין ועזוזות הם ותגריהן ותגרי הגריהן
 ובל העוסקים במלאכת שמים פטורין מק"ש ותפי
 ותפילה ותפילין ומכל המצות בת הרמב"ם
 מצטער שאין דעתו גבוהה פטור מהם שאינו יכול ל
 לבוין דעתו שלא יסיה ועמו מהם גרסינג
 במבילתא לזכרון בין עיגיר מכאן אמרו המניח ת
 תפילין בקורא בתורה דהקורא בתורה פטור מן ח
 התפילין ובתב רב שמואל בר מר חפני ליתא ליה
 לחך ברייתא דהארבגו קשישי דתורתן אומנותן מ
 מניחו תפילין ומברכין עליוהו ואי לאו דחובה גי
 ציגחו היאך מברכי עליוהו ובספר המצות בת
 ומסתברא לן דהקורא בתורה קאמר ולא בתפילה
 דאיגחו בגמ' עסקי ע"כ ואין צל לחלק דהא
 לענין ברכת התורה קאמ' בפ"ס דברכות דאית להו
 חד דינא אמר רבא אסור לתלמיד לחלוץ
 תפילין קמיה רביה דבתו וידם יד במלך ואמר ר
 יוחנן שחליץ תפילין לפניו מאי תקנתיה לברור ד
 דביה ברישא והדר ברצ"ת למידיה איתא בשימ
 בשימושה קבה ובתב הראש דהאי מימרא לא אמר
 דבא ואין בה ממש והאריך בה אמ' רבאלא ב
 בשר לאחותי תפילין אלא למאן דקרי תודה גביאים
 ובתיבום תורה במאי בספר בראשית פסוק אהר
 גביאים במאי בספר שמואל ופסוק אהר בכתובים
 במאי בספר תהילים ובתלמוד תמניא מתגיתא א
 אמר אבוי והוא דידע לתרגומי אכולהו היה צר
 צריך לתפילין ומזוזות ואין ידו משנת לקנות שנית
 תפילין קורמין

תפילין עכתב עבר
 אשה וקס"ז

צ"י או ישרא משומר פסד
 פסולין ובל הפסול לבתבן פסול בכל מיני תיקוונ
 בתבן מין יגזו נמצאו ביד מין ואין יודע אם בתב
 אם לאו יגזו בירגוי בשרין ואין לוקחין אותם מ
 מן הגוי ולא שאר ספרים יותר מכדי רמיזה ואין ג
 גקחין אלא מן המומחה שבקי בחסירות ויתירות
 ואם לקח ממי שאינו מומחה כ' אי גרבים בודק מ
 מהם תפילת אחר של יד או של ראש בברך ראשו ד
 דשינוי שלישי ואם מצאן בשרים בולן הדחוקו תפ
 תפילין שהדחוקו בבשרים אין צריבין בדיקה לעיל
 דבשאלות מצרבי להו בדיקה פעמים בשבוע ולא
 צהנו בן ובתב ר' עם אפילו לד' או לה' שנים אי
 צריך בדיקה שהאוויר שולט בהן ואין מתעפשין אב
 אבל אם אין מניחו אלא לפרקים צריבין בדיק
 בדיקה

אסור לתלות תפילין בין
 ברצועה בין בבתים

אבל מותר לתלות בכיס
 בית שיש בו תפילין אסור לשמש גז מסתו ער שיוצ
 שיוציאם או יצוהם בבלי בתוך בלי והוא שלא יהא
 חשני מיוחד אפילו ס' חשובין באחר ואפי' נתן בכל
 תור בלי אסור להניחו תחת מרגלותיו אבל תחת מ
 מראשותיו בין בר לבסת מותר אפי' אשתו עמו

שחם הווי איתור
 לה

ברוך שאמר

דבול צדיק לאו

לאומר בנינו ובנעימה כי הוא שיר נאה וצריך למ
למעלה וכתוב בספר היבלות שיש בו פז תיבות ד
וסימן ראשון בהם פז וכן הוא ניסוח אשכנזית ולא
יסיים מלך מחולל טוב בתושבות בי אם מלך מח
מחולל בתושבות ועיין ברב עמרם דנתקצח
ברכה זו משום הא דאיתא בפרק כל כתבי יהי חל
חלקי עם גומרי הלל בכל יום ואסיק דקאמר בפ
בפסוקי דזימרא ומאי צינה מתהילה לרוד ער כל
הנשמה תהלל יה ותו גרסינן בפרק קמץ וברכות א
אעזר כל האומר תהילת לרוד בכל יום מובטח לו ש
שחא בן העולם הבא וכן רש"י שמלאי לעולם יס
יסדר ארם שבחו של מקום ואחר כך יתפלל לכו ת
תיקנום לאומרם קודם תפילה וקבעו ברכה זו לפ
לפניהם ואחת לאחריהם והיא ישחבב ואם סיים
ברוך שאמר קודם סיים החזן יש לו לעגות אמר א
אחר ברבת החזן ואחר ישחבב יש לו לעגות אמר א
אפילו אחר ברבת עננו כיון שהוא סיים ברבה לט
לסוף פסוקי דזימרא לכן צריך שלא יפסיק
ביניהן בריבוי וכן כת' ר' יהודה ור' יוחנן לומר שלא לרוב
לרוב בין ישחבב ליוצר אור וזל מבעי ליה לאיניש
דלא לאישתעווי מבי מתחיל ברוך שאמר ער ומסיק
להו שגנח עשרה וכן יש בירושלמי השח בין ישחבב
ליוצר אור עבירה הוא בידו וחוזר עליה מעורבין ה
המלחמה ומיחו לא ערית מקום וברכותיה הילכך
בין המזמורים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לב
לכל ארם ובאמצע המזמור שואל מפני היראה ד
ומשיב מפני הכבוד ויש מקומות שנהגין לומר
מזמור הודו ליה קראו בשמו כאשר הוא כתוב ברברי
הימים לפי שדוד פה קבעו לאמרו בכל יום לפני ח
הארץ ובשיגעו לבי כל העניים אלילים יש להפס
לחסיק בין אלילים דבין דף שמים עשה שלא יהא
צראה בחוזר למעלה ויש מוסיפין עוד פסוקי
אחרים ובל מקום ומקום כפי מנהגתו ויש שא
שוארים הפסוקים והמזמורים שמוסיפין קודם ב
ברוך שאמר ובאשכנז נהגין לומר ברוך שאמר
מיד ואחריו כל המזמורים בין בחול בין בשבת ד
והכו מסתבר להקדים הברכה לכל המזמורים שיה
לכולם ברכה תחילה וסוף ובאשכנז אין אומר
מזמור לתורה בשבת ויש לפי שאין תורה קריבה ב
בהם ואין צריך למוצני דליכא למיחש וילמא אתי
לחקריבה בשיבנה בית המקדש במהרה בימינו דלא
טעו אינשי בחבי וצריך לכוין בתחילה ל
לרוד דאמ' ה' אלעזר כל האומר תהילת לרוד בכל יו
יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא ויותר ויותר
בפסוק פותח את ירד וגומ' שעיקר מה שקבעוהו
לומר בכל יום הוא בשביל פסוק זה שמזכיר בו שב
שבחו של ה' שמשגיח על בריותיו ומפרנסם ו
דנהגו לומר קודם לכן אשרי יושבי ביתך משום די
דילפינן מיניה שצריך ארם לישב שעה אחת קודם
שיתפלל ואחריו נהגו לומר ואנחנו צברד יה וגומ'
ובתב רב עמרם לשלשולי חלליה בתר הלל

תמיד ודם תמיד קודם להסבת שתי גירדת וחסבת
שתי גירדת קודם לקטרת וקטרת קודמת לאיברים
ואיברים קודמת למזבח ומנחה קודמת לחבתה
והבתין לצסבים ולסכים למוספין ומוספין לבזים
לבזיבין ובזיבין לתמיד של בין הערבין ותמיד
של בין הערבין לקטרת שנאמ' והקטיר עליה ת
חלבי השלמים עליה השלם כל הקרבנות
וטוב לומר אחר זה רבון כל העולמים אתה צויתנו
להקריב קרבן התמיד במיעדו ולהיות בהגים בעם
בעבודתם וליום ברובם וישראל במעמדו וע
ועתה בעונותינו חרב מקדש ובטל התמיד ואין לצ
לנו כהו בעבודתו ולא לוי ברובנו ולא ישראל במעמ
במעמדו ואתה אמרת ושלמה פרים שפתינו
לכן יהי רצון מלפניך שיהא זה חסוב ומקובל לפני
באלו קרבנותינו התמיד ומוערו ועמדתי על מעמ
מעמדו ואם אינו יכול לאומר מפני שהוא עם חצי
הציבור טוב הוא שיקרא פרשה התמיד לברך ויאמ'
אותו ואין לחוש אם יקרא פרשת התמיד שנית עם
הציבור ולרווחא דמילת יכוין בקריאת שניה בקד
בקורא בתורה ובשבת מוסיפין וביום הש
השבת שני בבשים וגומ' ונהגין באשכנז לקרוא בר
ברוך ובראשי חרשיכם וגומ' ובעל המנהיג
חשיג על המנחה מפני שאין צוין לחזקיר קרבן מוס
מוסח עם תמיד של שחר ואינו קשה שמוסח זמנו ב
כל היום

ומה

שקורין פרשת התמיד על פה

דכו פסוקי דזימרא אע"ג דקיימ'
לן דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרה על פה
כתב דורי ה' חיים כל דבר שגיל ושגור כפי הכל א
אין בו משום דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרה
על פה דא"ל היה אומר דלא אמרינן דברים שבכ
שבכתב וכול' אלא להוציא אחרים ירי חובתו אבל ב
כל אחר לעצמו שדי לכן נהגין באשכנז בשמיעה של
שליח ציבור לפסוקיו שכתפילה כגון מי במיד נאל
באלים ה' ויש ימלוד לעולם ועד שהוא שומע והקח
דהקהל אומרים אותו כל אחר ואחר בפני עצמו

וקבעו

לשנות איזהו מקומן וברייתא דר' ישמעאל

אחר פרשה התמיד משום ח
הא דאמ' רב פרא לעולם שלש ארם שנותי שלישי
במקרא שלישי במשנה שלישי בתלמוד וצריך מי יד
יודע כמה חיי ומשני לא צרבה אלא ליומיה שצר
שצריך בכל יום ללמוד משלשתו ומרדש של בריית
דר' ישמעאל יג מירדת חזי במקום תלמוד שהמרדש
בתלמוד ועוד שהיא תחילת תורת בהגים שהוא
ראש לכל הקרבנות קבעוהו אצל הקרבנות ומשנת
איזהו מקומן קבעוהו אחר התמיד משום דכתביבו
ובכל מקום מוקדש ומצוה לשמי ובי כל מקום מו
מוקדש ומצוה אלא אילו חל שנוסקים בתורה בכל
מקום מעלה אני עליהם כאילו מקטירים
ומגשים לשמי

לומר אחריו בדרך שם בכבוד מלכותו לעולם ועד
 והיה מכויין לצאת בו ירי חובת ק"ש שפעמים שעד
 שעושיין קדובה ומתעכבין מק"ש עד אחר זמנה ר'
 דאומ' שהיה יוצא בזה בראיתא בכרכות שמע ישראל
 י"א היגו י"א אחר זה היא ק"ש של ר' יהודה הנשיא
 אתה הוא ער שלא זכרא העולם ואתה ח'
 הוא משזכרא העולם אתה הוא בעולם הזה ואתה
 הוא בעולם הבא קדש שמד על מקדושי שמד וקדש
 שמד בעולמך ובישועתך היום והגביה קדונו ב
 בדרך אתה י"מ קדש שמד ברבים ונתקנה על פי
 חירו שלמי ואינה פותחת בברוך שאינה אלא ברבת
 הוראה אתה הוא א"ה יגו בשמים מפ'
 ממעל ובשמי השמים העליונים אתה הוא ראשון ו'
 דאתה הוא אחרון ומבלעדיך אין אחרים קבץ קווי
 קוויך מארבע כנפות הארץ יבירו וידעו כל באי ער
 עולם כי אתה י" לברוך בכל ממלכות הארץ אתה
 עשית את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר
 בהם ומי בכל מעשה ידך בעליונים ובתחתונים מ'
 מי יאמר לך מה תעשה אבינו שבשמים עשה עמ'
 עמנו חסד בעבוד שמד הגדול הגבור והנורא שנקר'
 על-ע-וקיים לנו מהרה מה שהבסחתנו על ידי צפניה חד'
 חוזר באמור בעת ההיא אביא אתכם ותיג' ואח כר'
 ברכת התורה ופרשת התמיד ואיזהו מקומן וח'
 והוקשה לי על זה הסדר לומר בסוקים קודם ברו'
 חתורה ונחגתי בעצמי מיר אחר אהי צמנה וכו' לב'
 לברך ברכת התורה ולומר אחריה פרשה גרבת כהב'
 בהנים ולסדר חברכות ער יהי רצון וכול' רבון הע'
 העולמים ער לעיניכם אמר י" ודאיתו בסידור רע'
 ד'עם אחר שכתב משנה איזהו מקומן ובריתא דר' י'
 ישמעאל סדר אותו וכו' כתב לעולם יהא אדם ירא ש'
 שמים בסתר ורובד אמת בלבו וישנים ויאמר רב'
 רבון העולמים לא על צדקתינו וכול' ער אמר י"'

מלכה אחת וזא לעולם עם לעסוק ברבוי תורה ש'
 שאילו הייתה ברכה בפני עצמה היתה פותחת בבר'
 שברוך ולבו אין לענות אמן אחר לעסוק ברבוי ת'
 תורה ועוד יש ברכה אחרת על חתורה אשר ב'
 בחר בנו מכל העמים ונתנו לנו וכול' ויבורך
 במרכתו על מעמד הר סיני איר בחר בנו מכל האד'
 האומות וקרבונו לפני הר סיני והשמיענו רבדיו מ'
 מתוך האש ונתנו לנו תורתו הקדושה בלי חמרת וחס'
 שהיה משתעשע בה בכל יום ואם בא ללמוד מי
 מיר אחר קרית שמע וברבותיה שחרית אין צריך ל'
 לברך מפני שברכה שנייה שלפני ק"ש שהיא אהבה
 רבה יש בה מעין ברכת התורה ופוסרת איתה ור'
 דרוקא אם לומר מיר אחריה אבל אם הפסיק בנת'
 אינה פוסרת ואם למד מיר אחריה שאז היא פוס'
 או שביד ברבת תורה והתחיל ללמוד והפסיק א'
 אחרי בו בלימודו אינו צריך לברך כל היום אם הד'
 הוא רגיל תמיד לעסוק בתורה ואח בשיוצא לעסק'
 ממחר לעשות צרכיו ברי שחזור ללמוד לא חשיב
 הפסק לענין ברכה ואח אם לומר בלילה הלילה
 הולך אחר היום ואין צריך לחזור ולברך כל זמן ש'
 שלא ישן ואם ישן כת' א"ל בתשובה שאח ביום אם
 ישן שינת קבע על מטתו הוי הפסק וצריך לחזור
 ולברך אבל אם רגיל להתנמנם מיד שב על אצוליו יר'
 ידיו שינת עראי היא ולא הוי הפסק ואם השכיב ע'
 עצמו על מיסתו לישן ולא ישן לא הוי הפסק ובע'
 זבעודו ציעור דעתו על לימודו פ"ב
 המשכים בבקר ללמוד קודם שילך לבית הבוסת יש'
 לו לברך ברכת התורה ובשקרא פרשת התמיד ב'
 הבגסת אין לחזור ולברך אלא שמי שקרא בתורה
 חזר ומברך אשר בחר בנו וכול' א"ל שבבר בירך כל
 הברכות קודם פרשה התמיד לא רמי שיהיה ברכ'
 גתקנה על קריאתה בציבור כמו שהיקנה בידה לא'
 לאחריה בהבא א"ל המשכים ללמוד קוד'
 עלות השחר יברך ע"ז ואשר יצר ואהי נשמה וכול'
 וכל סדר הברכות וברכת התורה ופרשה התמיד לא
 יקרא עד שיאמר היום שהיא במקום הקרבת התמיד
 שאין זמנה אלא ביום וכו' ברכת הנותן לשכוי בינה
 לא יברך אלא ביום פ"ב

על-ע-

מד

ברכת התורה

מאן צ'
צריך
ליזהר

מה בראיתא בצדדים פרק ואילו צדדים מפני מק' ת'
 תלמיד חכם אינו מצוי לצאת מביניהם ח"ה רבינא א'
 אמ' מפני שאין מברכין בתורה תחילה ואמ' רבי יהד'
 יהודה אמ' רב מאי רבותי בני האיש חכם ויבן את זא'
 דאת רגו' דבר זה בשאל לחכמים ולגביאים ולמלא'
 ולמלאכי השרת ולא פירשהו עד שפירשו הק"ה ב'
 בעצמו שז' ויאמר י" על עינים את תורתיו וכו' מאי צ'
 צינחו ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה אלא אמ' רבי ש'
 יהוד' אמ' רב לפי שאין מברכין בתורה תחילה
 וצריך לברך למקרא למודש למשנה ולתלמוד
 דה גוסחה בא"י אמ' א"ל על דברי תורה
 דגוסח אשכנזית לעסוק ברבוי תורה והעדב נאד'
 זכו ער בא"י המלמד תורה לעמו ישראל ויש שח'
 שחותמין בא"י גותו התורה ואין לחתום למדני חו'
 חוקיר שאינה לשון ברכה והודאה לשעבר אלא ל'
 לשון בקשה ודור ע"ה לשון בקשה אמרו י" שאתה
 ברוך למדני חקיר ויש לומר וחקר בגאובול ב"ג

ויאמר ש"ה ז"ל
 חלו ויניחו על מה
 אומר הו"ל צ"ת
 הוציא מלך סגור
 איון יולב

מ"ח

קבעו

לקרות פרשה
התמיד בראית

במדרש בזמן שאין בית המ'
 המקדש קיים מה תהא עליהם אל בבר הקדומת ל'
 להם סדר הקרבנות כל זמן שעוסקים בהם מעלה
 אני עליהם באילו הקדיבום לפני ובסידור
 ד'עם כתוב ברכת בהנים אחר ברכת התורה קודם
 פרשת התמיד ויש נוהגין לומר אחריה וערבח ל'
 דגמ' זסוב לומר אחר כו' סדר המערכה וזה גוסחה
 אביו מסודר סדר המערכה משמי דגמ' ואליא ראבא
 שאול מערבח גדולה קודמת למערכה שנייה של קס'
 קסודת מערכת שנייה של קסרת קודמת לסידור ש'
 שני גזרי עצים וסידור שני גזרי עצים קודם ל'
 לרש מזבח הפנימי ורש' מזבח הפנימי קודם להס'
 לחסבת חמש גידות והסבת חמש גידות קודם להס'

אמרו
 ויהי א"ע
 פ"א ואל'
 ה"א כג'

שעדות ויש שמתירין לצרף קטן עם תשעה על ידי
 חיוב שנותנין בירו ובת אל זל שאין מצרפין אותו
 עד שיביא שתי שערות לא לתפילה ולא לברכת המזון
 וצריך שיחז בולם במקום אחר וש"ע עמהם ו
 וזעומר תור חפתת מן המשקוח ולפנים בלפנים
 ממנו ולחוץ לחוץ ואם מקצתם בפנים ומקצת
 בח"ץ וש"ע תור חפתת היה אומ' אל זל שהוא מצר
 מצרפו ואם חצר קטנה גפרצה במלואה לחצר
 גדולה וט בגדולה וא בקטנה מצטרפין - שהקטנה
 גדרת אחר הגדולה וחרי באילו הוא בתור הגדולה
 ביון שחרוב בגדולה היו ט בקטנה ואחר בגדול
 או חמשה בזו וחמשה בזו אין מצטרפין וכו לעני
 ש"ע היה ש"ע בקטנה ותשעה בגדולה וצאיו ירי חו
 חובתו שהוא גדר אחריו היה ש"ע בגדולה וט בק
 בקטנה אין יוצאין שאין ציבור גדריו אחריו
 דחמ' להצטרף לו אבל אם היו עשרה במקום אחר
 דאומר קדישא קדושה אפילו מי שאינו עמהו יכול
 לענות אחריו ביון שעשרה במקום אחר דא"י זל
 אמי מתיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאבי
 לאביהם שבשמים

יתגורל

ויתקדש הוסי ע
 על המקרא והת

והתגורלתי והתקדשתי הא
 האמור בעלחמות גור ומגור שאז יתגורל שמו של ח
 הקב"ה ובתיב ביום החוא יהיה א' אחר וגומ' אמר
 יהא שמיא רבא ימ' שם רבה שאנו מתפללין על שם
 יח שאינו שלם שיתגורל ויהא שלם והיינו לעת ח
 הגאולה שינקום עצמו מעשו שנשבע שלא יהא השם
 שלם עד שיונקים ממנו ש"כ יד על כס יה גומ'
 שאין השם שלם ולא חכסא שלם אלא לאחר שינקום
 ממנו כי אז יהא השם שלם וחכסא שלם ובתיב האר
 האויב תמו וגומ' ובתיב ד' לעולם ישב וגומ' הרי ח
 השם שלם וגם חכסא דמח שאנו אדערי אר
 אזהו בלשון תרגום יא מפני שהמלאכים שלא יתקצ
 יתקנאו בנר שאנו משבחין שבת גאח בזה וגם על
 ידו זה הקב"ה גזבר לחירבו חבית דגלות ישראל ברא
 בראיתא בפ"ק רבבות בשעת שישראל עוניו אמו יח
 שמיא רבא וכול' הקב"ה מנענע בראשו ואומר אוילח
 לבנים שגלו מעל שולחן אביהם ונח לו לאב שכבת
 מקלסין לו בניו ורחקם מעל שולחנו ובביבול ש
 שיש דאגה לפניו ואם יבינו זה המלאכים יקטרו
 עלינו על כן אומר אותו בלשין שלא יבינו שאין ע
 מבירין ארמית ור' פי' הטעם לפי שהיו רגילין
 לומר אותו אחר הדרשה בראיתא בשלהי סוסה אמא
 אמאי מקיים עלמא אסורא וקרושה ואמן יהא ש
 שמיא רבא דאגרתא וחיו שם עמי הארץ שאינם מפ
 מבירין אלא ארמית שהוא לשונם על כן גהנו לאומ
 לאומר בלשון שמבינין הכל ולפי טי זה יהא כפוש
 בפשטו שמיא רבא תרגום של שמו הגדול ועוני
 הציבור בבוזנה אמן יהא שמיא רבא מברך לעלם ו
 ולעלמי עלמאי בראיתא בפ"ק בל כהני העונח א
 אמן יהא שמיא רבא מברך בכל בחו קורעין לרגו
 גזר דינו של ע"שנה פ' בכל בחו בכל בוגתו גם כ

בכאז מפדשין שמיא רבא על השם שיהא שלם? אבל
 בכל הספרים גרסינן כל העונה אמן יהא שמו הגדול
 הגדול מבורר וזה דאייח לפ"י שאינו אלא תרגום
 של שמו הגדול וחזור גב' ש"ע ואמר אמן יהא שמיא
 רבא וכול' בת רב עמרם דאומ' יתברך אמן
 ישבת דיתפאר ויתרומם ויתגשא ויתהדר ויתעלה
 ויתקלס שמיא דקדושה בריר הוא ואמרו אמן לעי
 לעילא מכל ברבא שירתא הושבחהא ונחמתא דאמ
 דאמרו בעלמא ואמרו אמן ולא גהנו עתה לימרא
 אמן אחר יתברך ולא אחר שמיא דקדושה בירי רוא
 ובתיב עיר ויתקלס יש גוהגין שלא לאומר ונהנה
 ונותגין טעם לדבריהם שחייב אים לומר רברים
 בשבחיו של הקב"ה בגור רוקיעים וכיון שאי' יתב
 יתברך ואילו הו' הרי' והאומר יתקלס ניתן טעם
 לדבריו ביון שהפסיק באמו דיתברך צריך שיהו
 אחר האמו ונהנו עתה לומר ויתחלל במקום ויתק
 ויתקלס ואני תמיח על דמנהג ספרד שאומרים לצ
 למעלה מכל וכול' בלשון הקדש למה מכסיקין בא
 באמצע לומר בלשון הקדש וגם רב עמרם כתבו כל
 בלשון תרגום ותקנו לומר ונחמתא מסום מאי רב
 ובתיבן שהקב"ה מתארגן על גלדינו על כן אנו מ
 מתפללין שיתגחם בקרוב וימהר לגאלנו ועל כן
 צהנו לומר זכור רחמיך יא וגומ' ברמתחיל
 ש"ע קדיש על שם גדת רחמינו שזכור באותה שעה וא
 דאומר גם פסיק ועתה יגורל בא וגומ' שהוא לשון ית
 יתגורל שאמ' ש"ע מניין הכריעות של קדיש
 כתב רב גחשון שהם ד' של חובה ואחד של רשות ית
 יתגורל ויתקדש ובורע בעגלא וכול' אמן יהא שמיא
 רבא וכו' ובורע יתעלה ויתהלל ובורע שמיא רבא
 דקדושה בריר הוא ובורע והן על חובה עושה שלח
 וכול' ובורע והיא של רשות דאילו ה' ברע
 ברעיות הם כנגד ח' שמות שהם בפסוק בי ממזרות
 שגש ועד מבואר גדול שמי וגומ' עושה שלום כ
 במהומיו על שם שהמלאכים דם אשומים שהם שב
 שני הפכים ואין אחר מכבה חכידו כגון גבריאל ש
 שר של אש ומיבא שר של מים והקב"ה עושה שלום
 ביניהם

ואמר

ל' ברבו וכול' ו
 ועוניו אחריו ב

בריר א' המבור' לעולם וט
 ובתב הר' מאיר מדוסגבור' זל שאין צריך ש"ע ל
 לחצר ולברך בריר א' המבורך וכול' אבל הר' יחווה
 ברצוני כתב שצריך לחזור בריר א' המבורך וכול'
 ונותגין בכל המקומות שאומ' הקהל יתברך וישתח
 וכול' בשעה שש"ע אומ' ברבו ולכאורה גראה שיות
 טגש שלא לאומר ברי שיאזינו ויבוגו למח שאומר
 ש"ע בראמ' בסוסה פ"ק דאילו נאמרין גבי ברבתי חב
 הכהנים שאין לקהל לומר פסוקים בשעה שהכהני
 מדבצין מזה הטעם וגם רב עמרם לא כתבו וזה ל
 לשון אל זל שמעתי בכל המקומות שאומר יתברך
 וישתבח וכול' בשאומר חזו ברבו ולכר מאירי בוד
 חזו וסימו לדבר מורים שמאירי בו חזו ברי
 שיאמרו קהל מורים ורבנו ע"כ

הללויה דבוליה פרשיות עד כל הגשמה תהלל יה א
 איתגהו סוף פירק הללויה והללויה דבתר תחילת
 י ירבר פי ריש פירקא הוא משום חכי מוספין ואז
 דאנחנו זכר יה דבפליז פסוק כל הגשמה תהלל
 יה לפי שהוא סוף פסוקי רזימרא ובספרד
 צוהגין לבפול סוף פסוק של כל מזמור ומזמור וב
 דבתיקון הגאונים כתיב יש צוהגין לומר ויברך דוד
 את י וצומ ער לשם תפארתך כאשר הוא ברבי הימ
 דיברכו שם בבורר עד שירת הים כאשר כתוב בסוף
 עזרא ושירת הים והטעם שכל איתם טו לשונות
 של שבח הסדורים בברכת ישתבח דורש במבילתין
 מתור שירת הים ומתיר אותם פסוקים של ויברך
 דוד דגומ לך י הגדולה וגומ

תם

ב

כא לבית הכנסת ומצ
 ומצא ציבור בסוף פס

פסוקי רזימרא על זה שאלו לרב
 צסדונאי מהו שיתפלל עם הציבור ויאמר פסוקי ד
 דזימרא אחר כך והשיב שאינו יכול בי לא תקדום א
 אלא קודם תפילה אלא אומר ברור שאמר עד מהו
 מהלל בתושבחות דאומ תחילה ומרגע עד הלל
 א בקישו ואומ כל הגשמה תהלל יה וחותם בישת
 בישתבח ומתפלל עם הציבור ולא יאמר אותם אחר
 תפילה כל עיקר וזה לשון אא זל כתב רב עמרם א
 אם גכנס אדם לבית הכנסת ורואה שאם יאמר כל א
 אילו הפסוקים שלא יוכל להשלים ולהתפלל עם הצ
 הציבור יאמר ברור שאמר ותהילה לדוד בלבד וחד
 והותם בישתבח ובתבו בשם חר יונח שאמר בשם
 דבתיקון שאם גכנס בשעה ששע מתחיל יוצר ואין ל
 לו שהות לומר אפילו תהילה לדוד טוב הוא שיקרא
 טט בברכותיה ויתפלל עם הציבור דאחר כך יקרא
 פסוקי רזימרא עם הברכות שלפניהם ואחריהם ל
 לפי שחתפילה רצויה ומקובלת עם הציבור

ועומד

ג

שע ומתחיל יש
 ישתבח וכולו רב

וצריך שיחא ליה הגון דב
 דבתיב צתנה עלי בקולה על כן שאתניה אמר רב
 זוסרא בר טוביא אמר רב ואיתימא ר אלעזר זהו עינ
 שאינו הגון ויורר לפני התיבה ואיזהו הגון זה ש
 שהוא ריקן מעבודות ופרקו נאה ושפל ברך ומרד
 ומדצה לעם ויש לו נעימה וקולו ערב ורגיל לק
 לקרות בתורה צביאים וכתובים ואם אין מוצי
 מוציאין מי שיש בו כל חמירות האילו יבחרו הסוב
 שבציבור בחכמה ובמעשים טובים ואין
 ממנין אלא מי שנתמלא זקנו אבל מי שהביא שתי ש
 שערות יכול לירר לפני התיבה ובלבר שיחא באק
 באקראי אבל אין ממנין אותו אפי יש אחר ממנו
 אלא שממנה אחר תחתיו להתפלל במקדמו לעתים
 ירועים דאא זל וזה שבתבת שנוהגין למנות כן
 בזווי המשפחות לשע יש בזה בזווי המצוה באילו
 אינו כראי למיורחטין שבישרא אלא כשאר אומציות
 חלילה להיות מלאכת השם ית אומנות אלא עסרה
 לראש גם אגי צתיעמתי מיום בואי הצח על חזני

הארץ הזאת אבל לא צתיעמתי על שלך כי תלית ת
 הדבר ביחס משפחה ואינו כן בעיני המקום ברור
 הוא אם הוא מיוחד ורשע מה תועלת לפני המקום
 ברור הוא ביחס שלו ואם הוא משפחה בזוויח
 וצריך שלום שלום לרחוק גל קרוב מזדע רחוקים
 אבל הרעמתי על חזני הארץ כי הם להנאות לשם
 לשמוע קול ערב ואם הוא רשע גמור אין חוששין
 דק שיחא געים זמירות וכתוב אמר צתנה עלי ב
 בקולה וכן ומה שבתבת שממנין חזו להתפלל
 כל השבוע קודם שנתמלא זקנו וסומכין על זה שי
 שיש להו חזו אחר שמתפלל בשבת ויום בניסח סע
 טעית הוא כי זה נקרא חזו קבוע כיון שמוחו לח
 להתפלל אפם שיש אחר שהוא ממונה ורוקא בער
 בעראי ובלא מינוי יכול להתפלל אחר שהביא שתי
 שערות עב אין ממנין לקרא שפה ש
 שאין ירועין לחתך האותיות וצריך שיחא לבוש ומ
 ומעוסה כרתנו פוחח אינו על כן לפני התיבה והו
 והוא מי שלובש בגדים פרוצים וכתפיד וזרועותיו
 מגולות סומא יכול לירר לפני התיבה ובלבר ש
 שלא יקרא בתורה שאין לקרות בתורה בעל פה
 חיורר לפני התיבה ואינו שע קבוע צרי
 לסרב מעט קודם שירר ולא יותר מראי אלא בפעם
 דאשונה מסרב ובשיאמר לו בפעם שנייה מבין עצ
 עצמו כרי שרוצה לעמוד ובפעם שלישית יעמוד
 ואם סעה שע וצריכין לחעמיד אחר תחתיו איתו
 שמעמידו תחתיו לא יסרב האומר איני יורר ל
 לפני התיבה מפני שעלי בגדי צבעונין אה בלגים
 לא יעבור באותה תפילה אמ איני עובר מפני שבר
 שברגלי סגול אח יהת לא יעבור

ישתבח

ד

אינה פוחח
 בברור לפי

שסמוכה לברור שאמר
 ששניחם צתקנו על פסוקי רזימרא זו לפניהם וזו ל
 לאחיהם ופסוקין שביניהן לא חוי הפסק וחותם
 ברור אתה י מלך מחולל בתושבחות וכול ער חוי
 העולמים ואז עדין הקהל אמן וכתב אא זל
 שאין עינין אמן אחר מלך מהולל בתושבחות שאי
 זה סיום הברכה אלא אחר חוי העולמים שזהו סיו
 סיום הברכה וכתב רב עמרם ולאלתר מב
 מבעי ליה לאגיש לאתחולי בפריסת שמע ויוצר אור
 ואסור לשתעווי בין ישתבח לפריסת שמע והנימי
 מילי במירו דלאו צרבי ציבור אבל לצרבי ציבור
 או למי שבא להתפרסם מצ הצרקה ובעי למיפסק ל
 ליה שפיר דמי

ואומר

נה

קדיש

דאין לאומר בפחות מעשרה וכל דבר שבקדושה כג
 בגון קדיש וברכו וקרושה אין אומרים בפחות מע
 מעשרה ומיחו אם התחילו בעשרה ויצא אחר מהו
 גומר הקדיש או הקרושה ואילו העשרה צריכין
 שיהיו מולם בני חורין וגדולים שהביאו שתי שער

יחזק מניע
 דחזק מניע
 ענין קדיש
 וענין

ויקראנה

באימה
וביראה
ובבוז

סג

בתב רב עמרם בעי לשוניה איניש לטש בכל זמן ד
 דקרי ליה כפרווגיגמא חרשה פי בתב המלך שמצוח
 על בני מדינתו וקש פרוגיגמא דהסבת והבי איתא
 גמרוש אר ברכיה מלך בו משגר פרוגיגמא שלו ל
 למריצה מה הם עושים כל בני המריצה עומדים
 על רגליהם ופודיעין את ראשיהם וקודין אותה בא
 באימה וביראה אבל הקבה אמר לישראל קראו קש
 פרוגיגמא דיוי לא הסרתה עליכם לקרותה עומ
 עומרים ופרועים ראשיכם אלא כלבתך ברוד אבל
 באימה וביראה ברתת ובזיע מיה צריר יש גוהה
 גוהגין לומר תחילה א מלך נאמן ויש שמזכירין ל
 לומר אמו א מלך נאמן וזנתין טעם למנהגם ש
 שקש יש בה רמז תיבות במנין אביו של אדם אל
 שחסר ד ומבוזין לחשלים אילו ד והר מזה
 השיב על זה בתשובה ובתב וראי אם הקדים וסיים
 חבוחר בעמו ישראל באהבה קורם טעם יכול לענות
 אמן אחר שיסיים טעם ולא עונה אחר ברבותיו חו
 הוא אלא אחר טעם והפסק ליכא דלא גרע משאלת
 שלום ומפסקינז ליה בין ברב שנייה לשמע אבל
 מי שעונה אמן אחר ברבת עצמו בין יחיד בין ציבור
 חו טעות דקרא בוד והוי הפסק ברבר שלא היה
 לו להפסיק ובש הפסיק בא מלך נאמן דאיכא תל
 תלתא דמפסיק בין ברב לקריאה ועוד דמפסיק ש
 שם שמים לבטלה ועבר בלא תשא דחזרת השם ה
 הבא לית לה עניינא דמזכר לה לא להבחר עמד
 ישראל ולא לשמע ישראל והוי לבטלה ועוד ביד דלא
 דלאו לצורך ברב הוא אלא לאשדמי רמז הוא ל
 ליה תוספת בקש וחאי תוספת לא יעקב אמרה ול
 ולא בניו ולא משה אמרה ואבנו חיבי אמרינז ד
 השתא ברוד שם כבוד מלכותו לעולם ועד או לאו
 דאמרה יעקב לא וזה אמרינז לה ואעג דאמרה יעקב
 לא אמרינז לה אלא בחשאי ואזו גיקום ונימא מרע
 מרעתין מידי רלא אמרה יעקב ולא משה ולא אית
 במתני דלא כגמרא אלא מחודרת רחאי מנהגא לית
 לה עיקר ומאן דיביל לסלוקא שלא על ידי מחלוקת
 אלא בחבורה שדעת אחר לכולם שפיר דמי ומאן
 רלא יביל לסלוקה ליסלקה גמשיח עב
 גוהגין בספור לקרות פסוק ראשון בקול רם ומצח
 ומנהג טוב הוא לחעיר הבוזה בפסוק ראשון שח
 שהוא עיקר מקום בוזה הקריאה ויש גזנתין י
 ויהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון וראיתם
 מלב רברכות ד ברמנא יריח אעיניה הוח קרי ליה
 זבוזנתו שלא יסתכל ברבר אחר שמועו מלכוין
 זבל מה שיעשה אדם לעורר הבוזה טוב הוא
 בתב רב עמרם וצריך להפסיק בין תיבה לתיבה ד
 דעל חחיא ראשי יריחן חו ברבינ את שמע שלא ב
 ברצון חכמים מפר בירושלמי שלא חו מפסיקים
 בין תיבה לתיבה וצריך להאריך בד ראחר
 שיעור שיחשוב בלבו שהקבה הוא יחיד למעלה ול
 ולמטה ובד רוחות העולם ויש גוהגין לחסות
 הראש במי המחשבה מעלה ומטה ובד רוחות

ויש מפסקין ברבר משום הא דתניא הקורא את ש
 שמע לא יקרוץ בעיניו ולא ירמוז בשפתיו
 דאלא זל היה אמר שאין לחוש דהתם הקריצה והרמ
 והרמיוא לצורך דבר אחר ומבטלין הבוזה אבל
 חכא הרמיזה היא צורך הבוזה דגורמת אותה
 אמר רב צמון בר יצחק ובלבר שירגיש בד שלא תחא
 בריש ומצא מחרת ולא יחטוה בל שלא ימחר לקר
 לקרותה בחטח שאין משמועת בחטח שום דבר ולא
 יאריך בא שלא יהא גראה באי חר ימ מרסאמ ובל
 ובלבר שלא יחטוה בל אלמא שצריך להאריך בה כש
 בשיעור שיחשוב בלבו שהוא יחיד בשמים ובארץ
 ובד יחשוב שהוא יחיד בר רוחות וראית ממנחות
 דקאמ התם חטריה אגנה דחית להודיע שהוא חו ו
 וברומו של עולם כלומר עושים תגים קטנים למע
 למעלה באמצע החית להודיע שהוא חו דמושל במ
 של עולם על כל ואחר כך צריך גב בקריאתה לחמל
 לחמליכו בשמים ובארץ להודיע שהוא חו ברומו ש
 של עולם ובד להמליכו בר רוחות העולם כנגד הד
 האומר שזע שמע פי ב פנימים משתקין
 אותו שגראה בשתי רשויות ואיתמר בירושלמי רוד
 דוקא בצבור אבל ביחיד שדי וגר שאין לחלק רב
 דבגמרא דיון אינו מחלק והא דתניא האמר שמע
 שמע חרי זה מגוזה ומשמע אבל שתוקי לא משת
 משתקין ליה ומשני בגמרא הא ראמר פסוקא וכפ
 וכפלי וחא ראמר מלתא וכפלה ופי רשי בשבטל
 הפסוק משתקין אותו אבל הוא מגוזה
 ורית פי אפכא בשבטל המילה משתקין אותו ד
 וצריך לחוש לרברי שניהם ואם כופל כל הפסוק אי
 לחוש ובתב רי שצריך לשתוק אותם שאומרים באש
 באשמורות שמע שמע ואמר ברוד שם כבוד מלכו
 מלכותו לעולם ועד אעפ שאינו מד הפרשה משום
 הא דאיתא בפסחים בפר מקום שגהנו כשקרא יעק
 יעקב לבניו ובקש לגלות להם את הקץ גסתלקת
 ממנו שכינה אמר שמה מי שאינו הגוד פתח
 פתחו בולם ואמרו שמע ישראל וגומ פתח חזק
 חזק דאמ ברוד שם כבוד מלכותו לעולם ועד וא
 דאמרינז גמי התם חיבי גיעביר גימריה לא אמרה
 משה לא גמריה הא אמרה יעקב תיקנז לאומרו ב
 בחשאי על כן גוהגין לאומרו בחשאי אם
 אפי במקדמות שגיהגין לקרות כולח בקול רם
 וצריך להפסיק בין לעולם ועד לואחבת ובג
 צריך להפסיק בין היום לעל לבבר שלא יהא גראה
 היום ולא למחר ומהאי טעמ צריך גמי להפסיק בל
 מצוח אתגם היום ובין לאחבה ירושלמי
 צריך להפסיק בין גשבע ליש ויג ברי לחטעים יפת
 חעיד שלא יהא גראה באומר גשבה חח וצריך לחת
 להתיו דתזכרו ולא לישתמע תשכרו או תשקרו
 וחוי בעבדים חמשמשמין אח הרב על מצת לקבל פ
 פס דהראבד בתב דוזהרתם דלא לישתמע בס ויר
 דירגיש יוד דשמע ישראל ולא תבלע זמן יוד ורחיו ד
 דלא לישתמע והאו וצריך ליתן ריוח בין וחרח לא
 לאח דלא לישתמע וחרח וצריך ליתן ריוח בכל ת
 תיבה שתחילתה בסוף האות שלפניה כגון ל בכל
 לבבר בכל לבכבם על לבכבם עשב בשוד ואבר

דאיהי כטת
 רטויות יוא
 כעיסט האות
 יאן אשתקין
 יואת

וקורין

שם דמברבין
שתיים לפניה
ואחר לאחריה

ובערב שתיים לפניה ושתיים לאחריה וסמכות על פסוק שבע ביום הללתיך והוא שיגיע זמנה מאימתי זמנה משיראה חבירו הרגיל עמו קצת בברוח ארבע אמות ויבירנו ונמשך עד סוף אשעות ומצוח מן המוכרח לקרותה בודתיקין שהיו מכוונין לקרות מעט קודם הגץ החמה כדי שיסוים אותה וברבותיה בודתיקין עם הגץ החמה ויסמל בה התפילה מיד בהגץ החמה ובו כתב הרמב"ם מצותה שיתחיל קודם הגץ החמה כדי שיגמור לקר לקרות ולברך ברבה אחרונה עם הגץ החמה ושי ושיעור זה כמו עישור שעה אחת קודם שיעלה השמש ע"כ ומי שידבר לבוין לעשות כן שב שברו מרובה מאד ומובטח לו שהוא בן העולם הבא ולא יודק כל אותו היום מי שהוא אנוס בגון ש צריך להחזיק בדרך או ביוצא בו יכול לקרותה ע עם ברבותיה מיד אחר שיעלה עמוד השחר וכן אם קרא מיד אחר שיעלה עמוד השחר בדיעבד א"ע"כ שלא היה אנוס יצא ואין צורך לקרותה פעם שנייה זהו שלא יהא רגיל לעשות כן א"ע"כ שזמנה נמשך עד סוף שעה שלישיה אם נאנס ולא קרא יכול לקר לקרותה עם ברבותיה כל שעה רביעית ומיחו אין לו שבר בקורא בזמנה אבל מבאן ואילך לא יקרא בברבותיה ואם יברך חוי ברבה לבסוף

באור העת' שאינו מעין החתימה לפי שסדרו חבמ חכמים הברכה על אור המתחרש בכל יום ולא על אורה העתיר וארני אבי ז"ל כתב בתשובה רהוי שפיר מעין החתימה והפתיחה דיוצר אור היוצא א אור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית ולא היה העו העולם בדאי להשתמש בו ונגזר לצדיקים לעתיד לב לבא ועל אור זה נאמר והלכו גוים לאורך והיוצו גמי אור חדש שחירש בששת ימי בראשית שעתיה הקב"ה לחדש לצו ע"כ וכן דעת רב שירא גאון ז"ל מה שכתב י"ג שאין ש"ע רשאי לומר באור חדש ע על ציון אין בכך כלום שלא על אותו האור אנו מ מכרביץ אלא הזכרה בעלמא הוא כתב א"א ז"ל בתשובה ברבת יוצר ועדיבית אני אומר עם ש"ע בנחת שאין אדם יכול לבוין תייר עם ש"ע בשתיקה וגם אם היה מכוין לרבוין ש"ע בשתיקה וכאמצע הב הברכה היה פוגע לבו בדברים אחרים הרי הפסוק הבזונה בי הפסוק באמצעות אבל בשקורא בפיו א אח"אם קורא מסצת בלא בזונה יצא ובשאינו מונוע ל לסוף הברכה אני ממחר לסיים כדי לענית אמו א"א ברבת ש"ע ע"כ ואם טעה ש"ע בברבת יוצר אור מעציון שצריך אחר לעמוד תחתיו אם טעה מקוד מקדושה ואילך אין השגי צריך להתחיל אלא מקוד מקדושה ואילך א"ע"כ שבשאר ברבות שטועין בה צ צריך הסגי להתחיל מראש הברכה שטעה הראשון שאני הבא שהקדושה חשיב כסוף ברבת

ברכה

שציה פלגיו כפת
בפתיחתה אמר

דב יהודה אמר שמדא אהבת דבה ודבנו אמרי אהבת עולם ופסק ר'יה ברבנן והגאונים הכריעו לומר שחזית אהבה דבה וערבית אהבת עולם לצאת ידי שניהם וכן גוהגין באשכנז ואינן פותחת בברוך לפי שהיא סמוכה לברכת יוצ יוצר וחזתם ברור אתה ה' החבוה בעמו ישראל באח באתבה וברבות אילו דווקא לבתחילה צר צריך לאומרים אבל אם קראה בלא ברכה יצא והגד היה קורא בתורה וחניע זמן המקרא אם ביוון לב לבו יצא ידי קריאה א"ע"כ שלא בידך לפניה ולאחריה וכן פ' ר"ח וחבי איתא בירושלמי זאת אומרת ברב ברבות איגם מעכבות דר"ח פ' דראי אם לא אמרו ל לברבות כלל מעכבות אלא לענין זה קאמר בירוש בירושלמי שאיגם מעכבות שאם שיגה הסוד לומר ד ראשונה לבסוף ושנייה תחילה איגו מעכב והא ד דתגז אם ביוון לבו יצא לא שביוון לקרות כדי לצא חובת קריאה שהרי מצות אין צריכות כוונת אלא פ פ' שמתחילה היה קורא כדי להגיה וקורא חסידות ויתירות בבתיבתו בארם שמרסרס לקרוא על פי ח חמסורת וקאמר שאם ביוון לקראת בקריאתה יצא ובה' כתב רמב"ם צריכות כוז

בוונה וצריך שיכוין

שיכוין ל

ה

כתב ארני אבי

ברכה

יוצר אור וכול
ותיקנו לומר

ראשונה ובזמנה חושך כדי להזכיר מידה לילה ביום ושל יום גלילה וחזתם בא' יוצר המאורות ואם טעה ואמ' אשר בברוך מע מעריב ערבים וכול וזכר מיד ואמ' יוצר אור וה גגם סיים ברוך יוצר המאורות יצא אבל אם לא סוף ברוך או שאמ' יוצר אור וכול אשר בברוך וכול וגם סיים במעריב ערבים לא יצא אבל אם סיים ביוצר המאורות יצא יוצר משרתים וכו' תרצו לומר מש משום חא ראיאתא בפרק אין דורשין כל יומא איברד גולאכי השרת מנהר דיגור שג' חושים לבקרים והבי פ' יוצר משרתים אותם המתחרשים בכל יום ואשר משרתיו מעולם בהן מיבא והכריא כולם עד עומדים לפניו קדושה שביוצר בת הרמב"ם שאין חיחיד אומרה וכן בת' ר'י אלא אומר ענין באימה ד ואומרים ביראה קדוש וברוך וא"א ז"ל כתב שיחיד י יכול לאומרה שאינו בא עתה לקדושה אלא סיפור דברים שמלאכים מקדשין ולא דמי לקדושה שאומ' בתחילה בקדיש ונעריצר שאיתה ודאי אינן בפת בפחות מעשרה וחבי איתא במסכת סופרים קוד קדושה שביוצר אור ושברר קדושה יחיד אומרה ש שאינו אלא סיפור דברים וזוהגין באשכנז לחת לחתום בשאומר לעושה אורים גדולים כי לעולם ח חסדו לומר אור חדש על ציון תאיר וזכרה בולגד במחרה לאורך ברור אתה ה' יוצר המאורות ואין גוהגין כן בספר וכן כתב רש"י שאין לחתום בא

שיראח ממוז שמא יהרגו וכו' כתב הרמב"ם מלך א
או אנס ולג' לא זל דהא מילתא דמסיא שאין ל
לך דבר שעומד במני פיקוח נפש וכו' הוא מפני חי
חיראח חיינו יראת אביו אורבו דבתיב איש אמור
ואביו תיראו ותנו מורא רב כמורא שמים וכו' מי
הנאונים ולעגיו להפסיק לקדיש ולקרשה ול
זברבו גחלסו בד הפוסקין וא אלפ ששואל מפני
מפני חיראח ומשיב מפני הכבוד אינו מוסק דבין
שעיסק בשבחו של מקום אין לו להפסיק בשביל ש
ש.ח. אחר ובספר המצות הקטן כתב ועוד
ועגיו קדיש וקרשה ואמן של הא חקרוש ואמן של
שימע תפילה בכל מקום ויא שפוסק לכל אמילוב
באמצע ולא גרע ממה שפוסק ליש אל מפני חיראח
ולחשוב מפני הכבוד ולח' א' ז' כתב
בעל המנחג הקורא את שמע וקראו החזן לעמוד ל
לקרות בתורה צריך לעמוד ולקרות בתורה לכבוד
התורה מלן מכבוד הבריות ויראתם שמפסיק בשב
בשבילם כש בשביל התורה ואילו הן בין
הפרקים בין ברב ראוונה לשציה בין שציה לשפ
בין שמע לוהיחאם שמוע בין והיה אם שמוע לווא
לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק
דפי הרמב"ם לא יפסיק בין בין פרק לפרק אלא כד
בדין באמצע הפרק לישאל מפני חיראח ולהשיב
מפני הכבוד דפי' לא יפסיק לכל אמילוב כמו בא
באמצע הפרק אלא יאמר אפי' אהיבם אמת
דאז יפסיק כמו באמצע הפרק ואם אפי' אהיבם א
אמת ביי שלא יפסיק ושהח אחר בר הרבה אין צריך
לחזור ולומר אמת אלא גומ' כל הברכה והותם כאל
אל ישרא דאומ' אמן אמילוב יחיד אחר ברבתי בין
שהוא סיום של סדר ברבית ומתחיל להתפלל מע
ולא יפסיק דק אם אירע לו אונס שלא הגיח תפילו
קורם קט' וגזמז לו תפילין בנתיים יכול להפסי
ולדגיתו כרי שיתפלל בתפילין אבל אין לו להפסי
לברר על טליתו ללוגשו ותקנו לומר אמ
אמת ויציב שחרית על החסד שעשה עמנו הקב"ה ש
שגאלנו והעבירנו בים ושקע צרינו בתוכו ואית ב
בירושלמי צריך להזכיר באמת יציאת מצרים ומלכ
זמלכות וקריעת ים סוף ומכת כבודות וצוד ישרא
וגואלו ותקנו לומר אמת ואמונה ערבית על ח
הגאולה שלעתיד שאנו מאמינים ומקוים שמקיים
לנו חבטתו ויגאלנו בקרוב אנ על שאנו מסקידו
בירו גשמתיו בכל לילה מאמינים בו ששיב אלינו
דוחו אמת ויציב שאמת דקיים רברו להשיב הפקר
הפקרון והיינו דאמר הגינא כבא משמיה דרב כל
מי שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערב
ערבית לא יצא ירו חובתו פי' לא יצא ירו חובת קדי
קריאה בתיקנה אבל לעולם יצא דברכות איננו מע
מעבנות

וגואלו ותקנו לומר אמת ואמונה ערבית על ח
הגאולה שלעתיד שאנו מאמינים ומקוים שמקיים
לנו חבטתו ויגאלנו בקרוב אנ על שאנו מסקידו
בירו גשמתיו בכל לילה מאמינים בו ששיב אלינו
דוחו אמת ויציב שאמת דקיים רברו להשיב הפקר
הפקרון והיינו דאמר הגינא כבא משמיה דרב כל
מי שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערב
ערבית לא יצא ירו חובתו פי' לא יצא ירו חובת קדי
קריאה בתיקנה אבל לעולם יצא דברכות איננו מע
מעבנות

סב אם קרא שמע אהל
לאו חוזר וקורא
ומבודר לפניה ולאחריה אבל
אם יודע שקראח אלא שמסומס אמן בירך לכפית אז
לאחריה אינו חוזר ומבודר

בעניין

החפסות
שמפסיקו
בברכות ש

שמע לומר קרובות ואוי היה שלא להפסיק והי'
מה בשאל על זה וחשוב כד דאינו שאסור להפסיק ד
זהרי במירוש שנינו מקום שאמרו לקצר אינו רשאי
לחאיר ועוד שנינו כל המשנה ממסבע שסבעו חב
חכמים בברכה לא יצא ירו חובתו ואשר חוגר לכם
שאני יושב ביניהם ושופג ושנתך אמת חוגר לכם
ולא מפני שהרבר ישר בעיני אני בא בעת הקרובות
אלא בדי שלא אמצע עצמי מסדר הברכות והקדישין
ועניית אמן ולהתפלל עם הציבור אך מה שהוגר
לכם שיש בירו למרות לא חוגר לכם האמת על כן
אמרת הנה להם לישראל מוסב יהיו וכול' וזו
סיבת שתיקתי ומנהגי בידם הקרובה ביוז שרתחל
על ביוצר אור אני מתחיל לברר לברי בלחש כל הב
הברכות כסדרן וקורא קש ומברר אחריה ברבתי א
אמת ויציב אפי' אינו גומרה עיר דק ער העונה לעמ
ישראל בעת שועם אליו ומשם ואילך אני שותק אי
אינו מברר ולא מדבר אפילו ברבתי תורה כש בשית
בטילה ער ששע מגיע למקום שפסקתי ואני חות
עם הציבור ברבתי אמת ויציב בגאולה ואני סוגר גא
גאולה להפילה עכ' וכתב הרמב"ם בברכות א
אילו עם שא ברנות אין אדם רשאי לפחות מהן ומ
ולא להוסיף עליהם אנוס גוהגים בכל המקומות
לומר בהן קרובות וגם הראשונים אשר תקנום היו
גדולי עולם כמו ר' אליעזר הקלירי וחביריו
זכו בת הציבור למעט או להרבות באמצע הברכה א
אין קפידה לכיכר גהגו לוסיח פיוטים במאווזות
ובאהבה ובזולתות וגם רת רחק למרש ההיא רבמק
דבמקום שאמרו לקצר וכו' כוי לקיים המנהג
נממ' סוד דיהח הרבר לבסלם למי שאיפשר כי היא
סיבת להפסק ולשיחה בטילה ברבתי הבאי גם כן
פי' רת שפירוש לקיים המנהג לא ישר בעיני ארני א
אבי זל

תנ בפרק הקורא את
המילה עומד איז

פירסיו על שמע בפחות מעשר
פי' אדם שבאו לבית הבטח אחר שקראו הציבור ש
שע אימר קדיש וברכו וברכה ראשונה יוצר אור ד
גלא יותר ופירסיו לשון חתיכה כמו פרוס
שאיז אומר אלא מרצת ממנה ויש שמיסימין ע
עוד לאתר שסיימו ברבתי ראשונה לומר אבות וגבור
וגבורות ואמר קרושה ואתה קרוש וחאמת לא יע
יעשו זה בפחות מעשרה היה אימר רת שצריך שי
שיו שבעה שלא שמעו קדיש וברכו ואז יאמרו אע
אלפ שהאחיים שמיעו ותלמידו רשי בתק
בשמו שאמילו בשביל אחר שלא שמע קדיש וברכו
פירסיו על שמע ואפילו אותו שכבר שמע יכול לת
לחזור ולפרוס בשביל איתו שלא שמע וחבי איתא ב
במסכת סופרים במקום שיש השעה או עשרה ששמ
שמעו קדיש וברכו ועמד אחר שלא שמע בין איל
שמעו ואמר קדיש וברכו ועמו אילו אחריו יצא יד

סח החפסות
שמפסיקו
בברכות ש

ואברתם מהרה הבנה פתיל אתכם מאריך וצריך ליהדר בכל אשאר מים להפסיק בגון ולמדתם או אתם שאם אינו מפסיק גראה בקורא מותם ושמ ושמתי את וראיתם איתו וקשרתם אותם ולא ב בקש בלבד אלא בפסוקי דזימרא ובהפילה במו ס ספרו בגוים את שבתי ירושלים זאת וייראו העם א את וממליכים את ולקיים את וכתב הרמב"ם צ צריך לדקדק שלא ירפה החזק ולא יחזק הרפה ול לא יצח הגר ולא יציר הגח וכתב הרמב"ם לא ידעתי בגר הגח מה הפסד יש בו ואם אמר על ל לבד בגור בות שגיה שלא תראה ב"ן ואם יסעים י יוד של ישראל שלא תראה כאלה וכינצא בזה יציר ח הגח ותבא עליו ברבה בתב הר"ן יונה שצריך לקרד לקרדתה בטעמיה שהם בתורה וזהו פי' דהתיא ומ דמקום שנהגו שהיו כורכין את שמע שלא היו קור קורין אותה בסעמיה ובשיאמ' והיו לאות על יוד ומשמט כתפילין של יד ובשיאמ' והיו לטוט לסוספות ביו עיניו ומשמט בשל ראש ויש נוח צוהגין למשמטגם בציצית בשאומ' והיו לכם לציצול וראיתם אותו

את על פי צריך לרדק

באותיותיה ק קראה ולא דיקדק באותיותיה יצא ומ"ג צריך ליהדר לרדק בהם דאמר רב חמא בר חנינא כל הקורא ש שמע באותיותיה מצנין לו גיהגום וצקראת בב בכל לשון ודרשינו שמע בכל לשון שאתה שומע וכתב הרמב"ם הקורא בכל לשון צריך ליהדר מרבדי שיבוש שבאותו לשון וירדק באותו לשון כמו בלשן הקדש וצריך להשמיע לאזנו מה שמוציא בפיו ואם לא השמיע לאזנו יצא ובלבד שיוציא בשפתיו אבל בחרהור שמחרחר בלבו אינו יצא וחרהור לאו בריב בריבוד דמי לצאת ירי קריאה

וקורין א"תה בין מה מהלך עומד

דיושב חוץ מפרקד פי ט ששובב על פי' ובהרמב"ם כתב בין ששובב דפניו למעלה או פניו סודות בקה"ק לא יקרא וא אפילו אינו ממסעל גביו אלא מוסה על צד לא י יקרא מפני שגראה במקבל עול מלכות שמים דרד גאוח ואם הוא שמוז ובעל בשר ואינו יכול להתחפ להתחפד על צדו או מפני אונס אחר גסס על צדו וקורא בתב רב עמדם מי שרדק להחמיר דלעמוד בשחוא יושב ולקרדתה מעומד לא יאות עב עביר וקרא עבדינא וצריך לגעור בו שמצותה מיד מיושב ומיהו אם קורא מהלך צריך לעמוד בפס בפסוק ראשון ובה"ב בתב שצריך לעמוד עד על לבד וכן בתב הרמב"ם ועיקר מקום הכוונה ח הוא פסוק ראשון הילכך אם אחר שקרא פסוק ראש ראשון צדום ולא יכול לקרדתה בכונה יצא הקורא את שמע לא ירמוז בעיניו ולא יקרד בשפת בשפתיו ולא יראה באצבעותיו ואם עשה כן עלי

עליו הכתוב אומר ולא אותי קראת יעקב ולא בכל כבולה אלא בפרק ראשון א"עג ולא בעיניו בכוונה אל בפסוק ראשון הגר אסרין להו בכל הפרשה משום שגראה בקורא דרד עראי ובתיב ודברת כם ודרשינו עשה אותם קבע וכן הא דאמרינו האומגיו עוסקין במלאכתו וקורין אפילו בראש שורת הבנין וכן ד וכראש האילן ואין צריכין לירד דוקא מפ"ק דא ראשון ואילך אבל בפרק ראשון צריכין ליבטל ממ ממלאכתו וקורא שלא יהא בקורא דרד עראי אב אבל אין צריכין לירד לא הן ולא בעל הבית אלא יב יכולין לקרדתה למעלה דק שיתבטלו בפרק ראשון ממלאכתו ירושל' הכתוב א"עפ' שמשאו על בתיב בתיבו קורא ל"ש אבל לא יתחיל בשעה שהוא טוע ולא בשעה שפורק מפני שאין לבו מיושב

קראה למפרע לא יצ יצא כתב הרמ

הרמב"ם ב"א בסדר הפסוקי אבל אם הקדים פרשה לחבירתה א"עפ' שאינו רשאי יצא לפי שאינה סמוכה לה בתורה וא"עג רתנו למ קדמה שמע ליהיה אם שמוע לבתחילה סידורם לו לומר כן דא"עג רתנו בין ויאמר לאמת ויצוב לא יפ יפסיק היינו בשקורא הפרשיות בסדר תקנת חז"ל קרא פרשה וסעח בה אם יודע היבו טעח כגון שקרא כולה אלא שרילג באמצע פסוק אחר חו חוזר לראש אותו פסוק וגומ' הפרשה ואם יודע הי היכן טעח יחזור לראש הפרשה טעח בין פרק לפרק שיודע שהוא בסוף הפרשה ואינו יודע ב אם בסוף הראשונה או בסוף השנייה יחזור לסוף פ פרק ראשון ויתחיל והיה אם שמוע טעח בזכותכם ואינו יודע אם בזכותכם שבפרשה ראשון ראשונה או בשנייה יחזור לזכותכם שבראשונה זח"מ שלא התחיל למען ירבו ימיכם אבל אם התחיל למען ירבו ימיכם בירוע שסיים פרשה שנייה דאין צ צריך לחזור שכך הוא הרגל לשוננו לומר למען ירבו אחר פרשה שנייה

קראה סירוגין אפיל שהח בדי לגמ

לגמור את כולה יצא והוא שלא שהח בנתיים מחמת אונס שעכבו מלקרות אב אבל שהח מחמת אונס שלא היה המקום ראוי לקר לקרות או אונס אחר או הפסיק ושהח כו' לגמור את כולה בשחזור לקרות צריך להתחיל מהראש קראה וצנצס לבית הבנסת ומצא ציבור שקדול צריך לקרות עמהם פסוק ראשון שלא יהא גראה כ באילו אינו רוצה לקבל עול מלכות שמים עם חבי חביריו

בין הפרקים שואל בשלום אדם צככו מפני כבוד ומשיב שלום לבל אדם וכאמצע

אפילו באמצע הפסוק שואל מפני היראה ומשיב מ מפני הכבוד ופי' רש"י מפני היראה מפני אדם שיד

טפח

מגולח באשה צפ
במקום שרובה
לכסותו אסור ל

לקרות פֶּשֶׁשׁ בצורה אמילו היא אשתו וכן אם שיקח
מגולח אסור לקרות בגזרה ושער של אשה שרובה
לכסותו אסור לקרות בגזרה אבל בתולות שרובן ל
לילך פרועית חראש מותר אסור לקרות ב
בגזר ערות גוי ערוה בעששית ודואה אות
בגזר דמגזותיה אסור לקרות בגזרה

צואה

בעששית מותר
לקרות בגזרה א
אעפ"י שרואה אותה צואה ב

בגומא מניח סגולו עליה וקורא דחשיבא במבוסס
ואם היה סגולו גזע בח אסור העבירו צואה ל
למגזר אסור לקרות בגזרה ופי חזיר בצואה עוברת
דמי ואמילו בא ען הגזר הייתה צואה על כשר
ועבוסה בגזרו או שהכניס ידיו בבית הכסא דרך
חור ואינו מקריח ריח רעה רב הונא אמר מותר לק
לקרות ודב' השרא אמר אסור לקרות ר' חפסק ב
גרב חסדא ור' חפסק ברב הונא וכן רעת אא"ל
אבל צואה בפי טבעת אמילו אם היא מבוסס א
אסור לקרות אמילו אם אינה נראית כשהוא עומד
וגראת כשהוא יושב ור' דרב הונא לא שרי בצואה
על בשרו אלא במקום שהיח נתכסית מאליה בלא מ
מלבושים כגזר בין אצילי ידיו וכיוצא בו
היה למגזר מעט צואה יכול לבטלה ברוק שירוק בח
זיקרא בגזרה והוא שיהא הדוק עבה ואין הביטול
מועיל אלא לפי שעה אבל אם לא יקרא מיד הרוק
גימזח ונבלע בה ולא בטלה ספק אם צוא
עמו בבית אם לאו מותר לקרות ביון שאין דרך ח
חבית לחיות בו צואה ובבי האי גזונא באשפה מנחה
ואם קרא במקום הראוי להסתפק בצואה ומצא
בו אחר בר צריד לחזור ולקרות אבל אין המקום
דאוי להסתפק בו אין צריד לחזור ולקרות

מי רגלים

אסור
לקרות

בגזרן ער שיסיל
לחבדו רביעית מים ואז מותר לא שנא הן על גבי ק
קרקע או בבלי ובלבד שלא יהא עביס המיוחד להם
לא שנא היו הן בבלי תחילה ונהן מים עליהם ול
ולש' היו המים בבלי תחילה בתב הד'מכז
למי רגלים של טעם אחת רביעית מים ואם הם יות
יזכיה מים בפי השיעור

היה קודם

ומי
דגל

דגלי שותתין על
גרביו מוסק ער שיכלו המים וחוזר לקרות אם
אמילו אם יש במים שעל כגרוי טופח כדי להסמית
ואם שהח כדי לגמור את כולה חזר לר
לראש ואם לאו חוזר למקום
שפסק

ריח רע

שיש לו
עיקר ב

כגזר צואת אדם מסרחת אם היא מלאחריו צר
צריד להרחיק ד' אמות ממקום שכלה הרוח אמילו
אם הוא תותרו שאינו מריח צריד להרחיק ער מק
שיכלה הריח למי שמריח ומלפניו צריד להרחיק
גלא עיניו אמילו בלילה שאינו רואה אותה צריד
להרחיק ער מקים שאינו יכול לראותה ביום הייתה
במקום גבוה עשרה ספחים או עמוקים או שהייתה
בבית אחר אמילו המתח מתוח ויושב בצרה ודוא
אותה אם אין לה ריח יכול לקרות וביון שהיא בר
בדשית אחרת קרוי ביח שפיר וחיה מחזיר קרוש
אבל אם יש לו ריח לא מהניא חפסקה ולא שיניו רש
ושות חצר קטנה עמריצה במלואה לגרולה ר
והגרולה עורפת עליה מכל צר אם ציאה כגרולה א
אסור לקרות בקטנה צואה בקטנה מותר לקרות א
בגרולה צואת כלב או חזיר אם יש בהו עורות
אזוינו ביין צואת אדם לענין הרחקה דאם אין ב
בהם עורות הדי בצוא' שאר בהמה היה ועוה שמותר
לקרות אצלם עיר בין אם הוא מלפניו או מלאחרי
אם אין בו ריח דאם יש בה ריח מרחיק ער מקום ש
שיכלה הריח צואה חמור הרבה לאחר שכאמד
הררר וצואת חתול וצמיא ונבילה מסרחת דיניו בצד
בצואת אדם להרחיק מלפניו בטלא עיניו ולאחר
ולאחריו ד' אמות ממקום שכלה הריח וכתב א
אחי הד'ל'ל ההולך בררד יכול להתפלל אע"פ שדוא
צואה כגזרן אם אין הריח בא לו ולא חיישינו לשיע
למיעוט לתלותה בחמיר ובסמור לעיר יש מם
מ'רשין ש'אוי לחיש לפי שרוב הכדמות המצוינות
שם הם חמורים צואת תרנגולין החולביך
בבית דינו בשאר צואה היה אכל בלול שלהן שיש ב
בו סירחון והוא מאוס דיני בצואת אדם לכניו נל
מלא עיניו ולאחריו ד' אמות ממקום שכלה הריח
ריח רע שאין לו עיקר כגזר הפחה אם יד
ינצא ממנו אסור ב'ברי תורה ע' שיכלה הריח וב
וכש לקרות שפע ואם הוא ינצא מחשירו מותר בו
ברברי תורה מיד ובש' אסור ער שיכלה הריח

מי

שבריא לו שאינו יכול לע
לעמוד על עצמו מלהסחית
עד שימור ק' ותפילה כתב אא"ד
ז' מוסב שיעבור זמן ק' ותפילה ולא יתפלל כל
מלא גזר ק' דאם עבר זמן תפילה אנוס הוא ודינו
פסכה ולא התפלל שחרית שמתפלל מנחה שתיים
דאם ירא לו שיכול לעמוד על עצמו בשעה ק' יניח
תפילין בין אחבה לפ' ויברר עליון ביון ראנוס ח
הוא יכול להמסיק

קטן

שיכול לאכול בזי
בזית כברי שאבל
הגרול ד' בצים מרחיקיו מצוא
מציאתו או ממי רגליו היה קורא ודואה צואה ב
כגזרן ילך ברי שיורקנה לאחריו ד' אמות ואם א

פח

יד הדבתו ולזה הסכים א"ל ואפילו סומא ש
שלא ראה מאורות מימין יכול לפרוס על שמע ולבו
ידבר המאורות שא"ל שאינו רואה הוא צהנה במא
במאורות שדוא' אחרים שידוהו הדרד אשר ילך כח
ובן כתב א"ל בתשובה שיכול להתפלל ול
ולחזיא אחרים ובלבד שלא יקרא בתורה שאסור ל
לקרות בתורה בעל פה

נשים

ע ועברים פסורין מ
מק"ש וכו' קטנים ל
לר"ת דורקא שלא הגיעו לחי
לחיזור ולר"ט אפילו הגיעו לחיזור לא הטילו ע
על אביו לחבד בק"ש לפי שאין מצוי אצל כשמגיע
זמן ק"ש בערב או יסוד הוא בכקר חתו הב
הבונס את הבתולה פסור בין ביום ובין בלילה ו
ימים וד' לילות הראשונים אם לא עשה מעשה ומ
זמנם ואילך חייב אפילו לא עשה מעשה
דבונס אלמנה חייב ואם רצה חתן להחמיר על עצמו
דלקרות ק"ש קאמר ת"ק הרשות בידו ור"ש ב"ג אומ
שאינו רשאי ופסק אר"י אבי ז"ל בר"ש ב"ג וכו' פסק
ד"ח ור"ח פסק בת"ק וב"ש האירנה שאפילו שאר כל א
אדם אינו יכולין לבוין שאין כל בר חילוק בין חתן
לשאר בני אדם וכן כתב הר"מ מרוסנבורק שלא אמ
אמרן לפסור חתן אלא בזמן הראשונים שהיו מכוד
מכוונין אבל עכשיו אפילו שאר כל אדם אינו יכול
לכווין זהר"מ ב"ג כתב בי מי שפסור מלקר
מלקרות ק"ש אם רצה להחמיר על עצמו ולקרות
קורא והוא שתחא רעתו מיושבת עליו אבל אם ח
היה זה הפסור מבוהל ותמה אינו רשאי לקרות עד
שהתיישב רעתו עליו

מי

ע שמת לו מת שמוסל
עליו לקיבור או אפ
אפילו אינו מוסל עליו לקיבור אם
הוא מן המתים שמתאבלין עליו כגון אחותו ושה
פסור מק"ש ואפילו אם רצה להחמיר על עצמו ו
דלקרות אינו רשאי והבי איתא בהרי"א בירושלמי ו
ואפילו אם יש לו מי שישתדל בשבילו בצרבי הקבו
הקבורה פסור זה"מ כחול אבל בשבת וי"ט חייב כל
חיים עד הערב שיכול להחשיך על התחום ולהתע
ולתעסק בצרבי הקבורה המשמר המת א
אפילו אינו מתו פסור היו שנים משמרים
זה משמר וזה קורא וכן החופר קבר למת פס
פסור ובל אדם אסור לקרות בבית הקבר
או בתוך ד' אמותיו של מת

נישואי

עב המסה וחילוי
וחלופי חלום
חלופיחו בין שלמי המס
בין שלאחר המסה את שלמסה צורך בהם לשאת א
אותה פסורין ואת שאין למסה צורך בהן חייבין
לפיבר אין מוציאין את המת סמור לק"ש אם הוא ב
בעגיון שאינו יכולין לקבור קורם ואם התחיל
להוציא את מפסיקין ברי לקרות והר"מ ב"ג

כתב אין מוציאין את המת סמור לק"ש אלא אם כוח
חיה אדם חשוב וא"ל לא הביאו בפסוקי
דאיני יודע למח דבג"מ לא הפליג בין אדם חשוב ל
לאדם אחר העם העוסקים בהספר בזמן
שהמת מוסל לפניחם הם יושבין וקוראין והאונן
ישב ורומם ורוקא העם הבאים לשמוע החספר
אבל החזנין המספירים פסורים ורוקא ביום הרא
הראשון אבל משם ואילך את החזנין חייבין
קבור את המת וחזרו האבלים לקבל תחנומין וכל
העם חולכין אחריהם ממקום הקבר אל מקום שעו
שעומרים שם האבלים לעשות שורה לקבל תחנומין
אם יכולין העם להתחיל ולגמור אפילו פסוק אחר
קורם שיגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו
העומרים בשורה לבחמו שורה הפנימית
שרואין פני האבל פסורין החיצונית שאינם רואין פני
פני האבל חייבין

שנים

עג שהיו ישנים בסל
בסלית אחר לא י
יחזיר זה פניו לבאן ויקרא
וזה פניו לבאן ויקרא אלא אם כן הייתה סלית מפס
מפסקת ביניהן ואם היה ישן עם אשתו פסקו
הל"ת קורא בחזרת פנים אפילו בלא הפסקת סלית
משום דחשיב כגופו ור"ש פסק זאת עם אשתו א
אסור בלא הפסקת סלית ואם היה ישן עם בניו וב
דבני ביתו בעורו קטנים מותר בחזרת פנים בלא ח
הפסקת סלית ואם הם צורלים צריך להפסיק בסל
בסלית ועד כמה חשובין קטנים בתינוק ער שיהי
לו י"ב שנה ובתינוקת ער שיהיה לה י"א שנה מותר א
אפילו הביאו שתי שערות ובשנת י"ג לתינוק י"ב
לתינוקת ואם הביאו שתי שערות אסור בלא הפסק
ואם לא הביאו שתי שערות מותר ומשנת י"ג ואי
ואילך לתינוק י"ב ואילך לתינוקת אפילו לא הב
הביאו שתי שערות אסור בלא הפסקה

היה

עד ישן בסלית ואינו י
יכול להוציא ראשו
מפני הצינה חוצץ בסלית על
צוארו וקורא א"ל לבו רואה את הערוה קאמר ת
ת"ק רש"י וי"א על לבו דקסברי לבו רואה את הערוה
אסור ופסק ר"ש בת"ק דלבו רואה את הערוה מן
מותר ור"י פסק כי י"א שאסור וכן פסקו ר"ח ור"ח
חילבך היה דוחץ במים צלולין אל יתבס
בחו ויקרא שלבו רואה את הערוה ואם הם עבדין
דאיני ריחן דע מותר וכן אם לבו רואה ערות חביר
אסור ושאר איברי שרואין אותה אפילו עקבו עב
מכוון בגרחה מותר אבל אם גוגעין כח אסור בין א
אם גוגעין בערותו או בערות חבירו וכן כתב הרא
הראב"ד כל אבריו שגוגעין בערוה אחר יריו ואחר י
יריבותיו שערות שובכת עליהן אסור לקרות ק"ש
משני שהוא מתחמם ומסריד הייתה סל
סלית חגורה על מתניו יכול לקרות
ק"ש א"ל שאסור להתפלל ער
שיתכסה לבו

הסמאין קודי בתורה
וקודין שמע ומתפלל
חוץ מבעל קרי שבא מ

מקלות ראש לכר אסור ברברי תורה ובקש ובתמי
ובתפילה והאירנא שרי דאמר רב נחמן גהנא עלמא
בר יחודה בן בתירא דאמר אין דברי תורה מסבלין
טומאה ואין צריך סבילה וכן כי אתא זעירי אמר
בסלוח לסבילות בר יחודה בן בתירא רלאו ווון
לסבילות אלא הוא הדין נמי רחיצה בט קבין לא ב
בעי והא ר יחודה לא מצריך אפילו רחיצה וקאמר
זנחוג בודתיה לגמרי בתב ר'ה איבא מאן
דאמר חא דאמר בסלוח לסבילות בין לרברי תורה
בין לקש ותפילה ואיבא למאן דאמר לרברי תורה
אבל לתפילה בעי סבילה ולאו סבילה אלא רחיצה
בט קבין ור'ה בתב ביון דבנמרא ליבא בהא מיל
מילתא בחריא גקטט מנהגא וכל ישראל בירר שבע
שבעלי קרוין אפ' שאין להם מים אין מתפללין ע
ער שירחצו ע'ב וחר' אושעיא כתב שאין חיל
חילוק בין קש לתפילה וכן כתב בה' והשתא נח
צהוג עלמא דקרי רבעלקרי בתורה בקרית שמע וב
ובתפילה ויורר לפני התיבה קמי סבילה וגר ביון
רתלי במנהגא אזלין בכל דוכתא בתר מנהגא ונהיב
דנהיגי בה וחאירנא לא נחוג בטבילה ולא ברחיצה
לא לרברי תורה ולא לקש ותפילה וכן כתב הר' אב' ר'
לא נחוג עלמא בר יחודה אלא בסבילה אבל ברחיצ'
לא נחוג בודתיה וזעירי מצריך ט קבין ומיהו
בכל מקומוותינו נחוג בודתיה אה בט קבין וסמכו
על הירושלמי דגרסינן התם גבי יום הכיפורים אכ
אסור בתשמיש המטה חשתא ברחיצה אסור בתשמי'
המטה לבש' כלומר אסור לו להתפלל בעודו בעל ק
קרי ער שיטבול וכיון שאסור ברחיצה בש' בתשמיש
המטה ומשני במקום שאין טובלין ואם איתא שצ
שצריך ט קבין מאי משני אבתי ברחיצה אסור בש' ב
בתשמיש המטה

תפילה

השתד מת
מתחיל מש

משיעלה עמוד השחר ו
והאיר פני מדרה שהיא פגור המיר השחר ומאותה
שעה ואילך הוא זמנו וממ' עיקר מציתה עם הנץ
החמה אלא שאם התפלל משיעלה עמוד השחר יצא
וגמטר ער סח' ד' שעות ואם עבד והתפלל לא
לאחר ד' שעות ער חצות אפ' שאין לו שכר תפילה
בזמנה שכר תפילה מיהא איבא זכיון שהגיע זמנו ת
תפילה אסור לאדם להקדים לפתח חבירו ליתן לו
שלום אבל אם פגע בו יצא ליתן לו שלום ואסור
לו להתעסק בצרכי צדקה ליתן ער ושיחטלל ול
ולא לאכול ולא לשתת' חס' ע'ה' ע'ה' עליון הנהוג א
אומר ואותי השלבת אחר ג'ה' אל תקדי גזיר אלא
גיאיר אחר שנתמא' זה מ'ה' עליון על מלכות שב
שמים וכתב אב' ע'ה' שמותו לשתות מי
מים ולא שייר בתו גאווה ודח' קא כחול אבל בשב
בשבת וי' בתב דאסור משום ח' וי' וא' ז' ח' ח'
שותח מים בשבת מבקר קודם תפילה שאין הקרי

הקידוש אסור ביון שעדיין לא הגיע זמנו דאם היה
חתחיל לאכול קודם עלות השחר כתב הר' מ'כ' שאי
צריך להפסיק ואדני אביו ז'ל כתב בשם ר' שצריך לח
להפסיק ואפילו ללמוד פי' ר' ש' שאסור משחגיע ז'
זמנו ור' מפרש ובריו וחיינו וווקא מי שרגיל להת
להתפלל בבית מדרשו ואינו רגיל לילך לבית הכנסת
דאיבא למיחש דילמא מסריך בגירסיה ויעבור זמן
קש ותפילה אבל מי שרגיל לילך לבית הכנסת אין
לחש אפ' שעיקר מצותה עם הנץ החמה מי
שהוא אנוס כגון שצריך להשכים לרד יבול להחם
להתפלל משעלה עמוד השחר וימתין מלקרות קש
ער שיגיע זמנה ואפ' שאינו סומך גאולה לתפילה
חכי עדיח ספי להתפלל בכיתו מעומר מכה שיתפל
שיתפלל ג'ה' והוא מהלך ויכמוד גאולה לתפיל
בי הא' דאבוח דשמזאל ולוי כי חוו בען למיזל בא
באורחא הוו מקומי ומצלו פי' מקדימין לעיקר מ'
מצותה שהוא הנץ החמה והם חיו מקדימין מעלות
השחר במאן כי האי תנא העבים לצאת לדרך מ'
מביאין לו לולב ומגעגע שופר ותוקע ומתפלל
ולבשיגיע זמנו קריאת שמע קורא ר' שב' אומר בוד
בר וביז בר קודא קש ומתפלל פי' בזמנה במאי ק'
קמיפלגי מר סבר תפילה מעומר עדיה ומר סבר מ'
מסטנר גאולה לתפילה עדיה ופסק ר'ה כאבוח דש
דסמאל ולוי וח' פסק בר' שב' וא' ז'ל חסכים למ'
לפסק רבי חננאל ז'ל

המתפלל

צריך שיב
שיבין מ

מקום לתפילתו ו
ושיבין לו בצדו ודפדו ומחשבתו חבנת מקום
ביצר דתניא לא יעמוד אדם על גבי מסה כסא וספס
וספסל ולא על גבי מקום גבוה ומתפלל אלא במק'
במקום צמוד שאין גבהות לפני המקום בה' שנאמר
ממעמקים קראתיד א' וכתב הר' מ'כ' ז'ל ש
שלא יהא גבוה ג' ספחים וכתב עור אם היה גבוה ג'
ויש בו ארבע אמות על ארבע חרי הוא בעלייה ומד'
ומותר להתפלל בו וכן אם ה' מוקח מחיצות אם
אפילו אין בו ארבע על ארבע מותר להתפלל בו
שאין גיבר ביון שהוא הל'ק רשות לעצמו

האומצין שעושיין מלאכה לבעל הבית יבולין להחם
להתפלל בראש הזית או בראש התאינה ואין באן מ'
משום לא יעמוד על גבי מקום גבוה ויתפלל וביז'
שעלד לעשות מלאכתו הוי כמי שעולה לעלייה וב
ובשאר האילנות צריבין לירר ומפרש בירושלמי ח'
הסעף לפי שסרחותן מרובה פי' שסורח להן לירר
באילו יותר מבשאר אילנות ובעל הבית בכולם צרי'
לירר וצריך שיחיד חלונות פתוחין לו דא'
דאפ' ר' חגינא לא יתפלל אדם אלא בבית שיש בו חל'
חלונות שג' זכיון פתיחין ליה בעליתיה וגומ'
ופי' ר' ש' שחלונות גורמין שיבין לבד שיסתכל כל
בלפי שמים ולבו נבוע ולפי זה צריבין שיהיו פתו'
פתוחין לאותו רוח שמתפלל ולא יתפלל במק'
במקום סרוך כמו בשרח דאמר רבא חציה עלי מאן
דמצלי במקתא פי' מבקעה ולא בחורבה ולא אחו'

10421

1041

אין איפשר לו בנות שיש לפניהן צדד או דבר אחר המעב
המעבדו ילד בדי שינחנה לצדדין דאמות

לענין

פב

צואה במה ת
תהא לחה וי

ויהא אסור לקרות בגנה
אסיקנא אמר דבא צואה בחדש אסורה מי רגלים ב
בל זמן שמספיקין פי סופח בדי להספיק בגזו שאם
מניח ירו עליה תעלה בו ליחות שאם יניחנה על ד
דבר אחר מקבל ממנה לחות ואם אין לחין כל בר
מותר והיכי דמי צואה בחי' ואסיקנא דאפילו א
אם היא יבוסא כל בר שאם יזדקנה גפרבת אסור ע
עד שתסרך על ירו גלילה שיתר בקל גפרבת בזרימ
מעל ירו גלילה אבל בשהיא גפרבת על ירו גלילה א
אז היא בעפר ומותר

פסק עליו הכתוב אומ' ובדבר הזה תאריכו ימים זכ
ובשיחזור פסק ד'יח שחזור למקום שפסק אפילו ש
שחה ברי לגמור את בולח ור' פסק אם שחה ברי ל
לגמור את בולח חוזר לראש ודאי היבא שפוסק ב
באמצע בלא איבס שאם היה דוצה היה יכול לקרות
בהא קיימא לו אפילו שחה ברי לגמור את בולח חו
חוזר למקום שפסק אבל זה שחוזר לפסוק מפני
המקום שלא היה ראוי לקרות אם שחה ברי לגמור
את בולח חוזר וכן בחלל ומגילה ותפילה

הרהר

פג

במים סדוחין
או במי משרח

ששורין בהו פשתו או קב
קבוס לא יתכסה בהו ויקרא ואסור לקרות בגז
בגזו כמו בגזר הצואה לפניה מלא עיניו ולאחריו
דאמות ממקום שבלה חריח

בשם

פג

שסיד לקרות בגז
בגז צואה בר אסו

אסור לקרות בגזר בית הכסא
אפילו אין בי צואה ודוקא ישן אבל חדש מבעיא
אם מותר לקרות אפילו בתיבן אם לאו ולא איפשי
איפשיטא ובתב הר' אבד' בידן ולא איפשיטא אז
אזלינן לקולא דקיימ' לו הזמנה לאו מילתא היא
ומשום גזירה או משום בזיון הוא מבעיא לו הילכ
אזלינן לקולא והרמב"ם כתב להיפךה וכו' דעת א
אז' דדוקא בתוכו אבל בגזר מותר ואם אמר
בית זה יהיה בית הכסא ואמ' על בית אחר וגם זה
דינו שזה בבית שהזמינו לבית הכסא ואם א' על ח
חשני ובית זה ולא אמר וגם זה מבעיא אי הוי ריב
ברין הראשון ד'מ' לקולא וקורא בו לכתחילה
והרמב"ם כתב לחומרא ולא יקרא בו לכתחילה וא
ואם קרא יצא אמר דבא הגי בית הכסא דפרסאי
אע"ג דאית בהו צואה בסתמינן רמו ומותר לקרות
בהו פי' ר' ש' לפי שהו בחפירה ופיהו ברהוק
דאמות מז הגומא דהרעי מתגלגל וגופל למרחק
דמיירי שאין בו ריח ובתב ר' כי שלצו אה על פי ש
שהו סתומין רגילין להסתין בהו ואין ראוי לקרות
בהו

גרה

פד

של דעיו ועכיס של מ
מי רגלים הן בצואה

לפניו מלא עיניו ולאחריו ד' אמ
אמות ממקום שבלה חריח אפילו אין בהם כלום ו
ואפילו הסיל בהן מים לא מהניא ודוקא אם הו
של חדש או של עץ שנבלע בתוכו ומלאים זוחמא א
אבל אם הן של זכובית או של חדש מצופין מותר
כתב אבי העזרי שאם כפאו על פיו מותר
הואיל ומכוסה ולא גרע מצואה בעשית ונ'ל כיון
שהוא בלוע בכולו כתוכו ואם הגדה או ח
העביס בבית בהא פליגי תנאי ד' ב' א' אמר אפילו
בית של מאה אמה חסוב כולו נד' אמות ולאוקרא ע
עד שיודציאנו אי יניחנו תחת המטה ואז חשיב כאיל
הוא ברשות אחרת ור' ש' ב' לא חשיב כל הבית כד' א
דסבד ואם הו אחר המטה קורא מיר דמטה חוצצת
דחשב כאילד הוא ברשות אחרת לפני המטה מ
מרחיק ד' אמות ורבנו סברו אין חילוק בין לפני
המטה בין לאחריה אלא בכל ענין מרחיק ממנו ד'
אמות ולד' הילכתא בר' ש' ב' דחשיב כל הבית ב
בד' אמות ורבא פסק ולא בודתיה ולענין מס
מטה אם תחוץ פסק הגאון בר' ש' ב' שחוצצת מהא

דברו

מרחק

פר

חדש שלא ר
דחצו בו כו

מ'הר לקרות כו וביטוא
בבית החיצון יש שם ק'ש ותפילה ומניח תפילין
וב'ש שאלת שלום ובבית הפנימי הכל אסור וצריך
לחלוץ תפילין ובאמצעי יש שם שאלת שלום ולא
ק'ש ותפילין ואינו מניח תפילין אבל אם היו כדא
בראשו אין צריך לחולצם

לא ילך

פה

אדם במ
במבוא

המסונפות ויניח י
ירד על פיו ויקרא ק'ש ולא עוד אלא אפילו היה קור'
דבא צריך לחסיק ואם לא פסק עליו הכתוב אומ'
וגם אנכי נהתי לחם חקים לא טובים ומ' ואם פ

דבעי רב יוסה מרב הונא מטה פחותה על בלבד רמי
גד' הו' ז'ס מאי אמר ליה לא ירענ' לא מבעיא ליה
דברשות אחירת דמיא אמר דבא הילכתא פחות ח
מ' בלבד רמי דרשותא אחירת' היא שלשה אר
ארבע חמשה ששה שבעה שמונה תשעה מבעי' לי ולא
איפשי' ולחומ' והגאון מפר' לחר בעי' אליבא דרבנ
ש' ב' ובפחות מ' חוצצת ועד' מבעיא ליה וביוז
דמבעיא ליה אליב' פסק בוותיה דער' ג' חוצצת ופ'
דמשם ואילר איה חוצצת ימיהו לפי' ר' ט' אין ראיל
משם לפסוק בר' ש' ב' שהוא צ' מבעיא אליב' ד' ש' ב'
ואתחת המטה קאי דבפחות מ' בלבד דמי וחשיב כ
במבוא סה למעלה מעשרה כאילו הוא ברשות אחרת
אלא חשיב במכוסה האתונה מ' ועד' מבעיא ליה
ולפי' זה תחת המטה עד ג' שרי וחשיב במכוסה וכה
ובן כתב הר' אבד' ראפי ר' ש' ב' ד
דמחמיר מורי בהו

טפח

מגולה גאשה צפ
במקום שרובה
לכסותו אסור ל

עה

לקרות ק"ש בצורה אמילו היא אשתו וכו' אם שיקח
מגולה אסור לקרות בגנה ושער של אשה שרובה
לכסותו אסור לקרות בגנה אבל בתולות שרובו ל
לילך פרועית הראש מותר אסור לקרות ב
בגנה ערות גוי ערוה בעששית ודואה אות
בגנה דמגותיה אסור לקרות בגנה

צואה

בעששית מותר
לקרות בגנה א
אל"פ שרואה אותה צואה ב

בזמא מניח סגולו עליה וקורא רחשיבא במכוסה
ואם היה סגולו גוגע בח אסור העבירו צואה ל
לפניו אסור לקרות בגנה ופי חזיר בצואה עוברת
דמי ואמילו בא ען הגהר הייתה צואה על בשר
ועכוסה בכגויו או שהכניס ידיו בבית הכסא ורד
חזר ואיננו קריח ריח רעה רב הונא אמר מותר לק
לקרות ורב חסרא אמר אסור לקרות ר' חכס"ק ב
רב חסרא נ"ה פסק ברב הונא וכן רעה אמר
אבל צואה בפי טבעת אמילו אם היא מבוכה א
אסור לקרות אמילו אם אינה נראית כשהוא עומד
וצואת כשהוא יושב ור"מ רב הונא לא שרי בצואת
על בשרו אלא במקום שהיה צתכסית מאליה בלא פ
מלבושים בגוץ בין אצילי ידיו וכיוצא בו
היה לפניו מעט צואה יכול לבטלה ברוק שידוק בח
זיקרא בגנה והוא שיהא הדיק עבה ואין הביטול
מועיל אלא לפי שעה אבל אם לא יקרא מיד הדיק
גימחה ונבלע בה ולא בסלה ספק אם צוא
עמו בבית אם לאו מותר לקרות ביון שאין דרך
הבית לחיות בו צואה ובבי האי גורנא באשפה מגנה
ואם קרא במקום הראוי להסתפק בצואת ומצא
בו אחד בר צריד לחזור ולקרות אבל אין המקום
דאוי להסתפק בו אין צריד לחזור ולקרות

מי הגלים

אסור
לקר

בגנון ער שישיל
לתובד רביעית מים ואז מותר לא שגא חזן על גבי ק
קרקע או בבלי ובליבר שלא יהא עביס הניחור להם
לא שגא היו חזן בבלי תחילה ונהן מים עליהם ול
ול"ש היו המים בבלי תחילה בתב הרמב"ן
למי רגלים של טעם אחת רביעית מים ואם הם יות
יזיחה מים במי השיעור

היה קודם

ומי
רגל

רגלי שותתין על
גרביו מוסק ער שיכלו המים וחוזר לקרות אם
אמילו אם יש במים שעל בגריו טופח כדי להסמיח
ואם שהח כדי לגמור את כולה חוזר לר
לראש ואם לאו חוזר למקום
שפסק

ריח רע

שיש לו
עיקר ב

בגנון צואת ארם מסרחת אם היא מלאחריו צר
צריד להרחיק ד' אמות ממקום שבלה הרוח אמילו
אם הוא תותרן שאינו מריח צריד להרחיק ער מסק
שיכלה הריח למי שמריח ומלפניו צריד להרחיק
מלא עיניו אמילו בלילה שאינו רואה אותה צריד
להרחיק ער מקים שאינו יכול לדאותה ביום היית
במקום גבוה עשרה ספחים או עמוקים או שהיית
בבית אחר אמילו המתח פתוח ויושב בצרה ודוא
אותה אם אין להריח יכול לקרות וכיון שהיא בר
כרשית אחרת קר"י ביח שפיר וחייה מחגיר קדוש
אבל אם יש לו ריח לא מהניא חפסקה ולא שיניו רש
ושות חצר קטנה עפרצה במלואה לצרולה ו
והגרולה עורפת עליה מכל צר אם צואה כגדולה א
אסור לקרות בקטנה צואה בקטנה מותר לקרות א
בגרולה צואת בלב או חזיר אם יש בהו עורות
אזויגו כיון צואת ארם לענין הרחקה ואם אין ב
בהם עורות הדי בצוא שאר בהמה חיה ועוה שמותר
לקרות אצלם עיר בין אם הוא מלפניו או מלאחרי
אם אין בו ריח ואם יש בה ריח מרחיק ער מקום ש
שיכלה הריח צואה חמור הרבה לאחר שבא מד
הררד וצואת חתול ונמיה ונבילה מסרחת ריניו בצו
בצואת ארם להרחיק מלפניו במלא עיניו ולאחר
ולאחריו ד' אמות ממקום שבלה הריח וכתב א
אחי הר"ז"ל ההולך בדרך יכול להתפלל אל"פ שדוא
צואה בגנה אם אין הריח בא לו ולא חיישינן לגיע
למיעוט לתלותה בחמיר ובסמוד לעיר יש מם
מפרשין שאין לחיש לפי שרוב הכדמות המצויות
שם הם חמורים צואת תרנגולין החולבין
בבית ריניו בשאר צואה חיה אבל בגול שלהן שיש ב
בו סירחון וחוא מאוס ריניו בצואת ארם לפניו נל
מלא עיניו ולאחריו ד' אמות ממקום שבלה הריח
ריח רע שאין לו עיקר בגוץ הפחה אם יו
יוצא ממנו אסור בברי תורה ע"י שיכלה הריח וכו'
וכ"ש לקרות שמע ואם הוא יוצא מחכירו מותר בר
ברברי תורה מיר ובק"ש אסור ער שיכלה הריח

מי

שבריא לו שאינו יכול לע
לעמוד על עצמו מלהפיה
עד שיומור ק"ל ותפילה כתב א"א ד
ז"ל מוסב שיעבור זמן ק"ש ותפילה ולא יתפלל בל
מלא גוה צקי ואם עבר זמן תפילה אנוס הוא וריניו
פסכה ולא התפלל שחרית שמתפלל מנחה שתיים
ואם ירא לו שיכול לעמוד על עצמו בשעה ק"ש יניח
תמילין בין אחבה ל"ש ויברר עליהן ביון דאנוס ח
הוא יכול להפסיק

קטז

שיכול לאכול בזי
בזית בכרי שיאכל
הגורל ד' בצים מרחיקיו מצוא
מציאתו או ממי רגליו היה קורא ודואה צואה ב
פגרו ילר בני שיוקצה לאחריו ד' אמות ואם א

פ"א

ידי חובתו ולזה חסבים לא זל ואפילו סומא ש
שלא ראה מאורות מימיו יכול לפדוס על שמע ולבד
יוצר המאורות שאעפ"י שאינו רואה הוא צונה במא
במאורות שרואי אחרים שירוהו חרד אשר ילך בזה
ובן כתב לא זל בתשובה שיכול להתפלל ול
ולחציא אחרים ובלבד שלא יקרא בתורה שאסור ל
לקרות בתורה בעל פה

נשים

ע
ועברים פסורין מ
מק"ש וכו' קטנים ל
לדת ודוקא שלא הגיעו לחי
לחיגוד ולר"ש אפילו הגיעו לחיגוד לא הטילו ע
על אביו לחגבו בק"ש לפי שאין מצוי אצלו בשמגיע
זמן ק"ש בערב או ישן הוא בבקר חתו הב
הבונס את חבתולה פסור בין ביום ובין בלילה ד
ימים וד' לילות הראשונים אם לא עשה מעשה זמ
ומסמ ואילך חייב אפילו לא עשה מעשה
דכונס אלמנה חייב ואם רצה חתן להחמיר על עצמו
דלקרות ק"ש קאמר ת"ק הרשית בידו ור"ש בגאומ
שאינו רשאי ופסק ארזי אבי זל בר"ש בג' וכו' פסק
ד"ח ור"ח פסק בת"ק וב"ש האירנא שאפילו שאר בלא
אדם אינו יכולין לבוין שאין בל כד חילוק בין חתן
לשאר בני אדם וכו' כתב הר"מ מרדכי צבורק שלא אמ
אמרן לפסור חתן אלא בזמן הראשונים שהיו מבוד
מבווגין אבל עכשיו אפילו שאר כל אדם אינו יכול
לבווין זה הר"מ כן כתב בי מי שפסור מלקר
מלקרות ק"ש אם רצה להחמיר על עצמו ולקרות
קורא והוא שתחארעתו מיושבת עליו אבל אם ח
היה זה הפסור מבוהל ותמה אינו רשאי לקרות עד
שתתישב רעתו עליו

מי

ע
שמת לו מת שמוסל
עליו לקיבור או אפ
אפילו אינו מוסל עליו לקיבור אם
הוא מן חמתים שמתאבלין עליו בגז אחותו נשוא
פסור מק"ש ואפילו אם רצה להחמיר על עצמו ד
דלקרות אינו רשאי ודחי איתא בהריא בירושלמי ד
ואפילו אם יש לו מי שישתול בשבילו בצרכי הקבו
הקבורה פסור זה"מ בחול אבל בשבת וי"ט חייב כל
חיום עד הערב שיכול להחשיך על התחום ולהתע
ולתעסק בצרכי הקבורה המשמר המתא
אפילו אינו מתו פסור היו שנים משמרים
זה משמר וזה קורא וכו' החופר קבר למת פס
פסור וכל אדם אסור לקרות בבית הקבר
או בתוך ד' אמותיו של מת

נישואי

ע
המטה וחילי
וחלופי חלום
חלופיחו בין שלפני המט
בין שלאחר המטה את שלמטה צורך בהם לשאת א
אותה פסורין ואת שאין למטה צורך בהן חייבין
לפיבר אין מוציאין את המת סמור לק"ש אם הוא ב
בעניין שאינו יכולין לקבור קורם ואם התחיל
להוציא את מפיסקין בני לקרות וחר"מ

כתב אין מוציאין את המת סמור לק"ש אלא אם כן
היה אדם חשוב וא"ל לא הביאו בפסקי
דאיני יודע למח דבג"מ לא הפליג בין אדם חשוב ל
לאדם אחר העם העוסקים בהספר בזמן
שהמת מוסל לפניהם הם יושבין וקוראין והאונן
ישב ורומם ודוקא העם הבאים לשמוע החספר
אבל החזנין המספירים פטורים ודוקא ביום הרא
הראשון אבל משם ואילך את החזנין חייבין
קבור את המת וחזרו האבלים לקבל תנחומין וכל
העם חולבין אחריהם ממקום הקבר אל מקום שעו
שעומדים שם האבלים לעשות שורח לקבל תנחומי
אם יכולין העם להתחיל ולגמור אפילו פסוק אחר
קורם שיגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו
העומדים בשורה לבחמו שורה הפנימית
שדואין פני האבל פטורין החיצוני שאינם רואין פג
פני האבל חייבין

שנים

ע
שהיו ישנים בטל
בטלית אחר לא י
יחזיר זה פניו לבאן ויקרא
וזה פניו לבאן ויקרא אלא אם כן הייתה טלית מפס
מפסקת ביניהן ואם היה ישן עם אשתו פסק ח
הר"ח קורא בחזרת פנים אפילו בלא הפסקת טלית
משום רחשיב בגופו ור"ש פסק זאת עם אשתו א
אסור בלא הפסקת טלית ואם היה ישן עם בניו וב
דבני ביתו בעורו קטנים מותר בחזרת פנים בלא ח
הפסקת טלית ואם הם גדולים צריך להפסיק בטל
בטלית וערבמה חשובין קטנים בתינוק ער שיחל
לו נ"ב ובהתינוקת ער שיחיה לה י"א שנה מותר א
אפילו הביאו שתי שערות ובשנת י"ג לתינוק י"ב
לתינוקת ואם הביאו שתי שערות אסור בלא הפסק
ואם לא הביאו שתי שערות מותר ומשנת י"ג ואי
ואילך לתינוק י"ב ואילך לתינוקת אפילו לא חב
הביאו שתי שערות אסור בלא הפסקה

היה

ע
ישן בטלית ואינו י
יכול להוציא ראשו
מפני הצניח חוצץ בטליתו על
צוארו וקורא אע"ג לכו רואה את הערוה קאמר ת
ת"ק רש"י וי"א על לכו דקסברי לכו רואה את הערוה
אסור ופסק ר"ש בת"ק דלכו רואה את הערוה מן
מותר ור"י פסק בי"א שאסור וכו' פסקו ר"ח ור"ח
חילכר היה רוחץ במים צלולין אל יתבט
בזו ויקרא שלכו רואה את הערוה ואם הם עבדין
ואין ריחן דע מותר וכו' אם לכו רואה ערות חב"ד
אסור ושאר איברי שדואין אותה אפילו עקבו עב
מכוון בגדרה מותר אבל אם גזעין בח אסור בין א
אם גזעין בערותו או בערות חבירו וכו' כתב הרא
הרא"ב כל אבריו שגזעין בערוה אחר יריו ואחר י
יריבותיו שערות שובבת עליהן אסור לקרות ק"ש
מעניישהוא מתחמם ומסדיר הייתה טל
טליתו חגורה על מתניו יכול לקרות
ק"ש אע"פ שאסור להתפלל ער
שיתבסה לכו

מקלות ראש לכר אסור בדברי תורה ובקש ובתפי
ובתפילה והאירנא שרי דאמר רב נחמן נהוג עלמא
בר יחודה בן בתירא דאמר אין דברי תורה מק בלי
טומאה ואין צריך סבילה וכן בי אתא זעירי אמר
בסלוח לסבילות בר יחודה בן בתירא ולא ורום
לסבילות אלא הוא הדין גמי רחיצה בט קבין לא ב
בעי דהא ר' יחודה לא מצריך אפילו רחיצה וקאמר
דנחוג בנותיה לגמרי בתב ר' י' איבא מאן
דאמר הא דאמר בסלוח לסבילות בין לרבי תורה
בין לקש ותפילה ואיבא למאן דאמר לרבי תורה
אבל לתפילה בעי סבילה ולא סבילה אלא רחיצה
בט קבין ור' בתב ביון דבגמרא ליבא בהא מיל
מילתא בחריא גזט מנהגא וכל ישראל בירד שבע
שבעלי קרוין אפילו שאין להם מים אין מתפללין ע
ער שירחצו עב וחר אושעיא בתב שאין חיל
חילוק בין קש לתפילה וכן בתב בהג' והשתא נח
נחוג עלמא קרי דבעל קרי בתורה בקרית שמע וב
ובתפילה ויורד לפני התיבה קמי סבילה וגר' ביון
רתלי במנהגא אזלין בכל דובתא בתר מנהגא רנחוי
דגהיגי בה וחאירנא לא נחוג בטבילה ולא ברחיצה
לא לרבי תורה ולא לקש ותפילה וכן כתב הרמב"ם
לא נחוג עלמא בר יחודה אלא בטבילה אבל ברחיצ
לא נחוג בנותיה וזעירי מצריך ט קבין ומיהו
בכל מקומותינו נחוג בדתיה אה בט קבין וסמכו
על הירושלמי דגרסינן התם גבי יום הכיפורים אס
אסור בתשמיש המטה חשתא ברחיצה אסור בתשמי
המטה לכש כלומר אסור לו להתפלל נכעוד בעל ק
קרי ער שיטבול וכיון שאסור ברחיצה כש בתשמיש
המטה ומשני במקום שאין סובלין ואם איתא ש
צריך ט קבין מאי משני אבתי ברחיצה אסור כש ב
בתשמיש המטה

תפילה

השחר מת
מתחיל מש

משיעלה עמוד השחר ו
והאמר פני מדרת שהיא בגזר המיר השחר ומאותת
שעה ואילך הוא זמנו ומג' עיקר מציתה עם הגץ
החמה אלא שאם התפלל משיעלה עמוד השחר יגא
וגמשר ער סח ד' שעות ואם עבר והתפלל לא
לאחר ד' שעות ער חצות אע"פ שאין לו שבר תפילה
בזמנה שבר תפילה מיהא איבא זכיון שהגיע זמנו ת
תפילה אסור לאדם להקדים לפתח הכיורו ליתן לו
שלום אבל אם פגע בו יצא ליתן לו שלום ואסור
לו להתעסק בצרכי שגור לילך לחדר עושי תפילה ול
ולא לאכול ולא לשתות דאם עשה ענין עליון נחוג א
אומר ואותי השלבת אחר גזרתי אל תקדי צדיך אלא
גאיך אחר שנתמנה זה ענין עליון על מלכות שמי
שמים וכתב אביהו שמתיר לשתות מי
מים ולא שייך בהו גאון והחוקא בחול אבל בשב
בשבת ויט בתב ואסור משום חקיות וא"ל ז' היח
שותח מים בשבת מבקר קודם תפילה שאין הקיד

הקידוש אסור ביון שעדיין לא הגיע זמנו דאם היה
התחיל לאכול קודם עלות השחר כתב הרמב"ם שאי
צריך להמטיק ואצ"ל אבי ז'ל כתב בשם ר' שציריך לח
להמטיק ואפילו ללמוד פי ר' ש' שאסור משחגיע ז
זמנו ור' מפרש דבריו דחייבו וווקא מי שרגיל להת
להתפלל בבית מדרשו ואינו רגיל לילך לבית הכנסת
דאיבא למיחש דילמא מסריד בגירסיה ויעבור זמן
קש ותפילה אבל מי שרגיל לילך לבית הכנסת אין
לחוש אע"פ שצריך מצותה עם הגץ החמה מי
שהוא אנוס בגזו שצריך להשכים לרד יבול להתח
להתפלל משעלה עמוד השחר וימתין מלקרות קש
ער שיגיע זמנו ואע"פ שאינו סומך גאולה לתפילה
חכי עדיהו ספיקו להתפלל בביתו מעומד מכה שיתפל
שיתפלל ביהוה והוא מהלך ויכמוד גאולה לתפילה
בי הא דאבוח דשמזאל ולוי כי חזו בעו למיזל בא
באורחא הוו מקרמי ומצלו פי מקדימין לעיקר ע
מצותה שהוא הגץ החמה והם חיו מקדימין מעלות
השחר במאן כי האי תנא השכים לצאת לרד מ
מביאין לו לולב ומנענע שופר ותוקע ומתפלל
ולבשיגיע זמנו קריאת שמע קורא ר' עבא אומר ביד
בר וביד בר קורא קש ומתפלל פי בזמנה במאי ק
קמיפלגי מר סבר תפילה מעומד עדיה ומר סבר מ
מסמך גאולה לתפילה עדיה ופסק ר' ר' באבוח דש
דשמזאל ולוי ור' פסק בר' עבא וא"ל חסכים למ
לפסק דבי חננאל ז'ל

המתפלל

צריך שיב
שיבין מ

מקום לתפילתו ו
ושיבין לו בצדו וזופד ומחשבתו חבנת מקום
ביצר דתניא לא יעמוד אדם על גבי מסה כסא וספס
וספסל ולא על גבי מקום גבוה ומתפלל אלא במק
במקום צמוד שאין גבהות לפני המקום בה שנאמר
ממעמקים קראתיד ל' וכתב הרמב"ם ז'ל ש
שלא יהא גבוה ג' ספחים וכתב עוד אם היה גבוה ג'
ויש בו ארבע אמות על ארבע חרי הוא בעלייה ומר
ומותר להתפלל בו וכן אם ה' מוקפת מחיצות אם
אפילו אין בו ארבע על ארבע מותר להתפלל בו
שאינו ציבר ביון שהוא חלק רשות לעצמו

האומנין שעושיין מלאכה לבעל דבית יבולין להחמ
להתפלל בראש הזית או בראש התאינה ואין כאן מ
משום לא יעמוד על גבי מקום גבוה ויתפלל רבינו
שעלד לעשות מלאכתו הוי במי שעולה לעלייה וב
ובשאר האילנות צריבין לירד ומפרש בירושלמי ו
הסעף לפי שסרחותו מרובה פי שסורח להז לירד
באילו יותר מבשאר אילנות ובעל חבית בכלם צרי
לירד וצריך שיהיו חלונות פתוחין לו דא
דאפי ר' חנינא לא יתפלל אדם אלא בבית שיש בו חל
חלונות שז' זכיון פתיחין ליה בעלייתו וגומ'
ופי ר' ש' שחלונות גורמין שיבין לבד שיסתכל כל
בלפי שמים ולבו גבוע ולפי זה צריבין שיהיו פתו
פתוחין לאותו רוח שמתפלל ולא יתפלל במק
במקום סרדך כמו בשרח דאמר רבא חציה עלי מאן
דמצלי במקתא פי' ובקעה ולא בחורבה ולא אחו

10421

10421

אי איפשר לו בלון שיש לפניו צהר או דבר אחר המעכב המעכבו ילד בדי שיחנה לצדין דאמות

לענין

פב צואה במה ת תהא לחה וי

דיהא אסור לקרות בנגרה אסיקנא אמר דבא צואה בחרש אסורה מי רגלים ב בל זמן שמטפחין פי סופח ברי לחספיה בגוז שאם מניח ירו עליה תעלה בו ליחות שאם יניחנה על ד דבר אחר מקבל ממצה לחות ואם אין לחין כל בר מותר וחיבי דמי צואה בחי' ואסיקנא דאפילו א אם היא יבישא כל בר שאם יודקצה צפרבת אסור ע עד שתפרד על ירי גלילה שידתר בקל צפרבת בזריל מעל ירי גלילה אבל בשהיא צפרבת על ירי גלילה א אז היא בעפר ומותר

פסק עליו הכתוב אומ' ובדבר הזה תאריכו ימים וז ובושחזור פסק ד'ית שחזור למקום שפסק אמילו ש שהה ברי לגמור את בולח ור' פסק אם שהה ברי ל לגמור את בולח חוזר לראש דודאי חיבא שפוסק ב באמצע בלא אויבס שאם היה רוצה היה יכול לקרות בזא קיימא לו אמילו שהה ברי לגמור את בולח חז חוזר למקום שפסק אבל זה שחוזר לפסוק מפני המקום שלא היה ראוי לקרות אם שהה ברי לגמור את בולח חוזר וכן בחלל ומגילה ותפילה

הרחק

פג במים סדוחין או בני משרח

ששורין בהו פשתו או קצ קצבוס לא יתכסה בהו ויקרא דאסור לקרות בנג בנגוז כמו בנגר הצואה לפניו מלא עיניו ולאחריו דאמות ממקום שבלה הריח

גרה

פד של דעי ועכיס של מ מי רגלים הן בצואה

לפניו מלא עיניו ולאחריו דאמ אמות ממקום שבלה הריח אפילו אין בהם כלום ו ואפילו חסיל בהו מים לא מהניא דרוקא אם הד של חרש או של עץ שנבלע בתוכו ומלאים זזהמא א אבל אם הן של זכובית או של חרש מצופין מותר כתב אבי העזרי שאם בפאו על פיו מותר

פה שאסור לקרות בנג בנגר צואה בר אסור

בשם

אסור לקרות בנגר בית הכסא אמילד אין ב' צואה ורוקא ישן אבל חרש מבעיא אם מותר לקרות אפילו בתוכו אם לא ולא איפשו איפשיטא ובתב הר' אב' ביד דלא איפשיטא אז אזלינן לקולא דקיימ' ל' הזמנה לאו מילתא היא ומשום גזירה או משום בזיון הוא מבעיא ל' הילכ אזלינן לקולא וחר' מ' בתב לחימרה וכו' דעת א א' ז' דרוקא בתוכו אבל בנגר מותר ואם אמר בית זה יהיה בית הכסא ואמ' על בית אחר וגם זה דינו שזה בבית שהזמינו לבית הכסא ואם א' על ח חשני ובית זה ולא אמר וגם זה מבעיא אי חוי דינו בדין הראשון וי' לקולא וקורא בו לבתחילה דהר' מ' בתב לחומרא ולא יקרא בו לבתחילה ואם קרא יצא אמר דבא הני בית הכסא ופרסאי אפ' דאית בהו צואה בטחימין רמו ומותר לקרות בהו פי ר' ש' לפי שהן בחפירה ופיהן ברוק דאמות מן הגומא וחרעי מתגלגל ונפול למיח' ומיירי שאין בו דוח ובתב ר' בי שלבו אה על פי ש שהן סתומין רגילין להשתין בהו ואין ראוי לקרות בהו

פז חרש שלא דחצו בו כו

מרחק

מ'הר לקרות כו ובישוא בבית החיצון יש שם ק' ותפילה ומניח תפילין ובש' שאלת שלום ובבית הפנימי הכל אסור וצריך לחלוץ תפילין ובאמצעי יש שם שאלת שלום ולא ק' ותפילין ואינו מניח תפילין אבל אם חיו ברא בראשו אין צריך לחולצם

פח אדם במ במבוא

לא ילך

המסונפות ויגיה י יוד על סיו ויקרא ק' ולא עוד אלא אמילו היה קור' דבא צריך לחסיק ואם לא פסק עליו הכתוב אומ' וגם אנבי נתתי לחם חקים לא טובים ונא' ואם פ

רבו

אין

ח' ע"ג

הואיל ומכוסה ולא גרע מצואה בעשית וז' כיון שחא בלוע בכדלו כתוכו ואם הגדה או ח חעביס בבית בהא פליגי הנאי ר' ע' א' אמר אפילו בית של מאה אמה חשוב כולו כו' אמות ולא יקרא ע עד שיוציאו או יניחו תחת המטה דאז ח' כ' כ' חזא ברשות אחרת ור' ש' לא ח' ב' כל' כ' ד' א' ד' א' אחר המטה קורא מיר ומטה חוצצת וחשב כאילו הוא ברשות אחרת לפני המטה מ מרחיק ד' אמות ורבונו סברו אין חילוק בין לפני המטה בין לאחריה אלא בכל ענין מרחיק ממנו ד' אמות ול' הילכתא בר' ש' דחשוב כל הבית כ' כ' אמות ור' א' פסק ולא בודותיה ולענין מס מסה אם תחוץ פסק הגאון בר' ש' שחוצצת מהא דבעי דב יסח מרב חוצצת מ' בלבד דמי כ' ה' ז' ח' מאי אמר ליה לא ירענ' לא מבעיא ליה דברשות אחרת דמיא אמר דבא הילכתא פחות ח מ' בלבד דמי דשותא אח'ית' היא שלשה אר ארבע חמשה שש שבעה שמונה תשעה מבעי לי ולא איפשו' ולחומ' דהגאון מ' לחר בעי אליבא דרב' ש' דבפחות מ' חוצצת ועד' מבעיא ליה וכיון דמבעיא ליה אליבו פסק בודותיה דער' חוצצת ופ' ומשם ואילך אינה חוצצת ומיהו לפ' ר' אין ראוי משם לפסוק בר' ש' שחוצצת מבעיא אליבו ד' ש' דאתחת חמשה קאי ר' פחות מ' בלבד דמי וחשוב כ' במבוא סה למעלה מעשרה כאילו הוא ברשות אחרת אלא ח' ח' במבוא התורה מ' ועד' מבעיא ליה ח' ע"ג ולפי זה תחת חמשה ער' ג' דמי וחשוב במבוא וכה וכן כתב הר' אב' דאפי' ר' ש' דמחמיר מורי בהו

בגדיו

ביצד גרסינו ב
בפרק קמא דש

דשבת רבא בר רב ח

הוצא ראמי מזמקי ומצלי פי' היה מתקסט בבתי שד
שוקיים בשעה הפילה אמר רב אשי חזינא לרב בהב
בחנא בי איבא דיתחא בפר יריה ומצליה בעבדי קמי
מאדי ובי ליבא ריתחא מצויין גפשיה מצלי פי' בש
בשחיה עת זעם היה חובק ידיו דוד צעד ומתפלל
זכשחיה עת שלום היה מתקסט בבגדים גאים זמת
זמתפלל ואפילו איז לכו רואה את הערוה בגון ש
שחוצץ בטליתו על מתניו שמתוך לקרות ק"ש אסר
אסור להתפלל עד שיבסח את לבו דתגויא הייתה ש
שליט של בגד או של עור חגורה לו על מתניו קורא
ק"ש ולהפלה ער שיבסח את לבו כתב הרמב"ם
ז' לא בסח את לבו או שנאנס ואין לו במח שיתבסח
הואיל ובסח ערותו והתפלל יצא ולבתחילה לא יע
יעשה כן וגרסינו בשבת למד תפילה ערב
ערבית רשות ביהו דשרא המיינו' לא מטרחינו ליה
פי' לאחר שהתיר איזורו אין מטרחינו אותו לחזור
ולחזור כדי להתפלל ופריך ולצלי הכי פירוש יתם
יתפלל בלא חגור ומשני משום הבוץ לקראת אהיר
ישראל וכתב בעל התרומה מבאן יש ללמוד שגיר
אדם לאזור אזור בשעה תפילה אפילו יש לו אבנס
שאיז לבו רואה את הערוה ויבסח ראשו וכתב
הרמב"ם ז' לא יעמוד בתפילה באפוצרתו ולא ברא
בראשו מגולה ולא כרגלים מגולות אם רוד אנשי
המקום שלא יעמדו לפני גדולים אלא בבתי דגלי
דגלים

גופו

דחזיא היה צריך ל
לצקכו אל יתפלל

משום שנאמר חכונ לקראת אהי
אהיר ישראל וכתוב שמור רגליך וכול' ואמר רב
אסי ואיתיב רבי תנינא שמור נקביר בשעה שאתה
עומד בתפילה לפני ואם התפלל הפילתו תועבה
וצריך לחזור ולהתפלל והני מילי שאינו יסול לעמד
על עצמו שיעור הילוך פרסח אבל אם יכול לעמוד
על עצמו ער פרסח הפילתו תפילה אבל לבתחי
לכתחילה לא יתפלל ער שיבדוק תחילה יפה יפה
זכו יסיר ביחו וציעו וכל דבר הסוררו ואחר שברק
עצמו יפה ירחוץ ידיו במים איך לדמים צריך להז
לחזר אחריהם והג' בשיש לו שהות להתפלל אבל
אם אין לו שהות שיעבור זמן התפילה יצקה אותם
בצורה או בעפר או בכל מידי דמנסי וכתב
אבי העזריה הא דאמרינן בכל מידי דמנסי הג' ולא א
אסח אדעתיה אלא שנתלבלבו בסיס ויש אומרים א
אורב צריך שלא יחיו מלומכיה דעל היסח דעת א
אין לחוש שאין תוסת דעת אלא באבילה
וארצי אבי ז' היה אומר שחזן לאלק לא שגא ליבליך
לא שגא היסח חרעת' אלא שגקת בכל מידי דמנסי
גרסינן במבליזומרק בני העיר המשתו
לא יתפלל ער שישהא דנאלי לך ארבע אמות משום
ציצות תמהפלל ל' ישתין עד שישהא שיען
כדי הילוך ארבע אמות שכל ארבע אמות תפילתו ש

שגורח לו בפיו ורחושי מרחשן שפזותיה ואיתמד
צמי בירושלמי חכי בני דקיקה חרוקק לא יתפלל
עד שישהא ארבע אמות והמתפלל לא ירוק ער שיש
שישהא ארבע אמות וטוב ליתן צרקה קודם הפיל
ד' אליעזר יהיב פרוסה לעני ומצלי דכתיב אני בצד
אחזה פניו

ובגדיו

להתפלל ישח
ישהא מעט קו

קודם שיקום להתפלל ד
דתנו חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קודם
תפילה כדי שיתכוונו לבס למקום ושעה אחת אחר
תפילה שלא תהא גראית עליו במשוי שממהר לצאת
ממנה ובעומרו להתפלל לא יעמוד אלא
מתוך כבוד ראש פי' באימח ובהכנעה ותנו אין ער
עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש כדי שיבנע ל
לכו למקום ותניא אין עומדין להתפלל ל
לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ודברים בטל
בטלין אלא מתוך שמהח ולכך נהגו לומר אשרי ופ
ופסוקי דזימרא קודם תפילה כדי לעמוד לתפיל
מתוך דברי שמחה של מצוה שעוסקי' בגו' תורה
ותניא אין עומדין להתפלל א"א מתוך הלכה פסוק
שלא יהא לכו סודר והיינו גמי כמו מתוך שמחה ש
שהתורה משמחתו דכתיב פקודי י' ישנים משמחי
לב ירושלמי ר' ירמיה אומר לא יעמוד אדם
להתפלל אלא מתוך הלכה פי' שתהיה פסוקה כדמ
ברמבר בגמרא דידן העוסק בצרכי ציבור
בעוסק בתורה דמי פי' לעניין לעמוד מהוהו לתם
לתפילה שגם זה שמחה היא לו שעוסק בצרכי ציב
ציבור ויש מפרשים איתו לעניין שאין צריך לפסוק
מצרכי ציבור להתפלל כמו שאין צריך לפסוק מת
מתלמוד תורה להתפלל למי שתורתו אופנותו

ובקומו

להתפלל י
יחזיר פניו
למזרח דת

דתניא סומא ומי שאינו יכול לבויו הרוחות יבדיל ל
לבו לאביו שבשמים שנאמר והתפללו אל י'
היה עומד בחוצה לארץ יבדיל פניו כנגד ארץ ישראל
ישראל שנאמר והתפללו ורד ארצם היה עומד בא
בארץ ישראל יבדיל לבו כנגד ירושלים שנאמר והתם
והתפללו אל העיר הזאת היה עומד בירושלים י
יבדיל לבו כנגד בית המקדש שנאמר והתפללו אל הב
בית הזה היה עומד בבית המקדש יבדיל לבו
כנגד בית קרשי הקדשים שזוהתפללו אל המקום
הזה היה עומד אחורי בית הכפורת מחזיר פ
פניו כנגד בית הכפורת גמצא עומד במזרח פ
מחזיר פניו למערב כמערב מחזיר פניו למזרח
כצמוד מחזיר פניו לדרום כדום מחזיר פניו לצפ
לצפון גמצא כל ישראל מכוננין לכס לאביהם שש
שבשמים אמר רבי אבין ואיתימא ר'
אביז מאי קראח כמגדל דוד צוארד וכול' תל שח
שחבל מצין בו ובהד שמעת קיימ' לן ולא כחיא ד
רבנא בתרא דפליגי אמוראי בפרק לא יחמוד איבא

אחורי בית הבגסט דאמר רבי חלבא המתפלל אחר
בית הבגסט נקרא רשע והמזל מהדר אפיה לבי ב
בנישתא אבל אי מהדר אפיה אכי בנישתא לית לו ב
בה לפי שאנו מתפללין במזרח וכשהוא אחריו בית
הבגסט שהוא כמעט ומחזיר פניו לבית הבגסט צ
נמצא שמחזיר פניו לרוח שהציבור מתפללין אבל
אם הוא הופך פניו מכית הבגסט נראה כשתי דשוי
דשויות ואפילו לעבור אחרי בית הבגסט בשעה ש
שהציבור מתפללין אסור שנראה כבומר ביון שאי
שאינו בגסט והמזל בשהוא פניו אבל אם הוא נושא
משוי ניבר שמפני משאו נימצע ואפילו אם הוא פ
פניו אם היא לבוש תפילין נראה שאינו כבומר דא
ואפילו אם הוא פניו ובלא תפילין אם יש בית הכב
הבגסט אחר בעיר או שיש לאות בית הבגסט פתח א
אחר אין לחוש שאין לחשו בכומר שמא יבגס כפת
אחרת או לבית הבגסט אחרת לא יתפלל
ארכ אלא בבית הבגסט עם הציבור דאמר ר' יוחנן א
אין תפילתו של אדם נשמעת אלא בכית הבגסט פ
פירוש עם הציבור דאמר רב צרמן אסור לאדם שיק
שיקרים תפילתו לתפילה הציבור ובעיבור שאני
ואפילו אם הוא אנוס שאינו יכול לילך לבית הבגסט
טוב הוא לכוין השעה שהציבור מתפללין בה דב
דבתו דאני תפילתי לך השעה דצון אמתי הוא עת
דצון בשל שהציבור מתפללין בה דאמר
דיש לקיש בל מי שיש לו בית הבגסט בעירו דאינו צ
בגסט לשם צקרא שבן רע ולא עיר אלא שגורם לו ד
ולבניו גלות וצריך לרוץ בשהולך לבית הבגסט
ובו לבל דבר מצוה ואפילו בשבת שאסור לפסוע
פסיעה גסה וכשיצא ממנה אסור לרוץ ומותר לך
לרוץ בה ומיחו מפני הכבוד ודורסו ברגליו או מבס
מכסהו בגמי דאמר ר' יהושע בן לוי לעולם ישב
ישבים אדם לבית הבגסט בדי שימצא מעשרה ראשו
דאשונים שאפילו מאה באים אחריו גזל שברב
בגזר בולם דאמר ר' יהושע בן לוי לבניו קדומד
דחשובו לבי בנישתא פירוש השבימו והעריבו לבי
הבגסט כי היכי דתאריבו יומי שנים שנכצ
שנכצו לבית הבגסט להתפלל וסיים אחר תפילתו
קורם חכירו ומיהו לצאת ולא המתין לחכירו א
אין תפילתו נשמעת דאם המתין לו שכרו הרבה מ
קאד ופי' ר' זל רוקא בימיהם שבתו בגסיות ש
שלהם חיו בשדות ושביחי מזיקין ויאראת בש
בשלנו בלילת צריך לחמתין דר' זל היה עמתין אח
בשלנו ביום גרסינו בפסחים לתפילה דמ
מילין דחגימילי לפגיה אבל לאחרינו עד מיל חוד
חודר ספי לא דפי' ר' זל לתפילה להתפלל בעשרה
שאם הוא הולך בדרך והגיע לעיר ודחה לקון בה א
אם לפניו ער דמילין מקום שמתפללין בעשרה צ
צריך לילך שם ולאחרינו צריך לחזור עד מיל בדי
לחתפלל בעשרה אפ'ם שיש פירושם אחרים שמפר
שמפרשין בענין גסילת ידים שצריך לילך לפניו ד
מילין כדי שיחיו לו מים ליסול ידיו לתפילה ולא
ולאחרינו מיל פי' ר' זל עיקר לבו צריך להשתול
בבל כחו להתפלל עם הציבור והמזל להמוז העם
אבל מי שיש לו מורש קבוע בתוך ביתו שלומר מ

מצוה להתפלל בדאפילו אין לו עשרה ד' אמי ד' א
אסי אעג רחוק להו תליסר בי בגשתא בטבר יא לא הו
הו מצלו אלא ביני עמודי היבא דהו גרסי פירוש ב
בבית המדרש דאמר אבוי מריש היה גריש
בגו ביתא ומצלינא בכי בנישתא ביון דשמענא לחא
ד' חייא בר אמי משמיה רעולא מיום שחרב בית המ
המקדש אין לו להקב' אלא ד' אמות של הלכה
דאמר רב חסדא מאי דבתיב אוהב שערי וגו' אמר
הקב' אוהב אגו שערים המצויין בחלכה מכל בת
בתי בגסיות לא מצילנא אלא ביני עמודי היבא ר
דגריסנא ומיהו ארצי אבי ז' בתב בתשובה שאל
שאלה וזה לשונו טוב להתפלל עם הציבור בעשר
בי זמן תורה לחור וזמן תפילה לחור וגם אין הד
תורתינו כל כך אימנתינו וחרבה סעות אנו בטל
בסלין ביום גבטל תורתנו בשעה תפילה ונשלים
אותה בשעות אחרות ונצא ידי חובתינו בתורה וכת
דבתפילה וגם אם אין תלמיד חכם מתפלל עם הצי
הציבור ילמדו אחרים קו ממנו ולא יחשו על חתם
התפילה כלל ונמצאו בתי בגסיות כסילות כי לא י
ירצו אותי לכה זכות שאינו בא בשביל למודו ע'ב
דיקבע מקום לתפילתו שלא ישגחו אלא לצוה
צוול דאמר רב הונא כל הקובע מקום לתפילתו א
אחיאברהם בעזרו ואין די לך במה שיקבע לו בית
הבגסט להתפלל בה תריר אלא גם בבית הבגסט שק
שקובע בה צריך שיהיה מקומו קבוע וידוע ולא י
ישב היום כאן ומחר באי' והכי איתמר בירושלמי א
אמר רבי תנחום בר חייה צריך אדם ליחר לו מקום
בבית הבגסט שנאמר ויהי דור כא עד הראש אשר יש
ישתחוה שם משמע שהיה תדיר משתחוה שם ולא ישב
מיד אצל הפת אלא יבגס שיעור שני פתחים דאמר רב
חסדא לעולם יבגס אדם שיעור שני פתחי ויתפלל שם
לשמור מזוזות פתחי וי' שלא ימחר להתפלל
אלא ישחא כנגד הילוך שני פתחים אבל אם יושב ס
סמוד לפתח אין לחוש והרם מ' ז' היה אומר ד
דודקא כשבית הבגסט פתוחה לרשות הרבים מפני
שצ'יס לחוץ ואינו יכול לבין אבל אם אינה פתוח
לר'ה שפיר דמו ונר שאין לחלק דחא יליח סעמא
מקרא וגם גירס' חירושלמי לעולם יבגס אדם לפנ
לפנים משני דלתות מה שעם אשד' העם שומע לי
לשקוד על דלתותי יום יום משמע דלאו משום פתי
פתיחת הפתח היא ומשמע נמי בפשיטה שיבגס לפנ
לפנים משני דלתות וצריך שלא יחא רבר
חוצץ בינ' צ'בון אקיר וצ'ארון והתיבה אי' חוצצין
אבל ש'ר בל שבר בלים ובידצא בחו' ובעלי חיים חו'
חלל בצר רבו ולא אחוריו
לרבו ואם חרתי
ד' שיחא המקום
אבל הרברים שב
התפלל ומצא צו
מצע מפני מ
על ב
המקו
ד' ו

אם לא מדוב חסדיו שהיא מתנחה בחם עם ברות ביותיו

שבור

צט

אל יתפלל עד שיעבור יינו ד

ואם התפלל תפלתו תועב וצריך לחזור ולהתפלל אפילו אם עבר זמן תפילת דחשבו בשוגג שתוי אל יתפלל ואם התפלל תפילת תפילה חיבי רמי שתוי וחיבי רמי שכור כל שאינ יכול לרבר לפני המלך זהו שכור שתוי כל שיכול לרבר לפני המלך ומגמ לכתחילה לא יתפלל אפילו אם שתה רביעית ער סיקר יינו ושינה כל שהו וד ורד מיל מטיגין היין והג כשתה רביעית אבל ש שתה יותר גש ששינה שוברתו ורד טוררתו פו בהג הג במהלך ברגליו אבל רבוב וראי ורד מפיגח היין יין ושבר אל תשת ואם שתה כרי רביעית אס אסור להתפלל תשת תפילה שכור תועבה

יצריר

ק

שיסור תפלתו קודם שיתפלל

כרי שתהא שגורה בפיו וד ודוקא תפילה של פרקים לפי שאינו רגיל בה אבל תפילת התיריות לא וכתב הרמבם ז"ל של פרקים כגון של ראש חודש ומועדות ואלו כתב של פרקים הוא משלשים יום ולהלן ולפי זה של רח אין צריך

קא

רבנן

תנו

המתפלל צריך שיכווין בכולן ואם אינו יכול לכוין בכולן לפחות יכוין באבות דאמר ר' אליעזר לעו לעולם ימור ארם עצמו אם יוכל לכוין באבות יתפלל ואם לאו אל יתפלל ואם התפלל ולא כיון באבות יחזור ואם כיוון באבות אין צריך לחזור ויראה אפילו אם כיוון בכולם ולא כיוון באבות ש צריך לחזור ולהתפלל והאירצא אין חוזרין בשב בשביל חסרון הכוונה שאח בחזרה קרוב הוא שלא יכוין אכ למה יחזור בתכ הר אליעזר שיר שדגיל עצמו ארם שיכוין לפחות בחתימה של כל ב פיגח וברכח שיש בהם ק"ג תיבות כמו שיש בתפיל חגה וק"ג פעמים לב בחומש לומר שצריך בהם כו ברוצת הלב אמר רב חמנצא כמה הילכתא גברא תא איבא למשמע מהר קראי רחנה ורחח היא מדברת על לבח רק שפתיה געות מבאז למת לתפלל שצריך שיחזור בשפתיו וקולה לא ישמע מבאז שלא ישמע קולו בתפילתו והגיא המשמ המשמיע קולו בתפילתו חדי זה מקסני אמנח שגור שגוראח שאין חסבה שומע תפילה בלחש והמגביה קולו בתפילתו חדי זה מבאי השקר דבת רבתיב בהו קראו בקול גדול לא חא דאמרינן של ישמיע קולו בתפילתו שצריך שתהיה בלחש ער של שלא תשמע אפילו לאזניו ומביאין ראיה מן התוס

והתספת יבול ישמיע לאזניו כגד מירש בולגה וקול לא ישמע ומיחו בגמרי דיון אינו מלעס אלא השמ השמעת קולו ומשמע שמשמיע קולו לאתרים אב חגל לאזניו וכול להשמיע וחבי איתא בהדיא בירוש צירושלמי יבול יהא מגביה קולו בתפילתו ככו פו מירש בחנה וקולה לא ישמע והרעת גותנת שיות טוב להשמיע לאזניו שאז יוכל לכווין יותר וכו ב נתב הרמבם ז"ל ולא יתפלל בלבו אלא מחתך חרד חוצרים בשפתיו ומשמיע לאזניו בלחש ולא ישמיע קולו אמר רב הונא לא שנו שלא יש ישמיע קולו אלא שיכול לכווין בלחש אבל אם אינו יכול לכווין בלחש מותר והני מילי בינו לכין עצמו אבל בציבור אסור ראתי למסדר ציבורא ואם משמ משמיע קולו בשמתפלל בביתו כרי שלמדו עמנו כג בני ביתי מותר בראיתא בירושלמי ר' יונה בר הוח מצלי בני בניו שתה הנה מתפלל בלחשא וכו הוח מ מצלי בביתיה הנה מצלי בקלא ער דילפו מיניה ביג ביני ביתיה צלותא ויכול להתפלל בכל לשון שי שירצה ופ' ר"ח ז"ל דדוקא בציבור אבל ביחיד לא יתפלל אלא בלשון הקודש ויש מפרשים הא דאמרינן יחיד אל יתפלל אלא בלשון הקודש דדוקא כששואל צרכיו אבל כשמתפלל תפילה של ציבור א אפילו יחיד יכול לאומרה בכל לשון וארצי אבי ז"ל בת דאית יחיד כששואל צרכיו יבול לשאול בכל לשון שירצה חוץ מלשון ארמי

תני

קב

האשה הנצבת עמד ב בזה מבאז שאסור לו

לישב בתוך ארבע אמות של תמי תפילה בין מלפניו בין מן הצדדים צריך להרחיק ארבע אמות הנצבת עמד שהיה עומד במותח בז בזה גימטרי יב והיינו יב אמות לג רוחה ובתבי הגאונים דדוקא בשיושב בסל אבל אם עוסק בתפילה כגון בקרית שמע וברכותיה וכוונא כד שם שפיר דמי ומשמע מדבריהם שאם עוסק בתורה א אסור שלא הזכירו אלא ק"ט וברכותיה וחבי מסתב מסתבר אע"ג דחמיר תורה מתפילה שהרי מי שתור שתורתו אומנותו אינו מפסיק מענה לתפילה בהא תפילה עריפא שהסעם שאסור לישב בתוך א ארבע אמות של תפילה מפני שנראה כאילו חבירי הוא מקבל עליו עול גלכות שמים והוא אינו מקב מקבל ובשהוא עוסק בק"ט וברכותיה אזל ליה הא האי סעמא ועוד גלמור מן הגרון שהרי עלי מסתב לא היה בטל מתלמוד תורה כראמרינן אסור לתלמ לתלמיה חכם לעמוד במקום הטיגופת לפי שאי אי איפשר לו בלא תלמוד תורה אפילו חבי חוצרד לע לעמוד ואם חיושב ישב בכר ועמר זה בצידו להתם להתפלל היה אומר ארצי אבי ז"ל שאינו צריך לקד לקום שהרי זה בא בגבולו אע"פ שיש להשיב רחאי ילפינן מעלי דחוא היה יושב תחילה דבתיב ועלי חצונו יושב על הבסא ואפילו חבי חוצרד לקום מ מ"ב אית משיבין אחי אחו מותר דגם בלשון חג הגמרא משמע כרבין דקאמר אסור לישב ומשמ אסור לישב אצל המתפלל אבל אם ישב בכר מותר

יבול יוס הוין עוסק בתורה יושב עליו

תפילה צריך לפרקו מעליו ולהתפלל פחות מכן מתפלל ועורגו עליו

זבח

דתניא
המתפ

מחשבתו

המתפלל צריך שיבד שיכווין לבו שנאמר תכין לבם וגו' פ' שיכווין ח המלות שמוציא בשפתיו ויחשוב כאילו שבינה בגור בגור שנאמר שויתי י' לגורי תמיר ויעיר חבר הבוזה ויסיר כל המחשבות דמטריות אותו עד ש שתאר מחשבתו וכוונתו זכה בתפילתו ויחשוב כאילו היה עובר לפני מלך בשר ודם ישהיום באן ד ומחר בקבר היה מסדר רביו ומכוון בהם יפה לב לכל יבשל ק' לפני מלך מלבי המל בים הקב"ה ש צריך לכוין אה מחשבתו כי לפני המחשבה בריב בריבור כי כל מחשבות הוא חוקר ובר היו עושי חסידים ואנשי מעשה שחיו מתבודדים ומבודג' בת תפילתם ער שהיו מגיעים להתפשטות הגשמות ו ולהתגברות רוח השבלית ער שהיו מגיעים קרוב ל למעלת הגבוהה ואם תבאלו מחשבה אחרת בתוך התפילה ער שתובטל המחשבה ולא יתפלל במקום שיש בו רבר שמבטל בוונתו ולא בשעה המ מבטלת כיונת בראמר ר' חייא בר אבא בל שאין דע דעתו מיושבת עליו אל יתפלל ר' חנינא ביומא דדיתחא פ' ביום שהיה בועס לא הוה מצלי רבי אליעזר בגושל רבי יוסי הגלילי אמר אה המציר שמואל לא הוה מצלי בביתא דאית ביה שיכר מפני ח הדיוח שטורדו רב לא הוה מצלי בביתא דאית ביה ח הרסנא ובתב הרמב"ם ז' עתה אין אנו גזרהין בכל זה שאין אנו מבודגין כל בר בתפילה ויתפלל דרך תחוננים כרש המבקש בפתח ובנחת שלא תראה עליו במשון ומבקש ליפטר ממנה ואח שיעשה כל זה מובטח שתקבל הפילתו שהתפילה היא במקום הקרבן ובתיב זגלמה פרים שפתינו ובתיב דלעיבורו בכל לבבכם ובי יש עבודה בלב אל אלא איזו עבודה היא שכלב הוי אימר זו תפילה ולבר צריך לזוהר שתהיה דוגמת הקרבן בכוונה ול לא יערב בה מחשבה אחרת כמו המחשבה שפוסלת בקרשים ומעוץ רומיא לעבודה ובתיב לעמוד לשר לשרת והשוואת הרגלו בכהנים בשעת עבודת דקביעות מקום כגון הקרבנות שלכל אחר קבוע מ מקומו ושחיסתו ולמתן רמיו ושלא יחופ רבר ביגו ולכוין הקיר וביגו לקרקע דוגמת הקרבן שת שחציצה פוסלת ביגו ובין הכלי וביגו לרצפה ורא ודאוי היה שיהיו לו מלבושים נאים מיוחדים לתפי לתפילה כמו בגדי כהונה אלא שאין כל אדם יכול לעשות כל זה ומג' טוב הוא שיהיו לו מכנסים מי מיוחדים לתפילה משגם נקיות דאחר שיעשנה וזה דוגמת הקרבן עדלה לדת ג' למקום שהקרבן עדלה והמלאך עושה אהלתו לקדשו ואל יחשף לומר דאוי היה שיעשה תהבה בקשתי ביון שכוונת בתפילתי וארובה זהו שמצו עונותיו אלא יחשף שיעשה בקשתי בחסדו כי יאמר בלבו כי אני רל ונ זבזה שבא לבקש מאת מלך מלבי המלכים הקב"ה

מאן דאמר שבינה במזרח וצריך להחזיר פניו למזרח דאיכא מאן דאמר שבינה במערב וצריך להחזיר פניו מציד למערב ואנו מחזירין פנינו למזרח גמצא אנו מתפללין בגור ירושלים היה רוב על הח החמוד אין צריך לירד להתפלל אפילו יש לו מי ש שתופס לו חמורו אלא מתפלל דרך הילוכו ואתא אם היה בספינה או על גבי קרון יושב ומתפלל או אם היה הולך בגליו מתפלל דרך הלוכו אה אם אין פניו בגר ירושלים אפילו שלא במקום סבבה ש שאם יעמוד דיתפלל יקשה בעיניו איחור דהכו ד זיטרד לבו ולא יוכל לבוין ויש מחמירין לעמוד באבות

זבח

דאליו זה אצל זה דכתיב ורג

ויכיר

ורגליהם רגל ישרה ומתרגמין ורגליהו דגל כווננים ירושלמי זה שעומד בתפילה שצורך להשוות רגליו ר' לוי ר' סי סימון חר אמר במלאבי השרת רבתיב ורגליהם רגל ישרה וחר אמר בכרבים דכתיב לא תעלה במעלות על מזבחי וכול שהיו הבהנים הולכים עקב צד צורל באילו רגליהם שוין זה אצל זה וצריך שיהי שיכוח ראשו מעט שיהיו עיניו למטה לארץ שזוהי נחיו עיניו ולבו שם כל הימים ואנו מתפללין בגור בית המקדש ולכן צריך שיתן עיניו למטה בגור ד דחשב כאילו אנו עומדים בו ומתפללין ובלבו יב יכווין למעלה שג' נושא לבבנו אל כפים וגו' בזה הרמב"ם ז' מניח ידו על לבו כפופי הימנית על השמאלית ועומד כעכר לפני רבו באי באימה וביראה ובפחד ולא יגיה ידיו על הלצ תלציו

זבח

יאחוז בידו תפיליו ד ולא ספר תורה בזר

ולא

בזרועו ולא קערה מלאה בידו ד ולא סבין ומעית ובכר מפני שלבו עליהם שלא יפלו מידו ויטרד ותתבטל בוונתו ולולב בזמנו מותו לאוחזו בידו כיון שהוא צורך מצוה אינו צוטרד בשבילו

זבח

יגחק ולא יפהק ואם עשאו לרצונו הרי זה

ולא

מגסי הרוח ואם צריך לעשותו מ מתוד אונס יגיה ידיו על פיו שלא תראה פתיחתו ולא יגיה ידו על סגסרו בדרך גסי הרוח ואסוד לו לרוק אם איפשר לו ואם אי אפשר שלא ירוק מבל מבליעו בכסותו ואם הוא אסתניס ואינו יכול לה לחבליעו בכסותו וזרקו לאחוריו או לעמאלו אבל לא לפניו ולא לימינו ואם בנה עוקצתו משמש בבגדיו לחסירה ברי שלא תתבטל בוונתו אבל לא י יסיר צ' בידו ואם גשמש טליתו ממקומו יכול להח לחחזירו אם גשאר קצתו על כתפו אבל אם גפלו בו בולד אינו יכול לחזור ולחחעסח בו והוי חפסס היה לו משוי של ד' קבין על ראשו והגיע שעת תפי

לרפואה או לפינסה או לתלמוד וז"ל אם יכול לה
 לחרש פירושו שנתחדש אצלו דבר שלא היה צריך ל
 לבקש עליו קודם ע"כ ואם אינו יכול לחרש
 דבר וגם בדיא לו שהתפלל ורוצה להתפלל ארעתא
 דגרבא לר"ה ז"ל יכול להתפלל מן חוץ המוסח
 ז"א שגם בשבת אין להתפלל גרבה שאין גרבה בשב
 בשבת ולרבינו האי אין להתפלל גרבה בלא חידוש
 ולזה הסכים אר"י אבי ז"ל שכתב בתשובה שאלה וז
 דה לשוננו הילכך אני אומר שיש לאדם ליהדר שלא
 יתפלל גרבה בלא חידוש וז"ל צריך שיהא מביר עצמ
 דרין וזכיר ואמיד ברעתו שיכול לבוין בחפלותו מ
 מדאש ועד סוף אז קרינן ביה צריב לב עילית א"ל
 אם אינו יכול לבוין יפה קרינן ביה למה לי רוב זב
 זבתיבם ולוואי שנוכל לבוין יפה בג' תפילות חק
 הקבועות ליום ע"כ

קה

ולא התפלל שחר
 שחרית מתפלל

טעה

מנחה שתיים הראשונה מנחה
 ושניה לתשלומין טעה ולא התפלל מנחה מתפלל
 ערבית שתיים א"ע שערב יומו טעה ולא התפלל ע
 ערבית מתפלל שחרית שתיים בתכ בה"ס
 טעה ולא התפלל ערבית יתפלל שחרית שתיים שב
 שבת ולא התפלל ערבית ושחרית יתפלל מנחה של
 שלש בתחילה יתפלל של מנחה ואחר כך של שחר
 ואחר כך ערבית ד"ל כל זמן שלא עבר היום יש תש
 תשלומין לתפילותיו אבל הרמב"ן כתב שאין ת
 תשלומין אלא בשגזבר בזמן תפילה ראשונה שאחריה
 אבל אם לא גזבר עד שעבר זמן שתי התפילות אין ל
 לה תשלומין וכן כתב הרמב"ם ז"ל טעה ד"ל
 ולא התפלל שחרית ולא מנחה מתפלל ערבית כתי
 שתיים אחרונה תשלומי מנחה אבל שחרית אין לה
 תשלומין שכבר עבר זמנה וכן בשאר תפילות ע"כ
 טעה בתפילת מוסח אין לה תשלומין והא"ר
 דיש לתפילה תשלומין דווקא כשטעה ונאנס
 אבל אם הזיר מעות שאינו יכול לתקן ומיהו אם י
 ירצה יתפלל גרבה ויש לו שכר הפילה ורחמי
 טעה ולא התפלל מנחה בערב שבת מתפלל ערבית
 שתיים של שבת ואם טעה ולא התפלל מנחה בשבת
 מהתפלל מוצאי שבת שתיים של חול ולקמן בסדר מ
 מוצאי שבת יתבאר זה בע"ה ואם טעה ולא הזכיר
 יעלה ויבא במנחה ב"ה או שהתפלל במנחה בשבת
 תפילת של חול יא שמהתפלל ערבית שתיים ויא שא"י
 צריך ולצאת ידי ספיקה יתפלל ערבית שתיים והש
 והשנייה גרבה ולא יחרש בה דבר

קט

לבית הכנס
 הכנסת ומצ

הנבנס

ומצא ציבור מתפללין א
 אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע ש"ע לקדושה
 יתפלל ואם לאו יתפלל לפי צריך לומר קוד
 קדושה עם הציבור ואם צננס אחר קדושה אם י
 יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע ש"ע למורים ית
 יתפלל ואם לאו יתפלל לפי צריך לשחזר במ

במורים שלא יהא צראה בכופר במי שהציבור מתפל
 מתפללין לו וז"ל צמי אם יכול להגיע למורים או
 לאחת מן חברות ששוחין בשיגיע ש"ע למורים ש
 שפיר דמי ביון שמשחחה עם האחרים ואם צרי
 להתחיל צרי לסמור גאולה לתפילה ונזרמן לו ש
 שמגיע ש"ע למורים בשחוא באחת מן חברות נאמ
 באמצעה שוחה עמו אבל אם בתחילתה או בסוף
 לא ישחה שאין שוחין בתחילה ברכה או בסופה א"ל
 באבות ובהוראה ומיהו לכתחילה אין לעשות כ
 אם לא יהא מוכרח להתפלל ברי לסמור גאולה לת
 לתפילה וכן לעציון קדושה אם הוצרך להתפלל
 בשיגיע עם הציבור לצעריצר יאמר עמו מלה במלח
 מה שהוא אומר ואין בזה הפסק

קי

אומר
 מתם

רבו גמלייא

מתפלל אדם
 בכל יום י"ח וי יהושע אומר בעין י"ח והיא הבינו ש
 שאומר ג' ראשונות ואחר כך אומר הבינו ג' אהינד
 לדעת את רביד ומיל את לבבינו ליהא תיד לסלות
 היה לנו להיות גאולים ורחקנו מעבאוב ורשנו בר
 בצאות ארצה והגפוצים מארבע תקבין והתועים ב
 ברעהד ישפטו ועל הרשעים תניה יריר וישמחו צר
 צדיקים בכניין עירד ובתיקון היכלך ובצמיחת ק
 קרן לרוד עברך דבעיבת גר לבן ושי משיחר סרם
 גקרא אתה תענה סרם צובר אתה תשמע בי אתה י
 עננה בכל עת צרה וצוקה פודה ומציל ברוד אתה
 י שומע תפילה ואומר ג' אחרונות וצריך
 לאומדם מעומד ובכל השנה יכול להתפלל אותה ח
 הדין מבימות הגשמים שצריך לומר שאלה בכרבת ח
 השנים וחוץ ממוצאי שבת ד"ס מפני שצריך לומר
 הבדלה בחוץ הדעת וה"ל בשעת הרוח בגון שהוא
 ברוד או ביוצא בו ובשיחזור לביתו אין צריך לת
 לחזור להתפלל פעם אחרת אבל שלא בשעת הרוח
 אין לומר אותה בתהרמ"ם ז"ל הפועל
 שעושים מלאכה אצל בעל הבית מתפללין הבינו
 אם עושים בשכר שנוטלין שכר פעולתן לבר מסע
 מסעדות שאין צריבין למחר למלאכתו אבל אם א
 אין צתני להם שכר אלא שעושיין בשכר הסעודה מ
 מתפללין כל י"ח אבל אין ידריין לפני התיבה ואין
 צושאין בפיהם ואיפשר שחושב פועלין בשעת ה"ה
 הרוחך ההולך במקום צירורי חיה ולססים
 מתפלל תפילה קצרה וזה נוסחה צרבי עמד ישראל
 מדובין ורעתו קצרה יחי רצון מלפניך יא אהינו ש
 שתתן לבל אחר ואחר ברי פגעתו ולכל גויה ונזיה
 די מחסורה והסרב בעיניך עשה ברוד אתה י שומ
 שומע תפילה ואינו צריך לא לשלש ראשונות ולא
 לשלש אחרונות ואומרה בשהוא מחלד ולכשיגיע ל
 לביתו צריך להתפלל פעם אחרת

הירצה

לרוד יתפלל תפילת חריר
 וזה נוסחה יחי רצון מלפ
 מלפניך יא אהי ואהי אבות
 אבותי שתוליכנו לשלום ותסערגנו לשלום ותסתב

מדלא קאמר אסור להיות יושב
בגדר המתפלל אסור קהור דאמות ודוקא לפני
לפניהם אבל בצריחם מותר לעבוד ולעמוד

היה

קד עומד בתפילה ונתע
ונתעסס פי יצא ממ

ממנו ריח דוד מסח ממתיז עד
שיכלה חריח דחוזר ומתפלל בקס לחתעסס
הולך לאחור דאמות ומתעסס ואמר רבון העול
העולמים יצרתנו גסקים חלולים גלוי וירוע לפניך
הרפתגו ובליתגו הרפה ובליתגו כתיבנו דימת ו
גתולעה במותיצו וחוזר למקום שפסק
המתעסס בתפילה למשה סימו דע לו למעלה סימ
סימו יפה לו בשם שעושיין לו גחת דוח למסח שה
שהעיסוס צוח הוא לארם בר עושיין לו גחת דוח ל
למעלה

ולא

קד יפסיק בתפילה ו
ואפיל המלך שואל

בשלומו לא ישיבנו דהמ מלך
אומות העולם פוסק מחמת הסכנה אם אי אפשר
לו לקצר אבל אם אפשר לו בגזן שיאמר תחילתה
הברכה וסופה ובענין זה יוכל לסיים קודם שיגיע
אליו יקצר ואם אפשר לו ליצול ממנו במה שיטח
מן הדרך יטה ולא יפסיק בריבוד היה מתפלל
בדרך ובאה בהמה או קרון נגדו יטה מן הדרך ול
לא יפסיק אבל בענין אחר אין לו לצאת ממקומו
עד שיגמור תפילתו וההיא דר עקיבא כשהיה ממש
מתפלל בינו לבין עצמו ארם היה מניחו בזוית זו ד
ומדאן בזוית אחרת מדוב בריעות והשתחואות בת
בתחוננים שלאחר תפילה היה ואפילו צח
נחש ברוד על עקיבו לא יפסיק דדוקא צחש אבל
עקר פוסק לפי שהוא מועד יותר להזיק ונחש
נמי אם רואה שהוא בעט ומוכן להזיק פוסק
ואם שור נגדו פוסק דתניא רב ארשיא מרחיקין
משור תם נאמה וממועד כמלא עיניו וכל מקום
שפוסק חוזר לתחילת הברכה שפוסק בה ואם פס
פוסק בג דאשונגת חוזר לראש ואם באחרונת חוזר
לרצה

המתפלל

קד שתי
תפיל

תפילות זו אחר זו
בגזן במוספין או ששכח ולא התפלל וצריך לחשלי
למשלימה בזמן תפילה של אחריה ומתפלל שתיים ז
זו אחר זו צריך להמתין בין אחת לאחת לחברתה
ברי הילוך דאמות

בל

הפסודין מטש בגזן ה
העוסקים במצוה מסו
פסודין מן התפילה ועודה חילוף
חילומי צושאי המטה שאין למטה אורך בהם שפסו
שפסודין מן התפילה אלפם שחייבין בקש וצשים ו
ועברים חייבין בה וקטנים שהגיעו לחיגוך צריך

לחונכם ולהרגיל בהם ובעל קרוי זא אלפם שאינו צדי
דתיצה בט קבין לקש צריך הוא לתפילה וכן כתב
הרמבם זל ומיה האירגא גהגו שלא להצריך שום ד
דבר אה לתפילה מי שתורתו אומנותו כגד
ד שמעון בן יוחאי וחביריו מפסיקין ממנו לקש ד
ולא לתפילה אבל אגו נפסוק בין לקש בין לתפיל
ולא נפסוק לתפילה לאמן יהא שמיח רבה ולא לק
לקרושח וכתב רח שישהוק ויבויז למח
שיאמר טע ויהא בעוצח וכו פי רש"זל בשם הג א
אבל רת ורז זל כתב שאין לו לשתוק דביוז רשומע
בעוצח הוה ליה הפסק וכן כתבו הגאונים ז

אמר

קד ד אלעזר ספק הת
התפלל ספק לא

התפלל לא יחזור ויתפלל אה
ולדאי שיתפלל ארם כל היום כולו והילכתא בר יוח
יוחנן ומפר רי דר יוחנן לא קאמר אלא בספק הת
התפלל אבל אם זדאי לו שהתפלל לא פליג ארד בי
יחורה דאמר פוסק אמילו באמצע הברכה ורית
זל פי דר יוחנן דדוקא ביחיד דארעתא דרשות דחש
דחשתא הויא לה כמו גרבה וכמו שהיחיד מתנדב ק
קרבה גרבה כד יכול להתפלל תפילה גרבה אבל אד
ארעתא רחובה אסור וציבור בין ארעתא רחובה בין
ארעתא גרבה אסור דקיימא לן תפילות בגדר תמי
המיוז תקנום ובשם שהציבור אין מביאין עולת ב
גרבה כד אין מתפללין תפילת גרבה ויחיד נמי א
אינו יכול להתפלל מוסח גרבה כמו שאינו מתנדב
קרבו מוסח והא דאמר רב יהודה כדסך אפילו
באמצע הברכה מיירי בגזן שהתחיל להתפלל ארעת
רחובה הוי במקריב שני תמיוז עב זאי
יכול לגמור אותה ארעת וגרבה ביון שהתחיל אותה
ארעת רחובה ורב האי זל פי ההיא דר יוחנן על י
די תיבוש שאם יכול לחוש בה דבר יתפלל ואם
לאו אל יתפלל וכן כתב הר יונה זל שאין להתפלל
אלא על ידי חירוש שאם יכול לחוש בה דבר יתפלל
ואם לאו אל יתפלל או בספק אם התפלל או לא נמ
צמצא העולה ביריבו מדברי בולט מי ששכח שהת
שהתפלל והתחיל להתפלל ונזכר באמצע שהתפלל
פוסק אמילו באמצע ברבה ואם יודיע לת
לחוש בה דבר מתחיל לבתחילה פעם אחרת דאמ
רב יהודה הנבנס לבית הבנסת דמצא ציבור שמתפל
שמתפללין אם יכול לחוש דבר שתהא תפילה תת
תחוננים מתפלל ואם לאו אל יתפלל ואין חילד
חילוק בין אם מצא ציבור שמתפללין אם לאו אל י
יתפלל אלא על ידי חירוש זא שצריך חירוש בכל ב
ברכה וברכה מעניינה ולצדק שיכול לחוש בה דבר
אחר זיא דדאי סגי דבר אחר מיה שצריך לחוש ב
באחר מכל שאר ברבות חוץ מבשומע דלא מיהזי
בל בר חירוש מה שמוסות ביוז שהוא ברבה כללית
דיכול לשאול בה כל מה שירצה אבל בשאר הכרבות
שאינו יכול לשאול בהם אלא מעניין הברכה הוי חי
חירוש מה שמוסית בה וארצי אבי זל כתב
לא בירוא לי שפיר מירוש דהא מילתא בי מי הוא ז
זה שאינו יכול לחוש דבר באחר מכל הברכות לרמז

והוא
שם
התפלל
פוסק שאם
יחיד
יודיע
דחובה
הוי

שאן רואה איסר שמדגח בנגר לבו ולא יבזח צופי וז
 וראשו זקוח רבי חנינא אמר בין שנענע בראשו שיה
 אינו צריך דאמר רבא וחוא ומצער נפשיה פי' שניב
 שהוא חפץ לכדוע אלא שהוא מצער עצמו ואינו יבז
 יבול בגון שהוא חולח או זקן וכשיזכיר חסם יזקן
 יזקוח דאמר רב חנינא סבא נמיה ורב בשוואב
 בודע בודע בכרוד וכשהוא זקח זקח כסם מאי ס
 טעמא אמר שמוא שנאמר ין זקח בפופים
 רב שסת כו כדע כדע בחיזר וכו זקיה
 זקיה בחיווא פי' רש"י זל כחזרא כעבט שבוך הא
 הארם שארם חובטו כלפי מטה בפעם אחת בד ינר
 במהרות בפעם אחת ובשהוא זקח זקח בנחת דא
 דאשו תחילה דאחר כך גופו שגא תראה עליו כמטוי
 כמו הנחש וכשהוא זקח מצביה ח"אש וזקח מעט
 מעט ורבינו האיי זל פיר' חזרא חוא אחר ממיני ה
 הקוצים וראשו בפיה וכו יברע שלא יבוע באמצע
 מותגיו וראשו שאר זקוח וזה שפיר' בפ"י שיראח
 באיסר בנגר לבו הא הגדול הגבור והגורא
 אין להוסיף עליו בראיתא פר' אין עומדין חוא רב
 דנחת קמיה ר' חנינא אמר הא הגדול והגורא הארז
 העוזז הירואני החזק אל סיימת ש. חחומרך הגר
 תלתא אי לאו דאמרן גשח ואתו אנשי כנסת הגדולה
 והקצינהו לא הוח אמרין לוי דאת אמרת בולי הא
 האי פי' בשמפליג לומר מ"אז שהגיע להכלית השב
 השבת הילכך אין לומר אלא כמו שאמרנו הראשונים
 זל ומ"ה זל וזקא בתפילה קאמר שאין לשנות מטב
 מטבע שטבעו חכמים זל בכרבות אבל בינו לבין ע
 עצמו לית לן בה אבל מדברי הרמב"ם זל יראה שא
 שאסוד בכל עניין שכתב מי שאמר בתחנוניו מי שר
 שריחם על קד ציפור כו וכתב אחר כו וכו לא ירבה
 בכנינין של שם בגון שאמר הא הגדול הגבור והגור
 החזק והאמיץ והעוזז שאין כח בארם להגיע עד סד
 סוח שבחו משמע דמפר' אותו בתחנונים ונמיה כח
 בחיאי רקן ציפור והבי מסתבר לפי הטעם שאין ל
 לחלק בין תפילה לתחנונים וזכר חסדי אבות ות
 ותקנו לומר חסדי אבות אצל גאולה לומר שאח"כ
 תמה זכות אבות גאולה לעולם קיימת שהיה לה
 הכטיח בה בשמו הגדול וכמ' שמו קיים לעולם ולע
 זלעולמי עולמים כד גאולתו לעולם קיימת והבי
 פירוש זכר חסדי אבות לבניהם לגאלם וזא אמר
 תמה זכות אבות-מביא גואל לבני בניהם למען שמ
 שמו שהוא קיים לעולם ומ"אש חסנה עד
 יום הכיפורים מוסיפין באבות זכרינו ובאבות מי
 במור דוין חזרתם אם טעה בהם יתנא נמקומנו
 בעל' לסון אחי הר' יחיאל זל דורשי רשומות המח
 חסדי אשכנז אשר היו שוקל' וסופרון מספר מניין
 התפילות והכרבות ובנגר מי גתקנו אמרו כה
 ברבית ראשונה יש ק' תיבות לפי שסיררו מז תמו
 חמזמור חכו לה בבני אלים וכו לא תיבות ומן הס
 הפסוק בי בראותו ילריו בראיתא כמ' ומגילה מח
 דאו לומר בינה אחר קדושה השם וכהוב כי בראיתו
 ילריו וגומ' עד והקדישו את קדוש ישראל וסמיר ל'
 ויען תועי דוח בינה וכו ין תיבות הרי ק' וכו
 וברכה ראשונה יש בה מ' תיבות ולא גתגלה לי סע

סעמם דאקח מז חבא צדיק שידוע ויבול
 בנגר ואעסר לגוי גדול שיסודה ממנו וכו ח תיבות
 ובנגר דיברכהו ויאמר וגומ' שמעם בא זה המי' כע
 דיש בו ט' תיבות ובנגר כי יתיד וגומ' וזהו כ' ח
 חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם שיש בו כ' תי
 תיבות הרי מ' יבולגי לומר עוד בנגר פסוק אחר
 הדברים האלה היה רבר' האל אברם במחזה ו' ג' ש
 שמעם חוסר מן אברהם ויש בו י' תיבות ובנגר
 ואברהם היה יהיו וגומ' ויש בו י' תיבות ובנגר ח
 חביטו אל אברהם אניכם וגומ' ש' ש' כ' תיבות ח
 הרי מ' ובנגר שם של מ' שפיר' אותו על האבות ו
 ולכן אות הוא שונה של ברכה ו' והאחרונות מ' הרי
 מ'

ברכה

שניה אינה פ
 ב' תחת בכרד

קיד

בכרוד מ' י' סמוכה לחבי
 לחברה כדפרשית ומניין תיבותיה נא כמניין ת
 תיבות של ד' פסוקים שהוסרה מהם והם ד' פסוקי'
 שנאמר בהם נפתח ואינם נמסרין ביד אדם ואילו
 חן מפתח של גשמים ושל פרנסה ושל החיית המת'
 ושל חיה וסמני מ' ת' מס' פרנסה תחיל' חיה של
 מסר דכתי' יפתח ה' לך וכול' וכו כג' תיבות של פר' ש'
 דכתיב פתחו את וגומ' וכו תיבות של תחייה רב
 דכתיב וי' ז' כי אני ה' וגומ' וכו יא' ש' חיה דכתי'
 ויזכור אלהים את רחל וכו עשרה תיבות הרי נא
 ומזכירי בה זכרונות גשמים שאומרים משיב הרוח
 זמל ברתנו מזכירין זכרונות גשמים בתחיית המת
 דמיום וסעמא משום כסם שתחיית המתים חיים
 לעולם כו גשמים חיים לעולם ומתחילין להז
 בתפילות מוסח של יום הזשון מיל' האחר'
 ופסוקין ער' יסילת שחרית של יום ראש
 ופסח יתפילת שחרית בכלל יתנו רבי יוח
 הפני התיבה ביום טוב האחרון
 מוזכר הר' י' אינו מוזכר פירוש
 תפילות מוסח מוזכר והראשה שמת
 תפילה יוצר אינו מוזכר ב' ס' ח
 של ססח הראשון מוזכר והאחרון אינו מ
 דאיתא בירושלמי ו' אמא נשם ר' פות אמר
 נור להזכיר עד שיזכיר פ' רבי ה' אבד' זל רחבי' מ
 סוד להזכיר עד שיזכיר ש' משיב הרוח וכול'
 כו שלא יראה הרבה מעורב בין חן
 וכו אינו מוזכר דתי' אית' מ' בידו לפי א'
 ער שיזכיר של קמו' לצלותא פ'
 פי' הבא לבית דבנסת ונעמרו העם
 דלא שמע שהזכיר ש' משיב הרוח ו
 דלא שמע שלא שמע מש' וכו כתב אבי הע
 ונעמי שאמר לחי' להקדים תפילה לתפילת צי
 ציבוי אח' אם הוא חולה או אנוס לפי שאסור לחיב
 להזכיר שיאמר ש' בין בלחש בין בקול רם
 אבל אם בג' לבית הכנסת והציבור התחילו לחתפל'
 יבול' דנפלה ולהזכיר אפ' שלא שמע מש' ע
 תאנא כסל וברוח' ה' י' ח' חכמים' הזכיר ואמ
 בא להזכיר יזכיר והי' כתא אם אומר משיב הרוח ב

אבל במוססה ובמנחה אם ירצה לומר פסוקים יאמר

ק"ב

בפרק ב' ד
דמגילת ת

גרסינו

תניא מאה ועשרים זקניו

דמחם במה צביאים תיקצו יח' בדכות על הסדר זא
דאמר רב יהודה אל ישאל ארם צרכיו לא בשלש ראשו
דאשונות ולא בשלש אחרונות אלא באמצעיות
אמר רבי חנינא דאשונים למח דומים לעבד שמסדר
שבח לפני רבו אמצעיות למח הם דומים לעבד שמ
שמבקש פ"ס מרבו אחרונות למח הם דומים לעב
שקבל פרס מרבו שמשבחו והולך לו דפי' בהג' דבז
דת' ור' ז' דווקא צרכי יחיר אין לישראל בהם אבל
צרכי צבור שרי דהא בוליהו אחרונות צרכי רבים ניצו
ועם מה שהעבד מסדר שבחו של רבו יכול לישראל צ
צרכי צבור שזח שבח ובכור לרב שרבים צריכין לד
ועל בן נהגו לומר קדובות בג' ראשונות ועוד שאומ
שאומרים יעלה ויבא בעבודה אלמא צרכי רבים ש
שרי

ק"ג

דאשונה והיא א
אבות ותניא

ברכה

מניין שאומרים אבות שנא

שנאמר חבו ליה בני אים דמניין שאומרים גבור
גבורות שנאמר חבו ליה בכור ועוז ומניין שאומרים
קדושות שנאמר חבו ליה בכור שמו וגומ' ופותחין ב
באהי אברהם דאמר ריש לקיש דאעשה לגוי גדול ד
זה שאומרים אהי אברהם דאברך זה שאומר אהי יצ
יצחק דאגדלה שמך זה שאומר דאהי יעקב יכול יח
יהו חותמין בכולך ה' והיה ברכה בר חותמין ולא
בכולך והיא פותחת בכיור דהאחרות כולם דוד בר
ברכה הסמוכה לחבירתה הילכך אין פותחות בכר
בכור דא' ע' שאין מלכות בפתיחה י' א' אהי אברה
חוי בעו מלכות שאברהם המליך אותו על כל העול
שהודיע מלכותו דאהדתו לכל באי עולם ד' א' הא
הגדול הגיבור והגורא הוא כמו מלכות דלאו דוד
דווקא לשון מלכות בעי דאערינו בפ' דר' שמ
שמע ישראל הוי מלכות דבשאומר ברור את

יחסי לרבי
במנין דאבות

יחסי לרבי
במנין דאבות

ישחה דתניא אילו ב' ככות שסוחין בהן באבות תו
תחילה וכות דא' בא לשחות בסוה כל ברכה ובר
דברכה מלמדין אותו שלא ישחה שלא יבאו לעקור
תקנת חכמים שלא יאמר כל אחד אשחה בכל מקר'
שא' צה דנמצא שאין באו תקנת חכמים דווקא ב
בתחילה הברכות וסופי אבל באמצעית יכול לשחך
חילכך אותו שגוהגין לשחות בראש השנה וביום הכ
הכיפורים בשאומר זכרינו ומי כמוד צריכין לקדוח
כשיגיעו לסוה הב' כח א' תנחום א' יהו
יחושע בן לוי המתפלל צריך לשחות ער שיתמקקו
כל חוליות שבשרה פירוש שהיו בולטין הקשרים
שבפרקי חוליותיו עילא אמר ער שיראה איסר בנה
בגדר לבו פ' ר' ז' שיכרע ער שיראה ב' קמסים א
אחר למעלה מן הלב ואחר למטה וכיוחב איסר בי
ביניהם דרבינו חיי' ז' פירוש שיבוח ראשו באגמוז

דתמכצו לשלום ותביאנו למחוז חמצינו לשלום ו
ותצילנו מבח כל אויב ואויב ברור ותציו לחן ולח
ולחסר ולרחמים בעיניך ובעיני כל ראינו בי אתה
שומע תפילה עמר ישראל ברחמים ברור אתה ש
שומע תפילה וצריך לאומרה כלשון רבים ומעומד
דאין צריך לאומרה אותה אלא פעם אחת ביום אם
אפילו אם יגוח בעיר באמצע היום ומה שאינה פו
פותחת בכורד פ' ר' ז' לפי שאינה אלא תפילה ב
בעלמא שמתפלל להק' בה שיוכלנו לשלום ואינה ל
לא בכרבת הנהגים ולא בכרבת שתקנו על שם המא
חמאורע אלא בקשת רחמים ומפני שיש בה אריבו
דברים חותמין בה בכורד וחר' מב' ז' כשהיה
יוצא לדרך בביקר היה אומרה אחר יהי רצון כרי ל
להסמיכה לברכת גומל חסדים ותהיה הברכה הקמ
הסמוכה לחכות ויש לומר אותה אחר שהחזיק ב
בדרך דאין לאומרה אלא אם יש לו לילך פרסה אבל
בפחות מפרסה לא יחתים בכורד ואם שבח מלאומ
מלאומרה יאמר אותה כל זמן שהוא בדרך ובכורד
שלא הגיע תור פרסה הסמוכה לעיר שדוצה ללון בה
ומשם ואילך יאמר אותה בלא ברכה

הנכנס

לכית המדרש יתפלל של
שלא יארע תקלה על ידו
דאי' יחי רצון מלפניך י'

אחי שלא אכשל ברבר חלבה ושללא אומר על סהור ס
סמא ולא על סמא סהור ולא על מותר אסור ולא ע
על אסור מותר ולא יכשלו חבירי ואשמח בהן דבי
דביציאתו יודה ויאמר מודה אני לפניך י' אחי ששמ
שמת חלקי עם יושבי בית המדרש ולא שמת חלקי
עם יושבי קדושות שאני משכים ודם משכימים אני
משכים לדברי תורה ודם משכימים לרביים בסלים
אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר ודם
זהם עמלים ואין מקבלין שכר אני רץ ודם רצין א
אני רץ לחיי העולם הבא ודם רצין לבאר שת
שחת

ק"ד

גאולה לת
לתפילה ו

ויסמור

ולא יפסיק ביניהם כלל

דהעיר ר' יוס' בן א' י' משום קהלא קרישא דביר
דבירושלים כל הסומך גאולה לתפילה אינו גיווק
כל אותו היום ירושלמי תכה לגאולה תפי
תפילה שנא' יחי רצון אמרי פי וגומ' היינו גאולה
דסמור ליה יענר י' ביום צרה היינו תפילה
אמר רבי שמלאי כל מי שאינו סומך גאולה לתפילה
למה הוא דומה לאיהכו של מלך שבא וחרפיק פתח
פתחו של מלך יצא המלך לידע מה הוא מבקש ומצ
דמצאו שהפליג אח הוא מפליג אבל אמר אחר גאלי
ישא לא הוי חפסק ומצוה לענותו ביון שהוא אח
סיום ברבת ס' ויש גוהגין לומר קורם פסוק בגוד
שומע תפילה עריר וגומ' בי שם י' אקרא וגומ' ואין
לאומרים דהוי חפסק אבל י' שפתי וגומ' לא הוי חפס
חפסק דא' יוחנן בתחילה הוא אומר י' שפתי וגומ' א
ביון שתקנודו בתפילה בתפילה אריכת רמיא אבל

ששית

שלח לנו ומה ראו לומר
סליחה אחר תשובה כי על
ידי התשובה הקב"ה סולח
דבתיב וישוב אל ה' וירחמנו וכול

שביעית

ראו נא בעניניו ומה
ראו לומר גאולה בשב
בשביעית כי היה ראו
ראוי לומר רפאינו אחר סלח לנו בסדר הפסוק הסול
הסולח לבל עוגיבי וגומ' אלא אמר דבי חייא בר א
אבא מתור שאנד עתידים ליגאל בשביעית אעג' דב
דבשיטת קולות בשביעית מלחמות במוצאי שביע
שביעית בן דוד בא מלחמה אתחלה רגאולח היא וע
ועב' גבון לומר תכה לסליחה גאולה

קיד

שמינת

רפאינו ומה ראו לומר
דמיא בשמינית אמר
דבי חייא מתור שנית
מילח בשמיני וצריכה רפואה קבעה בשמיני וגם
ברי לומר גאולה בשביעית שיגוי סדר הפסוק שהיה
ראוי לומר רפואה בין סליחה לגאולה ברלעיל בר
דבתיב הסולח לבל עוגיבי וגומ' אלא שדאולקס' פ
גאולה בשביעית חילכ' קבעה מיר אחר ברבא שאח
שאחריה ויש בה ב' תיבות בגור ב' פסוקים שכבר
שקברשה מילח וב' תיבות בפסוק. והיה אם שמוע
תשמע וכול' עד רפאיך שבזכות התורה והמצות בא
רפואה וב' תיבות בפסוק כי חיים הם למוצאייהם
וגומ' אעג' רתניא כל הכתוב לרבים אין מכנין אותו
ליחיד ליחיד אין מכנין אותו לרבים אב' בידן שה
שהפ'ט הוא לשון יחיד רפאי ורפא היא רפואה או
אומנים אותו לשון רבים ופי' הרמ"ה ז"ל היינו בשח
בשחמתרגם מתרגם הפסוקים אינו רשאי לשנות פ
מיחיד לרבים או איפכא וזה גמי הקורא מרשה צבת
בכתבה בזמן שמכנין לקרות אבל פסוק של תפיל
שאינו בוגת הציבור לקרותם אלא להתחנן דוד תם
תפילה ובקשה חרי הן בשאר תפילות ורשאים לש
לשנותו כפי צורך השעה ולמי ענין תחינתם ובק
דבקשתם והר' יונה ז"ל כתב דוקא בשקוד
בל המזמור או בל הענין בסדר או אינו לשנות אבל
בשמתפלל דאמר פסוקים הנה ונהנה יכול לשנות פ
מיחיד לרבים ואיפכא ולה' צוטה ארזי אבי ז"ל

קיד

תשיעית

ברכת השנים
ומה ראו לאומרו בת
בתשיעית אר' אלכסנדר
אלכסנדרו בגור מפסייעי שעדים דבתיב שבור זרוע
דשע וגומ' ורוד גמי אמרו בתשיעי ואשרי האישול
ולמה רגשו גוים שתי פרשיות הן ויש בה' תיבות פ
בגור ב' תיבות שבמסוק יפתח ה' לך וז' במסוק פות
פותח את ידך חרי' ופסוק שבור זרוע דשע יש
כ' אותיות וקדיאתו חסובה באחר חרי שלשים
דבאשכנז אין משנין בה כלל אלא בימות הגשמים א

אמר דתו סל ומסר לברכה ובימות החמה ותן ברכה
והני משמע לישנא רגמרא שאלח בברכת השנים אל
אלמא אין משנין אותה אלא שדאלין בה מסר
דכספוד צוחקין לשאל סל בימות החמה שאומרים
ותו סל לברכה אעג' דסל לא מיעצר מתפללין שית
שיתצחו לברכה ומתחילין לישאל אותו פ
יום אר' תקופת תשרי ויום שתפול בו תקופה תשרי
הוא בכלל ה' דתנן בג' במרחשון שואלים את הגשם
הגשמים רג' אומר ב' בו דאמר ר' אעזר ה' לכה ברג'
והניא חגיגה אמר' ובגולה פירוש בבבל אין שואלין
ע' פ' יום אחר התקופה ואנו בתר בניי בכל גרידיגון
ואיבעי לך יום פ' כלפני פ' ואין שואלים בו או בלאח
שנים ואסיקנא כל אחר פ' חילכ' בתפילה ערבית של
יום שנים מתחילין וכתב אבי העזרי דאי
דאיתמר בגורשלמי דחגר שנים מצינן להו מעת לפ'
שאם נסלח תקופה תשרי בלילה מוצין שנים מן הל
חלילה ואם נפלה ביום מוצין מן היום וכו' פסק
הוא ז"ל וכתב עור שאם נפלה הקיפה תשרי בג' שע
שעות ביום והציבור לא הזכירו בתפילתם בבקר ד
דחיד איתר תפילתו מן הציבור בתר הציבור גריד
שאינו עשין שהי הורה וארזי אבי ז"ל כתב על דבר
שלא נהגו בו אלא לעולם שואלים בתפילת ערבית פ
של יום שנים וכתב עור המהני למח אנו
צוהגין בכני גולח זהו שהתלמוד עלנו הוא בכלי פ
אעג' דבר שתלוי בארץ למח לא נהגה כמותם אם פ
בכל היתח מצולה ולא הייתה צריכה למים כל האר
וארצות הן צריכות למים במרחשון ולמה נאחרא
אותה עד שנים יום בתקופה ולמה לא געשה כפש
במשנתנו דבפרבוצה שמעתי שהיו שואל
שואלים הגשמים פ ימים במרחשון וישר בעיני מא
מאר עב' ושואלין עד תפילת המוסח של י
י' הראשון של פסח בל זמן שמזכירין הגשמים וי
יחידים הצריכין למסר אחר בר שואלין אותה בש
בשומע תפילה אמיל' בעיד גדולה בניגוה ביחידים
דמי ושואלין אותה בשומע תפילה אבל
ארץ אחר כמו ספרד בכלל או אשכנז בכלל אם
צריכין למסר אחר בר בתב ארזי אבי ז"ל בתשובה ש
שאלה שיבדלין לישאל אחר בר בברכת השנים כפי ח
הצורך להם ואם שאל פסר בימות החמה מתחזירין
אותו וכו' אם לא שאל בימות הגשמים מחזירין או
אותו אפילו אם שאל סל אעג' שבהדליה אינו בר פ
בולעיל אבל אם שאל מסר ולא סל אין מחזירין
אותו דאם לא שאל דגזנר קורם שומע תפילה אין
מחזירין אותו ושואל בשומע תפילה ואם לא צובר
ער אחר שומע תפילה אעג' רגלין חוזר לראש ל
לא עקר רגלין איתא בירושלמי שחוזר לשומע תפיל
ושואל בה זבו פסק ר' זל' ובהג' כתב שחוזר לברכ'
השנים וכו' בתב הרמב"ם ז"ל והרמב"ם ז"ל וזוה"פ
השנים ארזי אבי ז"ל

עשירית

תקע בשופר ומה ראו
לומר קמנץ גליזה אח
מרכת השנים למי שג'ר
זאתם חרי ישראל ענפיהם תתגו ופריבם תסאו ל'ע

לד אם הזכיר אם לאו צריך לחזור דמסתמא לא חד
 הזכיר וחד גמיל יום אחר חפסח מסתמא הזכיר ו
 דצריך לחזור הרמבם ז"ל היה רגיל לומר
 בשמיני עשרת ברכת אתה גבור על פנמים עד משיב
 הרוח בנגר לי יום שאמרם בפעמים בכל יום ועב
 דעכשיו אם היה מסופק אין צריך לחזור וראיתו מ
 מפר ביצר הדגל דאמר גבי שור המול רוחק נגיחות
 היל קירב נגיחות לא פ"ש דבא גמי כיון דאחר ליום
 אם הוא מסופק אין צריך לחזור ב"ש על פעמים ביום
 אחר והרמבם ז"ל כתב לא חזינא לרבנו קשישי דצר
 דצפתתקעברו הכי שאין הצדק רומח לראיה דחת
 סעמא משום שהרוחק ליגח ואם הרוחק בג' רחוקים
 ב"ש בג' קרובות אבל גשם שנתקן בתפילה וחבר
 תלוי בחגל לשנון לא אמרינן הכי וארזי אבי ז"ל
 היה נוטה לסבדת הרמבם ז"ל ברכה שלשית את
 אתה קרוש ובה ל' תיבות בנגר ז' שבמסוק וקרא
 זה אל זה וחזתם ברור אתה ה' הא הקרוש ואילו גא
 ברכות חשובות בארר ובכל מקום שטעה בה חזר
 לראש לא שנא יחיד ולא שנא ציבור

עוד יתבאר כי ראש הברכה הוא ראש היום
 מן הדין יאמר וראש היום הוא ראש היום
 דבר זה יאמר וראש היום הוא ראש היום
 בחרא לא יאמר וראש היום הוא ראש היום
 מתוירין אתו ד"ל כלל הזכיר על אכל הזכיר
 אין מהוירין אתו ד"ל כלל הזכיר על אכל הזכיר
 לחזור לראש הברכה הוא ראש היום ואמר משיב הרוח
 דמוריו דגשם בגלל חיים וכולל ולא דמי לאומרי
 מוררו דגשם בימות הח' השנייה לחזרה על
 הברכה וחתם אם לא היה חזר לראש הברכה
 היה אומר מבלבל חיים לא היה מבטל מה
 שלא כוין שכן דינה בילות הגשמים י"ג מ' מבלבל
 חיים אחר מוררו הגשם אבל ביינו הגשמים יש חב
 הבירא בשחזור ואמר מנא ה' עשב שהרי בימות ח
 חומה אינו מזכיר ש"ס ז"ל לא יאמר
 דאמרינן לא אמר מוררו הגשם מוררו הגשם
 כחסיים כל הברכה ואז חזר כל התפילה אבל אם
 צדק קדם שסיים הברכה אומר אותה במקום שב
 שבו ז"ל קבעו הבתים ז"ל מקום להזכיר בתוך
 ד' ב' כה אלא אמר מזכירין גשמים בתחילת המתים
 אלא שגדל לאמרן לפני מבלבל חיים לפי שהגשם
 שהגשמים פ"ג וכלבנה ואם לא אמר ב' ימים
 מבלבל חיים בכל הברכה מקומו וא"ל טעה ולא ח
 הזכיר גשמים וזכר קודם שיגיע תפילה אחר כי
 בירושלמי עמזכיר בשומע תפילה אבל במורו וירד
 על תפילה השחר גרסונו טעה ולא הזכיר גשם בש
 בתחילת המתים מחזירין אותו ט"ז ז"ל
 שאל בברכת השנים אין מחזירין אות
 שיכול לאומרה בשומע תפילה מבלל
 לו תקנה לאומרה בשומע תפילה
 דשאלה שהי' בקשה שייכב בש
 הזכרה שהיא כ"א אינו ענין להזכיר גשם
 אם שבה לא חזרו וי"ג ז"ל
 וכן כתב ר"ח וארזי ז"ל
 שכן לחזיר ד' שנים
 שהתחיל את ש"ס ש"ס ש"ס ש"ס
 משיב הרוח ומוררו הגשם
 בשאלה אם צריך קודם שהתחיל
 אומר וזהו כ"א ז"ל ואחר כך הקע
 ב' ג' שאלה וזהו כ"א ז"ל ואחר כך הקע
 אומר ב' ג' שאלה וזהו כ"א ז"ל ואחר כך הקע
 בשבתות ו' י"ט ימים ז"ל
 שלא פתח בחסיד ודמס' וזהו כ"א ז"ל
 חזר לראש וזהו כ"א ז"ל ואחר כך הקע
 אחריו אין צריך לחזור
 לא פתח במוררו חזר לראש וזהו כ"א ז"ל
 דאם עקר את הדגל לראש
 מקום שאנו אומרים חזר לברכה
 מילי שטעה בשוגג אבל במזיד וכו'
 ירושלמי התפלל ואינו יודע אם הזכיר אם לאו
 קודם ל' יום חזקה מה שזכר חזר מזכיר מכאן דא
 זא"ל מה שצריך מזכיר חילבו ער ל' יום אם סמך

ה' ח' ט'
 י"ג י"ד י"ה
 י"ו י"ז י"ח
 י"ט כ' כ"א
 כ"ב כ"ג כ"ד
 כ"ה כ"ו כ"ז
 כ"ח כ"ט ל'

קטן

דביע
 אתה חונד

ברכה

דמה דאו לומר ביצה אחר ק
 קרושה דבתיבכי בראותו ילריו וכו' ער דהקרושו את
 קרוש ישראל וסמיר ליה וירעו הדעה רוח ביצה זי
 ויש בה ל' תיבות כמנין תיבות שבמסוק ואתה תר
 תדבר אל כל חכמי לב ומשום שמותר הארם על הכ
 הבחמה היא חביבה והשכל קבעה לראש אמצעות
 ירושלמי אם אין ביצה אין תפילה
 ומבריליה בה במוצאי שבת י"ט משום שהיא חכמה
 שמה שהארם מבריל בין דבר ל' בר חכמה היא לו
 לכן קבעה הברכה חכמה וזו הברכה וסעות יתב
 יתבא בסדר מוצאי שבת בעה

חמשת

חשיבנו ומה דאו לומר
 תשובה אחר ביצה וכת
 השמו לב העם חזה וכו'

ולכבו יבין ושב הרי שהבינה מביאה לירי תשובה
 זיש בה ל' תיבות בנגר ל' תיבות שבמסוק יעזוב
 דשע ודכו וכו' בס' ובשוג' רשע וכו' בפרשה ועורב
 בה עשיריה וזוילה תשובה שמנעת ער כסא חכב'
 זמן הארץ לרקייע מהלך ת' שנה ועוביד של רקייע
 מהלך ת' שנה וכו' כל אומר שבין רקייע לרקייע צמ
 צמצא ז' ימים וז' רקייעים ולמעלה מהם כסא חכב'
 ש' וטובה מ' ש' חרי ט'
 מת' ל' בה ומסיימת בה הרי ל' בנגר ל' ימים שבין ד
 ל' ל' ימים הביפורים שמזמנין לבעלי תשובה ול
 ולמה תקצי לומר אבינו בברכה חשיבנו וסלקה לנו מ
 מה שאין בו שאר הברכות היינו טעמא שאנו מזכיר
 בזכירין לפנין שהאב חייב ללמד בנו על בו אנו או
 אומרים חשיבנו אבינו לתורתך וסלקה לנו מש
 משום הא דכתיב וישב אל ה' וירחמו וגו' כי ירבה
 לסלוח על בן אנו מזכירין רחמי האב דכתיב ברחם
 אב על בנים שירחם עלינו ויסלח לנו

ל' יין עין אהרן יאלי
 י"ג י"ד י"ה
 י"ו י"ז י"ח
 י"ט כ' כ"א
 כ"ב כ"ג כ"ד
 כ"ה כ"ו כ"ז
 כ"ח כ"ט ל'

שבע

עשרה רצה ותק
ותקצוה אחר שומ
שומע תפילה שב

קב

שלאח התפילה ואומר אהי צור ו'אמלכינו אהי
אחינו יחיר שמר בעולמד וחכי איתא בהגדה אמ' ש
שמואל כל הזריו לומר ד'דברים חללו זוכה ומקבל
פני שביצה עשה למען שמר עשה למען ימיצר עש'
למען תורתך עשה למען קרושתך וכו' זהגתי לומר
אהי צור ער ותקלקל מחשבותם מלכינו אהינו א'
אהי כל בשר יחיר שמר בעולמד בנה עיורד יסד כי
ביתך שכלל היכלך קרב קץ ביאת משיחך פדה עמ'
עמד שמח עתה עשה למען שמר עשה למען תורת
עשה למען קרושתך עשה למען מלאכי מרומים עש'
עשה למען ימיצר עשה למען צרקר עשה למענך א'
אם לא למענינו למען יחלצנו ירירד הושיעה ימי
ימיצר וענינו יהי לרצון אמרי פיובל ורע'ול בת'
אחר סיום יח' ברכות מכאן ואילך אסור לספר בשבח'
של מקום כ' דבתיב מי ימלל גבורות י'גומ' למי צ'
צאה למלל גבורות למי שיוכל להשמיע כל תהילתו
אבל אי בעי למימר וירד' אנ'מירי רבעי הסותיה ביריח
זהבי הקיצו רבנו למימר בתר צלוהיה מלכינו אהי
אהינו יחר שמר בעולמד יחר מלכותך בעולמד יח'
יחר זכרך בעולמד בנה ביתך שכלל היכלך קרב ק'
קץ משיחך פדה צאנך שמח עתה עשה למען שמ'
שמר עשה למען ימיצר עשה למען מקרשר עשה ל'
למען בכורך עשה למען מלכותך עשה למען קדוש
קדושת שמר עשה למען גולר ותפארתך עשה ל'
למען היכלך עשה למען משיח צרקר עשה למענך
אם לא למענינו הרחמן יזכינו לימות המשיח זל
זלחיי העולם הבא אהי ער שלא נוצרתי וכול' ע'
ער אבל לא על ירי יסודין אהי צור לשוני מדע ער
צורי וגואלי

שכיון שכאת תפילה באת עבודה דבתיב עולותיכם
וזבחיכם לרצון וגומ' ובראש חדש ובחול המוע
המועד מוסיפין בה יעלה ויבא וטעותו וחזרתו י'
יתבאר כל אחר במקומו בע' ונוהגין בספרד ש'
שלא לומר רצה במנחה אלא מתחילין ואישי ישראל
זכו כתב רב שרירא גאון ז'ל רצה י'אחינו המנחה בא
באשר כתב ר'ס ז'ל שאין אומרים אותו במנחה אלא
במנחה של תענית ומי שאומר תמיד לא יסח הוא
עשה דביום הביפורים במנחה לבר א'ע'ם שאין צוש
צושאין כפיהן נהגו לומר רצה ואיני יודע טעם למ'
למנחה א'ע'ם שאין גשיאות כפים מה ענין זה של
שלא לומר רצה וכי משום הא דאמרינו כל שאינו ער
עולה בעבודה פי' ברצה שוב אינו עולה מאי נפקא
מינה ובי בשביל שהיו עולין ברצה לא יאמרו אותו
בשאין גשיאות כפים ואישי ישראל ותפילת'
א'ע'ם שאין עתה עבודה מתפללין על התפילה שהיא
שהיא במקום הקרבן שתתקבל ברצון ובמורשי
יש מיבאל השר הגדול מקריב גשמתו של צריקים ע'
על מזבח שלמעל ועל זה תקצו ואישי יש'
ישראל ויש מפרשין אותו על מה שלמעלה והב'
זהבי פירושא וחשב העבודה לרביד ביתך וא'
ואישי ישראל ותפילתם תקבל ברצון תחילת רב'
דבר הוא

שמנה

עשרה מור
מורים ות

קכא

ותקצוה אחר רצה דבית ש
שכאת עבודה באת תורה דבתיב זוכה תורה יכבדני
האומר מורים מורים משתקין אותך
וסוחין בו תחילה וסוח ב'פ'ס' רבבא קמא אמרו ש'
שרדו של אים לאחר ע' שנה געשת גחש דהוא ולא
ברע במורים מרה בגד מרה שהיה לו לכדוע ד'ל'ק'
ולזקוה בגחש והוא לא עשה בן לבן געש שרדו גחש
ובחצובה ופורים מוסיפין בה על הגניסים
ומר'ה ער יום הביפורים זכתוב לחיים זבל את'
אחר יתבאר במקומו בע' אחר הודאה ברבת כ'
בהנים רבתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם
וירד מעטות החטאת אלמא לאחר העבודה ברבת ו'
דהיה ראוי לדמר אותה מיר אחר העבודה אלא דעב'
דעבודה והודאה חר הוא ורוקא ש'ע' אומ' אותה אב'
אבל יחיר אין לאומרה

תשע

עשרה שים ש
שלום ותיק

קכב

ותיקצוה אחר ברכת בהנים
דבתיב ושמך את שמי על בני ישראל וגומ' וברכה של
ח'קב'ה היא שלום רבתיב י' עוז לעמו יתן י'י'בד א'
את עמו ישראל בשלום ומר'ה ער יום הני
הביפורים מוסיפין בה ובספר החיים ולא
ולאחר שסיים יח' ברכות קודם אהי צור יכול לענות
קדוש קרי שגברו שאהי צור אינו אלא מתחצוני

ותרע

ופוסע ג' פסי
פסיעות לא

קכג

לאחריו כבדיעה אחת זב
ובעודו בודע קודם שיוקית יטה בראשו לצר שמאלו
במי שבא ליפטר מרבו ואח' לימינו דאמר רבי יהו'
יהושע בן לוי המתפלל צריך שיפסע ג' פסיעות לא
לאחריו ואחר כך יתן שלום דאם לא עשה בן באיל'
לא התפלל ויש צוהגין לומר שלום בשמאלי ושלום
בימיני עושה שלום במרומו וכו' וראיתם מהאר'
דאיתא במסכת יומא משום שמעיה אמרו נותן של'ך
בימינו ואחר כך בשמאלו ופי' בימינו של שביצה שח'
שהיא בגרוו שהוא שמאלו דכתב אבי העזרי שאין לא'
לאומר שאין פירושו שיאמר שלום בשמאלו אלא
בשיאמר עושה שלום במרומו והופך פניו לצד שמ'
שמאלו ובשאומו ורוא יעשה שלום הופך פניו לצד
ימינו ובמקום שכלל ל' ג' פסיעות יעמוד ולא יחזו'
יחזור מיר למקומו דאיתמר משמיה דרב מרדכי כי
ציון שפסע ג' פסיעות לאחריו התם מבעי ליה למיק'
למיקם משל לתלמיד שגפטר מרבו שאם חזר מיר
דומה לבלב ששב על קיאו שסופו הדביח על תחילת'
שלא פסע לאחריו כרי ליפטר מרבו כיון שהזר אלי'
אליו מיר ז'יח' ז'ל כתב מבעי ליה למיקם התם ע'
ג' דמתת ש'ך חרר לדוכתיה ואיכא מאן דאמר ער'
דמטי ש'ך לקרושה

לעמו ישראל כי קרבו לבא דק'בוץ גליות הוא ע
על ידי תקיעת שופר דכתיב ויהי ביום ההוא יתקע
בשופר גזול וגו' כרי לחקריב קרבנות ובפסוק של
קרבנות יש בו תקיעה דכתיב וביום שמהתכם וג
ותקעתם בחוצות ויש בו ז' תיבות ולבו יש כבוד
ז' תיבות

אחת

עשרה חשיבה
שופטיו ומ

קיה

דמה ראו לאומרה אחר קיבוץ
גליות דביון שנתקבצו גליות עושין דין ברשעים ב
קדם שיבואו להתיישב בירושלים דכתיב ואשיבה י
ירי עליך וגו' ועל ידי בן ואשיבה שופטיו וגו' ו
זרותם ברור אתה י' מלך אוהב צרקה ומשפט
זמרה ער י' חותם המלך המשפט כתב אחי הר' יח
יחיאל ז' מעולם תמהתי על חתימת ברכה זו למחצ
גשתגית מכל חתימות שמנה עשרה לענין מלכות
הא קיימא לן ברבה הסמוכה לחברתה אין בה מלב
מלכות ועוד לבאורה אינו יורע מה הפרש יש בין מ
מלך אוהב צרקה ומשפט ובין המלך המשפט לעב
לענין שצריך לחזור לראש אם שבת אך שאינו ר'
דשאי לשנות מה שהורגל בפי הכל אמנם שמע
שמעתי שבפרובוציא אין אומרים מלך וישר בעיני
שוב מצאתי בסידור אחר הנקרא מחזור ויסרי חז' ב
בפס' וברכות כל השנה כולה אומר הא הקדוש הא
המשפט חוץ מעשרה ימי תשובה שאומרים המלך
המלך הקדוש המלך המשפט לפי שעבשיו יושב על
המשפט לזון כל העולם ומראה עצמו שהוא מלך ע
על המשפט ויא' כל השנה מלך אוהב צרקה ומשפ
דגבן משפט שיר לומר מלכות ספי משא' ברבות
דכתיב מלך במשפט ועמיו ארץ וצאתי וצאתי גר
ברוך לפני ארני אבי ז' דקבל דברי עב

שתים

עשרה קללת וקב
דקבעה אחר המשפט שני
שביון שגעשה דין ברשעים
כלו זבולל הזרים עם דכתיב ושב
פושעים וחטאים יחיו ויש בה כס' תיבות לפי שמ
שמשומד כופר בתורה שיש בה כז' אותיות ותורה ש
שבכתב ותורה שבעל פה ולפי חשבון זה אין לומר
כל אוניביו אלא ותבניע במחרה וחוי שפיר מעין
התימה סמוך לחתימה שכל הברכה היא בענין שני
שבירת האויבים

שלוש

עשרה על הצריקים ותקצוח
אחר קללת כיון שב
שאלו מתרוממות קד
קרבנות הצריקים דכתיב וכל קרני רשעים אגוע וגו'
דבולל גרים עם הצריקים דכתיב מפני שיבה תקו'
זסמיד ליה ובי יגור אתר גר ויש בה כל אלפא בית'
לומר למען צריקים עסקי תורתיר עשה עמנו חסד
ויש בה ג' תיבות בגר המסוקים שיסורח מהם
ז' תיבות במרשה וכל קרני רשעים ול' שבאילו ש
שני המסוקים מפני שיבה ובי יגור אתר גר

ארבע

עשרה בונה ירושלים ותיק
ותיקצוח לומר אחר על חז
הצריקים שעיקר רוממות
קרבנות הצריקים בירושלים שנאמר שאלו שלום יר
ירושלים וגו' ובה ארבע ועשרים תיבות כנגד ארבע
דעשרים אותיות בפסוק בונה ירושלים י' וגו'
דנכח אשכנזית ולירושלים עירך ברחמים תשוב ו
דתשכון בתוכה כאשר דברת וסמך לנכח זה במרש
דורשי רשומות שאומר שמניין ראשי תיבות של יח
עולה אלף ות' במנין המלאכים שמקבלין תפילות
תפילותיהן של ישראל ולפי זה הגוסס הוא החשבון
מכוון דכ' באב מוסיפין כח גחם ובמקצמות
יתבאר בעה

חמש

עשרה את צמח רוד ותקצוח
אחר בונה ירושלים שביון ש
שבאים לירושלים בא רוד ד
דכתיב אחר ישובו בני ישראל דבקשד את י' אהיהם ד
זאת דור מלכם זכה ז' תיבות כמו שיש בפסוק כי ג
נחם י' ציון וגו'

שש

עשרה שמע קולי ותיקצוח
אחר צמיחת רוד שבי
שבא רוד באח תפילה דכתיב ו
דחביאותים אל הר קדשי וגו' שואל ארם צריכו
בשוגע תפילה שהיא בוללת כל הבקשות וכן בכל
ברכה דברכה יכול לישאל מעניינה כגון על חולת ב
כרפאיו ועל הפרנסה בב' כתיב השנים ויהי מתמל
ענינו זה ביום התענית ובהלכות תעניות יתבאר
בעה אמצעות אין להם סדר רא' רב חונא ס' פ
בג ראשונות חוזר לראש באמצעות חוזר לאתח
חונן בג' אחרונות חוזר לרצה ורב אסי אמ' אמצעי
אמצעות אין להם סדר והילכתא בנותיה ופי' רש
ד' י' אין להם סדר שאם דלג ברבך ואחר כך ג' זכ
גזכה קודם שהגיע לרצה אומרה בפסוקם שזכר ול
ולפי זה ס' ששבת ענינו דזכר אחר כך אומרו במ
במקום שזכר או מי ששבת לשאל בברכת השנים
או מששעה בעשרת ימי תשובה שבין ר' ליה ות
דחזרת מלך אוהב צרקה ומשפט וזכר אה' יאמר
אות ברבך בפני עצמה במקום שזכר ור' שב' ס
פ' דאי ז' כל יח ברבות על חסר שתקצום שחרי
בולם הסמיכים על המקראות אלא לענין זה אין
להם סדר שאם דילג או טעה באחד מהן אין צריך
לחזור לאתה חונן כמו בראשונות שבכל מקום שסד
שטועה בהם צריך לחזור לראש אלא יחזור לראש ח
חברבך שטעה בה או שרילג ומשם ואילך יאמר על
חסר ולפי זה ס' ששבת ענינו לא יחזור שאם ח
היה חוזר היה ז' ענינו ואחר כך רפאינו וכל חסד
דזה אי אינשר דא' חוי ברבך לבטלח כיון שאינו מ
מחזירין על ענינו ומי ששבת לשאל בברכת הש
השנים וזכר חוזר לברכת השנים ומי שטעה וחת
מלך אוהב צרקה ומשפט חוזר לברכת השיבה שופ
שופטיו וכן פיר' ר' זל'
ובן עיקר

מיר שמא מיין הוא אבל אם התחיל אותה וסעה בה
 אין מסלקין אותו ירושלמי **ש"ע** שרילגב א
 או ג' כרבות אין מחזירי אותו חוץ ממי שלא אמרת
 החיית המתים שמא כופר הוא בהחיית המתים ומ
 דמבציע זדים שמא מיין הוא ובוגח ירושלים שמא א
 אינו מאמין בביאת המשיח ואני אומר מיין הוא דב
 דבשמטלקין אותו העומר במקומו לא יסרב כלל אע
 אע"פ שחעובר לפני התיבה צריך לסרב בפרדיש לע"ל
 הבא שהוא באמצע התפילה אין לו לסרב כלל והיב
 שטעה ואינו יודע לחזור שאחר עומר במקומו מת
 מתחיל חברכה שטעה בה ואם היה הטעיה בגראש
 ראשינות מתחיל בראש ובג' אחרונות מתחיל בדצ
 בדצה ובכל מקום שיחיד חוזר **ש"ע** חוזר אם טעה ב
 בסמחזיר התפילה חוץ מברח שחרית שאם לא הזב
 הזכיר יעלה ויבא אינו חוזר שלא לחסריות על הציב
 הציבור כתב בספר המצות בשם הג' שגם
 בתפילת המוסח אין מחזירין אותו מפני טורח ציב
 ציבור ודווקא בל"ח אבל בשבת וי"ט מחזירין אותו
 וכספר המצות הקטן אמר ואפילו בשבת וי"ט
 אין מחזירין והבי מסתבר דמאי שנא שבת וי"ט מר"ח
 ובן מה שכתב שגם במוסח אין מחזירין ל"ג ולא
 קאמר בגמרא אלא מפני שתפילת המוסחין לפניו א
 אבל לא סמכינן ממוסח על מנחה שלאחר זמן
 כתב הרמב"ם ז"ל שאם סעה **ש"ע** בשמתפלל כלחש שא
 שאין חוזר ומתפלל על שנייה מפני טורח ציבור א
 אלא סומד על התפילה שמתפלל בקול רם ואם סע
 טעה באותה שמתפלל בקול רם חוזר לעולם במו ה
 היחיד **ע"ב**

קכז

ש"ע למי
למודים

ובשי"ע

שוחין עמו הציבור ד
 דהרסינו בירושלמי הכל שוחין עם השליח ציבור בה
 בהוראה כתב הרמב"ם ז"ל ולא ישוחו יותר מדאי וא
 דאינו משמע בן בירושלמי ראייתא חתם מעשה בא"י
 ששחה יותר מדאי והעבירו ר' יוחנן משמע דקאי א
 א"ש"ע ולא שויר העברה אלא בע"ע ומסעם זה אין
 ליחיד להתפלל אלא א"כ יוכל לגמור קודם שיגיע ש
ש"ע למודים בדי שלא יהא גראח ככופר אם אינו מ
 משתחיה עם הציבור ואם התחיל והגיע **ש"ע** למוד
 למודים והוא באמצע מכל הברכות ישחה אבל א
 אם הוא בתחילת ברכה או בסופה לא ישחה אם לא
 באבות או בהוראה והוא דתניא הכורע בהוראה הרי
 זה מגוזה מוקמינו לה בהוראה שבחלל ושבברכת
 חמוזן גרסינן בסוטה בשעה ש**ש"ע** אומר מודים
 העם מה הם אומרים מודים אנחנו לך וכו' ופלי
 זפליגי בה אמוראי ואסיקנאמר דבא הילכך נמרינן
 לכולהו דזה גוסחו מודים אנחנו לך **י"א** אהינו אהי
 ב"י בשר יוציגו יוצר בראשית ברכות והוראות לשמ
 לשמר הגדול על שהחייטנו וקיימתנו בן תחיינו ות
 נתקיימנו ותאסוח גליותינו לחצרות קודש לשמור
 חוקיך ולעשות דצונך ולעוברך בלבב שלם על שאג
 שאנו מודים לך ובירושלמי חותם ברור אתה **י"ה**
 וה' ההוראות וכן היה מנהג ארצי אבי ז"ל

ובשי"ע לכרבת בהנים אם יש שם בהנים צושאין ב
 במיזון ואם אין שם בהנים יאמר הוא ברכת בהנים
 ובתכ בעל המנהיג ברכת בהנים אסור לי
 ליחיד לאומרה וגם בציבור יש אומרים שאין אומר
 אומר אותה וברבדים שביין בני בכל דבין
 גני ארץ ישראל אנשי מזרח **ש"ע** אומר ברכת בהנים
 בקול רם אנשי מערב **ש"ע** אומר ושמו את שמי שאס
 שאסור לה זכיר השם אלא א"כ היה בהן למדנו מזה ש
 שאסור ליחיד לקרותה זמ"מ כל הגלות הם אנשי מ
 מזרח וקורין אותה בקורא בתורה **ע"ב** ובתב עור
 על שם רש"י ז"ל שאין לע"ע לומר פסוק ושמו את שמי
 שמי שכבר בקשנו ברכנו בכיבח המשולשת בתורה
 זכר אמרנו המשולש ומח לצד לחוסיה ער ושמו את
 שמי בשם שאין אנו אומרים בה תברכו את בני ישראל
 ששניהם לשון צווי ולא לשון ברכה ור"ע ז"ל כתב דא
 ואם אין שם בהנים **ש"ע** אומר אהינו דאהי אבותינו
 ברכנו בברכה המשולשת וכו' ער וישם לך שלום
 ושמו את שמי על בני ישראל ומסיים ער עושה השל
 השלום

הלכות נשיאת קרבן

ב"ב

אין נשיאות לפים בפחות מעשרה ובהנים מן המציה
 כל בהן שאין בו אחר מן הדברים המעכבים צריך ל
 לישא את כפיו ואם אינו נושא עובר בג' עשה כח תל
 תברכו אמר להם ושמו את שמי והוא שיחיה בבית
 הכנסת כשקורא בהנים ובתיב אמור להם ומתרג
 ומתרגמינו בדימרוז לרדו אבל אם אינו שם אינו
 עובר כתב הר"ם ז"ל שאם אין שם בהן אלא
 אחר אינו עובר דילפינו מאמור להם ומשמע דוד
 דחוקא לרבים דאינו גר' להם על אהדן ובניו קא
 קאי ופלי אמור להם לבל אהד עהם דאם הוא נוש
 את כפיו מהבדך ובתיב ואברכה מברכך ובן מ
 מצותו הולץ גנעליו שזו היא מתקנת רבן יוחנן ב
 בן זכאי שלא יעלד לרובן במנעליהו ויסול ויוד
 דיבדק על גסולת ידים ובתב הרמב"ם ז"ל שצריך לי
 ליסול כל הפרק במו בעבורה ובשמתחיל **ש"ע** רצה
 כל בהן שבבית הכנסת געקר ממקומו לעלות לרד
 לרובן ואת לאיגיע שם ער שייסוים **ש"ע** לרצה שמיד
 דמי כיון שעקר רגליו בשתחיל אבל אם לא עקר
 רגליו ברצה טוב לא יעלה ובשיעקוד רגליו ל
 לעלות אומר יהי רצון מלפניך **י"א** אחי שתהא ברב
 זו שצויתנו לברך את עמך ישראל ברבחה שלימה זל
 ולא יהיה בה מבשל ועון מעתה ועד עולם ועולין
 להיכל ועומדין שם פניהם למול ההיכל ואחרית
 בלפי העם ואצבעותיהן כפופין לתוד בפיהם ער
 ששליח ציבור מסיים מודים ואז אם הם שנים קור'
 להם בהנים ומחזירין פניהם בלפי העם ואם חתם
 אחר אין קורא לו אלא הוא עצמו מחזיר פניו בת
 ז"ת ז"ל שאין להפסיק לקרות בהנים רחוי חפסק ב

ירמי פי שלם יתחיל
 בצרכו עב שיעל אהן
 אין יתחיל יתחיל בה
 עב שיעל אהן
 חוזר אפי' העניו

ולאחר

ססימו ח
ת לתוי
יחזיר ש

קבר

התפילה שאם יש מי שאינו יודע להתפלל יבדוק ל
למה שהוא אומר ויוצא בו וכתב רב שרירא ורב
חאיי זל שצריך שיבדוק בכל מה שאומר שצד מראש ו
ועד סוף באדם שמתפלל לעצמו ואין מפסיקו ולא
משיחו ומפסיעו גפסיעות לאחוריהם וזה מחזיר
התפילה כדי שיעזר קדושה אחריו ועל כן צריך ש
שלא יתחיל להתפלל אלא יובלילגמור קודם שיגיע
שצד לקדושה ואם התחיל והגיע עם שצד יאמר עמו
צעדי צד וקדושה מלה במלה וצריך שיבדוק כל
יחיד ויחיד למה שאומר שצד וארצי אבי זל השיבת
בתשובה שאלה יש לגעור באותם שמגביהין קולם
ואומר עם החזן תפילה יח וקדושה דאח לר יוחנן ד
דאמר ולוואי שיתפלל אדם כל היום כולו חיינו בס
בספק התפלל או לא אכל הבא שהתפלל כבר אסור
להתפלל וזחזן מתפלל להוציא מי שאינו
בקי וחקהל יש להם לשתוק ולבוזין למה שאומר
החזן ולומר אמנו ובשאיך תשעה בבית הכנסת המב
המבוזין בברכ שצד קרוב בעיני לחיות ברכת שצד ב
ברכה לבסלה בי גתקנה ברבת שצד לאומרה בעשרה
ובשאיך תשעה מבוזין לברכותיו גראה ברבה לבס
לבסלה לבו כל אדם יעשה עצמו כאילו אין לו
זולתו ויבוזין בברכת החזן וחמזמרים עם החזן
גראה בקלות ראש ושמעתי מאבא מרי טהיה או
אומר על כל ברכה וברכה שחיה שומע בכל מקום ב
ברוד הוא ברוד שמו וזהו שאמר משה פה בי שם י
אקרא וגומ' ועוד בשמזכירין אדם צדיק חייב לברכ
שנאמר זכר צדיק לברכה פב ויעזר אמנו אח
אחר כל ברכה וברכה בין אותם שיצאו ידי תפילה
בין אותם שלא יצאו ובכוננה שיבדוק בלבו אמת
היא הברכה שבירך המברך ואני מאמין בזה כי אמ
אמנו הוא לשון האמת וברים ולא יענה אמנו חסד
חסופה פי באילו האלה גקודה בחסד ויש
מפורשים שלא יחסדו אותו שלא ימחר לענותו קוד
קודם שייסיים שצד הברכה ולא אמנו קסופה שאינו
מחחר האותיות ולא אמנו יתומה שלא שמע הברכה
מפי המברך ופי' זל המ' שלא יצא ידי חוב הברכה
ועונה אמנו כדי לצאת אבל אם בבר יצא לית לך ב
בה דמרבדי רב כחן צדק זל משמע אפילו אם יצ
יצא כבר לא יענה אמנו יתומה שבת חייבין הציבור
לשתוק ולשמעו על ברכה מפי החזן ואחר כך יענו
אמנו כי העונה אמנו ולא שמע היא אמנו יתומה זה
דהכי מסתבר שפי ומיחו אם יודע איזו ברכה סיים
אע"פ שלא שמע ממנו יכול לענות ברמז בהמסכ
סוטה בבית הכנסת של אלכסנדרי שהיו מניפין בס
בסודרין להודיע שסיים שצד הברכה ויענו אמנו אל
אלמא שהיו עוזין אע"פ שלא שמעו ממנו וזל שהיו
מבוזין בחשבון הברכות לירע איזו ברכה הוא אומ
דל' זל אמר מאן דקאי בבי בנישתא אחורי שצד
בעי לבוזין רעתיה דבתר דחתים שצד על כל חותם ב
ברכה וברכה להוי עני אמנו דהכי אמר רבנן מאי ד
דכתיב אמונים גיצר י אלו שאומרים אמנו באמונה

אומ' סע ברוד מחייה חמתים והם עוזין אמנו וע
וערין לא ראו תחיית חמתים ומאמינים בהקב"ה ש
שמחייה חמתים אומר שצד ברוד גואל ישראל ו
זהם עוזין אמנו ועדיין לא גאלו ואת גאלו הרי ת
חזרו וזשתעברו ומאמינים שעתיד הקב"ה לגאלם
אומר שצד בונה ירושלים ועדיין היא בחרב ומאמי
ומאמינים בהקב"ה שעתיד לבנותה ועינה אמנו הוי
אמונים גוצר י תגיא אין עוזין לא אמנו ת
חסופה ולא אמנו קסופה ולא אמנו יתומה ולא יוד
יזקנה מפיו פי שלא ימהר לאומרה שלא בכוננה
בן עזאי אומר האומר אמנו חסופה יתחטפו ימיו ק
קסופה יתקספו ימיו יתומה יהיו בניו יתומין ק
קצרה יתקצרו ימיו ארובה מאריבין לו ימיו ושג
ושנותיו וכלכד שלא יאריך ביותר מראי דאמר רב
חסרא איז חבוזע רשאי לבצוע ער שיכלה אמנו מפל
דוב העוזין אבל אם בלח מפני רוב העוזין אפילו
אם יש עדיין מיעוט שמאריבין בה יותר מראי - לין
אמר דבי שמעון כל העונה אמנו בכל כהו פי בכל כו
בוונתו פוהחין לו שערי גן עדן שנאמר פתחו שערי
שערים דיבא גוי אמונים אל תקרי אמונים אלא אמ
אמינים אילו עוזין אמנו
מיוששכח ולא אמר יעלה ויבא ברוח או בכל רבר שב
שצריך לחזור בשבילו ולהתפלל יבדוק רעתו וישמע
משצד כל יח ברבות מראש ועד סוף ויוצא ידי חובתו
אע"פ דאמרין בפ"ב דר"ה שצד אינו פוסד אלא האנוסין
דאינו יכולין לבא לבית הכנסת שאני הבא שכבר הת
התפלל אלא ששכח ולא הזכיר מוציא את הבק
הבקי

ולאחר

ססיים בר
ברכה שני

קבה

אומר געריצד ונקדישר ו
ובזל ויענו אחריו קדושה ובאשכנז אומרים גוסח
אחר וזהו גקדש את שמך בעולם בשם שמקדישין
איתו בשמי מרום וקרא זה אל זה דאמר ויש בו
יד תיבות כמו שיש בפסוק וקרא זה אל זה דאמר
וגזחניו בני ספרד ליתן עיניהם למטה בשעה שאומ
שאומרים ס"ס דבני אשכנז וצופת גותניו למעל
וגזשאיך גופן בלפי מעלה וסמך למנהגם מספר הי
חיבלות ברוכים אתם לי שמנים ויורדי מרבכת אם ת
תאמרו ותגידו לבני מה שאני עושה בשעה שמקדיש
שמקדישין ואומרים ס"ס ולימדו אותם שהיו עיני
עיניהם גזשאיך למדום לבית תפילתם וגזשאיך עצ
עצמם בי אינו לי הגאה בעולם באותה שעה שעני
שעניניהם גזשאיך בעיני ועיני בעיניהם זכיום הת
התענית גזשאיך סליחות בברכת סלח לנו ואו
דאמר ענינו בין גואל לרומא ולקמן יתברך בע
בעת

שליח

ציבור שסעה
באחר מכל הב

קבר

הברכות שרילג אותה ובשם
גבשכנין אותה יודע לחזור למקומו אין מסלקי
אותו אבל אם דלג קיללת חמיצין מסלקין אותו מי

ערוך
המ

נשתמר לא ישא בפיו וכתב הרמבם זל ואמילו
 שבכתובה אבל על שאר עבירות אין מונעין אותו
 מלישא את בפיו ורש"י זל כתב ביון ששב כהשוכה
 יכול לישא בפיו וכן כתב רבי גרשום והביא ראיה
 מהירושלמי בפרק הגיזקין שלא תאמר פלוני חכה
 מצלח עריות ושופר רמים ומברכנו ואמר לו חקב
 זבי הוא מברכך וחלא בתיב ואני אברכך וחרמ
 במזל כתב שאין אומר לו לעלות ואם עלה אין מוח
 מוחין בידו ורבנן סרוגאי כתב שאין לו לעלות ב
 בתורה ראשון שכבר חילל קרושתו של אחרו ואם
 קרא בתורה ראשון יש חילול גדול ולא מסתבר
 דאחאם לא ישא בפיו משום דאיתקש לשירות אבל
 לקרות בתורה ודאי ביון ששב קרינן ביה ובשדכ רש
 דשע מרשעו וגומ' שבור לא ישא בפיו כתב הרמ
 הרמבם זל שתח רביעית יין בבת אחת לא ישא כס
 בפיו שתאו בשתו פעמים או שנתו לתוכו מעט מים
 מותר ואם שתה יותר מרביעית אלם שהוא מזהר
 דאלם ששתאו בבמה פעמים לא ישא בפיו ער שיסי
 שיסיר את יינו מעליו לא היו בו מן המונעים ג
 גשיאות בפיו אלם שאינו מרדף במצות ובל הע
 העם מרגזים אחריו גושא בפיו שמצות עשה הוא ל
 לבל כחז לישא בפיו ואין אומרים לרשע חסידה רש
 רשע ותמנע מן המצות ואל תהמה ותאמר מה תוע
 תועיל ברכת הרויט זה שאין קבלת הברכה תלוייה
 בכחזים אלא בהקב"ה שנאמר ואני אברכם

קל נשיאות בפיו אלא בשחירת ומוסחה ונע

וגעילה ביום הביפורים והמעמד
 והמעמדות אבל לא במנחה ביון רשביה שברות ש
 שמא יהא חבנו שבור ואמילו במנחה של תענית ג
 גזרהאטו שאר ימים והמ' בתענית שיש ברצעיל
 בגזן ביום הביפורים ותענית ציבור שמנחה בער
 יום ואתי לא יחלופי במנחה דשאר יומי אבל תעני
 שאק' ציעולח בגזן ס' באב וי' בתמוז הואיל והם
 דתמילח המנחה סמוך לשקיעת החמה היא רומח ל
 לתפילת געילה ואינה מתחלפת במנחה של שאר ימי
 ימים חילבר יש בה גשיאות בפיו ובחג כתב ר
 דמיסי בהני ידיו בתפילת מנחה ביום הביפורים
 ביון דגמסי ביה רחמי בתפילת המנחה ושאר יומי
 הדשא שסמוכה לשקיעת החמה ובאשכנז אי גזרהני
 גז' דב עמרם זל שאין גשיאות בפיו במנחה ב
 ביום הביפורים והרמבם זל כתב כחן שעבר ו
 ועלה לדבן ביום הביפורים במנחה ביון שחרבדו
 וזע שאין שם שברות חרי זה גושא בפיו ואין מוד
 מורחין אותו מפני חשד שלא יאמרו עליו מסול
 הוא ולבר הדורוה

קל דחזי חילמא ו לא ידע מאי ח

חזא ליקום קמי בחגי בשעולין לרובן ולימ' חגי דמוז העולם אני שלך וחלומתי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מהו בין שחלמתי אני אני בעצמי ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם ת

חזקם ואמצם כחלומותיו של יזסח צריק ואם צרי
 צריבין רפואח רפאם כמי מרח על ירי משה רבינו
 ובמי יריחו על ידי אלישע ובמרים מצרעתה ובנע
 ובנעמן מצרעתו ובחזקיה מחליו ובשם שהפכתה
 קללת בלעם הרשע מרעה לסובה בן החפור כל חל
 חלומתי לסובה ותרציני וכוונן דליסיים בהרי בה
 מחני דעני ציבורא אמז ואי לא לימ' הכי אריד במד
 במרום שוכן בגבורה אתח שלום ושמר שלום יהיר
 רצון שתשים עלינו שלום

קלב שיסיים ש ש' חזרת

חתפילה יגופלים על פני פניהם ומתחגנים וזה לשון הרמבם זל לאחר שי שיסלים חתפילה יפול על פניו ויסח מעט הוא דב ובל הציבור ויתחגזו וזהו גופל וישב ויגביה ראשו ו ושאר העם ומתחגזו מעט בקול רם מיושב ורב צטרונאי כתב הנזופל על פניו למעלה מן הקרס דאדם חשוב לצר שמאלו ומגביה צר ימין ובאשכנז גיהנין לחסות צר ימין והבי איתמר במדר' במקרא דדימינו תחבקני ואיתמר גמי במגילה ב' חקורא אמר' ר' הונא בריה דרבא הוינא לאבוי דרבא רבי נפלי אאפיהו מצלו אצלוי פי הדין מסיים על ציריהו ולא היו משתחווים על פניהם אמילו כל בלא פישוט ידים ורגלים אלם שמן התורה אין חש השתחוויה אסורה על הרצפה אלא בפישוט ידים ורג ורגלים ממ' מרבנו אסור אח בלא פישוט ידים ורג ורגלים ורב עמרם זל כתב ונזופלין ציבור על פניהם ומבכשים רחמים ושואל כל אחר בקשתו ואומר רבונ' כל העולמים וארני הארונים הא הנזול הציבור והצורא רחם עלינו שאנחנו עכריר ומעשה יודי' בשר עפר דימה ותולעה מה אנו מה חיינו מ מה חסרנו מה צדקנו ומה גבורתינו לפניך ה' אחינ' ודאי אבותינו הלא כל הציבורים באין לפניך ואש ואנשי חסם בלא היו וחכמים בכלי מדע ובכונים ב בבלי חשב'ל בי כל מעשנו תוהו וימי חיינו הבל לם לפניך מה נאמר לפניך ה' אחינו ואחי אבותינו בי אנחנו העוין והרשענו ואין לנו כח לעשות חדונו חובותינו ולא כחו גדול לבס' על חטאתינו ולא מ מזכור להקריב עליו קרבן ולא בית קדשי הקדשים להתפלל שם וליכ' יהי רצון מלפניך שתחא תפילת תפילתינו שאנו מתפללין לפניך מקובלת ותחשב'ל לפניך כפרים ובבשים כאילו הקרבנו אותם על גבי המזבח ותרגנו וכול' ואית דבעי למימר הא דא' ישי' אמר צדיקיעור משנתיה יאמר רבני חטאתי לפני לפניך יהי רצון מלפניך ה' אחי ואחי אבותי שתתן לי לב טוב וחלק טוב ורוח צמובה ונפש שפלה ושבר טוב ולא יתחלל שמר בגו' ואל תעשנו שיחה בפ' ב פל אבדיהו ואל תחו אחריתנו לחברית ותקוותינו ל למפח גמס ואל תצדיבנו למתנת בשר ודם שמתנתו פשוטה וחדשתם מרובה ותן חלקי בחורתיך עם ערסה וצגיר ובח עיור וביתר והיכלך ומקדשך ש בפחדך בניגון מחד פנינו דפרינו מכל גזירות קב קשחת' ותשע ברחמיך הרבים משית צדקך ועמך

בתוך התפילה אלא חזן הכנסת קורא פי הנמוגה ע
 על צרבי בית הכנסת וכתב הרח בשם ר' זל שאין
 ש' אמר אחינו ואחי אבותינו בדביו בכרבה וכול
 ער וישם לך שלום אלא מיד בשיסויים מודים קורא
 החזן בהגים ור' זל כתב דווקא להם שלא היו רגיל
 רגילין לומר אהינו ואחי אבותינו אבל עבשו ש' ש'
 רגיל לאדמרו בכל פעם בציבור גם שהבהגים צווא
 נוסאין בפיהם צכוץ לומר וכן היה צוה הרמב"ם ז
 ז' בשהיה ש' אמר אהינו ואחי אבותינו וכו' ער בהג
 בהגים אומר בהגים בקול רם כדי לקרוא אותם וא
 דאומר עם קרושיך בלחש וכשמחזיר פניהם כל
 בלפי העם מב'בין ברוד אתה ה' אהינו מלך העולם
 אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציונו לברך את ע
 עמו ישראל באהבה ומגביחו ידיחו בצנר בתפוח ו
 ופושטין ידיהו וחולקין אצבעותיהו על פי הגדרש
 מציקין החרבים ששכינה למעלה מראשיהו ומציק
 מבין הרבי אצבעותיהם ומבוגזין לעשות אוזורים ב
 בין שתי אצבעות לשתי אצבעות אור אחד ובין א
 אצבע לגדל ובין גדל לגדל לקיים מציקין מן הח
 החרבים וש' מקרא אותם יברכך והם עיניו אחר
 אחריו מלה במלה ער שיסימו פסוק ראשון עוצין
 הקהל אמן וכו' אחר פסוק שיני וכן אחר פסוק של
 שלישי ואין מברכין אלא בלשון הקדש ובעמידה
 ובשיאור בפנים ובקול רם ובספרי מסמיר להו אק
 אקרא בה תברך ירושלם בקול רם בקול של רם מל
 מלמד שהקב"ה מסתח קולו עמחם דא במעולה שבק
 שבקולות לא גדול ולא קסז אלא ביגוני
 דאחר כך מתחיל ש' שים שלום ואז הבהגים מחזיר
 פניהם בלפי הקדש דאומר רבון העולמים עשינו מ
 מה שגזרת עלינו עשה אתה מה שהבטחתנו השקי
 השקיפה ממעון קדשך וכול' ואינו רשאי להח
 להחזיר פניהם ער שיתחיל ש' שים שלום ואין
 רשאי לבוח אצבעותיהם ער שיחזירו פניהם זעומ
 זעומדין שם ואינם רשאי לעקור משם ער שיסי
 ש' שים שלום ובשמחזירין פניהם בין בתחיל
 בין בסוף לא יחזרו אלא דרך ימין איז המקרא
 שקורא בהגים רשאי לקרוא בהגים ער שיכלה אמן
 מפי הציבור פי אמן שעונים אחר ברבת מורים
 ואין הבהגים רשאים להתחיל בכרבה ער שתב

פי וכל שאחריהם כה
 עב שנתה הברכה
 גפי הולך

שתכלה התיבה מפי המקרא ואין הציבור עוצין
 אמן ער שתכלה הכרבה מפי הבהגים ואין הבהגים
 מתחילין בכרבה אחרת ער שתכלה אמן מפי הציבור
 ואין ש' עונה אמן אחר ברבה של בהגים שמא
 תתכלכל רעתו ולא ירע איזו כרבה יש לו להקרוא
 פסוק שיני או שלישי כתב הרמב"ם ז' שא
 שאם ש' ע' בהו אם יש בהגים אחרים לא יעלה לדבן
 משום טירוח הרעת שמא לא יוכל לחזור לתפילתו
 דאפילו אם אין שם בהגים אחרים לא יעלה אלא אם
 מובטח שיחזור לתפילתו בלא סירות הרעת זיעק
 זיעקור רגליו מעט בעבודה ויאמר מורים ער וולך
 גאה להורות זיעלה לדבן ויברך ברבת בהגים וי
 זיקרא לו אחר וצריך המקרא לבין את לבו בתפילה
 משנה שיתחיל ש' תפילת יח ואם לאו איזו יוכל ל
 להקרוא האנא אמור להם מסאן שחזן אומר להם

אמר פי שמקרא אותם גם כלאו כתב הרמב"ם
 ז' שאינו צריך להקרוא ליחיד ביוז דנפקא לו מא
 נאמור להם ול' אלא בדפריש לעיל ירושלמי
 ובלבד שיהא החזן ישרא וכתב הרמב"ם ז' משת
 משתדלין שיהא המקרא ישרא שנאמר אמור להם מ
 מכלל שהמקרא איזו כמות ובשעה שהבהגזי
 מברכים העם לא יביטו ולא יסיחו רעתם אלא יהו
 עיניהם בלפי מטה כמו מי שעומד בתפילה והע
 והעם מבוגזין בכרבה ויהיו פניהם בצנר פני הבהגזי
 ולא יסתכלו בהם והיא אנא בר' ר' מצוימין עם ש
 שאחורי הבהגים אינם בכלל הכרבה אבל שלפניהם
 ומצריהו אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת
 ולאחריהם צמי אם הם אנוסים הם בכלל ברבה דא
 דאמר ר' שמלאי בית הבנסת שכולם בהגים עולין ל
 לרובן למי מברכין לעם שבשרות ירושלמי
 עיר שכולם בהגים עולין לרובן למי מברכין לאחי
 לאחיהו שבצפון ושבדרום ומי העונה אחריהם
 הצשים והסה ומק' לה בגמ' בשאין שם אלא עשרה
 בהגים אבל אם יש שם יותר מעשרה בהגזי היתירים
 גזי יעלו ויברכו והעשרה עוצין אחריהם
 דבשעה שמברכין איז לעם לומר שום פסוקים ובר
 דב'סנין בסוסה בס' ואילו נאמרים בשעה שמבר
 שמברכין את העם מה הם אומרים ברבו את ה' המב
 העבודד ומסיק' שלא למימרינהו בלום יש עבר שמ
 שמברכין אותו ואינו מאזין פי שאינו מכוון לברכה
 שיברכו אותו ואם היו אומרים הפסוקים לא היו י
 יכולין לבוודין לברכה הילכך איז לומר שום פסוק
 אלא ישתק ויבין לברכה בהו איזו רשאי
 להוסיף מרעתו ברבה יותר על אילו ג' פסוקים של
 ברבת בהגים ואם הוסיף עבר על כל תוסית אבל א
 אם בודך בבר ציבור אחר וכו' למקום אחר ומצא צי
 ציבור שלא הגיעו לברבת בהגים יכול לברך פעם א
 אחרת

קב"ט **תפילה** **שפסולין לו** **לישא בפיה**

מי שיש לו מום בידיו ביוז ש
 שהם בהקציות או עקומות או עקדשות מפני העם
 מסתכלין בו והרמב"ם כתב מי שיש לו מום בפניו או
 בידיו או ברגליו לא ישא בפ' ובגמ' לא קאמ' אלא ביד
 מפני שהוא צווא אותם וגיבר בהם דבלגז והוא
 מי שרידד יורד על זקנו וסומא באחר מעיניו לא יש
 ישא בפיו היו בני עירו רגילים בו ומבירין שהוא ז
 זבלגז או סומא ישא בפיו היו ידיו צבועות סס
 סטים ופואה לא ישא בפיו מפני שמסתכלין בו דא
 דאם רוב אנשי העיר מלאכתו בבר הרי זה ישא שא
 לא יסתכלו בו מי שאינו יורע לחתך האות
 האותיות כגון אילו שאומרים לאלפין עייניו ולעי
 ולעיניו אלפין וכיוצא בזה לא ישא את כפיו
 קסז או אפילו גדול שלא זהמלא זקנו לא ישא את ב
 בפיו וחמ' הוא לברך אבל עם אחרים צווא עמחם
 בהו שחרג את הנפש אפילו בשיגג לא ישא את כפ
 בפיו דכתיב ובפרי שבס כפיכם וזמ' יריכם רמים מ
 מ'או וכתב הרמב"ם ז' אפילו עשה תשובה

גרסינו

במלך הקודם
המליכה ב
בשני ובה

קל

ובחמשי ובשבת במנחה קודין ג' אין פוחתין מחם ואין מוסיפין עליהם ואין ממסירין בגביא תרסינ' פלג' ברמגילה בשני ובחמשי ובשבת במנחה קודין פלגין פ' בסדר של אותה השבועה. ותניא בברייתא מקום שממסיקין בשבת בשחרית שם קודין במנחה ובשני ובחמשי ובשבת חבאה ואילו הג' שקודין קוד קודין לבית תחילה ואחר כך ללוי ואחר כך לישראל ורסינו במ' הציוקין אילו דברים שאמרן משם דוד ורבי שלום בהן קודא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל וכתב רבנן אבי זל דאחא אט' באבון לחלו לחלוך בבור לרבו או למי שגדל ממנו שיקרא ראש ראשון בשני ובחמשי הרשות בידו בשבת ולישראל דבית פבית חבסת אין חרשות בידו ולא לית לוי לאיצווי ורבי דקרי בבחי' בשבתות דל' משום דמי דמופלג בחכמה חיה דאפילו ר' אמי דליאסי בחגי' חשיבי דארעא ישראל הו' ביזפיה ליה ומשמע מדם מוצריו שאם הי' אמופלג בחכמה שיכול לקרות כמי בפני' בהן אבל רב עמרם זל כתב כל חיבא ראיבא פ' פתן לית ליה לישראל למקרי קמיה' אמילו האנשיא שבישראל וכן כתב רב גטרנאי דאפילו בהן עם הארץ קודם לישראל תלמיד חכם אמר אב אכיי גקיסינו אמ' אין שם בהן נתמרח חבילה פ' ר' ש' זל בלשון אחר שלא יקרא לוי בלל וכן כ כתב ר' רוב עמרם זל ומ' אחר פ' שלא יקדים לוי לישראל אלא מי שירצה יקדים ואם ישראל גרול ח הוא קודם ואם חלוי גרול או אמילו שיה' הוא קוד' וכן עיקר ואמר אבי גקיסינו אמ' אין שם לוי פתן קודא במקום לוי ודוקא בהן הראשון י יאמר בפ' קומנו ויברך מעם אחרת וקורא אמל פתן אאוד לא יעלה שלא יאמר על הראשון פגום הוא וכן לא יעלו שני לויים זה אחר זה שלא יאמר אחד פתן פליים הוא ויש מקומות שבהגין לקרות חיבא בהגין מהמסק ישראל ביניהם ואיגם חוששין שיאמר שיאמר הראשון פגום בידו שקראו ישראל אחריו וכן כתב רב עמרם זל ובת' דקרי פתן לוי וישראל קרי פתן דבעי אי בעי כהן למיתנא ומקרי שפיר דמי ונשאין שם כהן וקורא לישראל בפ' קומנו אמ' אמקום פתן שלא יסעו להאבילו הלוח אבל העולה במקום לוי אין צריך לומר במקום לוי ומעשר דא ראשון מותר לזדים וגם לא שבת

ובשבת

שקודין ג'
קודין אח'

קל

אחר לוי תל' הממונים על הציבור ואחריו תל' הראויים למנות פריס' על הציבור ואחר כך בני תלמידי חכמים שאם שאלתם ממנו על הציבור ואחר כך ראשי המשוח' וכל העם

ואילו

השלשה אין
קודין פחות
מעשרה מסוק

קל

פסוקים וידבר עלה מן המניין ואי סליק עניינא פפציר מעשרה פסוקים בגזו פדשת עמלק שאין צ' בהאלא תשעה פסוקים שמיר רמי ואין קודין עם כל אחר פחות משלשה פסוקים ב' קודין שלש שלשה ואחר קודא ארבע ואיזה מהן שקרא ארבע חד' זה משוכח

אין

משיירין במרס'
פחות מן פסוקי'

קל

פ' הקודא בתורה לא יקרא עד ס' פוח' המרשה בעניין שלא יאמר ממנה אלא ב' פסוקי' משום חיובאיים שלא יאמר העולה אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים הנשארים וכן לא יתחיל בה פחות מן פסוקים שאם יתחיל בה ב' פסוקים הנכנסו וס' ושופע אומר שלא קרא עם הראשון אלא ב' פסוקים שמראש המרשה פ' פ

הקודא

בתורה צרו
לסדר אותה

קמ

תחילה פעמים ושלש בים בינו לבין עצמו בחזקת ר' עקיבא שקראו אותו ל לתורה ולא רצה לעלות לפי שלא סירר אותו תחיל' וז' י' ל' לא מקרא אוראח ויספרה וגו' ואינו רשאי לקרות ער שיאמר קרא וזהו שגהנו שפ' קודא לע לעוללים דאפילו ראש חבסת לא יקרא ער שיאמר ל לוקרא ובל' הקודין מפרבין לפניה ולאחריה ד זכרית חספר קודם שיפיר דאחר כך יברך ותניא פ' תת' וז' אה גרול ומברך פ' לאמר שפתח חוד' ופ' וסדרו ואו מברך וז' וז' ופ' וקודא דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר פותח ורואה ומברך והלכה כר' יהודה ולאמר שקרא גרול ומברך וזה פ' שיה' חבבות מר ברוב' קרול' כרי שיטעו הציבור בוד' ה המפורד ד זבל' ואל' שאומר ברב' אינו כנוצא עצמו מן חב' הכלל בידו שאומר המבורך וזה יהודה ברצלוני ס' כש' י' ג' ג' ז' אל' שאומ' המבורך ולא יוצא ע עצמו מן הכלל צריך לחזור עצמו לכלל לגמרי וא אמר ברור ר' המבורך מידו רחוק אכזבת הפזון

שאל' שאומר גבר' צריך לחזור למקום שפסק על ז' ז' ברך הוא שאכלנו משל' וז' אל' שכתב צ' על התורה במוקד קודם פרשה הקדמות חוד' ומברך אשר בחר בנו בשקרא בתורה ולא זה חזי ברבה לבסל' ומשום כבוד התורה נתקנה כש' בשקרא בציבור וכתב אמי ח' יחיאל זל ואם איחר אדם לבא לבית חבסת עד קריאת התורה וזהו ל' במרכות ובשטיים פרבת התורה קודם שש שהתחיל פרשה הקרבנות קראוהו בתורה כזה חבסת צתת' א' יש לו לברך אשר בחר בנו או נאמר שאין לחלק הואיל ותיקנו ברבה זו על קריאתה ב בציבור יש לו לברך אל' שכתב בירר אד נאמר ודא דאי אחר מהם לבסל' וז' א' יאמר ברבה אחת מע פעמים בזה אחר זה פ' אל' בנתיים וכן הי' ב

ועומד החזן ואומר אבינו מלכנו אבינו אתה וכו' וכו'
 ואנחנו לא נדע וכו' דרב גטרונאי כתב צ
 נפילת אפים בציבור אחד תפילה רשות היא וצ"ל
 ונפילת בבית האבל ואז נופלין בבית החתן
 אמר רבי אלעזר אין אדם השב רשאי ליפול על פניו
 אלא אצל געגה ביהושע בן נון מי אלא אצל יהושע
 שיעצה ביהושע ומפר בירושלמי וזקא בשפתה של
 על הציבור ובסיף ליה מילתא שמחה רין אחריו שא
 שאינו ראוי ליענות אבל בינו לבין עצמו שפיר דמי
 ואמר ש"ע ואנחנו לא גרענו צעשה וחסעם
 לפי שהתפללו בכל ענין שיוכל אדם להתפלל בי
 משיבה ובעמירה ובנפילת אפים באשר עשה משח
 חייב ופתיב ואשב בהר ואצבי עמרתו בהר ואתפל
 לפני ה' ומאחר שאין בנו כח להתפלל בענין אחר א
 אמר אומרים ואנחנו לא גרענו וכו' ואומר ש"ע קד
 קדיש ואחר כך אש"י וכתב רב עמרם ז"ל ואחר כך
 אומר וכו' לצידו וכן כתב הרמב"ם ז"ל ולא הזכיר
 יעדר ה' וזוה"ק עתה לאימרו שיש בו מענין היש
 הישועה.

ומתרגמי

קלג הקדושה
 ואומר ו

ותישאנו דוח וזמ
 ומתרגמי אותו ואומר ה' ימליך לעולם ועד ותרגמי
 פני שיבינו כל העם וזהו צקרא סדר קדושה וצריך
 ליוהר בו מאד לאומרו בכבודו ואמר רשב"ג משום
 ה' יהושע פן לוי מידם שחרכ בית המקדש אין לך יד
 ידם שאין בו תקלה ולא ידד טל לכרכה ובכל יום
 מדובח קללתו מיום שלפניו אלא עלמא אמאי קאי
 אקדושה דסודא דאמן יהא שמיח רבא דאגרתא דא
 ואומר קדיש ומנסיח בו התקבל זבול וכתב רב צפ
 צמח שאין ליחיד לומר סדר קדושה ובל רב שברך
 שבקדושה אינו בפתוח מעשרה דאם הוא תלמיד י
 יעמק באגרתא פ"ה גיר הצשה ויאמר שלחני ג' בתות
 של מלאכי הש"ת אימרים שידח אחת אימרת קודש
 יבול דאם אינו תלמיד והוא בעל פסוק יעסוק במ
 בצקראות הקדושה שופים עומרים וכו' אבל סדר
 קדושה וקנים וגביאים תקצוח ואין לו ליחיד להשיב
 אה צבאלם ובל רב שברך קדושה אינו בפתוח מעשרה
 ולא בינו שהם פסוקים הרי הוא פקודא בתורה
 ויבול היחיד לאומרו ובלבד שיאמר אותו בציגונו צ
 ובקודו ופעמים בררר שהתינוקות קודת לספ
 לשני רבן ולמעלה כתבתי בשם אמ"ל שיחייב
 יבול לאומרו

האומר

קלד עלינו לשב
 קשפה זכש

ובשיגית אל א לא יושיע י
 יפסיק מעט קורם שיאמר דאנו משתחיים בדי שלא
 יהא משמע שחזור למעלה ויא דבכא בכוד בשמים
 ממעל ואין לומר כן אלא תושב יקרד וכן הוא חז
 חזנסת בספר חיבלות וגמסרין לשלום ובספר רצו
 צוהגין לומר אחר הקריש חסח ה' אזנר עניני וקריש
 אחריו ובכל זמן וזמן אומר המזמור לפי ענינו כו

ברכי נפשי ברה וכו' תעודה בחולד של מועד וכו' וכו'
 ובחזוכה חזוכה הבית לודר ובפורים על אילת חש
 השחר ומנחה טוב הוא זכסידור רב עטרם
 עמדם ז"ל כתוב לאחד שיסיים ש"ע עושה שלום צו
 צוהגין לומר מי באהינו וכו' עד אתה מושיעיו
 אתה הוא שהקסיד אבותינו לפניו קסורת ה
 חסמים פיסום הקסרת הצ"ו והצפורן החלבנה זה
 זהלכונה מטקל שבעים שבעים מנה מור וקצי עח
 שיבולת זרר וכרכום מטקל ששה עשר ששה עשר מנה
 והקושט שנים עשר קליפה שלשה קצמזו השעה בו
 בורית ברשינה השעה קב"י ויו קפריסין סא
 סאיו תלתא וקבין תלתא דאם אין לו יין קפריסין
 מביא חמר חודר יין עתיק מלח סרומיה דובע מע
 מעלה עשן כל שהו ר' נתן אומר אח כפת חידוד כל ש
 שהו אם נתן בח רבש פסלה דאם חסד אחת מכל סמ
 סמניה חייב מיתה ר' שב"ג אומר הצורי אינו אלא שר
 שרה הצוסת מעצי הקסח בורית ברשינה ששפין
 בה את הצפורן כרי שתחא גאה ויו קפריסין ששו
 ששירין בה את הצפורן מפני שהיא קשה והלא מי
 רגלים יפיו לה אלא שאין מכניסין מי רגלים בעז
 בעזרה מפני הכבוד ואומרים השיר שהיו הלויים
 אומרים בבית המקדש ביום הראשון היו אומר
 אומרים לה הארץ ומלואה בשני היו אומרים ה
 גדול ה' ומהולל מאד בשלישי היו אומרים אהים
 ג' בצב בערת א ברביעי היו אומרים א' וקמזת ה'
 וזמזמ היו אומרים ה' הרצו לאהים בששי היו א
 אומרים ה' מלך בשבת היו אומרים מזמור
 שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבא ליום שבו
 שבת ומנוחה וחיי העולם הבא אמר רבי א
 אעזר אמר רבי חנינא תלמידים חכמים מרבים של
 בעולם וכו' ואומר קדיש וכן בערב לאחר שיתמ
 תפילת ערבית צוהגין לומר פיסום הקסורת לפי
 שמצוהו בבקר ובערב ולא השיר לפי שלא היתה מצ
 מצוהו אלא בבקר

בשני

קלה ובחמשי מוס
 מוסיפין לומ'

ותחזנים וכתב רב עמרם ז"ל
 שצוהגין לומר אם עתיו ענו בנו וירוי ויעבור אלא
 בכל אילו הארצות אין צוהגין לומר אלא והוא ארת
 דחום באשר הם כסירורים ומה שמוסיפין תחזוגל
 בשני ובחמשי לפי שהם ימי רצון לפי שג' יום של ק
 קבלת להרות אחרונות היו ימי רצון עלה משחירבל
 פ"ח ביום ה' זירר ביום ב' ולכן צוהגין גם כן לחת
 להתענות כחך ולאחר התחזנים מתחזנים בגמ
 בצפילת אפים קורם שיקום ש"ע לומר תחינות ככל
 פסקם ומקום לפי מנהגו ועומר ואומר קריש ער
 למעלה ומציא ש"ת ועומר בפתח החיבל ואז
 גדלו לה אתי וגדממח שמו יחיו ויעז
 ועוצין הקהל רוממו ה' אהינו ו
 וכו' ועולה לת
 לתיבה וא
 ואומר
 על הכל יתגל וכו'

להצביח קולך יותר מן המתרגם ולא המתרגם יותר
 מן הקורא והקורא אינו רשאי לסייע למתרגם ש
 שלא יאמר תרגום כתוב בתורה קטן מתרגם ע
 על ידי גדול אבל אינו כבוד לגדול שיתרגם על ידי
 קטן כתב רבבסדוצאי אילו שאין מת
 מתרגמין ואומר אין אנד צריבין תרגום דרבנן אלא
 בלשון שהציבור מתרגמין אין יוצאין ירי חובתן אל
 אלא חייבין לתרגם אבל אם אינו מתרגמין להבעיט
 פני גדוי הם ואם מפני שאין יודעים לתרגם ילמוד
 דיתרגמו ואם יש מקום שרצין לדרש להם יעמוד א
 אחר חוץ מהמתרגם ויפרש להם בדוגם אבל התו
 חזיספו בתכו על הא דתניא ר' הלפתא בן שאל או
 אמר לא שנו אלא במקום שאין תורגמן אבל במק
 פמקום שיש תורגמן פוסק משמע שהם בימי חבם
 חכמי התלמוד היו מקדמות שלא היו מתרגמין
 מבאן סיער למנהג שלנו שאין אנו רגילין לתרגם
 דאמדינן גמי בירושלמי ממה ראוי חמין רבנן נפקד א
 לתעניתא וקרי ולא מתרגמין הרה אמרה שאין חת
 התרגום מעכב וגר' שהם היו רגילין לפרש להמון ח
 העם שהיו מברין בלשון ארמית אבל לדיון מה ת
 תועלת יש בתרגום כיון שאין מביגין אותו ואין לו
 לדמר גלמוד מהם לפרש לעם בלשון שיביגו דיש לו
 לדמר תרגום שאני שנתקן ברוח הקדש

גרסינו

בפ"ג דבר

קמז

דביבות ז

ועוזבי ה' יבלו זה המצית
 ספר תורה בשהוא פתוח ויוצא ואפילו בין פסוק ל
 לפסוק אסור לצאת אבל בין גברא לגברא שפיר דמי
 דמי גרסינו בפ"ג ואילו מג' חין כיון שנפתח ס'ת
 אסור לספר אפילו ברבני תורה שנא ובפתחו עמוד
 בל העם ואין עמירה אלא שתיקה שנאמ' בי עמוד ל
 לא עגז ענר וחא דאיתמר בפ"ג דברכות רב ששת מח
 מהדר אפיה וגריס פי' בשעה קדיאת תורה פי' ר' סי
 ז'ל שהיה גורס בלחש דהא ראמר שאסור לספר חייב
 דווקא בקול רם לפי שמזנע האחרים מלשמע אב
 אבל בלחש שרי דבהג' פי' הני מילי שאסור לספר
 בדליב עשרה דצייתי ל'ז' אבל אי איבא עשרה שפיר
 דמי ד'יה ז'ל דווקא רב ששת שתורתו אומנותו אב
 אבל איגיש אחרינא אסור כתב רב שר שלום ס'ת
 בשמוציאין אותו וגם בשמחזירין אותו למקומו ע
 עומדין מפניו לאלתר ויושבין לאלתר ואין צריב
 צריבין לעמוד עד שעוגין הציבור לקדיש ולא דאי
 דאינו מי שגוהג בר דמה שכתוב ובפתחו עמוד בל ה
 זעם אותה עמירה שתיקה היא אבל לעמוד בפני ס'
 ספר תורה עד שעוגין לקדיש לא שמענו

אסור

לאחוז ספר
 תורה בלא

קמח

מטפחת דאמר ר' פדג אמר
 ר' יוחנן כל האוחז ס'ת ערום צקבר ערום פי' שאין ל
 לו שבר באותה המצוה אמר ר' שפטיה אמר
 ר' יוחנן עשרה שקואו בתורה גדול שבבזלג גולל דא'
 דאמר רבי יהושע בן לוי עשרה שקראו בתורה חסד

הגולל צוטל שבר בצנר בולם דרגילין בא שבנו לקצו'
 לקצותו בדמים יקרים חמצוה וכתב בספר המצוות
 איבא מאן דאמר עשרה לאו דווקא אלא גדול שבבית
 חכנסת ואיבא מאן דאמר עשרה דווקא שבעה שקר
 שקראו בתורה ומתרגם ומפטיר ופי' אר' ש
 שפטיה אר' יוחנן הגולל ס'ת יעמירנו על חתפר שא
 שאם יקרע יקרע התפר ואר' שפטיה אר' יוח'
 יוחנן הגולל ס'ת גוללו מבחוץ ובשהוא מהדוקמה
 מהרקו מכפנים פי' בשהספר עומר לפניו יעמוד ו
 ויחפור חכת אליו ויתחיל לגוללו מבחוץ ואחר ש
 שגמר הגלילה יהרס סוח מטפחת מבפנים שבשיבא
 לקרות בו יוצא החידוק בפנים ולא יצטרך להפר
 הספד לצר חחרק אר' ינאי ג'יח ררב ינאי
 סבא משמיה דר' ינאי מוטב תגלל מטפחת סביב ס'ת
 ולא יגלל ס'ת פי' שלא ישום ס'ת בחיקו על המטפחת
 דתגלל ס'ת בדי שתכרז בגטפחת אר' תגת
 תנחום אר' יהושע בן לוי אין המפטיר מתחיל עד
 שיתגלל ס'ת ברו שלא יתא הגולל ס'ת ולא יוכל לט
 לשמוע ההפסדה

גרסינו

בפ"ג דאי

קמט

דאילו ג

נאמרין אין ס'ע רשאי לה
 לחפשיס התיבה בציבור כל זמן שהם בבית חכנסת
 פי' ר' סי' ז'ל שהיו רגילין להביא ס'ת מבית אחר שהוא
 משתער בו בבית חכנסת ופורשין בגדים גאים סבי
 סביב התורה ומניח אותה על התיבה ובשיוצאין מ
 משם דגוטלין ס'ת ליתנו בבית המשתמר בו לא יפש
 יפשיס התיבה בפני הציבור שטורח ציבור לעכב שם
 עם ס'ת אלא מוליד ס'ת והעם יוצאין אחריו ואחר
 בר מפשיס התיבה

ותו גרסינו

חתם
 אמר

קנ

רבי תנחום אר' יח
 יחושע בן לוי אין הציבור רשאי לצאת עד שיגסל ס'ת
 דשמואל אמר ער שיצא ולא פליגי הא דאיבא פיתח
 אחרינא דהא רליבא פתחא אחרינא אמר רבא ב
 בר אחרינא אסבר לוי אחרינא אהיבם תלכו פי' ר' סי' ז'ל
 איבא פיתחא אחרינא משיגסל ס'ת לצאת דרר פתוח
 דחדוזה לצאת בפתח אחר יוצא אפילו לא יצא ס'ת
 ליבא פיתחא אחרינא בזמן הוא שיצא ס'ת ולא יצא א'
 ארם בפני ס'ת והגאון פי' הא דאמר ר' יהושע בן ל
 לוי בכל מקום קאמר בשפי' אמר עושח שלום את
 אחר גמר תפילה אין הציבור רשאי לצאת עד שיגסל
 ס'ת להצניע וחוסית שמואל בי בזמן שמוציאין אות
 מבית חכנסת להצניעו אין רשאי לצאת עד שיצא די
 זילכו אחרינ דיעשה לו חרור דאמר רבא בר אחינא
 אסברה לוי אחרינ תלכו חילבך ליעבביה לפ'ת ערד
 דגפיק וחוא אחוריה ולא צפיק מקמיה דאי איבא פ
 פיתח אחרינ רשאים ולאחר שגמר קריאת
 הספר אומר שליח ציבור קדיש ומחזיר חספר למקד
 למקדמו ואמר תחילה לרור וסדר קרושה בסדר ש
 שאר הימים דיש מקומות שאומרים תחילה לרור

אמנם שאלתי את פיאדני אביו ז"ל ואמ' לי יש לו לבד
 כי לא חלפו חבמיו ז"ל ואם קראוהו לתורה קראוהו
 שבידו ברכת התורה בהאוראי ז"ל שאין לו לבד ש
 שנית אשר בחר בנו ולא גרע מפי שנפטר באהבה
 הבח ומטבע ברבא אהרנה בר היא אשר נת
 נתנו לנו תורת אמת גתני עולם נטע בתוכנו פו תור
 תורה היא תורה שנכתב וחי עולם נטע פתוכנו ה
 היא תורה שבעל פה דפתיב דברי חכמים כרובנות
 דכול לאפוקי מאותם האומרים ולחי עולם נטע
 בתוכנו ודתי ברבות אילו יש כהן מ' תיבות ב
 בגור מ' זום שעמד משח בחר כתב בעל המנהיג
 שהקורא בתורה וקברו בה גוטלה בידו וספר ל
 למנהג מההיא רסכת בה היה מנהגם של אנשי ירוש
 ירושלים ארם יוצא מביתו הלולב בידו וכול ער הי
 היה קורא בתורה ובושא בפיו מניחו על גבי קרן
 קרקע אלמא שגריה ליטול הספר בידו בשעת קרי
 קריאה

ירושלמי הקידא בתורה

ונשתתף זה שעומד
 תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון איתו ממ
 מקום שפסק הראשון יבדל לפניו ולא לאחריו ו
 דאחריו יבדל לאחריו ולא לפניו

הצריך לקרות מע מעומד דת

דתנו הקורא את המגילה ו
 יושב צא מה שאין בו בתורה ומטעם זה גמ' צרי
 ליקר שלא ליסמר ואמר כשב רובחים עמירה מן ה
 הצד פ' על ירי סמיכה אינא בינייהו לרבינן לא הוי
 עמירה וצריך שלא יקראו שנים והנז במה
 המגילה קראוה שנים יצא מה שאין בו בתורה אל
 אלא אחר קורא אותו שעומד ואין ש' קורא עמו
 דמה שנחגג האירגא שש' קורא פו ארני אביו ז"ל לפי
 שאין הכל בקיאים בסעמי קריאה ואין דהצריכין
 גמאי בקריאתו והוא בעיניו בידוע דאם לא יקראו
 וקראוהו לתורה אתי לאיצ' ויעב' ק' לבר תיקנו
 שיקרא ש' שהוא בקי בקריאה וממ' גם העימד לק
 לקרות יקרא בגות עם ש' שלא תהא ברכתו לבטל
 ז'אא דאמרינו שלא יקראו שנים פ' בקדולם דטעמ'
 משום דתרי קלי לא משתמעו ומי שאינו יודע לקר
 לקרות אינו ראוי שיקראוהו שליח ציבור דהויא בר
 ברכה לבטלה לא מסתבר שיבדל על קריאה ש' ע
 עב' ונמיה אם יודע לקרות בשמקרו אוהו שפיר
 דמי' ואם ש' רוצה לבדל לעצמו ולקרות צריך ש
 שיהא עומד אחר אצלו ותיגיא בתוספתא הו' הע מ'
 לקרות אחר עומד ומחזו עליו עד שיקרא דגרסי'
 גמ' ושלמי רב שמואל בר יצחק על לבי בנישתא ות
 דסנא חזא דקרא ולא קאי בר אינש תחתיו אל אסיד
 אל גשם שניתנה תורה על ידו סדסוד בר אגו צריכו
 לבחוג בו על ידו סדסוד אינה

הקורא ראוי לקרות עד ש
 שיבלה אמן מפי הציבור

כתב בעל המנהיג א קמב

אם טעה הקורא או החזן המקר
 אותו טוב שלא להטות על שגגותיו ברבים שלא להל
 להלבין פניו האעפ' שטעה בה יצא ירי קריאה דאי
 דאית במדרש שאם קרא לאהרן הרן יצא וחרמ'
 במזל כתב קרא וטעה אפי' בדיקרוס אתא אחת מת
 מחזירין אותו עד שיקראנה בדיקרוס

איך קורין בתורה ב בפרות מעשרה

גדולים בני חורין דאם התחיל
 בעשרה יצאו מקצתן גומרים אין קורין בחומ
 בחומשין בציבור פו אם כתב חומש לבור אפילו ב
 בגלגלית ב' אין קורין בו ער שיהיו כל החומשין בי
 ביחד תגיא בתוספתא בית חכנסת שאין לה
 להם מני שיקרא אלא אחר בנוו שאין בה מן שיודע לק
 לקרות אלא אחר עומד וקורא ויושב ועומד וקור'
 קורש' אפילו לפעמים וכתב ארני אביו ז"ל וזאת ת
 תוספתא ג' שגית לפי מנהג הראשון שחיה הראשון
 מברך לפניו והאחריו לאחריו לבר צריך לישב בב
 בכל פעם ופעם להקריא שהם ז' אבל האירגא שצר
 צריה לבור בכל פעם ופעם ברבא ראשונה ואחריו
 אין צריך לישב כמו כהן שקורא במקום לוי שאין צר
 צריך לישב עיר שכולה כהנים ולויים
 בולג' קורין בתורה פעמים זה ראשון ופעמים חב
 תביר

מדלגין בגבו ואז קמה

מדלגין בתורה פו שלא
 יתלב' עשרה ד' למי שחאחרת וחגי מילי בשני עגי
 עגי' ואיבא למיחש שמא התכלכל דעת השואע'
 אבל כהן עגי'א מנזן אורי מות דאר בעשור שקד
 שקד וצריכין גדול בידו הבימורים ששניהם בעגיו' א
 אחר גדלגין ובכניא מדלגין אפילו בשני עגי'ג'
 וזה הו' לבדי שלא יפסיק המתורגמן פו שלא ישחא
 בחילוק אלא בכדי שישלים המתורגמן אותו פסוק ש
 שתרגם שאין בסוד לאמר לעמוד בשתיקה גבו א
 אין גדלגין ספר תורה בציבור משום כבוד ציבור
 אין קורין לארם אחד בשני ספר תורה משום
 פגמו של ראשון שלא יאמרו חסר הוא אבל ג' גברי
 בג' ספרי בגין ראש חדש סבת שחל לחיות בשבת לא
 הוי פגימה

בימי חכמי התלמוד היו דגילין לת קמו

ליתרגם כרי שיבינו העם כי
 לשונם הו' אלמי' את הקורא ראוי לקרות לתורג
 לתורגמן יתרגם מפסוק אחר אלא קורא לו פסוק א
 אחר ומתרגמו וסודו קורא לו פסוק שני ואינו ח
 חמתרגם ראוי לתרגם עד שיבלה הפסוק מפי הקר
 הקורא ולא הקורא ראוי לקרות פסוק אחר עד ש
 שיבלה התרגום מפי המתרגם ואין הקורא ראוי לח

וחמעות נשארין בקדושתו ואין הלוקח יכול לעשות
 בדאילו הדברים הם בשלא מברוחו שבעה טוביח
 העיר במעמד אנשי העיר אבל מברוחו שבעה טובי
 העיר במעמד אנשי העיר עושין במעות מה שירצו
 וכן הלוקח יעשה בו אפילו אילו היו דברים וכן כ
 כל יחיד בשלד יכול למכרו ולעשות כרמיו כל מה
 שירצה אפילו סת ובית הבגסט או לבינים או עצים
 מבית הבגסט ישן שכתרו יכולין ליתנם במתנה דמ
 דמתנה במכר וכן יכולין להחליפו באחרים והם י
 יוצאין לחולין אבל אסור למשכנם או להשכירם א
 אפילו על ידי טובי העיר שעוין נשארין בקדושה ש
 שאין באו דבר אחר שתחול קדושתו עליו לבינ
 לבינים חדשים שעשו לצורך בית הבגסט אין בהו ק
 קדושה

החבה

של עיר אע"פ שנתפלליו ב

קנה

בה בהעניות אין בהם משום קדושה מפני שהוא עראי ולא צקבעה לתפילה ובן בתים וחצירות שמתקבצים בהם להתפלל באק באקראי אין בהו משום קדושה תשמישי מצוה בגזו טובה ולולב שופר וציצית אין בהו שום קדושה ויכולין להשתמש בהו תשמישי קדושה בגזו דה תיק של ספרים תפילין ומזוזות וסת ורצועות של תפילין וארז שנותנין עליו סת ודילון שתולין בה בהיכל יש בהם קדושה וצריך לגזזן מטפחות סת שבלו יכולין לעשות מהו תכריכין למת מציה וזו היא גזיזתו וסת שבלה גזזין אותה בקבר תל ששובה הלכות ובבלי חרס אין עושין מתיבה כס בסא לסת אבל שרי לעשות מתיבה גדולה קטנה וכן מותר לעשות מבסא גדול כסא אסור ל לעשות ממנו שרפרה לבסא וכן מותר לעשות מוילדן גדול וילון קסו או לעשות ממנו כיס לסת אבל לע לעשות ממנו כיס לחומש אסור הבימה אין בה קדושת ארו אלא קדושת בית הבגסט הארץ וכל מה מה שעושין לסת מועיל בו תנאי להשתמש בו שאר ת תשמיש

דאחר

שיצא מבית הכבז הבגסט ילך ל

קני

לבית המדרש קודם שילך לע לעסקיו ויקבע עת ללמוד ואמר רב ששת בשעה ש שמעניסין ארם לרין אומרין לו קבעת עתים לתורה נשאת ונתת באמונה וקביעות העת צריך שיהא קב קבוע ותקוע בעניין שלא יעבירו אחאם הוא סבו סבור לחרויה חרבה וממ קודם שילך לבית המדרש יכול לאכול פת שחרית אם הוא רגיל בו בראמריגז בעלמ ברסעים בר בי רב ועייל לבלה וסוב שירגז בו בראמר פגמי חלאים תלוים במרח וכולן פת במלח וקיתו של מים שחרית מבטלהו וב ובז באמצע מל המקבל ומצוה לחנני עצמו בהנהגה טובה לשמח בדיאתו כו שיהא ברי וחזק ל לעצירת חבורא

דאחר בר

לד לע לעסקי דכל ת

תורה שאין עמה מלאכה סופה בסילה וגזירת עזו שאם אין לו מה יאכל העונו יעבירו על דעת קונו וממ לא יעשה מלאכתו עיקר ותורתו עראי אלא מ מלאכתו עראי ותורתו קבע כמו שמצינו בחסידים הראשונים שהיו עושין מלאכתו עראי ותורתו קבע וזה וזה מתקיים בירם כי אין מעצור לל להושיע ב כרב או במעט וישא ויתו באמונה ויזהר מ מלחזקו שם שמים לבטלה שכל מקום שחזרת הש מצוייה שם מיתה מצוייה ומאר מאר יזהר בענין חשבועה שחרבה הפליגו רבו זל בענין חשבועה בשבועה שקר ואפילו לישיבע באמת כמו שאמרו א אלה עירות היה לו ליצאי המלך וכולם נחרבו מהמ שבועת אמת ויזהר מלחשתתח עם הגוי דשמת ית ותחייב לו שבועה וישבע בשם אהיו ועובר משום לא ישמע על פיר ומיהודאם נשתתח ונתחייב לו שב שבועה יכול לקבל ואשרי מי שאיפשר לו ליהדר מ מלישא וליתן עמהם כיום אירם שלא ימכור להם דב דבר המתקיים ושלא לקנות מהם דבר שאינו מתקיל ושלא לקבל מהם וררו ושלא להלוותו בלא ריבית ושלא לפורעו ושלא ליפרע מהו מלוה בשטר ותנו ימים לפני איריחו אסור לשאת ולהת עמהם ואסיק דאסיק ובגדלה אינו אסור אלא יום אירם בלבד ומיהו אין כל ארם יכול ליהדר בזה דם לשי זל הת התירו שאין הגוים עכשיו עוברי עו ועוד כיון שעי שקר פרצתנו מהם ואנו נוסאין ונתנין עמהם כל השנה דאי פשיגו מנייהו מיים אירם איבא איב איבא שרי ואע"פ שאנו מלוים להם מעות והם נות נותנים אותם לגלחים שרי שאין הגלחים קוצין מה מהם לא גויי עו ולא תקדושתה אלא אוכלים ושות ושותין אותם

ובשיגיע

שעה רביעי

קנה

יקבע סעודתו דאמר רב פפא שעה רביעית זמן סעודה לבל היא דאם ח הוא תלמיד חכם ועיסק בלימודו ימתין עד שעה ש שית דתניא ששית מאכל תל דמשם ואילך לא יאח יאחר דהוי בזורק אבן לחמת דהני מילי דלא טעי מירי בצפרא אבל טעים מירי בצפרא לית לן ב בה

ובשבת

לאכול יס יסול ידיו

קנט

קדם ואפילו לחולין ד ולא דזוקא בשאובל פת אלא לבל דבר שסיבולו במ במשקה נקוט האי כללא בירד כל שמכרבין עליו ח המוציא צריך נסילה ירים וחזוסל ידיו לפירות חר חרי זה פגסי חרוח וצריך ליהזק בנסילה שכל אמזולל בנסילתם חייב צידוי בראמריגז את מי נרח את רבי אליעזר בן הצר סזילזל בנסילת ידים ועוד החזולל בנסילת ידים בא לירי עגרות ואמר

לרד וסוד קדושה מיר ואחר בר מחזירים סמך תו
תורח.

הילנות

בית הכנסת קנא
קודם שאצא
מבית הכנסת אפרש די

דיצה וקדושתה

טובין

בני העיר זה את זה לבנות להם בית הכנסת ולקנות להם תורה גביאים וכתובים. דאין בוגין אותה אלא בגובהה של עיר ומגביהין אותה ער שתהיה גבוהה מכל בתי העיר ודווקא בבתים שמתמשיך בהם יכולין להגביהן יותר מבית הכנסת. וגם שהוא משופע ואינו ראוי לתשמיש צריך לשעור שאר המקום שהוא ראוי לתשמיש שלא יהא גבוה יותר מבית הכנסת ימי שחגביה ביתו יותר מבית הכנסת שבופין אותו להשפילו דאין פותחין אותם אלא למזרח שכן מצונו בחיבל, שהיה פתוח למזרח ופירשו התוספות דווקא בימיהם שהיו מתגתפליין למערב אבל אנו שאנו מתפללין למזרח לצר ארץ ישראל אין עושין פתח במזרח ובניין בו היבל להציה בו סת ובניין אותו לרוח שמתפללין כנגדו באותה העיר כרוי שיהיו פניהם מן מול ההיבל בשועמדו לתפילה ומעמידין בימה באמצע בית הכנסת לעמוד עליה הקורא בתורה בברוי שישמעו כולם כיצד יושבין בה הזקנים פניהם בלפי העם ואחוריהם בלפי החיבל וכל העם יושבו לפניהם שורות שורות שורה ראשונה פניה בלפי ח הזקנים ושל אחריה פניה בלפי אחורי השורה של שלפניה וכן כולם עד שיהו כל העם פניהם בלפי החיבל ובלפי הזקנים ובלפי התיבה ובעת ששם עומד בתפילה עומד לארץ לפני התיבה ופגל בלפי הקדש בשאר העם

בתי

בנסיות ובתי מדר מדרשות אין גוה.

בניסיות ובהן קלות ראש. כגון שח שחוק וזה תול ושיחה בסילת ואין אובלין ושותין בהן. ולא גיאותין ולא מטיילין ולא נבנסין בהם. בחמה מפני החמה ולא בגשמים מפני הגשמים ותל עותרין לאכול ולשתות בהם ואין מחשבין בהם חשבונות אלא אב הם של מצוה כגון חשבון קדושה של צדקה ופדיון שבין וביוצא בהם ואין מספידין בהם אלא אב יהיה החספר לאחר מגדולי העיר שכל בני העיר מתקבצין וכאים להספידו דאם צריך לבג לבגס, בה לצרבו כגון לקרות לאדם יבגס ויקרא מע מעט או יאמר דבר שמועה ואחר כך יקראו ברוי ש לא יהא גראח באילו נבגס לצרבו ואם איצו יורע ל לקרות ולא לשנות יאמר לאחר מן התיבקות קרא לי פסוק שאתה קורא בו או ישא מעט ואחר כך יצא שחישיב בה מצוה שגאשרי יושבי ביתו היה לו שגי פתחים לא יבגס בפתח זה לעשותה דרר לצאת בפתח חשגי לקצר דרבו ואם היה חרדך עובר

שם קודם שבגנה בית הכנסת מותר וכן אם לא צמ נבנס בה מתחילה לקצר דרבו. מותר לעשותה דרר ובשנבנס בה להתפלל מצוה למי שנבנס בפתח זה ל לצאת בפתח אחר ומותר ליבנס בה במקלו ופתרמי ובתרמילו ובאפודתו ומותר לרוק בה ובלבר שיפ שיפששנו ברגליו ונחגין בו בכוד לפכרה ולרביצה ולחוליק. בה גדות לכברה ואפילו לאחר שחרבו ע עריין הן בקדושתו ובשם שנוחגין בהם בישבוו כד גוהגין בהן בחורבנן חוץ מכבוד ורבוץ שאין מב מבכדין. ולא מרבצין אותן עלו בהם עשבים תולשיין אותם. ומניחין אותם במקומן נשום עגמת גפש כרוי שיראו העם ותעיר רוחם וישתחלו לבנות דאם התנה עליו להשתמש בו בשעת בניין מותר לח להשתמש בו בחורבנו אבל בישבו לא מהניא ביח תנאה ואפילו בחורבנו לתשמיש מהנה כגון זריע זריעה וחשבונות של רבים לא מהניא ביח תנא תנאה

אין

סותרין בית הכנסת כדי לבנות אחרת ש שמה יארע לה אונס, שלא יבנו או ארתה אלא בוגין האחרת תחילה ואחר כך סותרין ה הישנה והל שהייתה הראשונה חזקה אבל היה גסו צטוי ליפול יכולין לסותרו לבנות אחר ובלבר של שלא יעצלו בבנינו אלא ימהדו וישתללו לבנותו מי מיר

מותר

לעשות מבית הכנסת מדר

ולא יעשה ממדרש בית הכנסת שקדושה מדרש יותר על בית הכנסת בני העיר שמכרו בית הכנסת יכולין לקנות ברמיה תיבה מכרו תיבה לוקחין ברמיה מטפחת מכרו מספ מספחת לוקחין ברמיה חומשין מכרו חומשין ל לוקחין ברמיה סת אבל איפכא לא להורידן מקדוש מקדושתו לא ואפילו אם קצו בקצת המעות רבר ש שקדושתו חמירה אין יכולין לשנות המותר לקדוש קלה וכן אם גבו מעות לבנות בית המדרש או בית הכנסת או לקנות תיבה או מטפחת או סת ודין לש לשנותן מלצורך שגבו אותן אין משנין אלא מקדוש קלה לחמורה דאם עשו בהן חרבד שגבו בשבילו מ משנין המותר לכל מה שירצו והא דבית הכנסת נמ גמבר הל של כפרים שאין בהם אנשים ממקומות א אחרים שלא יעשה אלא לבני הכפר לבדם אבל של בר ברכים שבאים שם אנשים ממקומות אחרים אפילו בגו אותה משלהם אינה נמכרת אלא אב תלו אותה בודעת היחיד אז יעשה בה היחיד מה שירצה ומלפ המעות גשארם בקדושתו דאם בגו בית סתם וחקר והקרישוהו אחר כך לבית הכנסת דינו בבית הכנסת ומיחו איצו קדוש אלא משישתמש בו אפילו בגאות תחילה לשם בית הכנסת ובשמכדין בני ח הכפר בית הכנסת יכולין למכרו ממכר עולם וה הלוקח יעשה בו מה שירצה חוץ ממרחץ ובורסקי ובית חסבילה ובית הכנסת ונא ואמרינן והמע

האור נוסליו מהם ידים ואפי' הם חמיו שחיד צליות
 בחו חמי טבריא במקומו יכול להטביל בהם ידיו
 אבל ליטול מהם בכלי לא וכו' אם המשיך אותם בא
 בארץ דרך חריץ חוץ למקומו ואינו בחו שיעור מקד
 מקוה אין נוסליו מהם מים מלוחים או ס
 סדוחין שאין חבלב יכול לשתות מהן ואין בהן שיע
 שיעור מקוה פסולין לגטילה אע"פ שבשרים למי מ
 מקוה דאם הם עבירין מחמת טיט שנתערב בהן א
 אם חבלב יכול לשתות מהן בשויו בין לגטילה בין ל
 למקוה דאם אינו יכול לשתות מהם פסולין לשתיה
 מים שיש לו ספק אם צעשה בחו מלאכה
 אם לא או שיש לו ספק אם יש בחו שיעור אם לאו
 או אם הם סחורין או טמאין או ספק אם נטל ידיו
 אם לאו סהור דבל ספק טהרה בידים טהור וצר
 וצריך שיהא במים רביעית וה"ל לאחר אבל לשנים
 שבאו ליטול באחד האחרון אין צריך רביעית ביוז
 שבאו משוירי רביעית ובאו ליטול באחד ותנו מיר
 רביעית ציטליו לאחר אח לשנים מחציו להג אח לשל
 לשלשה או לארבעה מלוג או לחמשה או לעשרה וא
 ואפילו למאה בלו' גדומא קאמר בל זמו שמספיקין
 חמים לשפור לבל אחד על ידיו ג' פעמים בין שנוטל
 שנוטליו זה אחר זה בין בשנוטליו בולז באחד ד
 דתנו מטבילין ארבע וחמשה בצד זה וזה על גב זה
 ובלבר שיבאו בהם חמים פי יבולין להצית יריחו זה
 על גב זה וליטול באחר ובלבר שירפו יריהם בעגיו
 שיגיע חמים לבל אחר ואחר

צריך

קטב

ליזהר מחצי מחיצה שבל

דבר שהוצף בסבילה חוצץ ב
 בגטילה ואם יש לו בצק תחת הצפורן חוצץ אמיל
 הוא מצד הראש ואם יש לו צואה שלא בנגר הבשרת
 חוצץ אבל בנגר הבשר אינו חוצץ דאם אינו מק
 מקפיד עליו אינו חוצץ וכן כל דבר מועט ואינו
 מקפיד עליו אינו חוצץ דתנו רסויח שעל גבי בשר
 ופיש חיון וטיס היוצרים אם מקפיד עליו חוצץ ד
 ואם לאו אינו חוצץ שיעור נטילת ידים לר
 לרב אלמס ז' בל היר ער הקצצה של זרוע ארזי אבי
 ז' בתב חומרה יתירה היא זו והעולם לא נהגו כן
 לבת היר ופסק הוא ער מקום היבור האצבעות לכה
 היר

גרסינו

קטג

בפ"ק דסו וסוסה א

אמר רבי חייא בר אשי אמר
 דב מים ראשון צריך שיגביה ידיו למעלה וסימן לר
 לדבר וינטלם ויגשאם אחרונים צריך שיטפילו י
 ידיו תגיאו גמי חבי הנוטל צריך שיגביה ידיו למעלה
 שלא יבואו חמים שחוץ לספק ויסמאו את הידים
 דתנו מילין מטמאין ומטהרין ער חפרק ביצרנס
 גטל הראשונים ער חפרק והשנייה חוץ לספק זה
 זהו ליר סחורה גטל הראשונים והשניים חוץ
 לספק וחזרו ליר סמאח פי ריו נטילה שארם שומר
 גון חבלי פעמים על ידיו הראשונים סמאין והשני

מסחורין את הראשונים וסומאח וסוהרתו ודוקא ער
 חפרק חילבר בשנוטל ראשונים ושניים חוץ לספק
 לא טיחרו שניים את הראשונים מה שיצא מהם חוץ
 לספק ואם השפיל ידיו וחזרו הראשונים שחוץ לפ
 לספק וידיו עליו סמאין לכך צריך להגביה אצבעו
 אצבעותיו למעלה ובמים אחרונים צריך להשפילם
 כרו שירד הזוחמא שעל ידיו ובספר חמצות כתב
 מה שמזכיר מים ראשונים ושניים היינו דווקא במי
 שבאים לסחר אבל מלבר אילו צריך ליתן עליהם פ
 פעם אחרת כרו לסחר מהן הליבלוד וכל דבר שח
 שחוץ ואתם לא הזכיר במשנה לכך צריך ליתן ע
 עליהם ג' פעמים אחר לחסוך הליבלוד ושתי פעמי
 לטהין תנו מוסיפין על השניים ואינו מוסיפין
 על הראשונים פי אם נשנוטל ידיו בשפיכה ראשונה
 לא נטל ער חפרק אינו יכול ליתן פעם שנייה על
 המקום שלא נטל תחילה כרו שתעלה לו בשפיכה א
 אחת שאין נטילה לחצאי אלא מה שנוטל תחילה ח
 חשיבנו במאן דליתו וצריך ליתן שפיכה אחד
 ער חפרק ואחר כך שפיכה שנייה יכול ליתן לחצאי

ד' שניים מים אחרונים ראשונים מים ראשונים
 תנו גטל ירו אחת ושיפשה בחברתה טמאח פי א
 אפי' שפר מים בירד אחת ושיפשה בחברתה כרו לי
 ליטול שתי ידיו אינו נטילה זו מעלת דאכילו שפר
 באחרונה על שתי ידיו לפי שהמים ששפר על ידו אח
 נטמאו וכשפשה בחברתה טמאח ואין המים שב
 שניים מסחורין אלא דמים שנטמאו מחמת היר עצמ
 ולא חבאים מחמת היר האחרת חילבר השופך מן ח
 חבלי על ידו אחת ושיפשה בחברתה צריך לגבוי
 ידיו ולחזור וליטלם כראי לשיבר הנוטל ידיו צר
 צריך שיטבול לו אחר עליהם דאם אין לו אחר יאת
 יאמרו חבלי בראש אצבעותיו וישפיר על שתי ידיו ב
 כאחת או ישפור על כל אחת רביעית ואחר כך ישפ
 לטפסם שהשופר רביעית כאחת אין צריך מים שני
 לטהין וצריך ליזהר בששופר מים ראשונים
 שלא ישאיר על ידו צרור או קיסם או שום דבר שהיח
 בתוך חמים שאין חשניים מטהרין אלא מים שעל ח
 היר ולא מים שעל הצרור מי שיש לו מבח
 בידו ורטייה עליה כתב ארזי אבי ז' שרי לו במח ש
 שיטול שאר היר שלא במקום הרטייה אע"ג דאמרינן
 בפ"ב דאיתין אינו נטילת ידים לחצאי פי שאינו יכול

ליטול חצי היר ואחר כך חצי השני הגי מילי בשנו
 בשנוטל חצי היר ואחר כך חצי היר אבל הנא שאי
 יבול ליטול חצייה חשני לא דרוי נטילה לחצאין ודו
 ודומה למי שנקטעה אצבעו שנוטל שאר היר
 אמנם יש ליזהר שלא יגעו המים ברטייה שלא יחזר
 חמים שעל הרטייה ויסמאו היר או ישפור רביעית
 מים כאחת על היר שאז לא נסמאו חמים מים דא
 ראשונים נטילין בין בכלי בין על גבי קרקע

אסור

קסד

לאכול בלא נ גטילה אפיל

אם הוא רוצה לברוד ידיו בצ
 במפה או אם אכל בכח שאינו נוגע כפת
 המאכיל את חבירו אין המאכיל צריך ליטול וחא

דריקא אמר רבי אליעזר כל המזלזל בצטילת ידים נע
 ג עקר מן העולם ומיהו במהנה החולבים במלחמה
 פטורין מצטילת ידים ראשונים ואעפ"י שיעודן בר
 רביעית ידו לטול בשפע דאמר רב חסדא אצא מ
 משאי מלא חפני מיא ויחבו לי מלא חפני סיבנתא
 ויברך עני אעפ"י שאינן אלא מדרבנן שהצריכו צ
 צטילה לחולין משום סדר תרומה פ"י שלא יבא לאב
 לאכול תרומה בלא צטילה ידים וסתם ידים שצוה ל
 לסומא ופוטלה התרומה ומשום הכי תקנו שיהא
 דגיל לטלם אח לחולין ואעפ"י שלא היה צריך רחול
 רחולין לאן בני קבולי סומא גיגור ושייך לומר
 וציונו בדבר שהוא מדרבנן ואסמכוה אלא דלא תסו
 תסור ולא יברך עד אחר הצטילה אעפ"י רב הברב
 מכריז עליהם קודם לעשייתו שאני חבא שפעמים
 אין ידיו צקיות ואינו יבול לברך קודם הילכד תקי
 שלעולם יברך אחר בן ועוד כיון ומברך קודם הגי
 הגיגור הדי שפיר קודם לעשייתו שגם הגיגור הוא
 מן המצוה ויגבם היטב קודם שיבצע דאמר רבי א
 אבהו כל האוכל בלא ציגוב ידים באילו אבל לחם ס
 סמא שגאמר ככה יאכלו בני ישראל את לחמם סמא
 בגדים לחם לחם לחם סמא בגימטרי בלא צי
 ציגוב ידים

יד

קס

צוטלין לידים אלא
 מבלי זבל הכלים ב

בשרים אחר בלי אכנים ובלוגל
 גללים וכלי ארמה וצריך שיהא מחזיק רביעית דא
 ואם גיקב בכונס משקה פ"י שאם ישימו על המשקו
 יבצקו בתוכו ורך הצקב והוא גדול מנקב שהמשקו ש
 שבתוך הכלי יוצאין בו אז בטל מתורת בלי ואין צו
 צוטלין ממנו לידים ואפילו אם הוא מחזיק רביעית
 מן הצקב ולמטה והג' שצוטל ררך פיו למעלה ומ
 ומח שממנו מן הצקב מהצקב ולמעלה אינו חשוב ב
 בבלי וצמצא שאין חמים באים על ידו מהבלי אבל א
 אם צוטל ררך הצקב שרי כיון שמחזיק רביעית ממ
 ממנו ולמטה ובתכ בספר חמצות הקסין שאם י
 ייחוד לזתים תורת בלי עליו ומותר לטול ממנו א
 אם יחזיק רביעית ער שיצקב במוציא דית ואיפשר
 לחלק דוקא לענין סומא מועיל ייחוד לזתים א
 אבל לענין צטילה ששיעור בכונס משקה כיון שני
 שניקב בזה השיעור דאינו חשוב עור בלי שבר ב
 בלי או בלי שלם אפילו אם הוא מחזיק רביעית אם
 אינו יכול לעמוד מעצמו בלא סמיכה אינו בלי
 הילכך מגופת חבית שהיא חרה אין צוטלין ממנה
 אבל אם תיקצה שיכולה לעמוד מעצמה ולקבל רבי
 רביעית צוטלין ממנה חמת וכפישה שתיקצו צו
 צוטלין מהן לידים שק וקופה אעפ"י שתקצו שמ
 שמקבלין אין צוטלין מהם שאין ררך לעשותו שיק
 שיקבלו בלי שמתחילה תיקצו בו שאינו יכול
 לעמוד בלא סמיכה ואין משתמשין בו אלא על ידי
 סמיכה חשיב שפיר בלי על כן בתב ארבי אבי זל
 בלי שהוא מלא צקבים מתחתיו ומיו צר למעלה וב
 ובשמניא ארם אצבעו עליו אין חמים יוצאין ובשמס
 ובשמסירו חמים יוצאין מותר לטול ממנו אעפ"י ש

שאינו מחזיק בלום כיון שעשוי לקבלה בעניו זה
 וזה עיקר השמישו נקרא בלי ולא יתן מים לחבי
 בחפניו שאין צוטלין אלא מן הכלי בתב ח
 הרמב"ם ז"ל בלי שצטבר שבירה המטחרתו מיו סו
 סומא אין צוטלין ממנו לידים מפני שהוא שברי כ
 בלי וצריך שיבואו חמים מבח ארם זולא
 בהג' שבתב שמותר להסביל ידיו בבלי דאמר רבא
 האי אריתא דולאי אין צוטלין ממנו לידים פ"י ציג
 ציגור שדולאי מים מן היאור ושופכין בו וחוא צמש
 צמש ממנו לשרח אין ארם יבול להת ידיו לתוכו ב
 ברי שיקלחו חמים עליהם משום דלא אתי מבח גבר
 שכבו פסק בח השופר ואין מסבילין בו הידים
 פ"י אם הסבילו בתוכו לא חשיב טבילה לטהרם מב
 מבח טבילה ושאוביז הם ואי מקריב ידיו לגבי רד
 דולא פ"י שקריב ידיו למקום שפיכת הדלי וחמים ב
 באים מבח הראשון של השופר על ידיו שפיר דמי
 ואי בזיע דולא בכונס משקה פ"י שיש בו נקב מאח
 מאחוריו בכונס משקה ובעוד ששופר ררך פיו לצי
 לציגור הצקב מקלח מאחוריו ליאור מטבילין בו ל
 לידים פ"י וטהורין מבח טבילה דחשובו באילו הש
 הסבילה ביאור וצדוק זה מחבר הכלי ליאור וחשוב
 דחשובין מים שבציגור מחוברת למי היאור וחשיב
 באילו מסבילין ביאור עצמו אעפ"י דצדוק בזה לא חש
 חשיב חיבור לענין טבילה חשיב חיבור אעפ"י שג
 חבית שיש בו מים מניחה על ברכיו ומטה וצוטל מ
 ממנה לידים דחשיב שפיר כח גברא היתה עופ
 בארץ על צרה והמים מקלחין ממנה או שעומדת
 וחמים יוצאין ררך נקב שבה ונתן ידיו שם לא הו
 הווי צטילה אבל אם היה ברזא בנקב והסירו וקבל
 חמים על ידו חשיב שפיר כח גברא וציר להחזירו
 ולחזירו בכל שפיכה ושפיכה קוה פסול לית
 לידים אבל כל ארם אפילו חרש שוטה וקסין וגוי או
 צרה בשרין המטביל ידיו בארבעים סאה ח
 הראויין למקוח שפיר דמי ומברך עני וכו' בת
 הרמב"ם ז"ל כל הצורך לצטילת ידים והסבילם
 במקוה אין צריך דבר אחר ואם הסבילם במים שא
 שאין בהם שיעור מקוה או במים שאובין שכדקע
 לא עשה ולא בלום שאין חמים השאובין מסהרין את
 הידים אלא בצטילה

צריך

קסא

שיחא במים
 מראה מים

שאם צשתגו מראיהן בין מה'
 מחמת מקומו בין מחמת דבר אחר שצפל לתוכו פס
 פסולין ברתצו צפל לתוכו קונקמוס וקונקנתים וש
 ושיגו מראיהן פסולין ושלא נעשה בהן מלאכה ד
 דתנן עשה בהן מלאכה אי ששרה בהן פתו פסולין
 הריח בהן בליים פסולין ואם הריח בהן בליים חושש
 או בליים מורחין בשירים המים שהגחתום
 שסבל בהן גלוסקיו פסולין אבל אותם שמסבל בה
 ידיו וסח גלוסקיו בשרין ובלכך שלא ישתגו מראי
 מראיתו בתב הרמב"ם ז"ל אם צתגלו ג
 גלוי האוסר אותם בשתייה פסולין ואיפשר שהאיד
 שאין חוששין לגלוי בשרין לצטילה חשי ח

צקבעין יחד כל אחר מברך לעצמו דאם אמרו אכל
 באו או במקום פלוני שהבינו מקום לאבילתו הוי
 קבע ואפילו בלא חסיבה ובעל הבית עם בניו
 ביתו הוי שפיר קביעות אפילו בלא חסבה והאירצא
 שאין אנו רגילין בחסבה ישיבה דירד הוי קביעות
 ואפילו לבני חבליה כהסבה דירחו רמי. וחיפא שח
 שהמסובין רבים גדול שבכולם גוצע דאם יש עמה
 בעל הבית הוא בוצע ואפילו אם האודה גדול ואיו
 המסובין רשאין לטעום עד שיטעום הבוצע דאם כל
 אחר אובל מבכרו ואין כולם זקוקין לבכר אחר דש
 רשאין לטעום קודם ואם הוא שבת אינם רשאין ל
 לטעום קודם אלא אם יהיה לפני כל אחר לחם משנה
 אין הבוצע רשאי לבצוע ער שיכלה אמר מפי רד
 דוב העוגין הבוצע פושט תחילה לקערה לאכול קר
 דאם בא לחלוץ כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הר
 חרשות בירד מי שאינו אובל אינו יכול לב
 לבדר ברכת המוציא לחוציא האובלין דתנן לא יט
 יפרוס אדם פרוסה לאחר אלא אם בן אובל עמהם
 אבל פרוס הוא לבניו ולבני ביתו אלא שאינו אובל
 בוי לחגכם במצות

קסט

לפניו חתיבות
 של פת ופת ש

הדר

שלם חבל ממין אחר מברך על ח
 השלם אפילו הוא פת קיבר והחתיבות פת צקייח
 ואפילו אם השלם קטן מן החתיבות אבל אם השל
 שעורין והחתיבות חטין אפילו היא קטנה מגית
 הפירוסה תחת השלימה ובוצע משתיחו יחד פת
 שעורים ופת כוסמין מברך על השעורים כיון שה
 שהוא ממין שבעה אלא שהכוסמין יפין יותר
 פת צקייח ופת קיבר והוא ממין אחר מברך על ח
 הצקייח טחרה וטמאה מברך על הסחורה פת צק
 צקייח טמאה ופת קיבר טחורה מברך על איזה מה
 שירצה וכן פת צוים צקייח ופת קיבר של ישראל מ
 מברך על איזה מהן שירצה פת הבאת בבס
 בכסנין וחוא פת שעשוי במין ביסים מלאים סובר
 ושקרים ואגוזים ומיני תבלין מברך עליו בורא מינ
 מיני מזונות ולאחריו ברכה מעין שלשה דאם
 אכל ממנו שיעור שאחרים רגילין לקבוע עליו אלא
 שהוא לא שבע ממנו מברך עליו המוציא ושלש ברכ
 ברכות דאם מתחילה היה ברעתו לאכול ממנו מע
 מעט ובירד מיני מזונות ואחר כך אכל שיעור שא
 שאחרים קובעין עליו יברך עליו שלש ברכות אע
 אלא שלא בירד המוציא תחילה ואם אכל שיעור ש
 שאחרים אינו קובעין עליו אלא שהוא קובע עליו
 אינו מברך המוציא וזו ברכות דבטלה ועתו דבתר ד
 דובא אזליגן לחמניות אותן שבלילתן ע
 עכה לחם גמור הוא ומברכין עליהם המוציא וזו ב
 ברכות ואותן שבלילתן רכה ורקין מאו מברכין ע
 עליהן בורא מיני מזונות ואם קבע סעודה תיה עליה
 מברך המוציא וזו ברכות ואי אכיל להו בתוך חסע
 הסעודה שלא מחמת סעודה סעוגין ברכה לפניהם
 ולא לאחריהם ופת גמור אפילו על פחות מבזית
 מברכין עליו המוציא אבל לאחריו אין מברכין זב

ברכות אלא על בזית אמר רב יונה חביצא
 אי אית כחן פירורין בזית מברכין עליהו המוציא
 דג ברכות ואי לא מברך עליו בורא מיני מזונות ד
 ולבסות ברכה מעין שלשה ורב ששת אמר אלא ולי
 דלית כחן בזית אמר רבא והוא דאית ביה תודיתא
 דגחמא וכן הילכתא פי חביצא פירורי לחם שגרב
 שגרבקין יחד על ידי מרק דכל דבר שגרבק יחד נק
 צקרא חביצה כמו חביצה דתמרי ופי' הר יונה רגה
 חלוקים יש בו חיבא שנתבשל אם יש בהן בזית מ
 מברך עליהם המוציא וזו ברכות דאם אין בהם כז
 בזית אלא שגראח שיש תואר לחם אין מברך עליה
 אלא בורא מיני מזונות דכיון שנתבשל אינו חשוב
 תואר לחם דאם אינו מבושל אלא שהוא מחובר ע
 על ידי רבש או מרק אם יש בפרוסות בזית מברך
 עליו המוציא אפילו אין לו תואר לחם דאם אין ב
 בהן בזית אם יש בהן תואר לחם מברך עליו המוצ
 המוציא דאם אין בהם תואר לחם מברך בורא מינ
 מיני מזונות דאם אינו לא מבושל ולא מחובר אלא
 מסודר רק רק אלא שאין בו בזית ולא תואר לחם
 מברך עליו המוציא וזו ברכות דכיון שהוא פת
 בפני עצמו ואינו יוצא לעילם מתורת פת כל דבר
 שבלילתו עכה אפילו בשלו במים או טגנו בשמן ל
 לחם גמור הוא וחיוב בחלה ומברכין עליו המוציא
 דבלבר שיש בו תואר לחם בלילתו רכה ובשלך
 במים או טגנו בשמן לא לחם הוא לענין חלה וזו
 והמוציא דאם אפאן באילפס בלא משקה לא אהו
 חוי לחם לריש לקיש ולר' יוחנן חוי לחם ופסק ד
 ר' פריש לקיש ור' פסק בר' יוחנן ולזה הסכים אא
 זל טרוקצין והוא שעושין גומא בבירה ונותן ב
 בה קמח ומים ומערבה בה ונאפה בה חיוב בחלה
 ומברך עליו המוציא דאם יוצא בו ירי חובתו בפס
 גיון שהוא בגומא ומתקבצין יחד ונעשה במרפת ג
 גמור אבל טרייתא שבלילתו רכה והוא שלוקחין ק
 קמח ומים ומערבין אותו ושופכין אותו על הכיר
 דהוא גתפסט ונאפה אין עליו תודת לחם ומברכין
 עליו בורא מיני מזונות דאם קובע סעודתו עליו מ
 מברך המוציא ושלש ברכות דהמא דהגורקא ד
 והוא לחם שאופין בשפור ומושחין אותו בשמן או
 במי בצים מברכין עליו בורא מיני מזונות וכן על
 לחם העשוי לכותח שאין אפיון אותו בתנור אלא ב
 בתמח ואם עשאן בעבים פי' ערובה דנאח בעין גלל
 גלסקא חייבת בחלה

והדר בר

מביאין לפניו
 לאכול ובל דבר ש
 שמביאין לפניו שיש לו ריח ואים תאב לו צריך לית
 ליתו ממנו מיר לשמש ומיהו מידת חסירות היא לי
 ליתן לו מיד מכל מין ומין דגרסינן בכתובות חבל
 משחין בפני השמש פי' שלא ליתן ממנו עד שיאכל
 המסובין חוץ מבשר שמן כל השנה ויין ישן בחק
 בתקופת תמוז שצריך ליתן לו מיר ואסיקנא בלל
 בללא רמילתא כל דאית ליה ריח דאית ביה קיוחא צ
 צריך ליתן לו אבוח בר' איתי ומנימין בר' איתי דת

אמר

דב גוסל אדם וידו שהיה ו

קסה

דמתנה עליהם כל השם גדול

בתיב בספר המצות החלבי ורבים חשיבו ב בשעת הדחק ואם אחר שהתנה שחריית נדחמו לו מי מים לא יברד ידאח שפוסק שאינו מתיר בהנאי אל אלא על ידו דחק וכן כתב הר"ם ז"ל ודוקא היבא דל הלא שביתו מיא ודוקא שחריית דדוקא שלא יסנפו אבל ארזי אבי ז"ל מתיר אפילו שלא בשעת הדחק וצ"ח פי רש"י ז"ל דבלבד שחור מלסמא ומלסנאם וכן כתב הרמב"ם ז"ל ובלבד שלא יסודדעתו מ מהם

מי

שיצא מבית הכסא ו דרוצה ליסול ידיו ל

קסו

לאכילה שאף לרש"י ז"ל אם צריך ל ליסול שני פעמים והשיב שאלתי אתו יעקב ב"ר יקר יקר ואומר שצריך ליסול שני צטלות על הראשונה אשר יצר העל השנייה על צטלות ידים אבל אני סב סבירא גטילה אחת עולה לבאן ולבאן והרמב"ם ז"ל היה נוהג כד יעקב ב"ר יקר דאי גטילה אחת מ מברד אשר יצר ואחר כך עניו הדי הפסק וכן היה צוהג ארזי אבי ז"ל והר"ם ז"ל כתב דלא הוי הפסק ויראה להבריע דלאחר שפסק פעם אחת על ידיו ד ומשפשה יברד אשר יצר ואחר כך בשעה גיבוב ע"י ואם רבים מסובים בסעודה הגדול מתחיל דתגיא מים ראשונים מתחילין מן הגדול

ס

דר חסבה בזמן שחז שתי מסות גדול מיסב בראש ושני לו למסח המינו היו לו גמסות גדול מיסב בראש ושני לו למסח הימנו וש ושלישי לו למסח הימנו גרסינו בגמ' חזקת חבתים שלחן של תלמיד חכמים ביצר שני שלישי ג גריל ושליש גלאי שעליו בוסות וקערות פי שני ש שלישי מבוכה במפה שלישי בכל צר ושליש האמצע מ מגולח וסבעתו שתולין אותו בו אם יש הינדוק שגורש אצל אביו והפכנו בעניין שתביא הסבעת לח לחוץ שלא ישחוק בו התינוק ויצעגע השלחן ואם אין תינוק ויש שמשמש בסעודה והפכנו לצד פנים ש שלא ובשל בו השמש ואם אין שמש יהפכנו לצד חוץ והני מילי בלילה אבל ביום אפילו אם יש שם שמ שמש יהפכנו לצד חוץ שיובל לראות ולא יבשל בו

דינגב

ידיו היסב ויברד מיד ברבת המוצי דמיהו רבינו יואל

קסז

בתב שאי לחוש על הפסק בין צטילה להמוציא דביוז שהשולחן למניו ורעתו לאבול לא חשיב היסח רעת וחחיא דתכת לגטילה ברבא מפר' לה על מים אחרוני וכן מיר ר'יה דחרם במ"ז וארזי אבי ז"ל היה דגיל אח כראשונים שלא להפסיק ושלא לברר והיה דגיל בשחיה בסעודה מיסב עם אחרים היה גוסל ב

באחרונה שלא להפסיק ומתוך חירושלמי משמע צ גם כן דחחיא דתכת לגטילה ברבא אמר דאשונים קאי דאית התם התוכח ברבת המוציא צטילת ידו אינו גיזוק בגל אותה סעודה

קסה

ממקום ש היפה שב

ריבזיע

שבפת במקום שנאפה חי היסב ויהתוד פידוסת הבציעה ויניחנה מחוברת ל לפת דיתחיל לברד ואחר פיסיים הברכה יפרינה בדי שהכלה הברכה בעור הפת שלם ויש שאין רוצים להתוד הלחם כלל קודם הברכה פרי שיהא שלם מ ממש בשעה הברכה וכתב ארזי אבי ז"ל ול זלא צהירא לי דחשוב הפסק מה שמתאחר לחתוד ח הלחם ושוחא בו בין ברבא לאכילה אלא חותר דאינו מפריד הפרוסה עד לאחר הברכה וצריך להתוד מפ שאם יאחוז בפרוסה שיעלח שאר הכיבר עמו דאם ל לא כן חשוב כפרוס ושיעור הפרוסה כתב הרמב"ם ז"ל לא יבצע פרוסה קטנה מפני שנראה כצר עין ול זלא פרוסה יותר מבציעה מפני שנראה כרעכתו ו ציבדק המוציא לחם מן הארץ ואלע"ג ומוציא ערוח שפי דבולד עלמא מורד בגמרא לשעבר משמע וצריך לכוד שעבר ובהמוציא פליגי אפילו הכי פסיק תל תלמודא המוציא ויבויז בברכתו למה שמוציא בפיו דיתן דיוח בין לחם דכין מו שלא יכליע המיל המילות דיתן שתי ידיו על הפת שיש בהו עשרה אצבעות בגנר עשר מצות התלויות בפת לא תח תחדש בשור ובחמור לא תזדע בלאים לקס שכתח פיאח ביבורים תרומה מעשר ראשון מעשר שיגיו ח חלה ולכר יש עשר תיבות בכרבת המוציא ועשר תי תיבות בפסוק מצמיח חרים חציר ועשר תיבות בפ בפסוק עיני כל אליך ישברו ועשרה תיבות בפסוק אהץ חיסה ועשרה תיבות בפסוק ויתו לך ולא יב יבצע עד שיביא לפניו מלח או ליפתו ללפת בו פד פרוסת הבציעה ואם הפת גס ייה אין צריך וכן כת דבי חגאל והרמב"ם ז"ל ואם הפת מתוללת בתבל בתבלין או מלוח במלח בעין שלבו אין צריך ויאב ויאבל מיד ולא יסית בין ברבא לאכילה ואם סח ב ברברים בטלים צריך לחזור ולברד ומיה

שה בצרבי הסעודה כמו קחו מפרוסת הברכה או ח הביאו מלח או ליפתו לא הוי הפסק ואפילו אמר הביאו מאכל לבחמה לא הוי הפסק דחשיב צרבי סעודה דאמר רבי יחידיה אמר רב אסור לאכול קוד קודם שיתו מאכל לבחמתו שנאמר ונתתי עשב בשר בשרד לבחמתו והרר ואבלת ושבעת ואם שבת וא זאבל ולא בירד למניו המוציא אם בזכר בתוד הסעו הסעודה מברד ואם לא נזכר עד שגמר סעודתו אינו מברד ואם הוא מצופק אם בירד אם לאו בתכוד הרמב"ם ז"ל יברד מספק וצ"ח אלא מדרבנן ולא יברד מספק וכן בס"ח ואם בירד במקום ברב ברבת המוציא שהכל נחיה ברב או שאמר בידו ד דחמנא מלכא מרי דהאי פיתא יצא ואם הם שנים או רבים אחר מברד לכולם ודוקא שהסיכו שהוא ירד קבע אבל חיו יושבי בלא הסיבה כיון שאינן

שבת

והבליט משקין לתוך סיו בלא בדכה בולען מ

מי רחוק ואינו מברך עליהם שבת והבליט או אובליט לתוך סיו בלא בדכה אם הוא דבר שלא צמא צמא אם יפלטו יפלטו דיברד עליו ואם הוא רב דבר צמא יפלטו לדבר אחד ומכרד

מים

אמצעיים דשו ושות אמר רב

צמחן לא שנו אלא בין תבשיל ל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה פי' בידת תבשיל אפילו היה הראשון של בשר והשני של גבינ אין צריך ליטול בידו שאין הבשר בעינו ואין בו אל טעם בשר וגם השני אין בו אלא טעם גבינה אבל אם אכל אחר התבשיל של בשר הגבינה בעין חובה וידא ליטיל וארצי אבי זל היה רגיל ליטול ידיו ב בין בשר לרבים דחמירא סבתא מאיסורא

בתם בהלכות גדולות שהאובל בשר מותר לאכול אחריו גבינה מיד על ידו קינח ונטילה וכתב ארצי אבי זל ולא נהנה העולם בו אלא נהניו שלא לאכול גבינה אחר בשר אפילו היא בשר עונה ואין ל לטנות חמנה הילכך אין לאכול גבינה אחר בשר ע עד שישרא כשיעור שמזמן סעודת חבקר עד זמן סע סעודת הערב ואם יש בשר בין השיניים צריך להס סעודת הערב ואם יש בשר בין השיניים צריך להס להסירו ובשר אחר גבינה מותר מיד על ידו קינח ו דהרהח פיו ונטילת ידים ואם הוא יום ורואה שיריד גקיות אין צריך נטילה והקינח הוא שילעיס פת ויקנח סיו בו או בכל דבר חוץ מקמחא רשערי ממ מפני שהוא רר וצבוק בחגיבים וכו' לא בתמרי וירק זירקי ואחר הקינח ירח סיו במים או בידו זמא שני אבסגאים שאין מברין זה את זה אובליט על ש ש'ח' אחר זה בשר וזה גבינה ואין חוששין ואם היו מברין זה את זה או שני אחין אפילו מקפירין זה על זה אסורין עד שיעשה שם הכירא ביניהם ב כגון להפסיק בקצק או בלחם או שיאכל כל אחר ע על מפה שלו לברך

קערה

שבתור הסעו הסעודה עב

מברכין עליו בדיא פרו הגפז ואם אין לו אלא בוס אחר מניחו ער לאח המזון ו ומכרד עליו בדכת המזון והג' שצריך לברך בתור הסעודה שלא קבע לשתות לפני המזון אבל אם ק קבע לשתות לפני המזון אין צריך לברך בתור המ המזון דיון שלפני המזון מותר וכן יין של קירוש מותר יין שבתור המזון וכו' יין של חבולה אם הב הבויל על השלחן מותר יין שבתור המזון ויין של שלפני המזון מותר גם כן יין שלאחר המזון פי' ע מי שרגיל לקבוע לשתות יין אחר צמד סעודתו לפנ לפני ברכת המזון יין שלפני המזון מותר אפ רבה לא שנו דיון שלפני המזון מותר יין שלאחר המ המזון אלא בשבתות וימים טובים שאדם קובע ע צמחן על חיון הילכך בשבירד לפני המזון היה דעת

דעתו גם על שלאחר המזון אבל כל ימות השנה כיר בירד על חיון שלפני המזון לא מסר שלאחר המזון וכתב הראב"ד זל ודוקא במקום שאין חיון מצוי אבל במקומות הללו שהיו מצוי אין חילוק בין שבתות ד'ס לחול לעולם מותר ודוקא יין ששותין קודם ברכת המזון אחר צמד סעודה איתו הוא מ'ס אבל אחר ברכת המזון יין שמברכין עליו ברכת המ המזון צריך לברך עליו ואינו צמחן ביין שלפני המ המזון לא שגא חול ולא שגא שבת ואז לא היה לוי יין לפני המזון ובירד על חיון שבתור המזון אינו מותר אפילו יין שלפני ברכת המזון אחר צמד סעוד וכל מה ששותין בתור הסעודה די לו בכיבה אחת והג' כשתם אבל אם בשבירד לא היה רעתו לשתות דק אותו הבס וצמחן לשתות אחר פי' בתור הסעוד צריך לברך עליו ודוקא לפני חיון צריך לברך בת בתור הסעודה אבל לאחיו אין צריך לברך דחשיבו דחשיבו ברבים הבאים מחמת הסעודה לפי שאין דרר לאביל בלא שתייה ואחיו לא היה צריך לברך לפניו אלא משום שהיא חשיב וקובע ברכה לעצמו ולברך צריך ברכת לפניו וכתב בתב שיש לברך ע על כל מים שנסעודה וארצי אבי זל בתב יא שיש לברך על המים שבתור הסעודה על כל פעם ופעם דצמחן הוי שאין אדם שותח מים אלא לצמא ולא מ מסתד לי בלל כי יודע הוא שאי איפשר לו לאכול בלא שתייה ואינו מסיח דעתו משתייה כל זמן שהיא אביל והרצח להסתלק מז' חספס י'ש' קירם נטילה במקום אכילתו ויברך על המים על דעת לשתות בתור סעודתו עב' ואם הטסוב הצטובי רבים אפילו חסכו ביחד בל' אחר דאחר מ מכרד לעצמו על חיון שבתור המזון כיון ראוי בית הבליעה פנוי וכתב ר' ס' זל ואין לב המסורג אל המכרד אלא לבלוע ובעינו דעת שומע ומשמיע ובתב ארצי אבי זל ומסעם ד' ז' אם אמר המכרד ס סברי מדגז ד' ז' מפניו בית הבליעה כרי לשמוע ש שפיר דמי ומיחו לא נחירא האי טעמא סאינפ' שאי שאובליט יבליטן לשמוע חברה ולצאת בשמיעה ו דג' הסעם כמי שמפדש בירושלמי שאינו יכולין ל לענות אצו שאין מסיחין בסעודה שמא יקדים קב קבא לירשט ואפילו אם שומע בעינה ויוצא ב' אע ע' ויהא אצו חיישינן שמא יצנח אמן חילכך בכל עב ענין כל אחר מברך לעצמו ועל חיון שלאחר המ המזון אם הסבר אחר מברך לבילם ולריון אפילו ב בלא הסיכה דגסה כתב שאין אנו רגילין לקבוע אל בפת אבל ביין ד' כל שאר רבדים אין אחר פוסר את חכירו ול' דמאי שגא האידנא מבימחם אלאור וראי אין חילוק דגפת ויין אין אחר פוסר את חב חכירו אלא בהסיכה ולריון אפילו בישיבה וכשאר כל הרבדים אפילו לריוחו אחר פוסר את חכירו כי בישיבת לחור ואם הביאו לפניו גם שאר משקין א אחר הסעודה עם חיון אין צריכין לברך עליון דיי דיון פוסר כל מיני משקין ואותו שמכרד על חיון שלאחר המזון הוא מברך על המזוגמר פי מיני עשבים שהיו רגילין להביא אחר הסעודה ולע ולעשגו על הגחלים ומברכין משתעלה תמורתו ב

ובל' אחר דאחר מ מכרד לעצמו על חיון שבתור המזון כיון ראוי בית הבליעה פנוי וכתב ר' ס' זל ואין לב המסורג אל המכרד אלא לבלוע ובעינו דעת שומע ומשמיע ובתב ארצי אבי זל ומסעם ד' ז' אם אמר המכרד ס סברי מדגז ד' ז' מפניו בית הבליעה כרי לשמוע ש שפיר דמי ומיחו לא נחירא האי טעמא סאינפ' שאי שאובליט יבליטן לשמוע חברה ולצאת בשמיעה ו דג' הסעם כמי שמפדש בירושלמי שאינו יכולין ל לענות אצו שאין מסיחין בסעודה שמא יקדים קב קבא לירשט ואפילו אם שומע בעינה ויוצא ב' אע ע' ויהא אצו חיישינן שמא יצנח אמן חילכך בכל עב ענין כל אחר מברך לעצמו ועל חיון שלאחר המ המזון אם הסבר אחר מברך לבילם ולריון אפילו ב בלא הסיכה דגסה כתב שאין אנו רגילין לקבוע אל בפת אבל ביין ד' כל שאר רבדים אין אחר פוסר את חכירו ול' דמאי שגא האידנא מבימחם אלאור וראי אין חילוק דגפת ויין אין אחר פוסר את חב חכירו אלא בהסיכה ולריון אפילו בישיבה וכשאר כל הרבדים אפילו לריוחו אחר פוסר את חכירו כי בישיבת לחור ואם הביאו לפניו גם שאר משקין א אחר הסעודה עם חיון אין צריכין לברך עליון דיי דיון פוסר כל מיני משקין ואותו שמכרד על חיון שלאחר המזון הוא מברך על המזוגמר פי מיני עשבים שהיו רגילין להביא אחר הסעודה ולע ולעשגו על הגחלים ומברכין משתעלה תמורתו ב

77
מ
27

שפי לית מבל מינא ומינא וחד לא ספי ליה אלא מ
מחד מינא ומר משתעי אליהו בהדיה ומר לא משת
משתעי ליה בהדיה ומיה לא יתו לו כל זמן שחבוס
ביד שמא מתוד שהזא טנוד בפרוסת ישפוד הבוס
ובן כשהבוס ביד בעל הבית שמא יסתכל לראות
מ שנתנו לשמש וישפוד הבוס ואסוד ליתו לו פרו
נ' דסח אלא אם יודע בו שנטל ירוד השמש מכרד ב
בורא פרי הגפן על כל בוס ובוס שיתנו לו אבל ב
ברכה אחרונה אינו צריך לברר אלא בסוף אבל על
כל פרוסה ופרוסה אינו צריך לברר אם יש אדם חס
חשוב בסעודה שאז יודע שיתנו לו כל צרכו ואם א
אין אדם חשוב בסעודה צריך לברר גם על כל פרוס
ופרוסה

קעמ

משיחין בסעודה
דאיתגז בירושל

אין

בירושלמי אפילו מאן דעסיש בג
בגז מיכלא אסוד למימר ליה אסודתא משום סבנת
גריסין בג אמר להם הממונה הלכה בסעודה ארם י
יוצא להטיל מים גוטל ירו אחת אותה שטיפשה בה
דיבר עם חבירו והפליג גוטל שתיחז ביון שחסי
שחסי דעתו ובשנוטל גוטל בפנים בפני בולם
שלא יחשוהו שלא נטל אמר רב צחמן לא
שגז אלא לשתות אבל לאכול גוטל אפילו בהדץ
מידע ידעי דאציגא דעתיה ולא אכיל בלא גסילה
שנים ממתנין זה את זה בקערה שלשה אין ממתני
ממתנין משיירין פיאה בקערה דאין משיירין
פיאה באילפס בתב הרמבם זל אינו מסתכלין
בפני האוכל ולא במנתו שלא לבוישו גריסין בג
בג ערבי פסחים לא יאכל אדם תרין פי לא יאכל ד
ולא ישתה זוגות משום סבנה גריסין במסכת ד
דרר ארץ חכנס לבית כל מה שיאמר לו בעל הבית
יעשה מעשה בר שמעון בן אנספרס שנבג
שנבנסו אורחים אצלו וגזר עליהם שיאכלו וישתו
והיו גזורים ומבלים והלכה אותם לא יחא אדם ק
קפדו בסעודתו לא יאכל אדם פרוסה בביצה ואם
אכל דרי זה גררו ולא ישתה בוסו בבת אחת ואם
שתה דרי זה גררו בשתי פעמים דרי זה דרך ארץ
שלשה דרי זה מנסי הרוח ולא יאכל שום ובצל מר
מ' אשו אלא מעליו ואם אכל דרי זה דעבתו ולא י
יביא שני בוסות בסעודתו ויברר ברבת המזון מפ
מפני שנראה בגררו שנים שיושבין על השלחן
הגרוד פושט ירוד תחילה והשולח ירוד בפני מי שגר
שגרול ממנו דרי זה גררו מעשה בר עקי
עקיבא שעשה משתה לתלמידיו הביאו לפניו שג
שני תבשילין אחר תי ואחר מבוסל בתחילה הביאו
לפניהם קלח בא הפסח שבחם אחז הקלח בירו זה
ותלשו ולא בא אחריו משר ירו הימנו דאבל פתול
לברו חטיפש שבחן אחז הקלח בשתי ירוד אמר ליה
ד עקיבא לא בני אלא חנח עקיבד עליו בתוד קער
ותלוש בו הנכנס לבית לא יאמר תנו אכל ער
שיאמר הם לא יאמר אדם לחבירו בא ואכול מ
מה שהאבלתני שזהו דרר ריבית ובירושלים היו חד
חופכין לא יפרוס אדם פרוסה על גבי קערה א

אבל מקצת הקערה בפרוסה ולא ילקט פירורין זי
ויניח על גבי השלחן שהוא ממחה דעתו של חבירו
ולא ישוד פרוסה ויניחה על גבי השלחן ולא על
גבי הקערה ולא ישוד פרוסה ויניחה לפני חבירו
לפי שאין דעת חבירות שזה ולא ישתח מן הב
בוס ויתו לחבירו מפני סבנת צפשות ולא ישתה
בוסו ויניחהו על השלחן אלא יאחז בירו ער שיבא
השמש ויתנו לו הנכנס לסעודה לא יקח חלק
חלקו ויתנו לשמש שמא יארע ובר קילקול בסעוד
אלא יטלנו ויניחהו ואחר כך יתנו לו אורחים
הנכנסין אצל בעל הבית אינו רשאי לנטול מלפניה
דליתו לבנו או לעבדו של בעל הבית אלא אצבטלו
דשות מבעל הבית גריסין בג המוכר את הפ
הפירות מנהג גרול היה בירושלים המוסר סעודה
לחבירו וקלקלה צריך ליתן לו דמי בושתו ובוסת א
אורחיו וגם מנהג אחר היה שם מפח פרוסה על
הפתח כל זמן שהמפח פרוסה אורחים ובנסין
גסילתקה המפה אין אורחים ובנסין גריסין בג
אחר דיני ממונות גקיי הרעת שבירושלים לא היו מ
מסובין בסעודה אלא אם בו יודעין מי מיסב עמה
עמהן

קעב

שמואל עוש
עושה ארם צ

אמר

צרכיו בפת וחילבתא כותיה
דהני מילי במירי דלא עמאס אבל במירי דממאס צ
ביה לא חילכר אין מניחין עליו בשר חי ואין מעב
מעביריו עליו בוס מלא ואין סומכין בו קערה אי
ממאס בהבי אבל אי לא ממאס בהבי שרי
דאין גוסלין הירים ביון ביון חיו ביון מזוג אפילו גס
גסילה שאינה צורך אכילה ואין זורקין הפת משן
בזיון אוכלין דבשב שאין זורקין הפת בר אין זור
זורקין כל האוכלין הנמאסין על ידי זריקה אבל
מירי דלא ממאס בגז רמוגים ואגוזים שרי
בתב ארני אבי זל יש גזרין לאכול רייסא בפת כמ
במקום צבא ביון שאובלין הפת אחר כך ובמסכת
סופרים גריסין אין גזרין בזוי באובלין ואין זור
זורקים אוכלים ממקום למקום ולא ישב על קוף
מלאה תאנים וגרורות אבל יושב הוא על קופה מל
מליאה קטנית או על עיגול של רבילה מפני שגהגו
כן אין סומכין באובלין ואין מבסין באובלין ו
דאין אוכלין באובלין אלא אם היו ראויין לאכילה
פי ראויין לאכילה אילו עם אולו ואובלין ביחד
ולפי זה אסור לאכול רייסא בפת במקום כח ואיפש
דחייא דמסבת סופרים פליגא ארשמואל דקתני אי
סומכין ואין מבסין באובלין ושמואל שרי דחא לא
מימאס ואזו קיימא לן בשמואל ולא מימאס הפת
שאוכל כח הריסא ואני דאיתי גדולים שחיד או
אובלי ככל פעם מעט מזיחפת עם הריסא עב
ממשיכין יין בצינורות לפני חתן וכלה והוא שיקבל
שיקבלנו בבלי לפני הצינור וזורקין לפניהם
קליות ואגוזין בימות החמה שאינו גמאס אבל לא
בימות הגשמים מפני שנמאסין ולא תתיבות וגלוס
דגלופקאות לעולם

גן ת
114

ולשתות עד שיברך עליו תחילה דביון שגסל ידיו
ברוך לברך היסוד רעתו מלאכול ולשתות ואין חכר
חברכה שבירך תחילה פוטרת מה שרוצה לאכול עד
עוד ולברך צריך לברך עליו ואי אמר חב לן וצבריר
הוי היסוד רעת כמו צטילת ידים ומי שסומך על ש
שלחן אחרים אפילו אמר חב לן וצבריר לא הוי היס
היסוד רעת עד שיאמר בעל הבית

ולאחר

קפח

שימורו
יברך בו

ברכת המזון ויש נוהגין
לחסור השלחן קודם ברכת המזון ומביא ראיה מ
מהחיא ודבא דר זירא איסקלעו לבית דיש גלוהא לכת
וסליקו הבא מקמיהו פו קודם ברכת המזון שרר
לחז וסתנא וכול אלמא שהיו רגילין לחסור השלחן
קודם ברכת המזון ובתב ארני אבי זל שאין ראיה
משם שחיו שלחנות שלחם קטנות כל אחד שלחנו
לפניו ולא היו מסירין השלחן מלפני המכרר אבל
אנו שאוכלי בולגו על שלחן אחד אין נכון להסיר ה
המפה ותלחם עד אחר ברכת המזון ויש נוהגין ש
שמניחין כל הלחם והמפה לפני המברך וצריך לי
ליטול ידיו קודם שיברך וקודם שיטול יבכר הבית
שלא ישארו שם פירודין וימאסו במים של גטילה
ואע"פ שמותר לאבר הפירודין שאין בהם כזית שמא
יחא חשמש עם הארץ שמותר להשתמש בשמש עם
הארץ ויניח גם הפירודין שיש בהן בזה שאסור ל
לאכרו לכר יבכר תחילה

ואחר כר

קפב

יסול
ידיו

דאמר רבי יהודה
אמר חב דאמריו לח במתניתא תאנא וההקדשות א
אילו צנים האשונים והיותם קדושים אילו מים אחר
אחרונים בוי קדוש זה שמן ערב פי שמואל חיה
בשמן בוי להסיר הזוהמא אגו י אחיכם זו
גצה נחם חובה דגרסינן בגל כל הבשר אמר רב אחרי
גר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן מים ראשונים מצ
מזנה נאחזין חובה ומפר טעמא מערב מליה סדומ
סדומות שמכמא את העינים ואמרן חכמים זל אל
אכילתך צבול מלח ויש לחוש שבאקלה סדומית מ
מעבר בבה וחצריכו ליטול הידים שלא ישאר בהם ש
שים דבר ממנו ואפילו ההולכה במחנה לפי חמח
שפסודין ממים ראשונים חייבין באחרונים וא"כ
צטילת על גבי קרקע מפני שרוח רעת שורה עליהם
ומיחו אם גטל על גבי עצים רקים או ביצא ב
בזה שפיר דמי וציון צטילת אלא בצונז אב
אבל כחמיו לא מפני שמעמקעין את הידים וא"כ מ
מעכרוז את הזוחמא ודוקא חמיו שתיר צבנות
בחד אבל פושדיו שפיר דמי ואין צריך ליטול אלא
עד הפרק השני של אצבעות וצריך שיטפיל ראש אצ
אצבעותיו למסח בוי שתרר הזוחמא ואם המסובי
רשים עד חמש מתחילין מן הקסן ונמשלין דר י
ישיבתו ואין מבבדין זה את זה ליטול גדול שבהן
תחילה עד שמגיע לחמשה אחרונים וביון שלא צשא

צשארן א"א ה שלא צטלו מתחילין בגדול שבחמשה
שהוא המכרר וכתב הרמ"ח זל ביון שהוא חובה
צריך לברך עליהם וקצת הגאונים זל בתב שיש ל
לברך עליהם על רחיצת ידים וכחג בתב ביון שאי
שאינו אלא לצורך הארם משום מלח סדומית אינו ש
טעונין ברבחה וכן כתב רב עמרם זל שאין לב
לברך עליהם לא על צטילת ידים ולא על רחיצת י
ידים ולא על שטיפת ידים ונתן סימן לרובד בשמת
בשמתא זלש והראב"ד זל חבריע שאם אבל תבש
הבשיל שידיו מזוהמות טעון ברבחה על רחיצת ידים
ואם אבל פת חריבה שצריך מים אחרונים משום גל
מלת סדומית אין טעונין ולא עוד אלא א
אם ירצה יטול ידיו אחר ברכת המזון ויד אבל ביר
צירים מזוהמות לא יברך עד שיטול ורב אחא ג
משברא בתב כל דבר שאינו ק"ב על גבי המזבח וצק
צרא מזוהם וצריך לברך עליו וכת עור
שהמברך לפי שמזכיר את השם צריך שיטול קודם
אבל האחרים אינו אלא משום סכנת מלח סדומית
ואם רצו אין צטילת קודם ברבחה וחתום
זהתוספות כתבו מה שלא צהנו בחו ד אירנא אות ש
שאינו מכריזין לפי שאין מלח סדומית בינינו והמכ
והמברך צמי ביון שאין אגו עשישו כמו שאומ' חפסו
בי קדוש זה שמו ערב גם בצטילה לא צהגר ולא מי
מיקרי ליריד ידים מזוהמות ביון שאין אנו רגילין
ליטול ואין אנו מקפירין בכר ומיחו אם ארם שהו
איסטנים ודהיל ליטול ידיו אחר כעודה לירידה הו
ידים מזוהמות וצריך ליטול קודם ברבחה המזון אב
אבל לא יברך עליהם בלל

ואחר כר

קפג

מביאין
לו בוס

של יין לברך עליו ב
ברכת המזון אבל לא שאר משקין אפילו אם קבע
עלנתו דברכת המזון טעונה בוס אפילו ביחוד מר
מבלא קאמר בשום מקום ברכת זימון טעונה בוס א
אלא ברכת המזון קאמר משמע כל ברכת המזון אפי
אפילו ביחוד וביון שטעון בוס צריך לחזר אחריו
ולא יאכל א"כ יהיה לו בוס לברך עליו ברכת המזון
אם הוא מצפח ואיפשר שיהיה לו אפילו אם צריך
לעבוד זמן אכילה ברחיצת נאמימר שלן בהענית
במציאת שבת עמגין שיא חיה לו בוס לברך עליו דבי
וביון ברבחה טעונה בוס אין חילוק בינו להבולח
ואם אין יין מצוי באותו מקום יכול לברך על שבר
ושאר משקין וצריך שלא יהא פגום כראמר בגל
ערכי פסחים ש"מ טעמו פגמו דר יהוד קפיר אב
אבסא פגימא ודוקא ששתה ממנו אבל שפר ממנו
ממנו לבלי אחר ושתה לא חשיב פגום פיר רשב"ד
דדוקא לכתחילה קפיר אבל מי שאין לו אלא בוס פ
פגום יכול לקדש עליו ורבו יואל פי אפילו בדיע
בריעבר שאין לן אחר אין לו לברך עליו והר"ם
זל חיה צוהג לברך עליו בשעת הרחק ובתכעור ש
שאם החזירו מיון של בוס פגום לתוך הקצו שאין
לחוש גלל מלברך על חיינו שבקצו משום דקמא
קמא בטיל ויש צוהגין לחוסית על בוס פגום פ

בדרא עצי בשמים חוץ ממזשק שהוא ממין היה זמ
ומברבין עליו בדרא מיני בשמים

הבית

קע

לחם יין אח
אחר מברבין

הטוב והמטיב ולא דווקא
אביאן להם עתה מחדש אלא הח' אם היה לו תחילה
שני מיני יינות מברבין על השיגי הטוב והמטיב
זפי' ל'שכם דווקא שיורע שהשיגי משובח מן הראשון
זהתוספת מפרש אפילו הימ' שאינו יודע אם הוא מ
משובח או לא יש לו לברר אלא אכ' יודע שהוא גרוע
יותר ממנו ואין לו לברר הטוב והמטיב א
אלא אכ' יש אחד עמו אבל אם הוא לברו לא ויא' ביוז
שאינו מברבין הטוב והמטיב ביחיד ואעפ' שעל הייז
שבתור הסעודה כל אחד מברר לעצמו הטוב והמטיב
אחר מברר לבולם שאם היה כל אחד מברר לעצמו ח
היה כל חר זחר יחיד ול' דמטעמ' דאמ' בוד' פרי הגפ'
כל אחד ואחר מברר לעצמו משום שאיז ב' הבליעה
פניו דאי טעמא צמי שייד בהטיב והמטיב ואעפ'
שכל אחד מברר לעצמו ביוז שאחר שותה ונהנה עמ
עמו מאותי המיז קרינז ביה שפיר הטוב לירייה ו
זהמטי' לאחריני' אבל אם היו מסובין לשתות בלא א
אכילה אחד מברר לבולם בתב ה'ל' ז'ל בשם רב
דמתינו ייז של שתי חביות והכל ממין אחד אם ב
בתור מ' יום לבצירתו שמוהו בשני בלים מברבין ע
עליו הטוב והמטיב זאם לאחר מ' יום הלוקוהו איז
מברבין עליו הטוב והמטיב היאיל והכל ממין אחד

הוא

קע

על הפרפרת ש
שלפני המזון

בירד

פטר את הפרפרת שלאחר המ
המזון פי' אחר גמר סעודה קודם ברכת המזון
ופרפת' הוא פת צונמא בקערה ואין בה תואר לחם
ומברבין עליו בדרא מיני מזונות והיה דרבם לאיב
לאוכלו לפני הסעודה ולאחריה לאחר שמסבו יריה
קודם ברכת המזון בירד על הפת פטר את הפרפ'
הפרפרת דווקא פרפרת שאוכלין בתור הסעודה
אבל פרפרת שלאחר הסעודה קודם ברכת המזון אי
אינו פוטר דהוי בדברים הבאים לאחר סעודה

ברד על הפרפרת לא פטר את הפת

אמר

קע

דב פפא היל
חילכתא דברי

חבאים מחמת הסעודה בתור
הסעודה אין טעונין ברכה לא לפניהם ולא לאחרי
לאחריהם כגון בשר ודגים וביצים וירקות וגינה ו
דוויסא ולא מבעיא אם מלפת בהו הפת שאין צריך
לברר עליהו אלא אפילו אוכל איתם בלא פת איז ס
טעונין ברכה לפניהם וברכה הפת פוטרנו ולא ל
לאחריהם וברכת המזון פוטרנו דברים
חבאים בתור הסעודה שלא מחמת הסעודה כגון תא
האגים ועגבים ובל מיני פירות ומיקרו שלא מחמ'
הסעודה לפי שאינם כמו בשר ודגים ומיני מלוחין
שרגילין לבא לעיקר הסעודה טעונין ברכה לפניהם

הויטא

זכרבת הפיזו אינו פוטרנו ולא מעיקר הסעודה ח
הן ולא לאחריהם וברכת המזון פוטר כל מה שאב
שאכלו בסעודה לאחרי הסעודה פי' כל מה
שהזכרנו למעלה בין הבאים מחמת הסעודה בין ח
חבאים שלא מחמת הסעודה אם הבאים לאחר סעד
סעודה קודם ברכת המזון כמו שרגילים בסעודות ג
גדולות שאחד שמושבין יריהו מן הפת מסירין אותו
זעורבין את השלחן בפירות ומיני מגדים וקובעין
עצמם לשתות כל מה שמביאין אז בין דברים הבאי
הבאים מחמת סעודה בין שלא מחמת סעודה טעונ
טעונין ברכה בין לפניהו בין לאחריהו והמוציא ו
ז. רבת המזון איז פוטרנו אלא מה שאוכלין בתור ע
עיקר סעודה בתב אא' ז'ל יש להסתפק במי
שקבע סעודתו על הפירות אם אכל מהם מעט ב
בלא פת תחילה אם יש לו לברר עליהו וסברא הוא
שלא יברר עליהם דלירייה היו השתא באים מחמת
הסעודה דכיון שעיקר סעודתו עליהו פת פוטרנו
אפילו אכל מהם מעט בלא פת אבל כשמיאין לז' פ
פירות בתור הסעודה ואין עיקר סעודתו עליהם א
אעפ' שמלפת בהו את הפת אם אכל מהו תחילה מע
מעט בלא פת צריך לברר עליהם

קע

חבורה שהיו מסו
מסובין ויצאו מ

בני

ממסיבתו לבית הבנסת או לבית
המדרש אם הסבו על דברים שאין טעונין ברכה לא
לאחריהם במקומן מיד בשינוי מקומן מחדר לחר
לחדר אם רוצים לאכול שם צריבין לברר ברכה רא
דאשונה על מה שרוצים לאכול אבל אינם צריבין ל
לברר ברכה אחרונה על מה שאכלו רשינוי פקום
חשוב היסח דעת וחסיח דעת מזקיק ברכה ראשו
על מה שהוצה לאכול אבל למפרע על מה שאכל ל
לא ואם שינו מקומן בחדר אחר מזוית זו לזית זו
אין צריבין לברר ואם הייתה מסיבתו על רבר
שצריך ברכה לאחרינו במקומן דחיינו ל'שכם ז' המ
המינין ול' דווקא מין דגו ל'שכם אין צריבין ל
לברר ל'ח צריבין לברר אלא אם כז הניח שם מ
פקצת חבירים ואוצי אבי ז'ל הסבים לרעת ל'שכם
ולענין דברים הסעונין ברכה במקומ' פ' ד
דווקא פת ומיני דגו בתב ח' יום טוב ב' ל
יחודה אם שזכר בתור הסעודה שלא התפלל זה
דחתפלל בש הוא חוזר צריך ליסול יריו ולברר בוכ
המוציא האיל וצלווי ומיבל בהרי הדרי לא איפ'ש
בדאיתא כפ' ביסוי הרם משתי זכרובי בהרי הדרי לא
איפשר וחר' אמר שאין צריך דלא אמרינו חבי א
אלא גבי ברכת המזון שהוא סילוק והיסח דעת על
מה שאכל ושתה אבל תפילה לא הוי היסח דעת על
מה שאכל ושתה

קע

סעודתו וצטל יר
יריו מים אחרוני

גמר

אסור לאכול זפי' ר'ש' ז'ל ער שי
שיברר ברכת המזון ול' דהיסח דעת אינו מזקיק
ברכה אחרונה על מה שאכל אלא פי' אסור לאכול ול

למזון דכתיב ואכלת ושבעת וברכת בכל לשון שא
שאתה מברך וצריך שישמע לאזנו מה שמוציא בש
גשפתיו דאפילו אם לא השמיעה לאזניו זביל
דכלב שיוציא בשפתיו ירושלמי שיכור מחו ש
שיכור אל אבא בר אבין חד חסיד שאל לאליהו שב
שיכור מחו שיכור אל ואכלת ושבעת וברכת אפילו
מרומם פי שהוא גרם ואינו מיושב בועתו

נשים

חייבות בברכה המזון ופי הרמב"ם
בר"ל שחייבו מ

מן התורה דלרבנן מוציאות אחרים פי הא דאמרינן
אשה מברכת לבעלה אפילו אם אכל שיעור דאוריית
דאורייתא אבל התוספות כתבו הרב בציא רגשים דאור
דאורייתא או רבנן לא גפושטה הילכך אין מוציא
אחרים וזהו דאשה מברכת לבעלה מיירי שאכל
שיעור רבנן וכן כתב הרמב"ם ז"ל שהוא ספק אם
חייבות מן התורה ודינו להצטרף לדין לרמב"ם
יחבאר בע"ה קטן חייב מראורייתא כדיל
לחבנו במצות דהיא רבן מברך לאביו מיירי בשא
בשאכל שיעור רבנן ודאית גפושטה הקטן שכתב
בשם ר"ז מי שלא אכל יכול לברך להוציא מי שא
שאל וז"ל דאמרינן ולהוציא חכירי ער שיאכל בזית
דבירושלמי מיסמיר ליה אקרא

תנו רבנן

סדר ב ברכה
חמזון ראשונה
ברכת הזון ומשח דב"י ע"ה תקנה לישראל כשירד לה
לחם המון והיא פותחת וחותרת בברוך וישמחי
מוסיפין ואומרים ברוך משיב דרעב ברוך משקה
לצמאים ב"ה הזון וכול' ואין לאמר שאינו ממטב
ממטבע חכמה והמוסיף גורע וארצי אבי ז"ל היה
אומר בי לעולם חסדו ולא אומר עמנו כי חסדו ה
חם על כל חי ואם לא אמר ברכת חמזון ואמר
במקומה ברך רחמנא מלבא מריה דהאי פיתא יצא
ידו חובת הזון שנייה ברכת הארץ ויה
דיהושי' תיקנה בשנבסד ישראל לארץ ואינה פו
פותחת בברוך ותחתמת בברוך ברין ברכה הסמוכה
לחכירתה והרמב"ם ז"ל היה אומר נזיר ולא נזרח ל
לך דמשמע נזיר לך את פלוגי ולא צהגו כן ועד
קרא בתיב נזרה לך לעולם וגומ' תניא ר' אליעז
אומר כל שלא אמר ארץ חמרה טובה ורחבה בברכת
הארץ לא יצא ידי חובתו נחום חמרי אמר צריך
שיזכיר בה ברית שעל ירי ברית צתנה הארץ לאברה
לאברהם רבי יוסי אומר צריך שיזכיר תורה שבזב
התורה ירשו הארץ ולא בא לחלוף אלא להוסיף
פלימו אומר צריך שיקרים ברית לתורה כגון על ב
בריתך שחתמת בבשרינו ועל תורה שלמתנו וזה
דנחנו לומר על שהנחלת לאבותינו ארץ חמרה טו
טובה ורחבה ברית ותורת חיים ומזון וארצי א
אבי ז"ל לא היה אמר אלא שהנחלת לאבותינו ארץ ח
חמרה וכול' ועל שחוצאתנו שהרי אומר אחר בר ע
על בריתך שחתמת בבשרינו ועל תורתך שלמת

שלמתנו כפינו אחת ר' אבא אומר צריך שיאמ'
בה תורה תחילה וסוף שאומר בה ועל הכל אנו מ
מזרים לך ואין צריך לומר קודם חתימה ונזרה
לך סלה על הארץ ועל המזונות דא"כ חזר ג' וכמו ש
סאין לו לפחות כך אין להוסיף וחותם ב"י על ה
הארץ ועל המזון וחתומים ברור מגחיל ארצות ה
הרי זה מגונח וכל המשנה חמטביע או שלא הזכיר
מח שחייבו חכמים להזכיר לא יצא ידי חובתו
כתב אחי הר' יחיאל ז"ל מטופקני בהא דאמר לא יצא
ידי חובתו אם לעיבובא קאמר אי למצוה והרעית ג
צוסה דלמצוה קאמר ע"כ וז"ל ביון דברכת המז
חמזון דאורייתא לעיבובא קאמר דצריך לחזור ד
ואם סיים הברכה חזר לראש ובחזרה ובפורי
אומר בה על הניסים בשיגיע למקום שאתה חנין ומ
דמזמן לנו בכל יום ובכל עת ובכל שעה ואם שכת ד
ולא אמרו אין צריך לחזור

שלשית

בונה ו ירוש

ירושלים וזרד ושלמ'
ע"ה תקנה דוד תקן על ישראל עמד ועל ירושלים
עירך ושלמה תקן על הבית הגדול והקדוש וכול'
ולא למימר שלג בירבוי איתה ער שאר ירוש' ושלמה ד
דחא ררני להו כולחד מקראי אלא הם תקנו המטביע
לפי מה שניתוסח טובה לישראל דודאי קדוים כבי
בבישת הארץ ובניין הבית לא אמרו כמון אחר הבב
הבכוש והבניין כמון שאין אנו אומרים מטביע שסב
סטביעו דוד ושלמה שאנו מבקשים להחזיר המלכות
ולבנות הבית והם היו מבקשים להמשיך שלום ה
הארץ והמלכות והבית ומתחיל רחם י"א
אחינו על ישראל עמד ועל ירושלים עירך וחותם
כ"א בונה ירושלים ואומר אמן דתניא העונה אמן
אחר ברכותיו הרי זה משוכח ותני אירר הרי זה מ
מגינה ולא קשיא בשאר ברכות מגונח בבונה ירוש
ירושלים משוכח מפני שהוא סיום הברכה דחס
דהסוב והמסיב לאו דאורייתא וסוב לאמר בנחת
שלא יזלזלו בברכת הסוב והמסיב שמתור בר יביג
יביגו שאינה מן התורה וצריך להזכיר בה מלב
מלכות דוד וזהו שאמר מלכות בית דוד משיחך ד
ואין להזכיר בה מלכות אחרת לכך אין לומר אבינו
מלכינו דדעינו וכן אין לומר מלכותך אלא מלכות
בית דוד משיחך ובשבת מתחיל בנחמה ומסיף
בנחמה ופי' ר"ש ז"ל שאין צריך לשנות בפתחתה
דהחם גמי היינו נחמה והבי קאמר אין צריך להת
להתחיל ולסיים בשל שבת אלא מתחיל ומסיים בג
בנחמה דתיקון הברכה רבנינו ירושלים קרי נחמה
בין שיתחיל רחם בין שיתחיל נחמינו וז"ה ז"ל
כתב מתחיל בנחמה שאומר נחמינו י"א אחינו כציון
עירך ומסיים בנחמה שאומר דהעלנו לתוכה ונח
דנחמנו בה שאתה הוא בעל הנחמות ב"י מנחם עמ
עמו ישראל בבניו ירושלים ועל חתימה זו חק
חקשה ר' אפרים ז"ל דהוחלית חתימה בשנים וק"ל א
אין חותמין בשנים ופי' הר"י ז"ל שיש לחתום מ
מנחם ציון בבניו ירושלים דכולת מילתא חרא הי

קפט

דזיב

מעט יין ולתקנו בבר וכו' יש בידושלם ויגרא
דאפילו על ידי מים מיתקן ויש שנותניו בו מעט
פירודיו של פת ואומרים ומיתקן בבר ומנהג של
שוטים הוא זה

גרסינו

בל שלט
שאבל

קפר

אמר רבי זירא עשרה דבר
דברים נאמרו בכוס של ברכה סעון הדחה שטיפוח
חי מלא עיסור עטוח ומקבלו בשתי ידיו ונותנו ב
בימינו ומגביהו מז הקרקע טפה וניתן בו עיניו ד
ומשגרו לאנשי ביתו תנא הדחה מבפנים סט
שטיפוח מבחוץ ואיתה בתוספת שאם קצחו יפח ש
שפיר דמי חי אין פו חי ממש בלא מזיגה דחא תנן
מודים חכמים לר אליעזר בכוס של ברכה שאין מב
מברכין עליו עד שיתן לתוכו מים ופ' ר' זל סמב
שמניחו חי עד ברכת הארץ ואז מוזגו להודיע שבת
הארץ שייצוהו חזקים וצריך לערב מים דבים
דר' זל פ' חי מוזג ולא מוזג שמ' וקצת ובשיגיע
לברכה וארץ מוזגו בראוי על חר תלתא מ'א ויין
שלגו אין צריך מזיגה ופ' ר' זל שנותנו לכוס של
ברכה ומוזגו בו לאפוקי שלא ימזגו בבלי אחר וית
זיתנו לכוס של ברכה אג גוציאו מן החבית לשם
ברכה חי פרי שקו בלע' וי' על הבלי שיהא שלם
בדאיתא כבבא קמא על בלים שבירתן זו היא מיתת
מיתתו דטוב לצאת ירו בל הפירושים מלא
בפסטיה שיהא מלא על כל צדדיו דא' ר' יוחנן בל
המברך על כוס מלא צותנין לוצח' ה בלא מצרים'
שנא' ומלא ברב' י' ים צרום ירשה עיסור רב
יהודה מעטר ליה בתלמודי פ' חיה מוסיב תלמודי
סביביו בשעה ברכה רב חשבא מעטר ליה בכוס
בגטילה פ' ר' זל בכוסות ובשחיה מגיע לארץ
היה מוסיח עליו וי' שהיה מניח כוסות יפים סבי
סביביו להדרו בהם עיסוח רב סמא מעסתות
ויתב רב אשי פריס סודרא אריסיה ונוסלו
בשתי ידיו דאמר ר' חגיגא בר סמא שאו יריבם קרש
ה' לבר מקבלו בשתי ידיו ובשמתחיל לברך נוסלו
צימינו אמר רבי יוחנן חדאשונים שאלו שמאל
צהו שתסייע לימין פ' לסומכה בשמאלו אמר רבא
א'י הואיל וראשונים מבעיא להו אגו לא צעבר בה ע
עובדא ומגביהו מז הקרקע טפה אם הוא יוש
יושב על גבי קרקע דבתיב' בוס ישועות' אשא ואם ח
הוא מיסב בשלחנו מגביהו מעל השלחן ספת זסע
זסעמא מסדם שיחא צ'אח לבל המסובין ויסתבלו ב
בו ונותנו בו עיניו כי היכי דלא ליסת דעתו מיב
מיניח א' יוחנן אגו אין לגו אלא ארבעה הדת
הדחה שטיפוח חי מלא זסימן ח'משה' וכתבו ח
הנאונים בוס של ברכה צריך עשרה דברים ושאר י
יוחנן אגו אין לגו אלא ד' ולא מצריך עיסוח ליהא
אלא ברב סמא דרב אשי דבתראי צינח דעברי עובדא
וה'מ' זל לא הזכיר אלא ארבע של ר' יוחנן
והתו' כתב מצינא ר' יוחנן לא אתי אלא למעוטי
עיסור ועיסוח אבל בגתינח בונין מודה דא' יוח
יוחנן ראשונים שאלו מחו שמאל שתסייע לימין ו

ומסתמ' גם במגביהו ספת ורדיש ליה מקרא שאו י
יריבם קרש וכו' נותנו בו עיניו מסתמא ברי שלא' י
יסיח דעתו מז חבובח וכו' רב צחמו היה דגיל לשל
לשלחו לאשתו ובבל חנך דגילין האירגא אח' ב
בפריס סודר שלא יברך בגילוי חראש ואין חסד' לנו
אלא עיסור א' אסי אין מסיחין על כוס של בר
ברכה פ' ר' זל שלא יסיח המברך משנתנו לו חב
חבוס לברך וכו' גמי חמסובין אין לחם לחשיח משח
משחתחיל המברך ולא מבעיא כשהוא מברך שאין
לחם לברך שצריכין לשמוע ולהבין מה שאומר המ
המברך אלא אמילו בין ברכה לברכה אין לחם להש
לחשיח שלא לחמסיק שמיעתו בשיחת חוליו אמ'
ר' אשי אין מברכין על כוס של פורענות מאי כוס ש
של פורענות כוס שיני פ' אם שתה שני כוסות לא
יברך על השלישי שנא' חבון לקראת אהיר וכו'
ששתה זוגות לא קריגו ביה חבון שאין דעתו מיוש
ציושבת עליו שירא שמא יזוך ולא אמרינן אורבח
יברך על השלישי לבסל הזוגות לפי שבבר גסתלק
עז הסעודה וזכו כוס בפני עצמו שאינו בא אלא בש
בשביל הברכה וצריך לישב בשעה שמברך בין א
אם היה הולך בשאבל או עומד או מיסב בשמגיע ל
לברך צריך לישב כרי שובל לבוין יותר וגם לא י
יהא מיסב שהוא דרך גאווה אלא ישב באימה וכתב
אוצי אבי זל הא דאמרינן אבל כשהוא מהלך צריך
לישב ולברך מיירי כשהולך בביתו אבל המחלך בר
ברך ואוכל אין צריך לישב ולברך לפי שאין דע
דעתו מיושבת עליו ואם יאחר דברו כראמרו גבי ק
קרית שמע

קפה

שאבל ויצא ממק
ממקומו ולא כי

מי

ביד לא שגא בשוגג ולא שגא במ
מזיר צריך לחזור למקומו ולברך בידר במקום
שיני אם היה שדג יצא דאם היה מזיר לא יצא
בתב הד' זל דדוקא שאין לו פת עד לאכול במקום
השני אבל אם יש לו פת לאכול יאכל שם מעט
ויברך שם דק שלא יחא' דעב מאבילה ראשונה והא
דאמרינן דברים הסעונים ברב' לאחריהם במקומו
פ' אם אינו רוצה לאכול במקום שיני צריך לחזור ל
למקומו אבל ואינו יודע אם בירך ברבת המזון
אם לא צריך לברך מסתק ועוד איתמר צריך לברך
עד שילכל המזון שבמעיו זכמה היא שיעורו א' י
יוחנן בל זמן שאגו רעב מחמת אותה אבילה וכו'
צמי לענין אבילה פירות ושתיית יין אם אינו צמא
ולא רעב ותאב לאותו פירות יברך ושיעור אב
אבילה לברך עליו ברבת המזון בזית כ' מאיר
ואל' ר' יוחנן פלית עליה ואמר בבביצה וקיימא
לן בבל וכתא חלבה ברבי יחודה בוחא חלבה ברבי
מאיר ורבי יוחנן קאי בשיסתייה דכן מסק ד' חז'
זל

קס

בסוסה וא
כמך זאילו נאמ

גרסינו

נאמרין בכל לשון ברבת

צמטט מסום דאיתא בם ב רשבת יש מיתח בלא ח
 חסא דארגי אבי זל כתב שאין למוחקד ובו עמא
 דבר ואין צריך עשרה לאומרו כתב אחי חר
 הר' זל צהנו לחאריך אחר ברבת הטוב והמטיב חר
 הרחמן בכמה גווגי ולא יועתי מאין באזה להרבות
 בפקסח בין ברבת המזון לברבת בורא פרי הגפן ו
 ואיפשר שנהגו לעשות כן מהא דאמרינו אודח מבח
 היורצון וכול עב וזל שאין בזה מסום חפסק
 וגרולה מזו מצאנו בבית המילח שמתפללין על ח
 הילך באמצע הברכה אחר שברך בורא פרי הגפן ו
 זמטטיק בין ברבה לשתיה

דאחר

קצנת

שסיום הכל
 יברך בפה ד

דיין של ברבת המזון צריך ל
 לברך עליו ואין לברך עליו בתחילת ברבת המזון ב
 ברך שמברכין בפה בקירוש והבדלה תחילה לפי
 שברבת המזון הוא סילוק וחסיח דעת למע שלפניו
 חילבך אם היה מברך בפה תחילה חוי ברבת המזון
 חפסק בין ברבה לשתיה ויסעום המברך ואחר
 בן יסעמו האחרים ברך שאמר וברבת המוציא וי
 ויברך אחריו ברבה מעין ג לאפוקי מהג שכתב ש
 שאין לברך אחר בוס של ברבת המזון דאם דעתו ל
 לשתות עור לא יברך ברבה אחרונה ער לבסוח ולע
 ולעניין שיעור שתיית חיוב ברבה אחרונה היה ר' ז
 זל מסתפק אם הוא כזית או ברביעית לכך כתב ש
 שטוב לזהר לשתות פחות מבזית או רביעית כרי
 לחתלק מן הספק והבא אי איפשר לשתות פחות
 מבזית דכל רבר שצריך בוס צריך לשתות ממנו במ
 במלא לוגמיו שהוא רוב רביעית הילכך ישתח רבי
 רביעית שלם

סיעלים

קצב

העושים
 מלאכה

אצל בעל הבית מקצרים
 גברת המזון כדי שלא יבסל ממלאכת בעל הבית
 דתגיא סועלים העושים מלאכה אצל בעל הבית קור
 קורין שם ומתפללין בורבן ואיבליז פיתו ומבר
 ומברכין לפניה ולאחריה שתי ברכות ביצר ברבה
 ראשונה בתקצו ושנייה פותח ברבת הארץ וכולל
 בתתירושלים בברבת הארץ ורוחם בברבת הארץ
 והטוב והמטיב אין אומרים אותה בלל בולבט
 בשנוסליז שבר על מלאכתו לבר הסעודה אבל אין
 אין גווגין לחם שבר אלא הסעודה שאיבליז או אם
 אמילן גווגין לחם שבר ובעל הבית מיסב עמהן מ
 מברכין כל ארבע בתקצו

אבל יותר טוב לומר גברך כדי שלא לחוציא עצמו
 מן הכלל ומיהו אם אמר ברכו יצא וכן ער עשרה
 ואם הם עשרה צריך לברך להזכיר חסם ואו
 ואמר גברך אהינו שאכלנו משלך וחס עונין ברך
 אהינו שאכלנו משלך ובטובו חיינו והוא חוזר ואו
 ואמר ברך אהינו וכול ואין לומר לאהינו בלמר
 אלא גברך אהינו ומסם ואילך אין חילוק בין ש או
 אלה או ריבוא וכל העשנה מזה חניסח בגון שא
 שאמר גברך על המזון שאכלנו משלך או שאמר לעני ש
 שאכלנו משלך או שאמר במקום ובטובו גטובו או
 במקום חיינו אמר חיים הריו זה בור ובשהו עשר
 עשרה ביון שמזכירין השם יכול לומר גברך אהינו
 על המזון אבל בשאין עשרה לא

ובל

קצד

זמן שאינם שלם
 מצוה לחם ליחל

ליחלק שיברך כל אחר ברבת ח
 המזון לעצמו אבל ברבת המוציא אחר פוסק את ח
 חבירו בולבט שניהם יודעין לברך ברבת המזון
 אבל אם אחר יודע ד זשיני אינו יודע מברך היודע
 דהשיני יוצא ובנוו שטבין לשון הקדש אלא שאינו
 יודע לברך וצריך לכווין מלה במלה לכל מרח שיא
 שיאמר אבל אם אינו מבין אינו יוצא בשמיעה ול
 ולכך אין הנשים יוצאות בשמיעה אם אינו מבינות
 אבל כשהן ג אינם רשאים ליחלק דתגן ג שאכלו בא
 באחר אינו רשאים ליחלק ולא עור אלא אפילו שני
 שאכלו באחר מצוה שיחזרו אחר שלישי שיצטרע
 עמהם לזימון וכן ארבעה וחמשה אסור להם ליחל
 ליחלק שכולם נתחייבו בזימון ששה בחלקים
 ביון שיסאר זימון לכל הבורה עד עשרה דאז אין ג
 בחלקין ביון שנתחייבו בחזרת חסם עד עשרים
 ומצוה לחזר אחר עשרה ומיהו אם הייתה חבורה
 גדולה מסובין יחר ואינם יכולין כולם לשמוע הבר
 הברכה מפי המברך ואינו רשאים ליחלק לחבורות
 של עשרה מפני שיצטרכו לברך בקול רם וישמע ב
 פעל הבית ויקפיד עליהם יכולין ליחלק לחבורת
 שלשה שלשה ולברך בגחת שלא ישמע בעל הבית ו
 ויקפיד וזה טוב להם ממה שלא יצאו ירי חובת בר
 ברבת המזון שחרי אינו יכולין לשמוע הברכה מפי
 המברך כתב הר' זל הא דתגן שלשה שאב
 שאכלו אינו רשאי ליחלק דדוקא בשקבעו עצמן ב
 ביחד בתחלה ברבת המוציא ליריהו בהסבה ולוי
 ולריון בשיבה או אינו רשאי ליחלק אבל לא קם
 קבעו עצמן ביחד בתחלה המוציא רשאי ליחלק
 וארגי אבי זל כתב וזל ברברי המפרש שאעפ שלא ב
 ברבו המוציא ביחד אלא אחר כך בקבעו באכילה בי
 ביחד בקבעו לזימון ואינו רשאי ליחלק ואפילו ל
 לא אכלו בזית ביחד אינו רשאי ליחלק דתגן שלם
 שאכלו פאחר אינו רשאים ליחלק דפריך מאי סמל
 תגינא חזא זימנא ג שאכלו כאחר חייבין לזמן
 סמל בי הא דאמר רבי אבא אמר שמוא ג שיסבו לאב
 לאכול אין רשאי ליחלק מי שיסבו לאכול וברבו
 ברבת המוציא וענין לא אכלו שיעור ברבה אין ר
 רשאי ליחלק דהייזל גורס סמל ג שיסבו

דאם

קצנה

המסובין ג אזני
 גיתוסח עליהם ב

ברבת הזימון שאומד אחר מהם
 גברך שאכלנו משלך וחס עונין ברך שאכלנו משלך
 ובטובו חיינו והוא חוזר ואומד ברך שאכלנו משלך
 ובטובו חיינו ברך הוא וברך שמו בפה אמה ח
 וזו וכול ואב חג ג יכול לומר ברבו שאכלנו משלך

א"י רציון צמו היינו ירושלים ובר חיה נזהג ארני
אבי זל בפתחה בריו זל ובחתימה בריו זל ואומ
קדוש היום באמצע רצה והחליצו פי ודגד כמ
צמו ועצמותיך יחליץ דברח ובחולו של מועד
אומר בה יעלה ויבא ואם חל שבת בר"ח או בחולו ש
של מועד או ב"ט אומר רצה והחליצו ואחר כדי
יעלה ויבא ואינו מזכיר של שבת ביעלה ויבא ולא
של ר"ח וחולו של מועד ד"ט ברצה והחליצו
הרסיו בירושלמי אסור לארם לתבוע צרכיו בשבת
ד זירא שאיל לר' חייא בר אבא מהו למימר אביגדר
דוענו זוגינו אל תופס ברבות הוא ואם סעחו
לא הזכיר של שבת אומר בא"י א"מ שבת שבתות
למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית בא"י מ
שקדש השבת טעח ולא הזכיר יעלה ויבא ב"ט א
אומר בא"י א"מ אשר נתן י"ט לישראל לששון ולשמח
בא"י מקדש ישראל והזמנים כתב הרמב"ם זל
זל ששון ולשמחה את יום חג פלוני הזה וכתב
עוד שאין לומר בהו לא שם ולא מלכות לפי שא"י
ברבה קבועה ודומה לברכת הדימון שא"מ שיהא מ
פון התורה אין בה לא שם ולא מלכות לפי שאינה ק
קבועה דה"ל ישעיהו ה"ו זל כתבו שצריכה שם ומ
דמלכות והכי מסתברא ואימ' קלע שבת ד"ט כהרי ה
הרדי בדלל ואמר ברוד שנתו שבתות למנוחה לעמ
לעמו ישראל לאות ולברית ד"ט לעמו ישראל לששון
ולשמחה ברוד אתה י' שקדש השבת וישראל והזמני
והא דסגי בחד ברכה ח"מ ולא פתח בהטוב וה
והמטיב אבל פתח בהטוב והמטיב חוזר לראש

כתב ארני אבי
זל לא ביון שלא סיים ברבת הסוד והמטיב אין צרי
לחזור לראש ברבת המזון אלא חוזר לתחילה בונה
ירושלים ולא מסתבר לי אלא חוזר לתחילה ברבת
המזון וכן כתב הרמב"ם זל ע"כ ואם סעח
ולא הזכיר של ראש חדש אומר ברוד שנתו ר"ח לעמו
ישראל לחזור ונסתפקו בה בגמרא אי מרברין
ביה שמחה אי לאו משום דר"ח לא שייך ביה שמחה
או דילמא כיון ובתיב וביום שמחתכם ומועריכם ו
דבראשי חרשיכם וגו' אלמא אי תקש ר"ח למועד ו
ולא אפשר הילכך אין לומר בו שמחה עיור צסת
צסתפקו בה בגמרא אי חתים או לא וכתב הר"ח
זל שאין לחתום דר"ח זל פסק שיש לחתום ולזה ה
הסכים ארני אבי זל וכו' לא מדבר על דפתח לא חר
חרר ליישא דאמר שמואל טעה ולא הזכיר של ר"ח ב
בתפילה מחזירין בכרבה המזון אין מחזירין מאי
שעמא תפילה דלא מצי פטר גפשיה מאי מחזירין אותה
בברב המזון מצי פטר גפשיה דאי בעי אביל ואי בעי
לא אביל פי רבר שואינו צריך ברבת המזון שאפשר
שיאכל פירות או ירקת רק שלא יתענה שאסור לה
לחתענות בר"ח הילכך לא מחזירין ליה מ"מ כל זמ
זמן שלא פתח בהטוב והמטיב לאו חזרה היא דאו
דאימר ברוד שנתו וכתב הר"ח זל שם נזכר ק ו
קודם שפתח הטוב והמטיב אומר ברוד שנתו אפי'
בלילה א"מ רגבי תפילה אין מחזירין על שבתות
אחרש בלילה ח"מ לחזיר אבל לחוסיה ברבה אפיל
בלילה גמי ואם חל ר"ח בשבת והזכיר של שבת ול

וה

לא של ר"ח היה אומר ח"י יוסף שאין מחזירין אפי'
פתח הטוב והמטיב א"מ דהשתא לא סגי ולא אביל
מ"מ משום האי מיעדטא לא תקצו להחזיר וגם חר
חייב אכילה דהאי יומא משום שבת היא וכתב אפי'
הר"ח זל ויש חולקין בזה ולזה דעתי נוטה דראוי
משום יום שנתחייב בו תפילות הכא נמי ביון דסד
דסוד סוד לא סגי דלא אביל צריך לחזור ולברך
ואם שבת ג"מ של שבת ונזכר קודם שפתח בהטוב וה
והמטיב בדלל דאימר ברוד שנתו שבת למנוחה ר"ח
לזכרון ואם פתח בהטוב והמטיב חוזר לראש ומ
ומזכיר של שבת ושל ר"ח בבתחילה וכתב אחי ה
הר"ח זל ובסעודה שלישית של שבת צריך עיון אם
מחזירין אותו - מ"מ שיוצא במיני תרומא בלא פת ד
דראי אין מחזירין אותו אפילו אם אבל פת דרמי ל
לד"ה ולדברי המפרש שצריך פת דילפינו
מ"מ פעמים ובתיב היום גבי מן שהוא במקום פת
לירדחו מחזירין אותו

א"י

רביעית

ק"ז

הטוב והע
והמטיב ו

ולאו דאורייתא היא שח
שחכמים זל תיקצוה על הרדוגי ביתר שנתו לקב"ה
הילכך נפתח בברוד ולא הו"א סמוכה לחזרתה
דאינה ח"ת ג"ה דהויא מטבע קצר א"מ דאיתא במד
במד"ש שצריך לומר בה ג הטבות וג' גמלות אפיל
הכי אינה חותמת רמעיסקרא לא תקצו אלא הטוב וח
והמטיב ואחר בר הוסיפו בה דברים הללו
אמר רבא בר בר חנה הטוב והמטיב צריכה מלכות
ואסיקנא צריכה שתי מלכויות בר מריריה חרא בש
בשביל בונה ירושלים ביון שתקצו לומר מלכות בית
דוד בבונה ירושלים דאוי ה"ל להזכיר בו גם מלכו
של עולם אלא רצו להזכיר מלכו של עולם אצל מל
מלכות בשר ודם הילכך תקצו להזכיר בהטוב והמ
והמטיב מלכות בגו' וא"מ שתיקצו להזכיר מלכות
בגמרא תקצו נמי להזכיר בגמרא ברבת הארץ לכד
צריך להזכיר בה ג' מלכויות וג' הטבות וג' גמלות

א"י

ק"ח

וזה נוסחה בא"י א"מ לעד ולא יאמר תתברך הא א
אבינו מלכינו ארינו וכול' המלך הטוב והמטיב
ולא יאמר המלך החי כי אין אומרים החי אלא בבי
האכל הר"ח זל מלכויות ג הטבות המלך הטוב והמטי
לכל הוא וייטיב לנו וארני אבי זל הנה אומר בזה ה
הסדר הוא מטיב לנו הוא הטיב לנו הוא ייטיב לנו
בסדר שאומר הגמלות הוא גומלנו הוא גמלנו הוא
יגמלנו ובבית האבל מוסיפין בה מעיז המאורע ד
דתניא מהו אומר בבית האבל הטוב והמטיב ר' עקי
עקיבא מוסיף בה ריין האמת מר זוטרא איקלע
לבי רב אשי' איתרע מילתא בכריה פתח ואמר בא"י
א"מ הא החי הטוב והמטיב א אמת ריין אמת שופ
שופט צרק לוקח גפשות במשפט שליס בעולמו ל
לעשות בו ברצונו כי כל דרכיו משפט ואנחנו עכו
עבדיו ועמו דבכל אנחנו חייבי להודות לו ולברכ
גורר פרצות ישראל הוא יגורר פרצה זו מעלינו ומ
ומעל האכל הזה לחיים ולשלום הרחמן וכול'
וכה"ל ר"ח זל בתבו שאין לומר לוקח גפשות במשא

א"י

שאכלנו משלו עונח אחידו ברוד ומבורד שמו תמיד לעולם ועד ואם נכנס בשחם עונים ברוד שאכלנו משלו עונח אחריהם אמר דכתב בהג' ואי חזו עש עש ה אמר איחוד ברוד אחינו ומבורד שמי תמיד לע לעולם ועד וכו בכל חברות שארם שומע בין ברב ברכת פירות בין ברכת מצות עונח אמר

שמש

שאכל בזית מזמנין עליו וחבותי אם ה

הוא חבר מזמנין עליו והיה
ז' כתב והאירגא חם גוים גמורים ואין מזמנין ע עליהם תגיא עם הארץ אין מזמנין עליו והא והאירגא או ר' ז' שמזמנין עם עם הארץ כרי שלא יהא כל אחר בגונח במה לעצמו פי אם היו פורשים ל הם היו גם הן פורשין לגמרי מן הציבור וכן כתב ר' ז' האירגא רגילין לזמן אפילו עם הארץ גמור גכרי אין מזמנין עליו ואפילו בר שטל ולא סבל אין מזמנין עליו שאינו גר עד שימול ויטבול וכן האונן בחול שחא פטור מלברד אין מזמנין עליו ור' ז' לא היה מגיח אפילו לגר גמור לברד ברכת המזון שאין יבול לומר שהנחלת לאבותינו ותגיא כסיפרי אשר בשבעת לאבותינו פרט לגרים ו עברים משוחזרים וכו כתב בהג' ור' ז' כרב שיש שיבול לומר לאבותינו דכתיב אברם וגוים נתתיו ודרשינן לשעבר אבל לארם מכאן דאילך לכל גוים גשים ועבדים וקסנים אין מזמנין עליהם תנו רבנן גשים מזמנות לעצמן ועברים מזמנין לעצ לעצמן גשים ועברים אם רצו לזמן אין מזמנין משמע רגשים מזמנות לעצמן וחייבות לעשות כן ובאשכנז לא נהגו כן דכ' ב' ל' קיים המנהג ה הארץ אמר גשים מזמנות לעצמן פי אם רצו אל חובה ליבא וכן בר' ז' וא' ג' אבי ז' פיר דע' חייבית קאמר דהגו בערבין הכל חייבין נזילין בתנים לדיים וישראלים וקאמר הכל לאתויי מאי לאתויי גשים וחייבו על ברחיק לחי כא מרקאמר ה הכל חייבין והר' יהודה רבחו היה מודה הלכה למעשה להצטרף אשה לזימון והיה מביא ראיה מד מרבעי תלמודא ב' מי שמתו גשים בברבא המזון דאודוניה או רבבין וקאמר למאי נפקא מינה להר להוציא אחרים ירי חגבתו מכלל דפשיטא ליה דמצ דמצטרפות דא' לא תימא הכי אימבעיא ליה אם י יכולת להוציא תבעי ליה אם מצטרפות והרמ' ז' השיב על דבריו וכתב שאין מצטרפות זהרמבם ז' כתב גשים ועבדים וקסנים אין מזמנין עליהן אבל מזמנין לעצמן ולא תהא חברו חברת של גשים ועבדים וקסנים מזמנין ביחד אלא גשים לעצמן ועבדים לעצמן וקסנים לעצמן דכל זבלגר שלא זמנו גשם אגרוגיונס מזמן למי למינו ואינו מזמן לא לגשים ולא לאנשים סימנא אינו מזמן כלל אמר רב נחמן ק קטן חדרס למי מברבין מזמנין עליו ור' ז' ז' ז' דמירי שכנס בשנת יג ולא הביא שתי שערות יר ירועות שערות הוא קטן אע"פ שחא בשנת שלש עש עשר ואם הוא ירוע למי מבדנין מזמן עליו

ד' ז' כתב ואנו לא סבורא לך הכי ביוז דקרי ליה קטן אפילו כו תשעה בן עשה אם יורע למי מרוב מברבין מזמנין עליו וכו כתב הרמבם ז' ש צ שיצטרף בין לשלשהבין לעשרה דהיה ז' חילק ב בין להצטרף לשלשה או לעשרה וכן כתב רב האי ז' שמצטרף לעשרה ולא לשלשה ויש ציה לך לצ לצ' פ' על ידי ח' מש שבירד דאינו מנהג דארצי אבי ז' הביא החיא ר' דושלמי א' יוס' במה זמנין אבל אבלקע עם תחליפא דעם בנימין בר אישי חנוכי ול ולא זמינו עליו עד דאיתיתו שתי שערות וכתב היל הילכר המחזור שבכולם אין עושין קטן סגיח כו ל לברכת המזון ולהסילח ולשלשה עד שיביא שתי שע שערות

שלשה

שאכל באחד אחר מפסיק

לשנים ואין שנים מפסיק
מפסיקין לאחר פי ר' ז' ז' ר' דר' ארץ הוא שיהא א אחר מפסיק סעודתו לשנים עד שיזמנו עד הון ד יינו ברכת הזימון וחרזר וגומר סעודתו אבל ש שנים אין להם להפסיק לאחר אם לא שירצו לעשות לו לפנים משורת הדין דהר' ז' כתב שאח' חיי להפסיק לשנים והראב"ד ז' כתב לכאורה משמין שאם לא היה פוסק לא היו מזמנין ולא היא אל הם מזמנין עליו אע"פ שדעתו לאכול אלא שח הוא צריך לפסוק כדי שיצא עמהם ירי זימון שכב שבר נתחייבו לו ע' ומפסיק עד שיסיימו ב' ביבת הון דגרסינן ג' שלשה דאבל דהוצ' ד' אחר מרוב לצאת ער היבין ברכת הזימון שצ' ל' ב' ע ע' שיגמרו אותה שאין זימון בפחת מלכה רבב נחגז אמר עד גרר ובלומר ישב ער נאמר גרר שאבדנו משלו ובסובי חיינו שחור ברכת הזימון שגרו ששח רבב שנת אמר ער שיגמרו ביבת הון דחלכה בזה הדין ובמז שהיחיה אינו יבול כגאון ק דש ברכת הון ח' גמי שאינו יבול יאכול קוים א אם הפסיק לשנים ולאחר שיגמרו הוא סע דתו יתחיל בברכת הון דנהו שיצא ידי זימון ע' מה שאב שאכל במה שהפסיק להם מ' צריך לכרד שלש בר ברכות על מה שאכל אחר בר אבל אם יא יאכל אחר בר יראה שאין צריך לחזור אלא לברכת הארץ נתב' ב' האי ז' שאחר שמפסיק לשנים צריך לח לחזור ולברך המוציא וכן כתב הראב"ד ז' שצ' ל ליט' יריו ולבצוע דהוה ליה בגמי חבורה שיצא לקראת חתן שצ' ובין ברבא למפרע יכתב ארצי אבי ז' ז' ר' לישנא דמפסיק לא משמין ברבדיהם ד דלד' רירם א' ז' באו הפסקת סעודה ולא דמי ל' גי רבדיה שער' ד' דל'יהם דהבא אינו ז' ממקומו וז' אינו באו היסח דעת אלא חוזר ודומה סעודה כגא ב ברכת המוציא וכן כתב בהג' כתב אחי הר' ז' שאותו לארצי אבי ז' שפירש שאח' שמפסיק ל לשנים שמתחיל בגזרה לך א' שלשה שהפסיקו לשב לשבעה איד יזמנו חם וחשיבני יחזור לראש כיו זימון גברד שאכלנו משלו ב' לא מצטרפו אלא לא לאחינו ומיד בשאמר גברד אחינו חיי דסאין השל

לאביל אֶלֶם שכל אחר אוכל מנכריו אינם רשאים לי
ליחלק חילוק צריך לחוש לשני הגרסאות אפילו ב
כל אחר אוכל מכבוד דאפילו לא אכלו עדיין בזית
אין רשאים ליחלק ותו משגיגו הא דפריך מאי קמ
קמל תגיגא קמל כי הא ואמר רב הונא ג שבאו מג
חבורות אין רשאים ליחלק אמר רב חסדא וזו אשב
שבאו מג חבורות של שלשה בני אדם אמר רבא לא
אמרן אלא דלא אדמיגו עלויהו בדוכתייהו אבל אז
אדמיגו עלויהו בדוכתייהו פרח דימוז מנייהו פי
שלשה שבאו מג חבורות של ג בני אדם ונתחברו א
אילו הו ג אם זמנו עליהם במקומן בגז שהפסיקו ב
כל אחר לשנים שאמרו הו בדרך שאחר מפסיק לשב
לשנים שוב אינם יכולין לזמן אפילו אכלו אחר ב
בר יחר וגמרו סעודתו לא זמנו עלויהו במקומן ח
חייבין לזמן ואין רשאים לחלק

שלושה שאכלו ב באחת ז

ושבחו וביד כל אחר ל
לעצמו בטל מחז הזימון ואין יכול לחזור ולזמן ל
למפרע וכן אם ברבו שנים מהם אבל אם שבת אח
אחר מהם וביד השנים יכולין לזמן על השלישי א
אֶלֶם שכבר ביד יכול לענות ברוך שאכלו משלו
דלא גרע מאוכל עמהם עלה של ירק וחם יוצאין י
ידי זימון דאין זימון למפרע שלשה שאכלו בא
באחר יוצא אחר מהם לשדך קודין לו ומודיעין לו
שדוצים לזמן ברי שיבויז ויצטרף עמהם ויענה עמ
עמהם ברבת הזימון ויוצאין אֶלֶם שאינו בא ויושב
עמהם והג בשלשה אבל בעשרה ברי להזכיר השם
אינו מצטרף עד שיבא וישב עמהם שלשה שאכלו
באחד דאין אחר מהם יודע כל ברבת המזון אלא א
אחר יודע ברבה ראשונה ואחר שנייה ואחר שלישי
חייבין ברבת הזימון וכל אחר יברך ברבה שיו
שיוודע ונמצא ברבת המזון עולח משלשתו אבל אם
אין כל אחר יודע אלא חציה איהו יכולין לזמן ש
אינו ברבה אחת מתחלקת לשנים

שתי חבורות שאוכל שאוכלות בבית

אחד או בשני בתים אם מקצתו
דואין אילו את אילן מצטרפות דאם לאו אינו מצטר
מצטרפות דאם יש שמש אחר לשתיים הוא מצטרף
זבגון שבגסו מתחילה על רעת להצטרף יחד אבל
מקצתם בבית ומקצתם חיצו לבית אם חמברד יושב
על מפתח הבית הוא מצטרף בתב ארזי אבי זל
בני החופה שלא הספיקו כולם לאכול בבית החתן
וגתחלקו לחבורות אפילו אם אכלו בבתי שאינם
פתוחים למקום שחתן אוכל כולם מברכין ברבת
חתנים לא מבעיא אם חשמש מצטרף אלא אפילו א
אם אין חשמש מצטרף ביון שחתן אילו אותו שבשאר
חבתיים בשחתן אילו אותו של בני הח
חחופה כולו חשובין כאחד לב
לברך ברבת חתנים ביון
שאוכלין מסעודה שתקנו לחופה

אבל

סבל אין מזמנין עליו בתב ח חרמבם זל שא

סאין מברכין עליו לא בתחילה ולא בסוף וכן בלך
דבר של איסור והד אבד זל השיג עליו וכתב שלא א
אמרן אלא אין מזמנין עליו לומר שאין להם קביע
קביעות הואיל ואוכלין דבר איסור והוא בעין אבי
אבילות פירות שאין להם קביע לזימון אבל למה לא
יברכו עליו לבסוף כיון שנהנה וכן כתב ארזי אבי ז
זל כתב רשב"ם שלשה שאכלו באחד ואחר
זוחר מפת של גוים ואחר אינו זוחר או אחר מהן ב
בהן ואוכל חלות שאח על פי שאותו שזוחר אינו י
יכול לאכול עם אותו שאינו זוחר ולא הישראל עם
הכהן כיון שאותו שאינו זוחר יכול לאכול עם הגז
הגזוחר והכהן עם הישראל מצטרפין בתב ר
רז זל יש ללמוד מברכין רג שמודרי הנאה זה מזה
אין מצטרפין לזימון אֶלֶם שיכולין לישאל על ג
גדרם ולהתירו מג עדין לא בשאלו עד במה מ
מזמנין ער בזית דבי יחורה אומר ער כביצה זל
בזית בתל וכן לענין יחור אינו מכרד ברנות
אלא על בזית

שנים שאכלו ובא שלישי להצ

למצטרף עמהם כל זמן שלא
אמרן הב לן ונכריד מצטרף עמהם אמרו חב לן ד
וגברין אין מצטרף עמהם אר יחורח בר שילת
משמיה רב תשעה שאכלו דגן ואחר שאכל ירק מ
מצטרפין להזכיר את השם דאפילו לא סבל עמהם
אלא בציר או לא שתה עמהם אלא כוס אחד מצטרף
עמהם דאפילו לא אכלו שבעה דגן ושלשה ירק מצ
מצטרפין אבל ישח לא דרובא ומינכר בעיגן
כתב אחי חזי זל שאלתי לארזי אבי זל אם חמצר
נפסר מברכה אחרונה בברכת המזון של אילו דח
וחשיבין דלא כתב רי"ח זל דווקא לאיצטרופין ל
לעשרה אבל לשלשה אינו מצטרף עד שיאכל בזית ר
דגן והרי זל פי דהת גמי שגו דגן ואחר ירק א
אבל אינכא לא וכן דעת ארזי אבי זל ודווקא
לאיצטרופין אבל להוציא אחרים אינו מוציא עד שי
שיאכל בזית דגן אבל שתייה ועלה של ירק או אפילו
פירות מז מיני לא מחני דמיהחזיות דגן מהניא א
אפילו לא עשאו פת ייא דייסא כיון שיש אבילות
דבר שחייב בברכה אחת מעין ג כתב בהג
שמי שאכל בזית דגן אינו מוציא אלא אותו שאכל
שיעור דרבנן ולא אותו שאכלו ברי שביעה זל זל
פיר שמוציא את לאתו שאכלו ברי שביעה ומיחד מ
מצוה מן המובחר אם יודעים כולם לברך שיברך
אותו שאכל ברי שביעה דאם אינם יודעים כולם לב
לברך מי שאכל בזית יכול להוציא את לאותו שא
שאכלו ברי שביעה

שלושה שאכלו ד והו מכר מברכין

וכבש אחר שלא אכל אם נכנס בשאמר ו נכר נכר

קיצו

מהו עיסה מברד עליהן בורא פרי העץ ולבסוה צ
ברכה אחת מעין שלש ואיפשר שגם ר"י ז"ל מורה בז
בזה העניין כיון שהם בעין חסובין בעיקר הפרי ל
לדברי הכל ובל עיני פירות מברבין על המשקין
היוצאין מהן שחבל חוץ מהיוצא מהענבים וחזית
אבל סומי ענבים שאינם מהבשלו לעולם משקין
היוצאין מהם בשאר מי פירות וכתב הרמב"ם
ז"ל שמברבין עליו ועל היוצא ממנו שחבל וז"ל שט
שמברבין עליו בורא פרי הארמה כמו על הבוסר
ואם בשל הפרי ונכנס טעם הפרי במים כתב הר
הרשב"א ז"ל שמברד עליו שחבל וארני אבי ז"ל כתב
איפשר שאם בשלו ונכנס טעם הפרי במים מברבין
עליו בורא פרי העץ כל פירות שטובים חייז ומב
ומבשלין כגון תפוחים ואגסים וביוצא בהן בין ח
חייז בין מבשלים בורא פרי העץ והרמב"ם ז"ל
כתב ערמני וחבושים כיון שאין ררד לאוכלם חייז
אלא מבשלו חייז שחבל מבשלו בורא פרי העץ
וערמונים וחבושים שלגו אינו כן אלא ראויין חייז
ומבשלין אגוז המטוגן ברבש בורא פרי העץ
ויא כיון שאם ביסולו בלא רבש משתנה לגרועותא
א"כ חוי רבש עיקר ומברד עליהם שחבל ול"ג
על הסובר בתוב בחג בורא פרי העץ והרמב"ם ז"ל
כתב קנים המתוקים שזחטיין אותן ומבשלין מי
מימיהן ער שיקפו וירמו לגלח כל הגאונים כתב
כתבו בורא פרי הארמה ויא בורא פרי העץ וכן
אימרים היוצא אותם בורא פרי הארמה ואני א
אומר שאין זה פרי ומברבין עליהן שחבל לא יהא ר
רבש של אילו הקנים שגשתנה על ידי האור גדול עד
מרבש המרים שלא גשתנה על ידי האור ומברבין ע
עליו שחבל ואיפשר להשיב על דבריו שאינו ר
דומה לרבש המרים שהתמרים הם פרי ונסע להו
ארעתא לאכלם הילכך בשגשתנו גשתנה ברכתם מ
פירי וחזון אבל הפירות שמברבין על המשקין היוצ
היוצאין מהן שחבל חוץ מהיוצא מהענבים וחזית
אבל אילו הקנים שאינם ראויים לאכילה ועיקר גטי
גטיעתה על רעת הרבש וראי זה סנין ומברבין עליו
בורא פרי העץ פילפלי רטיבתא בורא פרי הע
העץ יבישתא ולא בלום שאינו ראוי לאכילה בעינ
געגייה וכן זנגבילא רטיבתא בורא פרי הארמה
יבישתא ובל ביוצא בזה כגון גירופלא שאין ררד לא
לאוכלן אלא על ידי הערובת דמ"ג ביון שאין עיק
עיקר חמרי מברבין עליה בורא פרי הארמה ועל
אגוז מדשקט בורא פרי העץ ועל קנילא בורא פרי
הארמה כל אותו שיוע שחן עיקר הפרי מברד
עליהם בורא פרי העץ ושאינו עיקר הפרי בור
פרי הארמה דאם הוא מסופק בו אם הוא עיקר
הפרי או לאו בורא פרי הארמה ושאינו יודע מהו
שהכל

על פירות הארץ יבור ב
בורא פרי הארמה וס
וסימו לירע איזחן פרי עץ או פרי
הארמה כל אילן שעושה פירות משנה לשנה נקרא
פרי העץ ובל דבר שאין שרשיו גשארין בארץ וצרי

דצריבין לזרען בכל שנה נקרא פרי הארמה כת
חר יוגח ז"ל תיתים חגוילים בסנה וביוצא בהן מב
מברבין עליהם בורא פרי העץ שמין אילו הם
וחל ז"ל כתב שיש לגרד עליהם בורא פרי הארמה
לפי שמצא בתשובת הגאונים כל אילן שיבש בסתוא
זבלו גוזזיה וטרפיה לגמריה זהרר פארי משרשי
מברבין עליו בורא פרי הארמה וארני אבי ז"ל הוח
נחה כר"י ז"ל הימלתא דאתי מבי הגרואי בורא
פרי הארמה פ"י רש"י ז"ל לאטוריא בלע כתב ה
הרמב"ם ז"ל על בשמים שחוקים מעורבים יחד מ
פרוקחים בסוכר בורא פרי הארמה כמו הימלתא ר
דאתי מצי הגרואי צנוז מברבין עליו בורא פרי
הארמה

על דבר שאין גידולו מן
הארץ כדו בשר ורגו

ביצים וגבינה מברבין עליו שהב
שהכל דפת שעפשה ויין שהחמיץ וריחיה וטע
וטעמיה חלא שהכל אבל אם ריחיה חלא וטעמיה
חמרא חמ"ר הוא ועל הבשיל שגשתנה צורתו די
זנתק לקל ועל החומץ שעירבו במים ער שראוי לש
לשתותו שהכל אבל אם הוא לבור אין מברבין על
עליו דאזוקי מויק ועל הדגלות והן מין תמ
המרים שאין מתבשלין על האילן ועל הגבואי ועל
המלח ועל הזמית פ"י מי מלח שהכל ורבי האי
ז"ל פ"י זומית שהוא חקצה שעולה על רתיחת הקריה
ועל במהין וכטריות שהכל וקורא והוא הגי
הציתוסה בענפי הרקל ובשנה ראשונה הוא רר דרא
וראוי לאכילה ואחר בר מתקשה בעץ מברבין עליו
שהכל כיון ולא גשעי אינשי לאילן ארעתא למיבליח
בשחור רר לאו פרי הוא וכן כל ביוצא בזה כגון
לולבי גפנים ושקדים שאוכלין אותן כשהן רבין כק
בקליפתן כיון ולא גשעי לחו אינשי ארעתא דהבי
מברבין עליו שהכל חזין והוא שחת מברבין על
עליו שהכל קרא חיאי וקמחא דשערי ורחיטין
שהכל שבו המרים ושכר שעורים ושמרי יין אם
אפילו יש בהן טעם יין שהכל אם גתו כהם גמיון
של מים ומצא ד חוה ליה ביון מזוג ומברד עליו ב
בורא פרי הגפן כתב הרמב"ם עשכא דרברי שאי
שאינו צרעין מברד עליהן שהכל כיון ולא זרעי להן
אינשי לא חשיבי פירי ובתב עיר דבמרומה לי שבת
ושבליתא ובמזגא וכיסברתא שהכל וחבי אמרינו

בהן וטענה דיריה רבכ חגי לטעמא עבירי ולא לא
לאוכלה שבת צדא שאנו קורין אגור ובלשות
ערבי שבת שבלילה הוא שאנו קורין פגוי"ג ב
במזגא בטעמיו ביסכורתא אלייגריי בלע ע"ב
וכל משקין של כל מיני פירות שחבל כוללעיל
השותה מים לצמא מברד עליו שהכל ולאחריו ב
בורא גפשות ודוקא לצמא אבל אי חנקתיה אומצא
ושותה לרפואה אינו מברד לא לפניו ולא לאחריו
דלא ברב עמרם ז"ל שכתב שמברד לאחריו ופ"י ז"ל
דוקא שותה מים לרפואה אינו מברד עליהם לפי
שאינו גרנה מן המים אבל שאר משקין גרנה בשת
בשתייתו ובטעמם חילכר אם שותה אותם לרפואה

א"כ חוי רבש עיקר ומברד עליהם שחבל ול"ג

הה

השליש לאכול לבן חזרד לראש אבל אחר המסכה
לשנים צריך להמתין עד סוף ברכה חזן לבן בפטר
מכרבה ראשונה לדין זל עב דאני בכר כתבתי ש
שחזור לראש ברכת חזן דממ למדנו מדברי לעני
לענין שלשה שמפסיק שאין צריבין להפסיק אל
אלא עד שיאמר גברד אחיגד וכתב עוד אחי ח
הדין זל ושאלתי עוד משהפסיק פעם אחת אם יב
יכול להפסיק פעם שנייה והשיבנו שכך

גדול

מברד אפילו בא ב
בסוף דאם רוצה
ליתן רשות לקטן לברד שאי
הזמ בשאין שם אורח אבל אם יש שם אורח הוא מ
מברד אפילו אם הוא קטן ברי שיברך לבעל הבית
ומה ברכה מברכו יהי רצון מלפני השמים של
שלא יכשול לא יבלם בעל הבית הזה לא בעולם הזה
ולא בעולם הבא דיצליח בכל רוביו ויהיו נכסיו אמר
מוצלחין וקרובים לעיר ואל ישלש שסן במעשה יד
ידיו ולא יזרק לבניו שום ובר חסא והירחור ועוד
מעלת ועד עולם דאם בעל הבית רוצה לחתור
על ברבתו ולברד ברכת המזון הוא בעצמו רשאי

גרסינו בפינו העיר אמר רבה בר בר חנא
אף ידחגן כל תלמיד חכם שמברד לפניו אפילו בהן
גדול עה חויב מיתח שנאמר ומשנאי אהבו מות
אל תקרי משנאי אלא משנאי אבל בהן תלמיד חכם
צריך להקדימו שנאמר וקרשתו לבל רבו שבקדושו
בגון לפתוח ראשון ולברד ראשון דאם ירצה ליתן
רשות לישראל לברד רשאי גרסינו בירושלמי אף
יהושע בן לוי מימי לא בירכתי לפניו בהן ולא בירך
ישראל לפניו ורבי יהושע בן לוי לוי היה ויראה
לכאורה שיש ללוי דין קדימה לברד לפני ישראל ב
בעקום שאין בהן והרמבם זל כתב שאין לוד
דין קדימה והא דקאמר שלא בירך ישראל לפניו מ
מצד גדולתו קאמרינן לא מצד לוייה גרסינו בפי
חירואה גרביים מקצרים ימיו של אדם וחד מגייה
מי שנותנים לו בוס לברד ואינו מברד ולא ער
עוד אלא שצריך לחזר אחריו בדאמר ליה רבא לרב
חונא בריה חטיה וברך

אגב אורחיה אמרש שאר בדבות בתוך
הסעודה

על כל פירות האילן

בין אם הם משבעה מינים או משאר מינים ברכת
ראשונה שלהן בורא פרי העץ חוץ מן היין שמבר
שמברכין עליו בורא פרי העץ בין בין מבוסל
אבל על העגבים מברכין בורא פרי העץ ובעוד ב
בוסר כל זמן שלא הגיעו לפול חלבן מברכין עליהן
בורא פרי הארמה וכל רבר גדול באילן ואינו עיק
עיקר חמרי מברכין עליו בורא פרי הארמה ומשה

ומשחם כפול חלבן ואילך מברכין עליו בורא פרי
העץ דאם הוא מסופק אם הוא כפול חלבן או לא
מברך עליו בורא פרי הארמה דקל בירך על האילן
בורא פרי הארמה יצא ועל החרובין משישרשו
פרי משיראה בהן כמין שרשרות של הדובת מברך
עליהם בורא פרי העץ וקודם לבן בורא פרי הארמה
ועל הזתים משגיגו פרי שגידל חנץ סביבם

מברך עליהם בורא פרי העץ וקודם לבן בורא פרי
הארמה ועל שאר האילנות משיוציאו פרי חרובין
לברך עליהם בורא פרי העץ ועל כל גרעיניו ו
הפרי כתב הדין זל שמברכין עליהן בורא פרי העץ
דלענין ערלה חשיבי בפרי ורשכא זל כתב שא
שאינן לברך עליהן בורא פרי העץ דאדרבה לא חש
חשיבי בפרי לענין ערלה אלא דמרכה להו מאת פ
פריה את הטפל לפריה וארני אבי זל כתב בדין זל

ובלבר שלא יהו מרים שנהגה באכילתו שמן זית
מברך עליו בורא פרי העץ ומקמינן ליה בחושש ב
בגודרו שזו היא רפואתו שנותן חשמל לתוך אניגוד
אניגודו ודולעו דחשתא חזה ליה שמן עיקר אבל
אי אכיל ליה על ידי פת חזה ליה פת עיקר ומברך
על העיקר ופוסר הטפילה ואי שתי ליה בעיניה אז
אזוקי מזיק ליה ולא יברך עליו כלל ופז הדין
לזכות זל לאו דוקא חושש בגודרו אלא אורחא דמיל
דמילתא גסט דחגזאם אינו חושש בגודרו אמנות
שמן הרבה לתוך אניגודו מברך עליו שחרי נחצה מ
ממנו אבל בהג כתב שאין לוד לברך אלא אכבי
בייבין ליה חגיבין דמכוין לרפואה ומתחגימיניח
אכל אי ליבא רפואה אפילו נותן שמן הרבה חוי אב
אניגודו עיקר ואינו מברך על חשמל וכן כתב
הרמבם זל אם שתה אותו לברד או שלא היה חושש
בגודרו מברך עליו שהכל ולגמה שכתב שאם שתה
שתה לברד שיברך עליו דקאמר בגמרא אי שתייה
בעיניה אזוקי מזיק ליה פז ולא יברך עליו כלל ד
ויותר נראה סברא ראשונה לברך אף כשאינו חושש
דבינו שחוא נחצה למח לא יברך אדרב יותר פשוט
הוא שצריך לברך עליו כשאינו לרפואה מבשחוא לר
לרפואה שקדים חמרים קסנים בורא פריה
העץ גדולים לאו כלום דאזוקי מזיק ליה דאם
מתקנן על ידי האוד או על ידי רבר אחר בורא פרי
העץ צלת והוא מין אילן שעליו ראויין לאכילה
דיש בעליו במין המרות וגם הם ראויין לאכילה על

העליו והתמרות בורא פרי הארמה שאינם עיקר
הפרי ועל האביזנות שהן עיקר הפרי בורא פריה
העץ ועל הקפריסין שגדילין גם כן עליו להג
ולדיה זל בורא פרי הארמה והראב"ד כתב בורא פ
פרי העץ וכן כתב ארני אבי זל וכיון דאיבא פלוה
פלוגתא דרבוותא טוב לברך עליהם בורא פרי האר
הארמה לצאת ידי ספק דתנו בירך על פרי העץ בו
בורא פרי הארמה יצא חמרים שכתשן קצת וא
דאינו מודסקיו לגמרי בורא פרי העץ ועל דבשחז
הזכ מהם שהכל ובהג כתב דוקא שעירב בו מים
אבל אם הוא בעיניה בורא פרי העץ ודין זל לא
היה מחלק והרמבם זל בת דבש חמרים שהכל
אבל חמרים שמיעבן ביד והוציא גרעיניהן ועשה פ

היכה

היכה

התבאר בע"ה שמתוך חשיבותו קבעו להם ברכה בפ
בפני עצמה וחמשת מיני דגן שהן חיסין בוס
בוסמין שעורין שיבולת שועל ושיפון שהם גם כן ח
חשובים שגשתכחה בהן ארץ ישראל שבוסמין הם פ
מין חסין ושיבולת שועל ושיפון הם מין שעורים
ועיר יש להם מעלה כי עליהם יהיה הארם ואם ע
עשה מהם פת מברך עליו המוציא הילכך אפילו
לא עשה מהו פת אלא תבשיל כגון מעשה קרידה ור
ורייסא אפי' ערב עמחם דבש ושאר מינין מברך על
עליו בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה אחת מעין ש
שלוש דאמר שמואל כל שישבו מחמשה המינים מב
מברך עליו בורא מיני מזונות הילכך תבשיל שישב
בו עיקר מחמשה המינים אפילו עירב עמו דברים
אחרים ער שנעשר רוב מברך עליו בורא מיני מזונות
ולבסוף ברכה אחת מעין שלש אבל אם לא נתנו ע
מהו בתבשיל אלא להקפיתו ולרסקו בטילו בתבש
בתבשיל וחמ' שעושה מהם תבשיל אבל אכל אותו
בעין לא שנא חיין ולא שנא מבושלין אינם חשובי
לקבוע להם ברכה ועברך לפניהם בורא פרי הא"צ
וברכה אחרונה כתב בהג' בורא נפשות וכן כתב
ה"מ"מ ז"ל והתוספות מסתפקין בה אם היא
בורא נפשות או מעין ג' על כן כתבו שיש לזהר ש
שלא לאכול חסין חיין או שלוקין בעיניהם אלא ב
בתוך הסעודה שאם ארם מסופק בברכה ראשונה י
יברך מספק שהכל ועל הכל שאמר שהכל יא אכל
ברכה אחרונה אין לומר אלא כפי שנתקנה קמת של
חסין תחילה שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות לא
מבעי' אם נסחו דק דק שאינו ראוי לאביל אלא אפי'
לא נסחו דק דיש בו ערוז טעם חיטה או קמח של
קליות שאין קצת לאבילה אפילו הבי מברכוני עליו
עליו שהכל שתיתא והוא תבשיל מקמח של קלי
קליות עכה שעומר לאבילה בתחילה בורא מיני מז
מזונות ולבסוף ברכה אחת מעין שלש רכה שח
שהיא לשתיה לפניו שהכל ולאחריו בורא נפשות
האובל אורז בעין תחילה בורא פרי הארמה
עשה ממנו תבשיל או שנסחו וישח ממנו פת תחי
תחילה בורא מ"ג ביון דזיין ולאחריו בורא נפשות
ולא מעין שלש ואם ערב ממנו בתבשיל
אחר והתבשיל אחר הוא הרוב מברך עליו בכיבת
התבשיל האחר שאינו חשוב לגרר התבשיל אחריו ב
ביון שאינו מחמשת המינין ועל פת דוחן כלי'ת
ז"ל שהכל וכן כל ד ה"מ"מ ז"ל עם שאר קטניות שב
שברכתם שהכל ובהג' כתב בורא פרי הארמה
דארגי אבי ז"ל כתב ז"ל שאין ריח דוחן כיון אורז דא
דאינח גמי מיזן זיין דאע"הלב כמין אורז הילכך
תחילה בורא מיני מזונות ולבסוף בורא נפשות
אבל העושה פת או תבשיל משאר מיני קטניות לית'
בכלל מזון ומברך עליו שרבל ע"כ וכן כתב
ביון דאורז לאו מין דגן הוא ומברך עליו בורא מיני
מזונות ביון דזיין ח"גמי בדוחן או בשאר דברים
שאנו דואים דזיין כמו מין הנקרא פניגס מברך
עליו בורא מיני מזונות חביצא והוא פירורי לח
לחם הנרקזין יחד על ידי מרק וטרדקנין וסדיתא
ולחם העשוי לבנתח ופת הכאה בכיסנין בתביל

אמר

למעלה בהלכות סעודה
ליח אבי לרב דימ
דימי ברכה אחת
מעין שלש מאי היא

אל על חמשת המינין הוא אימר ברור אתה ה' אחינו
מלך העולם על המחיה ועל הכלכלה ועל תנוכת ח
השרה ועל ארץ חמרה טובה ורחבה שרצית ושהגחל
ו שהנחלת לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע מטובה
דחם ה' אחינו על ישראל עמד ועל ירושלים עירך וע
ועל ציון משכן כבודך ועל מזבחרך ועל היכלך ובנה
ירושלים עיר הקודש במחרה בימינו והעלינו לתוכה
ושמחינו בכנינונה כי אתה ה' טוב ומטיב ברור אתה
ה' על הארץ ועל המחיה ועל הכלכלה על המח
המחיה הוא מעין ברכת הזן ועל ארץ חמרה הוא
מעין ברכת הארץ רחם הוא מעין ברכה ירושלים
כי אתה ה' טוב ומטיב מעין ברכת הסוב והמטיב
וכתב ה"מ"מ ז"ל יש שנין אומרים כי אתה ה' טוב
ומטיב שלא תקצר אלא מעין שלש דמיהו ישנו בכל
הנוסחות וקורין אותה מעין שלש אע"ג דנת
דנתקנה מעין ארבע ואין קורין אותה אלא על
שם ג' שהם דאורייתא דפרי על העץ ועל פרי העץ
ובול' והוא מעין ברכת הזן דגל הייך על הגפן
ועל פרי הגפן והוא מעין ברכת הזן וכתב ה"ד
ז"ל שאין לומר על תנוכת השרה על הפירות ועל היו
שאין לשון זה גופל אלא במיני דגן ובתיב ויאכל ת
תנובות שיי' ובתב ב"ח שיש לימר אחר כי אתה
ה' טוב ומטיב לבל דגריה לך על הארץ ועל המחיה
ובשל פירוש הארץ ועל הפירות ובשל יין על ת
הארץ ועל הייך כדי שיחא מעין החתימה סמור לת
לחתימה וכתב עור ד'א'גאכל מפריה ונשבע מטוב
דאין לאמר שאין לחמור הארץ בשביל פרייה וטוב
אלא לקיים מצות התלויות בה ע"כ ובהג' ישנו
דארגי אבי ז"ל לא היה אומר אותו וגם לא היה אמר
דגורח לך וכול' ובחיצה לארץ חותמין בפירות על
הארץ ועל הפירות ובני ארץ ישראל חותמין על ח
הארץ וגל פירותיה ועל היין חתמין על הארץ וע
ועל פרי הגפן ולא באותו שחוממין על הגפן ועל פ
פרי הגפן וצריך להזכיר בה מעין המאורע כג'
בגין בשבת קודם כי אתה ה' טוב ומטיב ואמר
דצח והחליצנו ביום המצות הזה ובל"ט אומר ושמ
ושמחנו ביום חג פ'ו'ני הזה וכו' אומר וזכרוננו ל
לסובה ביום ר"ח הזה כתב בהג' שאם אכל פירות
משבעה המינין ואכל מיני מזונות ושתה יין שיכל
שיכלול הכל בברכה אחר ויאמר על המחיה ועל הב
הכלכלה ועל הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פ
פרי העץ ועל תנוכת השרה וחיותם ברור אתה ה' ע
על הארץ ועל המחיה ועל פרי הגפן ועל הפירות
ולא חוי חתימה בשנים שהארץ מוציאה המחיה וח
וחגפן וחפירות כתב ארגי אבי ז"ל שאם אכל פי
פירות משבעה המינין ואכל עמחם תפוחים שאינו
צריך לברך בורא נפשות על התפוחים שגם הם פרי
עץ הם אבל אם אכל תפוחים ושתה יין צריך לברך
דכ"ש אם אכל בשר או מפרי הארץ ושתה יין או אכל
משבעה המינין שצריך לברך על כל אחר ואחר ע"כ

רש

בירד

ה על פירות חאילו ב בורא פרי הארמה י יצא ואם בירד על

פרי הארמה בורא פרי העץ לא יצא הילכך אם אדם מסופק בפרי אם הוא פרי עץ או פרי ארמה מברך בורא פרי הארמה ועל הכל אמר שהכל יצא כל אילן הברכות צריך שלא יפסיק בין ברכה לאכיל וצריך להשמיע לאזניו ואם לא השמיע לאזניו יצא ובלבד שיודע בשפתיו וצאמיון בכל לשון ולא יב יברך כשהוא ערום עד שיכסה ערותו ברא באיש אבל באשה יושבת ופניה סוחות בקרקע ומכרכת בי בזה מתבסח ערותה כל דבר שמברך עליו ל לאוכלו או להריח בו צריך לאוחזו בימינו כשהוא מ מברך אין מברכין לא על אוכל ולא על משקה ע עד שיביאווהו לפניו בירד ואחר כך הביאווהו לפניו צריך לברך פעם אחרת אבל מי שכירד על פיר פירות שלפניו ואחר כך הביאווהו לו יותר מאותו ח המיו אין צריך לברך אעפ"י שלא היו לפניו כשכירד צטל בירד פרי לאכלו ובירד עליו וצטל מירד וצאכר צריך לחזור ולברך אעפ"י שהיה מאותו המין יותר ל לפניו כשכירד על הראשון ועל בירד שם בכור מ מלכותו לעולם ועד על שהוציא שם שמים לבטלה ואם לא אמר בשגפול אלא ברור אתה יולא אמר אהי אהינו יסיום ויאמר למדני חקיד שיחא נראה בקו כקורא פסוק ואין כאן מוציא שם שמים לבטלה אבל העומר על אמת המים מברך ושותה אעפ"י שהמ שהמים ששותה לא היו לפניו כשכירד מפני שלכך נתכוון תחילה

זני ברכות שבין פרי העץ ופרי ארמה וכו' דבר שאין גידולו מן הארץ היינו דווקא ב בכרבה ראשונה אבל בכרבה אחרונה שוח בכולץ והיא בירד אתה ה אמר בורא גפשות רב רבות וחסרונו על כל מה שברא לחיות בהו גפס ב כל חי ברור אתה יחי העולמים הילכך אם אב אבל פרי עץ שאינו משבעה המיניו ופרי הארמה ב ביון שכרבה אחרונה שוח בהו מברך ברכה אחת על שגיהו פו הכרכות בורא גפשות רבות וכל מה שהו חסרים ועל כל שאר הדברים שברא בעולם שלא היו הגפשות חסרים מהם אם לא בראם שאינו אלא להתענג להחיות בהו גפס כל חי דוא בורא גפס גפשות רבות וחסרונו על כל מה שברא לחיות בהו גפס כל חי וכגמרא רידו אינו מזכיר בה חת חתימה אבל בירד שלמי חותם באי חי העולמים ובר היה גוהג ארני אבי זל

על

ח חמשת המינין שהם ג גפן תאינה רימוז זית ותמר שגשתכחה בהם

א"ר ישראל כי דבש האמור בפסוק הוא דבש תמר מברכין לאתריהו ברכה אחת פעין שלש ולפניו

צריך לברך עליהם דבש דבורים מברך עליהם שהכל ועל חמורבא המרוקח ברבש היה זל לברך ע עליו שהכל בין אם הם עשוי מחבושים או מזורדים או ממיני עשבים גפני שהרבש עיקר אעפ"י ובתיבנא לעיל על אגוז מסוגו ברבש בורא פרי העץ שאני הת התם שהאגוז שלם וממשו קיים ולאדמי לחימלת שדיא מרוקחת כבשמים ומברך עליו בורא פרי הא הארמה שאני התם דלסעמא עבירא וסעמא לאבס בטיל ואמרינו גבי שאור האיל ולסעמא עביר לא ב בטיל אבל הבא שהוא למאכל וחדבש עיקר מברך על העיקר ופוסק את הספל ובס לפי מה שראיתי ב במקצת גירסאיה הומלתא מברך עליו שהכל כד היא כבתי אלא שחכמי חלוקים עלי ואמרו שחורבש הוא ספל שאינו אלא לקיים חרב המרוק בו ולברכה יש לברך על של דורדים בורא פרי ח הארמה שאינו עיקר הפרי בדבעינו למיער קמו והגני מבטל דעתי מפני דעתו

על

ה הירקות בורא פרי האר הארמה ואפילו בשלם שגשתנו מברך עליו בו

בורא פרי הארמה ובמלתייהו קיימי הילכך על יד ירקי ופרי וקטנית שסובים חיון ומכושליו מברך גוברכו לאחר ביטולם בכרכתם הראוייה להם קורם ביטול אבל קרא וסילקא וברבא וביוצא בהם שטוב שטיבים מבושלים יותר מחיון כשהו חיון שהכל ולאחר ביטול בורא פרי הארמה דאשהנו לעילויא והומי וברתי בתכו התוסף בשחו חיון בורא פרי הארמה ולאחר ביטול שהכל דאשהנו לגרועות ואפילו אם יש מי שחפץ בהו יותר מכושליו בסלה ד דעתי אצל כל אים והולכין אהר הרוב ואעפ"י שאנו דגילין לאוכלו מ דשלין זהו מפני השדמן שממתס ור"ה זל כתב כשהו חיון שהכל ולאחר ביטול בורא פרי הארמה וכן כתבו הגאונים ואיפשר דחשיבי ל להו אישתנו לעילויא והבי מסתבר ועל המים שבשלו בהו הירקות מברך ברור שמברך על הירק הירקות עצמו אעפ"י שאין בהו אלא טעם הירק ולא דמי למי פירות דאמרינו דחשיבי לזיעא בעלמ ונברך עליו שהכל לפי שהמשקה אין לו טעם הפרי כמו שיש למרק טעם הפרי דאמרינו אבי זל היה א אומר דווקא בשבשלם בלא בשר אבל בשלם עם בש בשר טעם הבשר שבמרק חשוב עיקר ומברך עליו שהכל וכתב אחי הר"י זל כשם אם סחטן שמברכו על מימיהו ברור שמברכין עליהם ואינו צרא בו ודאי כשסוחטין אותו גישתנו לגרועותא ודאיח לדבר משקין היוצאין מן הפרי שמברכין עליו שהב שהכל ואם בשלם מברך על המרק בכרכת הפרי לפי מד שכתבתי למעלה בשם ארני אבי זל ואם ח חתכם אפילו לחתיכות דקות לא גשתגית כרכתם דגמלתייהו קיימי בדאמר הגי גרגלידי רליפתא מב מכושליו או בבושין בחררל אי בחומץ בורא פרי הא הארמה חיון שהכל וכן כתב בהו וישמן חגא חגאונים שכתב בהיפר ולמאי רכתיב לעיל רכל מה שטוב יותר מבושל מחי מברך עליו ושחוא חי שהב

אמר

רב כל ברכה ש
שאי בה הזכרת
השם אינו ברכה

ד' יוחנן אמר כל ברכה שאין בה מלכות אינו ברכה
וד' זל גסתפק אם הלכה כר' יוחנן אם לאו
משום דאמר אבוי בותיה רב מסתברא וגפ' מינוח
שאם דלג מלכות וחזקה השם שלא יהוש ויברך דש
דשם הלכה ברב אבל רבי האי זל כספק כר' יו
יוחנן וכו' כתב הרמב"ם זל כל ברכה שאין בה
הזכרת השם ומלכות אינו ברכה

כתב

דבי יחזקאי ורב ח
האי שאחר אביל
אכילת פירות וכו'

וביוצא בהו דבר שצריך לברך אחר-אכילתו צריך ל
לענות אמן אחר ברכתו אחרונה דכיון שהוא סוטה
העניין צריך לענות אמן באחר בינה ירושלים
והרמב"ם זל כתב שאין לענות אמן אלא כש
בשומר שהי בכות או יותר זה אחר זה אבל ברכה
אחת אין לענות אמן אחריה אפילו בסוטה
דלא זל היה נזהג בהרמב"ם זל ענין אמן אחר
ישראל המברך אלג דלא שמע כל הברכה אלא חזק
השם ומוקמינו לה בשלא אבל אבל אם אכל ונתת
ונתחייב בברכה אינו יוצא עד שישמע כל הברכה
ואין ענין אמן אחר ברכת בותי המברך עד ש
שישמע כל הברכה מפיו דשם בנותו לפי אבל
בשומע כל הברכה מוכיח שאין כוונתו לפי
דגוי ענין אחריו אמן אלג שלא שמע כל הברכה וזו
דחבי איתא בירושלמי גוי שכירד חשם ענין אחר
אחריו אמן בותי אין ענין אחריו לכו שאין ר
דרך הגוי לכונן לפי וזה מיירי בשלא שמע כל
הברכה כיון שאמר שאין ענין אחר חבותי ויראה ת
ענין דקאמר לאו לחיוב קאמר אלא קאמר דאין ע
ענין אחר חבותי אבל הרמב"ם זל כתב כל הש
השומע אחר משרא מברך אחר מכל הברכות אלג
שלא שמע כולה פתחילה ועד סופה ואלג שאינה חייב
לענות אחריו אמן ואם היה המברך מין או בותי א
או תיניק או שהיה גדול ושיגה מסבע הברכות אין
ענין אחריו אמן תניא אחר חכל ענין
חוץ מאחר תיניקות של בית רבן והג' בעירוב
דגמרי פי שלומדיו לפני רבו סדר הברכות אבל
בעירובא דמפסירי גמשיהו ענין יא דמפסירי
גמשיהו אחר שלמדו דגמטריו משם דאמר קריש
ופי הראב"ד זל בשעה שאוכלו ומברכין ל
לפסוד עצמ' אלג שאינם בני חיוב מג' חינוך מצוה
איבא ורש"י פי בעירובא דמפסירי גמשיהו כשא
בשומר ההפסדה ומברכין בתורה ובגביאים

ברכת

הרית בשם ש
שאסוד באביל
דשתייה עד שיב

שיכרך כר' אסוד ליחנות מריח טוב עו שיכרך
ויכרך קודם האכילה אבל לאחריו אין צריך לברך
אלו וביצה מברך אמן זה שיוצא ממנו הרית ו

איתקת

הילכך זית קודם לשעורה שהוא ראשון לארץ בת
בתרא ושעורה שני לארץ קמא וכן רבש קודם לב
לגפן שהוא שני לארץ בתרא והפז שלישי לארץ קמא
ובת הרמב"ם זל דווקא אם אכל ענבו שכרכתו בלע
אבל עשה מהו יין שכרכתו בלע הגפן כיון שגפן
בה הגפן חשובה וקודם לרובש ואפילו לזית שהי
שהוא ראשון לארץ שני כיון שכרכת היין חשובה ק
קודמת בין בכרכה ראשונה בין בכרכה אחרונה
בשכילל ברכת היין עם ברכת הפירות ברלעיל צרף
לברך תחילה על הגפן ועל פרי הגפן ואחר כך על
העץ ועל פרי העץ ומיהו מעשה קרירח דחייטין ו
דשעורין קודמת ליין לפי שכרכתה כוללת מיני ג
מוזנות שהיא גם כן חשובה שמבורר וגם קודמין
לו בפסוק חטה קודמת לזית שגיהו דא
דאשונים לארצות ויש לחטה יתרון שקודמת בפסוק
ומטעם זה גמי שעורה קודמת לרובש
בה בהג' הא דחטה ושעורה קודמין דווקא בשעורח
מוחו תכשיל או פת אבל אם בוסס החטה שכרכתה
בלע הארמח אינה קודמת לבלע העץ והוא הולך לש
לשטתו דמי חשיב בלע העץ טפי מבלע הארמח אבל
לסברת אא"ל שהן שוות איפשר דמיירי אה בבוסס
החטה

בל

שחוא עיקר ועמד סם
ספילה מברך על הע
העיקר דפוטר את הט

הטפילה לא מבעיא אם העיקר מעורב עם הספל א
אלא אכילתו אם כל אחר לברך ואפילו פת שהוא חש
חשוב מכל אם הוא ספל בגוד שאוכל דגמליה ואז
פת עמד שלא יזיקנו בגודו מברך על הרג דפוטר
את הפת כיון שהוא ספל הניא דלפניו י
יין ושמן טוב לחריח בו איתו היין בימינו גמברך ת
תחילה עליו ואחר כך יטול השמן בימינו ומברך ע
עליו

על

בל הפירות ושאר ד
דברים חוץ מפסד ווי
אם היו האוכלין שז

שנים או דברים אחר כדוטר את חבירו אפי' בלא חש
הסיבה ודווקא פת דיון בעי הסיבה משום דחשיבי
ולדין סגי בישיבה כמו בסבה לדירה
אבל שאר כל דברים לא בעי הסיבה וכתב
בספר העצות אם בני אדם ישבו או הסבו עתה על
היין כל אחר צריך לברך שאין אנו רגילין לקבוע ע
עצמנו כבימיחם ונל שאין חילוק גין האירנא ל
למעיקרא אין המברך מוציא אחרים אלא אב
יאכל וישתח עמחם וזו יוצאין בשמיעתו שמכוונג
אליו אפילו לא יענו אמן והג' בברכה ראשונה
אבל בכרכה אחרונה
אי זימון
לפירות אלא לפת דגריבין ל
לחלק ובל א
אחר יברך
לעצמו

דאני היתה רוצה לומר והחזיק את אכל מיני ליפתו
 ואכל עמו מחמשה המינים שאינו צריך לברך על
 הליפתו שברכת המחיה פוסחתו דאחיהו דיד לא
 הורה לובי כתב אחי הר"ז ז"ל אבל ענבים ושת
 יין היה ז"ל שאין צריך להזכיר על העץ כברכה אחד
 אחרונה שגם הענבים הם פרי הגפן מידי רהוה אע
 אעגנים ואתפוחים שאינו צריך לברך בורא גפשות
 על התפוחים ומטעם זה יראה שגם מברכה ראש
 ראשונה יפטר בבורא פרי הגפן שטברד על חיון אל
 אלא שאין דעת ארזי אבי ז"ל בו לא בברכה ראשונה
 ולא בברכה אחרונה ומ"מ הסכים לזה שאם בירד ע
 על הענבים בורא פרי הגפן יצא מידי רהוה שאם ב
 בירד על פרי העץ פרי הארמה יצא ובתב עורא
 אחי הר"ז ז"ל בשם ארזי אבי ז"ל שאם שתה מים ויין
 שאין לו לברך על המים בורא גפשות כי ברכת היין
 בוטרת אע"פ שאינו מעין ברכתו מידי רהוה אכ"כ
 ראשונה דקיימא לן יין פוסק כל מיני משקין משך
 השיבות אע"פ שאינו בכלל פרי הגפן והוא בברכה
 אחת-דגת

בבריתו בהזכירו של ענב או של רגזה שמברכה
 אחריו אע"פ שאין בו כזית והתוס' מסתפקין
 בזה לבר טוב לזוהר שלא לאכול בריח פחותה מכ
 מזית כדי להסתלק מן הספק וכן מסתפקין על
 ברכת בורא גפשות אם צריכה שיעור אם לאו
 ועוד מסתפקין בברכה אחרונה של חיון אם מברכה
 אותה על כזית או דווקא ברביעית לבר טוב לזוהר
 שלא לשתות אלא או פחות מזית או רביעית כדי ש
 שלא ליבגס לספיסא האוכל משבעה המינים פח
 פחות מזית שאינו יכול לברך מעין ג' כתב הר"ז ז"ל
 שיש לו לברך בורא גפשות וארזי אבי ז"ל כתבו
 ול"נ דמסתבר שעל דבר הראוי עליו ברכה מעין ג' בש
 בשביל חסרון השיעור לא שייך בו ברכה אחרת וכ
 וכן יראה מרבדי הרמב"ם ז"ל שכתב האוכל פחות מ
 מזית בין מפת בין משאר אוכלין והגדלתה פחות
 מרביעית בין מיין בין משאר משקין מברך תחילה
 ברכה הראויה לאיתו המין ולאחריו אינו מברך כל
 בלל ואינו מחלק בין בריה לשאר דברים ובין שבע
 המינים לשאר המינים

היה בידוקו של מים וס' וסבור שהוא של יין ד' והתחיל ואמר בירד א

אתה ח' אמר על דעת לומר בורא פרי הגפן וזכור ש
 שהוא של מים וסיים שהכל יצא ובש"א היה בירד
 בוס על יין וסבור שהוא של מים והתחיל על דעת ל
 לומר שהכל וזכור שהוא של יין וסיים בורא פרי ה
 הגפן שיצא שאתה סיים שהכל נהיה בברך יצא
 וכן אם טעה ואמר על היין שהכל נהיה בברך או ש
 שאמר על המים בורא פרי הגפן שהכל נהיה בברך
 יצא וכן חזין בפרי העץ וברי הארמה שהיה לו לב
 לברך על אחר מהם דפתח ארעתי דאידך וזכור וס'
 וסיים בדין או שאמר שניהם יצא כתב הרמב"ם ז"ל
 כל הברכות בלם אם גסתפק לו אם בירד אם לאו א
 אינו מברך לא בתחילה ולא בסוף גפני שהם מדבר
 סופיים וגר' דווקא בברכה ראשונה שהיא מדרבנן ד'
 דנפקא לן מסברא שאסור ליהנות מן העולם הזה ב
 בלא ברכה אבל ברכה אחרונה מעין שלש דאוריית
 דאורייתא היא מרסמיה ליה אקרא וכן יראה מרב
 מרבדי חג

היה לפניו מיני הרבה ד' והורה אומר ל' ויש בהן משבעה ה

המינין מברך עליו והנמים אומרים על איזה מה
 שירצה מברך ומקמינין לה בשברכותיהן שוות ה'
 יהיה אומר בין שברכותיהן שוות ואחר גפטר בבר
 בברכת חבירו מין שבעה ערות אבל אם אין ברכה
 ברביתיהן שוות וצריך לברך על שניהן איזה מהם
 שירצה יברך תחילה ואחר כך על השני ואפילו אם
 היה אחר מהם חביב עליו יותר יכול לברך על הא'
 החילה ובס"ח קטן כתב בשאין ברבותיהן שוות
 צריך להקדים החביב וארזי אבי ז"ל כתב בסברא
 ראשונה והלכה כר' יהודה הילבר אם הביאו לפניו
 שני מינין שאין בהם גמין שבעה וברכותיהן שוות
 בגון אתרוג ותפוח יברך על החביב תחילה שאם ב
 בכל פעם אחת מהם חביב עליו יותר אפילו אם ה'
 חפץ עתה במין השני צריך לברך על המין שחביב ע
 עליו רוב הפעמים ויאכל מגו קצת דאחר כך יא
 יאכל ממין השני אם ירצה ואם יש בהן בין שב
 שבעה יברך עליו אפילו אם השני חביב עליו יותר
 דאם הביאו לפניו דבר שברכותו בורא פרי העץ ור'
 ודבר שברכותו שהכל בורא פרי העץ קודמת שהיא ח'
 חשובה שאין פוסחת אלא דבר אחר ושהכל כוללת
 כל הדברים וכן בורא פרי הארמה ושהכל בורא פ'
 פרי הארמה קודמת וכתב בחג שבורא פרי העץ ק'
 קודמת לבורא פרי הארמה אבל ארזי אבי ז"ל כתב ש
 שחז שוות ועל איזה מהם שירצה יברך תחילה אפי'
 אם יש בהן משבעה המינים והוא חביב עליו יכול ל
 להקדים לו השני כל הקדום בפסוק שמו
 שמזכיר בו שבח של ארץ ישראל שהוא ארץ חטה ו
 וגו' קודם לברכה אפילו אם המאוחר חביב עליו
 יותר ודווקא של רמזין אבל מבאן ואילך לא דא
 דארץ בתרא ובתיב בקרא הפסיק העניין וכל הסמ
 הסמך לו חשוב מהמאוחר ממנו לארץ קמא דקרא

ברכה ראשונה אין ל' לה שיעור שע' שעל כל הדבר

הדברים מברכין לפנייהם בכל שחז שאסור ליהנות
 מן העולם הזה בלא ברכה ומיהו מטעמת שטועם
 התבשיל אין צריך לברך עליו עד רביעית
 לכאורה משמע אפילו אם הוא טועם וכולע וכו' ב
 כתב הרמב"ם ז"ל סתם מטעמת אינה צריכה ברכה
 עד רביעית אבל ר"ח ז"ל פו' דווקא בטועם ופולט
 אבל אם הוא בולע אפילו בכל שהוא צריך לברך
 ומיהו בשחזא פולט אין צריך לברך אפילו על הרב'
 אבל ברכה אחרונה צריכה שיעור ושיעור בשבעה
 המינין כזית ובידו שלמי משמע שעל דבר שהוא

רית דאשונה אין ל' לה שיעור שע' שעל כל הדבר

הדברים מברכין לפנייהם בכל שחז שאסור ליהנות
 מן העולם הזה בלא ברכה ומיהו מטעמת שטועם
 התבשיל אין צריך לברך עליו עד רביעית
 לכאורה משמע אפילו אם הוא טועם וכולע וכו' ב
 כתב הרמב"ם ז"ל סתם מטעמת אינה צריכה ברכה
 עד רביעית אבל ר"ח ז"ל פו' דווקא בטועם ופולט
 אבל אם הוא בולע אפילו בכל שהוא צריך לברך
 ומיהו בשחזא פולט אין צריך לברך אפילו על הרב'
 אבל ברכה אחרונה צריכה שיעור ושיעור בשבעה
 המינין כזית ובידו שלמי משמע שעל דבר שהוא

אברהם

צייבוי להו
להורות יו
יורוי חים ב

בשעלד ממנו והלכו מדברות בשיגיע לשיב ומי ש
שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה בבית האסורים
ויצא וסיפוד וכל החיים יורוד סלח חולי י
יש יסודיו מדבר מאי מברך באי אמה הגומל ל
לחייבים טובות שגומלינו כל טוב והשומעים
אומרים אשר גמלך כל טוב הוא יגמלך כל טוב סלח
בתב רוח זל ציר לאריות באנפיה עשרה
ומן בתב הרמלם זל אבל התוספת בתבו על
הא ראם אבי וצירך לאו דווי באנפי עשה כרתיב
וירומאוחו בקהל עם ואמר רב הונא והוא ראיבא
שני רבנו בהריוהו דבתיב ומושב זקנים יהללזהו
ופריד ואמר עשרה ותרי רבני קשיא ובתכו
כיון דלאאפשיט עכרינו לחומרא ובעינו תרוויח
ואם בירד בפחות מעשרה איז ציר לחזור ול
זלברד ולישנא וציר לאודוי באנפי עשרה משמע
דזוקא לכתחילה ואם בירד אחר ואמר באי אמה
אשר גמלך כל טוב וענה אמר יצא דגריסו בפל
הדואה רב יהודה חלש ואיתכח על לגבי רב חנו בגר
בגרתא ורבנו אמרו ליה בירד רחמנא ויהבה לן זל
זלא יחד לעפרא אמר להו פסרתין מלאודוי
וצירד לימר שיוכירו שם דעלבות כגון שאמר כרוד
רחמנא מלבא ריחבד לן וכו' שהרי כל הברכות צר
צדיבות שם דעלבות ואסיקון בשענה אמר
ופי ארני אבי זל אעג רשמע יוצא בשמיעה בלא עג
עניית אמר היינו דווקא כשהמברך חייב גם כן בכר
בכרחה אז יוצא השומע בלא עניית אמר אבל
הבא ביוז שהם לא היו חייבין בכרחה זו לכר הוצמד
לענות אמר ולא חשיב בכרחה לבטלח ביוז שהם לא
נתחייבו בה שחם נתנו שבת והוראה למקום בירד
בני ארם שגושבחין למקום על הטובה שמוצי להם
ולפי זה אם בירד אחר הגומל לעצמו ושמינא
אלי ובידן לצאת בו יצא בלא עניית אמר
ואם איתר מלכיד יש לו תשלומים לברד כל זמן שיר
שירצה ונזהגין באשכנז וצרפת שאין מברכין
בשהולכין מעיר לעיר שלא חייבו אלא בהולכי מדב
מדברות דשכיחי בהו חיות דעות וליסטיז והא
ואיתא בידוש ימי כל הרובים בחזקת סבנה לא אימ
אמרו אלא לעניין הפילת הדוד שבכל הרובים צירד
ארם לבקש על עצמו אבל ברבת הגומל במקום תו
תורה איתקין וכו' לעניין חולח בתב ח' יוסת
זל דווקא חולח שגמל למטח אבל חש בראשו א
או בפעיד אין צירד לברד וכו' כתב הרמב"ם זל
דווקא במכה של חלל שיש בו סבנה אבל הרמב"ם
כתב בכל דוד ובכל חולי צייבוי לחורות דגריסו
בירושלמי כל הרובים בחזקת סבנה וכו' כתב ב
בערוך דאפילו חש בעיניו או בראשו צירד לברד
וכן צוהגין בספר

בלא עיקר ולא חבנתי דבריו כיון שהוא חושב אך
אזהר עשו לחדוה שכן משמע יבדיו שהרי לא מס
שסר מלברד עליו אלא מפני שאין בו עיקר וכו' חזק
אמת שנעשה להריוה כיון שיתבטל הכלים ואם ל
למה אין מברכין עליו איפשר שדווקא לרמותו ל
לריוה רע ולא חשבינו ליה ריוה לעצמי הרחקת תפיל
משאין לו עיקר ואינו רומה דהא בהנאה תליא מ
מילתא דחרי צהצה וראוי לברד עיניו וגם בתפילח
צירד להרחיק ער פקום שכלה הריוה בשמים של ע
עז ושל ערוה אין מברכין עליו לפי שאסוד להריוה
מהו לפיכך מסיבה של גוים אין מברכין על בשמל
שלהם וסתם מסיבתו לעז היה הולך חוץ לב
לברד והריוה ריח אם דוב העיר גוים אינו מברד
ואם רובה ישראל מברד גתערב ריח שאין מברכין
עליו בריוה שמברכין עליו בתב הרמלם זל שח
שהולבין אחר הרוב

הרואה

מקום שנ
שנעשה ב
מן צסים לישראל

כגון מעבורות חים ומעבורת הירדן ומעבורת בחלי א
אין ואבני אל גמיש של בית חורון ואבן שבקש עוב
גלד הבשן לזרוק על ישראל ואבן שיב עליה משה ב
בשעה המלחמה וחומת ירוחו מברך באי אמה
שעשה צסים לאבותינו במקום הזה וכו' בכל הברור
צירד להזכיר בהם שם ומלכות וכו' בתב הרמלם זל
זל לאפוקי מברדי הרמב"ם זל שכח שאין צייבוי ש
שם ומלכות וכתב הרמב"ם זל שאין עליו חובת
לברד על חנם אלא בפעם אחת ומכאן ואילך רשות
וארני אבי זכר לברכה כתב שכל אילד הב
הברכות אינם אלא בשארם רואה אותם משלטים יו
אם לשלטים יום ואז הם חובה פמו פעם ראשונה
דאסיקנא ראניסא דרבים גדלי עלמא בעי לבדוד
אבל אניסא דחיד איהו לחוויה בעי ברובי
דלית זל גורס אניסא דחיד איהו דברי וכו' בריוה בער
ברובי וכן גורס רב האי זל וזל לשי גירסתם ל
לאו דווקא בר בגד אלא ח' גמי יוצא יריבו ועבור
ברוד עשה צס לאבותינו במקום הזה כתב א
זל גמי שנעשו לו צסים הרבה בהגיעו על אחר מהמק
מחמקאמות שנעשו לו צירד להזכיר כל שאר המקד
חמקאמות עמו על צס של רבו צירד לברד עליו
זהבי איתא בירושלמי מהו שיברך ארם על צס אכיד
ורבו וקאמ' אמ' חיה אדם מסויים כמד יואבגן צנר
צרויה וחביריו ואדם שנתקדש בו שם שפיתג במד
דניאל וחביריו צירד לברד עליו הילכך הרואה ג
אוב על אריות ובגשד האש מברד ברוד שעשה צס לש
לצדיקים במקום הזה והו איתא בירושלמי ע
על צס של שבטים מהו שיברך מאן דאמר כל שפט וש
ושבט איקרא קהל מברד ומאן דאמר כל השבטים
איקרין קהל אינו מברד ופלוגתא היא במסכת חורין
הרואה אשתו של לוס מברד שתים על אשתו אח
הוא אומר באי אמה דיון האמת ועל לוס הוא אומר
באי אמה זכר
הצדיקים

הרואה

חלום דג
תפסא ענו
שגומל ל

רמב"ם

הוא עץ אדמית עץ מברד עליו בורא עצי בשמים
 ואם הוא עשב ברא עשבי בשמים ואם אינו ל
 לא מין עץ ולא מין עשב כמו המדד שהוא מין היה
 מברד עליו בורא מיני בשמים מור הדאיל ואת
 ואתא לירד צימל בית מילתא יא שהוא זיעת היה
 והצבוב שחיה ידועת היא ויש לה נמיו הסוסרת ב
 בצוארה ומחשבץ שם החילה במיו רם ואחר בר ב
 נתייבש ונעשה ממנו המדד והרמה זל היה אוסר
 לאוכלו משום חששו רם והל יונה כתב שאוסר לו
 ליתן בו טעם להיתר דפירשא בעלמא הוא אע"כ
 דתחילתו היה רם דבתר השתא אזליגו תדע שהרי
 הרבש אם נפל בו התיבת איסור אע"כ שהאיסור צימ
 צימוח בתוכו ביון שררד הרבש להתיי הרצד הנזמל
 לתוכו רבש ריינוגן ליה כמו רבש הבא נמי אע"כ ש
 שתחילתו היה רם בתר השתא אזליגו והא זל ב
 כתב על רבריו ונל דאפילו דאיתו צריכה דאית
 ואם היה הדבר שהריח יוצא ממנו פרי לאכילה
 כגון אתרוג או הפוח מברד עליו הניתן ריח טוב
 בפירות ועל כלם אמר בורא מיני בשמים
 וצא הילכך על רבר שהוא מסופק בו מהו מברד
 עליו בורא מיני בשמים ופ"י התוספת הא רע
 דמברבין על דבר העומד לאכילה דזקא כשלקחו ל
 להריח בו או לאוכלו ולהריח בו אבל אם אכלו ול
 ולא נחבדו להריח בו אלא אגב אורחיה העלה ריח
 אינו מברד ואתרוג של מצוה כתב אבי העזרי
 חרות בו מברד והל שנוחה זל כתב רלאו להר
 להריח עביר והמריח בו מברד כתב הרמב"ם זל
 ע"א אגוז מושקט מברד ברוד שנתו דית טוב בפירות
 ביון דפרי עץ וזוא הוח ליה כמו אתרוג וכת
 עור על הוח קצה וקצמו וביצא בהן מברד בורא
 עצי בשמים והא זל כתב ברוד שנתו ריח טוב
 בפירות ביון שיעקרו לאכילה חוי נאתרוג
 כתב גאון ודורים שקודין רושש מברד עליו ברוד
 שנתו ריח טוב בפירות והרמב"ם זל כתב הוורד
 והלבונה והמיצט וביוצא בהם בורא עצי בשמים
 וכתב אגזל וכו' זל ווואי לאו פרי הם שאין
 עיקרן לאכילה ומי הוורד ביון שיוצאיו מהו
 מהוורד יש לברד עליהם בורא עצי בשמים ולא גזע
 ממישחא כבישא ויא שמברד על הלונה בורא
 מיני בשמים שאינו עץ אלא שרת של אילן
 משחא דאפרסמון מברד עליו בורא שמן ערב
 בשותא ומשחא כבישה ומשחא טחינה מברד עליו
 בורא עשבי בשמים ופ"י בערוך בשותא עיקרו
 שמו זית ומערבין בו כמה מיני בשמים שנבשרין
 אותו מעשה דוקח ומבוטם וכתב הרמב"ם זל
 דוקא כשהעצום בתוכו אבל אם הוציאם משם אין
 מברכין עליו אלא בורא מיני בשמים ואם היו
 מעורבין בתוכו מיני בשמים ועשבי בשמים מבר
 עליו מיני בשמים ומיני בשמים כולל את הכל
 ולכולי ע"מא בעיגו שיהא עיקרו קיים קצת
 הילכך אם סגנו אותו ואין בו כלום מהבשמים
 יא שאין מברכין על ריחו אלא בורא שמן ערב כמו
 על אפרסמון ויא שאין מברכין עליו כל
 כלל ביון שאי ערבות זה ממנו אלא שקולט אותו

מברד אתה חוי בריוח שאין לרעיקר ואין מברכין ע
 עליו ביון שאינו מנוסו של שמן והרמב"ם זל ב
 כתב שמן זית שכתתו אותו עד שחזר ריחו נורה
 מברד עליו בורא עשבי בשמים שמו שבסמן כמו
 שמן המשחה מברד עליו בורא מיני בשמים
 ויא זל כתב סתם על בולם בורא עשבי בשמים
 סימלק וחלפי רימא בע"כ סימלק פ"י רש"י
 זל עשב שיש לו גשורות של עליון זו למעלה מזו ו
 וכל שורה ג עליון חילפי רימא פ"י רש"י זל שי
 שיבולת גרר ועשוי במין גבעולי פשתן סימלי ב
 בע"כ ופ"י רש"י זל וילש גרנים הגרל כגזח בע"כ
 הגרל בסדה בורא עשבי בשמים ופ"י רש"י זל חב
 חבצלת השרון וידאח שאם היו לפניו עצי בשם
 בשמים ועשבי בשמים ומיני בשמים ובירד מיני ב
 בשמים פטר הכל שחבל מיני בשמים הם אבל כש
 כשעצי בשמים ועשבי בשמים לפניו או צריח לברד
 על כל אחר וזהו וכו' יא דעת הרמב"ם זל שב
 שבתה היו לפניו בודשם שהוא עץ ובושם שהוא עשב
 מברד על כל אחר ואחר לברד ולא חייב מצי
 בשמים עמהם אבל רב עמ"ס זל כתב היו לפניו
 ג מיני עצי בשמים ועשבי בשמים ומיני בשמים
 מברד על כל אחר ואחר ברכה בפני עעמח
 הביאי לפניו הרס ושמן להרי בהם ד"ה ברבותיהן
 שוות כגון שמו אפרסמון שאין האחר פוטר חבירו
 בש אומר מברד על השמן וחזור ומברד על ההרס
 וכה אומר מברד על ההרס החילה והלכה ככה
 ד"ה זל גורס מברד על השמן ופטר ההרס
 ולפי זה איירי באשחא כבישא שנכתו בורא עצי בש
 בשמים כמו ההרס ושני הפירוש אמת אם כרכ
 ברכותיהן שוות מברד על ההרס ופוטר את השמן
 ואם אינם שוות ההרס קודם מברכין על המו
 המוגמר משתעלה תמורתו פ"י קיסודר עשנו וקו
 דקודם שיגיע אליו הריח אבל לא יברך קודם שיעל
 קיסודר העשן ומברכין על המוגמר ברוד שמבר
 שפברכין על המתגמר אם היו בעין אם הוא עץ מ
 מברד עליו בע"כ ואם עשב בורא עשבי בשמים
 ואם הוא מור בורא מיני בשמים

הזבנס לחנותו ש של בושם ש שיש בו מי
ריח
 מיני בשמים הרבה מברד בורא מיני בשמים ישבש
 שם כל היום אינו מברד אלא פעם אחת זבנס ו
 ויוצא זבנס ויוצא מברד על כל פעם ופעם
 וכתב הרמב"ם זל דוקא בשלא היה דעתו לחזור אב
 אבל אם היה דעתו לחזור לא יברך והא לא אסח רע
 דעתיה אין מברכין על הריח אלא אב נעשה להריח
 הילכך אין מברכין על הבשמים של מתים ושל ב
 בית הבסא ולא על שמו העשוי להעביר הזחמא ש
 שלא נעשו אלא להעביר ריח הרע ומוגמר שמו
 שפומדיו בד הכלים אי לברד עליו לפי שלא נעשה
 להריח בגופו של מוגמר אלא כדי ליתן ריח בכלים
 כתב הרמב"ם זל וכו' המריח בכלים שהם
 מוגמרים אין לברד לפי שאין שם עיקר אלא דית ב

וי"ג

וי"ג

דאח ביתו של נבינו נאמר הרשע אומר ברוד שהחריג
 ביתו של נבוכד נאמר הרשע דאח נוב האריות וב
 נכשן האש אומר ברוד שעשה גס לצריקים במקום
 הזה דאח מקום שניסלין ממנו עמר אומר ברוד
 אומר ועושה ברוד גוזר דצריים פי רטי זל ש
 שיש מקום כבבל שכל בחמה שהעבור עליו איצה יב
 יבולה לזוז משם אם לא שיתגו עליה מעמר המקום
 ההוא דהוא סימן קללה לה דכתיב וסאטתיה במט
 במטאטיה השמד הרואה ששים רבוא ביחד
 מישראל אומר ברוד אתה ה' אהינו מלך העולם חב
 חכם הדוים דאם הם גוים אומר בישה אמכס מאר
 חפרה יולדתכם הגה אחרית גוים מרבר ציה וערבח
 דאם רואה אפילו אחר מישראל שהוא מופלג בחכמ
 יביר ב'א' אמ' חכם הדוים רוב חביבא ברוד כרת
 ברחזי לרב מפא ו'א שאין בזמן הזה מי שראוי ל
 לברד עליו הרואה חכמי ישראל אומר ב'א' אמ' ח
 שחלק מחכמת ליריאו הרואה חכמי האומות
 אומר ב'א' אמ' חלק מחכמתו לבשר דום על
 מלכי ישראל אומר ברוד שחלק מכבודו ליריאו
 ועל מלכי האומות אומר ב'א' אמ' שנתן עכבורו ל
 לבשר דום ומצוה להשתדל לקראת מלכא אפי
 לקראת מלכי האומות הרואה בתי ישראל בייש
 ביישובו אומר ב'א' אמ' מצויב גבול אלמנה בחורב
 בחורבנו אומר דיון האמת הרואה בתי גוים ביי
 ביישובו אומר בית גאים יסח ה' בחורבנו אומ' א
 צקמות ה' הרואה קברי ישראל אומ' ברוד א
 אתה ה' אהינו מלך העולם אשר יצר אתכם ברוד וזו
 אתכם ברוד וכלכל אתכם ברוד והמית אתכם ברוד
 ועתיד להחיותכם ברוד ברוד אתה ה' מחיה המתים
 על קברי האומות אומר בושח אמכס מאר חפ
 חפרה ובן

למעלה מברך משלשים יום לשלשים יום
 דאח בריות טובות אפילו גוי או בהמה ואילנות סו
 טובות ב'א' אמ' שכבה לו בעולמו גם גזה בתב
 ח'אכר זל דוקא בפעם ראשונה מברך עליהם ול
 ולא יותר עליהם ולא על אחרים אלא אם בן ראה ב
 גאים מהם

הרצא בימית ביסוד רב
 ורואה אילגו סמוציאין מ

פ"ח אומר ברוד אתה ה' אהינו מלך העולם שלא ח
 חסר בעולמו בלום וברא בן בריות טובות ליהנות
 בחן בני אדם דאם איחר לברד ער לאחר שגדלו הם
 חסידות לא יברד ער

על הויקים והוא כמין רב
 בוכב חידה בחץ באורך השמים ממ

צמקום למקום ונעטר אורו בשבט ועל רערת ח
 הארץ ועל הברקים ועל הרעמים והוא קול הברח
 הצסמע בארץ ועל רוחות שנסבו בזעת על כל אחר
 מא ל' אומר ברוד עושה מעשה בראשית דאם ירפ
 אומר ב'א' אמ' שכחו מלא עולם ובל זמן שלא נת
 נתמזרו העבים נפטר בכרבה אחת נתמזרו בין בר
 ברק לברק או בין רעם לרעם צריך לחזור ולברד
 חיה יושב בבית הכסא ושמע קול רעם או ראה ב
 ברק אם יכול לצאת ולברד תוד פרי דיבור יצא דאם
 לאו לא יצא

על ימים וצהרות הרדי רב
 חרים וגבעות ו מדברות אומר ב

ב'א' אמ' עושה מעשה בראשית בתב הרב
 גם זל על הים הגדול מברך משלשים יום לשלשים
 יום ב'א' אמ' עושה חים הגדול ואינו יורע למת
 פ סק ביחוד ש' יחוד הוא שקובע לו ברבח לעצמו
 ורבנן מליכי עליה

הרואה חקשת אומר רל
 ברוד אתה ה' אהינו מלך ח

העולם וזכר חבריה נאמן בבריתו וקנין במאמרו
 ואסור להסתכל בו הרבה הרואה חמה בתקופת
 והוא מבל שגח לבח שגח וחתקופה בתחילת ליל ר
 שרואה אותה ביום ד בבקר מברך ברוד עושה מעש
 מעשה בראשית וכו מברך בשרואה לבנה בטחרת
 וכוכבים במשצרותם ומזלות בעתם וזה לשון
 הרמבם זל כשתחזרה הלבנה בתחילת מזל סלה ב
 תחילת החודש ולא תהיה גוסה לא לצמח ולא לרד
 לדרום וכן כשיחזרו כל כוכב מן החמשה חנשארים
 לתחלת מזל סלה ולא יהא גוסה לא לצמח ולא לרד
 לדרום וכו בכל ערב שיראה מזל סלה עולה מקצו
 חמורה על כל אחר מאילך ממנו ב'א' אמ' עושה מ
 מעשה בראשית

הרואה חבילת אחר רב
 ליום אומ' שהחיינו א

אחר שנים עשר חרש מברך מחייה המתים והוא
 שחביב עליה הרבה ושמה מאר בראייתו הרואה
 פרי הדש מתחדש משנה לשנה מברך שהחיינו
 ונוהגין עתה שלא לברד ער שעת אכילה והמברך
 בשעת ראייה לא חפסיר דאם אינו מתחדש משנה לש
 לשנה אפילו אם יש ימים רבים שלא אבל ממנו לא י
 יברך הרואה הבושי דחגיתוד שהוא ארום הרבה
 וחלודקז שהוא לבן חרכח דאת הקפח והוא שבטנו
 גדול ומתוד עביו גראת קומתו מקופחת וחננסו
 דחרדקזג והוא שמלא יכולת ופתוי הראש והוא ש
 שכל שעירותיו דבוקה זה בזה והפיל והקזח מברך
 ברוד אתה ה' משנה הבריות החיגר והקיס
 והקיסט עוהסומא ומוכה שחין והבוחקנין והוא שפ
 שמעמר כנקורות דקות אם הם ממעי אמן מברך מ
 משנה חבריות דאם נשתנו אחר בר מברך דיון הא
 האמת וכתב הרמב"ז זל דוקא על מי שמצטער
 עליו דומיא דבריות טובות שיש חנאה לרואה אבל
 על גוי אינו מברך וכתב ער שאין מברך אלא פעם
 ראשונה שהשגיו עליו גדול מאר ולפירוש שכתב

ליתתיך רחמי ליה ולרמ באפיהו חלמא סבא חארי
 ולימרו הגר טבא הוא וטבא ליהוי רחמנא לשוויח
 ל סב עבע דימנין יגדרון עליה מן שמיא ולהווי סב
 טבא טבא הוא וטבא ליהוי וזוהגון לאמרדו
 בעמים ויאמרו ג הפוכות וג פרויות וג שלומות
 ג הפוכות הפכות מספרי למחול וגן אז תשמח
 בהולח במחול ובחורעם וקצים יחרו וחכמתו א
 אבלם לשון ונחמתים ושמתים מיגזם ולא
 אבה ע אהיד לשמוע אל בלעם ויהפור ע אהיד לר
 את הקללה לבוכה בי אהבר ע אהיד ג פרויות
 פיה בשלום נפשי מקרב לי וגו פרוי ישובד
 וגו ויאמר חעם לשאל היחזתו ימות אשר עשה א
 את התשועה הגדולה הזאת בישראל חלילה חי לאם י
 יכול משערת ראשו ארצה בי עם אהים עשה היום
 הזה ויפרו העם את יהונתן ולא מת ג שלומות
 בורא גיב שפתיים שלום וגו דרוח לבשה את עמשיאי
 דאט השלישים וגו ויקבלם דוד ויתגם בראשי ח
 ההודו וגומ גרסיגז בפס רשבת אמר רב יפה תג
 העגית לחלום פי לבסוף באש בניעות אמר רב ח
 חסדא וכו ביום הילגר יכול להתענות אפילו בשבת
 על הלום וע שזהו תענוג שלו לבטל חלום דע שהל
 וצריך להתענות יום אחר על שביסל עונג ש
 שבת דאינו חובה שיתענה יום ראשון על אחריו
 וכתב בהג שאימ עגיננו באהי צנור כתב א
 זל אעפ שקובע ברכה לעצמו איך לחוש ביון שסיים
 הברכות או כוללו באהי צנור בלא חתימה ובירד
 דבירושלמי בעי רח שתל להיות בו תעני ציבור היב
 מצביר של תענות במוסח פי עיז ופליגי בה איכא מ
 גד בעבודה ואיכא גד בהוראה ואיכא גד אחר קד
 קדושת היום אמר רב ברכה בפני עצמה ומסיק הת
 התם בגד בעבודה אמר יחיר צמי המתענה יאמר
 אוהו בעבודה וכיון דאיכא פלוגתא טוב לבולל
 באהי צנור שלא להפסיק בעבודה

מברכין על השם הגשמי משירד

כל כך עד שרבו על הארץ ומתקבצין במקום אחר ו
 וכשתרד בהם הסיפה תראה בהם כמו אבעבועות
 דמהו מברך אם אין לו שרה אומר מדדים אנחנו לך
 על כל סיפה וסיפה שהורדת לנו דאילו פיצו מלא ש
 שירה בים וזגמ ער זהו הם יונד ויברכו את שטר
 מלבינו וחותרם בא ערב ההוראות דא ההוראות
 דאם יש לו שרה בשותפות עם אחר מברך השוכ
 והמטיב ואם אין לו שותח בשרחו מברך שרת
 שהחינו בר כתב ריח והרמבם זל דא זל
 לא כתב אלא אם יש לו שרה אפילו אין לו בו שותח
 מברך הטוב והמטיב אין לו שרה מורים אנחנו
 לך

עלי שמועות שהן טובו לך ולאחרים מברך חסדג והמטיב ועל שמעות רעות הוא אומר באי אפה דיון האמת והיו

וחיוב אדם לברך על הרעה בדעת שלימה וכנפשו ח
 חמצה כורר שמברך בשמחה על חטובו כי הרעה
 לעוברי חשם הוא שמחתם וטובתם ביון שמקבל ע
 עליו מאחכה מה שגד עליו חשם צמצא שבקבלת
 דעה זו הוא עובר השם שהיא שמחה לו מברך
 על הטובה הטוב והמטיב אעפ שירא שמה יבא לו ר
 דעה ממנה בגון שמצא מציאה אעפ שירא שמה ישמע
 ישמע למלך ויקח כל אשר לו ועל הרעה ברור
 דיון האמת אעפ שיבא לו טובה ממנה בגון שבא ש
 שסת על שרהו אעפ שלבשיעבור שוט השסת היא ס
 טובה לו שהשקה שרהו מבל מקום עתה היא דעה ל
 לו

ילדה אשתו זכר מצ מברך הטוב והמטיב אמר

אמרו לו מת אביך מברך דיון האמת חיה לו ממון
 שירשו אם יש לו אחים שירשו עמו מברך הטוב ו
 והמטיב אין לו אחים והוא יורשו מברך שהחינו ש
 שאין מברכין הטיב והמטיב אלא אי יש עותפות בא
 באותה טובה בזה בית חרש או קנה כלים חרש
 חרשים לא שנה חיו לו כיוצאו באילת תחילה או ק
 קנה וחזר וקנה מברך בכל פעם שהחינו דאי
 ואיתמר בירושלמי לאן דוקא חרשים אלא ההני יש
 ישנים אם הם חרשים אצלו וקנה חרשים לאפוקי
 אם מברך וחזר וקנאו כתב ארזי אבי זל שכשענח
 קנייה יש לו לברך ואעפ שעדין לא גשת אש בהו ש
 שאין הברכה אלא על ירי שמתה הלב שהוא שמח בש
 בשעת קנייתם כתב בסח חקסן שאם קנה לו ו
 ולביתו מברך גם הטוב והמטיב ירושלמי
 קנה מברך שהחינו נתנו לו בעתנח מברך הטוב ו
 והמטיב שיש בו טובה לו ולגותו לבש מברך מ
 מלביש עדומים כתב התו שאין לברך אלא על ר
 דברים חשובים דמיא וקנה בית חרש אכל רבר ש
 שאינו חשוב כל כך כנה חלוק ומנעלים ונאמליות
 אין לברך עליו דארזי אבי זל כתב יש לומר הבל
 לפי מה שהוא האדם יש אדם עני ששמח בחלוק יו
 יותר מעשיר בכלים חשובים

הרואה מירקולים או שאר ע עץ אומד

באי אפה שנהו ארד אפים לעוברי רצונו דראינא
 אין אנו מברכין איתח לפי שאנו ביניחם ורואין או
 אותה בכל יום הרואה מקום שגיעקרה מוני ע
 עו אם הוא בארץ ישראל אימ ברור שעקר עו מא
 מצרצינו דאם בחוצה לארץ ברור שעקר עו ממק
 ממקום זה וכתב הרמבם זל ואומר בשתייה כ
 כשם שעקרת אותה ממקום זה כל העקור אותה מכ
 מכל המקומות והשב לב עובדיהו לעבודתיה ואי
 ואיני יודע למה פסק ברברי יחיד דל הוא אופ
 הכי אכל חס אומר אין עו בו אלא בארץ ישראל ש
 שרובם ישראל אבל לא בחוצה לארץ הרואה כב
 ככל הרשעה אומר ברור אתה ה שחריב ככל שעח

לבעיס עליו ברוי שלא יעשה ביוצא בו בפעם אחרת
 וכן לא יתאווה אל לרברו שהגוף צריך להסלקו איפס
 לחיות זולתם וכן לא יהא עמל בעסקו ולא לחשיג
 דבר שצריך לחיו שעה ולא יקפוץ ידו ביותר ולא יפ
 יפזר כל ממוצו אלא גותן צרקה כפי מסת ידו ומלך
 בדאוי למי שצריך ולא יהא מהולל ושוחק ולא עצב
 ולא אוצו אלא שמח בחלקו כל ימיו בגות בסכר פכ
 פנים יפות וכן כל שאר דיעותיו וכן דרך כל החב
 החכמה כל אדם שדעותיו בולם דיעות ביגונות גרף
 חכם וכל מי שמרדקדק על עצמו ביותר ומתרחק מר
 מדעת ביגונות מעט לצר זה גקרא חסיד ואם גתרח
 ער שמתרחק מגובה הלב ער הקצה האחרון ויהיה ש
 שפל רוח ביותר גקרא חסיד ואם גתרחק ער האמצ
 האמצע בלבד ויהיה עניו וגקרא חכם ועל ורך זה ש
 שאר כל הדיעות והחסידים הראשונים היו מטינ ה
 הרועות שלהן מן הדרך האמצעית כנגד שתי הקצות
 ומצוי אנו לילך בדרכים האילו הביגונות והם הרוב
 הטובים שגו והלכת ברוביו כד למרו בפירוט מצוח
 זו מחו חנון מהו גקרא קדוש אח אתה קדוש מחו
 גקרא רחום אח אתה חייה רחום וכיצר ורגיל אדם
 עצמו ברועות אלו ער שיקבע בו יעשה ויסנה ויש
 דישלש במעשים שיעשה על הרעות האמצעיות וית
 ויחזור בחן תמיד ער שיהא בחן קלות ולא יהיה בח
 בחן סורח ויקבעו הדיעות בגפשו

פרק

שני

ובשם שאדם משתולל לרפאות חולי שבגופו כד יש ל
 לו להשתרל לרפאות חולי גפשו כיצר ילך אצל הח
 החכמים שהם רופאים הנפשות וירפאו חוליו ברי
 ברועות שמלמרו אותו ער שיחזור לדרך הטובה
 וכיצר הוא יפואתם מי שהוא בעל חימה אומר לו ל
 להנחיה עצמו עם שאם חובה ויקלל ולא ירגיש כלל
 וילך בדרך זו זמן מרובה ער שתיקד חימה מלבד
 זאם היה גבול יגחיה עצמו כבידוד הרבה וישב ל
 למטה מן הגל וילבש כסות כלוי סחבות המבוז את
 לובשיהו וכיוצא ברברים אילו ער שתיקד גובה ח
 חלב ממנו ער שיחזיר לדרך האמצעית שדוא דרך ח
 הטובה ועל ירך היה יעשה בכל הרועית ורחיק עצ
 עצמו לקצה האחרון והוא גובה הלב שאין דרך חס
 הטובה שיהיה אדם עניו בלבד אלא יהא שפל דחול
 ולא יהיה רוחו גמובה מאר לפיכך אמר במשה דבי
 על ולא עניו כב אלא מאר ולפיכך ציוו חכמים לל מ
 מאר מאר הוי שפל רוח ועוד אמרו שכל המגביה ל
 לבו כאיל כופר בעיקר שנאמר ורם לבבך ושבת את
 ה' אחיר ועוד אמרו ליהוי בשמחא מאן דאית גסות
 הרוח אפילו מקצת וכן הבעס ריעה רעה היא ער מ
 מאר ודאוי לאדם להתרחק ממנה ער הקצה האחר
 וילמרו את עצמו שלא יבעוס אפילו על דבר שדאוי
 לבעוס עליו זאם רצה להסיל אימח על בניו ועל מ
 בני ביתו או על הציבור אם הוא פרנס ורצה לבעוס
 ברי שיחזור למסב יראה עצמו בפניהם שחזא בעש
 כפי לויסרם ותחיה דעתו מיושב עליו ביגו ובגו עצמו

עצמו דאמרו חכמים כל הכועס באילו עובד עלו זא
 דאמרו כל הכועס אם חבם הוא חכמתו מסתלקת מ
 ממנו זאם גביא הוא גבואתו מסתלקת ממנו ובעל
 בעס אין חייהם חיים לפיכך ציוו להתרחק מן הב
 הבעס ער שיגחיה עצמו שלא להרגיש אפילו ברברים
 המכעיסים וזהו דרך הטובה לדרך הצריקים הם הב
 הגעלבים ואינם עול בים שושעין חרפתם ואין משי
 משיבו עושי מאהבה ושמהל בייסודיו ועליו חכתוב
 אומר ואוחביו בצאת השמש בגבורתו לעולם ירבה
 אדם בשתיקה ולא ירבר אל ברבר חכמה או ברבר
 שצריך להם לחיו גופו אמרו על רב תלמיד של רבי
 הקדוש שלא שח שיחה בסילח'בל ימיו וזוהי שיחה ב
 כל אדם אפילו בצרבי הגות דאמרו חכמים כל המדב
 ברבים מביא חסא דאמרו לא מצאתי לגוה טוב מש
 משתיקה וכן ברברי תורה וכן ברברי חכמים יהי
 דבריו מועטים ועניניהן מרובין וחרו שגו חכמי
 לעולם ישנה אדם לתלמידיו דבר קצרה אבל אם הע
 הענין מועט והדברים מרובים הרי זה סכלות ועל
 זה צאמר קול בסול ברוב דברים וסויג לחכמים שת
 שתיקה לפיכך לא ימהר להשיב ולא ירבה לרבר ויל
 וילמד לתלמידיו בשובה ונחת בלא צעקה בלא ארי
 אריכות וזהו שאמר שלמה דברי חכמים בגות גשמ
 גשמעים אסור לאדם שיגחיה עצמו בדברי חלקות ו
 ובפיתוי ולא יהא אחי בפח דאחר בלב אל תדבו בכד
 והענין שבלב יהיה הרבר שכפה זאסור לגנוב דעת
 הבריות ואפילו רעתו של גוי לא ימכור מצעל של ע
 עור בחמה מתה בשל שחוסה ולא יסרב בחבירו שיא
 שיאבל אצלו ויודע שאינו אוכל ולא ירבה לו בתקדו
 בתקדוה יודע שאינו מקבל ולא יפתח לו חביות
 שצריך לפתוח אותו למורד להראות שבשבילו וכן
 ובבור פתח לו וכל ביוצא בזה ואפילו מלה אחת ש
 של פתוי ושל גנבות דעת אסורה אלא שפת אמת ור
 דרוח גכון מבל עמל ודדות ולא יהא אדם בעל שחוק
 והתול ועצב וחוות ולא יהא אדם בעל שחוק אלא ש
 שמח שבר אמרו חכמים שחוק וקלות ראש מרגילין
 האדם לערוה וציוו שלא יהא פרוץ בשחוק ולא עצב
 אמתאבל אלא מקבל אדם בסבר פנים יפות וכן לא
 יהיה בעל גפס רחכה גכהל להזו ולא עצב ובסל ממ
 ממלאכה אלא בעל עין טובה מעט עסק ועסקו בתו
 בתורה דאיתו מעט שהוא חלקו דישמח בו ולא יהיה
 בעל קטס וקנאה ולא בעל האוה ולא בעל דודת את
 אחר הבכור כי אמרו חכמים הקנאה וההאווה מוציא
 מוציאין את האדם מן העולם כלל של רבר ילך ב
 במרה הביגונות שבכל דיעה ודיעה ער שיחיד כל דע
 דיעותיו באמצעות וזוא שאמר שלמה ובל דרביד י
 יגו

פרק

שלישי

שמה יאמר אדם כיך שהקנאה והתאוה והבבור וכו
 וכיוצא בחן דיעה רעה מוציאין את האדם מן העולם
 אפדש מהז ביותר ואתרחק מהן לצר האחרון ער ש
 שלא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא ישא אשה ולא ישב

המתפלל

על מ
מה ש
שיגבר

בגזן שבנס לעיר ושמע קול צווחה ואמר יהי רצון
שלא יהא זה בתוך ביתי או שהייתה אשתו מעוכרת
ואומ' יהי רצון שתלך אשתי זכר חרי זו תפילה שוא
דרוקא אחר מ' יום לעבורה אבל תוך מ' יום מוע
מועלת תפילה אלא יתפלל אדם על העתים ויתג
חוראח לשעבר בגזן הנכבס לברך אימר יהי רצון מ
מלפניך ה' אחי שתכניסני לברך הזה בשלום נכנס
בשלום ואמר מודה אני לפניך ה' אלהי שהבנסתני לב
לברך הזה לשלום בקש לצאת ואמר יהי רצון מלפ
מלפניך ה' אחי שתוציאני מכרד הזה בשלום יצא ב
בשלום ואמר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני מ
מכרד הזה בשלום ובשם שהוצאתני בשלום בד תול
תוליבני בשלום ותסמכני בשלום ותצערני בשלום
ותצליני מבח כל ארוב וארוב ברך הנכנס למ
למור גורדו אימר יהי רצון מלפניך ה' אחי שתשלח
ברכה בבני זה התחיל למור ואמר ברך השולח בד
ברכה בבני זה מיד ואחד בד ברך חרי זה תפילת ש
שא שיון הברכה מצוייה אלא ברך הסמוי מן הי
העין הנכנס למרחץ ואמר יהי רצון מלפניך ה' אחי
שתכניסני לשלום ותוציאני לשלום ותצליני מן הא
האיר הזה וביוצא בו לעתיד לבא יצא בשלום א
ואמר מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מן האור
הנכנס להקיץ דם ואמר יהי רצון מלפניך ה' א
אחי שיהא עסק זה לרפואה בירופא היצא אתה
לאחר שהקיץ יאמר ברך רופא חולים
לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה דעבדי דחמנא ל
לסב עבדי

הגני חוור לסדר היום

אחר

רלב

שגמר סעודתו י
יחזור ללמוד ו
זאם אי איפטר

לו בלא שינת הצהרים יישן ובלבד שלא יאריך בזה
דגרוסגו בסוסה פ' הישן אמר רב אסור לישן ביום
יותר משינת הסוס ובמה שינת הסוס שיתיד ציטמי
אבוי הוה ניים מבי עייל מבי כובי לפום כריתא ק
קרי עליה רב' יוסף עד פתי עגלת שבב ואת הוה
המעט לא תחא בודנתו להנאת גופו אלא להתזיק
גופו לעבודה השם ית' ובן בכל מה שיהנה בעולם ה
הזה לא יתבזו להנאתו אלא לעבודת השם ית' דבת'
בבל דרביד וערו ומאמר ר' זל' ובל מעשיר
יהיו לשם שמים ובן סדר הר' יונה זל' בפי אבות זכ
זבל מעשיר יהיו לשם שמים אפילו דברים של דשות
בגזן אכילה ושתיה וחליבה וקיימה ותשמיש ושיחה
ובל צרכי גופו יהיו בולם לעבודה בוראך או לדוד
הגורם עבודתך אכילה ושתיה ביצר אין על ש
שלא יאכל ולא ישתה דברים האסורים אלא ביאגל פ
ושתה דברים המותרים ויהיה רעב וצמא אם להנאת
גופו עשה אין זה משוכח אלא אם כן נתבזה להשל
לחלים צרכי גופו ויאגל ברי חיותו כדי לעבוד פ

בודאו הישיבה והקיימה וחליבה ביצר אין על
שלא ישב במדשב לצים ושלא לעמוד בדרך חטאים
ושלא לילך בעצת רשעים אלא אפילו לישב בסורי
ישדים ולעמוד במקום צדיקים ולילך בעצת תמי
תמימים אם עשה להנאת גופו לחלים חפצו והא
ותאותו אין זה משוכח אלא אם כן לשם שמים
שביכה ביצר אין על בזמן שיכול לעסיק בדברי תורה
ובמצות אם מתגרה בשינה לענג עצמו שאין ראוי ל
לעשות בן אלא אפילו בזמן שהוא יגע וצריך לישן
כדי לגזח מיגיעתו אם עשה להנאת גופו אין זה מ
משוכח אלא אם כן עשה לשם שמים לחלים צרכי
גופו שיכול לעבוד בוראו ויתן שינה לעיניו ולגופו
מגוחה לצורך הבריאות ושלא תסרה רעתו בתורה
מחמת היגיעה בתשמיש ביצר אין על שלא לעב
לעבוד עבירה אלא אפילו בעונת האמורה בתורה
אם עשה להנאת גופו או להשיג תאותו חרי זה מצ
מגונה ואפילו נתכוון ברי שיהיו לו בנים שישמשו
אותו וימלאו מקומו אין זה משוכח אלא אם כן נת
נתכוון שיהיו לו בנים לעבודת בוראו או גתכיון ל
לקיים עונת האמורה בתורה באדם חסודע חיבו
השיחה ביצר אין על לספר לשון הרע ונבלות
הפה אלא אפילו לספר בדברי חכמה צריך שתהיה
בוונתו לעבודת בוראו או לרבר המביא לעבודתו
כללו של דבר חייב אדם לשום עינו ולכו על רכיו
ולסדל את כל מעשיו במאזני השכל וכשדואה דב
דבר שיבא לירי עבודת השם ית' יעשנו דאם לאו ל
לא יעשנו ומי שמזדח הל' מצויות בו צמצאנו
עזבד את בוראו כל ימיו ואפילו בשעה שכתו וקוצ'
והלכו ומשאו ובמתנו ואפילו באכילתו ושתיתו דכ
ובשיחתו ואפילו בתשמישו ובכל צרכיו ועל רוד
זה זקח רבינו הקדוש מציעתיו למעלה בשעה מית
מיתתו ואמר גלוי לפניך שלא נהבתי מהם אלא לש
לשם שמים פ' דאם ישן שינת עראי מיושב
על אצילי ירדו אינו צריך לברך ברכת התורה כשיח
בשיחזור ללמוד אבל אם ישן על מסתו הויא קבע
וצריך לברך דאם השכיב עצמו על מסתו לישן ולא
יבול לישן לא הוי חפסק ואין
צריך לברך

דאיתו להעתיק ה' כות די
דענות לתרמבם זל' לסי ש
שחם דברים המיישבים דו
דרך אורח חיים

ראשון

פרק

ך הישרה שיבחר לו האדם ללכת בה היא
חמרה בינונית שכל ריעה וריעה היא רחוק
משני הקצוות ריחוק שוח ולבר ציוו חבמי
זל' שיהא אדם שם רעותיו תמיד ומשער אות' ולכות
אותם בדרך אמצעית כוי שיהא שלם ביצר לא יחא פ
פעל חימה צוח לבעוס ולא יהיה במת שאינו מרגיש
אלא בינוני לא יבעוס אלא על דבר גדול שראוי לבע

לפיכך ראוי לאדם שלא לאכול מהו אלא מעט אחר י
ימים הדבה ולא ירגיל עצמו להיות מזונותיו מהו
או לאוכלם עם מזונות תמיד ואילו חז כמו רגים גדול
גדולים וגבינה וחלב ששהא אחר שגחלב כד שעות וב
ובשר שורדים גדולים והפול והערשים והצפיר ולחם
שעורים ולחם מצות והברוב והחציר והכצלים והש
דחשומים והחרדל והצנון כל אילו מאכלים רעים ה
הם ואין ראוי לאדם לאכול מהו מאילו אלא מעט ע
עד למאד ובימות החמה אבל בימות הגשמים לא י
יאכל מהם כלל והפול והערשים כל כד אינו ראוי
לאוכלם לא בימות החמה ולא בימות הגשמים והר
והרלוועים אוכלו מה מעט בימות החמה ויש מאכלי
שהם רעים אבל אינם כמו אילו והם עוה חמים ונצי
ינצח הקטנים והמרים ולחם חקלוי בשמן או לחם
שגילש בשמן וסילת שלא נאפו אות כל צורכה ער של
שלא ישאר בה ריח מורסן והציר והמורייס אין ראוי
ראוי להרבות מאכלות אילו ואדם שהוא חכם ובוב
ובובש יצד לא ילך אחר תאוותו ולא יאכל מכל אילו
הנזכרים כלום אלא נצרך להם לרפואה הרי זה גיב
גיבור לעולם ימצע אדם עצמו מפירות האילנות ו
ולא ירבה בהן ואפילו יבישין ואין על רטיביו אבל
קודם שיתפשל כל צרכם הרי הן לגוח בחדות וכן
החרובין רעים לעולם וכל הפירות החמוצים רעו
ואין אוכלו מהם אלא מעט בימות החמה ובמקומ
ובמקומות החמים והתאינים והענבים והשקרים ס
טובים הן לעולם בין יבישין בין רטיבין ואוכל מה
מהו כל צורכו אבל לא יתמיד אכילתו אח על פי שח
שהם טובים מכל פירי האילנות וההבש והיון רע ל
לקטנים ויפה לזקנים ובש בימות הגשמים וצריך
אדם לאכול בימות החמה שני שלישי פחות ממה ש
שאוכל בימות הגשמים ולעולם ישתדל אדם שיהיה
מעיו רפים כל ימיו ויהא קרוב לשלשול מעט וזה ב
כלל גדול ברפואה שכל זמן שהמעי נמצע או יא
בקושי חולאים רבים באדם במה נתהפה האדם אם
נתאמצו מיעיו אם הוא בחור יאכל בבקר מלוחים ש
שלוף מתובלים בשמן זית ובמורייס ובמלח בלא פ
פת או מי שלק של תרדיו או ברוב כזית ומלח ומור
ומורייס ואם היה זקן ישתה רבש מזה נמים חמין
בבקר וישא מעט כמו ד שעת דאחב יאכל סעודתו
ויעשה בו יום ארוב או גאו דאם צריך לבד ער שיר
שידפו מיעיו ועוד כלל אמרו בבריאות הגוח כל זמן
שארם מתעמל ויגע הדבה ואינו שבע ומיעיו רפים א
אין חולי בא עליו דכחו מתחזק ואפילו אוכל מאכל
מאכלות רעים וכל שיושב לבסח ואינו מתעמל או ש
שמשהא זקביו ומיעיו קשין אפילו אוכל כל מאכלות
טובים ושמר עצמו על פי צר הרפואה כל ימיו יחיו
מכאובים וכחו תשש ואכילה גסה לגוח כל אדם וכמו
סם המות והוא עיקר כלל של החלאים רוב התחלד
התחלואים חבאים על האדם אינו אלא מפני מאכלי
רעים או מפני שממלא בסגו ואוכל אכילה גסה ואם
דאפילו הוא ממאכלים טובים הוא שאמר שלמה בת
בחבמתו שומר פיו ולשונו שומר מצו גמסד בלומר
שומר פיו מלאכול מאכל רע מלסובעח ולשדנו מ
מזכר אלא בצורביו הרחיצה שיבגס אדם לפרחץ מ

מן ימים לץ ימים ולא יבגס סמוך לאכילה ולא בשה
בשהוא רעב אלא בשיתחיל המזון להתעכל במיעור ו
ורוחץ כל גופו בפשורין ואחב בפשורין מן הפושורין
ער שירחץ בצנון ולא יעבור על ראשו כלל לא פשורין
ולא בצנון בימות הגשמי ולא ירחץ עד שיזיע ויפרד
כל גופו ולא יאריך במרחץ אלא כשיזיע ויפרד גופו
לצורך גופו וישתטח ויצא דברוק גופו קודם שיבגס
למרחו ואחר שיץ שמא יהא צרו לנקביו וכן בורק אדם
עצמו תמיד קודם אכילה ואחר אכילה וקודם בעיל
ואחר בעיל קודם שיגע דיתעמל ואחר שתויגע ועמ
וקודם שיסן ואח שיסן ובשיער כל עשדה ובשיצא או
מן המרחץ ילבש כגדיו ויבסה ראשו בבית החיצו ב
ברי שלא ישלוט בו רוח קרה אפילו בימות החמה צ
צריך לזהר וישהא אחר שיצא ער שתתישב נפשו ו
שיצוה גופו ותסיר מן החמימות ואחב יאכל ואם ישן
מעט כשיצא מן המרחץ קודם האכילה הרי זה יפה
עד מאד לא ישתה אדם מים קרים כשיצא מן המרח
ואין על שלא ישתה במרחץ ואם יצא כשיצא ואינו י
יכול למנוע עצמו יערב המים ביין או ברבש וישתה
ואם סר בשמן במרחץ בימות הגשמים לאחר שיגע
שישתטח הרי זה טוב לא ירגיל אדם להקיז רב אלא
אם לא יהיה צורך ביותר ולא יקיז בימות החמה ול
לא בימות הגשמים וביומי תשרי מעט לאחר י שב
שנה לא יקיז כלל ולא יקיז אדם רב ויבגס במרחץ
ביום אחר ולא יקיז רם ויצא לרדד ולא ביום שבא מ
מן הרדד ויאכל וישתה ביום זה פחות ממה שרגיל
ויצוה ביום הקצה ולא יתעמל ולא יסויל כלל
שבבת זרע היא כח הגוח וחיותו ומאיר העינים כל
זמן שתע ביותר הגוח בלה ובחו בלה וחיו אוברים
והיא שאמר שלמה אל תתן לגשים חליר וררביד דגד
וגזם וכל השסוח בבעילה דקצה קופצת עליו וכוה ת
תשש ועיניו כהות וריח רעה גירח מפיו ומשחיו דש
ושיער ראשו וגבות עיניו וריסי עיניו גישרות ושיע
ושיער זקנו ושחין רבה ושיניו צופלית והרבה כואב
בואבים חרץ מאילו צופליו עליו אמרו חכמים הר
הרופאים אחר מאלח מת בשאר חלואים והאלח מת
מתים ברוב התשמיש ולפיכך צריך אדם לזהר בדב
ברבד זה ואם רצה לחיות בסוב לא יבעל אלא כשימ
כשימצא גופו בריא וחזק ביותר והוא מתקשה הרבוח
שלא לרעתו ומסיו רעתו לדבר אחר והקדשי כשהיה
וימצא כיבד ממתניו ולמטה ובאילו חוסי ביצים צמ
צפסבים ובשרו חם צריך לבעול ובעילה רפואה לד
לא יבעול אדם והוא שבע או רעב אלא לאחר שיתעב
שיתעכל המאכל שבמעיו ויבדוק זקביו קודם בע
בעילה ולאחר בעילה ולא יבעול מעומד ולא מ
מיושב ולא בבית המרחץ ולא ביום סצבגס למרחץ
ולא ביום החקצה ולא ביום יציאה ולא ביום שבא מ
מן הרדד ולא לפניהם ולא לאחריהם כל המנהיג
עצמו באילו רברים שחברנו אנו ערב לו שאין כאל
לידי חולי כל ימיו ויזקין הרבה וימת ואינו צריך
לרפואה ויהא גופו שלם ועומד על בודיו כל ימיו א
אלא אם כן יהו גופו רע מתחילת ברייתו או חיה ר
דגיל במנהגים רעים בתחילת מולדתו או תכא מסת
רכד או בצורת לעולם וכל המנהגים הסוגים הא

בדירה נאה ולא ילבש מלביש נאה אלא השק והצמד
הקשה וכיוצא בהן כגון כומדי ארום גם זו דרך רעה
היא ואסור ליה בה והמהלך בדרך זו נקרא חיסא
שחרי הוא אומר בנזיר ובפר עליו מאשר חסא על ח
הנפש ואמר חכמים ומה צור שלא פירש אלא מן ח
היו צור בפרת המניע עצמו מכל דבר על אחת כ
במה דכמה לפיכך צור חכמים שלא ימנע אדם עצ
עצמו אלא מדברים שמונעי חתורה ולא יהא אוסר ע
עצמו בנדרים ובשבועות על דברים המותרים וכך
אמרו חכמים לא רייד מה שאסרה עליו התורה אל
אלא אתה אוסר עליו דברים אחרים ובכלל הדבר הזה
אלו שמתענין חמיר אינם עושי בדרך הטובה ואמר
חכמי של: יהא אדם נוסה עצמו בתענית ועל
כל הרברים האילו וכיוצא בהו צורה שלמה ואמר אל
תהי צריך הרבה ואל תתחכם יותר מראי למחש
תשומם צריך אדם שיכוין את מעשיו כדי לירע את
ח' בהבלבר ויהא שבתו וקומו וריבודו הכל לעומת
זה הדבר ביצר שישא ויתן ויעשה מלאכה ליטול שב
שבר לא יהא בלבו משום קיבוץ כל כך אלא יעשה ר
וביום האילו ברי שימצא דברים שהגות צריך לה' מ
נואכילה ושתיה משיבת בית דנשיאת אשה
ובן בשיאבל ושתה ויבעול לא ישים על לבו לעשות
דברים הללו כדי ליהנות בלבד עד שימצא עניו או
אוכל ודעת אלא דמתוך לחיד ויבעול כדי ליהגו
ליהנות אלא ישים על לבו שיאכל וישתה ברי להבא
לדבריהם גופו ואיבריו לבר לפיכך לא יאכל כל מה
שהחיד נ תאוה כמו הכלב והחמור אלא יאכל הדבר
המדעילים לו אם מרים אם מתוקים ולא יאכל הרב
הדברים הרעים למה אה על פי שהם מתוקים לחי
לחיד ביצר מישחיה בשוד חם לא יאכל בשר ולא ח
דבש ולא ישתה יין כעניין שאמר שלמה על דרך המ
המשל אבול דבש הרבה לא טוב ושותה מי העולשין
אח על פי שהאמר שנמצא שהוא אוכל ושותה דרך
לבו ברי שיבריא ויעמוד שלם הואיל ואי אפשר להי
להיות לו לאדם בלא אבילה ושתיה וכן בשיבעול
לא יבעול אלא ברי להרבות גופו וברי לקיים את הד
הזרע לפיכך לא יבעול כל זמן שמהאיה אלא כל עת
שירע שהוא צריך להוציא שבבת זרע כמו דרך רפוי
דפואה או לקיים את הזרע המנהיג עצמו על פי הד
הפואה אם שם על לבו שיהא גופו שלם ואיבריו ש
שינויים וחזקים כל כך ושיהיו לו בנים עושים מל
מלאכתו ועמלים לצורכי אין זה דרך טובה אלא יש
ישים על לבו שיהא גופו שלם וחזק ברי שתהי נפשו
ישיה ליעת את ה שאי אפשר שיכוין ויסתכל בחכמה
והיא חילה אז על אחר מאיבריו באב וישים אל לבו
שיהיה לו בן ואולי יהיה הבס גדול בישראל נמצא ח
ההולך בדרך זה כל ימיו עיבר את השם תמיד אפילו
בשינה שבעל מפני שמחשבתו בכל ברי שימצא צרב
צרביו בלבד ער ש הא גופו שלם ליהא את השם ואמר
בשעה שהוא יטן אם ישן ברי שתניח דעתו עליו וימ
וימצא דיגוח גופו ברי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד א
את השם והוא נמצא שינה שלו עבודה למקום בה' ב
בכל עניין זה צור חכמים כל מעשיו יהיו לשם ש
שמים והוא שאמר שלמה בכל דרכיך דעהו

די ויל והיות הגות בריא ושלם מרובי חסם הוא שח
שחרי אי אפשר שיכוין או ידע והוא חילה והוא צריך
להרחיק עצמו מקברים המאכרין את הגות ואילו ח
הז לא יאכל אדם בשהוא רעב ולא ישתה אלא בשחוא
צוא ולא ישחא צקביו אפילו דגע אחר אלא כל זמן
שצריך לנקביו או להסר את רגליו יעמוד מיד לאי
יאכל אדם שיתמלא כריסו אלא יפחות כמו רביע מש
מטובעו לא ישתה מים בתוך המזון אלא מעט ימד
ימזוג ביין ובשיתחיל המזון להתעכל בעיניו שות
מה שהיא צריך לשתות ולא ירבה לשתות מים אפילו
בשיתעכל המזון ולא יאכל עד שיכרוק עצמו יפה י
יפה שמא יהא צריך לנקביו ולא יאכל אדם עד שיהל
שיהלך קורם האבילה עד שיתחיל גיפו להתחמם א
אי יעשה מלאכה או צתיגע ביגיעה אחת בללו של ד
דבר יענה גופו ויגע בכל יום בבקר עד שיתחיל גופו
לחום וישקט מעט עד שתתישב נפשו ואוכל דאם
ד' זך כחמיר אחר היגיע הרי זה טוב ואחר כך שיתח
ד' זכל לעולם בשיאבל אדם או ישב במקומו או יטה
על שגאל ולא יהל ולא ירבה ולא יזרעע גופו ולא
ישליל עד שיתעכל המאכל שבמיעיו וכל המטייל אח
אחר אבילתו הרי זה מכיא על עצמו חלאים ורעים
ד' קשים היום והלילה ב' שעות ודי לו לאר
לאדם לישן שלוש הנ' שעות ויהיו בסוף ברי שתחא
גתחלת שינתו עד שתעלה השמש שעות נמצא שר
עומר ממטתי קורם שתעלה השמש לא ישן אדם על
פניו ולא על ערש אלא על צירו בתחילת הלילה ע
על צד שמאל ובסוף הלילה על צד ימין ולא ישן ס
טמיר לאבילה אלא ימתין אחר אבילה כמו ג' או ד' שע
שעות ולא ישן אדם ביום דברים המשלשלים את
בני מעיים כמו ענבים ותאנים ותותים דאנסיים דאב
דאבסיחים וביני הקישואים ומיני המלפפות איתת
אוכלי קורם אבילה בתחילה ולא יערבם עם המזון
א"א שוהא מעט עד שיצאו מבסד העליון ואוכל מזו
מיוני ודברים המאמצים את בני מעיים כמו רימו
דימינים ופרישים ותפוחים וקרדוסובלין אוכל א
אותם תכל למזונו ולא ירבה מהם בשירצח אדם
לאכול בשר בהמה ובשר עוף כאחר אוכל בשר עוף
תחילה וכן ביצים ובשר עוף אוכל בתחילה ביצים
בשר בהמה דקה ובשר בהמה גסה אוכל בשר בהמה
דקה בתחילה לעולם יקרים אדם הקל ואחר חבב
בימות החמה אוכל מאכלים הקרים ולא ירבה בתב
בתכלי ואוכל חמץ וכימית הגשמים החמים ומי
בתכליו ואוכל מעט החיך ומן החלתית ועל דרך ד
זה עושה והולך במקומות הקרים ובמקומות החמ
החמין ובכל מקום ומקום בראוי יש מאכלים שהם
דעים יותר עד למאד וראוי לאדם שלא לאוכלם לעו
לעולק כגון חרנים הגדולים המלוחים והגבינה ח
חמלוחה והישנה חכמהוין ופטריות והבשר המלוח
חישו ויין מגת ותכשיל ששהה עד שגורחלחו או מ
מר ביותר הרי אילו לגיח כמו סם חמות יש מאבלות
שהם רעים ביותר אבל אינם כמו היאסוגות לרוע ל

בינוני ולא יהיה בשרו צראה תחת מריו כגון ב
בגרוי פשתו הקלוי ביותר שעושין במצרים ולא יהיה ב
בגרוי סחוביו על הארץ כמו בגרי גסי הרוח אלא עד
עקיבו ובית יד שלו ער ראשי אצבעותיו ולא ישלש ט
שליתו מפני שגראה כגסי הרוח אלא בשבת בלבר א
אם אין לו לחחליה לא ילבש מצעלים מטולאים כמו
סלאי עג טלאי בימות החמה ובימות הגשמים מותר
דאם היה עני לא יצא מכושם בשוק ולא בבגדים
מכושמים ולא ישים כושם בשערו אכל משח שערו
בכושם כדי להעביר הזוחמא מותר זכו לא יצא בלי
בלילה יחידי אם לא שהיה לו זמן קבוע לצאת בו ל
לתלמודו כל אילו נפני החשוך ה"ח מבלבל דבר
דבריו במשפט אוכל ושותה וזו אנשי ביתו כפי ממו
ממונו וחצלחתו ולא יטרוח עצמו יותר מראי ציוו
חכמים בדרכי ארץ לא יאכל ארם בשר אלא לתיאבון
שנאמר בי תאוה צפשו לאכול בשר ודי לכריא לאו
לאוכלו מעט לעש דאם היה עשיר כפי לאוכלו בכל
יום אוכל ציוו חכמים ואמר לעולם יאכל ארם פח
פחות מן הראוי לפי ממונו וילבש בראוי לו ויבד
אשתו ובגיו יותר מן הראוי לו ורד בעל ויעה שיקב
שיקבע לו ארם מלאכה המפרנס אותו תחילה ואח"כ
יקנה בית יורה ואח"כ יקח אשה שנאמר מי האיש אש
אשר גטע ברם אשר בנה בית אשר ארס אשה אבל
הטפשי מתחילו לישא אשה ואח"כ אסתמצא ירו יקנה
בית ואח"כ כזו ימיו יחזור לבקש אומנותו או יתפרס
מן הצרקה וכן הוא כקללות אשה תארס בית תבנה
כרם תטע בלומד יהיו בניו הפכים כרי שלא תצ
תצליח את רוכיך דבברכה היא אומר ויהי ווד בכל
דרכיו משביל זהשם עמו ואסור לו לארם להפקיר
או להקדיש כל צבסיו ויטרוח על הבריות ולא ימנע
בית ויקנה מטלטליו ויעשה סחורה ברמי ביתו אב
אבל הוא מוכר מטלטליו וקונה שרה בלוד על ובר
ישים מגמתו להצליח בכסיו ולא להתצאות מעט לפ
לפי שעה או ליהנות מעט דיפסור הרבה משאו ומ
דמתנו של ה"ח באמת ואמונה אומר על לאו לאו ועל
הן הן ומקדק על עצמו בחשבון ומותר לאחרים ש
שיקח מהם ולא מקדק עליהם ונותן דמי המקח ל
לאלתר ולא געשה לא ערב ולא קבלו ולא יבא בהרש
בהרשאה מחייב עצמו בדרכי מקח וממכר במקום ש
שלא חייב אותו הורח כדי שיעמוד בריכורו ולא ישפ
דאם נתחייבוהו לו אחרים בדין מאריך להם דגוחל
וחונן ומלוח להם ולא ירד לתוך אומנות של חבירו
ולא יצר לארם החייבו כללוד של ובר יהא מן הצירים
חגורפיו ולא מן הרופיו מן הצעלבים ולא מן הער
העילבים וארם שעושה כל המעשים האילו וכיוצא
בה עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי את ישראל אש
אשר כך אתפארך

ברק

ששי

דרר ברייתו של ארם לחיות צמשר בדיעותיו ובמע
ובמעשיו אחר ריעיו וחביריו ונוהג במנהג אנשי הפ
מקום מדינתו למיכר צריך להתחבר בצדיקים ולי

ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם די
זיתרוחק מן הרשעים ההולכים בהושד כדי להתרחק
ולא ילמד ממעשיהם הוא שאמר שלמה הזלך עם ח
חכמים ויחכם ורוע בסילים ידוע ואומר אשרי האיש
אשר לא הלך וגו' וכו' אם היה במדינה שמונהגותיה
רעים ואין אנשיהם הולכים בררד ישרה ילך במקום
שאנשי צדיקים והולכין ונהגין בררד טובים וא
דאם היו כל בני הנדינות שהוא יורעין ושימע שמוע
שמועתו ונהגין בררד לא טובה כמו מנהגו של זה א
או שאינו יכול לילך למדינה שמנהגותיה טובים מפ
מפני הגיסות או מפני החולי ישב לברו יחידי שני
ישב בררד וירום ואם הם רעים וחטאים שאין מניחי
אותו לישב במדינה אלא אם שיערב עמהם ויתנהג ח
חרע יצא לחושים ולמדרות ילא ינהיג עצמו כמנהג
החטאים בעניו שנאמר מי יתנני במרבר מלון עמי
ואעזבה את עמי ואלכה מאתם כי כולם מנאפים ע
עצרת כוגרים מצות עשה לירבק בחכמה כדי ל
ללמוד ממעשיהם שנאמר וכו' תרבק וכו' איפשר לאר
לארם שירבק בשכינה אלא כר אמרו כפי מצוה זו ח
הדבק בחכמה ותלמידים לפיכך צריך ארם שיסא ב
בת ה"ח וישא בתו לתל ולאוכל ולשתות עם ה"ח ולע
ולעשות פרקמסיו עם ה"ח ולהתחבר עמהם בכל מי
מיני חיבור שנאמר ולדבקה בו ציוו חכמים ואמר
הוי מתאבק בעפר רגליהם והוי שנתה בצמא את רב
דבריהם מצוה על כל ארם לאהוב את כל ארם מושד
מישראל כגופו שנאמר ואהבת לרעיד כמוד ולפיכ
צריך לספר בשבחו ולהרוס על ממדנו כמו שהוא חס
על עצמו והמהבכר בקלון חבירו אין לו חלק לעול
הבא אהבת הגר שבא ונכנס תחת כנפי הסכינה
שתי מצות אחת שהוא בכלל ריעים ואחה מפני שחד
שהוא גר וחתורה אמרה ואהבת את הגר ציוה על א
אהבת הגר כמו שציוה על אהבת שמו שנאמר ואהב
ואהבת את ה' אלהיך ותקבחה איהב את גרים שנאמר
ואוהב את הגר כל השונא אחר מישראל עובר בלא
תעשה שנאמר לא תשנא את אחיך בלבבר ואיז לוק
לוקין על לאו זה לפי שאין בו מעשה ולא הזה
זחירה תורה אלא על השנאה שהיא בלב אבל המבוח
את חבירו או המכרה את חבירו אע"פ שאינו רשאי אי
אינו עובר משום לא תשנא בשיחטא איש לאיש לא י
ישטמו וישתוק כמו שאמר רבותינו ברשעים ולא
זכר אבשלום את אמנון אלא מצוה להוויע לז ולומ
לר למה עשית לי בר זכר ולמה חטאת לי ברבר פלוג
פלוגי שנאמר הדכיה תוכיח את עמיתך ואם חזר
ובקש ממנו למחול לו צריך למחול לו ולא י
יהא חמוחל אכזרי שנאמר ויהפיל אברהם אל האחי
חרואח חבירו שחטא או שחלר בררד לא טובח
מצוה להחזירו למוסב ולהודיע שהוא חוטא על עצ
עצמו כמעשיו הרעים שנאמר הוכיח תוכיח את עמי
עמיתך ולא תשא וגו' המוכיח את חבירו ביד
בדברים שבינו לבינו בין בדברים שבינו לבין המק
המקום צריך להוכיחו בינו לבין עצמו וירבר לו כ
בנחת ובלשון רכה ויוריעו שאינו אומר לו אלא לסו
לסובחו ולהביאו לחיי העולם הבא אם יקבל ממנו
מושב ואם לאו יוכיחו בעם שגיה ושלישו וכן תמיד

האלו שאמרנו אין ראוי לנהוג בד' אלא הבריא אבל
החולה או מי שאחד מאבריו חולה או מי שנהג מע
מנהג רע שנים רבות יש לכל אחד דברים אחרים ומ
דמנהגים כפי חוליו כפי מה שיתכאר בספרי הרפוא
הרפואות ושינוי וסת תחילת החולי כל מקום
שאינו בו רופא אחר חברי ואחד החולה אין לו לרוד
שם ואינו לו לזוז מכל הדברים שאמרנו בפרק זה ש
שכל אחד מהם לאחריית טובה הוא מביא וכל עי
עור שאין בה עשרה דברים האילו אין תלמיד חכם ר
דשאי לרוד בתוכה ואלו הן רופא ואומן ובית ח
המרחץ ומים מצויין כמו צהר ומעיין ובית הכנס
ומלמד תיבוסות ולבלר וגבאי צרקה ובית דין מכ
מכין ועונשין

פרק

חמישי

בשם שהחכם ציבר בחכמתו ובריעותיו והוא מוכרל
בהם משאר העם כד צריך שיחא ציבר במעשיו במ
במאכליו ובמסקוה ובבעילותו ובעשייתו צרכיו וב
ובויבורו ובהילוכו ובמלבושיו ובכלבול דבריו ובמ
ובמסאו ובמתנו ויהיו כל מעשיו האילו נאים ומתו
דמתוקנים ביותר ביצר תל לא יהיה גרדן אלא אוכל
מאכל הראוי להברות גופו ולא יאכל ממנו אכילה ג
גסה ולא יהא רודח למלאות בסגור כמו אילו שממלא
שממלאי ממאכל ומשתה ער שתפח בריסו ועליה ממ
גפודש בקבלה וזירותי פ-ש על פניכם פרש חגיגים
אמרו חכמים אילו בני אדם שאיבילים ושדותם כל ימ
ימיהם בחגים והם האומרים אכול ושתה בני מחר ב
צנות וזהו מאכל רשעים ושולחנות אילו הם שגיגה
הבת"ב ואומר בי כל שולחנ' מלאו קיא, צדאח בלי מ
נקיים אבל החכם אינו אכול אלא תבשיל אחד דא
דאינו אכול ממנו רק כרי חיו וריו בשחחכם אוכל
מעט זה הראוי לו לא יאבילוהו אלא על שולחנו בני
בביתו לא יאכל בחצית ולא בשוק אלא לפי צורך גר
גדול כרי שלא יתגנח בפני חבריו ולא יאכל אצל עמ
עמי הארץ ולא על איתו שולחן העליאים קיא וצוא
ולא ירבה סעודתו בכל מקום ואפילו החכמים ולא
יאכל בסעודות שיש בהן קיבוד הרבה ואין ראוי לא
לאכול אלא בסעוד' של מצוה בלבד כגון סעודת אירוס
אירוסין ונישואין ותוא שיהיה תל שנשא בת תל והצ

זה צריקים והחסידים הראשונים לא אכלו לעולם ב
בסעודה שאינ' שלח בשחחכם שותח יין אינו שותח אל
אלא כרי לשרות אכילה שבמיעור וכל המשתגה הרי
זה חוטא ומגונח ומפסיר חכמתו דאם גשתכר בפני
עם הארץ הרי זה חילל את השם ואסור לשתות ב
בצהרים אפילו מעט אלא אם בן יהיה בכלל האבילות
שהשתייה שבתורה האבילה אינה משכרת ואין צורך
אלא מייז שלאחר המזון אע"פ שאשתו של אדם'מותר
מותרה לו המיר ראוי לו לתל שיגח עצמו בקדושה
שלא יהא רגיל ומצוי אצל אשתו בתרצוהו אלא מליל
מלילי שבת ללילי שבת אם יש בו כח ובשחחכם מסמ
מספר עמח לא יספר עמח בתחילת הלילה בשחחכם
שבע ובסגור מליאה ולא בשות הלילה בשחחכם רעב אל

אלא באמצע הלילה בשיתעבל כל חמזון שבמיעור
ולא יקל ראשו ביותר, ולא ינבל את פיו ברבני הבאי
אפילו כינו לביצה וחרי' אומר בקבלה מגיר לאדם מ
מה שיחזר אפי' שיחח קלה שכין אדם לאשתו עתיד ל
ליתן את הרין עליה ולא יחיד שניהם שיבורים ולא
עצלין ולא עצל ולא אחרימחם ולא תהיה ישיבה ול
דלא יאנוס אותה אלא כדצון שניהם ובשמחתם יספר
מעט וישחוק עמח מעט כרי שתתישב רעתה ונפשה
דיבעול בכושח ולא בעזות ויפרדש מיד וכל הגונח מ
מנחה הזה לא די לו שקרש גפשו וסיחוד עצמו ותיקן
דיעותיו אלא שאם יהיו לו בני חודיין נאים ובייטני
הראיים לחכמה ולחסידות וחגונה במנחה שאר הע
העם החולכים בחושר הודין לו בשאר אות העם צני
צניעות גדול גוחגין החכמים ולא יגלו ראשם ולא
גופן ואפילו בשעת שיכנסו לבית הביטא יהיה צנוע
ולא יגלה בגריו ער שישב ולא יקנח בימין ויתרחק
מכל אדם ויבגס חדר בחדר לפנים מן המערה ונפג
ונפגה שם דאם נפגה אחורי הגר יפגה במקום רח
דחוק כרי שלא לשמוע חבירו קולו אם גתעטש דא
ואם נפגה בכקעה ירחיק כרי שלא יראה חבירו פיעו
פיעורו ולא ידבר בשחחכם אפילו לצורך גדול

ובדרך שהוא נפגח בבית הכסא ביום יבחה בלילה
ולעולם ילמר אדם עצמו להפנות שחרית וערבית ב
כרי שלא יתרחק תל לא יהא צועק וצווח בעת דוב
דיבורו בכהמות וחיות, ולא יגביה קולו ביותר אלא
דיבורו בנחת עם חבריו וכסירבר בנחת יחר שלא
יתרחק שלא יראה ברבני גסי הרוח ומקרים שלום
לכל אדם כרי שתחא רוחו גוחח חמיצו, ודן את כל ח
האדם לכה זכות מספר בשבח חבירו ואינו מספר ב
בגנותו בלל כל רבר אינו מרבר אלא או תורה או בג
בגמילות חסדים אוהב שלום ודוח שלום- אם רואח
מקום שדבריו נשמעים ומועילים אומ' ואם לאו שו
שותק ביצר לא ירצה את חבירו בשעת בעסו ול
דלא ישאל על גדרו בשעת שגורר ער שתתקורר דעתו
זינות ולא יצחצחו בשעת שמתו מוטל לפניו מפני
שהוא בחול ער שיקבר וכל כל ביוצא באילה ולא יוא
יראה לחבירו בשעת קלקלחו אלא יעלים עיניו מע
ממנו ולא ישנח בריבורו ולא ידסח ולא יגרע אלא ב
בריברי שלום וביוצא בח' ולא יספר עם האשה בשוק
אפילו היא אשתו או אחותה או בתו לא ילך תל כקו
בקדמה זקופה וגרון צסוי בעניין שנ' דתלבנה צסוי

גרון ומספרו עינים ולא יחלך עקב בצד גודל כמו
שהגשים וגסי הרוח הולכי כמו שנ' הלוד וספוח ותל
תלבנה לא יודץ הרץ ויגה בשוגעו ולא יבפוח דא
דאשו בבעלי חטוטרות אלא מסתכל למסה במי שהו
שהוא עומר בתפילה ומהלך בשוה בארם שהוא סרו
סרו בעסקיו כי גם בנחלכו של אדם הוא ציבר אם
הוא בעל דיעה או שוסה וסבל וכן אמר שלמה בחכמ
בחכמתו וגם בדרך שחכבל חולך לבו חסד ואומ' לכל
סבל הוא מודיע לכל על עצמו שהוא סבל מלכוש תל
מלכוש נאח זקני דאסור לו למצוא בגרוד בתם או ש
שמנונית וכיוצא בזה לא ילבש לא מלכוש מלכום ב
בגוד כגרי תכלת וארגמן שחבל מסתכלין בהן ולא מ
מלכוש עניים שהוא מכנה את לובשיו אלא בגדים ב

שיח קיים בו ישוב הארץ ומשאו ומתנו של בני ארם זה עם זה

ועתה אחזור לסדר היום

ובשיגיע

זמן המנוחה והתפלל

דמאז צריך ליזחד בה דאמר ר' חלבו אמר רב הונא לעולם יזחד ארם בתפילת המנוחה שהרי לא נענה א אליהו אלא בתפילת המנוחה שנאמר יהי בעלות ח המנוחה ויגש אליהו וגו' וחטעם מפני שתפילת השחר זמנה ירוע בבקר בקומו ממטתו ותפלל מיד קודם שיהא טרור בעסקיו וכן של הערב בלילה זמנה ירוע בשיבת לביתו והוא פנוי מעסקיו אב של מנוחה שהוא באמצע היום בעוד שהוא טרור בעסקיו צריך לשון אותה אל לבו ולפגן מבל עסקיו ולהתפלל אות ואם עשה כן שברו הרב מאר ועל כן מנעו חז"ל לבל ארם לעשות מלאכות הקבועות סמוך לזמן המנוחה דתנו לא ישוב ארם לפני הספר סמוך למנוחה ער שיתפלל ולא יבצט למרחץ ולא לבורסקי ולא ל לרין ולא לאכול ופי' ר"ת ז"ל ודוקא סעודה גדולה ב בנות של מילה ונישואין ופירוש הבן ותספורת של בן אלעשה שהוא בתספורת של כהן גדול שהיה מ מתאחד בה הרבה ובורסקי גדול ותחילת דין בל חגי אסורין אפילו סמוך למנוחה גדולה והיינו בתח בתחילה שעה שביעית אבל סעודה שאובל כל ארם בביתו ותספורת של כל ארם ובורסקי קטן כגון ל לעיין מלאכתו וגמר דין גודת הלהתחיל סמוך למנוחה גדולה ואפילו סעודה גדולה ותספורת של בן אלע קהם סמוך למנוחה גדולה אין מפסיקין אפילו בשי בשיגיע מנוחה קטנה שהיא בט שעות ומנוחה ובלב דבלג שיהא לו שהות להתפלל אחר שיגמור סעודת ומלאכתו וסמוך למנוחה קטנה שהוא בתחילה שעה עשירית אסור להתחיל אפילו בסעודה קטנה ואפילו בתספורת של כל ארם ובורסקי קטן ובגמ ובגמר דין ואפילו אם התחילו מפסיקין ואפילו אם יש לו שהות להתפלל אחר שיגמור סעודתו ומלאכתו ודוקא לאכול אסור סמוך למנוחה קטנה אבל לסיגום פירות מותר ואין הלכה כר' יהושע דא דאמר ביון שהגיע זמן תפילה אסור לטעום ער שיתפלל וחד' יהורה בתב בשם ר' ז"ל שהיה מת מתיר גב סעודה קטנה סמוך למנוחה קטנה וז"ל דא דא דא לר"ת ז"ל שאוסר סעודה קטנה סמוך למנוחה קטנה קטנה דדוקא בשקובע עצמו לסעוד אבל אם אוכל בביתה ברר שארם אוכל מעט בלא קבע מותר כמו אבילות פירות ור' אלעס ז"ל בתב דאפילו סעוד קטנה סמוך למנוחה גדולה אסור וכן בתב חר' יגוה ז"ל והמחמיר תבא עליו ברבא דאם התח התח לו באחר מכל אילו סמוך למנוחה גדולה והגי והגיע זמן המנוחה אין מפסיקין אלע שהתחילו בא באיסור ובגון שיש לו שהות ביום להתפלל אחר שיגמור סעודתו ומלאכתו אבל אם אין לו שהות לח

להתפלל אח' בד צריך להפסיק מיד ונאמתי זהו התחלת תספורת משיגיה סודר של ספרים על ברביו והתחלת מרחץ משיסיר לבושו העליון מ מעליו והתחלת בורסקי משיקשור בגריו בין ב בתפיו כדרך עושה מלאכה והתחלת דין אם ל לא היו פוסקין בו כבר משיתעטפו הריגין ואם ח היו עוסקין בו משהחילו בעלי הריגין לטעון זה והתחלת אכילה משירחוץ ידיו או משיתיר אזורו מ מי שרגיל לחתירו בשעה אכילה

וזמנה

משש שעות ומחצה ער הלילה רב

דברי חכמים ור' יהודה אימר ערפלג המנוחה שהוא ער סות לא שעות חסר רביע והוא שעה ורביע קורם חלילה ולא איפסיקא הילכתא בחר מנייהו ואס דאסיקנא דעבר בצד עבר ורעבר במר עבר והוא שי שיעשה לעולם בחר מנייהו שאם עשה ברבנו ומתפ ומתפלל מנוחה ער הלילה שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנוחה ולמעלה רביו רמחשיב אותו יום לענין תפילת מנוחה אינו יכול לעשות לילה ל לענין ערבית וכן אם הוא עושה כר' יהודה ומתפל ומתפלל ערבית מפלג המנוחה ולמעלה צריך ליזחד שלא יתפלל מנוחה באותה שעה וכשבא להתפלל בתב רב עמרם ז"ל שנוטל ידיו דאם אין לו מים ליט ליטלם אם יורע שיהיו לפניו ער מהלך ד' מילין זה והיא כדרך ימתין ער מקום המים אפילו אם יעב יעבור זמן התפילה וחמ לפניו אבל לאחריו פחות ממיל חזיר מיל אינו חוזר והתוס' בתבו שאין לו להעביר זמן תפילה כדי ליטול ידיו במים אלא אם הגיע זמן תפילה ואין ידיו נקיות יקצחם בעפ או בצורר וכן לאחריו אין צריך לחזור בלל כדי ל ליטלם אפילו אם יש לו זמן ולענין ברבא על הנס הנטילה אין לו לברר אם לא שעשה צרכיו וקצח או קטנים ושפשה או צריך לברר

שבת

ולא התפלל מ מנוחה מתפלל ערבית שתיים

הראשונה של ערבית וחשנייה של תשלומין מנוחה ודוקא שכח אבל הזיר ולא התפלל אין לו תשלומין ונאמר בתב אפילו חזיר אם יוצא להשלים אותה בתפילת ערבית הרשות בידו אלא שאין לו שבר תפי תפילה שאלה לארצי אבי ז"ל מי שהתפלל מנוחה גדולה ויוצא להתפלל מנוחה קטנה ברבא א איזו מהם חרבה גדולה או קטנה וחרמכם ז"ל ב בתב נהגו אנשים הרבה להתפלל מנוחה גדולה וקט דקטנה והאחת רשות והורו קצת הגאונים שאין דאוי להתפלל רשות אלא הגדולה ואם התפלל הגר הגדולה חובה לא יתפלל קטנה כי אם רשות עב וחיוב לרברי רבגי ציפת ואשכנז אין לו לארם להתפלל תפילת ברבא שלא תקנו אלא ג' תפילות ב ביום אבל ר"ת ז"ל כתב שיכול ארם להתפלל תפ תפילת ברבא ואתם שאתם גוחגין במותר מסתבר

חייב להוכיחו עד שיבהו וחסא ויאמר לו שאינו שר
שומע ובל איפשר בירו למחות ואינו מוחח הוא נח
נתפש בעין אילו שאיפשר לו למחות בהן המוציח
את חבריו לא ידבר לו קשות בתחילה עד שיבלימהו
שנאמר ולא תשא עליו חטא וכי אמרו חכמים
יכול אתה מוכיחו עד פניו משתנות תל ולא תשא ע
עליו חטא מבאז אמרו חכמים שאסור להבלים
את ישראל זכט בדברים אעפ שהפבלים את חכירוע
עון גדול הוא אינו לוקח בד אחתמלכוז פני חבריו
ברבים אין לו חלק לעולם הבא לפיכך צריך אדם
ליזהר ברבר זה שלא לבייש את חבריו ברבים בין ק
קטן בין גדול ולא יקרא בשם שהוא בוש ממנו ולא י
יספר דבר שהוא בוש ממנו בלא ברברים שבין אדם
לחבירו אבל בדברי שמים אם לא חזר בסתר מבלימ
מבלימין אותה ברבים ומפרסמים חטאו ומחרפין א
אותו בפניו כמו שעשו כל הגביאים לישראל מי ש
שחטא עליו ולא רצה להוכיחו ולא לדבר בלום מפני
שהיה החוטא הרוס ביותר או שהיה דעתו משובש ד
זמחל לו בלבבו ולא שטמו ולא הוכיחו הרי זה מיר
מירת חסידים לא הקפידה תורה אלא על המשטמה
חייב אדם ליזהר ביותמים ואלמנות מפני שנפשת
שפלה למאן ורוחם נמוכה אעפ שהם בעלי מומין ו
ואפילו אלמנות של מלך ויתומים של מלך מוזחרין
אנו עליהם שנאמר כל אלמנה ויתום לא תענוז והיא
דהיאך נוהגין עמהן לא ידבר עמהן אלא רבות ולא
ינהג עמהם אלא מנהג כבוד ולא יבאיה גופו בעבוד
זלא ילכין לבם בדברים ויחוס על מגונם יותר ממנו
ממונו עצמו וכל המקניטן וכל המכעיסן וכל המ
המקטנים או מבאיב לבם או רודה בהן או מאכז
ממונם הרי זה עובר בלא תעשה בשם אם חכה אותם
או המקללן ולא זה אעפ שאין לוקין עליו הרי זה
עונשו מפורש בתורה וחרה אפי והרגתי אתכם בחר
בחרב וגומ' ברית ברותה להם ממי שאמר והיה העו
העולם שכל זמן שהם צועקים מחמם הם צעזין בע
צעזין שנאמר אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעק
צעקתך בלא שעיצה אותם לצורך עצמו אבל אם עיב
עינה אותם הרבה כדי ללמדום תורה או אומנות או
לחוליו ברוד ישרא חרי זה מוטב אעפ לא יגחג ב
בהן מנהג כל אדם אלא יעשה בהם הפרש ויבהלם ב
בנחת וברחמים גדולים ובכבוד כי השם יריב ריבם
אחר יתום מאכ ואחר יתום מאם וערמתי נקראו ית
יתומים לעזיין זה שלא יהיו צריכי לאדם גדול לסע
לסמוך עליו וליטפל בהן אלא יהיה עושה כל צדכי
עצמו בשאר כל הגדולים

פרק

שביעי

חמירגל בחבירו עובר בלא תעשה שנאמר לא תלך רב
דביל בעמר ואעפ שאין לוקין על לאו זה עון גדול ו
הוא וגורם להיות הורג נפשות רבות מישראל לכך
צטמר לא תלך דביל בעמר ולא תעמוד על רם דעין
צא ולמד מרואה הארומי איזהו רביל שהוא טוען ב
ברברים וחולך מזה לזה ואומר כך וכך אומר פלוני
כד וכך שמעתי על פלוני אעפ שהוא אומר אמת ודיו

זה מחדריב את העולם יש עון גדול מזה ער מאר וחדא
בכלל לאו זה ודוא לשון הרע והוא המספר בגנות ח
חבירו אעפ שהוא אומר אמת אבל האומר שקר ומנו
ומוציא שם רע על חבריו נקרא רובל בעל לשון
שיושב דאומר כך וכך עשה פלוני כך וכך עשו אבות
אבותיו וכך וכך שמעתי עליו ואומר עליו דברים של
גנאי על זה אומר הבתוב יברת ח שפתי חלקות לשון
מרבית גדולות אח ג עבירות נפרעין מן האדם בעד
בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא עו וגע ושדו
ולשון הרע כגור בולם ועור אמרו חכמים על ל
לשון הרע באילו כופר בעיקר שנאמר את אשר אמרו
ללשונינו נגביר שפתינו אתנו מי ארון לנו ועור א
אמרו חכמים שלשה לשון הרע הורג האומרו והמקב
והמקבלו והנאמר עליו והמקבלו יותר מן האומרו
יש שם דברים שהם אכס לשון הרע שזה גורם להם
שיספרו בגנותו ועל זה אמר שלמה מכרר רעהו בק
בקול גדול בכקר חשבם קללה תחשכנלו שמתור טו
טובתו בא לידי דעתו וכן המספר בלשון הרע ורוד
שחוק ורוד קלות ראש בלומר שאינו מרבר בשנאה ח
הוא שאמר שלמה במתלהלח היורה זיקי חצים ומת
כן אישרמה את דעהו ואומר הלא משחק אני וכן ח
המספר לשון הרע רוד רמאות ודוא שמספר לפי ת
תומו באילו אינו יודע שחוא לשון הרע הוא אלא בש
בשמחתיך בד אומר אינו יודע שאילו מעשיו של פלו
או שזה לשון הרע אחר המספר לשון הרע בפני חב
חבירו או שלא בפניו והמספר דברים שנרמזין אם ג
צשתמעו איש מפי איש להזיק חבירו כגופו או כממו
בממונו ואפילו להיצר לו או להפחירו הרי זה לשון
לשון הרע דאם נאמרים דברים אילו בפני שלשה ב
בבר צשמע הרבר וגועי דאם סיפר הרבר אחר מהשל
מחשלשה פעם אחרת אין בו משום לשון הרע והו
זהו שלא יתכוין להעביר הקול ולהתגלותו לאחר
כל אילו חן לשון הרע ואסור לרוד בשבנות בש לישב
עמהן ולשמוע ובריהן ולא נחתם גור דין על אבות
אבותינו אלא על לשון הרע בלבר הגורם את ת
חבירו עובר בלא תעש שנאמר לא תקום אעפ שאי
לוקח ריעה רעה היא ער למאד אלא ראוי לאדם לח
להיות מעביר על כל דברי העולם שחבל אצל המב
המביגים דברי הנאי וחבל ואינם כדי לנצוקם עליח
ביצר היא הנקימה אימר לחבירו חשאיילגי קור
קדדומד אל אינו משאילך ברוד שלא השאלת בששא
בששאלתי ממך הרי זה גורם אלא בשיבא לו לשאל
יתן לו בלב שלם ולא יגמול לו באשר גמלו ובן כל ב
ביוצא באילו וכן אמר דוד בריעותיו הסובות אם ג
גמלתי שולמי רע וגומ' וכן הגוסר על אחר מישראל
עובר בלא תעשה ולא תטור את בני עמר ביצר דאוב
שאמר לשמעון שבור לי את חבית הזה או חשאיילגי
שור זה ולא רצה שמעון לימים נצרך שמעון לדאר
ואמר לו ראובן הריני משאילך ואיני עושה כמותך ו
ולא אשלם במעשיך העושה בזה עובר בלא תטור אל
ימחה חרבר מלבו ולא ינסרנו שכל זמן שהוא נוטר
את חרבר זוכרו שמה יבא לנצוקם לפיכך הקפידה ת
תורה על הנסירה ער שימחה העון מלבו ולא יזכרו
יזכרוהו כלל וזו היא הריעה הגבוהה שאיפשר שיתק

בערב

מבדד שתיים
לפניה ושת
לאחריה יוד

רלז

המלקות והיא רחום וחס מנמי שאומרים אותי גמ
פעמים בשעה המלקות כי ישבו יג תיבות הרי לג פ
מסוקים לט תיבות במניין המלקות ואמ ש
ברבו וענין ברור המכודר וקורין שם וברכותיה
ויראו עינינו וקריש ומתפללין הציבור בלחש וא
דאיו שם מחזיר התפילה וכתב הרמבם זל הסעם
למי שאינה חודבה ואומר קריש ונפטרין לבתיכם
כתב רב עמרם זל שם יבול להפסיק אחר שח
שחתם באי המלך בכבודו ולומר ברבו בשביל בני
ארם שבאו בין הפרקים ולא שמעו ברבו ונותן
סעם לדבריו ביון שכלאו חכי מפסיקין בפסוקים א
אין חוששין להפסיק ואני כתבתי לעיל שאת ל
להפסיק אלא במה שתקנו הראשונים זל וכתב
עוד שבערב אחר שגומלין תפילת ערבית צוחקין לו
לומר פיסום הקסרת שאומרים אותו זכר למקדש ו
דקסרת היה גם בערב אבל השיר שהיו אומרים במק
במקדש אין לומר בערב שלא היו אומרים אותו בע
בערב במקדש וכתב עוד על שם רב שר שלום א
צאון שיותר ליפול על אפים ולבקש רחמים אחר
תפילת ערבית אפילו כציבור ובו המנהג בבית ד
דבינו שבבל ערב נופלין על פניהן בערבית חוץ מ
מערב שבת

יודשלמו ה' יוכי בר בון בשם ר' בר לוי אמר על שם
שבע ביום הללתיך ה' נחמו בשם ר' מנא אמר כל
המקיים שבע ביום הללתיך באילו קיים וחגית בו
יוטם ולילה ואענה אשר ברבו ובו וחזמת
דמכריל בין יום ולילה באי המעריב ערבים וזו ח
היא גוסס סמך ונוסח אשכנז ומכריל בין יום ובל
לילה ה' צבאות שמו א' חי וקיים תמיד ימלוד עלינו
לעולם ועד באי המעריב ערבים וכתב אחי הר"ר
זל ויותר צדקו ציסח ספור דאין זה מעין החתימה
סמך לחתימה וליושב המנהג היה אומר ארצי א
אבי זל שאנו מתפללין ה' ימלוד לעולם ועד וקיים
הפסוק וחיח לעת ערב וחיח איר ויאיר לנו ויתמיד
לשואנינו והיו קצת נעין חתימה סמך לחתימה
שנייה אהבת עולם ואינה פותחת בכבוד רוד
דהוא סמך לחבירתה וקורין קש ושתיים ל
לאחריה ראשונה אמת ואמונה ואינה פותחת בכר
בכבוד והוא סמך לחבירתה דקש לא היו הפסק
זחיתם ברוד אתה ה' גאל ישראל ולא גואל ישראל
שנתקנה על הגאולה שעברה שנייה השכיבו ד
זחותם שומר את עמו לער מפני שלילה צריכה שימ
שימור מן המדיקין דאע"פ דקיימא לו בר ירחנו דא
שצריך לסמך את גאולה של ערבית לתפילה השבו
השכיבו לא היו הפסק רביון ותקינו ליה דבגו ב
בגאולה אריבתא דמיא כמו בעחיות שתקנו להפסי
בה שפתי ואפילו הבי לא היו הפסק כיון ותקינו ל
למימריה דמה שנוהגין להפסיק בפסיקים דיר
ויראו עינינו וקריש לפי שנימים הראשונים היו בת
בתי בנסיות שלהם בשיות והיו יריאים להתאחר ש
שם ער זמן תפילת ערבית ותקנו לומר פסוקים אל
אלו שיש בהם יח אזהרות בנגד יח ברכות שיש בהם
בתפילת ערבית ונפטרין בקריש ועתה שחזרו ל
להתפלל ערבית בבתי בנסיות לא נתבסל מנהג ראש
דאשון ופג אין להפסיק בברבים אחרים וישמן
זגורולים שנהגו שלא לאומרים כתב רב נסרוואי
מדבריו חכמים בערב אין אומרים אלא שתיים לפניה
ושתים לאחריה וביון שהלכה כרב ראער תפילת ע
ערבית רשית תקנו דאחרונים שאחר שאומר את עמ
עמו ישראל לער שאומר פסוק שיש בה זמירות ושב
ושבת ולומר אחריה ברכה ומפסיק בקריש בלח
איסתיים תפילה חרובה לצאת יצא
טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתיים דא
דאשנה של שחרית השנייה לתשלום של ערבי
ערבית

וביעניין

לימוד
הלילה
יותר

דיותר מבשל יום בני הזהר כמו שאמר חכמים זל
אין רינה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי דוני ב
בלילה גרסינו בעירובין פר הדר אמר ריש לקי
לקיש לא איבדי ליליא אלא לגירסא וגרסינו כל
עושינו ססין כל בית שגשמעין בו דברי תורה בלילה
אינו חרב הילכך ביון ששעות הלילה גוחין ורצוין
ללמוד המבסלו עתה מרובח בשם שאם יארע לאדם
מקרה שלא השלים חוקו בלימוד היום שישלימו מ
מיר בלילה ולא ידחגו כלל בראיתא בם חרר רב א
אחא נד יעקב וזית ביממא ושרע בליליא פי היה לו
ח ק קביע ללמוד כד ובר ליום ופעמים שהיה סודר
ביום ולא היה יכול להשלימו והיה משלימו מיר בל
בלילה

סדר

תפילת ערבית
אומר והוא רחוק
זתקנו לאומרו

רלח

ובשחרית

לישת יק
יקר שם
דאמר ר

יחדשע בן לוי אע"פ שקרא קש בבית הכנסת מצוה ל
לקרחתה על מסתו ודי בם ראשונה דגרסינו בם ח
חרואה חנכס לישו אומר משמע ער והיה אם שמוע
דח זל כתב שצריך לקרות גם והיה אם שמוע לנו
שיש בה ובשכר ובקרימיר וכן היה צוהג ארצי אבי ז
זל ואמר ברוד המפיל חבלי שינה על עינים ותנו
חתומה על עפעפים ומאיר לאישת בת עין
יהי רצון מלפניך יא שתשכיבני לשלום ותעמידני ל
אלטום ולחיים ואל יכחילוני הלימות רעים וחרהו
וחרתוים רעים ותחי מסתי שלימה לפניך וחרה ע
אני מן אישן חמות ברוד אתה ה' חמאיר לעולם כד

למי שבשחרית ומנחה יש תמיריו שמכפדין אבל ער
ערבות שאין המיר לכפר תיקנו לומר והוא רחום
דא לפי שנהנו ללקות ערבית אחר שחטאו כל היום
וזמלקות מתבסר להם לכר גהנו לומר אחר המלך

בין שהגיע ששערת ומחצה שהיא זמן המנחה וזו
הראשונה חובה והשנייה גרבה אבל זל שיש לאדם
ליזהר שלא להתפלל תפילה גרבה אם לא שיכול לח
לחיש בה רבר וגם צריך שיהא מביר עצמו זריו וזהיר
ואמיר ברעתו לבזין בהפילתו מראשו ועד סוף בלא
היסח דעת אכל אם אינו מכין בה יפה קר' ביה ל
למה לירוב וגוף ולואי שיכול לבזין בג תפילות ש
שקצו חבמים זל

סדר

תפילה המנחה ביבור אומר א
אשרי וקריש ומתפלליך יח
דשע מחזיר התפילה בדרך שע
שעושו בשחרית הנפליד על פניהם ואמרין ואנו
ואנחנו לא נדע וכול ואמר קריש ונפסדין לבתיח
לבתיחם לשלום ויש שאין אומרין רצה במנחה אלא
מתחילין ואישי ישראל ובבר בתי לעיל שאין טעם
למנחה

ובשיגיע

הלילה י
יתפלל
תפילת
רל' י

עריבית ואינה חובה שלא נתקנה אלא בנהר איברים
זפררים של תמיד שלא נתעבלו ביום שקרבו זהול
וחולין כל רלילה ומג' יתפלל אותה ומעוה איבא
זר' זל בתב דהאירא קבעו חובה ואין לבטל
בלל ומנחה אחר קש של ערבית דלא ברבי יהוש
יחושע דאמר תפילות באמצע תקצום פי בקר קש
ואחר כך תפילה ובערב תפילה ואחר כך קש אלא
בר יוחנן היא ההלכה דאמר איזהו בן העולם חבא
הסומר גאילה לתפילה ואפילו של ערבית הילכך
זמנה אחר קש וברכותיה ומאמתי זמן קש של ער
ערבית ברתנו משעה שהבחנו גבסין וכול דהיינו
צאת הכוכבים בר בתכ ר' זל ובו בתב רב פלסדי
הקורא קש קודם שראו גבוכים אם נתכוון לכך ל
לא יצא ירי חובתו ויחזור ויקרא ויתפלל ואם לא
נתכוון לכך וטעה והתפלל אל יחזור ויתפלל
וכן בתב רב עמרם זל ואפילו קראח בין השמשות
שהוא ספק יום ספק לילה איתא בירושלמי שחודר
וקרא איתה וכו פי ר' זל שזמנה מצאת הכוכב
הכוכבים ובהב מה שאנו קורין בבית הכנסת
אין אנו יוצאין בה אלא במה שאנו קורין לפני מטת
מטתינו ואותה של בית הכנסת אינו אלא כרי לעמ
לעמוד להפילה מתוך רבוי תורה וכן בתב רב ע
עמרם זל שעיקר קריאתה שאדם יוצא בה היא במ
במה שקורא לפני מטתו ומחמת זה כחב שצריך ל
לכרד עליה אשר קרשנו במצותיו וציונו על קש
ז' זל בתב וראי אותה שליבית הכנסת היא עיקר
שקורין אותה בברכותיה ומה שאנו קורין אותה ק
קודם צאת הכוכבים משום דקל כו' יחזרה דאמר
זמן המנחה עד בלג המנחה שהוא שעת ורביע קור
קודם הלילה ומשם ואילך חשוב לילה לענין תפיל
תפילת הערב ח' גמי לענין קש משם ואילך הוא
זמנה וכן בתב אבי העזרי מולא יהבי רבנו זמן לח
לחתלת תפילת הערב ע'ג שבגמר תפילת המנחה

מתחיל זמן תפילת הערב דהקשה ארני אכי זל
על רבר רת זל נהי גמי שאין זמן תפילת המנחה בי
אם ער פלג המנחה היינו משום שהוא כבוד התמיד
וזמנו לא היה כי אם ער פלג המנחה אכל קש שתלו
שתלו בזמן שביבה אין ראוי לקרותה אז שערי אי
זמן שביבה ור' זל פי כרי לקיים המנחה שאנו סוג
סוגרי בשאר התנאים של הבריותא שמקרימין זמן
קש ליציאת הכוכבים אע"פ שאין הלכה בר' אליעזר
שאמר משעה שקדש היום בערבי שבתות בגר ר' יח
יחושע שאמר משעה שהבחנו וכול ולא הלכה כר'
מאיר בגר ר' יהודה מג' לענין תפילה חקלו
וגם מתוך הרוחק נהגו בן לפי שחציו בור מתקבצין
לתפילת המנחה ואילו לא היו קורין קש ומתפלל
ומתפללין תפילת הערב ער צאת הכוכבים היחכל
אחר הולך לביתו והיה סודת עליהם להתקבץ אבו
דלא היו מתפללין ביבור נהגו בן וסמכו על חגית
תנאי רביותא אע"ג ולכתחילה אין לקרותה קודם
צאת הכוכבים בסת' ומתני' ומג' קש ר' זל אי
אין למה בר' ל' לקרותה מבעור יום קודם צאת חב
הכוכבים כי דבר מועט הוא בין תנאי ומתני' ובין
תנאי רביותא שאין לרב האין זל ציבור ש
שמקרימין לקרות ולהתפלל קודם צאת הכוכבים א
איזה עייתו לצלוי בהריחו ולהצית קש ער צאת הכו
הכוכבים או להמתין ער צאת הכוכבים ולהתפלל ב
ביחיר כרי לסמור גאילה לתפילה והשיב מוטב שי
שיתפלל עמהם כרי שיתפלל עם הציבור אם הוא מ
מפלג המנחה ולעלה וימתין לקרות קש ער זמ
זמנה

ולעניין

סוף זמנה תנן ער סוף
חאשמורת הראשונה ש
שהוא שליש הלילה רב
דברי ר' אעזר וחכמים אומרים ער חצות רבו גמליא
אומר ער שיעלה עמוד השחר והלכה בר' דאיפסי
דאיפסיק חילבתא בודותיה ואפילו לכתחילה יכול
להמתין לקרות ער שיעלה עמוד השחר ומג' אין ל
לאכול ולישן עד שיקרא דתניא לא יהא אדם באמ
מן השרה בערב ויאמר אוכל קימעא ואישן קימעא
ואחר כך אקרא קש ואתפלל ונצא חספתו שיגה ד
וישן כל הלילה אלא אדם באמן השרה ונבנס לבית
הכנסת או לבית המדרש אם דגיל לקרות קורא ואם
דגיל לשנות שונה וקורא קש ומתפלל ואחר כך או
אובל ובל העובר על רבוי חכמים חייב מיתה אל
אלמא משהגיע זמן קש אסור לקבוע סעודתו ער שי
שיתפלל ואם גאנס ולא קרא ער שיעלה עמוד השח
השחר יכול לקרותה ער חנף החמה ומיהו אם
קורא אותה אחר שיעלה עמוד השחר לא יאמר השב
השכיבנו שאין עתה זמן שביבה דפי' ר' זל
ודאי צריך לומר שתים למציה ושתים לאחריה אלא
לא יאמר גוסת הברכה כמו שח
שהוא אלא יתחיל ותקניבו
בעיצה טובח מלסניד
ואא זל בתב שלא יאמר השכיב
השכיבנו כל עיקר

החולר וצקרא פושע ויש עוד דברים שמתמין ח
דמעשה ומקלקליו אותו והם מה שפיר בנורים א
אז יוחנן בן דחבאי ד רברים שחו לי מלאכי השרת
הגרים מפני מה הויין מפני שהופכין את שולחנם
פי שנוהגין כמעשה בהמה סומין מפני מה הויין
מפני שמתבלין באותו מקום בשעה שרוצין לשמש
אלעזר שבשעת מעשה מצניע עצמו אם ביום מאפיל
בטליוהו ואם כלילח מבכה את הגר מלמך נהגו בו
מנהג הפקר ובש אם מסתכל שלא בשעת תשמיש ש
שחא משסה יצר חרע בעצמו אלמים מפני מה הוי
הויין מפני שנושקין באותו מקום חרשין מפני מ
מח הויין מפני שמספרין בשעת תשמיש עב
הראשונות מפני שגיהג בה מנהג הפקר והרביעית
מפני שנותן רעתו באשה אחרת ומה שאמר ר יוחנן
אין הלכה בר יוחנן בן דחבאי אינו על הפיכת שלחן
אבל כל האחרים אסורין והפיכת שלחן גמי שחיתין
פי הרמב"ד דווקא שהיא מתרצה לו אבל אם הוא בו
ביפח אותה לבר קורא אני עליו גם בלא רעת וגומ
שהרי אמרו אץ בגלים חוטא זה הנועל ושונה ופ
זכרין הא אמר רב הרוצה לעשות בגים זכרים יבע
יבעול וישגה ומשני באן לרעת באן שלא לרעת ח
השת אפילו זה שבעול ושונה כדי לעשות בגים זכרין
אם הוא שלא לרעתה אסור בש אם הופך שולחנו ש
שלא לרעתה שנקרא חוטא והתוס' פירשו שהפי
שחיתין ~~הוא חוטא~~ אבל אם ר
דגיל לעשות בן אסור משום שהחתה זרע
גרסינן במסכת בלה הוא למטה וחיא למעלה זה רר
דרר עזות שמשו שגיון באחר זה ררר עקש
בתב הרמב"ד שמקשי מיהא
דאר יצר תינוק ואשה תהא שמאל רוחה זימין מקר
מקרבת כיון שנתנו חז"ל עונת לכל איש בפי בחו כ
בראיתא בכתובות אכ מה תהא עור רחיייה שמאל ד
דהקרבת הימין וכתב שלא אמר בן אלא על חסיילין
שעונתן בכל יום שעליהן אמר שתהא שמאל רוחה ל
למעט מהם ברשות ומרעתה ברי שלא יתגבר עליו
אבל מעונת תח אין למעט ובש מעונות אחרות בגו
בגון הגמלים והספנין ופי עור בנהעונות
שנתנו חכמים זל למלא תשוקת האשה אינו רשאי ל
למעט מהם שלא מדעתה אבל אם יצטרך להדקיה
עליהם כדי להנצל מן העבירה הרשות בידו ועל ד
דרר זה חזקין שיעמוד בגור יצרו ולא ימלא כל תא
האותו אלא תהא שמאלו רוחה ולא רחיייה גמורה
בי שמא מתור הלחמו על יצרו ירצה לרחותו לבסל
עונתו אלא תהא ימין מקרבת לקיים עונתו ופי
עור כי העונות שקבעו חז"ל על ררר סתם קבעו או
אותם כי אמרו רעת האשה שהיא מתפייסת בכר
אבל אם רואה שהיא מבקשת יותר על ירי התקססה
זהשתרלותה לפניו חייב לשמחה בכר מצוה ברא
בראיתא בפסחים דאמר רבא חייב אדם לשמח לאש
לאשתו בכר מצוה אפילו שלא בשעת עונתה ואם
דאפילו היא מעוברת ובשהיא צריכה לאותו מעש
קאמר ואז יהושע בן לוי היורע באשתו שהיא י
יראת חסא ואינו פוקד וצקרא חוטא ואי בשעה עג

עונתה פשיסא דאורייתא היא דלתיב ועונתה לא י
יצרע אלא אפילו שלא בשעה עונתה קאמר ואמר
צמי חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שיוצא לדרך
דאפילו סמוך לווסתה ואיתא במסכת בלה מה יע
יעשה אדם ויהיה לו בגים יעשה חפצי שמים וחפצ
וחפצי אשתו חפצי שמים יפזר מעות לאכיונים
וחפצי אשתו אז אלעזר יפתנה בשעת תשמיש ר
יהושע אומר ישמחנה ברבר מצוה ואחר שצריך
לעשות חפצי אשתו לשמחה במצוה בכל שעה שהיא
צריכה על בן הזחרו שתהא שמאל רוחה פו חסיתנו
לעבור על מרה הזאת ותמשכנו אחריה להבלי העו
העולם ויהיה צנוע בשעת תשמיש וכסתר ברא
בראיתא בגירה חל בל היר ד רברים הקב"ה שוצאו ד
זחר מנייהו המשמש מטתו בפני כל חי דבא מקרקש
גזי רבילתיה אכיו כאלו דירבי פי היו מכריחין אם
אפילו הצרעין והזבובין שסכיב מטותיהן בשעה תש
תשמיש ומיהו הם היו מחמירין על עצמן בראיתא
צמי התם אל רב יהודה לשמואל אפילו בפני עבד
עבדים פי שאל לו על מה שאין לשמ בפני כל חי
אם אפילו בפני עבדים אל לא אם אלא בגו של ב
בית פלוגי שמשמין מטותיהן בפני עבדיהם אלמא
מותר בפני העבדים אלא שהם היו מחמירין על ע
עצמם הילכך מותר בפני בהמה וחיה דתינוק צמי
שאין יודע לרבר כבהמה דאמי דהא דאסור בפני כל
חי דווקא בגיעור אבל כישן שפיר דמי ויש להס
לחסתפק אי נהגו מחיצה עשרה דמסתבר דלא מה
מהני אלעזר דמהגיא גבי סת הכא כיון דטעמא משום
צניעות הוא מסתברא דלא מהני בית שיש בו ס
סת אסור לשמש בו מטתו עד שיעשה בפניה מחיצה
עשרה ואם יש לו בית אחר אסור ער שיוציאנו
ואם יש בו תפילין או ספרים אפילו של תלמוד אס
אסור ער שיתנו בלי בתוך בלי והוא שלא יחא חשב
חשני מיוחד לו אפילו מאה בחר דמי ואם פירש
סלית על גבי ארגו חשוב ככלי בתוך בלי ויעשה
זכרד באימה וביראה לא בתחילת הלילה ולא בסוף
ברי שלא ישמע קול בני אדם ויבא לחשב באשה אחר
אחרת אלא יעשנו באמצע הלילה בראיתא בנדרים
פרק דאילו נדרים שאלו לאמ שיום אשתו של ר אלע
אליעזר מפני מה בניר יפין ביותר אמרה מפני מ
שאינו מספר עמי לא בתחילת הלילה ולא בסופה
אלא בחצי הלילה פי מספר על עסקי תשמיש ובש
ובשחוא מספר מגלה טפח ומכסה סו דרומה במ
צמי שבפאו שר פי באימה וביראה באילו בפאו שר
בתב הרמב"ד זל פי מגלה טפח ומכסה ספח שלא יח
יחא מטרק האבר בשעת תשמיש ברי למעט הנאתו
דרומה במי שבפאו שר שעישה חרבר באונס דפיר
הוא מגלה טפח שבאשה בלוגר עכשיו הוא מגלה א
אותה לצורך תשמיש ועכשיו מכסה אותה בלומר
שלא היה מאריך באותו מעשה כמו שבפאו שר ורו
דרומה לו במי שבעתו השר ונבעת וחגיח המעשה
כל בר היה מקצר בתשמיש והקשה הוא לרבריו אכ
לא היה משחה על חבטן דאמרו חכמים זל שבר
פרי חבטן כשבר שמשחין על חבטן הויין לו בגים ז
זכרינן ותירך ביל לבכות ודרשה ובל המעשים ש

צולד בכבודו דרב עמרם זל הוסיף בה דברים ו
והו חלקי בתורתו ונתלגי מפגע רע ומחללים ד
דעים דאל יבהילוגי ופול ואמר יושב בסתר עליון
ואומר ימה רבו צדי עד ליה חישועה וכתב רב עם
עמרם זל ואמר ברור י ביום ברור י כלילה ברור
י בשבינו ברור י בקומינו ויאמר י אל השסו י
יער וגומ' ואמר י שומרד י צילד וכול' בידר אפ
אפקוד רוחי וגומ' יברכר י וישמרד עד וישם לר ש
שלוט ואני אבי זל היה אומר השבינו עד סמוך
לחתימה ד' פשוט בגרוד ובשיגיע לחלוק לא יחמב
יהפכו ממה למעלה שאב' גמזא גופו ערום אלא
אלא יפשיס דרך ראשו ויכסה עצמו בסרינו מתחת
זיבס במסתו כמו שהיה מתפאר י יוסי מעולם לא
דאו קודות ביתי שפתי חלוקי

ויתאוה אל האיסור כדעתו לסוכה ויש לו שכר בא
בארם שיבול להתענות יום אחד בלא סודר גרוד
שלא יחלה ולא יצטרע הרבה אעפ"כ הוא אוכל טעם
בדרך בני אדם שאינו נתפס באותה אכילה ומקבל
עליה שבר שמראה לנפשו טעם הנאה ואינו רוצה ל
לצער אותה בענין שנאמר גומל נפשו איש חסד ו
ד' צדיק אוכל וגו' אבל מי שאינו צריך לדבר ואי
יצרו מתגבר עליו והוא מעורר האוהו ומביא עצמו
לידי תאוה וקשוני כדי להשביע יצרו ולמלא תאוותו
מתאות העולם הוא עצת יצר הרע ומן החיתו יוסי
יסיתנו אל האיסור ועל זה אמר רבן זל המקשה עצמו
לרעת יחא בגרוי דפרוד ולי' איסור ומשני משום
דמגדי יצר הרע אנפשיה דזה דומה לאדם שהוא שב
שבע ואוכל ושותה יותר מדאי עד שמשתכר ומקיא
ודומה לבחמה שאובלת עד שיאחזנה דם ותמות

נתם

היה צדו לא יח
יחא רגיל ביותר

עם אשתו כראמדי

עלא יהו תח מצוין אצל גשותיהו בתרבוגלין ולא
דוקא תח תח גמי כל אדם ונקס תח שהפרישות
מצויה בהן אלא בעונה האבודה בתורה ניצוד
הטיילין שפרנסתו מצויה ואין פורעני מצ עונת
עונתו בכל יום הפועלין שעושין מלאכה בעיר את
אהרת ולגין בכל לילה בבתיהם פעם אחת בשבוע
דאם עושין מלאכה בעירם פעמים בשבוע והחמר
דהחמרים פעם אחת בשבוע והגמלים אחר לשלשים
יום והספיץ אחר לששה חדשים ועונת תלמיד חב'
מליל שבת לליל שבת וכל אדם צריך לפקוד את
אשתו כליל טבילה ובשעה שיצא לדרך ואח בשח
בשהיא מצוי אצלה לא יבדין להנאתו אלא בארם ש
שפרע חובו שהוא חייב בעינתה ולקיים מצות ב
בוראו ושיהיו לו בנים עוסקים בתורה ומקיימי מצ
מצות בישראל כתב הרמב"ם זל צריך לברר איזה
מחשבה נכונה שתהיה לאדם בשעת השמיש ודרש
דירשתי ומצאתי תובו המעשה הזה על ד' בוגדות
ג מהם עיקר קבול השכר והו קרובה לקבול השכר
ושברה מועט מן חג וראשונה לשם פריה ורביה וז'
זהיא הזכונה שבבולן לקיים שתי מצות עשה
השנית לתיקון הוולד כמו דא' זל ג' חדשים ראשונה
קשים לאשה קשים לוולד אמרעייס קשים לאשה
זיפה לוולד אהלינים יפה לאשה ויפה לוולד שמו
שמתור בר אהיהולר מזורז ומלובד וגם ד' החינוח
גמשת ער ביוצא פרייה ורביה והג' אם ילדה אשתו
זחיא מניקתו וזחיא משתוקקת אליה והוא מניח בה
שהיא מסדלת' ונודעה אמתו ומתקשסת לפניו 'ברי'
שיתן דעתו עליה וצב' כצאתו לדרך שחיא משתוקק
משתוקקת אליו גם באלה יש קיבול שכר דהוא מצ
מצות עונה האמה' בתורה וזהו שהיא מצויה
לגרור בה עצמו מן העבירה בוי שלא יתאוה לעבירה
בשרואה יצרו מתגבר עליו ומתאוה אל זאב' הווא
וגם בוז יש קיבול שכר אוקלא בראשונה א' לפי ש
שהיה יכול לדחות את יצרו ולכבדו אותו בענין ש
ש' זל אבר קסן יש באדם מרעיבו שבע ז' לפי ש
שבוגתו לבד שיהיה שבע מן החיתו בוי שלא ידעב

ועור יש ג' שכבות המפסידות שכרו דחם בגי ט' מרות
בני אנוסה בני שנואה בני נדוי-בני תמורה ב
בני מורת ג' בני מריבה בני שכרות בני גרושת א'
חלב בני עירובווא בני חצופה ותניא לא תתורווא
אחרי לבבכם מבאז א' נתן לא ישהה ארם בכוס זה
דיתן עיניו ב' כוס אחד ואמר רבינא לא יצרכא אלא א'
אפילו לשתי גסיר בני אנוסה אין ק' שאם אנס
אשה והוליר גומנה ב' אלא אפילו אנס אשתו לתשמ
לתשמיש וכן שנינו במסכת בלה מפני מה חיינו ל
לארם בגים בעלי מומין מפני שתובעה ואינה נתב
נתבעת לו פי אינה מתרצת לו ד' אומר מפני שאומ'
לו בשעת תשמיש אנוסה אני ואיבא בניחו רוצה ו
דאינה רוצה וכן איתא בעירובין כל הכופה את אש
אשתו לרבר מצוה צקרא רע שנאמר גם בלא דעת ב
נפש לא טוב גמזא ב' האונס אכור אח באשתו אלא
אם הוא צריך לאותו מעשה יפייס ואחר כך יבעול
בני שנואה במסמעו דהוא ששנואה בשעת הש
תשמיש אבל אם רצויה בשעת תשמיש אעפ"כ שהוא
שנואה שרי בני גידוי בני גרה אה' עלפי שאינו
ממזר מן התורה וי' שאם הם בגרוי שאסורין בתש
בתשמיש חמסה דח' גמי אם אחר מהם בני תמ
תמורה שהיה מבוין בעירה ונדרמנה לו אשתו וי' ג'
אפילו שתי גסיר שנתכוון לז' ונדרמנה לו האחרת
בני מורת דאמרה לא בעינא לך דאעפ"כ הוא
משמש עמה וחד' היא אצלו כמו זונה אפילו אם הו'
הוא מרעתה ולצטתא אחר' צא בני מריבה שהם מת
צתקוסטים ביחד בכל פעם והויא ביאה זו כמו זו
זנות כיון שאינו מתור אחבה בני שכרות שהוא
או היא שכורים [בני גרושת] הלב שבלכו לגרשה
אפילו אין בלבו שנאת כוון מאותו שכופין לחציא
דנמר בלבו לגרשה ואחר כך בא עליה בני ערבו
ערבוביא שמשמש עם אשתו ונתו רעתו על אחרת
אפילו שתיהן גסיר בני חצופה שתובעתו בפח
וחדיה היא כזונה ואסור לקיימ' אבל מי שאשתו מרצ'
אותו בדבדי רצוי ומתקשסת לפניו בוי שיתן דעתו
עליה על זה אמרו רבותי זל שיוצאים ממנה בגים
חכמים וצב' בלאה שיצא ממנה יש שכר וכל אילו
ט' מיהן אפילו צריכו לפרויה ורבייה כגון שאינה
משכרת אפילו חבי בכל אילו חמירות מוגם חוד

לכם רבתיב וקראת לשבת עונג פ' משום דבחד
 קרא כתיב עזית תהיה לכם ובקרא אחרינא כתיב
 עזרת לה אהיר ופליגי בה ד' אליעזר ד' יהושע
 ד' אלעזר סבר או בולו לבם פ' לאכילה ולשתייה ול
 ולשמחה או בולו לה פ' ללמוד ולשנות וד' יהושע
 סבר חלקו חציו לה וחציו לבם וקאמר דבשבת
 בולי עלמא מודו דבעיזו לבם ודא' עקיבא עשה שב
 שבת חול ואל תצטרך לבריות חיינו בולא איפשר
 ליה אבל איפשר ליה צריך לבבדו בפ' יכולתו דגד
 דגרסינו ב' כל כתבו עשירים שבבל הארצות נמחח
 הם זוכים במח שמבכרים את השבת וגרסינו גמי
 בזה הוא פירקא במה מענה כרגים גדולים וראשי ש
 ש' מין ותבשיל של תרדין וזהא דאמר ד' א
 אחא בר אשי ואפילו דבר מועט דעשהו לכבוד שבת
 הוי עונג ואמר רב פפא אפילו כסא דהרסנא חיינו ל
 למי שהשעה דחוקה לו ובמה פעמים נשאתי ונתת
 ונתתי כדבר לפני א' ז'ל' במוני היום שיש לי מעט מ
 משלי דאינו מספיק לי וצריך אני לאחרים אם אני
 בכלל עשה שבת חול או לא ולא השיבני דבר ברור
 אחר כך מצאתי בפ' אבות לר' ש' ז'ל' שפ' על ההיא מ
 משנה ד' יהורה אומר הוי עז בגמר שבת וז'ל' תבת ל
 לאותה משנה ד' עקיבא אומר עשה שבת חול שבו
 שנוייה החיא רבן תימא לאורוי ד' עקיבא לא אמר
 אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר אבל צריך ארם
 לזרז עצמו בגמר ובגשר לכבוד שבתות ביותר ע'ב
 על בן צריך כל ארם לצמצם בשאר הימים כדי לכבד
 את השבת ואל יאמר היאך אחסר פרנסתי בי ארד
 ארובה אם יוסייה יודיפו לו ברתניא תחליפא אכוח
 דרבנא חוזאח כל פרנסתו של ארם קצובה לו מר' ל
 לר' חוץ מהוצאת שבתות וימים טובים והוצאת כ
 בגיד לתלמוד תורה אם יוסייה מוסיפין לו ואמר'ן
 גמי גבי הוצאת שבתות וימים טובים אמר הקב"ה
 בני לוו עלי ואני פורע וכיון שבן הוא אל ידאג
 בי צאמן הוא בעל חובו לפרוע לו חובו
 גריסין במסכת י"ט בפ' אמרו עליו על שמאי חקן ש
 שכל ימיו היה אוכל בכבוד שבת היה מוצא כדמחצ
 צאה אומר זו לשבת למחר מצא צאה הימנה מציחח
 חשנייה דאוכל חראשונא אבל הליל חקן מדה א
 אחת היתה בו שכל מעשיו לשם שמים שנ' בודד ה
 יום יום ותניא גמי חבי בש' אומר'ן מחר לשביד לשב
 לשבת דב' אומר'ן בדר' היום יום עשה
 תקנות תיקון עזרא ואחר ענה שיחיו מבכסין בגריה
 בחמישי בשבת לכבוד שבת

ועתה

אסור כל הרברים שהם קור
 קורם שבת לצורך שבת

גרסינו

בפ' דע
 דע' תני
 ר' שבג' א

אומר לא ישביר אדם מרחצו לגוי מפני שנקראת על
 שמו דגוי זה עושה מלאכה בה בשבת אבל שדח מ
 מותר שכן רוד לקבל שדח באריות ואל' שידוע'
 שהיא של ישראל אומרים הגוי לקחה באריות ולע

דלעצמו הוא עובר מח שאין לו במרחץ שאין רוד
 להחבירו כתב הרמב"ן ז'ל' תנור ישמסת
 מסתפקין בו אם רוד להחבירו כמו שרה או אם ר
 דומה למרחץ ווינו במרחץ ואסור והוא הכריע ל
 לאיסור ואמר דוקא שרה אמרינו ארעא לאריסותא
 קיימ' אבל תנור אינו עומד לאריסותא ודינו כמוח'
 אפילו השכיר לשנה ואסור ובריתים צהנו הית
 שעומדים לאריסות ורבי' היו ז'ל' כתב אם השב
 השכיר שנים הרבה ונתפרסם הרבר מותר וכן נח
 צהנו היתר בבבל וז'ל' כתב ולפי זה צהכרר וצ
 ונתפרסם הרבר בכל גבולו שכל מי שיש לו מרחץ
 או תנור אינו שובר פועלים לעשות לו מלאכה בהם
 ולדוקח הוא בריוח של הרחיצה והאפייה אלא מש
 משבירו לאחר לשנה או לחודשים ברבר ידוע וסיטול
 החכר כל הריוח שיבא ממנו הילכך מותר בקבלנות
 שאין מלאכת הגוי נקרא על שם הישראל אבל אם ח
 היה מצבירו לימים אסור ליקח שכן שבת ד'ט

ישראל

ששכר גוי ל
 לבנות לו
 בית בקבל

דמה

בקבלנות היה מתיר ר'ת שיבנו בו בשבת ד'ז' ז'ל' אס
 אסור ואפילו סיתת הגוי האבנים בביתו בשבת אס
 אסור לישראל לשקעו כבניין דה' שהוא בתוך הת
 חתחים אבל אם הוא חוץ לתחום דגם אינו עיר אחר
 אחת בתוך תחום של בית שבונה מותר וכו' כ
 כתב הרמב"ם ז'ל' אם שכרו לשנה או לשתיים שיבתוב
 לו ספר או שיארוג לו בגר מותר כאילו קצץ עמו ש
 שיבתוב לו ספר או שיארוג לו בגר אבל היתה המ
 המלאכה בגלוי בגון שפסק עמו שיבנה לו בתלו אס
 אסור דה' כבודתל שבתוך התחום שאינו הכל ידוע
 יודעין שפסק עמו ויאמרו שעשה מלאכת ישראל
 אבל אם היה חוץ לתחום שאין שם ישראל שיראה ש
 שעושה המלאכה מותר

ישראל

דגוי שקיבל
 שדח בשיתפ
 בשותפות ל

דמו

לא יאמר ישראל לגוי טול אתה חלקך בשבת דאני כ
 בחול דאפילו לא אמר כן בפירוש אלא כשבאין בת
 בחשבון אומר הישראל אסול של יום ראשון כנגד ח
 השבת שנטלת אסור אבל אם נתחילה בשקבלו הש
 השותפות התנו שיטול הגוי של שבת וישראל יום ר
 ראשון כנגד מותר ור' ז'ל' היה מתיר בתנור שקב
 שקבלו בשותפות אפילו לא התנו דדוקא בשרח מ
 אסור לפי שחלק הישראל מתרבה ומתעלה באותח
 מלאכה שעושה הגוי בשבת אבל בתנור שאין חלק ח
 הישראל מתרבה בכך מותר לחלוק ולומר יהא חל
 חלקי בחיל ושלך בשבת ור' ז'ל' אסור וכן יראה ד
 דעת הרמב"ם ז'ל' שכתב המשתתח עם הגוי במלאכה
 או בסחורה אם התנו וכול' ומלאכה דומה לתנו
 לתנור שאין חלק הישראל מתרבה במח שהגוי עוש'
 דאסור בלא התנו וכתב אדוני אבי ז'ל' ומיהו תנ
 תנור שלקח הישראל משכונ מן הגוי נראה שאינו צר

לא

רמב

ישת'ז בפני מסת
מסתו ערום ומא
ומארבעה דברים

שח'כ'ה שונא'ן הוא המשתין לפני מסתו ערום
דברס'גו ב' במה אשה א'ר אמי ואמרי ליה במתני'הא
תנא ג' דברים מביאי'ן הארס לירי עניות דאילו ה' ה
המשתין בפני מסתו ערום וכול' ולא אמרו אלא דמ
דמהדר אפיה אפורייה אבל לא מהדר אפיה אפוריל
לית ל'ן בה דבי מהדר אפיה אפורייה לא
אמרו אלא בארעא אבל במנא לית ל'ן
בה דקורם שאור חיום ימ
ימחר לקום לעבודת ה'ש
ית ולא יהא חבקר מ
מעירו אלא יעיר
יעירו הוא ד
זכול כול
כולעו
ויש חסיד
חסידים ואנשי מעש
שחיו מחמירין על עצמן וסוב
וסובלין לקרייתו להתפלל וחומרא יתי'ן
היא זו שאח ל'יה ז'ל שכתב שיש מצריבים טבילה ל
לאו דווקא טבילה אלא דח
דחיצה ב'ט' קב'ז ואג
דאני בתבתי לע
לעיל שאין
צריך לא
טבילה
ולא
דחיצה דחממיר תכא עליו
ברב

בשלם החלק הראשון ואתחיל החלק השני הלכות שבת

גרסינו

רמב

ב'פ'ק' ישב
דשבת א'
יורחז מש

משום ר' יוסי כל המענג השבת גותנו לו נחלה בלא
מצרים רב נחמוז בר יצחק אמר גיצול אח משעבוד
מלבידות אמר ר' יהודה כל המענג השבת גוחגין
לו משאלדת לכו דאמר ר' יהודה בר אבא אמר ר' י
יורחזו כל חמסמו שבת בהילכתה אפילו עובר ע'ז מ
מוחלין לו אמר ר' יהודה אמר רב אלמלא
שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ול
ולשון א'ר שמעון בן יוחאי אלמלא משמרו ישראל
שתי שבתות מיר גגאליו גרסינו בפסחים
ואילו דברים אמר רבא חבל מורים בשבת דבעינו

שהם לשם שמים טובים הם ומי שזדע בעצמו שי
שיוכל לעשות זה המעשה ולא תכנס בו מחשבה אח
אחרת והוא מהנה עצמו כרי שתהנה האשה מן המ
המעשה ותזריע תחילה מכווין הוא לעשות מצוה ד
זה'כ'ה משלם לו שברו בבגים זכרים ומי שאינו ב
בוטח בעצמו דממחר המעשה כרי לינצל מן החטא
גב הוא עושה מצוה זה'כ'ה משלם לו שבר בבגים
זכרים וי'מ מגלה סבת על הסיגר שהיתה חוגרת
בו שאח בשעת התשמיש היה מצריכה לחוגרו ומג
ומגלה דק טפח ממנו ומבסה מיר לאחר תשמיש ב
כרי למעט הנאתו דאל יספר עמה לא בשעה תש
תשמיש ולא מקורם לכן כרי שלא יתן דעתו באשה א
אחרת ואם ספר עמה ושמש אמרו עליו מגיד לאד
לארם ג'ה שיחו פ' אפילו שיחה בטילה שבין אדם
לאשתו מגידין לו בשעת הדין אבל בעציוני תשמי
יכול לספר עמה כרי להרבות תאותו כדאיתא בפ'ה
הרואה רב כהנא על גגא תותי פורייה דרב שמעיא
דשח ושיחך ועי'ה צרכיו ואם היה לו בעס עמה א
צריך לרצותה שאסור לשמש ער שיפויסנה ויכול ל
לספר עמה כרי לרצותה ולא יהא תיגורק על המ
חמיטה בשעת תשמיש ותניא ב'פ' ערבי פסחים המ
המשמש מטתו במטה שהתיגורק ישן בה ארת' התיגורק
הוי נכפה ולא אמרו ולא הוי בר שתא אבל הוי בר
שתא לית ל'ן בה דנאים על גבי כרעיה אבל גביה
דישיה לית ל'ן בה ולא אמרו אלא רלא מנח ירו על
עלויה אבל מנח ירוה עליויה לית ל'ן בה
אסור לשמש ביום דאמרינו ישראל קדושים הם זאי
משמשו מטותהם ביום ולא לאור הגד ובבית אפל
מיתר וה'ה שהוא צנוע כדרכו מאפיל בטליתו ושר
ושרי אסור לשמש מטתו בשנת רעבון אלא לחשובי
בנים ואבסנאי אסור לשמש בתכ' הר'מ'בם ז'ל שבת
זרע היא בה הגוח ומאור העינים וכל זמן שתנא בי
ביותר הגוח בלה וחיו אוברים והוא שאמר שלמוח
בחבמתו אל תתן לגשים חיליך כל השסוף בבע
בבעילה זקנח קופצת עליו וכחי הש ועיגיו בהות
דריח רעה גזרת מפיו ומשחין ושער ראשו והבות ע
עיגיו וריסי עיגיו נושרות ושער הגליו זקנח רגה ד
דשיגיו גזפלות והרבה באבים חוץ מאילו באים על
עליו אמרו חכמי הרופאים אחד מאלה מת בשאר
חולאים והאלח ברוב תשמי' לפיכך צריך אדם לית
בדבר א'ם דרצה לחיות בטוב ולא יבעול אלא בשומע
גזפו כריא וחזק והוא מתקשה הרבה שלא לרעתו ו
ומשיח דעתו לדבר אחר וחקשו בשהיה וימצא נוכד
גמתניו ולמטה ובאילו חוטי הבצים גמשכים וגש
ובשרו חם צריך לבעול דרפואה לו שיבעול לא יב
יבעול ארם והוא שבע או רעב אלא ער שיתעבל מזו
מזון במעור ויבורק גרביז קורם בעילה דאחר פנ
בעילה ולא יבעול אדם מעומד ולא מ'ו
מיושב ולא בבית המרחץ ולא ביום
שגבס למרחץ ולא ביום הקד
הקזה ולא ביום יצי
יציאה לדרך ו
ולא ביום
ביאה מן הדרך לא למניהם ולא לאחריהם

ביום שיכול להתחיל אפילו בשבת כל שכן שמסלים
עד הלילה

וישנים

ביום הש
חשני בב
בבקר ל

להבין צרכי שבת דכתיב והיה ביום הששי והבינו מ
משמע לאלתר ואחאם יש לו במח עכרים לשמשו יש
ושתדל הוא בעצמו להבין שום דבר לצרכי שבת כרי
לכבוד בראיתא בפ' כל בתני רב הסדא פריס סילקי
פ' היה מחתר הירק לצורך סעודת שבת רבה ורפ
וקטח מצלחי ציבי פ' היו מבקעין העצים וזירא מ
מצתת צתותי פ' היה מוליך האש רב נחמן מבחח ו
ועייל מבתחונפיץ אמר אי מקלעי ו' אצי ו' אסי
מי לא מבתיפנ' מקמיהו ופ' היה מתקן הבית מב
מכניס הכלים הצריכים לשבת ומפצה בלי החול
ומחם ילמוד כל אדם ולא יאמר לא אפגום בכורי בני
זחו בכורך כשמבכו את השבת

דקיימא לן שביתת כלים לאו דאורייתא דאפילו א
אם חכלי עושה מעשה בשבת וטועזין בקורת בי
בית הבר ובית חגת מבעור יום על זתים וענבים ש
שנתרסקו וחשמו והיין היוצאין מהם בשבת מותר
ובן בוסר ומלילות שנתרסקו מבעור יום וטעז
עליהם להוציא מהן משקין מותרין המשקין היוצ
היוצאים מהן ודוקא שצירכו היטב מע'ש ואינמ
מחוסדין אלא שחיקה אבל אם צירכו היטב אלא ש
שנתרסקו מעט אסורין המשקין היוצאין מהן
אבל אסור לתת חיטין לתוך הדיחים אלא בכדי שי
שיחגו מבעור יום ביון דאיושא מילתא טפוי איבא
זילתא ושבתא לא יצא החייט במחטו וח
והלבלר בקולמוסו ע'ש סמור לחשיכה שמא ישבח
ויצאו בהן בשבת אבל בתפיליו מותר לצאת סמור
לחשיכה ולא חיישינן שמא ישבח ויצא בהם שאסור
לחסיח דעתו מהן בעידן בראשו מצוה על כל א
אדם שיממש בבגדיו בע'ש סמור לחשיכה שלא יהא
בהן דבר שאסור לצאת בו בשבת

בירה

שחיא עשויה ב
בקרירה ושותפ
ושופתיו על פי

פיה הקרירה למעלה ויש בה מקום שפיתת שתי קר
קרירות אם הוסקה בגפת שהוא פסולת של זתים א
בעינו אסור ליתן עליה תבשיל מבעור יום להשהות
עליה לצורך הלילה אלא אם בו נתבשל כל צרכו ומ
ומצטמק ופ' לו או שהיה חי שלא נתבשל כלל דח
דחשתא ליבא למיחש שמא יחתה ביון שנתבשל כל צ
צרכו ובחי נמי מסיח דעתו ממנו כל הלילה עד לע
למחר ובכל הלילה יכול להתבשל בלא חיתוי אבל א
אם נתבשל קצת אפילו במאכל כז דרוסאי שהוא ש
שליש ביסולר ולא נתבשל כל צרכו או אפילו נתבש
בל צרכו ומצטמק ויפה לו אסור להשהות עליה א
אלא אכ' גרה פ' שחוציא ממנה כל הגחלים או קטס
פ' שכסה הגחלים באפר למעט חומם דחיישינן שמ
שמיא יחתה שהרי ראוי בכל לילה על ידי חיתוי וא
ואם נתן בקרירה חתיכה חיה מותר באילו הייתה ב
בולה חיה שהרי הסיח דעתו ממנה בשביל החתיכה
החיה שאינה יכולה להתבשל עד למחר אבל לסמ
לסמור לה קרירה בסמור חיצה לה מותר אפילו אי
אינה לא גרופה ולא קטומה ואם הוסקה בקשא
או בגבב מותר לשהות עליה אפילו אינה גרופה ו
וקטומה ותצור אפילו הוסק בשק בקש או בגבב
אסור אפילו לסמור לו אפילו אם הוא גרות וקטום
וכ' לשהות על גבו ולתוכו ולא וכופח שהוא מקו
מקום שפיתת קרירה אחת אם הוסק בקש ובגבב
דינו בבירה ומותר על ירי גריפה וקטימה ואם הו
הוסק בעצים דינו בתצור ולא מחגי ליה גריפה וק
וקטימה ואסור אפילו לסמור לו בר היא שיסת רי
דיח' זל אבל ר' ש' ור' זל פסקו דכל שהוא במאכל
בז דרוסאי מותר לשהותו על גבי בירה אפילו א
אם הוסקה בגפת או בעצים ואפילו אינה גרופה וק
וקטומה ותבשיל שנתבשל כל צרכו אפילו מצטמק
וישח לן מותר גם בו לשהותו עליה אבל לחתור

העושה

מלאכה ב
בע'ש מו
המנחה ו

ולמעלה היינו משש שעות ומחצה אינו רואה סימן
ברכה כתב אבי העזרי דוקא העושה מלאכה להש
להשתכר אבל מתקן הוא בגריו וכליו לצורך שבת וי
וי' ומשמע מתוך רביו שאפילו אם אינו עושה ל
להשתכר אם אינו עושה לצורך שבת אסור וכת
אדני אבי זל וכו' מי שכותב ספרים לעצמו דרך לימ
לימודו מותר כל היום

מותר

להתחיל במלא
במלאכה בע
בי'ש סמור ל

לחשיכה א'פ' שאינו יכול לגמרה מבעור יום וחיא
גמרת מאליה בשבת כהן לשורות ריו וסמנין במים
וחם גשרין בשבת ולתת איניו של פשתן לתצור כדי
שיתלבנו ולתת צמר לתוך הורה שאינה על גבי חא
האש וטוחה בטיס אבל אם הייתה על האש אסור ש
שמיא יחתה בגחלים או אפילו אינו על האש אם הי
היא פתוחה אסור שמא יגיס כח ככת והמגיס בקרי
בקרירה אפילו אינה על האש חייב משום מבשל
מותר לפרוש מצורות חיה ועולת ורגים והם ציצודין
בשבת ומותר למכור לצרכי ולהטעין סמור לחשיכ
דק שיצא מפתח ביתו מבעור יום ומותר ליתן ל
לכובש צרכי בגריו ועורות לעכרן סמור לחשיכה
אם קצץ לו רמים אבל אם לא קיצץ לו אסור אלא
א'ב ביום דאו ביום ה' ומותר לפתוח מים לגינה ו
וחם גמשיין והולבין כל השבת כלה ומותר להגז
קילור עבה על העין א'ע'פ' שאסור בשבת אבל קיל
קילור דך וצלול אפילו בשבת מותר להציתו על גב
העין ומותר לחת מוצמר תחת הכלים והם מת
מתגמרין והולבין כל השבת בולה ולתת שעורים ב
בגינת לשורות ולתת גחלים בבלי והם דולקין וח
והולבין כל השבת בולה א'ע'פ' שמשתמש בבלי דקי

ידוע לקבל הכתבים אין משלחין אותו בע"ש אלא א
אם כל קצץ וברביעי ובתנשי מותר והרמ
במזל כתב לא קצץ אסור לשלח לעולם

תז מפליגין בספינ
פחות מג' ימים
קורם השבת ב

בדא לרבר הרשות אכל לרבר מצוה מותר ופוסק ע
עמו לשבות ר' עבד אומר אין צריך לפסוק והלכה ב
במות ורדד מיעטת בגון מצור לצידן שהוא מ
מהלך יום אחר מותר ואפילו בע"ש ימ הטעם מש
משום איסור תהומין ולכך מתירין בספינה גדולה
לפי שהולכת למעלה מעשרה ור' זל פי הטע
משום עונג שבת שכל ג' ימים ראשונים גופו משתכר
ואין דוחו חזרת עד אחר ג' ימים ולכך מתירין בג
בנהרות הציבעים שאינו מצטער ובחג כתב אם
קנה שבתה בספינה ע"ש מותר ליבנס בה אפילו ב
בשבת ור' זל אסר הכל פ' ים או גהר אפילו בתוך
ה יחום מפני שהוא שט במים שהוא אסור
ולענין רבר מצוה פ' ר' זל שכל מקום שארם הול
הולה בגון לסחורה או לראות פני חבירו חסוב חב
הכל דבר מצוה ואין חסוב דבר הרשות אלא כשהולך
לסויל

תז ציון במלחמה הרשות
על עיירות של גוים א
אלא א"כ ההחילד ג' ימי

קורם השבת ואם ההחילד אין מפסיקין אכל מלח
מלחמת מצוה מתחילין אפילו בשבת אין
הולכין בע"ש יתד מג' פרסאות ברי שיוע למלון בע
בעיר יום גדול ויובל להבין צ"כ שבת לא שוא הול
הולך לביתו או לבית אושפיזא אין קובעין
סעודה בע"ש משום כבוד שבת ומותר לאכול עד שת
שתחנך ומג' אסור לקבוע בו סעודה ברי שיבנס ל
לשבת כשהוא תאב לאכול וכתב הרמב"ם ז"ל מ
מצוה שימנע אדם מן המנחה ולמעלה לקבוע סעוד
סעודתו וג' דאח קורם המנחה גמי אין לקבוע דע
דע"ש סתמ' קאמר ור' סיני בניסין ח' חשולת א"כ
ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן שתי משפחות היו בירו
בירושלים אחת קבעה סעודת בע"ש ואחת בשבת פ'
פ' בשעת בית המדרש ושתיהן צעקרו ויראהו שר
שרד אנשי מעשה להתענות כל היום כראיתא ב"ב
בכל מערבין הצי בני בי רב דיתגי בתעניתא במעל
שבתא מהו לאשלומי אלמא שרד תלמידי חכמים לח
להתענות בע"ש ולענין בעיין אסיקנא הילכתא מ
מתענה ומשלים פ' אם ידעה ולא הוי במתענה בשב
בשבת וכיון שיכול להשלים והוא קבל עליו סתם
ובל תענית שלא שקעה עליו חמה אינו תענית וצר
וצריך לחשלים עד צאת הכוכבים אם לא שפירשב
בשעה קבלת תענית עד שישלים תפילתו עם הציב
הציבור והרמב"ם ז"ל כתב שיכול לאכול מ
מיד אחר תפילה קורם שקיעה החמה שהוא מפרס
מתענה ומשלים עד אחר תפילה אבל אם מתענה ב
בערב שבת תענית חלום מתענה עד צאת הכוכבים

צריך הישראל להתנות בלום כיון שהוא ברשות הצ
הגוי ושבר התנוד לבר הוא לישראל ברבית שלו וא
דאין לישראל חלק בגוף התנוד ואם לא התנו מ
מתחילה וגם לא באו לומר שיקח הישראל יום א' כצ
בנגד השבת אלא חלקו סתם מבעיא ולא איפשיטא
וכתב ארזי אכי ז"ל כיון דספיקא דרבנן הוא א
אזלינן לקילא ואינו צריך להניח לגוי ליסול כל הש
השבתות לברו אבל לרברי הרמב"ם ז"ל יראה לח
לחומרה שכתב דאם לא התנו ושבר שבת אינו ירוע י
יראה לי שהגוי יסול רביע השבד וחשאר חולקין בש
בשוח וכתב עוד הנותן מעדת לגוי להתעסק בח
בהם א"ע שהגוי נושא ונותן בהם בשבת חולק עם
עמו כל השבד בשוח ובזה הודו כל הגאונים ז"ל

תנו רבנן

לא ישכור אדם בלי
בליו לגוי בערב ש
שבת ובביעי ובח
דבחימי מותר ומיירי בחבלעה שמטכיר לחדש הל
הילכך ברביעי ובחמישי מותר וכשישי אסור אבל ב
בשביע יום אפילו ברביעי ובחמישי גמי אסור
דמי פ' ה"י ידעה ז"ל הא דאסירי בשישי אפילו בהבל
בהבלעה היינו דרוקא בבליים שעושיין בהם מלאכה
בגון מחרישה וביוצא בה מפני שגראה שעושה בו ח
הגוי מלאכה בשבת כאילו הוא שלוחו של ישראל
זמ"ג ברביעי ובחמישי מותר בהבלעה כיון שהוא ר
דחוק מן השבד אבל בליים שאינן עושיין בהן מלאכה
אפילו בע"ש מותר בהבלעה ורוקא להשכיר אסור מ
משום שבר שבת אבל להשאילם לו כתב בספר המצ
המצוות שנותן אפילו בע"ש כיון דקיימא לו בבית
היילל ושבתית בליים לאו דאורייתא זמ"ג בשבת א
אסור להשאילם לו אכל בהמתו אסור בין להשאיל
בין להשכיר ואפילו מיום ראשון שארם מצוה על
שבתית נהגתו ואפילו אם יפקדנה בינו לבין עצ
עצמו אסור שחבל יורעין שהוא בהמתו של ישראל
עושה מלאכה בשבת ובספר המצוות התיר לחש
לחשכידה בהבלעה על ידי הפקר וצריך להפקידה
לחפקיע אסור שבתית בחמה וכתב הרמב"ם ז"ל וי
זיפרש בשעת ההפקד שאינו מפקידה אלא ביום ש
שבת או כל זמן שעושה מלאכה ביום השבת בוי ש
שלא יזכה בה אחר וא"ע שאינו מפקידה לגמרי הו
הוי הפקר ונראה דאפילו כסתם גמירעתו לוח
שהוי אינו מפקידה אלא לחפקיע אסור שבתית ש
שבת

תז משלחין איגרת
כיד גוי בע"ש וב
דברביעי ובחמ

ובחמישי מותר דאסיקנא אם פסק עמו ברמיים ב
בסכום ירוע אפילו ע"ש סמור לחשיבה מותר ואם
לא פסק עמו אם יש בעיר שהוא שלח אותו שם או
ארם ירוע שכל כתבים שמביאין לעיר נותנין אותם
בירו והוא מגיעו לירמי שגשתלח לו מותר אפילו
בע"ש אם יש שהות ביום ברי שיובל להגיע לבית הס
הסמור לחמה בעיר שהיא שלוח שם ואם אין ארם

מת בחגור ותוקע ומריע ותוקע ושובת כתב
הרמב"ם ז"ל תריעה ראשונה תוקע במנחה ושלישית
סמוך לשקיעת החמה

אין

טומנין בשבת אפי'
בדבר שאין מוסיח
הכל אבל ספק חש

רבה

חשיבה ספק אינה חשיבה טומנין בו זבעש מותר ל
להסמין ברבר שאינו מוסיח הכל ולא ברבר המוסי'
הכל ואילו רברים המוסיפין הכל פסולת של זתי'
ושל שומשמיין וזבל ומלח וסיד וחול בין לחים בין
יבשים ותבן וזגים וזבובים ועשבים בזמן שהם לת'
לחין אבל יבשים טומנין בהם וטומנין בבסות
ופירות ובגפני יונח ובנעורת של פשתן ובנסורת של
חרשים אעפ"י שאין טומנין בשבת אפילו ברבר שאין
מוסיח הכל אבל אם טמן בהם מבעוד יום ונתגלה
אפי' מבעוד יום יבול לחזור ולבסותו בו או להוסיח
עליו בשבת או אפילו ליטלו בולו וליתן אחר במק'
במקומו בין שהשני הם מן הראשון או קר ממנו ו
זבלבר שנתבשלח הקדירה כל צרכה אבל לא גתבש
נתבשלה כל צרכה אפילו להוסיח על הביסוי גמי א'
אסור שכתוסף זה גורם לה לרתבשל אבל לא גלהו
מבעוד יום ארעתא שלא לבסותו אסור לבסותו מש
משתחשר וזה דאסור להטמין בשבת ברבר שאינו
מוסיח הכל חיינו דווקא בקדירה שנתבשל בה אב'
אבל אם פיצה התבשיל לקדירה אחרת מותר להסמי
להטמינו וצונן מותר להטמינו ברבר שאינו מו'
מוסיח הכל כגון ליתן קיתון של מים תחת בר או ב'
בסת בדי שתפיג צנתו פי' רשבים כל מה דאסרי
הטמנה היוצן דווקא בשלא הגיע למאכל בן דרוסאי
אבל אם הגיע למאכל בן דרוסאי שרי וז"ל פירש
שיותר יש להחמיר בהטמנה מבשחייה לפי שמסמל
לצורך מחר וצריך ההוי טפי שלא יתקדד הילכד
חיישינו ביה טפי ואסור אפילו אם נתבשל במאכל
בן דרוסאי כתב ארזי אבי ז"ל יש צונחין לע'
לעשות הפירה גדולה אצל מקום האש' מרדצפת כל
בלבנים סביב ומסיקין אותה וצונחין אותה ומטמי
ומטמינין בה הקדירה ומבסין אותה ומביאין ראי'
דאיהו למצוהגם מחא דאיתא' בפ"ק דשבת דקדירה חי'
חיתא ובשיל שרי ליתן בתוך התגור ולא רמי בולי'
דאי' דהתם הונ בתורת שהייה אבל התא שהוא בהס'
בהטמנה וברבר המוסיח הכל לא ויש לחלק הא'
דאסרינו הטמנה ברבר המוסיח הכל חיינו משום גז'
גזירה שמא יטמין ברמץ דווקא בעין הטמנה ברמ'
ברמץ שהרמץ צונע בקדירה סביב אבל בתגור וכן
בחפירה זו שיש אויר הרבה בין הרפנות לקדירה לא
דמי להטמנה ואין להחמיר בה יותר מבשחייה על ג'
גבי בירה ובעניין זה היה הוא מטמין חיתה לד'
בירה שרפנותיה גבוהין יותר מפי הקדירה ואזיד ג'
בין דומני חבירה לקדירה וצותן הקדירה לתובח ד'
דמבכה פי חבירה בלוח או ברבר אחר והיה צותן בה
בגדים על הכיסוי והיה אומר שאין דרך זה דרך חש'
הטמנה ביון שאין הקדירה צונעת בשום דבר אלא
עומדת על חבירה ואויר בינה לרפנות אבל הטמנה

שמטמינין רוב העולם שמניחין הקדירה על פי הב'
חבירה ומכסין אותה סביבותיה בכגרים איני יודע
סעם להתיר דאעפ"י שמותר להטמין בבסות ביון ש'
יש תחת הקדירה אש שמוסיח הכל אסור דא"ל זירא
קופה שסמן בה אסור לחניחה על גבי גפת של זתים
אלנא אעפ"י שסמן בקופה בחיתר ביון שניתנה על
גבי רבר שמוסיח אסור כ"ש שהוא אסור בשחקדירה
צתונה על גבי האש דגם על הטמנה של ארזי אב'
אבי ז"ל יש לפקפק מנהיחא דקופה שסמן בה אלא ש'
שהוא חיה מתלק להתיר ביון שאינו דרך הטמנה ב'
במד בקופה שהוא דרך הטמנה רשבים היה מת'
מתיר לתת פירות סביב הקדירה אעפ"י שאי אפשר
לחם שיצולו קודם חשיבה דקיימא לז כל שהוא במא'
במאכל בן דרוסאי מותר לשחותו על גבי בירה אפי'
אינה גרופה וקטומה ופירית ביון שנאכל חיון חש'
חשובין כמאכל בן דרוסאי ויותר הם טובים בלא בי'
בישול כלל ממאכל בן דרוסאי ער שיתבשלו כל צד'
צרכן ומיהו צריך ליתור בשנותנין שם פירות שלא
יחזיר הכסוי אם נטלו משחשיבה ושלא להוסיח על
עליו ער שיצולו מפני שממחר לגרום בישולה בשב'
בשבת

בלי

שיש בו רבר חם י'
יבול לחניחו על
קדירה טמונה ב

בדי שיטמור הדמד ולא יצטנן ויבול לסוח פיו בכצ'
בכצק אם יש לו בצק שנילוש מאחמול אבל אין מ'
מניחין בלי שיש בו רבר קר על גבי קדירה חמה בש'
בשבת שהרי מוליד בו חום בשבת ואם הניח בער'
בערב מותר שאין זה בטומן ברבר המוסיח הכל
דרווקא שהוא בעניין שהוא יבול לחתבשל מחום חת'
חתהוון או אסור להניחו כשהוא קר שאם לא כן מ'
מותר ובלבר שלא יהא בו רבר קרודש

מוכין

שסמן בהם דרך
מקרה אסור לס'
לסלטלן אלא מ

מנער חביסוי והם גופלות ואם יחרו לכד מותר ל'
לסלטלן אבל אם סמן בהיזי צמר אפילו לא יחרו ל'
לכד מותר לסלטלן וה"מ סתם גזין שאין עומדין ל'
לסחורה אבל אם נתנו לאיצר לסחורה צריבין ייחוד'
ואם סמן בהם בלא ייחוד מנער הכסוי דהם גופלות
ואותם שהם גותנים אבנים ולבינים סביב חק'
הקדירה יראה שצריבין ייחוד שהרי כל זמן שלא יי'
ייחר אינו חשובים לו ומשליבו הילכד אסור לסל'
לסלטלן אם לא שיציעם ומייחרם לכד
חסומן בקופה מלאה צמר שאסור לסלטלה והוציא
הקדירה כל זמן שלא נתקלקלה חגומא יבול להת'
להחזירה ואם נתקלקלה לא יחזירנה ואפילו לכת'
לכתחילה יבול לחוציאח על דעת לחחזירה אם לא
נתקלקל ולא חיישינו שמא יחזירנה אם היא תתקל'
תתקלקל סמן ברבר חניסל שנתן סביב
הקדירה דבר חניסל בשבת וככה גם עליה דבר הגי'
תניסל יבול ליטול הקדירה ולהחזירה ואפילו טפ

בגזן שחניח התכשיל עליה מבעוד יום ונסלן ממנה בשבת ובא לחזיר עליה אין מחזיר עליו אלא אב גרופה או קטומה או שהיסקה בקש או בגבנה דתנור אפילו הוא גרוה וקטום אין מחזיר עליו זב פח אם חוסק בקש או בגבנה דינו כבירה ומחזיר ומחזיר עליו אם הוא קטום ואם חוסק בעצים דינו בתנור ואין מחזיר עליו אפילו הוא גרוה וקטום ולזה חכמים ארזי אבי זל ובל זחל לענין שהייה לצורך הלילה כמו שכתב רח"ל שהר שהרי זה אינו הטמנה אלא בעין כסוי של ברזל ורק דהקדירה יושבת עליו וחיא תלויה או באבנים וביד דביוצא בהם אבל הטמנה על גבי גחלים דברי הכל אסור דקיימא לן הטמנה ברבר המוסיף הגל אן אפילו מבעיר יום אסור כל דבר שאסור לשוההו אם עבר ושיהה אותו או אפילו שבת ושיה דשיהה אותו במקום שלא היה לו להשהותו אסור לבל אח למי שלא שיחה אותו והרמב"ם ד זל חילק בשבת בין תכשיל שלא בישל כל צרכו ובין מצטמק ויפח לו בשלא בשל כל צרכו אסור עד מוצאי שבת ובמצטמק ויפח התיר ובעבר ושיהה אסור בש שניהם ואינו יודע למה חילק בשניהם דהא בגמ' ב מ' מייתי מעבר ושיחה לשבת בירה שה היא גרופה וקטומה ונסלן הקדירה מעליה אפילו בשבת מותר להחזירה כל זמן שהיא רותחת ודורק על גבה בגזן על שפתה או על ניסוי שעל חללה זב דבעודה בידו וועתו לחזירה אבל לתוך חלל הג הבירה או שהניח הקדירה על גבי קרקע או אפילו עורנה בידו ולא היה ברעתו להחזירה אסור דאפי' לא הניח על גבי קרקע אלא שהלאה במקל או שהג שחניחה על גבי מטה או שפיגהו ממניחם למיחם אסור ואם אינה גרופה וקטומה אסור להחזיר לאב מבעיא בשבת אלא אפילו מבעוד יום אחר שנאמר ג כל בשול הקדירה ומניח לעמוד על הבירה עד לערב לשגור הומה אם נסלח או מן הבירה אסור להחזיר אפילו בעודה רותחת אם הוא כל כך ערב שאין שח שהות ביום להרתיתה אילו הייתה קרה דגוריגו א אטו חיבא שגטלת בשבת דאי שריה להחזירה מבעוד יום אתי גמי להחזירה בשגטלה בשבת אבל כל זמן שלא נתבשלה או אפילו נתבשלה ויש שהות בין להרתיתה אילו נתקדרה מותר להחזירה ובתנור דבתנור אין מחזירין אפילו הוא גרוה וקטום וזב דבופח אם הסיקו בקש ובגבנה דינו כבירה בגפת ועצים דינו בתנור

אח על פי שגשג חומות מותר להשהותו הני מילי בקדירה שאינה ממהרת להתבאר ומסיח רעתו ממנה עד למחר ולא חיישינן שמא יחת אבל בצלי שאצל האש אפילו חי אסור להניחו כמ סמור לחשיבה שממהר לצלות ואיפשר לו לצלות שיהא ראוי בעוד לילה ולא מסח רעתיה מיניה ואת דאתי לחתוי ואם הוא בתנור טוח בטיס מותר אם אפילו בשר עז שאין הרוח קשה לו לא חיישינן שמא

יפתח ויחתה בידו שהוא טוח בטיס ובשר גדי שחזוח קשה לו אפילו אינו טוח מותר ולא חיישינן שמא יפתח ויחתה בידו שהרוח קשה לו וכגון שהוא מנותח לאברים שאז הרוח קשה לו אבל אם הוא ש שלם או עז אפילו מנותח שאין הרוח קשה להם א אם אין התנור טוח אסור אין צולין בשר בעל ד וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום במאכל בין דוד דרוסאי ואין ניתנין פת בתנור ולא חדרה על גבי גחלים סמור לחשיבה אלא כדי שיקרמו פניה ה חרבוקים בתנור או פניה שכלפי האש ואם נתן אד אותם סמור לחשיבה ולא קרמו פניה אם במזיד א אסור עד מוצאי שבת בכדי שיעשו ואם בשוגג מותר לו לרדות ממנו מוזן ג סעודות ואמר לאחרים בוא בואו ורדו לכם לכל אחר מזדו ג סעודות ובשה זבשהוא מדרה לא ירדה במדרה אלא בסכין וביוצא ב בו שלא יעשה ברוד שהוא עושח בחול לא תמלא אשה קדירה מעססיות ותודמוסין ותחן לת לתוך התנור ערב שבת סמור לחשיבה מפני שאילו צריבין בישול רב ולא יספיק להם כל הלילה להתב להתכשל וחיישינן שמא תחתם למהר בישולם לא ימלא נחתום חבית על מים סמור לחשיבה ויני דניח בתוך ההגורה שמא יתקרה סמור לחשיבה כמו במוצאי שבת ויחתה כדי להתחמם לאלתר לבשת לבשתחשך ואם עשו כן אסורין למוצאי שבת עד כר כדי שיעשו

אין עושיין מידרה מעצ' כמ ד לחשיבה ער ש שיצית האור בהם ב בענין שתהא שלהבת עולה מאליה ואם הוא עזי יחירו צריר שיא חז האור ברוב עכין וברוב הקפו זבפחמי אפילו לא אחז גחם אלא כל שרוא שרי מפ מפני שהן דולקין והולכין אבל לאחר שהצית בהם יאור בראוי יבול להתחמם בגרם בשבת ולהסתמש לאורם בין אם היא על גבי קרקע או על זבי מגירה דאפילו אם היא מאתו דברים שאין עושיין מהן פת זתילח בשבת מרודה של זפת וזפרית וקש וזגב זגבכה אין צריר שיאחזו חאור ברובן מפני שהם ג צוחין לידלק וכן מרודה של קנים שאגרו ושל גרע גרעיני תמרים שחו בסל אין צריבין דוב אבל אם ל לא אגר הקנים ולא נתו הגרעינים בסל צריבין דו דוב

שש הקיעות תוקעין ב בל"ב במקום גבוה ב כדי שישמעון כולם ת קיעה ראשונה זמנעו אות שבשרות מלעשות מלאב מלאבתו ואין הקרובים רשאים ליכנס עד שיבכדו ג עם החרוקים ויבגו בולם ביחר ועריין החנויות פהיחית והתריסין מונחין התחיל לתקוע שנייה גסתלקו דתריסין וזנעלו החנויות ועריין החמיז דהקדרות רותחין על זבי הבירה התחיל לתקוע שנישית סילק המסלף דהטמין המטמין והדליקו הגירות שהה כדי לצלות דקטן או כדי להרביק

רנו עושיין מידרה מעצ' כמ ד לחשיבה ער ש שיצית האור בהם ב בענין שתהא שלהבת עולה מאליה ואם הוא עזי יחירו צריר שיא חז האור ברוב עכין וברוב הקפו זבפחמי אפילו לא אחז גחם אלא כל שרוא שרי מפ מפני שהן דולקין והולכין אבל לאחר שהצית בהם יאור בראוי יבול להתחמם בגרם בשבת ולהסתמש לאורם בין אם היא על גבי קרקע או על זבי מגירה דאפילו אם היא מאתו דברים שאין עושיין מהן פת זתילח בשבת מרודה של זפת וזפרית וקש וזגב זגבכה אין צריר שיאחזו חאור ברובן מפני שהם ג צוחין לידלק וכן מרודה של קנים שאגרו ושל גרע גרעיני תמרים שחו בסל אין צריבין דוב אבל אם ל לא אגר הקנים ולא נתו הגרעינים בסל צריבין דו דוב

לעז ופתילת המדבר והוא מין עשב ארוך ומוחש
 שבתו ראו להרליק בו וירוקה שעל פני המים ו
 והוא הירק הגרל סביב הספינה בששורה לעמוד ב
 במקום אחר על פני המים ולא בצמר ולא בשער
 ופי' רש"י ז"ל שאין מרליקין בקובוס ולא בצמר גפן
 ורת התירו ונהגו במותו וכן כתבו האוונים ז"ל
 ואם ברך שמרליקין בו ועל רבו שאין מרליקין
 בו אם ביוז להרליק אסור להקפות שרי ופי' רש"י
 ז"ל שלא ברבו סביבו אלא בתו רבו פסול תחת הפת
 הפתילה שתחת צפח שלא תטבע בשמן ור"ת ז"ל פ
 פי' אפילו ברבו סביבה שרי וכן פי' ארזי אבי ז"ל והט
 והטעם שתלוי בכוונתו שאינו אסור אלא משום די
 דילמא מרליק ביה בעיניה ובשחוא מכון לפתילה
 איבא למיגדר אבל ביוז שאינו מכוון רק לעבות ש
 שרי ומטעם זה מותר לתת גמי בפתילה ברי שתהי
 וקפ"ה וכן כתב הרמב"ם ז"ל וכתב עוד ג' דעות
 ג' דעות של מלח וגריס של פול על פי הגר בי"ש ברי
 שיהא דולק יפה בשבת אין מרליקין גר של
 שבת אלא בשמן הנמשך אחר הפתילה חילוך אין
 מרליקין בשעורה ולא בזפת ולא בשמן קי"ק ופי' ר
 רש"י ז"ל שמן העשוי מצמר גפן ולא באליה ולא ב
 בחלב ולא בעיסוד אע"פ שנמשך אחר הפתילה מפ
 מפני שריחו רע ושנא יניחצו ויצא ולא בצרי מפני
 שריחו גורח ושנא יסתפק ממנו ואפילו אם גתו מ
 מעט שמן זית בשמנים שאין נמשכין ואז נמשכין
 אפילו הכי אין מרליקין בהם גושים גזירח שמא לא י
 יתו בהן שמן וחלב מהוה דקרבי דגים אין מרליק
 מרליקין בהן בשמן לברו ואם גתו בהן מעט שמן ז
 זית מרליקין בהן ושאר כל השמנים חוץ מאילו מ
 מרליקין בהן ויש מהירין אפילו שמן סקל ופתילה
 פסולה שרבו יתו דעשה מהם גר שלא אקרו אלא
 בשביל אחר לברו בתוך הגר אבל בשבובו יתו שרי
 דטעמא משום שאין נמשכין אחר הפתילה ובשקדכו
 יתו לא שייך האי טעמא ורת ז"ל אסור ואם גר ש
 שעוה סביב הפתילה ועשה ממנו גר הנאונים ז"ל א
 אסור ורש"י והג"ה ז"ל מתירין ולזה הסכים ארזי אב
 אבי ז"ל המרליק גר צריך שירליק ברוב הידא מן ה
 הפתילה מן הגר ואין צריך להבהב הפתילה שאין
 להבהב אלא עזר שמצריך להבהבה נפ"מ גתו הגש
 הגשים להרליק הפתילה ולבנותה ברי שתחא מחנך
 מחורבת ותאחוז בה האור יפה

אין

נותניו בלי מנוק
 מנוקב מלא שמן
 על פי הגר בריש

שיהא זוטח בתוכו גזירח שמא יסתפק ממנו ואם ה
 חכרו לו בסיר או בחרסית מותר וכן לא ימלא קער
 שמו ויתנגה בגר הגר ויתו ראש הפתילה בתוכה ב
 בוי שתהא שואבת משום ההיא גזירח נמשך שמא י
 יסתפק עו השמן אסור ליתו בלי של מים
 תחת הגר אפילו מערב שבת ברי לקבל קרח שמן הב
 חנוטה גזירח משום גזירות פ"ב ונפ"מ גתו לז
 להרליק בעששית אע"פ שנותניו מים למסח ומותר
 ליתו בלי דיקן תחתיו אפילו בשבת לקבל גזירות

חנוטפות אבל אסור ליתנו תחתיו בשבת ברי לקב
 לקבל שמן חנוטה משום דמבטל בלי מהכנו ע"כ
 ואם גתו בלי מע"ש לקבל השמן חנוטה בשבת אסור
 להסתפק ממנו בשבת

מי

שהחשיך לו בדרך ב
 בע"ש ועמו בויס אם
 יש עמו גברי וחמור

יתו ביסו לגברי אח לאחר שתחשיך ולא יניחצו על ה
 החמור אבל אם מצא מצויא אינו יכול ליתנה לצב
 לגברי אלא אם כן באה לירו מבעור יום והשתא חד
 חוי בכיסו אין עמו גברי יניחצו על החמור בשח
 בשחוא חולך ויזהר ליטלו ממנו בכל שעה שיעמוד
 ובשיחזור וילך יניחצו חיה עמו חמור וחורש ושו"ס
 וק"ט יניחצו על החמור ולא יתנגו לאחר מאילו ב
 ביוז שהם ארם במותו חיה עמו חורש ושו"ס ית
 יתנגו לשוטה לפי שאין לו דעה בלל שוטה וק"ט
 ותנגו לשוטה שהקטן יכא לבלל דעת חרש וק"ט
 לאיזה מהם שירצו יתנגו אין עמו לא זה ולא ז
 זה יטלטלנו פחות פחות מ"ד אמות הגיע לחצר
 הראשונה חמשת מרת גוסל מעל החמור בליים הגי
 הגיטלין ושאר גיטלין נתייר החבליים והשקין נזם
 גופלין הייתה טעניה בלי זבוכית אסור לטלטל
 וישברו אם יפלו לארץ מניח תחתיהם ברים ובסת
 ובסתות ורוקא במשואות קטנים שיבול לשומטן
 מתחתיהן ונמצא שאינו מבטל בלי מהכנו אבל אם
 הם גדולים שאינו יכול לשומטם אסור ליתנו תחת
 התתיהם אלא פורקו בנחת חשכה לו בדרך דת
 ותפילין בראשו או שיושב בבית המדרש וחשכה לו
 והו בראשו מניח ירג עליהן ער שיגיע לביתו ואם
 יש בית סמוך לחומה שישמירין בתוכו מניחן שם
 חייטה חבילתו מנחת על במי'ו וקדש עליו היום
 דף תחתיה ער ביתו וזורק בלאחר יר אבל לא ילך
 לאס

ונבנסין

לבית הב
 הבנסת ו
 ומהפללי

תפילת מגוחה ע"ש במו שאר ימות החול אלא שאין
 גופלין על פניהם ונפ"מ גתו להחפלה ערבית
 מבשאר ימות החול בראמרי'ו עילוי יומא מקדמי'ו
 ליה ראמר ר' יוחי יחא חלקי עם מבניסי שבת בטבר
 בסגדיא שהיתה יושבת בעמק ובעור יום גזול היה
 בדאח להם ערב ופי' התוספת שמפלג המגוח ולמע
 ולמעלה יכול להרליק הגר ולקבל שבת בתפילת ע
 ערבית דף שימתין לקרות ה"ש ער עונתה שהוא צ
 צאת הכוכבים ואין בזה לחוש ובלבד שלא יקרום ש
 שאין זו הקרומה ביוז שמקבל עליו את השבת באות
 שעה ומשהתפלל אסור במלאכה שהדי קבל ע
 עליו את השבת וגוהגין בספר לומר והוא רחום ב
 בשאר כל הימים ובאשכנז אין אומדין אותו ולפ
 ולפי הסעם שכתב לעיל שאומדין אותו בשביל המ
 המלקות ראו שלא לאומרו בלל בשבת
 וקדונו ק"ע בכרבותיה בשאר ימות החול ער סוהב

רסז

דטמן בדבר שאינו ניטל אם בסה בדבר הניטל נוסלה
דמחזירה דביון שבסח בדבר הניטל מגלה הבסויד
דאוחז בקדירה ומוציאה אבל אם טמן זכסח בדבר ש
שאינו ניטל או שטמן בדבר הניטל זכסח בדבר שאי
שאינו ניטל אם קצת הקדירה מגולה נוסל ומחזיר
זאם לאו אינו נוסל שאין לו במה לאחוז בקדי
בקדירה

מיצה

על כל אדם שיר
שירחוץ בערב ש
שבת לבכור שב

שבת זאם אי איפשר לו לרחוץ כל גופו ירחוץ פני
פניו יריו ורגליו בחמין דאך יהודה אמר רב בר הי
היה מנחגו של ר' יהודה בר אלעאי עש מביאין לו ע
עריבה מליאה מים חמין ורוחץ בה פניו יריו ורגליו
ומתעסה בסדיצין חמצייניו ורשב ורומה לגלגל
חשם צבאות ובשהיה קרוב לחשיכה ישאל
לאגשי ביתו בנחת בלשון דבה עשרתו ערבתו עירד
עירדכי הצירות ויאמר לחן הרליקו את הגר
דהרמבם זל לא היה אומר עשרתו שאין מעשו האיר
חאירז אלא היה אומר להם הפרשת חלה וגם ערבת
לא היה אומר להם בי היה מערב בעצמו

ספק

חשיכה ספק א
אינה חשיכה א
אין מעשדיו א

את הודאי ואין מסבילין את הכלים ואין מדליקין א
את הצירות וחיא בין השמשות שהוא ספק יום ספ
ספק לילה וזמנו משתקע החמה ואילך ומי
שאינו בקי בשיעור בין השמשות ימחר להדליק צד
בראמר ליה רבה לאריסיה אתון ולא קים לבו בשי
בשיעור דרבנן אראיבא שימשא בריש דיקלי אדליקו
שרגא פי בעור שהשמש בראשי האילנות כיום
המעונו במתא חזו תרגזולי שיושבין על הקורה מ
מבעוד יום ברבדא חזו עורבי שהם הם יושבין מבע
מבעוד יום אנ אירצא פי עשב שעליו גוסיין לרחה ה
השמש שחית גוסיין למזרח ובחצי היום זקופת ז
וערבית גוסיין למערב מלווש בלעד אבל מעשדיו
את הרמאי ומערבין עירדכי הצירות אבל לא עירדכי
החומין

ויסדר

שולחנו ד' צ
ויציע המט
חמסות זי

דיתקן כל ענייני הבית כרי שימצאו עולד ומסודר
בבואו מבית הבנסת דאך יוסי בר חנינא שני מלאכי
השרת מלווין לו לארם בעש מבית הבנסת לביתו
אחר טוב ואחר רע בשבא לביתו מצא צד ולוק ושל
ושלחו ערור ומטח מוצעת מלאך טוב אומר יהיר
דצון שיהא בר לשבת הבאה ומלאך רע עוצח אמן ב
בעל כרחו זאם לאו מלאך רע אומר יהיר צון שיהא
בר לשבת הבאה ומלאך טוב עוצח אמן בעל כרחו
וישתדל שיהיו לו בגדים צאים בשבת רב
דבתיב ובברתו ודרשיגן שלא יהא מלבושד של שב

שבת במלבושד של חול זאם אי איפשר לו להחליה
בגדיו לפחות ישלשל אותם למטח ררד בכור
זילכש הבגדים הנאים וישמה בביאת השבת ביוצא
לקראת המלך וביוצא לקראת חתו ובלה בראית
בפ כל כתבי ר' חנינא מעטח זקאי בפצא רמעלי ש
שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת מלכתא ר' יג
יגאי אומר בואי בלה בואי בלה וירבה בבשר
ויין ומגדנות כפי יכולתו וכל המרבה לבכור ה
הן בגופו הן בגדיו הן באכילה הן בשתייה זרי זה
משובח

ויהא

זהיר לעשות צד
יפה דאמר רב
הונא הרגיל בצד

שבת להשתדל בו לעשותו יפה הויין ליה בגים חח
ויש שמכוננין לעשות שתי פתילות אחר כנגד זכו
זכור ואחר כנגד שמוך זאם אין ירו משגת לקנות
צר לשבת דגר לחנוכה של שבת קודמת וכו אם אין
ירו משגת לקנות צד ויין לקידוש צד קודם משום ש
ש'ום ביתו דאין שלום ביתו בלא צד ולא ימהר לה
להדליקו מבעוד יום גרול שאו אינו ציכר שמדליקו
לבכור שבת וגם לא יאחר ובשדליק יברך אשר
קושנו במצותיו וציונו להדליק צד של שבת אחר
האיש ואחר האשה בכל מקום שירליקו בו וחגשים
מוזחרות בו ביותר בראיתא במירש מפני שכבתה צ
צדו של עולם פי גרמה מיתה לארם הראשון
דהרמבם זל צתו טעם לדבר מפני שמוצויות בבית
דעוסקות בצרכי הבית ויש אומריין שאין לברך עלי
דנותנים טעם לרבריהם שאם היתה דלוקה ועומר
ועומרת אין צריך לכבותה כרי לחזור ולהדליקה
וגם לא להדליק אחרת ואינו טעם שהרי גבי ביסוי
חרם תנו בסהו חרוח אינו חייב לכסותו ואפילו ה
הבי מכרבין על הביסוי ועוד היה אומר רת זל
שאם היה דלוק ועומר צריך לבכותו ולחזור ולהל
וללהדליקו דאמר ההוא סבא תנינא ובלבר שלא יק
יקרים ושלא יאחר וכו בתכרב עמרם זל המרלי
צד שבת בכור כתב בהג' רקבלת שבת תלויה ב
בחולקת הגר שכיוון שהדליק צד של שבת חל עליו ש
שבת ומפני זה כתב שצריך להקדים צד של חנוכה
לשל שבת שאם יקרים של שבת לא יוכל להדליק של
חנוכה אחר כד דהתוספות כתבו שאין תלוי בהדלל
צד ואפילו לאחר שהדליק לא חל עליו שבת אלא
תלוי בתפילת ערבית שתכח שהתפלל ערבית חל על
עליו שבת

אין

עושיין פתילה לב
לצר של שבת בין
צד של השולחן ב

בין צד שמדליק בבית מכל דבר שהאור משבשד בו
פי שאינו נאחז בו אלא צד סביביו והשלחבת קו
קופצת ודולגת ואילו הן לכש וחוא מיזאדו ב
כמו צמר גפן צרל בין העץ ובין הקליפה וחוסו
זהו פשתן שלא נופץ בלד והוא פסולת של משי א
אירן וחוא מין ערבה ויש כמו צמר גפן בין קליפה

רס

זנהגיד

בבל המ
מקדש
ששע מ

מקדש בבית הכנסת ואני תמיה היאך נתפשט זה חזמנה דחא קל בשמואל דאין קירוש אלא במקום סעודה ולרדייה אין מקדשין בבית הכנסת אלא לא לאמוקי אורחים דאבלו ושתו בבית כנישתא דלריוחן הוי מקום סעודה דכיון דהשתא ליבא אורחין דאב דאבלי התם קרוב חרבר לחיות ברבא לבסלח והמקדש בבית הכנסת אין לו לשתות מיון של קירוף דכיון שאינו יוצא בה שאינו במקום סעודה אסור לו לטעום עד שיקרש במקום סעודהו אלא יתן לתינוק ושפיר דמי דחא דאמרי המכרך צריך שיטעום לאו דוקא הוא אלא הוא חרין גמי אם טעים אחר שפיר דמי ורב גטרנאי בתהמקדשין בבית הכנסת א אעפ שאין אומלין שם ואעפ שאין קירוש אלא במקום במקום סעודה אפילו הכי מקדשין בה מפני שמטע שטעמיהו יין של קירוש שבת רפואה היא ומח שטועמיו כל הציבור לא שחיבה היא לטעום אלא שחובה לשמוע קרוש בלבד וכיון ששענו הציבור ה הקירוש יצאו ידי חיבתם ואין צריך לטעום וזה ח המקדש וגותו לציבור משום רפואה ליתו על עיניה דאמרינו פטיעה גסח נוסלת אחר מחמש מאות ממא גמאור עיניו של אדם ובמאי מהיר ליה בקרשא רב דבי שימשא חילכר ביון דאיכא מן הציבור דלית לח לון יין הקירוש ולקרש על היין בבית הכנסת משום דפואח עב ובל רביו תמהין מה שכתב ש שיוצאין כשמיעה בלא טעימה תיג היא ויצאין אמ אפילו בטעימה ביון שאינו מקום סעודה ולא עור אלא שאסורין לטעום כרפרי וגם מה שכתב שתקצו לקדש משום רפואה זה לא מצינו שלא תקצו אותו אלא משום אורחין וכיון וליבא אורחין דאין ח הוא שלא לקדש ואי אישר חילי אבטליציה וכן כתב רב האי שאם אין שם אורחין אין מקדשין ב בבית הכנסת

זנהגיד

לומר משנת
במה מרליק
מרליקין לפ

לפי שיש בה דין הרלקה ודבריהם שצריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה וזנהגין באשכנז ש שלא לאומרו יט שחל להיות בעש מפני שאין יכולין לומר עשרהם ערבתם ואומר קדיש ונפסדין לב לבתיהם לשלום

ובשיבת

לביתוי
ימחר ל
לאכול

מיד דתניא זכור את יום חשבת לקדשן זכורו על היין כבגיסתו דאחר אנשים ואחר נשים חייבים כק בקירושאיום ואם אין יין גשגת לקנות יין לקידוש ולהכין צרכי סעודה לכבוד הלילה ולמבוא היום ול לקדוש היום מוסב שיקנה יין לקירוש הלילה ממ ממה שיבין צרכי סעודה או ממה שיקנה יין לצורך

היום ואסור לטעום כלום בין יין בין מים משתח משתחשד עד שיקרש ואפילו אם התחיל לאכול מב מבעור יום צריך להפסיק ומיהו אין צריך להפסיק בעקירת שלח אלא פורס מפח ומקדש דיא שמקדש צמו בשאר הפעמים שמברך על היין ואחר כך קרוש ומיהו בירושלמי יש שאם היו שותים יין תחילה ש שאין צריך לברך על היין אלא אומר קירוש לבר כי כיון שהיו יושבין ושותים תחילה וכן פסק הר"ן זל ולענין ברכת המוציא יא שאין צריך לברך אלא ע מקדש ואובל בלא המוציא ור"ה זל כתב שצריך ל לברך ברכת המוציא ולזה הסכים ארני אבי זל של על לברך בורא כרי הגפן אם שתה תחילה אבל ח המוציא יברך ויראה מרבדיו שאם אין לו יין שמק שמקדש על הפת שגם המוציא אין צריך לברך וכן בתב הר"ן זל על ההיא בירושלמי שאין צריך לב לברך על היין אם היו יושבין ושותין וזה לאובל לאוכלים שקידש עליהם היום ואין להם יין שמקד שמקדשין על הפת שאין צריך לברך עליו המוציא אלא מקדשין והוזרין ואובלין ואם גמר סעודת וקרש עליו היום קורם שביד ברכת המזון כתב ר ר"ה זל שמברך ברכת מזון על כוס אחר ואחר כך קירוש היום על כוס שיני אבל שניהם על כוס אחר לא לפי שאין עושין מצות הבילות חבילות וצריך להזכיר של שבת בברכת המזון אעפ שמברך קודם קירוש ויא ראה בגמרא סעודתו אין צריך לברך ברכת המזון תחילה אלא פורס מפה ומקדש ומברך המו המוציא ואובל מעט ואחר כך מברך ברכת המזון ולזה הסכים ארני אבי זל ואם שכח וטעם שום דבר קודם שקירש יבול לקדש אחר כך ואם לא קדש יש לו תשלומין למחר בל היום וכתב רב עזרם זל אם לא קירש בלילה מחטת שכחה או אינס יקדש ל למחר אבל הרמ"ם זל כתב בין בשוגג בין במזיד יקדש למחר והבי מסתבר טפי ובשישב לאכול י יהיה לו מפה פרוסה על הלחם דתניא אין מביאין ע על השלחן אלא אם כן קרש ואם הביא פורס מפה ו ומקדש אעל פי שצריך שיערוד שלחנו מבעור יו יום ו י שיהא ערוד ומסודר במקום אחר וממא אין מביאין אותו לצניו אלא ער אחר הקירוש כדי שיהא ניבד שבא לכבוד שבת חילכר אם הביארוה קודם הקירוש פורס עליו מפה כאילו אינו בא ומ ומקדש ומכיר המפה וכתבו התוספות בימיהם וז"ל להם שלחנות קטנים כל אבד שלחנו לפניו ול ולא היה להם טורח להפסיק ולהביא השלחן אחר ח הקירוש אבל לריון ששלחנות שלגו גדולים וטורח להביאם אחר הקירוש ולהפסיק בין קירוש לסעודה צוהגין להביאם לבתחילה קודם הקירוש ולפרוסת מפה ומקדש וכירושלמי קאמר שלא יראה הפמ בושנתו פי שהוא מוקדם בפסוק וחיה ראוי לרקריב בברכה ומקדימין ברכת היין ואני שמעתי טעם לע לעשות זכר למן שהיה מונח בקופסא סל למעלה ו נסל למטה וזכר לזח צותגין מפה תחת הפת ואחת על גביד ומקדש על כוס מלא יין שלא יהא פגום ולעיל בברכת המזון כתב כל דיני פגימת הכוס ויאוקצו בימינו דיאמר זיבלו ואעפ שאמר בהמיל

ברכת השכיב ודמסנה בחתימתה שחוקם ופרוס
 סוכת שלום עלינו ועל ירושלים עירך באי חכמים
 סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים
 וכן המנחה באשכנז ובצפת ואין חותמין שומר את
 עמו ישראל לעד כואיחא במדרש שבשבת אין צייבין
 שמירה שהשבת שומד וגוהגין לומר פסוק ושם
 דשמרו בני ישראל לומר שאם ישמרו שבת אין צייבין
 שמירה והוא גם כן מעין גאולה בולעיל שאם יש
 ישמרו ישראל שתי שבתות מיר צנאלין ואומ' ע' ק'
 קריש ומתפללין ערבית ובטוליסלה גוהגין לחתו
 בשבת כמו בחול ואינו זכון ברפרו ועד דבירושל
 דבירושלמי גרסינן בהדיא הא דתימ' בחול אבל בשב
 בשבת אומרי' ופרוס ונדל וכן בתבוי האויגים זל
 ועור גוהגין בטוליסלה שלאחר פסוק ושמרו אומרי'
 ברכת המולך אלא שמשנים בפתיהתה במקום ירא'
 עינינו אדמרו ישמחו השמים וזה מנהג סעות שלא
 תקצו ברכת המולך אלא לפי שהיקצו לומר פסוקי'
 שיש בהם יח אצבות תקצו לומר בונה אחריהם ו
 וביוז שאין אומדים הפסוקים למה יאמרו הברכה
 שתקצו בשבילם וכן כתב רב גטרונאי והארך הרב
 וסיום דבריו אבל בשבת דשביחי מדיקין וצריכויש
 ישראל לגיעל לבתיהן מקמי רליחשיד או דילמא
 מיעקרא שגא טלקוה לתוספת שהו סיפ' על שתיים
 לאחריה ואוקמוה אדאורייתא וכן המנהג בבית רב
 דבינו שבבל שלא לומר שומר את עמו ישראל לעד
 דחזתמים במקומו הפרוס סוכת שלום וקריש לאלת
 לאלתר וארזי אבי זל לא רצה לענות אחריה אמ
 אמז מפני שהיה אומר שהוא ברבה לבטלה
 וכתב בעל המנהג דלמנחה צרפת שנהגו לומר ופ' ד
 דאוי לומר ובצל בפיר תסתינו ופרוס וכול' דא
 דאין דאוי לומר ושמרו צאתינו וביאנו בי הוא לית
 להסמיד מעין חתימה החול שחזתמין שומר את ע
 עמו ישראל לעד

ועומדין להתפלל ואומים אבות דג

דבכורות וקדושת השם בכימות החול כלא תוספת ד
 דבלא גידוע דלא אב' עמדם זל שבת בשבת ביו ע
 ערבית ושחרית ומוסח ומנחה מזבירין במנחה במנ
 במנן בד' והנחל שבתות לכניהם למנחה למע ש
 שמד באחבה מלך עוזר וכול' וג' אחרונות ומזכיר ש
 של שבת באמצע וזה גסחו אתה קדשת את יום
 השביעי לשמר תבלית מעשה שמים וארץ וברבותי מ
 מבל הימים וקדשתו מכל הזמנים וכן כתוב בזדית
 דיכולו השמים וכול' ויש סוודים שאין כתוב בה
 דיכולו אלא וברכותו מכל הזמנים בבתוב בתורתך
 דיברך אהיב את יום השביעי וכול' ויותר זכון לאו
 לאימרו דגרסינן בפרק כל בתבי אמר רב ואיחיאמ
 ד' יחושע בן לוי אפילו יחיד הנתפלל צריך לומר ד
 דיכולו ואמר רב המנוגא כל הנתפלל ואומר וי
 ויבילו מעלה עליו הכתוב כאילו געשה שותח לחק
 להטב' במעשה בראשית שנאמר ויבולו אל תקריד
 ויבולו אלא ויבולו פו הסב' והוא אלמא שהיקר ל

לומר ויבולו שמורה כאילו געשה שותח ומה שאו
 לאומרים וכן כתוב ויבולו אינו חוזר על וברכותו של
 שלפניו אלא על שלפני פניו תבלית מעשה שמים ו
 דארץ וכן כתוב ויבולו וברכותו מבל הימים דכתיב
 דיברך ואם טעה דהתחיל תפילת החול גומר א
 איתח ברכה שגזבר בה שטעה ומתחיל של שבת
 לא שא גזכר בכרבת אתה חיוגן לא שא גזכר באחד
 משאר ברבות בין בערבית שחרית מוסח ומנחה
 וחוזרין ואומרין ויבולו בציבור משום יס' שחל לה
 להיות בשבת שאין אומרים אותו כתפילה שמתפלל
 פנתפללין אתה בחרתנו ואז צריך לאומרו מפני ש
 שלא אמרוהו בתפילה ואגב זה תקצו לומר אותו נכ
 בבל השבתות וגם להוציא מי שאינו יודע אותו ויא'
 שנהגו לומר איתו כקול רם ומעומד בשביל שהוא ע
 ערות להקב' על מעשה בראשית דכתיב ועמדו שני
 האנשים ודרשינן אילו העדים שצריבין להעיד ביחד
 ומעומד ולכך אפר' אותו ביחד ומעומד ואומ'
 ש' ברכה אחת מעין שבע שהיא מגז אבות ברבות
 אהינו ואחי אבותינו רצה נא במנוחהינו וחותם בר
 בורך אתה ח' מקדש השבת וכתב אבי העזרי שא
 שאין ליחיד לומר אותה שלא צתקנה אלא משום סכ
 סכנת מדיקין שבתו כנסיות שלהן היו בשורות ותק
 ותקנו אותה בשביל בני ארס שמא חליין לבא שמטי
 שמטימין תפילתם בעוד שש' מאריך בראית כפי
 בעה מרליקין יום טוב שחל להיות בשבת ש' שיו
 שיוור לפני חתיבה ערבית אינו מזכיר של יום טוב
 בברכה אחת מעין שבע ומסיק טעמא משום דכין
 הוא ראפילו בשבת לא בעי למימריה ורבנן הואות
 דתקון מש' סכנה מאי דת' קון תיקון ומאי ולא
 תיקון לא תיקון אלמא שאין לחוסית על מאי דת' ק
 דתיקון ולא צתקנה אלא בציבור כרמשמע ליסנאו
 דט' היוד' לפני חתיבה ערבית אלמא שלא צתקנה
 אלא לש' ותו אנו דלית לן סכנה לא אמרינו להא
 אלא מש' מנהג אבותינו ובספר חסידים מעש
 מעשה באחר שראה לחסיד אחר אחרי גותו ופניו
 מודיקות אמר ליה למח פניך מדדיקות אל מפני ש
 שהיית מובר דיכולו בשעה שהציבור אומרין אותו
 דבכרבת מגז אבות ברבות וכו' תנול' כתב
 דב עמ' זל טעה ולא הזכיר של שבת בערבית מח
 מחזירין איה' דב משח האין זל כתב יתישט
 שטעה ולא הזכיר אתה קדשת בליל שבת אם שמע
 מש' מגז אבות ברבות שהיא ברכה אחת מעין שבע
 מראש ועד סוף יצא ירו' ח' בתו ורב גטרונאי כתב
 דאפילו לא התפלל כלל שבע ברבות ושמע' מש' מ
 מגז אבות מראש ועד סוף יצא ותימ' הוא כיון שאח
 שמחזירין אותו אם לא הזכיר של שבת היאך יוצא
 בברכה אחת מעין שבע ולא דמי למח סכנה כהג' יח
 יחיד שלא הזכיר של ר' ושמע' מש' התפילה מראש
 ועד סוף יצא ושאני חתם ששומע כל התפילה א
 אבל חבא היאך יצא בברכה אחת מעין שבע במקום
 שבע וקשה ספי דרב גטרונאי שאמר שיוצא בה אם
 אפילו אם לא התפלל כלל ולא ק' ברבן גמליאל ש
 שאמר ש' פוסד היחיד אלא בר' ויום הביפורים א
 אבל בשאר ימות השנה לא

מקדשיו, אלא על יין הראוי לגסד על גבי המזבח ל
למיכר אם נתערב בו דבש או שאור אפילו בטיפתה
חרול בחבית גדולה אין מקדשיו עליו בר אגו מור
מזרין בכל המערב ויש מי שמתיר לקדש עליו שלא
אמר יין הראוי לגסד על גבי המזבח אלא להוציא מ
מגולה או שריחו רע או מבושל שאיז מקדשין על א
אחר מאילו במקום שאין יין מצויי מקדשין על ה
השבר ושאר משקין ביון שאין שם יין מצוי חויש
שאר משקין חמר מויצה ופיו רשכם שנקרא חמר מ
מדינה בשאין יין בכל העיר ויג' רלא חוי חמר מר
מדינה אלא אם בן לא יחא יין גרל מהלך בל יום סב
סביב העיר ומדברי הרמבם ז"ל יראה שאיז מק
מקדשין עליו שכתב מדינה שרוב יינה שבר אע"פ ש
שאיז מקדשין עליו מברילין עליו חואיל והוא חמר
מדינה ועל הפת כתב ר"ת שאיז מקדשין עליו
ורשכם כתב שמקדשין עליו וכן בתב רב עמרם ז"ל
זאמר ויכלד ומברך ברבת המוציא ואיז פודס וגו'
וגומר הקידוש ופודס וכן כתב רב האי ואיז אבי
ז"ל כתב שמקדשין על השכר אם הוא חמר מדינה ו
דמ' יותר טוב הם לקדש על הפת ביון שחסעורה ב
באה לכבוד שבת אבל בסעודה הבקר יותר טוב הוא
לקדש על השכר פו שיברך עליו שהכל נחיה ברביו
קודם לברכת המוציא שאם יברך על הפת תחילה
אם בן איז באז שום שיגוי כתב רב עמרם ז"ל בוס של
קדוש כל זמן שלא בירך ברבת המזון חייב לברך ע
עליו ברבה אחרונה וחמ' שאין לו בוס לברבת המזון
אבל יש לו בוס לברבת המזון ביון דאבתי לא אסחא
ארעתיח והא אית ליה בוס של ברבה לא בעי לברוב
לברובי אחר בוס של קדוש שנפטר בברבה של שלשה
ע"ב ואיז מכיון דבריו ביון שבת שאם בי
בירך ברבת המזון שנפטר מלברך על של קדוש וחד
והוא צריך לברך ברבת המזון אם בן למח מחייבו ל
לברך ברבה אחרונה על של קדוש מה לי יש לו בוס
או אין לו בוס אלא לעולם בוס של קידוש צרכי סעו
סעודה הוא ונפטר בברבת המזון ואין צריך לברך
עליו ברבה אחרונה חילבך פוסר יין שבתוד המזון
ומיהו יש לומר בשוש לו בוס לברבת המזון ודעתו ל
לסתית עור ברבה אחרונה של ברבת המזון פוסרת
של קידוש ולדעת רב עמרם ז"ל שסובר ברבת ה
המזון פוסרת בוס של ברבת המזון מברבה אחרונה
אגב זה נמי פוסר של קידוש אבל אם אין לו בוס ל
לברבת המזון צריך לברך ברבה אחרונה על של קד
קדוש דאע"ג יצרכת אחת מעין ג' פוסרתו ברבת של
שלש אינה פוסרתו ואיז אבי ז"ל כתב בסברתו
הראשונה דיון שלמי המזון נפטר בברבת המזון
אפילו אין לו בוס לברבת המזון וביון שבא להמסיר
הארם לתאוד סעודה חשיב בדברים הכאים מחמת
סעודה וכש' בוס של קדוש שהוא צורך סעודה ספי
דקיימא לן אין קידוש אלא במקום סעודה

אמר שמאל איז קיד
קידוש אלא כמ
במקום סעודה
ועל בזה הדין וכתב ר' ביסים דווקא שלא היתה דעתו

מתחילה לאכול במקום אחר אבל אם קדש באז על ד
דעת לאכול במקום אחר שפיר רמי ומפרשי התוס
התוס' דבריו הא דמהגי תנאה לקדש באז על דעת ל
לאכול במקום אחר דווקא בששני המקומות בבית
אחר בגון מחרר לחדר או מאיגרא לארעא אבל מב
מבית לבית לא מהגיא תנאה ובחרר אחר מפינה ל
לפינה לא שייך שני מקום שאפילו אם קדש ברי ל
לאכול בפינה זו וצמלר לאכול בפינה אחרת לא הוי
שינוי מקום אפילו אם הוא גדול הרבה ורב שר
ש'ום כתב כל זמן שרואה מקומו מותר אפילו מב
מבית לחצר דאם לאו אסור יכול אם לקדש לאח
לאחרים אה על פי שאיז עמהם דלדידו חוי מק
מקום סעודה ואע"ג דבברבת היין איז יכול להוציא
אחרים אם נהנה עמהם ביון רחאי בורא פרי הגפ
הגפן הוא חובה לקדוש היום בקדוש היום רמי ויכו
ויכול להוציאם אה על פי שאיז נהנה עמהם
וצריך ליזהר שלא יטעים עמהם שאסור לו לטעים
ער שיקדש במקום סעודה וראיתי כתוב על ש
שם הגאון ז"ל מי שקדש לאנשי ביתו ובא אצל אחיו
איז מקדש להם ואני תמה אם בתבו הגאונים בן
דבהג' חילק אם בא אצל אחרים שאיז יורעי לקדש מ
מקדש לחם אבל אם יורעי לקדש אין מקדש להם
בתבו עור הגאונים ז"ל הא דאמר אין קידוש אלא במ
במקום סעודה אין צריך שיגמור שם כל סעודתו א
אלא אפילו אכל רבר מועס או שתה בוס יין שחייב ע
עליו ברבה יצא ירי קדוש וגומר סעודתו במקום אח
אחר דווקא שאכל לחם או שתה יין אבל אכל פיר
פירות לא דאם קדש בכיתו ושמע שביגו ושלחו ע
ערוד לפניו יוצא כו דלריויה הדי מקום סעודה וב
דבגון שנתכוון שומיע לצאת ומשמיע להוציא ואיז
קדוש תלוי בגר' שאם יצא לאכול בחשר יקדש כל
בלאגר וכן כתב גאון חיה גרד רלוף בבית ומצט
ומצטע' לאכול שם מקדש בחוץ ואובל שם אע"פ
שאיז אצל הגר

וביצע על שתי בב
בברות זב
דכתוב לק

לקסו לחם משנה ואמר ר' אשי חזינא לרב בהנא דנר
דנר קיס תרתי וכצע חדא פו' אווז שתיים בירו ובוצע
מאחר ומצוה לבצוע פרוסה גדולה שתספיק לו
לבל הסעודה מפני שנראה במחבב סעודת חשבת ש
שחמץ לאכול בה הרבה ולא מתחזי ברעבתנותא ב
ביון שאיז עושה בן כחול דאם המסובין שנים או
דבים סועם הוא תחילה דאחר בר יסעמוהו דאם י
יש לפני כל אחר ואחר בברו והוא לחם משנה יכול
לסעום אע"פ שלא סעם הוא ודין הזכרת שבת ד
דין חזרתו אם שבח כתבתי לעיל בברבת המזון של
חול וסעודה זאת ושל שחרית אי איפשר לעשותם
בלא פת אפילו למאן דאמר סעודת שלישי

שלישית יכול לעשותה בלא פת
אילו ביון שחם עיקר
סעודת ה
השבת אי איפשר לחם בלא פת

חוזר ואומר על הכיס להוציא בגיד ובני ביתו זה
 זכורא פרי הגפן וקידוש זכרון למעשה בראשית כל
 שאנו שוכתין ביום ששבת בו הקב"ה אחר הכלית מע
 מעשה בראשית תחילה למקראי קדש שהשבת מוז
 מוזכר בסוף המועדים קודם לכולם זכר ליציאת
 מצרים איפשר לומר השבת תחילה למקראי קדש ש
 שהם זכר ליציאת מצרים שכל המועדות הם זכר לי
 ליציאת מצרים והרמב"ם ז"ל כתב שהשבת עצמו
 זכר ליציאת מצרים כי בעבוד היות יציאת מצרים מ
 מורה על אזה קדמון מחוש חפץ ויכול על כן כת
 בדברות שניות וזכות כי עבד היות בארץ מצרים וגו'
 על כן צדד האהיר לעשית וגומ' שאם יעלה על לב
 ספק על השבת שמורה על החייוש והחפץ והיכולת
 הזכור מה דאו עיניו ביציאת מצרים שהאל לרא
 לראיה ולזכות והנה השבת זכר ליציאת מצרים די
 יציאת מצרים זכר לשבת כי יזכרו בו ויאמרו השם
 יתעלה מחוש בכל אותות ומופתים ועושה הכל כד
 בראינו כי הוא אשר ברא הכל במעשה בראשית

כתב רב עמרם ז"ל לאחר שמ
 שמקדש על הבוס גוסל ידיו ומברך על גטילת ידים
 אבל אם גטל קודם לא יקדש על היין אלא על הפת
 דאמר רב ברוגא גטל ידיו לא יקדש וכן כת הרמב"ם
 ז"ל מי שנתכוון לקדש על היין ושבת גטל ידיו
 לסעוד קודם שקירש הרי זה מקדש על הפת ולא ע
 על היין ביום שגטל ידיו לסעודה וכן היה צוהגה
 הרב רבי מאיר מרוטגבורק ז"ל לקדש קודם אבל ר
 ד' שבת פ"ה הא דאמר רב ברוגא גטל ידיו לא יקדש ה
 היינו דווקא לרב דאמר יש קידוש שלא במקום סעו
 סעודה הילכך לא הוי הקידוש מעניין הסעודה וז
 זהו הפסק גין גטילה לסעודה הילכך אם גטל ידיו
 לא יקדש הוא אלא יגיד לאחד לקדש ויצא הוא בשם
 בשמיעה ולא הוי הפסק גטילה הא אכל לשמאל
 דאמר אין קידוש אלא במקום סעודה וכל כוונתו
 וכול ליטול קודם הקידוש דקידוש לא הוי הפסק
 זמיהו לכתחילה טוב לקדש קודם כרחיקו דסברו ב
 כ"ה שמוזגין הבוס ואחר כך גטילת ידים שלא להם
 להפסיק בעזיגה בין גטילה לברכה וד' דר"י ז"ל
 כתב דאפילו לכתחילה יכול ליטול קודם הקידוש ו
 וכן היה צוה ארצו אבי ז"ל ואני תמיה על מנהגו
 שצריך לברכה ולהוציא מימא רב ברוגא מפשטה

דש"ה מלא לוגמיו ואם שתה פחות לא יצא ולא מ
 מלא לוגמיו ממש אלא במלא לוגמיו ומפ' במסכת
 יומא ובמה מלא לוגמיו כל שאילו מסלקו לצד אחר
 צפיד ויראה מלא לוגמיו והוא דובו של רביעית ד
 דלא כרב עמרם ז"ל שכתב אם קדש ולא טעם וביעל
 לא יצא דוראי ברוב רביעית סגי ואם היו המסובי'
 שנים או רבים ולא טעם המקדש וטעם אחר מלא ל
 לוגמיו כתבו הגאונים ז"ל שלא יצא אלא אם בו טעם
 המקדש וכן כתב בהג' ועיד כתב אי אשת"ל וכל
 ולא טעים ושתו אחריני מייתי ליה כסא אחדינא ו
 ומברך בורא פרי הגפן ולא צריך לאהרורי ולקדושי
 וזא ומשמע בעירובין וסגי בסעימת אחר פ"ה ה
 הגאונים היינו דווקא בשאר דברים שסעונים בוס
 אבל בקידוש לא יצא אלא אם בו טעם המקדש

וארצו אבי ז"ל כתב שגם בקידוש יוצאין בסעימת אה
 אחר זמיהו צריך אחר מן המסובין לשתות מלא לך
 לוגמיו ואין שתיית שנים מצטרפין למלא לוגמיו
 ולא מקדו שתייה של הנאה בפחות ממלא לוגמיו
 דאנו בעינינו שיהנה אחר מהם בשתיית בוס של ברכה
 וממ' מצות מן המובחר שיטעמו כולם כתב
 בהג' מאז דמקדש ומיקמי דליטעם מישתעי חדר מב
 מברך בורא פרי הגפן ואין צריך לחזור ולקדש
 דאחר שישתה המקדש ישתה המסובין ולא קודם וא
 ואם יש לבל אחר בוסו לפניו יכולין לשתות קודם
 ובלבר שלא יהו בוסות שלפניהם פגומין

אין מקדשין אלא על היין הראוי לצסד על גבי המזבח ל

לפעוסי ריחי דע שמסדריה קצת וממ' ריחי וסעימת
 חמרא מברך עליו בורא פרי הגפן ולמעטי מגולח
 אפילו סוננו במסננת וכתב הר"ן ג"ל אפילו האיר
 האירגא ולא קפוינו אגלוו אין מקדשין עליו אבל
 מברך עליו בורא פרי הגפן ויין מנתו מקדשין על
 עליו דתנו סוחט ארם אשכול של ענבים ואומר עליו
 עליו קידוש היום וכן היין שבפי החבית אעפ"י ש
 שיש בו קמחין ויין שכסולו החבית אעפ"י שיש בו ש
 שמרים ויין בוגי פ"י שחור בורק פ"י לכן ביותר ו
 דהוא לגרועותא ויין הלסטו פ"י מתוק ויין סתם
 של מרתח שאינו ברוק אם הוא טוב אם לאו כלם מ
 מקדשין עליהם וממ' מצוה מן המובחר לברור חי
 היין הטוב לקדש עליו כתב בהג' שייך חי אפילו
 אם ד' חזק דררי על חר תלתא מיא מקדשין עליו
 וממ' טוב למוזגו ובלבר שיהא מוזג בראוי
 ויינות שלנו יתד טובים הם בלא מוזגה ויין צעוק
 צמדיים מקדשין עליו לא שנא רבמשי בהבנייהו לא
 שנא צעוקו על ירי חמה או על ירי תולדות האיר
 בגון שהבניסו בחמין למחר צימוקו או שתלאו בע
 בעשן והוא שיצא מהו קצת ליחלוחית בשמעצרון א
 אותו אבל אם בהן ליחלוחית ואין יוצא מהן רבר א
 אלא על ירי שרייה שצריך אותו במים לא

וחמרא דריחיה חלא וסעימת חמרא חמרא אכל אם
 דיחיה חמרא וסעימת חלא חלא דבתר סעמא אזלינ'
 שמרי יין שנתן עליהם מים או חרצנים
 שנתן עליהם מים ויש בהן טעם יין אין מקדשין ע
 עליהם ומברבין עליהם שהכל אפילו אם נתן עליו
 עליהם גמ' דת פים ויצאו גוחצי אבל אם נתן גמ'
 מירות ויצאו ד' חסתא הוה ליה ביין מוזג ועל יין
 מבושל רבו חרעות הר' שמעיא כתב בשם ר' שי ז"ל
 שמברבין עליו שהכל וכן כתב הר"ן ג"ל יין ש
 שנתכשל אפילו מעט וכן אם נתן לחיבו מעט רבש
 מברבין עליו שהכל וכן כתב רב האי ז"ל כיון שנת
 שנתן האור תחתיו וחרתיו אין בו משום גלוי ולא
 משום יין צסד דאין אומדן עליו קדוש היום ואיב
 דאינו צ"י לכה ז"ל ולא גרע מקודשיו דאיתא בירוש
 בירושלמי שיוצאין בו במסח ירי ארבע בוסות וכן
 כתב ר' דר"י ז"ל שמקדשין על יין מבושל ולזה חסב
 חסבים ארצו אבי ז"ל והרמב"ם ז"ל כתב אין מק

וקורא

ק"ט כשאר חלי
חלילות ויהאז
זחיר לקיים עו

עונתו כדאיתא בכתובות פ"ד א"ע על פי יהודה ב
בריה דרב חייא חתניה ר"י ינאי הוה אויל ויתיב אב
בכי רב דבל בי שמי הוה אתי לביתיה ובי הוה אתי
הוה קא חזי קמיה עמודא דגורא יומא חד משבתיה
שמעתיה ולא אתא ביוון דלא חזא ההוא סימנא אמר
להו ר' ינאי בפו מסתו שאלמלא יהודה קיים לא בט
בטל עונתו לשון הרמב"ם ז"ל תשמיש המטח
מתענגי שבת הוא לפיכך עונת תלמיד חכמים הב
הבריאים לשמש מסתו מליל שבת לליל שבת
ומותר לבעול הכתולה בשבת לכתחילה ואין בו מש
משום חובל ולא משום צער לח

השמורו עד ויתן אל משח בכלותו וזהו שתיקנו ב
בעומרו לפגור על הר סיני שפרשת דיתו אל משח ס
סמוכה אל פרשת שבת ואם לא הזכיר של שבת מח
מחזירין אותו אם עקר רגליו חוזר לראש ואם לא
עקר רגליו חוזר לשל שבת ומחזירי ע"ע התפילה
ואזכירין באשכנז בקרושה של שחרית ממקומה מלב
מלביגו דאז בקדל דעש גדול וכולל והבי סדר רבנן
בסרונאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא מנהג שתי ישי
ישיבות לדמר בקרושה כתר יתנו לך וממקומה מלב
מלביגו וכולל ובמוסח של שבת וי"ט וי"ח ונעילה אנו
אומרים פעמים ולהיות לכם לאהים אבל ברח"ח
דחול של מועד אין אנו אומרים אותו ואימ"ש ע"ע
קריש שלם ומנהג ספרד לומר אתה הראית לרעת
קורם ס"ת לפי שנאמר על קבלת התורה והיא נתנה
בשבת

בשחר

משכימין ל
לבית הבטח
הבטח ומ

ומסורין הברכות ופרשת קרבנות ומשנת איזהו מ
מקומן בסדר שאר חיימים דברוך שאמר ופטורין דזי
דזימרא ונוהגין להוסיף מזמורים לפי שאין בו בי
ביטול מלאכה לעם ונוהגין באשכנז לומר מיר
ברוך שאמר אחר איזהו מקומן ואחר כך אומר כל
המזמורים שמוסיפין ובאיטליא אומרים המזמור
תחילה ואחר כך ברוך שאמר ואחר כך מזמור שיר ל
ליום השבת דיותר נכון מנהג אשכנז לדמר כל המזמ
חזמורים בין ברוך שאמר ליסתכח ברי שיהא לכו
לכולם ברכה לפניהם ולאחריהם ובאשכנז אין או
אומרים מזמור לתורה בשבת לפי שאין תורה קרב
קרבה בשבת ואינו טעם של עיקר ואחר השירה מ
מוסיפין בשמח שיש בו מענין יציאת מצרים לכך
סמלוהו אצל השירה דחזוהיין ביסתכח ואומר
ש"ע קריש וברכו וקורין שמע וברכותיה ומוסיפין
בברכה ראשונה שבת ותחילה להקב"ה והיה תמח
איני אני ז"ל על מה שנוהגין בכל המקומות שחקה
שחקה אמרים מקצת הברכה וט"ע גומרה

ומזמורין

ס"ד וק
דקור
שבעה

דתנו בפרק הקורא את המעולה עימר כל היום שי
שיש בו מוסח ואין בו י"ט בגז ר"ח וחולר של מעיר ק
קורין ד' בי"ט ה' בי"ח בשבת ז' לעיל בתפילה ח
החול כתב דין קריאת התורה וברכות ה' אין כוח
בוחתין מז' אבל מוסיפין עליהן הכל עולין למ
למניין ז' אפילו אשה וקטן אבל אמרו חכמים ז"ל
אשה לא תקרא כציבור מפני בכור הציבור ומפסיד
מבציא אי עולה או לא ואסיקנא דעולה לפיכך נו
גוהגין בתעניות וביום הביפורים במנחה ובט' באב
השלישי מפסיד ביהו שעולה למניין ואין יכולין ל
להוסיף על ג' אבל בשבת ד"ט וי"ח שיכולין להוסי
להוסיף גוהגין שבשבת השמיני מפסיד וי"ט הששי
דבי"ח השביעי ואש בין למד עולה בין למד אינו
עולה שאם עולה והוסיפו עליהן אין לחוש שהרי
יכולין להוסיף ואם אינו עולה הרי כבר קרא ז"ל
לפניו חילבד קורין ז' וגומר עמהם הפרשה ואומר
קריש וחוזר וקורא עם המפסיד מה שקרא הו
בהג הרמ"ז ז"ל שאם טעה ש"ע וסיים הפרשה עם ה
הששי ואומר קריש שאין צריך לקרוא אחר אלא יק
עכ המפסיד מה שקרא עם הששי ואומר אחריו קרי
קריש שהרי מפסיד עולה למניין שבעה ואיני
צב"ל. היה אומר שאין צריך לומר קריש פעם אח
אחרת

קרא לשמש וכולל פי כשקרא לשמש וראה שיבואו ח
העולם לסעות אחריו לעובדו אז התקין צורת חלב
הלבנה ברי שימנעו מלטעות אחריו כאשר יראו כי
שנים הם וראו וחקטין ומפרשין אותו על הקט
חקטרוג וזהו הגון באשכנז ובצפת לומר לא אשר
שבת וכולל דרב עמרם ז"ל גם כן כתבו ובטליסלא
אין אומרים אותה ועומדין להתפלל ומתפללין
הראשונות והאחרונות וקרושה היום פאמצע וחר
וחותם מקרש השבת פי ישמח משה כשהיו אבותי
במצרים וראח משה בכבוד השיעבוד שהבדין עליה
בקש מפרעה שיהן לו ידם אחר בשבוע שיגורו בו
ונתנו לו ובחר ביום השביעי ובאשר צטוד על יום
השבת שמח משה שבחר בו וזהו ישמח משה במתנת
חלקו וי"ג משום הא דכתיב לרעת כי אני ה' מקדש
אמר לו הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גזאי
ושבת שמח ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיע
ועל בו תקנו ישמח משה באותה מתנה ויש בו ז"ת
היבות בנגר ג"ח אותיות שיש מאד את שבתותי תשמ

מה

שאינו מוציאין בשב
בשבת שני ספרים
לקרות המוספין וביום

השבת וכולל כמו שקורין בי"ט פרשה קרבנות המוס
המוספין לפי שאין הפרשת קרבנות מוסח שבת ד
שני סוסקין ואין לקרות אלא מענינו של יום דעו
דעור טעם אחר איתמר במסכת תעניות אמר הקב"ה
לאברהם הקנתי להם סדר קרבנות בזמן שקורין א
אותן לפני מעלה אני עליהם באילו הקדיבום לפ
לפני ומחל אני על כל עונותיהן וכמוסח שבת א
אין קרבן לבמר שכולם עולות

אור

פולין ולא קורין
לאור הגר שמאי
יטה ואפילו הוא

גבוה עשרה קומות שאינו יכול ליגע אליו שלא חל חלקו חכמים ז"ל וכתב הר"ם ז"ל ומסעם זה יש לאסור אפילו הוא בעששית או קבוע בחור שבנותל ודווקא אחר אבל שנים קורין ביחד שאם בא אחר להטות וזבירנו חבירו וכגון שקורין בעיניו אחר שאז משגיח האחר במה שיעשה חבירו אבל אם קורין בשני עיניו לא וכתב בעל התדומה מ מי שאינו יודע בלום או אשתו לא יספיק במה שיע שיעיניו עליו ויש מתירין וחבי מסתבר טפי דבין דבין שאינו טרור בקריאה יותר יעיון עליו משאם היה טרור בקריאתו ואם חשבו שאין דרכו לה להטות בהול מותר במורה אפילו עשרה באח אין קורין שבקל יבול להטות קודם שירגיש בו חבי חבירו תיזוקת של בית רבו קורין לפני רבו ל לאור הגר שאימת רבו עליהם ולא יטו וכתב בע בעל התדומה ומטעם זה נוהגין לקרות בליל יום ח הביפורים בסידורים ובמחזורים לפי שאימת יום ח הנופחים עליהם ולא יטו אבל בליל פסח שחל ב בשבת אין לקרות בהגדה יחירו ובס"ח כתב לזמר ביוטיים בליל יום טוב שחל בשבת בבית הבנס הבנסת יש להתיר משום ענותנים לב זה לזה ויש א אסרו וז"מ נראה שמוותר לקרות במה מדליקי לאור הגר שהרי הוא בזביר אסור שבת ואיר ישבח הרב יבול להאיר לאור הגר מהיבוי יקראו התיזוקות ולסוד ראשי הפרשיות אבל לא יקרא כל הפרשה בלים הרומין זה לזה וצריך עיון להבחין ביניהם א אסור לבזרזק לאור הגר ואפילו להבחין בין בגרוד לבגרי אשתו אסור אם הם דומין חילבד שמש שאינו קבוע אסור לגדק בלים לא ר הגר של שמן שביוד שאינו קבוע אינו בקי בהו וצריך עיון רב זה קבוע אם בידק אות אין מדגעינ אותו אבל אם בא לפנינו לישאל אין מודין לו חיתר ואם הגר של גפס בין ק קבוע בין אינו קבוע מותרין ביון שהוא מסדית ל לא חיישינו שמא יסתפק ממנו ור"ש ז"ל מחמיר ט טפי בקבוע מפני שאימת רבו עליו ומדקדק יותר שלא יטעה ולרבריו בשל גפס רברי הכל מותר בשל שמן קבוע אסור שאינו קבוע מותר אם עושם מעצ

מעצמו דאין מודין לו חיתר

לילך עמו והדליקו את הגר אי"ל שגם הם צריכים לו אין זה לצורך גוי ביון שעיקר ההליכה לצורך י ישראל ואם יש גר בבית ישראל ובא גוי והדליק עור אחר מותר להשתמש לאורו ביון שבלא זה היה שם גר אבל לאת-שיבכה הראשון אסור להשתמש לאור השני ובן אם נתן שמן בגר הדליק יבול להשתמש בו עד כדי שיכלה השמן שהיה בו כבר דיבול למחות בו שלא ידליק הגר ושלא יתן בו שמו דאיתא בירוש בירושלמי שאם הגוי הדליק מדעתו בבית ישראל ש שאין מסריחין אותו לצאת משם

גר שמונח אחורי הרלת אסור לפתוח הרלת ברובו שמא יכבדו

הרוח או אם קבוע בביתל שאחורי הרלת לא יפת יפתחו בגר שמא תהא הרלת נוקשת עליו וכתב ותכבדו וכו' אם הוא קבוע ברלת עצמה לא יפתחו שבפתיחתה ובני ליתא מקרב השמן לגר או מרחיק מענו אסור לפתוח הרלת בגר המרודה אפילו ברוח מצוייה אבל אם היה פתוח בגרה מות מותר לסוגרו ואין בו משום מכבה גר ששבוה על הסבלא נצערד חסבלא וחיא נופלת אפילו אם הוא רולק רק שלא יבוזין לכבודו ובלבד שיהא ג גר של שעה או שלא יהא בו שמן אבל אם יש בו ש שמן אי איפשר שלא יקרבו אל הפתילח ונמצא חיי חייב משום מבעיר דאם הניחו עליה מועת אסור ל לערה שהרי חסבלא היא בסיס לרבר האסור מותר להניח גר של שבת על גבי אילן אח על פי שח שהוא מחובר ולא חיישינו שמא ישתמש בו ושל ים אסור מותר לכפית קערה על גבי הגר בשבת כ ברי שלא יאחז בקורח

המכבה הגר מ מפני שהוא

ירא מפני גוים או לסטים או רוח רעה או לצורך חו חולח שאין בו סכנה פטור אבל אסור דאם יש בו ס סכנה מותר לכתחילה דאם נכחו מפני שחם על השם השמן או על הגר או על הפתילה פטור דאם נכחו בני לחבה הפתילה חייב חטאת

מותר חסמו שבגר ושברעיה שהדליקו ב

בה אותה שבת אסור ובן גר שהדליקו בו באותה שבת אסור לסלטלו אפילו לאחר שבכה אבל גר ש שלא ח-ליקו בה באותה שבת אפילו היא של חרס דמ דמאיס ואפילו של גפס מותר לסלטלו ובלבד מב מגורה בין גרולה בין קסגה אם היא של פרקים שמ שמתפרקת או אפילו אינה של פרקים אלא אפילו יש בה חריצים סביב ורומח לפרקים אס אסור לסלטל

נברי שהדליק את הגר לצורבו או לצור לצורך חילח שא

שאינו בו סכנה יבול הישראל להשתמש לאורו ואם בשביל ישראל אסור לבל אפילו למי שלא חורלק ב בשבילו אבל אם עשה אש לצורבו או לצורך חולח ש שאין בו סכנה אסור להתחמם בגרדו שמא ידבה בש בשבילו ישראל וגוים שהסיבו יחד והדליק גוי ה הגר אם רוב גוים מותר להשתמש לאורו שלצורך ח הרוב הדליק דאם הרוב ישראל או אפילו מחצה עו על מחצה ישראל אסור אלא אם כן יש חובחה של צו צורך גוים הדליקה דאם אמר לעכרו או לשפחתו

צריך להתפלל של מצחה ואחר כך של מוסח ויא
 האראמריגן שצריך להקדים של מצחה תחילה הוי
 הויגו רווקא שצריך עתה להתפלל שתיהם כגון שר
 שרועה לאכול ואסור לו לאכול ער שיתפלל מצחה
 תחילה הילכך ביין שצריך להתם
 להתפלל שתיחז של מצחה קודם שהיא תירח וגם
 עתה עיקר זמנה אבל אם אינו עתה צריך להתפלל
 תפילת המצחה יכול להקדים של מוסח ולאחר של
 מצחה ער ומרומי חמח והתוסף אינם מחלקים
 שכתבו שיש לזוהר ביום הביפורים שמאחרים תפי
 תפילה יוצר ער לאחר ששעות ומצחה שיקדימו ת
 תפילה המצחה לתפילת המוספין והרמבם זל
 כתב יש מי שחור שאין עושין בו בציבור כרי שלא י
 יטעו וארצי אבי זל היה גורג ביום הביפורים לה
 להתפלל תפילה מוסח ביחיד כרי להתפלל אותה ב
 בזמנה

ואם

יש אבל יכול לומר
 לצמנו וזכורה ל
 לבקר ולא יאמר

לו ברר שאמר בחול אלא יאמר לו שבת היא מלוע
 מלועיק ורפואה קרובה לכא ורחמי מרובין ושם
 ושבת בשלום

וימהר

לאכול קו
 קודם שש
 שעות דג

דגרסינן בירש"י אחא ור' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינא
 אמר אסור להתענות בשבת ער ששעות ואין זל ש
 שאסור להתענות נד תענית גמור והאראיתא ב
 ב"א אין עומדין היושב בתענית בשבת קוועין לוג
 גזר ריגו של שבעים שנה מיירי בתענית חלום שא
 שאותו מותר בשבת לפי שגפשו עומח על חלומו
 שראח וחושב שיתבטל בשכר התענית אך התענית ח
 הוא עוגה לו ומ"מ צריך להתענות יום אחר לה
 להתכפר על שביטל עיקר עוגה שבת ואין צריך שי
 שיהא בתענית מיר ביום ראשון אלא לכשירצה
 גרסינן בפ"ק כל בחגי ובברותו רב אמר להקדים
 פי שימהר להקדים לאכול בסעורת שבת ושמואל א
 אמר לאחר דגל ולא פליגי אלא כל ארם לפי עגי

ענינו אם ההקדמה עוגה לו ב"ד שנתעבל לך סעו
 סעורת הלילה יקדים ואם האיחור עוגה לו כגון
 שעדין לא נתעבל לך יאחר אל בריה דרב פפאל
 לרב פפא כגון אגו רשביח לו חמרא ובישראל כל יומ
 במאי גשגו אמר לחו אי רגילתו לאקדומי אחירור וא
 דאי רגילתו לאחורי אקדימו ר' זירא הוה עהור אזו
 אזוגי זוגי רבגו אמר להו גמסותא מצייבו לא תחל
 תחלוגיה פי בשחיה רואה תלמידים שקובעין ללמ
 ללמור בזמן הסעורה היה מזהירם שלא יבטלו סעו
 סעורת שבת

אין

מתענין ולא מתריעין בו אפילו
 על הצרות שמתריעין עליהן חו
 חוץ מעל עיר שחקיפוח גוים או
 גחר רבו על הספיגח המטרפת בים וכו אפילו על

יחיד הנדרת מפני גוים או לסטים או רוח רעה ואפי
 ע' אילו אין מתריעין בתפילה ובתחינה אלא מתר
 מתריעין להשמיע קול שיבאו להם לעזרה

ויהיה

שולחנו ערו
 ומטה מוצץ
 ומפה פרוס

על הפת כמו בסעורת הלילה ויקרש פי שיכיר ב"מ
 חפז תחילה ואח"כ יכיר המוציא ואם אין לו י
 יין יכיר על השכר או שזר משקין תחילה ונ"ד דא
 דאפילו לדב כחנא דאמר גטל יריו לא יקדש רווק
 בקודש הלילה קאמר ושייר ביח הססק ספי אבל
 בקודש היום ביון שאינו אלא בורא פרי הגפן מורה
 שיכול ליטול יריו קודם אבל הרמבם זל כתב מ
 מצוח לכיר על היין בשבת קודם שיסעוד סעורה ש
 שנייה דגכיר בורא פרי הגפן בלבר ושיתה ואחר
 כד גוטל יריו וסוער וצריך שיחא דח הקדוש גם
 בו במקדס סעורה ושלא יטעום קודם וראיתי לאר
 לארצי אבי זל שהיה שותה מים בבקר קודם תפילה
 שבין שלא חל עליו ע"יין חובת קידוש ער לאחר ת
 תפילה אינה אסור לטעום דגשום ואיתי השלבת
 אחר גויר ליבא רבמים ליבא גאוח ויגמור סעורת
 ויכיר ויגהגין באשכנז שמניחין השלחן ערוך כל
 השבת לכבוד שבת

ויסיר

להיבות בפיו
 ומגרים כל חיום
 כרי לחשלים כ"ג

מניין ס' כרבות שחזין בתפילת יח דאם רגיל בשו
 בשינת הצחרים אל יבטלינה כי עינג הוא לו דאחר
 השינה קובעין מדרש בראיתא במדרש אמר תורה ל
 לפני הקב"ה רבוגו של עילם בשיכנסו ישראל לארץ
 זה רץ לכרמו וזה לשרהו ואני מה תחא עלי אמר
 לחי יש לי זוג שאני מזוג לך ושבת שמו שהם בטלו
 ממלאכתו ויבולין לעסוק בר על בן צירי שיקבעו
 מדרש להזריע לעם את חוקי האהים ואת תורתיו
 דאסור לקבוע סעורה בזמן בית המדרש בראית
 בגיטין פ"ק השולח אמר רבה בחגיג' מילי גחתי ב
 בעלי בתים מגבסיהו וחר מנייהו דקבעי סעורתא
 בשבתא בעירון מדרשא

ויהא

זחיר מאר לקי
 לקיים סעורה
 שלישיית דא"מ

ר' שמעון בר פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר ק
 קטרא כל המקיים ס' סעורות גוצל מג' סורענות ע
 מחב"ד של משיח ומרינה של גיחנם וממלחמה גוג
 מגוג ואמר רבי יודן יחי חלקי עם מקיימי ג' ס
 סעורות בשבת ואח אם הוא שבע חרבה יכול לקי
 לקיים אותה בכביצה ומיהו אם אי אפשר לו כלל
 לאכול אינו חייב לצער נפשו וכו כתב הרמבם זל
 ואם הוא חולה מרוב אכילה או שהוא מתענה מ
 מסור מג' סעורות ורחבם עיגיד בראשו שלא למלא
 בסגו בסעורת חבקר כרי ליתו מקום לסעורת שלי

רצא

ומפטיירין

בנביא מעניין של פר

פרשה ואין פוחתין מבא פסוקים בנגד שקראו ב בתורה שאין פוחתין מג פסוקים לבל אחר ואיס סליק עניינה בבציר מבא פסוק בהון עולותיכם ספ סבו על זבחיכם לא בעינן בא ואי איבא תורגמן אפילו לא קרא אלא עשרה פסוקים שפיר דמי שכל אחר חשוב בשנים הוא ותרגומו והאחרון חשוב כג לפי שאחר שתרגמו המתרגם חזר וקרא אותן פע פעם שנית ותרגו למפטיירין ברבות בנגד שק שקראו בתורה ג לפני ההפטרות וד לאהריה ג שלפ שלפניה ב מהם על קריאת התורה ואחר שלפניה ההפטרות אשר בהר וכול ופיתחת בכבוד וחותמת בברוך וג לאהריה הראשונה פיתחת בברוך וחות וחותמה בברוך ומה שמפטיירין בשמעינן כי כל רבריו האמת והצדק לא מפני שהוא סידם ברכה שהי לא תצנן אלא ז ואם הוא סוה ברכה אב הוח להו ח אלא בראיתא במסכת סופרים שהיו צוהגין לומר שם רבני שבח ורצוי שנייה רחם והיא חז חותמת בברוך ואינה פותחת ברין וברכה הסמוכה ל לחברתה וכן השלישית שהיא שמעינן וחותם ב ברור אתה ה מנן רור בראיתא בפירק ערבי פסחים דצלותא מצמיח קרין ישועה דאפטרותא מגן דוד דרביעית על התורה וחותמת בוד אתה ה מקדשה השבת ואם חל רח בשבת פלו זל שאין המפטייר צ צריך להזכיר של רח והה יוגה זל פיה שצריך ל להזכיר ולומר את יום המנוחה הזה את יום רח אבל אין צריך לחתים בשל רח ויכוונו כל אדם לברכ לברכות הקורין בתורת ולברכות המפטייר שאין מ מתפללין בשבת יח וחסדי רבה ממאה ברבות ומע וממה שיכוין לאילו הברכות ויענה אחריהם אמר יהא לו בחן תשלומין וקסין יכול להפטייר דתנן המפטייר בנביא הוא פורס על שמע נאם הית קטן אביו או רבו פורסיו על ידו ומחזירין סת למקומו ונוהגין לומר בספר מזמור לומר הבו לח בשמחזירין הספר מפני שנאמר על מתו תורה וגם ז בברכות של שבת גתקנו בנגד שבעה קולות שנאמר

בו

ואם לומר הפרשה בפירוש רשי זל חשוב בתרגום ש שאין בזנות המתרגם אלא שיבין העניין אבל אם ק קורא בשאר לעז לא ובל חשובע מיום ראשון וא ואלר חשב עם הציבור ביון שמתחילין הפרשה ב ביום שבת במנחה ומצוה מן המוכרח שישלים אות בשבת קודם אכילה ואם לא השלים אותה קודם אכ אכילה ישלים אחר אכילה קודם המנחה אבל מש משם ואלר ביון שמתחילין אחרת עבר זמנה של זא זאת

ולאחר

שיחזירו פת אמר שע קר קריש ויתפל

דיתפללו הציבור תפילת מוסת ג ראשונות וג אחר אחדונות וקרושת היום באמצע וצוהגין בספר ל לומר למשה צוית דבאשכנז צוהגין לומר תכנת שבת וכול ומיוסרת על אלפא ביתא של תשרי על ש שם הגאולה וכתוב אשרקה להם ואקבצם ויש בה בא תיבות ער מאז בסיני בנגד וביום השבת ועולת שבת שיש בה בא תיבות דצית קרבנותיה בשביל ש שצריבין לחלל עליו השבת תיקנו לומר דצית קרב קרבנותיה פירוש אעפ שישי בה חילול שבת דצית ב בהם ומחזיר שע התפילה ואמר קרושה רבא זכו בתב רב שרוא אין אדמין קרושה רבא פעמים ביט ובעבת אלא במוסח ולא בשחרית ומנחה וא ואמר קריש שלם וצוהגין בספר לומר משנת פ פרק אחר ואמרין אחדין קריש ונפטרין לבתייהם ללום

זמן

תפילת מוסת מיר אחר תפילת השחר שזמנה מתחיל בכקר ש שהיא בנגד קרבן מוסת שזמנו

מיר בכקר דבמסכת יומא מצריך פסיק לומר שנסב שנסבים קודמין למוספין ואם לא היה פסוק היו מ מוספין בשרין לקדם אעג רבתיב בנסבים בכקר א אלמא דקרבן מוסת זמנו מיר בכקר זכיון שזמנו ב בכקר טוב להקדימן מיר אחר תפילה שחרית אעפ שאין הלבח ברב הונא דאמר אסור לטעום קודם ת תפילת המוספין מג צריך להתפלל אותה קודם א אכילה בראיתא במסכת תעניות בג ג פרקים גבי גשיאית בפנים שחרית ומוסח לא שכיחי בהו שיברות אלמא אין דרר לאכול קודם וכן כתב רח זל הית שמעי עבא דאין אדם רשאי לאכול עד אחר תפילת המוסת חילבך לא שבית בה שברות וזמנה כל היום ומיחו עיקר מצותה ער סוה זל שעות ואסור לא לאחרה לבתהילה ואם שכח ולא התפלל עד שע שעבר זמנה בתב רשבם שאין לח השלומין אעג דבשאר תפילות שכח באחת מהן ולא התפלל משלים אותה עם תפילה של אחרים שאני תפילת מוסת בי ביון שמצריך בה את מוסת יום חג פלוגי הזה אין ר דאוי להתפלל אותה אלא בזמנה ויש בה גשיאות בפנים וכל יחיר חייב להתפלל אותה בין אם ציב ציבור או לא היו לפניו שתי תפילות אחת של מנחה ואחת של מוספין כגון שאיחר להתפלל מוסח ער שעה ומנחה שחוא זמן תפילת המנחה צ

תצריך

ליזחר להש להשלים ה הפרשה עם

הציבור דאמר רב חננא בריה רב יהודה אר מנא אר אמר לעולם ישלים אדם פ שיתיד עם הציבור שני מקרא ואחר תרגום ואפילו עטרות וריבון וכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריבין לו ימיו וש ושנותיו אבל עטרות וריבון פי רשי זל אעפ שאל בן תרגום ולפי זה אפילו ראובן ושמעון ובידא פ בו צריך לקרותו ג פעמים ויג דנקס' עטרות וד וריבין לפי שיש ספרים שכתב תרגום ירושלמי ו דקס עטרות וריבון את על פי שאין צריך כל בר תר תרגום ולפי זה ראובן ושמעון אין צריך לקרות ג פעמים ומבל מקום נהגו לחחמיד ברי זל

דאמר רבי יוסי יהא חלקי עם מוצאי שבת בציפורי שהייתה יושבת בהר והיה גראה לחם יום גרול עד צאת הכוכבים ולכך היו מאחרין במוצאי שבת וממ' זמן יציאת שבת לחיות מותר במלאכה הוא משישלים בין השמשות דר' ידעי והוא אחר ג' השמש השמשות דר' יהודה שהוא מהלך ג' חלקי מיל אחר ש שקיעת החמה כרי מהלך אלח ותק' אמה מותר בעש בעשיית מלאכה ומי' אנוס בגון שצריך להחשיך על התחום לרבר מצוח יכול להתפלל של מוצאי שבת מפלג המצוח ולמעלה ולחבריל מיר ומיחו לא יבה וברד על הגר זגם אסור בעשיית מלאכה עד הלילה דגרסונו בפרק הפילת השחר אמר שמואל מתפלל א אום של מוצאי שבת בשבת ואומ' הברלה על חנוס רב צלי של מוצאי שבת בשבת וכן ר' יאשיה לחיד מבדילי על הבוס דפי' רבי האי' ז'ל בגון שהיה להם יין לח לחבריל במוצאי שבת או שהיו צריבין להחשיך על התחום לצורך מצוח בגון על עסקי מת אי בלה בי דבר פשיט הוא שלא יהו ממחרים להתפלל של מוצ מוצאי שבת בשבת אם לא בשביל אונס ופי' ר' ז'ל דטבירא להו דמפלג המצוח ולמעלה הוי זמן תפילה ערבית הילכך חיו מתפללין וממתניצין מלקרות ש שמע ער צאת הכוכבים אעפ' שלא היו סומכין גאול לתפילה לא היו תושבין ביוז שחיו אנוסין ונתב' הר' ז'ל ביוז שנהגו כל ישראל ברבנו שאין מתפללין ערבית אלא משחשיבה אין להתפלל של שבת בעש ולא של מוצאי שבת בשבת דאין לקדש ולהבריל אלא בכניסת היום ובציאתו בין יין מצוי בין אינו מצוי רקדוש איפשר בפת וחברלה איפשר למחר וקורין ט' ש' בבריתיה ומתפללין יח

הבוס במוצאי ט' באב וחי' שיש לו בוס שאין צריך לחזור ולהתפלל מיר בשיסיוס הברכה אין לו לחז לחזור אח על פי שלא פתח בברכה שלאחריה והר' אלחנן כתב כל זמן שלא פתח בברכה שלאחר לחזור וכן בכל הדברים שאין צריך לחזור בשבילם כגון על הציסים כחנכה ובפורים ויעלה ויבא בליל י' וועגי' דר' ז'ל כתב שאפילו אחר שפתח בבר בברכה שלאחריה חוזר אם ירצה ועשה בן מעשה וחזר לאחר מורים ברבר שאם לא אמרו אין מחזירין אותו וארבי אבי ז'ל כתב דלא מסתב' כלל כיון שא שאם עקר רגליו אינו חוזר לראש גם אם סיים הברכ' אינו חוזר לעבודה ואיפשר דר' ז'ל היה מפרש א אין מחזירין אינו חייב לחזור אבל אם ירצה חוזר ומי' גם זה יתכו' שאם סיים תפילתו שיכול לחזור ל לראש ולא גרע מתפילה ברבה אבל באמצע תפילה ביוז שאינו חוזר לראש גרא' לי רחוי הפסוק אם חוזר עב

וניהגין

לומר ויה
דיחי גופ'
לפי שה'

רצב

מזמור של ברכה שבו בירך משה רבי ע'ה לישראל ב בשעה שסיימו מלאכת המשכן וניהגין לכפול פסוק אורד ימים אשביעו שעל ימי בן נשלם השם היוצא ממנו ואמר סדר קדוש לפי שהוא זמן חזרת דשעים לגיהגם ששכתו בשבת ועל בן מאריבין בע בעניני תפילות בי ממתניצין להם עד שייסיימו כז בנסוח אחרונה של ישראל תפילתם ועל בן זונהגין במקצת מקומות לחאריד בויהי גועם וסדר קדוש וכן כתב רב עמרם ז'ל מה שנהגו לומר ויהי גועם דקדוש וסידרא ולומר בענימח ובאריבות גועם ב באפוקי שבתא כרי שישתרו ישראל בהשלמת סדריה כרי לחאריד לרשעים מלחזור לגחיצם דבמוצאי שב שבת גועס הממונח על חרות חזרו לגיהגם שב שכבר השלימו ישראל סדריהם ומתחילין בואת קדוש לפי שאין גאולח בלילה וניהגין באשכנז בשאין אמרין ויהי גועם בגון שחל יום טוב באמצ' השבוע אז אין אמרין גם כן סדר קדוש וכן כתב רב שר שלום אין אמרין ויהי גועם אלא ממוצאי ש שבת לחול ולא ממוצאי י'ט ואפילו חל י'ט באמצע שבת או גום כיסור רליבא ששה מעשה יריגו אין לו לומר ויהי גועם במוצאי שבת ביוז דאמר ומעשה יר ומעשה יריגו תרי זימניה בעיגן שיתאיזמי בולח' ד דחולא וכל חיבא רליבא ויהי גועם אין אמרין ס סדר קדוש ואין גוהגין כז בספר אלא מתחילין פ פסוק אורד ימים וגומ' ואתח קדוש וכול' ומבריל ש'ע לחוציא מי שאין לו יין שיוצא בזה יד' חוכתו ד דאעפ' שמברילין בתפילה צריך להבריל על הבוס דרגילין להזכיר אליהו הצביא ופי' בעל המנהיג הספ לפי שהוא עתיר לברש הגאולח ואיתא בעירובין מ מובסח להם לישראל שאין אליהו בא לא בעש' ולא ב ב'ט ועל כז אנו מתפללין ביוז שעבר השבת ויכול לבא שיבא ויבשרנו וניהגין לומ' פסוקי של ברב בגן יפתח ח' לך וגן ברי שיתברכו במעשה ירוחם

ואמר

הברלה בה
בחוגן חרע
ועל בן אין

רצב

מתפללין הביגנו במוצאי שבת מפני שצריך לומר ח חברלה בחוגן הרעת ואם טעה ולא הבריל בתפילה אין צריך לח' ד' מפני שצריך להבריל על הבוס דק דק' המבריל בתפילה צריך שיבריל על הבוס והמ והמבריל על הבוס צריך שיבריל בתפילה ואם ט' עב בבוס בגון שטעם קורם שהבריל צריך לחזור ול ולהתפלל ולהבריל בתפילה אעפ' דק'ל טעם מבריל פי' שיכול להבריל על הבוס אחר שאוכל ממ' כיוז ש שאכל באיסור קריגו ביה טעה וצריך לחזור ולהת ולהתפלל ואם גזבר קורם שזמע תפילה כתב ח חר'מכס ז'ל יש מי שהורה שמבריל בשומע תפילה בתב בח' כיוז שהטעם שאין צריך לחזור ולהתפלל מפני שמבריל על חכוס אין לו בוס צריך לחזור ולח ולהתפלל וכתב הר' ז'ל אח אום אין לו בוס הלילה ויודע שיהיה לו למחר אין צריך לחזור ולהתפלל א אלא אם כז סבור שאח למחר לא יהיה לו ולפי זה א אח ב'ט באב שחל להיות באחר בשבת אם טעה ולא הבריל בתפילה אין צריך לחזור ביוז שמבריל על

ש'יטת וזמנה משחציע זמן המנהג והיינו מש
משש טעות וזמנה ולטעלה ולא קודם הילכד אור
שופסיקין בסעודת הבקר לח'קה לשנים ועדיין ל
לא הגיע זמן המנוחה אינם מקיימין מצות ה' סעוד
סעודות אבל אם הגיע זמן המנוחה יכולין לעשותה
מיר אחת סעודת שחרית וכן היה עושה ארצי אבי ז
ז' היה מבדר ברבת המנוח והיה גוטל יריו ומ
זמבדר עליוהן ומבדר המוציא והיה אומר שיותר ט
טיב לעשות כן כיון עזמשה סעודה הבקר ער אחר
המנוחה דאם לא היה עושה מיר השלישית לא היה י
יכול לאכול אחר כך אלא אכילה גסה וזה ז' לה
הגהיה שלא לאכול בשבת בין מנוחה לערבית משום
דאיתמר במדרש כל דשיתה מים בשבת בין השמש
השמשות כאילו גזל המתים ועל כן הגהיה לעשות
סעודת שלישיה קודם המנוחה והרמבם ז' כת
הולך לבית המדרש וקורא ער המנוחה ומתפלל מנה
ואחר כך קובע סעודה וקראת דהכי עדיה טפי רביו
רביון שהגיע זמן המנוחה אחר לאכול ער סיתפלל
ובתב הרמבם ז' שגם בסעודת שלישיה קובע על
היין ובוצע על שתי כבודות וארצי אבי ז' לא היה מ
מבדר על היין קודם משום דאיתקש יום ללילה לע
לענין קידוש מה לילה סגי בחד זימנא אחיים סגי
בחד זימנא אכל היה בוצע על שתי כבודות ואיתא ב
במבילתא דבזעידה שלישיה צריך לפחות בכך אחר
שלם משום דביום הששי יורד לכל אחד שני עמרים
ומכל עומר עשו שתי כבודות הרי ארבע לשני עמרי
אבל אחר בעש ואחר בליל שבת ואחר בבקר גשאר
לו צבר ש'ם לסעודה שלישיה וז' שיכול להשל
להשלים סעודה ג' במיני תרומא פי מואל העשו מ
מה מיני רגז בראמר גבי סוכה לרבי אלעזר שצריך
ל' סעודות בסוכה ואם השלים במיני תרומא יצא
והרי ז' היה אומר כיון דילפינן שלשה סעוד
סעודות משלשה פעמים היום דבתיבי גבי מן צריך
לעשות בפת

סדר המנוחה ארמ' ש
ש'ע אשרי ובג' ל
לציון וקדוש ו

ואומר פסיק ואני תפילתי על המדרש ישיתו ביד
יושבי סעוד דבתיבי כתיב ואני תפילתי אמר רוד ל
לפני הקב"ה רבנו של עולם איז אומה זי בשאר אר
אומות האומות בששותין ומשתכרין הולכין ופות
ופיחין ואני לא בן אלא אח על פי ששתינו ואני ת
תפילתי לך ה' ובספר גוהגיו לבדל דאין צוהג'
בר באשכנז ובצפת ומוציאין ס'ת בראיתא כיה
בירושלמי עזרא תיקן להם לישראל שיחו קורין ב
בתורה בשבתות כמנוחה בשני ובחמשי רתנז בפרק
הקורא את המילה בשבתות כמנוחה בשני ובחמשי
קורין ג' אין פוחתין מהם ואין מוסיפין עליהם ו
ואין מפסידין בנביא וקורין עשרה פסוקין מפרש
הבאה רתניא במגילה פרק בני העיר במקום שכוח
שפיסקין בשני שם קורין בחמשי דברי ר' מאיר ר'
יהוד אומר במקום שפיסקין בשבת שחרית שם קר
קורין כמנוחה בשני ובחמשי ובשבת הבאת והבי תי

הילכתא ומתפללין שלש ראשונות ושלש אחר
אחרונות וקרושת היום באמצע אמה אחר וכול' וי
ויש בו ג' תיבות כמו שיש בפרשת זכור את יום הש
שבת ער ויקרשהו מי בעמד ישראל גוי אחר אית
במדרש שלשה מעירין זה על זה הקב"ה ישראל ושבת
הקב"ה וישראל מעירין על שבת שהוא יום מניחה
ישראל ושבת מעירין בהקב"ה שהוא אחר הקב"ה וש
שבת מעירין בישראל שהן יחידים באומות ועל פ
פי זה גתקן אחר מה שתקנו בשבת ג' עני
עניני תפילות אתה קרשת ישמח משה אתה אחר
וביט' לא תיקנו אלא אתה בחרתנו מפני שאלו ג' תפ
תפילות תקנום כנגד ג' שבתות אתה קרשת כנגד ש
שבת בראשית כמו שמובין מתיבו ישמח משה בנה
בנגד שבת של מתו תורה ולכולי עלמא בשבת נתנה
תורה אתה אחר כנגד שבת של עתיד וזוהגין בב
בכל המקומות לומר שלשה פסוקין של צדקה
וכתב רב שר שלים ז' הטעם שתקנו צדקה הרינו על
שמת משה רבינו יצ' באותה טעה והם ג' ג' על לא
לקבוע מדרש כיו שתי תפילות משום חכם שמת
בל בתי מיישות בטלים ומזה הטעם גם כן הגהיה
ל'ת ז' שלא לקבוע אז סעודה ויש מדרשים שמובי
שמוביחי' שלא מות באותה טעה ומה שאומ' צדקה
בשביל הרשעים שחוזרו לנהיגם במוצאי שבת
זנו הגין בספר לומר תחילה צדקה וצדקה צדק
צ' קתה ובאשכנז אומרין צדקה כהררי א' ואחר
ואחריו צדקה צדק לעולם וזה נכון יותר שנות
הכור בתובל בכור תילים וניהגין באשכנז לומ'
פרקי אבות כמנוחה ובספר אימרי' אותם בשחרית
טעה ולא התפלל מנוחה בשבת מתפלל ב
במוצאי שבת שתיים על חיל מבדיל בראשונה שיש
להקדים איתה שזמנה עתה ואינו מבדיל בשנייה ש
שהיא לתשלומין של שבת ואם לא הכדיל בראשונה
והכדיל בשנייה שנייה עלתה לו בראשונה לא עלתה
לו רביון ולא הבר ל בראשונה גלי דעתיהן שכוון ב
בראשונה לשם תשלומין ובשנייה משום ח'בתו
ואין לו להקדים איתה של תשלומין לחובת הזמן
וצריך להתפלל פעם שלישיה בשביל אותה של תשל
תשלומין ואם הכדיל בשתיים או לא הכדיל בשום
אחר מהו יצא והג' בטעה ולא התפלל מנוחה בכל
אבל אם טעה והתפלל יח' ולא הזכיר של שבת כתב
ר' ז' אח על פי שלא יצא באותה תפילה דאילו נזכ
זכר מעורר יום היה צריך להתפלל שבע ברכות א
אפילו הכי לא יתפלל במוצאי שבת שתיים כיון שכב
שכ'ר התפלל יח' ברכות וחכמי פ'דבנציא היו
אוטרים כיון שלא יצא ירי חובתו כאיתה תפילה הוי
הוי כאילו לא התפלל וצריך להתפלל שתיים לערב
וכתב ארצי אבי ז' והדבר מובדע לכך היה אומר הר
הרב רבי יונה ז' שהכדיל לצאת ירי ספי' ולתפלל
אותה לערב בתורת גרבה ואין צריך לחר
לחרש בה דבר רביון
שמתפלל
איתה
מספך אין לך חידוש גדול
מות

דאמר רבי יוסי יהא חלקי עם מוצאי שבת בציפורי שהייתה יושבת בהר והיה גראה לחם יום גרול עד צאת הבוכבים ולכך היו מאחרין במוצאי שבת וממזמן יצאת שבת להיות מותר במלאכה הוא משישלים בין השמשות דר' יוסי והוא אחר ג' השמש השמשות דר' יהודה שהוא מהלך ג' חלקי מיל אחר ש שקיעת החמה כרי מהלך אלה ותק' אמה מותר בעש בעשיית מלאכה ומי' אנוס בגזון שצריך להחשיך על התחום לרבר מצוה יבול להתפלל של מוצאי שבת מפלג המנחה ולמעלה ולהבריל מיד ומיחו לא יבנה וברד על הגר' זגם אסור בעשיית מלאכה עד הלילה ונרסונו בפרק הפילות השחר אמר שמואל מתפלל א ארם של מוצאי שבת בשבת ואר' הברלה על חבוס רב צלי של מוצאי שבת בשבת וכו' ר' יאשיה וחיד מבדילי על הבוס דפי' רבי האי' זל' בגזון שחיה להם יין לח להבריל במוצאי שבת או שהיו צריבין להחשיך על התחום לצורך מצוה בגזון על עסקי מת אי בלה בי דבר פשיט הוא שלא יהו ממהרים להתפלל של מוצאי שבת בשבת אם לא בשביל אונס ופי' ר' זל' דטבירא להו דמפלג המנחה ולמעלה הוי זמן תפילה ערבית הילכך חיו מתפללין וממתינין מלקרות ש שמע ער צאת הבוכבים אע"פ שלא היו סומכין גאול לתפילה לא היו חוששין ביוז שחיד אנוסיו ונתב הריו ג' זל' ביוז שנהגו כל ישראל ברבנו שאין מתפללין ערבית אלא משחשיכה אין להתפלל של שבת בע"ש ולא של מוצאי שבת בשבת ואין לקרש ו ולהבריל אלא בבניסת היום ובציאתו בין יין מצוי בין אינו מצוי וקרש איפשר בפת והברלה איפשר למחר וקריון ט' בבביתיה ומתפללין יח

הבוס במוצאי ט' באב והיב' שיש לו בוס שאין צריך לחזור ולהתפלל מיד בשיסיום הבירה אין לו לחז לחזור אח על פי שלא פתח בכרכה שלאחריו וחר' אלחזנו בתב' כל זמן שלא פתח בכרכה שלאחר חוזר וכן בכל הדברים שאין צריך לחזור בשבילם בגזון על חגיגים בחנכה ובפורים ויעלה ויבא בליל יו"ט ועציו דר' זל' בתב' שאפילו אחר שפתח כבר בכרכה שלאחריו חוזר אם ירצה ועשה בו מעשה וחר' לאחר מורים ברבר שאם לא אמרו אין מחזירין אותו וארבי אבי' זל' בתב' דלא מסתב' כלל ביוז שאם עקר רגליו אינו חוזר לראש גם אם סיים הברכה אינו חוזר לעבודה ואיפשר דר' זל' היה מפרש א אין מחזירין אינו חייב לחזור אבל אם ירצה חוזר ומי' גם זה יתכו' שאם סיים תפילתו שיבול לחזור ל לראש דלא גרע מתפילת גרבה אבל באמצע תפילה ביוז שאינו חוזר לראש גרא' לי רחוי הפסק אם חוזר עב

ונהגין

לומר ויהי
זוהי צופ
לפי שחז

מזמור של ברבה שכו בידך משה רבי' ע"ה לישראל ב בשעה שסיימו מלאכת המשכן ונהגין לכפול בסוף אורך ימים אשביעו שיעל ירו' בן גשלם השם היוצא ממנו ואמר סדר קדוש לפי שהוא זמן חזרת דשעים לגיהנם ששבתו בשבת ועל כן מאריבין בע בעניני תפילות בי ממתינין להם עד שייסיימו בג בנסיה אחרונה של ישראל תפילתם ועל כן זוהגין במקצת מקומות להאריך בויהי גועם וסדר קדוש וכן כתב רב עמרם זל' מה שנהגו לומר ויהי גועם וקרש וסירא ולומר בענימה ובאריכות גועם ב באסוקי שבתא כרי שיתרו ישראל בהשלמת סדרית כרי להאריך לרשעים מלחזרה לגחיצם דבמוצאי שב שבת גועם הממונה על חרוחות חזרו לגיהנם שב שכבר חשלימו ישראל סדריהם ומתחילין בואת קרוש לפי שאין גאולה בלילה ונהגין באשכנז בשאין אומרין ויהי גועם בגזון שחל יום טוב באמצ' השבוע אז אין אומרין גם כן סדר קדוש וכן כתב רב שר שלום אין אומרין ויהי גועם אלא ממוצאי ש שבת לחול ולא ממוצאי י'ט' ואפילו חל י'ט' באמצע שבת או צום ביסוד רליבא ששה מעשה יריגו אין לו לומר ויהי גועם במוצאי שבת ביוז ראמר ומעשה יר ומעשה יריגו תרו זימניה בעיגן שיתא זמי' בולה ר וחולא וכל חיבא רליבא ויהי גועם אין אומרין ס סדר קדוש ואין זוהגין בז בספיר אלא מתחילין ס בסוק אורך ימים וגז' ואתה קרוש וכול ומבריל ש' לחוציא מי' שאין לו יין שידצא בזה יד' חוכתו ר דאע"פ שמברילין בתפילה צריך להבריל על הבוס ורגילין להזכיר אליהו הצביא ופי' בעל המנהיג הס' לפי שהוא עתיר לברש הגאולה ואיתה בעירובין מ מובטח להם לישראל שאין אליהו בא לא בע"ש ולא ב ב'ט' ועל כן אנו מתפללין ביוז שעבר השבת ויכול לבא שיבא ויבשרנו ונהגין לומר פסוקי של בר' בגן יפתח לך רג' כרי שיתכרבו במעשה ירוחם

ואומר

הברלה בה
בחזון הרע
ועל כן אין

מתפללין הביגנו במוצאי שבת מפני שצריך לומר ח הברלה בחזון הרע ואם טעה ולא הבריל בתפילה אין צריך לח' דר' מפני שצריך להבריל על הבוס דק דק' המבריל בתפילה צריך שיבריל על הבוס והמ והמבריל על הבוס צריך שיבריל בתפילה ואם ט' זכ בבוס בגזון שטעם קורם שהבריל צריך לחזור ול ולהתפלל ולהבריל בתפילה אע"פ דק' טעם מבריל פי שיכול להבריל על הבוס אחר שאוכל ממ' ביוז ש שאכל באיסור קריגו ביה טעה וצריך לחזור ולהת ולהתפלל ואם צובר קורם שומע תפילה בתכח הרמב"ם זל' יש מי שהורה שמבריל בשומע תפילה בתב' בה' ביוז שהטעם שאין צריך לחזור ולהתפלל מפני שמבריל על הבוס אין לו בוס צריך לחזור ולח ולהתפלל ובתב' הר' זל' אח' אם אין לו בוס הלילה וירודע שיהיה לו למחר אין צריך לחזור ולהתפלל א אלא אם כן סבור שאת למחר לא יהיה לו ולפי זה א אח' בט' באב שחל להיות באחר בשבת אם טעה ולא הבריל בתפילה אין צריך לחזור ביוז שמבריל על

ש'יסית וזמנה משחציע זמן המנחה והיונו מש
 נשש טעור וזמנה ולמעלה ולא קורם הילכה אור
 ש'פסיקין בסעודת הבקר לח'קה לשנים ונעוין ל
 לא הגיע זמן המנחה אינם מקיימין מצות ה' סעוד
 סעודות אבל אם הגיע זמן המנחה יכולין לעשותה
 מיר אחר סעודת שחרית וכן היה עושה ארזי אבי ז
 ז' היה מבקר ברבת המזון והיה גוטל ירוד ומ
 זמברד עליהן ומביר המוציא והיה אומר שידר ט
 ט'ב לעשות כן ביון עצמשה סעודה הבקר ער אחר
 המנחה דאם לא היה עושה מיר השלישית לא היה י
 יביל לאכול אחר כך אלא אכילה גסה וד'ת ז'ל הג
 הגהיה שלא לאכול בשבת בין מנחה לערבית משום
 דאיתמר נמדדש כל דשיתה מים בשבת בין השמש
 השמשות כאילו גזול המתים ועל כן הנהיג לעשות
 סעודת שלישיית קורם המנחה והרמב"ם ז'ל כת
 הו'ד לבית המדרש וקורא ער המנחה ומתפלל מנח
 ואחר כך קובע סעודה וצראה ודבוי ערוה טפי דבוי
 דביון שהגיע זמן המנחה אחר לאכול עד שיתפלל
 ובתב הרמב"ם ז'ל שגם בסעודת שלישיית קובע על
 היון ובוצע על שתי כבודות וארזי אבי ז'ל לא היה מ
 מוכרר על היון קורם גשום ואיתקש יום ללילה לע
 לענין קיורט מה לילה הגי בחד זינעא אהיים סגי
 בחד זינעא אבל היה בוצע על שתי כבודות ואיחא ב
 במכילתא דב'עודה שלישיית צריך לפחות בכר אחר
 שלם משום דביום הששי ירד לכל אחר שני עמרים
 דמכל עומד עשו שתי כבודות הרי ארבע לשני עמרי
 אבל אחר בעש ואחר בליל שבת ואחר בבקר צסאר
 ל'בכר שלם לסעודה שלישיית ווא שיכול להשל
 להשלים סעודה ג' במיני תדמיא פי מאכל העשוי מ
 מה מיני רגו בראמר גבי סוכה לרבי אלעזר שצריך
 ל' סעודות בסוכה ואם השלים במיני תדמיא יצא
 וד'י ז'ל היה אומר ביון דילפינז' שלשה סעוד
 בעודות משלשה פעמים חיוס דבתיבי גבי מן צריך
 לעשות כפת

סדר המנחה אדמ' ש
 ש'ע אשרי ובאל
 לציון וקריש ו

ואמר פסוק ואני תפילתי על המדרש ישיתו ביו
 יוסבי שער דבתיב כתיבה ואני תפילתי אמר דוד ל
 לפני הקב"ה רבונו של עולם איז אומה זו כשאר אר
 אומות האומות בשסותין ומשתכרין הדלכין ופוח
 דפוחין ואני לא כן אלא אח על פי ששתינו ואני ת
 תפילתי לך ה' ובספרד גוהגיו לכופלך ואין גוהגו
 בד באשכנז ובצרפת ומוציאין ש'ת כדאיתא ביה
 בירושלמי עזרא תיקן להם לישראל שיחו קורין ב
 בהורה בשבתות במנחה בשני ובחמשי דתנן בפרק
 הקורא את המילה בשבתות במנחה בשני ובחמשי
 קורין ג' אין פוחתין מהם ואין מוסיפין עליהם ו
 ואין מפטירין בגביא וקורין עשרה פסוקין מפרש
 הבאה דתניא במגילה פרק בני העיר במקום שפוס
 שפ'ס'קין בשני שם קורין בחמשי דברי ה'מאיר ה'
 יחיד אומר במקום שפ'ס'קין בשבת שחרית שם קר
 קורין במנחה בשני ובחמשי ובשבת הבאה והבי תו

הילכתא ומתפללין שלש ראשונות ושלש אחר
 אחרונות וקרושת היום באמצע אתה אחר וכול' וי
 ויש בו ג' תיבות כמו שיש בפרשת זכור את יום הש
 חשבת ערו ויקרשהו מן בעמד ישראל גוי אחר אית
 במדרש שלשה מעירין זה על זה הקב"ה ישראל ושבת
 הקב"ה וישראל מעירין על שבת שהוא יום מניחה
 ישראל ושבת מעירין בהקב"ה שהוא אחר הקב"ה וש
 ושבת מעירין בישראל שהן יחידים באומות ועל פ
 פי זה נתקן אתה אחר מה שתקנו בשבת ג' עניו
 עניו תפילות אתה קרשת ישמח משה אתה אחר
 דב'ט לא תיקנו אלא אתה בחדתנו מפני שאלו ג' תפ
 תפילות תקנום כנגד ג' שבתות אתה קרשת כנגד שב
 שבת בראשית כמו שמוביח מתיבו ישמח משה כג
 כנגד שבת של מתו תורה דלכולי עלמא בשבת נתנה
 תורה אתה אחר כנגד שבת של עתור וזוהגיו בב
 בכל המקומות לדמר שלשה פסוקין של צירקת
 דכת רב שר שלים ז'ל הטעם שתקנו צרוק היון על
 שמת משה רבינו יצ' באותה שעה וכן ג'הגו עלאל
 לקבוע מדרש כיון שתי התפילות משום חכם שמת
 כל בתי מדרשות בטלים ומזה הטעם גם כן הגהיג
 ד'ת ז'ל שלא לקבוע אז סעודה ויש מדרשים שמובו
 שמוביחי שלא מות באותה שעה ומה שאומ' צרקה
 בשביל הרשעים שחוזרו לנהיגם במוציא שבת
 ונהיגין בספרד לימר תחילה צרקה וצירקת צר
 צ'קתך וכאשכנז אומרין צרקה בחרה אואחר
 ואחריו צרקה צרקה לעולם וזה צבון יותר שבזה
 הכור בתול' בסדר תילים וניהגין באשכנז ל'מ
 פרקי אבות גמחה ובספרד אומר' אותם בשחרית
 טעה ולא התפלל מנחה בשבת מתפלל ב
 במוציא שבת שתים על חיל מבדיל בראשונה שיש
 להקדים אותה שזמנה עתה ואינו מבדיל בשנייה ש
 שהיא לתשלומין של שבת ואם לא הבדיל בראשונות
 דהבדיל בשנייה שנייה עלתה לו ראשונה לא עלתה
 לו דכיון ולא הבר ל בראשונה גלי דעתי הקשיוון ב
 בראשונה לשם תשלומין ובשנייה משום ח'בתו
 ואין לו להקדים אותה של תשלומין לחובת הזמן
 דצריך להתפלל פעם שלישיית בשביל אותה של השל
 תשלומין ואם הבדיל בשתיים או לא הבדיל בשום
 אחר מהו יצא והמ' בטעה ולא התפלל מנחה כלל
 אבל אם טעה והתפלל יח' ולא הזכיר של שבת כתב
 ה' ז'ל אח על פי שלא יצא באותה תפילה ואילו ג'וב
 בזכר מ'עוררים היה צריך להתפלל שבע ברבות א
 אפילו הכי לא יתפלל במוציא שבת שתים ביון שבב
 שכר התפלל יח' ברבות וחכמי פ'דבנציא היו
 אומרים כיון שלא יצא ידי חובתו כאיתח תפילה הוי
 חוי כאילו לא התפלל וצריך להתפלל שתיים לערב
 ובתב ארזי אבי ז'ל והדבר מוכרע לכך היה אומר הר
 הרב רבי יונה ז'ל שהצבין לצאת ידי ספיק' ולהתפלל
 אותה לערב כתיבת גרנה ואין צריך לחר
 לחרש בה דבר דביון
 שמתפלל
 איתח
 מספך אין לך חידוש גדול
 מזה

אינו עשוי להאיר ולכסות אחר שגשפו או נעשה לח
 להאיר ומברכין עליו גר של בית הבכשת פיר
 רש"י ז"ל אם יש שם ארם חשוב אין מברכין עליו שג
 שנעשה לכבודו ולא להאיר ואם אין שם ארם חשוב
 מברכין עליו דגם איפכא ובשיש ארם חשוב מברכ
 מברכין עליו שנעשה להאיר לו ובשאינו ארם חשוב
 אין מברכין עליו שלא נעשה אלא לכבוד שכינה
 דאם יש שמש שאוכל שם בכל ענין מברכין עליו ש
 שנעשה להאיר לו והוא שלא תחיה לבנה זורחת ש
 שאם יש לבנה זורחת אז אין צריך לאורח ולא נעשה
 אלא לכבוד אין מברכין על אור של מתים שאי
 עשוי להאיר הילכך מת שחיו מוליכין לפניו זר אל
 אלו הוציאוהו ביום והוציאוהו בלילה בגר אין מ
 מברכין עליו ביום שגם ביום היו מוליכין לפניו אב
 הוא לכבוד אע"פ שצריכין לו בלילה ובל שאין מול
 מוליכין לפניו ביום אם הוציאוהו בלילה בגר מב
 מברך עליו שאותו הוא להאיר וסומא בתכ אם
 אבי העזרי שאין לו לברך דחא אין מברכין עליו ע
 ער שיאיתו לאורו ובמה אמר עולא ער שיכיר בין א
 איסר לפגיון אלמא כל זמן שאינו נחנח כשיעור ד
 זה אין לו לברך היו יושבים בבית המדרש והב
 והביאו לפניו אור אחר מברך לכולם

נוסח

החבדלה באי אמנה המבריל
 ביו קרש להו

לחול דבין אור לחשך בין ישראל לגוים בין השני
 השביעי לששת ימי המעשה באי המבריל ביו קרש ל
 לחול ירושלמי ז"ל אחר ההבדלה החל עלינו א
 את הימים הבאים לקראתינו לשלום ותשמיענו ב
 בחם ששון ושמחה והגיענו ולמרנו ועדנינו אמ
 אמן צריך שיתנו עיניהם בכוס ובגר בסדר רב
 עמרם ז"ל מביאין לו כוס ודאבוקה של אור ומברך
 בורא פרי הגפן ובורא מאורי האש ומבריל בין קר
 קרש לחול ואומר השבעת אגאמשבעא ע
 עליך בותח שר של שכחה שתסירלב סיפוש ממני ו
 ותפליה על טוריא רמתא בשם שמא קדישהא
 ארימס ארומיעס אנסיסאל ופתחאל ונח מצא חן
 בעיגיה ויהי רור בכל דרבינו משביל והעמו ואומ
 שיר העולות וגומ' אשא עיני על החרים וגומ' ברא
 בראשית ברא אלהים וגומ' ח' צבאות עמנו וגומ' אח
 אהינו ואחי אבותינו החל עלינו את ששת ימי המעש
 הבאים לקראתינו לשלום חשובים מכל חסא ומשע
 ומנזקים מכל עין ואשמח ורשע ומרובקים בתלמן
 תודתיר וחנננים רעה וביצה והשכל מאיתך ותשג
 ותשמיענו בהן ששון ושמחה ולא תעלה קנאתינו ע
 על לב ארם ולא קנאת ארם תעלה על לבנו וכל חי
 היועץ עלינו ועל עמך ישראל עיצה רעה בסלו ובס
 ובטל עצתו ברכתיב ח' הפיר עצת גוים וגומ' עוצר
 עצה והופר וגומ' רבות מחשבות בלב איש וגומ'
 ביה צבאות יעץ ומי ימר וכל היועץ עלינו עיצה ש
 טיבה קיימו וקיים עצתו באמור וחננתי את אשר
 אררו וריחמתי את אשר ארחם ברוך המסיר עי
 עיצות רעות מעלינו ומעל עמו ישראל ומקיים על

עלינו עצתו ועצתם של צריקים לטובח ברוד שלא
 עזבני כן ח' אהינו אל יעזבנו ואל יטשינו ואל יכל
 יבלימנו ואל יחפירנו לא בעולם הזה ולא בעולם
 הבא ועם הצריקים נפטר בשלום הנח אל ישעיה
 אבטח ולא אפחד וגומ' ושותח מלא לוגמיו ומט
 ומסעם לכני ביתו ורם ז"ל כתב אין צריכין בני ב
 ביתו לטעום מכוס של ברבח וכתב עור רב עמר
 עמרם ז"ל אנו צוהגין לחטיל מים בכוס של ברבח ל
 לאחר ששותין אותו ושוספין אותו ושותהו וש
 ושטעגו מרבותינ ז"ל שמצוח לעשות בו לפי ששורר
 מצוח מעכבין את הפודענות ומח שישתייר מן המ
 המים מטילין על ידינו ומעבירין אותו על עינינו ו
 לחבב המצוח אסור לאכול שום דבר או אפ
 אפילו לשתות יין או שאר משקין משתחשך עד שיב
 שיכריל בין בלילה בין למחרת ומים מותר לשתו
 אבל אם היה יושב ואוכל מבעור יום וחשכה לו אין
 צריך להפסיק ואם היה יושב ושותח וחשכה לו
 אין צריך להפסיק טעח ואכל קורם שיכריל מב
 מבריל אחר כך שבח ולא חבדיל במוצאי שכת בת
 הגאון ז"ל שאינו יכול לחבדיל אלא כל יום ראשון ו
 ולא יותר ובו כתב הר"ן ג"זל והתוספות בחבדו ש
 שמבריל עד יום שלישי וכן כתב רב עמרם ז"ל
 ודוקא ברא פרי הגפן והמבריל ביו קרש לחול אב
 אבל על חבשמים והאש אינו מברך אלא במוצאי שב
 שכת בתב כהג' חמ' ומבריל ביום ראשון דלא ס
 טעים מידי אבל טעים מידי לא ואע"ג דק"ל טעים ס
 מבריל חמ' חיבא דאבריל לאורתא אבל אי מבריל
 למחר אי טעים מידי אינו מבריל ואיני יור
 יורע מה יש בין לילה ליום לענין אם טעם מבריל
 המבריל על היין על שולחנו פוסר היין שכת
 שבתוד המזון שאין צריך לברך וגם צריך לב
 לברך ברבח אחרונה על כוס של הבדלה דאם אין ל
 לו אלא כוס אחר והבריל עליו בסבור שיביאו לו יין
 יותר ולא הביאו לו וביוד ברבח המזון בלא כוס צ
 צריך לברך ברבח אחרונה על הכוס של הבדלה וא
 דאפילו לסבית ארני אבי ז"ל שבתכתי למעלה גבי ק
 קדוש שאין צריך לברך אחר כוס של קדוש הבדלה
 שאני שאינו צורך סעודה וכתב הר"ם ג"זל שצרי
 ליזהר שלא יביא הלחם לשלחן עד אחר ההבדלה ו
 ואם הביאו פורס עליו מפה ומכסהו לפי שהוא מ
 מוקרם בפסוק וצריך להקדימו אם לא יבסנו

אסור

לעשות שום מלאכה קוד קורם שיכרו

ומיחו אפילו לא אמר אלא באי אמנה המבריל בין קר
 קרש לחול שרי וכתב רב עמרם ז"ל ודוקא אם רוצח
 לעשות מלאכה קורם תפילה אבל לאחר תפילה א
 אין צריך לברך אח על פי שלא חבדיל על הכוס וכן
 פי רש"י ז"ל ופי' עור אפילו אמר המבריל ביו קרש ל
 לחול שרי בלא ברבח אבל מלשון ארני אבי ז"ל משג
 ח' שהבריל כתפילה אסור במלאכה ער שיכריל א
 אפילו בלא כוס ויאמר באי אמנה המבריל בין קרש
 לחול שצריך לו ער חזרת שם ומלכות וכן בתם

פרי הגפן על כוס יין שלם שלא יהא פגום ואם אין
 לויין איתא בפירקין אליעזר א"ל מונא ביצה אדם
 חייב להכריל מקרב ירו לאור הגר ואומר בירא מאן
 מאורי האש וביון שמרתיק ירו מן האש אימ"ל ב"א
 א"מ"ה המכריל בין קרש לחול ואם אין לו יין ול
 דלא שמן לגר פושט ירו לאיר האש ומסתכל בצפרג
 בצפרגים שהם לבגית מן הגוח ומכרר בורא מאורי
 האש ואם היה ברר פושט ירו לאור הבורגים ש
 שהם מן האש נכרד בורא מאורי האש ואם נתק
 נתקדרו שמים בעבים תולש אכז מן הארמה וא"ל
 המכריל בין קרש לחול וכחב רב עמ"ס ז"ל ואג
 דאגו לא סביראלך הכי אלא איז מכרילין אלא על ח
 היין דאפילו על הפת איז מכרילין וכן פירשו התו
 הת"ס שאין מכרילין על הפת אכל מכרילין על ח
 השבר אם הוא המר מריצה והגאונים ז"ל כתבו
 אח על פי שאין מכרילין על הפת אם חל י"ט במוצא
 שבת מכרילין עליו ביון שוקרשין עליו הקרושערי
 עיקר ואגב הקרוש מכרילין גם כן עליו דא"ל הר
 הראש ז"ל כתב שיותר טוב לעשות ההברלה והקידו
 שתיהן על השבר ומי שאין לו יין ומצפה שיהיה
 לו למחר לא יאכל ער שיכריל ואם אין לו אלא כוס
 אחד ואינו מצפה שיהיה לו למת גויטב יותר שיא
 שיאכל קודם שיכריל דיברר ברבת המזון ואחר כך
 יכריל עליו בסדר ההברלה ממה שיכריל עליו ויבר
 ויברך בלא כוס שברבת המזון טעונה כוס ר' צדוק
 אומר כל מי שאינו מכריל על היין במוצאי שבת או
 שאינו שומע נאחריים שמכרילין אינו רואה סימן
 ברכה לעולם אכל המכריל על היין או שומע נאח
 נאחריים שמכרילין הק"ב קורוהו קרוש דעשהו סגו
 סגולה שנאמר וזיהיתם לי סגולה מבל העמים וא"ל
 דאבריל אתכם מן העמים וא"ל יוחנן שלשה מצוחלי
 העולם חבא הדר בארץ ישראל והמגדל בניו לתלפ
 לתלמוד תורה והמכריל על היין במוצאי שבת זח
 ד"א דשיר מקדושה לאברלת הילכך מאן דאית
 ליה חר כסא ולית ליה שיעור קידושה דאברלתא שב
 שביק ליה לאברלתא וקדושה מקדש אריפתא דבי
 תקינן רבנן אברלתא אחמרא תקינן דגר חגובת
 ויין להברלה גר חגיכה ערית דאיפשה לאברולי בת
 בתפילה

וסמיר ליה תחת הסלפד יעלה הדס ויש צותניו ס
 טעם לרובד ביון דאית עכור ביה חרא מצוה של הלול
 הלולב צעכיד ביה מצוה אחריתי בדאיתא בעירובי
 רב אמי ורב אסי ברמקלע לחו ריפתא רעירובא חור
 מכרבי עליה אמרו הואיל ואית עכור ביה חרא מצוה
 רעירובא צעכיד ביה מצוה אחריתי וכתב ח"א
 אפרים אנו אינו מברך על הדס שרטה שלכם יבש ו
 ואין בו ליחלוחית של ריח ויש לו זכויות קטנה זב
 ובה מיני בשמים ועליה אינו מברך ע"כ מיהו ג
 נחגו בכל המקומות לברך על הדס ומנחה אבותינו
 תורה וכתב עור הראב"ד ז"ל מי שאינו מריח ומכרר
 על הבשמים הוי כרוב לבטלה דאח להוציא בניו כי
 ביתו אינו יכול ולא רמי לקדושה דאברלתא וברכת
 הפוציא של מציה שהן חובה אבל זה אינו אלא מצח
 מנחה בעלמא ול"נ שהרי פירס ארס פרוסה לבניו כי
 ביתו אז על פי שאינו איכל עמיהם והת מאי חובה
 איכא זכן הורח לי א"ל הראש ז"ל

ומברך

על הגר בורא מאורי האש
 אם יש לו ואין צריך לחז
 לחזר אחריו שאין מברכי

עליו אלא לזכר השברא האור במוצאי שבת ומצוח
 מן המיבחר לברך על אבוקה וצוחגין להסתכל בצ
 בצפרגים והכי איתא בפירקין ר' אליעזר דסמך מיהא
 דתנו אין מברכין על האור ער שיאותו לאורה וכמה
 אמר עולא ער שיכיר בין סלע לפוגריון ועל כו מס
 מסתכלין בצפרגים לראות שיכול ליהנות ממנו ול
 דל ביר ביו מטבע למטבע כמו שיכיר בין צפורן ל
 לברך וכן כתב רב עמרם ז"ל אמר רב צדוקאי בב
 בבירא מאורי האש כך עושין בשתי ישיבות מביטו
 לכפות הידים כרי שיהנו מן הגר ואמר רב האי
 ברכת האור חובה על מי שמכיר בין שני דברים שאין
 גברים וצחגו הראשונים להביט בשטרטוי חכמים
 ער שיכיר ביניהם מפני שהן מצוינות ושמענו
 מירקנים שאמרין שיש בשטרטוי פיסת היר סימן לח
 להתברך בו ועור מנחה אצלנו להביט בצפרגים ו
 דאמר מפני שהם פרות ורבות לעולם ואי לא מת
 מתמי ליה כוס בשיראה האש ונהגים לאור מברך ב
 בורא מאורי האש אין מכרין על אור של ע"ז וא"ל
 מכרין אלא על אור ששבת ממלאכת איסור הילכ
 איז מכרין על אור של גוים וגוי שחוליק מישראל
 או ישראל מגוי במוצאי שבת מכרין עליו אבל גו
 גוי שחוליק מגוי אין מכרין עליו היה הולך חוץ
 לברך וראה אור אם רובו גוים אין מכרין עליו דא
 דאם רובו ישראל או אפילו מחצה על מחצה מכרין
 עליו אור שהורלק בשבת לידולת או לחולה מ
 מכרין עליו ביון שהורלק כהיתר וכן עשית שח
 שהייתה ד לקת והולכת מעש מכרין עליה במוצא
 שבת מכרין על אור היוצא מן העצים ומן האב
 חאבנים אח על פי שאין מכרין עליו במוצאי י"ח
 גחלים שביערוה כל כך שאילו מכנים קיסם ביניהם
 הוא גרלק מכרין עליו והם שעשוין להאיר ואם
 עין בוערות כ"כ אין מכרין עליו אור של לבשן
 בתחילת שריפת האבנים אין מכרין עליו שאו איג

ומברך

על הבשמים
 אם יש לו
 ואם אין לו

אין צריך לחזר אחיהם שאין מכרין עליהם אלא
 להשיב את הגפש שהיא בואכת מיציאת שבת
 דאין מכרין על הבשמים של בית הנסא ושל מתים
 דלאו לריח עבירי ירושלמי הא דתימא כשניתג
 בשניתגין למעלה ממטת של מת אבל צתוצי למסח
 מכרין שאני אומר לכבוד חיים הם עשוין ואין מ
 מכרין על בעמים של גוי וסתמו לע"ז וצהגו לברך
 על עליו הדס וסמך לרבר כל שזעיר שבת מחללו וסמ

מותר לו לילך בהם וחיגר שאינו יכול לילך בלא פ
מקל מותר לו לילך בו אפילו אינו קשור בו אבל
אם איפשר לילך וזלתו ואינו גוסלו אלא להחזיק ע
עצמו אסור מי שהוא אסור ובבלים ברגליו מן
מותר לצאת בהם ולא משוי הוא ולמישלה צמי לא
חיישינן לפי שהן תקועי יפה אין יוצאין בבסא
פי שיושב בבסא ובני ארם גרשאין אותו אחר האיש
ואחר האשה ואם רבים צריכין לו מותר ובלבד שלא
יבתח שלא ישים כל אחר יוד על כתף חברו והבסא
על זרועותיהן ואין יוצאין באקסטמין וח
והוא במין המור שעושיין הלוצין דגראח בדובב על
עליו והוא גושאן והולך ברגליו ולא בקשורי ו
דחן עצים גבוהין ויש בהם מושב לבח הרגל והולך
והולכין בהן בטיט ולא בפראמי והן במין צורת פ
פרצוח שנותנין על הפנים להפחית החינוקות
אין יוצאין בתיבה וקוף ומחצלת מפני הגשמי אבל
יוצאין בשק דיריעה וחמילת פי מיגי בגדים גסים
יוצאין במור וספוג שעל המכה לפי שהן מרפאין
הילכך הוי כמו תכשיט וכן יוצאין בקליפת שום ו
וכגל או באספלגיה ומלוגמא ורטייה שעליה ואם
נפלו מעליה לא יזירם וכש לא יתנם לכתחילה
אבל אסור לברוא קוף או משיחה על חמכת ולצאת ב
בו רביון שאינם מרפאין הוי משוי אבל באגוד שקו
שכורד על הרטייה שלא הפול מעליו יבול לילך בו
וקשור ומתירד בני מלבים וכן כל אים יוצאין
בוגין הארוגין לחם בכסותן ואם אינם ארוגים לא
יוצאין במיני עשבים שקשורין אותם בקשרים ור
ותולין אותם לרפואה אין יוצאין בקמיע שאינם
מומחה ואם הוא מומחה יוצאין בו לא שגא איתג
איהמחי גברא ולא קמיע בגון שכתב לחש אחר בג
איגרות ורפוא שלשתו דאתמחי גברא לאותו לחש
בכל פעם שיכתבנו אבל לא שאר לחשים וגם איז ח
חקמיע מומחה אם יכתבנו אחר לא שגא איתמחי ק
קמיע ולא גברא בגון שכתב לחש באיגרת אחת גר
ויפא בג' פעמים שאותה איגרת מומחה לכל ארם
וכש איתמחי גברא וקמיע בגון שכתב לחש אחר בג
איגרות וכל אחת חועילה לג' אגשים או לארם אתר
שלשה פעמים איתמחי גברא ללחש זה בכל איגרת
שיכתבנו חותמתו איגרות הלל לכל ארם
אבל אם כתב שלשם קמיעים לארם אתר ורפוא של
שלשה פעמים לא איתמחי גברא ולא קמיע

אבל כל לחש מותר ואין בו משום דרכי האמורי
מי שיש לו מכה בפרסת רגלו וקושר עליה מטבע ל
להגין עליה שלא יגח ברגלו וגם יש בו משום רפוא
מותר לצאת בו אין יוצאין בסגול המסומר לא
שגא שבת ולא שגא יט' ובגמרא מפרש צורתו זכנת
מסמרים יש לו ואינו מצוי לגו לבד לא הארכתי בו
ואילו הסגולים שלנו המסומרים אינו בכלל זה דמ
ומותר לצאת בהם וממ' גהנו בהם איסור ואין להם
לפרוץ גרר היוצא בסלית מקופלת פי לאחר שנ
שנתנה על ראשו מגניח שוליה ומקפלת על כתיפו
או במעית הצדדיו בסריגו חייב וכל שאינו לח
להתנאות כגון שמקבץ שני קצותיה על כתיפו כרי
שלא יעכבוהו מלילך או שלא יעכבוהו מעשות מלא
מלאכתו אסור שאינו ררך מלבוש וכל שהוא להתנא
להתנאות ררך מלבוש הוא ומותר יוצא ארם בס
באורד המקופל לו על כתיפו אה על פי שאין צימא
בריכה לו על אצבעו הבלגין יכולין להכיא סרי
סריגין המסתפגים בהם ררך ר' ררך מלבוש והוא
שיבסח בו ראשו ורובו שבגיתא והוא סודר גרול
שתלוי לו בין כתיפו וראשו עטוח בו אם מכיאו רך
דרך ר' ר' צריך לקשור שני ראשיו למטה מכתיפו זה
עם זה שלא יפול גראשו לבין הקשין אסור ל
להביאם ברה' או בכדמלית ררך מלבוש ואם הם רבו
וכיגוציו שרי שתי חגורות זו על זו אסור והוי משוי
אבל שני מלבושים שרי ובג' התיר שני סרבליים
ואסר שני חלוקים בילה שיש בה רצועות שמות
שמותחין אותה בהן יכול לארם להתעטת בה ולצא
לרה' ואין הרצועות חשובות כמשוי שבטילות אגנת
הילכך מותר לצאת ברצועות התלדויות באבנט אח
על פי שאין חמנעלים קשורין בהן ולא חשיבו דבט
ובטלי אגב האבנט אבל אם הם של משי חשיבותו
ולא בטלי ואסור אם אין המנעלים קשורין בהן מ
מירי והוה אטלית שאינם מצויצת כהלכתה הוי הצ
הציויות משוי דחשיבו ולא בטלי אבל במצויצת
בהילכתה לא הוי משוי הילכך מותר לצאת בטלי
שלנו לרה' וחשיבו מצויצת כהלכתה אע"ג שאין ב
בה תכלת דקל איז תכלת מעבבת הלבד חרע
לר שהרי אנו מברכין עליהן וחל'מכס זל' היה מ
מתציה שלא לצאת בה וארני אבי זל' היה יוצא בה
כתב בלח' כל דבר שנמסק מן הכגר וראשו אחר
מתלכך כגון לולאית ואינו חשוב מותר לצאת בו
כובע אי לא עניהן גראשו אסור לצאת בו לרה' שמ
שמא יעקירנו חרות ואתי לאתויי ואי מיהרס שרי
אפילו אם הוא בולט טפה לרשי זל' ולרה' זל' אם ח
הוא בולט טפה אסור משום אהל אפילו בבית ואם
אינו בולט טפה מותר אפילו ברה' המוצאתם
תפילין בשבת בבזיון במקום שאיז משתמרין אם
יש בהן רצועות שאז ציכר שהן תפילין והן קשורים
שיבול ללובשו מנביסן זוג זוג ררך לבישה ער שמב
שמנביסן בולם היה מהן הרבה שלא יספיק'חין
לחנביסן זוג זוג יחשיר עליהם ער הלילה ואם יש
שמו שגורו שלא לחנית תפילין מכסן והולך לו א
אפילו אם הם מעטים ואם אין שמו אלא שירא לח
להתשיר עליהן מפני הליסירין ואינו חושש אם ימ

בהג' שצריך הזכרת שם ומלכות
 מקום שנהגו העושה מלאכה במוצאי שבתות ויט' א
 אינו רואה סימן ברבה ורווקא קורם הברלה קאמר
 בראיתא בירושלמי חגי נשי רגהיגו דלא למעבר עכו
 עבדתא בריש ירחא מצהגא באפוקי שבתא לאו מ
 מצהגא עד התפני סידרא פי ער שישלימו סדר הח
 חתפילה מצהגא יש צוהגין לומר בכל מוצאי שב
 שבת כל הפסוקים שמוזכר בהו איהו ואמר' שהו
 שהוא טוב לשכחה ויהיו רבין מצליחין כל השבוע
 לעולם יסדר ארש שלחנז במוצאי שבת אפילו אינו צ
 צריך אלא לבנות ברי ללוות את חשבת באכסגאי צב
 צבד

**אם באתי לכתוב מכל הלכות שב
 שבת תרבה עלי המלאכה**

כי הלכתא רבתי לשבתא והם לט' אבות מלאכות והו
 והולדותיהן ידועות ואיני צריך להאריך בהם ולא
 בשיעוריהן שלא נאמר שיעוריהן אלא לחיוב אבל א
 איסורא איתא בכל שחוא על כן לא אכתוב אלא רב
 דברים הצריכין ואסדר יחד דברים הרומין
 זאתחיל בהילוך על סדר הפסוק אם תשיב משבת דג
 דגליך היאך יהא הילוכו ובמה יוצא האיש ותיק
 ותיקון בגריו ובמה יוצאה האשה והעבר והבהמת
 ואיסור חפציו והריבור בהם והיתר חפצי שמים
 וטילטול בי מזה למרו חבמים זל איסור טילטול
 כיון שחוכר הגביא פה שלא יהא הילוך ושיחה של
 שבת בהילוך ושיחה של חול ביש שלא יהא טילטול
 של שבת כטילטול של חול בדי שלא יהא ביהם חול
 דיבא לפנות כל חפציו מפניו לפינה שהדי הוא ב
 בטל ויבקש דבר להתעסק בו ונמצא בטל משביתת
 שבת ואחר כך בגיין ואחל דצירה וקסירה וביש
 דבקשול וברירה וטחיגה ותיקון מאבל ארם ומאבל
 צהמה ודבר הניצוד בשבת לצורך גוי או לצורך יש
 ישראל או הביאו חוץ לתחום ושאר דברים שעש
 שעשאם לצרבו ורחיצה וסיבוח וכל רפואה ופיקוח
 צפש ויולדת וצרכי מילה והולדת בהמה ורפואתה
 דפנוי מקום לאורחים והצלה מפני הוליקה דמע
 דמעט מהלכות שבת בלא סדר וחילוק ארבע דשויר
 דמעט מריני חוצאה דרין קרפח סאתים או יתדר וע
 וענין מחיצות וכל דיניהם והכשר מבוי וכל דיניו ו
 דעירובי תחומין וכל דיניו

בתיב

אם תשיב משבת דג
 דגליך ודרשו חבמים
 זל שלא יהא הילוך

של שבת בהילוך של חול על כן אין לו לארם לרוץ
 בשבת בררד שעושה בחול אבל אם רץ לרבר מצוח
 בגון לבית הכנסת או ביוצא בו מותר בתב כסח
 בחורו המתענג בקפיצתם ומריצתם מותר ובן ל
 לראות כל דבר שמתענגים בו מותר לראותו
 חיה הולך והגיע לאמת המים יכול לרלג ולקפוע ע
 עליה אפילו אם רחבה שאינו יכול לחציה רגלו שני

שנייה קורם שיעקור ראשונה ומוטב שירלג ממה
 שמרבה בהילוך ואסור לעבור בה שלא יבא לירי ס
 סחיטה היה הולך לרבר מצוח בגון להקביל פג
 פני דבו או פני מי שגדול ממנו בחכמה יכול לעבור
 בה ובלבר שיעשה שגוי בגון שלא יוציא ירו מתחת
 חלוקסו ברי שזכור ולא יבא לירי סחיטה ואסור
 לעבור בה בסגולו דחיישינו דילמא גפיל ואתי לאת
 לאתויי אבל במגעלו מותר דלא גפיל ויש כל
 בלים שמגעו חכמים זל לצאת בהם לרה זה הבלל
 כל היוצא ברבר שאינו מתכשיטין ואינו ררד מלבוש
 והוציא בררד שרגילין להוציא איתו דבר חייב חט
 חטאת וכל תכשיט שחיא רפוי שאיפשר לו בק
 בקל ליפול אסור לצאת בו ואם יצא פטור ואשח
 לא תצא בתכשוטה שדרבה לשולפם ולהראותם
 חילכה לא יצא האיש בסיחוקשת ובתריס דאל' ורו
 דרומח ובבלים שאינו תכשיט ואם יצא חייב חטאת
 לפי שאינו ררד מלבוש ולא בשרין ולא בקשרא ולא
 במגפיים ואם יצא פטור שחו ררד מלבוש ולא י
 יצא בתפילין מפני שצריך להסירם בשיבגס לבית ח
 הבסא ולא יצא קסד במגעל גדול דילמא גפיל ד
 דאתי לאתויי אבל יוצא הוא בחלוק גדול שאינו גופל
 ממנו ולא יצא במגע אחר אם אלו מכה ברגל
 דלמא מחייבי עליה ואתי לאתויי אבל אם יש לו מ
 ברגלו יוצא באותו שאין לו בו מכה דחשתא ליה לא למ
 למיחש דילמא מחייבי עליה שרואין בו שאינו יכול
 לצעו המגע השני מפני מבת ולא יצא במחט התחוב
 לל בבגרו בין נקובה בין אינה נקובה ואם יצא פט
 פטור ולא יצא בטבעת שאין עליה חותם ואם
 יצא חייב ואם יש עליה חותם לרשי זל פטור ולך
 ולדת זל מותר דכל דבר שהוא תכשיט לאיש מותר
 ולא שידך ביה דילמא שליה ומחוי ליה אבל דבר ש
 שהוא תכשיט לאיש ולא אסור גם לאיש ובן דבר
 העשוי לתכשיט ולהשתמש בגון אותם מפתחות גא
 צאות של כסח במין תכשיט אסור שהרואה אומר לצ
 לצורך תשמיש חזא מוציא וחר מאיר זל התירו א
 אם הוא עשוי מכסח אבל לא בשל ברזל ונחשתו אפי
 עשוי לגוי ובסח כתב מפתח אסור אם אינו עשוי
 ברצועה מובלעה בתוך יר של מפתח אבל בשלשלת
 שיש בה קרס והקרס אחוז במפתח חלוקה יש אסור
 אסורין ויש מתירין פב ורעת ארני אבי זל להתיר
 לא יצא חייב במחט התחובה לו בבגרו ולא צ

נגד בקיסם שבאזנן ולא סורק במשיחה שבצוארו
 דאם יצא פטור ולא יצא הזב כביט שעושה להצילו
 מזובו שלא יטנ'בז ובן אשה צרה שקושרת בגר לפ
 לפניה שלא תתלכלך בדם גירוחה אסורה לצאת בו
 אם לא יהא סיגו עשוי במין מלבוש אבל אם קושרת
 בדי שלא יבאב לה הרם ולא תצטער מותר לצאת בו
 אין הקיטע יוצא בקב שלו פיגמי שנקסעה רגל
 דגלו ועושה לה כמין רפוס רגל והוקס בו מעט בר
 בדי לתת בו ראש שוקר ובן קסע שאינו יכול לילך
 כלל על שוקר אלא יושב על כסא וכשצטער ממקדמ
 צסמר על ירו ועל שוקרו ונרחה לפניו ועושה סמוכ
 סמוכות לראש שוקר אסור לילך בהם אבל קי
 קיטע שגורד שוקר ועושה סמוכות לאורך שוקריו מ

צוארה והבנה הלוי על לבו ולא בזמי האת א
אבל יוצאה בזמי האזן ולא תצא במחט שמחל
שמחלקת בה שערך אפי אם היא עשויה להתקשט בו
אבל מחט שמעמדת בו קשריה יכולה לצאת בו
ולא תצא במחט קרובה ואם יוצאה חייבת ובשאינ
קרובה לא תצא ואם יצאה פטורה ולא בטבעת
שיש עליה חותם ואם יצאה חייבת ובשאינ עליה ח
חותם לא תצא ואם יצאה פטורה ולא תצא בכוכ
בכונלאר ופי רשי זל ביקשא ורת זל פי בעין רידי
זבערוך פי בעין עטרה ולא בכובלת והוא קשי
של בושם שמתקשטת בו שז תוחבת פי אם גפול
אחר משיניה ומשימה אחר במקומו אם הוא של זחב
לא תצא בו ואם הוא של כסת או של ארם מותר
לא תצא במנעל הקרוע למעלה שגנאי הוא לה ופח
ומחכו עלה ואתי לאיתווי ולא במנעל הישיש
שטא לא יבא לידי מידתה אלא אם כן זיכחה ללכת ב
בו מאתמול שהוא לעירתה אבל איש מותר שאינו מ
מקפיד כל כך יוצאה אשה בחוטי שער בין אם
דחיסין עשוין משערה אי מעער חבירתה ואפילו
משער כהמה ובלבד שלא תצא זקונה בשל ילרה ול
ולא ילדה בשל זקנה והרמבם זל התיר ילרה בשל
זקנה ויוצא בחוצות אדרקטיפתא ומציץ פר
פרוגטל בלעז ואני המעתיק מצאתי פירוש חוליא
יוצעה שהוליו אותה בצואר משום עיו הרע עב
זכמור הקשור ומחורק באונה וממור שבסגולה הק
הקשור לה בעקבה וכתב בסה רבסגורל ומנעל
שלנו מותר אפילו נלא קשרה ולא גפיל מיניה ו
ומותר ליתנו למה חלה בשבת וממור שתקצה ל
לצירתה אפילו אינו קשור דביו שהוא מאוס לא חי
חיישינו דילמא שקלא ימתיא ליה אפילו יש לו בית
יר ובפילפל ובגזירותא מלוח ובזמנא לדרקנמו
שתתו לתור פיה ובלבד שלא תתגס לכתחילה בשב
בשבת ואם גפול לא תזויר וכתב בסה מי שישלוי רי
דוח הפה יכול לצאת בפלפל שבפיו ומסופק אי
יכול לתנו לכתחילה לא וכתב רי זל שיכולת
לצאת בכתי שקרים שקשורו במשיחה סביב שקרה א
אח על פישאינ המשיחה קשרה בהם ולא חיישינו
שטא ושתלשול למטה וכל מה שיכולה לצאת יכול
להתירו ביה ולא חיישינו דילמא מתיא ליה
ויוצאה בחצר גבול ובפאה זכרית פי קליעת שער
שקולעת בתוך שער אכל בל שאר הדברים שאסור
לצאה בהם בה אסור לצאת בהם גם בחצר אבל
רת זל פי דגם בשאר דברים מותרת לצאת בהם בחצר
בחדר אפילו אינה מעורבת אבל לא בכרמלית אלא
הנה להם לבנות ישראל שיהיו שונגות ולא מנידות
וספר התרומה חילק כל דבר שאסור משום דיל
דילמא שלפא ומחויא ליה אחרוהו אפילו בחצר אס
אטו רח לריון רלית ליה רחשירי אבל דבר שהוא א
אסור משום מצוי וברח אסור מן התורה אסור צמי
לדיון בכל מקום הבנות שנוקבין באזניהן ואי
זוהגין בהן גזמין ער שיגרלו ונותגין בהן חוסין ב
כרי שלא יסתנו הנקבים אם הם צנועים אסור ליל
לילך בהן ואם אינם צנועים מותר ויש שנותנים ב
בהם קיסמין דהם גם כן מותרין ואשה יוצאה וע

יעולה וחוא שמתעטפת כל ראנה חוץ מן הפנים
ויוצאה פרופה והוא שמתעטפת בטלית שיש בראשו
האחר דצועה וקדושת אהז או אבו שיהיה איתו לב
לכר בראשו השני ובירבת הדצועה באיזו או באכז
כרי שלא יפול הטלוי אבל על המטבע אסור לפרוח
רלאר בר טילטול הוא ולא מהני ביה ייחוד וכת
חמבם זל אם פרפה המטבע מאחמל מותר לצאת
בו ואינה יכולה לפרוח על האהז אם מכוונת כרי
להוציא האהז אבל יכולה לפרוח עליו כרי להוציא
לכרמלית ויוצאה באבן תקומה וכמשקל פי ח
חפץ ששקלו כגורה כרי שלא תפיל ואפילו לא יצתע
זתעכרה ערוך אסור לאשה שתעביר סרק על פה
כניה משום צובע ולא לבחיל עיניה ואסור לה
להיות קולעת שערך ולא להתיר קליעתו אבל יבר
יכולה לחלוף שערך

אית

העבר יוצא בחותם של מתכת לא שנא א אם הוא בכחזו או

בצוארו דביון שהוא חשוב ורבו פקפיר עליו חיישינו
דילמא מפסיק ואתי לאיתווי ואם הוא של טייט שא
שאינו רבו מקפיר עליו בצוארו מותר דאי מפסיק ש
שביק ליה דליבא למיחש דאתי לאיתווי משום דמיר
דמירתת מרה ביה שיאמר עליו שהוא רוצה להראות
שהוא בן חרין ולבר הסירו משום הכי לא מייתי
ליה ביריה שאינו סימן עכדות אלא כשהוא בבסיתו
או בצוארו ואם הוא בבסותו אסור דילמא מיפסד
דמירתת מרבד שיאמר שהסירו כרי להראות שהוא ב
בו חרין ומקפל טליתו כרי שלא יראה מקום החו
החותם שהוא ודומה לסלית מקופלת שחייב חסא
ארסי מצורה על שביחתי עכו"ל דחמ שמל ושביל
לשם עכרות וקבל עליה מצות הצדקה בעבר אבל
לא על וטבל אפילו קבל עליה מצות הצדקה בעבר
הריהוא אור תושב ומותר במלאכה בשבת ודוקא ל
לעצמו אבל אסור במלאכה דבר

בל

בהמה יוצאה כלה ש שזשתמרת בו אבל א אם אינה משתמרת בו

בצירחהא יתירתא חדי משוי רכו כל דבר שעושיין לח
לגבי לא תצא בו הילכך נאקה יוצאה בזמנא דפ
דפרדלא וחמרא לובא בפגא דפרדלא וגמל באיפס
באפסר וכו פרד וחמיר דכוס יוצא כרסו או באיפ
באפסר אבל לא בשתייהם ומותר לברוד חבל
האפסר סביב צוארה ותצא בו ומותר לטלטל ח
האפסר וליתנו עליה ואין בו משום איסור טילטול
שמוכן הוא לבהמה ובלבד שלא ישעו עליה
זבעלי השיר בגו כלבים של ציידים וחיזות קסצית
שיש להם במין אצורה סביב צוארם וטבעת קבועה
בה ומכניסין בה דצועה ומושבין אותה בה יכולין
לצאת בשיר הברוד על צוארם ויכולין למשכן בו
אילים יוצאים לכובים וחוא עור שקדשין להם חח
תחת אליהן שלא יעלו על הנקיבות והרחלות
שדעות והוא שקדשין אליהן בלפי מעלה כרי שי

שר

ימצאו בידו אם הם רבים מוליכו פחות פחות מדא
 אמות או צותנו לחבירו וחבירו לחבירו ער שמגיע
 לחצר החיצונה הבא להציל בליז מפני הרליק
 לובש בלמה שיכול ללבוש ועוסה בלמה שיכול לע
 לעסוח ופרשס וחוזר ולובש ומוציא מי ששרד
 בליו במים הולך בהם ואינו חושש שמא יבא לירי ס
 סחיטח ובששוחן פסק דבינו ניסים ששוחחו בחג
 בחמה שלא כגור העם דר' זל פסק ביון שאסור כג
 בנגר העם אפילו בחורי חדרים נמי אסור
 מסתפק ארם, באלוגתית ומביאם, בידו ולא חיישי
 חיישיגן שמא יבא לסחוס ולא ימכרנה לבלגין ש
 שחשוין על הסחיטח

המנער

סליתו מפ
 מפני של
 שעליו חי

משום ביבוס ודוקא בחרתי ואונכמי דבהגדר הוי הז
 הניעור יפה בעו ביבוס והוא שמקפיד עליו שלא ל
 ללובשו בלא גיעור אבל אם בציר חר מהני שרי
 הנוסל מהבגר קסמים וקשרים הנשארם בו מן דאר
 האריגה אם היה מקפיד שלא ללובשו עד שיטלם ח
 חייב חטאת מקפלין בלים בשבת לצורך שבת ל
 ללובשו בו ביום ודוקא בארם אחר אבל בשני בני
 ארם לא רהוי תיקון טבי ואפילו בארם אחר דווק
 בחרשים ולבגים והיינו כל זמן שלא רוחצו ולבגים
 שאין הקיפול מתקצן כל כך והוא שאין לו להחליח
 אבל ישנים או צבועים או שיש לו להחליח אסור
 מכבש שהוא בלי שכובשין בו הבגרים אחר הביסח
 והם שתי לוחות זה עלןזה והבגרים ביניהם של בע
 בעל הבית מתירין אותו לישול הבגרים מתוכו שזח
 שיהו לצורך השבת אבל אינו בובשן ליתנו לתיבו
 שיהו לצורך חול ושל אומן אפילו להתירן אסור מ
 מפני שהוא עשוי לתקן הבגרים ותחוב בחזקה וזה
 והתרתו רומה לטתירה אבל אם היה מותר והוא ע
 מכיר את בליו שבו שומטו מתוכו הלוק לאחר ח
 הכביסה הוא מקשה ומשפטיין אותו בירים לרב
 לרבכו מותר לעשותו בשבת שאינו מבויין אלא לרב
 לרבכו אבל סדר אסור מפני שמכויין לחצחו והוי
 במלכו טיט שעל גבי דגלד מותר לקצחו בין בקר
 בקרקע בין בביתל ואין בו גשום אשווי גומות אם
 מקצחו בקרקע ולא משום בניין בביתל והרמבם
 זל כתב מקצחו בביתל ולא בקרקע וארצי אכי זל ח
 התיר שניהם טיט שעל בגריו מבכסכו בפנים
 ביצר לוקח חבגרו ומשפטיין זה בזה אבל לא גחץ
 דרמי לליבון שמתלבן בכד ומגררו בצפורן או נסכי
 דהרפ זל הביא מן התוס והגמלח אבל יבש הוי סד
 טוחן אפג דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה אסור
 מדרבנן אין מגררין לא מצעל חרש ולא מצעל י
 ישן מפני שקולח העור והוי ממתק מותר לית
 ליתו מים על מצעל לסכסכו אבל אסור ללכסכו במי
 במים ובגר שיש עליו ליבלור אסור אפילו לסכ
 לסככו שזחו בכוכו אלא מקצחו בסמרטוט ורת
 זל כתב ולא אמריגן שרייתו זו היא ביבוסו היבא ש
 שהוא דרך ליבלור במו חמסתפג באלוגסית או ח

המקנח נמפח ומטעם זה התיר אשה שליבלר ה
 התינוק בגדיה במי דגלים שתטול ידיה ותקנחה ב
 באותו מקום לבסל מי דגלים שאין זה ליבון אלא
 דרך ליבלור וגם היא אינה מכוונת אלא לבטל מיר
 דגלים דאיתי בחוב על שם הרמ זל ולא אמר
 אמריגן שרייתו זהו ביבוסו אלא בכגד פשתן אבל
 לא בשל צמר ומטעם זה התיר ליתו מים על כג
 בגד צמר שנפל עליו יין וזהו מפקפק לנגב הידים
 בגד פשתן אלא בכגד צמר ואני תמה אם אמר שיש
 חילוק בין צמר לפשתן שאינו מחלק בגמרא אלא כ
 בין עור לבגר אלא כל הבגדים שיוין וכו כתב בהג
 סתם כגד שנפל עליו יין אין צותניו עליו מים
 ולנגב הידים שרי ביון שאין בו אלא דבר מועט אי
 בו משום ביבוס אין מסתכלין בשבת במראה ש
 של מתכת אפילו אם הוא קבוע בביתל גזירה אטו
 אינה קבועה ואתה אסורה שמא יסיר בה נימיו
 ושאינה של מתכת מותר אפילו אם אינה קבועה

אין האשה יוצאה ברוטי צמר ולא בחוטי פ פשתן ולא ברצוע

ברצועות שכראשח מפני שצריכה להסירם בשעת ס
 טבילה וחיישיגן רילמא אתי לאיתויינהו ד אמות] ב
 ביה ופי רש"י זל אפילו אם הם קלועות לח בשער
 בשערה ורת זל פי שאם הם קלועות בשערה מותר
 דלא חיישיגן רילמא אתיא לאיתויינהו שאסור לסת
 לכתור קליעת שערה אלא באותה שהם על ראשה
 ואם הם ארוגים מותר שהם רכים והמים ג
 צנצנין בהם ואינה צריכה להסירם בשעת טבילה
 ובלבד שלא יהו מסונפין שאז צריכה להסירו מפני
 הסיס שחוצץ ולא יהו מוזהבין טאג חוששת עליה
 שלא יתקלקלו במים ותסירן ודוקא בחוטיין שב
 שכראשה אבל בחוטיין שכרארה מותר שהו רפויין
 ואינה צריכה להסירן אבל בקטלא שכרארה אסור
 שהיא מחזקת איתה כרי שתראה בעלת בער ו וצנת
 ואינה יוצאה בטוספת והוא במין ציץ ומגיע
 מאד ז לאווד | ולא בסרוגסין והוא גם בו במין
 ציץ ואינו מנוע אלא ער הלחיים והמ בשאינו קש
 קשורין בשבכה אבל אם קשורין בשבכה שרי
 ולא בבפח של צמר פי חוטי דעמרא דגרילו ועבירו
 בי חונא דרחבין בשתי אצבעות בשיעור ציץ ולא
 באיצטמא והוא מסלית שתוליו בו חוטיין של צבעו
 צבעונין ותולין אותה לפלה להפרית ממנה זבובי
 שאם יענור לה זביב על פניה מתכיישת לטורדו
 ולא תצא בעיר של זהב ופי רש"י זל ברונא ורת זל
 פי שהיא בעין עטרה לראש בלילא אם היא עשו
 עשוי מחתכות דקות של זהב חרוזות בחוט אסור
 לצאת בה ואם החתיכות תפורות על המסלית שרי
 דקא פי רש"י זל שחיא חתיבות מעיל דחבה
 אם יש בה רצועות קצרות תלויות כח לקושרו בהם
 ולחרקו סביבותיה דמיהדק שרי ולא חיישיגן דיל
 דילמא מישרא קיסרי ואתי לאיתווי אין לו רצועות
 אסור ולא תצא בקטלא ויש לו שנים בעין מכ
 מבגסיים ומבגסיין גח רצועה רחבה וקושרה סביב

חשבונות של מצוה לפסוק צרקה ולפקח על עסקי
 רבים ולשרד התינוק ליארס וללמדו ספר או אומ
 אומנות וכתב הרמב"ם ז"ל דווקא לדבר אליו אם
 רוצה להשתבר אבל לשכרו ולהזכיר סכום מעות אס
 אסור מותר למדור מדינה של מצוה בגון אם י
 יש במקוה א"בעים טאה וכוונתו בו ולחש שלחשיך
 על באב הראש שלחשיך אזורו ומורדיו בו ג' אמית
 ג' פעמים ואמרין הלחש על המדינה אבי העזריח
 התירו ומשום לחש ליבא שמונתר ללחוש בשבת ומש
 ומשום מדינה צמי ליבא דמתעסק הוא אצל מדינה
 והר משה הביון אסור והרם ז"ל היה מרמח
 אותו למדינה של מצוה והרהר בעסקיך מיתר
 וממ' משום עיגה שבת מצוה שלא יחשב בהן כלל
 וזה שאמר חבתוב ששת ימים תעבוד וגומ' ואין אדם
 יכול לעשות כל מלאכתו בשביע אחר אלא יראה אר
 אדם בכל השבת באילו מלאכתו עשויה ואין לך ע
 עוגג גדול מזה

דבר

דבר משום חבניז
 ז"ל שלא יהא דבור
 דבור של שבת בר

בריבוי של חול הילכך אסור לומר דבר פלוגי א
 אעשה לבחור ואיתא בירושלמי ואפילו בשיחה בטי
 בטילה צריה שלא להרבות אסור לשנוד לו פיע
 פועלים ולא לומר לגוי לשכור לו פועלים שכל מ
 מה שהוא אסור לעשותו אסור לומר לגוי לעשותו ד
 דאסור לומר לו אפילו קודם השבת לעשות בשבת
 ובסוף התיר לומר לו אחר השבת למה לא עשית דב
 דבר כלוני בשבת שעברה אה על פי שמבין מתוך ד
 דבריו שצונו שיעשנו לשבת הבאה וכן כתב בעל ח
 התרוג' ומטהבר קצת לאסור נתב הרמב"ם ז"ל
 שאמורה לגוי מותרת בשבת רבנן ברבר שיש בו צו
 צירך מצוה בגון שיאמר לו לעלות לאילן להביא שו
 שופר לתקוע בו ת קיעה מצוה או שיש בו קצת חד
 דולי בגון שיאמר לו להביא מים דוד חצר שלא ער
 ערבו לרחוץ בו התינוק או חמצטער אבל התוס' פ
 בתכו שאסור לומר לו להביא עום דבר אפילו דוד ב
 ברמלית אפילו ספר ללמוד בו שיש בו מצוה שלא ח
 התירך אמירה לגוי אלא לצורך מילה שהיא גופה ד
 ונחה את השבת ואסור לחשב חשבונותיו אפי

אם עברו בגון כ" וכו' הוצאתי על דבר פלוגי ודוד
 ודווקא שענין שבר הפועלים אצלן שנמצא שצריך
 הוא לאיתו חשבון לירע במה צריך ליתן להם אבל
 אם כבר פרעם מותר מותר לומר לחבירו הגר
 הגרעה שתעמוד עמי לערב אח על פי שמתוך כך מ
 מבין שצריך לו לערב אבל לא יאמר לו היה צבון לי
 לערב יכול לומר לחבירו לברך פלוגי אני חולך
 למחר וכן מותר לומר לו לך עמי למקדום פלוגי ל
 למחר ביון שהיום יכול לילך על ידי גדרגין פ"ס
 סוכית שכל אחד מיכלעת בתוך ע' אמה וד' ספחים ש
 של חבירתו שעל ידי כן יכולין לילך כמה פרסאות ב
 באשר יתבאר בע"ה וכן כל כיוצא בזה שיש בו צו חי
 היתר לעשותו היום יכול לומר לחבירו שיעשנו למ
 למחר ובלבו שלא יזכיר לו שבירות אבל בורב"ש א

בו צד היתר לעשותו היום אפילו אין בו איסור אלא
 דרבנן בגון שיש לו פירות מוקצין הוץ לתחום ביד
 ביון שאי אפשר לו להביאם היום אסור לומר לחבי
 לחבירו הביאם לי למחר וכן צמי אסור לו להחשיך
 בסות התרום כרי שימהר הלילה לילך שם להביאם
 אבל יכול להחשיך בסות התחום כרי למחר לילך ש
 שם לשומרם שאפילו היום היה יכול לשומרם אם ח
 היו בתוך התחום וביון שלא ביון להחשיך אלא ב
 כדי לשומרם יכול אח להביאם מותר לומר לחבי
 שמור לי פירות שבת חומיר ואני אשמור לך פירות ש
 שבת חומי השואל דבר מחבירו לא יאמר לו הל
 הלויני דמשמע לזמן מרובה ואיבא למיחש שמא יב
 יבתוב הלויני לפלוגי כד ובר אלא יאמר לו השאיל
 השאילני וכתב הר"ם ז"ל דבלשון לעז הכל לשון אח
 אחר הוא זימן אורחים וחכיו לו מיני מגדים ד
 ונתב בכתב כמה זימן דמה מגדים הבין להם אסו
 אסור לקרותו בשבת אפילו אם הוא כתוב על גבי פ
 בותל גבוה הרבה משום גזירה שמא יקרא כשטרי ח
 הרויטות אבל אם חקק בכותל מותר לקרותו אבל
 בטבלא ופינצקס אפילו אם הוא חקוק אסור לקרותו
 ובל שטרי הרויטות בגון שטרי חביות וחשבונות ד
 ובל שאלת שלום אסור לקרותו ואפילו לעיון בלא ק
 קריאה אסור דאיתו בתוב על שם הרם ז"ל ש
 שמונתר לקרות בכתב שהובא לו בשבת רק שלא יגע
 בו ואני המה ביון שאסור ליגע בו משום שהובא ב
 בשבילי למה מתיר לקרותו ור"ל קריאתו היא הנא
 הנאתו ור"ל ז"ל היה אומר אחר שלא הובא בשבילי י
 יכול לקרותו היאיל ולא הובא בשבילי אגאפילו
 מי שצטלח לו יכול לקרותו שהיו העדו"ח שלהר כ
 בשבילי ולא בשביל אותו שהוא שולח אליו ע"כ וממ'
 היאך התיר הקריאה בשטרי הרויטות ומצאתי
 בתוב מה שרגילין עתה שקורין הבתנים שהביאום
 בשבת לפי שאין יודעין למה הביאום ושמא יש בה
 בהן צורך הגות ולא רמי לשטרי הרויטות שאין בה
 בהם צורך כלל ואין ז"ל מספיק כתב שתחת הצ
 הצורה שבוהבין תחתיה מה היא אסור לקרותו

כל

הבלים ניסליון בשבת
 חוץ מכלים שאדם מק
 מקפיד עליהם בגון ס

סכין של שחיטה וצילה ושל סופרים והנה ליה בא
 באילו הקצאם ביון שמקפיד עליהן שלא יטלסלם
 ב"י שלא יפגמו וכן כל כיוצא בזה ובל דבר שהוא
 בלי אפילו הוא גדול וכבר הרבה לא צהבטל שם כל
 בלי ממוז לא מפני גודלו ולא מפני בבידו כלי
 שמלאכתו לאיסור יכול לטלטלו ביון לצורך גופו ב
 ביון לצורך מקומו לצורך גופו בגון קורגס של נפח
 צפחים או של זהבים לפצוע בו אגוזים או קוררום
 לחתור בו רבילה וכיוצא בזה ביון לצורך מקומו ב
 בגון שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח שם אבל
 אם אינו צריך לא לגופו ולא למקומו אלא שרוצה ל
 להוציאן משם מפני שירא שיסגר שם או שיגנב מש
 משם או אפילו אם צריך לו וחוא דבר שמקפיד עלי
 עליו בגון קורגס של בשמים שחושש שלא יתלבלר

שיעלו עליהם הזכרים ויוצאות בכונות והוא שקישרין בגר סביבן לשמור צמון שיסאר צקי והעזים צרורות והוא שקושרין ראש דריהו ורודק בשקושרין בוי שיצטמקו דריהו ולא יחלבו עור עד שתתעבר דאז מיתרק שפיר ולא חיישיגו דילמא גפ גפיל דאתי לאתויי אבל אם קושריו ברי לשמור חלב חלבון שלא יפול לארץ אכור ולא מיהרק שפיר ות דחיישיגו דילמא גפיל דאתי לאתויי חמור יוצא במרדעת והוא שתהא קשורה לו מעש ושאר הבח הבהמה אסורות אפילו אם קשורה לחז מעש ולא יצא באובח אח על פי שקשור לו מערב שבת ומותר ליתן עליו המרדעת בחצר ובלבד שלא יקשר יקשרו בו וכפח אכור ליתן האובח על הסוס שכתב אסור להסיר האובח מעל הסוס ומרדעת מעל החמ החמור וכן ליתן עליו אבל מרדעת על החמור שרי ליתנה ונראה דשרי ליתן אובח על הסוס בלא קשרי דטעמא דאסור לקשור מפרש בגמרא דירושלמי של לא ישתמש בבעלי חיים בוי בשקושר צריך ליקרב אליה אבל בלא קשרי חייב צריך ליקרב אליה ולפי זה אין חילוק בין סוס לחמור אובח שעל גבי החמור שבא עז הדרר ותיגע וצריך להסירו לצנוח לא יטלנו בירו אבל מוליכו ומביאו בחצר והוא צום צובל מאילין אין תולין לחמור סל בצוארו לית ליתן מאכלו בתוכו ברי שיאכל מתוכו אבל עגלים וסייחים שצוארם קצר ומצטערים לאביל מעל גבי קרקע שרי חבל הקשור באבוס בראשו האחר מ מותר לקשור בבהמה בראשו השני וכן הקשור בב בבהמה מותר לקשורו באבוס לא יצא הסוס בזנב שועל שתולין לו בין עיניו שלא תשלוט בו עין הרע ולא כזהרין שעושיין לו לגוי ולא עזים בבסי ש שבוריהו שקושרין איתם ברי שלא יכרסו דריהו בק בקוצין ולא פרה בחסום שבפיה שהוסמין פיה שלא תרעה בשדות אחרים ולא בהמה בסגול שנוע שועליו ברגליה ברי שלא תגח אבל יוצאה באגר שעל גבי המכה ונקששיין שעל גבי השבר והם לו לוחות שקושרין לה סביב עצם השבר בה ובשליח שיצאה מקצתה ומלוויה בה ופוקס דוג שבצוארה ומסייל בה בחצר אבל אם אינו פוקס אמיל בחצר או פוקס ביה אכור בין הוא בצוארה או בכסותה ולא תצא כחותם בין אם הוא בצוארה או בכסותה אין הנמל יוצא במסולטלת והוא במין בר קסט שנותנין תחת זנבו שלא תשחת הרצועה אה בשרו אפילו אם היא קשורה בזנבו. אלא אם כן תחיה קש קשורה בזנבו ובחוסרתו או בשלייתה ולא תצא שום בהמה לא עקור ולא רגול פי עקור שקושר ירו אזור עם הרגל רגול שקושר אחת מרגליה בלפי מעיה שלא תלך אלא על גרגלים ולא יקשור הרבח בהמות יחר ויוציאם שגראה באילן מוציאם בוי ל למכור אבל אחר לבדה יכול להוציאם בחבל ובלבד שלא יצא החבל מתחת ירו למסח ספח וגם לא יצא הרבח עז החבל בין ירו לבחמה ברי שלא יבביר ער שיגיע בספח הסמור לארץ ואם הוא ארוך יכרוד א אנתו סביב צוארה אין חמור יוצא במרדעת בזנב יצמון שאיגו קשורה לו מעש ולא בזה אע"פ שהוא

פקוק ולא כסולם שבצוארו והם לוחות שקושר ז סביב צוארו שלא יחבר מכתו ולא ברצועה שבר שברגליו והוא במין טבעת עבה שעושיין מקש וקוש וקושרין ברגלי הבהמה שפסיעותיה קצרות ומכח ברגליה זו בזו ועושיין לה להגין שלא תכה זה בזה ואין התרנגולין יוצאין בחוסין שברגליהו שקושרין לסימן ולא ברצועות שקושרין ברגליהו ברי שלא י ישברו חבלים ואין האילים יוצאין בעגלה שת שתחת אליותיהו שעושיין להם ברי שלא תהא האלי האליה גזרת בארץ ואין העזים ווצאין בעץ ש שבחוסמיהו ברי שיתעטשו ויעלו התולעים שבמ שבמחן ולא העגל בעול קסון שנותנין על צו צוארו ברי שיבועל לחרוש ולא פרה בעור שקושר שקושרין בדרה ברי שלא יקרה השרצים ולא ברצועה שבין קרניה בין אם היא לשמור אי לגוי אין רוכבין על גבי בהמה ולא גתלין עליה ואפילו בצירה אכור לחשתמש אבל צירי צורין כגון שרבי א אחר מונח על צורה והוא משתמש בו מותר ואם על עלה עליה אפילו במזיר ויר משום צער בעלי חיים וכן פורקין משוי מעליה משום צער בעלי חי חיים ביצר מכניס ראשו תחת המשוי ומסלקו לצד אחר והוא גופל מאילין בהמה שגפלה לתור אמ אמת המים אם אינו יכול לעשות לה תקנה במקום מותר להביא ברים ובסתות וליתן תחתיה משום צ צער בעלי חיים אה על פי שבטל בלי מחבנו וכן מותר לומר לגוי לחלוב בהמתו ביון שהחלב מצ מצערה והחלב אכור בו ביום משום משקין שזבו ולמוציא שבת מותר ובתב הרמ' מזל שצריך לקנו לקנותו עז הגוי ברבר מועט שלא יהא נראה בחולב לצורך ישראל מי שיש לו צער גוי ורוכב על הב הבהמה בשבת בשמוליד להשקות אינו צריך למיגעו שתהא חיה נשאת את עצמו אבל צריך למיגעו שלא י יתן עליו בגדיו ולא שום דבר אחר

מציצה חפצו דר דרשו חב חבמיו זל

חפציה אסורין אפילו ברבר שאיגו עושה שום מלאכ כגון שמעיין גבסיו לראות מה צריך למחר או ייר לפתח הפריצה ברי שימחר לצאת מיד בלילה למרח וכן איז מחשיבין על התחום לשכור פועלים אבל פ מחשיבין על התחום ברי להביא בהמתו הייתה עומרת חוץ לתחום יכול לקרות לה ברי שתכא וכן מחשיבין על התחום ברי לעשות צרכי בלה וע ועל המת להביא לו ארוז ותכריבין ויכול לומר לה לחבירו שחשיך ברי להביא לו ואומר לו לך למקד פלוני לא מצאת במקום פלוני לך למקום פלוני לא מצאת במקום פלוני ובלבד שלא יזכיר אליו אליו סבוס דמים ולומר לו כך בכך וכו' דמים השיכר פועל לשמור לו פרה אסור לו ליקח שבר שב שבת לפיכה אין אחריות שבת עליו שברו לשנח או לחרש מותר לו ליקח שבר שבת לפיכך אחריות שבת עליו ולא יאמר לו תן לי שכרי של שבת אל אלא תן לי שבר החוש וחמצי שמים שרי כגון ח

שאינו זומל מותר למלאה בה שהיא כמו הדלעת ע
 עצמה שהוא בטל, אגב ואם לאו אסור למלאה
 כלכלה מליאה פירות ואכן בתוכה אם הם פירות ד
 רסובים כגון תאינים וענבים יסול אותה במות ש
 שהיא שאם יזערו הפירות מתוכה בפסדים אבל אם
 הם פירות שאינם נפסדין יגערם ויגער גם האבן ע
 עמהם ולא יטליגה עמה שבה האבן על פי חכ
 חבית או מעות על חבר מסה החבית על צרה ומצ
 ומגער חבר והם גופלות ואם הניחו עליהן גרעות
 אסור להסות ולגער ומי שבה שהיה ברעותו ליטלם
 מבעור יום בשעה שהגיהם שם ושכחם שם ומי מצ
 מגיח כשהגיהם על דעת שיארו שם כבניסת השבת
 אבל בעל התרומה כתב אפילו הגיח ארעהא שיארו
 שם כבניסת השבת לא מקרי מצית אלא בשהגיה על
 דעת שיארו שם כל אותה שבת אבל אם הגיהם ב
 במזיר ברי ליטלם בשבת מותר לגער למחר החבית
 וחבר והם גופלות כדתנן סומגין בגזי צמר ואין מ
 מטלסלין אותו ביצר יעשה מגער הקרירה והם גימ
 גופלות ואם החבית בין החביות בעניין שאינו
 יבול להסות אותה במקומה ושבה עליה אבן יבול ל
 להגביחה כמו שהיא עם האבן ולהסותה שם ברי ש
 שיפול מעליה ובל זה כשהוא צריך לגוח החבית ויס
 דיספיק לו הסייה שעל יריח תפול האבן אבל אם
 צריך למקום החבית ולא יספיק לו בהסייה יבול ל
 לטלסלה עם האבן שעליה ברי לפנות מקומה

ע

ש

שתולין בו בשר או ר
 גנים מותר לטלסלו
 אע"ג רמאוס הוא שרי

דק"ל במוקצה מחמת מיאוס בר שמעון דשרי אבל ב
 בעוקצה מחמת איסור בגון גר שהרליקו בה באותה
 שבת לא ק"ל ביותיה ואסור אפילו לאחר שכבה אב
 אכל בכל שאר דברים ק"ל בר שמעון דלית ליה מוק
 מוקצה אלא בגרונרות וצמודקים שהעלו לגג ליבש
 והן מסרויות קודם שיתייבשו ובין שיוודע שיוסי
 שיהיו ודאי הסית רעתו מהן ועוד שרחח אותו ב
 בירום בהא מורה שאסורין אבל כל שאר דבר אפילו
 חיטין שזרעו ועדין לא השרישו וביצים שנתנו תח
 תחת התרנגולת מותר לטלסלו ובמוקצה מח
 מחמת חסרון כיס כגון בלים שחשובין בעיניו ומק
 ומקפיר עליהם ומיחר להם מקום מורה דשמעון
 ואין מוקצה לחצאין שבת בין באיסור אבילה בין
 באיסור טילטול חילכך כל דבר שהוא ראוי לבין הש
 השמשות אם אירע בו דבר שנתקלקל בו ביום וחזר
 ונתקף שרי אבל כל דבר שחוקצה בין השמשות אסו
 אסור כל חיום דבר שאסור לטלסלו אסור ליתו
 תחתיו כלי בדי שיפול לתוכו מפני שאסור הבלי ל
 לטלסלו ודומה לסותר שסותר זה הבלי גממה שהיה
 דאין תחילה אבל מותר לכסותו עליו ובלבד שלא י
 יגע בו דבר שמותר לטלסלו והגיה עליו מבעור
 יום דבר האסור גם התחתון אסור מפני דבר האס
 האסור המוגח עליו חילכך מסה שיש עליה מעות א
 או אפילו אין עליה עתה והיו עליה בין השמשות א
 אסור לטלסלה אין עליה עתה ולא היו עליה בין ה

השמשות מותר לטלסלה ואפילו ייחרה למעות ות
 וחניחו עליה מבעור יום אם סילקו זהו לר"ח ז"ל
 אבל ר"ת אסר היכא שיחרה וחניחו עליה מבעור י
 יום אע"פ שסילקו ואם יש עליו דבר האסור ורב
 דלכד המותר בגון עתה שיש עליה אפר שמותר לט
 לטלסלו לבסות בו חרוק ויש עליה גמי שבדי עצים
 שאסור לטלסלו מותר ובגון שרבר המותר חסוב מ
 מדבר האסור אבל אם דבר האסור חסוב יותר מרב
 מדבר המותר בטל אצלו ואסור לטלסלו

מת

שמוטל במקום שירא
 עליו מפני חרדיקו חר
 רשי ז"ל מתיר לטלס

לסלסלו טילטול גמור דר"ח ז"ל רוקא טילטול מן
 הצד דארגי אבי ז"ל הסכים לרברי רשי ז"ל ואם הוא
 מוטל בחמה או בבית בבזיון בגון שהוא מסריח א
 אם יש לו כבד או תיגוק מניחו עליו ומטלסלו אפי
 מר"ה לברמלית דחרמ"בם ז"ל כתב שמוטב לחוצ
 להוציאו לברמלית בלא כבד דתיגוק מעל ידם ברי ל
 למעט ההוצאה שלא אמרו על ירי כבד ותיגוק אלא
 בר"ה מחמה לצל ובתב עור שגראה שמותר להוציא
 אפילו לר"ח ע"ו תיגוק ולא על ירי כבד שאינו ספל
 למת אלא ש"ח חננאל ז"ל אסור אבל כל שאר דברים
 האסורין לטלסל לא התירו על ירי כבד או תיגוק
 חילכך איתו שמטלסלין מגורח שהרליקו עליה נשב
 בשבת על ירי כבד או תיגוק לא יפה הם עישינן ואם
 אין לו כבד או תיגוק לא יטלסלגו בלל אפילו להם
 להפכו ממטה למטה שסילטול מן הצד לצורך דב
 דבר האסור אסור היה מוטל בחמה ואין לו מק
 מקום לפנותו אין דשאי לעשות לו אהל להציל אל
 אלא באים שני בני אדם ויושבין לו בצידו חם לחם
 למטה מביא אל אחד מטה ויושב עליה חם להם מ
 מלמעלה מביא כל אחד מחצלת ופורש על גביו וזו
 דיוקח כל אחד מסתו וחולך בעניין שתעשה חמתי
 המחיצה מאליה שגראה באילו עטארה לגורח החי
 שאין מחללין שבת לצורך מת אפילו באיסור דרבנן
 אבל התירו להוחר ולסובו ולשומסו מעל חבר ובל
 דבלבד שלא יזוז בו לא ירו ולא רגלו ולא שום אבר
 ואם היה פרו הולך ונפתח קושר לחיו העל זו שלא
 יפתח יותר אבל לא יורידו לסוגרן שאם כז היה מ
 מזיד בר אבר ואין מעצמין עיניו כגון שיבחרו רצ"ו
 היה מזיד בו אבר וטילטול מן הצד לצורך דבר
 המותר מותר חילכך מעות ששבה על חבר גוער א
 את חבר והם גופלות ובן צנן שטמן בארץ ומ
 דמקצת עליו מגולין צוסלו אע"פ שבנטילתו מזיד ע
 עמר מעקמו וטילטול בגופו אפילו לצורך ד
 דבר האסור מותר חילכך קש שעל גבי המטה והוא
 מוקצה מנענעו בגופו ואם הגיחו עליו מבעור יום
 בר או בסות מגענעו אפילו בירי שהרי הבינו מבעו
 מבעור יום לשבב עליו פירות הסמוגין בתכו א
 או קש חמוקצה אמילו בולן מבוכין יבו
 יבול לתחוב כחז מחס כרו שינ
 שיגער חקש מעליה
 ויסלם

אסור ובלו שמלאכתו להיתר מפילו לצורך חב
 חבלי מותר לסלסלו בגזז שלא יגב ולא ישבר
 כל הכלים שגשברו מפילו בשבת ובשם אם גשברו בח
 בחול מותר לסלסלם גבלבו שיהיו ראויין לשום מ
 מלאכה בגזז שברי עריבה לבסות בד החבית ושברי
 זכוכית לבסות בהן מי חמר ואם אינו ראויין לשום
 מלאכה לא חתיבת חרס שגשברה בחול מבלי ד
 וראוייה לבסות בה בלי מותר לסלסלה מפילו במק
 במקום שאין בליים מצויין שם לבסותו בה זרקת
 לאשפה מבעוד יום אסור לסלסלה שבטלה עזר מח
 מהיות בלי כל הכלים הציטלין בשבת דלתותי
 דלתותיהן שנתפרקו מהם ציטלין לא שגאנתפרקו
 בחול לא שגאנתפרקו בשבת דלת של שירח תיבה
 ומגדול יכולין ליטלם מהם ואסור להחזירם ושל ל
 לול של תרנגולין אסורין בין ליטול בין להחזיר
 בסוי בור ורות אין ציטלין אותו אלא אם בן יש להן
 בית אחיזה ראז מוצח שהוא בלי ושל בלי מפילו ח
 הם מחזקרים בגזז תגור שחברו בטיט יכולין ליטלו
 מפילו אין לו בית אחיזה מחט שלימד יכולין לטל
 לטלסלה ליטול בה את הקרץ ציטל חורה או חדר
 שלה וחרשה שלא ציקבה ערוין שריא שירי מחצ
 מחצלאות מותרין שירי מטלגיות שבלו אם יש בה
 בהן גאצבעית על ג מותר לטלסלם ואם לאו אסור
 אסורין מצעל חדש מותר לשומטו מעל הרפוס
 אעפ"י שמלאכתו לאיסור ביוז דשם בלי עליו מותר
 לטלסלו לצורך מקומו סגול שגפסקה דצועה חכב
 הפנימית ערין תורת בלי עליו ומותר לטלסלו
 גפסקה החיצונה בסל מתורת בלי ואסור לטלסלו
 ואם הוא בכרמלית מותר לברוד עליו גמי לת שהוא
 מאכל בחמה לתקנו שלא יפול מדגלו דבחר שהוא
 גשמו שם אסור חלוק שבכסו אותו ותחבו בו קצה
 לתלותו בו לייבשו יבול לשומטו מעל הקצה ואסור
 ליקח הקצה מתוכו שאינו בלי ואם תחבו בו בלי י
 יבול ליטלו מתוכו מפילו הוא מלאכתו לאיסור
 בירה שגשמטה מפילו אחת מירבתיה אסור לטלס
 לטלסלה ובשם אם גשמטו שתיב לבינים שגשארז מן
 הבניין מותר לטלסלו סרוז זה על זה והקצו לבני
 לבניין אסורין לטלסלו כל דבר שאינו בלי בגזז צר
 צירודת שבחצר וכיוצא בהן אסור לטלסלו קרץ ח
 המוצח ברה מותר לטלסלו פחות פחות מן אמות ד
 דבכרמלית מפילו סובא גמי שדי סולם מפילו ש
 של עלייה וחוא גדול מותר לטלסלו בשבת בחצר
 דהרמב"ם זל אסור אבל של שובר מותר לגסותו ממ
 ממקום למקום אבל לא יוליכו משובר לשובר
 חריות של רקל שקצו לשריפה מוקצין הן ואסור ל
 לטלסלו ישב עליהן מעט מבעוד יום מותר לישב
 עליהם בשבת ובשם אם חשב עליהן מבעוד יום לי
 לישב עליהן מפילו בחול או שקשרן לישב עליהן ד
 דבו פשתן סרוק וצמר מגופץ שגזתניו על חמבה אם
 חשב עליהן לצאת בהן או שיצא בהן מפילו שעה בה
 בחול או שצבעו בשמן דגלי רעתיח דלמכה קיימי א
 או שברכו במשיחה מותר ליתנם על חמבה בשבת וא
 ואין בהם משום מוקצח ומשום רפואה גמליבא ש
 שאינו אלא כמו מלבוש שלא ירסו בגדין במכה

עורות בין של אומן בין של בעל חבית מותר לסלט
 לטלסלן ושל אומן אסור אלא אם כן חשב עליהן מ
 מבעוד יום ליתן עליהן פת לאורחין או תשמיש את
 אחר עצמות שראויין לבלבים וקליפין שראויין ל
 למאכל בחמה ופירורין שאין בהן בזית מותר להע
 להעבירן מעל השולחן אבל כל דבר שאינו מאכל ב
 בהמה אין מטלסלין אותו אלא מצער את הטבלאו
 דהן גופלין חבילי קש ועצים שהתקינו למאכל בח
 בחמה מפילו הן גדולים מותר לטלסלו אין מ
 מטלסלין הלוח אעפ"י שהוא ראוי לעורבים ולא א
 את החצב אלא אם כן יש לו צבאים ולא שברי זכוכי
 זכוכית אלא אם כן יש לו צעמיות ולא חבילי זמורן
 אלא אם כן יש לו פילין ולא חרדל אלא אם כן יש ל
 לו יונים גרעיני חמדה מותר לטלסלו וממ"א
 אדם חשוב צריך להחמיר על עצמו שלא לטלסלו אל
 אלא דבר שינוי חבילי קש וחבילי עצים וזרדים
 הראויין למאכל בהמה מפילו אם הם גדולים הרבח
 מותר לטלסלם בשר חי מפילו טפל שאינו מלוח כל
 בלל ותפוח מותר לטלסלו שראוי לבלבים דגמל
 מליח מותר לטלסלו ושאינו מלוח אסור שאינו ראוי
 מפילו לבלבים כתב הרמב"ם זל חבית שנתגלית ד
 דאבטיח שגשברה את על פי שאינם ראויין לאבילה
 גוטלד ומניחם במקום המדגצע ביוצא בו קמיע שא
 שאינו מומחה את על פי שאין יוצאין בו מטלסלין
 אותו צואה של תרנגולין המונחת בחצר מותר לה
 להוציאה שהוא בגרה של דעי שמותר להוציאו אפי
 בלא בלי ואם היא בחצר אחרת שאינו שם אסור ל
 להוציאה ואם ירא מפני התינוק שלא יתלכלך בח
 מותר לבפות עליה בלי אעפ"י שמותר להוציא גרה ש
 של דעי אסור להחזירו אלא אם כן צתו לתוכו מים
 אסור לחביא לפניו דבר שימאס ברו להוציאו לאחר
 שימאס מכניס אדם מלא קופתו עפר ומיחד לו
 מקום דעושה בו כל צרכו כיון שהביצה לבר אבל
 אם נתנה באמצע הבית בסל אגב עפר הבית ואסור
 לטלסלן בופין חסל לפני האפרוחים ברו שיעלו די
 דירודו בו תרנגולת שברחה דוחין אותה מאחריה
 ברו שתיבנס אבל אין מרדין פי לאחוז אותה באגם
 באגפיה את על פי שרגליה בארץ ומרדין עגלים
 וסיוחים חיה ושאר עיפות ובלבד שלא יגביהם בעג
 בעניין שיעקרו מן הארץ ודוקא בחצר אבל בבר
 בכרמלית לא ובשם ברה דהאשה מירדת את בנה
 דבלבד שלא תגררנו אלא יחא מגביה דגלו האחר ויני
 ויניח השנייה על הארץ וישען עליה עד שיחזור ויני
 דוניח דגלו השנייה שנמצא לעולם הוא נשען על רג
 דגלו האחת

גוטל

שח

אדם אה בגו שיש
 לו גיעגועין עלי
 עליו עם אבן שב

שבירד אבל אם אין לו גיעגועין עליו או מפילו יש
 לו גיעגועין עליו ומסבע בידו לא יטלנו בלבב
 בלבלה שחיתח גקובה וסתמה באבן מותר לטלסלח
 שחרי געשה האבן בודפנה וכן רלעת שתולין בה א
 אבן כרי להגבירה למלאת בה אם הוא קשור יפה ש

ליקח מה שנתובה ובלבד שלא יבדיל לנזקבה צקב
 יפה שיחאלה לכתח דאם כן הוה ליה מתקן מנא
 אבל אם היתה שלימה אסור לשכרה ואפילו לנזקב
 צקב ש אסור ואפילו יש בה צקב ובא להרחיב
 אסור היה בה צקב וצסתם אם הוא למטה מן השמ
 השמרו אסור לפותחו דביון שהוא למטה ובל בודר
 חייו עליו צריך סתימ מעליתא וחשיב בפותח מחד
 מחדש למעלה מן השמדים מותר לפותחו מותר
 להתיו ראש המגופה בכייה דלאו לפתח מבדיון פי
 ביון שמסיר בולח אכל לנזקבה בצורה אפילו בוד
 ברוגח שעושה צקב גדול ואינו דומה לפתח אסור
 דראי לפתח מבדיון ביון שאינו מסיר בולח והמ
 בצורה אבל למעלה מותר לנזקבה דלאו לפתח מכר
 מבדיון שאין ררך לעשות פתח למעלה מפני עפר
 וצרויות שיפלו בה אבל בצורה אסור לפתח מכר
 מבדיון כדפריש חתמות שבכלים כגון שירה תיבה
 ומגדול שהכסוי שלהן קשה בחבל יכול להתירו או
 לחתכו בכבין או להתיר קליעתו וכתב הרמב"ם ז"ל
 אבל היתירות שנועליון בהן אסור להסירן והיו כבב
 בכנין גמור וכן כתב ארזי אבי ז"ל דוקא בעינין
 קשיות חבל וכיוצא בו אבל פותחת של עץ ושל מת
 מתכת אסור להפקיע ולשכר דבכלי גמי שויר בניו
 גמור וסתירה גמורה ובסוף קטן כתב ובשבת פ
 פותחת של תיבות נחלקו בו הל' אליעזר ממיץ גתי
 מתיר והל' שמעון אסור ומיהו על ירו גוי יש להק
 להקל ע"ב ושם פקע בגין דלת של בוד שקשיר ב
 בו בחבל יבדל להתירו רלאו קשר של קיימ' הוא ש
 שהיו עומד להתיר אבל לא מבקיע וחותר משום ס
 סתירה אסור לחתוך שפופרת וליתגח כנזקב החב
 ברי שיקלח היין היתיר חתובה כבד מותר ליתגח
 אפילו לא ביתגה שם מעולם ובש' שמונת להחזירה
 אם הייתה שם וגפלה עלה של הרס אם הוא קט
 קטום ויש לו הרבה מהם קטומין מותר ליתגו בג
 בנזקב במקום מרוב ואם אין לו אלא אחד אפילו א
 אם קטום ועימו אסור ליתגו שם אסור ליתגו ש
 עיה או שמן שהוא עב בנזקב החבית מפני שהוא מ
 ממיר חבית שניקב והיין יוצא ממנו אסור לית
 ליתגו בו בר של שים לסותמו ואם הוא מערים ואימר
 שנתנו שם להצניעו אסור לאיגוש דעלמ' ולצורבא
 מרבנן שרי

ליה תחילת נשייתו ואסור וכן מחצלת פרושה ברי
 ספה מותר לפרשה בשבת בולח רחוח ליה תוספ
 אהל עראי ואסור לפרשה בתחילה פוריא מלמע
 מלמעלה למטה שרי ממטה למעלה אסור פי רש"י
 ז"ל מטה שמעמירין אותה אסור ליתגו הרגלים ולתת
 הקרשים עליהם אלא ישים הקרשים תחילה ואחר
 כן יתגו הרגלים תחתיהם ופי' התוספ' שלא יתכן ל
 לאסור זה אם לא יהו הרגלים דרפין מחוברים בו
 דרפני התיבה שאין העולם נזחרין מליהן השלחו ע
 על גבי הרגלים בשבת וכן מטה שמעמיר יונאדתה ו
 ואחר כך פורשין עליה עור דמי לאהל ואסור להע
 להעמירה ולפרוש עליה דאם פירש חייב חטאת א
 אבל מטה בעין שלגו אם הייתה זקופה או מיסח ע
 על צורה מותר להושיבה על רגליה רלאו מירי עבי
 עכיד וכן בסא העשו פרקים ובשרוצין לישב עליו
 פותחין אותו ודעיר צפת' וכשמסירין אותו סוג
 סוגרין אותו ודעור גבפל מותר לפתחו לכתחילה
 וכן כשמסרין חבית זו על גב זו אחת על גבי שהים
 אותו העליונה ביד ויסרר התחתונה תחילה אבל
 לא יסרר התחתונה תחילה ויניח העליונה עליה א
 אבל אכנים של בית הבטא מותר לסררו וכתב
 הרשב"א ז"ל בשם התוספ' שלא אסרו אלא בבני האי גו
 גוינא שצריך לאייר של מטה אבל אם אין צורה לאו
 לאויר של מטה שלי על כן מותר להניח ספי' אחר מ
 מבאן ואחר מבאן ואחר על הביהן משמרת ש
 שתלין אותה ליתגו בה שמרים לסגני ומותרת פוח
 לבל צר חשיב עשיות אהל ואסור לגטותה כילת
 חתנים והיא נתונה על עצים זקופין ובולטין מן ח
 המטה אחר לראש המטה ואחר לרגליה וקצה נתון
 עליהן וחכילה פרושה עליו ויורדת לבאן ולבאן מ
 מותר לגטותה והיא שלא יהא בגגה דוחק ספח ולא
 בשחזות משלשה ספחים סגור לגגה פי' שאינה מתר
 מתרחבת ספח ער לאחר שירדח ג' ספחים ואין בשי
 בשיפוע ספח פי' שאין בל צד וצר מהפשוט למטה ל
 להתרחק ספח מבגור אמצעיתת דהיינו שאין רחב
 למטה שני ספחים שאינו עשוייה לישן תחתיה אלא
 לגוי ומירי שאינה יורדת למטה ספח בזקיסה בלא
 שיפוע לאחר שכלה השיפוע אבל אם יש בגגה ספח
 או בפתחת משלשה לגגה ספח או שיש בשיפועה טפ
 או שירדת למטה ספח בזקיסה אסור לגטותה דאם
 בודר עליה מאתמל חוס או משיחה לגטותה כן מותר
 מותר אפילו אית בה כל חני וממ' במקום שאין בני
 תודח לא שריגן על ידו בדיבת חוט שלא יבואו ליני
 לזלזל בה סלית כפולה שקדורה ביו שני כיתל
 בזהלים והיא משולשת וזוגעת בארץ ונכנס לישן ת
 תחתיה לא יעשה לכתחילה דאם בדר עליה חו
 חוס או משיחה מותר לכתחילה ופי' ריה ז"ל אפילו
 אין בגג ספח לא יעשו לכתחילה דארזי אבי
 ז"ל כתב דראי אם אין בגגה ספח ולא אחד משאר רב
 דברים שאוסרין בבילה מותר לכתחילה דאם היא כ
 גמו בילה מירי שיש בגג ספח או אחד משאר רב
 האוסרין בבילה הילכך אסור ואפילו חבי אם בדר
 עליו חוס או משיחה מותר לכתחילה וילון הפ
 הפרוש לפני הפתח מותר לגטותו ולפרקו שאין א

אסור לעשות אפילו אהל עראי בשבת ד"ט זפ

זפי' רש"י שאין אסור בעשיות אהל אלא בגג ולא במ
 במחיצות דרת ז"ל פי' דמחיצה גמי אם עושה אותה
 להתיר סוכה או להתיר טולסול אסור אבל אם א
 אינו עושה אלא לצניעות בעלמא מותר עצים
 שתוקעין ראשן האחר ברום הספינה וזקופין ראש
 ראשן השני ברום השני של הספינה ופורשין מחצל
 מחצלת עליהן להציל אם יש ברוחבו ספח או אמ"י
 אין ברוחבו ספח ואין בין זה לזה שלשה ספחים ח
 חשיבי באהל ומותר לפרוש מחצלת עליהן בשבת ד
 דהוה ליה תוספת אהל עראי ושרי ואם לאו הוה ל

לקצח מלא ידיו אינו לו מקום קבוע מבנים עמו ב
 בשיעור בכונה קטנה ואם גיבד באבן שקנח בו מ
 מיתו להבנים אפילו הוא גדול הרבה או אפילו אם
 הם הרבה ומותר להעלותו לגג לקצח בו ולא א
 אמרינו בידן שיש לו מקום מיוחד לבידו יעלם שם מ
 גיבש צרור שעלו בו עשבים מותר לקצח בו ול
 ולא חיישינו שמה יתלוש ולא לקצח בארמה מ
 גפני שהיא גפרבת וביון שאינו ראוייה לקצח אסור ל
 לטלטל אסור לקצח בחרס אפילו בחול משום ס
 סבנה חיו לפניו בשבת צרור ואזני חרס חלקים
 שראויים לקצח מקצח בחרס שהוא ראוי לטלטל, ל
 לבסוה בו הבלי ולא יקצח בצרור צרור ועשבים
 לחים יקצח בעשבים אבל ביבשים לא משום סבנה
 שהו חרין ומחתכין הבשר היה צריך לקביו ואינו
 ואינו יכול ליפנות שרפואתו למשמש בפני סבעת ל
 לא ימשמש בכל ידו בדרך שעושה בחול משום הסר
 הסרת גימיו אלא ימשמש בלאחר יד בשתי אצבעו
 אצבעותיו דה"ה זל פ"י שלא ימשמש בצרור של הקיב
 הקינוח להחליקי בדרך שעושה בחול משום בתיש
 אלא בלאחר יד תשובה לחלם מ"ל ששאלת על
 משמש הברזא כפי טבעת אם מותר בגזבת
 אמרינו ה"ה אמר רבא אסור למשמש בצרור בשבת כד
 בדרך שעושה בחול מתקית לה מה זוטרא ליסת
 ליסתכו ומשני בלאחר יד אלמא על ידו שינוי שרי
 צגון שאוחז הצרור או הברזא בשתי אצבעותיו ומב
 וממשמש אבל בכל היר לא ואם תחוב כולו בגוח
 היה נראה דשרי לצאת בו ולא רמי להא רתנו בפרק
 המצניע המוציא בפיו ובמרקפו פטור וכל בטורי
 ושבת פטור אבל אסור דהתם בשחיה פותח פיו ופ
 דפוסט מרקפו נראה המשוי אבל הבא שהוא בלוע
 כולו בגוח היה נראה דשרי אמנם אינו מתירו ביון
 שמבניסו תריר בדי לתזור ולחוציא א"ע"ג ולא רמי
 דמיא ממש להני איבא למימר דפטור אבל אסור כי
 הני והואיל ואי אפשר במשמש הרירא ועל ידו שינוי
 והבי סני ולא ליסתכו לא שרינו ליה להבניסן כולו
 אפילו על ידו שינוי לצאת בו בשבת ע"ב אסור
 ליפנות בשדה גירה בשבת שמה יבא לאשווי גזמות

בו אלא אם בן יהא קשור וביצד יהא קשור אם יש כ
 בראשו גלוסטרא פ"י שהוא עב באחר מן הראשין וד
 דראוי לכתוש בו שדומה לבלוי סגי אפילו אם הוא ק
 קשור בחבל רק שאינו ראוי לחיות גיטל בו ואפ"י
 אינו קשור בדלת עצמו אלא בכריח הדלת ואפ"י לא
 א"כ החבל ארוך ואינו תלוי בלל באויר אלא כולו מן
 מדגח בארץ ואם אינו בראשו גלוסטרא אם הוא קש
 קשור בדלת עצמה סגי אפילו בחבל רק שאינו ראוי
 ליצטל בו ואפילו כולו מדגח בארץ ואם אינו קשור
 בדלת אלא בכריח צריך שיחא הקשר אמיץ שיהא ר
 ראוי ליצטל בו ואפילו הכי אין צריך שיהא תלוי א
 אלא אפילו כולו מדגח בארץ שאינו אסור אלא בששו
 בששומט ומניחו בקרו"ז ד"ה ובל ג"ה שאמרנו מיי
 מיירי שהאסקופא גבוהה ובשנועץ אותה במפתח אי
 אינו נזקב בארץ אבל אם גפתחה האסקופא בעני
 בעניין בשמכניס הנגר בחזר נזקב בארץ הוי ככנ
 בכניין ואסור לגעול בו רחבה שאחורי הבתים
 ש"ן נכנסין ויוצאין בה תריר אם עושה דלת לפות
 לפותתה או שתלה בה מחצלת של קצים וכו' פירצה
 שגורה בקוצים בעין דלת אם יש להם ציר אפילו
 אינו להם ציר אלא שחיה להם ציר גועלין בהם אפ"י
 הם נגרדין בארץ רק שקשרו ותלאו לגעול בהם ול
 ולא חשיב בכינה שגיבד בהם שחוא דלת ביון שהיח
 להם ציר אין להם ציר ולא היה בהם ציר אינו נז
 גועלין בהם אלא אם כן גבוהין מן הארץ שלשה ס
 טפחים ופתחה נשוי לבניסה וציאה תריר גועלין
 בו אפילו לא היה להן ציר והוא נגרר דלת העשוי
 מלות אחר או שאין לה אסקופא התחתונה וכשפו
 ובשפותחין בה שומטין אותה ועוקרין אותה אין
 גועלין בה אפילו יש לה ציר שירה תיבה ומגין
 שפתחיה מן הצד ויש להן צירין שנים אחר למע
 למעלה ואחר לגטה אם יצא התחתון כילו ממקומו
 אסור להחזירו שמה יתקע אבל אם יצא מקצתו ר
 דוחץ ער שיתזירו למקומו ביון שהעליון נשא"ב
 במקומו בקל יכול להחזיר התחתון אבל בשיצאה
 העליון אסור אפילו לדוחץ ולהחזירו למקומו
 גטח של פרקים אסור להחזירה ולהרקה ואם תקע
 חייב חסאת ואם היא רפויה מותר לבתחילה
 דראיתי בתובעל שם ח"ם מ"ל דה"ה בוס של פרקים
 אסור להחזירו אלא אם כן היה רפוי דגר רכוס איז

דרך להרקות כל כר ושדי בכל עניין קדרה שנשברה
 מותר לסומכה בארובות המטה שהו כלי כרי שלא תר
 תרד יותר אבל לא כרי שתעלה דאם כן הוה לו
 בוגה והוא שיהיו רפויין שיבדל ליסלם כשידצה א"כ
 אבל אם מהורקין שם אסור חצר שנתקלקלה ב
 במי גשמים יכול לזרות בה תבן ולא חשיב במוסית
 על הבניין ובלבר שישנה שלא יזרה לא בסל ולא ב
 בקופח אלא בשולי הקופח שיהפכנה ויביא התבן
 על שוליה

פקק חללון כהן ל לוח או שאר כ כל דבר שסות

שסותמון בו החלון יכולין לסותמו ואפילו אם אי
 אינו קשור ולא אמרינו דהוי כמוסיה על הבניין וב
 דג"כ שיחשב עליו מע"ש לסותמו בו והבי מיהא סג
 סגי קצח שהתקינו להיות צועל בו צמי אין צרי
 צריך שיקשרנו בדלת ומ"מ רמי לבניין טפי מפקק
 החלון ולא סגי במחשבה שיחשב עליו מאתמול וצ
 וצריך שיתקנו לכו לר"ש ז"ל צריך שיתקנו לשם
 בלי ולדת ז"ל אין צריך אלא שיתקנו לגעול בו
 דגזר שהוא יתר גועלין בו ותוחבים אותו באסקופא
 למטה ורמי טפי לבניין ולא סגי בהבי ואין גועלין

אין בניין וסתיה בכל בכלים וחל שאינו בניין ממש כהן ח חבית שנשברה ודבק שבריה בופת יכול לסברה ביד

בחמץ ברי שיחמו מותר ואסור לחטמינה בחול
ובאכף דרבים כרי שתצלגה אפילו תבשיל שגבר צת
נתבשל יש בו משום בישול אם נצטגו בכר אבל בע
בעורו רותח לא ואם לא נתבשל כל צרכו אפילו צת
נתבשל במאכל בו דרוסאי יש בו משום בישול אפי
בעורו רותח והמ' בשיש בישול אחר בישול בתכשיל
שיש בו מרק אבל רבר יבש שנתבשל בכר מותר לשר
לשרותו בחמין דתגן כל שבא בחמין לפני השבת
פי' שנתבשל בכר שורין אותו בחמין ומוקי לחבת
בתרנגולת דר' אבא שנתבשלה כל צרכה וחיתה יב
יבישה וכל שלא בא בחמין מלפני השבת אין שורין
אותו בחמין בשבת רחשיב במבשל אבל מריחין או
אותו בחמין חוץ ממליח הישן וקוליס האי ספג' פי'
דג קטז שאין צריבין אלא בישול מעט וחרחתו הוא
הוא אמר בישולם וכתב הר' אליעזר ממיץ אפי'
דאין בישול כרבר יבש ברבר שנאפה או נצלה יש בו
משום בישול אם בשלו אחר כר במשקין ואסור
ליתן פת אפילו לתוך בלי שיני רותח שחיד סולרת
ותימ' למח אסור בכלי שני ואיפשר דמדמי ליה למל
למלח דקאמר בגמרא לחר ליסנא שמבשל אפילו ב
בכלי שני ואינו נראה לאסורו בכלי שני וכתב
הרמב"ם ז"ל שבאפייה אחר אפייה וצלייה אחר צלייה י
יש אומרים שגם זה אסור לרברוי הר' אליעזר ממיץ
והוא כתב דאפילו לרברוי אין אפייה אחר אפייה וצ
וצלייה אחר צלייה בלי שיש בו תבשיל קר אסור
ליתנו על גבי קרירה טעונה כרי שיתחמם אבל א
אם יש בו רבר חם יבול ליתנו עליה כרי שיסמר חומ
חומו בלי ראשון מבשל אפילו לאחר שהעבירו
מעל האש הילכך אסור ליתנו בו אפילו בשר שור אח
על פי שצריך בישול רב ואינו מתבשל כח ליהלוחי
שלו. מהבשל דמותר ליתנו בו מלח שאינו ממחר לח
להתבשל מיחם של גחשת שהעבירו מעל האש
ואין בו מים או שיש בו מים חמים לא יתן בו מים
מעטים מפני שחם מתחממים אבל גותן בו מים ד
דגים להפשירו אפילו אם מפעפעין אותו ומחזקין
אותו שרי כיוון שאינו מכנין לכר בוס שהריקור
בו מים חמים מבלי ראשון לשתייח מותר לערב ע
עמחם צונגין בין שיתו חמין שבו לתוך הצונגין א
או שיתו הצונגין לתוכו אבל ספל שיש בו מים ת
חמין לרחיצה אפילו הוא בלי שיני אסור ליתנו בח
באם צונגין רבנון שחן לרחיצה סתמ' חמין חם הר
הרבה ומתבשלין הצונגין שמערב בהן אבל לער
לעדות מחן לתוך צונג מותר דתתאה גבר והח' בכל
בכלי ראשון והוא לשתייח שמותר לעדות ממנו לת
לתוך צונגין ואסור לעדות צונגין לתוכו והמ' מע
מעט צונגין אבל אם הם מרובין ואין יכולין להח
לחתבשל בהן אלא לחפיג צינתו מותר קיתו'ן
של מים או של סמו מותר ליתן אותו בגור האש לח
לחפיג צינתו ובלבר שיתגם דחוק מן האש בעגין
שאינו יכול להתחמם באותו מקום עד שתהא הירס
סולדת בו דחייגו כל שבריסו של תיגוק צבויות בו א
אבל אסור לקרבו אל האש למקום שיובל להתחמם
שתהא חיר סולדת בו ואפילו להגיחו שם שעה קטנ
קטנה שתפיג צינתו אסור כיוון שיבול להתבשל ש

שם וכן מותר ליתן הקיתון בכלי שני שיש בו מ
מים חמין אבל בכלי ראשון אסור ליתנו ואסור
ליתן אנפרא אפילו ברחוק מקום מפני שחשומן ש
שלה שנקרש חוזר וגימח והוא ליה גולד ואסור
ולגח. התיר כיוון שאינו עושה בירום דארגי אבי זל
אסר וכו' בתב בספר התירומה

הבורר

חייב והמ' בשבורר בג
בנפח ובכר

ובכרה או בורר לאוצר אפילו ביר אבל בידו כדיל
לאכול מיד מותר הילכך חיד לפגיו אוכליה עם פס
פסולת שלהן בורר בידו לצודד אותה אכילה ואם ב
בידר יותר חייב בקצונ ובתמחוי לא יבורר ואם בי
בידר פטור ואם בידו בנפח ובכרה חייב חטאת
וכיצר הוא בורר אם יש טורח בכרית האוכל יותר
מכרית הפסולת בורר וזורק הפסולת ואם יותר
טורח בכרית הפסולת בגין שהוא דק ציטל אוכל ד
דמניח פסולת וכל זה כשהוא האוכל מרובה על הפ
הפסולת בבמותו ומשבתת באוכל מרובח שאפילו
הבי יש טורח יותר בכרית הפסולת בגון שהוא דק
ברפרו אבל אם הוא כמות הפסולת מרובה אסור א
אפילו לסלטלו שהאוכל בסל ברוב הפסולת וממ'
בטנים ולזים שנשתברו וערין מעורבין בקליפה
אח על פי שהקליפות מרובין על האוכל לא מקרי
פסולת מרובה על האוכל כיוון שאורחיהו בהבי ד
והיו כמו שומר לפרו ותודמוס קאמר בגמרא דא
דאפילו אוכל משום פסולת אסור ויהיב טעמא דמש
דמשום דשלקי ליה דימגין ואי לא שקלי ליה לאוכל
הוה מצרח ולכך חשוב אפילו בכרית אוכל בכרית
פסולת ולפי זה תודמוס שלגו שאין לרבו בכר מותר
לברוד מתוך הפסולת חיד לפגיו שני מיני אוכלי'
איתו שרודח לאוכל עתה חשוב אוכל והשני חשיב
פסולת ואסור לברוד אין מוללין מלילות בשבת א
אלא מולל בשיגוי מעט בראשי אצבעותיו חיד לו מ
מלילות מעש' מנפח מיד ליד ואיבל אבל לא בקצונ
ובתמחוי אין שורין ברשיגין פי' שמציח עליהן מ
מים בכלי כרי להסיר קליפתו ולא שפיז אותם ביר
כרי להסיר פסולתו והוא ליה בכורר אבל נותגן כב
בכרה אח על פי שפעמים גופל הפסולת דרר נק
נקבי הכרה משמרת שמסננין בה שמדים אפילו
תלויה מערב שבת אסור ליתן בה שמדים לסננין
משום בורר אבל אם נתן בה שמדים מעש' יבול ל
ליתן עליהם מים כרי שיחזרו צלולי'ן ויין או מים
שהן צלולי'ן יבול לסננין במשמרת ואין כאן משום
בורר בגון שהן צלולי'ן אבל עכורין לא ובשעה הה
הגיתות שורר לשתות יין עכור קצת יבול ליתנו עם
שמרין במשמרת לסננין ואין בו משום בורר דמשום
ליבון צמי ליבא דמשמרת עשויה לכר ואינו חושש
לליבונה אבל בסודר שחושש לליבונה אסור משום ל
ליבון ובשאר משקין חוץ ממים ולא שירר בהו ליב
ליבון שרי ובשמסנין חייגן בסודר צריך ליוהר ש
שלא יעשה בו כזמא לקבל היין אלא שפור עליו
והוא ישקע מעצמו וכו' מותר לסננין בנפיפה ובלב

למחר ניתן יין וחינוך ולא יסרוח אלא מערב וכו' ש
 שום שרבו מעט למחר צותו לתובו פול וגריסין ול
 ולא יסרוח אלא מערב ובעל התרומה כתב כל
 מה דשרי לערב משקה בחידל דווקא שנתנו מבעור
 וים אב בשבת אסור לתת משקה בחידל או בשום
 שבתו מבעור יום ואדני אבי זל בתב בסברא דאש
 ראשונה מותר לעשות אנגלין שהוא יין דבשומי
 דפילפלין מפני שהוא לשתיה ואין עושינן אלוצ
 אלוגות שחוא יין ישו ומים צלולין ושמו אפרסג
 אפרסגוון שהוא לרפואה אין שורין החילתית לא
 בפושיון ולא בצוגנין ברי לשתותו לרפואה ואם ש
 שתה ממנו יום היום ו וצריך לשתות גם בשבת מ
 מותר לשרות בצוגן וליתנו בחמה שוב ובוסר ד
 ומלילות שריסקו מעט אם מחוסרין דיבתו אסור
 לגמור דיבתו בשבת ואם אין מחוסרין אלא שחיקה
 מותר לגמור שחיקתו בשבת וכתב הרמבם זל
 לפיכך מותר לגמור שחיקה הרפואית בעץ הפזר בק
 בקרורה בשבת אחר שמוריון אותה מעל האש

ביצה

שגולרה בשב
 בשבת אסור
 לטלטלה בש

לאיבלה ואפילו בתערב באלה כולן אסורות ויכול
 לכות עליה בלי שלא תשבר ובלבד שלא יגע בה ושב
 זשבת שלאחר ז' או לפניו ז' לרה בזה אסורה בזה
 וכן שירי פתילה שבבו בשבת אסור להדליק בהו בי
 ביש שלאחר משום הבנה אם לא שכבה איתו בחול
 קודם שחדליקו בשבת והשתא דבנו בחול וכו' לפ
 לפירין שגיתרו בשבת וכו' אסור להדליק ביש של
 אחריו כי חביביו הוא הכנה שבשכיל הכיבוי הו צד
 צוחין לירלק פעם אחת כירות שגשרו מן חילד
 בשבת אסורין בו ביום ולער מותרין מיר אובלי
 בחמה אין בהם משום תיקון בלי לפיכך מותר ל
 לקטום אפילו בסכין קש או תבן לחצות בו שיצו א
 אבל קיסם שאינו אובלי בהמה אפילו ליטלו ברי ל
 לחצות בו שיצו אסור מותר לסלט עצי בשמ
 בשמים להריח בהם ולחצות בהם לחולה ופוללו ד
 דקוטמו להריח בו אחר קשיו ואחר רבין המחלק
 לבני ביתו מנות בשבת יבול להטיל גורל לומר למי
 שיצא גורל פלוני יחא חלק פלוגי שלו והוא שיהו ח
 החלקים שנים ואינו עושה אלא ברי לחשותם שלא
 להטיל קינאה ביניהם אבל עם אחרים אסור ביד
 שמקפירין זה על זה יבואו לירי שאלה שאסור בשבת
 אבל ליתו מנה גרולה בנזר מנה קטנה ולהס
 ולחטיל גורל עליוח אפילו בבני ביתו ובחול אסור
 משום קוביא

מותר

לומ לחבירו
 מלא לו בלי
 זה אפילו ח

הוא מיוחד למדח אבל אסור לחביר לי שם מירח כג
 בגון תו לי מירח מלוגית או פלו כתב הרמבם
 זל אסור לשקול לו כלל או לימנות ולמרוד בין בבלי
 חמדה בין ביר בין בחבל מותר לומר לחבירו ת

תן לי ביצים זאגוזים במצוין ואומר לחצוני תן לי ד'
 ביצים חמשחנרימונים ובלבד שלא יזכיר לו שם ומ
 דמים ולא סכום מירח ולא סכום מצוין לומר כד ד
 וכר ישלך בירי תן לי כד וכר ויחיה לר בירי כד וכר
 חמביא ברי יין וברי שמו לא יביאם בשק וקר
 דקופח ברוד שעושה בחול אלא יביאם לפניו או ע
 על כתיפו וביוצא בוח שיסנה מרוד חול אפילו אם
 אין בשגוי קלות במשא ואם אי איפשר לשנות מות
 מותר מריחין בלים בשבת לצורך היום כגון ש
 שנשאר לו ערוץ סעודה לאכול אבל אחר סעודה של
 שלישית אין מריחין וכלי שתייה מריחין כל הי
 היום שבל היום ואין לשתיה אבל אסור להטביל ב
 בלי חיס או להטביל מוטמאת מותר לשפשח
 חבלים בכל רבר ברי לצחצחן רבין ראינו מכווין א
 אלא לצחצחן מותר חוץ מבלי כסה ובגדת קוון שאש
 שאסור לשפשפו בהו והוא מין עפר המתקשה בחבי
 בחביות של עץ משערי חייז מפני שהוא עיקר תיק
 תיקונו והוא גורר אותו וחיוב משום ממחך

איך

כוכרין את החבו
 בכברה ברי שיבול
 חמוץ לארץ ולא י

יצחני במקום גבוה כרו שירד המוץ אבל גוסל בכב
 בכברה וניתן לתוך האכוס את על פי שחמוץ גופל
 מאילוני שרי בידו שאינו מכווין לא ימרוד שעד
 שעורין ויתן לפניו בחמתו אבל נוקב הוא בבדי יצ
 עצמו וממלא חבלי שלא ברוד מירח לפי דש' זל
 ולפי דה' זל דווקא משער לפי אומר דעתו ולא ימר
 ימרוד כלל אין גבולין המורסן לפניו בהמה אבל גו
 ניתנין בימים ומעביר בו המקל פעם אחת שתי ו
 ופעם אחת ערב ומערז מבלי אל בלי ברי שיתערב
 ואפילו ברד או בדהיים יבול ליתן לפניו בהמה אחת
 ובעל התרומה אסר ליתן בו מים דנתניתו היא
 ציבולר ולא שרי אלא להוליד המקל בו שתי וערב א
 אחת שנתו בו מים מעט ואדני אבי זל כתב בסברא
 ראשונה קשים של שיבולים שקשורין בשנים או ש
 שלשה מקדמות מותר להתירו ברי שתאכל הבהמה
 אבל אסיר לשפשח בהם בירים ברוד שעושינן לאובלי
 בהמה ברי שיחיד צוחין לאיבלם דשווי אובל ברבר ש
 שאינו אובל שדי לעשיתו אובל אבל סרודחי באיבלא
 ברבר שהוא ראוי לה לאכילה לא סרחיזו ליה להבש
 להכשירו ולתקנו יותר עצים שקצומו חבסל
 ויש מאכילין אותו לבחמה בעודן לחין מתירין ומ
 דמפשפשין להאכילם לבחמה שאינו ראויין לה בלא
 פישפוש ונמצא שהפשפוש הוא להם שווי איבלא
 מחתבין חילועין שגתלשו מאתמול לפניו בהמה דא
 ואת הנכילה לפני הכלבים אפילו אם נתנבלה בשב
 בשבת כו' שמעון דלית ליה מוקצה ואין מחתב
 מחתבין השחת והחרובין לפניו בין אם היא דקח
 או גסח אין אובסין חגמל פי שמאכילו חבירו ד
 ותוחב לו מאכל חרבה ער שגראח באבוס כמעיד
 ולא דורסין שדורס לו המאכל בגרונו אבל מלעיסו
 פי שאינו תוחכלו כל כד בעומק בגרון אלא עד מק
 מקום שיבול לחחזירו משם ולא מאמרין העגל

שבג

כוכרין את החבו
 בכברה ברי שיבול
 חמוץ לארץ ולא י

ובלבד שלא יגביה הבפיפה משולי הכלי טפח משו
 משים אהל אבל אסור ליתו קיסמין על פי הכלי ול
 ולסגור עליהן דמי למשמרת והרמב"ם ז"ל לא ח
 התיר אפילו בכפיפה וסורר אלא שאין בו שמרים ומ
 דמים צלולין אבל לסגן במשמרת אפילו צלולין א
 או בכפיפה וסורר מים עכורין ויין שיש בו שמרים
 אסור ואינו גראה בן מרבדי ארני אבי ז"ל אלא ברפר
 בדפרי מותר לערות בגח מכלי לחבירו ולא חשי
 חשיב כבורר ובלבד שיכווין שמיד בשיפסוק הקילוח
 דמתחילין הגיצוצות לטפטה שיפסוק שאם לא יפסן
 חשוב כבורר מה שבורר הגיצוצות מתוך השמרים
 מסוגנת שנתו בה חרל לסגן מותר ליתו בה ביצח
 אה על פי שחלבוני יורר למטה עם החרל והחלמ
 והחלמון גשאר למעלה עם הפסולת לא חשיב כבד
 כבורר שהחלבוני והחלמון אובל הו ואין צותהני או
 אותו לתובו אלא לתקן גראה החרל הילבד לא ח
 חשיב כבורר אובל מתוך הפסולת

באשכול של ענבים שראוי לאכילה אבל בוסר שאינו
 ראוי לאכילה ואפילו האובלו בטל דעתו הוי כבורר
 אובל מתוך הפסולת אין מסרקיין השלג והבורר א
 אבל צותן הוא לתור הבוס או לתור הקערה ואינו
 חושש אע"פ שמתמחה ביון שאינו עושה בירים שרי
 על בן צריך לזזהו בחורח בשנוטלין הירים שלא יח
 יאה במים שלג וברר והרמ"ם ז"ל חתיר להטיל מיר
 דגלים בשלג שרימה אותו לרריסת הרגלים שרורס א
 אותו ברגלו ואינו חושש וארני אבי ז"ל גזחר בדבר
 שאינו דומה לרריסת הרגלים כי ע"י השתן ראוי צימד
 צימוח ואבי העזרי בתב שמותר לשבר הקרח כוי
 ליטול מים מתחתיו בתב בעל התרומה שאסור
 לשפסח חירים במלח בשבת לפי שהוא צימוח והוי
 צולר הסיוחט בגר להוציא מים שבו חייב הילבד
 אסור לפרוש סורר על פי החבית וליתו דלי שדוליד
 בו על גביו שמא יבא לירי סחיטה אבל בגר המינה
 לפרוש עליו מותר שאינו חושש עליו לסוחטו
 דאסור להרף מובין כפי חבית שיש בו משקין שמא י
 יבוא לירי סחיטה ספוג אין מקנחין בו אלא אם כן
 יש לו בית אחיזה משום גזירה שמא יסחוט חבית
 שפסקו בפסק של פשתו לסתום הנקב שמוציאין מ
 ממנו חיון התיר בערור להסירו בשבת אע"פ דאי אי
 איפשר שלא יסחוט דחל פסיק רישית וק"ל בל פסיק
 רישית אסור אפילו הבי שרי ביון שאינו צהנה בסת
 בסחיטה זאת שהרי היין גופל לארץ הוי פסיק ריש
 דישית דלא גיחא ליה ושרי אבל אם היה בלי תחתיו
 לקבל חיון אסור דר"ז ז"ל היה אסור אפילו היבא ול
 דלא גיחא ליה

זהים

שיט

וענבים אסור
 לסוחטן ואם
 יצאו מעצמן

אסורין ואפילו עומדין לאכילה דלא הוה לן למיח
 שמא יסחוט אפילו הבי ביון שרובה לשתייה חיוש
 שמא ימלך עליהם לשתייה ואם גתרסקו יפה מע"ש
 מותרין המשקין היוצאין מהן בתב בעל התרומ
 גיגית מליאה ענבים שבועטין אותה במקלות אין ד
 זה גתרסקו ואסור הו הוצא מהו דאם יש בגיגית
 יין צלול שיצא מע"ש מותר שבל יין ויין שיצא בשבת
 מן הענבים מהבטל ביון שיצא מע"ש ומטעם זח
 צמי מותר לשותות יין מן החבית שממלאין אותה ע
 ענבים שלימים וצותנין יין עליהם ולאחר זמן מת
 מתבקעין ויוצא מהו יין אה בשנתבקעו כל מה ש
 שיוצא מהו מהבטל ביון שיש בו תותים ורימונים
 אסור לסוחטן ואם יצאו מעצמן אה עומדין לאכיל
 מותר ולא חיישינן שמא יסחוט ושאר כל הפירות
 מותר לסוחטן לבתחילה הא דאמר רב סוחט ארס
 אשכול של ענבים לתור הקרירה פי שיש בה אובל ד
 והוה ליה משקה הבא למשקה ואסור וכן הא דאמר
 רב חסרא חולב ארס עז לתור הקרירה אבל לא לת
 לתור הקערה פ"ח ז"ל שאינו הלכה וכן הסוחט ב
 בבשין ושלקות מפני שצריך למימיהם בתב שחייב
 חטאת אפילו לתור הקרירה אבל ליה ז"ל בתב שסד
 סוחטין אשכול ובבשין ושלקות לתור הקרירה לב
 לבתחילה אפילו למימיהו אבל לתור הקערה פטור
 פטור אבל אסור ולגופו שאינו צריך למים ואינו
 מכווין אלא לתקנו לאכילה אפילו לתור הקערה מ
 מותר וחולב ארס עז לתור הקרירה ביום טוב קא
 קאמר ולבד מותר וכן התיר הר"ן וס"ח לסוחט בו
 בוסר לתור האובל דארני אבי ז"ל בתב בתשדבה שא
 שאלה על סחיט בוסר לתור הקערה שיש בה אובל
 מי יבגיס ראשו בין הגדולים והמחמיר תבא עליו ב
 בדבח והתיר לסחוט לימוניש ורימונים אסור לסד
 לסוחטן אפילו לצורך חולה אם לא שיחא בו סכנה
 ורת"ז בהב דבוסר ודאי אסור דלא שרינן אלא באש

חבילי

שר

פאה וחביליא
 אזוב וקורנית
 הכניסו לעצים

אין מסתפק מהם הכניסו למאכל בהמה מסתפק
 מהם וקוטם ואובל ביד אבל לא בכלי ומולל ברא
 בראשי אצבעותיו אין עושין מי מלח הרבה
 ביד לתת לתור הכבשים שביון שעושהו כרי להתק
 להתקיים דמי לעיבוד שהמלח מקיימו אבל יכול
 לעשות ממנו מעט לתת לתור התבשיל ואם צותן ל
 לתובו שני שלישי מלח אסור לעשות ממנו אפילו מ
 מעט אסור למלוח צנון דאו ה חתיבות ביחד א
 אלא מטביל קל חתיבה וחתיבה במלח לבדה ואובלה
 אבל ביצים מותר למולחן בתב הר"ן שמעון שאין ל
 למלוח ביחד הרבה פולין שנתבשלו בקליפיהו מו
 מותר לתור פילפלין בשבת בקתא של סבין אפילו ה
 הרבה ביחד ביון שהוא דרך שגוי אסור לחתור ה
 חירק דק דק שדומה לטוחו ואסור לירות רבש מח
 מחבורת שרומה לתולש קמח של קליות שנתכני
 שנתייבש בתנור ועושין ממנו שתייתא אם היא עבה
 אסור לגובלה ואם היא רבה מותר לגובלה מעט מ
 מעט על ירי שגוי ומיחו השגוי שיתן קמח תחיל
 דאחר בד החומץ שבחול דרר ליתן החומץ תחילה
 חרדל שלשו מע"ש למחר יכול לערבו בין ביד בין בכל
 בכלי וצותן לתובו רבש ולא יטרות לערבו בכח א
 אלא מערבו מינט מעט שחליס שובין מע"ש למ

להמליץ לא ישתחא אדם בצונו ויתחמם מיד א
 אחר בר בגדר האש מפני שהמים שעליו מהחמין
 לבר צריך ליתחם שלא יחמם ידיו אבל האש אחר הנט
 הנטילה אם לא שינגבם תחילה יפח אבל מותר לה
 להשתטח בצונו אחר שנתחמם אבל האש שאין דמי
 המים שעליו מתחמם מיד כל כך מותר לחמם בגר
 דליהגו על גבי מטח אבל בלי שיש בו מים חמין איז
 ליתגו עליו הרוחץ בנהר צריך שינגב גופו יפח
 בשעילה מן הנהר מפני המים שלא ישאר עליו ויס
 ויטלטלם דאמות בכ מלית אבל ההולך במטר ומ
 ומטר יורד עליו ועל לבושו שרי אדם מותר לס
 לטבול בשבת מטומאתו מפני שנראה במיקר
 מותר לרחוץ מ ידיו והגליו בעפר לבינה בתישח
 ובעפר פולפולין ובמי זתים ובאהלא מעורב עם הד
 חיס ועם עשב שקורין ויאולש ולא חיושין וסיסיר
 השער וכל שאלה יהא רובא אחלא מרחץ ססת
 ססתמו נקביו מליש למוצאי שבת רוחץ בו מיר אב
 אבל בציבתו ומ טוב אסור אפילו לחזיע והני מילי
 באמבטי קטנה אבל באמבטי גדולה של ברכים שאי
 בה זיעה הרבה מותר לעבוד בה אה על פי שבררר ה
 הילוכו הוא מזיע עיר ישראל וגוים דרים בה
 ויש בה מי חץ שרוחצת בשבת אם רוב גוים מותר ל
 לרחוץ בה מיר למוצאי שבת ואם רוב ישראל או אם
 אפילו מחצה על מוצאי אסור כמיוצאי שבת ער כו יש
 שיחמו ובאמבטי קטנה ושלטון בעיר ויש לו עברו
 שאיפשר לתלות שחממו אותה לצרכו בבת אחת תו
 תולין ומותר מיר במוצאי שבת

החישש

במתניו לא יסוד שגז וחייץ

אכל סוד היא שמד לברד ואפילו נשמן וירד אם הוא
 מצוי שררר בני אדם לסוד בו ואפילו בלא רפואה
 ואם אינו מצוי אסור סבין וממששין בכל הגוה
 לחנאתו ועל ידו שינוי בגון ססר וממשש ביהר א
 אכל לא יסוד ואחר כך מממשש ואיפכא ולא ימשש
 וממשש אלא כרפיון ידים אבל לא בכח ולא עזר
 מגרוין בבלי העשוי לכר שהוא בעובי רחול אבל
 אם היו ירד או רגליו צטונפות כטיס וצואה יכול ל
 לגרר כרכו שאז ציבר שאינו עושה לרפואה לא
 יסוד רגלי בשמך והוא כתיב המנעל או הסגרל מפני
 מפני שהעור מתכרך ודמי לעיבו אבל סר רגלו ומ
 ומנחתו כמנעל וסגרל וסר כל גופו ומתעגל ע
 על גבי העור והוא שלא יהא בשמך הגישות מגופו ל
 לעור שיעיר כרו לעבדו אז הוא מותר אפילו יש בו
 כרו לצחצחו כיון שאינו מכווין כרו לצחצחו אבל י
 יש בו כרו לעבדו אה על פי שאינו מכווין לעבדו ול
 ולא לצחצחו אסור

בל

רפואה אסורה לעשור לעשות גזירה משום עחיקה סמניו אבל

כל דבר שיש בו סכנה מותר חילבר כל מכה של חלל דחיינו באיברים הפנימיים מן השמח ולמגים מחלל

מחללין עליו השבת בסתם אפילו אי שם בקי זח
 וחולה אינו אומר ביום אבל בשודיעין באותו חול
 חולי שאין צריך לחלל עליו אין מחללין וכו' אם ר
 דיפא אחר אומר אינו צריך וכו' מכה שעל גב היד
 זגב הרגל אבל בשאר מכות בסתם אין מחללין עד
 שיאמר חולה או בקי שצריך מי שגלע עלוקה מ
 מחממין לו חמין מי שנשבו כלב שיטה או אחר
 מזוחלי עפר הממיתין אפילו ספק אם ממית אם ל
 לאו עושין לו כל צרכי רפואה לחצילו החושש
 בשינוי מטילין לו סם שהוא ספק נפשות ומחממין
 לו חמין בין להשקותו בין להברותו ולא ספק עבת
 זו בלבר אלא אפילו ספק שבת אחרת רוחה בגוו ש
 שאמרוהו שצריך לו רפואה זו לשמנה ימים ויד
 זיום ראשון שבת לא יאמרו נמתין עד הלילה אלא
 יעשו מיר אה על פי שצריך לחלל עליו שתי שבתות
 ואין עושין הרבה עו קטנים וביתיים וגשים אלא ע
 עו גדולי ישראל וכל הזרין הרי זה משובח אפילו
 אם מתקן עמו רבד אחר בגון שצריך לעלות תינוק
 מז חים וצר עמו רגים ומוצא בזה היה חולה
 שצריך לברר שוחטין לו ולא יתנו לו נשר גבילה
 כרו שלא יצטרכו לחלל עליו שבת בשחיטה בי חשב
 השבת הוא אצלו בחול לכל מה שצריך על כו אין ל
 להאבילו בשד גבילה מעליו אנקלי בשבת פו ר
 ריה זל בס אר א מערה פועתא פו מכת חרב ענבת
 פו מרשא וסימטא ואישתא צמירתא על כו אם מח
 מחללין את השבת ומחללין על חולי העין בג
 בגון מאי אמר ר' יהודה רמא וריצא וריצא ורימעתא
 עינא וקרחת ותחילת אובליא לא פוקיסות איבלא ר
 ולא לטון הלמבס זל הרדש בשתי עיניו או שהיו
 באחר מהו ציר או שהיו שותתותא והו מעות מו מ
 באב או שהיה רם שית או שהיה בהם קירא וריצא
 וביוצא בהם הרי זה בכלל הו י שיש בו סכנה וחרר
 חסוד חסוד מחללין עליו את השבת וכו' כל
 חולי שהרד איס אומרים שהוא סכנה אעפ שחוא בע
 בעור חכשר מב דץ מחללין עליו את השבת ואם ר
 דפא אחר אומר צריך ויחר אומר אינו צריך מחלל
 מחללין וכתב רז זל שאין צריך מומחה דכל בני א
 ארב חשיבין מומחין קצת וספק נפשות לחקל
 ואסור לארז חרבר כרו לישל אם הוא מותר דהרס
 דהרס צו בירושלמי חושאל הרי זה מגונה והשואל
 הרי שופר רמים והרי הכתוב אומר וחי בהם ולא ש
 שימות בהם אמרוהו הרופאים שצריך לגרודת
 דרצו וחביאו לו כל אחר ואחר גרודת פסוריו אפיל
 הכריא בראשונה אמרוהו לשתי גרודות ולא מ
 מצאו אלא שתי גרודות כשתי עוקצין ושלשה בעיק
 בעוקץ אחד כורחין העוקץ שיש בו שלשה אה על
 פי שאין צריבין אלא לטנים כרו שלא להרבות לברות
 בעיקצין כל צרכי חולה שאין בו סכנה הוא א
 יעשה אבל אומר לגוי דגדשה כיון שאין בו סכנת ח
 חגות אפי יש בו סכנה אבר אין מחללין עליו באיסר
 דאורייתא אבל מחללין עליו באיסור דרבנן אעג ד
 דעביר מעשה אבל בחולי שיש בו סכנת אבר נסתח
 ארבי אפי זל אם מותר לחלל עליו בשבת דאית ביה
 מעשה ושמא לא התייר אלא אמירה לגוי אבל לא של

פ' לתחוב לו ער טקום שאינו יכול להחזירו אבל
 מליעוטיז ברפרו ער מקדם שיכול להחזירו משם זמ
 ועהל קטין לתרגוליו פ' ליתן המאכל בפיהם
 ולא ליוני שוכד ועליו ולא ליתן לפניהם מים ולא
 לגני הרבורים אבל צוהנין לפני האווזיו ותרגוליו
 ויוני הרדיסאות צוהנין מזונות לבלב ולא לחזיר
 מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים מחוברים
 ולא חיישינו שמא יסלד מהם ולא על גבי מוקצה מ
 מפני שאיסורו קל והיישיון שמה יתן לה ממנו ביד
 בידים ורוקא להעמיד שם בידים אסור אבל לעמ
 לעמוד בפניה בענין שלא תוכל להטות אלא ררד ש
 שם מותר צוטלין המאכל מלפני החמור וצוהנין
 וצוהנין לפני שור שאינו זמאס לפני חמור דראוי ע
 ערין לשור ואין צוטליו מלפני השור ליתנו לחמור
 שנמאס לפני השור ואינו ראוי לחמור אסור לג
 לגרוח האבוס לפני שור של פטם אכילת באבוס של
 בלי גזירה אסור של קרקע דאתי לשוויי ביה גומית
 ואסור גם כן לסלק ההבן מלפניו

מותר

שבת

לזמן גוי כ
 בשבת אע"פ
 שבוט אסור

ומותר ליתן לזמן צוהנין בחצר דאם צוטלו ויצא איד
 צו קריו לו ורוקא שהגוי בחצר אבל אם עומד בח
 בחוץ ופושט ידו לפניה עירוע שיוציאם או ליתן ל
 לו שאר חפצים שהרבו להוציא אסור אפילו אם ע
 עומד בפנים או אפילו אם היה חפצים של הגוי שהרדו
 שהרואה שצוהנין לו אינו יורד שהחפצים של גוי
 פת של גוי שנאסר בשבת ר"ת ז"ל אסור אותה דשמה צ
 צטחו חירם ונמצא שהוא מוקצה רבו הטמעות לא
 היה ראוי ובספר התרומה כתב בנין לאיסור ולהר
 ולהיתר וארזי אבי ז"ל כתב ז"ל להתיר דאפילו הי
 היה קמח או עיסה בין הטמעות לא הדי מוקצה ב
 ביון דגמדו ביוני אדם והטחינה והאפייח אינה אוס
 אוסרת ביון רבשביל גוים היא גוי שצר הגים או לר
 ליקט פירות או אפה פת אי כישל לעצמו כתב בס' ת
 ישמתירין כמו שאר מלאכות שעושה הגוי לצורך
 ויש אוסרין כמו פירות הגושריה שנאסרו אפילו גשה
 גשרו מאיליהו וברבד מאכל החמיר טפוי והבימ
 מסתבר לאסור ולא גרע מגשרו מאיליהו דאפילו
 ספק אם ליקטן או צדו היום אסורין בו בנין אבל
 לערב מיתרון מיד אפילו אם וראי ליקטן וצדו היו
 דאם ליקטן וצדו בשביל ישראל אסורין לבל ישראל
 בו ביום ולערב בכרי שיעשו ובו זמני אם צד וליקט
 בשביל ישראל וגוי צדיר להמתין לערב בכרי שיעשו
 דאם ספק אם ליקט בשביל ישראל אם לאו או שירוע
 שליקט לצורך ישראל ואינו ירוע אם ליקט חזק אם
 לאו אסורין בו ביום ולערב כתב בס' שמונתרין מי
 מיד ביון שהוא ספק ודבר שאין בו חשש צידה ו
 דמרדבר אלא חשש שהובא מחוץ לתחום אם הביאו
 הגוי לעצמו מותר אפילו בו ביום דאם הביאו בש
 בשביל ישראל אסור בו ביום למי שהובא בשבילו ו
 ולערב בכרי שיעשו ולאחרים מותר בו ביום ואם
 ספק אם הובא מחוץ לתחום אם לאו מותר לערב ל

לאלתר למי שהובא בשבילו ב"ש לאחרים ל"ה ז"ל
 ול"ה ז"ל גם בזה צדיר להמתין בכרי שיעשו
 גוי שמלא מים לבהמתו מביד שהוא ר"ה ל"ה יבולח
 הישראל להשקות מהם לבהמתו והוא שאין הגוי ע
 מבידו דליבא למיחש שמא ירבה בשבילו דאם מלא
 לצורך בהמת ישראל אסור לבל בכל מיני השמיש
 והאירגא שאין לגו ר"ה דאורייתא מותר למחר שלא
 מלא בשבילו ור"ת ז"ל כתב הא דאסורין בממלא לצ
 לצורך ישראל ורוקא לבהמתו אבל הוא עצמו מותר
 בהן אע"פ שגלהמאן בשבילו ביון שאם היה רדצה
 היה יורד לביר דשותה ור"י ז"ל אסור ליקט עשב
 עשבים לצורך בהמתו מאביל אחריו ישראל אם אי
 אינו מבידו אבל אם מבידו אסור וכן בכל דבר דא
 דאיבא למיחש שמא ירבה בשבילו אבל ברבר דליבא
 למיחש שמא ירבה בשבילו בגון שהדליק הגר שבגר
 אחר יספיק אפילו לרבים או עשה כבש לירד בו אפ
 אפילו מבידו מותר דכבש לאחר דכו למאה דאם
 ליקט בשביל ישראל אסור דאם ליקט דהאביל לכה
 לבהמת ישראל אין צדיר למחות בידו לפי שעה א
 אבל אם רגול כבד צדיר למחות דאם עשה ארזו או
 קב"ל לעצמו מותר לישראל ליקטו בו דאם עשאו ב
 בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית וארזי אבי ז"ל
 לא חילק בפסקיו בין אם הוא מציעא או בפרהסיא
 והל"מ ז"ל כתב הרוקא שחקבר בפרהסיא והא
 דהארזן על גביו שדבל יודעין שעושה לפלוגי אבל
 אם הוא מציעא מותר ליקבר בו לערב בכרי שיעשה
 ואפילו בפרהסיא מותר לאחר ליקבר בו בכרי שי
 שיעשה וכו' משמע כצמרא דמוקרי לה בקב"ל העימד
 לסרטיא והארזן מונח על גביו דאם הביא הלי
 הלילין לצורך ישראל לספיר בהם לר"ש ז"ל לא יספ
 יספר בו עולמית ול"ה ז"ל מותר לו לערב בכרי שי
 שיעשו ול"ה מותר מני דרוקא בירוע שהביאו מ
 מחוץ לתחום אבל סמא שאינו ירוע אם הביאו מח
 מחוץ לתחום אם לאו ש"ה ל"ה ז"ל ול"ה ז"ל סת
 סתמא צמי אסור דאפילו בירוע שהביאו בתוך התח
 התחום צדיר להמתין כרי שיביאו מפני שהביאו ב
 באיסור שהעבדו ל' אמות ברה אפילו הביאו סרם
 דאם אמר לו ישראל לחביאו לו אסורין לו לעולם ו
 ולאחרים בכרי שיביאו ממקום שהביאם דארזי א
 אבי ז"ל הסכים לפני ר"ש ז"ל

אסור

שבת

לרחוץ בל גוי
 גופו בשבת ו
 ג"ס אפילו ב

בל אב"ד ואב"ד לכה האפילו במים שהחמי מע"ש ז"ס
 בין אם הם בבלי או בקרקע דאפילו לשפור חמים
 על גופו ולהשתתח אסור אבל מותר לרחוץ בהן פנ
 פניו ידיו ורגליו והל"מ בהמי האור אבל בחמי סביר
 או בצוגנין מותר לרחוץ בל גופו ובס"ה לא התיר בח
 בחמי סבירא אלא אם כן הם בקרקע אבל לא בכלי
 וארזי אבי ז"ל התירן בכל ענין אמת חמים ש
 שחיא חמה אסור להמשיך לתוכה סילוח של צונן א
 אפילו מע"ש ואם המשיכו בה המים אסורין ברחוץ
 ובשתייה כא"ו הוחשו בשבת אפילו חמים שנבגט

מרבא פויש מי שנפלה עליו מפולת ספק חיס ספק עת ספק שם ספק אינו שם אפילו אם תמצא לומר שהוא שם ספק גוי ספק ישראל מפסחין אע"פ שיש בו כמה ספיקות ואפילו מצאוחו מרד מרוצץ שאינו יכול להיות אלא לפי שעה מפסחין ד ובורקין עד חוטמו ואם לא הרגישו חיות בחוטמו אז הוא מת לא שנא פגעו בראשו תחילה או בג'ליו תחילה ואפילו מצא עליו צימיתים לא יאמר כבר מתו תחתונים אלא בורק עליהם שמא ערוז הם חיי חיים גוים שצרו על העיירות ישראל אם באו על עסקי ממון אין מחללין עליהם שבת באו על עסקי גפשות או אפילו סתם יוצאין עליהם בבליזין ומחללין עליהם את השבת ועיר חסומה לסוף אפילו לא באו אלא על עסקי ממון מחללין עליהן שבת וכן על חספיצה המטרפת בים וצחר השוסת מצוח על כל אדם להצילם ולחלל עליהם וכן יחיד הנרות מפני גוים מצוח להצילו וחמצילים חוזרין בבלי זיגן למקומן

יולדת

היא בחול
שיש בו ס
סבנה ומח

ומחללין עליה חסבת לכל מה שצריבה קורין לה חכמה ממקום למקום ומיילרין אותה ומוליקין לה הגר אפילו היא סומא וממ' ככל מה שיכולין לשגור לשנות משגין אבל גברית אין מיילרין אותה בשבת אפילו בשבר ואפילו בובר שאין בו חילול שבת ובחול מיילרין אותה בשבר ולא בחיגים וצקראת יולדת משישבה על המשבר והרם שותת די ויורר והרמב"ם ז"ל כתב דאיזה מהו שקדם מחלל מחללין אם יושבת על המשבר קודם או אם הרם שותת קודם מחללין ובל שלשה ימים הראשונים אפילו אמרח אין צריבה אני מחללין עליה השבת אם חכמותיה אומרות שצריבה והרמב"ם כתב אפילו ליבא חכמה ולא רופא שאומר שצריבה עושין לה שהדברים שעושין לחיה ירועין הן ובל ז' ימים הראשונים פי מג ועד ז' אמ' אין צריבה אני אין מחלל מחללין סתמ' מחללין מבאן ואילך עד ל' יום; אפ' אמ' צריבה אני אין מחללין אלא הרני היא בשאריות חולים שאין בהן סבנה שאומר לגוי ועושה הי יודשבת על המשבר ומתה מביאין סבין בשבת אמ' דרר ר' וקרעין בטנה ומוציאין חולר שמא ימצא חי שאפילו ספק בזה שלא היה בחזקת חי דוחה שבת חיה כל ל' יום אינח טובלת מפני הצניח זור ורוקא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה טובלת זא ואין בכך כלום שבעלה מחממה עושין מדורח ל' ליוולדת ולחולח בשבת ואפילו למי שהקין דם ונצ וצט' אפילו בתקופת תמוז חולר לאחר חליו עושין לו כל צרכו מרחיצין אותו ומולחין אותו וש דטומנין השיליא בדי שיחם הוולר וקושרין הסיב הסיבור וארצי אכי ז'ל פסק שאין מחתכין אותו אל אלא אם כן הן תאמרים וטיבורם רבוקים זה בזה וחרמבם ז'ל התיר לחתוד אפילו סיבור אחר והמ' בגולר ל' או לט' אבל גולר ל' או אפילו ספק גולר

ל' או ל' אין מחללין עליו אלא אם כן צמרו שערו ו צפורניו ואסור לסלטלו אבל אמו שוחח עליו ומני ומניקה מפני צער החלב וכן היא בעצמה יכולה להוציא בידה החלב המצער אותה אסובי יוקא פ' שמיישרי איבריו שנתפרקו מחמת צער הלירה שרי ודוקא ביום הלירה אבל אחר בר אסור אבל לברכו בבגדים שלא יתעקמו איבריו שרי לעולם דר' ז'ל ס' פ' בשנומלת ערלת הגרו של תיבור משימה החיה אצבעה לתוך פיו ומסלקת הערלה למקומה ומותר אע"פ שפעמים שמקיא התיבור

עושי

בל צרכי מיל
בשבת מוחלל
ופורעין ומד

ומוציין ונותנין עליה כמון ומרחיצין את חקס' א אחר המילה אפילו ביום שלישי שחל להיות בשבת ואפילו ישראל מבעיר האש ומחמם המים ובל זמן שלא סילק ידיו מן המילה חוזר אפילו על הציצ הציצין שאין מעכבין סילק ידיו אינו חוזר אלא על הציצין המעכבין ואילו חן המעכבין בשר החופח דוב גובהה של עטרה ואפילו ספק אם גולר ל' או ל' ל' ולא צמרו שערו וצפורניו מלין אותו בשבת דאי הוא חי שפיר עכיר דמלי דאי מת מהתך בשר בעלמא הוא אבל אם וראי גולר לשמנה אין מלין אותו בש בשבת אלא אם כן צמרו שערו וצפורניו ורוקא מילה בזמנה אבל שלא בזמנה בגון שחיה חולה ות והמתיו לו עד שהבריא אינו דוחה שבת אגרוגיגוס וגולר בין השמשות וגולר בשהוא מהול ומי שאין א אמה טמאה לירה בגון יוצא רופן וגברית שילרה וא דאל בר גתגיר אין מחללין עליה השבת ורוק' מילה עצמה דוחה שבת משום שאי איפשר לעשותה מע' אבל מכשיריה שאיפשר לעשותו מע' אין דוחיה הי חילבר אם לא הביא סבין מע' לא יביאנו בשבת א אפילו דרר גגין וחצירות וקרפפות אלא אם שבת ב בהן אין לו כמון שחוק מע' לא ישחקנו אלא לוע לועסו בשיצוי ואם לא עירב מאתמול יין דסמן לית ליתן עליה לא יערבם בשבת אלא יתן בל אחר לבר לבדו וב' מערב בדרבו ואין עושין לה חלוק אל אלא בדרר עליה סמרוס ואם אין לו בדרר על אצ אצבעותיו דרר מלבוש ומביא דרר חצר אחרת אפ' אם לא עירכו יחר אסור לומר לגוי לפני המילה לחמם חמין לצורך המילה דכיון שיש בו איסור דא דאורייתא לא התירך אמירה לגוי אבל באיסור דרב דרבנן בגון להביאם דרר מבוי שלא ערבו מותר לו לומר לגוי להביאם וכן אם היה לגוי מים שחיים ל לצורך עצמו או שעבר ישראל וחיים אתם מותר ל לרחצו בהם אע"פ שאסור רחיצה בכל הגזת אפילו ב במים שהוחמו מע' במילה התירו

אין

מיילרין חכמה
בשבת אבל מטע
מסערין אותה ל

לאחוז בולר שלא יפול לארץ דגופה לו בחיטמו וזנותו דר לפיו ומביא מלא אגרוח מלח ונותן לתוד

שבת ראת ביה מעשה אלא בסכנת אבר אבל
 הרמבם ז"ל כתב חולה שאין בו סכנה עושין לו כל
 צרכו על יו"גוי ואם היו צריכין לדברים שאין בהם
 מלאכה עושין אותו אפילו פ"י ישראל לפיכך מעל
 מעליו אוננים ומעליו אונקלו ביימת ומחזירין הש
 השכר ובל ביוצא בזה והרמב"ם ז"ל חילק ברבד ש
 שבחולי שאין בו סכנה אפילו סכנה אבר אע"ג שהת
 שהתירו אפילו שבת ראת ביה מעשה צריך שיעשי
 שיעשו בשינוי אבל בלא שינוי אסור אבל אם י
 יש בו סכנת אבר מותר אפילו שבת ראת ביה מעשה
 בלא שינוי אין צותנין יוד לתוד העין או אפילו
 על גביו אם פיתח וסוגר העין כרי שירר בתדבו דמו
 דמזכא מילתא דלרפואה עביר אבל אם נותן על
 על גביו ואינו פותח וסוגר מותר ודוק הפל אפילו
 על גביו אסור דמזכא דלרפואה עביר שורה ארס ק
 קילודין מעש ונותן על גבי העין בשבת שאינו ג"א
 אלא כרדחץ ולא חיישינו משום שחיקת סענין דכי
 דכיון שלא התירו לו לשרות אלא מעש איבא היבירא
 מעבירין גילוי מכה וסבין אותה בשמן אבל ל
 לא בחלב מפני שהיא ג מוח ואפילו כגמר מכה דלי
 דאיבא אלא צערא שרי אבל אין צותנין עליה חמיו
 ולא על זבי המור שעליה אבל נותן הוא חוץ למכה
 ושותת דחיר לתובה ונותנין חתיכות של בגדי
 וספוג יבשין וחרשים שאינן לרפואה אלא כרי עלאי
 וסרטן הבגדים על המכה אבל לא ישניו שהו מ"פאין
 דהמ' ישנים שלא נותנו מעולם על המכה אבל היו ב
 בבר על גבי המכה אפילו ישנים שרי ואין צותנין ע
 עליה גמי שהיא מרפא רטייה שנפלה מעל גבי
 המכה על גבי קרקע לא יחזירין גבלה על גבי בר או
 בכת יחזיר ומלח מקצת רטייה ומקצת פי המכה
 וחוזר ומגלה קצת השיני ומקנחה ורטייה עצ
 עצמה לא יקנח משני שהוא ממרח פי משיה אותה
 והמרח חייב חטאת איספלגית שפירשה מן ה
 האגר מחזירין אותה חתת האגר על פי המכה
 המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה כה חייב חטאת
 דאם אינו חושש לעשות פה אלא להוציא הליחה מן
 מותר מי שנגפה ידו או רגלו צומחה בין כרי
 להעמיד הדם אבל לא בחומץ לפניו שהוא חזק ויש
 בו מרוב רפואה דאם הוא מעיגא הו"ו לו כמד
 חומץ ואסור מי שנשמטה פרק ידו או רגלו ממ
 ממקדמו לא יפספסנה הרבה כצונו שזחור רפואה א
 אלא רוחץ בדרכו דאם נתרפא נתרפא ציפורן ש
 שפירשה רובה וכן ציצין שפירשו רובו בלפי מעלת
 שצערות אותו ביר מותר להסירן בבלי אסור
 לא פירשו רובו ביר אסור בבלי חייב חטאת כד מ'י
 ד'ש' ז"ל דכל בלפי מעלה מצערות על הא דאמר רב
 בד בר חנא אמר דבי יוחנן והוא שפירשו בלפי מעלה
 ומצערות אותו אבל מרבין הרמב"ם ז"ל יראה ש
 שהם שני עניינים בלפי מעלה וגם מצערות שהוא
 כתב שפירשו בלפי מעלה ומצערות אותו מותר ביר
 דאם איז מצערות אסור ופי' בלפי מעלה שפירשו ב
 בלפי הגח נולד בלפי ראש האצבע וצריך לחוש לש
 לשגי הפירושים החושש בשינוי לא יגמע בחו"ד
 חומץ דיפלוט אבל מגמעה ובולע או מטבל בו כד

בדרכו החושש בצרונו לא יערענו בשמן אבל צדק
 שמן הרבה לתוד איגרוו ובולע גונח מכאב לב ש
 שרפואתו ליצק חלב מן הבהמה מותר ליצק בשבת
 ממנה דאם הוא מצטער מחמת רענון אסור בשבת
 ומותר בל"ט אין לו עסין מסכני ולא שפין ב"ה ש"ג
 להפואה דאם מכיון לריח הפה מותר כל מא
 מאכלין ומשקין עהם מאכל ומשקה בריאים מותר
 לאוכלן ולשתותן לרפואה אע"פ שהם קשין לקצת
 בריאים והוא ליה למימר כיון שהן קשין לקצת כרי
 בריאים מוכחא מילתא דלפואה עביר אפילו הכי ש
 שרי כיון שררר בריאים לאיכלן ולשתותן וכל שאי
 שאינו מאכל ומשקה בריאים אסור ל' דבלן ולשהות
 ולרפואה אבל אם אוכל אותו לרעבו ולצמא וא"ל
 לו חולי שרי אין עושין אפיקסוויזיו ב"ה גרמת ח
 הקיא אפי' בחול משום הפסד אובלין דאם מצטער
 מרוב המאכל בח"ל מותר אפילו בסם ובשבת אסור
 אסור בסם וביר מותר החושש במעין מותר לית
 ליתו עליהן כוס שעריר ממנו חמיו ואי"פ שצדין י
 יש בו ח"ל מי שנשכר שרפואתו לשוה כפות יד
 ידיו בשמן מותר בשבת כתב הרמב"ם ז"ל אין מ
 מתעמלן בשבת ואיזהו עימול זה שורסין על ג' פו
 בג' כרי שיניע וזייע או שיהלוד ער שיניע דזיע שאס
 שאסור ליגע עצמו בשבת כרי שיניע גפני שהיא רפ
 דכואה לו דאסור להחזק כריסו של תיגור כרי להו
 להוציא הרעיו שלו שצא יבא להשקות כמ"ו המשל
 דמשלשלין ומותר לבפית כוס על הטיבור כרי
 לו ע'תי ולהעלות אוננים בין ביר בין בבלי ולח
 ולהעלות אונקלי שבל אחר מאילו אין עושין וסמג'ו
 כרי לחוש לשהיקה ויש לו צנר מהן רוחצין ב
 במי גרד ובמי חמתו ובמי טבריא ובמים היפיים ש
 שבים הגרול אח על פי שמלוחין קצת שכן ררד לר
 לרחוץ בהם וליבא הוכחא דלרפואה עביר אבל ל
 לא במים הרעים שבים הגרול ולא במי מישרה שהם
 מאוסיים ואין דרד לרחוץ בהן אלא לרפואה
 דדוקא ששוחה בהן אבל אם אינו שוחה בהן מותר
 שאינו גרוא אלא במיקר לוחשין לחישת נחשים
 דעקרבים וצותנין בלי על גב העין להקר והוא שי
 שיהא בלי הגיטל בשבת ועצם שיצא מנקומן מחוץ
 מחזירין אותו

בל

שבת פיקוח גפס דוחה שבת והזרין הריז זה משובח אפילו ב

גפלה דליקה לחצר אחרת וירא שתעבור לחצר זו ו
 דיבא לירי סכנה יבול לבכותה כרי שלא תעבור
 דאין הדלבין בו אחר הרוב כגון ט' גוים ויש יאל אחר
 לא מבעיא באיתו חצר רפשיטא שאם גפלה שם עליה
 שמפסקחין דהוה ליה קבוע ובל קבוע כמחצה על
 מחצה דמי אלא אפילו פירש אחר מהם לחצר אחרת
 דגבל עליו שם מפסקחין כיון שנשאר קביעות הרוא
 הראשה במקדמו חשיבין ליה כמחצה על מחצה א
 אבל אם געקרו בילס ובשעה עקירתו פירש אחר מ
 מחו לחצר אחרת וגפלה עליו אין מפסקחין ע"י כיון
 שגעקרו קביעות הראשון ממקדמו אמרינן כל רפיש

בל ביוצא בזה בהיוזק הבא פתאום כגון שנתרועעח
חבית של יין יכול לקרות לגוי אֶעֱפֹ שודאי יתקבנה
בשיבא גחלת המונחת ברוח במקום שרבים גיז
גיוזקי בה יכול לכבותה בין אם היא שלנעץ או של מ
מתכת מותר לכפות קערה על הגר ברו שלא יאחז
בקרור

חבית

של

שגשברה מצ
מצילין ממ
ממנה מזון

גסעורות אפילו בכלים הרבה ובלבד שלא יספוג מ
פז שלא ישאב חיון בספוג לחזיר ולבלי אפילו יש לו
בית אחיזה דליבא למיחש לסחיטה ולא יספוג
בשמו לחבגיס בן כח ירו ולקצח בשפת הכלי ואם
גשברה בראש גגו מביא בלי ומניח תחתיה ובלבד ש
שלא יביא בלי אחר ויקלוט לקבל מן הקילוח באויר
לאחר שירד מן הגג ולא יביא בלי אחר ויצרח אותו
לראש הגג גזרמנו לו אורחיו מביא בלי אחר וק
וקולט בלי אחר ויצרה ולא יקלוט ויצרה ויזמין א
אחר כד האורחיו אלא יזמין תחילה האורחיו ואח
כד יקלוט ויצרה ולא יערים לזמן אורחים שאין צ
צריבין לאכול נתפזרו לו פירות מלקט מעט מ
מעט ובלבד שלא ילקט לתור הסל והקופח

אין

שלה

עולין באילו בו
לח בין יבש זה
והמ בימות הגש

הגשמים שאין ציבור בין לח ליבש אבל בימות החמה
שהוא ציבור שהוא יבש מותר והוא שאין בו לא פירות
ולא ענפים שיוכל להסירם עלה מבעור יום ברו לי
לירר וחשכה לו או שעלה בשוגג משחשיכה יורר במז
במזיד לא יורר אבל בדר שיח ומערה מטפ וירר
מטפס ועולה אפילו עמוק ק' אמה ולא חיישינו שג
יעקור מן הקרקע במתכווין שרשי אילן הגבוה
הגבוהין מן הארץ ג' טפחים אסור להשתמש בהן מ
פחות מכן מותר להשתמש בהן ובקרקע חשיבי
ואם באים מלמעלה ויורדין למטה במקום שהבוהין
ג' אסורין ובמקום שאין גבוהים ג' מותרין היו
גבוהין ג' וחלל תחתיהם אֶעֱפֹ שצר אחר שוח לארץ
כגון שהקרקע גבוה אצלם מצר אחר אסורין כיון ש
ששלת ציריהן גראין מותר לילך על צבני עשבים ב
בין לחין בין יבשין כיון שאינו מכווין לתלוש אב
אכל האובלין כגנות בשבת אסור להם ליטול יריהן
על העשבים שמסקין אותן אֶעֱפֹ שאינו מכווין פס
פסיק רישיה הוא אבל מותר להטיל בהן מי דגלים
או שאר משקין שאינם מצמוהין בהם עשבים ס
שצמחו על ארון הכלי מלחות הכלי חסובין במחזק
במחזקין והתולשן חייב עשבים ששתלו בטיט
לחה אם מקצת מגולין יכול להוציאן בשבת אֶעֱפֹ ש
שלא הוציאן בחול תחילה ואסור לתלוש אפילו
מעציץ שאינו צקוב צנור שעלו בו קשקשים ממ
ממענו ברגלין בשבת בצינעה הרס מחזק וכול
להריח בו שאין הגאתו אלא להריח וזה יכול לעשו
לעשותו במחזק אתרוג ותפוח ובלבד דבר הראו

לאבילח אסור להריח בו במחזק שמא יקוץ אותו ל
לאובלח

בל

של

דבר שאין מתכווין
מותר חילבד גזרר
אדם מטח בסאוס

וספסל בין גרולים בין קטנים ובלבד שלא יתכווין
לעשות חרוץ אבל בל פסיק רישיה ולא ימות פז שא
שֶׁאֶעֱפֹ שאינו מכוון לעשות אי איפשר שלא יעשה א
אסור חילבד מותר לרפץ הבית כיון שאינו מכוון
מכווין להשקות גומות אלא שלא יעלה האבק ובה
התיר גם כן לכבד בכל מקום והרמבם זל התיר
במקום המרוצח ואסר בשאינו מרוצח וחילק בסיפ
שבתב איז סבין הקרקע ואין מריחין אותה אפילו א
אם הוא מרוצח גזירה אסר שאינו מרוצח דאתי לאש
לאשווי גומות ורזי זל אסור גם חביבור בכל מקום
דארני אבי זל כתב בתשובת שאלה על כיבור הבית ב
צוהגין בו איסור באשבגז ובארץ הזאת סומכין על
על דברי ר' זל ולא מלאני לבי לאוסרו להם ביל
לא הוה שומעו לי ומאחר שנתליו באילן גדול למח
אעשה אותם מזירין אסור לצרר חבית על הארץ
כיון שהיא כברה יבא להשקות גומות

בל

של

השמעת קול אסור
לר' זל אפילו אינו
מכווין לשיר ולפיז

זה אסור להקיש על הרלת אפילו באגודפו ואפילו
לפי זה כתב הרמבם זל אי לא בעי לקלא שרי כגון
סבעת חלולה שיש בה אבן חמשיע קול שחתיר לח
להגיחה כיון דלא בעי להאי קלא ור' זל ההי
כיון שאינו מכווין לשיר חילבד מותר להטיח מי א
ארג לחולה והיא שמטיפין מים טיפין סיפין לתור
הספל וכגון שאינו מכווין לשיר וכן התיר ר' זל
להקיש על הרלת בשאינו ררר שיר וכן כתב העזרי
דכתב עור שמותר לומר לגוי לגגן בבלי שיר בחופף
דאמירה לגוי במקום מצוח שרי ואין שמחת חתן וכ
דבלה בלא בלי שיר ובש הבא דאפילו לישר איז בו א
איסור אלא משום גזירה שאין לאסור לאומרו לגוי
עב מי שנתן סעם להתיר משום דאמירה לגוי ש
שרי במקום מצוח כתב לעיל שאין להתיר אמירה ל
לגוי אלא ברבר שהוא בעצמו רוחה שבת כגון מלוח
מדת לשמור אילגיו וזרעיו ופירותיו התלושין בשב
בשבת מפני העופות ובלבד שלא יספוק בה אל בה
ולא יספח כפו על ירכו לא ידקר להבריחם בדרר
שעושה בחול אין שוחקין באגודים בשבת ובני
וביוצא בזה לר' זל משום משמיע קול ולר' זל
משום אשווי גומות אין רולין מים בשבת בגלגל
גדול בעיז אותם טרולין בהו להשקות השרות אפז
הוא בחצירד והרמבם זל התיר בחצירו שאין שם
גיגה אבל בגלגל קסן באותן שבבתים מותר
מי שיש פירות בראש גגו וראה מטר שכא מותר לשל
לשלשלם למטה ררר ארובה שבהג ב'ס אכל בשבת א
אסור אבל מותר לבסיתו מפני המטר וכן הרבנים
שיש לו סדרין על הגג לבגיון אֶעֱפֹ שהן מוקצין יב

רחמיה של סחורה שדוקה ולרה ברי שתקרבנו ומד
 ומזלסין מי שיליא על הולד ברי שתרחם עליו אבל
 לא בטמאה שלאחר שדוקתו לא תקרבנו עור . איך
 מפרבין לבהמה גלרי המכה ולא שכין אותה בשמן
 והמ' כגמר מבח ומשום תענוג אבל בתחילה מכה ו
 ואיבא צערא שרי ואי אכלה בך שיגין הרבה ומצטע
 ומצטערת יבול להריצה בחצר ברי שתיגע ותתרחא
 ואם אחזה דם יבול להעמידה במים כרי שתצנן וב
 ובעל התרומה אסור להעמידה במים וארצי אבי גל
 התיר

מי שיש לו אורחין בש
 בשבת ואין לדמק
 מקום להבניסם א

או שאין לו מקום לבית הפרש וישלו אוצר שלנות
 אכואה יבול לפנותו בשבת ברין להבניסם האורחין
 או לפנות מקום לבית הפרש אבל שלא לצורך מצ
 מצות אסור לפנותו ביצר מפנהו היה האוצר גדול
 מפנה ממנו ה קופות היה שם ה קופות מפנה מה
 מוחם ד אבל בולו לא יפנה שמא יבא לחשוות גומות
 ובשפתה אילו דאו ה קופות לא יחלקם בקופות ק
 קטנות להוליכם בחרכה פעמים ברי להקל המשו
 מפני שמרבה בהילוך ואורשא מילתא ספי ואילו
 דאו ה קופות ושמפנה היינו אפילו לאורח אחר ווא
 ואם באו לו הרבה מפנה פשיעור זה לבל אחר ואחר
 ובלבר שלא יפנה אחר לבלום דאיבא סירחא יתירא
 אלא בל אחר יפנה לעצמו

נפלה דליקה בשב
 בשבת אם הו
 הוא בלילה

קורם סעודה יבול להציל ברי מזון ג סעודת הדא
 חראוי לאדם לאדם וחראוי לבהמה לבהמה ובשח
 ובשחרית מזון לב סעודות במנחה מזון לסעודה א
 אחר ודוקא בבית שהדליקה בו אותם לא יצילו יד
 יותר ברי צורך שבת שאם יצילו יותר איבא למיחש
 מתור שהוא סרור להצלה ישבח השבת ויבכה אבל
 בתים הקרובים לדליקה ויראים שתגיע אליהם ודי
 הדליקה לא בהילי בולי האי וכתב בעל התרומה
 דאפילו מעות דברים מוקצים יבולין להציל דבמ
 דבמקום פסירה אין לחוש לאיסור מוקצה כי חיבי
 דשרי למי שחשיר ברוד לסלטלביסר ולהוליכו פה
 פחות פחות מד אמות ובן אם דואה אנסין באין לב
 לביתו יבול ליקח כל מה שבביתו ולהצניעו שאין ל
 לחוש לאיסור מוקצה במקום פסירה וזל שהוא אש
 אסור שלא התירו למי שהחשיר לטלטל ביסוד פחות מ
 פחות מד אמות אלא ברי שלא יבא לידי איסור דאורי
 דאורייתא לסלטלו בהדיא אבל הכא דליבא למיחש
 שיבא לירי איסור גדול מזה שדראי ירא להוציא מ
 מפניהם אסור ועוד אפילו אם מוציא אין בו איסר
 דאורייתא לריון שאין לגו דה וגם בדליקה צמי ליה
 למיחש שמא יבכה כל זמן שלא הגיע אצלו הילכך
 דראי אסור להוציא דברים המוקצין מפני הפסד מ
 פמוגו הציל פתגקיייה לא יציל פת הרואה אבל א

איפכא שרי מצילין מיה לשבת אבל לא משבת
 ליה ריט ולא לשבת הבאה והא דאין מצילין א
 אלא מזון ג סעודות היינו דוקא בשני כלים אבל
 בבלי אחר מציל מלא אפילו הוא מחזיק/הרבה וא
 דאפולד פירש סליתו דקיפל וחביא לתובד וחוזר ד
 דקיפל וחביא לתובד שרי ביון שמוציא הכל בפעם
 אחת ולדבש כל מה שיכול ללבוש ומוציא ופושטו
 וחוזר ולבש ומוציא ופושט ואמר לאחרים כדאין
 והצילו לבל אחר מבם מזון ג סעודות ויבולין לבל
 ללבוש כל מה שיכול ללבוש ואם רוצים זוכי בו מן
 ההפקר כיון שאמר להם הצילו לכם ואם אין רוצי
 לזכות אלא שרוצים להחזירו לו לקבל שבר על הצ
 הצלתם חרשות ביום ולא הוא שבר שבת ואין מצי
 מצילין אלא לחצר המעורבת אבל שאינה מעורבת א
 אין מצילין כלל וכתב בעל התרומה וכל הצלה דה
 דהכא מיירי בחצר ומבוי הסמוכין לרה וגם אינו מ
 מקורין ודמו לרה הילכך אין מתירין להציל אלא מ
 מזון ג סעודות ובלים הצריכין לו אבל בבית את
 אחר שערב עמו יבול להציל כל מה שירצה ואינו ג
 גל רביון דסעמא הוא משום שמא יחא סרור ויבכה א
 אחר כך מה לי בחצר ומה לי בבית כל בתכיח
 דקדש מצילין האירצא מפני חרליקה וקורין בהם
 אפילו בתוכין בכל לשון ובס' דאין אובכל דבר
 ובו חברות והקמיעין מצילין אותם וסעוגין גזיח
 שלא יניחום במקום הפקר והתרגום שכתבו ע
 עברי ועברי שכתבו תרגום וס' שיש בו ללקס פ'א
 אותיות מתור תיבות שלימות או שיש בו אזכרה מצ
 מצילין ומצילין תיק הספר עם הספר אפילו
 יש בו מעות וכתב בעל התרומה אם הגיח תפילין
 בארנסי מלא מעות יבול להצילו ברי תפילין אפילו
 לחצר שאינה מעורבת אבל אם הגיח בו טבעת או כ
 בלי אחר שמותר לטלטלו אין הארנסי מסלטל אגב
 אנביו שחבלי אינו חשוב ובסל אגב הארנסי
 כתב בפ' רבידושלמי שרי ע'י בדר או תינוק להציל ר
 דסקיא מליאח מעות מפני הדליקה וכתב דהח' רש
 דשרי מפני יראת אנס ודוקא לרהו אבל לא לחצר
 שאינה מעורבת אפ' דבגמרא רירן לא התירו בבר א
 או תינוק אלא למת בלבד שמא בדליקה מורי דשרי
 דאין לחלל מצילין הספרים אפילו לחצר שאינו
 מעורבת ולמבוי ובלבר שיהו לר' מחיצות ולחי א
 אבל אין לו לחי לא המינין שבתבו להן ספריה
 חקדש אין מצילין אותן ואפילו בחול שורפו עם ח
 האזכרה שבחו תיבה שאחז בה האור יבול לפרו
 עור גרי מצד האחד שלא תשרו ועושין מחיצה בכל ח
 החלים להמטיק בין הדליקה ואפילו חרשים מלאו
 מים שדאי יתבקעו בשתגיע אליהם הדליקה דגרם
 ביבוי מותר וסלית שאחז בה האור פושטה ומ
 דמתכסה בה ואינו חושש אם תבכה ביון שאינו מבוי
 מכווין לכד ובן יבול ליתן עליו משקין כגון יין ש
 שאין דרך ביבוס אר' לא מים משום ביבוס גברי ש
 שבא לבנות אין צריך למחות בירו אבל קטן שבא
 לבנות צריך למחות בירו ויבול לדמר בפני הגו
 הגוי כל המבכה אינו מפסיד או אינו מזומן באו יב
 יבול לקרותו שיבא אלמ' שוראי יבכה בשיבא ובו ג

לאין רבים דורסין עליהם ולא היא גבוהה ג' ערס
 ולא ט' בכלל אם הוא רחב ארבע על ארבע הוי ברמל
 צרמלית פחות מבן חוי מקום פטור ומשוער ור
 רבים מכתפין עליו הוי קרה אפילו אינו רחב ארבע
 ומעשרה ולמעלה אם הוא רחב ד' הוי רהי פחות מ
 מבאן הוי מקום פטור אפילו יש בו מקום ברי לחו
 לחוק ולחשלימו לד' לא אמרינן חוקסין להשלים ב
 צבי האי גזונא וגומא כרה שאינה עמוקה ג' הוי
 דה מה וער ו אם רחבה ד' הוי ברמלית פחות מבאן
 הוי מקום פטור חורי רה אינם כרה אלא גירצין ב
 בפיו מירותיהו אם יש בהו ד' על ד' וגבוהין ו הוי רהי
 דאם יש בהו ד' על ד' ואינו גבוהין הוי ברמלית ואם
 אין בהם ד' על ד' חו מקום פטור ובלבד שיהיו גבו
 גבוהין מן הארץ ג' וברמלית הוא מקום שאינו ח
 הילוך לרמים בגזן ים ובקעה ואיסתווצית ועמוד
 ועמודים העומדים כרה ואיצטבא שלפניהו וקרנ
 קוית חסמוכה לרה בגזן מבואות שיש להן ג' מחיצות
 ואין להם לא לחי ולא קורה ברוח רביעית ורה שיש
 לה תיקרא או רפר המוקף מחיצות שאינם גבוהות
 עשרה אוחל שיש בו ד' על ד' ואינם גבוהין וכן חריץ
 שאינו עמוק עשרה בית שאין תוכו עשרה וקרני
 משלימו לעשרה ויש בו ד' על ד' תוכו ברמלית ועל ג
 גבו רהי ואם חקס בו ד' על ד' אפילו באמצע החוק
 מן חכות לים געשה כולו רהי גג חבולט על מחיצ
 מחיצות הבית בענין שאין מחיצות הבית ציבורות ל
 לעומר על הגג הוי ברמלית אפילו הוא גבוה ורחב
 חרבה ואם חלון פתוח לו מן הבית הוי רהי וכן זי
 קויו הבולטין מן החומה ויש בהו ד' על ד' הוי ברמ
 צרמלית אלא אם בו חלון הבית פתוח להן חורי
 צרמלית לאו ברמלית דמו ואינה חוספת אלא ער ל
 ולמעלה מ' הוי מקום פטור הילכך הגוסל מעלם
 פני המים בימים ובגחלים עד לבאור הוי ריגו בכר
 צרמלית למעלה מעשרה הוי מקום פטור בוד
 העומר ברמלית אפילו עמוק ט' אמה הוי ברמל
 אלא אם בו הוא רחב ד' על ד' מקום פטור הוא רפר
 שאין בו ד' על ד' וגבוה מ' ולמעלה עד לרקיע או ח
 חריץ שאין בו ד' על ד' ועמוק יותר מ' וכן מחיצות
 הגבוהות מ' ולמעלה ואין ביניהו ד' על ד' אפילו א
 ארוך הרבה הוי מקום פטור

מז התורה אינה חייב
 אלא במוציא ומ
 ומבגיס וזורק ו

ומושיט מרהי לרה ואיפכא וחזל אסור מרהי ורה
 לברמלית או מברמלית להן גזירה משום מרהי לרה
 אבל דבר שהוא מקום פטור מותר להוציא ולחבגיס
 ממנו לרהי ולרה ומיהם לתובד ובלבד שלא יוציא
 מרהי למקום פטור ויעבירנו דרך המקום פטור לר
 לרה או איפכא וכן העומר ברהי ומוציא ומבגיס א
 או מושיט וזורק לרה רך מקום פטור או איפכא חי
 חייב וכן לא יעמוד אדם עליו ויסק חפץ מיד מי ש
 שעומד כרה ויתגזר ביד מי שעומד ברהי או איפכא
 ואפילו אם מקים הפטור בין רשויות ורבעו כגון
 שתי חצירות שלא עירבו אסור לעמוד עליו ולהחלל

מזה לזה להבגיס לבית מן התורה או תיב אל
 אלא כמעכר דאמות ביה וחזל אסור להעביר דא
 אמות בברמלית גזירה אסור רה וקרפה יותה ממ
 מבית סאתים שלא הוקף לדירה מן התורה הוא רה
 וחזל אסור לטלטל בו דאמות אסור רה וממ ביתר
 להוציא ממנו לברמלית אחרת כגון בקעה העוברת
 לפציו אעפ שהיא רהי גמור מן התורה ואעפ שאס
 שאסור להוציא מרהי לברמלית הבא שרי שאם גאס
 גאסור להוציא ממנו לברמלית יאמרו עליו שהוא רח
 רהי ויטלטלו בכולו ומוטב להתיר להוציא ממנו
 לברמלית דמירי דלא שביח הוא כדי שלא יבואו לט
 לטלטל כתובי ממה שאסור להוציא ממנו ואז יבוא
 לטלטל בכולו והוא מירי ושביח ואם יטלטלו בו י
 יבואו לטלטל ברה ומטעם זה אם יש גינה יתיר
 שסאתים ולא הוקף לדירה ובקעה לפניה מותר ל
 לעמוד לפניה וליקח המפתח מן חבקעה ולסגור
 אותה ולהחזיר המפתח אליו

מז התורה אינו חייב
 אלא בשעקר החפץ
 מרהי ומניחו כרה

או איפכא אבל אם עקר חפץ מרה והבגיסו לרהי ו
 ונטלו חבירו מידו שניהם חסורין אבל אסורין לעשן
 בו אבל אם עקר חפץ מרה והבגיסו לרהי והניחו
 לתוך ידו של חבירו או שנטלו מתוך יד חבירו בפנ
 בפנים והוציאו העומר בחוץ חייב והעומר בפנים
 מותר לעשותו לכתחילה ואין בו משום איסור שבת
 אלא שאסור לעשותו מפני שמבשיל את חבירו וגורם
 לו להוציא החפץ ולבא לידי חילול שבת

היה עומד ברהי ורה
 והוציא ידו מלי
 מליאה פירות ל

לחוץ בשוגג מותר להחזירה לאותו חצר ואסור לה
 להושיטה לחצר אחרת הוציאה במזיד אסור להחז
 להחזירה אפילו לאותו חצר והמ שהוציאה טביעור
 יום והגיחה שם עד הלילה שאינו יכול לבא לידי חי
 חיוב חסאת אחאם ישליכב מידו אבל הוציאה מש
 משחשיכה מותר להחזירה שמא ישליכב מידו ויבא
 לידי חיוב חסאת הא דבעינו עקירה מעל גבול מ
 מקום שיש בו ד' על ד' והנחה עליו ויעקור מתחילת
 כדי להוציא ושיוציא בדרך המוציאין ובשיעור דשי
 ושילך דאמות בלא עמירה באמצע ונתכוון לזרוק
 ב זורק ד זורק לתוך ד ונתגלגל חוץ לד' או איפכא ג
 זורק מרהי לרהי ורה באמצע ומושיט מרהי לרהי
 דרך רה ובמה צרדין שנאמרו בענין הוצאה דהעבר
 דאמות לא נאמרו אלא לענין חיוב חסאת אבל אי
 איסורא איבא בבולתו לכך אין דצוני להאריך בח
 בהן

בל אדם יש לו דאמ
 ברה שיכול לטלט
 בהן ומורדין או

אותו לו באפח שלו מדווחת ואם איבדו גרולים וא

יכול לכסותו אפילו בשבת להי' ז' אבל לרש' ז' א
 אפילו לכסותו אסור בשבת ולכולי עלמא יבול לי
 ליתן בלי תחת חרלה אפילו בשבת דאם נתמלא שד
 שופכו ומחזירו למקומו וכתב הרמב"ם ז' רח
 וחוא שיהא חרלה ראוי להוציא ול' רחא מוקי לה
 בגמרא חבי חייבי דווקא לה' יצחק דאמר אין בלי ב
 ניסל אלא לצורך דבר הניסל ואין הלבח במדתו

אין דרכין על גבי
 בחמה ולא שט
 שטין על פני המ

אמים דאפילו בבריכה קטנה שבחצר דאם יש להם
 סביבה שפה שרי דרמיא לבלי בעלמא ולא מטע
 מספחין להכות בה אל בה ולא מספקין להכות בה
 על הירד ולא מרקידין ולא רנין ולא מקדשין ולא
 חולצין ולא מייבמין ולא מקדשין ולא מעריבין
 ולא מחרימין ולא פפרישין תרופות ומעשרות מש
 בשבת וי' וכולן אם נעשו בין שוגגין או מזדינין או
 מוטעין מה שעשה עשוי אסור ליבצט בספינהא
 אם יודע שהגוי מוליך הספינה שנראה בשט' ואם ח
 הוא כמערים שנראה בצנצנ' בה לישן או לטייל ויודע
 שהגוי מוליך הספינה אסור לאיניש ועלמא ולצור
 ולצורבא מרבנן שרי

הנוטל שערך אי
 ציפורין
 ביה ב' ל

לעצמו בין לאחרים פסור ובבלי חייב חסאת וחי
 וחייב על שתי סעדות ומלקט לבנות מתוך שחורן
 חייב אפילו באחת דאפילו בחול נמי אסור
 המטשטש בידו על הקלח ויש במקומו לכתוב שתיא
 אותיות חייב מותר לרשום בציפורין כמו שרוש
 שרשמין לסימן שאין זה דבר המתקיים חיס ש
 של תפירה שנפתח אסור למותחן משום תופר
 וכתב הרמ' ז' אותם שמהרין הבגדים סביב זרועות
 זרועותיהן על ידי חוש שנותחין אותן ומתהדק אס
 אסור למותחן בשבת אלא אם בן יהו הנקבים בו רח
 רחבים קצת ומתוקנים בתפירה בעיגול מובין
 שנפלדו מן הכסת בשבת מותר להתזירן אבל אסור
 ליתנם בתחילה אפילו ביט' אסור לקבץ מלח מ
 ממשפחות המלח שדומה למעמר וכז' אסור לק
 לקבץ בל דבר במקום גירולו הגותן זרע של פשתן
 או זרע שומשמין ובירצא בזה במים חייב פשוט לש
 נפני שמתערבין ונתלין זה בזה

נשאלין לצודים
 בשבת כד
 בצרדים

שחן לצוד שבת בגזן שגדר שלא לאכול ושלא לשת
 לשתות אעפ' שהיה לו פגאי להתירם קודם שבת א
 אבל שאינם לצוד שבת אינו מתירין אותם אבל הב
 חבעל יבול להפר גורי אשתו אפילו שאינם לצוד
 שבת נפני שאינו יבול להפר אלא עד שתחשך ואם
 לא יפור לה היום לא יבול עור לחטום

בל

שמיא שבת דרבנן מזה
 מותר בין השמשו
 לצורך מצוה כג

בגזן ליסול עירובי המוצח בכרמלית או לעלות אחר
 אחריו באילך או ליסול ממנו לולב המונח עליו או
 או שהיה סדור והוצרך לעשר פירות בין השמשות
 ובין כתב הר' יצחק ז' שמותר לדמר לגוי בין השמשות
 להרליך הפך

כתב הרמב"ם ז' ק
 קטן העובר ע
 על שבות דרב

דרבנן בגזן שתולש מעציץ שאינו גרוב או מטלטל ב
 בכרמלית אין ב' מצווין להפרישו ואיני יודע למ
 למה כתב העובר על שבות דרבנן דאפילו באיסור ר
 דאורייתא נמי אין ב' מצווין להפרישו כהחיא ד' ת
 ת' דאירכסו מפתיות רבי מרשא ב' ר' וצוה שיד
 שיליכו קטנים שימצאו שם ויבניסום וקאמר שע
 טעמא משום דקטן אוכל גבילות אין ב' מצווין לת
 להפרישו אלמא אפילו באיסור דאורייתא נמי אע"ג
 דקא בעי למיתן ליה סיועא מהרבה משניות ומוקי
 להו באיסור דרבנן ומ' דברי ר' יוחנן לא נרחו ובן
 פסק כ' ובעל התרומה

ההולך במרברו
 דאינו יד
 יודע מה

מתי הוא שבת מונח ששה ימים מיום שנתו אל לבו
 שבתו ומקדש השבועי שעושה קידוש והבולח וע
 זעושה בכל יום מלאכה בדי פרנסתו ולא יותר ואח
 ביום שמקדש בו ומותר לילך בכל יום היהיו
 יודע מניין יום שיצא בו בגזן שיוודע שהיום יום רב
 דביעי או יום חמשי ליציאתו אבל אינו יודע באיזה
 יום יצא מותר לעשות כל מלאכה שירצה ביום ח' לי
 ליציאתו שביום כזה יצא מכיתו ובידאי לא יצא בש
 בשבת ובן ביום ט' וביום כ' ובן לעולם

ארבע דשדיות ל
 לשבת דש
 דשות הית

היחיד ר' ר' ברמלית ומקדמ פסור דשות היחיד
 זהו מקדמ המוקח מחיצות גבוהות עשרה ויש בו ד
 ספחים על ד' ואפילו אם יש בו כמה מילין אם מוק
 מוקח לזירה ורלתותיו נעלות בלילה חזי ר' וריר
 וסחר וחצר ובן חרין עמוק עשרה ורוחב ארבע על
 ארבע או יותר ובן תל גבוה עשרה ורוחב ארבע על
 ארבע וכותליו המקיפין דשות היחיד על גביהו דח
 וחוריהו ר' דאיר ר' הוא ר' ער לרקייע ואפיל
 בבלי אם היא גבוה עשרה ורוחב ארבע על ארבע כג
 בגזן התיבה או מגדול או כוורת חזי ר' דשות חר
 חרבים הוא רחובות ושוקים הרחבים ששה עשר א
 אמה ומפולשים משער לשער וששים דיבוא עוברים
 בו ובל דבר שהוא ב' דאינו גבוה עלשה ספחים
 חשוב בקרקע והוא ר' אפילו קדשים או צואה שאי

יורדים למים זכך בית דבסא שעל פני המים מד
מותר כי האי גזוזא על ידי מחיצה תלויה ובלבר ש
שתהא עשויה לחיתר כגון שיחברצה למטה סביב
אבל אם עשאה לצניעות כגון שעשאה למעלה לא
ואם עשה רח שתפול הצואה עליו קודם שתיפול למ
למים אין צריך מחיצות דהוה ליה בוחו בכרמלית
דשרי אבל בית חבסא בולט חוץ לחומ' העיר ונזנף
הצואה בחפירה שהיא כרמלית אינו מותר על ידי פ
מחיצה תלויה שלא התירו אותה אלא במים אבל על
דה שרי רבחו שרי בכל כרמלית חיו שתי גזוזטרא
גזוזטראות בולטות זו למעלה מזו משוכה זו מכנגד
זו מעט ואינו רחוקה מכנגדה כי אם עומד תוך
זו לזו בין יש ביניהם יותר מגובה ז' אם עשו לעלי
לעליונה מחיצה בשתפות משל שניהן ולא לתחתן
לתחתונה שתיחן אסורות בה ער שיערכו וצ"ש אם
עשו שתיחן לתחתונה שתיחן אסורות ער שיערכו
אבל כל אחר מהן שעשתה לבריה בשלה אין האחרת
אוסרת עליה אפילו לא עשתה האחרת בשלה זכך
אם עשו בשתיחן בשותפות משל שניהן אין אחר או
אוסרת על חבירתה

אמת

חמים העובר
העוברת בה
בחצר עמוקה

עשרה דרחבה ארבע אין ממלאין ממנה בשבת אלא
אם בן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה בבנייה ויצאה
זיחיה טפח ממנה משוקע במים דאם התחיל לעשן
המחיצה אצל השפח מכל צד ולא חיבר אותה באמצע
שני שיחיו חמים גבסין ויצאין דרך שם אם אין בו
ביניהן ג' טפחים שרי דאמרינן לברך יש ביניהן ג'
אסור חצר שגפרצה ולסוץ ים עובר על הפריצה
אם אינה במלואה ואיך הפרצה יותר מעשרה אמות |
יותר למלאה ממנו ולהבניס לבית גפרצה במל
גמלואה אי שיש בפרצה יותר מעשרה אם גשאר במ
במקום שגפרצה גירדין גבוהין עשרה וחמים מכסל
אותו מותר למלאה ממנו בחצר אבל אסור להבניס
לבית אלא אם בן עשה מחיצה גבוהה עשרה על המ
חמים לא גשאר גירדין אסור אפילו למלאה בחצ
בחצר

חצר

שפוחתה מד א
אמות אין שום
שופכי לתוכה

מים בשבת בימות החמה שביזו שאין בה ז' אמות |
אין סאתים מים שאדם עשוי להשתמש בכליוסם רא
דאוי ליבלע בה דחוי באילו שופכו לר' לבר צריך
לעשות גומא שתהא חללה מחזקת סאתים בין אם י
יעשנה בפנים בחצר או בחוץ אלא אם יעשנה בחוץ
צריך לכסותה בגסרים כדי שתהא מקום פסור זיפל
זיפלו חמים מידו למקום פסור זכיון שיעשה גומ'
יכול לשפוך לה כל מה שידחה דאם אינה מחזקת
סאתים לא ישפוך כלל דאם יש בחצר שיעור ז'
אמות על ז' אפילו הוא אריר דקסידאוי בימות הגשם
הגשמים בחצר כל שהוא מותר לשפוך בה כל מה שי

שירצה חצר ואבסורה שאין באחד מהן לבר ז' א
אמות מצטרפין לז' אמות להתיר ולשפוך בהם
ביב המבוסס ז' אמות במשך ברה ויש בו ז' אמות על
ז' או שיעור ז' על ז' מותר לשפוך אפילו על פי חביב
אפילו בימות החמה אח על פי שחמים ויצאין מיד
מידו לחוץ ובלבר שיחא של בניין אכנים שהמים ר
דאויין ליבלע אבל אם הוא של עץ אסור
וחרמכם ז' פסק בחז"ל דאפילו ביב אורך מאה אג'
וצנור אורך מאה אמה לא ישפוך על פי הצניור ולא
על פי חביב אלא שופך על הגג והם יורדין לביב ז'
וארני אכי ז' לא בתב כן

בל

מלאכת שבת וחלכות
דחלכותי אגו למדין
אותו ממלאכת המש

המשכן חילבך כל היקח שלא הוקח ליריה כגון גפ
גנות ופרוסין ובורגין שאין עשוין אלא לשמור ב
בתוכו אח על פי שמו חתורה הוא ר'הי גמור דחז"ל
מ"ה לתוכו חייב חז"ל אסרו לטלטל בתוכו יותר מ
מד' אמות אם הוא סאתים ולמעלה ער סאתים וסא
זסאתים בכלל מותר לטלטל בתוכו אפילו אין בו ש
שומרה ולא בית יריה במן חצר המשכן שהיה בו בי
בית סאתים ולא היה בו בית יריה אלא היקח של ק
קלעים ושיעור בית סאתים הוא שיעור ז' אמה ז'
ספחים על ז' אמה ז' טפחים לא שנא אם הוא מר
מדובע או עגול או אריר דקסין ובלבר שלא יהא א
ארבו יותר משנים ברוחבו בחצר המשכן שהיה אד
אורך ז' אמה ורוחבו ג' אבל אם ארבו יותר משנים ב
ברחו אין מטלטלין בו אלא בר' אמות דאם הו
הוקח ליריה אפילו יש בו ז' מילין שרי זמה גקרא
מוקח ליריה זה שבנה בו בית יריה או שפתח לז' פ
פתח מביתו ואחר כך הקיפו אבל אם הקיפו ואחר
כך פתח לו פתח לא דאם היה מדקח שלא לשם יריה
דרוצה להקיפו ליריה אין צריך לפרוץ כלל אלא ים
יפרוץ בו פירצה ביותר מעשרה ובה מתבטל החי
ההיקח דגמצא בית בו פתוח בלא היקח ויחזור ויה
ויגזור הפרצה וחרי הוא פתוח ולבסוף הוקח

ואם פרץ אמה וגדרה וחזר ופרץ אמה אצל מה שגר
שגר וחזר וגדרה ועשה כן עד שהשלימו לעשרה ש
שרי הל גבוה עשר ריגו בקרפח ער סאתים מד
מותר לטלטל כבולו יותר מכאן אין מטלטלין בו א
אלא בר' אמות היה הקרפח יותר מסאתים ובא
למעט באילנות שגוסע לתוכו למעט אורו איגומ
מתמעט בכך שכן דרך קרפח להיות בו אילנות
בנה בו עמוד למעטו ונתמעט בכך אם הוא רחב ג'
ספחים הוי מיעוט פחות מג' בטל ואיגו מיעוט
בנה מחיצה באורך עשרה אמות לפני מחיצה הראש
הראשונה לבטל מחיצה הראשונה שתהיה במן שאי
שאינו זיחיה מוקח ליריה על ידי השנייה אם הרחי
הרחיקה מן הראשונה שלשה טפחים שרי פרות ומג'
אסור דביון שאין ביניהן ג' הוי באילו בולן דבוקות
זו בזו סח סיט על מחיצות הראשונות למעט א
אויין ונתמעט בכך אם הסיט עבה שאם תנטל מת
מחיצה הראשונה דאוייה לעמוד בפני עצמה הוי פ

שני

ואמה קטנה שלא יספיקו לו ד' אמותיו גותנין לו ד' אמות ביצוניות שכל אמה מהם בת ד' ספחים ואי זאילו ד' אמות מוסיפין עליהם אלכסון שיהו ח' אמות וג' חומשין ומיהו פי' רש"י ז"ל שאין לו אלכסון אלא לאלכסון העולם אבל לריבוע העולם איז לו א' אלא ד' אמות ור"ת ז"ל פי' שלכל צד יש לרה"א אמות ד' חומשין נהרמב"ם ז"ל חילק שבתור ד' אמות מות' לטלטל מד' ער' ה' ח' חומשין פסוד מכאן ואילך ח"ל חטאת ואיני יודע למה אמר בשיעור האלכסון פסוד ביוז שנותנין לו אלכסון מותר בו לכתחילה לפיכך מותר לאדם לעקור חפץ מרה"א וליתנו לחבירו שאצ"ל שאלו בתוך ד' אמותיו וחבירו לחבירו שאצ"ל וכן אפילו ק' גילוי אפ"פ שהחפץ הולך במה מילין בר ברה"א שכל אחד לא יטלטלנו אלא בתוך ד' אמותיו ד' ובלבד שלא יוציאנו מתחום שלו או מחפץ שלא קצ' קנה שביטה בנזן שהוא הפקר שאינו קדוה שביטה היו ב' מקצת אמותיו של זה לתוך אמותיו של זה כגון שיש ביניהם ד' אמות עביאין ואוכלין באמצע דבלבר שלא יוציא כל אחד מתוך ד' אמותיו לתוך של חבירו היו ג' ואמצע מובלע ביוז שבין שני החיצוני' ב' ח' אמות האמצעי מותר עם כל אחד מהחיצוני' ב' במה שד' אמותיו מובלעין בתוך שלהן ושני החיצוני' החיצוני' אסורין זה בזה

עומר ארם ברה ברה' ומ ומדצואי

יוד לרה ומטלטל שם חפצים שאין צריכין לו דגוס ודגוס' ז' מבאן ומגוחז באו דבלבר שלא יעביד דאמן ולא חיושינן שמא יביאם אליו הולכר יכול לעמוד ב ברה' וליטול מפתח ברה' ולפתוח שם וכן מרה"ל לרה' אבל לא יעמוד ברה' ויוציא ראשו לרה' וישתח שם או איפכא אלא אם כן יבגיס ראשו ורובו במקד' שהוא שותח רביון שחוא צריך לאילו המים אנו חן חוששין שמא יביאם אליו אבל מותר לעמוד ברה' או ברה' ולשתות בברמלית וכן לא יעמוד אדם ברה' וישתין או ירוק ברה' או איפכא אפילו אם הוציא פי פיו ואמתו לחוץ ורוק שנתלש מפיו ומובז לזרוק לא יהלך בו ד' אמות ברה' עד שירוק לא יעמוד אד ארם ברה' ויחבר יוד למזחילה שהיא צינור ארוך מד מונח לאורך הגג בתוך ג' ספחים סמור לצג לקבל ה המים ממנה שכיון שהוא בתוך ג' סמור לגג חשיב כ' כגג ואסור בין אם הוא למעלה מ' או למטה מ' א אבל מותר לקלוט מן האויר אפילו אם יוד תוך ג' למזחילה הייתה המזחילה בולטת ג' מן הגג וכן סתם צינור שבולטת ג' יכול לחבר יוד אליהם ולקבל המים ובגזן שאין בהם ארבע על ארבע והם למטח מעשרה אבל אם יש בהם ארבע על ארבע או אפילו אין בהם ארבע על ארבע זהם למעלה מעשרה אסור

הקורה בספר על הא האסקופא יד ונתגלגל דא

ראש אחר מהספר מירו וגשאר ראש חשני בירו גולל

גוללו אצלו אפילו נתגלגל חוץ לד' אמות ואפילו ב ברה' והאסקופא בדשות היחיד זהרמב"ם ז"ל בת דדוקא ארבע אמות אבל נתגלגל חוץ לארבע אמות לא דארגי אבי ז"ל בתב שאינו כן היה קורא בו על הגג ונתגלגל ראשו האחר מירד עד שלא הגיע לע לעשרה ספחים התחתונים הקרובים לארץ גוללו אצלו הגיע לעשרה ספחים התחתונים אם הכותל משופע בענין שנח עליו אסור לגוללו אצלו וכו' שלא יעמיד בביוזן הופכו על הכתב ואם אינו משו משופע כל זמן שלא הגיע לארץ גוללו אצלו

שני בתים בשני צירי דה' והם של אדם אחר או של שני

וערבנו אם שניהן שוין מותר לזרוק מזה לזה ואם א אחד גבוה מחבירו אסור לזרוק מזה לזה ז"ל הבד הבולט מן הכותל לרשות הרבים למעלה מעשרה ו' די' ש' כן ארבע על ארבע וחלון חבית פתוח לו משתמשין עליו בכל מיני בלי' ובכל מקום אפילו שלא כנגד החלון אין כן ארבע על ארבע אין משתמשין עליו אלא בבלי' שדאי ישברו ואם יפל יפלו למטה אבל לא באחרים שאנו חוששין שמא יפלו דיביאם אליו ואם החלון משלימו לארבעה מ מה שממנו לפני החלון שמשתמשין עליו בכל מיני בלי' שלא כנגד החלון אין משתמשין עליו אלא בכ בבלי' הגשביים

בור ברה' וחוליא סבי סביבו אם עומד בתוך ד' ספחים ל

לרשות היחיד מותר למלא ממנו לרשות היחיד אפ' אין החוליא גבוהה עשרה ואם הוא רחוק מרשות ח היחיד אין ממלאין ממנו אלא אם כן תחא החוליא גבוהה עשרה אשפה שברשות הרבים גבוהה עשרה ורחבה ארבע אם היא של רבים מותר לזרוק לחמר מרשות היחיד הקרוב לה ואם היא של יחיד אסור

גזוזטרה שחיא ל למעלה מן המל

וחלון פתוח לה מן הבית אין ממלאין ממנה אלא אם כן עשה לה מחיצה כל סביבה רהשתא הוי כל שב שבגרה עד למטה רשות היחיד ורחשינן לה באילן יודרת למטה או יעשה מחיצה סמור הנקב שדוליה דרר שם והוא שיהא בו ארבע על ארבע ואין חילוק בין אם יעשה למטה מחוברת לה בין אם יעשה על גב גבה וכוון שעשה מחיצה מותרין לשפוד ממנו ובן החולר בספינה אינו יכול למלאות אלא אם כן י יעשה דח ארבע על ארבע ומקיפו מחיצות ועושה כן צקב וממלא דרר שם והמ' שהוא בתוך עשרה ספח ספחים למים אבל אם דופני הספינה גבוהין עשרה מעל המים מוציא זין כל שהוא וממלא שהרי דרר א אויר מקום פסוד הוא ממלא ואין צריך זין אלא לח להיבר ומימין יכול לשפוד על דופני הספינה והם

לא אמרינו יודר וסותם ואם נפרצו שתי מחיצות ש
שלימות אמרינו פי התקרה יודר וסותם אבל אם
נפרצו שלש לא אמרינו פי התקרה יודר וסותם וא
ואפילו בשנים ואמרינו פי התקרה ודוקא בשנפרצו
שנים זו בנגר זו אבל שנים זו בצר זו לא

בל

מחיצה שלא נעשית ל
לודר בתוכה אלא לצ
לצניעות או לשמור

מה שיתנו בתוכה או לישוב בה כרו לשמור השדות ה
הוא מחיצה להתיר לטלטל בתוכה אבל לא הוא מ
מחיצה לעשות מה שבתוכה מוקרה לרירה אם היא י
יותר מסאתים הילבר אילו שענפיו יורדו למטה א
אם אינם גבוהים מן הארץ שלשה טפחים ועיקרן ב
במקום שמחוברין לאילו היא גבוה ו חשיב מחיצה
ומותר לטלטל בכלל וזוהא שיטלא האויר שבין הע
הענפים בעצים או בקש ויקסור הענפים שלא יצו
יניחם הרוח שכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח
מצויח אינה מחיצה ורוק' ער' סאתים אבל יותר
לא אפילו אם נטעו לכך כיון שאינו עשוי לרוד בתו
בתוכו אלא להסתופח בצילו לשמור השדות

הל שגבוה וחסליו לו שעשה עליו מחיצה גבוה ה
חשיב מחיצה לטלטל ולכל רבר מחיצה העומדת
מאלוה פי שלא נעשית לשם מחיצה כשירה אפילו צ
נעשית בשבת שלא סמכו עליה מאתמול והמ' שעש
נעשית בשבת בשוגג אבל במזיד היא מחיצה לתח
להחמיר להיוב חזוק מרה לתוכה אבל לא להתיר
לטלטל בתוכה והמ' שלא היה שם מחיצה תחילה
אבל אם היה שם מחיצה תחילה והוסרה וחזרה וצ
נעשית אפילו במזיד חזרה להתירה הראשון כגון
שנים או שלשה שהקיפו במחצלאות סביבותיה ברוח
וחבילת גם כן ביצחם במחצלאות דערבו יחר ומצ
ומותרין לט' של מחצלה וגללו המחצלאות בשבת
אסרו חזרו ונפרצו אפילו במזיד חזרו להתיר ה
הראשון ספינה מותר לטלטל בבולה אפילו ית
יתירה מסאתים וחשיבה מוקפת לרירה בפאה לר
לודר תחתיה הוי ר'ה' עליה בפאה לזופתא לא הוי
ר'ה' עליה בכל עושיין מחיצה בבליים ובאיבליין ב'
של שתי לבר כגון של חבלים או של ערב לבר כגון ק
קנים געוצים בארץ ומתרת ער סאתים אפילו לית

ליחיד ביישוב ובלבר שלא יהא בין הכל לחבירו וכל
קנה לחבירו שלשה טפחים ואפילו בבעלי חיים ו
דבלבד שיחו בפותין ואפילו באנשים שעומדין זח
אצל זה בפחות משלשה ואפילו בשחן מהלכין חשו
חשובין מחיצה וביניהן ר'ה' והוא שלא ידעו שהוע
שחועמו לשם מחיצה ואפילו אם לא הדריעם שעו
שעושה עתה מחיצה עתה אם קרוב הדבר שידעו ב
כגון שעשה מחן מחיצה פעם אחת לא יעשה בהם
מחיצה עוד פרוץ בעומד מותר בין בשתי בין
בערב ובלבר שלא יחא במקום אחר פרוץ יותר מע
מעשה אבל ער עשרה מותר מפני שרדא כפתח
ואם עשה צורת הפתח אפילו לפרצה יתירה מעשרה
מותר והרמב"ם זל כתב דבלכד שיהא עומד מר
מרוכה על הפרוץ והר"ז זל פיר אפילו לא געץ אל

אלא ד' קוצניסין בר רוחות ועשה צורת הפתח על צדי
גביהו שרי והמ' כחצר ומבוי שיש ברך ויורין אבל
בבקעה שבא לעשות היקח לטלטל בתיבו לא מהני
ודוקא בשכל ד' הרוחות פי צורת הפתח והאמרינו
דלא מהני בבקעה אבל היה בו ההיקח בתקנו אלא
שיש בו פריצות יותר מ' מהני ליה צורת הפתח אם
אפילו אם הפרוץ מרובה וצורת הפתח הוא ק
קנה מבאו וקנה מבאו וקנה על גביהו אפילו אינו
צוגע בהו כגון שחגביהו למעלה מהן הרבה רק שי
שיחו גובה הקנים עשרה זיהיו מכוונים כנגד הקנה
העליון ואם חבר קנה העליון לשני הקנים מצוית
לא מהני וצריך שיהו הקנים חזקים לקבל דל
דלת ומ' אפילו אינם יכולין לקבל אלא דלת בל שח
שחא כגון של קש או של קנים סגי וצריך שיעשה ל
לו היבד ציר

מו

התירה כל מקום
שיש לו ג' מחיצות
הוא דשות היחיד

צמוד אלא שחול אסרו אותו ער שיעשה שום תיקון
ברוח רביעית וביום שאין צורך אלא תיקון רדבנו ה
התירנהו בתקנו כל דהו אם הוא חצר שנפרץ במיל
במילואה ער' אמות נותר בפת רחב ד' טפחים שי
שיעמירנו מצר אחר במקום הפרוץ ואם ירצה לת
לתקנו בשני צירי הפרצה די בשני פסין של שני משח
משחויין ואפילו אין בפרצה ד' טפחים כיון שהוא
במלואו צריך תיקון ער שיהא בה פחות משלש
ואם בפרצה יותר מ' אמות אפילו אינו מלואו צריך
לתקנה בצו' ת הפתח ואם הוא מבוי שיש לו ג' מחי
מחיצות ופרוץ בצר רביעית התירו בלח' שעכו ור
דיוחבו כל שהו שיעמירנו בפתח המבוי יהיה גובהו
ז' טפחים ומבל רבר שיעשה בשר אפילו מבעלי חיי
דבלבר שיהא קסור שם ואפילו מעצי אשירה שטעו
שריפה לא שגא אם גראית בליסת הלחי לעומדים ב
בתוך המבוי ואינה גראת לעומדים בחוץ כזה

אי שנראת לעומדים בחוץ ואינה צר
גראת לעומדים בפנים כזה
כשר הרתיקו מן הכותל
ב' או הגביהו מן הארץ שלשה פסול אפי'
לא עשאו לשם לחי-אלא שנודמד לו שם מ

מאליו בשר ובלבר שיסמכו עליה מעש' אבל לא סמ
סמכו עליו מעש' כגון שהיה שם לחי אחר ונפל כש
בשבת ובאים לסמוד על זה מבאו ואילו פסול וע'
אפילו סמכו עליו מעש' לא מהני אלא אם כן יח' ב
בולס בתוך המבוי בפחות מד' אמות אבל אם הוא
בולס לתוכו ד' אמות אין שם לחי עליו וצריך לחי א
אחר להתירו ומעמירו ברוח שבנגרו או אצלו ויע
זיעשנו מעט עכ' או רק יותר מהפליטה כרי שיחא ב
גיבר שהוא לשם לחי ודוקא במבוי שרחבו מ' א
אמות ולמעלה אבל אין בו אלא ח' אמות מצומצמות
אפילו אם אין הלחי בולס ד' אמות לתוכו שרי
וכן הכשירו בקורה שמניחה על ראש המבוי בכותלי
המבוי אבל געץ שתי יתירות אצל המבוי בחוץ א
אפילו בסמוך לש' והגיחה עליון מסול וצריך

מיעוט ואם לאו לא היו מיעוט בנה מחיצות על הראשונות להקיפו על יום לרירה אינו מועיל ואם נבלעו התחתונות ונשארו העליונות מאילוץ ציטר על יון אבל תל יותר מסאתים ועשה מחיצות על שפתו לרירה מועיל שהרי רר באויר מחיצות שיעושעתה קרפה יותר מסאתים שהוקח לדירי נטע כרובו אילנות אפילו אינם נטועין שדות שדות אינם מבטלין לרירה שבו ררר קרפה לנטוע בו אילנות להסתופח בצילו נזרע רובו הזרעים מבטלין דירתו אפילו אין בהם סאתים נזרע מיעד מיעוטו אם אין בו אלא סאתים מותר יותר מסאתים אסור שבטלין הרירה אבל בחצר ורחבה שאחורי הבתים מספיק ליה לר יצחק אם זרעים מבטלין דירתם לענין זה שאם רובו זרעים שיבטלו כל הדי הרירה ואפילו אם תרצה לומר כיון שחשובין דיר יותר אין הזרעים מבטלין דירתם הזרע מיהא א אין שם רירה עליו ואפילו אין בו אלא סאתים והר זהו רוב הזרע שם קרפה עליו וכת מאי נפקא מ מינה אפילו אם שם קרפה עליו והלא קרפה וחצר דשית אחת חן איבא למימר נפקא מינה שאסור לה לחוציא ממנו לבית וגם אם הוא יותר מסאתים ש שאין מטלטלין בו אלא בד אמה או שמא אין זרעו מבטלין אלא דירת קרפה ולא דירת חצר ורחבה ד טוב להחמיר הילכך מישיש לו גינה בחצירה אם הוא רוב החצר אפילו אין בה אלא סאתים לא יטל יטלסל ממנה לבית ואם הוא יותר מסאתים לא יטלסל ממנה ובה אלא דאמות קרפה יותר מבטלין סאתים שהוקח לרירה ונכנסו בו מים אם דאויך לשתייה אין מבטלין הרירה אפילו אם המקום שב שנהפשוטו שם יותר מבית סאתים ואפילו הם עמד עמוקים הרבה ואם אין דאויך לשתייה אדריגם ב בזרעים אם נתפשטו ברובו כלו אסור אפילו אין בהם סאתים במיעוטו אם יש בהן סאתים בולו אס אסור אפילו אין בעומקו עשר ואם אין בהן סאתים מותר קרפה בית גאין וקרירה ממנו ב סאה מ מותר אפילו אם הוקרו משופע דחשיב כאילו מחי מחיצה בקנה הקרוי ולא גשאר אלא קרפה בית סאת סאתים קרפה בית סאתים מצומצם וחצר שגפ שגפריצו במלואם זה לזה הקרפה אסור שהרי הוא עתה יותר מבית סאתים אח על פי שאויר החצר אי אינו גורם לו ליחשב יותר מבית סאתים שהרי הלך לרירה ובל מקום שהוקח לרירה אין שיעור לאונה מל מקום מחיצה שנפרצה מיתד אותה וחצר מותר ברפשינו שאין שיעור לאויר קרפה יתר יותר מסאתים שלא הוקח לרירה ופתח בו פתח ד דעשה בו מחיצה לפניו יותר מעשרה אמות וחותר על ידה שנתבטלה המחיצה הראשונה ונפלה האחר האחרונה אין גיתר על ירי הראשונה

רחבה

שאחורי הכי ולא הוקפה ל לרירה אין מ

מטלטלין בה אלא בד אמות ואם פתח לו פתח מב מביתו ואחר כך הקיפה הוי חיקה לרירה אפילו א

אם יש גורד בינה לבין הבית ולא אמרינו דהר פתח הוי בשביל הגורד ולא בשביל הרחבה ואין כאן פת פתח לרחבה אלא חשבינו לעשרה שפיר פתח לרח לרחבה

יחיד

ששבת בבקעה והיקה מחיצות גרועות בגז ש

שנה

שתי בלא ערב או ערב בלא שהי ער, סאתים מותר ל לטלטל בכולן מסאתים קאילר אין מטלטלין בו א אלא בד אמות והח' אם הם שנים ואם הם ג' חשובי צשיירה ומותרין לטלטל בכולן אפילו הוא גרול הר הרבה זבלבר שלא יקיפו יותר מבדי צדכם שלא יש ישאר בית סאתים פגוי שאין צריכין לו לתשמישו א אבל אם גשאר בית סאתים פגוי אין מטלטלין בכל ה הצדקה אלא בד אמות בתב הרמבם זל שאין הק הקטן מצטרף להשלים לשיירא חיד ג' והקישו צ צדכם ומת אחר מהם בשבת מותרין בכל ביוז שהו שחתרו כבר היו שנים והקיפו יותר מסאתים וציתוספו עליהם בשבת אסורין ביון שגבס חשבת באיסור היו ג' והקיפו כל אחר לעצמו זה בצד זה ועירבו יחד אם החיצונים רחבים והאמצעי קצר שבמצא האמצעי פרוץ במילואו לחיצונים והחיצוני יש להן גפופין עורפין עליו מכל צד מותרין באמצ באמצעים אפילו אם הוא גרול הרבה שאנו דואין בא באילו כולן דרין בתוכו וחרי יש ג' ביחד דהחיצונים אינם מותרים אלא עד סאתים ואם אחר מהם יותר מסאתים גם האמצעי אסור שהרי פרוץ הוא במילד במילדאו ואם החיצונים פרוצים במילדאם לא לאמצעי והאמצעי מגיפת ויחיד בכל אחר אין גותנ גותניו לכל אחר אלא ב סאתים ואם אחד מן החיצו החיצונים יתר מבית סאתים הוא לבר אסור ואם האמצעי יותר מסאתים גם החיצונים אסורין שהרי הם פרוצים למקום האסור להם אבל אם אחר בכל אחר מהחיצונים וב כאמצעי או ב בכל אחר מ מהחיצונים והאחר באמצעי גותנים לשנים החיצו החיצונים כל צרכו דחשבינו כל מה שבאמצעי באי באילו הוא בחיצונים

גב

הסמוד לרה ואין צב גבוה עשרה אסור לט לטלטל עליו מן הכי

שני

אלא אם בו עשה לו סולם קבוע מן הבית חצר שנפרצה במילואה או שנפרצה יתר מל אמות ל לרה מקום המחיצה צירון בצירי רח' שהוא ברמלית כחצר עצמה ואם גפרץ בקרן זווית אפילו בפחות מעשרה אסור דלא חשיב כפתח דפתחא בקרן זווית ל לא עברי אינשי וכו' בית שגפרץ בקרן זווית אפילו בפחות מל וגפרץ גם הקרוי עד שגשא באלבסון בזה אסור דבי היבי ולא חשבינו פתח ב בקרן זווית הכי גמי לא אמרינו פית תיקרה ידר וסדתם דחשבינו ליה ב כסתום אפילו ביותר מעשרה וכגון שפי התקרה חלק אלק אבל אם הוא משופע ואין בו ד טפחים חלק

באמצע פתח דוחב ו' אמית או אם ירצה ירחיק אמה
ויעשה פס אמה ומחצה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
ומחצה ובו מצר השני מבוי ששוקה מתוכו ומר
דמדריו לרה ותל דמתלקט ו' אמית מתוך ד' טפחים
או ששוקה לרה וחמורו לתוכו אין צריך שום תיקון
שהתל עולה במקום לחי

מבוי

המפולש בשני
ראשיו לרה צ
צריך צורת פ

שסג

פתח מבוא לחי או קורה מבאן ובהבי מיחא סגי ל
לא שגא אם הוא מפולש בשני ראשיו לרה או צר אחר
לרה ואחר לברמלית אבל אם צר אחר פתוח לרה ד
צריך השני לחצר שאינה מעורבת אין צריך צורת פ
הפתח אלא לחי או קורה בשני ראשיו דה' עצמה
דחינו דרחב ששה עשר אמה ומפולש משער לשער
ז' רבוא עובדים בו אינו גיתר אלא בדלתות וכתב
ארני אבי ז'ל והוא רנעלות כלילח דה' מ'כ' ד
ז'ל כתב ואין צריך לנעול לבלילה אבל צריך שיהיה ר
דאויז לינעל היו משוקעות בעפר מפנה אדחו צ
ומתקן לינעל וכן גראה מסוגיא ההלכה ולאחר ש
שעשה לה דלתות חשובה בולה בחצר אחר ואין מב
מכואותיה צריכין תיקון ד' ז'ל כתב מבוי שרחבו
ז' אמית ושליש דשני ראשיו מפולשין לרה דחב שש
עשר אמה דינו כרה וצריך דלתות מבוי עקים
במין חבזה דינו כאילו היה מפולש ב
בעקמומית וצריך צורת פתח בעקמ
בעקמומית ובשני ראשיו לכל אחר ל
לחי או קורה או צורת הפתח בכל אחר משני ראשיו
ולחי או קורה בעקמומיתו ואם במין זה

צריך צורת הפתח בעקמומיתו
ובשני ראשיו לחי או קורה וז
דחשווי בגדל פי מבוי גדול שה
שהיכה מבואות קטנות פתוחו
לו וראשם השניים פתוחים לרה אפילו אין פתחי ח
הקטנות שמבאן ומבאן מבויזין זה בגג זה כזה
אלא כזה
עושה לכל
אחר מהם
במקום פ
פתיחתו לגדול צורת הפתח מ
מצר אחר ובראשו השני הפתוח

לרה לחי או קורה ובמבוי הגדול אם היא מפולש ע
עושה צורת הפתח מצר אחר ומצרו השני לחי או קו
קורה ואם הוא סתום עושה לחי או קורה ברא
בראשו

מבוי

שנפץ מצרו
אי בקעי ביה
רבים במקום

שסד

הפריצה אפילו לא נפרץ אלא פירצה של ד' טפחים
לא חשיב בפתח וצריך תיקון ואי לא בקעי ביה דבי
ער פריצה ו' אמית אין צריך תיקון אפילו אי ליבא
גדודי וחג' שנאר ממגו ד' טפחים בלמי דאשו אב

אבל אם לא נשאר ד' טפחים אפילו לא נפרץ אלא בש
ב לשח צריך תיקון פחות מזה אין צריך תיקון וא
ואם נפרץ בראשו פריצתו בא' בע מבוי שנפרץ
במילואו לחצר ונפרץ החצר לצר השני לרה לא ער
ערבו בני החצר עם המבוי אוסרת עליו ובגון שנבג
שנבנסין כותלי המבוי בחצר בעניין שאין הגפופין
שנשאר לחצר צראין למי שעומד במבוי הילכד אין
עולין להתירו אבל אם אין צראין עולה לו לשם ל
לחי ומותר ואם ערבו בני החצר עם בני המבוי
ד' הפריצה עממבוי לחצר אינה מצר אחר לחצר ופריצ
ד' פריצת החצר מצר השני אינה מבוינת כנגד פריצת ח
חמבוי כזה
חמבוי מות
או אפילו ע
לחצר

או אפילו אינה באמצע ופריצת
החצר מצר השני כנגדה או אפי
אינה כנגדה והחצר הוא של יח
יחיד אסור ואם נפרץ לרה
לרחבה פחותה מסאתים או יתר על סאתים ודוקם
דח' קפה לריה דינו כאילו נפרץ לחצר אבל אם ית
יתירה על סאתים ולא הוקפה לריה הוי כאילו נפ
נפרץ לברמלית וצריך תיקון

מותר

להשתמש תחת הקורה וכנג
הלחי וחג' בפתוח לרה אב
אבל בפתוח לברמלית אסור
בין תחת הקורה בין כנגד לחי מפני שמצטרף לבר
לברמלית שאצלו והוא אבד ז'ל התיר כנגד הלחי את
בפתוח לברמלית וארני אבי ז'ל לא בתבוכו ואל' גר
ומותר להשתמש תחת הקורה מג' לא ישב אדם כד
בראש המבוי שמא יפול לו חפץ מידו לרה דיביאנד
אליו ביון שאין הבירא בינו לרה אבל על פתח הח
החצר מותר שיש בו הבירא מבוי שניטל קורתו
או לחיד בשבת אע"פ שמותר למקצת הטבת אסור מ
משם ואילך

חצר

שחרבה בתים
פתוחין לתוב
מן התורה מו

שסה

מדתרי לטלטל בכל החצר ומבתיהן לחצר שהרי ד
ד' ח' גמור היא אבל חז"ל אסרו לטלטל מבתיה לחצ
עד שיערבו מפני שחבתים הם ושווה מיוחדת ל
לכל אחר שלו והחצר רשות משותפת לכולם ודוג'
קצת לרה ואם היו מוציאין מן הבתים לחצר יאמרו
שמותר לחוציא מרה' לרה ועל בן הולכו מיכרות
פסודין מערובי חצירות שלא רצו להחמיר עליהם
אבל חתירו אותי על ידי עירוב והוא שגובין פת מב
מבל בית ובית וגתניז אותו באחד מבתי החצר שג
שעתה אגו רואין באילו בולם דדים באותו הבית וב
דכאילו כל החצר מיוחד לאותו הבית ואינו רומה ל
לרה ומפני זה חבית שמניחין כד העירוב אין צריך
ליהז פת שחדי אין העידוב אלא שנחשב באילו בולם
בולם דריז שם וחרו הוא דר שם ואינו משום קניין

שתהא עשויה לשם קורה כדי לחתיד המבוי אבל לא נעשית לשם כך אפילו סגבו עליה מעש פסולה ושיעור הקורה רחבה טפח ועביה כל שהוא רק ש שתהא חזקה לקבל חצי לבינה חילוכה עשאה מעצי א אשוח פסולה ולשריפה קיימא ובתותי מבתת שיע שיעורה ומעמיריה איז צריבין שיהיו חזקים לקב לקבל אותה וחצי לבנה והרמבם ז"ל כתב שמע שמעמיריה צריבין שיהיו חזקים לקבל אותה וחצי ל לבינה ואני אבי ז"ל לא כתב כן היתה עגולה צ צריר שיחא בהקיפה שלשה טפחים שאז יש ברוחבה טפח הייתה של קש או של קנים פסולה היתה עקומה ועקמניתה נוסה חוץ למבוי או למעלה מעשרים או למטה מעשרה כזה

דואין כל שאילו תגטל העקמונית דאין בין זה לזה שלשה כשירה ואם לאו פסולה הייתה יוצאה מביתל זה ואינה נוגט בביתל זה בהון סמכה על הקורות אם הם שני קד קורה אחר יוצאת מביתל זה ונוגעת זו בזו באמצ המבוי אם אין ביניהם שלש כשירה יש ביניהן עלש פסולה הניח שתי קורות זו בצד זו ואין נוגעת זו בזו ואין שום אחר מהן יכולה לקבל חצי לבינה אם הם קרובות זו לזו שבין שניהם יכולין לקבל ח חצי לבינה שהוא טפח אין צריך לעשית אחרת ואם לאו צריך לעשות אחרת הייתה אתר גבוהה ואח נמיכה דואין את העליונה כאילו היא למטה והתחתונה והתחתונה כאילו היא למעלה ער שיהיו זו אצל זו ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה וח והתחתונה למטה מעשרה ולא יהו ביניהן ג' טפחים ששדואין אותה כאילו חו בשדה שיהו זו בצד זו כד כתב הרמבם ז"ל והרמבם ז"ל כתב בזה שדא פסול וכן כתב ארזי אבי ז"ל בירש עליה מחצ' ואינה נוגעת עד הקדקע אם גבוהה שלשה טפחים פסולה שהרי כסה הקורה ואינה גראית ובטלה מ מהיות קורה ומחיצה גם כן אינה ביוז שגבוהה מ מן הארץ שלשה טפחים אבל עשה קורה רחבה ונמ ונמשכת עד למטה מעשרה כשירה נעץ שתי יתי יתירות עקומות על שני כותלי המבוי ועקמוניתה צוטה לתיד המבוי ואין ביתירות טפח שיעור קורה להיות נחשבי בקורה כזה אם אין גבוהין מביתלי המבוי שלש כשירה שאנו על ביתלי המבוי וב נוגעת במבוי יש בגובהו או בעשיתו שלשה פס פסולה

בצורה פתח ומיחו ע"כ סגי בלחי וקורה אפילו ח חלל המבוי וכל הקורה למעלה מב' אמה הייתה למעלה מעשרים ועשה למעלה בפתחו כמין קנים בולטין סגי בקורה שביון שיש בו שיבוי הבל מסתכלין גם כן ומתור בר מסתכלין גם בקורה אח על פי שיחא למעלה מעשרים אבל הקנים אינם מ מועילין לרחב יותר מעשרה לחתירו בלא צו"ת פת פתח היה גבוה מעשרים ובנה בניין תחת הקד הקורה למעט מעשרים רי בבניין רחב טפח ברחב הקורה אבל אם אינו גבוה עשרה וח' קס"ק בו להשל להשלימו לעשרה צריך לחוק ארבע אמות לתוך ח המבוי על פני כל רחבו כתב הרמבם ז"ל מבוי שאין ברחבו ג' טפחים אין צריך לחי ולא קורה שת שהוא כסתיים והרמבם ז"ל כתב כיון שאין ברח ברחבו ג' טפחים אין צריך שום תיקון וכן כתב ה הרמבם ז"ל ולזה הסכים ארזי אבי ז"ל ואינו צי ציתר בלחי וקורה ער שיהו שתי חצירות פתוחין ל לתובו ולבל חצר שני בתים ואפילו כל החצירות פ פתוחות זו לזו שפיר רמי ואפילו אין ריון בו אלא האב ובניו או הדב ותלמיו חשיבי כרבים וניתר ב בלחי וקורה וכן אם צו אחר גוי ואחר ישראל גי ציתר בלחי וקורה וצריך שיחא ארבו ית' על רחבו ואם רחבו יתר על ארבו ריזו בחצר שפירץ וצריך פס ג' טפחים מצד אחר או בשני צדדין בשני משחו משהוין וחצר שארבו יתר על רחבו ריזו במבוי וב וציתר בלחי וקורה מבוי סתום שאחר מצדיו ים לא חשיב כסתום רחישיון שמא יתייבש הים ות ותגטל המחיצה היה אחר מצדיו אשפה של דבים חסוכ כסתום אבל אם האשפה של יחיד לאת חשיב כסתום רחישיון שמא יטלינה משם מבוי שצרו אחר ארור ואחר קצר אפילו אין צד הארור ע עודה על הקצר ד' אמות אינו מניח הקורה אלא כגוד הקצר אבל אם ירצה יעשה צורת פתח באלכסון ותור המבוי יבול להניח הקורה מאלכסון ומשתמ ער הקורה ואם העמיד לחי באמצע המבוי אם יש חצר מחלחי ולחץ ועשו גם החיצונים לחי לרא המבוי אסרין אילו על אילו ער שיתערבו יחד וא דאם אין שם חצר או שיש חצר ולא עשו החיצונים לחי לראש המבוי שמן הלחי ולפנים מותרין ממנו ולחץ אסרין אבל אם עשו באמצע צורת הפתח אפילו הוא רחב יותר מעשרה או אם עשו שני פסי דדוא רחב עשר' אפילו אם ישלחצר מהתיקון ולחץ ועשו גם החיצונים תיקון לראש המבוי כל אחר יכו לערב לברד ויהא מותר בחלקו מבוי שרחב כ' א אמות עושה פס ארור ד' אמות גובה ג' טפחים ומעמ ומעמיו באמצע וחשוב כל צי מצוי הפס במבוי ג בפני עצמו כיון שארור הפס ד' אמות ויתו קור' בראשו וצריך ליזחר שתחא הקורה מיצחת על הפס או תור ג' טפחים קרוב לו ואם יש מהפס עד כותל האמצעי של מבוי יותר מ' אמות יש לו ריון מבוי ע עקום כזה שחרי אילו שני המבואות מתעקמי ב אמצע ופתוחין משני רא האשוח לר' ה' או אם ירצה ירחיק ש שתי אמות מחכותל ויעשה גם כן מצד השני וישאר

והא דמבוי ציתר כל בלחי וקורה דו דוקא בשאין

בגובהו יותר מעשרים אמה מצומצמות ולא יהא נמ צמוד פחות מעשרה טפחים מרדוחים ולא יהא רחב יותר מעשרה אמות מצומצמות ושיחא ארבו ד' אמות מרדוחות או יותר אבל אם הוא גבוה יותר מב' אמו או צמוד מ' טפחים או רחב יותר מ' אמות או שאי שאינו ארור ד' אמות אין לו תקנה בלחי וקורה אל

שטב

דמבוי ציתר כל בלחי וקורה דו דוקא בשאין בגובהו יותר מעשרים אמה מצומצמות ולא יהא נמ צמוד פחות מעשרה טפחים מרדוחים ולא יהא רחב יותר מעשרה אמות מצומצמות ושיחא ארבו ד' אמות מרדוחות או יותר אבל אם הוא גבוה יותר מב' אמו או צמוד מ' טפחים או רחב יותר מ' אמות או שאי שאינו ארור ד' אמות אין לו תקנה בלחי וקורה אל

הדר

בבית שער אבט
אבסורה ומרמ
ומרמסת שבת

ששס

שכחצר אינו אוסר על בני החצר שאינם חסובין די
דירה אבל חדר בבית התבז בבית העצים בבית חב
הכקר בבית האוצרות אוסר בעל הבית שי
שיש לו חרבה בתים בחצר וחשאלים או חשכירם לא
לאחרים ויש לו בלים בכל אחד מהם אם אינו גיסלו
בשבת מחמת איסור או מהמת כוברו אין חרין בה
בחן אוסרין עליו שחשבין כולם כאילו דרים עמו
ואם גיסליו בשבת אוסרין ביון שיכול לחוציאם מש
משם ה' חבורות ששבתו בטרקליו וחלקוהו במ
במחיצות אם עוברין כלם זה על זה שאין פתח פת
פתוח לחצר אלא החיצו וכולם עוברין דוד עליו
אין צריבין ליתן בעירוב אלא הפנימין וכל האחר
חשובין בבית שער להם היה לכל אחר פתח לחצ
לחצר אם המחיצות מגיעות לתיקרה והוי כל אחד
במו חדר בפני עצמו אפילו אם הם במו של יריעות
יש בהן חילוק רשויות בפני עצמן לענין זה שאם
בני החצר גותגין את עירובו באחר מבתי החצר שלא
בזה הטרקליו צריך כל אחד ואחר ליתן בעירוב אב
אבל אם נתנו העירוב בזה הטרקליו אין צריבין לו
ליתן כלל בעירוב שכולם דרין בבית זה

דעתו מדירת ביתו שמא לא יוכל לדוד אצל בלתי
ואפילו גוי שאיפשר לו לחזור בשבת אם הלך מבעו
מבעור יום אינו אוסר ומיהו אם בא בשבת אוסר
וחלמכם זל כתב שגוי אוסר ביון שיכול לבוא אחר
מו השוק מי שהיה לו בית בחצר ומת והניח ביתו
לאחר מבני החצר אם מת מבעור יום וזכה בו זה מ
מבעור יום אין חזוכה אוסר שאותו העירוב שמיני
על ביתו מתיר גם מה שירש מת משחשיבה אפילו
שמעירב חזוכה עמהם אינו מועיל למה שירש בשבת
אחר מו החצר שמת בשבת אם עירב אפילו ירשו א
אחר מבני השוק אינו אוסר לא עירב ירשו אחר
מבני השוק כל זמן שאינו בא לרוד עמהם אינו או
אוסר בא לרוד בשבת בבית מורישו אוסר ירשו
אחר מבני החצר אם עירב היורש והיה דר עם המו
המוריש בבית אינו אוסר אה על פי שלא עירב חנוה
המוריש לא היה דר עם המוריש אלא בבית אחר
שכחצר אוסר אפילו שעירב היורש ביון שלא עירב ח
המוריש ישראל וגוי שהיה דרין בחצר ומת חנוה
מבעור יום והחזיק ישראל בנכסים אפילו אם לא ח
החזיק מבעור יום אוסר עד שיבטל רשותו בשאר יו
יורש מת משחשיבה אין המחזיק אוסר שבהתי
שבתתירו הראשון עומר כתב חלמכם זל אחר
מבני החצר שהיה גוסס אפילו שאינו יכול לחיות בד
ביום אוסר עד שיזכו לו דיערבו עליו ובז קטז אוס
אוסר אפילו שאינו יכול לאכול בזית אבל האורח אי
אינו אוסר

חיצר

שפתוח לחצר
אחרת יכולין
לטלטל מזה

שע

לזה בלים ששבתו בתיבן וגניו וחצירות וקרפפות
בולו רשות אחר הם ומותר לטלטל מזה לזה אפילו
הם של בעלים הרבה ולא עירב יחד מותר לטלטל
לחצר אחרת או מחצר לגג או לראש חביתל שכיבית
ומהג לגג אחר סמוד לו אפילו אם הוא גביה ממנו
חרבה ומתג לקרפח או לגבוי שמתוקז בחי או ב
בקורה אה על פי שלא עירב בו ואפילו ערכו בני ח
החצר לעצמו ושכיחי מאני דבתים בחצר אפילו ח
חבי מותר לטלטל בלי החצר לחצר אחרת ולא חיוש
חיישונן שמא יטלטל גם כלי הבית וכלים ששבתו ב
בבית אוסר לטלטל מחצר לחצר או לאחר מאילו
וחא דחצר וקרפח רשות אחר הן ויוקא בשאיו בקר
בקרפח יותר מב' סאתים וחוקת לדירה אבל לא הו
הוקת לדירה אוסר לטלטל ממנו לחצר שהדי ברמ
ברמלית הוא ומקרפח לקרפח עד סאתים יכול ל
לטלטל בבולד מזה לזה יותר מבז יכול לטלטל דא
אמית בזה וד' אמות בזה

דירה

בלא בעלים אי
אינה אוסרת ח
חילבר מי שיש לו

שע

בית בחצר וחלך מבעור יום לטבות אצל בתו אמולו
באותו העיר אינו אוסר אפילו חזר בשבת ודוקא א
אצל בתו שחסיח רעהו מדירת ביתו שאיפשר לו לוד
לרוד אצל בתו וחתנו אמל אצל בנו לא שלא חסיח

שתי

חצירות שדוצו
לערב יחד לח
להתיר אח כלי

שעב

חבתים אין צריבין עירוב אחר אלא העירוב שעשו ב
בבד להתיר אחר מבני החצר מוליכו בשכיל כולם ו
נזותנו לאחר מבתי החצר השנייה וכולן מותרין ו

שנחשוב באילו זה הבית קצו לכולם הילכך אין צד
 שיהא בעירוב שיה פרזטה ואין מערבין בבלי
 ואין מניחין איתו בחצר אלא בבית שיש בו ד' אמות
 על ד' שראוי לזירה ואפילו הוא של קטן ואם רגילו
 ליתנו המיד בבית יודע איז להם לשנותו לבית אחר
 משום דרכי שלום ואפילו קטן יכול לגבות העיר
 העירוב ולקבצו וצריך ליתנו בבלי אחר ואם חלק
 חלקוהו ונתנהו בשני בלים אינו עירוב אלא אם כ
 בן נתמלא האחר וצריך שלא יקפיד שום אחר על ע
 עירובו אם יאבלגו חכירי ואם מקפיד אינו עירוב
 ולכך צריך לזיהר שלא יערב בפת שתיקו לצורך שב
 שבת ואין מערבין אלא בפת שלימה אבל לא ב
 בפרוסה אפילו היא גדולה הרבה אבל שלימה אפילו
 קטנה מאד מערבין בה ובלבד שיהא בה בשיעור
 דמיהו אם גטלה ממנה חלת גחתום כרי לתקנה שח
 שהיא אחר מלח מערבין בה צפרסה וחיברה בקי
 בקיסם אם כבר שנפרסה אין מערבין בה ואם אינ
 ניבר מערבין בה ואם אחר מזכה לכולם יכול לערב
 בפרוסה מערבין בפת ארז וערשים אבל לא בפת ד
 דוחן ואם אחר מבני החצר ידעה ליתן פת בשביל כ
 בולם שפיו דמי ובלבד שיזכנו להם וצריך לזכר
 לזכותו להם על ידי אחר שיאמר לו זכה בזה בשביל
 כל בני החצר ולא זכה להם על ידי בני ובתו הסמו
 הסמוכי על שולחנו ואפילו הם גדולים מפני שיהם
 בידו ולא יצא ערין מרשותו אבל אם יש לאדם מלג
 או סופר שאוכל בשכרו או יתום אוכל על שולחנו ב
 בתורת צדקה יכול לזכות על ידי אגף הסמוכין על
 שולחנו ואינו מזכה על ידי עבדו ושפחתו חכב
 חכבעניים ולא על ידי אשתו שנתנו לח מזונות אפי
 אם יש לה בית בחצר לברה אבל מזכה על ידי בנו
 ובתו שאינו סמוכין על שולחנו אפילו אם הם קטנ
 קטנים ועל ידי עבדו ושפחתו העבריים ועל ידי א
 אשתו שאינו מעלה לה מזונות אפילו אין לה בית ב
 בחצר והרמבם ז' פסק בשמואל דאמר גדול גד
 גדול ממש וקטן קטן ממש שאינו יכול לזכות על ידי
 ירי קטן אפילו אינו סמוך על שולחנו וארצי אבי ד
 ז' לא בתב כו וסוב להחמיר ברבוי שניהם שלא ל
 לזכות על ידי בנו קטן ואפילו אינו סומר על שולח
 שולחנו ולא על ידי בנו גדול אם סומר על שולחנו
 ובשזובין בו צריבין להגביהו מן הארץ ספח
 בעל הבית שהיה שותח עם שביציו בסחורה אפילו
 עם זה ביין ועם זה בשמן אין צריך לערב אגף של
 שלא גשתת פולשם עירוב ובלבד שיהא הכל בבלי א
 אחר ואפילו היו מסובין לאכול וקדש עליהם היו
 היום סומכין משום עירוב על הפת שלפניהם בשד
 בשולחו והוא שמסובין בבית שהוא מקום הראוי ל
 להציח שם העירוב אבל בחצר לא ובשיתופי מ
 מבואות סומכין עליו משום שתוח אחאם מסובין
 בחצר

אשתו של אדם מעד מערבת לו ש
 שלא לרעתו
שסד אפילו אם מיחה בה שלא לערב ואפילו אם אינו רגי

רגיל עמח והגם שאוסר עליהם בגזן שאין חבית פת
 פתוח אלא לא אתו החצר אבל אם חבית פתוח לשת
 לשת חצירות באחת רגילה לצאת ולבוא תריד ברג
 ברגיל שאוסר מערבת שלא לרעתו ושאינו רגיל אינ
 מערבת שלא לרעתו וכל זמן שלא מיחה בה בפיו
 אפילו אינו רגיל לערב עמחם ואינו אוסר מערבת ש
 שלא מרעתו דמסתמ גיח ליה אבל אינח יכולה לזכ
 לזכות משלו לאחרים שלא מרעתו ואפילו בני חבית
 יכולין לערב שלא מרעתו אם אין חבית פתוח אלא
 לחצר אחת אבל בני החצר אין יכולין ליקח פתו מ
 מביתו לערב שלא מרעתו שום אחר מבני חבית אפילו
 אם הוא רגיל עמחם ואוסר עליהם

ערב בכר ונתקלס העירוב ובא אחר מבני הח

החצר לחזור לתקנו ולזכות לאחרים אם חוזר ומ
 דמתקנו ממיין שהיה העירוב הראשון אפילו בלהכל
 העירוב מזכה להם ואין צריך להוריעם ואם מתק
 מתקנו ממיין אחר אם נתמעט משיעורו ובא לחיס
 להוסיף עליו מוסיף ומזכה להם ואין צריך להוריע
 בלה בולו צריך להוריעם וכן נתוספו עליהם ויור
 דיורין צריך להוריעם רשמי אינם חפצים בעירוב
 והגם בבית שפתוח לשת חצירות דאיבא למימר שגא
 לא ציחא לחו לערב עם אילו אבל אם אינו פתוח א
 אלא לזח החצר אין צריך להוריעם שמעריבין עיר
 עירובי חצירות שלא מרנת היבא שהיא פתוח לחצר
 אחת ובמה שיעור העירוב בתחילתו בזמן שהם
 ער ויח בבלל שיעורו בגדגרת לבל אחר הם יס
 דמיט ולמעלה אפילו ער במה שיעורו בשתי סעוד
 שהם יח בגדגרת חיי בה בשיעור ובתמעט ובשתייר
 בו אפילו כל שהו כשר

הנותן מעה לזח לזחתיים ד זאל אם י

יבואו בני החצר לקנות ממד בכר לעירוב זכה ליה
 בעירוב שיחיה לו חלק עמחם בשביל מעה זו אינו
 עירוב אפילו אם זיכה החנווני לבלם וזיכה גם לזח
 עמחם אינו עירוב לוח שלא בווז לזכות לו במתנת
 חיסם אלא בשביל מעה זו שנתן לו ומעית אינם ק
 קדנות צמצא שאין לו חלק בעירוב אבל אם אמר ל
 לו ערב לי קנה עירוב שחיי עשאו שליח לערב לו ב
 בעציון שיעיל ובידו שאי אפשר להיות לו עירוב א
 אלא אם כן יזכה לו במד לאחרים וחיי באילו אמר ש
 שיזכה לו במד לאחרים ואפילו אם אמר לו זכה ליה
 אם נתן לו בלי בתורת קציון שיקנהו לו בו קנה עי
 עירוב שאז קנה לו הפת וכן אם זיכה לו הצחתום
 על יד אחר או שקנה במעח שנתן לו לחם מן השוק
 קנה עירוב ואם נתן מעח לבעל הבית ואל זכה לי
 בעירוב קנה עירוב לפי שאין ררד בעל הבית למכ
 למכור משלו לרעת שיקנה לו במעותיו אל זכאי
 ובאילו אל ערב לי שעשאו שליח לערב וחזקה שלי
 שליח עושח שליחותו

להעמידה עם בידים ודוקא צריש שבין שתי חצי
הצירות אבל גדיש שבין שתי בתים מותר להאכיל
ממנו בידים

שני

גזוזסראית הבו
הבולסות שתי
עליות זו כגדר ז

זו ונתן ביניהן צטר רחב ארבע חסוב בפתח ואם ר'
דוצין מערבין יחד ואם היו זו שלא כגדר זו שאחר מ'
משוכה למזרח והשנייה למערב כזה

אין יכולין לערב יחד שבשית'
הצטר מזו לזו יבא מקדן זוית ש'
של זו לשל זו ולא חשיב פתח
דפתחא בזוית לא ע'
עכדי איגשי וכז עם
הייתה אחת גבוהה ג'
מחברתה לא חשיב ע'
אבל אם הם תור ג' זו לזו בין בריחוק בין בגובה חש'
חשיב שפיר בפתח

ערב

דרר החלון א
או הפתח שב
שביניהם דנס

וצאתם בשבת מותרין להשתמש דרר גובה הכותל ו'
דחוריו דשבת כיון שהותרה הותרה ואפילו אם ע'
ערבו לשנה וצאתם הפתח בחול דהשתא לא נכנסת
השבת בהיתר ונפתח בשבת חדר העירוב להתיר
וכן אם היה כותל ביניהם ועירבו כל אחד לעצמו ו'
ונפרץ בשבת מותרין כל חשבה לטלטל כל אחד בח'
נחצירו אפילו בלי הבית אבל חצר שנפרץ בשבת ל'
לר' א. לברמליה אסור חצר קטנה שנפרצה במ'
גמיל דאח לגדולה דאין כפרצה יותר מעשרה אמות
גדולה מותרת להוציא בלי הבית לחצר אם ערבח
לעצמה וקטנה אסורה להוציא בלי הבית לחצירה
אלא אם כן יערכו יחד וכז גג קסו שנפרץ במלואו
לגג גדול קסו אסור להעלות עליו בלי הבית הגדול
מותר והוא שיחבר מחיצות חבית זיכרות למי שעומ'
על הגג אבל אם אינם זיכרות כהן שהגג בולט עליו
עליהן חוי ברמלית אלא אם כן חלון מחבית פתוח
לו

מרפסת

שהוא
דרר
לעלי

לעליות הפתוחות לח ועימרת בחצר ועולין לח ב'
בכולם ובני העליות יורדין ממנה לחצר ועורבין ל'
לר' אינם אוסרין על בני החצר דכולם תורת פתח
עליו וחוץ בשני הצירות ופתח ביניהם שאם רצו מ'
מערבין יחד ואם רצו כל אחד מערב לעצמו לא עי'
עירבו יחד ויש תל או עמוד בחצר שהוא משותף בי'
שני שניהם אם הוא גבוה מקרקעית החצר עשרה ט'
ספחים ואין מראשו למרפסת עשרה ספחים והוא
פתח ארבע ספחים למרפסת בני מרפסת מותר כז'
לפי שהשמישו להם בגחת מבני החצר ואם אינן נב'

לכזה עשרה לבני החצר וממנו למרפסת עשרה א'
אם הוא תור עשרה לשניהם ורחוק מן המרפסת א'
ארבע ספחים בני החצר מותרין בו שהוא גוח להם
יותר ואם הוא לשניהם שדה תור עשרה או יותר מ'
מעשרה והוא בתור ארבע למרפסת או שהוא גבוה
עשרה לבני החצר ודוקא ארבע מן המרפסת או ש'
שחוא עמוק בעניין שלפניו עמוק עשרה שניהן א'
אסורין אבל כל שהשמישו בגחת יותר מלחבירו ג'
נותנין אותו למי שהוא בגחת בין אם הוא עליון או
תחתון

בור

שבין שתי חצירין
ואין ביניהן פת
או חלון שיובל

שיובלו לערב או שיש ביניהן ולא ערכו אין ממלא'
ממנו בשבת אלא אם כן עשו מחיצה עשרה למעלה
מן המים ויהיה טפח ממנה משוק ג' במים ואין צרי'
צריכה ליגע בקרקעית הבור או יעשו קורה רחבה
ארבע ספחים ובפני הבור דלר' זל שרי אפילו חמ'
המחיצה למעלה בפני הבור בתיבו דכלבר שתחא עש'
עשויה לכך להתיר למלאה ואם אין הבור קרוב מ'
מהם אלא רחוק מכל אחד ארבע ספחים כגון שיש
שביל קטן בין החצירות והבור בתוכו ואין יורדין
פתוחין לו אלא ממלאין דרר חלונות הפתוחין ל'
ממנו חצירות מותרין שאין אדם אוסר דרר אדיר ח'
חילבר שתי חצירות וביניהן עלשח חורבות כזה
בל אחר מיהר באיתח שא'
שאצלו והאמצעית מותר
מותרת לשניהם היו ע'
עומדות בחצובה כזה

בל אחר מותרת בחרבה שא'
שאצלו והשלישית הקרוב
הקרבה לשתי החצירות א'
אסורה לשניהם ואפילו י'
יש לחורבות בעלים איגד אוסרין ביון שאיגד דרין ג'
בהם

שתי

עליות הפתוח
הפתוחות לחצר
דאחר עשהה גומ'

בחצר כדי לשפור ממיה כרפריש לעיל והשנייה לא'
עשתה אם ערכו יחד שתייהן מותרין לשפור מימיהן
לא ערכו יחד והאחר ערכה לעצמה השנייה לא
ערכה בלל זו שלא ערכה אסורה דשערבה מותרת ו'
דכלבר שלא תשפור בהריא להומא אלא תשפור בע'
בעלייה והם יורדין לגומא דכחו בחצר שאינן מער'
מעורבת שרי

שליש

חצירות פתו
פתיהות ידל
לזו ופתוחות

שעיר

ואם ירצה יוליד שם אפילו פת מעלו וכולן מותרין
והוא שגור בני חצר השנייה כל עצמן ואין בני
החצר השנייה גם כן צריכין פת אחר אלא העירוב
שעשו כבר מתיר ואין שתי הצירות יכולין לערב
יחד אלא אם כן יהא פתח ביניהם או חלון שיהא בו
ארבע על ארבע ספחים ואפילו אין ממנו אלא מה ש
שהוא בתוך עשר ספחים הקדושים לארץ ובשם
ביניהם פתח או חלון רצו מערב כל אחד לבדו או ב
כולם ביחד מותרין ואם ירצה יוליד שם אפילו פת
משלו וכולם מותרין והוא שעירבו בני החצר השב
השנייה וארובה שבין עלייה לבית רצו מערבין יחד
אפילו היא למעלה מעשרה ואפילו אין שם סולם ל
לעלות בו היה בין החצירות כותל גבוה עשרה טפ
ספחים או שהיה קרקעיתו של אחד גבוה מחבירו ה
להשלמו לעשרה אין יכולין לערב יחד היה הכותל
לשניהם גבוה עשרה ובראשו פירות בין שתי החציר
החצרות יכולין לעלות עליו ולהעלות עליו מפיר
מפירות החצר ולהוררם ממנו לחצר אחרת ולהור
ולהורר מה שעליו לחצר בין אם הוא רחב ד או אי
אינו רחב ד אבל אין יכולין להעלות מפירות הבית
ד להוררם ממנו להכניס לבית אפילו אין בו רחב ד
דבש שלא יחליפו פירות בית זה לבית האחר דהר
הכותל היה לאחד מהחצירות הכותל גבוה עשרה
ולשני אינו גבוה עשרה כגון שרקעיתו של אחד גב
גבוה משל חבירו אינם יכולין לערב יחד בפרט
דעיקר תשמיש הכותל נרתיק לו למי שאינו גבוה לו
עשרה שאיתו מותר להשתמש עליו אהבבלי הבית
דהשני אסור גפרץ הכותל ער עשרה אמות חשיב כפ
כפתח גפרץ בידתו מינשה חשיב כחצר אחד וצריכי
לערב יחד העמיד אצל הכותל סולם רחב ד ובו כפ
בגגו בחצר השני אפילו אין הסולמות זה בגג זה
אם אין ביניהם שלשה חשיבי כפתח היו מוכלין ד
זה מכגור זה שלשה אם הכותל רחב ארבע עדיין ח
חשובין כפתח שיכול לעלות בסולם ולילך על הכו
הכותל ער הסולם השני ולירד אין בו רחב ארבע ל
לא חשיבי כפתח עקר חוליא מראש הכותל למעט
מגובה לעשרה אם יש בה משר ארבע מוחגי ביד לעב
לענין לעשות כפתח לערב יחד בין לענין שיכול
להשתמש בכל הכותל אין בה ארבע אינו חשוב כפת
לא לערב יחד ולא להשתמש בכל הכותל אבל כגור
המקום שנתמעט יכול להשתמש בנה איצטבה למט
אצל הכותל למעט מגובה עשרה אם יש בה ארבע
אירר במשר הכותל ובולטת ארבע מועיל להשתמש
בכל הכותל אבל אינו חשוב כפתח לערב יחד ערש
שיגיע לראש הכותל אין בה ארבע על ארבע אינו
מועיל אפילו להתיר להשתמש בגגו ואפילו כפת
אצלו ספסל שיש בו ארבע על ארבע וגבוה כל שהוא
דמיעוט בו גובהו מעשרה מותר להשתמש בגג המי
דמיעוט ובלבד שיחברנו בטיס בנה איצטבא על ג
גבי איצטבא דאם יש בתחתונה ארבע על ארבע או א
אפילו אין בה ארבע על ארבע דיש בעליונה ארבע על
על ארבע ואין בין זו לזו שלשה ספחים נפעט להש
להשתמש לתיר עליו אבל לא מהגוי למהו פתח ל
לערב יחד אינו הכותל גבוה אלא עשרה וזקח סולם

גבוה שלשה ומשרו במשר ארבע אצל הכותל מתי
מתיר לשמש עליו ביד שלא נשאר עשרה עד ראש
הכותל אבל לא מהגי לערב יחד בין שאינו מגיע ל
לראש הכותל ורוקא שיש בסולם ארבע שליבות א
או מתיר לשמש עליו אבל אין בו ארבע שליבות אי
אינו מתיר זין היוצא מן הכותל ויש בו ארבע על א
ארבע והגיח עליו סולם כל שחו מועיל להתיר לו
תשמיש הכותל והיא שלא תהא שליבה התחתונה גב
גבוהה מן הארץ שלשה ולא יהא בין שליבה לשליבה
שלשה ויגיה סולם על ראש חזיו אבל סמכו אצין
לא וכל זמן שאין גבוה הכותל עשרים ספחים די
ביד אחר שמניחו באמצע שהרי אין גבוה מלמטה
עד חזיו ולא גבוה עשרה ממנו עד ראש הכותל ואם
הוא גבוה ב צריכי ב זיון אחר למטה מן התחתונים
ואחד למעלה ממנו למטה מן העליונים עאם היו
חזיו גבוה עשרה לא סגי ליה בסולם כל שהו והוא
שלא יהו חזיון זה בגג זה שראוי לחטות סולם מן
גג זה לזה העמיד שני סולמות זה בצד זה ולא היה ב
בשניהם משר ארבע והרחיק זה מזה כדי שיהא כשב
בשניהם ארבע ומלא האויר שבניהם בקש אינו מו
מועיל לו להתיר לשמש עליו ולא לערב יחד שמו
שמקום מעמד הדגלים הוא באמצע הסולם ואין דא
דאוי לעלות בקש העמיד סולם באמצע והקש מ
מן הצד מהגי בין להתיר לשמש עליו בין לערב י
יחד אין הסולם רחב ארבע וחוקק אצלו בכותל ל
להשלמו לארבע אין צריכי לחוקק בכל גובה הכותל ד
דויל ש חוקק בגובה עשרה להשלמו לארבע לא ח
העמיד סולם כלל אלא חוקק בכותל במין שליבות ש
של סולם לעלות בו צריכי שיחוקק בכל גובה הכותל ד
זמועיל בין להתיר תשמיש בין לערב יחד עשה מא
מאילו מחובר סולם אינו מועיל מפני שאסור לעלו
לעלות בו בשבת ואם הוא אשירה יבישה אין בו מש
משום איסור שבות מועיל את על פי שיש בו איסור ע
עין זה מלבד זל כתב שאילן מועיל ואשירה אינו ע
מועיל וארזי אבי זל לא כתב כן היה בין החצירות
חריץ עמוק עשרה ורחב ארבע אין יכולין לערב יח
יחד אפילו מלאו תבן דקש כל זמן שלא בטלו ואם
הוא מלא עפר וצדויות אפילו סתמא שלא בטלו חס
חשוב במלא וצריכין לערב יחד נתן עליה גסר במין
גסר משפת החריץ אל שפתו אם הוא רחב ארבע ח
חשיב כפתח פתח מבאן לא חשיב כפתח זהו הגסר
לאורר חריץ במשר ארבע אפילו אין בו אלא כל ש
שהו חסוב כפתח שהרי אין בחריץ רחב ארבע טפ
ספחים ואם החריץ לאחר עמוק עשרה ולשני אין
עמוק עשרה דינו ככותל שנתנים איתו למי שאינו
עמוק עשרה ואם הוא לשניהם שוה הן שניהם שוי
שדין בו יש ביניהם גריש של תכו גבוה עשרה כל א
אחר מערב לעצמו נתמעט בחול מגובה עשרה צר
צריכין לערב יחד ובעוד שלא נתמעט אסור לשום א
אחר מהם ליתו מן התבן לתוך קופתו בשבת להא
להאביל לכהמתו אפילו להעמידו שם כדי שתאכל
אסור אבל יכול לעמוד בפניה כדי שלא יהא להר
דרה לנסות אלא שם וארזי אבי זל כתב ואפילו בח
כותל אסור ליתו ממנו לקופתו ליתו לכהמתו ולח

אחרת עד שיוציאו מה שירצו או לאחר מבני החצר ו
והזרין ומבטלין לאותו שביטלו להם עד שיוציאו
גם הם מה שירצו

דינת

גוי כדירת ב
בחמה הילב
הילבך הדר

עם הגוי בחצר אינו אוסר עליו עד שיחא שני ישראל
ישראלים דרים בשני בתים ואוסרין זה על זה אז חג
הגוי אוסר עליהם ורבר זה פרדבנן שחששו שמא
ילמד ישראל הדר עם הגוי מפעשיו דבקשו עילא לג
למנוע דין ישראל עם הגוי הילבך אמרו שאוסר על
עליו בדי שיקשה בעיניו דירתו ויצא משם ומטעם
זה אמרו שביטול רשות אינו מועיל גבי הגוי עד שי
שיטביר רשותו כי לא ירצה להטביר ומתור בר יצא
הישראל משם ואינו מצוו שידור ישראל אחר עם גוי
שמא יחרגינו ולבר לא חוצרכו לאסור אלא בששני י
ישראלים דרים עמו ואם באו גורים עמו אינם י
יבולין לבטל רשותו לאחר מהן כדי שחשב ביחיד
ויהיה היחיד מותר להוציא מביתו ומכתיבהם לחצר
ואין להם תקנה עד שיטביר להם רשותו ושכירות
בסתם שמשניו לחם מועיל ואין צריך לפרש כדי ל
לחתיר הטילטול ואין צריך כתיבה וחתומה ולא ש
שטר משוטי העיר ושכירות ממנו אפילו בפחדת מש
משוה פרוטח ובל זמן שאינו חוזר בו מועיל השבו
השכירות אפילו לזמן מרובה ואין צריך לשכור ממ
ממנו בכל ערב שכת והררים עמו אחר שוכר בשביל
כולם ואם אינו רוצה להשכיר אינם יבולין לשכור
ממנו בעל כרחו וזה תקנתם שאחר מבני החצרות
יתקרב אליו עד שיסאיל לו טוב מקום ברשותו לית
ליתו בו שום דבר ונמצא זה כאילו הוא שפירז או ל
לקיטו ודר עמו בביתו ונותן עירב בשביל ודין

והוקא כי האי גזונא מחזי בשלוחו אבל אם יחד הג
הגוי מקום בבית לשכיר לחשתמש בו אינו יבול ל
ליתו עירוב בשבילו שאינו בשלוחו בכל הבית שאין
לו אלא המקום המיוחד לו וכן אם ישראל גוי דרי
דרים בבית אין הישראל יכול לערב בשביל הגוי של
שלכל אחר דירתהם בני עצמו וצריבין לערב עם הי
הישראל ולשכור מן הגוי ואם יש לגוי ח שכירות
או לקיטין דרין בביתו אין דירתו חשובה דירה לאס
לאסור זה על זה שתי חצירות זו לפנים מזו זה

וגוי בפנימית ושני ישראלים בחיצונה אה על פיש
שבישראל כי האי גזונא אינו אוסר בגוי אוסר וצריך
לשכור ממנו גוי שהשכיר ביתו לחבירו גוי אם צ
בשאר לו שום תמישה לבית יבולין לשכור ממנו ל
לא נשאר לו שום תמישה בו אם יבול המשכיר לסלק
השוכר תוך זמנו חשוב כאילו הוא ברשותו ויבולין
לשכור ממנו ואם לאו אין יבולין לשכור ממנו
חצר שישראל וגוי דרין בו ובית אחר של ישראל אצל
ביתו של זה ואינו פתוח לחצר וחלוצות ביניהם אינ
יכול לערב עמו דרך החלוצות שביניהם כדי להוציא כל
גליו לחצר דרך בית שבין הפתח לחצר אבל אם פ
פתח פתוח ביניהם מותר להשיג ולרין ול אתאם
פתח פתוח ביניהם אוסר

גרי

הדר עם שני ישראל
ישראלים ואין חגו
הגוי בביתו אינו א

אוסר ויערב ויהיו מותרין בא חגוי בשבת או
אוסר ויעירוב בטל ומיהו יבולין לשכור ממנו וא
זאת ששכרו יבטל האחד לחבירו ויהיה היחיד מותר
מותד ולא אמרינו שיחזור העירוב לקדמותו אחר ש
ששכרו לחיות שניהו מותרין ובל שבו אם פת הגוי ב
בשבת שיבטל אחר לחבירו ויהיה היחיד מותר

גרי

הנכנס לחצר לשם א
אכסאות אכ נכנס ש
שלא ברשות אינו א

אוסר לעולם ואם נכנס ברשות אם הוא רגיל לכא
אוסר מיד ואם אינו רגיל לכוא אינו אוסר עד לאהר
שלשים יום

צדוקי

חרי הוא ב
בישראל ו
ומבטל דש

רשות אבל לערב כתב הרמבם זל שאינו יכול כיו
כיון שאינו מורה בעירוב וכותי חרי הוא בגוי וצ
וצריך להשכיר ישראל משומר לחלל שבת בפר
בפרהסיא אפילו אינו מחללו אלא באיסור דרבנן ח
חרי הוא בגוי ואם אינו מחללו אלא כציועא אפילו
מחללו באיסור דאורייתא חרי הוא בישראל ומבטל
רשות

מו

דתידה מותר לס
לטלטל מן החצי
החצירות למבו

אלא שזל אסרו מפני שהמבוי חשוב רשות משיתם
משותפת כגון החצירות וגזרו אטו מרשות הרבים
לרשות היחיד והתירוהו על ידי שיתות שבסם שער
שערובי חצירות מערב כל בתי החצר כד שתופי מכ
מבואות עשתח כל חצרי המבוי שגובין פת או רבר א
אחר ממיני מאכל מכל חצר וחצר וציתגין איתו בא
באחר מכל החצירות ואז אנו דואין כאילו פתוח כל
המבוי לאותו חצר ומפני שאינו אלא לשתתכל רחצ
החצירות שאין בהן דירה יבולין ליתנו באויר החצ
אי בבית שאין בו ארבע אמות על ארבע ואין צריך ל
ליתנו בבית דק שיהא במקום המשתמר הילבך אי
ציתגין אותו באויר המבוי ובכל משפטי עירובי
חצירות וסיעורו וזכויו ושאתו מערבת בשבילו וש
דשמעריבין שלא לרעתו היבא שאין הבית פתוח אל
לחצר אחר כדי ריגין שיתוח שמשתתפין שגא לרעת א
אם אין החצר פתוח אלא למבוי אחר וקטו גובה א
אותו ואפילו אם אחר מזבח לכולם דביעית יין
בחבית שיש לו באוצר סגי ובכל מיני מאכל מש
משתתפין אפילו דאוה מיניו מצטרפין לשתי סעו
סעודות חוץ מכגורגניות שחוקשו לזרע ולא בתב
בתכליו ופולין יבשין ולא בעלי כגלים שלא גרלו
אורר זרת ולא במחין ופטריות ולא במים לברס
ובמלח לברו אבל אם ערבו יחד משתתפין בהן ובל

שבת

שבת

שבת

שבת

למכור וערכה כל אחר מחיצונות עם האמצעות ו
 וחיצונות לא ערבו יחד החיצונות אסורות זו עם
 זו והאמצעות מותרת עם כל אחר מהן שתי חצ
 חצרות זו לפנים מזו ופנימית פתוחה לחיצונות
 וחיצונה למכור ויש לפנימית ריסת הרצל על החיצ
 החיצונה ערכה פנימית ועצמה ולא חיצונה או שש
 ששכח אחר מזו החיצונה ולא ערב שתיהן אסורות ד
 דביון רפנימית אסורה בחצירה אוסרת גם על החיצ
 החיצונה ערכה כל אחר לעצמה כן אחר מותרת בה
 בחצירה ערבו ביחד ונתנו עירובו בחיצונה ושכח א
 אחר מן הפנימית או מזו החיצונה ולא עירב שתיהן
 אסורות ער שיבטל רשותו נתנו עירובו בפנימי
 שכח אחר מזו הפנימית ולא עירב פנימית מותרת ד
 דביון שערובה אעלה ואין לחיצונה ריסת רגל עלי
 עליה אלא בעביל ערובה עמה יוכל לתונה וסלקנה
 מעליה ותשאר ערכה אעלה לנה ותהיה מותרת
 דאם יחיד רר בפנימית ויחיד בחיצונה או שנים בחי
 בחיצונה וערבו אין יחיד שבפנימית אוסר על המי
 החיצונה וכן שלשה חצרות זו לפנים מזו ויה
 יחיד בכל אחר אה על פי שנים ערובים על החיצ
 החיצונה אין אוסרין עליה

מכירתו לחצר ואם אינו רוצה לבטל לחם רשותו אל
 אלא להשכירן מדעיל במו ביטול ואם בני החצר ש
 שעירבו מבטלין רשותו לאחר שלא עירב הוא מותר ל
 להוציא מביתו לחצר ולא מבתיהן והם אסורין אח
 מבתיהן לחצר ולא אמרינן שהם יהיו באורחין שא
 שאין רבים געשים אורחים אצל יחיד שכחו שגו
 ולא עירבו יבולין לבטל רשותם שיבטל כל אחר מה
 רשותו לכל בני החצר בין אם מבטלין לרבים שעיר
 שעירבו ובלבד שכל אחר מהם יבטל לכל אחר בין
 אם מבטלין לאחר שלא עירב אבל אין מבטלין לשג
 לשנים שלא עירבו בין אם מבטלין רבים וערבו בין
 אם הוא יחיד שלא עירב שהרי אף לאחר שיבטל לח
 לחם הם שנים ואחר אוסר על חבירו ואפי' אם
 אמר לאחר אני מבטל לך על מצת שתחזיר ותבטל ל
 לחבר אינו מדעיל בין שלא זכה בחלק שבטל לו
 בענין שיובל לטלטל בחצר אינו יכול לתור ולהקט
 ולהקצותה לחבירו

המבטל רשותו ד
 דהוציא א
 אחר כך

מכירתו לחצר בשוגג אינו אוסר במזיד אוסר שהדי
 חוזר מביטולו שביטלו החזיקו בו כבר שהוציא א מ
 מבתיהם לחצר לא שנא מבטלין יום לא שנא משחשי
 משחשיבה אינו יכול לחזור בביטולו יש ביטול רש
 רשות מחצר לחצר לא שנא שתי חצרות ופתח ביניהן
 ולא שנא ערבו יחד ויבולה אחת לבטל רשותה לחביר
 לחבירתה להיות מותרת להשתמש ולא היא כא ש
 שנא שתי חצרות זו לפנים מזו ולא עירבו שפנימי
 שפנימית אוסרת על החיצונה ויבולה לבטל ל רשו
 רשותה שלא תשמש ולא תעביר עליה אלא בעשה שצ
 שצריכה לצאת ותהיה החיצונה מותרת או עירבו
 יחד ונתנו עירובן בחיצונה ושכח אחר מזו הפנימי ת
 ולא עירב יכול לבטל רשותו אבל אם נתנו עירובו
 בפנימית ושכח אחר מזו החיצונה ולא עירב אף ביט
 ביטול אין צריכין ברעיל יש ביטול רשות כהרם
 בהזן שני בתים וחרבה ביניהן שהיא של פניהם ושכ
 ושכחו ולא עירבו יכול אחד לבטל רשותו לחבירו ל
 להיות מותרת בה ויש ביטול רשות מכית לבית שאם
 שני בתים ופתח ביניהן ולא עירבו אחר מבטל רשו
 רשותו לחבירו ואפי' המבטל יכול להוציא מביתו

שלוש חצירות וכל
 בתים ביני
 ביניהן פתח

פתוחין זה לזה ורוצין לערב יחד חצר זה בא ררד ב
 בית שאצלו גזותן עירובו בבית שכאמצע וכן עוש
 השנייה ומותרין בשלשתו שכל בית שאצל החצר ח
 חשוב לו בבית שער ואין צריך ליתו פת והאמצעי
 הוא בית שמביחין בו העירוב ואין צריך ליתו פת
 שתי חצרות ושני בתים ביניהם ולא עירבו יחד אלא
 כל אחר לעצמה ונא חצר זה ררד בית ש צלד וחניה
 עירבו בבית שאצל החצר השני וכן עשה השני וכן
 שניהן לא קצו עירוב שאם נחשוב שני הבתים בבית
 שער הרי נתנו עירובו בבית שער ואינו עירוב דא
 דאם נחשוב אותם בבית גמור הרי כל החצר מפסיק
 בינו ובין הבית שנתן בו עירובו

לבית חבירו ואין באן משום חוזר ומחזיק ברשותו
 שאין נקרא מחזיק אלא משמכניס לרשות שיבטל א
 אבל מה שמדניא ממנו אינו חזרה אבל אינו יכול ל
 להוציא מבית חבירו לביתו שאז חוזר ומחזיק רשו
 רשות שביטל וכן אם יש לו חדר פתוח לביתו ובי
 דביטל רשות ביתו אסור להוציא מהחדר לביתו אם
 אבל שני בתים ביה ובאן גוים בשבת וסיגרו רח שב
 שכיניהם בענין שיש כיניהן כמו חצר ותהי אוסרין
 זה על זה שהוא כמו חצר ושני בתים פתוחין לו אי
 אינם יכולין לבטל אחד לחבירו יורש מבטל רשות
 שאם לא עירב מירישו ומת בשבת והיורש רר בחצר
 ויורש יכול לבטל רשותו מבטלין וחוזרין ומ
 ומבטלין פי' בשמבטלין רשותו בני חצר אחת לחצר

אחד מבני החצר ש
 ששכח דלא ע
 עירב עם הא

האחרים איסר עליהם מה הקצו יבטל עליהם ד
 דרשותו והוא שיאמר רשותי בבוטלת או קצויה לבס
 דאין צריך לזכות בקצוין סודר ויכול לבטל אחמשת
 מנתחשך ואם רר עם ג או ח צריך לבטל לכל אחר
 דאחר שיאמר רשותי מבוטלת לך ויד ולך או יאמר
 אחר רשותי מבוטלת לכולכם בכלל ואם ביטל רשו
 דשיתו סתם ולא פי' שביטל רשות ביתו לא ביטל אל
 אלא רשות שיש לו בחצר הילכך אין מותרין להוציא
 מבתיהן לחץ וגם הוא שהן באורח בעלמ' אבל אסורין
 להוציא מביתו לחצר וגם הוא הילכך צריך לגעול ב
 ביתו שא יבא להוציא באיסור ולא יפתחנו אלא ב
 בשרוצה לצאת ולבא ויגעלנו מיר אחר צאתו וכאז
 דאם ביטל להם בפני גם רשות ביתו מותרין גם מבני

שעט

בעיר חמוקפת חומה עד שיחו שתי חצירות של בתי ישראל בעיר אבל חצר אחת לא אפילו אם חרבה בת בתים של ישראל פתוחין לתוכו ובשיש שתי חצירות של בתי ישראל בעיר צריבין לשבור מכל חצר חצר של גוי ואין מספיק במח שיסבור משר העיר

עיר

של יחיד פו שאין ב
בחס ס ריבוא וחר
וחרמבם גל כתב ש

שהיא קציון של יחיד אין יכולין לערב כל מבוי ומבוי ומבוי בפני עצמו שחשובה בולם בחצר אחת ויאסר ויאסרו זה על זה אם לא יערבו יחד אלא בולם יעשו עירוב אחר ואם ירצו ליחלק למבואות שרצו קצת מן המבואות לערב לבדם צריבין לעשות כל אחר מציצה גבוהה עשרה טפחים לפתח מבוא או שני פסיון על שני משחויין אם הוא רחב עשרה אמות ואם הוא רחב יותר מעשרה אין צריך צורת פתח א אבל אין יכולין ליחלק בלחיוקורה ועיר של רבים אין יכולה לערב ביחד בלא צריך לשייר מעט מ ממנה שלא יערבו עמה והשאר יערבו ביחד אם ירצו

וזה השויר שמניח אפילו אינו אלא בית אחד סגי ואפילו אינו פתוח לעיר בעניו שיוכל לערב עמח אפילו הכי הוי שויר ואפילו הוא בית הבקר או בית חתכן שאין צריך לערב ואם הוא משייר ממנה הרבבה השויר מערב בפני עצמו ושאר העיר בפני עצ עצמה ובל אחד מותר בשלו ובלבר שלא יוציא מזח לזה וצריך שיעשו צורת הפתח ביניהם אם הוא יחד מעשרה ושני פסים אם הוא עשרה ואם אין לעיר א אלא פתח אחת חשובה בשל יחיד ומערבין ביחד א אפילו העמיד לה סולם בצד השני ואפילו העמיד ח חרבה סולמות זה בצד זה ער רחב עשרה לא חשיב בפתח ואם יש לה שני פתחים אם יש אספה בפניו אחר מהם חשובה כאילו אין לה אלא פתח אחת ד ואם הייתה של רבים וזעשית של יחיד עריין יש לה דין של רבים וצריבא שויר ער שתמעט שלא ישא ישאר אלא נדודין ואם היא של יחיד וזעשית של רב דבים יש לה עריין דין של יחיד וצריבין לערב יחד ואם רח עוברת בה נושער לשער וחולקת אתה לאר לארבה מתקן רח כדינה ברלותו ואז יערבו בולם ב ביחד ואינו רשאי ליחלק והמ שאינו רשאי ליחלק לאורבה שאין בני עבר הלך רשאי לערב לבדו ובני עבר הלך לבדו מפני ששניהם עוררים דרך רח ויוצאין דרך פתחין לבאן ולבאן ורח שבאמצע מחב מחברתו אבל אם רוצים ליחלק לארבה ששני בתו העברים בורדין להם פתח שאצלם ומסתלקין מן השני וכן חצי רחבה של צד השני בורדין להם פתח שאצלם יכולין ליחלק ביון שיכולין להסתלק אילו באילו שלא יחא להם דרך אילו על אילו וצריך שיעשו ביניהן במקום שמתחלקין בודות הרבים צורת פתח

פכואית בוס שחל לחיות ערב שבת אלא יערב מער מערב לו ואם שבת יערב בוס על ידי הנאי שאמר ביום הראשון אם היום חול יהא זה עירוב ואם היום היום קרש אין ברברי בלום ולמחר יאמר על אות אותו פת אם היום קרש חרי ערבת מאתמול ואם היום חול יחא זה ערובי והמ בשני ימים טובים של גליות אבל בשני ימים טובים של ראש השנה לא

אחר ערובי חצירות ושתופי מבואות מערבין אותם בין השמשות ואפילו אם כבר קבל עליו תוספת שב שבת כתב הרמב"ם שיהיה שיכולין לערב ושאיסדין א אם קבל עליו תוספת שבת ואפילו אם ערב לשנים לאחר מבעוד יום ונאכל העירוב בין השמשות ולאח ערב בין השמשות שניהם קרש עירוב של אותו שנא שנאכל עירובו בין השמשות אנו חושבין אותו לילח ולאחר שהגיה אותו בין השמשות חושבין אותו יד יום

ספק

עירוב בגזן ס
ספק אם היה
קיים בין הש

השמשות אם לאו בשר והוא שיהא לו חזקה בשדות בגזן ספק שהגיהו שם ואירע בו ספק אבל אם לא היה לו חזקה בשדות בגזן ספק אם הונה שם א אם לאו לא דברי ר' יהודה בין השמשות במקום הרא הראוי ליטלו הילכך צל עליו גל אם יכול ליטלו בלא מרא וחציצה בשר ואם לאו פסיל ואם נתניב במגרל ונעל בפניו דאכר המפתח אם הוה של לכני מסודרים אילו על אילו בלא סיח טיס ב"ה הוי עיר עירוב מפני שיכול לסדור וליטלו אבל בשבת רבי' זה והוא של בנין אינו עירוב ואם המגרל בלי עץ זה המנעול קסוד בחבל ויכול לחותכו בסכין הוי עיר עירוב אבל מנעול של עץ או של מתכת אסור לחית לחותכו אה בכלים דאח בכלים יש משום בנין אלא אם יהא עשוי מסברי בלים מחוברים על ידי זפת ב בחהיא ורוקא אינו משום בנין ואם מצא טפתח בי ביום טוב בין בעיר בין בשדה הוי עירוב שיכול לס לסלסלו ולפתוח אה על פי שלא היה בירד בין השמש השמשות ביון שמצוי הוא חשבינן ליה כאילו היא ב בירד בשבת בעיר הוי עירוב שיכול לחביאו על ידי ג בנין וחצירות בשדה אינו עירוב

מיצה

לחצר בין א
אחר עירוב
חצירות בין

אחר שיתופי מבואות ועל שניהם מברך על מצות ע עירוב ומתי מברך בשעה שמקבץ אותו מבני החצר ומבני המבוי או בשעה שמזכה להם ואחר מיצה לב לבולם ואומר בודו עירובא יחא שרי לנא לסלסולי מבתיים לחצר ומחצר לכתים ובשיתופי מבואות י יאמר מחצירות למבוי וממבוי לחצירות לבו ולכל חורים בעיר הזאת

אין

מערבין עירוב
חצירות ועיתו
ושתופי מבוא

תניא

שבו אישתחתיז מכאו שכל ארם
יש לו ארבע אמות בכל מקום

שפי

לא עירבו בחצירו
יחד דגם ל אשתם
שתפו במבוי בת

אם

כתב הרמב"ם ז"ל שאם ערבו בחצירות כל אחד לבד
אז אין מסלסליז מעמדי אלא בד אמות דאם לא ערב
ערבה כל אחת בעצמה אז מותר לסלסל כבולו דג
דבהג כתב בסתם אסור לסלסל במבוי בלא עירוב ד
זלא חילק בין עירובי חצירות לעצמן או לא וזהו
דראי אי אפשר דאפילו דב דאסור לסלסל במבוי כל
בלא עירוב מורה שאם לא עירבו חצירות עם בתים
שדי והתוס' פוסקין שאין הלכה בלב ושרי לטל
לטלסל בכל המבוי אפילו ערבו חצירות עם חבתים
ובן יראה דעת ר"ת ז"ל שלא הביא דברי רב

שפי

חור במבוי ויש לו
חלון אחורי ביתו
פתוח לבקעה או ל

גרי

לקרפה אפילו אין בו אלא ארבע טפחים על ארבע
אינו אוסר על בני מבוי אפילו מכניס ומציא גמלים
וקרנות דרך המבוי בל היום שחפץ יותר באיתו ש
שפתח לדמאוריו לבדו שיש לו בו אור והוי פתח
פתוח למבוי פמו שאינו דגיל שאינו אוסר והוא ש
יש בבקעה או בקרפה יותר מסאתים אבל אין בו
אלא סאתים קטן הוא ולא גיחא ליה מיה וישאל
שיש לו פתח למבוי ופתח מאחוריו לקרפה וטבח
ד' א עירוב אם הקרפחיות מסאתים אוסר לפי שא
שאינו ראוי לו ואינו מסתלק מן המבוי דאם אינו א
אלא סאתים אינו אוסר דבנין שראוי מסתלק מן המ
המבוי ופי' רש"י ז"ל ואם הוקח לדירה אפילו י
יותר מסאתים אינו אוסר כיון שראוי לו דל' ז"ל פי'
אדרבה אם הוקח לדירה אפילו בית סאתים אוסר ש
שבנין שהוקח לדירה אין בו אור ואינו חפץ בו לח
לחסתלק בשבילו מן המבוי

שפי

סצורד אחר ג
צוי וישאל ב
בצרו השני ד

מבוי

דבית אחר אצלו ושל ישראל פתוח ליה ולא למבוי
וחלון בינו לבין ישראל הדר במבוי אינו יכול לערב
דרך החלון שביניהם לחיצא בליו למבוי דרך ביתי
ישראל שבנין הפתוח למבוי אבל אם פתח ביניהם
מותר לרש"י ז"ל ולר"ת ז"ל אחאם פתח ביניהם אסור

שפי

משפטי ביטול
למי ששכח ול
ולא עירב בחצ

בבל

בחצר בן הוא במבוי שאם שכחה חצר אחת ולא נש
גשתתה מעטלת רשות לשאר בני המבוי או חם לח
אח על פי שהם הרבים שבני החצר בני מבוי השוכני
ביחוד בחצר ומה שצריכין ביטול דווקא בשלא עיר
עירבו החצירות יחד אבל אם כולם פתוחין זה לזה
וערבו יחד אין צריכין ביטול דסומכין על העירוב
ברפ"י לעיל ובכל משפטי ישראל בחצר עם חגוי
מן מבוי או בעיר שאינו אוסר לסלסל במבוי או ב

דבר שרגילין ללפת בו הפת שיעור כדי ללפת בו
הפת הגאבל בשתי סעירות זבל שאין מלפתין בו
הפת שיעור כדי לאכול ממנו מזון שתי סעירות וב
ובסר חי לא הוי ליפתו דצריך כדי שיאכל מפנו מז
מזון שתי סעירות אבל צלוי הוי ליפתו ושיעורו בו
כדי ללפת בו שתי סעירות וחומץ הוי ליפתו ובן י
יון מבושל אבל יין חי לא הוי ליפתו ושיעורו שתי
דביעיות ובן שיעור שאר פסקין ומשתתבין בשגל
ביצים דבה ריפויצים דבה אמרסקין ופליטרא ירק
ומשתתפין אפילו באוכל שאינו דאזילין אם דאזיל
לשום ארש בגין לבדור בנין ד' ישראל בתרומה

אמר שגדעיה שלא אומל כיכר זו משתת
משתתפין לה גיה שלא אסר אלא אפילו ולא שאר הפ
הנאותיו אבל אמר שבועה שלא אהנו ממנו גראת
שאין משתתפין לו ביה אה על פי שמע לבין ד' פה על
עירובי תחומין היינו טעמיה ד' דם שאין מערבין א
אלא לרברב צוח ומצות לא ליהנות ניתנו מה שאין
בו לשיתופי מבואות ואם אמר קוצם הנאות או אב
אכלתו עליו אין משתתפי שהרי אפי' עירובי תחומין
אין מערבין בו ואם אמר על ככר היים חול ולמחר
קודש או קוצם מערבין לו בו אבל אם אמר היים ק'
קוצם ולמחר חול אין מע' בין לו בו

הפתוח לשני מבואות ושיתח
עם כל אחר מהו מותר עם כל
אחר לסלסל ממנו לחצירו ואס'

חצר

ואסור לסלסל בלים ששפתו במבוי זה למבוי האחר
דרך החצר לא שיתח עם שום אחר מהם אם הוא ר'
דגיל עם שניהם לצאתו ב' בחיל דרך עליהם אוס'
על שניהם דאם הוא דגיל ע' אח' ועם השני איגור'
דגיל אותו שרגיל בו אסור וש' ינ' ד'ול בו אינו אוס'
ואם שיתח עם אותו שאינו דגיל הותר דגיל ועצ
לעצמו אם שיתפו ביניהם ואין זה אוסר דכינו דסי'
דשיתח עם השני סילק עצמו מזה שאינו דגיל בו ד'
ובן בני אם הגיל עם שניהם ושיתח עם אחר מהם מ
מותר דשני שהיו סילק עצמו מן המבוי ואם המבוי שר'
י' דגיל בו שתכו ביניהם דאיתו ש' דגיל בו לא ש'
שהכו והוא לא שיתח לא עם זה ולא עם זה דוחין א'
אותו אצל זה שאינו דגיל ויסתלק מאותו שרגיל בו
כדי שיחא מותר כיון שהוא אינו מסתין ברכו שהרי
לא שיתח עמהם ויש ר' דוח לאחרים על ידי זה יחיד
מ' תרין בינין אותו על מרת סרום

שפה

על עי
עירוב
במקום

סומכין

שיתוח ועל שיתח במקום עירוב שאם היו החציר
פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי וערבו החצירות ד'
דרך פתחים שביניהם אין צריכין שיתוח במבוי וב
זכו אם שתפו במבוי אפילו בנין שאין ראוי לערב ב
בו חצירות אין צריכין לערב בחצירות והרמב"ם ד'
ז"ל כתב שאין סומכין על השיתוח בשפיל עירוב אל
מ'א אם בן שתכו בפת וארצי אפי' ז"ל
לא בתב מן

ואשה ארבע אלפים אין מורדיו להטן חיתר אלא
במקום שלא נשאר מחקשת ער שם יותר מאלפים
או שנתקצרה עד שלא נשאר ביניהם ארבע אלפים ו
זהו עם אחר מאילו שמתעברין עמה קרוב לה בתו
בתור שבעים אמה ושירים ואחר כנגדה בראש השני
אפילו יש ביניהם יותר מארבע אלפים אמה וואין
באילו חוט מתוח עליהם ומורד שם ולהלן ולאחר
שהוסיפו עליה לרבעה מוסיפו עוד עליה שאין מ
מתחילין למרוד מהריבוע מיד אלא מוסיפין עליה
שבעים אמה ושירים ומשם ואילך מתחילין למרוד
אלפים היה בתור שבעים אמה וארבע ספחים
בית אפילו נחרס שלא נשאר בו אלא שלשה מחיצות
בלא תיקרה או שיש שם בגיז שיעשוין על חקבר ויש
בו ארבע אמות על ארבע או גשר או בית הקברות ש
שיש בהם בית דירה או בית חכנסת שיש בה בית דיר
לחזן או עז שיש בה בית דירה לבומרים או ארוות
סוסים או אוצרות שיש בהם בית דירה או בית שביד
כל אחר מאילו שהוא קרוב לתור שבעים אמה ושי
ושירים רואין באילו העיר מגעת ער שם ומורדיו מ
משם ואילך שבעים אמה ושירים ואלפים היה
עוד בית אחר בתור שבעים אמה ושירים לראשון מ
מורדיו שבעים אמה ושירים מן השני וכן ער לעולם
אבל בית שבפרץ משתי רודותיו או גשר וקבר
ובית הבנסת ועז וארוות ואוצרות ובורגין שאין ב
בהם בית דירה ובור ושיח ומערה וגר ושובר ובית
הבני בספינה אין חשוכיה לחיות נוספות עליה
שתי עיירות זו אצל זו כל זמן שאין ביניהן אלא מאח
ואחר וארבעים אמה ושליש חשכות בעיר אחת וכ
וכשבא למרוד תחילו שבת מהאחת מורד משכעים
אמה ושירים חוץ מחבירתה אבל עיר ובית אפי
גדול הרבה אינו חשובין כאחת אלא אם כן הוא בתו
בתוך שבעים אמה ושירים וכן חומת העיר שנפרץ
משתי רודותיה זו כנגד זו וחרבו הכתים שביניהם
ער קמא ושליש חשוכים סתם שתי עיירות זו ב
בגור זו ושלישית כנגד אור שבין שתיהן כזו

רואין באילו היתה האמצ
האמצעית בין השתיים שז
שזו כנגד זו ואם אין ממ
ממנה לאחר מן החיצנות
יותר מקמא אמה ושליש
השובת ההצננות באחר
ואפילו יש ביניהם הרבה ובלבר שלא יהא בין אמצע
אמצעית ובין כל אחר מהחיצנות יותר מאלפים
זגם לא תהא האמצעית גדולה מהאור שביניהם בע
בענין שבשנאמר רואין באילו היא ביניהם שיביל
אותה האור שביניהם והאמצעית אין מורדיו לה א
אלא מחומותיה עיר היושבת בעמק ונהר לפגז
אם היא מוקפת חומה גבוהה ארבע אמות השובת ב
בעיר ומורדיו לכל אחר מפתח ביתו ורוקא זאת ש
שאינו נוחה ליושביה לפי שהיא בעמק אבל שאר עיי
עיירות חשיכו בחרא אפילו בלא היקח חומה למרוד
לה מהחיצון והלמבם זל פי על ידי החומה ח
ושוב הנהר באילו הוא מן העיר ומורדיו החומה מן
הנהר והלאה ואם לאו אין מורדיו לה אלא מבתי

יושבי צריפין פי אילו שיעוין כזכות מהוציו דגרה
אינם חשובין להיות הכל כארבע אמות ואם יש בינ
ביניהן צ חצירות שכל אחר יש בו שני כתים היוקבעו
כולם ליחשב בעיר

איר מורדיו החום היע
העיר אלא בחבל
של פשהו של זא

אמה לא פחות שהוא גמחה ביותר ולא יהא אחר
יותר מפני שמחמת ארבו מכביר באמצע ואינו נמת
נמתח כראוי ואם יש גהר לפניו לסוף עה אמה פל
פליגי בה בירושלמי איבא מאו ראמר לאחר שמרה ז
חוזר לאחוריו כה ברי שיהא החבל של ז שלם ער הב
הגהר ואיבא מאו ראמר שמורה כה אמה הנותרים בת
בחבל של ארבע אמות ומסתכרא במאן ראמר שחוזר
לאחוריו וישם החבל כנגד לבו וימתחגו ככל כוחו
דלא ימרוד אלא כנגד העיר אפילו יש הר
דגאיות כנגדה לא ילך מכנגד בצירה שהוא ישר ויג
וימרוד שם ויחזור כנגד העיר לפני המרה שמורד שם
אלא ימרוד כנגד העיר וכשיגיע להר או לגדר אם
הוא כל בר זקוח שאם יד ידו ח ט המשקולות מרא
מראשו לא יתרחק מכנגדו למטה בשיפולו ארבע א
אמות אז אין צריך למורד כל בד הירורה והעליות א
אלא אם יש מישור בראשו מורד ואם אין מישור ברא
בראשו אינו מורד כלל ואם החוט מתרחק מכנה
מכנגדו ארבע אמות ומתלקט עשרה תור המטה פי
שבהילוך חמש אמות של שיפוע עולה עשרה ספחים
או רואין אם אין משפתו אל שפתו אלא ז אמה מכל
מבליעו בחבל של חמשים אמה שזקח עץ גבוה בש
בשפתו מזה ועץ אחר כנגדו מזה דגרת חבל מזה
ומזה ואם אינו יכול להבליעו בחבל של חמשים אמה
אמה מורדו בחבל של ארבע אמות וכן יעשה אחר ע
עומד ברגל ההר למטה ואחר למעלה כמנו רחוקה
ארבע אמות ונתן התחתון החבל כנגד לבו והעל
זהעליון כנגד רגליו ועולה התחתון למקום שעמד
העליון והעליון עולה ארבע אמות ומורדיו בכתחי
בכתחילה וכן יעשה ער שימרוד בילו ואם הוא מש
משופע יותר שבהילוך ארבע אמות עולה עשרה טפ
טפחים או הקלדו בה ולא הסריחו להבליעו בחבל ש
של חמשים אמה על ידי קידור אבל אם אין בו אלא
חמשים אמה ישער אותו כמה יש בו לפי אימר הרעת

ואם יש בו יותר מחמשים מורדו בחבל של ארבע
אמות כרפרו הגיע ליהא אם חיש המשקולות גת ח
מכנגדו למטה ארבע אמות אז רואין אם יכול להבלי
להבליעו בחבל של חמשים אמה מבליעו ואם לאו מ
מורד בחבל של ארבע אמות כרפרו והוא שלא יהיו
יותר מאלפים אמה עמק אבל אם הדא עמוק יותר
מאלפים מורד הירורה והעליות של כל השיפוע
ואם אין החוט מתרחק מכנגדו ארבע אמות אז הוא
דואין אם יכול להבליעו בחבל של חמשים אמה מ
מבליעו ואם לאו אינו מורד כלל השיפוע כל הירורה
וחעליות אלא המישור של מטה ואפילו אם עמק י
יותר מאלפים הגיע להר וכל מה שהוא מענו כנגד
העיר הוא רחב מחמשים אמה שאינו יכול להבליעו

אפילו יצא חוץ לתחום שחרי משה אמר בן לאותם שיצאו חוץ לתחום ללקוס ומורדיו לכל אדם כפי אמותיו ומרווחות ולעיל פז אם צותנין לו אלכסונן דאם הוא גנס באיבריו שנותנין לו ארבע אמות בינו בינוגיות ר' זל בתב שאין לו אלא ארבע אמות והוא באמצעו והר' זל פסק שישאלו ארבע אמות ל לכל רוח שהן שמנה על שמנה וה' להלך אבל לטל לטלטל אין לו אלא ארבע אמות בכל מקום שקי שקיודש עליו היום אם הוא מוקף לדירה אפילו אין לו עתה ריורין חשוב כולו בארבע אמות ואם אינו מוקף לדירה עד סאתים חשיב כולו בארבע אמות ואפילו שבת כהלכה עשרה ובקמה קצורה ובשי דבשיבולות מקיפות איתח חשיבי בארבע אמות עד סאתים

שארם מוליך כח כרגלי המרליק לפי שאין כח מעט שתקנה שביתה עם בעליה בוד של יחיר כרגלי היה היחיר ושל אותה העיר כרגלי אנשי אותה העיר אל אלפים לכל רוח ואפילו עירב אחר מהם לרוח את אחת אינו יכול להוליכם עמו ושל הפקר העומר ב באם הדרר כרגלי המלא הראשון ונחרות המושב' ומעינות הנובנין אפילו הם של יחיר אינם כרגליך אלא כרגלי הממלא ראשון מלא מים מבור של הפ הפקר לצורך חבירו הם כרגלי הממלא מי שהוא ב בעיד דפירותיו בעיר אחרת רחוק ממנו ד' אלפים אמה ועדכו בני אותה העיר לכוא לכאן לא יביאו ל לו מפירותיו עמהם לפי שהם כרגלי בעליה שלא ע עירבו ואם עירבו הוא פירותיו במוחו ויכול לילך שם ולהביאם עמו מי שזימן אורחים מעיר אח' ובאו על ידו עירוב לא יוליכו עמהם ממח שיתן לפ לפניהם לפי שהוא של ג' על הבית וקנה שביתה כמ במוחו אלא אם כן זכה להם מאתמול על ידי אחר ש שנמצא הם בעליו מאתמול המפקיר פירות אצ אצל חבירו אם קבל עליו שמירתו הם כרגלי הנפק הנפקר ואם ייחד להם קרו זווית הם כרגלי הנפקר המפקיר

בל אדם יש לו אלפים אמה לכל רוח חוץ מד אמותיו א

או חוץ מן המקום שהוא שוכן בו כדורשינו אל יצא איש ממקומו אילו אלפים אמה ואינו אלא מדרבנד וקרא אסמכתא בעלמא דכל אדם אסור לילך חוץ לאלפים אמה בלא עירוב אפילו חולכי מרבנות שאי צריבין לערב בחצירות חייבין בעירובי תחומין דאם קידש עליו היום בבקעה ואינו יודע תחום שב שבת מהלך אלפים פסיעות בינוגיות שהם תחום ש שבת ובשם שיש לו אלפים אמה בר כל בליו וב דבהמותיו יש להם אלפים שלו ואם עירב הוא לרו לרוח אחת אין יכול להוליכם לרוח אחרת אפי פסי פסיעה אחר כל בהמות העיר הם כרגלי הרועה אם אין בעיר אלא רועה אחר אפילו הייתה ברשות הבעלים בין השמשות ומסרה לו למחר שודאי ימס ימסרה לו אבל אם יש בעיר שני רועים ומסרה לא לאחר מהם בשבת היא כרגלי הבעלים שור של פסוס כרגלי מי שיקנה ממנו שחרי עומר לימכר ל לכל ושל רועה כרגלי אנשי העיר ואפילו עירב ח הרועה שאין דרך לקנות ממנו אלא אנשי עיר בלי בלים המיוחדין לאחר מן האחים שבבית הם כרגליך ושאינם מיוחדין הם כרגלי בולם ואין יכולין להולי להוליכם אלא למקום שבולם יכולין לילך שנים ש ששאלו חליק זה לילך בו שחרית וזה לילך בו ערב' לא יוליכוהו אלא למקום ששניהם יכולין לילך ואם עירב זה לסוח אלפים למזרח וזה לסוח אלפים למערב לא יזיזוהו ממקומו ואם הניח כל אחד עי עירובו לסוח אלה יכולין להוליכו כל אחד אלה מב מביתו עד מקום שגם חבירו יכול לילך בו שנים שלקחו חבית או בחמה בשותפות וחלקו ב'ט' כל א אחר יכול להוליך חלקו למקום שיכול לילך ולא אם אסוינו בבהמה מפני חלקו של זה שיוצק משל זה השיאל בלי מחבירו מעש אפילו לא לקחו עה חלילח חרי הוא כרגלי השיאל ב'ט' שכעש אמר להשאלו לו השאלו לו בשבת דרי הוא כרגלי המשאל אפילו ח הוא רגיל להשאלו בכל פעם האשה ששאלה מים ו מלח לעיסתה ותכלין לקדירתה ב'ט' חרי הם כרגל כרגלי שתיוח הגחלת כרגלי בעליה וחשלהבת שאר

הב למרור אלפי אמה של תח תחום העיר

אם אין כל החומה ישרה אלא יש בה מקימות בולטי מ'נה דואין באילו חוט מתוח על פני בולח כנגר מקום החיצון הבילט ממנה ומורד מן החוט ולחו ולחוץ ואפילו יש ה בליטה לצר מזרח ולצד מערב ב'ט' דואין באילו חו חוט מתוח עליהז מב מבל צר הייתה רחב מצר אחר וצ'ה מצר אחר ב'ט'

או עגולה דואין אותה יא באילו היא מרובעת וחר זהרביע שמוסית עליה מד מוסיפין לריבוע של עול עולם או אם היא איבא ד דקטנא או מוסיפין עליה בלום היתה עשונת במין גם כוח או בקשת ב'ט'

דואין אותה באילך

היא מרבעת ומליאח בחים ומ ומורדיו לה מן חיתר דה'ט' שאיין בין יתר לקשת אלא אלפים אמה שיובל להגיע שם אי מורדיו לה מן היתר אפילו יש בין שני ראשית ארבע אלפים או שאין בין שני ראשית ארבע אלפים אמה ששני התחומין מובלעין זה בתוך זה אפילו א אם יש בין יתר לקשת יותר מאלפים ובין שני ראשי

שיתקרב לנגד תחומו שאם לא ימצא עד תחומו יבן
 יבול ליבנס ולאחר שנבנס הוי באילו לא יצא ביון ש
 שנבנס ברשות אבל אם מצא מקום צנוע קודם לא
 יבנס אלא יפנה שם ויתרוק ממקום שפגז ער שי
 שיבלח חרית ושם יש לו ארבע אמות ואם בהתרת
 בהתרת קדמן הריח נבנס לתחומו באילו לא יצא
 ודווקא שיצא שלא לרעת אבל יצא לרעת לא וחר צ
 צרכיו פי' דחיל' ראפילו לקטנים קאמר ואזני אבי
 בתב דווקא לגדולים וכן כתב ח' יהודה ברצלוגי' ז'
 ז'

מי

שיצא ברשות בגזן חב
 חבמה לילך וביוצא בז
 בזה ואמר לו כבר נע

געשה המעשה ואינו צריך שם יש לו אלפום אמה ב
 במקום שנאמר לו חיו אלפים אמה שיש לו מובלע
 מובלעין בתוך תחום העיר באילו לא יצא ויש לו א
 אלפים אמה סביב העיר היוצא לחציל לחכירו מ
 מירי גוים אם יר ישראל תקיפה שאינו ירא מהם אי
 אין צותנין לו אלא אלפים לכל רוח ממקומו ואם
 יר גוים תקפה חוזר למקומו ובשחזור חוזר עם ב
 כל בלי זינו

מפני

שהחומין דרבנן
 חקילו בהם זהת
 והתירו למי שצר

שצריך לילך ארבע אלפים לרוח אחת שיתן עירוב
 עירוב לטוח אלפים ולילך מהלאה לעירובו אלפים
 זממ' מפסיד בגזרו האלפים שמעבר לעירו שא
 שאין לו לארם אלא ארבע אלפים וזה שנתן עירובו
 לטוח אלפים מן העיר אגו דואין באילו דר שם ומש
 ומשם יש לו אלפים לכל רוח הילכך אם הגיחו ב
 בתוך עיבורה של עיר לא עשה ולא בלום שבלאו חב
 הבי יש לו העיר בולה ועיבורה וחוצה לה אלפים ל
 לכל רוח ובשחזור ממקום שהגיח עירובו לצד עיר
 עירו דמורד האלפים אם הם בלין בסוח העיר בגזן
 שנתן העירוב בסוח אלה והעיר אלה אז העיר בולה
 בארבע אמות ומשלימין לו חוץ לעיר אלה אמות פח
 פחות ארבע ואם בלו באמצע העיר אז אינה בלה ב
 בארבע אמות לענין שישלימו לו עליה חשאר אבל
 זממ' חסובה בולה בארבע אמות לענין שהולך בול
 בולה הואיל ולן בה אבל הרמבם זל כתב שאם
 שאפילו בעיר עצמה אין לו אלא ארבע אמות ולג
 דאם כן מי שדר בעיר גדולה ונתן עירובו חוצה לה
 לא יוכל לחזור לביתו וכן נמי אם פגע בעיר אחרת
 בתוך אלפים אם בלתי מדרתו בתוכה עולה לו
 ואפילו בתוכה אינו יבול לילך אלא ער סוח תחומו
 ביון שלא לן בה הגותן עירובו במקום שהוקח
 לזירה ויגו באילו שבת בו שבלו בארבע אמות אם
 אפילו חרבו דיודין שהיו בו בי
 ביון שחטחיות קיימות ומק
 ומקום שהוקח מחיות ולא לר
 לזירה ער סאתים
 חשוב בלו בארבע אמות

עירוב

שיחא עירוב במ
 במקום שיובל לה
 להגיע אליו בין ח

השמשות אבל אם אין יבול להגיע אליו בין השמש
 השמשות בגזן שהוא כחן ועירוב בכית הקברות
 אינו עירוב ודווקא אחר שאיסור דאורייתא מוגעד
 מליטלו אבל אם אין בו אלא איסור דרבנן בגזן שב
 שנתנו באילן אה על פי שאסור להשתמש באילו בשב
 בשבת הוי עירוב שזמן קצית עירוב הוא בין השמש
 השמשות וביון שאין בו אלא איסור דרבנן לא גזיר
 עליו בין השמשות במקום קצית עירוב וביון שוב
 שיכול ליטלו בין השמשות שרי ואם נתכוון לשבות
 בארבע אמות שאצל האילן ונתן עירובו עליו הוי ע
 עירוב בין אם נתנו למטה א' למעלה אפילו אם ח
 האילן עומד ברשות הרבים חוץ לעיבורה של עיר
 ואם נתכוון לשבות כרוק ממנו ארבע אמות והאיל
 וחאילן חוץ לעיבורה של עיר ברשות הרבים אם נת
 נתכוון לשבות למטה ונתן העירוב למעלה ורבים
 מכתפין על הגיח והוא גבוה תשעה שו' ארשות ו
 הרבים אינו עירוב ביון שאינו יבול להביא אליו א
 אלא ררד הגיח שהוא רשות הרבים אבל אם נתכוו
 נתכוון לשבות למעלה או שאין רשות הרבים על ה
 הגיח או שהאילן עומד בתיד עיבורה של עיר אחרת
 הוי עירוב זה הכלל בשחור ברשות הרבים וצד
 דעו דכו ברשות הרבים או איפכא לא הוי עירוב ביון
 שאינו יבול להביא אליו אלא באיסור דאורייתא
 אבל בשחור ברשות חיתיר או ברשות הרבים ועירוב
 דעירובו בכדמלית או איפכא הוי עירוב ודווקא צת
 צתנו באילו הוי עירוב אבל צתנו בקצה מחובר ב
 ביון שהוא רר ונח ליקטם אינו עירוב דחיישינן ש
 שעת יקטום כשיבא ליטלו אבל אם הוא תלוש ונת
 ונתנו עליו אפילו אם הוא גבוה מאח אמה הוי עיר
 עירוב אה על פי שאינו רחב ארבע נתנו בכור חנינ
 העומד ברשות חיתיר או ברשות הרבים אם נתכוו
 לשבות למטה או על שפתו בתוך ארבע אמות הוי ע
 עירוב נתכוון לשבות חוץ לארבע אמות אם הכר
 עומד ברשות הרבים וזו עמור עשרה טפחים ור
 ורחב ארבע אינו עירוב ואם הוא ברשות חיתיר או
 בכדמלית הוי עירוב צתנו במגדל דינו ברלעיל בעי
 בעירובי חצירות וכן בנפל עליו גל ברלעיל בה
 צתגלגל חוץ לתחום מכעור יום אינו עירוב שהרי א
 אינו יבול להגיע אליו בין השמשות והוא שנתגלגל
 חוץ לארבע אמות או לתוך ארבע הוי עירוב שחרי
 חנותן עירובו יש לו שם ארבע אמות וחס נתשבות
 לו מכלל התחום צתגלגל משחסיבה הוי עירוב
 דביון שהיה בין השמשות במקומו אין אנו חוששין
 מה שנעשה אחר כן אם בן ספק אם היה שם בין הש
 השמשות אם לאו כשר' דספק עירוב הוא שחיה לו ח
 חזקת כשרות ברלעיל

ביתר

עשיית העירוב א
 אם רוצה לילך כס
 בסוח התחום ולה

ולחשוד שם זחו עיקר מצותו ואפילו לא אער שבי

למקום שארצה אלך הכל לפי תנאו וכן אם אמר ל
לשנים או לשלשה הריני מערב על איזה מהם שארץ
אלעף שלא בדר את מי שירצה עד שהחשיר הויע
עירוב

תיר

מערבין עירובי ת
תחומין לאחר א
אלא מועתו דשמ

אינו רוצה להרויח אלפים שמצר זה ברוי שלא לה
להפסל אלפים שבגורו חוץ מבנו הקטן שיכול לע
לערב עליו שלא מועתו אפילו אינו סומד על שולח
שולחנו ועל עבדו ושפחתו הבוגעניים ואפילו
מיחו בו שלא לערב עליהם אינו מיחו ואפילו ערב
ערבו הם לעצמן אינו בלום וירצאין בשל רבם
אבל בנו הגדול אפילו סומד על שולחנו ועב
ועבדו ושפחתו העבדים ואשתו אינו יכול לערב על
עליהם שלא מועתם והני מילי שמיחה בו או
שעירבו הם בעצמן לרוח אחרת אבל עירב עליהן ד
וידעו ולא מיחו הוי עירוב קסד שאינו אביו בע
בעיר יוצא בעירוב אמו אפי' לא ערבו עליו עד שיהא
לדן שנים שלימות מפני שגזר אחרית אבל אביו
בעיר אינו גזר אחרית כל בר ואינו יוצא בעירוב
אלא ער ה' שנים שלימות

עירב בדאשון בפת יכול לערב בשני באותו פת עצמו
עצמו שאינו צריך לומר בלום שכבר קרא עליו סב
עירוב זאם כן אינו מכין בלום דסוח בין השמשות
שהוא תחילת היום קדחה עירוב והיום שמערב לו
קדחה עירוב לעצמו מתחילתו דאם עירב לשני
הימים לרוח אחת צריך שיהא העירוב קיים בבין ה
השמשות של יום השני שאם אינו קיים אין באז ער
עירוב ליום השני וכן הריז בכל שני ימים טובי
חוץ משני יט' של ר"ח שהן קדושה אחת אינו מערב
עליהם שני עירובין יום הכיפורים הרי ה
הוא בשבת בין לעניין עירוב חצירות בין
לעניין עירובי תחומים ויט' גזרה בו
עירוב תחומין אבל לא עירוב
חצירות

סליק הילכות שבת ועירובין ש
שבח לחוקר לב דב
ובליות מבין

ואתחיל הילכות ראש חרש

גרסינו

ב"פ איז מ
מערבין ד
ר"ח אינו א

אסור בעשיית מלאכה ואיתה נמי ב"פ דמועד קטן
ר"ח יובית שיש בו קרבן מוסח ומותר בעשיית מ
מלאכה והא דאיתא במהגלה דשאין בו ביטול מ
מלאכה לעם בגזר דאש ח"ו וחולו של מועד אלמא
שאסור בעשיית מלאכה דקאמ' מפני שאין בו ביטול
מלאכה אם ישוהו בבית הבגצת תיקונו לחוסית אחר
דלקרות ארבע בתורח ההיא לגשים קאמר שח
שהגשים בסילות בו ממלאכה והבי איתא נמי ביר
בידושלמ' הגי נשו דגהיג' ולא למיעבר עבדת בריש
ירחא מנהגא ואית בפרק מ' מפרקי אליעזר לפי
שלא רצו גשים ליתן נדמיהם לבעליהו במעשה העת
לכד גותו להם ח"ק' שבין שיהו משמרות ראש ח"ו
יותר מהאגשים ושמעתי מאחי ח"ו יהורח טעם לר
לרבר לפי שהמועדים נתקנו בגזר האכדת פסח כב
כגזר אברהם רבתיב לזשי ועשי יעזרות ופסח היה
שבועות כגזר יצחק שתקיעת מתו תורה היה
בשופר מאילו של יצחק סיבות כגזר יעקב דבת'
ולמקצחו עשה סובות וי"ב ראשי חרשי השנה שג
הם נקראים מועדים כגזר י"ב שבטים ובשחטאן בע
בעגל צטלו מחם ונתנו לגשותיהן לזכר שלא חירב
באותו החטא

ואסור

בתענית ד
דתנן אין ג
גוזרין תע

תענית על היבור ב"ח חנוכה ופורים זאם ההחי
התחילו שגזרו להתעבות כד ובר ימים ופגע בו ר
ר"ח אפילו יום אחר קורם ראש חרש אינו מפסיק ד
דמתעבין ומשל' ויתיר שקבל עליו תענית כד ר
וכד ימים ופגע בו ר"ח גדרו בטל וצריך היית גורה

מערבין עירובי ת
תחומין אלא לרב
לרבר מצוח בגזר

לילך לבית האבל או לחקביל פני רבו או מפני פת
פחה גויס או לסטים ומיהו לאחר שעירב לרבר
מצוח יכול לילך אח לרבר הישות בתב הרם
כמזל אם עירב לרבר חרשות הוי עירוב וכהג'
בתב שאינו עירוב ואין מערבין אותו בין השמש
השמשות גם כזה בתב הרמ'ם ז' ואם עירב הוי
עירוב ומברך עליו על מצות עירוב בזה יהא מות
לי לילך למחר אלפים אמה לבל דוח זאם מערב לר
לרבים אומר יהא מותר לפלוני ולפלוני או לבני מק'ן
פלוגי

זיט' שתי קדוש'
חם הילכד יום ס
טוב חטמור לשב

בין לפניו בין לאחריו יכול לערב ליום ראשון למז'ן
ולשני למערב ולא הוי כמו חצי יום ראשון למזרח ד
דחציו השני למערב ובלכד שיצית העירובין לסוח א
אלח לבאן ולסוח אלח לכאן או פחות כרי שיוכל לי
לילך ביום ראשון ער מקום העירוב של יום השני ש
שאם לא כן אין העירוב של יום השני בלום דבעי'ן
סעודה הראויה לו מבעור יום דאם עירב הראשון
בדגליו שהחשיר במקום שרוצה לקנות שביתה יע
יעשה גם בן השני יחשיר שם ולא יאמ' בלום שאסור
לעשות שום הכנה מיט' לשבת או משבת ליט' אפילו
בייבור ובל שכן שלא יוכל לערב בפת שלא עירב בו
בבר ביום הראשון מפני שהיה צריך לקרות עליו ש
שם עירוב וגמא מבין מיט' לשבת אבל אם עיר

תירו

בתענית ד
דתנן אין ג
גוזרין תע

תענית על היבור ב"ח חנוכה ופורים זאם ההחי
התחילו שגזרו להתעבות כד ובר ימים ופגע בו ר
ר"ח אפילו יום אחר קורם ראש חרש אינו מפסיק ד
דמתעבין ומשל' ויתיר שקבל עליו תענית כד ר
וכד ימים ופגע בו ר"ח גדרו בטל וצריך היית גורה

כחג אבל מי שיושב בביתו ואומר שבייתו במקום מלוגי לא התירו לו ויש לו שבייתו ביתו

מיה שיש לו בית באן ובית אחד לסוה ד אלפים והחזיק בעש ברך לילך ל לביתו שבסוה ד אלפים אפילו לא יצא אלא מפתח ביתו או רק מחעליה לבית כוי לי לילך וחזר בו יכול לילך שם למחר שבידו שהחזיק ברך כוי לילך שם ויש לו בית שם וראי גמר בלבד לקנות שבייתו בסוה אלפים אפילו לא אמר שבייתו במקום מלוגי חוי באילו אמר ולדשן זל צריך שיאמר שבייתו במקום מלוגי

מיה שחיה ביתו במזרח ד ואמ' לשליח לערב לו במערב אם נתן העני העירוב מהלאה לביתו בענין שהוא רחוק ממנו יד יותר מאלפים אמה וביתו קרוב לו בתוך אלפים ה העירוב אינו בלום וצאק לו שבייתו ביתו נתן העירוב בענין שהוא לו בתוך אלפים אח על פי שג שגם ביתו הוא לו בתוך אלפים קנה שבייתו בעקו עירובו ולא בביתו

ערב חגי היום הראשון לרוח צפון והשני לרוח דרום שטעה והיה סבור שאיפשר לעשות בו או ש שאמ' לסג' ערביו עליו ואחר ערב עליו לצפון ואחר לדרום אם חגיח בל אחר עירובו בסוה אלפים לא יזוז ממקומו שאין יודע איזה עירוב קנה לו ואם לא נתנו העירוביו בסוה אלפים חולך מה שאיפשר לו לילך מבח שניהם ביצר נתן בל אחר עירובו לסוה אלה מביתו יש לו אלה אמה שיש מביתו לכל אחר מן העירוביו נתן האחר למזרח לסוה אלה וחש דחשגי למערב לסוה ת' הולך למערב אלה מבח הע העירוב שבמזרח ולמזרח אלה ות' מבח העירוב שבמערב

המערב לרבים אומר תי הדי עירוב ד זה בשביל ב

בני העיר דבלבד שיחא בו מזון שתי סעודות לכל א אחד ובל מי שירצה יסמוך עליו וצריך לזכות להם על ידי אחר הראוי לכך כמו שפי' בעירובי חצירות וצריך להודיעם ובל מי שיודעין מבעוד יום אפילו לא גמר בלבו לסמוך עליו מבעוד יום אלא לאחר שחשבה חוי עירוב אבל אם לא הודיעו מבעוד יום יום אינו יכול לסמוך עליו לאחר שתחשר ובז צמי מי שחגיח עירוב לבל שבתות השנה ואמ' איזה מהם שארצה אלה ואסמוך עליו אח על פי שלא גמר בלבו ער למחר יכול לסמוך עליו ובז צמי שש שמע שיש לחכם לבוא ואינו יודע לאיזה רוח יבוא דחגיח שגי עירוביו ואמ' לאותו צר שיבא החכם יק' לי עירוב לרוח שבא החכם קנה לו או אם אמ' אם לא יבא בלל אחיה בכני עירי או אם יבוא שנים ל

שבייתו במקומו אלא החשיך שם ושתק לא שנא מי שירצה מביתו לחשיך על התחום לא שנא מי ש שבא ברך וחשכה לו קנה אלפים בלא אמירח ואם אינו רצה לסוה לחשיך שם ילך מבעוד יום ויגיה שם פת מזון שתי סעודות כפי סעודות חול ב כל אחד ואחד כפי מזונו ולחולה ולרעבתן חוי שיע שיעור שתי סעודות ביגוגית שהז' ביצים מפת אד מכל דבר שכתב שמסתמין בו ויאמר בזה העירוב אחיה מותר לילך למחר אלפים אמה לכל דוח וחוז ולו בביתו ואפילו חבי מורדין לו תחומו ממקום ע עירוב שאנו רואין באילו דר שם שאח ללוד היה דוצה שם אילו היה שם מקום ללוד אבל הת התלמודים האובלין אצל בעלי בתים ובתיהם בש כשרה וחוזרין ולבין בבית רבן מורדין להם תחומי מבית רבן מקום לינתן שהוא להם עיקר שגם בבל דבן חוי חפצים יותר לאכול אילו היה שם מזון ואם ירצה ישלח שם העירוב על ידי שליח ויאמר בזה העירוב יהא מותר לפלוגי לילך ובלבד שלא יהא קסן ויחיה מורה בעירובי שלחן על ידי קסן או בתי שאינו מורה בעירוב אינו עירוב ואם אמר לאחר לקבלו ממנו וראח שזה מוליבו ד צנתו לאחר שם חוי עירוב אפ' שלא ראה שהגית דחזקה שליח עושה שליחותו וחוא שלא ישנה ח השליח אבל אם שינה השליח בגוד שאמר לו ערב לי בגרונדות דעירוב לו בתנאים או איפכא או שאמר הניחוהו בבית והניחו בעלייה או שאמר לו ע ערב לי לצפון וערב לדרום או איפכא לא חוי עירוב אבל אם אמר לו ערב לי סתם ולא ייחד לו לאיזה דוח בבל מה שיערב ובכל מקום שיניחו ולא ייחד דוח שיערב חוי עירוב

מיה שבא ברך ומכיר איל או גרד בסוה אלפים ד זירא שמא תחשוד קו

קורם שיגיע שם ואמר שבייתו תחתיו בעיקרו קצ קנה שבייתה בעיקרו ויש לו משם אלפים אח פ' שאינו יכול להגיע שם מבעוד יום במחלך ביגוגי א אלא אם כן ירוץ יכול לילך שם בגחת אח על פי שאי שאינו מגיע שם מבעוד יום אבל לא היה יכול להג להגיע שם בלל מבעוד יום לא יזוז ממקומו שהרי עקר דעתו מבאן דגם שם לא קנה ודוקא שיניחו אמנות והם בתוך אלפים כגון שאמ' שבייתו בעיקר בעיקרו ומכאן ער עיקרו אין יותר מאלפים אבל אם אין בל האילו בתוך אלפים ולא ייחד מקום תחתיו לא קנה שבייתה תחתיו ושמא היה דעתו ע על ז' אמות שהן חוץ לאלפים דגם כן לא קנה שהרי עקר דעתו מבאן ולא יזוז ממקומו ואם בל עומד תוך אלפים ולא ייחד מקום שבייתו כגון שא אמר שבייתו תחתיו יש לו ד אלפים ממקומו לצ לצר האילו חוץ משיעור משר תחתיו של אילו כגון אם שיעור האילו עשרים אמה יש לו אלפים פחות עשרים אמה חוי שנים אחר מכיר ואחר אינו מכ מכיר שאינו מכיר מוסר שבייתו למכיר ואומר ש שבייתו במקום מלוגי ודוקא לכא ברך התירו

ראש

חרש של להיות
בשבת ערבית
שחרית ומנחה

מתפלל שבע אומר יעלה ויבא בעבודה ואינו מזכיר של שבת ביעלה ויבא שכבר הזכירו בני רבית ומציאין שני ספרים וקורין באחד שבעה מסות חיים בשני קור' מפסיד דביום השבת עד סוף הפרש ומפסיד השמים בסאי ואפילו ראש חרש אליל שחל להיות בשבת מפסידין השמים בסאי ולא עגינה שיערה ואין מזכירין של ראש חרש בחפסרה והרי' ז' בתב שצריך לחזק של ראש חרש ולומר את יום המנוחה הזה ואת יום ראש החרש הזה אלא שאינו חותם בשל ראש חרש ולא נהגו בו וראש חרש שחל להיות באחד בשבת מפסיד' בשבת שלפניו ויאמר לו יחוננו מוסח של שבת וראש חרש אומר שלש דאשנות וכולל ברביעי' שבת וראש חרש באחד והיא אתה יצרת וכו' וחותם מקרי' השבת ישרא וראשי חרשים

ברכת

חלבנה אמר
י' יהודה הר
הרואה לבנה

בחידוש אומר ברוך אתה י' אהינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים ורוח פידבל צבאם חוק וזמן צהן לחם שלא ישנו תפקירם ששים ושמיים לעשות רצון קוציחם פועל אמת ופעולתו אמת וללבוש אמר שתתחרש עסרת תפארת לעמיסו בסו שאחז עתידין להתחרש במותה ולפאר ליוצרים על שם בכור מלכותי ברוך אתה י' מחרש חרשים פועל אמת פ' ח' שפעולתו אמת שכריו מיעט חלבנה ויש גורסין פועלי אמת שפעולתם אמת וחוזר על צבא השמים שפעולתו אמת ואינו משני סדרן אמר י' יחננו עד מתי מברכין על החיש עד שתתמלא פגימתה אבל מכאן ואיל - בכה הוא ישן ואינו ראוי לברך על חידוש דבמה פ' מתי נתמלאת פגימתו רב יחידה אמר ער' שנתמלאת הפגימה והיא כחצי עגולה ונהדרעי אמרו ער' ששה עשר ולא ששה עשר בכלל שבעשה כולו שלם והלבנת כנהרעי וחני ששה עשר מסעת המולך מוזין אותו ולא מיום קביעות הח' דיש תבא דבי ישמעאל אילד לא זכו ישר' אלא לחקביל פני אביה שבשמים פעם אחת בכל חרש דיים אמ' אביי הילכו מברכין מעומר מרימר דרב אשי מבתפי להו ומברכין פ' ררד חשיבות לחקביל פני שבינה דרד בכור גרסינן במסכת סופרים אין מברכין על חירת אלא כמוצאי שבת בשחוא מבוסס ובהריו נאים ותולה עיניו בנגרה ומישר הגליו ומכרד ואומר שלשה פעמי' סיפון טוב תחא על ישראל ברור כוראיו ברור יוצרין ברור מקדשין ורוקר שלשה פעמים בנגרה ואומ' בכל פעם בשם שאני רוקר בנגרה ואינו יכול ליגע בר בר אם ירקרו אחרים כנהר' להזיקו לא יגעו בי ואומ' תפול עליהם אימתה ופחר כנהר' ידמו כאבן ולמפרע יאמר אותו גם כן כאבן ידמו דודעך בגדול נשחך אימתה עליהם תפול

וד' ז' כתב ולא שרא ציבור ולא שרא יחיר אומרי' אותו ומברכין עליו ולזה חסבים ארבי אבי ז' ומברכין לקדוא את החלל וחותמין ביחללוד וכן בת' רב עמרם ז' וקורין אותו ברילוג שמתחילין הללויה וקורין ער חלפיש למעיינו מים ומרלגין לא לצו ומתחילין מצרכו וקורין ער ואנחנו בכרד יח וגו' ומרלגין אחבתי ער כל ארם כוזב ומתחילין מה אשיב ער חודר ובל הציבור קורין ביחר וקדוא שליח ציבור לברו חורו והקחל עוגין אחריה חודר וקדוא מסוק יאמר נא ישראל והקחל עוגין חודר וכן שליח ציבור אומר יאמרו נא בית אחרן והקחל עוגין חודר וכן פסוק יאמרו נא יראי י' והקחל עוגין חודר ובאנא י' הושיעת נא ובאנא י' חצליחה נא הקחל עוגין אחריו במדוד ובסמדר פושטין פסוק ברוך הבא ופסוק אל י' ויאר לצו ובופלין אלי אתה ואורד והודו ובאשכנז בופלין הבל וכו' עיקר ועוד יש מנהגים משתנין בקריאתו בהרבה מקומות ועיקר קריאתו תלויה במנחה הילכך כל מקום ומקום לפי מנהגו וכיון שאין גומרין אותו ואין קורין אותו אלא ברילוג אינו חמוד לענין חפסקה בש' אלא אח באמצע שואל בשלום ארם נכבד שצריך לנהוג בו בכור ומשיב שלום לכל ארם אבל בענין אחר אין לו להפסיק ואם הפסיק ושהח בו אפילו שהח כד' לגמור כולל אין צריך לחזור לראש

ואמר

שליח ציבור
קריש תת
תתקבל ומ

ומוציא ספר תורה וקדוא ארבע אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהם ואין מפסידין כנביא ובקריאת הפרשה חילכתא כרב דאמר דולג פ' בהן קדוא שלשה פסוקים שהם וירבר צו ואמרת ולוי חוזר וקדוא ואמרת וזהו פ' דולג שדולג לאתרוי וקדוא את חבש האר ועשירית וישרא קדוא עולת תמיד ער ובראשי חרשיכם ורביעי' קדוא ובראשי חרשיכם ואומ' קריש ואשרי ובא לציון וסדר קדושה ואין אומרים יענר י' ומחזיר ספר תורה למקומה ועומדין להתפלל תפילת מוסח אבות וגבורות וקדושת חשם וג' אחרונות ושל ר' כאמצע והיא דאשי חרשים לעמר גת וזמ' ומ' זמן בסרה ששעי ר' מכפר על סומאת מקרש וקרשיו וצאמ' בו ואת נתו לבם לשאת את עין הערה וחותם מקדש ישראל וראשי חרשים ומחזיר שליח ציבור התפילה ואומר קריש וגוהגין בספר לומר מזמור ברבי גמשי לפי שיש בו עשה ירח למועדים

מזכירין

יעלה
ויבא
בכרב

חמוז ואם לא אמר אין מזכירין אותו ולעיל
בברכת חמוז בתב
בל
ריגז

דכתב הר"אבן ז"ל ודוקא דאפקיה בלשון חרי
 עלי שהוא לשון גדר אבל אפקיה בלשון קבלת תעב
 תענית בעלמא אינו חמור כל כך בשאר גדר ואפילו
 חתרה אינו צריך גרסינן בירושלמי בכל ב
 מתענין חוץ משבתות וז"ל וראשי חרשים, וחולו של
 מועד

ומצוה

להרכות בס
 בסעודת ר"ח
 גרסינן במ

במגילה באילו אמרו מקרימין וכו' אבל סעודת
 פורים וסעודת ר"ח אלמא דמצוה הוא דחשיב ליה ב
 בהדי סעודת פורים זאיתקש גמי למועד דבתי
 דביום שמחתכם ומועדיכם וגומ' וגבי דור בתיב
 בי זבח משפחה לנו ור"ח היה דבתיב ויהי ממחרת ה
 החדש זאיתא גמי בפסיקתא כל מזוגותיו של ארם
 קצובות לו מ"ח ל"ח חוץ ממה שמוציא בשבתות ד
 ז"ל ור"ח וחולו של מועד ומה שהתיבוקות מול
 מוליבין לבית רבן אם מוסיח מוספין לו ואם פית
 פוחת פוחתים לו

ואסור

בהספר דתנן
 גשים במועד
 מענות פ"ש

שבולם אומרות באחת אבל לא מטפחות להבות כח
 על כח בל"ח חנוכה ופורים מענות ומטפחות א
 אבל לא מקוננות שתהא אחת אומרת והאחרת עד
 עונות אחריה צקבר המת לא מענות ולא מטפח
 מטפחות ועל צידוק הדיו אם יש לאומרו בר"ח
 חנוכה ופורים בחלקו בו חכמי ג' ז"א אומרו או
 אותו דרך הילוך וחכמי מג' ז"א אין אומרו אותו א
 אלא על ארם גדול דבן השיב ד' משולם בר' משה
 ז"ל שנינו אין מניחין המטח ברחוב שלא להרגיל ה
 ההספר ומתוך צידוק הרין ירגילו ההספר ובינן
 שאין אומרו צידוק הרין אין אומרו קדיש זדי לא
 לארם גדול שמספידין אותו בר"ח ובחולו של מועד
 שיאמר עליו צידוק הרין וקדיש דהרין ז"ל כח
 צהגנו מימות זקנים הראשונים שלא לומר צידוק ה
 הרין אחר המת בר"ח וחנוכה ופורים דלא עדיה צידו
 הרין דהריוט מצידוק הרין דמשה רבי ע"ה דמסלקו
 ליה בשבת שחל להיות במועד ור"ח וחנוכה שחלו ל
 להיות בשבת דהללו ימי שמחה גיגחו דבתיב דביום
 שמחתכם וגו' ובבל אחר מהם אומרים הלל זה היו
 חיוס עשה י' וגו' ותלמידי ר' ש"י ז"ל כתבו בשמ
 שאומר צידוק הרין וקדיש אפילו בחולו של מועד

ונזהגין

באשכנז לו
 לומר פרש
 דבראשי חו

חרשיכם שחרית אחר פרשת התמיד ובספרד אין ב
 גוהגין בו

גרסינן

בפר' במח
 מוליקין

בפר' במח מוליקין

ימים שיש בהן קרבן מוסח בגו' דאש חרש וחולו של
 מועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מע
 מעין המאורע בעבורה פ"י אומר יעלה ויבא ברצח
 דאם לא אמ' מחזירין אותו דאם נזכר קודם שכי
 שסיים בדבת רצה או אפילו אחר שסיים כל זמן שא
 שאינו מתחיל מודים אומרו במקום שנזכר דאם
 לא נזכר עד לאחר שהתחיל מודים או אפילו נזכר ב
 בשים שלום חוזר לתחילת רצה סיים חוזר לראש
 ואסיקנא שלעולם חוזר לראש אלא א"ב לא עקר
 דגליו וגם רגיל לומר תחנונים אחר תפילתו שאז
 חוזר לרצה אבל אם עקר רגליו אח על פי שרגילו ל
 לומר תחנונים או אינו רגיל לומר תחנונים א"ע
 שלא עקר רגליו חוזר לראש דרב עמרם ז"ל
 תלה אותו בעקר רגליו שכתב לא עקר רגליו א"ע
 שאינו רגיל לומר תחנונים חוזר לעבורה עקר
 רגליו א"ע שרגיל לומר תחנונים חוזר לראש
 דארזני אבי ז"ל לא בתב כן ולעיל בברב א"ה
 חונו של שבת בתב אם יכול לחזור בדבר שאינו צו'
 לחזור דהא דמחזירין על שבת הזכרת ר"ח דווק'
 שחרית מוסח ומנחה אבל שבת ולא הזכיר בערבית
 אין מחזירין אותו לא שנה אם ר"ח יום אחר או שני י
 ימים ובשם שיחיר חוזר שליח ציבור גמי חוזר
 אם טעה חוץ משחרית דתניא טעה ולא הזכיר ר"ח ש
 שחרית אין מחזירין אותו מפני שתפילת מוסח לפנ
 לפניו דא"ר יוחנן ובציבור שאנו דפ"י ר"ח ז"ל
 מפני סדרה ציבור הקילו בו לסמוך על תפילת מו
 מוסח כיון שהיא מיר אחר זאת דרש"י ז"ל פ"י בצי
 בציבור שאנו ומי שמתפלל בציבור אפילו יחיר אי
 צריך לחזור מפני ששומע אותה מש"ע ואין הלש'
 משמע כן שחרי תלה אותו מפני שתפילת חמוסח ל
 לפניו ולא קאמר מפני ששומע מש"ע בתב ר"י ז"ל
 שאם שבת ולא התפלל יעלה ויבא במנחה שאין לו ל
 להתפלל במוצאי ר"ח ערבית שתיים כיון שאין לו לה
 להזכיר של ר"ח למה יתפלל ערבית שתיים כיון שה
 שהתפלל כבר ר"ח במנחה ולא דמי להא דאמרין
 טעה ולא התפלל של מנחה בשבת מתפלל במוצאי
 שבת שתיים של חול דשאני התם דאח בשבת היה דאו
 דאוי להתפלל י"ח אלא שסילקום מפני טורח שבת
 הילכך בשלא התפלל במנחה יוצא ב"ח שמתפלל במ
 במוצאי שבת דאינו גמי שייכי לשבת וחכמי פ
 פרובינציא בתב כיון שלא יצא ירי חובתו במה שה
 שהתפלל הוה ליה באילו לא התפלל וצריך להתפל'
 שתיים בערב אח על פי שאינו מזכיר בה של ר"ח
 דארזני אבי ז"ל כתב הדבר מוכרע לכך היה אומר הר"י
 ז"ל שהגבון לצאת ירי ספק יתפלל אותה לערב בתו
 בתור' ברבה ואינו צריך לחרש בה רב' דכיון שמתפל'
 אותה מספק אין לו חירוש גדול מזה

וקורין

ההלל ורכו ב
 בו הרעות י"א
 שאין יחיד או

אומר אותו כלל בראש חרש אבל ציבור אומרו אותו
 ומכריזין לפניו ולאחריו ד"א שאין חילוק בין ג
 ציבור ליחיד ושניהם אומרים אותו בלא ברבה

תיט

יום שני ויהיה זה קבוע ביום שלש למולד וכן כל
 ביוצא בזה ויש עוד מולד שדחין קביעות ראש הש
 השנה מיום חולד וחוא שגולר בליל ג' שעות
 דל' חלקים משעה העשירית וממנו ולמעלה
 לחשנה פשוטה אז הוא גרחה מיום חולד ומיום
 של אחריו אדר וקבע ביום ה' אבל אם היה חלק א'
 אחר פחות מל' אז שהשנה מעוברת אז קבע ביום
 חולד ועוד יש אחר שדחין והקביעות מיום חולד
 והוא שגולר ביום שני ג' שעות ותקפט חלקים ב'
 בשעה רביעית וממנו ולמעלה והוא שתחיה השנה
 של אחר העיבור מיר ששנה שלפניה הייתה מעוברת
 אז אינו קבע ביום המולד וברחה ליום של אחריו
 אבל אם היה פחות מזה אפילו חלק אחר או שאינו
 שנה שמיר לאחר העיבור אז קבע ביום ועל
 בו הדגה לירע קביעות של ח' יחשיב מולד תסדרי
 באיזה יום באיזו שעה ובאיזה חלק יבוא ויום שי
 שיחיה בו המולד הוא יום הקביעות אם לא שימגע
 אחר מן הרבדים שהזכרנו שלא יהא בל' ולא יהא
 מולד זקן ולא יהא בג' ב' בשנה פשוטה ולא בט'
 תקפט של אחר העיבור וביום שידוע קביעות ח'
 דרוצה לידע קביעות חרשי יחשוב באיזה יום יקבע
 ח' של אחר שנה זו ויחשוב מגיני הימים שביניהם
 חוץ מיום הקביעות של שנה זו ושל שנה הבאה אם
 יש ביניהם ארבע ימים יהיה מרחשון וכליו שלמים
 ואם הם שלשה יהיו כסדרן ואם הם שנים יהיו ח'
 וחסין ב' א' בשהיתה השנה שרוצה לידע סידור חל
 חושיה פשוטה אבל אם היא מעוברת אז אם יש בין
 הקביעות שבעה ימים היא שלימה ואם הם שש
 היא כסדרן ואם הם חמשה היא חסירה ביצר הרז
 שרוצה לידע סדר חרשי השנה והיה ראש השג ביום
 ה' והיא פשוטה ושל אחריה ביום שיני נמצא שיש בו
 ביניהם ג' חרי ירענו שהיא כסדרה ואם ראש השנה
 של אחריה בשלישי היא שלימה שיש ביניהם ארבע
 ימים ואם ראש השנה זו בשבת ושל אחריה ביום
 שלישי חרי היא חסירה שאין ביניהם אלא שני ימים
 ועל דרך זו לשנה מעוברת וכדי שלא יצטרך אדם
 לחשוב במה יש בין קביעות לקביעות אהוב כללי
 לידע מהם קביעות החדשים בלא חשבון שנה
 שעיבור לפני ול לאחר והו' שנת א' יב טו כלל שלח

אסדר בטותקפט אסדר חסדר חיה זתח זית

זהו פ' מולד של ראש השג שגולר באסדר וממנו
 עד בטותקפט וממנו עד אסדר יהיה ראש השנה
 ביום ג' והשנה כסדרה והגולר בגסדר וממנו עד
 חסדר יהיה ראש השנה ביום ה' והשנה כסדרה
 והגולר בהסדר וממנו עד חיה יהיה ראש השנה
 ביום ח' והשנה שלימה והגולר בהיה וממנו עד
 זתח יהיה ראש השנה ביום ז' והשנה חסירה
 והגולר בזתח וממנו עד זית יהיה ראש השג ביום
 ז' והשנה שלימה והגולר בזית וממנו עד אסדר
 יהיה ראש השנה ביום ב' והשנה חסירה ובשנה
 שעיבור לאחריה ולא לפניה והיא שנת ב' ה' ז' י' י'
 כלל שלח

אסדר בית אסדר חסדר חיה זתח זית

זהו במו שבת בבלל ראשון מתחילת הסימן עד
 סימן של אחריו סימן השנה כמו שכתוב על גבו
 ובשג שעיבור לפני ולאחר והו' שנת ז' ו' כלל שלח

אסדר בטותקפט אסדר חסדר חיה זתח זית

ובשג מעוברת שהיא שנת ג' ה' ז' י' י' כלל שלח

אך תצא בית גית זית תצא חיה זתח זית

ק עוד כללים אחריו בסידור השנים
 שנה שראש השנה ביום ב' או ביום
 ג' תהיה לעולם בסידרה בין כפש
 בפשוטה בין במעוברת ואם יהיה ב' או ב' אם היא
 פשוטה אי איפשר שיהו חרשיה חסרים ואם היא מ'
 מעוברת אי איפשר שיהו כסדרן אילו הימים
 שאין ראוי ליקבע בהם המועדים לא אלו ראש השנה
 ולא ג' א' צום כיפור ולא זכ' פורים ולא ב' פסח
 ולא ג' עזרת והושענה רכה לא ג' חנוכה לא ג' ח'
 צום אסתר ולא ב' צום תמוז ואב לעולם ביום
 שיהא פורים יהא ל' בעומר וסימן פל' וביום שיהא
 חנוכה יהא עזרת ואילו הימים שהוקבעו בהם
 ראשי חדשים ולא ב' ח' ג' ו' א' א' א' א' א'
 פ' א' א' תמוז א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 ב' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 שבת ב' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 ל' קביעות המועדים א' א' א' א' א' א' א'
 ביום ראשון של פסח יהיה לעולם תשעה באב וימנו
 על מצות ומרורים ביום שיני שבועות ביום
 שלישי בו ראש השנה ביום רביעי בו קריאת התורה
 פ' שמחת תורה ביום חמישי בו צום כיפור ביום
 ששי בו פורים שעבר לעולם קורין צאת א' א' א'
 קודם פסח בפשיסה ובמעוברת מצודע קודם פסח
 חוץ מבזח מעוברת שקורין אחריו קודם פסח
 ולעולם פרשת וידבר שהיא תחילת הספר קודם עצ
 עזרת תשעה באב קודם ואתחנן אתם נצבים
 קודם ראש השנה ולבו בשראש השנה ביום ב' שיש
 שתי שבתות בין ראש השנה לסוכות צריכין לחלק
 נצבים וילך כדי שי' קראו וילך בין ראש השנה לצום
 כיפור והאזינו בין צום כיפור לסוכות וסימן ב'
 המלך פת וילך אבל בשראש השנה ביום ה' או ב' י'
 ראש השג לסוכות אלא שבת אחת שקורין בה האזינו
 ואז וילך עם נצבים קודם ראש השנה וסימן
 לפשוטה פקרו ופסחו ולמעוברת סגרו ופסחו מנו
 ועצרו צומד וצלו קומות קעו פרשת האזינו
 מחלקין פרשיותיה בדרך שהיו מחלקין אותה במק'
 במקדש שהיו קורין השירה כעם אחת לשנת ימיה
 השבוע ובתח רב פלטוני האזינו ל' סימן ח' י' ל'
 פ' האזינו עד זכור ומזכור עד ידביקהו ומי' חסרה
 עד וירא י' ומירא י' עד לו חכמו ומלו חכמו עד
 בי אשא אל שמים ומבי אשא אל שמים עד סוף ח'
 חסרה ובבית הכנסת קורין השפיע עד סוף חסרה

ואם ירד אש וטל שלום עליו יולד לכהן בלילה
וכן אמרו בזה הסדר בדרך ויצרה בדרך
עושה בדרך קינר בדרך בוראך וסימו יעקב והוא
רמז לו

החגי

ביתב מעט כל
בללים למצוא
מודר הלכנה

תבה

הרשה של לבנה ב' ימים יב שעות תשע חלקים
ליתלח מהם בשעה ואילו לא היה אלא ב' ימים
היו כל המולדות בנקודה אחת שהם בליל וזו
החודרין לעולם לתחילת הנקודה ומפני שהוא
ב' ימים תשע צמשה כל מולד אחר חברו איב תשע
חלקים לכן חידע מולד חדש אחר ורדצה לירע
מולד חדש של אחריו יתו עליו איב תשע
ובמקום חסבונן שם הוא המולד וביון שיתרון
חדש אחר על השביעיות איב תשע אב לשנה
פשוטה שהיא יב חדשים יתרוגה יב פעמים איב
תשע שהוא רח תתעו ולמעוברת שהיא שלשה
עשר חדשים יתרוגה חמא תקבט ומי שיוודע
מולד ראש השנה ורוע לירע מולד השנה של אחריו
אם השנה שעברה פשוטה יתו על מולד שלה רח
תתעו ואם היא מעוברת יתו עליו הבא תקבט
ויצא לו מולד של ראש השנה שלאחריו בל יט
שנים שיב מהם פשוטות וז' מעוברות והם שנה
שלישית ושישית ושמנינית ושנת יא ויז ויט
בקרואים מחזור הלכנה ובשיתקבץ מותרם שהוא
יב פגמים רח תתעו וז' פעמים הבא תקבט
יעלה ביו תקבט לפיכך חידע מולד של ראש
השנה של ראש המחזור ורוע לירע ראש המחזור של
אחריו יתו עליו ביו תקבט ובמקום שיבל חסבונן
הוא המולד ראש המחזור ואם אינו יודע לא מולד
המחזור ולא של השנה ולא של החדש ובמקום לירע
המולד יצרה השנים שיעברו מכריאת עולם דיעשה
מהם ירוגה יום של יט שנים ויחשוב לכל אחר מהם
ביו תקבט ומה שיתקבץ לו מז חלקים בשיעלח
לתהרה יעשה מהם שעה ויצדפו עם השעות ומה
שיתקבץ לו מז השעות בשיעלה לבו יעשה מה יום
ויצדפו ויסיד השביעיות ומה שיתו לו יתו על
בהרד והיא פ' ליל שגיה שעות רח חלקים שבו
זיה מולד הראשון ובמקום שיבל חסבונן שם הוא
מולד של ראש המחזור ומה שנשאר מז השנים
שלא הגיעו לכלל יט יחשוב לכל פשוטה ממנו רח
תתעו ולמעוברת הבא תקבט ויצדפם ויתנם
על מולד ראש המחזור ובמקום שיבל חסבונן הוא
מולד ראש השנה ומה שנשאר מן החדשים שלא
עלו לכלל השנה יחשוב לכל אחר איב תשע ויצדפם
דיתנם על מולד ראש השנה ובמקום שיבל חסבונן
הוא המולד אשר הוא מבקש או אם ירצה יצרה חש
חשבון המולדות המולדות כביו תקבט עם מותרו
השנים שלא הגיעו לכלל מחזור דעב מיתרי החדש
שלא הגיעו לכלל שנה ואחד שיוצרה הכל יתנו על
בהרד וירע המולד אשר הוא מבקש וכינון שהרשה
של לבנה כטיב תשע אי אפשר לקבוע רח בשעת

המולד שאי אפשר לקבוע כחצי היום שחא מק
מקצתו מחדש שעבר ומקצתו מחדש הבא לפיכך
עושים החדשים אחר מלא מל יום אע"פ שחודשה של
לבנה פחות מזה בשעות ואחר מבט יום אח על פי
שחשח של לבנה יותר מזה בשעות ואילו לא היה
חדשה של לבנה אלא ב' יום וחצי היו כל החדשים
אחר מלא ואחר חסר ששה גלמים לשנה וששה חסרו
אלא מפני החלקים שיש בכל חדש יותר על חצי היום
יתקבץ מהם שעות וימים עד שיש במקצת השנים
חדשים מלאים יתירים על החסורים ומקצתם חס
חסורים יתירים על המלאים ויום ל עושים אותו
לעולם רח ואם היה חדש שעבר חסר היה יום ל
מחדש הבא ואם היה חדש שעבר מלא היה יום ל
ראש חדש הואיל ומקצתו רח ויהיה תשלום חדש מ
מלא שעבר ויהיה יום ל מרח הבא וממנו יהיה
המניין והוא יום דקביעה לפיכך עושים ראש חדש
א יום א והשני שני ימים ובתבין ביום הראשון בש
בשטרות ביום ראש חדש אח על פי שהוא תשלום
החדש שעבר ויש מדקדקין לכתוב ביום ראש חדש
שהוא יום שלשים לחדש שעבר

דה

כדר החדש תשרי
לעולם מלא סבת
לעולם חסר ומטבת

תבו

ואל אחר מלא ואח זכר על חסר כיצד סבת חסר
שבט מלא ארר חסר ניסן מלא איר חסר סיון מלא
תמוז חסר אב מלא אלול חסר ובשנה המעוברת
איר החסר מלא והשני חסר ובתבין בשטרות
באר הראשון ארר סהם ובשני ארר שני ומדחשו
ובסליו פעמים שניהם מלאים ופעמים שניהם חס
חסרים ופעמים מדחשו חסר ובסליו מלא ובשיהו
שניהם מלאים בקראים הרשיה שלמים ובשיהו חס
חסרים בקראי הרשיה חסרים ושנה שיהו
בה מדחשו חסר ובסליו מלא בקראי הרשיה בסדרן
וסימן לירע איזה חדש חסר ואיזה מלא כל
דסמיר למלא חסר ניסן מלא שבו חג המצות
סיון מלך שבו חג השבועות אב מלך שבו היו
קדצין עצים לקרבן תשרי מלך שבו המועדות
שבט מלך שבו ראש השנה לאילו וקביעות השנה
לירע אם היא שלמה או חסירה או בסדרן תלוי ביום
קביעות ראש השנה על כן אפשר תחילה חימו
שראוין לקבוע בחן ראש השנה איז קובעין ראש
השנה לא ביום ראשון ולא ביום רביעי ולא ביום ש
שני וסימן לרבה לא און הראש ואם חל מולד
תשרי באחר מאילו הימים דוחיז הקביעות ביום על
אחריו ואפילו אם חל בבגהו שראוי לקבוע בהם אם
המולד בחצי היום או למעלה מחצי היום בקראמו
מולד זקן ואין קובעין ראש השנה ביום המולד וזר
נדחה ביום של אחריו אבל היה המולד פחות
מחצי היום אפילו רגע אחר קובעין אותו בו ביום
אם הוא ביום שראוי לקבוע בו ולא יהיה מימי
און ואם היה מולד זקן ביום שלפני און שמיני
ראוי לקבוע לא בו ולא ביום של אחריו ביום שהיה
מולד זקן בשבת גרחה ער של אחר אחריו שהוא יו

ויצרה אותו עם חמותר שלא עלה לחשבון ז'ט ז'ט
צ'ט ויתן אותו על ראש חודש סבת

פירוש לאילן

שגיח
הלוחף
בלוח

הראשון יש קביעות של כל שנה ושנה משנת חמשת
אלפים ונה' שהיא תחילת המחזור ר'טז עד תשלום
ששת אלפים שנה כל מחזור בשורה אחת וכל שורה
תשעה עשר קביעות במניין שנים של מחזור ותחת
כל המחזור כמה מניין לבריאת העולם בתחילתו
ובל המחזורים הבתובים בשורה אחת קביעות ש
שנה ופ' בש' שראש השג' ביום שני ומרחשון ובסליו
שלמים ופ' בח' שראש השנה ביום שני ומרחשון
ובסליו חסדים ופ' ח' שראש השנה יום חמישי
ומרחשון ובסליו בסידור וזוא מרחשון חסד ובסליו
מלא ובן כולם האות הראשונה שבבל סימן מורה
על קביעות ראש השנה והאות השנייה מורה על מ
מרחשון ובסליו אם שלמים אם חסרין אם בסדר

המעין הלוחות אילן צריך לידע באיזה מחזור עו
עומר וכמה שנים נכנס בו וימנח בלוח הראשון מ
מראש המחזור בשורה של מניין שני המחזור במנין
שנים שנכנס בו ובמקום שכלה מניינו שם הוא סי
סימן שנתו וגם צריך לידע אם השנה פשוטה
או מעוברת ואחר שידע סימן שנתו אם בש' או בח'
או אחר מן הסימנים האחרים יעיין בלוח השני בא
באיזה מקום ימצא הסימן אם שנתו פשוטה יעיין בש
בשבעה שערי הפסוקות ואם היא מעוברת יעיין בש
בשבעה שערי המעוברות ושורה של תחת הסימן
של שנתו נוחת אותה שנה ובה ימצא כל עניין הש
השנה ראשי חרשיה ומדעריה וצומותיה ופרשיותיה
וסרריה הנפרדים והנפרדים מי שלא ידע
באיזה מחזור הוא ולא בכמה במחזור אם הוא ידע
כמה מניין למניין בריאת עולם יעיין בלוח הראשון
תחת איזה מחזור תמצא המניין חסמו למניינו ב
בתור י'ט לפניו וידע שבאותו מחזור הוא
ומניין שבראש המחזור למניינו של בריאת העולם
הם השנים שעברו מתחילת המחזור עד שנת מניינו
ובמקום שיכלה מניינו הוא סימן שנתו
והמניין כזה רצינו לידע שנת חמשת אלפים ומאה
לבריאת עולם באיזה מחזור הוא וכמה בו נחנה מ
מניינו המחזור שמניינו סמוך לזה המניין ב'ט לפניו
כי הוא מחזור ר'טז תחלתו חמשת אלפים וע'ט שנים
ובמה יש בו חשבון זה לחמשת אלפים ומאה ושבע
שנים הנה מתבאר לנו ששנת חמשת
אלפים ומאה היא שנה שמינית
למחזור ר'טז ובן כל
ביוצא בזה

סליק הלכות ראש חדש

הסדר קללות שבתורה בהנים איך מפסיקין בהן
אלא יחיר קורא בולם הילבר מתחילין בפסוק שלם
שלפניהם ומסיימין בפסוק של אחריהם אבל
קללות שבמשנה תורה יכולין להפסיק בהם
שנה פסוקים אחרונים שבתורה אין מפסיקין בהן
אלא יחיר קורא בולם בפסיקת מבראשית עד שבעה
עשר בתמוז מפסידין מעניין הפרשיות דומה בדומ'
ומסם ואילך לפי חזמו ולפי המאורע תלתא
דפורענותא ושב דגחמהא והרתי רתיובתא תלתא
דפורענותא ד'טח דברי ירמיהו לפרשת פנחס
שמענו דבר ה' לראשי המסדת חזון לאלה הרבדים
בשבת שלמני תשעה באב שב דגחמתא נוע אר'טש
פ' נחמד לואתחנן ותאמר ציון לעקב ענייה
סערה לראה אנכי לשופטים דגי עקרה לבי תצא
קומי אודי לבי תבא שוש אשיש לצנבים ובשחל
ראש השנה בב' שולר בין ראש השנה לצום ביפור
מפסירין ורשו בין ראש השנה לצום ביפור ובין
צום ביפור לסובית שובה להאזינו אבל בש'ה בה'ט
שהאזינו קודם צום ביפור לסובית מפסירין בו טו
שוכה ויש נוחגין בש'ה בב' מפסירין בין ראש
השנה לצום בפסירין שובה ובין צום ביפור לסובית
דירבר דוד וסימן הפסיקתא מובת במגהה הראשון
דקאמר תרתי רתיובתא

חשבון

התקופות שנת חמשה ה
הוא ש'ט ימים ורביע וז
יום והעושה מהם מחז
מחזורין של י'ט שנים יעלה בירו למחזור מותר על
חשבון שנת הלבנה שעה אחת ות'ט חלקים שקדומ'
חמה ללבנה הילבר הרוצה לידע חשבון התקופות
יעשה מן השנים שעברו מבריאת העולם מחזורין
של י'ט שנים ויחשבו לכל מחזור שעה ות'ט חלקים ויצ
דיצרה מה שיעלה בירו מכולם ואם ירצה לידע
הקופות גיסן של ראש המחזור יסיר מחשבונו ז'ט ת'
ב'ט שבעה ימים תשעה שעות ת'ט חלקים
דמה שיותר בירו יתן על מולר גיסן ובמקום שיכלה
חשבונו שם היא התקופה ואם ירצה לידע
הקופות תשרי של ראש המחזור יסיר מחשבונו י'ט ב'
ב'ט פ'ט שנים עשר ימים עשרים שעות ר'ט חלקים
דמה שיותר בירו יתן על מולר תשרי ובמקום שיכלה
חשבונו שם היא התקופה ואם ירצה לידע
התקופה של חשנה שעומד בה שהיא כד וכד במחזור
יקח לכל מחזורים השלמים שעה ות'ט חלקים לכל מחזור
דלשנים הגמורות שנכנסו במחזור ז'ט ר'ט לכל חשנ'
זיקבץ הכל ויסיר מהם ז'ט ת'ט חלקים ומה שיותר בירו
יעשה ממנו חשבון על חרשי הלבנה שהיא ב'ט י'ט ח'
צ'ט והנשאר שלא עלה לב'ט י'ט ת'ט יתן על מולר צו
גיסן של אותו שנה ובמקום שיכלה חשבונו שם היא
התקופה ואם ירצה לידע תקופה תמוז יקח
כ'ט ש'ט ויצרה אותו עם חמותר שלא עלה לחשבון
ב'ט י'ט ת'ט ויתן אותו על מולר ר'ט תמוז
דלתקופת תשרי יקח ה' ת'ט חלקים ויצרה עם הנשאר ש
שיא עלה לב'ט י'ט ת'ט ויתן הכל על מולר ראש ח
ח'ש תשרי ודלתקופת טבת יקח ח'ג ת'ט ח'
ח'ש תשרי

אתחיל הלכות פסח

תני

שואלו בחלבות
הפסח שלשים
יוב קורם הם

הפסח חילבד שלשים יום קורם הפסח חל עליו
חובת ביעור באשר יתבאר בע"ה מצאתי כתוב
מראש חרש ניסן עד אסרו חג איו נופליו על פניהם
לא ביום ולא בלילה ואין אומרו צרקה בשבת
במנחה ולא מלתענין ואין מספירין והכי איתא
בפ"ב דטעבת סופרים מפני מה אין מתענין בניסן
מפני שבאחר בניסן חוקם המשכן ושנים עשר גשו
גשיאים חקריבו את קרבנם בשנים עשר יום ובל
אחר עשה ביומו ביום טוב ואין מתענין בו עד שי
שיעבור ניסן והבכורות מתענין בערב פסח
וההלמדים מתענין בו שני וחמשי ושני מפני חיל
חילול השם שלשה ימים ונ"ל רהג שלשה ימים
אחר הפסח קאמר כמו שרגילין באשבנו להתענות
שלשה ימים אחר הפסח וכן אחר סוכות מפני שהם
ימי משתה ושמחה ושמא מתוד כד באו לידי עבירה
וסמכו אותם אק"ו דאיוב ויחי בי הקימו ימי המש' ונ"ל

שבת

שלפני הפסח
קורין אותו ש
שבת הגדול

זה טעם לפי שנעשה בו גס גדול שפסח מצרים מק
מקחו בעשיר רבתיב געטור לחדש הזה ויקחו וגומר
ופסח שיצאו ישראל מצרים היה ביום ה' בראיתא
בסדר עולם ונמצא שעשרה בחדש היה בשבת ול"ק
דל קחו להם כל אחרשה לפסחו וקשר אותו בברעי
מטונו ושאלום מצרים למה זה לכם וחשיבו לשהטו
לשם פסח במצות השם עלינו והיו שיציהם קיחות
על ששוחטין את אלהים ולא היו רשאים לומר להם
דבר ועל שם אותו הגס קורין אותו שבת הגדול

בתיב

שבעת ימים
שאר לא ימל
בבתיבם וב

וכתיב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיבם
ורדשו חז"ל רהאי יום ראשון הוא יום שלפני השבעה
שהוא ארבע עשר בניסן שאז הוא אסור מן התורה
ולא בלד אלא משש שעות ולמעלה באשר רדשו ממד
ממדרש הפסוקים אלא שח"ל הוסיפו לאסרו שתי ש
שעות קורם ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי
שיבטלנו בלבד ויתשבנו כאילו הוא עפר בעלמא וא
ק"א אינו עובר עליו אלא שח"ל הצריכו להוציא מן
הבית שאדם רגיל בו כל השנה וחשו שמא יבוא לא
לאכלו אם ישאר בבית וחצויכו עור לבדוק
אחריו בחורין ובסרקיין בכל המקומות שרדו לחש
לושתמש שם ומצאו להם סמך מן הפסוק שבדיקה
זו תהיה לאור הגר"ו וטעמי זה אמרו ליל ארבע עשר
בדוקין את החמץ לאור הגר"ו מן ליל שמתרתו תחית

ארבע עשר דכיון שצריך לבדוק לאור חצר צריך לב
לבדוק בליל שאז אורו מבחיק וגם היא שעה ידועה
לכל אדם מצוי או בביתו לכו צריך כל אדם ליוזר
שלא יתחיל בשום מלאכה ולא יאכל ער שיבדוק
דאפילו אם יש לו עת קבוע ללמוד לא ילמוד ער שי
שיבדוק וכתב חז"ל ז"ל שאם התחילו ללמוד
מבעור יום שאין צריך להפסיק ונ"ל כיון שחטעם
משום שלא יסרו בלימיו וישבחו מלבדוק אין חיל
חילוק דאפילו אם התחיל כבר פוסק

וקודם

שיתחיל לברך
יברך אסב"ע
על ביעור חמץ

שהבריקה זון תחילת ביעור ומיד אחר הבריקה הוא
מבטלו וכתב חז"ל איכא מאן דמברך שחתיבו רחא
מומן לזמן קאתי ואיכא מאן דלא מברך רחא לא ק
קבע ליה זמנא רחא מפרש ויוצא בשיירא ורעתו לת
לחזור אפילו מרח"ו צריך לבער ומסתברא רשות
הוא ומאן דבעי מברך וארני אבי ז"ל כת שאין לברך
לפי שהבריקה היא לצורה הרגל לבער החמץ לצורך
הרגל וסמכינו אדע"ה הרגל וכתב עוד ז"ל שאין
לברך לברך ער שיגמור כל הבריקה ויש מוסיפין
עוד לומר שאם שח ברכים בעלמ' שלא מעין הבר
הבריקה שצריך לחזור ולברך וכל זה איננו שוה לי
אלא שיש ליזהר שלא לברך בין חכמה לתחילת הכב
הבריקה אבל מי שהתחיל לא הויה שיחה הפסח
מידי רהוה אישיבת סוכה וכאדם ומברך בתוד סע
שעורתו דלא הויה שיחה הפסח להצריך לחזור ולב
ולברך על ישיבת סוכה וברכת המוציא ומיחד
לבתיחילה טוב ליזהר שלא לינסוק בשיחה בטילת
ער שיגמור כל הבריקה כדי שישים אל לבו לבדוק כ
כל המקומות שעבדיסין בהו חמץ ובברכה אחת
יכול לבדוק כמה בתים ואם בעל הבית אינו יכול
לסרוח ולבדוק בכל המקומות שכבית יעמיר מבני
ביתו אצלו בשעה שהוא מברך ויתפסדו לבדוק איש
במקומו על סמך חכמה טבירר בעל הבית שעשות
שעשיו מצוה אחת אחר מברך לבילם

והבריקה

צריך
שתחי
לאור

הגר"ו דלא לאור הלבנה ולא לאור החמה אפילו אם
בודק ביום כגון שלא ברך בליל ארבע עשר ובודק
ביום ארבע עשר אפילו הכי צריך לבדוק לאור הגר
ומיחד אבסדרה כיון שאינה רב צברקת לאר"ח
דאפילו בחדר בגר החלוד אין צריך בר אבל מצדדין
צריך בר אין בורקיין לאור האבוקה מפני
שאינו יכול לחבניכה לחודין ולסרקיין וגם ירא שכל
ישרות בה הבית ויהיה לבו טרוד ולא יבדוק יפה
וכתב ארני אבי ז"ל על כן נוהגין באשבנו שאין בור
בודקיין אלא בנר של שעות ולא בנר של חלב שמא
יסוה על הכלים ולא בנר של שומן שמא יסוה על
הכלים של חלב וגם לא בשל שמו שמא יסוה על חב
חבגרים וגם אינו יכול לחבניסו לחודין ולסרקיין

יום לפני המסח אין צריך לבער ובשיעור המסח
 ובטלנו בלבד ואם הוא בתוך שלשים יום צריך לב
 לבער שכבר חל עליו חובת ביעור ביום שרורשין ב
 בחילנות המסח ואם דעתו לחזור אמילו מרת
 צריך לבער ואם שכח ולא בודק ובטל בשיעור המסח
 ולעניין חכמה בתב בעל המכירה אם הוא יודע לב
 לבדד ויודע שיש לו חמץ יברד על ביטול חמץ וא
 ואם לאו לא יברד וזו שאמילו יודע שיש לו אין צ
 צריך לברד ואין שיעור הביטול הוא בלבד ואם מ
 מחשב בלבד לבטלו סגי ולא מצינו ברכה על מחשב
 שבלב ואח על מי שזוהגין לומר כל חמירא וכו' לא
 מצינו שתיקצנו חז' לשון זה רחא ליתא בגמרא אלא
 שנחנו כד' והר' ז' פתב אם דעתו לחזור אמי
 קודם מסח צריך לבער דשמא תתאחר ביאתו ערת
 תוך המסח או בין השמשות ובין כתב הר' ג' ז'
 ורח' בעושה ביתו אוצר ואין דעתו לסנותו קודם ש
 שלשים יום אין צריך לבער אלא מבטלו בלבד בשי
 בשיעור המסח והדר שלשים יום צריך לבער ואם
 דעתו לסנותו אמילו מרת צריך לבער בתב אבי
 העזרי ישראל חיוצא מבית גוי תוך שלשים יום צר
 לבער אח על מי שהגוי יהו בן חמץ שהמצוה מוטל
 על הישראל לבער בשיוצא ממנו והג' במפרש והיו
 כשירא אבל אם נכנס הישראל בבית אחר בעיר חז
 הזאת או אמילו חלד לעיר אחרת בדרך שמה ואין
 צריך לברוק באן וגל שאין צריך לברוק ביום
 שהגוי נכנס בביתו אחאם נשאר לישראל חמץ וראי
 מתייאש ממנו ואין לך חקקר גדול מזה

המשביר בית לחברו **תלה** ביד

מי שהוא המפתח בידו ליל ארבע עשר שחוא התחל
 זמן חיוב הבדיקה עליו מוטל לברוק ואם נשאר ב
 ביר המשביר עליו מוטל לברוק ואם בא ליר השוב
 הוא חייב לברוק השוכר בית מחברו בארבעת
 עשר ואינו יודע אם הוא ברוק אם לאו אם המשביר
 בעיר שזאלו אם ברוק אם לאו ואם אינו בעיר תו
 חולין להקל לומר שברוק ומבטלו וריו השוכר
 בית מחברו בחזקת ברוק ומצאו שאינו ברוק אינו
 יכול לחזור בו ולסעוד ולדמד הסעיהתני אפ' במקום
 שזוהגין ליתן שבר על הבדיקה ובש' אם כל אחר כ
 ברוק לעצמו אבל נאמנין על בדיקת החמץ
 להעיד על הבית שהא ברוק אמילו גשים ועברים וק
 וקטנים ואמילו ירענו שלא ברוק בעל הבית והם
 אוגרים ברוקנהו נאמנים וכתב הר' מ' ז' והוא
 שיחא קטן שיש בו דעת לברוק

עכבר שנכנס לבית ברוק ובכר ב בפיו ובכנס

אחדיו ומצא פירודין אמילו כרי כל הכבר צריך לכ
 לברוק כל הבית שאין רובו של עכבר לפוד וחגי
 פירודין מעלמא אתו וצריך לברוק את' אותו הכבר
 תיגוק שגבס ובכר בפיו ובכנס אתריו ומצא

פירודין כרי כל הכבר אין צריך לברוק שרובו של ת
 תיגוק לפוד ואנו תולין הפירודין בכבר שהכניס ח
 התיגוק אבל אם אין בפירודין כרי כל הכבר צריך
 לברוק ואם עכבר נכנס ובכר בפיו ועכבר יוצא
 ובכר בפיו או עכבר לבן נכנס ושחור יוצא ובכר בפ
 בפיו או עכבר נכנס ובכר בפיו וחולרה יוצאה ובכר
 במיה או שהחולרה יוצאה והעכבר וגם הככר בפיו
 מבעיא בכלוחו אם צריך לברוק אם לאו ורבו בחם
 חרעות והמחולר שכבולם אם לא ביטל צריך לת
 לחזור ולברוק דהוי ספיק' ראורייתא ואם ביטל
 חוי ספיק' דרבנן ואין צריך לברוק דהו מבעיא
 בכר למעלה על חקורה אם צריך סולם לחוריו ואם
 הוא כל' אם צריך סולם להעלותו ואם הוא בפיו
 נחש אם צריך חבר לחוציאן ולא אימשיטא וגם
 באילו רבו חרעות ורינא רחני כרינא דקמיתא שא
 שאם ביטל אין צריך ואם לא ביטל צריך אבל הר' א'
 ס' ז' כתב דחגר בעין לאו לבתחילה בעי אם צריך
 לחוציא וראי צריך שאם לא בן הוח ליה כמטמין ב
 בכורות אלא כשברק וביטל מיירי ולאחר איסודד
 מצאו ומבעיא אם צריך להוציאם אם לאו ואין רביו
 בראי שאין כאן הטמנה רביון שבטלו אינו של
 וראי דאמרינן שלא יסמין בכורות חיינו כשלא בטלו
 דכו כתב הר' מ' ז' על החיא דכבר בבור שמבטלו
 דריו וכתב עליו הר' א' ז' שסעה ז' שלא סעה

השעה ציבורין ש של מצחו דאחר של ח

חמץ ואחא עכבר ושקל ולא ירעינו אי חמץ שקל אי
 מצח שקל ובכנס לבית ברוק אם נטלו ממקום נקב
 קביעותו או הוי רינא הכי אם ביטל או אמילו לא ב
 ביטל דהכבר אינו גדול שאיפשר שיאכלנו העכבר ב
 כולו אין צריך בדיקה רחוי ספק ספיקא ספק אם
 נכנס או לא ואפ' לו נכנס שצא אכלו כולו ואם הוא
 גדול שאי אפשר שיאכלנו כולו ולא ביטל צריך לב
 לברוק אבל אם בטל בכל עניין אין צריך לברוק
 ואם פירש הכבר ממקום קביעותו ונטלו העכבר מ
 משם בכל עניין אין צריך לברוק שני ציבורין
 אחר של חמץ ואחר של מצח ושני בתים אחר ברוק
 ואחר שאיני ברוק ואיתו שני עכברים אחר שקל ח
 חמץ ואחר שקל מצח ולא ירעינו חי לחאי עייל וחי
 לחאי עייל בהאי תלינו להקל שאם בטל או שאין ח
 הכבר גדול איכא תרי ספיקי ואין צריך לברוק
 ציבור אחר של חמץ ושני בתים ברוק' ואתא עכבר
 ושקל ולא ירעינו להי מנייהו עייל אם שני הבתים
 של אדם אחר או של שנים נכאו לשאול בכת אחת או
 שבא לשאול עליו ועל חברו שניהם צריכין בדיקה
 אמילו אם בטלו באו לשאול זה אחר זה אין
 שום אחר מחם צריך בדיקה אם בטלו ציבור
 אחר של חמץ ואתא עכבר ושקל ובכנס לחצר שלפני
 הבית ואין יודע אם נכנס לבית אם לאו אח על מי
 שקידוב לבית מאר תלינו להקל ואין צריך לברוק
 אם ביטל או שאין הכבר גדול דאח שהכניס
 ודעכבר הכבר ובכנס אחריו וברק כל הבית ולא מצ

וכג' ס' ז'

חילכו בשלגי נמי צדיבין בדיקה שחתיציות פנו
 מכניסין בהו חמץ בהב רבינו אבן בני אדם
 שמכבדיו חרדיו בשלשה עשר בניסן ופכווניו לב
 לבער חמץ וזוהריו שלא להכניס עוד שם חמץ
 אח על פי כו צדיבין בדיקה בליל ארבע עשר

דאחר חבדיקה יהא תלב
 צוחר בחמץ שמייד לחצ

לחצניעו שלא יצטרך בדיקה אחת כגון אם יטלנו
 עכבר בפניו או אם יחזר לחמו כגון שהניח עשרת
 כבורות ומצא תשעה שאז צריך לבודק כל הבית פעם
 אחרת אבל בסתם שאינו יודע אם חסר ממנו אין
 חוששין שמה גררה חולרה ממנו לחצניכו בדיקה
 ואם בפנה עליו בלי ולא מוצאו אין צריך בדיקה את
 אחרת כיון שאי אפשר לחולרה ולעכבר ליטלו אנד
 תולין וראי אדם נטלו אבל אם לא בפנה עליו בלי
 ולא מצאו צריך בדיקה אחרת לכך טוב לתלהו בא
 באדיר או ליתני בתובה מקום שאין עכבר יכול לבא
 שם ואחר הכריקה מיד בלילה יבטלנו ויאמר
 כל חמירא דאיתיה ברשותי ולא חזיתיה וכלא ביערתו
 ליבטיל וליהוי בעפרא והשתא אפילו אם נשאר ב
 בבית חמץ שלא מצא אינו עובר עליו דהוי הפקרד
 ולא ריליה הוא ולא יפרט לומר כל חמיר דאיתיה
 בהדין ביתא אלא דאיתיה ברשותי בדי לבולל את
 החמץ שיש לו במקומות אחרים ואיני אבי זל
 היה צוחג לבטל פעם אחרת ביום ארבע עשר בסוף
 שעה חמישית לפי שרגילין לקצת פת ביום ארבע
 עשר וגם הפת ששייר בלילה למאכלו חוזר וזוכה
 בו ויש לחוש שמה ישאר ממנו בבית ועיבר על ד שח
 שהרי אינו מנסל לכך טוב לחזור ולבטלו קודם
 שיגשע שישיית שאז נאכר ואינו בירד לבטלו
 וממ לא יסמוד על ביטול של היום שלא לבטל בלי
 בלילה כי ביטול הלילה הוא עיקר בשעה יודגה מ
 מיר אח הכריקה וליבא למיחש שמה ישכחנו מה ש
 שאין בו בביטול היום דאיבא למיחש שמה ישכח בו
 ביום ולא יבטל זה זל בתב רבביטול הלילה
 יאמר כל חמירא דאיתיה ברשותי ולא חמיתיה וכלא
 ביערתיה ובביטול היום יאמר דחמיתיה וכלא חמ
 חמיתו דביעתו וכלא ביערתו ושלוחו יבול לבטל

לא ב דיק בליל ארבע תלב
 עשר יבדוק ביום א ארבע עשר באיזו

שעה שיזכור מהיום לא בודק בל יום ארבע עשר יב
 יבדוק בתור הפסח לא בודק בתור הפסח יבדוק א
 אחר הפסח שלא יבשל בחמץ שיעבר עליו הפסח ש
 שהו אכדו בהנא ועל חבויק שלאחר הפסח לא יבדק

המפריש מיבש תלב
 לים א אדח

היודא בשיירא ואינו מניחו בביתו מי שיבדוק דאין
 רעתו לחזור בתור הפסח אם הוא קורם שלשים יו

ובדוק בכל המקומות שיש לחוש שמה חבניס בהו ח
 חמץ כגון איצרות יין שמסתפקין בהו ומקום
 שמצניעין שם רגים קטנים והמלח והעצו והגרות
 והתמרים שפעמי הם בלים בתור הסעודה והשמם
 אולד להביא מהם וכתו בירו ומטעם זה כל הדרי
 הבית והעליות צדיבין בדיקה שפעמים אדם נבנס
 בהם וכתו בירו ואוצרות שבר במקום שרגילין
 בו חשיבי באוצרות יין לחצניכו בדיקה בחסתפק
 אבל אוצרות יין שאין מסתפק מהם ואוצרות שמן
 אפילו אם מסתפק מהם ומקום שמצניעין שם רגים
 גדולים אין צדיבין בדיקה שאין דרך ליבנס בהם
 בתור הסעודה מפני שירדע בעה צריכין לסעודה
 ומביאין הבל קודם סעודה חזרי הבית וזיוק
 הבולטין מן הכיחלים שאינם לא גבוהין ולא נמוכין
 חרבה צריבין בדיקה אבל הגבוהין שאין יר אדם
 פוגעת שם והנמוכין פחית משלשה טפחים אין
 צריבין בדיקה ובורות למעלה גבוהין מעשרה
 טפחים ואינו גר שעיקר תשמיש אדם הוא למעלה
 אלא ברפיש שאין יר אדם מגעת שם גר יציע
 והמגדל שהוא משיפע שאינו ראוי לתשמיש אין צרי
 בדיקה אפילו הוא בתור הבית וכן רפת הבקר
 דלולין של תנגולין והחצר אין צריבין בדיקה
 לבישה עופות לא יחזו שם חמץ שלא יאכלורו
 חזר שבין יחורי לחברו כל אחר בודק עד מקום שיד
 מגעת והשאר מבטלו בלבד ודיו דשבין יחורי
 לארמאי אין צריך בדיקה כלל בותל שנסתמשד
 חמץ בחורין ונפל ונעשה גל אפילו אם אינו גבוה
 שלשה טפחים כרי חפישת הבלב אין צריך לבודק תח
 תחתיו כיון שיש בו סכנת עקרב שמצויין בגלים
 חיישינו שמה אחר שישלים בדיקה חו שאינו עוסק במ
 במצה יחפש אחר מחס שנאמר לך ויבא לירי סבנה
 זחמ בסתם אבל בירוע שיש תחתיו חמץ אם אין גב
 גבוה גטפחים צריך לבודק אחריו ולחוציאוד משם
 במרה וחציצה בעניין שאין בו סכנה ואם יש עליו
 גבוה שלשה טפחים מבטלו בלבד ודיו מטח
 החולקת כל הבית מכותל לכותל קאמר ריבבא אם
 יש תחתיה עצים ואגים אין צריך לבודק אלא צידח
 החיצון שכלפי החוץ ואם אין תחתיה עצים ואב
 ואכנים אם היא גבוה בודק את צדה הפנימי כיון
 שיכול לעבור תחתיה ואם היא גבוהה אין צריך

לבודק צדה הפנימי שאינו יכול לעביר תחתיה
 דארגי אבי זל לא הביא זה בפסקיו ולא ריח ואיפשר
 משום שהו דברי יחיר ולרבנן אינו בודק אלא צדח
 החיצון מרתת שמסדריו כד שורית של חביות
 זו אצל זו עד שנתמלאו וחזרין ומסירין שורות א
 אחרות על הונחתונת ער הקורה אין צריך לבודק
 אלא שורה אחת העליונה פי שורת הבית אחר על פ
 פני רוחב המרתח ולא על כל שטח המרתח אלא ה
 העליונה הרואה את הקורה ואת הפתח ואחרת למ
 למטה ממנה ויש פוסקין העליונה ברפרי ואחרת
 לפנים ממנה ואיני אבי זל פסק בסבא ראשינה
 ירושלמי בתי בניסיה דבתי מדרשות צריבין
 בדיקה שמכניסין בהו חמץ בעיבודיות דבראשי חו
 חרשי בסעירה שעושיין בעיבוד השנה ובעיבוד רח

דעזרי קולן של סופרים זל שהגיד בעצמו זיתקו בעין עיבור וגיבור החמץ אבל אנו שמרביקין בו זה קלח על הטבלא ואינו גיבור טרו מעשה באחר שחעמיד גבינות בחלא רשיבא ואסר רבינו אבון לש לשהותו בפסח ביוון דאוקמי אוקים חשיב בעיגיה עריבת העברגין שנתו לתונה קמח קודם שלשה ימים אינו חייב לבערו שכבר עסרית תוד גיעים חייב לבער ואם נתו לתוכה עורות מפילו שעה אחת אינו חייב לבער שהעורות גורמין שמסרית מ מיר הקילור דחאספליגית דהרטייה שנתו לתובד קמח אין צריך לבער שמסריתין מיר אבל מלוגמא אינה מסרחת מיר הילכך אם החמיצה ואחר כך נסרחה צריך לבער אבל אם נסרחה ואחר כך החמיצה אין צריך לבער בתב רב האי זל ביוון שפלוגמא שנסרחה אין צריך לבער בש טריאקא שמ שמעריבין בו חמץ יבש שחוק עם בשר אפעה שאין צריך לבער וכן בתב הרמבם זל דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כגון הסריאקא וביוצא בו אה על פי שמונת לקיימו אסור לאוכלו עד לאחר הפסח אה על פי שאין בו חמץ אלא כל שהו וכתב עוד בגדים שכבשו אותם בחלב היטה וכן גיירות שדבקו אותם בחמץ וכן כל ביוצא בזה מותר לקיימו בפסח וכן הליה רבינו משולם על ד אליעזר הגרול שהיו ב בגדין מכובסין במי קמח בפסח וכן כתב רבינו אבון על ברים ובסתות שטחין אותן במי סוכין שאין צריך לבער שאין שם אוכל עליו שמאוס הוא ואינו ראוי לבלב וכתב עוד מה שנחגו לגרר הבותלים דהבסאות שנוצק בהן חמץ מצאתי להם סמך מן היר הירושלמי אר הונא הטח ביתו בבצק חייב לבער והא ראמר ד שמעון קופת שאמר שייחד לשיבה בטל דחיא בקופת מאיס ואם הוא בסוך שאינו יכול לח לחטט אחריו יטוח עליו מעט טיט חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו או שטרפו באש ונחרד ער שאינו ראוי לבלב או שיחרו לשיבה וטח אותו בטיט בסלד ויש אומרים שמותר אפילו באבילה וחר יהודה ברצלוני כתב שאסור באבילה ומותר בהנאה ולזה הסכים ארני אבי זל אלמורי שעושין קודם הפסח הפסח מפת שרות אסור לאוכלו אחר הפסח בצק שבסוקי עריבה אם יש בזית במקום אחר חייב לבער פחות מבין בטל במיעוטף ואיבא תרי ליש לישני בגמ' ללישן קמ' הא דבזית חייב לבער דוקא במקום שאינו עשוי לחזק אבל במקום העשוי לחזק אפילו בזית אינו חייב לבער ופחות מבזית אפילו במקום שאינו עשוי לחזק אינו חייב לבער וללישנא בתרא הא רפחות מבזית כיל במיעוטו דדוקא במ במקום העשוי לחזק אבל במקום שאינו עשוי לחזק חייב לבער דפסק ר' זל לחזמרא בלישן בתרא דר' זל פסק באבין ומתוך תרי לישני אהרני האוה והא רשבא ולא קשיא הא במקום לישא והא שלא ב במקום לישא והני מסקנא דפסיקת לאבין לפרשי זל בשולי עריבה אפילו בזית אינו חייב לבער ובשם העליונה אפילו פחות מבזית צריך לבער ובדפנותי בזית במקום אחר צריך לבער פחות מכן אין צריך לבער ולפי ר' זל אין חילוק אם הוא בשולים או

במקום אחר אלא אם בצק זה עשוי לתקו הסוך ש שבעריבה ולא היה מיתקן זולתו אז הוא בטל יותר ולפירושו הוי מסקנא דפסיקא לאבין במקום לישא דהיינו כל העריבה חוץ משפתה העליונה בזית חי חייב לבער אפילו אם עשוי לחזק לעולם חייב לב לבער עד שיחא פחות מבזית במקום העשוי לחזק ושלא במקום לישא לעולם אינו צריך לבער עד שיח בזית במקום שאינו עשוי לחזק אבל פחות מבזית אפילו אינו עשוי לחזק או עשוי לחזק אפילו בזית אינו חייב לבער וארני אבי זל כתב לא הארכתי לב לבאר הא במקום לישא הא שלא במקום לישא לפי שישראל קרשים הם וגורדין כל החמץ הנמצא אפי' כל שחר דאפילו קרבך בבתלי חבית ואבני העזרי בתב כל זה מיירי בעריבה שאין לשין בה אבל אם ל לשין בה בפסח צריך לגוררה ולהגעילה דהרי זל מפריש בת עריבות שלשין בהן כל השני אין לסמור על מה שרוחצין אותו בחמין ומנסרין החמץ מהן כי אי אפשר לנכרו שלא ישאר בהן בין הכל בזית זה וחבלי מצופו וצריך ליתנם במתנה לגוי עד לאחר הפסח או לטוחן בטיט שני חצאי זית בצק שהן בעריבה וחוט של בצק מערבין וראין על שאילו יב יבטל החיט והם נטלין עמו חשיבי בזית במקום א אחר וצריך לבערם ואם לאו אין צריך לבער ודוקא בעריבה אבל בבית אפילו אין נטלין על ידי החוט חשיבי במקום אחר לפי שמתחברים יחד ב בשמכרין הבית ושני בתים זה לפנים מזה ונחצי זית לכל אחר או נחצי זית בבית ונחצי זית ב בעלייה או באסור שלפני הבית מבעיא אי חשיבי במקום אחר ולא איפשיטא וכתב בה זל מכסלד דאין צריך לבער רביון רבסלד הוי ספיקא דרבנן ול ולקולא וכן כתב ארני אבי זל

חמץ משש שעות ולמעל ביום ארבע עשר **תמא**

אסור מן התורה ולדקין עליו אה על פי שבה זל בת שאינו אלא מדרבנן ובעל המאור כתב שמותר לאו לאוכלו עד הלילה שאכילתו משביתתו הרמבם זל כתב שלוקין עליו מששה שעות ולמעל ולזה הסכי ארני אבי זל וברי להרחיק הארם מן העבירה הוסיפו חז"ל לאסורו עד שתי שעות דהיינו מתחילה שעה חמישי ומיחו כל שעה חמישית מותר בהנאה וי דיכול למדבריו לגוי אפילו הרבה ביחד שוראי לא יכ יכלה קודם הפסח ואפילו בותח ויכול להאכילו לב לכהמה חיה ועוח ובלבד שיעמוד עליהם לדאות ש שלא יציעו ממנו ויבער מה שישיירו ממנו ומתחילת שעה שישיית ולמעל אסור גם בהנאה דאם קרש בו האשה אינה מקורשת ביוון שאסרוהו ב בהנאה הילכך מי שחיה ביוון חמץ של חבירו כפך בפקרין ונחציע הפסח יעבבגן עד שעה חמישית דאם לא באו בעליו ומכרנו לגוי דאם לא מכרו צריך לבערו בזמן איסורו אפי' אם אינו חייב באחריותו מעשה יקנתה שפחה גדיה ירקות בחמץ אחר שש שעות וחתירם רבינו תם זל לפי שאין תובס ומ

הוא חמץ ופסח

מצא אין צריך לברוק יתד ואפילו אם לא ביטל א
 אין צריך לברוק ואם ברק קצת מחבית ומצא אם
 ביטל תלינו להקל שזחו שהבניס ואין צריך לברוק
 עור ואם לא ביטל צריך לגמור בדיקת כל חבית
 הניח השעה מכרות ומצא עשרה צריך לברוק אחר
 כל התשעה וכן אם הניח עשרה ומצא תשעה
 צריך לברוק אחר כל העשרה שאנו אומרים כל מה
 שהניח ביטל ואילו אחרים הם ואפילו אם ביטל
 והא דאמרין בהניח עשרה ומצא תשעה שצריך לברוק
 אחר כל העשרה דווקא בשקשורין ביחד אבל אם
 אינו קשורין ביחד אין צריך לברוק אלא אחר האחר
 הניח בזוית זו ומצאה בזוית אחר אם בטל
 אין צריך לברוק ואם לא בטל צריך לברוק יש
 דעות רבות באילו פסקי חלכות דגלאתי לכתבו וש
 ושבתתי הוא הגבול

גרי שהפקיר חמץ א
 אצל ישראל אם הוא
 חייב באחריות לא

שנא אם הוא בביתו או צבל מקום ברשותו חייב ל
 לבערו דכתב הג' דווקא שהיב בגביה ואבירה
 והרמב"ם ז"ל כתב דאפילו אם הוא שומר חנם ואינו
 חייב אלא בפשיעה חייב לבערו דלזה הסכים ארזי
 אבי ז"ל ואפילו אם הוא חייב באחריותו חייב לב
 לבערו אם הגוי אלא ובזפהו לשלם אם יאמר
 ואם אינו חייב באחריותו אינו חייב לבערו אפילו
 אם הגוי ככוש תחת ידו וש"ד עמו בחצר מ"י שהוא
 באילו הוא ברשותו וצריך לעשות לפניו מחיצה
 גבוהה עשרה טפחים כדי שלא ישכח ויאכלצו
 חילכו גוי שנכנס בבית ישראל בפסח וחמץ בידו אינו
 זקוק להוציאו הפקירו אצלו וקבל עליו
 אחריות חייב לבערו ואם ייחד לו מקום או שאמ
 לו הנח הבית לפניו הניחו במקום שתדע אינו זק
 זקוק לבערו ופ"ש בשלא קבל עליו אחריות
 דר"ת ז"ל פ"י אפילו אם קיבל עליו אחריות ובין שני
 שיחד לו מקום אינו מצוי בביתו ולזה הסכים
 ארזי אבי ז"ל ישראל שהפקיר חמץ אצל ישראל
 חברו או אצל הגוי וקבל עליו אחריות הנפקר יש
 מן הגאונים ז"ל שכתב שבין שקבל עליו הנפקר אח
 אחריות אין המפקיר עובר עליו והר"י ז"ל כתב
 שהמפקיר עובר עליו אם אינו מבערו ולזה הסכים
 ארזי אבי ז"ל

נבר שחלוה לישראל
 על חמץ דע
 ועשנו בירד

ואמר לו מעבשיו יהא שלך אם לא אפרע לך לזמן ש
 שקבע לו וחגיע הזמן ולא פרעו מותר דבשהגיע
 הזמן ולא פרעו נקנה לו למפרע וחוה ליה חמץ
 של גוי אבל אם חסד אחד מאילו שלא משכנו בירד
 או שלא אמר לו מעבשיו או שפרעו בזמן אסור
 אבל בשישנו כל שלשתו אח על פי שלא הגיע הזמן
 שקבל עד אחר הפסח מותר אבל הר"א אפרים כתב
 דווקא שהגיע הזמן קודם הפסח וכן כתב הרמב"ם

ז"ל וח"ב א"ז ז"ל חשיב עליו ואמר שאם הגיע הזמן
 קודם הפסח ולא פרעו אפילו לא אמר לו מעבשיו
 מותר דלזה הסכים ארזי אבי ז"ל וישראל
 שחלוה לגביר על חמץ אם משכנו בירד ואמר לו פ
 מעבשיו וחגיע הזמן אפילו אחר הפסח ולא פרעו
 אסור אפילו אם האחריות עליו דקני ליה למפרע
 אבל אם לא אמר לו מעבשיו אח על פי שמשכנו מי
 בירד מותר והוא שאין אחריות על ישראל שאם הא
 האחריות עליו אפילו בעלמא חייב לבערו

כל דבר שאינו חמץ גמור
 אלא תערובת חמץ ב
 כגון בותח הכבלי שמ

שמפרדין בו פירווי לחם להחמיצו ושבר חמרי ש
 שנותנין בו שעורים ומים להחמיץ וחומץ הארומי
 שנותנין בו שעורים כדי שיחמיץ וזיתום המצוי וח
 והוא תלתא שערי ותלתא מילחא ותלתא קורסמי
 ארזי חמץ בלא תערובת אלא שאינו חמץ גמור והוא
 שח"ז קורין לו חמץ גורסא בגזן זומא של צבעים ד
 ועמילו של סבחים והוא פת של תבואה שלא הביאה
 שליט ונותנין על פי הקדוה לשאוב חזוהמא
 דקדול של סופרים ועושיין אותה מקמח והסופרים מ
 מרבקיין בו ציידותיהן כל אילו לה אליעזר הז בלא
 ואינו בהז ברת ולרבריו אסור להשחיתו בפסח
 ז"ל ר"ל בר שמעון ולא קניס בחמץ על ידו תעו"ב
 חמץ בשנתערב אחד הפסח אבל חיבא שאיסורו בעין
 כמו שהיה מעיקרא חמיר ספי ולרבנן אפילו לאו
 אינו בהז אלא איסורא בעלמא ולרבריהם מותר לש
 לשחיתו והרמב"ם ז"ל פסק בר אליעזר שכתב תער
 תערובת חמץ עוברין עליו בכל יראה בגזן שבר דמ
 חמירי והמוריס דביוצא באילו אבל דבר שיש כו תע
 תערובת חמץ ואינו ראוי לאכילה מותר לקיימו ב
 בפסח וכן כתב הר"י ז"ל ור"ת ז"ל דתערובת חמץ ב
 בלאו דכתב דווקא הנד שהו בעין ולא עשה בהז מ
 מלאכה אבל אם געשה בהז מלאכה בגזן אספליצית
 דקילור אין חייבין לבער וכן יראה דעת רב גסרונאי
 שהשיב על ששאלוהו שעושיין יין מצימוקים ושורין
 אותו במים ופעמים מדצאים בהז ב' או ג' חיסין אם
 מותר לשחיתו אם געשה קודם הפסח וחשיב וראי
 אסור לשחיתו בפסח אבל לבערו אם ידוע שנשחט מ
 מן החסין חמץ לתור מי חצימוקיין צריכין אתם ל
 לבערו ואם אין ידוע אין צריך לבערו ז"ל

דאני תמה למה אסרו חיבא שנתערב קודם הפסח ש
 שהרי כבר נתבטל בס' דר"ת ז"ל פסק כחכמים ז"ל שא
 שאין לאו לא בתערובת חמץ ולא בחמץ גורסא אל
 איסור רבנן ולפי זה מותר לערכו לבתחילה לפ
 לפני הפסח ולשהותו עד לאחר הפסח ולזה הסכי
 ארזי אבי ז"ל דווקא שאין בתערובת טעם חמץ
 בגזן כל אילו שאין נותנין אותו בו אלא לקיודתו בע
 בעלמא אבל אם יש בו טעם חמץ מחייבין עליו דט
 דטעם בעיקר דאורייתא ומיירי נמי שאין בהז בזית
 בבני אכילת פרס אבל אם יש בו בזית בבני אכילת
 פרס חייבין עליו ועל השבר שעושיין באשבז
 מחיסין ושעורים חייבין לבערו כתב אבי הע

הוא א' ס"ב

ונפסח נמי לא אמרו דהוי במשהי אלא בשנתערב ב
 בתור הפסח אבל אם נתערב קודם לבן ונתבטל ב
 בט מיתר ולא אמרינן דחוזר וגיעור וכן התיר רש"י
 נש- יבש וגבינה שנמלחה קודם פסח דאפילו לגד
 נמשהו חמ בעיניה אבל אם נתערב קודם לבן אינו
 אסור אלא בט וכן כתב בעה"ז דדוקא חמץ דא
 דאיתיה בעיניה אבל גיעול חיוצא מדפנו של כליל
 לענין דבש ושמן של גזים בפסח וכן מליחת בשר
 שנעשה לפני הפסח ולא נזהרו במליחתו בטל הוא
 ובמה ימים נהג בו ארזינן איסור והמחמיר תבא ע
 עליו ברב עב והר"ז ג"ל כתב אמרי רבנותא
 חלב שחלבו ישראל קודם פסח וגבינה הנקפת קוד
 קודם הפסח ושמה מחימוץ מותרין אם לאו אסור
 אסורין וארזינן אבי ז"ל התיר וזה לשונו בתשובה
 גבינה לחה בפסח מותרת אע"ג שנעשין בכלים של
 בל השנה ולא נזהרו בה כיון שאין משתמשין באות
 כלים בכל השנה ברב חם אינם בולעין ואפי' אש
 שמשו בהם ברב חם כיון שאין עושין בהם הגבינה
 בחמין אינו מפליט וכתב עור אסור לאכול דגים
 מלוחין השרויין במים בפסח והיבשים במקום שג
 שנהגו לאכול אובלין ובמקום שגורגזן שלא לאכול
 אין אובלין עב דזתים שבדשין בשאר ימות
 השנה ולא נזהרו בהן לרעת בעל התרומה שאסר
 צנון וכצל שחתכו אותם בסכין של גזים אפילו אינו
 בד יומי מפני שמדמה אותו לקדרט של חלתית דא
 דאמרינן דחריפין מחלית ליה לשמנוניתא והיה ליה
 בנותו טעם לשבח הבא נמי דחריפיה דזיה עושה ה
 הסכין ככן יומי ולא שירד ביה בטול דבבוליה סכין
 משערין וחוזרן הזתים בולם כמו חמץ וכן יראה מת
 ניתקנת ארזינן אבי ז"ל שהשיב להתיר על שאלו ד
 על כצל שחתכו בפסח בסכין שגורגזן בד הבצק מה
 מהעריגה כל השנה וכתב אפילו לספר התרומה ש
 שמדמה בצל לקדרט של חלתית שאני הבא כיון שיר
 שירדע שאותו סכין לא שמו דחמין לא בלע דצנון
 אינו מבליע ומפליט עב חרי שלא התיר אלא
 משום שחטבין לא היה מיוחד אלא לצנון אבל בסתם
 סכין לא היה מתיר ומי' הרמב"ם ז"ל כרב על
 ההיא דספר התרומה לבי גוטה להתיר דאע"ג שאני
 מורה בספר התרומה אין ז"ל למחות כיר הגוהגין ה
 היתר עב וז"ל דאפילו לרעת בעל התרומה אם גז
 נזהרו בהם בחתיכת הסכין אפי' לא נזהרו לכובשם
 בקרירה חדשה אם אינה בת יומה מותרין דבשעה
 בנישה ניתנין בהם מים ובטיל ליה חדרפיהו ולא
 שירד תו למימד מחלית להו חמץ שנתערב
 במצה ביבש כתב רש"י ז"ל שמסליך אחר והשאר מות
 בדנאה וארזינן אבי ז"ל התיר הכל אפילו באבילה
 ונותי טעם לפגם בפס' רש"י אסור וכן הר"א איעזר
 ממיץ והרמב"ם ז"ל כתב ואני אסור לעצמי הואיל
 ונפק מופתיה דרש"י ואני מתיר לאחרים בידית
 דה"ז חיו מותרין להתיר ואח"כ פ"א אבי דגיל לומר
 לשואלים פלוגתא דרבנותא דא דרבי' גמגעים מ
 מאילתו עב ורש"י ז"ל פסק להתיר ולזה הסכים
 ארזינן אבי ז"ל לאחר הפסח כיון כמינו כיון שלא
 במינו בטל ג"כ ואפילו שהיה בעיניה ונתערב אחר

הפסח בטל דמיהו דדקא בשנתערב שיגא אבל מזיר
 לא וחר"ז ז"ל כתב אפילו בנתערב מזיר ול"ל לארזי
 אבי ז"ל וכתב עור חר"ז ז"ל אם בטלו בשוגג קודם ח
 הפסח א"ז בפסח בגזן שלא היה יודע שהוא חמץ מו
 מותר ואם בטלו במזיר קודם פסח לבאורה נראה
 שחיא מותר כיון שבטלו קודם איסורו אבל אם
 בטלו במזיר ארעתא ולשרייה אחר הפסח אסור
 דשאר כיון שהוא דבר המעמיר אפילו אם בטלו בשו
 בשוגג אסור כיון ולטעמ' עביר לא בטול עב
 ואינו מבין תיבן דבריו שאם הוא דבר שיעבדו על
 תערותו מאי נפקא מינה בביטולו הרי עובד עליו
 והא"י לקדשו ואם הוא דבר שאין עובדו עליו אפי'
 ערבו ארעתא ולשרייה ש"י אלא כלל דמילתא כל
 דבר שאין עובדו על תערובות יכול לערבו לבתחיל
 ולשהותו ודבר שיעבדו עליו אפילו נתערב ע
 ממילא קודם הפסח צריך לערו ואם לא ערו א
 אסור נתערב אחר הפסח בשוגג בטל בטל במזיר
 אינו בטל

חמץ

של גביני עין
שעבד עליו

תמץ

דאפילו באבילה וכן פסק ר"ה ז"ל ח"ה
 בשא' תורת דבורה ש"מ ד"ז מ"ד הגאון ז"ל וכן
 ז"ל כתב ש"ס ב"בולח והגאון ב"גנין וס"ח רבנו
 זמני הריו עלינו ל"ח יור מה שנתקן עכשיו
 שישראל מקבל ור"ה חמץ על גבי מו דמזיחה ד"מ
 ולמעלה שנעשה חמץ ל ישראל שעבד עליו הפסח
 שאסור בהנאה ולפי היה עלינו לתר"ע עב ומה הו
 ארזינן אבי ז"ל אשר תקנה לזה סוגיה הישראל אינו דו
 דוצה שוקנה לו שהיו דאז לא יקנה לו בעל כרחו
 דאל ישראל שעבד עליו הפסח אסור בהנאה אפילו ה
 הניחו שוגג או אנוס דאם מבדו או נתנו לגוי קודם
 הפסח מותר וכן כו' שיתנו לו במתנה המורה דרש
 דרסאי לומר לו ער שאתה לוקח במנה קח כמאיתם
 שמה אקחנו ממך אחר הפסח וחמץ שנמצא
 בבית ישראל אחר פסח אסור מיד אח"כ שבטלו
 דחיישינן שמה ינרום לומר שביטלו אח"כ על פני שלא
 ביטלו דכ"ה ז"ל אסור באבילה והתירו בהנאה
 דאין טעם נכח לחלק בין אבילה להנאה ואסור ע
 עור בידו שלמי להאביל חמץ בפסח אפילו לכלב
 של הפקר שאינו נדצה בו בלום דהרסו כלל כל שנה
 לא יאביל חמץ אפילו לכלבים במה אנו קיימין או
 לכלביו היא הנייה אלא כן אנו קיימין אפילו לכלב
 של אחרים זאת אומרה אסור להאבילו לבהמות הפ
 הפקר

חנות

של ישראל
והחורה שנ
שנמצאת בו

תמח

היא שלו והפועלים ששתדלתי כו' דים חמץ שנמצ
 שנמצא שם אחר הפסח מותר אפילו באבילה שאנו
 תולים אותו בפועל יום גזים ואם החנות והסתורח
 של גזים והפועלים ישראל אסור שאנו תולין בפוע

ומיו בדאמרינו חמצו של עובדי עבדיה לאחר הפסח
מותו מבני שהם מואליפין פי עם הגוים

ארבעה

עשר ש
שחל ל
תמב
להיות

בשבת בורקין בליל שלשה עשר ומבערין חבל לפני
לפני חסבת ומשירין שתי סעודות לצורך השבת
וסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינן יכול
לעשותה לא במצה ולא בחמץ וסוג לעשותה בפ
בפירות ור' זל היה גזע לעשותה במצה עשירה ש
שילוש במי פירות וכן הורה ר' זל לבער חבל ל
לפני חסבת ולשיר מזון שתי סעודות ולא לאכול
מצה ברי שיאכל אותה בלילה לתיאבון וסוג
לבער מערב שבת קודם חצות אצל פי שמונה אחר
חצות שלא יבואו לטעות בשאר השנים לבער אחר
חצות וביום חסבת יבטל תשובה לארני אבי זל
ששאלת ארבע עשר שחל להיות בשבת אם יכול לומר
לגוי לחוליד המפה חוץ לבית לא ירעא למה צריך
להוציא המפה והקערות מן הבית אלא יבער המפה
ויקנה הקערות יפה באצבעו ויטמנם מן העין עם
שאר בלי החמץ שיש לו

ההולך

ביום ארבע
עשר לרב
מצוה בגו
תמב

למדל את כזו או לאכול סעודה ראשונה של אירוסין
או שלח סבלונות בבית חמיו וזכר שיש לו חמץ בב
בביתו אם יכול לחזור בביתו ולבער ולחזור למצו
למצותו יחזור ויבער ועל כמה הוא חוזר עד בביצח
ואם לאו או שהוא פחות מבביצח מבטלו בלבו ודי
היה חולך להציל מן הגהר מן הרליקה זמן
הגוים יבטלנו בלבו ולא יחזור היה הולך לע
לעשות עירוב בדי לילך לרבר הרשות יחזור מירוי
ויבערנו ואפילו חלך לערב בדי לילך לכמור לפני
דבו תשוב ברבר הרשות היה לו עיסה בבית
והוא טרוד במקום אחר וירא שמא תחמיץ מבטל
בלבו במקום שהוא קודם שתחמיץ

זל בשעת החמישית חסבתו בכל רבר כיון שמונה
בהנאה ואינו נראה כן מפירושו שהוא פי רל' יח
יחודה אפילו יוצא בשירא הוא דוקא בשריפה ובש
ובשורפו בשעה איסורו אסור ליחנות בו הילכך ש
סוג לעשות לו מרורה ולשורפו בפני עצמו אבל ל
ליחנות באפרו אחר שריפו זהו פלוגתא ר' יהודה ור'
דרבנן ל' יהודה שהוא בשריפה מותר רל' כל חנש
הגשרפין אפרו מותר ולרבנן אסור וכל הנקברים א
אפרם אסור ואם בישל בו תבשיל או אפה בו חפת
ל' יהודה שאפרו מותר אינו חתבשיל או חפת אסורין
אלא אם בו שנאפה חפת ונתבשל חתבשיל בעור גוח
החמץ קיים או הגחלים לוחשות אבל אם בבו מות
מותין ולרבנן שאפרו אסור אסורין בכל עגיון
והר' זל כתב סתם ואם אפה בו חפת או בישל
בו תבשיל אסורין והוא הולך לשיטתו שפוסק בח
באבנים

המריצין

חמץ
בביתו
תמב
אם הוא

בחול המועד יוציאנו מיד ואם הוא ביום טוב ישא
אומרים שיכפה עליו בלי ער חלילה שיציאנו אבל
ביום טוב אינו יכול לסלטו ברי להוציא ולא
מבעי אם בטלו שאין באז איסור דאורייתא בשחייתו
דמשיסא שאינו יכול לסלטו אלא אפילו לא ביטל
שיש בו איסור דאורייתא אפילו הכי לא יוציאנו כיון
שאינו יכול לבערו ברינו רחיינו שריפה ל' יחודה
זחח בחמץ שנשאר בביתו בארבע עשר שחל להיות ב
בשבת אחר חמשה שעות ואחי חיי' זל כתב שיכול ב
ביום טוב לשורפו כיון שיש קצת מצוה בשריפתו
דאמרינו מתור שחותרה הבערה לצורך הותרה גמי
שלא לצורך הילכך אם לא בטלו יוציאנו וישרפנו ב
בדי שלא יעבור עליו במזיר שער עתה לא עבר עליו
אלא בשוגג ובו כתב בס' ואם מצא פת ואינו
יודע אם הוא מצה או חמץ מותר אפילו באבילה
דאזלינו בתר בתרא ולסוף נשתמשו מצה בבית ואם
הוא מעופש הרבה שאי אפשר לו להתעפש כל כך
משנבנס הפסח אז ודאי חמץ הוא ואם עברו ממי
הפסח שנכח להלוי שנתעפש משנבנס הפסח ער
עתה תדליו להקל אפילו הוא מעופש הרבה שאינו
הולך לומר בל יום אפה פת הם ונתנו עליו ולבר
הרבה להתעפש

חמץ

בפסח חסבימו
דוב המפרשים
תמב
שאיסר תערו

העירובתו כיון במינו בין שלא במינו במשהו חוץ
מכשאלות שפסק בגינתו טעם דאין נוחגיו כו
וכתב הר' אב' זל דבמשהו אינו אסור בהנאה אלא בא
באבילה ור' זל אוסר את בהנאה ולזה הסכים
אנו אבי זל דדוקא בתור הפסח אבל משש שעות
ולמעלה ער חלילה חוי בשאר אסורין לר' זל כמ
במינו במשהו ושלא במינו בנותו טעם ולר' זל
בין במינו בין שלא במינו בנותו טעם

רבי

יחורה אומ' אינו
ביעור חמץ אל
שריפה ור' זל
תמר

זל פוסק בזה וכו' בס' והגאונים זל פסקו כתב
באבנים דאמרי מפרד וזורה לרוח או מסיל לים
פי גם יפרד בשירקנו לים ולא ישליבנו לים שלם
וכן כתב הר' זל וכו' זל ואח' יהודה לא
קאמר דוקא בשריפה אלא שלא בשעה ביעורו אבל
בשעת ביעורו והוא בשישית אז הוא דוקא בשריפ
ובשעה ביעורו מבאז ואילך ור' זל פי איפכא
שעת ביעורו הוא שעת שישיית ואז חסבתו בכל רב
דבר ומסם ואילך דוקא בשריפה ולפי זה אפילו
ל' יהודה אינו צריך לשורפו שריב העולם מבערין ק
קודם סוף שש כתב ארני אבי זל דאפילו לר' זל

שחושש שנשתמש בדם בחמין. ודיוצה להגעילך
 בתכ אבי הנידור שאין להגעילו עם שאר הכלים
 דמתיר שאינו כולעין הרבה פולטין מיר וחוזרין וב
 וכולעין ממי ההועלה האסורי וכן כל בלי שנשתמש
 בו בכלי שני לא יגעילו עם בלי שנשתמש בו בכלי
 ראשון מחאי טעמא וכן יש אסורין בלי שהבניסו ש
 שתי פעמים שבעם חשגית בלע מן חמים האסורין
 ואלמאי דבעינן למכתב שאין לחוש במי שמגעיל ק
 קורם ששעוהו. אם יבלע הכלי ממי הגעלה אין צ
 צריך לוקדק כל זה. בלוגם שמולחין בהן הבשר
 בהם אבי העזרי שצדובין הגעלה ומחבת שמטגנין
 בו כתב גם הוא שאביו רבינו יואל שחצרונו ליבון
 וזוהא חתייר בהגעלה ולזה הסכים ארזאבי זל
 וכן כתיב בתשובות מחבת בפסח עושין לו הגעלה
 ואם היא ארוכה משים חצינה והופך עוד ומגעילת
 חצינה האחר ואם היא ארוכה ביותר מלבנה באמצע
 וכן כל בלי שאינו יכול להבניסו בפעם אחת מבניס
 חציו וחוזר ומבניס חציו השני ולא חיישינו שצרו הב
 הגעלה בולע מצדו השני שאינו געל וכל הכלים
 צריך להגעיל יורתיהו כמותם מחבת או ירח
 שיש בו טלאי אין גיתרון בהגעלה לפי שהבלועת
 החת הטלאי אינו גפלט בהגעלה ואבי העזרי בתם
 שהאח כבית אביו רבינו יואל שחיה מצוח להגעיל ח
 דבלי בשעה חיקרון קורם שישימו הטלאי ושובח
 היה מצוח ללבו הטלאי ולהרכיקו את על פי שהיו מ
 משהמשיך בו אחר כך קודם הפסת היח מגעילו דב
 דכבולעו עם הטלאי כד פולטו בסוי של ברזל שג
 שמבסין בו הקדירה צורה הגעלה ביון שמגיע בכל ש
 שעתמחום הקדירה ואם נתניהו בפסח על הקדירה
 בלא הגעלה כל התבשיל אסור שזיעת הביסוי מתע
 מתערבת בתבשיל ואם אפו עליו בצק צריך ליבון
 כיסו של בהזל שמשמין אורח על חררה שנאפת
 על גבי חררה. יש אומרי שאפילו הגעלה אינו צריך
 שאינן עשין אלא לכסות ואין חררה מגעת בו
 זל שצריך ליבון. בי ברוב פעמים נוגעת בו ועוד
 שהיא מצויה מהבל החרח שתחתיו מרובות
 של עץ ושל אבן שגבין בהו כל השנה ולפעמים יכין
 בהם פירורין לחם עם שומין ופילפליג. בת רפי זל
 ולא מחניא להו בהגעלה וגם בריחים קטנים של
 פיל ובז כתב רת זל שמרמזו אתם לבית שאור ש
 שהוא בלי שמשמין בו השאר ולבית חררה פיל בלי
 שעושין בו מיני סיבול שנותנין בו דברים חרין כגון
 שומין ופילפליג עם קמח ומכליעו לתוך הכלי
 ובאילו פו רפי ורת זל רלא שרן בהגעלה וזו זל
 התיר בולם בהגעלה ולזה הסכים ארזי אבי זל
 וזה לשונו כתיבה רי זל תמיה על רת זל איר עלח
 על לבו לאסור בית שאור בהגעלה וגם בעיני פלא
 ובי מום שחיימוצי קשה בלע כצונן טבי מדבר אחר
 על ירי האור. וכש לרחה זל שכתב דהתיא רבית שא
 שאור אירי בכלי חרס אבל בכלי שטח איך חילוק ב
 בין בית שאור לשאר כלים. אלא בולם מותרין בהם
 בהגעלה וכן אבי נרדג פבל וכן בתכ אבי העזרי וב
 ועל העירור. וחי' זל וכן המצה ובלבו שירד
 חלקים שאין בהם בקעים חוח שעורבין עליו

כל השנה אין נותנין עליו המצה ולא עיסה דמי
 לבית שאור וצריך הגעלה והעריבות שלטין בהן
 כל השנה צריבין הגעלה השולחנות והתיבות
 שמצניעין בהם אובלין כל השנה רגילין לצרות על
 עליהם רותחין לפי שפעמים גשם המרק חם לתו
 לתוכן רגילים באשבגז ליתן שכר של שעורים
 בחכיות של חרס וחתיר רבינו יואל ליתן בהן יין ע
 על ירי הגעלה וזוהא דאמר בלי חרס אינו יוצא מידי
 דופנו לעולם חיינו דווקא בשבלע על ידי האור אבל
 אבל בצונן סגי להו בהגעלה לא שגא אם מזדפת או
 שאין מזדפת ועירוי שלשה ימים הוי כמו הגעלה עב
 ומיחו בם כתר רעז מוכח ועירוי לא עריח בהגעלת
 ומרברי רבינו הארי יראה רלא מחניא להו הגעלה לב
 לכלי חרס אפילו נשתמש בו בצונן שבתב עריבה של
 חרס שלשין בה כל השנה ובשעה הגיתות הריחו או
 אותה יפח. ורבינו בח ענבים או הגיחה תחת חצי
 הצונן לקכל בה היינו אסור לשתותו בפסח שכלי ח
 חרס אין לו תקנה אלא כליבון הילכך אם ידוע או
 אותו היין אסור אבל לספיקו בבי האי מילתא לא ח
 חיישינו כל הכלים ואפילו של חרס שנשתמש
 בהו המץ בצונן מותר להשתמש בהו במצה בחמין
 חוץ מכית שאור ומבית חרסת את על כיו שלא נשת
 נשתמש בהו המץ אלא בצונן אסור להשתמש בהו
 מצה בחמין יש חילוקין אבל בצונן להניח בהו מצ
 מצה אפוייה מותר אבל אסור ללוש בהו אפי' בצונן
 היא שממהר להחמיץ וכל זה בלא הגעלה אבל על
 ירי הגעלה אפילו בית שאור וחרסת שרר אם אינן
 של חרס אבל אם הו של חרס לא מהני בהו הגעלה
 אפילו לא נשתמש בהו המץ אלא בצונן לא ישתמש ב
 בהו מצה אלא בצונן מאני דקניא פו בלי חרס
 המצופין דינו בכלי חרס לענין חמץ בפסח ושאר
 איסורין חוץ מלענין יין נסר דחזורי ואוכמי שרן
 אם הם חלקים אבל אם יש בהו בקעים או ירוקין
 אפילו חלקין אסורין כתב רבינו הארי זל בלי עץ
 המצופין בסמנין ומשתמשין בהו בחמץ דינו בכלי
 חרס ואיז משתמשין בהו בפסח כל בלי שתיהו שרן
 בשטיפה לא שגא של עץ או של חרס או של זבובית

סדר הגעלה תנא

יקח יורה גדולה מלאה מים ומרתיחה ומבניס בה כ
 כל הכלים ובלי גדול שאינו יכול להבניסו להזכר
 ממלאו מים ומרתיחו ועושה שפח לפיו סביב מס
 מסיס כדי שיתמלא הטיב עד שפתו או יקח אבן רח
 דותת או לפיר אש ושליכנו לתוכו בעורו דותת
 ומתוך כך ירתיחו המים יותר ויעלו על שפתו
 כתב ריח זל משהי להו למאני בגו יורה ער רפלו
 דכתב אבי העזרי מי יודע לשער שיעור הכליטח יא
 ולי אם ישחם לתוכה חוזרין וכולעין לבו ירא ש
 שמים אם רוצה להגעיל כלים הרבה ביחד ישרם מ
 מעת לעת לתשמישן רביון דסעטם פגום אסורין ר
 רק שיגעיל בוען היתר קורם שעה חמישית ולאחר

בפועלים ישראל בך היא גירת רחל ודבירו האוי
גורס איפכא שהולך אחר בעל החנות ובר היא גל
רש"י

בתב

לש"י זל ישי
שלוח בכר מ
מחבר וקודם

כסת צריך לפרעו אחר הפסח ואז בו משום איסור
חמץ שעבר עליו הפסח כיון שא"א היה בעין בשעה
איסור ויש בו משום גזל אם אינו כדורע וישראל
שנאכל בברות מהגוי בדיבית בבל שבוע בתב א
אבי העזרי שואמר לו קודם פסח שיתן לו בשבועה
הפסח קמח או מעות ואז אפילו אם באו אחר כך ל
לחשכוך בותר לקבל ממנו מה שלא קבל בתור הפ
הפסח שא"א לרש"י זל ישראל והגוי שישלח
תגיר בשותפות מהו לומר לגוי טול אתה של פ.ח
ואני אטול אחר כך והשיב שיקנה קודם הפסח וי
דיטול המים מאתו שבוע וחל שמשון ב"א אברהם
בתב נעשה גא ליהו בישראל שהיה לו תנוד ואפו בו
גויס חמץ בפסח ובא האופה שהיה גזבר של ישראל
זהב א לו בברות לאחר הפסח מעבכ התנוד ואסתי
לו לקבלם ולא מבעיא חמץ שנסור שזכה בו הישי
בשבר תנודו הוה ליה חמץ של ישראל שעבר עליו
הפסח אלא אפ"ו מעות איסור קבל בשברו כיון ד
דחמץ בפסח איסור ב"ה הוה ליה משתכח באיסורי
הנאה ואפ"ו המצו של גברי איסור ליהג ת ממנו ב
בפסח ועיהו אם קיבל כמה המעות בותר ליהנות
מהם והגוי גני ערלה ובלאי הכי מכוין וקדש ד
ברמיהו מן דרשה ומיתו שרי לישראל להשכיר תנוד
ונצרו לגוי על מצת שיאפה בו מצה ואם יאפה בו
חמץ אין זקוק לו והגוי שברו לעשות עמו מלכאה
אחיה את יל פי שאמר לו הנכד לי חבית של יין גסר
ממקום למקום שברו מותר מותר לומר לעמוד ב
בפסח הילך ריגה זה וקנה ואכול את על פי שורדע
שקנה חמץ ואין זה בקונה חמץ אה על פי שמנו
שמזונותיו עליו אבל לא יאמר לו צא ואכול ואני פ
בורע אסור להשכיר בלוי לגוי בפ"ח שובשל
בהם חמץ מופזי שרדעה בקיטו של איסור על ידו
דבר אחר של יבצע הבלי וננה בידו שהבלי עצמו
אסור בהנאה אסור להשכירו לבת חילה ולא דמיל
להארתניא בחיספחא משכיר אדם חמודו לגוי לה
להביא עליו חמץ ממקום למקום והתם חמודא
אינו אסור אבל הבא הבלי עצמו אסור

קדירות

של חרס שג
שנשתמש ב
בהן חמץ ב

בל חשנה אפילו אותו שעושיין בהן דייסא ומיני ק
קמחים משפספן חייט בעניו שלא יהא חמץ גיבר
בהן ומותר לטהותן אחר הפסח ולהשתמש בהן בין
במינו בין שלא במינו ומצניעו בפסח במקום צנוע
שאינו רגיל לילד שם ברו שלא יבא לישתמש בהן בפ
בפסח וטוב לסתורן בחרה ולהצניע המפתח
אל היסק שיסיקם באש אינו מועיל בהם ולא לש

לשום בלי חרס שנשתמש בהן חמץ ואפילו לא נשת
נשתמש בהן על ידי האור ממש אלא שעירדו לתנוד
רותח ואפילו ימלאם גחלים לא מהני רחוישינו ש
שמא חייס עליהו דילמ פקעי ולא עביר להו הסקה
מעליהו ואם החזירו לבכשו ונחלבנו בתב אביה
העזרי יש אומרים שגם זה אינו מועיל רחוישינו של
חייס עלייהו וכן זקני בת רבו אבן ושגגה היא בירם
דלא אמרינו דולמא חייס עלייהו אלא בשצריך ליתן
בהם גחלים אבל בשמחזירו לבכשו מתלבנין מב
מבפנים ומבחוץ בי השלכת עולה להם מ"כ צר
ולא פקעי וכן בתב בשאלות דבלי חרס שרו בת
בחזרת כבשונות ובתב ארנו אכ"י זל רוקא בשנתנו
לבכשי שצריפין בו בלי חרס חדשי דביון שמבניסן
להוסק גחול בזה ודאי לא חייס עלייהו דילמ פקעי
אבל בתנודים שלני לא דאיבא לעיחש דילמ חייס ע
עלייהו ומיציא מה תנוד קודם שיתלבנו הטיב
דבויא פלש"י זל בלי שעושיין מלכנים דעפר כמזב
בירה ואופין ומטגנין בו ויש מפרשי שהיא תנוד
קטן שקורין פרילא הסקו מבחוץ ואסור לאפות בו
בפסח דביון שאין ניתניו האש בפנים אינו מפליט
החמץ הבליע בו ואם מלאו גחלים בפנים שרו ולא
חיישינו שמא חייס עלייהו וקרינות של מתבת
אם רוצה להסיקו ולמלאם גחלים שרי סבינו
מגעילין בבלי ראשוו שרו ובלי ראשוו זקרא שרו
שהתיהו דמים על האש אפילו אינו עתה על ה
האש רק ש נוצנו הותח וקודם הגעלה צריך
לשפספס יפה במשתות אי כרוחיס להעביר כל חלו
חלורה שבין דין כל הגלים צריך לרעו יד כל החל
חלורה שבהן קודם הכשירו הילכך אם יש בו גוי
גומות בסבין ואינו יכול לצקות יפה אין לו על לו
הגעלה וצריך ליבון בליים שמתמטין בהן על
ידי האור כגון ספירין ואכלאות דבויצא בהן צריב
ליבון והלוי ויהיה ער שיהו ציציות מנתות מ
מהו ונשתמש בהן בצונן כגון ביסות וקרינות
די להם בשטיפה דאם נשתמש בהן בחמין כפי
השמיש כר הכשירו אם תשמיש בבלי ראשוו ביון
הבת שמגיסין בו הקרירה צריך להכשירו בבלי ראש
ראשוו ואם תשמיש בבלי שני הכשירו בבלי שני
ועירו שמינה בבלי ראשוו על אחר תאוב בבלי רא
ראשוו דבר צריך להכשירו ומיהו בלי שנשתמש בו
על ידי האור לא סגי בעירו שמעדה מבלי ראשוו ע
עליו אלא צריך להכשירו בבלי ראשוו בתב אבי
העזרי שצריך להכשיר כל הקערות בבלי ראשוו ל
לפי שפע גים בופי אחת בעחכת כשהיא על האש
בת בעל המנחה כמות העשויות מקדו שמתקן ק"ל
במים חמין אין להם הקנה בהן נלה רחוישינו די
דילמ חייס עלייהו אין חילוק בין בלי עץ או אבן
א"י מתכות כולם ריגם שיה להתירו בהצניע
דח"י יצחק מסימפ"ט כתב דבלי גללים ובלי אגנים
די להם בשטיפה ובתשי בה לרב האור דבלי גל"י
ובלי אגנים שנשתמש בהן בזותחים אין להם הקנה
בהגעלה דמינו לבלי חרס וצריך להסיקו בתנוד ער
שיתלבנו באש ור"ח זל השיה בולם וכן עיקר
בלי כסת שאין צריך להשתמש בהן בחמין אלא אחש

שאסור ללוש יותר מעשר יקח באומר חרעת ולא ידבה על העשרון

מפני שצריך לרקוד בשיעור העיסה שלא להרבות

בח משום חשש חימוץ ומוטב שימעיטו בה לכד טוב ליקרב העיסות יחד בשעת הדצאת החלה ושמאח היה בהם עיסה שלא היה בה שיעור ואם לא הפריש מן העיסה יתגם בסל והסל מצרפם לחלה ואם יר ידוע שהיה בעיסה שיעור חלה ושכח להפריש חלה ער לאחר אפייה אפילו צירוח סל אין צריך אלא יק יקרב כל הבכרות יחד ויטול מאחד על כולם ואפילו אם שכח ואכל קצת ופריש על המותר דחלת חרצח לארץ אוכל וחולך ואחר כך מפריש חלה עיסה ביום טוב של פסח במקום שאין בהו לא יקרא שם לחלה ער שתאפה שאם יקרא לה שכ לא יהא רשאי לאפות כיון שאין בהו מי שאוייה לו ואם יניחנה בד תחמיץ ואינו רשאי לטרופה שאין שורפין קר קדשים ביום טוב הילכך לא יקרא לה שם ער לאחר אפייה ואז יצרח הבל בסל ויפריש אחת על הבל ואם שכח וקרא לה שם יטילגס לציונו ואז לא תחמיץ אבל במקום שיש בהו קטן שאי ראה קרי מועיר או אפילו גדול שראה קרי יכול לקרות לה שכ מפני ש שראוייה לו על ידי שיכסלגו ברוכ ויאבדנה בימי ס טומאתו וחלה שנייה הנאכלת לכהו יפרישנה ויאבדנה ביום טוב שאר ימות השנה שמותרת לכהו לאב לאבלה אפילו לכהו בימי טומאתו ויש מהגאונים שכתבו שאח חלת האור יכול לקרות לה שם לאפות אח במקום שאין בהו כיון דחזיא ליה איתו אמר אמרין כיון דהלכה ברבך דאמ' הנאיל ועוסכ שלא לקרות לה שם אלא אם כן יש כחן בעיר לאפוקי גס גפשיה מפלוגתא

אין מתחיליו להתנסק בפת באיבע עשר עד אחר שש שעות

איתא בתשובות מעשה באחר שאפה מצות קורב ארבע שעות ובכר ביער חמיצי ואסרו בקניגו המ מצות דאיתקש לפסח וביון רפסח אינו אלא מעש שעות ולמעלה אח מצה כן אבל רבינו אליעזר הג הגדול ורבינו שמואל הקטן זל התירו אך לכתחילה יש לזהר משום חביבה מצוה בשעתה ואבי העדאי חביא תוספת יוצאין במצה ישנה ובלבד שיעשנה ל לשם פסח וכתב דירושלמי פליג אתוספת ואוסרה אפילו עשאח לשם פסח וביון דבירושלמי אוסר ראוי להחמיר שלא לעשותה קורב חצות ובשעה הרחוק שלא ימצאו לאפות ליל מוצאי שבת משום איר הגוי דאוי לסמוך על התוספת ולהתיר דמג' יעשו שלשה מצות בליל פסח משום חביבה מצוה בשעתה וכד כתב רב מתתיה על ערב פסח שחל לחיות בשבת ד דקיימ' לו מבעיין הבל מפני השבת ומקיימ' מזון שתי סעודות ולמה אין מבעיין הבל ויאפו חמצות ויאבל בשבת בני לחרר חמצוה שלאחר שמלא ברי

אין ללוש אלא אם כן לצו וכן יראה מלשון הג' שא שאינו מחלק שכתב ולא מכע' במיארכו ושרי ואסיר למילש כהו אלא אפי' נמיא דצחרא רמלו ביומיהו א אסור למילש בהו ער רבייתי ולא תלוש בחמיד אפילו לא נהחממו אלא בחמה ולא במים הגדופים מן המוליאד והוא רור גדול שחוששתו עבה ותלוי על מקום האש ומים שבתוכו פושרין אפילו אין הא האש תחתיו ואם עברה ולשח בהם אסור לר' זל אפילו במים שלא לצו וכן כתב בהג' וה' זל זל ול' זל זל ודוקא בחמין ובחמי חמה אבל במים ש שלא לצו בריעכד שרי ואפילו לכתחילה שרי למילש בחו' אינא אחריני ולזה חסכים ארני אבי זל וזא ואסרינו בעברה ולשח פי' אבי העזרי דדוקא ב בעזרי אבל בשוגג שרי ור' זל אסר אפילו שוגג דפיר' עור שאסור אפילו כאכילה משום חשש חימוץ ואפילו אם ידצח לאכול בזית מצה באחרונה דגירע מבצקות של גוים דה' זל זל זל בתב דדוקא למצה משומרת וכן מים שלנו דדוק' לעצה משימ' אבל לאכילה שרי דהא ק' בצקות של גוים ארם ממ ממלא בריסו מהם ובלבד שיאבל נדית מצה באחרונה ואינו אבי זל חסכים לפ' זל לאוסרו אפילו שוגג ואפילו באכילה וחרבה נוהגין שלא ליתן מלח בפת בפסח וכן נוהגין בכל אשכנז ואי' טעם לאוסרו דמ' אין לשצית משום ואל תיטוש תורת א אגד ויש אומרים שכלילה הראשונה אין ליתן בה מלח משום מצה עשירה וגם זה אינו שאינה נקראת עשירה אלא בשגילועה ביון שמן ורובש אבל מלח אי אינו מעשירה גרסינו במגרות היבלה פי' למצה בקצח וטועשמיז ובבל מיני תבליו כשירה כיון שיש בה טעם מצה ובספר התרומה כתב מ' אין ליתן ב בה פילפליו לפי שהוא חר ומחמם העיסה

שיעור העיסה של פסח שלשי בפע אחת

היא מ' ביצים וחומש ביצה ביצוניים וכן ישער אות ימלא בלי מים ויתן אותה לתוך בלי ריקן ויכניס ל לתוכי מ' ביצים בנחת אחת לאחת והמים היוצאין בלי המחויק אותם היא שיעור המדה או ימלא בלי מים ויערה חמים עמנו לבלוי אחר ואת בר יתן בו מ' ביצים ויחזיר בו חמים שעירה ממנו והמים שי שותרו הם המדה וזה יותר טוב שלא יוכל לבדוד בנתינת הביצים לתוכו כשהוא מלא וכת' הר' יצחק בר' יחירה שזהו המדה ודוקא לראשונים שתגור' היו קטנים ואינא למיחש בכל עיסה ברי להעמו אבל בתגורים שלנו שחם גדולים עריה טפי שילוש הרבה בירד ויחיד עסקיז בעיסה חמיר שלא תבא לידי חימוץ ולא הודו לו חביריו וכתב הר' יונה הי' שלש יותר מזה השיעור חבמי צרפת איז אוס אסרין אותו זל לחתיר דמיהו לרעת הגאונים ש שבת לכתחילה אין לחנית העיסה אפילו רגע אחר בלא עק' אם כן לכתחילה אין ללוש יותר מזה חשי השיעור ע' ולזה חסכים ארני אבי זל אין מורין קמת ביום טוב ללוש וביום טוב של פסח

איסורו אין פגימהו מהרה וארצי אבי זל כתבדק
 וקרוב זמן איסורו יכול להגעיל אפילו כלי בו יד
 יהמו ואפילו אין בפנים ששים כדי לבטל אבל מזה
 איסורו ואילו רבו כל ימות השנה הבא להגעיל כלי
 שכלוע מאיסורו אין להגעילו אלא אם כן לא יהא הב
 הכלי בן יומו או שיחא צמים ששים כדי לבטלו
 וזוהגין להבניטן ולהציאת מיד בתוכה שוהגות
 על שם רש"י זל שפיר לאחד הגעילה בעור מים רות
 ולהחין עליהן צריך לטוטמן עור במים קרים של
 יהודי ובלעו במים רותחין שעליהן וכן מהב
 דבינו האי וכן נוהגין ולא פשוט שלא יהודי ובלעו
 המים שעליהן שאין לחוש להם צדמריש אלא שנהגו
 כן בתבדשם שצריך להגעיל תחילה היורה
 שנגעילין בה שאר הכלים וכן מסק רש"י זל וכן הו
 הורה רבינו יב"א וכן שיטה שוהגות הגאונים זל מרי
 פריה יורה גדולה ומגעילה ברוחחין ומגעילה זמם
 ומכשירה ושוספה בצינו ומפליטה מחמץ תחילה
 ואחר כך פדתיה בה מים רותחין בלי שיעור ויזהר
 שלא ינוחו המים פז חרתיח' שאם ינוחו אסור להג
 להגעיל בהם כלים וזוסלן וסוסמן בצונן ואחר כ
 כך מטלא היורה הגדולה מים וסובב שפתה בטיס
 ומגעילה בטמטס הראשון ושופכה וסוספה

וארצי אבי זל כתב שדין יורה הגדולה כדן שאר הב
 הכלים שאם אינה בה יומא או אפילו היא בת יומא
 והוא קודם שעה המיטית אין צריך להגעילה תחיל
 אבל אם הוא משעת המיטית ואילך והיא בת יומא
 צריך להגעילה תחילה מפני שבחגעילה ראשונה בא
 באסורין המים שאין בהם ששים לבטל מליטת היורה
 דכנולח משעריך ובמצא שהמים כולם באסורין ונבל
 וזבלעים בכלים הצועלים בתוכה אם משהא אותם
 לחובה עד שהגמר מליטתו ואחעל פי שאותן המים
 חוזרים וזבלעים כתובה אין לחוש מפני שמועסיין ומגיילין
 ומהבטלים בני הגעילה השנייה והם ירו נזהרין וליגות
 לשומכו קודם שיפוזו מרתחתו רחשתא לא בלע

אבל קודם יגע
 חזית העם

תנב

דברים שידאין
 בהן ידי חובת
 מצה בחיסין

ובשעוריים ובלסמין ושיכולת שועל ושיפון אבל לא
 באורדשאר מיני גרם אינו באים לגין חומץ ומות
 לעשות מוח תבשיל וכן ככל מיני קסנית ויש אוס
 איסורין לאכיל אורז ובל מיני קסנית כתבשיל למי
 שמיני חיסין מתערבין בהם וחומר יתיר היא
 זאת ולא צהנו בה ואם עירב אורז עם אחר מאילו ח
 המינין ועשה מהן עיסה אם יש בה טעם רגו ידע
 יוצאין בה וחייבת כחלה אהעל מי שרובה אורז
 בתב הרמ"ז זל יש נוחגין לברר חיסין אחר אחר מאכ
 מאכיות עכבר ויש אומרים שאין צריך והוי במי מי
 פירות וכתב הוא שאינו רופח למי פירות שהרוק
 מחמיץ כותגלא ילעוס ארם חיסין ויהו על גבי פ
 מבחו ובי ואין להקל עב ונראה שאין לחוש
 לזה כלל רחשתא רחוקה היא זל לומר שתחמיץ חי
 היסה קשה במעט יוק שבפי עכבר דאמ"ו לתיתא
 שדי במרי אלא שחמירן הגאונים זל לאסרי

ועוד אמרו אם יש בהן נשדבין אינו אסור מאלתו
 ומתכסליו לכשיטהו ואין בארמסטלין איסור לבת
 לבתחילה שאינו סוחן כדי לבטלן בתפ"ה זל
 שצריך לסמור חיסין שירצאין בו ויר מצה מסעוק
 קצירה שלא יבא עליו מים וארצי אבי זל כתב שאין
 צריך אלא משעח סחובת וזה לשונו וזהו
 באשנו ובצדמת לשומרו מסעוק סחובת למי שאדם
 מקדבין אותו אל המים שסוחפין ברחיים של מים
 דבו כחכ בשאלתות לא צמיק ירי חובתיה אלא כמע
 דמינסר מחימץ מז פז גפלא מלא עלילה ולי אעס
 אפטיבחו לחיסין גור חרש וסוסתוקסו לא צמיק
 כחו ירי חובתיה תשובה להאין ליקח קמח מז
 השוק בשעת הרוח מזהר ויוצאין בו ולא מחוקקין
 איסור אכל לבתחילה בעינן שימור לתיתא אעס
 דבגמ' שרי לה פחיסוי הגאונים זל אסורה וכן שרוה
 פמתיתתא שאין אנו בקיאין בלהיתא חילוף איקל
 למי ללחות כלל לא פחיסין ופס בשעורין

תשי

מצה מסולת
 פקיה ואמ'
 חיא פה פמ

במצת שלמה או מפת היראה ונ"ר זל אפילו כול
 שובין אבל הרמב"ם זל אסר כל הסובין שכתב אין
 יוצאין לא בפת סובין ולא בפת מירכז אכל לשיח
 את העיסה בסובין שבו ובמורסנו ויוצא בו ומו
 דעת ר"ה זל עיסה בלבים פזנו שהרועי אכל
 פמנה יוצאין בה דאכ לאו אין יוצאין בה עיסה
 שבלולתה רבה ותלושה ברותחין לא מקריא להג
 לבדר עליה חמוציא ויא אפטיח בתר חמי בתגור מ
 פקריא לחם לענין חמוציא ויוצאין מה ירי חובת
 מצה ואי מלילתו עפה ותלושה ואפיה הוי לחם ל
 לענין חלה והמוציא אבל אין יוצאין בו בפסח
 ולרבינו האי יוצאין פז בפסח ובל זה לרין חמיח
 אכל הגאונים זל אסרו פל חליטה מצה גולה אין
 יוצאין בה בצקות של מים שניפר בהם שלא
 החמיצו שאין בהן שיעור ולא הפסימו פניה פיתר ל
 לאוכל ולפר שיאכל פזות מפצה שמורה לטע פז
 מצה באחרונה ויש אוסרי לאוכלה אלא אם פז לע
 פזי בפניו ולא צהירא לארצי אבי זל

מגיילין
 וליגות
 ואת טעם
 וזוהר

תתי

לפיך אלא במים ש
 שלבו לרש"י זל ל
 לאו רחוקא שלבו

לילח אחת אלא שעבר עליהן שנים עשר שעות מס
 מששאבו ולפי ר"ה איעזר ממוץ צריך שלא יהו עת
 מחובר משבבס חלילה שכלילה מעוינות רותחין
 וחשואכו פניב עם שקיעת החמה מותלין מיד ובה
 ארצי אבי זל דנה עמארבר לשואכז בן השמשות
 דאם העת הוא חם ישמם במרתה שהיא קר ואם ח
 העת קר ינוחם באייר כי חמרתת הוא חם כתב
 רש"י זל כתובה אין לשיז אלא ממים שהיו שחז
 חזל לרוב עיירות שאין להם אל מי בורות ומעיינות
 שחו רותחין ויראה מרביו שכמי בורות שאין לח
 לחוש ונבל מקום אין להקל אלא גב בני מח

במים אח- האפיה אבל בתבשלה אחו האפיה אין
 ווצאין בה אפילו לא גימול בתב בהג אי אפיה
 על גבי ארעא או על גבי ספקא נסיק בחי חובתיה
 דהיב רבעי לטגו העיכה במחבת בשמו מותר והיפי
 עביר מרתיה המחבת פאס תחלה ער שתלכו בש
 בשלחבת יפה ואחר כך גותו פה העיסה ופסגה ב
 בשמו ומותר לפי שאין לה פנאי לחמיץ אבל אם
 בתו העיסה תחילה ואחר כך הרתח המחבת אסור
 וחבי שרירב בחז צדק ריש מתיבת אבל לחלוט ער
 עיסה ברותחין קודם אפיה אסור רחבי שרירב ש
 שרירא אלפ לחלוט אינו בא לירי חימוץ וחליטה ח
 היא מים דותחים על גבי קמח לא שמענו בשתי ישי
 ושיבות שהתירו זה אלא לחיה או לחילה על פי בקי
 בקי אין וכו בתב רב האי מצה חלוטה ברותחין
 מצה היא אבל רבנן קמאי אמרי לא ירעינו חליטה
 היכי היא ובמה גדולים טרוחו להתיר להם מי
 שעורים בחליטה ולא התירו הגאונים אלא לחולח
 שהוקשה חוליו על פי ריפאים נצה שנאפה עם
 דמץ בתנור כתב ר"ת ז"ל שיותר רריח בי האי לא אש
 אשכחית שיאסור כל הפת ויש ארזין אם נגעו זה
 בזה דרמי לשת חמה ורביה פתוחה ולרעת ארזי
 אבי ז"ל רשרי אפילו מצה שנמצאת בה חיסה בקועת
 יראה דהבא גמי שרי

מי פירות אין מחמיץ היילכר ותיקא שהוא תכשיל
 העשוי משמו ומלח עם קמח שרי אבל העשוי מים
 ומלח עם קמח אסור אין מוללין הקרירות מי
 שנותנין קמח לתוך המאכל להקפותו ביו אם יתו
 הקמח תחילה או אם יתן החומץ תחילה ואפילו ב
 בקמח ראבישונ ש הוא קמח העשוי מקליות שנתי
 שגתיבשו בתנור ואין מחמיצין אפילו חכי אסור ר
 רחיישין שגא לא נתיבשו כל צורכו ומחמיצין אבל
 במצח אפוייה וסחונה מותר ולא חיישין דילמא
 אתו לאיחלופי בקמח וכו בקמח ערשים ושאר קש
 קטנית שרי שאין מחמיצין ור"ה וכו ארני אבי
 זל כתבו סתמא להתיר במצה אפוייה ובגמר קאמר
 דאפילו במצה אפוייה אסור חיבא דאיכא עברי שמץ
 שמולזלין במצות או כיוצא בזה ראיבא למיחש דאתי
 לשרויי אח בקמחא

חרדל

או שאר מיני
 סיבול שיש
 בחז מים אי

אין נותנין בהם קמח ואם נתו לתוך חרדל יאכל מ
 מיר ולא ישגנו שמא יחמיץ וכשאר מיני סיבולים ב
 ביון שאינן חרים כמו חרדל וראי החמיץ וצריך לש
 לטורפו

מיר פירות אין מחמיצין
 רבו בזה הועת
 לרשי ז"ל אין חייב

על חימוצו ברת אבל חמץ נוקשא הוי ואפילו במי
 פירות לבד אסור ללוש ולר"ה ז"ל אכילו במי
 פירות עם מים מותר ללוש מליל ראשון ואילך
 ויש אסרין ללוש במי פירות עם מים אפילו מליל
 ראשון ואילך אבל קיטוף שמקטף העיסה בשעה ער
 עריבה מתירין מליל ראשון ואילך ור"ה ז"ל פירש
 דמי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל ומותר לל
 ללוש בחז מליל ראשון ואילך אבל בליל ראשון ושני
 אין יוצאין בחז ירי חיבת מצה רהוה ליה מצה עשי
 עשירה וכמי בצים הדה מכתפק רשי ז"ל אם מת
 מחמיצין ור"ת ז"ל היה מתיר ולזה הסכים ארני א. י
 ז"ל דמי פירות עם מים דרי חמץ נוקשא ואין בו
 ברת אבל ממהר להחמיץ יתיר עשאר עיסה היילכר
 אי ללוש בחז ואם לש בהם פסק בהג בר"ג דאמר
 ישרק מיר וחר"ז ז"ל פסק בחבני דאמרי יאמח
 מיר דיאכל ולזה הסכים ארני אבי ז"ל ובל מש
 משקין הוי בכלל מי פירות היילכר חיסה שנמצא בר
 בירש או ביץ ובחומץ מותר וב"ב לא גתערב בח
 בחם מים מצאתי כתוב שאם נמצאת במלת
 חיסה מלוחלחת מחמיץ כי המלח מתולדת המים
 דוא ויזי בכלל מי פירות ואינו ז"ל דהא שריא דתיקא
 במשחא ומלחא אלפ רמי מילח הוי בכלל מי פירות

אין שודין את דמורסו
 לתרנגולין אבל
 חולטין ברותחין

שאו אינו מחמיץ והגאון אסרו כל חליטה ברפריש
 לעיל כתב ר"ת ז"ל כתב הרב חבבלי מות ללוש
 לתרנגולין מורסו או קמח להאכילו מיר או יעמור
 עליהם שלא ישחו שיעור מיל ובל זמו שמנסר
 בהם או מהכבין בחז אינו בא לירי חימוץ ואין
 לסמוד על זה שאב נשתא העיסה שיעור מיל עב
 בהב אבי העזרי מעשה היו ושרו מעט מו
 מורסו ושפשו בו אווז בפסח ואסר אבא מירי בל
 האווז משום ראית ביה פירצין פירצין בעוהיה
 איתא בפ"ק העור דהרוסב דאית ביה פיליה בוליה
 אסור האשה לא השרה המרסן שתוליד צ
 בירה לבית המרחץ אבל שפה היא על בשרה יבש
 אח על פי שיש זיעה על בשרה רזיעה אינה מרמצת
 דבלבר שתזרח היטב שתעכיר כל המורסו קודם שח
 שתעטף בצונו על כן כתב לא חרי ז"ל שהאירוא אין
 דבשים בקיאות כזה ויש למונעם מלתת המורסו
 על בשרם אפילו יבש

לא

ילעוס ארם חיסו
 ויתן על גבי מכת
 מבתו מפגי שהם

מחמיצות שהרוק מחמיץ על כן הצותן שעורו
 לבחמתו ומצא בהם דיר צירד לבערם
 בתכ הר אליעזר מגרמייזא שך מלא קמח שניתו אז
 אצל החומה ובתלחלח מזיעת החומה מחמיץ היל
 חילכר אם נפל מים על קמח או בתלחלח השק יר
 יקסר הקעה ומותר ואם נפל מעט שלבאו מי

מותר לחרוך שתי
 שכלי ביהר
 ולא חיישין

שמא יצאו מים מאחת לחברתה ותחמיץ וחוה ליה

כדיסו ממנה אינו מברך עליה הילכד אל האפו מצ
 מצה אלא במוצאי שבת מפני מראית העין שאם את
 אתם איפיו אותם מערב שבת אחרים מזולתיו בניצ
 במצוה ומקילין בה אף על פי שמוותר לאפותה מע
 נערב שבת חזקו והדרו המצוה ואפו במוצאי שבת
 בזמנה ע"כ וביוצא בזה השיב ה"י יהודה בהן על
 ששאלוהו מהו לאפות מצות הצריכות בליל שני מ
 מערב יום טוב והשיב חבוכה מצוה בשעתה ויאפו
 בליל שני ורבינו האי ז"ל כתב מנהג אבותינו
 לבער החמץ מערב שבת ולאפות מצוה ולאכולה דג
 דגרו דגרו קרמונינו שלא יבואו לירי איסור ובמוצאי
 שבת אופיו מצה בתקנה ואנו אין לנו אלא מנהג א
 אבותינו לאפות מערב שבת ולא לטרוח באפוייה ב
 ביום טוב ולאחר אכילת מצה אלא זריזין מקרימין
 למצות ע"כ וארני אבי ז"ל היה מבער מלפני
 השבת ומשייר מזון שתי סעודות ואופה מצות מע"ש
 ואני ראיתי בכרצוני מהמרקרקיו שהיו אופיו כל
 מה שצריכו לביעור מקודם המועד שאם יתערב
 עמו משהו מחמץ שיתבטל קודם איסורו

ת"ד

תנח

לשון במקום כמ
 השמש וביום ה
 המעונן אפילו

תחת כל אור הרקיע אסור ולא תתקרב ללוש אצל
 פי התנור מפני חיים התנור ולא תגביה ידה מזו הפ
 הפת להתעסק בעסק אחר עד שתגמור כל הפת דל
 דלכתחילה צריך שלא יגיחנה בלא עסק אפילו דגע
 אחר וכל זמן שמתקין בו אפילו כל היום אינו מ
 מחמיץ ואם הניחום בלא עסק מהלך מיל הוי חמיץ
 ואם התחילו בשתי עיסות באחת והחמיצה
 האחת ביריע שהחמיצה גם השנייה אפילו אין רדאי
 בה סימני חמיץ ואם החמיצה ער שיש בה סדקין
 אפילו לא נתערבו סדקיה זה בזה אלא אחר הדלקת
 הגה דאחר הגה הוי חמיץ גמור והאובלו חייב כרת
 ואם אין בה סדק אלא הכטיפו פניה הוי חמיץ גמור
 צדקה והאובלו פסורה וצריכה שני בלים של
 מים אחד שמקטפת בו פירוש שסחה בו פני החרר
 זאית שמצננת בו ידיו כרי שלא תחמם העיסה
 זהרמב"ם כתב ואם היא לשה ואיפה צריכה שני בלי
 זלא ידענא למה כתב לשה ואיפה דאכל אשה שהיא ל
 לשה ק"א ואילו מים עם שאר המים שיוחצין
 בהם העריכה ושאר הבלים לא תשפכם אלא במקום
 מדרון שלא יתקבצו במקום אחר ויחמיצו לא שנא
 אם הם רב או מעט

ת"ד

תנח

עושין המצות ע
 על ידי גוי חרש
 דשוטה וקטן זה

והבי איתא בשאלתית לשה גוי לעיסה או חרש שוטה
 דק"י דלאו כגו שימיר צינהו אע"ג דאפייה ישראל בר
 דעת דעכו בה שימור בשעת אפוייה לא גפיק בה ירי
 חובתיה וכו' כתב רב בהן צדק לצאת ידי חובה כל
 בליל ראשון אינו אלא במצה שאפאה ישראל לשם מ
 מצה דבתיב ושמתם את המצות עד שתהא שימור

לשם מצה ורב האי גאון כתב מצה שאפאה גוי בפני
 ישראל על ידי שימור בהיקנה מותר לישראל לאוכל
 ובעלי מעשה וחסידים מחמירין על עצמן
 בגאונים המחמירין ולשון בעצמן ואופין כההיא
 דתנו מה דרכו של עני הוא מסיק ואשתו אופה
 לכו מצוה על כל אדם להשתדל בעשיית המצות ובא
 ובאפוייה וכו' היה נוהג ארני אבי ז"ל היה משתדל
 בהן והיה עומר על עשייתן לזרו העיסקים בהן זה
 דהיה מסייע בעדיבתן ויהא אדם רגיל לומר על כל
 פירודין שיפלו בשעה לישה ועריכה יהו בטליו כרי
 שיתבטלו קודם חיומו

ת"ד

עושין סריקין המצויירין פ"ש
 שמצויירין בפת כמין היה ועוה א
 אבל מה שעושין אותו במסרק כ
 כרי שלא יתפח מותר ורמ"ם ט"ו לשהות עליו לעשות
 במין ציור וכתב ר"ח ז"ל שלא אסרו אלא בעלי בתים
 שאין בקיאות בצוריהו ויבואו לשהות עליהו אבל גח
 צחתומיו מותרין ופ"ש ז"ל דגחתומיו מותרין
 אפילו בלא פוס דבעלי בתים אסורים אפילו ברסן
 שממהרין לעשותו וכו' כתב הרמ"ם ז"ל
 דארני אבי ז"ל היה נוטה לאסור הכל את לנחתומים
 מותר לאפות פת עבה כיום טוב פי פתיתיו גדולים
 דלא חיישינן לטיורח לא שנא ביום טוב של פסח דלא
 שנא בשאר ימים טובים דק שלא ילוש ביום טוב של
 פסח יותר משיעיר בעיסה אחת

היסק

ת"ד

התנור כתב רב
 גס-דנאי תנור
 ופרני שאופין

בו כל השנה מותר לאפות בו בפסח וספיקא של
 חיס שהסיקה מלמטה ועל גבה אין גחלים ולא של
 שלחבת ואופין בה כל השנה אסור לאפות בה בפ
 בפסח אבל חרשה לא שנא הסיקה מכפנים או בח
 בחוץ מותר ביום שהאר שולט תחתיה את על פני
 שאין השלחבת עולה על גבה מידתה רתח והפת
 צאפת מיד ואינו בא לירי חמוץ אבל צריך להסיק
 תחלה בין תנור בין בוכיא דאחר בר מדביק הפת
 אכל להרכיקן תחלה ואחר כך להסיק אסור
 והביאמר רב עמרם ז"ל בלל זה יהא בירך כל שצני
 שמסיקין תחתיו או על גביו דאחר בר מדביקין בו
 הפת אינו בא לירי חמוץ ואם מדביק ואחר בר מס
 מסיק אסור והל"יגח בתב שצריך ליזחר כשיסיקו
 שיוליך הגחלים על פני בולו ואין די לך בלהכח רב
 וכמו שדלע על ידי גחלים בר פולט על ידי גחלים
 דשהו ניצוצות מנתזות מטנו הילכד אם הסיקוהו
 כמה פעמים קודם אינו מספיק אלא אם כן ביוז לה
 לחתירו לצורך הפסח כי שמא לא הלכו הגחלים על
 בני בלו כל זמן שלא כיון לכך ויש צוהגין להטיל
 בו קרקע חרשה כרי שלא יצטרכו הסקה ומנהג יפה
 הוא ע"כ מצה שנאפה ער שאם פירסו אותה
 אין חוסין נמשכין ממנה יוצאין בה ובפחות כן
 אין יוצאין בה ויוצאין במנה האפוייה על גבי קר
 קרקע ואפוייה באילפס בלא מים ובמצח השוויה

ממיץ שגוסל מקום פיעמוני אבל תדגדלת צלוייה
 שנמצאת בה חטה פזה גראין רבריו שכל התרגולת
 אסורח לפי שכמהמכיו השכור מהמשס חטעם כב
 גבל התרגולת ואם מעשה היה בא לירי הייתי אד
 אסור כל התרגולת שבשפור שגזעות זו בזו כי עו
 חיפוך השפור גתפסט מזו לזו ובי היכי רבשאר א
 איסורין אם היה כרי ליתו טעם בכלם בולן אסודות
 חחז חמץ שהוא במשחו עב יש מתירין חטח
 שנמצאת כופץ התרגולת ברמפר כגפר גבי טומא
 וחשיכה במעולבלת ואינה מחמצת ואין גליה תורת
 אובל ויש אימרים שאין ללמוד איסור מטומא
 ולזה הסכים ארזי אבי הראש זל

אסור למר בש"ז
 למסח שגרא
 במקרוי שבת

בהמתו וצראה כאוכל קרשים בחוץ למ דוקא גמי
 או סלה שראוי לפסח אבל רש"י זל פי אמילו בשר ב
 בהמת לפי שיחיו סבורין שהקרוישו לרמי פסח וא
 ואפילו שחוט גמי וכו גזהרין באשכנז שרגילין למ
 למלוח בשר לצורך פסח וליבשו שאין מזכירין על
 עליו שם פסח אלא אומרים בשר זה ליום טוב וגרי
 מקולס פי שלם ראשו על ברעיו ועל קרבן אה על
 פי שלא פי ואמר זה לפסח אסור לעשותו ושרי לפי
 למימר הני חטי לבשחא

העושה מלאכה ב
 בערבי ש
 שבתות וי

דימים טובים מן המצחה ולפעלה אינו רואה כה סי
 סימן ברבה לעולם ובע"ב פסח מחצות ולמעלה
 אינו רואה כה סימן ברבה וגם אסור ומשמתינו לית
 וקורם חצות הלוי במנהג במקום שנחגו איסור אס
 אסור ובמקום שלא נחגו מותר וכתב אבי
 העזרי ודוקא שעושה מלאכה להשתכר אבל מהקד
 הוא בליז לשבת ויום טוב וכן פי שכותב ספרים
 לעצמו דרך לימודו מומר כל היום החולך
 ממקום שנחגו לעשות למקום שלא נחגו לעשות או
 איפכא יש לו לעשות במנהג המקום שרעתו להשת
 להשתקע שם שאם דעתו להשתקע במקום שבה שם
 ועשה במנהגם בין לקולא בין לחומרא ואם דעתו
 לחזור למקומו ינהג באנשי מקומו והל"ב בציגא
 שלא בפני אנשי המקום אשר בא שם אבל בפניהם א
 אם יש לחוש אם ישנה ממנהגם יגיה מנהג אנשי מק
 מקומו וינהג במנהגם אפילו נחגו להקל כשם אם נ
 נחגו לחמיר אפילו במקום שנחגו שלא לעשות
 כל היום אם התחיל במלאכה מאתמול והיא לצורך
 המיעד יבול לגומרה בערב המועד ופ"ת זל אש"ל
 לאהר חצות וארזי אבי זל כתב ער חצות ואם אינה
 לצורך המועד ואפילו אם התחיל בה מאתמול לא
 יגמרנה החייסין והספרים והבוכסין עושיד
 מלאכתו ער חצות אפילו במקום שנחגו שלא לעש
 והר"מ זל כתב שאפילו אילו הג לא יתחילו אלא ב
 במקום שנחגו לעשות ושאר אימניות שאנו אומרי
 והחילו מאתמול נשדוך ער חצות גמי דוקא כפ
 במקום שנחגו לעשות וארזי אבי זל כתב כסברא דא
 ראשונה מושיבין שובבין להתרגולין פי לחשיבה
 על בצים לגדל אפרוחים כיד כל היום וכשם אם ברת
 מעל הבצים שיכול לחזירה עליהם שלא יפסידו ח
 הבצים גורפין הוכל מתחת רגלי הכחמה וחזבל
 שבחצר לא יוציאנו אלא יסלקנו לצורין ואם נתרם
 בחצר יוציאנו לאשפה מוליבין ומביאין כלים
 מבית האומן כל היום אף על פי שאינם
 לצורך המועד גם בזה כתב
 הר"מ זל דוקא
 ער חצות ולא
 גראח

גריסיו במצבת
 סדשים
 הבכורות

מתעני בערב פסח והסעם זכר לגס שניצולו ממכת
 בכורות וכתב אבי העזרי שגם בכור מאם יש לו לח
 להתענות כמו שהיתה המכה גם בהם ומיהו גרול
 חבית אין צריך להתענות אע"פ שהיתה גם בהם המ
 המכה לא מהפיריניו כוליה האי והאיסתנסינו
 מתעניו כרי שיאכלו מצה לתיאכון וחכי אית בגמל
 דב ששת הוחי יתיב בתעניתא כל מעלי יומי דפסחח
 משום דאיסתגיס הוח דאי הוח אכיל ביגמא לא הוח
 מצוי אכיל בליליא

בל אים אסור לאכול פת
 גתחילת שעת עשירי
 ולגעלה כרי שיאכל

מצה לתיאכון אבל בשר ומיני תבשיל וירק שרי
 דהר"מ זל כתב אכל אוכל הוא מעט פירות או יר
 ירקות אכל לא ימלא כריסו מהם ויין מותר
 לשתות חז דב הן מעט כי הוא גורר הא"ת המאכל
 אבל קורם שעת עשירית יבול לאכול פת ומחו הפת
 שיאכל חמץ אסור מתחילת שעה חמישי ולמעלה
 ומצה גמי לא בראיתא בירושלמי האוכל מצה בערב
 פסח כבועל ארוסתו בבית חמיו הילכד לא משבת
 פת שיובל לאכול אלא מצה עשירה פי כבילועה ב
 כמי פירות בירושלמי לא אסור אלא מצה שיוצאין בה
 הלילה אבל מצה שאין יוצאין בה כלילה מותר לא
 לאבלה ער תחילה שעה עשירית ואם התחיל לאכול
 קרבן שעה עשירית ומשכה סעורתו ער הלילה פי
 דע"כ אע"ג רבשאר שבתות ויום טוב קיימא לן פורס
 מפח ומקורש בפסח צריך להפסיק סעורתו בעקירת
 שולחו דר"ח זל פסק ראה בפסח אין צריך להפסיק
 בעקירת שולחו וברבת המזון אלא פורס מפח ופ
 ומקורש על הכוכ דאינו מכיר עליו ב"פ חגפו ועבל
 ברבת המוציא ומומר סעורתו ד"א שגם ברבת חמו
 המוציא אין צריך לכרך אבל ר"ח כתב שצריך לכרך
 וכו כתב בחג ולזה הסכים ארזי אבי זל

ויהא שולחנו עידן
 מבעיד יום ב
 כרי לאכול מ

תע

מים על התבואה יבדו החיסים העליוני ויקח מהתחתונים טף שיש בו קמה וישבו עליו תרנגולין ונתלחלו מצואתם אינו מחמיץ מיהוי ירדו הבצק לחץ והשאר מותר כשר יבש שם שמויע בשעת הגשמים מחמץ מכה המים שהיתה בו חלב שבשמן על גבי חטים אינו מחמיץ דחשיב במי פירות עב מה שדימה דיעת החומץ לרוק לימר שמחמיץ היה מסתבר לאוצי אבי זל לרמותו לזיעת הארס שאינו מחמיץ וכתב עור על מה שהתיר לרדף הקמה שנפל עליו מים קולא גדולה היא זאת לעשות כך בתוך הפסת שהחמץ במשוח בי שמא יעבור עם הקמה חמץ כל זהו בנפח דראיתי מורים הלכה למעשה שיאחזו בידו כל הפחמקום המלוחלח בשק ער שיריק כל הקמה שבשק דחכי ערוך ספי עב קמה שנפל עליו דלף מים אמילו כל היום אינו בא לירי חימוץ והוא שיהא הר הרלק סודר כלי חמסס דיאפנו מיד לבשיפסס ואם הוא מסופק אם הרלק טורד אם לאו אסור

חטין שבאו כספיתו וטבעו ויש ב בחן חשש ווי

חימוץ ואין ציכר בהם לא ימכרם לגבי שמא יחזור וימכרם לישראל ביוז שאין חימוצם ציכר אלא ימכר ימכרם לישראל מעט מעט בעניין שיוכל לאובלם קורם מסח וכתב בעל העיטור אמילו אם לא הודיעו ביוז שיוכל לאובלם קורם הפסת דהלמכם זל כתב שציר לחודיעו דמסתבר כדברי ב"ה זל מרלא שרי אלא רבר מועט שאם מודיעו א אמילו טובא נמי ויא רח"ה לגוי יבול למזכרם מעט מעט שלא אסרו למזכרם לגוי אלא הרבה ביותר דאיכא למיחש שמא יחזור וימכרם לישראל כתב הר אפרים שהם אסורי אף על פי שלא נתבקעו חלעג ולגבי ליתא אינם אסורין אל אם בן נתבקעו שאני חתם דעסיק בה חילבך אינם באין לירי חימוץ שיתבקעו אבל הכא ביוז רמינח גיחי אתי לירי חימוץ חימוץ כתב בהג' חיסים שבאו בספינח אם לחות חן או שנשתנו מראיתן בירוע שהגיע עליהם מים ואסור להשחותם בפסת אלא לזבגינחו קבא קבא כי היכי דלבלגינהו קמי מיסחא אבל אם יבישותו וק דקשות ולא נשתנו מראיתו אחזקי איסורא לא פ מחזקינן דמותרין לאכול דהבי סדר דבצמח רישב מתיבת וכו' כתב חר"י אבן דבש של גוים אינ מחזיק בו איסור לומר מזוייה הוא לתת חיטין או שעוריו ונתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות דקאמר מר עוקבא הא דקאמר ונתבקעו אסורות לא בנתבקעו ממש אלא שקדכות ליבקע שאילו מניחו על פי החבית של יין וחו מתבקעות מכה ריח היין דאי רגרסי על פי חביב וחוא כלי שקלין בי קליות על האש דשמואל אמר אינם אסורות אלא אם נתבקעו ממש וכתב ר"ף זל יש פוסקין בשמואל נתבקעו ממש דיש פוסקין כמר אוקבא לחומרא דחב' לטבלינחו בעינחו אבל אם נמצאו בתכשיל ולא נתבקעו גמט ביוז דאיסור משהו רובגן אינה אוס

אסורות התכשיל אלא אם כן נתבקעו ממש כתב בספר הרוקח בעיצא דאימא מילתא ועיסתסין גוחבריא דחטין שירר ע"הו דלף ונתבקעו וחזרו ונתבשו ואין ביקועו ציכר יש לצרר הרבה לאיסור ולהיתר וחאריך בו ונסח להתיר אלא שלא רצח לטלמוך על רבדיו להתיר ואם נמצאת חיטת בעיסה או בפצח אכדוייה כתב ארני אבי זל שמותר אמילו היא בקועה שאמילו נתבקעה אינו חמץ גמ צורר אלא קרוב לחמיץ מראפר"ד יוסי סורד כחו בחומץ וחומץ צומתו דרבר ירוע שהסח קשה ואין נמחרת להחמיץ כמו העיסה ופיו שהעיסה לאח התמיצה כש החסה ולא חיישינו שמא היתה במים לפי שישראל רגילין לסמור יפה המים חשמורים וראיתי קצת גדולים שאסרו אותה מצח דאחרים יש שאסרו כל המצות ול' לי שאמילו הייתה חמץ למע למח תאסר כל המצות הא דאמר חמץ במשוח היינו דווקא על ירו כישול שמתפשט החמץ בכל הק הקרידה אבל אם בזית תלב נפל על חררה אחת דבר ירוע שאין איסור החלב מפעפע בכל החרר דאפיה לא הוי בכישול להתפשט בכל החררה א"א אוסר בדי קליפה או בדי גסילה וכש חסה אחת שא זכת בפליטתה להתפשט בכל החררה וכן כתב ח"י איעור ממיץ שאם נמצאת חיטה של כשר מליח או צלי או על מצח דתחת חותר נקום פיעפדנו לפי אימו הדעת ואם הוא בידם טוב א זרזו של כס' מותרל לשוחתן עד אחר הפסת ביוז שהאספק יט ספק רול עב מעשה שמלגו תרגולת במים חמין ומצאו אחר כך במים גרעין של חטה דאסר רביצ' א"ה חת התרגולת דשמא היתה התסה במים קודם רתיחח והחמיצה התרגולת מן המים מעשה נמצאו חיטה בקועה בולי של מים ובש"ל באותו המים תכ הכשיל והתירו התכשיל ולא אמרינן שנאסרו כל ח המים דיאסרו התכשיל ונן ההיר אבי העזרי חטין שנבלו לבור וכתב שאין מחמיצת כדאמרו תפח הפח ותלטוש בצינו אלמ' שהציון בעעכו טל מלהחמיץ וזל שאין הגרזן רומח לראיה דהחיאור דווקא בעיסה אבל חס"ה ודאי נחמצת במים ציננין בחהיא ארכא דסבעה בחישתא ועיר תניא בתוספתא שרה חטין ושעורין במים והחמיצו אסורות אלא גר להתיר מהאי טעמ' ביוז שהמי צוננין אין החיסח צוננת בהן טעם אמילו חמץ צנור שפול לבגדמו מותר המים מזה הטעם מעשה שהגעילו יוח מחומצת וכששכרו המים המחומצין ירדו לבור וא דאסרו לשתות מימיו בפסת שנתערבו מי הבור במ במים המחומצין בספר הרוקח כתב חס"ה שנמצאת בקווייה אסרה אותה וחקן שהגיסו בהתק הקרירה שמוה בקרירות אחרות בולם אסורות דכתב עור חסה שנמצאת בתרגולת מלוחה ונג' לחו עצה אחרות טאותה שנמצאת עליה אסורות כינת בתרכבה החטה וחמץ במשוח והשאר מותרות וחוא חרין אם צלו התרגולת בשמור דנמצאת חיטה על אחת מהן אותה אסורה והשאר מותרות וכתב ארני אבי זל אין דבריו נראין מה שאסר כל התרגולת ח הלוחח שמצא בתחתיה אלא באשר בתב' ר' איעור

קודם והלמבם זל כתב שהאינא און צריך
 נטילה לרוב שטיבולו במשק ועל כן לא היה מצריך
 ברכה על נטילה של טיבול הראשון וכן כתב בח זל
 ולכן כן כתב הגאון זל צריך לברך וכן כתב הר שמעיה
 בשם רש"י זל וחדושה לצאת ידי ספיק יביא עצמו לי
 לידו חיוב נטיל מצד אחר כגון שיסיר רגליו וישפסח
 ולקח ירקוח ומטבל ואוכל כדי לעשות שינוי בש
 בשביל התינוקות שישאלו כי זהו שינוי שטובליו ק
 קודם סעודה מה שאין דרך לעשות כן בשאר הימים
 ואין צורך בזית מחם וכתב רב עמרם זל שטיבול
 זה בחרוסת וכן כתב הלמבם זל ורת זל פו שמטבל
 בחימץ ולא בחרוסת לפי שהחרוסת מצותו עם המ
 המרור ואין לאכול ממנו קודם מצותו וכן היה נ
 גוחג ארני אבי זל דאפילו אין לו שאר ירקוח שגם
 טיבולו הראשון בחזרת אפילו חבי אין לטבל בחר
 בחרוסת ביון שאין בטיבול ראשון עיקר מצוה
 ולפי זל מברך אחר הטיבול בורא גפשות ולרש"י
 אין צורך לברך אחריו ולזה הסכים ארני אבי זל
 ויקח מצה האמצעית ויבצענה לשנים ויתו חציה ל
 לאחר מן המסובין לטעמה לאכילתו וצותנו אן
 אותה תחת המפה זכר למשארותם צורות בשמלות
 וחציה השני ישים אותו בין שתי המצות השלימות
 כדי עיפוג בשלימה תחילה בשינא לברך ברכת המ
 המוציא שממנה יש לו לבצוע ויגביה הקערה
 שבה המצות ויאמר הא לחמא וכו' ער מה גשתנו
 ואז יצו להסירה מעל השולחן באילו בבר אכלו כ
 כדי שישאל התינוק למה מסירין הפת ועדין לא אכ
 אכלנו וחיה לנו נמקדם עקירה השולחן ויש
 מיקרקין להוציא ממנה התבשיל בשמגביהו אותה
 משום דאמרין בשר אין צריך להגביה ואין צריך דר
 דר וקא בשא"מ פסח שהיו אבותינו אוכליו בהא ק
 קאמר שאין להגביה שלא יהא גראה באילו הקריש ב
 בהמתו מוחיים אכל במה שהגביה הקערה אינו
 גראה בזה באילו הקריש בהמתו ומזוגין מיד
 בוס שני ברי שישאל התינוק למה שותין בוס שני קו
 קודם סעודה ואם אין חכמה כן לשאל אשהו
 שואלתו ואם לאו הוא שואל את עצמו ואפילו שני
 תח הבקיאין בחלכות פסח שואלין זה לזה מה גשת
 גשתנו וכו' ומחזיר הקערה שבה המצות כדי
 שתחא לכניו בשאומר החגרה כראמרין לחם עוני ש
 שעינין ענין רברים וגם שתחא לפניו בשאומר מצה
 זו ומרור זה שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו
 פעם ארת והלילה הזה שתי פעמים ולא יאמר ח
 חייבין לטבל וגם לא יאמר שבכל הלילות אנו אוכל
 אוכלין צלי שליף ומבושל והלילה הזה כולו צלי ל
 לפי שאין לנו האינא פסח וקורא כל החגרה ער
 ונאמר לפניו חללויה ובשיגיע למצה זו צריך להח
 להגביה להראותה למסובין שתתחבב המצוה עליהו
 וכן בשיגיע למרור זה אכל בשיגיע לפסח שהיו אכר
 אכותינו אוכלין לא יגביה התבשיל באילו גראה כא
 באילו הקריש לבר וצוהגין באשכנו בשמגיע
 ער לפיכך מגביה כל אחר כוסו ואיחזו בידו ער סיום
 ברכ אשה גא' זו והבי אית בערר שוחר טוב בשמגיע
 ער לפיכך אוחז בנסו בידו בני לומר שירה על חינו

ברכת

ההלל איכא בו פלוגתא דרד
 דרבוואת ר' זבא היה מברך
 עליו שתי פעמי אחר קודם
 אכילה ואחר לאחר אכיל וכן היה ג' חג הלמבם זל
 וכן כתב רב צמח ורב האי ורב עמרם זל אבל הר"ן
 ז"ל ואבי העזרי בתבו שאין לברך עליו לפי שחז
 שחולקין אותו לשנים לפני הסעודה ולאחריה ואח
 בר היאר יברכו בידו שמפסקין באמצע וכן היה
 צוהג ארני אבי זל וכן ראוי לגשות בכל דבר שיש ספ
 ספק בכרכתו שאין לברך ברבנות אינם מעכבות
 ויש מקומות שצוהגין לקרות החלל בבית הכנסת כצ
 בציבור כליל פסח כדי שלא יצטרכו לברך עליו בש
 באעת הדורה ומה טוב ומה נעים המנהג ההוא ויש
 לו סמך ממסכת סופרים בראיתא התם הניא ר' שע
 שמעון בן יהוצר אומר שמנה עשר ימים ולילה אחד
 צומרין בהן ההלל ובגולה אחד ועשרים ימים ושני
 לילות ומצוה מן המצוה לקרא ההלל בשני לילות
 של גליות ולברך עליו ולא ימרו בגעימה ולקיים מה
 שנאמר וצוממנה שמו יחריי ובשהוא קורא בביתו א
 אין צריך לברך שכבר בירך עליו בדבים ומתחיל
 ההלל ער למעיינו מים וטברך באי אמה אשר גאלנו
 דחותם באי גאל ישראל ונאכל שם מן הזבחים ומן
 הפסחים שצריך להקרים זבת דהיינו חגיגה קודם
 הפסח שהוא צאכל על השבע וצורה לר שיק חרש וא
 ואין לומר שיהא חרשה שהוא אומר על גאולה של ע
 עתיד והיא צאמר בלשון זמר בראיתא במרדש

דשותה

ובוס שיני בתב ר'יהן זל שצריך
 לברך עליו בפה וכן כתב נסרדנאי ורב עמרם זל
 והלמבם זל ואבי העזרי זל לארני אבי זל אלא
 שאין צריך לברך בפה אלא על כוס ראשון שהוא ש
 של קידוש ועל השלישי שהוא של ברכת המזון אב
 אבל על שני ורביעי אין לברך וכן כתב רב בהן צו
 צרק ולענין ברכה אחרונה כתב ר'יהן שצריך לב
 לברך אחר השני ואחר הרביעי והקשו לדבריו למח
 יברך אחר השני והסעודה לפניו והוא פוסק היין
 שבתור הסעודה ואב היאר יברך אחריו ואבי העז
 העזרי בתב שיש לברך אחר ראשון ואחר שלישי ורב
 דרביעי ורב חנאל בתב כוס של קידוש ושלפני
 ברכת המזון בית שיש לו כוס לברך עליו ברכת המ
 המזון אין לברך עליהו על חגפן אבל על כוס וכוס
 מהאחרונות יש לברך עליו על חגפן ורב שרירא
 דרב האי כתבו שצריך לברך לפני כל אחר ואחר אבל
 ברכה אחרונה אין לברך אלא אחר אחרון וארני א
 אבי זל הסכי לברכיהם בכרכה אחרונה שאין לברך
 אלא אחר האחרון וכן כתב הר"ן זל

דשול

ידי ויקח הקערה שה
 שהמצות בה בתובה בסיר שהניחם השלימה למעלה ודפריסה
 תחתיה ויברך המוציא ויבצע מן השלימה ולא יא

תעג

תער

מיר בשתא עד ואחא אפ' דא כפית המידות יקום מש
 משם שחמצוה למחר לאכול בעביל ההינדקות שלא
 ישנו אבל לא יאכל קודם שתחשך אפ' וכשאר שב
 שבתות ויום טוב יכולין להוסיף מחול על חרש פ
 פכת שאני דזמן אבילה מצה אינו א"א בליל הרמ"א
 לפסח ויסדר שולחן יפה בכלים גאים פני
 בזה ויבין מקום מושבו שישב בהסיבה דרך חיר
 חירות ובת א"י העזרי בזמן הזה שאין רגילות בא
 בארצו להסב יושב ברבנו ואין צ"ל להסב וכשהוא
 מיסב לא יטח על גבדו ולא על פניו ולא על ימינו א
 אלא על שמאלו ופ' רש"ם מפני שצריך לאכול בימ
 בימינו ולפי זה איסור יר ימינו יסב על ימינו
 ורש"י ז"ל פ' הסעס ולפי רש"י ז"ל אפרקין קאי ברי
 שלא יקרים קנה לדשט ולפי זה אין חילוק בין איסור
 לאחר אשה אינה צריכה הסיבה ופ' רש"ם
 מפני אימת בעלה עליה ולפי זה אלמנה וגרושה ב
 בעיא הסיבה ובחג כתב מטום דלא אורח ארעא דא
 דאשה למיזגא ולפי זה כל אשה אינה צריכה הסיבה
 אשה חשוכה צריכה הסיבה בן אצל אכיו צריך
 הסיבה ואפילו הוא רבו מוכח תלמיד אצל רבו
 אין צריך הסיבה ואפילו אינו רבו מוכח אלא אם
 בז יתן לו רבו רשות השמש צריך הסיבה וכל מי ש
 שצריך הסיבה אם אבל ותשח בלא הסיבה לא יצא
 וצריך כל אדם
 לשתות ארבע בוסית על הסדר שנפרש שתאן זה א
 אחר זה שלא כסדר לא יצא ושיעור הבוס רביעית
 ומרת הבלי שיבילצו הוא כרוחב שני גורלים וכו' או
 אורכו ורחבו דגבהו כרוחב שני גורלים וחצי גורל
 דחומש גורל דאם שתה רוכו יצא דאם היין חזק צד
 צריך למוצץ ושיעורו רביעית לאחר שימצצו ואם
 שתאו חי יצא ובלבד שיהא בו רביעית וישתה רובד
 דין שלבו לכתחילה אין צריך מציגה דאיתא בירוש'
 דלכתחילה מצוה לחזר אחר יין ארום דיראה שאם
 חלבו משוכח מחארוך שהוא קודם ויין מבושל
 כתב רבינו האי שאין יוצאין בו דגבריכו עליו שהכל
 ובירושלמי יש שיצאין במבושל ובקינוריסון
 אפילו אין לו אלא מזוה שתי סעודות ומכרם ליקח
 יין לארבע בוסות אח על פי שצריך לקבל אכ"מ דה
 הצדקה דאחר גשים דאחר אנשים חייבין בהן
 ובכל המצות הנוהגות באותה לילה כגון מצה ומר
 ומכר דאם תתינוקות טוב ליתו לבל אחר בוס
 לפניו ומצוה לחלק להם קליות ואגוזים ברי
 שיראו שגוי וישאלו

מוצאי תעב

עליו ומכר תחילה ב"ח ואח"כ קידוש חיום וש
 ושהחיינו ואינו מכרד שעשה גאים לפי שעתיד לאו
 לאומרו בהגרה דאם חל בשבת אומר ויכולו ואם
 חל במוצאי שבת אומר סימן י' ה' ה' פ' יין קדוש גר
 חכרלה זמן ונוסח החפולח ברור אתה י' אחינ' מלך
 העולם המכריל בין קודש לחול ובין אור לחשך ובין
 ישראל לגויים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה ב

בין קדושת שבת לקדושת יום טוב חכר' י' דאת ים
 השביעי מששת ימי המעשה הקדושת ברלית והקר
 והקדושת את עמר ישראל בקדושתו כדור אתה י' הט
 המכריל בין קודש לקודש ושותף ברסיבה לא
 הסב צריך לשתות פעם אחרת בהסיבה ואינו מכרד
 אחריו על הגפנו ועל פרי הגפז דאם ידעה לשתות
 אפילו כמה מוסות הרשות ביוז ובתב אבי העזרי
 רק שיבויין לבו שלא יצטרך לברד פעם שנייה שא
 יהא במוסיף על חכוסות וכו' כתב הרמ"ם ז"ל
 ששאלוהו אם יכולי לברך על שיגוי יין השוב והעסי
 בליל פסח והשיב שיכולי לברך שאינו צדאח במוסל
 דק אם יברך ב"ח כמו שבירד על הארבע בוסות
 והם הולכין לשיטתו שמצריכו לברך ב"ח על כל
 בוס ונוסח הילבר מסתבר להו למימר שאם יברך יות
 יותר שנהאח במוסיף אבל לדעת ארזי אבי ז"ל ע"א
 צריך לברך ב"ח על כל בוס ובוס אין חילוק אם יב
 יברך אם לאו שאם אנו חושבין איתו במוסיף אפילו
 בלא ברכה צמי ומביאין לפגיו קערה שבת
 שלשה מצות ומורה דחידושת ושאר ירקות מאיזה ע
 מין שירצה ששני תבשילין מרוד זכר לויגדרות את
 חיייהם ואילו ירקושת שיוצאין בהן יודי חובת
 מרור חזרת ועולשין תמכה דחרחבינה ומרור ויין
 דיוצאין בעלין שלהן ובקלחן אלא שבעלין אין יוצ
 יוצאין אלא אם כן לחין דקלחחו יוצאין בין לח
 לחין בין יבשין אבל לא כבושין ושלוקי ומבושלין
 וכו' מצטרפין לבזית שהוא שיעור שלחן ועיקר
 המצוה בחזרת דאם אין לו חזרת יחזר אחר ראשו
 דאשון בפני הסדר עשנויים במשנה והחזרת
 הוא זכר לגיט שהיו אבותינו משתעבדים בו לבר
 צריך לעשותו עב כמו טיט ומרברים חמוצין זכר ל
 לעידוד דאיתא בירושלמי אית רעביר אותה עבה וא
 דאית רעביר אותה רבה זכר לדם ופ' ארזי ח"י ז"ל
 דהא דהא אית מתחילה עושין אותה עבה ואחר כך
 מרבינן אותה בחומץ ונוהגין בה ג' לין כגון קנמ
 קנמן וכדובל הרומין לתבן שהיו מגבלין בו הטיט
 ונוהגין בו תכות זכר לתחת התפוח ער"ת'
 דיתן בה אגוזים דבתיב אלגות אגוז ירדתי ותאניה
 דבתיב התאניה חנוטה פגיה דיתדעור בקערה שגי
 תבשילין אחר זכר לפסח ואחר זכר לח' יגה מאיזה
 מין שירצה ונהגו בכשר דביצה ונהגו ליקח זרוע
 זכר לזרוע גטויח וי' בשפסח במוצאי שבת שאין
 ליקח אלא תבשיל אחר זכר לפסח ולא השני שהוא ב
 כנגד החגיגה לפי שאין לא היתה חגיגה באה עם הם
 הפסח שאינה רוחה שבת דח"פ ל' כתב שאין
 לחוש ביוז שאינו א"א זכר בער"מ וארבה המדקדק
 בזה גראה שעושה איתו כמין קרשים ממש וכו'
 בתב ב"ח ז"ל אל ישנה ארס ואין צריך להביא מבל
 אילו לפני כל אחר דאח"כ אלא לפני בעל הבית והוא
 יחלק לבולם ונדטל יריו לצורך סיביל וא"א
 דכל שסיבולו במשקה צריך גטילה ומכרד י' ז'
 ולא יסול קודם הקדוש כי לקדוש אין צריך גטילה
 ומי מי שרגיל ליסול כל ימות השנה קודם הקדוש
 ולא חשיב הקדוש הפסחה מפני שהוא צורך סעודת
 שהרי אסור לאכול ער שי' קדוש עם עתה יכול ליסול ק

השמורה תחת המפה באחרונה זכר לפסח הנאכל ע
 על חשבון ויאכלנו בהסיבה ולא יכרד עליו ויהא
 צהיר לאוכלו קודם חצות ויש אומרים שצריך למכר
 במרור ולאכול בחצות ולאכול אחריו בזית מצח
 לברך וארני אבי זל כתב שאין צריך אלא בזית אחר
 לברך ואם שפח ולא אכל עד שג' יריו לברך או שאמ
 חב לן וזיכרו או אפי' בירך כבר וזכר קודם שפירך
 בפה בת אבי העזרי שיטול ויברך המוציא ויאכלנו
 ואם לא נזכר ער לאחר בפה לא יאכל פעם אחרת ע
 מפני שהיה צריך לברך בפה על הכוס אחר שיברך ב
 ברכת המזון שנית ונמצא מרבה בכוסות וזכרי האי
 ונמצא בראי חם מצות פי בלהפת שלגז לסמור עליה
 פי בולם שמורות מצעה לישח ובה זל כתב שאין
 צריך לחזור כלל ונמצא כנזית שאכל בראשונה אחר
 על פי שאכל דבר אחר אחריו וארני אבי זל הסכים
 לסברא ראשונה וה"ל זל אמר אע"ג דאמר חב
 ונצריך יכול לאכול בלא ברכה אע"ג דבעלמא חשיב
 סילוק שאני הפא כיון דאפיקדמו מצוה דרמא דחמם
 עלן אנבא למימר אחבא דרמנז סמבינו ולג לארני
 אבי זל

דאחר

שאב אפיקדמו
 איז לאכול שו
 שום דבר רת

תע

דחנז איז מפסידיו אחר הפסח אפיקדמו פי מי שח
 שהתחילו לאכול הפסח לא יעקרו ממקדמו לאכול
 במקום אחר דאפיקדמו היא לנו במקום הפסח
 חילקד מי שהתחילו לאכול לא יעקרו ממקדמו ול
 ו' לא יאכלו אחריו שום דבר אפילו באותו מקום
 ואם לאחר שהתחילו לאכול ישנו כל בני החבורה ח
 חשוב בהסית' דעת ולא יאכלו עוד ממנו אפילו באז
 באותו מקום דח' דב' במקום אחר אבל אם ישנו
 מקצתו אם לא נשתקעו בשינה אלא נתנוממו מע
 מעט לא חשיב סילוק וזוהריו לאכול עוד ממנו
 דאפילו אותם שנתנוממו אבל אם נשתקעו בשינה
 חשיב סילוק ולא יאכלו אותם שישנו דהרי זל כתב
 דוקא בישנו בולם יש חילוק בין ישנו לנתנוממו
 דנתנוממו יאכלו ישנו לא יאכלו אבל ישנו קצתם א
 אפילו קבע יאכלו וכן כתב הרמב"ם זל וארני אבי
 זל כתב בסברא ראשונה

דאחר

בר מוזגין ד
 לו כוס שלי
 שלישי ומברך

תע

עליו ברכת רמיוז ולברך בפה ושתהו בהסיבה
 ולא יכרד אחריו לדעת ארני אבי זל ואם שותהו ב
 בלא הסבה צריך לשתית פעם אחרת בהסבה ולא יש
 ישתה יין בינו ובין כוס רביעי ומצוה לחזר אחר
 דימון ורבי איהמר במדרשת תלים הקוראים את הח
 החלל צריך שיהו שלשה שיחא אחר אומר לשנים הו
 הודו וכתב ארני אבי זל ולא נהגו כן דאי מש
 משום הדרו לומר בשלשה ברו באשתו
 ובניו שהגיעו
 לחציר

ביס

רביעי נזמר ע
 עליו את ההלל
 ומתחיל לא לנו

תע

לא לנו בלא ברכה ונזמר ואמר עליו ברכת השיר
 ופליגי מאי ברכת השיר רב יחידה אמר יהללך ותר
 וחותם מלך מחולל בתושבחות ר' יוחנן אמר
 נשמת כל חי וחותם ביסתבח וכתב ר' זל רמנהגא
 בירב יחודה ור' ש"ס כתב ביוו ולא איתמר חילבתא
 לא כמר ולא כמר עכרינו בתרווייהו וחותמיו בהלל
 באי מלך מחולל בתושבחות דאמר הלל הגדול ונש
 נשמת וחותם שנית באי מלך מהולל בתושבחות ב
 בהלל הגדול ובהלל גדול קיימא לן ברב יהודה
 דאמר שהוא מחודד ל' ער על גהרות בכל שהם כו' ב
 ביל נולם חסרו וזהו חיים כחו לא היה חותם
 ביהללך באי זכ' אלא היה אומר ער כי מעולם וער
 עולם אתה א והיה אומר הלל הגדול ונשמת וחת
 בילמה יחתום שני פעמים בעציו אחר וכן היחוד
 צוהג ארני אבי זל ושותח כוס רביעי בהסבה בלא
 ברכה ומברך אחריו על הגפז ואם שותהו בלא הס
 הסיבה צריך לשתית פעם אחרת בהסיבה ומברך ל
 לפניו בפה לפי שהסיח דעתו מלשתית עור

ביס

חמישי לא הוזכר לפ
 ר' י"ב"ם ואיז לעשותו
 ולברך פירש שאומר

תפ

הלל הגדול על כוס רביעי וכן יראה מרבני רבינו ח
 האי שגשאל מלפניו אשכחז לרב סעריא שאמר מי ש
 שרוצה לשתות כוס חמישי אמר עליו הלל הגדול וי
 דיניה יהללך ויאמר לאחריו אבל עכשיו באו התל
 התלמידים ואמרו שעל כל כוס זכוס צריך ברכה לא
 לאחריו כמו לפניו ויאמר יהללך אחר ההלל וחת
 מלך מהולל בתושבחות ושתה כוס חמישי ואומר
 עליו הלל הגדול וחותם נשמת כל חי הבוחה בשירו
 דב' דהשיב דבריו רב סעריא כד הוא ומנהג
 יפה הוא אבל אנו לא נהגנו בכוס חמישי על עיקר
 דהני תח' מברכיו אחר אחר ההלל ואחר אחר הלל ח
 הגדול רב סעריא ודי לכז ערופא מרלחון ולא א
 אמור רבנו שתי ברכות ע"ב והעולם נהגו כן
 לעשות רשות וכן כתב רב יוסח טוב עלם שאם
 היא תאכ לשתות יעשה ביס חמישי וכן כתב רב שר
 שלום כוס חמישי רשות אם רצה לשתות ישתה דאז
 ואמר עליו יהללך וכן שרר כחו רב צוק ורבינו
 משה וכן כתב רב עמרם זל יראה מרעתם מי
 שרוצה לעשותו חותם ביהללך אחר ההלל דאמר
 על החמישי נשמת וחותם ובינו ראיבא פלוגתא רר
 דרבנותא טוב למעט בכרכיות ומי שירצה לעשותו
 לא יחתים אחר ההלל דאמר עליו הלל הגדול ונש
 נשמת וחתום וכן כתב הר"י ג' זל וארני אבי
 זל כתב יראה מדבריו רב יוסח טוב עלם שאסור לשת
 לשתות אחר ארבע כוסות וכן כתב ר' זל בתר ד
 דאבל כל מגרני ופירי אהלו בסדח כזית מצה רמוגס
 ולא טעמיו בתר הבי בלום כר מכסא דברכת מזונא
 וכסא דהלילא ומאן דצחי לית ליה דשותא למשת
 חמרא אלא מיא וכן כתבו כל הגאונים זל

יאכל עד שיברך על הפרוסה על אכילת מצה ויאכל
 משניהם ביחד בזית מבל אחת ואם אינו יכול לאכול
 שני הזתים ביחד יאכל של המוציא תחילה ואחר כך
 של אכילת מצה וענפי שיש מי שאומר שמברך
 על הפרוסה המוציא ועל השלימה על אכילת מצה ל
 לבך הרוצה לצאת ידי שניהם יאחזו שתיזן בידו ויב
 דיברך המוציא ועל אכילת מצה מיד זה אחר זה ואם
 ואחר כך יבצע משתיזן ביחד ויאכל בהסיבה ואם
 לא היסב לא יוצא וצריך לאמול פעם אחרת בהסיבה
 כתב רב עמרם ז"ל המוציא דיטבל בחרוסת
 ויאכל וכן כתב הרמב"ם ז"ל ואינו יודע טיבול זה ב
 בחרוסת למה אי משום מצה שאין בה מלח וצריך
 בשש ליטבל במלח וכן הוא לשון תירושלמי וטמיש
 ליה במלחא ועוד הקשה בעל המנחה לרוביהם ש
 שמצה היא זכר לחירות וחרוסת היא זכר לטיס זה
 והיאך יתחברו זה עם זה ועוד מצה דאורייתא ות
 בחרוסת רבנן ואתי חרוסת רבנן ומכיל מצה ראו
 דאורייתא ואחר כך יקח בזית ממידו וישקענו כן
 בולו בחרוסת ולא ישהנו בתוכו שלא יתכשל טעם מ
 מרירותו ומטעם זה כתב הר"ם וצ"ל שצריך לגער זה
 חרוסת מעליו שלא יתכשל טעמו ויברך על
 אכילת מרור ויאכלו בלא הסיבה ולא יברך עליו בל
 הארמה ופ"ר ש"ם לפי שנפטר בברכת בל הארמה
 שבירך על הירקות בטיבול ראשון ולכך אמר שאין
 לברך אחר טיבול ראשון בורא גפשות רבות ור"י ז"ל
 אמר שצריך לברך אחריו בורא גפשות רבות ומה ש
 שאין צריך לברך על המרור בל הארמה לפי שחשוב
 בדברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה
 ואינו אבי זל הסכים לרברי ד"ש"ם ואין מברכין
 על החרוסת אף על פי שהיא מצה לפי שהיא טפל
 למרור ואם אין לו ירקות לטיבול ראשון אלא
 מרור יברך עליו בטיבול ראשון בל הארמה ועל א
 אכילת מרור ובטיבול שני יטבלנו בחרוסת ויאבלנו
 בלא ברכה וטוב לחזר אחר שאר ירקות ואחר
 כך צוטל מצה שלישיית ובוצע ממנה ובורכו על המ
 המרור ואוכל ביחד זכר למקדש בחילול שהיה בורכ
 פסח מצה ומרור ואוכל וכתב אבי העזרי שאין
 לטובלן בחרוסת ושני טיבוליו מצינו בזמן הזה רה
 דרגילין למיעבר בהילל ג לא מצינו דרבינו
 שמעיה בשם ר"ש ז"ל כתב שצריך לטובלו בחרוסת
 וכן כתב אדני אבי ז"ל וטובלו בחרוסת שבר היה ח
 הלל עושה אוכל פסח מצה ומרור וטובלו בחרוסת
 בתב אחי הר"י ז"ל מספ"ק לי בבריכה אי בעיא הסיבה
 ביון ומרור לא בעי הסיבה ובעל המנחה כתב
 דבעיא הסיבה בעבור המצה הבאה זכר לחירות
 וכתב עור הרוצה לקיים מצוה זו המדובר לא ישי
 וישח ער שיעשה בריכה בהילל כרי שתעלה לו ברבת
 מצה ומרור לבריכה רחלל והא משום רלא איתמר ה
 חילבת לא במר ולא במר עבריגן לחומרא בתדוייח
 חז לעניין ברבא צרביגן למיעבר שיעלו שגיח
 ובשיתת חולין צריך ליזהר אבל טול ברור לא חויה
 הפסק בלע מצה ולא לעכה יצא דמקרי שפיר
 אכילה בלע מרור לא יצא דטעם מרור בעיגן ואמ
 בלע מצה ומרור באחר אמילג חבי ירי מצה יצא ירי

מרור לא יצא כ"כ בס"ב אף ירי מצה לא יצא
 אכלו בלא כוונה יצא כתב הרמב"ם ז"ל היה גבפה
 דאכל מצה בשעת חליו לא יצא ואינו יודע אם הוא פ
 פוסק ומצות צריכות כוונה או אמילו למד אי צר
 צריכות כוונה מורה דבי האי גוונ לא יצא וכתב
 בתב ומצות צריכות כוונה וכן כתב אדני אבי ז"ל
 אכלו חציו פי חצי חצי זית ביחד יצא ובלכך שלא
 ישחה בין אכילה לאכילה כרי אכילת פרס פי שיעור
 אכילת ד ביצים אין חיוב אכילה מצה אלא בליל
 ראשון אבל מכאן דאילך אם ירצה לאכול רבו אחר
 הרשות בידו רק שלא יאכל חמץ ואפילו בליל ראשון
 יוצא בכדית כתב ר"ח ז"ל שאין צריך אלא שתי
 מצות אחת פרוסה לשנים ומברך על חציה המוציא
 ועל אכילת מצה וחציה השני לאפיקומן דחשלימ
 לבריכה וכן כתב קצת הא"ינים דבחילוק מצהנים
 בתכו אנשי בבל בשחל פסח בשנת מציח פרוסה בי
 בין שתי השלימות ובשחל בחול מביא פרוסה
 ושלימה ומברך עליה שתי ברכות ואנשי ארץ
 ישראל בין בחול בין בשבת מציחין פרוסה על השל
 השלימה ומברך על הפרוסה שתי ברכות וכן חז
 חילק כחג שכתב דהיבא ומקלע פיסח בלילי שנתא
 בוצע על תרתין ופרוסה והתוס' כתבו שצריך
 לעשות ג' ברכות וכן כתב רב עמרם ז"ל ולוח
 הסכים אדני אבי ז"ל וכתב וגוהגין באשכנז
 וצרפת לעשותו מעשרון זכר ללחמי תורה שחיוצא
 מבית האסורין מביא תורה והתורה באה שלשה מי
 מיגין של מצה חלות ריקין ורביכה ובל מין היה
 בהן שלשה עשרון ושליש ובל מין היו עושין עשרה
 חלות חרי שהגיע לבל שלשה חלות עשרון אחר דע
 ועל כן עושין שלשתן מעשרון ועושין בהן
 סימנן לירע איזו ראשונה ואיזו שנייה ואיזו שלי
 שלישיית ברר שהיו עושין בקדשות שתודמין בהן
 הלשכה שחיו בותבין בהן א"ב לירע איזו גתרמה ד
 ראשונה שממנה לוקחין תחילה חכא נמי עושין
 מצוה ראשונה באותה שגישית ראשונה הילכך מב
 מברכין על הראשונה המוציא ועל השנייה על אכ
 אכילת מצה ומהשלישית בריכה ואם קחליק אחת
 בחבירתה לא עיבב

ואוכלין

בל צד צרכם

תעה

במקום

שגוהגין לאכול צלי אוכלין ובמקום שאין גוהגין אלא
 אין אוכלין דגרי מקדלס פי שלם ראשו על ברעיו דע
 ועל קרבן אסור בבל מקום ובירושלמי קאמר רא
 דאפילו בשר עגל ועוף בל רבר שסעון שחיטה אסור
 בצלי כתב אבי העזרי דאיתי בני אדם שאוכלין
 בשר עוף צלי בלילי פסחים ואין חילוק בראיתא
 בירושלמי וראי מבושל מנחה בשר הוא במקום שנחגו
 שלא לאכול צלי ואשכנז מקום שנחגו של לאכול קוא

דאחר

תיעו

זמר כל השעו הסעודה אכב אוכלין ממנו

שמים לבטלה וכו' כתב הר"י ג'ז"ל ואימרו דאח
ברכת המזון יכול לברך כדרי לחוציאם בי חיבי ובר
ברכת הלחם של מצה מוציאם כיון דהוא הדבה ה
דבא גמי בכרכת המזון כיון שתקנו ארבע כוסות
ואחר מהם ברכת המזון הוי גמי חוב' כמו שבתבתי
בשם אדני אבי ז"ל על סיבול של שאר ירקות

אמר

שבועה שלא
שלא אוכל מצ
מצה שתת אס

אסור לאכול מצה בליל פסח נשבע שלא אוכל מצה
ליל פסח לוקח ואוכל מצה בליל פסח

סדר

בדרך קצרה ל
לפי שבתבתי
חסדר ברעות

שונות אסורנו על דעת אדני אבי ז"ל למען ירוץ הקד
הקדרא בו יתן לפני כל אחר ואחר כוס של
דביעית אנשים נשים וטף ויקרש מיר קורם נסיל
יק' יין קרוש זמן ואם הוא שבת
אומר תחילה ויבדל ואם הוא מוצאי שבת אימ' **א**
לק' יין קרוש צר הכולה זמן וישתה דביעית א
או רובו בהסיבת שמאל ולא יברך אחריו ויכול
לשתות בין כוס ראשון לשני אפילו כמה פעמים
ואם לא חשב צריך לשתות פנים אחרת בהסיבת
והסיבה ימין ופ' קרן לא הוי הסבה ואשה חסד
חשובה בעי הסיבה וכו' אצל אביו ואפילו הוא רבו
וחתלמיר לפני רבו אין צריך אפילו אינו רבו
מוכח אלא א"כ יתן לו רבו דשות ושמע צ
צ"ד חסכה ויביאו לפניו קערה שיש בה ג' מצות סר
סדורות זו על זו דמרור ושאר ירקות ושני חבש
תבשילין ודוע של טלה וביצה בין אם פסח בשבת
בין אם הוא כחול ונדטל ירין ומברך ענ' **א**
ולוקח פחות מבזית משאר ירקות ויברך
עליו כ' הארמה וטובלו בחומץ ולא בח' דסת ואי
ואינו מברך עליו כדרא נפשות רבות ובוצע
מצה אמצעית מן הג' לשנים ונותן חציו תחת המג
לאפיקומו וחצי השני ישים בין שתי השלימות
ויגביה הקערה ויאמר הא לחמא עניא וב
דכול ער מה נשתנה ואין צריך להסיר נמצה שתי
הבשילין ומסיר קערה מן השולחן באילו בבר
אכלו דמוזג כוס שני ומחזיר הקערה לפניו וי
ויאמ' מה נשתנה וכשיגיע למצה זו יגביהנה וכו'
למרור זה ולא יגביה התבשיל כשיגיע לפסח
שחיו אבותינו אוכלין וכשיגיע ער לפיכך יגביה הב
כוסו בידו ער סוף גאל ישראל וקדרא ההלל
עד למעינו מים ואינו מברך לפניו ואומר ב' אי אש
אשר גאלנו וחיותם ב' אי גאל ישראל ושותה כוס
שני בהסבה ואינו מברך לפניו ולא לאחריו
ונטל ירין ומברך ענ' ויקח הקערה שיש בה ש
שתי מצות שלימות ופרוסה ביניהם וישים ידו עלי
עליהם ויברך המוציא ולא יבצע ויברך על אכיל
מצה ויבצע מן השלימה העליונה ומן הפרוס
מאחת בזית מעל אחת ויאכלם ביחד בהסבת ואם

אכל שלא בהסיבה צריך לאכל מעט אחרת בהסיבה
ואם אינו יכול לאוכלם ביחד יאכל תחי

תחילה של המוציא ואחר כך של אכילת מצה
ויקח בזית מערור ויסכלנו כולו בחרוסת ולא ישח
ישהנו בתוכו ויברך על אכילת מרור ולא יברך כ' **א**
הארמה ויאכלנו בלא הסיבה ואם לא היה לו ש
שאר ירקות אלא מרור כסיבול ראשון מברך עליו ב
כ' הארמה ועל אכילת מרור ואוכל ובסיבול שני
טובל בחרוסת ואוכל בלא ברכה ולוקח בזית
מצה השלישית וברך בכזית מערור וטבלו בחרוסת
ואכלו בלא ברכה זכר למקדש בהלל ויש
מצדיבין הסיבה גם לזאת ונזמר סעודתו ובאחריו
בזית מאפיקומו בהסבה קדום חנות ואחריו לא
יאכל ולא ישתה יין זולתי הכוסות שהם חובב ואם
שכח מלאבלו ער שנטל ירין לברך או אמר חב לך דג
דציבור יסול ירין ויברך המוציא ויאכלנו

ואם לא נזכר ער שכיר ברכת המזון ויברך כדרא פ
צרי הגמ' לא יאכלנו עור ואם הוא רגיל כמים
אחרונים יסול ירין ולא יברך עליהם ויריח כוס
של ברכת הפנים וישטפנו בחוץ וימלאנו ויאחזנו ב
בימין ויברך בלא הסיבה ואומר יעלה ויבא
בבונה ירושלים ואם שבת דינו מפרש למעלה כחי
בהילכות סעודה ויברך ג' וישתה בהסיבת
ולא יברך אחריו ואם שתה בלא הסיבה צ"ד לשת
פעם אחרת בהסיבה ולא ישחה בין שלישי לב
לרביעי יין ומתחיל לא לכו בלא ברכה והגמ' ההלל
דאימר יחלוק דאינו חיתם וכשיגיע ימ' עלם ועד
עולם אתה א יאמר הלל הגדול ונשמת כל חי וחד
וחיות מלך מחולל בתושבתית ושותה בהסיבה ב
בלא ברכה ומברך אחריו על הגטו ואם שתה ב' א
הסיבה ישחה פעם אחרת בהסיבה וצ"ד לברך
לפניו וא"כ כד לא ישתה אלא מים ואם ירצה לשתות
כוס חמישי לא יחיתם ביחלוקר שאחר ההלל ואומר
הלל הגדול ונשמת כל חי וחותה בידו אתה י מלך
מהולל והגמ' ושותה ב' חמישי בלא ברכה ולאחריו
יברך

סדר היום תפ

בשני ימים הראשונים ערבית שחרית ומצהח יתמלל
שלשה ראשונות ושלשה אחרונות וקדושת חינום בא
באמצע אתה כחיתנו וכול' ותתן לנו י' אחינו את ח
תג המצות הזה זמן חירותינו ואומר יעלה ויבא זה
דחשיאנו וחיותם מקדש ישראל וחזמנים ואם
הל בשבת אומר את יום המנוח הזה ואת יום חג המ
המצות הזה וחיותם מקדש חשבת ישראל וחזמנים
בתב בעל חמנהיג בשחל בשבת אין אומרים ב' כח מ
מעיו שבע שנתקנה בשכיל המאחרין בבית הבנסת
שלא יזיקו המזיקין ובליל פסח אין צריך דליל ש
שימורים הוא ונזחגין באשכנז שאין ש' **א**
מקדש בבית הבנסת לפי שאין עני שבישר
שאינו לו ארבע כוסות וחוא
מקדש בביתו

והיה מצל הא דהא לא קאמ' אלא איך מפסידת אחד
הפסח אפוקרמו והיינו שלא לאכיל אבל למשתי שרי
ומנה כשש הדא שלא לשתות יין ופי' ה' יונה
שעם למנהג לפי שחייב אדם לעסוק כל הלילה בה
בהלכות הפסח וביציאת מצרים ולספר בנסים ונפ
ונפלאות שעשה ה' לראבותינו ער שתחטפנו שי
שינה ואם ישתה ישתכר והבי איתא בתוספתא חייב
אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים כל הל
חלילה דזח ששנינו מעשה בר' אליעזר דא' יהושוע
שהיו נוספים ביציאת מצרים כל הלילה

כתב

היה זל מאז ד

תפס

דלית ליה אלא

בזית מצח ומ

רמינסרא אכיל בריש' ולא מינסר ומברך עליה המד
המוציא ולבסוף מברך על כזית רמינסר לאכול מצ
מצח ואכיל ומברך אמרור ואכיל וחרר בריך מצח ד
דמרור ואכיל בלא ברכה ותמה עליו ארצי אבי זל
לפי סברתו שאוכל בזית רמינסר לבסוף היאך יעשה
ברובה אחר שיאכל בזית רמינסר ויאכל שאינו שמור
אחריו ויבטל סעם מצח דיותר מסתבר לפי סברתו
להגות הבריכה שאינה אלא זכר למקדש עמה שיבט
סעם מצח בפניו וכן בת ה'ו' שיאכל בזית רמינסר
באחרונה ויברך עליו על אכילת מצח ולא יאכל את
אחריו בלום וכן זל כתב שיאכל פיר' ולא מינסר
ויברך עליו המוציא ועל אכילת מצח ויאכל רמינסר
בסוף בלא ברכה וארצי אבי זל כתב שיאכל מיר בזית
דמינסר ברי' שיאכל מצח לתיאבון ויברך עליו המ
המוציא ועל אכילת מצח ואינו תושש אם יאכל בס
בסוף ולא מינסר

כתב

היה זל מאז דל

תפס

דלית ליה חמרא

בליל הפסח מ

מקדש אריפתא והיבי עביר שרי פי מברך המוציא
וכצע לדיפתא ומנה ידוה עליוה ער דגמר קדושא ד
ומברך לאכול מצח ואכיל והרר אכיל שאר ירקי
ועוקר לפתורא ואומד מה צשתנה וכל החגרה ער הא
צאל ישראל ומברך אמרור ואכיל והרר בריך מצח ד
דמרור ואכיל בלא ברכה והרר' ג' זל כתב שאינו
מברך בשעה קדוש אלא המוציא וגומר הקדוש ואוכ
ומטבל ירקות בחרוסת וגומר החגרה ואחר כך מב
מברך על אכילת מצח ועל אכילת מרור וכן זל כת
שמיר בקדוש אחר שבירך המוציא יברך על אכילת מ
מצח וגומר הקדוש ואוכל ובין שאכל מצח אוכל
מרור מיר שאין להפסיק בין אכילת מצח לאכילת
מרור עב' ואילא רמיסתפיגא הוינא אמרי שיסבל
בירקי מיר בלא קדוש ואחר כך יסוד החגרה והחלל
ער למעיינו מים ויקדש ויברך המוציא וגומר הק
הקידוש ויברך על אכילת מצח ויאכל ואחר כך מר
מרור בסדר שאם יקדש מיר צריך לאכול מצח מיר
ולברך עליו ומרור אחריה מיר שאין להפסיק בין
מצח ומרור וגמזא משנה כל הסדר ועור אם
מקדש מיר וגמזא שאכיל' טיבול הראשון הוא אחר

המוציא ואת באן הבירה לתינוקות הילכך מוסב
לסעוד קדום הקידוש לקיים המצוח בסדר ממה ש
שישנבל הסדר וכן יראה רעת רב גס' דגאי שכח דאם
אין לו יין סורר הלל והגדת על הפת ממה צשתנה
וזוהתם ומברך המוציא ולאכול מצח וגומר סעודתו
כתב בה זל מי שאין לו יין עבר אדרבנן
דאמרינן ולא יפחתו לו מארבע בוסות וצריך למכור
מח שיס לו ולקיים מצות חז' ולא יסמור על חמת
שאם קיים בוס אחר צריך לקיים ג' לבז ומכור מח
שיס לו ולחוציא חוצאות ער שיחא לו יין או צימיק'
כמו שארם צריך לחזר אחר לולב ואתרוג ורב
יוסף בר רב רב האי כתב מי שאין לו יין מקדש על
הפת בלילי שבתות דומים טובים חדץ מלילי פסח
שהרי אזל ולא יפחתו מארבע בוסות

כתב

היה זל מאז ד

תפס

דבעי לבדוקי ב

בתרי או בתלת

בתי חיבי עביר מברך ברישא בבית דל' יח ואכיל כל
מח צריך ומברך ברכת המזון וחרר מברך בכל
חר וחר בביתיה ושתו אינהו בסא דקדושה וראגרת
ואכלי ירקי ומצח ואינהו לא אכיל השתיל' בחריהו ד
דשביק להו למיגמר סעודותיהו ומברכי אינהו ברכ'
המזון וחרר אזיל לביתא אחרינא ועביר חבי אעב'
דבביבת חנהנין ק'ל שאינו יכול לברך לאחרים א
אלא אם כז נהגה עמחם שאני ברכת הלחם של מצח
וקידוש היום שהם חובב הילכך יכול לברך לח' צי'
אחרים ואח על פי שאינו נהגה וחרר אזיל לביתיה
וגמיר הלילא דשתי בסא רהלילא דאי בעי לאקדומי
להגך בתי ברישא בריך להו ולא אכיל ולא סעים מי
מירי וחרר אזיל לביתיה וקדש שפיר דמי אם ירצח
דאם ירצח יגמור הכל בכיתו ואחר כך ילך ויקדש כב
בבתים אחרים ויקדש להם ולא יאכל וישתח עמחם
וכתב בה זל מסתבוא דלא מצי מברך ב' הארמח' א
אשאר ירקי ביון שאינו סועס עמהם שלא אמרו את
בבבת הלחם של מצח וצריך למעבר ברכ' חסוא ד
דמברך בחזרת ב' הארמח' ולאכול מרור וכי מטי ל
למרור אכיל בלא ברכה ול' לארצי אבי זל דכידו רת
דתקנת חכמים היא משום הבירה לתינוקות הוי
בברכת מצח ויבול להוציאם אף על פי שאינו סועס
מה שכתב היה זל ומברכי אינהו ברכת המזון
הרי תקנה ליורעים ברכת המזון דאם אינם יודעים
בת רב עמרים זל שאין תקנה לחוציאם שאם מברך
להם ברכת המזון תו לא מצי למשתי בביתיה ברכת
המזון וכן כתב רב כחז צדק שאם אינם יודעים
ברכת המזון אסור לקדש כי אם בבית אחד דאם ק
קדש בשני בתים הוי מוציא שם שמים לבטלח דלי
וליבא למימר אף על פי שבירך ברכת המזון יאכל
ערין מצח בבית אחר ומברך ברכת המזון דאטו אי
איניש דבעי למיבול תרי זימניה בלילא מצי אכיל רב
ובלבד שיאכל בזית מצח באחרונה וארצי אבי זל
אמ' ראפילו אם אינם יודעים ברכת המזון יש תקנה
להקרותו מלח במלח בקטן שמקרא את ההלל שעו
שעגין אחרינו מה שהווא אימר ואין באו מוציא ש

מטעמים אצל במוטא אמרים וחתה לצד מיעוים
 לשמחה את יום חג פלוגי הזה את יום מקראי קדש
 הזה ויש מקראי קדש ואין אמרים מקראי קדש
 ואין זה מקראי קדש ואינו יודע מה חילוק
 בין יעלה ויבא שבעכורה וכיון מוסח ובאשכנז
 אין אמרים מקראי קדש בלל לא ביום טוב ולא ב
 בחול המועד והכי מסתבר דמאי שנא לחזבי מקראי
 קדש טפי מאיסור מצאפה ושאר כל חלבותיו וכיון
 שהזביר חג פלוגי חבל בכלל בלל ה ימים ש
 של חול המועד ושני ימים אהרונים של יום אין זה
 גומרון והלל אלא קורין ומרלגין כאשר כתב בחלבות
 ומוציאין בכל יום שני ספרים וקורין
 ביום ראשון של חולו חמועד ג פירש בא אל פרש
 מקראי קדש ער סוף סדרא ובשני קורא רביעי בקר
 מקראות המוספין בפר פנחס ומתחיל והקרבנות
 ער סוף פירש ביום השני קורין ג
 בפר משפטים מאם כסף תלוח ער לא תבשל גרי בת
 בחלב אמר והרביעי במי אהמול וכו' בכל ימי ת
 חולו המועד ביום ג קורין בני תשא
 בפרש ער לא תבשל גרי ביום ד קר
 קורין ג בכחעלתך מוירכר ה אל משה במדבר סיני ע
 ער ולאזרח הארץ בה שהוא ז של פסח והוא יט
 סדר התפילה בשני ימים ראשונים אלא שרב עמרם
 זל פסק שבתפילת מוסף מוסף על הפסוקים של ו
 והקרבנות וביום הזה מקראי קדש דומ' אין זהגין
 וקראוין בליל שביעי על היון דא
 ואין אמרים זמן וקורין ה בפר בשלח מדיש ס
 פירא ער רפאך והמפטיר קורא והקרבנות במ
 זמן בחול המועד ומפטיר בשמואל דירכר רור ע
 ער סוף השירה ביט אחרון קורין ה
 בפרשת ראה כל הכבוד ער סוף הסדר ואם תל
 בשבת מתחילין עשר תעשר והמפטיר קורא בשאר
 המועד ומפטיר בישעיה עור היום ער צהלי
 ורזני שבת שחלה בחול המועד ערבית שהיית
 ומנחה מהתלל ברבנו של שבת ואומ' הזכרה ברצה
 ובמוסח מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר
 קדושה היום באמצע וחותם בשניהם וקורין שביעי
 מראה אתה אומר אלי ער בחלב אמר והמפטיר
 קורא והקרבנות ומפטיר ביהזקא היתה עלי ער סו
 סוף הענין וחבי אער רב האי שמעתי מפי
 חכמים כי תחייית המתים עתידה להיות בנישו וכו'
 וצחת גוג גוגה בתשרי ומשום חבי בניסן מפטיר
 העצמות היבשות וכתשרי ביום בא גוג סימן
 הפרשיות משר תורא קדש בבספא פסל במדברא
 שלה בוכרא פי משבו שור או בשב קדש לי
 אם כסף תלוח פסל לך במדבר סיני ויחי בשלח
 כל הכבוד וזה לא ישתנה אלא בשלח פסח כיום
 חמישי אבל אם תל ביום שביעי או ביום ראשון אין
 שבת בחיל המועד ובשיבא ביום שלישי יבוא
 שבת ביום חמישי שסימנו פסל אבל בשיבא ביום ה
 קורין ביום טו ראשון ושיני משר תורא וביום שלישי
 שחוא שבת קורין ראה אתה אומר אלי שחוא פסל
 ורביעי ובחמישי וששי שהם אבג קורין קדש בבספא
 במדברא ובוה חסור הם כתובים בתורת ומן

חזאי לקדושתם לעולם בסדר שכתובים בתורה אלא
 שקורין בשני שור או בשב לפי שיש בו ענין הפסח
 ובחמשה עשר יום זג ובשביעי פרשת בשלח לפי
 שאז עברו חים ובשאר הימים קורין בסדר שכתובין
 בתורה שבת שחל להיות ביום טוב קורא
 במנחה בסדר איתח שבוע

במוצאי

יום טוב לחול ח חמועד ב

בין במוצאי יום טוב לחול מהתלליו עד כית כמו ב
 במוצאי שבת ומבדיליו על הכוס בדרך שמבדילין
 במוצאי שבת אלא שאין מבדילין על חנר ולא על הב
 חבשמים יום טוב שחל להיות במוצאי שבת
 בין שהוא יום טוב ראשון או שני אומר ותוריענו
 שאונו אתה בחרתנו ער עלינו קראת ותוריענו ה
 אחינו משמטי צדקך וכול ער והקדשת את עמך
 ישראל בקדושתך ותתנו לנו ה אחינו וכול

צהרי

באשכנז ובצפת להתענות

שני חמשי ושני אחר הפסח והתג אלא שממתינין ע
 ער שיעבור כל חרש ניסן ותשרי ואז מתענין וסמכר
 אותם על המקרא ראובן ויהי בי הקיפו ימי המשת
 דגומ' אולי חסאו בני גומ' ובשכיל שימי המועד
 יום משתה ושמחה אולי חסאו ועושינו אתה במו ת
 תענית ציבור לקרות דיחל משה

צהרי

בכל המק המקומות שלא לישא

אשה בין פסח לעצרת והטעם שלא להרבות בשמחה
 באותו זמן שכאזנה זמן מהו תלמיד ר' יעקבא
 דבתה הרין גזיל דודקא נישואין שהוא עיקר השמחה
 אבל ליארס דלקדש שפיר דמי ונישואין זמי מי
 שקפץ דבגס אין קינצין אותו אבל אם בא לעשות
 בתחילה אין מורין לו לעשות ובוה הדרו הז אנצין
 ויש מקומות שנהגו שלא להסתפר ויש מקומות ג
 מלג בעומר ואילך שאומר שאז פסקו מלמות
 מצאתי כתוב מנהג שלא לעשות מלאכה מפסח וער
 עצרת משקיעת החמה ער שחירת פסח תלמיד ר' י
 עקיבא שמתו בולם סמור לשקיעת החמה ונקברו א
 אחר שקיעת החמה והיו העם בטלים ממלאכה על
 בז גזרו שלא לעשות שמחה בגתיים וצחקו
 חגשים שלא לעשות מלאכה משתשקע החמה ועור
 שאנו סופרים העומר אחד שקיעת החמה ובתיב ש
 שבע שבתות תמימות תחינה מלשון שבות ולשון ש
 שמיסה שבע שבתות ובתיב וכפרת לך שבע שבתות
 שנים מכאן שהספירה בבר' גוח שנה השמיטה אסו
 אסור במלאכה את זמן ספירת העומר
 דחיינו לאחר שקיעת החמה אסור במלאכה

שחרית

בבית הכנסת

תפילת

וקורין זמירות של שבת ומתפללין תפילת שחרית
 וגומרין ההלל ומברכין לגמור החלל והרמב"ם ז"ל
 לא היה מברך לגמור אף כשגמרו אותו אלא לקרוא
 כי היה אומר בשמכבוד לגמור אם יחסר ממנו אות
 או תיבח הוי ברכה לבסלה דארצי אבי ז"ל היה
 אומר שאין לרקרק בזה כי לגמור הוי פירושו לק
 לקרוא כמו ותיקין היו גומרין אותה שפירושו קד
 וקורין אותה ובין שגומרין אותו אין מפסקין ב
 אלא ברור שאמר בקש באמצע הפרק שאל בשלום
 אביד או רבו ומשיב שלום לאדם נכבד שיתן לו של
 שלום ובין הפרקים שאל בשלום אדם נכבד ומשיב
 שלום לכל אדם ואם פסק באמצע ושחא אפילו כרי
 לגמור את כולה אין צריך לחזור לראש אלא למקדום
 שפסק תניא בחלל אפילו כו קורין ומתרגמין
 וסור קריאתו בתכתי בהלכות ראש חרש ואומר
 ש"ח ציבור קריש שלם ומציאין שני ספ"ים
 וקורין באחר בפרשת בא אל פרעה מן משבו ער מא
 מארץ מצרים על צבאותם ויש מתחילין מן והיה
 היום ההוא לבם לזכרון והמפסיד קריא בשני במ
 בפרשת פגח ובחדש הראשון ער סוף הפרשה ומפ
 ומפסיד ביחושע מן בעת החיא ער דיהי א את יהו
 יחושע ומחזירין הספ"ים לעקומן
 ומתפללין תפילת מוסח ג ראשונות אתה בחרתנו
 וכול מפני חסאינו וכול ער משח עבוד כאמור ו
 ובחדש הראשון ביד יום פסח ל"ה ובסוף לחדש
 וכול והקדמת עולה אשה ל"ה פרים בני בקר
 שנים ואיל אחד ושני חמירין בהילכתו וג את
 אחרונות ואין מזכירין גשם מבאן ואילך ופוסקין
 מידם ואילך לשאל בברכת השנים ולעיל בתפילה
 החול בתב"אם סעה ושאל או חזביר גשם משם ואי
 דאילך

אבל מבאן ואילך אין צריך למנות ימים
 של שבוע שעבר עד שבוע שבא אלא ביום ה' יאמר
 היום שבוע אחר ויום אחר ואין צריך לומר היום ה'
 ימים שבכר מנאם בשבוע שעבר וכן ביום
 ה' יאמר שבוע אחר ושני ימים עד שיגיע ליד יאמר
 היום יד יום שהם שני שבועות וביום חמשע
 עשר יאמר היום ב שבועות דיום אחר וכן לעולם
 ויא שאין צריך לחזביר השבוע אלא בסוף
 השבוע כגון ביום ה' יאמר היום ה' ימים שחז שבוע
 אחר וביום ה' אינו אומר אלא היום ה' ימים עד שיג
 שיגיע לידאז יזכיר היום שני שבועות וכן לעולם
 עב וכאשר בתכתי כו נהגו וכן עיקר
 דעוד כתב אבי העזרי חיבא דפתח ואמר ברוך
 אתה ה' אלהי ארעתי רלימ' היום ה' ימים שחיה סבור ש
 שהם דונזבר וסיום בה והם מי אזלינן בתר פתי
 פתיחה ובין דפתח ארעתי רלימ' ד לא גפיק או דל
 דילמא בתר חתימה אזלינן דברין התמה ונפיק
 אן איפכא אכ דם ד דפתח ארעתי רלימ' ד דטעה
 וסיום בה מי אזלינן בתר פתיחה ונפיק או בתר
 חתימה ולא גפיק ומסתבר דבתר דיהי לא
 גפיק דבעינן פתיחה וחתימה וראי אם אינו יודע
 החשבון דפתח ארעתי רלימ' כמד שישמע בחבירו
 דשתק ער ששמע מחבירו וסיום נמוחו יצא דפתח
 דחתימה איכא עב כתב בה"ה אם שכת לבור
 כל הלילה שיספור ביום ולצ לרי ז"ל וכתב אא
 ז"ל שיספור ביום בלא ברכה וכתב עוד ב
 בה"ה אם שכת כאחר מן הימים שלא יברך עור בימים
 של אחריו ור"ס זל כתב שאם שכת לבור באחר מ
 מן הימים יברך בימים של אחיו חוץ מן הלילה
 הראשון שאם שכת ולא יברך בו שלא יברך עור
 ורב האי בתב בין בלילה הראשון בין שאר הלילות
 אם שכת ולא יברך בו יברך בשאר הלילות וכן בל
 ה"ה ז"ל אסור לאכל חרש אח בזמן הזה ער
 תחילת ליל יח בניסן לא שנא לתם ולא שנא קלי
 ולא שנא ברמל

העומר

מתחילו לספור אחר תפ

תפילת

תפילה ערבית של ליל שני שזמנו מתחילת ליל י"ב
 בניסן ומונה והולך מ"ט יום וזמן הספירה הי
 היא מתחלת הלילה דאפילו אינו לילה משם אלא
 שפסח חשיבה יבולין לספור שכת לספור מ
 מתחילה הלילה חולך וסופר כל הלילה ומצוה
 על כל אחר ואחר מישראל לספור לעצמו וצריך
 לספור מעומר לברך תחילה וסופר הימים זה
 דחשבועים ביצר מיום ראשון עומר ומכרד על ספי
 ספירת העומר היום יום אחר וכן ער שיגיע לז ימי
 אז יאמר היום ה' ימים שהם שבוע אחר וביום ה'
 ח' יאמר היום ה' ימים שהם שבוע אחר ויום אחר
 ער שיגיע לז יום אז יאמר היום יד שהם שני שבועות
 וכן לעולם כתב אבי העזרי יש אומר
 אומרים שאין צריך למנות הימים רק ער שיגיע ל
 לשבוע כגון היום יום אחר ושני ושלישי ער שיג
 שיגיע לז ואז יאמר היום ה' ימים שהם שבוע אחר

יום שיני תפילת

מתפללין בסוד שהתפללו יום ראשון וקורין בפרש
 אמור שור או בשב ער סוף הענין והמפסיד קורא
 ביום ראשון ומפסיד במלכים בפסח דיאסיהו מוי
 מוישלח המלך ער ואחריו לא קם כמנהג
 יום ג' שהא חולו של מדער ערבית שחרית ומצוה מ
 מתפלל ברדכו יח ואומר יעלה ויבא בעבירה ואם
 לא אמר מחזירין אותו וכן מזכיר בברכת המזון
 ואם לא אמר אין מחזירין אותו ובמוסח מ
 מתפלל ברך שמתפלל במוסח יום טוב אלא כשי
 בשיגיע לעל ידי משה עכרד כאמור אומר והקריב
 עולה וכול ער ושני תמיד בחילכתן שאלה
 לרב האי אם יש לומר בחולו המועד בעבודה בעל
 דיבא יום חג פלוגי הזה ביום מקראי קורש החז
 דהשיב אין לומר כו ואין אמרים בבבל אלא ביום ח
 חג פלוגי הזה ואין מזכירין יום מקראי קדש בעבוד

בקרן זוית מותר שאינו מדרה משם לבאן כיון שא
שאינו יכול לראות קצו בכל פעם

השוחט

בהמה ביום טוב צריך
שלא יבדוק אותה עד ש
שיפשיטנה שאם תמצא

טרופח לא יחא רשאי לחפשיטה ובעניין טילטול
הבשר לר"ף ז"ל שפוסק במוקצה בה יחודה ביום טוב
טוב אסור ור"ף ז"ל פוסק בה שמעון רש"י ובעניין
מכירה לגוים יראה שמותר בררר שמותר למכרה ל
לישראל שלא ישקול ולא יזכור סכום דמים ואם א
אינו מאמינו יקח ממנו משכון שאם לא כן לא ישת
ישחוט אותה וימנע משמחת יום טוב כראמו גבי ב
גתיגת עורות לפני הדורסן

אין

מראי סבין לחבם
ביום טוב לראו

לראותו אם הוא ראוי
לשחוט בו אלא יראנו לעצמו וישאילנו לאחרים
ויבול להוליך סבין ובהמה אצל סבין לשחוט ואפילו
גרי קטן שצריך להוליכו על בתפר דהם הטבח ילך א
אצל סבין ובהמה ואין שוחטין חמרביריה ולא
משקין אותן השקאה של צורר שחיטה שורך להש
להשקות הבהמה קודם שחיטה בוי לחפירי בין הע
העור ובין הבשר אבל שאר השקאה שרי להשקותן
והמדבריות היינו שרועות הוץ לתחום ואינן באות
בהחום ודוקא ל"ה יהורה אבל מאז דפסיק במוקצ
אפילו ביום טוב בה שמעון שרי אם חובא לתוך ה
התחום שלא לצורכו ומיהו בה ז"ל דאפילו ל"ה
שמעון אסור ביון רבחר לישא קאמר בהמרא ד"ה ש
שמעון מורה בהו דברוגרות וצימיקין דמו אזלינן
לחומרא אבל בהג כתב מוקצה הוא רובגן וכיון
דאיבא תרי לישני אזלינן לקולא ושרי ל"ה שמעון
ולזה הסכים ארני אבי ז"ל עגל שגולר ביום
טוב מותר לשיחטו אם האם עומדת לאכילה אבל
אם עומדת לגדל וללדות אסור ל"ה יהורה והא רשרי
דוקא ברקל בגויה וכלו לו חרשיו דאי לאו הכי אס
אסור ער ליל יום שמיני ובגון שהפריס על גבי
קרעק שיצא מכלל ריסוק איברים ואם גולר
בשבת בתב חר אפרים שאסור ביום טוב שלאחריו
משום הכנה ובה ז"ל כתב שמותר דכו בתב ארני
אבי ז"ל ולא שייך הכנה בלית העגל בהמה
מסוכנת שירא שמא תמות והוא אכל כבר ואינו צריך
לח אסור לשוחט אלא אם כן יש שחית ביום שיאב
ממצה בזית ואפילו אין שחית ביום לבודקה ולגתא
יבול לאכול בלא בדיקה ואם שחטה בשרה לא
יביאנה לעיני במטה או במוט בררר שעושה כחול א
אלא יביאנה בידו איברים איברים עיף שררסתו
בהמה שצריך שחייה מעת לעת ובריקה אחר שחייה
משום חשש טרפות יבול לשוחטו ביום טוב ולא ת
חיישינן שמא ימצא טריפה אע"ג דאיתיליר ביה ריע
דיעותא בכור בומן חזה שאסור לשוחטו בלא
מום אין החכם יכול לראותו ביום טוב אם יש בו מ
מום לשוחטו עליו ואפילו אם עבר וראתו ומצאו ש

יש בו מום אין יכול לשחטו אבל אם גילר במומו
דעבר וראתו נשחט על פיו ואם ראה המום מעלי
שחוט דאוי לישחט עליו יבול לחקור עליו ביום טוב
טוב אם גמל בו המום מאילו ומתירו שכל מום ש
שלא גמל מעצמו אלא אחרים גרמו לו בכדיגה אינו
חשוב מום לישחט עליו בהמה שחציה של גוי
וחציה של ישראל יכולין לשוחט ביום טוב ואפי
יש להם שתיים יבול לשחוט שתיהן בתב הרמבם
ז"ל השוחט בהמה ביום טוב מותר לתלוש הצמר ל
לעשות מקום לסכין ובלבד שלא יזיזנו ממקומו א
אלא יסאר צמר מסובך שם בשאר צמר הצואר אבל
בעוף לא ימרוט הצוצות והרמב"ן ז"ל התיר למרוט
אח הצוצות ור"ף ז"ל פוסק בהרמב"ם ז"ל אלא שחוקין
אח בתלישת הצמר לאיסרו אלא אם כן אינו מתכוון
לתלוש אבל במתכוון אסור ולזה הסכים ארני
אבי ז"ל מותר לשחוט לבתחילה חיה ועוף ביום
טוב לר"ף ז"ל אם יש לו דקר געוץ ועפר היחוח בע
בעניין שאין צריך לחפור ולא לבתוש וב"ש אם חד
חזמין עפר מאתמול אבל לר"ף ז"ל לא ישחוט לבת
לבתחילה אלא אם כן יש לו עפר מוכן מאתמול
ואם שחט כבר ויש לו דקר געוץ ועפר תי
תיחוח יבול לבסות אפי כירה שהוסק מערב
יום טוב יבול לשחוט ולבסות בו הוסק ביום טוב
חשוב כגולר ואסור אף ל"ה שמעון אלא אם כן הוא
עריון חם שראוי לצלות בו ביצה ואם שחט כבר מו
מותר לבסות אפילו אינו ראוי לצלות בו ביצה
הכניס עפר הרבה לביתו לצורך גתו והוא כנוס ב
במקום אחר מותר לבסות וכל זמן שהוא צבור רע
דעתו עליו לכל מה שיצטרך מכניס ארם מלא
קדפתו עפר לבית בסתם ועושה כל צרכו ולא אמרינן
שהוא בטל אגב קרעק הבית והוא שייחור ל"ה
קרע זוית ומיירי שהוא תיחוח שאין צריך לא בתישה
ולא חפירה ולא היה חסר אלא זימון אבל אם הכני
מלא קדפתו לצורך גתו לא רגיון שהוא מועט בטל
בוי אין שוחטין אותו ביום טוב רביון שהוא
ספק בהמה אסור לבסותו מספק הילכך אסור לש
לשוחטו ואם שחטו אין מכסין את רמו אפילו אם
יש לו עפר מוכן שהרואה שמכסין רמו יאמר דראי
חיה היא ויבא להתיר חלבו ולערב אם רישומו
גיבר יבסור שחט בהמה וחיה ונתערבו דמן זה
בזה אם יבול לבסותו ברקיה אחת שאינו צריך ל
להרכות בשביל רם הבהמה יבסנו ואם לאו לא יכס
יבסנו ואפילו דקירה אחת אסור לעשות ולבסות ב
בה והרמב"ם ז"ל כתב אם יש לו עפר מוכן ואמר
כירה יבסנו בדקירה אחת ונראה אם יבול לבסותו
בדקירה אחת ביון ששחטו כבר מותר אפילו אין ל
לדעפי מוכן דק שיחא לו דקר געוץ ועפר תיחוח
ואם יש לו עפר מוכן יבול לבסותו אפילו
בהרבה דקירות שחט ציפור מערב יום טוב ולא
כסח דמו לא יבסנו ביום טוב

מרגילין ביום טוב
פ"ה מפשיטת
העור שלם כרי

ביום

תיצג

חמשי לספירה
העומר הוא הא
השכועות וסדר

ההפילה במד ביום טוב של פסח אלא שאומ' את חג השכועות הזה זמן מהו תורתיו ונמוסות מוכר קרבנות המוסמין וביום המיבדלים וכו' ער ושני תמירין בהילכתו והגמ' החלל ומדציאין שני ספרים וקורין חמשה בפושט וישמע יתרו מ גבהרש השלישי עד סוף הסירא והמפסיד קורא בשני וביום הביבדורים ומפסיד במרכבה רית ויחזקאל ומסיים בפסוק ותישאני רוח ביום טוב שני קורין בפרש כל הכבוד עד סוף הסדר והמפסיד קורא כמו אתמול ומפסיד בחבוקוק ו' בהיבל ק' עד למנצח בנגינות ונזהגין בכל חמק'מות לומ' במוסס אתר חזרת התפילה אזהרות העשויות על מניין המצות כל מקום וכיום לפי מנהגו בראמרון גהרא גהרא ומפסיד

פסק ב' שמעוד אז ביום טוב אלא צמוק צו מחמת איסור ונולד פסק ב' יהודה ביום טוב ואנו שעשיו שני ימים כל מה שאסור בראשון אסור בש שני ומגדן עליו למי שפולזל בו ואם הוא צורכ'א פרבגן אין מחמירין עליו לצרותו אלא מלפני אותה דלענין מה בלבד יש חילוק בין שני לראשון כאשר יתבאר בע"ה וכו' לבחול העין אף על פי שאסור בראשון אלא על ידי גזי אלא אם בו יש כו סב סבנה בשני מותר אפילו על ידי ישראל אף על פי שא שאין בו סבנה ויום טוב שני של ראשי השנה אסור אם לא על ידי גזי או שיש בו סבנה והגני מסדר הלכותיו על סדר תיקון המאכל צידה וזימון שהיטה חפסט מליחה העור והחלבים ולקייחה חג חבשר ועצים הראויין להסקה ותיקון האש והת התבשיל וסדר הפת מדידת הקמח והקורח ול גלישה והפרשת חלה ותיקון הפת ואפייתו והיסק החגור ומכשירין אוכל גפס ואיסור ביטול לכלכל' דלגנים ביצה שנולדה ביום טוב ביבוי הפתילה וה תרלקתה גוי המביא ורדון לישראל ומה משלחין ביום טוב וחיתר קניית מצו החנוגי ענין הוצאה ס טילטול דין מה ביום טוב עירובי תבשילי וחצירות

הילכות יום טוב

בחרש תיגר

הראשון ב
בארבעה
עשר לחרש

בין הערבים פסח לא ובחמשה עשר יום לחרשה הזה וגומ' כל מלאכת עבודה לא תעשו וכו' נאמר בשביעי ש' ד ובראשון ושמיני של חג ובעצרת דבר'ה הילכד כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ביום טוב חוץ ממלאכת אוכל גפס וכתוב אף אשר יאכל לבל גפס וגומ' ותנן אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל גפ גפס בלבד שצותר ביום טוב וחוף מחוצא והכערה שמתיר שחיתרו לצורך אוכל גפס הותרו נמי שלא ל לצורך ובלבד שיהא בהם צורך קצת כאשר יתבאר ב בע"ה וכו' מכשירי אוכל גפס כיון שצריך לתיקון ח האוכל מותר לעשותו ביום טוב וכתיב שאי אפשר מאתמול אבל אם היה אפשר לו לעשותו מאתמול אסור לעשותו בעם טוב אבל כל שאר המלאכות א אסורות ביום טוב וליקין עליהן וקצירות וסחיגה וכצירה וסחיטה את על פי שחם אוכל גפס אסרום חול' דפרי' ז'ל' הסעם לפי שאדם רגיל לקצור שדה ולבצור ברמד באחר דלדורך כל עבדו ולסחוף הרבה ביחר ותשו חול' שאם היו מתירין ביום טוב א אילו המלאכות היה קוצר כל שדה ובוצר כל ברמד ודורך כל עגביו וימנע משמחת יום טוב וכו' אסור צירה שפעמים תעלה במצורתו רגים הדכה דבירושלמי מסמיר להו בולחו אקראי ויש דבר שח החצירו בו יותר מכשבת כגון באיסור מוקצה בתב ר'ה ז'ל' אפג' דקיימא לו בשבת ב' שמעון בידם טוב קיימא לו ב' יהודה לפי שחוקל החמירו ב בו ברי שלא יבואו לולדל בו וכו' בתב בשאלות וכן כתב הרמב"ם ז'ל' אבל בהג' דר'שי ור'י ור'ת ז'ל' מוסקי' ב' שמעון ב' בשבת בין ביום טוב אלא ש שרת ז'ל' היה מחלק לדבר שאין חלכה ב' שמעון אלא במוקצה אבל בגולד חלכה ב' יהודה וכו' ר'ת ז'ל'

תיצה תיצה

צדן רגים מן ח
הביבין ביום ס
טוב ואין גותגין

לפניהם מוזנות דאם סתם אמת המים בכניסה וכו' וביציאה מערב יום טוב מותר ליקח ממנה רגים ב ביום טוב רחוק להו ביצודין ועמירין אפילו ספק צורה אסור בפז מצודת חיה ועוף ורגים שהיו פרו פרוסות מערב יום טוב ולמחר מצא בהן אסורין א אלא אם כן ידוע שניצודו מבעוד יום אודין ותרגוליו שבבית מותר לצודן ואין צריבין זימון ושאר חיה ועוף כל שמחוס צירה שצריך לומר הבא מצודה וניצודו אסור לצודן או ליתן לפניהן מוזג' וכל שאין מחוסרין צידה מותר לצודן וליתן לפניהן מוזגות איל וצבי שקצנו בפרס דילדו בו עפרים וערין חם קסנים ואין צריבין צירה מותרין בלא זי זימון ורוקא בפרס חספוך לעיר בתוך שבעים אמות ורעתיה עילוייה אבל אם אינו סמוך לעיר לא ודאם אפילו זימון אף מועיל לח כיון שמחוסרת צ צידה יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקצנו בספיהים אסור לצודן הילכד אין מועיל לחם זימ דימוז והג' כהרדלים אבל קסנים מותר לצודן אבל דימוז צריבין וביצה הוא הזימון אומר זה וזה אני ביטל למחר ואין צריך לניענעם זימן שחורים ומצא לבנים או איפכא או שנים ומצא שלשה פשים שאסורין אלא אפילו זימן שחורים ולבנים ומצא שחורים במקום לבנים ואיפכא אסורין זימן שלשה ומצא שנים מותרין בתוך הקן ומצא לפני הקן ולא בתוכו אסורין ואם אין שם אחר מותרין וכו' ו שאינו פורת רליכא למיתלי ראתו מע'מא אלא מרה מעט מעט וביון שאינו פורת אפילו אם יש קן ב בתוך חמשים אמות שאיפשר לו לירות ממנו אם א אינו עומד לחוץ בענין שובל לאיתו אלא עומד

ועליון

יבאש

אלא לקיתוהו אחר

תקב

או פלמלי
צדובין כד
בדרבן ל

תבלין

לר' זל' אמילו במדוך של אבן חוץ מן המלח שצדו
שינוי שישה קצת ומיהו אסור לסתוקן הפלמלין ב
בריותם קסנח שלהם וכן בת' חרמב' זל' אבל לרעת
התוס' גם פלמלין ותבלין צריבין חסייה אם יורע
מערב יום טוב במה קרירות רוצח לבשל ואם אינו
יורע שרי וסום זהררל וסחליים אפילו אם יורע
מערב יום טוב שרי לפי שגמטריין ביותר אם שוחקו
אותם מערב יום טוב מותר לחולין תבלין ומדוך
אצל חקרירה או הקרירה אצלם אין כותשן הרמות
וכיוצא בהן במכתשת גדולה אבל בקסנח שרי
ובאתרא ראיבא למיחש סיבתשו בגדולה ויאערו בק
בקסנח עשיצו אסור אח בקסנח ובינו שאין שיעור
מפורש מה צקרא גדולה או קסנח גבוה לחמיר לא
לאסור הכל אסור למדוך תבלין ברי ליתנם
בקרירה ולגחיתום מותר ברי שלא יקרנה תבשילין

תקב

שיש בה א
אובלין מ
מותר לת

קרירה

לחלוב הבחמה לתוכה לר' זל' אה על פי שאסור
לינק מן הבחמה ביום טוב אלא אם כן היה מצטער
אם לא ינק אמילו חבי מותר לחלוב לתוך הקרירה
אבל אם אין בה אובל אסור ור' זל' אסור אף
בשיש בה אובל

תקר

מורדין קמח ב
בידם טוב כדו ל
ללש אלא ישחות

איך

או יסתיק על חמירה ויש מתירין בפסח מפני שצדו
לרקדק במידה שלא יפחות משיעור חלה ושל איך
יסתיק משום חשש חימוץ ור' זל' אסור וכן בתב
חרמב' זל' ואין מרקדין הקמח בתחילה ביום
טוב אפילו על ידי שינוי אבל אם רקדו מאתמול וב
וגמל בו צדור או קיסם ורוצה לרקדו פעם שנייה מ
מותר אף בלא שינוי לא גמל בו דבר אלא שדוח
לרקדו שנית כדי שיחא הפת נאה צריך שינוי קצת
בזו על גבי שולחן אבל אין צריך שינוי גדול לרקדו
אחרי הגמח הלש עיסה ביום טוב יכול להפריש
חלה ממנה ולחוליהו לבחן וכן מתנות כהונה יבו
יבליק לחוליהו לבחן אפילו הודמו מאמש
ועיסה שגילושח מערב יום טוב בארץ ישראל לבולי
עלמא אסור להפריש ממנה חלה אבל בחוצה לארץ
דקל אובל וחולך ואחר כך מפריש רק שישיר מע
ממנה מעט יתיר מן החלה פסק ר' זל' שיכול לח
להפריש ור' זל' דר' זל' פסקו שאין להפריש
ד' חיים בשם ר' זל' בתב דאפילו מה שאובל ומש
ומשייר החלה הדי בכלל איך מגביחין תרומות
וכיון דאיבא מלוגתא רבוחתא טוב שלא להפריש א
אלא אובל ומשייר ובשיפריש החלה ביום טוב

קרירה עליהם שלא יהא דומה לבניין דאמר רב
יהודה מדורחא מלמעלה למטה שרי מלמטה למעל
אסור וכן פוריא וכן הכיתא פי' כשעושין מדורא צ
גדולה עושין ארבע שורות של עצים בעין דרופני ת
תיבה ונותנין עליהם עצים מלמעלה ובחא קאמר
שלא יעשה הרפנות תחילה אלא אחר יאחזו העצים
העליונים בידו ואחר יעשה הרפנות תחתיהן שלא
יהא דרך בניין מדורח העשויה מעצים דקייב
מותר לחסיר מהם כל זמן שלא אחז בהן האור
וכן קרירה בששופת אותה לא יגיח אבנים תחילה וי
ניתן אותה עליהם אלא יאחזנה בידו ויתן אבנים ת
תחתיה וכן בצים בשצולין אותה ומניחין אותה
על גבי שתים ואם ביניהם יאחזו העליונה ויתן ח
האחרות תחתיה וכן פוריא בשרופח להעמיד
חמטח אחוז הקרשים למעלה ומבניט הרגלים הת
תחתיהם אבל לא יתן הרגלים והקרשים עליהם
דרוקא בשרופנות מותרים בעין דרופני תיבה ו
לא לאו חבי שרי ואין עשית אהל עראי בזה אסור
בלא עשית מחיצות ועל כן אין צריך ליחזר
בשמימיין השולחן שישימו השולחן ואחר כך הרגלי
דביון שאין לו מחיצות איד לחוש וכן חביתא
בשרופין לחטותה על אבנים מטים אותה תחילה וא
ואחר כך נותנין אבני תחתיה או בשטסרדין חביות
זו על זו אותה על גבי שתים יאחזו העליונה בידו
ליסדר התחתונה תחילה אבל אבנים של בית הבכא
מותר לצדוך ר' זל' פי' דכל זה לא בהילכת ר' זל' ב
כל שמעון ודבר שאין מתכוין מותר אבל ר' זל' מן
דחשיב שפיר מתכוין שחרי מתכוין למח שעושח
בתב חרמב' זל' בשם התו' שלא אסור אלא בני האי גז
גזונא שצריך לאויר שלמטה אבל אם אינו צריך לא
לאויר מותר על כן מותר לחנית ספר אחד מבאן
ואחר מבאן ואחר על גביהו ביון שאינו צריך לאויר
שלמטה אין סומכין הקרירה בכקעה עץ לחז
דביון שחיא לחה דאינה ראוייה לחסוף אסור לטל
לטלסלה לצורך שום דבר אבל יבישה שר
שראויה לחסוף מותרת לבל דבר איך מבשלין
בקרירות של חרס חרשות אלא אם כן הרתיחן תחי
תחילה מערב יום טוב מפני שחבישול הראשון מת
מהזקן והוא גמר תיקונו

אסור

לבשל ביום טוב אלא כדו
צורך היום א
אפילו מיום טוב לשבת אסור אבל ממלאח אשה קד
קרירה של בשר אה על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה
אחת מפני שהתבשיל מיתקן יותר בשיש הרבה בק
בקרירה ויש אומרים דאפילו אמר בפ' שהוא רוצח
אותה לצורך מחר שהוא מותר ויש אומדין ובראח
שהוא מותר ביון דטעם ההיתר מפני שהתוס' גורם
טעם בתבשיל אב אפילו בפ' צמי מותר בתב
בה זל' דוקא קודם אכילה יכולה לחרבות בבישול א
אבל לאחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אובל מ
ממנו בזית דאין לך הערמה גדולה מזו וכן נחתום
יכול לחמט חבית מלא מים אה על פי שאינו צריך

לכיון או חייב

תבוא

מבקעין עצים
מן חקורות שע
שעמרין לבניין

אין

אמילר לך שמעון ולא מחקורה שנשכרה ביום טוב
לך יהודה אבל לך שמעון מותר אם היא רעועה
דקדוב הוא שתשבר ואם אינה רעועה אמילר ו'
שמעון מורה ואם נשברה מערב יום טוב מכסעין מ'
ממנה ובשחוא מבקע לא יבקע אלא בקדמיץ וצני
הקצר שלו אבל לא בצר הרחב שיש לו שני פאות א'
אחר קצר ואחר רחב ורחב רוצה למלאכת אומן
דבקררם אמילר בצר הקצר אסור וכו' לא בטל ולא
במקורח ובשח אסור גם בקדמיץ לפי שאין אנו
בקיאות מהו קדמיץ ולא חתיר אלא בסבין ואפי'
בקדע בקדמיץ לא שרי אלא בקורה גדולה שאי אים
איפשר לחסיקה בלא בקדע אבל עצים של חסקה
גדולים קצת וראויין להסקה בלא בקדע לא יבקעם
בלל כיון שאיפשר לחסיקם בלא בקדע אבל לשברים
ביר יראה מפרשי' זל שנותר אבל מלשו ארני אפי'
זל יראה אפי' לשברים ביר צמי אסור וטוב להחמיר
אין מביאין עצים אלא מן המבוגסין שבקרפח
הסמוד לעיר בתוך פ' אמה וד' טפחים ואמילר אין
לו פותחת או שיש לו פותחת אמילר בסוף התחום
אבל מן חסרה אמילר מבוגסין או מסודין או אמילר
מן הקרפח אין מביאין עלי קצים ועלי גפנים
אמילר בגסם מאתמול חשיבי במפוזרים מפני שהר
שהרוח מפזרם אלא אם כן הציח עליהם כלי מאת
מאתמול שלא יפזרם הרוח וכשילקט בחצר עצים
בדי לשרוף לא יעשה מהם ציבור אלא יביא מעט וי'
וישרוף ויחזור ויביא מעט וישרוף עצים
שבשרד מן האילן ביום טוב אין מסיקין בהם ואם
צריך בתוך התנור יתבאר כיון תצורבת אור'
שהוא עץ שמחתין בו האש וגשבר ביום טוב איז מס'
מסיקין בו ל' יהודה מפני שהיא שכרי כלי שקרים
ואגוזין שאכלו מערב יום טוב מסיקין בקליפיהן
ואם אכלן ביום טוב אין מסיקין בהם ל' יהודה
אסור לחסיק ביום טוב של ראש השנה חלפידים שב'
שבבו ביום טוב ראשון וכן בכל יום טוב שאחר הש'
חשבת אסור לחסיק באותן שכבו בשבת אלא אם כן
ירבה עליהם עצים אחרים ויבטלם ברוב ובלבוש
שלא יגע בהם עד אחר שיתבטלו ברהו ופסא נגמ'
שוב מותר

לעשות ממנו צמר כתב בהג' אסור למלת צרי ואם ר'
רוצה למולנו בדי לאכול עורו מפני שיש לו סורה
יותר בחפסט מוקד' בחנה שנשחטה ביום טוב
מותר להגביה עורה וליתנו במקום רריסת רגל און
על פי שאין עליו כשר כלל ומותר למלות עליו
בשר מליחה מועטה בררד שמולחין לצלי אע"פ דרמי
קצת לעיבור ומותר להערים למלות באן מעט
וכאן מעט עד שימלא את כולו אבל אם נשחטה מ'
מערב יום טוב אסור אין מולחין החלבים ולא
מהפכין בהם אמילר לטוסחן על גבי יתירות אה על
פי שנשחטה ביום טוב ואם רוצה למלות בשר
עליהן באויר בתוך ירו בעניין שאינו נוגע בהם יש
מחירין כיון שאין באן הדבא שעושה בשביל החלבים
שיש להלות שבשביל הבשר הוא עושה ויש אסורין
מולא שרי אלא למלות על גבי העור מכלל רעל גבי
החלבים אסור בכל עניין משום דבמליחה מועטת
סגילה ואמילר במליחה לצלי חוי בהו בעיבור וא'
ואסור דחבי מסתבר עלי שהוא רך עכו וכבר רחוק
כלי אלא שמלאכתו לא יסוד' לבתוש הריפות בו מו'
מותר לסלטלו לצורך גופו לקצב עליו בשר ולאחר
שקצב עליו אסור לסלטלו ודוקא מחמה לצל אבל
לצורך גופו ולצורך מקומו מותר ולפי' זל אמילר
לצורך גופו ולצורך מקומו צמי אסור ולפי'
הסבים ארבי אפי' זל

תבוא

קדמין בשר מהם
מחטבה לפיסוק
דמים שיאמר לו

אין

תו לי כאלע או פשתים אלא מחלק להם שלישיות א'
או רביעיות במי החלקים שדרך לחלק בעיר בלא
פיסוק רמים ומביא שתי בחמות ואמר ז' כזו
ולמחר שמין הגשאות ולפי מה שסוה בך יפרע לו
אסור לשקול בשר אמילר ליתנו כבן מאזנים
לשומרו מן העבכרים אסור אם היא תלויה במקום
שרגילין לשקול בה מפני שגראה בשוקל
ואסור לשקול מנת כגור מנה או במים כגון שנותן'
מים כבלי ונותן בו החתיכה ולפי מה שגילין המים
לודע במה יש בחתיכה ומותר לשקול בידו
שלוסח החתיכה בידו ומשער במה יש בה ואם הוא
טבח אומן אמילר זה צמי אסור כתב הרשב"א זל
לבאורח גראה דכל דה לא איירו אלא בלוסח מן הס'
הקבה או בשני שותמין שחולקין ביניהם אבל לש'
לשקול בביתו לודע במה מבשל מותר ומיהו גבי
גדירות קמח משמע דאמילר בביתו צמי אסור
אין עושים בית יד בכשר פי' לצוקבו לתלות בו ודוק'
בסבין אבל ביר מותר ולעשות בו סימן מותר
אמילר בסבין מולגין הראש וחרגלים כדוחתין
בדי לחסיד חשיער ומחבכין אותו באור אבל אין
ל' ולמילין אותו בסיר ולא בחרסית ולא בארמה דרמי
ל' עיבור ואין גוזזין אותו במספרים שנראה
בעושה לצורך חשיער מותר למלות
חרבה החיכות ביחד אה על פי
שאינו צריך אלא
לאחת

תק

מיצאין האש לא מן
העצים ולא מן הא'
האבנים ולא מן הע'

אין

העפר ולא מן המים כגון שגותנין מים כזוכיית זכ'
זכה כגור השמש והגעורות גולק בה ואין
עושים חמין ואיז גומחין במסוח מפני שדומה ל'
למלאכת אומן אלא בשפופרת כתב ארני אפי'
זל במפוח קסין של בעל חבית שרי ולא רמי למלא
למלאכת אומן לא לבפחים ולא לצורפי זהב
ומיהו אין לחקל מדלא אשבת התירא אלא בשפיסוף
מכלל רבמפוח אסור בשעושה חאש ונתן
עליו חקריה צריך ליתור בסירור העצים ובגתינות

לגמרי מן האוכל אין מסגנון החרדל במסגנת
 שלו ואין ממתיקין אותו בגחלת של עץ אבל בשל מ
 מתבת מותר אין תולין משמרת ביום טוב לסג
 בח שמרים הייתה תלויה ועומדת מותר ליתן בח
 שמרים לסגן ומערים ותולה אותה לתת בח
 רמוגים ונותן בח שמרים ובלבד שיתן בח רמוגים
 תחילה אין עושין גביצה ביום טוב ואין גוזזין
 הידק במספרים שרגילין לחותגם בהם מן המחובד
 ומתקנין הקוגרס והעכביות

תה

על פי שמותר לטרוח ולהקין צרבי
 סעודה ביום טוב מממה שאיפשר
 לשנות מדרך חול יעשה הילבך
 חמביא בדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל וקד
 וקופה לתת לתוכה ארבע או חמשה בדים ביחד אלא
 יביאם לפניו או ביד אחד אחר או שנים שנים דמ
 דמוכת של צורך יום טוב מביאם וכו' כל כיוצא בזה
 ישנה מדרך חול אפילו אין בשיצוי קלות המשא
 ואם אי אפשר לו לשנות כגון שוימו הרבה אורחים
 צריך למחר להכניא לפניהם יעשה ברובו

מותר

לעשות מר
 מדורה לח
 להתחמם

בגרה ולחמם מים לרחוץ רגליו אבל לא כל גופו
 לרחוץ כל גופו במים שהוחמו מערב יום טוב בת
 דיה זל בשם גאון שהוא מותר ור' זל אסר ולוח
 הסבים אדני אבי זל מותר לארם לטבול ביום
 טוב מטומאתו אבל אסור להטביל בליים חרשים או
 טמאים לטהרן אין עושין מוגמר פי' שמפור
 מיני בשמים על הגחלים בין אם מכנין להרית בין
 אם מכנין לגמר הבית או הכלים אבל אם עושין
 ברי ליתן קזה טוב בפירות למתקן לאכילה מותר
 לש' אם מפוזר על גבי חרס או על גבי גחלת של עץ

אין

מבשלין לצורך גוי
 ביום טוב הילבך
 אפילו לחזמינא

אסור שמא ירבה בשבילו ורוקא להזמינן דכיון ש
 שרוצה לכבוד חיישינן שמא ירבה בשבילו אבל עב
 עגרו ושפתתו בביתו וכו' שליח השלוח לו מותר לה
 להאבילם עמו ולא חיישינן שמא ירבה בשבילם
 בתב הרמב"ם זל ואם בא הגוי מאיליו אוכל עמן שב
 שכבר הבינוהו אכתי איבא למיחש שמא ירבה בשבי
 בשבילו אם הוא חשוב וראוי לכבד אלא צריך שיאמר
 לו אם יספיק לך כמה שהכננו לעצמנו בא ואכול
 אנשי המלך שמוטל על בני העיר לאפות לחם אסור
 לאפות לחם ביום טוב אפילו אם אינם מקפידין א
 אם יאכל הישראל ממה שהוא אופה ובהג' היתיר
 אם אינם מקפידין וכו' בתב הרמב"ם זל בני חיל שג
 שנתנו קמת שלהם לישראל לאפות לחם אם אינם
 מקפידין שהישראל אוכל ממנו מותר לאפות להם
 ואינו כו' לפי גי' הגמרא שלנו וכשם שאסור
 לבשל לצורך גוים בר אסור לבשל לצורך בלבים

ורוקא בישול ואפיוח אבל לסלסל מזוזית וליתן
 לפניהם מותר אפילו בשבת ואבי העזרי והר"ח
 זל כתבו שצריך לבשל לצורך בלבים ולז' לאדני
 אבי זל

ביצה

שגולרה ב
 ביום טוב
 או בשבת

אסור ליגע בה דבש שלא לאובלה ואפי' ספק גולרה
 ביום טוב או בחול אסורה ואפילו נתערבה באלה כ
 בולם אסורות ואבי העזרי אסר אפילו התכשיל בס
 בספק ביצה שגולרה ביום טוב וכו' בתב הרמב"ם
 זל ולפי מה שפיר' רת' זל דהא ראמר דבר שישלומ
 מתירין לא בטיל דרוקא בשחוא בעין אבל טעמו ב
 בטל ב' ויהיה התכשיל מותר ביון שלא נתכוון לב
 לבטלה ומותר לבטות עליה בלי בדי שלא תשבר
 ובלבד שלא יגע בה וביום טוב שני מותרת בשני יו
 יום טוב של גליות אבל בשני ימים של ראש השנה
 או משבת ליום טוב של אחריו אף מיום טוב של שני
 השבת לשבת אסורה בשני ביצה שיצאה רובה
 מערב יום טוב וחזרה ויצאה ביום טוב מותרת דת
 רחשיבה לידה משיצאה רובה הילבך אפילו בידק בק
 בקינח של תרנגולת מערב יום טוב סמור לחשיבה
 ולא מצא בה ביצים ולמחר השכים ומצא בה ביצים מ
 מותרות שהתרגולת אינה יולדת בלילה ובזרמי מ
 מאתמול יורה אה על פי שבדק אתמול ולא מצא בה
 אנו תולין שמאתמול יצא רובה וחזרה וכו' דאיבא
 דבר בהרה דאפילו ער' ס' בתי ובלבד שלא יפסיק גח
 נהר שאין בו גשר שאז אינה יולדת בלילה אבל איל
 ליבא זכר בהרה לא שאז יולדת בלילה ואם לא בדק
 מערב יום טוב אפילו אי ליבא זכר בהרה שריא רתל
 דתליגו רמאתמול היתה שם דאח בלא זכר רובו יול
 יולדות ביום חילבך מותר ליקח ביצים מן הגוי על
 בליל ראשון של יום טוב ותליגו מערב יום טוב יל
 יורה וכו' בליל שני בשני ימים טובים של גליות
 אבל לא בליל שיני של ראש השנה דאימור מאתמול
 דנה השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות
 מותרות ואפילו ביום טוב של אחר השבת
 אפרות שגולר ביום טוב יש מתירין והגאונים איס
 אוסרין וגם ר' זל ואם גולר בשבת כתב אתי
 הר"ח זל שאסור ביום טוב של אחריו משום חכנה ר
 דודאי שייך ביה חכנה דבעודו בקליפתו לא היה רא
 דאוי לבלום

אסור

לכבות חוליקה
 ביום טוב אפילו
 אם רואה את ב

ביתו שגשרה ואני המעתיק מצאתי בתוב ואינו מלש
 מלשון המחבר וזה גי' סתור ובזמן הגלות שישראל ר
 דרים בין הגוים דאם לא יבכה יבא לידי סכנה נפשו
 שמא תשרח כל העיר לא שויר לומר כן עב
 ואסור לכבות הבקעת בין אם מכבה מפני שחש על
 עליה שלא תשרח בין אם מכבה ברי שלא תתעשו ח
 הקדירה ורוקא בשאיפשר לו להצילה מעישונו

תקיה

ד'ת פ' צמי שאסור לגבול דפ' הוא אפר מותר פ' לח
 להניחו על גבי התנור כרי שיסמור חומו אבל עפר
 אסור להגית עליו

תקו מלבנים הרעפים
 בדי לצלות עליהן
 שבליבון זה הם מ

מתחזקין וזהו ליה מתקן מנא ולא שוברין החרס
 ולא חותכין חנייר לצלות בו צלי ולא פיצעין הקנח
 לצלות בו מליח אבל פיצעין האגוזין במסלית ולא
 חיישינן שמא יקלע

מבשירי אוכל ב
 גמש ש
 שאי אי

איפשר לעשותו מערב יום טוב דוחין יום טוב ב
 בגון גריפת התנור ושפור שגשבר חורו ביום טוב ב
 בענין שאינו ראוי לצלות בו מותר לתקנו אבל אם
 נתעקם קצת ועדיין ראוי לצלות בו אסור ואפילו א
 אם יבול לתקנו בידו בלא בלי סבין שגפגפ
 ביום טוב מותר לחררה במשחזות של עץ או על ת
 חבירתה ומורין לעשות בו אבל במשחזות של אבן
 אח על פי שמותר לחרר בה אין מודין לעשות בו
 אבל להעביר שמצוינהו אח בשל אבן מודין לעשות ב
 בו ואם נפגמה מערב יום טוב אסור וחרמ'מ'ם
 ז'ל בתב אמילו על גבי עץ חלבה ואין מודין בן ועל
 גבי משחזות של אבן אין משחזין כלל דאדני אבי
 ז'ל בתב כסברא דאסנא ואם לא נפגמה מערב
 יום טוב אלא עמדה פ' התחילה קצת להתקלקל
 דאינה נותנת יפה אם יבול לחתוך בה על ירי הר
 הרוחק יבול להשחזות ביום טוב דפ' ר' ז'ל אגב רית
 דיהיא או דקולא אבל לא במשחזות ובה ז'ל בתב אפי
 במשחזות דחבי מסתבר אבל אינו יבול לחתוך בה א
 אפילו על ירי הרוחק אסור להשחזות וזהו ליה מת
 מתקן מנא

מוללין מלילות
 ומפרכין
 קסגית

ביום טוב ומנפח מעס מעס ואוכל ואפילו בקצו ד
 דתמורין אבל לא בגמ'ה ובכירה חבור קסגית או
 שאר דבב אם יש סורח בכרית האוכל יותה מחפס
 מחפסולת בגון שהאוכל מרובה כורר כרבי לזרוק
 הפסולת ואם יש סורח יותר בכרית הפסולת בגון
 שהוא רק גוסל האוכל ומניח הפסולת ודווקא כש
 בשחאוכל מרובה על הפסולת בכמותו ושכחת ל
 לה באוכל מרובה ואפילו חבי יש סורח בכרית הפס
 הפסולת יותר בגון שהוא רק כרפרישי' אבל אם ה
 היה במות הפסולת מרובה אסור אפילו לסלסלו ש
 שהאוכל בטל ברוב וממ' לוזים ובוטגים
 שנשתבדו ועדיין מעורבין בקליפתן אף על פי שח
 שהפסולת מרובה על האוכל מותרין דלא מיקרד פ
 מסול מרובה כיון דאד'יהו בחבי וחזו כמו שומר ל
 למרי ולא רמו לעצמות וקליפתן כיון שגפררו

לא ישפנה גייר אלא יצחנה עד הלילה וביום טוב
 של פסח שאסור להניחה משום חימוץ בהלכות פס
 פסח כתוב מה יעשה בה מותר לעשות פה עבא
 ביום טוב פ' פתיתין גדולים ולא חיישינן שמתור
 בר יבא לאפות יותר ממה שצריך היה לו קמח או
 עיסה בשותפות עם הגוי אסור לאפותו ביום טוב

אופין בפורני ולא חיישינן לסירחא
 ובלבד שלא תהא חרשה דח
 דחיישינן שמא תפחת דימוע

משמחת יום טוב ומחמין חמין כאגסיכי אף על פי
 שעצו שגשגו מן הרקל ביום טוב או בשבת שלפניו
 אסור להסיקן אם גשרו בתוך התנור מרבה עליהם
 עצים מוכנים ומבסלן ביון דקלי לאיסוריה מותר
 לבטל איסור דרבנן ובלבד שלא יגע בתן עת
 שיתבטלו ביום טוב דאחי הרי ז'ל כתב שאם נפל בתנור
 בשבת אסור להסיקן ביום טוב של אחרי אמילו ע
 על ירי ביטול ברוב ולא רמי לגשרו ביום טוב ובה
 דכחויא ליבא איסורא אלא דרבנן גזירה שמא יעלה
 ויתלשש אבל הנה שגשג בשבת אסורין מאורייתא
 ביום טוב משום חבנה דבאיסור דאורייתא אין מבס
 מבסלית איסור אסור ליקח עץ מבין המצות
 לאפות בו האש בתנור דהוח ליה מתקן מנא

תנור שגמל לחוב
 מסוח חסיס
 אם איפשר ל

לאפות ולצלות בו בלא גריפת אסור לגורפו אבל
 מותר להשביב האש והאפר שבו כרי שיחא חלק ולא
 יגע בפת אבל אם צריך לגורפו אמילו אם איפשר ל
 לאסגת ולצלות בו בלא גריפת דאינו גורפו אלא כרי
 לימ'התפת והצלי שלא יגע בו הטיח וגחך קשור
 ודווקא בתנורים שלהם שהיו מדבקין המת סביבו
 ואין צריכין לגורפו אלא מחסיס שגמל לחוב אבל
 בתנורים שלנו שמבבן התלשש בגריפתו אם איפשר
 לאפות וזלחה אלא שהוצק לגחוק כרי לימ'התפת א
 אסור אבל אם איפשר לאפות בלא גריפת מותר
 תנור דבירים חדשים הרי קון בכל הכלים
 הניסליון בחצר אבל אין סבין אותם בשמן ולא סת
 טחין אותן במסלית ולא גמיגע אותו בצונו כרי ל
 לחזק אבל חסיס ראשון מוקף אף על פי שהוא חר
 חרש שאינו נגמר לחתוך ער שיפיתו ואם צריך ל
 להפיגו כרי לאפות בו בגון שהוסק יותר מראי יבול
 להפיגו בצונו ולבר היה אומר הדממש ז'ל שמותר
 לשרות כמים המכבדת שמבכרין בו התנור אף על
 פי שאין צריך אלא לפת אחר ומרשי' ז'ל דווקא להם
 שהגריחה היו קסגי' והיו מדבקין הפת ברפנותן
 ומתור בר' שהוא מלא אין מקום לחומו להתמסך
 וחפת גאפת יפה אבל בתנורים שלנו אין לאפות יו
 יותר ממה שצריך אסור לגבל סיס לסוח בו מי
 התנור אבל יבול ליקח מחסיס שעל שפת תנור לס
 לטוח בה ובלבד שיחדו לכך מערב יום טוב שיצין
 אותו ואפר מותר לגבלו לסוח בו לרשי' ז'ל
 ז'ל' ז'ל אסור אלא אם בן נתן עליו מים מאתמול

מותר

לומר לחגוגי ישראל תו לי ביצים ואינן

תקטו

ולרעה הרגיל אצלו תו לי גרי או סלח ולסבח תו לי כתיב או ירד ולצחוקם תו לי ביבד ובל מיתא בוז ובלבר שלא יזכיר לו שם פירח לומר לרעה לי קב או קביים ולא סבום ומים לומר אסור בר זכר ואשלם לך דינר ולא סבום מגיין לומר בר זכר ישלך פירי תו לי בר זכר ויהיה לך בירי בר זכר אבל אומר לך תו לי חמשה ביצים ועשרה אגוזים וביוצא בו והגב חגיגי ישראל אבל חגיגי גוי אסור ליקח ממנו דבר שבמינו במחבר שמא נלקט היום ולא דבר שמת שמהוטר צירח שמא ניצורו היום ולא ביצים שמא נולדו היום אבל דבר שאינו במחבר אפילו הונא ח היום מחוץ לתחום שרי ובו קמת שגסחו היום ש שרי ביוז ורובא גוים ארעהא רגוים טחני ליה נפ ומסום מוקצה ליבא דקודם דטחינ גמי חוז לבוס ב בין חמשות ולעשות מהן קליות וריסא בתב ארני אבי זל בתשובה לא התירו לקנות ביום טובא אלא בדרך שמעריש בגמרא הולך אדם אצל חגיגי וכו' אבל ישראל שאומר לגוי מערב יום טוב הקצה לי יד יונים למחר לא יפח עשה ואם עשה כבר עותר לא לאכול מהן אפילו בו ביום ובלבר שלא יהו מסריחי ולא יהו אסורין משום מוקצה אבל אם רגילין בכר אסור לאכול מהן אפילו קגו בכר ראין זה חשוב ריע דיעבר ביוז שרגילין בכר מותר לומר לחבר מלא לי בלי זה אפילו הוא מיוחד למיה ובלבר ש שלא יזכיר שם מרה לומר תו לי מרה פלוני זחר מבום זל אסר בכלי המיוחד למרה ולצ לארני אבי זל לא ימדוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו אבל קודר הוא קב או קביים ונותן לפני ופרטי זל קודר בקב כפני עצמו וממלאו שלא כדרך מרה נר'ח זל מי קודר משעה למי אומר דעתו

הסולם משובר לשובר מי אפילו בראש הסנה והג סולם קטן בגון של שובר אבל גדול בגון של עליית אסור לסלסלו אפילו בבית מותר להוציא גרה של רעי לאספה ואסור להחזיר אלא אם בו יתן לת לתובר מים ואפילו רעי בלא גרה מותר להוציא א אה על פי שאסור להביא לפניו דבר שעתיד לימאס ב ברי להוציא לבשימאס ומותר לקבוע ישיבתו אצ אצלו ברי להוציא לבשימאס בהמח שחיתה מסוכנ מערב יום טוב ומהח ביום טוב מותר לסלסלה אפי לר יהודה הייתה בריאה דמתח אפילו לר שמעון אסורה הייתה חולה קצת פלוגתא ר' שבעון ור יהודה מתהילין בערימת התכו שהוא מובד שעומר להסקה אבל לא בעצים שהו מוקצין ורא איבא לאוקמי בר שמעון דאיבא בארני ואסודחי דמורי בהר ר' שמעון ביוז שעומדין לבניין חווי מוקצין מת מחמת חסרון בים ואיבא נמי לאוקמי בר יחורה בב בכל מיני עצים ורישא כתיבנא סרייא ראית ביה ק קוצי ואינח דאוייה אלא להסקה וזה תלוי בשינוי דעת הפוסקים בעניין מוקצה העושה סובח בעצרת לצל אסור ליקח ממנה עצים ביום טוב אפ אפילו היתה רעועה ונפלה ד' שמעון מתיר בדעוים ונפלה ואם לאחר שתקצה בדפנותיה ובסבכה סמר לח חבילות ולא חברים עמת או שירק עיר יותר על הסכה מתיר ליסיל לבדלי עלמא דאם התנה ליסול ממנה ביום טוב ונפלה מותר אח לתק אפילו מעי מעיקר סיבכה אבל בסוכה חתובת לא מחני תנאח בית שאינו סח כטיס אלא לבנים מסודרים זה על זה והוא מלא פיירות וצפחה ביום טוב מותר ל ליקח מהם במקום הפחת ולא אמרו מוקצין הם ב ביוז שאין בפחיתתו אלא איסור דבגו לא אסור רע דעתו פנייהו אבל אם היה בגוי בניין צמור אפילו ד שמעון מורה שאסור ליסול במקום הפחת

בל

הוצאה שיש בה קצת צ צורד אפילו אינו לצר לצרכו אלא לצורך מצ

תקין

מצוח בגון קטן למדול סת לקרות בו ולולב לצאת בו מותר ובשם שמותר להוציא בר מותר לחת להחזיר ובו אם צריך לולב לבית חכנסת או לטייל לשמחת יום טוב ואינו יכול להצית קטן בבית יחורי יכול להוציא עמו וכן מפתח ססוגר בו האפילו ש שורה להציתו כמית יכול לחוליבו עמו ובו בתב רביצו שמאל חזקא לחוליבו בירו אבל ברצוף בדרך חול לא ואין צדאה להלק דלא מחזי כל בר עובדא וחול מה שהוא תלוי ברצעה וכן כל צר צ'בי חבשיס יכול להוציא וברי להתקסט בו ביום ס טוב אבל רבר שאין בו צורד אכילה ולא צורד חבשיס בגון מפתח ססוגר בו חבלים וכיצא בו שאין בו צורד כלל אסור להוציא ביום טוב ובל דבר שאסור לסלסלו בשבת אסור לסלסלו ביום טוב לקח עץ שאינו מיוחד לשמיר וצלה בו בשר אסור ל לסלסלו אחר כך שאינו בלי אלא שומסו ומציתו בק בקרן זוית ברי שלא יורדו בו מותר לסלסל

חגיגות

שינוי מחוברי בקרקע אלא בעין פגורל של

תקין

עך וסוגר אותו כרלת ובשרוף לפתחו מעלק הרלת ונדתבו לפני החנות ומסדר עליו את צדורות הדבלי למוכדי מותר לסלקו ולהחזירו אבל אם יש לו כיו ביוצא בזה בפית מותר לסלקו ואסור להחזירו ורא דשרי בחגיגות ודוקא בשיטתו ציה באמצע פ' באמ באמצע חרומן יש ציר ויש לדלת שם בליטה כנגרו ש שחותרין אהו בציר ואינו צדאה כל כך בכונה אבל יש לו ציר למעלה ולמטה אפילו של חגיגות אסור ואם אין לו ציר כלל אפילו בבית גמי מותר חיתהמות שכבלים בגון שירה תיבה ומגרל שחכדי ק קשור בחם בחבל יכול להתירו או לחתכו בסבון או לחתיר קליעתו ובתב ארני אבי זל רדוקא כיו ק שירה חבל וכיוצא בו אבל פותחת של עץ או של מ מתכת אסור להמקיע ולשבר רכבלי גמי שייר בגיין וסתירה גמורה ובסת חקטן בתכ ובשבירת פותחת של בלים צחלקד בו ח' אליעזר מציץ מתיר וח' שמעון אחר דמיהו על ירו גוי יש לחקל עב ושל קרקע בגון של בוד הקשור בו בחבל יגרל להתירו ר

בלא כבודו בזה שיסירנה מאשזה ויתננה על אשך
 אחר אבל אם אין לו אש אחר דאם לא יבנה התעש
 הקרירה מותר לכבותה ברי שלא תתעש הקרירה
 אטור לכבות את הגר אפילו אם צריך לכבותו כדי ל
 לעמש מטתו ואפילו להסות ברי לחתך חשמן ע
 מן הפתילה אסור דאחזק חשיב ברי דאסור
 ליקח פתילה מנר חרלוק אפילו ליתנה בנר אחר
 שהרי מיר בשמוצאה מבכה אותה וצאי נפקא מינה
 במה שירליקנה אחד כד גר של שניה שרצה
 להרליקו ביום טוב וחס עליו שלא ישרת בלד יוכל
 ליתן סביבו דבר המוצעו מלישרה בענין שיבנה כש
 בשיגיע שם דגם כפוי מותר גר שבכה מותר
 לחתור ראש הפתילה ברי שיהא נוח לירלך ולא חש
 חשיב תיקון מנא דיוקא שרצה לחזור ולהרליקו
 בו בלילה אבל בליל שיני של ראש השנה וכן בליל
 יט של אחריו השבת אסור להרליק שיורי הפתילה ש
 שכבו בראשון שבמה שכבו בראשון הובו להרליק בו
 פעם אחרת והוחל זה מביז מיום טוב לשבת דאסור
 אם לא שהורלך וצבכה מערב שבת גר של
 בטלה פי שאינו צריך לו אסור להרליקו ביום טוב
 ושל בית הכנסת לא חשיב של כסלה ומותר להרליקו
 דכתב ארצי אבי זל בתשובה שנתר להרליקו ביום
 טוב ראשון בערב לצורך ליל שיני או אפילו ביום
 טוב שיני בערב ואיז בזה משום אין יום טוב מכין
 לחול שמיר בחרלוקו יש מצוה לאיתתה שעה שבכל
 בעם אפילו ביום יש מצוה בהרלקת גירות בבית ח
 הכנסת אין גותנין גר על גבי אילן מערב יום
 טוב רחיישינן שמא יבא להשתמש כאילן אין
 פוחתין הגר פי גר של חרס בעורו רד כמו ביצים ש
 טל יוצר מעעכין אותו ביד לעשות לו בית קבול א
 אסור לעשותו ביום טוב משום דמתקן מנא אין
 חותכין הפתילה לטנים אבל בפני שתי גירות שנותן
 שתי ראשיה בפני שתי גירות וצריך להרליק שתיהן
 ומרליקה באמצעה מתיר ריח זל אכל אם אין דרד
 להרליק שתיהן אלא עעושה ברי להותכה לטנים לא
 וארצי אבי זל היה פוסק בה להחמיר את בפני
 שתי גירות וצריך לשתיהן ולא גרליק אותה
 ולא מחכה בין פי להחריכה ברי שתה נוחה להרליק
 אבל אם חיתה גרילה כבר אלא שיני קשה כל צרכה
 יבול למעכה בירו כדי להקשותה ויבול לשרותה בש
 בשמן ומותר להכיר הפיחם שבבאש הגר בשחור
 דולף ואפילו בכלי אה על פי שנזפל לארץ דבכה
 והרמבם זל אסר בכלי דלץ לארצי אבי זל

גרי שחביא דודו לישראל
 ביום טוב אם יש במינו
 במחבר או במחוסר
 צורה אסור לאובלה ביום טוב ואפילו לסלסלו ולע
 ולערב אסוריו בברי שיעשו לפרשי זל בשני יום ט
 טוב של גלית מותר מיר בליל יום שיני בכרי שיעשו
 ומיחו גם אם חובא ביום שיני צריך להמתין במוצ
 במוצאי יום טוב בכרי שיעשו אבל בשני יום טוב של
 ראש השנה או ביום טוב של אהר השבת או שלפניו
 צריך להמתין במוצאי יום טוב ושבת בכרי שיעשו

דפי ברי שיעשו ברי חת לישה וחצירה לבר ואין צו
 צריך להמתין ברי החבאה לכאן וקורם בכרי שיעשו
 אסורין לכל אח למי שלא הובא בשבילד ואפילו אם
 טמא אם נלקסו חיום אם לאו אסורין אבל אם ציבר
 שלא נלקסו חיום מותרו מיר אם חיר בתור התחום
 דלית זל אפילו בשני יום טוב של גליות אסורין ער
 מוצאי יום טוב בכרי שיעשו ופי ברי שיעשה ברי ש
 שיוכלו לחביא ממין זה מצדום הקרוב הנמצא ממ
 מצנו סמור לעיר ודוקא לאותו שחובא בשבילו אב
 אבל לאחרים מותרין בו בלילה מיר ואפילו איתו
 שחובאו בשבילו אם חנוי תלשן לצורבו ושוב הביאו
 לו מותרין לו מיר בלילה וכן דבר הניצור מאיליו או
 פירות שנסדו מאיליהן אסורין בו ביום ובליילה מו
 מותרין מיר ואם חל יום טוב ביום חטשי וששי
 וחובאו ביום טוב ראשון בתב בה זל שאסורין ער מ
 מוצאי שבת בכרי שיעשו וכן בתב בה זל וחרי זל
 מפריש התירם בליל שבת בכרי שיעשו ולזה חסבים
 ארצי אבי זל ודבר שאין במינו במחבר ואינו
 מחוסר צורה אם בא מתור התחום מותר לכל ואם
 בא מחוץ לתחום אסור לאוכלו למי שחובא בשכין ו
 ומותר לו לטלסלו ולאחרים מותר לאכלו ולערב צ
 צריך מי שהובאו בשבילו להמתין בכרי שיעשו לריח
 זל וכן בתב בעל התרומה ולרי זל אין צריך ולזה
 חסבים ארצי אבי זל ואם הוא ספק אם הוא
 מחוץ לתחום אם לאו לרשי זל מותר ולרברי הנאו
 הגאונים אסור וכתב הרשבא זל שאת לרברי
 הגאונים אין לאסור אלא בגוי שאין שרי עמו בעיר
 דאיבא למיחש שמא מחוץ לתחום הביאם אבל גוי ח
 קשרוי עמו בעיר ופירות המצויין בעיר אין לחוש מ
 מצדק ודבר שאין במינו במחבר שהובא לישה
 ביום טוב ראשון של ראש השנה מותר בשני אה על
 פי שקדושה אחת הן שאין עליו איסור הבנה ולא ר
 דבר התלוי בקדושה שנאמר קדושה אחת הן אלא מ
 משום קנסא שמא יאמר להביא דריו אם קנסו אר
 בראשון וכן משבת ליום טוב

מותר לשלוח ביום
 טוב ורחה בין
 מנות של תב
תקיד
 תבשיל הראוי לאכילה או בהמה חיה ועוף בין שחו
 שחושין בין חיין ייגיה שמגים וסלתות וקטניות
 וריח זל מתיר אח בתבואה והרמבם זל אסר ולוח
 חסבי ארצי אבי זל ובשולח לא יעשה שורה לשלות
 בשלשה בני ארם ביחד משום דאדושא מילת ושלשח
 מינים בשלשה גביי מבעיא ולא אימשיטא וחרמבם
 זל מתיר משלחין בלים בין תפורין בין שאינו
 תפורים שאתהן ראויין לישנו עליהן ואפילו אם
 יש בהן בלאי אם הם קשיין שראויין להציען תחתיו
 ובלבד שלא יהא בשרו גזע בהן ואפילו תפלין מ
 משלחין אה על פי שאינם ראויין במער
 ראויין בחול ובל רבי פראוי
 בחול משלחין
 איתו
 במער

אפילו על ידי גוים אבל טילטול שריו וגראה שה
שהכיפה שביצו על הקבר שאין לבנותה ביום טוב
דביון שבבד גקבר למה יחללו יום טוב שלא לצורך
אלא יבסד הקבר בנסרים ועפר ער אחר המועד
וטוב למעט באיסור דאורייתא בל מה שזבלו וכן
זוחגין באשכנז שהגוי עושה האוונ והתכריבין וחר
זחופר הקבר ובל מה שהוא איסורא דאורייתא אבל
טילטול המת וחוצאתו עושין על ידי ישראל
ד'ת ז'ל היה מחמיר בדבר שלא לעשות האירגא בלל
על ידי ישראל וכן כתב ר' ז'ל אבל ר' ז'ל לא כתב
כן ולזה הסבים ארני אבי ז'ל כתב ר' ז'ל שלא
יעשו הרבד אלא בצינעא ואפילו בחול המועד תנן
וארוז עם המת בחצר פ' כשעו שיון לו הארוז עושה
אותו אצל המת כדי שידעו הכל שהוא לצורכו
דמיהו איתא בירושלמי לא שאנו אלא בארם שאינו מ
מפורסם אבל בארם מפורסם אפילו בשוק ומטעם
זה האירגא שהיהודים מעטין דרים במקום אחר וב
דכשיש מת בעיר ידעו כל השכונה חוד בולחו כעו מט
מפורסם בתב בה' מותר ללות המת ביום טוב
הראשון בתוך התחום וביום טוב שינו אפילו חוץ
לתחום והרמב"ם ז'ל היה מסתפק אם מותר לחזור
למקומו או באמר שאין לו אלא אלפים ממקומו וא
דאם אותם אלפים גבלעין בתוך תחומו יחזור למק
למקומו מעשה שמת תינוק ביום ל ביום טוב
שינו ואמר הרמב"ם ז'ל כיון שלא היה ודאי יודע שב
שבלו לו חרשיו אין ריגו בשאר מתים לחלל עליו יום
טוב וחר' יעקב בן הר' יצחק ז'ל חלבו אמר כיון דר
דוב גשים יולדות וולד של קיימא דיגו בשאר מתים

יום טוב שחל להיות ב
ערב שבת לא יבש
יבשל בתחיל לצורך

שבת בקדירה בפני עצה דאילו בקדירה אחת יב
יכול לבשל כמו שירצה אבל מבשל הוא ליום טוב וא
דאם הותר הותר לשבת ועל ידי עירוב מבשל
בתחילה לצורך שבת ועירוב זה פ'ת שצ'ל לעשותו
מפת ומיני תבשיל פת לאפות עליו ותבשיל לבשל
עליו ור' ז'ל פ' רסגי בתבשיל לבר והר' שמשון חז
הזקן ז'ל כתב בה' ז'ל וכן בה' וכן בה' וצריך שיהא
התבשיל ראוי ללבת בו חפת לאפוקי דייסא ומיהו
בל מיני תבשיל צלי שלוק ומבושל ראוי לבר ואפ' **תקנה**
ערשים שנשארו בשולי הקדירה ועמנוצית שגרב' ב
בסבין גוררו וסומר עליו ובלבר שיהא בו כזית שזהו
שיערו בין בתחילתו בין בסופו בין לאחר בין לא
לאלת ויש אומרים ודוקא שישלד הערשים מערב
יום טוב וחתכו בסבין השמנוצית מערב יום טוב ר
דהשתא איכא חובחה אבל אם נשארו הערשים והש
והשמנוצית מג' או מד' ימים קידם אין סומבין וגר'
דשרי בכל ענין וגים קטנים מלוחים את על פ'
שאינו בישולם בישול לאוה"ם מעום בישולי גוים א
אפילו חכו חשיבי בשול לענין עירובי תבשילי ל
להיותם תבשיל אבל במליחה בלא בישול לא אהע
על פי שנאכליו מחמת מלח מצוה על כל ארם
לערב וגם מצוה על גורל העיר לערב על כל בני ע

עירו וצפרא מינח למי שחיא טרור או שבת ולא ע
עירב שיוץ בעירובו אבל מי שאיפשו לו לערב ואינו
מערב אלא סומר על עירובי של גדול העיר גקרא
פושע ואינו יוצא בו ובשמעך על אחרים צ"ה
שיכוין בדעתו על אותי שרצה לערב בשבילו ואינו
צריך לפרט אלא שמניח בכלל על כל בני העיר ור' ז'
ובל מי שהוא בתחום העיר יוצא בו אבל אותו
שחניחו בשבילו אין צריך לידע בשעה הנחה רק ש
שיריענו למחר ביום טוב קודם שיתחיל לבשל לצו
לגורר השבת וצריך לזכות להם על ידי אחר
ואינו מזכה להם לא על ידי בנו ובתו הקטנים וכן
ועברו ושפחתו חכנענים אלא על ידי בנו ובתו הגר
הגדולים ועברו ושפחתו העניים וקטן שאינו
סומר על שולחו אביו חשוב כגדול ומזכה על ידו
וגדול סומר על שולחו אביו ח' ובקטן ואשתו
פסק ר' ז'ל שגזבה על ידה וארני אבי ז'ל כתב
שאנו מזכה על ידה וכן כתב בה' ז'ל ביער הוא
עושה לרקח העירוב בירו ונותני למי שיש לזכות ב
בשביל מי שמער' על ידו ואמר לו זכה בעירוב זח
בשביל פלוני וגיטלו הזיכה בירו וחיזר וגוטלו מ
מיר הזיכה ומביר אקבו על מצות עירוב ואמר
ברין יהא שרי לגא לאפריי וכשולד ולאטמוני ולא
דלאדלוקי שרנא ולמינע' כל צרכנא מידם טוב לשבת
ולכל בני העיר ה' ת' או למי שירצה לפרט ואת
על פי שהניח עירוב פ' ארני אבי ז'ל שאין י יכול לב
לבשל מיום טוב ראשון לשבת וכן כתב בה' ז'ל
ויכול להניח העירוב על רעה להיות סומר על כל
דאן שהוא קיים אפילו ליום טוב אחר צאבל או נא
צאבר קודם שבישל לשבת אינו יכול לבשל עליו אפ'
באותו יום גשאר מצנו כל שהוא פ' כזית סומר
עליו ולאחר שהבין צרכי שבת יכול לאיכור מיר
התחיל בעיסהו וצאבל העירוב אמר אבי גומר
וארני אבי ז'ל כתב איכא לאיסתפוקי במילתיה דא' י
אי בעי למינע גומר עיסה זו שחתחיל בה דשוב לא
יבשל ולא יסמין וכן אם התחיל לבשל תבשיל אחר
וגמרנו לבר או שנא בין שהתחיל להתנע' באחר
מצרכי שבת כעור העירוב קיים גומר ב' צרכי שב
שבת והלשון משמעו דקאמ' גומר דמשמ' כל צרכי
שבת דאי אעיסה לחור קאי הנה ליה למימר גומרת
וחרבר שקול ער ונא מדרה צוק מי שלא הניח
עירוב אסור אפילו לחרליק גר של שבת ובסה

שא דר לבשל לעצמו כד אסור לבשל לאחרים אפילו
לכיתם שאין חנילים יודעין שהוא לאחרים וגם א
אחרים אסורין לבשל לו ואין לו תקנה אלא שיקנה
קמחו ותבשיל לאחרים וחם אופין ומשלים לו דט
דש'תם הם מבשילין וגוהנים לו אחר כך ואפילו
בכיתו יכולין לבשל שאחר שנתנו להם במתנה קנו
אותו ובה' ז'ל כתב מטבתרא אחרים שא' הניחו
עירוב אופין ומבשילין למי שחניחו דש'תוהו של אר
ארם במותר ונראה ליה דבהדיא גרסינו אינו אופ'
לאחרים ואם עכ' במייר ובישל מותר לאוכלו אב
אבל אם העיים לבשל שתי קדירות לצורך היום וז
והית' אחר לצורך מ' אסור לזבלח דאם אין את
אחד מ' עירובו שיובל להקנות להם חתירו לו חול

ולאו של קייב הוא שהדי עומד להתיר אבל לא מן
 ממקיע וחזקו משום דחיי סותר אובלי בחמה
 אין בחם משום תיקון בלי חילוק מותר לקטום קיש
 או תבו לחצות בו שיצו אמילו בסבין אבל קיש
 שאינו אובלי בחמה אמילו ליסלו בלא קסיפח ולה
 ולחצות בו שיצו אסור מותר לסלסל עצי
 בשמים להדית בחם וקוסמין ומולליז להדית בחם
 אמילו אם הם קשין קמטים שעושה הנשים
 בבתי זרועותיהן ובתי שוקיהן אסור לעשותן משום
 תיקון מצא

רבו גמליאל ארץ מותר
 לכבו ביום טוב ח
 המסות במקום ש
 שאכלו משום פירודין אבל בשאר הבית אסור ובשם
 אמילו בין המסות אסור ורבונו פלעי עליה ואסורין
 חבל והילכתא בירתייהו ומי החזירה זל מסקו דא
 דאפילו בשבת מותר לכבו בכל מקום כמז שמותר
 לרבו דחתו אסורין לכבו ולתחמכים
 ארני אבי זל

איך הסומא יוצא במקלו
 ולא חרועה בתרם
 בתפילו ואין יוצא
 בבסא אחד אנשים ואחד צנים מי שיושב בבסא ונד
 ונדשאק אותו בו ואם רבים צריכין לו ואינו יכול ל
 לילך שם בעניין אחר מותר ובלכוד שלא יבתח מיר
 שלא ישים כל אחד ידו על כתף חברו וחכא על זר
 זרועותיהן ואי אבא ביעתותא שירא לילך בלא בי
 ביתוה שרי אח על ידי ביתוה מי שבוודו גורי
 שוקיו יכול לילך במקל

מי שיש לו פירות בראש צנו
 ורואה עטר שבא יבול ל
 לשלשלם למסח דרד אר
 ארובה שבג שורדין בחבל למסח אבל לא יסרח ל
 להודירם לא בסולם ולא במרדיגה ולא בחלונות שב
 שבמעקה אמי להורירם בחבל דרד שם ולא יושטם
 מגג לגג ואפילו להורירם בארובה לא חתירו אלא ר
 דה קימות אבל סמי לא ובשפת אסור מותר לכסית
 פירות ארבייזין או לבנים עטני הרלה שלא ידע
 עליהן לרשי זל דוקא ביום טוב ולרית זל אמילו ב
 בשבת צותנין בלי תחת הרלה אח על מי שאינו
 דאוי לשתייח ואפילו בשבת ואם נתמלא כולו שום
 שומבו וחזר ומחזירו למקום הרלה

איך מרח יוצא ברצוע
 שכין קרציה ואין
 מנחילין אותה במקל
 מקדריין בחמה ביום טוב אח על מי ששיני המרדף
 קטנות ועושה חבורה שרי ביון שאינו מכיין לכד
 וכש קרציה ששיניה גדולה ואינו עושה חבורה
 ולרשי זל שמגרירות שלחם היו בעניין שאין השער
 בתלש אבל שלגו שבוראי השער בתלש הוי מסיקורי

יושיה וחבל אסור
 אין מיילריון הבחמה ביום
 שוב אבל מסעורין אותה שאוחז בזולר ברו שלא יפ
 יסול לארץ וצומח לו בחוסמו צותו רד לתור מיר
 בחמה שחורה שדוקה ולוח מותר לזלח מי שליתח
 עליה ויחן מלא אגרוה מלח ברחמח ברו שתוחם ע
 קליד ואסור לעשות בו בסמאח

איך עולין על גבי אילן
 ביום טוב ולא רד
 דוכבין על גבי צה

תקנב
 בחמה ולא שסין על גבי חמים ולא מסמקין מי לח
 לחכות בה על ירך ולא מספיהין לחכות בה אל בה ל
 לא בחמתו ולא דרר שפוח ולא מרדקין ולא רבין
 לרית זל חיבא ראינ עדיה מיציה אבל אי ליבא דעדות
 מיציה שרי ולרשי זל אסור בכל עניין ולוח חסבים
 ארני אבי זל ולא מקדשין לרית זל ודוקא בשיש
 לו אשה ורגים ולרשי זל אסור בכל עניין ולוח
 חסבים ארני אבי זל ולא מייבמין ולא מרדקין
 ולא חולצין ולא מקדשין ולא מחרמיין ולא מסר
 מסרישין תרומות ומעשרות אמילו ליתנו לכחו בו ב
 ביום ודוקא דסביל מאתמול אבל סביל בו ביום ב
 בגון שלש עיסה מותר להפריש ממנה חלה וכולן
 אם עשאן בין שוגגין בין מזידין בין מוטעין מח שע
 שעשה עשוי

הלואה יום טוב פל
 מליצי בהר
 רבא דרבי י

תקנב
 יוסה דבא אפר בתנח ליתבע בדין ורבי יוסח אמר לא
 ניתנה ליתבע יש פוסקין ברב יוסח דרית זל פסק ב
 ברבא ובו רעת התוספות בת הרמבם זל גבאי
 צירקה דבין מו חחציות ביום טוב אבל לא יבריוז
 כורך שמכרין בחול אלא גרין כצינעה וצוהנים ל
 לתור חיקם ומחלקין לכל שכונ וסכונ במני עצמה

מת המוסל לקוברו א
 אם הוא ביום טוב
 דאשון יתעסקו ב

תקנב
 בו עממים אמילו מת בו ביום ואפילו אם יכולין ל
 להשחותו עד למחר שלא ישריה ולרשי זל מי דלא
 שרי אלא חיבא דאישתחי בגון שמת בשבת שלפני יד
 יום טוב ובו בתב בהג ולא שריא ליה אלא אי הוה מ
 מסרח אי משהי ליה ער למחר וארני אבי זל כתב
 בסכרא ראשונה דבתב הר יואל חלוי שישראל יבולו
 לחוליבו ומתוך שהותרת הרצאה לצורך הדת צמ
 במי שלא לצורך ובו בתב ארני אבי זל והרמבם
 זל אסור ולא שרינו על ידי מתוך אלא ברבר שיש לו
 צורך חיים להנאת הגוח ממש והוצאת המת
 דופח לסילסול אבנים ביום טוב שיני יתעסקו בו
 ישראל אמילו ביום טוב שיני של ראש השנה ואפילו
 לא אישתחי ואפילו למיגז ליה אסא ולעשות לו תב
 תכריכין ולבנות ארון ולחצוב קבר מותר והמ
 שרצין לקוברו בו ביום אבל אם אין רוצין לקוברו
 בו ביום אין עושין לו שום דבר אסור מלאכה אמי

אין

מגלהו במועד והטעם שלא יב
יבוס למועד בשחוא מנול מי שא
שאם היה יכול לגלח במועד לאח

היה ודעש לגלח ערב המועד ונמצא גבוס למועד ב
בשחוא מנול ומצוח על כל ארם לגלח קודם
המועד לבכור המועד וביון שאסור לגלח במועד
יהא זחיר לגלח קודם המועד ד"ה ז"ל מיר כ"ח
שחזו הסעם א"כ גלח קודם המועד מותר לגלח במועד
במועד וקשה מאר הרבר להתיר וגם אינו נראה בן
מותר ונמרא דאם איתא חז"ה ליה למודט בחזי הגר
דהגז ואילו מגלחין בי חיבי דקאמרי גבו בבוס בל ג
מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לבכסו במועד מש
משום דאפילו אם בכסו קודם המועד הוא ומועד ומ
דעת לכלך הכא נמי חז"ה ליה לפרושי חתיירא ואם ג
גלח קודם המועד יעור מי יודע אם גילה קודם
המועד דבי האי גזוז קאמר כגמרא על הא דבעי מי
שאברה לו אבירה בערב המועד אם מותר לגלח במועד
במועד מפני שחוא אנוס שלא היה לו פנאי לגלח ק
קודם המועד וקאמר מי יודע שחיה אנוס חילבך ג
נראה שאין לחתיר אלא לאותם שמפרש בהדיא

דאלו מגלחין מי שיצא מבית האסורים דאפילו חי
היה חבוש בידי ישראל שחיר מביחין לו לגלח אמר
חבי ביון שהיה חבוש הוא בצער ולא היה יכול לגלח
דמי שיצא מבית השבייה ולא היה לו פנאי לגלח
קודם המועד וכו' והמנהג שלא היה יכול לגלח
קודם שחיר הוא אסור בתגלחת ובגזו שחיריו לו ק
קודם הרגל וכל יום ל ברעל שלא היה יכול לגלח
קודם שאין נדחי פחות משלשים יום אבל אם נשאר
בגזיו מפני שלא בקש שיתירו לו וברגל בקש שיתיר
לאו אנוס הוא ואינו יכול לגלח וכן מי שנדר
שלא לגלח ונשאל על בדרו ברגל ובגזו שלא מצא מי
שיתיר לו קודם הרגל אבל אם מצא ולא נשאל לבן
והבא ממרינת חים שלא היה יכול לגלח קודם ובגזו
שהלך לחרויה מוזנות או להתעשר אבל אם לא
הלך אלא לטייל לא יגלח ולא אנוס הוא דאיפשר
לו שלא ילך והר"א ז"ל פי אפילו לטייל דאמרינן
לא יגלח דדוקא בחולך מארץ ישראל לחוצה לארץ
אבל אם חבל בחוצה לארץ או בארץ אפילו הלך לס
לטייל לגלח ק"ס מותר לגלחו בחול המועד לא
שנא צולר במועד ולא שנא קודם לבן אבל שחל
שביעי שלו בשבת ערב הרגל מותר שלא היה יכול ל
לגלח קודם וכל ארם מותר לגלח מה שעל שפת
מיד אפילו אינו מעבב ומה שאצל השפה מכאן נה
ומבאן אם מעבב עליו מגלח ואם לאו לא יגלח
דהר"א ז"ל פי' שאפילו מה שעל השפה לא יגלח א
אלא אם בן מעבב עליו ולא לארצי אבי ז"ל

מותר

ליסול צפורני
לא שנא דיר
ולא שנא דרגל

ופי' ה' יהודה דוקא בסבין אבל לא במסמדים
דח' ברור מוסיח לאסור אפילו בסבין דה"ה ז"ל חת
חתירו אפילו במספרים ולזה הסכים ארצי אבי ז"ל
מותר לעשות כל דמואח בחול המועד

מותר

לסחוז קמח לצו
לצורך המועד וא
ואפילו ביון מלא

מלאכהו במועד ולקרוץ עצים מן המחובר
ולחשיל שבר ביון של תמרים ביון של שעורים לצורך
המועד ושלא לצורך המועד אסור ואם עשה לצורך
המועד וחזר מותר ואם יש לו שבר ישן ומערך
לעשות חרש שאומר שחפץ יותר בחדש בת חרמכם
ז"ל שמותר וארצי אבי ז"ל לא הביא זה בפסקיו ונראה
שדעתו לאסור דמלוגתא רתנאי היא מותר
לעקור משתן מפני שראוי לבסות בו את האוכלין
ולעקור בשות שראוי להסיל בו לצורך שבר המועד
ולעקור שומשמיין שהיבשים שבו ראויין לאכול מי
מיר מירות שנתבשל קצת ונאכלין על ירי
הוחק מותר ללקטן כדי לאוכלן ואם לקטן
לאוכלן, והותר דחושש שמא יתליעו אם לא יבבשם ל
להוציא לחם שבהם יבול לבובשם אבל אסור ללקטן
תחילה כדי לבובשם וכן מותר לצוד דגים
לאוכלן ולבכוש אם חותר מהם אבל אסור לצוד אר
לקנות כדי לבובשם אלא אם כן יהו ראויין לאכול
מהם במועד ומיהו אפילו אינו ראויין אלא על ירי
הרחק מותר וכן כל דבר אסור לבובשם אלא אם כן
יהא ראוי לאכול ממנו במועד אבל אם הוא דבר שא
שאינו נמצא אחר המועד מותר לקנותו ולבכשו
צויה היה וענה צויה בצינעא לצורך המועד וכן
בותי חיסיו לעשות רייסא וסוהגי מוליך לעשות
גרוסות געשין בצינעא לצורך המועד

אין

מבכסין במועד דח
במו בגילוח דאילו
שמבכסין ח

הבא ממרינת חים והיוצא מבית השבייה ומבית הא
האסורים ומגזו שחתיירו לו חכמים שמנזרח אסור
בתבכוסת ומי שנדר שלא לבכס ונשאל ברגל
דהתירו לו שבל אילו לא היה לחם פנאי לבכס בו
בדלעיל גבי תגלחת ומספחות הידים שאפילו אם
בבסם קודם הרגל תוודין ומתלבלין ומספחות
הספרים שנותנין עליהם בשמספרים ואית דג' ח
הספרים ומספחות הספגין שמסתמגין בהן בשני
בשיצאין מן המרחץ ובגרי קטנים וכל בלי פשתן
מיתרין לבכסן וכתב ארצי אבי ז"ל ולא נהגו כן
דאין להתירן ומי שאין לו אלא חלוק אחד אפילו
אינו של פשתן מותר לבכסו שהוא מתלבלר מיר אח
אם בבסו קודם לבן ובסוף חקטן אסר אלא אם כן
אזרו מוביח עליו והר"פ ז"ל הוסיח לאסור בכל
חלוקים שלגז שאין לו אזור מוכיח עליו דכ"ש מי ש
שאינו לו אלא מפת או סדין אחר שאינו לבכסו דליבא
הדבחה כלל וארצי אבי ז"ל הביא מימרא דר' יוחנן
מי שאין לו אלא חלוק אחד דבן ולא הביא חתיה
דאיזרו מוביח עליו מי שיש לו בליים בבית
הארען והן לצורך המועד יבול להביאם לביתו וא
דאם אינם לצורך המועד לא יביאם ואם אין לאומן
מה לאכול בותו לו שברו דמניחו אצלו ואם אינו מ
נאמינו גוסלו ממנו ומביחן בבית הסמוד לו

תקבט

מותר

משום כדור חיוך ומשום כבוד שבת לעשות דבר מוע
 מועט אפילו הוא בעצמו בגזון לאפית כבוד אחר ול
 ולבשל קרירה אחת ולהחליק צד אחר וכתב
 הרמב"ם ז"ל שיכול לחפש בחרר שום חפץ בצד אפי'
 מ-עיר יום ולהגידו דולק'ער הלילה ואם בזכר בי
 ביום טוב ראשון יתנה ויאמר ביום הראשון אם היום
 קדש איני צריך לערב ואם היום חול ולמחר קדש ב
 בעירוב זה יהא שרי לך לאפודיי וכולי ולמחר
 אין צריך לומר בלום שאם קדש הוא חרי בבר עירב
 מאתמול ואם הוא חול אין צריך עירוב וכתב
 הרמב"ם ודוקא דאית ליה מיורי רבשיל מאתמול א
 אבל אי לית ליה רבשיל מאתמול לא מהגי תנא ה
 ונראה שאין צריך ובז-כת-ל' ודוקא בשני
 יום טוב של גלויות יכול להגיהם על תנאי אבל שני
 ימים טובים של ראש השנה לא

יום

טוב אין צריך עירוב חצירות ושתופי מכו מבואות אבל עירוב

תחומין צריך במו שבת וכל הלכות תחומין כתבת
 ברלכות שבת יום טוב שחל להיות בערב שבת
 אין מעו בין לא עירובי תחומין אבל אם נזכר ביום
 הראשון בשני יום טוב של גלויות יגדל לערב עירובי
 חצירות בתנאי שיאמר ביום הראשון אם היום חול
 בעירוב זה יהא מותר לסלט מחגר לבתים ומבתי
 לחצר ואם היום קדש אין ברברי בלום ולמחר יאמ'
 אם היום קדש בבר עירוב מאתמול ואם היום חול
 בעירוב זה נהיו מותרין אבל עירוב תחומין אין מ
 גזיחין איתו ביום טוב בתנאי כתב הרמב"ם ז"ל
 ודוקא בשב"מ קדשין על פי הראייה ובגין גלויות עו
 עושין שני ימים מספיק אבל האירגא שבני ארץ יש
 ישאל סומבין על פי החשבון דאין אנו עושין יום
 שיני מספיק אלא משום מנהג וברשלחו מתם הזהרו
 בשני ימים טובים של זולות משה מנהג אבותיכם
 אלעזר ובקיאנו בקבועא וירחא לפיכך אין מערבין
 בתנאי בזמן הזה לא עירובי חצירות ולא עירובי
 תבשילי ולא שתופי מבואות וארני אפי' ז' לא בת כז

מיצות

יום טוב לחל לחלק חציו לב לבית המדרש

וחציו לאבילה ושתיה ואת על פי שצריך כל אדם
 לצמצם יצאותיו לא יצמצם בהוצאת יום טוב וצרי
 לבכרו ו-עגו בדרך שמכבד ומענג השבת ובהילכות
 שבת כתבתי ויש אומרי שצריך לעשות בו שלוש
 סעודות וכן כתב הרמב"ם ז"ל וארני אפי' ז' לא בת
 בז כתב הרמב"ם ז"ל חייב אדם להיות שמח וטוב
 לב במועד הוא ואשתו ובניו וכל הגלויים אליו כל
 אחר כראוי לו כיצר הקטנים גותו להם קליות ואנו
 ואנשים ומגרות והגשים קוגה להם בגורים ותב
 ותכשיטין כפי ממונו והאנשים אוכלין בשר ושותי
 יין ובשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום
 ולא למנה עם שאר העניים אבל מי שנועל
 דלתי ביתו ואוכל ושותח עם בניו ואשתו ואינו מא

מאכיל ומשקה לעניים ולגרי גפשי אין זה מצוה אל'
 שמחת בדיסו ועל אילו צאמר זכיהם בלחם אונים
 להם כל אוכליו יטמאו כי לחמם לגפשמ הוא
 אה על פי שהאכילה והשתיה במועד מצות עשה הי
 היא לא יהא אוכל ושותח כל היום אלא בר מירת כל
 חנם משכימין לבתי בגסיות ומתפללין וקורין בת
 בתורה בעניין היום וחוזרין לבתיהם ואוכלין וח
 וחולכין לבתי מדרשות ושונין ער חצי היום ומתם
 ומתפללין תפילת המנחה וחוזרין לבתיהם לשתות
 שאר היום ער הלילה בשאדם אוכל ושותח
 ושמה ברגל לא ימסוד בכשר ויין ובשחוק וקלות ר
 ראש ויאמר כל המדכי בזה מרבה בשמחה המצוה ל
 לפי שאין חשוק וקלות ראש והשברות הרבה שמח
 אלא הוללות וסכלות ולא בצטוויגו על החולילות
 והסכלות אלא על שמחת שיש בה עבודת היוצר
 חיובין בד' להעמיד שוטרים ברגלים שיחיו שוטטין
 ומחפשיני בגנות ופרדסים ועל הנהרות שלא יחו מ
 מתקבצים שם לאכול ולשתות אנשים וגשים דיבואו
 לירי עבירה וכן יזהירו ברבר זה לבל העם שלא ית
 יתערבו אנשים וגשים בבתיהם בשמחה ולא ימשו
 כיון שמא יבואו לירי עבירה עב מירת חסירים
 אשר השם לגדם תמיד וכל רדביהם ידעוהו בעת
 שמחתם או יותר ויותר מכדין להקב"ה אשר שמחם
 ויאמר האדם בלבו בעת שמחתו והנאתו אם
 כד היא שמחת העולם הזה אשר הוא הבל בי יש אחר
 אחריה תוגה וצער אב מה תהיה שמחת העולם הבא
 שאין אחריה תוגה והיא תמידית דיתפלל להקב"ה
 שיטה לבו לעובדו ולעשות רצונו בלבב שלם ושיש
 ושישמחו בשמחה העולם הזה ויזכרו לחיי העולם
 הבא לא"ד באור החיים

הלכות חולו תקנה של מועד

חול המועד שהן הימי שבין ראשון של פסח לשביעי
 דבין ראשון של חג לשמיני מותרין בכל מלאכה מן
 התורה אלא שח"ל אסרום בעקצת מלאכות אע"ג די
 דילפיגו להו מקראי סובא אסמכתות בעלמא גיבחו
 אבל עיקרו אינו אלא מדרבנן הילכך התירו רבד הא
 האבר פי שהיה אכר אם לא יעשו והתירו כל צרבי
 דבים ואפילו צרבי יחיד אם אינו מעשה אומן והת
 והתירו כל צרבי המדער ואפילו בידיים האסורים ה
 התירו בשביל הפועל אם אין לו מה יאכל והגני
 מסור אותם תחילה אבאר רבדים שכתפו ואחר כך
 רבדים הצריבין לו בענייני האכילה ואחר כך הצר
 הצריבין לו לשאר תשמישין ודבר האבר בעניין קדש
 ודבר האכר בתלוש ומשא ומתן ובניין ומלאכות ה
 חרויס וצרבי רבי ובתיבה בגיסת גשים ותכשיטיהו
 הספר וקריעה וקבורה חמת וחבראה
 ורין אבילות חרגל וחול המועד

הצאן בשבת אסור לקצור חסרו בחול המועד
 אם הוא בעניין שאינו נפסד אם יעמוד ער לאחר
 המועד ואם אין לו מה יאכל קוצר ורש וזורה וכן
 ובורר ברובו ובלבד שלא ירש בפרות וחמץ שאינו צ
 צריך אלא לו לבר אבל אם היה צריך לרש לצורך רב
 רבים רש אפילו בפרות מי שיש לו כרם אצל
 ברמז של גוי והגוי בוצר שלו בחול המועד ואם
 לא ימצוד ישראל גם את שלו יפסיד וכול לבוצר
 ולרודף היין ולעשות החכיות ובל צרכי היין בלא ש
 שינוי ובלבו שלא יבויין מלאכתו במועד

מי שליטת זמיו ונתנו בבית הבר והפכו ב בעניני שגטסדיו אמ

אינו דורבן מיר אא שינוי בבור וצריך לרודפו ואירעו אוגס שלא היה יכול לרודפו ער שהגיע חמ המועד רודד ותינו ועצביו ברובו ומבציסין לחכיות וסדחמין ועושה כל הצריך להן ברובו בלא שינוי רב ובלבד שלא יבויין מלאכתו במועד בגון שהיה סבור שהיה יכול לשחזק ער אחד חמועד ואירעו דבר שא שאינו יכול לשחזק או אירעו אוגס קודם חמועד ומותר לדמת בין החכיות בין בליים קסנים שהם ל לשתייה ויש אוסרין בקסנים ומחירין בגדולים דא דארגי אבי זל בתב סתם לחתיר ולא חילק מותר להבציס פירחה מפני הגבול דאם הם במקום חמשתמד אסור להבציסן ושולה פשתנו מן חמשה זבל בירא בזה מרבר האבר ובלבד שלא יב יבווין לשחזק ער חמועד ומיחו ועשה בציעא בה בגון שיבציסם בלילה ואם הוא דבר שיש בו פירסום בלילה יותר מביום כגון שצריך להבציס באסקרות ונקוליות יבציסם ביום היו לו תאנים סטורין בשדה ליבש וירא מן חמטר יכול לבסיתו בקש בסוי רפה אמל לא בסוי ענה חמטין מלאכתו במועד קודסין אמתו שלא יעשה אהעל מי שהיה רבר האבר ואם מת לא קודסין כדן אחריה ומותר לו לעשותה א אם הוא רבר האבר

בל סוגרה אסורה אפילו כל שחז בין לקנות ב בין למכור ואפילו ס

סוגרה שצנברה לפני חמועד אסור לתבוע זמניה ב במועד אלא אם כן יהא חלוקה אדם שאינו מצוי במ במקום חמטין וצדמת לו בחול המועד או הוא מן מותר רחוי ברבר האבר ואם יש לו צחחה ואם לא ימכרנה עתה יפסיד מן הקדן שדתי למכירה אבל אם לא יפסיד מן הקדן אלא שאם ימכרנה עתה יריות יותר משאם ימכרנה אחר כך אסור למכרה ואם אין לו מה יאכל או אפילו יש לו אלא שאם ימכר ימכרנה עתה יהיו לו מעדת בריות וירציה יותר לש לשמחת יום טוב מותר למכור זכו אם בא שירות זהביתו סחורות שאינו מצוין בלל אחד חמועד או יקצו ממנו דבן אם אינו מצוי שיבועד שחזות באמל לקנות מוצר לחם למכור וחד מכם זל כתב דוקא למכור לחם בל דבר מותר אבל לקנות מוח

אם קוצר חרבר לחשתבר אסור אהעל מי שהיה ציבר שקוצר בזול מהשיירא אבל אם צריך הרבר לצ לצרבו ודעתו דואי לקנותו וצדמת לו עתח מי שמ שמוכר בזול וחבר ידוע שלא יזדמן לו אחר המועד שיירא כדן דבר האבר הוא זמותה וארגי אבי זל לא חילק בזה אבל מציאה אסור לטרוח דלחששע עליה פנון נחר שהצית דגים על שפתו אסור לאוסם כדי למבסס יאלא אם כן יהיו ראויין לאכול מוחם ב במועד מי שמלחה לחברו על חסדן על תצאו שאם לא יפרע לו לטוח שמצה ימים שיחא קצו לו וש

פתידין שהרי עיקר חקטייה היא לאחר חמועד דאינו צראה לחתיר שאם הותר כל משא ומתן שהכל יערימו לעשות כן גוי שפרע לישראל יין בחובו מותר לקבלו ממנו דבפציל מירו דמי מו שצורך לקנות יין בעת הצורך לצורך שתיה כל השנה ואם יעבור המועד לא ימצא כמד שמוציא עתה דבר הא חאכר הוא ומותר לקנות ולתקן החכיות ולזופתו ובלבד שלא יבויין מלאכתו במועד אבל יותר מברי צורך שתייתו לא יקנה למוכרי פירות כסות ובלים לצורך חמועד מותר בציעה כגון אם חנותו פתוח לרה פתוח חציו ומצוח חציו בעול ואם דוא פתוח לסטיו פתוח ברובו ואם הוא מוכר ירקי ובל דבר שא שאינו מתקיים פותח ומוכר ברובו וערב יום טוב ה האחרון מוכרין ברובו ומעטרין השוק בפירות מש משדם כבוד יום טוב האחרון יש אומרים שצריך לו ליוחה בערב יום טוב האחרון שלא להבין ליום שיב שינוי של יום טוב אלא על ידי הערמה שיאכל ממנו מעט כן ביום רביו דבקיאוי בקיבול וירחא הדה ל ליה חול ואם כן מכין מחול המועד לחול ונראה לו דארבוח שאין ליוחר בכד בי היכי דלא אתי לזולתי ביום טוב שינוי רמהאי סעמא צמי לא מברלינו כליל שינוי בי היכי דלא ליזלזולי ביה ולא ראיתי לארזני א אבו זל נזהר בזה אין לוקחין בתים ואבנים עכרים ושפוחות אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לרמח יאכל שאז מותר לקנות ממנו כל דבר הליאה לזנים ברבית יש אוסרין שדמח לסתורה דל זל ב כתב לחתיר דלא מקדי פרקמטיא אלא משא ומתן ש של סחורה ולא חלוקה דכתב רי זל כיון שדל זל חת חתיר דהב בני אדם נותנין חיתר אין בירי לאסור ו והמחציר תבא עליו בריכה ואני דגול למלויים בחה ש שיחזר מיד חמועד יבציס של שבוע ראשון וירצואה ב בשמחת יום טוב חתים מגול כתב שמותר להלוות ל למכיהן ובלבד שילוח לחם שבוע הראשון בחיגם וארגי אבי זל חתיר למכירים אפילו אם יקח השב השבוע הראשון וזה לשונו בתשובה ובאשכנז חירא דבר חשם צדחגין איסור בהלואה ריבית לגוים בחה ואני חתיתי בכיתי ללוחה לזנים שרגילין תמיה לל ללוחה בביתו שאם לא ילוח לחם ילבד ללוחה במקום אחר וירגילתם לבא אצלם ואיבא פסירא

תקלה אפילו כל שחז אסור ואם נפרץ

בבית אפילו כל שחז אסור ואם נפרץ ארד שריחו מקנה בחוצא ורפנא או צר בצרור ואינו

תקלה אפילו כל שחז אסור ואם נפרץ

ואם ירא שם יגבד משם מפגז משם למקום הראשון
המשתמר

אין

מפגזי מחצר לחצר
לא לפנות דירתו
ולא לפנות בליו

תקלב

שאינו לצורך המועד אבל באותו חצר מותר מבית ל
לבית ואם אין הבתים פתוחים לחצר אלא למבוי
יש אומרים שמותר מבית לבית הסמוך לו מבוא וא
דאילו אסור וזו דאין מפגזי מחצר לחצר דוקא ב
בשטחים שלו או של אדם אחר אבל מאדם אחר לת
לתוך שלו מותר גרסינו בירושלמי אין מפגזי
צריכה נאה לבאה ולא מבעורח לבעורה והגמ' בש
בשטחיהן של או של אדם אחר אבל מאדם אחר לת
לתוך שלו אפילו מנאה לבעורה מותר וזבל
שבחצר אסור להוציאו אלא יסלקנו לצודק ואם גח
נתרבה ער שנעשית החצר ברפת מותר להוציאו

מי

שצריך לרבוץ לצורך
המועד ולא צסה ללג
ברגליו יכול ליטול

תקלג

צמדצי חסוס ולתקן ברזיליו והאובח וחיסין וכל צר
צרכי הרביבה ובלבר שלא יכוין מלאכתו במועד
מותר להקטין דם לבחמה ואין מדנעין כל רפז
דמואה ואין מדביעין אותה אין מרביעין תרנגולת
על הביצים לגדל אמרוהין הושיבה עליהן קצרים ח
המועד וברחה מעליהם יכול להחזירה והג' תוך ג'
ימים לבריחתה שאין סורח בחזרתה וישבה עליהן
בכר ג' ימים קודם שברחה ונפטר הבצי אבל לא ישב
עליהן ג' ימי או אפי' ישבה עליהן ג' ימים ויש ג' ימים
שברחה מעליהן אין מחזירין אותה וזהו לר' זל ר
דמלאכת חול המועד ראורייתא אבל לר' זל שחיא
דרבנן אפילו לא ישבה עליהן ג' ימים אם הוא תוך ג'
ימים לבריחתה מחזירין אותה

רבר

האבר מות
לעשות בת
בחול המו

תקלד

המועד בלא שיבוי הילכך בית השלחין שהיא שרה ש
שצריך להשקותה תמיד שאם לא כן תמסד מותר לח
להשקותה ודוקא שהתחיל קודם המועד שאז נמסד
אם לא ישקנה יותר אבל אם לא השקה קודם לבן אס
אסור להשקותה ואם היא שרה לחה הוי באילן התח
התחיל להשקותה קודם אבל שרה הבעל שחיא שרה
שאינו צריך להשקותה שרי לח במסד השמים ואין מ
נשקין א'תה אלא להשביחה אסור להשקותה ואפילו
בית השלחין לא התירו אלא היבא וליבא סירחא ית
יתירתא בגז מן המעיין לא שגא אם ישן או חדש ול
ולא חיישינו ביוז שהוא חדש שמא יתקלקל אבל מי
מים מבדנסיין וקצוין בנומא וצריך לדלות מהן ויש
בו סורח או ממי גשמים מקובצין אסור להשקות מ
מהן ואפילו שתי ערוגות זו למעלה מזו אין דליו
מהתחתונה להשקות העליונה ואפילו אחר חצייה ג
גבוה וחצייה גבוהה אין דליו מהמקום הנמוך לח

להשקות הנכרה יאדרות מים שמושכין מהאגמים א
אם אין מוסקין שמקלחין תמיד מותר להשקות מהן
ואם הוין מוסקין אסורין חריצין שחמים באין ררר
שם מנחה לשרה אסור להשקות מהן אע"פ שנמלאו
קודם י"ט לפי שהן מוסקין ואם אמת חמים עוברת
ביניהן שאז אינם מוסקין מותר אפילו אם אין רוב
השרה ואוי להשקות מן האמה בית השלחין שיש ג
בה מעין שמימיו נוספין ממנה לשרה אחרת ומתק
דמתקבצין שם ונעשין בריבה כל זמן שמנטפין ולא
מסק מעיין הראשון יכולין להשקות ממנה שרה הא
האתרת מהבריבה שנתקבצה בו אבל אם פסק מע
מעין הראשון או אפילו לא פסק ואינו מנספת יו
יותר אסור ירקות שרופח לאוכלן במועד יכול
לדלות מים ולהשקותו כדי שיגדלו ויהיו ראויין בע
במועד אבל אם אינו רופח לאוכלן ועושה כדי לח
להשביחה אסור שרה הבעל שיש בה אילנות
יכול להמשיך חמים מתחת אילן זה לתחת אילן זה
דבלבר שלא ישקה כל השרה אין עושין בתחילה
החריצין סביב עיקרי הגפנים היו עשוין בכר וג
דנתקלקלו יכולין לתקנו אין עושין בתחילה
האמה המושכת מים לשרה חיתה עשויה בכר וגת
דנתקלקלה שלא נשאר בעומקה אלא ספח יכול לח
להעמיקה ששה ספחים אסור לפתוח מקום
לשרה כדי שיבגסו בה חמים להשקותה ואם ניבדש
שעושה כדי לצוד רגים לאוכלן במועד בגז שפותח
לפעלה מקום שיבגסו ולמסח מקום שיצאו מותר
אה על מי ססוח סוח גם השרה שרתה אסור
לחשוות השרה לצורך חרישה ואם ניבדש שמוזין כדי
לרוש לצורך המועד בגז שמסוח כולה מותר
אסור ללקט עצים מן השרה לימותו לחרישה ואם
ניבדש שמוזין לצורכו שצריך העצים בגז שנוטל ח
הגדולים ומציה הקטנים מותר אסור לקצץ
ענפי האילן לתקנם ואם ניבדש שמוזין בשביל העב
הענפים להאכילן לבחמתו בגז שקוצצו כולן מצו
אחר מותר אין פתליעין האילנות ולא מזהמין
הנטיעות אבל סכין את האילנות והפירות בשמן
אישות ועכברים שמססירין בשרה האילן מותר לצו
לצוד בדרבן שחופר גומה ותולה בה המצורה ואפי'
בשרה הלבן הסמוכה לשרה האילן מותר לצוד בדר
בדרבן שיוצאין ממנה ומססירין שרה האילן ואם
אינו סמוכה לשרה האילן אין צוין אותם אלא על
ידי שינוי שנעץ שמור בארץ ומנעגעו לכאן ולכאן
עד שנעשית גומה ותולה בה המצורה והר' מ' זל
אסר בשרה הלבן הסמוכה לשרה האילן בלא שינוי
דאריני אבי זל התיר אין מבניסין צאו לריר
בחול המועד לזבל השרה ואם הבניסין הגוי מעצמו
מותרין אה בשבת ואפילו אם החזיק לו סיבה על
שחכניסין ובלבר שלא יתן לו שכר ואפילו אינו נותן
לו אלא שכר מזונו אסור וב"ט יכול ליתן לו שכר מן
מזונו ובלבר שלא יתן לו שכר אחר ובחול המועד
אפילו אם נותן לו שכר א' מיתר דק שלא יזכירנו
דבלבר שלא יסיעו ולא יתן לו שומר לצער הצאן
ואם היה הגוי שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה מסי
מסייעין אותו בחול המועד ומוסרין לו שומר לצער

ג'ה יאכל כל מלאכה גמי שריא דודי'ס תפילין ומזוזו
 גשום עצה שאת בחול המועד צריך להניח תפילין
 ולברך עליהן וכן היה נוחה ארני אבי ז'ל אבל שאר
 ספרים אסור לכתוב בין בחינם בין בשכר אם יש לו
 מה יאכל מותר לסודת תכלת לציציתיו בין
 בין בן בן פלך אבל לא תהיה אסור מותר לכתוב
 חשבונותיו ולחשוב יצאותיו וכתבין גיסי גשים וק'
 דקירותיו ושוכריו ויהיסקי ומתנות ופרוזבולין
 ואגרות שום ששמו ב' גבסי לוח למלוח ואגרות
 מוזן תליצה ומיאנין ושטרי בירורין שמתב'
 מלוני בירר מלוצי ריין ומלוני לפלוצי וגזירות ב'
 מ' פיסקי רינין ואגרות רשות מ' שאילת שלום שא
 שארם שולח לחברו ויש אסרין ומפרשים אגרות ש
 של רשות סטרי ממסלה וכן כתב מה' אגרות רש
 רשות מפרשי רבנן מסקי דרשותא אבל דייסקיא לא
 ואבי ארני ז'ל כתב בסברא ראשונה ואין כותבין
 סטרי ח'ב שיכול להמתין מלבדנה ער אחר המועד
 דאם אינו מאמינו וחלוצה צריך למעות למועד או ש
 שאין לכופר מה יאכל מותר יש מתירין לכתוב
 על ידי שיני בגון בעיגול או בעיקום ד' ר'בא היה
 אסור ביון דאפילו או אחת אסור להניח ב' ש זה שח
 שהוא כהב גמר ארובא בשעושי'ן בשרוצין ליפית ה
 הכתוב בגון למסודת עושי'ן כן דאפילו מי שכותב ה
 האתיות בחפר שמצר השני גראין ובאותו צד שכות
 אינם גראין היה אסור ולא היה מתיר לכתוב אלא
 איתיות החובות והיור שבלה וזה אחת יעשה נקוד
 איה ויש שעושי'ן אותה עיגול קסן ארני אבי ז'ל
 כתב תשובה שאלה כחול המועד והתיר לו להע
 להעתיקה לחשיב דבר האבר דנין בחול המועד
 בין דיני ממונות בין דיני גפסדת ומסמתי'ן ומבין ל
 למי שלא יקבל הדין עליו

איך גושאין גשים במד
 במועד לא בתולדות
 ולא אלמנות ולא
 מיובמין ומותר ליארס ובלבר שלא יעשה סעודות
 אירוסין ומתיר לחתוין גרושתו מן הגישואין ולא
 מן האידוסין ובערב המועד חבל מותר עושה
 אשה תכשיטיה בחול המועד בגון כותלת ומקסט ו
 זמערות סרק על מציה ומעברת שבין על סתתה ו
 ועל כניח שלמטה

חול המועד אסור בח
 בחספר ותענית
 חילכר אין מניחין המטה
 ברחוב העיר שלא להרבות בחספר וגשים מענות
 מ' שכולם עינות באחת אבל לא מקוננות שתחא א
 אחת מדברת וכולן עונות אחדיה ולא מספחות מ'
 להבות כח אל בח צקבר הקת אח לא מענות אפילו כ
 כל ל' יום לפני המועד אסור להספיר על מת שמת ל
 מלפני ל' יום קודם המועד דאפילו אם יש לו חספר
 בלא זה בגון שמת לו עתה מת שמותר לסופרו ואם
 דאפילו מת ערב הרגל אסור להספיר עמו על המת
 שמת לפני ל' יום קודם המועד אבל בחינם מותר ל

לרב אבל לשמואל אפילו בחינם גמי אסור והרם כ'ג
 ז'ל מסק ברב והר' א'ד ז'ל פסק בשמואל ולזה הסכים
 ארני אבי ז'ל אין קורעין בחול המועד ולא חולצין
 בתח ולא מכרין אלא קרוביו של מת אבל קרוביו קו
 קורעין אפילו ביום השמועה אם שמע תיר ל' יום
 ומכרין האכל ומיהו אין מכרין אלא על מסות זקום
 זקופות שאין אבילות נדחגת בחול המועד שיצטרך
 לבטות חמסות להברותו עליהן ובס' הקסן כתב
 שאין קורעין ולא מכרין בחול המועד דא'ני אבי ז'ל
 בתב בסברא ראשונה חכם ששאלין אותו דבר הלכה
 בכל מקום ואמרה חבל קורעין עליו בין בפניו בין
 שלא בפניו והר' צ'ין עליו ומכרין עליו אפילו בחו
 בחול המועד דאפילו ביום השמועה שאינו יום קבו
 קבורה דאפילו לא קרע ביום שמועה יקרע כל זמן
 שעסקין בחספר אפילו אם עוסקין בו יותר מ' ימ
 ימים בגון בשאר ימות השנה אבל בחול המועד אין
 מספירין אלא בפניו ויום שמועה כמו בפניו דמי וע
 ועל דני שלמדו חכמה או שחאיר פניו במשנה אחת
 בגון חבריו שלומדין זה עם זה קורעין בחול המועד
 דאפילו בשעה שמועה ואין מתאחין לעולם ועל אר
 ארם כשר ולא סנו שומעניה ואינו חסור על שום ע
 עבירה ולא על ביסול מנחה אלא שאינו חכם בתורה
 קורעין בחול המועד אם ידע בין מיתה לקבורה אב
 אבל אם לא ידע בין מיתה לקבורה לא ועל כל אדם
 אם היה ע'מר בשעה יציאת גשמה חייב לקרוע אפי'
 בחול המועד דאפילו אם הוא חסור בעבירות דק' ש
 שלא יהא משומר ל' או משומר להבעיס לעבוד על
 אחר מכל המצות עישי'ן כל צרכי חמת בחול המועד
 גודזין לו שערך ומב'סין לו כסותו ומנסרין לו ארז
 ארזים ובלבר שלא יקרץ אותם מן המחובר ומיחור
 דרוקא בצינעא שיעשה חירונו עם חמת בחצר שיחא
 גיכר שהוא לצורכו ואם מת ארם שהוא מפרסם שי
 שיש לו שם מותר אפילו אם יעשו בשוק ובמקום ש
 שיהיו מועטין רדים במקום אחר וחבל יודעין ב
 בשיש מת בעיר חבל חשיבי במפרסם אין חופרין
 ב' ביו ומעדות בהול המועד ד' ה' ח' ז'ל אפילו ל
 לקבור בהם במועד אבל מחנכין אותו שאם הוא אר
 ארזי מקצרו או מא' יבו או מרחיבו ור' ש' ז'ל פי אין
 חופרין כובין לקבור בהם אחר המועד ומחנבין או
 אותו אפילו לקבור בהן אחר המועד אבל לקבור בה
 בהן במועד חופרין אותו אפי' בהן ולזה הסכים אר
 ארני אבי ז'ל

כתב בה' מי שמת ל
 לו מת באחד מ
 מימי הרגל או
תקמה בח' ח'ץ מביום אחרון אינו נוחג אבילות ברצל עד
 שיצא כל הרגל ומיהו יום אחרון עולה לו א'ע'ם שאין
 אכילות נוחג בו ומטלים עליו ששה ימים דאם מת
 ביום האחרון נחה בו אבילות וכן כתב ר' ח' ז'ל
 נ'ה' ז'ל כתב שאם מת ביום האחרון אינו גרהג ב
 בו אבילות שאין אבילות נוחג כלל במועד אלא אג
 אגנות שאם מת לו מת בחול המועד אסור ברברים
 שאוגן אסור בהן דאם מת ביום טוב אם אינו

גאילו לא יתפור אלא רדך שיצוי שיפסיע כסיעות ג
 גסיות וגם יתחוב אחת למעלה ואחת למטה כשיגיה
 חבלג

אפילו מלאכות ה המותרות אינן מותרות

אלא לעשותו לעצמו או לאחרים בחינם אבל אסור לעשות בשכר ומיחו אינן צותו לו שכר קצוב אלא ש שאובל עמו בשכרו מותר ובל מלאכה מותר לעשות על ידי פועל שאין לו מה יאכל ברי שיסתבר וירויח לאכול

כל מלאכה או רבר ש שאסור לעשותו א אסור לומר לגוי

לעשותו ואפילו רבר שמותר לעשותו ב"ס בגזן גוי שקבל לבנות ביתו של ישראל מערב י"ט אם הוא חוץ לתחום העיר וגם אין עיר אחר בתוך תחומו של ח הבית בחול המועד אסור אפילו חוץ לתחום שהם י יכולין לילך שם הילכר אין חילוק בין חוץ לתחום או תוך לתחום ואפילו נבנה הבית באיסור על יד ג גוים צבון להחמיר שלא יבצטו בו והגי מילי בבית ש שהוא במחובר אבל בתלוש שנתו לו מלאכה קודם המועד בקיבולת לעשותה בביתו מותר מותר ליתן לגוי מלאכה בקיבולת או בשכיר יום שיעשה אחר ה המועד ובלבד שלא ישקול דימדר דימנה כדרך שהו שהוא עושה בחול

צרכי רבים מותר ל לעשותו בחו בחול המועד

בגזן לתקן חרובים ולהסיר פחו המכשולות ולציין הקברות שיחזרו בהם הנהגים ולהקצו המקדואות כודות ומעיינות של רבים שנפל בהם עפר ואבנים ותקלקלו מותר לתקנם ואפילו אין הרבים צריכי להם עתה כיון שאינו עושה מעשה אומן אבל לחמו לחפור בודות מחרש שהוא מעשה אומן אם חרבים צריכין להם עתה מותר אפילו בודנו מלאכה כמור ואפי' במרחסיא ובסניבה ובהיתתה ואם אין צריכי להם עת לא יעשו אבל בודות שיחי ומעדות של יחיר אסור לחפור איתו מחרש ואפילו אם צריך להם עתה ואם חי עשוייג כבר ונתקלקלו אם צריך להם עתה מותר לתקנם ואם אין צריך להם עתה אסור לתקנם אבל מותר לחמסיר מים לתוכו אפילו אם אין צריך להם עתה

אסור לכתוב בחול המועד ואפי' להגיה אות

אחת בספר אסור ואסור לכתוב תפילין ומזוזות לא לאחרים בשכר אבל לעצמו או לאחרים בחינם אי אם אפילו בשכר ברי שיהיה לו חוצאת יותר בריח לטע לשמחת י"ט מותר אפילו יש לו מה יאכל שאם אין לו

דאיצי סח בסיס ושל חצירו בונה בורכו אבל אסור לסתרו כרי לחזור ולבנותו ואם הוא מסובך ונוסח ליכול מותר לסותרו ולחזור ולבנותו מותר ליסול גבשושית שבבית מותר לעשות מעקה לגג ומרמסת געשה חריוס בגזן בהוצא ורמנא או צר בצדור ואינו טח בסיס סדקין שבגג שהמים יורדין ודך שם מותר לסותמן ביר ובלבד שלא יעשה מעשה אומן בגחצלה שהוא כלי האדמנות ציר חולת והמפתח והצינור וחקדורו שגשברו אפילו מע"ס יכול לתקנם בחולת המועד לא שצא חו של עץ או של ברזל ובלבד שלא י יבויז מלאכתו במועד מותר לבנות אירות מ"י אבוס שיאכלו בחן חסוסי ומעשה חריוס הוא ולבנות סמ"ט קסז או איצטבא של אבנים לצורך המועד כתב ח"ר מ פ"ל ז"ל וז' איצטבא בניין שעושיין מאבנים או מסיס ו ול"ג רזה הוי בניין גמור אלא ז"ל איצטבא בעין ספסל שלגו גסה שמחברין לו דגלים וכו' ארדות רש"י לאו בניין גמור אלא להושיב האבוס של בהמה למקדמו דארצי אבי ז"ל כתב בסתם וצראה שרעתו להתיר אמ אפילו של בניין תגור שראוי להתייבש בעניוין שיהא דאוי לאפות בו במועד מותר לעשותו ואם לאו אסור לעשותו והעשויו בבר מותר לענות לו בית פושב ל להעמידו עליו וכן מותר לעשות לריחים בית מועב להעמידם עליו ולקצר אותם בשחן חלקים ביותר בין אם היא חרשה או ישנה ולהקצו אמת המים ססו שסוחגים על ידה וליסול ציפורני חמור המגלגל ה הריחים אבל אסור להקצו הנקב שבאמצע האגן המת המתגלגל שהוא מעשה אומן

מותר לעשות מצותת רגים מ

מערכה שהוא מעשה חריוס אבל לא הארזיגין פחוס שהוא מעשה אומן מסדגין המסות פי' לאחד אותם ש שתי וערב בחבלים שהיו כח כבד אלא שלא היו סדור סדורין והוא מסדרן אבל לא יפסיל לה החבלים בת בתחילה ועלשיז ר"ש ז"ל יראה שמותר להפסיל לה החבלים בתחילה רק שלא יעשה החבלים מחרש ובל זה בצריך לה למועד בסכוס קורמי מותר פי' שמע שמפעבין בגוי משתו בגרים אחר הביבוס ברי ללבב ולרכבו ואסור לעשות הקמטין שבבתי חיריים והשקפים ואפ"ר לתקן מלבזשיז ומנעלין הקדועין ד"א אמרינן רהוי דבר האבר שהדי ותקלקלו אם לא יתקנם דלא מיקרי דבר האבר אלא בשעיקר הדבר ח האבר נפסד כמו מי שהפך זתיו וכולו אבל בשביל פ מעט תוספת קילקול לא מיקרי רבר האבר הילכר א אסור לומר גם כן לגוי לתקנה דבל מה שאסור לעשו אסור לומר לגוי לעשותו החריוס שאינו יודע להוצי' מלא מחט כאחר שכן דרך האומן תוחב חרבה תחוב תחיבות במחט מלא ארבו ואחר בר מושכו ומי שאי שאינו יודע לעשות כן וגם אינו יודע לבנין אימרא ב בשפת החלק שדרך לתפור בגר על השפה והחריוס אינו יודע לבנוו בח שתהיה שוח אלא פעמים מרחי ופעמים מקצר ומי שאינו יודע שום אחר מאילו יב ויכול לתפור בדרבו לצורך המועד ואם יודע אחר לא

מה יאכל כל מלאכה צמי שריא ודרת תפילין ומזוז
 משום מצוח שאת בחול המועד צריך להגיח תפילין
 ולברך עליהן וכן היה נוחג ארני אבי זל אבל שאר
 ספרים אסור לכתוב בין בחינם בין בשכר אם יש לו
 מה יאכל מותר לטוות תכלת לציציתיו בין
 בין בסוף אכל לאתרים אסור מותר לכתוב
 חשבונותיו ולחשב יצאותיו וכותבין גיטי גשים וק
 דקירותיו ושוכרין ריאתיסי ומתנות ופרוזבולין
 דאיגרות שדם ששמו בר גבסי לוח למלוח ואיגרות
 מוזז תליצה ומיאנין ושטרין בירורין שכתבו
 מלוני בירך פלוגי ריין ופלוגי לפלוגי וגזירות בר
 מי פיסקי ריניו דאיגרות רשות מי שאילת שלום שא
 שארם שולח לחברו ויש אסרין ומפרשים אגרות ש
 של רשות שטר ממשלה וכן כתב מהג איגרות רש
 דשות מפרשי רבנן פסקי דרשותא אבל דייסקיא לא
 ואבי ארני זל כתב כסברא ראשונה ואין כותבין
 שטרין חייב שיכול להמתין מלכותנו עד אחר המועד
 ואם אינו מאמינו וחלודה צריך למעות למועד או ש
 שאין לכופר מה יאכל מותר יש מתירין לכתוב
 על ידי שיני בגון בעיגול או בעיקום דרובא היה
 אסור ביון דאפילו או אחת אסור להגיח בשזה שה
 שהוא כהב גמור ארנא בשעושין כשרוצין ליפית ה
 הכתוב בגון למסודות עושיין כן ואפילו מי שכותב ה
 האתיות כהפר שמצר השני גראין דבאותו צד שבות
 אינם גראין היה אסור ולא היה מתיר לכתוב אלא א
 איתיות החובות והיור שבלה דהאחת יעשה נסור
 איה ויש שעושיין אותה עיגול קסן ארני אבי זל
 כתב תשובה שאלה בחולו המועד והתיר לו להע
 להעתיקה דחשיב רבן האבר רנין בחול המועד
 בין דיני ממונות בין דיני נפשות ומשמתיז ומבין ל
 למי שלא יקבל חרין עליו

אין גושאין גשים במד
 במועד לא בחולות
 ולא אלמנות ולא

מייבמין ומותר ליארס ובלבר שלא יעשה סעודות
 אירוסין ומתיר לחחזיר גרושתו מן הנישואין ולא
 מן האירוסין ובערב המועד הכל מותר עושה
 אשה תכשיטיה בחול המועד בגון כותלת נשקסת ד
 נמעברת סרק על חגיגה ומעברת שבין על סתתה ד
 ועל כניח שלמטה

חול המועד אסור בח
 בחספר ותענית
 חילכר אין מניחין המטה

ברחוב העיר שלא להרבות בחספר ובשים מענות
 מי שכולם עינות כאחת אבל לא מקוננות שתחא א
 אחת מדברת וכולן עונות אחתה ולא מספחות מי
 לחבות כח אל בח נסכר המת אח לא מענות אפילו כ
 כל ליום לפני המועד אסור להספיד על מת שמת ל
 מלפני ליום קורם המועד ואפילו אם יש לו חספר
 בלא זה בגון שמת לו עתה מת שמותר לסומרו ואם
 ואפילו מת ערב הרגל אסור להספיד עמו על המת
 שמת לפני ליום קורם המועד אבל בחינם מותר ל

לרב אבל לשמואל אפילו בחינם גמי אסור והרם כז
 זל מסק ברב והרמב"ם זל פסק בשמואל ולזה הסכים
 ארני אבי זל אין קורעין בחול המועד ולא חולצין
 בתח ולא מכרין אלא קרוביו של מת אבל קרוביו קר
 קורעין אפילו ביום השמועה אם שמע תיר ל יום
 ומכרין האכל ומיהו אין מכרין אלא על מסות זקום
 זקומות שאין אבילות נדהגת בחול המועד שיצטרך
 לבטית המסות להברותו עליהן ובסח הקסן כתב
 שאין קורעין ולא מכרין בחול המועד ואני אבי זל
 בתב בסברא ראשונה חכם ששאלין אותו דבר הלכה
 בכל מקום ואמרה הכל קורעין עליו בין בפניו בין
 שלא בפניו והרמב"ם עליו ומכרין עליו אפילו בחו
 בחול המועד ואפילו ביום השמועה שאינו יום קבו
 קבורה ואפילו לא קרע ביום שמועה יקרע כל זמן
 שעסקין כחספר אפילו אם עוסקין בו יותר מזימ
 ימים בגון בשאר ימות השנה אבל בחול המועד אין
 מספירין אלא בפניו ויום שמועה כמו בפניו דמי וע
 ועל דבר שלמור חכמה או שאיר פניו כמטנה אחת
 בגון חברין שלומדין זה עם זה קורעין בחול המועד
 ואפילו בשעה שמועה ואין מתאחין לעולם ועל אר
 ארם כשר ולא סנו שומעניה ואינו חסור על שום ע
 עבירה ולא על ביסול מצוח אלא שאינו חכם בתורה
 קורעין בחול המועד אם ירע בין מיתה לקבורה אב
 אבל אם לא ירע בין מיתה לקבורה לא ועל כל אדם
 אם חייה עמר בשעה יציאת נשמה חייב לקרוע אפי
 בחול המועד ואפילו אם הוא חסור בעבירות רק ש
 שלא יהא משומר לכו או משומר להבעיס לעבוד על
 אחר מכל המצות עושיין כל צרכי המת בחול המועד
 גוזזין לו שערך ומכסין לו כסותו ומצטרין לו ארז
 ארזים ובלבר שלא יקרץ אותם מן המחובר ומיוחד
 דרוקא בצינעא שיעשה חירון עם המת בחצר שיחא
 ביכר שהוא לצורכו ואם מת ארם שהוא מפירסם שי
 שיש לו שם מותר אפילו אם יעשו בשוק ובמקום ש
 שיהרזים מועטין דרים במקום אחר והבל יורעין ב
 בשיש מת בעיר הכל חשיבי כמפירסם אין חופרין
 ביני ומעדות בהול המועד דמי הרבר זל אפילו ל
 לקבור בהם במועד אבל טחנכין אותו שאם הוא אר
 ארז מן צדו או מא יכו או מרחיבו ורשי זל מי אין
 חופרין בוכין לקבור בהם אחר המועד ומחנכין או
 אותו אפילו לקבור בהן אחר המועד אבל לקבור בה
 בהן במועד חופרין אותן אפי בחח ולזה הסכים אר
 ארני אבי זל

כתב בהג מי שמת ל
 לו מת באחד מ
 מימי הרגל או

בחה חרץ מביים אחרון אינו נוחג אבילות ברגל עד
 שיצא כל הרגל ומיחו ידם אחרון עולה לו אפם שאין
 אבילות נוחג בו ומשלים עליו ששה ימים ואם מת
 ביום האחרון נחה בו אבילות וכן כתב ר"ח זל
 ד"ה זל כתב שאת אם מת ביום האחרון אינו נוחג ב
 בי אבילות שאין אבילות נוחג בכל במועד אלא אב
 אבינות שאם מת לו מת בחול המועד אסור ברברים
 שאגן אסור בהן ואם מת ביום טוב אם אינו

תקמה תקמה

גמאילו לא יתפור אלא רדך שיגוי שיפסיע פסיעה ג
 גסות וגם יתחוב אחת למעלה ואחת למסח כשיגיה ח
 חבלב

אפילו גלאכות ח המותרות אינן מותרות

אלא לעשותו לעצמו או לאחרים בחינם אבל אסור לעשות בשבד ומיחו אינו צותו לו שבד קצוב אלא ש שאובל עמו בשבדו מותר ובל מלאכה מותר לעשות על ידי פועל שאין לו מה יאכל כרי שיסתבר וירויח לאכול

כל מלאכה או דבר ש שאסור לעשותו א אסור לומר לגוי

לעשותו ואפילו דבר שמותר לעשותו כ"ס כגון גוי שקבל לבנות ביתו של ישראל מערב י"ט אם הוא חוץ לתחום העיר וגם אין עיר אחר בתוך תחומו של ח הבית בחול המועד אסור אפילו חוץ לתחום שהם י יכולין לילך שם הילכך אין חילוק בין חוץ לתחום או תוך לתחום ואפילו נבנה הבית באיסור על ידי ג גוים צבון להחמיר שלא יבססו בו והגי מילי בבית ש שהיא במחובר אבל בתלוש שנתו לו מלאכה קודם המועד בקיבולת לעשותה בביתו מותר מותר ליתן לגוי מלאכה בקיבולת או בשבד יום שיעשנה אחר ה המועד ובלבד שלא יסקול דימדור דימנה כדרך שהו שהוא עושח בחול

צרכי רבים מותר ל לעשותו בחו בחול המועד

כגון לתקן חרובים ולחסיר מהו המכשולות ולציין חקברות שיחזרו בהם חבהגים ולתקן המקדאות כודות ומעיינות של רבים שגפלו בהם עפר ואבנים ונתקלקלו מותר לתקנם ואפילו אין הרבים צריכי להם עתה כיון שאינו עושח מעשה אומן אבל לחפור לתפור כודות מחרש שהוא מעשה אומן אם הרבים צריכי להם עתה מותר אפילו כודנו מלאכתו כמורע ואפי' כפחהטיא ובשירה יתירתה דאם אין צריכי להם עת' לא יעשו אבל כודות שיחי' ומעדות של יחיר אסור לחפור איתנו מחרש ואפילו אם צריך להם עתה ואם חיי עשויי' כבר ונתקלקלו אם צריך להם עתה מותר לתקנם ואם אין צריך להם עתה אסור לתקנם אבל מותר להמסיר מים לתוכו אפילו אם אין צריך להם עתה

אסור לבתוב בחול המועד ואפי' להגיה אות

אחת בספר אסור ואסור לכתוב תפילין ומזוזות לא לאחרים בשבד אבל לעצמו או לאחרים בחינם אי אמ אפילו בשבד כרי שיהיה לו חוצאת יותר בדיוח לטמ לטמחת י"ט מותר אפילו יש לו מה יאכל שאם אין לו

דאינו סח בטיס ושל חצירו בונה בירכד אבל אסור לסתורו כרי לחזור ולבנותו ואם הוא מסוכן וזיסח ליפול מותר לסתורו ולחזור ולבנותו מותר ליסול גבשושית שבבית מותר לעשות מעקה לגג ומרפסת געשה חריוס כגון בהוצא ורפנא או צר בצדור ואינו טח בטיס סדקי' שבגג שהמים יורדי' ורד שם מותר לסותמן ביד ובלבד שלא יעשה מעשה אומן כגחגלי' שהוא בלי האומנות ציר חולת וחממתח וחצינורו וחקדוח שגשברו אפילו מפ"ס יכול לתקנם בחולת המועד לא שגא חן של עץ או של ברזל ובלבד שלא י יבויז מלאכתו במועד מותר לבנות אריות מי אבוס שיאכלו כחן הסוס' ומעשה חריוס הוא ולבנות סמ"ט קסז או איצטבא של אבנים לצורך המועד כתב ח"ס פ"ז ז"ל וז' איצטבא בניין שעושי' מאבנים או מטיס ו ול' רזה הוי בניין גמור אלא ז' איצטבא בעיז סמ"ט שלבו צסה שמחבריו לו רגלים וכן אריות רשדי לאו בניין גמור אלא להושיב האבוס של בהמה למקדמו דארצי אבי ז'ל כתב בסתם ונראה שרעתו להחיר אמ אפילו של בניין תגור שראוי להתייבש בעניו' שיהא דאוי לאפות בו במועד מותר לעשותו ואם לאו אסור לעשותו וחעשוי כבר מותר לעשות לו בית מושב ל להעמידו עליו וכן מותר לעשית לריחים בית מושב להעמידם עליו ולצקר אותם כשחן חלקים ביותר בין אם היא חרשה או ישנה ולתקן אמת המים ססו שטוחנים על ידה וליסול ציפורני החמור המגלגל ח הריחים אבל אסור להק' הנקב שנאמצע האצ' המת המתגלגל שהוא מעשה אומן

מותר לעשות מצורת דגים מ

מערכה שהוא מעשה חריוס אבל לא האידגין מחוס שהוא מעשה אומן מסדגין המסות פי' לאיצה אותם ש שתי וערב בחבלים שהיו בה כבר אלא שלא היו סדור סדורין וחוא נסדרן אבל לא יפסיל לה החבלים בת בתחילה ומלשיז ר"ש ז'ל יראה שמותר להפסיל לה החבלים בתחילה דק' שלא יעשה החבלים מחרש ובל זה בצריך לה למועד בסבוס' קודמי מותר פו שמע שמפעכין כגוי משהו כגדים אחר הביבוס כרי ללבב ולרכבו ואסור לעשות חקמסין שבבתי חריוס והסדקים דאסור לתקן מלבושין ומגעלין חקדועי' ו' לא אמרינו והוי דבר האבד שהדי יתקלקלו אם לא יתקנם ולא מיסדי דבר האבד אלא בשעיקר הדבר ח האבד נפסד כמו מי שחפר דתיו וכול' אבל בשביל פ מעט תוספת קילקול לא מיסדי דבר האבד הילכך א אסור לומר גם כן לגוי לתקנה ובל מה שאסור לעש' אסור לומר לגוי לעשותו החריוס שאינו יודע להוצי' מלא מחט כאחר שכן רדך האומן תוחב חרבתתחיב תחיבות במחט מלא ארבן ואחר בר מושכו ומי שאי שאינו יודע לעשות בו וגם אינו יודע לכדון אימרא ב בשפת החלק שדרך לתפור בגר על השפה והחריוס אינו יודע לכוון בה שתהיה שוח אלא פעמים מרחי' ומעמים מקצר ומי שאינו יודע שום אחר מאילו יב וכול לתפור בדרבד לצורך המועד ואם יודע אחר לא

לחברקעת העיר ולצרות שהוכפלו בו ופריד בגמ' קרי להו ששון וקרי להו צום ומשני רבא בזמן דאיב שלום בגזו שבית המקדש קיים ששון בזמן דאיבא שמר צום והאירגא דליבא שמר וליבא שלום רצו מתעניו רצו אין מתעניו פו וליבא שלום שהבית ח חרב וליבא שמר במקום יודע פישאל רצו רוב ישרא וחסבי' עליום שלא להתענות אין מתעניו רצו רד רוב ציבור מתעניו והאירגא רצו ונהגו להתענות ל לפיכך אסור לפרוץ גדר ובש' בורות הללו שבעונד שבעונותיו יש שמר ואין שלום חילכר הצל חייבין להתענות מרובי קבלה ומתקנת גבי' ומי בולם מותרין כרחיצה וסיכה ונעילת הסגל ותשמיש ח המיטה ואין צריך להפסיק בהו מבעור יום ואם חל חלו בשבת גדחין עד אחר השבת

תשעה באב אין ב תקומה
באב אין ב
בו יבולין
לבטלו ביון

שהוכפלו בו הצרות משוכנס אב ממעטת בשמחה ובר ישראל דאית ליה דינא בהריה גוי לשתמיש מי מיניה דריע מזליה הגיא בפרק החולץ קורם לזמן הזה פי מרח ערה התענית העם ממעטין בעסקיהו מ מדישא וליתו מלפניה ולגטוע ומארסין ואין כונסין ואין עושין לעודה אירוסין רבאירוסין בלא סעודה ליבא שמחה אבל בגישואין בלא סעודה איבא שמחה דבי גיסים חתיר לואיס אמילו ביום ט באב והבי א איתא בירושלמי ומפרש סעמא שלא יקרמנו אחר ב בתפילה וקאמר בירושלמי חרא דתימא בניין של ש שמחה אבל אם היה כותלו גוהח וגוטה ליפיל מות ובניין של שמחה מפרש במס' ומגילה הבדגה בית ח התנות לבני ונסיעה של שמחה בגון אבורקסי של מ מלכים פי אילו שנוסעין לצל להסתופח בצילו ול לפי זה הא דאמר אם היה כותלו גוהח מותר אמילו בבית של בית התנות קאמר שמותר לבנותו אם ג נוחח ויא' ביוז דגמרא דיון אסר בניין סתם כל בניין קאמר כדרך שאסרו כל משא ומתן כמו שאבל אסור בכל כוי שיהו זראין כאכלים על חרבן ירושלים שב שבת שחל ט באב להיות בתוכה פי השבוע שחל בת ט באב אסורין לספר ולבכס ואפילו איגו רוצה ללוב ללובשו עתה אלא להניחו עד לאחר ט באב ואפילו א אזו לו אלא חלוף אחר אסור לבכס וללובשו וכן ח המבוכסין מקורם לבן אסור ללובשו ולא ללובשו ל לבן אלא בין ללבוש בין להציע בהו המיטה בין אל איש בין אשה אסור ואפילו מטפחות הירים וחשל חבל אסור וכיבוס הירי' שלנו מותר אבל גיחוץ של שלנו אסור ובלי משתן אין בהם משום גיחוץ וחרו חו בביוס שלנו ומותר לפי שאין חוששין לגיחוץ לפי שהם קרובים לבשר ומתמלאים זיעה תמיר וזא דשרי רווקא לנחצו ולחצותם אחר ט באב אבל אסר ללובשו בשבת שחל ט באב לחיות בתוכו בתב חרמנו זל הא ואין בבלי פשתו משום גיחוץ וזו' ב' בישונים אבל בחרשים יש בהו משום גיחוץ אלמא ב' בכל צמר אמילו ישנים אסורים חילכר בליק חרשים בין לבנים בין צבועים אסורין וכן ישנים מבוכסין פ

בזלם אסורים אפי' לחניה אחר השבת וגיחוץ שלנו צמי אסור בין בישנים בין בתשי' יוצאין מתחת ח המכנס ומיחו כיבוס שלנו לבכס ולהניח מותר רמל דמלאכת עראי הוא ובל כלי פשתו בכל מקום אפי' ב בניהוץ שלחם מותר לגוהצו ולהניחו אבל ללבוש ב בין חרשים בין ישינים צבועין ולבנין בין מבוכסין עכשיו בין מבוכסין קורם אסור ללובשו בשבת זו אמילו בלי פשתו עב

בת אבי העזרי נהגו אבותינו איסו אח בכיבוס שלנו בתב רבי שבט רחח נמי בלים חרשים אסור לתקן בש בשבת שחל ט באב להיות בתוכה רמסיק בירושלמי במ מקום שנהגו שיהו רחמיגו רלא למשתי אמרא מה מגו דעילל אב מנהגא ופי רבי גיסים מלשונו או משת בשתי או בערב וביוז שחשתי אסור כ' תיקוהו ב' חרשים וראוי להחמיר בזה מרח רח יגו בעי בכלל מ מיעיט שמח ואית גוסחת רחסי רלא למיבל בישרא ד' למשתי חמרא ומזה נהגו במקומות רבים שלא לאב לאכול כשר ולא לשתות יין בשבת זו ויש מיסיפין מ מרח ער התענית ותספורת לשבת זו כתב הרם בר ד דיגו ברין אבל אחר ראשו ואחר כל שער עב' ובזקן כל שמיכב חאכילה מותר מי שתכפרהו אכילות של מת ושל שבת של ט באב והכביר שערז מיקל בתער אבל לא במספרים ומכנס כסותו במים אבל לא בנת דחול ולאחר התענית מותר מיר כל מאיר ורלא כ' ב' ב' אסר כל השבוע וחלכה כ' שב' רלא אסר אלא ב באותו שבוע ורלא כל מאיר דאסר מרח ואילר

ואם חל ט באב יום ראשון או בשבת דגרהה עד אחר שבת מותר בשתי שבתות בשבוע שלפניו מותר ביוז שגרתה התענית עד יום ראשון אב שבת ראשונה אין שבת שחל ט באב להיות בתוכה ובשנייה נמי הוא א אחר התענית חילכר מותר בשתיחו ובס' בתב שנה שנהגו ב שחל ט באב להיות בשבת לא אד' כל השבוע שלפניו לספ' ולבכס וכתב בספר המצות הקסו פי לפירושו כל השבוע לבר מיום ה' יום ז' כי היאר יאס יאסר ביום ה' וז' חלאאפילו בשחל ט באב בעש' שיי ב ביום ה' בש' בשחל בשבת וגם בשא' ימי השבוע הוא חומרא יתירא ואם חל ט באב בעש' כנוז למקדשים על פי הראייה מיתרין בה מפני כבוד השבת כתב א אבי העזרי נהגו אבותינו שלא לרחץ מרח ויש ע' ל' ל' ק' משום אל תטוש תורת אמר ויש פרושים שמ שמתעניו מ' כתימו ואילר ויש מתעניו מכשר וייד ודסיגו בירושלמי מה יש ביניהו פי' בין ל' בתמוז ל ל' באב בא יום משחכקעה העיר ער שחרב הבית וז' ז'א כנגר ג' שבועים שחתענה רגאל ומנהג אשכנז ח חותירים גמנעים מבשר דיו מ' בתמוז ואילר אבל מרח ואילר כל חקל בולם גמנעין מכשר ויין זולתי חשבת שאובלין ושותיו כדרך כל השנה כילח וכן כל חרם ב' מ' יש מקומות שנוחגין שלא לאכול בשר מ מרח ער התענית דנהגו חבל שלא ליבנס למרחץ בש בשבת זו דאסור לשנות מנהג אבותינו

ערב ט באב לא יאכל תקומה
ט באב לא יאכל
בשד ולא ישתח
וין ולא יאכל

דוצה לקרבר ביום אין עליו דין אנינות אלא אם
 בן צריך להחשיר על התחום להבין לו כל צרכי קב
 קבורה או חל עליו דין אנינות משעה שמחשיר
 אכל אם מת ביום טוב שני והוא דוצה לקרבר או כי
 ביום טוב ראשון ודוצה לקרבר על ירי גוים חל על
 עליו דין אנינות אבל לאחר שנקבר אין עליו דין אב
 אבילות אלא דברים שבצינעא שזוהגין ברגל ומיון
 את על פי שאסור בתשמיש המטה אין צריך לישן ב
 בין האנשים אלא ישנה עמו בחדר ולזה הסכים
 ארני אבי ז"ל אה על פי שאין אבילות ברגל אם מת
 לו מת ברגל הרגל עולה למניין ל ומתעסק בו בר
 ברגל לצחמו ולאחר הרגל מתחיל למנות שבעה וב
 ובשיבולו שבעה למיתת המת אה על פי שעדיין לא
 בלה האבילות מלאכתו בעשת על ירי אחרים ועבריו
 עושיז לו בצינעא בחוד ביתו מת לו מת קורם
 הרגל וזנה אבילות אפילו שעה אחת לפני הרגל ב
 בטלה ממנו גזירת שבעה וימי הרגל עולין לו למנין
 ל הרי שבעה לפני הרגל וימי הרגל ומשלים עליה
 ער ל ודוקא שנהג אבילות באותה שעה אבל אם
 שג או הזיר ולא נהג אבילות או שחיה קרוב לחשב
 ולא היה יכול לנהוג אין הרגל מבטל האבילות אלא
 זונה ברגל דברים שבצינעא ומוצה שבעה אחר הרגל
 ובאותן שבעה מלאכתו בעשת על ירי אחריו ועבריו
 עושיז לו בצנעא בתוך ביתו ואין רבים מתעסקין
 עמו לצחמו שהרי נתעסקו בו ברגל ורגל עולה למ
 למניין שלשים ואם נהג שבעה לפני הרגל והרגל פ
 פוגע בתוך שלשו מבטל ממנו גזירת ל ואפילו אם
 יום ז ערב הרגל מותר לספר ולבס ולרחץ ערב ה
 הרגל וכן נמי אם חל יום ז להיות בשבת ערב
 הרגל מותר לספר ולבס ולרחץ ערב שבת
 לא גיל ערב הרגל מותר לגלח אחר הרגל שהרי נת
 גתכסל ממנו גזירת ל אבל תוך הרגל לא יגלח ביום
 שהיה איפשר לו לגלח קורם הרגל ואם חל יום שב
 שבעה שלו בשבת ערב הרגל מותר לגלח ברגל ביום
 שלא היה לו איפשר לגלח קורם ואם חל יום
 ראשון או יום שני שלו בערב הרגל מותר לבס ול
 ולספר ואסור לרחוץ ער הלילה וגם אסור ללבוש
 מה שגבס ער הלילה ודל"ב אפי' כמו שאסור לרחוץ
 בד אסור לבס כל היום ומיחו שניהן מותרין סמוך
 לחשיכה ואין צריך להמתין ער הלילה וארני אבי
 ז"ל בתב בסברא ראשונה ודוקא בשאר מתים אבל
 באביו ואמו שאסור לספר ער שיגערדו בו חביריו אפי'
 פוגע בו הרגל אינו מבטל ומיחו בתב בסה הקסט
 דדוקא שפגע בו הרגל בתוך שלשים אבל אם עברו
 שלשים ופגע בו הרגל או אפילו חל שלשים ערב חר
 הרגל מפסיק ומותר לגלח ראש השנה ויום
 הביפורים חשיכו ברגלים לבטל האבילות זנה שעה
 אחת לפני הפסח אותה שעה חשובה בשבעה ושג
 ימי הפסח הרי חמשה עשר ומשלים עליהן חמשה ע
 עשר שעה אחת לפני עצרת חשובה שבעה
 ועצרת חשוב שבעה ביום שאם לא הקריב קרבנות ע
 עצרת בעצרת ישן תשלומין כל שבעה חשוב כש
 בשבעה הרי ארבע עשר ומשלים עליהן ששה עשר
 ויום שיגיל של עצרת עולה למניין ששה עשר ביום

שאנו בקיאיין בקיבועא דירחא דאין אנו עושיז שני
 ימים אלא משום מנהג חשוב כחול ועולה למניין
 ששה עשר שעה אחת לפני ראש השנה וראש
 השנה הרי ארבע עשר ומגלח ערב יום הביפורים
 שמבטל ממנו גזירת שלשים שעה אחת לפני
 יום הביפורים ויום הביפורים הרי ארבע עשר ומגל
 ערב הרגל שעה אחת לפני החג וזנה חרי ארבע
 עשר ושמיני עצרת חשוב שבעה ויום שני של שמיני
 חג הרי ז"ב ומשלים עליהן שבעה שעה אחת
 קרובה בשבת או ברגל ולמוצאי שבת ורגל בעשת ר
 דחוקה אינו זונה אלא יום אחר בדין שמועה חז
 דחוקה וזנה אבילות ביום ראשון ומקצתו ככולו
 ובשבת וברגל זונה דברים שבצינעא שמע שמועה
 דחוקה בשבת או ברגל אינו זונה בשבת וברגל אפי'
 דברים שבצינעא אלא למוצאי שבת זונה שעה אחת
 ויום זכו למוצאי הרגל

הילכות תשעה באב

גרסינו בל בתרא דתענית ה דברים

ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וה בתשעה ב
 באב בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות וביטל ח
 התמיר והיכרעה העיר ושרח אפוססמוס את ההר
 והעמיר צלם בהיכל בתשעה באב נגזרה גזירה על
 אבותינו שלא ליבנס לארץ וחדב הבית הראשונה רב
 ושנייה וזלכרה ביתר ונחרשה העיר שחרש סורב
 שדחנסורומס הרשע את ההיכל ור עקיבא הוה רור
 בה אמר י' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי
 וצום העשירי והיה לבית יהודה לששון ולשמחה
 צום הרביעי זה שבעה עשר בתמוז שבו חוקקה ת
 חעיר ש' בחדש הרביעי בתשעה לחרש ויהיזק הרעב
 בעיר ובתיב ותבקע העיר ולמה נקרא רביעי שהי
 בחדש הרביעי שמוגין החדשים מניסן צום
 החמישי הוא ט' באב שבו נשרח בית אהינו ש' בחדש
 החמישי בתשעה לחרש וגמ' ולמה נקרא חמישי שה
 שהוא פחדש החמישי צום השביעי זה שלשה
 בתשרי שבו נהרגה גרליה בן אחיקם ולמה נכתב
 באו ללמד שסכולה מיתה הצדיקים כשריפת בית
 אהינו ולמה נקרא שביעי שהוא בחדש השביעי
 צום העשירי זה עשרה בשבת שבו סמר מלך בבל על
 י דשלו ש' ויחי דבר י' אלי בשנה ה' בעשירו באחר
 לחרש לאמר בו ארם כתוב לך את שם היום את עצם
 היום הזה ולמה נקרא עשירי שהוא בחדש העשירי
 והיה ראוי לתקדמו בסדר הפורענות אלא שכתב ב
 בסדר החדשים אל"ג וכתוב בקרא צום הרביעי בתש
 בתשעה לחרש חוקקה העיר האירגא מתענין כשב
 בשבעה עשר בו משום דמתחילת תקצום תענית בת
 בתשעה בו לפי שבתשעה בו חוקקה העיר בראשונה
 ובשנייה בשבעה עשר וביון רבשנייה דחוקקה בשב
 בשבעה עשר תיקנו להתענות בשבעה עשר בו דת
 דחרבז בית שגי חמיר לך ומג' צום הרביעי הוא

ובתב הרמב"ן ז"ל הלא שויר למימד קבלה אלא ביום
 והיפורים שצריך לחסיה עליו מבעוד יום אבל ש
 שאר תעניות אפילו בתשעה באב שבין חמשה עשר
 אסור אם הפסיק וצמלך דבר פשוט הוא שחזר ואז
 ואובל ע"כ ואין גראה לחלק דודאי קבלה אסור
 בכל תעניות שצריך להפסיק בו מבעוד יום

תנ

רבנן כל המצות הנוהגות
 באבל גוהגות בתשעה
 באב אסור בהוצאה וס

תקנ

דסיבה ובעילת חסדיל ותשמיש המטה ואסור לק
 לקרות בתורה גביאים וכתובים ולשנות במשנה וב
 ובמירוש ובתלמוד הלבית והגרות אמל קורא הוא ב
 במקום שאינר רגיל לקרות ושונה הוא במקום שאי
 שאינר רגיל לשנות דברי רמאיר מפני שהיא צער לו
 ויחזרה אומרה את אינו קורא במקום שאינר
 רגיל לקרות ולא שונה במקום שאינר רגיל לשנות
 והאלבוא כחתייה אבל קורא באיוב דברבדים הרעים
 שבידמיה ותיוקרות של בית רבנו בסלין בר משום
 שזמקורי ה' וגומ' ובאשכנז גוהגין לקרות פרשה ק
 קרבו גדים לשמוע אחרי שקראי דברים הרעים שב
 שבידמיה ובתב הרמב"ם ז"ל איני יודע מהינד
 גוהגו שקורין קמח פסוקין של גחמה שבידמיה וגם
 קורין פרשה קרבו גוים שבישיעה שכולה גחמה שה
 שהדי לא חתיר הספר לקרות אלא דברים הרעים שב
 שבידמיה וא"כ היה ראוי לרגל פסוקי גחמה
 אחר כך שמעתי שיש צוקיי חרעת שמרליגין כל פסוקי
 גחמ' ע"כ בתב הרמב"ן ז"ל גוהגו קצת העם שלא
 לקרות פרשה הקרבנות ומשנת איזהו מקומן ומר
 וישמעאל בבית הכנסת לפי שאסור לקרות בתורה
 ואינו גראה לפי שאין לצואיסור בסדר היום שהדי
 קודין ש' ומברבין לפניה ולאחריה וכן קודין בת
 בתורה ומפסידין בגביא ופרשה הקרבנות ואיזהו
 מקומן כגון התמיד תקצום ואמר כורבד ואינו חר
 חרש ואיסור אבילה ושתיה בו כדרך איסור
 ביום הכיפורים אלא שזה עושה כרת וזה מדברי ק
 קבלה ומכיו אזהרמכת מירות גרסינן ב"ה
 מקום שגוהגו עבדות ומציקות מהענות ומשלימות
 בתשעה באב כדרך שמתענות ומשלימות ביום הב
 היפורים ובין חמשה עשר שלב אסור ובתב הר
 רמב"ן ז"ל ומיחו היה כל ל' יום וכך חולח שהוא צדי
 לאכול אין צריך אומר אלא מאכיליו אותדמיר דב
 דבמקום חולח לא גזרו רבנן וכן רחיצה וסיבה אם
 אסורין בו לגמרי כמו ביה בית בחמין בין בעצו ד
 דא"ל אלעזר אסור לארם שיושיס אצבעו במים בתש
 באב כדרך שאסור ביה ומיחו טבילה של מצוה מות
 מותרת ומותר לרחוץ ידיו לתפילה דחוי
 טבילה של מצוה דבל חייבי טבילות טובלין כדרכו
 בין בתשעה באב בין ביום הכיפורים וכן שאר היום
 אחר שעשה צרכיו וצריך לברך אשר יצר יוכל ליש
 ליטול ידיו ומיחו צריך ליהדר שלא ליטול כל ידיו
 אלא לפי הצורך להעביר הליכלוד ואפילו שלא ל
 לצורך ברכת אשכול אם חיו ידיו מלובלות בטיס
 וצואה ורוחץ בדי להעביר הטיס או וצואה מותר

ואינו מבין להענות מותר שלא אסור אלא רחיצה ד
 דסיבה של תענה בדאיתא בגמ' מי שיש לו חטטין
 בראש סד כורבו ואינו חושש ירושלמי בתשעה
 באב מדוחץ ידיו ומעביר על גבי עינוף פי' לאחר שב
 שביבם ועדיין יש לחות קצת ואם היה ליפלה על
 גבו עיניו ורדכו לרחוץ במים רחץ ומעביר ואינו
 חושש דוחה ליה במלובלך בטיס וצואה שרוחץ כיר
 כורבו ואינו חושש דכן הר"ן ז"ל ודלא כהר"ם במזל
 שבתב ב"ה שאין בו רחיצה אינו מברך על גסילת יד
 ידיו ולא המעביר חבלי שיבה ההולך להקביל פני
 דבו עובר במים ער צוארו ואינו חושש בפרק ה' ר"ן
 דיומא ערב ט' באב מביאין לו מספחות ושורה במים
 ומקצח בה בלילה ידיו ורגליו פי' שורה במים ערב ט'
 באב ומוציאיה מן המים והיא מתנגבת ומקצח בה ב
 בלילה ידיו ורגליו כדי להצטנן ולקחר מעבירה על
 גבי עיניו להעביר הליכלוד אפילו אין דרכו לרחוץ
 עיניו בכל יום ועושה עתה לתענוף שדי ביון שהיא
 בגובה ירושלמי הבא מן הדרך ורגליו כחות מותר ל
 לרחוץ במים ואיסור געילת הסניל באיסורו ב"ה ד
 דווקא של עור אבל של בגד ושל עץ או של שעם וגמי
 מותר הנא אבל ומנדיה שמחלכין בדרך מותר בגמי
 בגעילת סניל ולכשיגיעו בעיר יחלוצו וכן ט' באב ד
 ותענית ציבור כתב אבי העזרי גראה רבזמן הזה שא
 שאנו בין הגוים שאין צריך לחלוץ אלא בשבנכס בר
 ברחוב היהודים או בבית ישראל ואם חל ט' באב בשבת
 צותר בכולם דחר' יצחק כתב אל"ף שאנו רוחני אותו
 ער למחר אסור בתשמיש המטה מידי דהוה אקדבר
 ממנו ברגל שהאבילות גרחה עד אחר הרגל אפילו ה
 חבי דברים של צינעא גוהגו הבא גמי שבת זו גבי ט' ב
 באב הויא כמו רגל ואסור בתשמיש המטה וחר"ם מ
 מזל חלק עליו וסות רבדיו ומי' נבנו להחמיר ברברי
 מורי שאפילו הוא מקל ואני מחמיר היה לו לעשות
 ברבדיו ובל שבו עתה שהיא מחמיר ואני מקל וארני
 אבי ז"ל כתב ומיחו לשון התוספת דקתני ומעלה על
 שולחנו ואינו מדוע עצמו משום דב' משמע אפילו
 ברבדים שבצנעא וכן עמא דבר וכן בתב הר"ם בן ז"ל
 אין שאילת שלום לחברים בט' באב וחריוסות שאינם
 הרעין ונוהגין שלום משיבין אותן בשפח רפה גרסי'
 בפרק מקום שגוהגו לעשות מלאכה בט' באב עושיד
 מקום שגוהגו שלא לעשות אין עושיד ובבל מקום ת
 הח בסלין ר' שבג אומ' לעולם יעשה אדם עצמו בתל
 בתלמיד חכם דיבטל ד' א' חיישינן ליה דא רבן אמלי
 גמליאל אומר כל העושה מלאכה בט' באב אינו רואח
 סימן ברכה לעולם ובל האובל וסותה בט' באב אינו
 רואח בשמחתה של ירושלים ובל המתאכל עליה זו
 עוכה ורואח בשמחתה שבאמר שישו אתה משוש וגומ'
 ובל האובל בשר וסותה ייד בסעודה המפסקת עליו
 הכתוב אימר ותחי עוגותיכם על עצמיכם

תשעה

באב אינו ח
 חייב ככפי
 בכמיתת חמ

תקנא

המטה ולא בעטיפת הראש אע"פ שהן גוהגות באבל
 ותג א כל המצות הנוהגות באכל גוהגות בט' באב ו

ותכלה

שני תבשיליו ר' ע"ב אומר ישנה שאם רגיל לאכול ש
שלשה תבשילין יאכל טנים היה רגיל לשתות ארבע
בוסות ישתה טנים והלכה בהך ובשר מלית
מותה ועד כמה נקרא בשר מליח ומפרש בגמ' כל
זמן שהוא בשלמים שלא עבר עליו יותר משני ימים
ולילה אחר מכאן דאילך נתבטל סעמו ואבי
העזרי פו משום רבשלמים כתיב שמחה וביון שעבר
עליו זמן שלמים לית ביה משום שמחה דאמרינן
צמי גבין בן סורר ומורה אינו חייב אלא בבשר שהוא
בשלמים שיש בו שמחה וממשיך בתרו ואמר
דבא אבל בשר עוח אינו נעשה בן סורר ומורה
והרס גז בפ' דהגיגה ישראל גוצאין ירי חובתו כגר
בגרוה' אבל לא בעופות ובתיב ושגרת את שיש בו
שמחה יצ' ועיפות שאין בהם שמחה מבל הני מש
משמע דהחז' בסעודה המפסקת שר' וכן פסק רבינו
פ"ב ע"ב ונדחה את על פי שאין בו שמחה אסור
שלא משום שמחה לבר אסור בשר אלא כדי להרבות
אבל תרע שהרי אבל אחר מציה להשקותו יין ברא
בראמי' לא נברא יין אלא לצחם בו אנילים שמצות
לצחמו לשבח צעיר וז' אאסור יין בי אם ישתה וש
ישכח ריחו ומצוה שיובור חורבן הבית ויצטער על
עליו הילכך מטעם זה יש לאסור עופות כמו שאר ב
בשר ונ"ח הקטן כתב עתה שרוב מאכל בשר
שלנו לאחר שעבדו עליו שני ימים נראה שאסור
דמיתר לשתות יין מגיתו ודהיינו תוך שלשה ימים ל
לדריכתו ושני תבשילין כתב ר"ה גאון בגזו אדרדוע
דערשים שהם שני מיני' והר"ן ג"ל כתב כל
שני תבשיליו הן דרר כבד ואסרום חז' אפילו הם
ממין אחר של קיטנית או ממין אחר של ירק ואין צ
ע"ל שני מיני' וכן כתב הרמב"ן ז"ל ונהגין
בצרכת ליתן כמה מיני' בקריחה אחת רבינו שמתב
שמתבשל הכל יחד נקרא תבשיל אחר ובאשכנז מחמ
מוחמירין ונראה דאפילו לרברי המחמירין דבר שדרבו
בכך כל חסגה כגון אפיניו שנותנים בהם בצלים וב
דביצים דשי' כתב ארוני א"י ז"ל יא' ורוקא שני תבשי
תבשילין מדבר שאינו נאכל כמו שהוא חי אבל דבר
הנאכל כמו שהוא חי כגון חלב דביצה ודג מליח יב
יבש ולא מקרי תבשיל דהרא"ם ז"ל כתב דאפילו תבש
תבשיל מגבינה נקרא תבשיל והבי מסתבה ע"ב

פי מבל תהיה

כל שני ימים
אסור יין אחר
בשר

דבירקות ופירות מותר ללפת בהן הפת כשהן חייני
דאפילו כמה מיני' ויש מקומות שנוהגים להפסיק ב
בערשים שהוא סימן לאכל מה ערשה זו גלגל אח אב
אבילות גלגל הוא שחידר בעולם ומה ערשה זו אין ל
לה פח אח אבל אין לו להרבות כדבור ובאשכנז גזח
צוחגין לאכול ביצים שחוא גם כן סימן לאכל לבר אי
אין אובליו תבשיל אחר בסעודת המפסקת ובל זה ל
למי שאי אפשר אבל מי יא' איפשר יחמיר על עצמו
בר יהודה בר אלעאי שבערב ט באב היו מביאין לו
פת חריבה במלח וקיתון של מים ויושב ביו תנוד
לכירים ורומה כמו שמתו לפניו כתב אבי העזרי מ
מבעי ליה לאגיש לשנויי שאם היה רגיל לסעוד בעש
בעשרה בני אדם יסעוד בה שמה מודה ת' לר' סבגו
וישב על גבי קרקע ולא יאכל בשר ולא ישתה יין ו
ולא יאכל שני תבשילין ויש פרושים שנועזין עצמם

מכל לפתו אלא פת במלח וטנים במשורה כמו ר' יצח
יצחק בר מצחם ויש אובל כיצה לברה שהיא מאכל א
מכל כמו ר' יצחק בר יהודה ע"ב וכן כתב הרמ"ם ז"ל
ז"ל מימינו לא אכלנו אפילו תבשיל של ערשים בערב
ט באב אלא אם כן בא בשבת כתוב בתשובות ערבינו
משולם אבל בערב ט באב עם ג' בני אדם ולא נירר
כזימון אלא שבידר לברו וכן נהג ר' יצחק ז"ל ואני ת
תמה דאפילו אבל חייב בזימון וארוני אבי ז"ל היה
נוהג לאכול לברו בסעודה המפסקת כדי להתבודד
ובל זה בסעודה שמפסיק בה ובשהוא אחר חצות א
אבל אם היה קורם חצות או אחר חצות ורעהו לאכו
לאכול עור אחר כר דשרי וכתב הר"ם בן ז"ל ומסתב
סעודה המפסיק בה שאין רעהו עור לאכול אחריה
סעודת קבע אלע"פ שרעתי לאכול אחריה עראי לא ב
כאילו שבסגם בטן רשעים אובליו בשר ומשתכרין
בינו ואחר כך אובליו עראי כדי להפסיק באכילה ש
שאיין בה בשר ויין ואם חל ט באב באחר בשבת או ש
שחל בשבת ונרחה לאחר השבת אובל בשר ושתה יין
בסעודה המפסקת ומעלה על שולחני אפילו בסעוד
ש"ב המלך כתב רב שר ש"ם ט באב שחל נא בשבת
או ביום שבת ונרחה ליום ראשון שפיר דמי ל
למיכל בישראל ולמשתה חמרא אבל אין אנו רגילי
בר לאכול בשר ולשתות יין בשנת בסעודה המפסק
משום חרבו הבית וכן כתב אבי העזרי ויש צוהגין
שאיין אובליו בשר ושיתו יין בסעודה המפסקת ש
שאיין חיבה להעלות על שולחני בסעודת שלמה אה
רשאי לעשות כן וסעודה שלישיית יבול לקיים
קורם סעודה המפסקת ע"ב ז"ל ב"ו שנמצע לאכו
בשר ולשתות יין משום אבל שהוא אסור כרימכת במ
במועד קטן דכל שניבר שהוא עושה אותו משום א
אבל אסור לעשותו בשבת דארוני אבי ז"ל היה
צוהג לאכול בשר ולשתות יין

כתב הרמ"ן ז"ל מ
משהתחיל לא
לאכול סעודה

תקומט
המפסיק בה משש שעות ולמעלה אסור לרחוץ ולכ
ולסוד כמו כתשעה באב עצמו וטעמ' משום כיון ש
שהתחיל באבילות אסור לרחוץ ולסוד כמו בהשעה
באב אלע"ג ראבתי לא עייל תשעה באב והנאה דסיבת
הנאה של אחר שעה היא ונראה בכך לצורך תשעה ב
באב אבל בעילת הסגול ושאר אבילות אין צוהגין ע
עד שתחשך וכתב ארוני אבי ז"ל ודבר הי"ב הוא
שיהא מותר לאכול ולשתות יין אסור לרחוץ ולס
ולסוד כתב הרמב"ם ז"ל ביון שהפסיק סעודתו
חל עליו התענית מן הסהם ואסור לאכול ואפילו ל
לרחוץ אח על פי שלא פירשמו חרחיצה ביון שהם
שהפסיק סעודתו ופירש ממנה ונאסר לו עוד לאכול
נאסר ומי ברחיצה דהתוס' פירשו דאפילו לאחר שה
שהפסיק יכול לחזור ולאכול וכן כתב ר"ח ז"ל
בשם גאון לענין תענית ציבור שפוסק מכעור יום
אח על פי שפוסק חוזר ואוכל ער שיבא השמש
וכתב הוא ז"ל ומסברא ח"ב ולא קבלי עליה לתענית
אבל קבליח עליה איתסר למיכל ולמשתה

בירמיה אסוה אסיפם וכתב אבי העזרי וגלל ספר תורה במקדש שלא למעט בכבודו אבל במסכת סופרים כתב יש שקורין ספר קיצות בערב ויש שמאחרין ע"י הכפר לאחר קריאת ספר תורה שאחר קריאת התורה עומד ומתפלל באמר ובגרוי מתולשי דקורא בבגיה ויללה אם יודע פוסק ואם לא פותחו למי שידוע לתרגם פרי שיבינו כל העם והגשים והחתינוקית שחגשים חייבות באגשים וז"ש בגים זה זכרים והקורא בתשעה באב אומ' ברור דין האמת ויש שעניחין תיק הספר על הקרקע ואומר גמלה ע"י עטור ראשו וקורעין ומספירין בארם שמתו מוסל לפניו ויש שמשנין מקומותיהם ויש שידרין מסמ מסמליחן וכולן מתפללין באמר ואין אומרים שלום זה לזה כל הלילה וכל היום עד שישלימו כל העם קיצותיהם ובשעה הקיצות אסור לספר דבר ולצאת חוץ כרי שלא ימסיק לבדו מז האבל וז"ש שלא לשיח עם הגוי ואם יש אבל בעיר חולד כלילה לבית חכנסת וגם כיום עד שיגמרו הקיצות ואם יש תינוק למול מליו אותו אחר שגומרין הקיצות ויש שממת שממתינו למולו ער אחר הצות ויש אומרים שאין לבוד על חביס אלא יכרד בלא כוס ורעת התו שיכרד על חכוס ויתן לתינוק לשתות ולא חיישינו דילג אתי למכר פ"י יבא לשתות כתשעה באב את ב כלא זה כיון שאינו דבר קבוע ומ"מ תשעה באב שה שחל באחר בשבת לא אומרים שיבדיל ויתן לתינוק משים דחיישינו דילג אתי למיסרר דחשיב שפיר ד דבר קבוע כיון שלפי קביעות השנים בא באחר בשב לטוח ג' אור' שנים פעם אחת ובעל ברית לובש בגדים אחרים אך לא לבגים ממש מעשה שחל תשעה באב בשבת ונרחח ער למחרתו והיה רבינו יעבץ בעל ברית והתפלל מנחה בעוד היום גזול ור ורץ ולא השלים הענינו לפי שיט' שלו היה וחב' דאייח מיחא דתניא אר' אלעזר בר' צדוק אצי הייתי מ מבני סנאה בן בנימין והל תשעה באב בשבת ורר ורחיבו ער לאח בשבת והתענינו בו ולא השלימנו מפני שיט' שלנו היה ונזהגין שלא לשחוט ושלא להביז צרכי הסעודה ער לאחר הצות במנחה קורין ויחל משח כמו בשאר העניות ומפטירין דרשו ורב האי בתב שמנחגם לחפטיר שובת ומתפללין יח ברבות ואומר גחם בכונה ירושלים וענינו בשומע תפילה ושליח ציבור אומר בין גואל לרופא

מתני

מתני

ואסור הבז מותר ומסיק בר' אה"ל סד ארם ביתו ומ משייר בו אמה על אמה אלג על ידי שור אמה על אמה מותר בכל מיני סיר עושה אשה תבטייה ומשיירת בהן דבר מיעט ומאי היא צירעא פ"י טיפול סיר המספלת במקום הצרעים ועושה ארם כל צרכי הסעודה ומשייר בה דבר מועט אפילו בסאר דחרסנא ותקנו להצית אפר בראש חתנים במקום הנחת תפיליו ואסרו עטדות לחתנים ור דרוקא לחתנים שלא אסרו אלא בעת רבוי השמחה אבל לשאר כל ארם מותר וקאמ' רב לא שנו אלא של מלח והפריית אבל של וורד והרס מותר ושמאל אמ' את של וורד והרס אסור אבל עושה של קנים וחילה ומסק' הרמב"ם ז"ל בשמאל ואינו יודע למח דהא ק' קיימ' לו ברב באיסורי ופ"י חתום דלאו בעטדות של חראש איירו שאין דרר לעשותו מקנים וחילה אלא בעיו בפה שעושינו לחתן שיושב בה ובלות מותרות בכל חוץ מבעיר של זהב שאסרו אח לבלות דהרמב"ם כתב דלאו דרוקא עיר של זהב אלא כל שעיקרו של כסח או של זהב אסור אח לבלות ולא חתירו לחם אלא שעיקרו של מיני צבעונים אה על פי שיש בו משכחות של זהב וכו' כתב הרמב"ם ז"ל גד צרוע על עטדות בלית של כסח וזהב אבל עטדות של גריל מותר לבלות ושאר כל ארם חוץ מחתן ובלת מותרין בכל ואסרו כל מיני סיר בין בכלי בין בפה ופ"י בגון לשורר במשתח וחתום מפרשים דאפילו בלא משתח גמי דרוקא למי שרגיל בכד בההוא דאיתא בירושלמי ריש גלותא ברהוה קאי ור דומיר פ"י בשבכד ובקומי חוד מזמרינו לפניו ומלשין הרמב"ם ז"ל משמע רבכלי אסור לשמוע בכל ענינו ובסח דרוקא על היין אבל הוא ביאר בתשוב' שאלה דאפילו בפה אסור את בלא משתח ואין חילוק בין לשון עברי או לשון ערבי וז"ש אם הם דברי צי ציבול שאסור לשומעו את בלא מליצה וניגוד והמ' שירת אהבים בגון לשבח יפה ביפיו וכיוצא בו אב אבל מותר לומר שירת ותושבחות על היין בבית ו המשתח ואסור לארם שימלא שחוק פיו בגלות שנ אז ימלא שחוק פיו

הרואה ערו ישראל ב תקנו בחוהכנז או אומר על הר

הראשונה שרואה ערו קרשד חיו מדבר דקדוע ואינו לל עוד ולקרוע על האחרות כשרואה ירושלים אומר ציון מדבר הייתה ירושלים שממה דקדוע ובשרואה בית המקדש אומ' בית קדשינו ותפארתנו אשר הללוד אבותינו חיה לשריפת אש וכל מחמדנו ויח לחרבה וקדוע ומחוכו חייב לקדוע משיגיע לצופים דאם ראה המקדש תחיל קדוע על המקדש ומסית על ירושלים ואם ראה ירושלים תחילה ק' קדוע על ירושלים בפני עצמו ועל המקדש בפני עצו עצמו חיה הולך ובא אם שחה ל' יום שלא ראה אותו צריך לקדוע פחות מבאו אין צריך לקדוע וצריך לקדוע מעומד וכל כגורו שעליו ער שמגלה לבו ואסור לאחותן פ"י תמירה מבפנים ואחר עליה

משחרב חבית תיק תיקנו שב שבכל רבר

שמחה שיהא בה זכר לחורבן חבית ועל בז אמרו סד ארם ביתו בסיר ומניח בו אמה על אמה בלא סיר זה זכר לחורבן חבית והרמב"ם ז"ל כתב אין בוגין בגיין מסיר בכנין חמלבים אלא סח ביתו בסיר זה ובסרבסיר ומשייר בה אמה על אמה ואינו משמ' מן בגמ' רבתר דמייתי חר בריית' תנו רבנן לא יסוד ארם את ביתו בסיר ואם ערב בו חול או תבו מותר ד' יהודה אומר חול חרי זה בסרבסיר

החיא לענין מצות לא תעשה חנוכה באבל היא
אבל לענין מצות עשה שבאבל כגון כפיית המטה
ועטיפת הראש לא ואין על קריעה וליתו בכלל
מצות חנוכה באבל כדאמר ר' אבילות לחור וקרית
לחור וכתב ארני אבי זל ומסתכרא רחייב בתם
בתפילין בידו דאבל גופיה לא מיתסר אלא ביום דא
דאשון ולא חמיר תשעה באב מששת ימי אבילות
וכרייהא מצות חנוכה באבל כל שבעה ימים קאמ
דפירשי קאמסרש לחו כגון רחיצה וסיכה ונעילת ח
הסגול ותשמיש המטה ולקרחת בתורה והרמבם
זל כתב ונראה רבתשעה באב אין לחניה תפילין כמו
ביום ראשון של אבל שאין מר יותר מטנו יום קביע
בבייה לרודות וכתב ארני אבי זל איפשר שחוק
למצוא סעם למנהג אשכנז אבל לכאורה נראה כמד
שבתתי ועוד כתב הרמבם זל וצוית נהג
קדמוניו ובכל אשכנז שלא להתעטתו בו בתשעה ב
באב ואשכנז אקרא בצע אמרתו ואיתא במדרש א
איבא בצע ביזע פירפודין דיליה ויש שאינו רוצין
לשנות המנהג וגם אינם רוצין להיות בלא ציצית
ומתעטפין בסלית קסן תחת בגדיהם כתב ר' ח
זל אבל שחל שביעי שלו בתשעה באב מה שחוא א
אוסר בתשעה באב כגון רחיצה וסיכה ונעילת הסגול
ותשמיש המטה עומד באיסורו כל היום אבל רברים
המותרין בו ואסורין באבל כגון עיסתה יבסיית המ
תמטה וחסרת תפילין הרשות בידו אם רצה לחמתו
ער הערב ונתין דאם רצה להסיר מנהג אבילות מיר
יעשה וחביא הרמבם זל ראייה מרבירי שתשעה
באב מותר בתפילין ואיני מכין מה שכתב דברי
המותרין בו ואסורין באבל כגון סילוק תפילין ש
שחרי גם אבל מותר בחן מיום ראשון ואילך

כתב בחג לעג וקיימא לז מתפלל ארם ש של מוצאי שבת בש

בשבת ואומר חבולה על חבוס אם חל תשעה באב ב
באחד בשבת לא יבדיל מבעוד יום דאי אבריל קבלי
לתשעה באב ואסור לו לשתיית אלא יבדל במוצאי
שבת על האש ואינו מבדיל ער אחד התענית ואז מ
מבריל על חבוס ואינו מבדיל על האש והרמבם
זל כתב שאין לו להבריל על חבוס דארני אבי זל
חסבים לדברי הג' ובו כתב רב גטרונאי ראש ישיבת

בתשעה באב צריך לחזכיר מעין המ

המאור מאי היא נחב לא אחינו את אבילי ציון וכו'
דאמר אותה בכונה ירושלים לפי שהיא מעניינת
וכתב ארני אבי זל כל ימי המחתה למח אין אומרים
אותו אלא בהתפלת מנחה ביום וקאמרינן יחיד בתש
בתשעה באב צריך לחזכיר מעין המאורע מסתמא
בכל תפילותיו קאמר כמו ערבית שחרית ומנחה ר
ד' ומורים וח' יחידה ברצילוגא כתב מרבירי
מעין המאורע ערבית שחרית ומנחה ובשומע תפיל
מרבירי דתעניתא בשאר תעניות ציבור ואיבא

ולכתיה דנחגי למימר ערבית ושחרית רחם ובמנח ז
צחם וזמא מילתא תליא כתיבא אפג דליבא שינויא
ב' צחם לרחם דאנו בלי א' דתשעה באב מצליג
על צחם ובעינן רחמינו על הא מילתא עב

תניא בז באב צבנסודג גוים לחיבל דא דאכלו בו ושתו

בו וקילקלו בו יום ח' עד שפנח היום ולעת ערב
הציתו בו האש ונשרה עד שקיעת החמה ביום י' וח
דחינו דאמר ר' יוחנן אלמלא חיותי לשם קבעתיר ב
בעשירי שרדבו של חיבל בו גשרה ואיתא בירושלמי
ר' אבין צוים תשיעי ועשירי ר' לוי צוים תשיעי וליל
עשירי מפני שלא היה בו בח לצום כל יום י' צם ליל
ו' ואנו בזמן הזה תשיבת ואפילו ב' ה' שהיה דאוי ל
לעשות מספספי שני ימים אין אנו מספיקין ב' שהב
הבא ומ' מ' כהג' כשר הוא שלא לאכול כשר בליל עש
קשירי ויום עשירי דק להשיב הנפש שיחא קרוב ל
לעינו

סדר חידם כתב אבי ח העזרי ליל תשעה באב חולצין מנע

מגעליחז דהולבין לבית הבנסת ויושבין לארץ בא
באבלים ואין מרליקין בידות דק גר אחר לומר ל
לאורד איבה וקיינות ועומר שליח ציבור ומתפלל ע
ערבית ואומר קרוש שלם וקדרא איבה ואומר קיינות
דאחר בר סדר קדושה ויתחיל ואתה קדוש ולא יאמר
דבא לציון גואל שאין גאולה בלילה ולא דאני זאת ד
וגו שגראח במ' קיים בדית על הקיינות ועוד דלא שייך
למימר דאני זאת בדיתי שחבל בסלין בו אבל בבית
האכל יש לאומרו שאם האבל בסל המנחמין אינם
בסלין ואומר קרוש בלא תתקבל וחולבין לבתייהם
דאין בותנים שלום זה לזה אלא באבילים ונזימין דא
דאם חל כמוצאי שבת אין אומרים בשבת צדקתך מ
מיורי רחוק ארץ שחל באחד בשבת שאין אומרים בש
בשבת צדקתך רש' באב צמי איקרדי מועד ואין אומרי
ויחי נועם גם סדר קדושה אין לומר ורב סעריה גאון
כתב שאין אומרים ויהי נועם אבל אומרים ובא לציון
דבוליה סירא אבל דאני זאת בדיתי אין אומרים דר
ד' בינו ניסים כתב אין אומרים ויהי נועם אבל מנה
מנהגינן לומר ערבית ושחרית דאני זאת בדיתי ולמ
לא נאמר דהעם עוסקין בקיינות ובאיוב ובירמיה ב
בשחר מסרין הברכות והזמירות כמ' שאר הימים
ויש מקומות שנוהגין שלא לומר השירה ומתפללין
ז' ברכות ויחיד אומר ענינו בשומע תפילה ושליח
ציבור בין גואל לרומא כמי בשאר תעניות ואומר נח
בתם בבונה ירושלים ואינו בשאר תעניות ציבור לא
לענין בר' ברכות ולא לענין תפילה געילה וכתב ה
רב עמרם זל מנהגינו להרבות סליחות בסלח לנו דא
דאין אומרים תחינות ואיקרי מועד דאם חל בשינוי
דבחישי אומר א איד אפים ואין אומרים וחוא רחוק
דבספר אין אומרים א איד אפים ואינו אומר ספר תד
תורה וקרוי ב' ומפסיר בפרשת ואתחנן ומפסיר בו

בתענית תקסב

ציבור שליח

ציבור אומר ענינו בין גואל לרופא וחותם ברך אתה ה' העינו לעמו ישראל בעת צרה ובתבאגי העזרי ששמע מאביו רבינו יואל ומרבינו אלע אלעזר בר שמשון שהיו תמהין על מח סמבון חרא הראשונים שמתפלל שליח ציבור ענינו בין גואל לרופא נשמתפללין על גזירה אד על כל צרה שלא תבא עליהם ולמה קורין ויחל דביחידים ד דאמו בירחיון אפילו באצטיוניו ולענין שא אילת מטר אבל תענית שני וחמשי ושיגי של שלאחר הפסח ואחר החג זהו בהם בכל תפוצות ישראל בתענית ציבור ולא הוי תענית יחיד והלאבד זל בתב גם על אילו שהם תענית יחיד ולא יאמר בחז שליח ציבור ענינו בין גואל לרופא ולא יקראו בהם ויחל וארונא אבי זל בתב ובאשכ ובאשכנז עשאים קבע והבל מתעניו בהם וסמבד על מעשה דא'וב רבי הקיפו ימי המשתה וגו' אדלו חטאו בני וכן בשמחה ומשתח של החג אולי חסאד וגל גהו דביחידים דמו לענין שאלה חייגו טעמא ברמפרש בירושלמי שאיזלשנות מטבע בר ברבית ד'ח ברבות דתיקון זכאיים הם ואין לשנות בהם אבל קהל שמקבלין עליהם תענית ודאי רבים איקרו דיבולים לקבוע ברבה דמיתו זל שצריך שיהו עשרה שמתעניו ואפילו ל'ת שבת שבתב סאם יש ששה אן שבעה שלא שמעו קריש ובר דברכו ויבולין לומר קדיש וברכו אלם שחשא שמ שגעו דקא מודה דבעינו עשרה בהתם הי'ט טעמא במו שכתב אדני אבי זל מירי הוא טעמא אלא כל דבר שבקדושה לא יחא בפחות מעשרה והרי הוא מקבש חשם אבל חבא לענין קביעות ב ברבה צריך שיהו עשרה ואפילו אם יש עשרה ב בעיר שמתעניו אם אין עשרה בבית הכנסת א אינם יבולין לקבוע ברבה ונחגיז להרבנות סל סליחות בברבת סלח לגו דפירש רבי יצחק זל שזמכין על הא דאמרין אם בא לומר בסוף ברבה וברבה מעין אותה ברבה אומר רק שיתח' מעין אותה ברבה ואם כן יבול לחאירי ברבדי רב רצוי ותחזיגים כפי רצונו בון יחיה בין רבים והא דאמר ריב'ל יבול לומר אחר תפילתו אמילד כס בסדר יה לא בא למעט בסוף כל ברפח וברבה אם התחיל מעין הברכה אלא שלאחר התפלל ויבול ל להתחיל ולומר היאר שירצח מח שאין כן בתנוד התפילה ויש מקומות שנוחגיז לומר סל סליחות אחר סיום יה ברבות וכן בתב רב עמר זל שיבולין לומר סליחות בסלח לגו וחכי אג זל מנהג שתי ישיבות בתענית ציבור בשח בשחרית אומר ז סליחות ובמנחה ג ואם יש שב בנאי אומר ח וכן בתב רב ש' זל בתענית ציבור אין מנהגיגו לומר סליחות אחר יה ברבות אלא בסלח לגו בתב רב גתן שליח ציבור שא

שאינו מתענה אינו יכול להתפלל שכיון שאינו מתענה אינו יכול לומר ענינו ואינו יודע למה שאינו אומר ביום תעניתו אלא ביום התענית הזה ותענית הוא לאחרים ודאי אם איפשר שיהא שליח ציבור בתענית טוב הוא מאחר אבל אם אי אפשר זל שיביל להתפלל איתא בעדרש דאהרן דחיר תקכו יחיד מבאז שאין פוחתין משלשה העו העוברין לפני התיבה בתענית ציבור לכר צריך בתענית ציבור שיהיו שלשה שיאמרו עמו סליחות יש אימרים שכל תענית שאירע כשני ו וכן שקורין שחרית פרשת היום ובמנחה ויחל דתיר קודם אן יקראו בפרשת היום והשלישי ויחל ורב עמרם כתב שבתעניות הב דבתובים בפסוק ודוקא קורין ויחל חוץ מכט באב ורב ש' זל בתב שכל תעניות ציבור וכל ה תענית שגזריים על הגשמים וכל רבר הצריך לה להם אומר ויחל שחרית ומנחה בין בשני ובין בין בשאר הימים כל תענית יש בו גשאות כפי'ם ב במנחה חוץ מכיום הביפורים שחרית מנחה גושאין כפיהן בנעילה וכן ג'חגיז בשתי ישיבות

השחרית בתענית יכו תקסג

בתענית יכו יכול לטעום ער בלוי רבי

רביעית ובלבד שיפלוט דבי'ה ד'ס באב אסור וכתב אביהעזרי שיכול ללעוס עצי קמזון וע דעץ הפחוק ללחלח גרונו ולפלוס בראצריגו גס פלפלו ביה פטור והוא הדין גמי לבתהילה וזה דקס ריעבר משום דבאכילה גמורה איבא חיוב חסאת

ברך להתענות ואכל בזית אכד תפ תעניתו דחגי תקסד

להתענות ואכל בזית אכד תפ תעניתו דחגי

מילוי שאין ידם ידוע לך להתענית הילכך אכד ת תעניתו של זה היום ויאבל וישלימנו וזה אחר אבל אם יש לו יום ידוע להתענות כגון ביום שמה ב בן אביו או רבו ושכח ואכל בזית ישלים תעניתו קוד להתענות ומצטער יבול ללוותו ולפורע ולפורעו ואין צריך התרת חכם והגי מילי ב בתעניות סתם כגון שגור להתענות יום אחר וקבלו במנחה אבל אם יש לו יום ידוע להתענות גגון ביום שמת לו אביו או רבו אינו יבול ללוותו ולפורעו וכן תענית חלום אין לו דין כיון שצריך להתענות מיר למחרת ואפי' בשבת וצ'י להתענות יום אחר על שביסל עדנה שבת ואין צר צריך שיהא תענית האחר מיר בידם ראשון של אחר חשבה כתב ר' קלוגימוס זל שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת שאין אנו בקיאין בפיתרון החלומות לידע איזה רע ואיזה טוב וא אין מתענין מספך וכן כתב אבי העזרי דהמתענה בשבת יא שאומר ענינו בברכה רביעית בפגי עצמה ונ' יותר לכולל באלהי צנור כ'א חתימה בדלעיל בסוף ברבות אין תענית

טכניק אלא מותר לשולל ומולל וללוקט ולעש
זכעוהו כמין סולמות פי תפירות שאינן מיושרות

אמר רב חסדא כל תע תענית שלא קב

קבלו מאתמול ושלא שקעה עליו חמה פי שלא הסלימו עד צאת חב
דבוכבים אינו תענית להתפלל בו ענינו ואפי' קבל
עליו במנחה להתענות ביום המחרת והתענה ובל
ובלילה של אחר התענית גמלך להתענות גם ביום ח
השיני אע"פ שלן בתעניתו וקבל עליו הראשון השני
אינו תענית ביון שלא קבלו עליו תחילה הילכך הא
דקיימ' לן מתענין לשעות ומתפלל ענינו צריך להו
לחיות שקבלו מאתמול וגם שקעה עליו חמה
וחיבי משכחת ליה בגון שקבל עליו מאתמול לה
להתענות עד חצי היום וכשיגיע לחצי היום גם
גמלך וגמרו או שקבל עליו להתענות למחר מחצי
היום ואילך ולמחר גמלך ולא אבל גם בחצי
היום הראשון אבל אם קבל עליו תענית עד חצי
היום והתענה עד חצי היום ואכל אחר כך
או שאכל עד חצי היום וקבל עליו תענית משם
דאילך אינו נקרא תענית להתפלל ענינו ומ
ומיחו נקרא תענית לענין שצריך להשלים צרו
דהרם במ"ז כתב שאם אבל ושתה ואחר כך התחיל
להתענות שאר היום נקרא תענית לשעות
ול"ז לארזי אבי ז"ל ואם קבל במנחה
להתענות ב' ימים או ג' זה אחר זה אלא שיאכל
בלילות שבנתיים חזי קבלה לכולם אח על פ
פי שלא קבל כל אחד ואחר במנחה שלפניו אבל
אם קבל במנחה חרבה תענית ולא רצופין זה א
אחר זה מספיק ליה לארזי אבי ז"ל אי חזי קבלה לב
לכולן או לא כתב אבי העזרי מי שרגיל ל
להתענות עשרה ימי תשובה אין צריך להתענו
עד צאת הבוכבים דק עד שיצא מבית הכנסת
דצערא בעלמא קביל עליה מרפריר תלמודא
עליה דרב חסדא מאנשי משמר שמתענין ולא מש
משלימין ומשני חתם לצעורי בעלמא ורב
חסדא לא אמר אלא מי שקיבל עליו תענית בפירוש
וסתם תענית יום שלם אבל בעשרת ימי חתם
תשובה לא דאין רגילות לקבל בתפילה בעשרה
זמי תשובה תענית שגזרין על הצבור אי
אין כל יחיד ויחיד צריך לקבל תחילה אלא של
שליח צבור מבריו התענית וחדו הוא מקובל
וכל סנן ארבע תעניות הבתובים במסוק

הזבחה ענינו עדבית שחרית ומנחה ולא קאמ'
במנחה שלפני התענית ד"ה ז"ל פסק בשמודאל
דהר"אב"ד ז"ל פסק ברכ ובין דאיבא פלוגתא ררבו
דרבוותא טוב שלא להפסיק בתפילה דאם חי
חיה ברעתו להתענות וחרחר בלבו קבלת תענ
תענית היה אומר ד"ה ז"ל דחזי שפיר קבלח אע
אע"פ שלא הוציא בשפתיו ודווקא שחרחר בשע
מנחה לרב ולשמוא בתפילת המנחה

הילכתא אוכל ושו תקס

עמוד השחר וכתב הר"אב"ד ז"ל דווקא שלא ג
גמר סעודתו אלא היה יושב ואוכל עד שיעלה עם
עמוד השחר אבל גמר סעודתו או אפילו לא גמ
גמר וישן בתוך הסעודה אסור לאכול ולשתות ע
עוד ד"ה ז"ל פסק אפילו גמר מלאכול כל
זמן שלא ישן מותר לאכול ובו אם ישן בתוך
הסעודה מותר עד שיגמור וישן אחר כך ודו
דווקא שינת קבע אבל מתנמנם שרי ולזה הסב'
ארגי אבי ז"ל ואם התנה לאכול עוד מותר לא
לאכול עד שיעלה עמוד השחר אפי' גמר וישן יש
אומרים שאין צריך הנאי לשתייה ומסתמא רעהו
של אדם לשתות אחר השינה ביון שדרך כל אדם
להיות צמא חזי באילו התנה

יחיד אומר ענינו בש תקסא

המתפלל עם הציבור בתענית ציבור ול"ש יחיד
המתפלל בתענית יחיד ואומר אותו ערבית שח
שחרית ומנחה דאם לא אמר אין מהזדין אותו
דאם צבור קורם שעקר רגליו אומר אותו בלא
חתימה ויש אומרים ביון דסיים בכר כל י"ב
ברבות שיכול לאומרה בחתימה ואין באו מיעוס
אין יחיד קובע ברבה לעצמו ול"ז יש מהגא
מהגאונים שכתבו שאין לאומרו אלא במנחה שמא
יאחזרו בולמוס שיצטרך לאכול וצמצא שקרן בת
בתפילתו אבל שליח ציבור אומרו בכל פעם שא
שאי איפשר שלא יתענו קצת מן הקהל וכן גוהג
גוהגין באשכנז ובספר גוהגין לאומרו ערבית
דשחרית ומנחה וכן היה גוהג ארזי אבי ז"ל וסב
דסוב לומר במנחה בתחנונים שאחר התפילה לאחר
אחי צבור רבון כל העולמים גלוי וידוע לפניך ב
בזמן שארם חוטא ומקריב קרבן אין מביאין ממ
גומנו אלא חלבו ודמו ואתה ברחמך הרבים מכ
מכפר ועתה בעונותינו חרב מקדש ואין לנו
לא כהו ולא קרבן שיבפר בערינו לכו יחי רצונ
מלפניך יאחי שיהא חלבי ורמי שנתמעט בחל
מונח מלפניך על המזבח ותרציני כתב רב גתו
שאינו מנהג ליחיד המתענה לומר יגמרות ו
ואיני יודע מה חשש יש ברבר שאינו אלא בקורא
בתורה שהרי לא אה"ל אלא כל רבר שבקדושה
אין אומרין אותו בפחות מעשרה ואינו נקרא רבר

אימתי מקבל רב אמר במנח תקנט

בשיגיע זמן המנחה יאמר חריגי בתענית יחיד למחר ושמוא
אמר בתפילה המנחה פ"ה ז"ל שיאמר בתפילת
המנחה חריגי בתענית יחיד למחר יהי רצון
מלפניך שתקבלנו באהבה וחרם במ"ז כתב ש
שיאמר ענינו בתפילת המנחה וגומר בלבו להת
להתענות למחר ובר כתב בה"ז ול"ז ורא אמרינו גבי

להעביר הזזה מאותר דאסדורית בתשמיש המט
המטה ובנעילת הסנדל בעיר אבל בדרך מותר
ומתפללין בבתי בנסיות ומתפללין בשאר תעניות
עבוד אילו ולא גענו בית דין גזרין ז' תעניות
שני דרמשי ושני חמשה שני וחמשה שני, ובל ג' שא
שאסד - בג' שלפני אילו אסור את באילו

ויתרין אילו שמריעין כחן כשופר על הצרכות
שמדסיפין בהן ומתפללין ברחוב חעיר ומורירין ז'
זקן להוביחו ומדסיפין שש ברכות בתפילת שחרית
ומצחה וביעלין התניות ובשני לעת ערב פותחין
מעט כרי שימצאו לסקנות לשערות הלילה ובחמשה
פותחין כל חוץ משום כבוד שבת ואם יש לחנות
שני פתחים פותח אחד ונועל אחד ואם יש אי
איצטבא לפניו פותח ברכו ונועל ומוציא ומוציא
אין מתענין באילו חוץ מפני שהם רבים ולא יכלו ל
לעמיר בהן ולא בשלש ראשונות שעריין אין צריך
כל כד א"א בג' אמצעיות ומיהו לא יאכלו אלא כרי ק'
ק"וב חולר והרמב"ם ז"ל כתב שמתענין באילו חו'
ולא בראשונות ואם לא גענו אין גזרין עוד תע'
תענית וחגי מילי בשמתענין על השמ"ה
לפי שבשעברו אילו כבר עבר זמן הגשמים ואינו
בהם תועלת אבל על שאר פורעניות מהענין והול'
זה ולכין עד שיעגד ואח על פי שאין גזרין
עוד תענית ממעטין כמשה ומתו ובכניין של שמחה
בגזן בית התנות אבל כותל של בית התנות גטוי לו
ליפול יבול לסותרו ולחזור ולבנותו

וממעטין בנסיעה של שמחה כגון אילן שגוסעין לה
להסתופח כצילר והרמב"ם ז"ל כתב בניין של שב
שמחה ציור וביור וגסועה של שמחה כגון חרס ואת
דאהלים וממעטין בנישואין אלא אם כן ל'
לא קיים פרייה דרבייה ובשאלת שלום בין אדם ל'
לחבירו אלא בכני ארם הנזופין ומצורין למקום
ועם הארץ שנתו שלום מחזירין לו בשפת רפה
ותלמידי חכמים לברם מתענין שני זה ד'
ושני עד שיצא גיסו של הקופח ובשמתענין מ'
ביתרין לאכול בלילה ובמלאכה ובשאר דברים
ומפסיקין ברה יצא גיסו של הקופח אין מתעני'
עוד שהגשמים סימן קללה הואיל ולא ירדו מתחיל'
השנה ובל זה הסדר בשלא ירדו בללא

אבל ירדו ברביעה ראשונה וצמחו העשבים וכמשר
מתריעין מיר בשמתענין שני וחמשה ושני ונוהגין
בהן כל חומר אחרונות אבל יבשו לגמרי אין מתעני'
שאינו עוד בהן תקנה וכן פסקו הגשמים ב'
בין גשם לגשם מ' יום מתריעין מיר ומתענין עד שי
שירדו גשמים או עד שיעבור זמנם
ירדו לצמחין ולא לאילן כגון שירדו בנחת מעט דא'
דאין מספיקין לאילנות מתריעין לפני הפסח ש'
שהוא זמן הוצאת פרת האילנות ירדו לאילנות ול'
דלא לצמחים כגון שירדו בגבורה מתריעין מיר
ירדו לצמחים ולאילנות ולא ירדו כרי למ'
למ' אות בהן הכוונות לשתיה מתריעין עליהם מיר
זכולן אין מתריעין עליהן אלא במקום
הצריך להם כתב הרמב"ם ז"ל ח"מ בארץ יש
ישראל אבל במקומות שנגזר גשמים שלהן קודם יא'

במרחשו או אחריו כשיגיע זמנו ולא ירדו גשמים י'
יחידים מתענין שני וחמשה ושני ומפסיקין ברה
הנוכה ופורים ושתיים אחר כך כמו שבעה ימים
לא ירדו גשמים כד גזרין על הציבור ז' תעניות על
חסדר שאמרנו ובל תענית שגזרין על הצי'
הציבור בחי'ח לארץ אוכלו בהן בלילה ודינו בשאר
תעניות שאין גזרין על הציבור תעניות כ"ח אלא ב'
בארץ ישראל בלבד ע"כ חיו מתענין על הג'
הגשמים וגענו כמה ירדו ויהיו פוסקין משוכנסו ב'
בעומק הארץ והחובה טפח ובינונית שני ספחים
ואם התחילו לירד אחר חצות ישלימו אותי חי
ואם התחילו קודם חצות לא ישלימו אלא יאכלו וי'
ישתו ויעשו יום טוב ולערב יתקבצו ויאמרו הלל ח'
הגדול

בשם שמתענין ומר תקיעה

דמריעין על הג' הגשמים כד מ'
מתענין ומתריעין על שאר הצרות כגון צום שצדי'
על העיריות ויהא' כתב הרמב"ם ז"ל אפילו
לא באו אלא לשאל מהם מס או לגזור עליהם אפילו
על מצוה קלה מתענין ומתריעין עד שירחמו
דעל הערים אשר סביבותיה מתענין ולא מתרי'
מתריעין אלא תיקעין לחתקבץ לעזרם ואפילו
לא באו אלא לעבור דרך ארצם שאין להם מלחמה
עמהו אלא על גוים אחרים ועובדין על מקומות יש'
ישראל מתענין ומתריעין וכן על הרבר
ואיזהו דבר עיר שיש בה אלה וחס' רגלי ויצאו ממנו
ג' מתים בג' ימים זה אחר זה חרי רבר ביום אחד
או בד' ימים איגד רבר וכן לפי חשבון זה
וכתב הרמב"ם ז"ל ואין אנשים וקסנים וקסנים שש
שבתו ממלאכה בכלל אנשי המדינה לענין זה
וכן אם היה רבר בארץ ישראל מתענין שאר גלויות
עליהן היה בחוצה לארץ ושירות הולכות
ממדינה למדינה אחרת שתיחו מתענות אח על פי
שיהן רחוקות זו מזו וכן מתענין על מפולת שע'
שבעיר ואינה מפורלת שגופליו בתים חזקים שאינה
דאויין ליכבד מעמדה במקום שאין דאויין ליפול
וכתב הרמב"ם ז"ל וכן על הרעש ועל ח'
ח' חדות שמפילין הבניינים מתריעין עליהם

וכן על החוללים כגון שיש אסורה בעיר להרבה א'
אנשים מתים ממנה מתענין ומתריעין אם אינם מ'
מתים אין מתריעין וכתב הרמב"ם ז"ל וכן
חיבור לח חרי הוא בשחין פורת ואם פשט ברוב חז'
הציבור מתענין ומתריעין עליו אבל חיבור יבש צ'
צדיקין עליו בלבד וכן על חיה רעה
שנשתלחה אפילו לא הדיקה אלא נראת בלבד מתעני'
ומתריעין וכן על מקום אפילו הרחוקים אבל אם א'
אינה משולחת אינו אלא מקרה ואין מתעני'
זחיבי דמי משולחת נראת ביום דבעיר חרי זו
משולחת אבל בלילה או ביום בשדה אינה משולחת
דאתה שני בני אדם דרפה אחריהם משולחת
ברחה מצינחם אינה משולחת סרפה שני בני
אדם דאבלו אחר מהם משולחת אבלה שניחם אינה

ציבור בבבל ליאסד במלאכה ולחפסיק מבעור יום
אלא ט' באב בלכד חילכד יחיד שקבל עליו תענית
סתם לא חיישינו שמא תענית ציבור קבל עליו
ומותר בבבל

חיד שמתענה על צד
צרה ועברה או
חולה ונתירפא

או מת צריך להשלים כל תענית שקבל עליו
אבל ציבור שמתענין על שום רבד תענה קודם חצו
לא יסלימו

מיר שגור להתענות
בר זכר ימים נא
ואירעו בהם שב

שבתות ויום טוב או ראש חודש חנוכה ופזורים
צדוק בטל וצדוק התרת חכם שיאמר לו אילו
שמת אל לכד שיאירעו בהם אילו הימים לא היית
צורך ומתיר לו וחותר כל הצדוק וכתב חר' פ' ב' כ' כ'
ז' דוקא דאפ' בלשון חרי עלי שהוא לשון
צדוק אבל אפ' בלשון קבלת תענית אינו חנו'
בשאר צדוק דאפ' הודח אינו צדוק ואם נשבע
בהם להתענות אין צדוק התרה שאין שבועה
חלה על רבד מצות אלא לזקנה על ששבע שבועה
שוא

הירשב מתענית אי
מצי מצעדא
במשיח צדקא

קדוש ואי לא מצי מצעד צפשיה צדקא חרסא ות
זתלמיר חכם אינו רשאי לישב בהענית מפני ש
שמעס ממלאכת שמים ובז מלמדי תיגוקות

אין גזרין תענית
על ציבור לב
לבתחילה ביה

ביום ה' שלא לחפסיק חשעדים לפי שהראש שק
שקוצין ביום ה' בערב לצורך שתי סעודות גדולות
לצורך סעודת הלילה ולצורך סעודת שבת תע
תמחין וסבורים שרעכבא לעולם אבל צשהתת
משהתחילו כבר להתענות יודעין שהוא בשביל
תענית אין גזרין תענית על ציבור בראש ח
חדש חנוכה ופזורים ואם התחילו כבר להתענות
זאירעו אילו הימים אמילו לא התחילו אלא יום אחד
אין מפיסיקין ומתענין בהם ומסלימין וכן יח
שקבל עליו תענית סתם בערב שבת מתענה ומש
ומשלים אלא אם כן פירש בשעה קבלה שאינו
רוצה להתענות אלא ער שישלימו הקהל תפילת

הילבתא בסלח
מ:יילת
תעגי

פירוש שכל הימים רבתיובי במגילת תענית שלא
להתענות בהן מותר להתענות בהן חוץ מה

מחנכות ופזורים וכתב הר' אבן רוזקא יחיד יכול ל
להתענות בהן אבל ציבור אסורים לגזר תענית
בהן דאפילו לפניהן ולאחריהן גמי אסור
ושבת ויום טוב מותר לפניהן ולאחריהן

ההולך ממקום שמת
שמתענין למ
למקום שאינו

מתענין ודעתו לחזור צריך להתענות כל תעניות
שקבל שנתנין עליו חזמרי מקום שיצא ממנו ביו
ביון שרעתו לחזור הולך ממקום שאינו מתענין
למקום שמתענין יהענה עמהם דפי' ר' יב' א' נ'
דאפילו דעתו לחזור ומיחו ביון שלא קבל עליו
תענית אם יצא מן העיר חוץ לתחום מותר ל
לאכול שלא בפניהם פ' ב' ויראה מדבריו
שמפרש שהולך שם ביום התענית אבל סוגיא ר'
דשמעתא מובה דמיירי בהולך שם קודם לבז דק'
דקבל עליו תענית ואז דרמי חזי תענית גמור ו'
דאסור לאכול אפילו יצא חוץ לעיר שבת
ואכל לא יראה בפניהם באילו אבל ואל יראה עירו
עירדגין מעצמו מצוה להרעיב אדם עצמו בשע'
בשעה דעכזן דאסור לשמש' בו חמטה ולחשובי
בנים מותר כל חפורש מן הציבור אינו רואה ב'
בנחמתו ובל המצטער עמהם זוכה ורואה בנחמ'
בנחמתו

סדר תענית ש
שמתענין
בארץ ישר

ישראל על הגשמים כד הוא חגיע י' במרחשון ול
דלא ירדו גשמים היחידים מתענין והם ה' ה'
שני חזשני ואובלין ושותין משחשבה ומותרין
בעשיית מלאכה וברחיצה וסיבה ונעילת הסנדל ו'
ותשמיש חמטה ומפסיקין בלח' אל' שכבר חת
התחילו להתענות אם נגע בהן ר' מפיסיקין
וכל תלמיר יכול לחזיק עצמו בחזקת תלמיר חכם
ואין בו משום יוהרא אבל לא שאר העם
חגיע ראש חודש בסליו ולא ירדו גשמים בית ר' ג'
גזרין צ' תעניות על הציבור שני וח' ושני או ב'
אובלין ושותין משחשבה ומותרין במלאכה ורחי'
ד' רחיצה וסיבה ונעילת הסנדל ותשמיש חמטה וזכ'
דנבנסה לבית חכנסת ומתפללין ומתחננין בבטל'
התעניות כיצד אחר התפילה של שחרית ער חצי'
היום מעיינין בענין העיר לבטל עושי רשעה ו'
דודשין וחוקרין על עברי עבירות ומעבירין א'
אדת פסא האלך דביע היום קורין ומפסיקין ב'
צנביאים בתוכחות מענין חצרות ורביעי הא'
האחרון מתפללין ומתחננין עכר אילור
דלא צעוד ב' גזרין ער שלשה תעניות אחרות ש'
שני וחמשי ושני ומפסיקין בהן מבעור יום ב'
במה ביום הביפורים ואסורים במלאכה ביום ומו'
דמותרים בלילה ואסורים ברחיצת כל הגוף בת'
בחמין אבל פניו ירדו ורגליו או רחיצת כל הידות
בגזון מותר ואסורים בסיבה של תענוג אבל ל' הע'

שהבטחתינו בתורתך על ידי צוה עברה באמר חזק
וזכרתי לחם ברית וגו' מי שענה את משת ואת
דא-ותינו על ים סוף הראיענה אתכם וישמע קולך
צעקתכם ברוד אתה ה' זוכר הצטקות והתקעל
ר'ס' זיעבור היום גשם צרבות הגוה אליהם ויא
היום מלא מים פלג אלהים היום תבין כשזכר
לעני אלהים אם בכנים אם וביל אתה מלית בע
בעני בכור וכול כמו שהיא בתפילה ראש השנה עד
דהלך בסערות תימן ונאמ' וידע העם זיהקער
בשופרות יוהי בשמוע העם את קול השופר ויר
זו יריעו העם תרועה גדולה ותפל החומה תחזיקה זו
ידעלך העם איש גגור וילכוד העיר ובתורתך הא
אלהינו בתוב לאמר בי תבוא מלחמה על חצר הצור
הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות וזכרה שלפני
מלהיכם ונושעת מאויביכם וזכור לנו ה' אלהינו זכור
של יחושעו חם עליה למען שמד מי שענה את
יחושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם
ביום הזה ברוד אתה ה' שומע תרועה ר'ס' ויעמל
היום אל תזכור לנו עונות ענושה היום אל ת
תשים שמיר בגחשה היום זכור לנו ברית אבות
שלשה אם בכנים וביל אל ה' בצרת לי עד סוף המוצא
המוצור אנא ה' אלהינו זכור לנו היום זכותו של ש
שמואל חזור ורחם עלינו למען שמד מי שענה את
שמואל במצות הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם
ביום הזה ברוד אתה ה' שומע צעקה ר'ס'
ויעבור היום ענינו אל צערך בסוד קדושים רב
היום ענינו במשמי רצון ברבה וצדקה היום עב
ענינו ומתח לנו אוצר חסוד בחכה אם בכנים וביל
שיר למעלה עד סוף המוצור אנא ה' אלהינו זכר
זכור לנו זכותו של אליה נביא ורחם עלינו לצענ
שמד מי שענה את אליהו בחר הברמל הוא יענה א
אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה ברוד אתה ה'
שומע תפילת ר'ס' זיעבור היום ומסד
משמיר גשם על פני הארמה היום תעלה מן הארמ
היום תבשר בדרמים אל תיראי ארמה אם כ
בכנים וביל ממעמקים וגו' אנא ה' אלהינו ז
זכור היום לנו זכותו של יונה הנביא ורחם עלינו למ
למען שמד מי שענה את יונה במעי דגנה הוא
יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה ברוד
אתה ה' העונה בעת צרת ר'ס' זיעבור
היום תעתר לעם שופכי לב נמים היום זכרתי ארמ
לא שבעה מים היום חבב כרבה על גלות חמים
אם בכנים וביל תפילה לעני בי יעסות אנא ה' אל
אלהינו זכור לנו זכותו של רוד עכור משהו ושל
ושלמה בנו מלכך ורחם עלינו לצענ שמד מי
שענה לרוד ולשלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם
וישמע בקול צעקתכם ביום הזה ברוד אתה ה' מרחם
על הארץ ר'ס' זיעבור היום וזכה אם
תפילתינו לשום שארית בארץ היום גשם אל וכל
לרות הארץ היום הפך בעסד עמנו ובסוד תש
השבע הארץ אם בכנים וביל ומאיו וביל
ער שמע קולינו ה' אלהינו וקבל ברחמים וברצון את
תפילתינו וענינו בודא עדלם במרת דחמים בחר בע
בענו ישראל להודיע גדולו והודת בכור שומע הפי

תפילה תו של ומסד לברכה על פני הארמה וסכע כל
העולם מסוד ומלא ירינו מכרונתך ומעושר מתצ
צמחת יריך וחצילה טבח זו מבל רבר דע וביל
עבשנים הטובות והסר ממנו חרב וועב וחייה
ותע דשכי וביזה יצר חדע תלאים רעים וקשים ומא
זבאה דעת דעות וקשות וגזור עלינו גזירות טובות
על צידאי ואלה רחמך על מדהויר ותתנהג עם בניו
צמות דחמים ותקבל בו חמים וברצון את תפילתי
בי אונה שומע תפילה כל מה ברוד אנה ה' שומע תם
תפילה רצה ומררים ושים שלום וברכה כחנים
וקרישער למעלה ומדמין ותוכחות ופתיח
שלחות ער בויל שמד רבא דאוצר תחינה ומיושא
אם ערלינו ענו כנו וקרישער למעלה ומצויאל
ספרא וורה וקורין בפרשת אם בחקותי כחו ער
דישבתם למטה לוי ער וקרישער את בריתי אתכם
שליש דחוא חמפסיר צלסות הקללות ער בחר סיני
ביר צמח ער למעלה ויפסיר על רבוי הצרות
ויכרז ברכה ראשונה והאחרונות ער מגן רור דיש
ויקראנה בנינו אסחא אסיפם ויאמר מצליאן ורד
וירושמי שראוי לרוד וקרישער רבנו וחזיר
ספר תורה למקומה ויאמר קליש תתקבל ושיד לך
דומיה תחילה וקרישער ויאמר תפלה פומונים וסלי
וסליחות וישלים בתלים ער זמן המנחה אשרי
וקרישער ער למעלה אל ארץ אפים ויוציא ספר תורה
וקורין ויחל בחז ולוי ומפסיר וקרישער למע
למעלה ויפסיר שובה ויתפללו היחידים כמו כיו
ביוצר ויחזיר שלית ציבור התפילה כמו ביוצר
דורין ושב ברבות ובלבו שיאמר ואשי ישראל שאין
אומרים ברגת כהנים במנחה תחינה ומיושב אם
ענינו ענו כנו תתקבל ולך ודמיח תחילה ו
וקרישער למעלה פומונים וסליחות ותלים ער
שעה בעילה בעילה קרישער למעלה ושלוח צבור
יזכיר הקהל לומר מה אנו ויתפללו היחידים יח ב
ברכות וענינו בשומע תפילה ואחר המברך את
עמו ישאל בשלום יאמר וירוי זמח נאמר לפגור
יושב מרדם וביל ער אתה יודע מה אנו וביל
ער מחול וסולח ויחזיר שלוח צבור התפילה ער
שלח לא תכול חורוין אשמונו וביל לענינו
מה אנו אתה רבולה וביל ויעבור עזר
השופר דביל דאח בענינו ה' ברבות כמו ביוצר
האומרים וברכה ברמים ושים שלום וקריש
תתקבל הענו ותעתור ערבית

בת בחלכות גור
גדולות אילו
הימים שמת
תקע
שמענו בחזון אמונה וממתקנין בחם לא יאכל
אלא ישמח ער הערב באחר בניסדמתו בני אחרו
בעשרה בז מות מדים דזכתלף הבאר בשש ועש
דעשרים בורמת יחדשע בז זון בעשרה באייר מת ע
עלי חכול ושני בניו דנשכה ארץ חבדית בשמור
דעשרים בז מת שמדאל הנביא דספוד לך כל ישראל
בבגדין בסלד הביטורים מלעלות לידשלים כימי
דקעם מן גשם באמשה ועשרים נחור רבי שמוע

משולחת שמחמת רעבון עשת צמקם לבית ולקחה
 הנזק מהעריסה הרי זו משולחת כתב הרמב"ם
 במזל שאר מיני רמש הענה ורמש הארץ ששולח
 והזיקו כגון שילוח נחשים ועקרבים ואין צורך
 לומר צרעין ויתושין וחודמין להם אין מתענין עליהם
 עליהם ולא מתריעין אלא זועקין בלא תרועה על
 ויראה נחשים ועקרבים מתענין עליהם ועל חי
 הידקון ועל הרמפון משתתחיל בתבואה ואפילו ל
 לא התחיל אלא במקום אחר במלא פי תזור מה
 מתענין ומתרו בכל המקומות אפילו חרוקים ש
 שהם נכדים רמהשטים וכו' על הסתירות שזול
 שגורלולו בעניין שהשבר אבר מתענין ומתריע
 ומתריעין ביצר אם ירדו הסתורות שרוב חיי אדם
 אנשי אותה העיר תלויין בהו ונתמעט משא ומתן
 ער שצריך למכור וכו' מתענין ומתריעין אפילו נשב
 בשבת אבל על כל האחרים אין מתענין ולא מתריעין
 לא בשבתות ויום טוב חוץ מעיר שהקיפוח היום או
 צהר וספינה המסרפת בים ואפילו על יחיד הנדר
 מפני גוים או ליסטים או דוח רעה דעקין ומתחנן
 בתפילות בשבת אבל אין תוקעין אלא אם כד תוקעין
 לקרבן העם לעזור לאחייהם להציל ב' כתב הרמב"ם
 במ"ם ז' ור"ש ז' פ' אפילו תפילת להסתחב ול
 ולדעוק אין לעשות אלא צועקין על ידי אדם לקבצו
 שיבאו לעזרתם ומסתכרא בה'ם במזל

מתפללין על כל ה' חקיעה
 צרה שלא חבא עלי

עליהו חוץ מעל רוב הגשמים שאין מתפללין על ר'
 דבוי הסוכה והני מילי בארץ הרים שצדיקה לרוב
 נשמים אבל ארץ מצילה שרוב גשמים קשים לה ול
 ולא עזר אלא שמפילין בתייה עליהו אין לך צרה ה'
 גודלח מזו ומתפללין עליה

כתב הר"ם במזל בשם שצבו מתענין ומ

ומתפללין על צרתו הר כל יחיד מתענה על צרתו
 ביצר היה לו חולה או תועה במרבר או חבוש בבית
 האסורין יש לו להתענות ולבקש רחמים בתעניותו
 ולא יתענה בשבת ויום טוב הנזכה ופורים וראש ה'
 חדש

כל יום ויום מ'ת תעניות האחר האחרים אי ש

שאר תעניות שמתריעין בהו עושי כסדר הזה מוציא
 חריב' ל חובה של עיר וכל העם מתכנסין ומתכסין
 שקין וציתנין אפר מקלח על גבי חתיבה ועל גבי ש'
 ספר תורה להגדיל הבביה כדי שיבועו לבם ואחר מן
 העם גוסל אפר ונותן בראש הגשיא ובראש אב ב'
 במקום הנחת תפילין ואחר כך כל אחר ואחר נותן
 על ראשו ואחר כך מעמידין ביג ד' ז' ו'
 שהוא חבם לא היה שם זקן שהוא חבם מעמידין

זקן או חבם אין שם לא זה ולא זה מעמידין זה
 חבם שכחם יאומר לפניהם דברים המשכרין את ח
 חלב כגון אחיגו לא שק ולא תענית גורמין אלא חש
 תשובה ומעשים טובים גורמין שבו מצינו באנשי ג'
 צורה שלא נאמר ויראית את שקם ואת תעניתם אלא
 בי שבו איש מורכבו הרעה ובקבלה הוא אומר
 קרעו לבבכם ואל בגדיכם וגו' ומוסית בעניינים
 אילו כפי כחו ער שיבועו לבם וישבו בתשובה ואל
 בד עומדין להתפלל ואם היה אותו שאומר לפ
 לסניחם דברים כבשים בקי וראוי להתפלל עומד
 להתפלל ואם לאו מעמידין שליח ציבור חראוי ואי
 ואיזהו ראוי זה הרגיל בתפילה ובכל הכרבות ורגיל
 לקרות בתורה נביאים ובתוכים ויש לו טיפול ואין
 לו כמח להתפרגש ויש לו יגיע בשרה ושפל בי
 ברך ופרקו נאה ומרוצח לעם ולא יהא בעל עבי
 עבירות ולא יצא עליו שם רע בילדותו ויש לו דע
 צעירה וקול ערב והר"ם במזל חוסיח כד
 ולא יהא בבניו ובקרוביו ובכל הגילויים אליו בעל
 עבירה ויוצאין לבית הקברות להתחנן ב'
 בלומר הרי אנו כמתים אם לא תרחם עלינו וב
 ובסידור הקדמונים מסרר זה אחר קריאת הספר
 לפי שאז נתקבצו כל העם וזה סודם יתחיל אשר
 יגד וזמירות של שבת ער ואדאהו בישועתי ואז
 צולו הצומדים שמעה ה' צרק לדור אליה ה' גפשי
 יצא אשוי גשמי פשע הסח ה' אזר עניני לומר ברב
 ברבי גפשי ברבי גפשי אתה חללויה הללך עבר
 עבוי ה' אל ה' בצרת לי אשא עיני אליה גשאתי את
 עיני לדליה ממעמקים חלל גדול ברך שא
 שאמר דברי שלא יעביר זמן קריאת שמע טוב לומר
 אילו הצומדים בין יוצר למנחה ולא יאמרו בשחר
 מ'א זמירות של חול וברוך שאמר וישתבח ויוצר
 ער גאל ישראל ויתפללו חייויה ה' כרבות וע
 וענינו בשומע תפילה ויחזיר שליח ציבור התפל'
 ער סלח לנו ואומר כל חסליחות והודויוין וירוי
 זהרל בבלם ויאמר בשחסאו ישראל ובהבלית הו
 הודויוין ויאמר עזרא הסופר ובולי דאה בעניינו
 הגוליה ענינו ה' ענינו ובוליה ער כבל ענה צרה וצו
 וצוקה וקיים לנו ה' אלתינו את הברית זאת השבו
 הש' ענה שנשבעת לאבותם אבינו בהר המוריה ותיד

דתראה לפניך העקירה שצקר את יצחק בנו על גבי
 ומיכה וכבש רחמיו לעשות רצונו בלבב שלם כו יב
 יבכשו רחמיו את כעסד ויגולו רחמיו על מרותידי
 די שיכרוז אפר מעמיד מי שענה את אברהם א'
 אכינו בדר המוריה הוא יענה אתכם וישמע קול צינ
 צעקתכם ברוך אתה ה' גואל ישראל וענינו אמן
 ותוקעין ק'ס ואומר היום יבאנו חסידר עם רח'
 רחמיך היום הרק עלינו מי גשמיד אם כבצים וכו'
 אתה זוכר מעשה עולם ופוקר כל יצורי קדם ער ול
 ולא תבלים לנצח כל החוסים בר וגם את גח באה
 באהבה זכרת וכול ער בחביא את מי הגכול ככתו'
 בתורתך ויזכיר אלחים את גח וכל פסוקי רזכרונות
 אלהינו ואלחי אבותינו וזכרנו כזכרון טוב וכול ער
 שמי קדם ובעבור שמה הגדול ישוב חידו אפר מעמד
 ועגלתית וקיים לנו ה' אלתינו את הרבר שחבסחת

עירבית **בבבסיז לב** **תקיעה**

בבבסיז לב
לביית הבב
ובבבסיז לב

וקודיו קריאת שמע בברכותיה ומהמיוזזמיה עם
זמתליליו שבע מכות ג' ראשיות וג' אחריות וק'
וקרואת חיים באמצע בפני כשאר המועדים מלא
שחתימיו בשלישית המלך הקדוש בראיתא אפסוד
דברבות אמר רבי תגינא סנא משמיה דרב ג' ל' ת'
השנה מתפלל האל הקדוש מלך ארהב צדקה זמש
ומשפט חוץ מ' ימים שבין ראש השנה ויום הכופ
הבבורים שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט
דמי אלעזר אומי אפילו עשרה ימי תשובה אם א'
אמר האל הקדוש מלך ארהב צדקה ומשפט יצא דאפ'
מאסיקנא מאיחוי עלה דב' יוסת אמר האל הקדוש
מלך ארהב צדקה ומשפט דבה אמר המלך הקדוש
המלך המשפט ובריעכר פליגי מראמר רבי אלעזר
יצא מכלל רלרב אפילו בריעכר לא יצא יחילכתא ב'
ברבת הילכר לא יצא דצריך לחזור הילכר בהמלך ו'
הקדוש אם טעה בו חוזר לראש ברלעיל רטלש רא'
המשונות משונות באחת דאם טעה בהמלך המשפט
אם גזבר קודם שעקר דגליו חוזר לכרבת השיבה ו'
דאמר משם ואילך על הסדר למאי דפריש לעיל
דאמצעות אין להם סדר ואם לא גזבר עד אחר טע'
שעקר דגליו חוזר לראש ואבי חינוכי כתב ולא
פליגי א"א לכתחילה אבל ריעכר לבולו עלמא אינו
חוזר וכן כתב הר"אב"ד ז"ל ור"ה והר"ם במגיל
בחנו שהוזר ולזה הסכים אבי ארונ' ז"ל ג' והגין
באשכנז להתפלל בראש השנה ויום הביפורי בברית
לפי שאנו הלויין נדין לפיכך יבויז באימה וביר'
דביראח דהמרקדין מכונניו לקרות כזוח חבורות
משום ח' דאמרין כפרק אין עימוין אילו ברבות ש'
ששוחין כחם תחילה וסוח דאם בא לשחות בסוח
בל בוכה וברבה מ' מיוז אותו שלא לשחות ז'
והקנו לה סיח בברכת עגן זכרינו לחיים ב' ב'
בחיים גופל לשון זכירה דכתיב ובשדב רשע מרשע
מרשעתו והג' דאת צפשי יחיה דכתיב זכירה ב'
באברהם דכתיב כי זכר את דבר קודשו והג' לפ'
לפיכך תקנו זכירה במגן ויש במטבע זה י"א תיבות
ער מלך עוזר ומזיע דמשם ואילך הוא מטבע ח'
הכרבה כנגד י"א תיבות שבפסוק החפץ אהפוך ע'
גדת רשע והג' וי"א תיבות שכפסוק ובשדב רשע ע'
מרשעתו וכו' יש בפסוק ועור כח עשיריה והג'
דתקנה כנגד אילו הפסוקים שיש בהם תשובה לפ'
לפי שהן ימי תשובה ויש בהן ס' אותיות במגין
חיים וזהו זכרינו לחיים וכנגד ס' אותיות שיש ב'
בפרש הקרבנות של ראש השנה בפנחס ובנגד ס' א'
אלפיו שהן בעשרת הרביות על שם עץ חיים היא
למחזיקים בה דאנו מכקסין היום בזכות התורה
וחיים מג'ל היה אומר לחיים ולא לחיים כ"ל
לחיים משמע לא חיים בראיתא בנדרים לחולין כמ'
כמד לא חולין ולא היה אומר לחיים טובים אלא
לחיים ער לסוח בהודאח שאומר וכתוב לחיים
טובים כי דמקטס צריך לבקש תחילה רבר מועט
דאמר ע' מרסיתו ואלך כמו שמצינו בדרך שאמר

לכא

תחילה שיאמר מי יצין ואחר כך ביקש על הזרנות
דכתיב גם מזירים והג' ואח' כד אמר אל ימטל
כי אז איתם וזיקתי מירש העבירות החזקות ומב'
דמביא משל על זה אמר ר' אבא בותיים הללו יודעין
לבקש על הפתחים תחילה הוא אמר תן לי טעט מי
מים ונתניו לו תנו לי בצל אחד ונתניו לו אומר
בצל בלא פיתא נסיב ליבא כד הצדיקים יודעים לר'
לרצות בוראם שנאמר שפתי צדיק דגומ' והם ל'
לפי חשבון התיבות שכתבתי שיש כח אין לאומרו
מי בגוד יש לו ח' תיבות ער ובאמן אתח כנגד ויקבור
כי בשר הנה שיש בו ח' תיבות וככו תן פחרר
יש בו ג' תיבות וכו' יש במלוד ער בכל משלח כנגד
ג' תיבות שיש מבח אומר ח' זכאות ער אשר בא ע'
עמי לחלות את פני ותקנו לומר ובכך לשון הפ'
המקרא ובכו אבא אל העלך לפי שחזא עתה יום ה'
הרין דאנו באין לפני מלך מלבי המלכים הס' כח
דבכו עולה ל' רמז לשם של ע"ב ושם של ד' מתהלל
בצורפו ע"ב ומסיפיו בהודאח ובתוב לת'
לחיים כשמייעין לבל לחיים ירוד סלח יאמר זכ'
דכתוב לחיים טובים כל בני בריהו דכשים שלים
סמור לחתימה ומסיפיו ובספר חיים וכו' ויש
מהגאונים שאמרו שאין לאומרו משום דקיימ' לן
לא ישאל אד' צדקיו לא בג' ראשונות ולא בג' אחרונות
וכן כתב בה"ל לא ישאל אדם צדקיו לא זמל'
ומה"ל לא שבקי רכנן למימר אפילו זכרינו לחיים ב'
במגן ובתוב במורים גמי לא אמרו אבל ובספר חיים
אמרו בשים שלום דסלקו להו י"ח והזו לחו בתחננו
וה"ל ז"ל כתב שיש לומר אדתי דהוא דלא ישאל
אדם צדקיו וכו' היינו דוקא בצרכי יחיר אבל בג'
בצרכי רבים שרי וכו' יש במסכת סופרים
בשם שחתימתו של ר"ה וי"ח משנה מסאר י"ט בר הפי
תפילתו משנה דאין אומר זכרינו בג' ראשונות יב'
דכתוב בג' האחרונות אלא בשני ימים טובים של ר"ה
בבקרני חתירו ע"ב וכבר נהגו לאומרו כל עשרת
ימי תשובה דארכא תמתי מעולם למה אין אומר'
דבכו תן פחרר כל ימי תשוב' רמאי שגא זה שגוס' פול'
בקרדושה השכ ממח שמוסיפין באכות וגבורות
דשמעתי שיש מקדמות שנהגין לאומרו דכתב ר'י
ז"ל שאם לא אומר זכרינו ומי ככ' דר' וכתוב לחיים
דבספר חיים שמהו יין אדתינו בג' בהמלך הקדוש
דאם הוא מסופק אם אמרו אם לאו חוזר וכתב א'
אבי ארונ' ז"ל תמה אני למה מחזירין אותו כיון שא'
שאינו מוזכר בתלמוד דבהמלך הקדוש והמלך המש'
המשפט איבא פלוגתא ופסיק תלמוד ר'א יצא אבל
בזכרנו ומי במור אם תקנ' היא לאומרו מ'ל שמחזיר'
אותו אין זה משנה במטבע דברבית כיון שאינו מוז'
מוזכר בתלמוד ע"ב וכו' כתב הר"מ"ם ז"ל בשם ח'
הגאונים שאין מחזירין אותו בג' יחיר כיון ע"ע
דאמר אתח בחרתנו וכו' דתתן לנו י' אהינו את'
יום חזרון חוח ואינ' על את יום ר"ה חוח דקיימא
לו זכרון אחד עולה לבא ולכאז דבשאומו את יום
חזרונו הזה גם ר"ה בכלל דכתיב וביום שמחתכם ו'
הגומ' וכתוב וזכרתם ואפולתו קאי דאם הוא ש'
שבת אומר את יום הג' חוח דאין אומרו דת

שמעון בן גמליאל ורבי שמאל ורבי חנינא סגן חכמי
הכהנים בשבעה ועשרים פז צורה רבי חנינא בן
חרדיון וספר תורה עמו בשבעה עשר בתמוז נשת
צשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושחן
אמסוטמוס את התורה וזוועמר צלם בהיכל פל
באחר באב פת אהרן הבחן בתשעה בן נקרה בדיף
על אבותינו שלא לפנס לארץ ונחריב הבית ראשונה
ושנייה בשמונה ועשרים יום כבה צר מערכי בימי
בימי אהן בשבעה באלול מתו מוציא רבת הארץ
במקום בשלשה בתשרי נחרב גרליה בן אחיקם
והיחודים אשר עמו במצפה בחמשה בו פתו עשר
איש מישראל וצחמס רבי עקיבא בן יוסה בבית קא
האיסורים ונת בשבעה בו נגזרה פזירה על אבות
שימרתו נחרב ברעב וכדבר ממני מעשה חזק
בשבעה במרחשוון עוררו עיני צרקהו ושחטו בניו
לעיניו בשמונה ועשרים בכסליו שרת יהודים
המגילה אשר נתב ברור פמי זרמיה פשטננה
בסבת נכתב התורה יבנית בימי תלמי הפלך ופא
חשה לעולם שלשה ימים בתשעה בו לא נהנו רבו
רבותינו זל על מה הוא בעשרה בו סמר מלך בבל ע
על ירושלים להחריבה בחמשה בשבט מתו חוקני
שחיו בימי יהושע בן נון בשלשה ועשרים בו נחשב
פל ישראל על שלש בנימין על עניין פלגש בגבעה
ועל פסל מיכה בשבעה באדר פת משה רבינו
בתשעה בו גזרו תענית על שנחלקר ביש וכתת
על זה אילו ימי תעניות קבלו ישראל פז התורה
ועיר בורו רזל שיחו מתענין פמני ג רברים בשינוי
ובחמישי על חורבו הבית ועל התורה שנשרפה ועל
חריפת השם ולעתיד לבא חסבה עתיד להפסד השם
ולשטחה רבתיב וחמכתי אכלם לישון ונחמתי
ושמחתים פיגועם

אחד ומגולה ויש מי שמרביץ להוצר סליחות וחתונות
פראש חרש אלול ואילך לדככהן צוק מנחה
בשתי ישיבות לומר סליחות וחתונות בעשרת ימי
תשובה וכן אמר רב עמרם כי ימי תשובה משכיפין
פכל יום פכתי בסיות ופתחיל סליח ציבור אשרי
וקריש ופתחיל חתונות ומסיום ואנחנו לא
מרעוקריש ואמר רב האי מצהג לומר חתונות
בחדר ימים לומר ושמענא דמפסנת אחרותא
קיימי פראש חרש אלול ואמריה דבי סליק משה ל
להר בפסח שלישיה וזוהית בלוחות שניות ביום ח
דביסודים וכל העוסק לבקש דחמים זכות ח
הוא לו ואנן מצהגינו בחדר דקיימי מראש חרש אלול
אלול ומנחה אשכנז כשה ראש השנה ביום
ה או בשבת או פתחילין ביום ראשון שלפניו
לעמוד באשמורת הפקר לומר סליחות וחתונות ורר
ורוב הציבור מתענין ומתפללין המילת תעגל
וכשתל ראש השנה בכג או פתחילין ביום רא
ראשון בשבוע שלפני השבוע שחל ראש השנה לה
לחיות בתובה וזוהגין באשכנז לחתענות כולם
בערב ראש השנה וסמר לזה מפרש רבי הנחומא
ולקחתם לכם ביום הראשון ופי ראשון הוא וח
זה לא סו הוא אלא ראשון לחשבון ערבות משל
למדינה שחייבת מס לעלך ולא נתנו לו מא ע
עליה בחיל לנכותו בשנקרב אליה בפרסאות
יצאו גדולי המדינה לקראתו ואמר לו אין לנו
מה ליתן הנית להן שליש כיון שנתקרב יותר
יצאו בריוני העיר לקראתו הנית להם שליש השני
בשנתקרב עוד יותר יצאו כל בני העיר לקרא
לקראתו הנית להם הכל כד המלך זה הקרוש
בורה הוא בני המדינה אילו ישראל שמסגליו עונז
כל השנה ערב ראש השנה הגדולים מתענין ו
ומנותר להם שליש ערבותיהם בימים בינוני
מתענין ומנותר להם שני שלישים ביה הכל פת
מתענין ומנותר להם הכל במוצאי יום עוסקי
במצות סופה ולולב ואין עושין ערבות לכר קו
קורא יום טוב ראשון ראשון לחיוב ערבות

והתענין ומסתמיו על פי הפרש אמר רבי
סימון בתיב בן מלגול וזמג רבי חנינא ורבי יוח
יחוסע ומפריס אינו אופה שאמחו שידעתא
אופיא של אלוהיה פירש מנחגין וזבין שמנחנו
של עילב אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעסח
שחורים ומגול זקנו ואיננו חותך צמרניו למי
שאינו יודע איר יצא רינו אבל ישר אינו כן אלא לו
לובשין לבנים ומתעספין לבנים ומגלחין זקנם
דאובלין ושותין ושמחים בראש השנה למי ש
שידעין שהקרוש כידר הוא ערש להם נס למי
למי שר מוחגין לרחוף ולסמר בערב ראש השנה ולהר
ולחרבות פנות בראש השנה ומבאו תשובה למת
לפתענין בראש השנה וזוהגין באשכנז שאין ג
גמילת אפים בערב ראש השנה
כמו בשאר ערבי יום טוב
אח על מי שזומלי
שזומלין על
מגיהם בגקר באשכנז

סליק
אתחיל
הילסת
השנה
תקיעת
האש
תניח
פדוקי רבי
אליעזר בר
בראש חד

חרש אלול אמר הקרוש כידר הוא למשה עלה אליה
והורה שאז עלה לקבל לוחות אחרונות וזעביה
שומר בכל המנחה משה עלה להר שלא יסעו עוד א
אחר עבודה זרה וחסכה גתעלה באותו שומר של
עלה אלהים בתרועה וזמג לכה התקיעה חכמים
על עיניהו הדקעיו בראש חרש אלול בכל שנה וספ
ובל החרש כרי להחזיר את ישראל שיעשו תשובה
שני ג אם יתקיע עומר בעיר שני דברי לערבב הש
חשטן וכן זוהגין באשכנז לתקיע בכל ערב ובקר

הנהגות
(א) יאכרן

שופר ולא לתקוע ולא בתקיעה תליא מילתא אלא
בשמייעה ותנו התוקע בתוך הכבוד לא יצא וכת
אבי העזרי ויברך שחיינו ויתקע תשרת גפ ותשת
גפ ותרת גפ ואם התחיל ולא יכול להשלים
כתב ר' זל דבר פשוט הוא שמשלים אחר ואפילו ש
שלישי ורביעי ודי ברכה שבוירד הראשון כי הראשון
מברך בשביל כל החיבור ותוקע ולמח וברך השני
ואפילו אם ביד ולא יכול לתקוע בלל השני תוקע
בלא ברכה וברכה לבטלה לא חוי ביון שידצא בת
בתקיעה השני אמר יצחק למח תוקעין
ומריעין בשון יושבין וחוזרין ותוקעין ומריעין ב
בשון עוזרין בדי לערבב השסן פו למח
תוקעין מיושב קודם מוסח וחוזרין ותוקעין על ס
סדר חברות רביון שיעקר ותקנו על סדר חברות
לגח מקדימין לתקוע מיושב בדי לערבב השסן פו
גדי שיתערבב השסן מיר בתקיעה הראשונה שלפני
התפילה ולא יקסרה בשעה התפילה ויג שמכת
תקיעה ראשונה מתערבב בשנייה וחכי אית בירושלם
ובלע המות לנצח ובתיב והיה ביום ההוא יתקע ב
גשומר גדול כי שמע קול שופר חדא זימנא בחיל ד
לא בחיל אמר אולי החיא זימנא ושופר גדול חדא ב
ברשמע תניצות אמר ודאי מטא זימנא ומרתע ומת
ומתערבב ולית ליה פגאי למעבר קטיגוריא אבל
לעולם עיקר תקיעה מעומר היא שהיא על הכרד ה
לכרבות רתנו העובר לפני התיבה ביום טוב של
ראש השנה השני מתקיע פירוש מי שמתפלל מוסח
מתקיע ורקיק רבינו האי מרסאמר מתקיע
ולא אמר תוקע אלמא אחר תוקע ולא שליח ציבור
וכתב אדני אבי זל וחטעם כי הא רתנו ברק
אז עומדין העובה לפני התיבה לא יענה אמן אחר
ברגים מפני הסירות פו שמא תטרה דעתו בעגיל
אמן ולא ירע מהיכן מתחיל דחזור ואם אין ש
שם כחו אלא הוא לא ישא כפיו מזה הסעם עצמו
ואם הכסחהו שנושא כפיו וחוזר לתפילתו שאינו
מוזכר כל רשאי וכן חטעם בנאן ותקיעה וראי
לא חוי הפסק חילבר אם הוא מיבטח שחוזר לתפ
לתפילתו רשאי לתקוע וכן כתב בה זל מסתבר
שאם שליח ציבור ירד לתקוע הרשות בירו אלא
מנחה הראשינים שחיו זריזים במצות ומחבין אר
אותם וכל אחר דאחר נוסל חלקו כדילקבל שבו
וכן כתב אחי ר' זל וכן עור מנחה באשבנד
שגדולי העיר מקדימין לתקוע כל מי שזרין בו יותר
מה שאין בו בספר שבורחין מן המצות ער ש
שזריבין לשבור אחר מן השוק לתקוע להם ולא
ידעתי מאין מצאו היתר זה כי גראח לי שאסור
דתניא חשיך הפועל לשמוד פרה או תיזוק אין
נותנין לו שבר שכת אלמא בחדיא אסור ליסול שב
שבר שכת אלא אם בן על ידי הבלעה בדמפרש
בסיפה דברייא ששכרד לשמוד חוש משם ירא
שיצא שברו בהפסדו ועל זה נאמר עבירה גודרת ע
עבירה קב ואמר רבי יצחק בלשנה שאין ת
תוקעין בה בתחילתה מריעין לה בסופה מאי ס
שעמא ולא איעידבב בה שסן ומפרש בהלכות
גדולות לא דאיכלע בשבתא אלא דאיתיליר אונסא

ואתקעו ויזא און פגע רע ראשי
תיבות שופר מיושגשים שותו אין פגע רע אח
על פי שאין שומר מפורש בתקיעת ראש השנה אנו
למדין אותו מיובל דכתיב ביה ונהעברת שופר ת
תדועה וזמ

שופר של ראש השנה ציוד שי תקעם

שיחא ראוי לתקוע בו ושיתקע התוקע במקום ש
שראי לתקוע ובזמן שראוי לתקוע ויהא התוקע ר
ראוי לתקוע ושתהיה התקיעה בשירה והבשרה
שופר הראוי לתקוע בו כיצד שיהא של איל
ובפוח ואמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של
איל אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של
איל בדי שאזכור לכם עקירתו של יצחק ומעלה
אני עליכם באילו עקרתם עצמכם לפני ובפוח
דאמר רבי לוי מצות של ראש השנה ויום הביטורים
בבפוח ואיתא בירושלמי בדי שינפסו לכם בתפיל
ודוקא לכתחילה אבל דיעבר או שאין לו ש
של איל ובפוח יוצא בשאר מינים ובפסוס חוץ
מבשל פרה רתנו כל השופרות בשרים חוץ מבשל
פרה נמצא שיש בו שלשה חלוקים של פרה מסול
אפילו בדיעבר וכתב הרמב"ן זל וחוא חרוץ בק
בקרני דה חיות שהם נצא אחר ואין שמם בלשון
הקדוש שופר פו יצא אלא הקדשים החיל
החלולין שיש להם זריחה ננימין וכתב הרמב"ן
מן חוברות בדי של כבשים ואילין ועיזים אבל
רוב החיות הן עצם אחר ופסולין כמו של פרה
ושאר מינין בגזיעל ועיזים כשרין בדיעבר אפ
הן פסולין ולכתחילה בעיניו שיהא בפוח ואפילו
בשל עיזים ומכל מקום מצוח מן המזבח לחזר א
אחר של איל לדבור עקירת יצחק והרם במזל
כתב כל השופרות פסולין חוץ מקרן הכבשים וח
דהכל תפסד עליו בזה חגזול שופר ותקע בו
יצא אפילו לא נתיאשו חבעלים ממנו שופר של
עבודה זרה ושל גוי לא יתקע ואם תקע יצא ושל
עבודה זרה של ישראל אם תקע בו לא יצא שאינח
בטילת עולמית וכתבתי עובדת שיעוריה חילבר
אשילד בשל די לא יצא אלא אם כן לא נתבודד ל
לזכות בה שאם נתבודדו לימות בה הוח ליה עבוד
זרה של ישראל דאם על פי שהיה גדול הא אמרינן
שיצא בגזול העובר הנאח משיפר מותר לת
לתקוע בה תקיעה של יצא דמצות לא ליחנות ב
ניהגד ולא חשוב הנאח מה שיצא בו ירי חובותו
בל חסולות בשירין בשופר חילבר היה קולו
עב או דק או באזה עניין שיהיה כשר גיקב ד
וסותמו שלא במינו אפילו אם אינו מעבב התקיעה
לאחר הסתימה שחזר קולו לבמד שחיה בתחילת פ
מסול אפילו גשתייר בו רובו ובה זל כתב ומיחו
אם גשתייר בו שיעור שופר ממקום הנקב עד הגחת
פיו כשר כי היכי ראמרי בגסרס לרחבו ולוי גרא
שאם סתמו במינו אם אינו מעבב התקיעה וצת
וגשתייר רובו כשר אה על פי שהיה מעבב קודם

גרסינו

בפרק קטא דבר

תקיע

דברכות א

אמר רבא מאן דבעי למידע אי מסיק שתא אי לא מי
 מיתו בחלין י יומי שכין ראש השנה ויום הכפורים
 שרגא בביתא ולא נשיב זיקא ואי מסיד זיחוריה יר
 ידע ומסיד שתיה ומאן דבעי למידע אי מצלה עי
 עיסקיה אי לא מרבי תרגו לא אי שמין שפיד ידע
 דמצלת אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא ח
 היא יהא אניש רגיל למיכל בריש שתא אתרוגא קרי
 רוביא כרתי סילקא ותמרי רוביא פורש רבינו שלמ
 יצחק זל תלתן רוביא ירבו זביותינו ברותי יכרותו
 שונאיו סילקא יסתלקו אויבינו תמרי יתמו שו
 שונאיו וקרא לפי שממחר להיות גזל ומזה רבות
 המצחנים בכל מקום ומקום לפי מצחו ובאשכ
 ובאשכנז רגולין לאכול בתחילת הסעודה תפוח עת
 מתוך ברבש לומר תתחרש עלינו שנה גותיקה ו
 דבפרובנציה נזהגין להביא על השלחן כל מיני פנ
 צ'גרי וכל מיני חידוש ואוכלין ראש כבש וחייאה
 לומר נחיה לראש ולא לזנב דהריא לפי שחיה קלח
 דהרם מזל היה רגיל לאכול ראש איל זכר לאילן של
 יצחק אבינו ע"ה

שחרית

משכמו
 לגיה ח
 הבגשת

תקע

ומצדיון הזמירות כבשבת ויש מקומות שמוסיפין
 מזמורים מעניינו של יום ב' דז מלפניו משפטי יצ
 והרנינו לאלהים עוזינו וקרא קריאת שמע זע
 ומתפללים כדרך שהתפללו ערבית ומחזיר שלוח
 ציבור התפילה בכוננה ובגחתי מלה במלה וכל ח
 הציבור יכונו למח שאמר שלוח ציבור ולא ישיחו
 שיחה בסילה ויש מקומות ענהו לומר פיוטים מע
 מעניינו של יום אין אומרים הלל בראש ח
 הטבח ויום הכפורים דאמר רבי אבהו אמר מלאכי
 השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבנו של עולם מפני
 מה אין אומרים ישראל שירה לפניו בראש השנה וי
 ויום הכפורים אמר להם איפשר אני יושב על בם
 דין וספרי חיים וספרי מתים לפני גמתיים וישראל
 יאמר שירה ומציאין שני ספריים באחר קורין
 המשח בפרשת וירא אליו מוח בפר את שרה ער די
 ויהי אתה חרבים האלה ואם הוא שבת קורין בוד
 שבעה ומפסיד קורא בני בקרבנות בפרשת פנחס
 דבחרש חשיביעי ער סוה פיסקא ומפסיד בתחילת ספ
 שמואל ויהי איש אחר מן חרמתיים ער וירם קרן מש
 משיח

ועומר

התוקע לת
 לתקוע שצ
 שצריך שית

תקע

שיתקע מעומר רבתיב יום תרועה יהיה לכם וילמי
 דילסינו מלכם רבתיב גבי עומר וספירת העומר מ
 עומר רבתיב מהחל חרעש בקמח אל תקדי בקמ
 אלא בקומה וקורם שיתקע יבור לשמוג בקול שוח

ותתן לנו ה' אלהינו באהבה מועדים לשמחה וגו' לא
 לא בראש השנה ויום הכפורים אבל רב שיש זל בת
 אומרים בשתי ישיבות בראש השנה ויום הכפורים
 בין בתפילה בין בקדוש מועדים לשמחה חגים
 וזמנים לששון את יום הזכרון הזה שהרי כתיב א
 אלה מועדי ה' בריש עניינא ובסוה עניינא וירבר מש
 משה את מועדי ה' וקאי אכולהו אפסח עצרת ראש
 השנה ויום הכפורים סוכה ושמיני חג בולחו אית
 איתקוש אהרדי לקרותו מועדי ה' מקראי קדש וכו
 כתב רב פלסני גאון וכו כתב רב שמואל בן חפני
 מנהג בשתי ישיבות לאומר דכתב עור שאם
 תל ראש השנה בחול אומר יום תרועה מקרא קדש
 ואם חל בשבת אומר זכרון תרועה וכו נזהגין בא
 באשכנז ור"ח זל כתב שאין מנהג לומר מועדים לש
 לשמחה חגים וזמנים לששון אלא את יום הזכרון
 הזה זכרון תרועה וכו פסט חמנהג ונזהגין כ
 בספר לומר את יום חג פסח הזה את יום טוב מקר
 קדש הזה ובחול המועד אומר את יום חג פסח הזה
 את יום מקרא קדש הזה והבי איתא במסכת סופרים
 בין בתפילה בין בבית צריך להזכיר יום טוב מקר
 קדש הזה יום חג פסח הזה ובראש השנה ביום טוב
 מקרא קדש הזה ויום חג פסח הזה וזכרון הזה וכו
 ובאשכנז אין נזהגים לאומר והבי מסתבר רבין ש
 שאמר את יום חג פסח הזה הכל בכלל דמאי שנא
 להזכיר מקרא קדש טפי מאיסור עשיית מלאכה ו
 ושאר כל הלכותיו וכו אמר ר"ח זל אין אומרים כב
 בבבל אלא דתתן לנו את יום חג פסח הזה ואומר
 יעלה ויבא מזור על כל העולם כולו קרשינו במצו
 במצותיך ותן חלקינו בתורתך ושמענו בישועתך
 וטהר לבנו לעבודך באמת בי אתה אלהים אמת
 דברך מלבינו אמת וקיים לעד ברך אתה ה' מלך ע
 על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון ואם ה
 הוא שבת חותם מקדש השבת וישראל ויום הזכרון
 אבל והשיאנו הגהג רבי יצחק הלוי דגרמישא שלא
 לאומר לפי שברכת מועדי לא שיר אלא בג רגלי
 דכתיב שלש פעמים בשנה יראיה וגו' וסמך ליה א
 איש במהנת ירו וגו' וכו כתב רב שלא תיאול דברכת
 מועדי זה קדמו חגיגה דכתיב בברכת ה' אלחיד ו
 וזה אינו אלא שלש פעמים בשנה ומטעם זה נמי א
 אינו לומר במוסח דאין אנו יכולין לעלות ליראיה ל
 לפניו אלא דאין אנו יכולין לעשות חובותינו לפניו
 אבל רבינו יצחק ב"ר יחורח חגיגה במיינצא לא
 לאומר בראש השנה ויום הכפורים בשם ה' אליעז
 הגדול וגם רבינו משולם שאל את פי ראש ישיבה
 שבירושלוי והשיבו שאיגור אותו וכו בת רבי יחוראי
 דיש מתובתא יחיד צריך לומר בתפילה ראש השנה
 מלוד והשיאנו ובאשכנז וצרפת נזהגים שלא לאומ
 ובשאר ארצות אומרים איתו ומקדש שלוח ציבו
 בבית הכנסת כמו בשאר יום טוב ואומר זמן רחבי
 אסיקנא חילכתא אומר זמן בראש השנה ויום הכפור
 הכיפוניים ונפטרים לבתייהם
 לשלום ונזהגין
 באשכנז כל אחר מבקר
 חבירו ואומר לו תכתב בשנה טובה

משקל הצדקה והעושה על הלילה והוא כל חידוש אשר ל
 לתקיעת שומר ואם תקע משעלה עמוד השחר יצא
 אבל לילה לא לפיכך שמע מקצת תקיעה כלילת
 ומקצתה בהם לא יצא שמע תשע תקיעות מתשע
 בני אדם כגון תקיעה מזה והדועה מזה אחר ו
 עד אפילו בתשעה שעות ששחו בחון הרבה יצא
 שמע תשע תקיעות פתשעה בני אדם שתקעו בולע
 ביחד לא יצא שאין באן פשוטח לפניה ומשוחח
 לאתריה שבת לאו זגון תקיעה הוא ותגון יום
 טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקורש
 חיי תוקעיו ולא במריצה שאין הכל בקיאות בתקי
 בהקיעת שומר וחיישינו שמא יסלצו לילך אצל ב
 בקי ללמדו ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים
 ויהי זל היה תוקע בבית ריצו וסמר לו על הארת
 דתגון משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זב
 דבאי שיחו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין ולם
 ולפניהן ויהי פפרש בכל מקום שיש בו בית דין
 ואפילו של שלש ולא נהגו בו שכל המפרשים מיה
 בית דין של שלשה ועשרים שהן סנהדרין קטנה וא
 דאח על מי ששבת לאו זמן תקיעה הוא מותר לומר
 לקסו שלא הגיע לחיגור ליתקע בשבת כדי להתל
 להתלמר לתקוע אבל אם הגיע לחיגור אסור לומר
 לו לתקוע ואם תקע מעצמו אין צריך למחות בו
 בירר

אדם חראוי לת תקיעה ל לאזקית

חרש שוסה דקסן רבל שאינו מחוייב ברבר אינו
 מוציא לאחריים יהי חובתו ואשה גמי אינה מחוי
 מחוייבת דהוה לה מצות עשה שהזמן גרמח
 אצרונו וינוס מוציא את מינו שאם זה זכר
 גם זה זכר ואם זה נקבה גם זה נקבה
 טומסום אפילו מינו אינו מוציא שמא זה יקדע וי
 וימצא זכר והאחר נקבה מי שחציו עכר וחציו
 בן חורין אפילו לעצמו אינו מוציא ולא אתי אר
 עכרות ומוציא צר חירות וצריך שיתקע לו אחר
 ואח על פי שנים וקטנים פסורין יבולין לתקוע
 ולברך ואין מחזין בידם ואין באן משום איסורת
 תקיעה ביום טוב ולא משום בריכה לבטלה והו
 והוא חרין לכל מצות עשה שהזמן גרמח אח על גב
 ופסודות מהן דאח על גב דאמרי דציונו ביוזדתי
 דחייבות בשלא הזמן גרמח יכולות לברך על פולן
 ובתב בספר התרומה אחר שיצא בכר אינו יכו
 יכול לתקוע לחוציאן אלא אם כן לא יצא שנמצא
 תוקע לרוציא את עצמו וכן צוהגין באשכנז לתקוע
 לנשים היולדות קורם שיתקעו בבית הבנסת בדי
 שיוציא התוקע את עצמו ואבי העזריבתב
 שאפילו אחר שיצא יכול לתקוע להם ולחוציא ח
 משופר בשבילם אפילו ררך ושית הרבים ולזה ח
 חסבים אצני אבי זל חמורר הנאה מחבירו מו
 מותר לתקוע לו תקיעה של מצוח דמצות לא ליה
 ליהנות ביהנו צריך שיכוון התוקע לחוציא השו
 חסומע שאם תקע ולא ביון לחוציא לא יצא דאמ

רבי יודן לשמעיה איכודין ותקע לי מידש החבור
 לחוציאני אלפא בעינו דעת שומע שיכווין לצאת ור
 דעת משמיע שיכווין על זה לחוציאן ולית הילכתא
 ב"ב דאמר התוקע לשיר פ"י לשודר ולא בתכווין ל
 לתקיעת מצוח יצא דקיימא לן מצוח צריבות כדנ
 זכו בת בהג וילכר המתעסק שאינו מכווין לתקיע
 מצוח אלא מלמד לאחרים לתקוע יצא והשומע מצ
 ממצו לא יצא והמזרבעי שיכווין בפרט לחוציא זה
 השומע ביחוד התוקע אבל ש"ע התקיע מסתמריע
 דעתו לחוציא כל השומעים ותגו היה עובר אחורי ב
 בית הבנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כי
 ביוון לבו יצא ואם לאו לא יצא והל"ך ג"ל פסק ב
 ברבא דמצות אין צריבות ביוגה ותוקע לשיר יצא
 ומתעסק היינו סעמא דלא יצא שלא בתכווין לשמוע
 אלא לתקיעה בעלמא וכן פ"י ר"ז ורב שריא שרר
 ממת יכתא דהילכת ברבא ומיהו דאשכחן ל"ך דירא
 דאמר לשמעיה איכוון ותקע לי אמריו לא ליעבר ל
 לבתחילה אלא יכווין במצוח ואם לא בתכווין יצא
 וארזני אבי זל פוסק ומצות צריבות כוונה

טור תקיעה וחבירה ותגן סדר הקיפ שלש שלש רג

לעמים כתיבי תדועה בתורה שתיים ביה וא"ל ביכל
 וילפינו דחמיצה ובכל ת"רעה ילפינו מקראי שיש
 הקיע לפניה ולאחריה הרי ג' פעמים ק"ס ותקיעה
 ילפינו מקרא שהוא חעברת קול פשוט אבל תרר
 תדועה לא ירעינו מאי היא אלא מאי דמתרגמינן ל
 לה יבבא אלמא שהוא בקול שארם משמיע בשווא
 בוכה ומייליל דילפינו מאימיה דסיכרא דכתוב
 בה נקספה ותייבב ועדיין אין אנו יודעין אם הוא
 בארם הגגות מלבד כדרך החולה שמשמיע קולות
 קצרים קול אחר קול ומאריך בהם קצת דהוא ח
 הנקרא גונג או בארם המייליל ומקונו שמשמיע
 קולות קצרים תכופים זה לזה והוא הנקרא יליל
 אדאס הוא שניהן באחר הילכר מספיקא אנו עושים
 הכל תשרת תקיעה ושלשה שברים שהוא גנה וקול
 אחר שיש בו קולות קצרים תכופים שהוא יליל וא
 דאח כד תקיעה ועושיין בו שלשה פעמים ואחר ב
 בד תשת שלשה פעמים שאם תדועה היא גנה לא
 עיינו בלום שייליל חפסיק בין תדועה לתקיעה
 אחרונה ובעיני שלא יוזא ביניהם רב"ה המפסיק
 דאחר בר עישה ת"ת שלשה פעמים שאם תדועה
 היא יליל אם כן חפסיקו השברים בין תקיעה ראש
 ראשונה לתדועה על כן צ"ל תשרת שלשה פעמים
 תשת שלשה פעמים ת"ת שלשה פעמים שיעור
 תקיעה בתדועה ושיעור תדועה כשלשה יבבות
 פירש רבינו שלמה יצחק זל שלשה בוחות בעל
 בעלמא של כל שהוא על כן צריך לומר בשברים
 שלא יאריך בכל שבר כשלשה יבבות שהן שלשה ב
 בוחות כל שהוא שאם כן יאז עכ"ל שבר ונעשה
 תקיעה שהיו שיעור תקיעה בשלשה קולות של כל
 שהיא וצריך להאריך ב תקיעה של תשרת יותר
 מצל תשת ובשל תגון ותגון משל תרת והא שיעור

סתימה ואם מעכב התקיעה פסול אח על פ
 פי שנתייר בו רוב כר היא דעת הגאונים וכן
 כתב הר"ם במ"ז ולרעת רבי יצחק ז"ל אם סתמו
 במינו ונשתיר בו רוב אפילו אם מעכב התקיעה
 ולא חזר קולו לכמו שהיה בשר וסתמי שלא במינו
 אם מעכב התקיעה שלא חזר קולו לכמו שהיה
 כשהיה שלם פסול ואפילו אם נשתיר בו רוב וכן
 אם נשאר קולו כמו שהיה קודם סתימה פסול כיון
 שנשתנה קולו מכמו שהיה בתחילה כשהיה שלם
 אבל אם לא היה מעכב התקיעה כשר אע"פ שישי
 שסתמו שלא במינו כיון שנשתיר בו רובו (ובל
 זמן שלא סתמו בשר אע"פ מי שנשתנה קולו שכל
 הקולות בשירי בשופר ולזה הסכים ארזי אבי ז"ל
 נסדק לאורכו אפילו כל שהוא פסול והני מילי
 שלא נדקו אבל נדקו בשר והוא שדקו במינו והר"ם
 ז"ל כתב דסתמת דבש חשיב שלא במינו אלא
 אם בו חממו באור עד שנמסר והב"ר קצותיו אחת א
 אל אחת אבל ארזי אבי ז"ל כתב שדבש חשיב במינו
 ולא חשיב שלא במינו אלא כשסודתם הנקב בהתיבה
 אחרת אבל בשמחברו נקב חזר לכמו שהיה
 דאין הרב זיכר בין הדינים והב"ר נדק ביר
 בין מצד אחר בין מטני צדו ודקדק אפילו ופירו
 באור והב"ר סדק חזק ואפסול נסדק להח
 לרחבו ז"ל נשאר מן הדין לצד בין שיעור התקיעה
 כשר אפילו אם מעכב התקיעה דחשיב לאידר
 אמרו דשקיל ודה ליה אודו דקצרו ואם לאו פס
 סל"ה ודוקא שנדק רוב דחבו אבל מיעוטו ה
 היה ליה נקב בעלמא יבשר דנחת שיעור תקיע
 בדי שיאחזנו בירו ויראה ממנו מעט לבאו ולבאו
 והיינו דאמרינו שיעור שופר ספח דהיינו ארבע א
 מצבעית כגדל שחם ששה בקטנה ויאחזנו בא
 בארבע מצבעות בינוניים ומה שיראה ממנו לבאו
 ולבאו משלים והאי דקאמר כרי שיאחזנו לאו את
 אחזקע קאי דאם בו חיה ליה למתנייה בהריא הכל
 לפי מה שהיא האדם דאג"ל של בו אבטית הו
 היא גדול סמי אלא כרי שיאחזנו אדם סתמא דהוי
 והיינו ספח כרמישו ויהי' ז"ל כתב
 שצ"ד ספח שוחק ברי שהיה לבאו ולבאו ולבאו
 דפריש אין צריך ויהי' דעתו דהוה דהוה
 ועשה מהם שופר ויהי' דעתו דהוה דהוה
 שיעור שופר
 במינו בין שלא במינו פסול אפילו היה בו שיעור
 שופר הפסול והספק ליה יצא לא שנא הפסול
 ברר שהפסול היה נדק לרצונו החיצון פנימי זה
 דחפנימי חיצון לא שאם הרחיב הקצר וקיצר ה
 הרחב היה ארוך וקצרו אם נשאר בו שיעור ה
 תקיעה בשר גדרו והעמידו על גליו מן שעש
 שעשאי דק מאר שלא נשאר בו אלא כמו גלר בשר
 בין גדרו מכפנים בין מבחוץ לא הוציא כ
 כל הזכרות אלא צי"ב בו ותקע בו בשר אבל אם
 הוציא כל הזכרות ועשה ממנו שופר כגון שנקב
 בו פסול צפהו וזחב מעובין במקום הקצר שהוא
 מקום הנחת הפה פסול שלא במקום הנחת הפה
 בכל אורך השופר בצד הקצר ע"צ הרחב אם נ

נשתנה קולו מחמת חילופי פסול ואם לאו בשר
 יכתב הר"ם כן ז"ל לפיכך עליו המצוירין צורות לצאות
 לגאווה לא יפה הם עושי' שמא נשתנה קולם מ
 נחמת הצוירין אע"פ שאין כולן מצופה במי
 במינו הצוירין למעמים הקול משתנה בהם אבל
 אם נתן זהב על עובי השופר ע"צ הרחב היינו
 מוסיף עליו כל שהו ופסול אפילו לא נשתנה קולו
 דיש מפרשים ציפהו במקום היחת מיד אם
 אפילו בארד השופר אם הוא מיר סמוך לראשו בצד
 הקצר פסול לפי שהתקע מבנים קצתו בפיו וש
 דסתמו מבסח עליו ונמצא חזהו חוצץ בין שפתו ל
 לשופר ולמרנו מכאן שאם הרחיב השופר מפיו
 דנפת בו ותקע פסול כיון שאין השופר צוג במיד
 וכן כתב הר"ם כן ז"ל נתן שופר בתוך יתפר
 אם שמע קול הפנימי לבר כגון שהוא בולס יתפר
 מן החיצון ונתן הפנימי בפיו בשר והוא שלא
 ישנה קולו במה שהוא נתון בתוך החיצון ואם
 אינו בולס אז אי אפשר שלא ישמע אלא קול שניה
 ולא יצא דשופר אחר אמר רחמנא ולא שנים ושלו
 שזפרות נפל עליו גל ואי אפשר ליטלן בלא
 סילסול האבנים אכדו ותרחה התקיעה וכן
 אין מוציאין אותו חוץ לתחום ולא עולין בשבילו
 לאילן ולא דוכבין על גבי בהמה ולא שסיו במים
 להביאו אע"פ שאין בהם אלא איסור דרבנן
 ולא הותרו אותו לתקנו אפילו בדבר שאין בו א
 איסור דרבנן כגון מגל שאין ררד לתקנו בו הו
 דהוי בלאחר יר שהעמידו ובריהם לבטל דברי תורה
 בשב ואל תעשה וכתב רבי יצחק ז"ל דוקא יר
 ישראל אכדו לעשותו אבל מיתר לומר לגוי לעשו
 בירון שאין בו אלא משום שבות ואמירה לגוי
 שבות ושבות במקום מצוה שרי והתוספות לא
 בתבו בו כמסכת שבת ויב"ל ליתן לתובו מים או
 יין לצחצחו אבל מי רגלים אח בחול אסור מפני ת
 הכבוד

מיקום

הראוי לתקו
 לתקוע בו בו
 ביצר כגון מק

מקום שתשמע בו התקיעה בלא עירובוב אבל אם
 שמעה בעירובוביא לא יצא לפי כר העומר כבוד אן
 בחבית גדולה ותוקע דשומעו אחרים מבחוץ ל
 לא יצאו שאין שומעין אלא קול הכרה אבל הוא ע
 עצמו יצא ששומע קול השופר ואם התחיל לתקו
 לתקוע בבור ועלה חוץ לבור וגמרה יצא שכל
 מה ששמע בין כפנים בין בחוץ היה קול שופר ו
 דחאחרים לא יצאו אע"פ שי שבסוד התקיעה שמעו
 קול שופר כיון שלא שמעו קולו בתחילה לא יצאו
 שהשומע תחילת התקיעה בלא סופה או סופה ב
 בלא תחילתה ואין באותו מקצת שיעור התקיעה ללא
 יצא וכן ז"ל כתב שאפילו אם יש במ
 במקצת שיעור התקיעה לא יצא

זמן

הראוי לת
 לתקוע מש

תקפה
 הראוי לתקוע מש

עד ידום קרובו ואמר אשרי ומחזיר ספר תורה למ
למקדמה ואומר קדיש ומתפללין הציבור כל
בלחש תפילה מוסת את על גב דקיימא לך ברבי גמ
גמליאל ואמר שליח ציבור פוסרן דתגז בשם ש
שליח ציבור חייב בר כל אחד ואחד חייב רבונג
גמליאל אומר שליח ציבור פוסר את חרביש ואסי
ואסיקנא הילכתא ברבי גמליאל ואמר בראש השנה
יום הכיפורים שליח ציבור מוציא לבל מי שהוא ב
בבית הכנסת ושמע ממנו התפילה מראש ועד סד
סוף אפילו אם הוא כקניגודע להתפלל ומי שח
שחוא אנוס ואינו יכול לבא לבית הכנסת בגזע עם
שבשדות וזקן וחולה הוא פוסרו אפילו לאבאל
לבית הכנסת מבל מקדם מוסב שיתפללו יחיד
בי מי שרוצה לצאת בתפילת שליח ציבור צריך שיב
שיבדוק לבל מה שאומר שליח ציבור ואם חסר לו
אפילו מלה אחת שלא כוונ לה לא יצא ואין כל אדם
יכול לעמוד בזה ובל שבו לבה זל שכתב שאין
שליח ציבור פוסה אלא מי שאינו בקי אבל הבקיא
אפילו אם הוא בבית הכנסת אינו פוסרו הילכך ב
סוב הוא שיתפלל כל יחיד ויחיד וכן גזהגין וב
דבעינין תפילה המוסת של ציבור כתב הרון גידל
שנחה בשתי ישיבות שבבל שאין הציבור מתפל
מתפללין אלא שבעה ושליח ציבור יורד ומתפלל
תשעה והביא תשובות הרבה לגאון זל לרז זל ולר
שריף זל שמעולם לאחתפללו ציבור ביה אלא שבעה
ד'ה ורב שריף זל בר אמרו והוא בת קבלנו מחכמו
גדולים ובעלי הוראה ובעלי מעשה שקבלו גם ח
הם מחכמים גדולים שלפניהם כגון רב שמואל הל
חלוי שקבל מרב הגוף גדול שברור הלכה למעשה
שמתפללין תשעה והרמבם זל דחק להעמיד רב
דבדי הגאונים בי אמר שכך היה המנהג ברוב ישרא
עד שבא הרון גידל והחזיר מקצת המערב למנהג ש
שלנו ועל כן דחק לישב מנהג הראשון לאוצי אבוי
זל וכתב ארבה מי שמתפלל שבע הוי ברבה לב
לבטלח כיון שמחזר מהכרבות ומנהג אבותינו תור
ואין לשנות ואומר אבות דגבורות וקרדושת הש
מלכות וכולל עמהם קרדושת היום זכרונות
ושופרות עבודה והוראה וברכת כהנים מלכות מ
מתחיל אתה בחרתנו מפני חסאינו וכתב רבינו ג
הם זל שצריך להזכיר קרבנות המוספי בכל תפילת
של מוסת שהם במקום הקרבנות המוספי ואין יוצא
במה שאמר בכתוב בתורה על ימי משה עבדך אבל
בראש השנה אין צריך להזכיר ראש חרש שוי לו במ
במה שאמר מלכו עולת חרש ומנחתה שכנה בכל
צבול כל מוספי ראש חרש עולות וברו לחזכיר
גם השעיר שהוא חסאת ואמר ושגי שעירים לבפר
ושגי תמירין בהילכתו ושאר המפרשים לא פרוש
בן אלא שיוצא ירי המוספיין במה שאמר בכתוב בת
בתורתך וזמנן כי היגי שיוצא בו ירי מלכות זכרון
ושופרות וכן גזהגין בספר שאין אומרים פסוקי
הקרבנות אלא בשבת וראש חרש דרגילי בהו ולא א
אתי למטעי אבל בשאר מועדים דלא רגילי בהו
אתו למטעי לבר אין אומרים אותם ובה זל כתב
ביון שאמר את יום הזכרון הזה אין צריך לומר יום

ראש חרש שבבל יום הזכרון הוא ואם בא לומר מ
מוספי חרש והזכרון כולל אותם בכלל הזכרון
ואומר את מוסת יום הזכרון הזה געשה וצריך
לפניו באמר ובראש חרש חרש ובראשי חרשי
דאין צריך לומר יום ראש חרש הזה דרעם זל ב
בתכ שאין אומרים דק עולת חרש ומנחתה ושגי ת
תמירין בהילכתו והדולי מייצא הגחיהו שלא ל
לחזכיר ראש חרש כלל ואפילו מלכו עולת חרש
ומנחתו אין לומר וכן פירש בערוך איזה חרש
שהחדש מתבסח בו שאין אומרים ובראשי חרשיכם ל
לא בתפילה לא בזולתה פו לא במוסת ולא בכקר ב
בשקדוין פרשת הקרבנות שיש מקדמות שקדוין ב
מראש חרש בכקר לאחר שקראו פרשת התמיד ובר
דבראשי חרשיכם כמו שאומר בשבת וביום השבת
וכן כתב קצת הגאונים שאין לומר ובראשי חרשיכם
שחרית בראש השנה כי חייבו דלא ליזלזלו במועד
שאם יאמר אותו בשגי יאמר שני עיקר כמו בשא
ראש חרש של כל השנה דאתי למטעי מועדיו משגי
אבל הרבי יצחק בר אלעזר כתב יש לאומר
בשגי כמו בראשון כמו שאומר בשגי בחרש השביעי
באחר לחדש הבי גמי אמרין ובראשי חרשיכם דח
דחייבו ראש חרש חייבו אחד לחדש וארגי אבי ד
זל היה גזהג לומר במוסת פסוקי הקרבנות כמו
דבינו הם זל ואמר עלינו לשבח דרעם זל
כתב שאין ליחיד לאומר במקדם שיש שליח ציבור
וכבר גזהגין לאומר וכן בתכרב משה גאון יחיד
דמצלי בראש השנה בלחישתה אי גמר עלינו לשבת לי
לימא דאי לא לימר מלוד דאחילה גראח מתוכה
שאין ליחיד לאומר שהוא רשות לשליח ציבור א
אין פוחתין מעשרה פסוקין שמלכות בכל אחר מחמ
ומעשרה זכרונות ומעשרה שופרות ורבי יוחנן
אמר אפילו לא אמר אלא שלשה מלכות ושלשה זכר
ושלשה שופרות כגון שאמר אחד של תורה ואחר
של גביאים ואחר של בתובים יצא והילכתה כוותה
דאפו לא אמר מהם אלא ובתורתך כתוב לאמר יצא
גדאי אם התחיל פסוק אחד של תורה צריך לומר ע
עוד אחר של בתובים ואחר של גביאים אבל אם
אינו רוצה לומר בלום יכול לפסוק עצמו במה שא
שאמר ובתורתך כתוב לאמר שאז כולל כולם ביחד
שאם גביאים ובתובים איקרן תורה ומבל מקד
גזהגין בתק לומר ומתחיל דאומר ובתורתך כתוב
לאמר דאומר שלשה של תורה ואחר כך ובתורתך
קורש כתוב לאמר דאומר שלשה של בתובים דא
דאחר כך ועל ידי עכרך הגביאים כתוב לאמר דאומר
שלשה של גביאים דחזר דאומר ובתורתך כתוב ל
לאמר דמסיים בשל תורה ואם סיים בשל גביאים יצ
יצא ואם בא להוסיף על עשרה כתב אבי העזרי שוב
שיכול להוסיף וכן כתב הרם במזל בשם הגאונים
שלא אמרו אלא אין פוחתין אבל אם בא להוסיף מנ
מוספי כתב ר' זל דגזהג לומר מלכות
בסדר שהם בתובים בתורה הימלוד לעולם ועד
לא הביס און ויהי בישורן אח על גב דבגמרה א
אינו מזכיר בזה חסד דאומר עלוד והותם מלך
על כל הארץ וכן ואין חיתונים גזהגין באשכנז

תקיעה בתרועה ותשרת אנני עישיו משום שמא
 תרועה היא גזח דיליל על כן צריך להאריך בה
 בתקיעה בשיעור שניהו תשרת משום שמא תרועה
 היא שברים שהם שלשה קולות מופסקים הילכך
 צריך להאריך בתקיעה בשיעורו ותשרת משום שמא
 תרועה היא דיליל שאינו אלא קול אחד לכך אי
 אין צריך להאריך בתקיעה אלא בשיעורו ומיהו
 אם האריך הרבה בכל תקיעה אין לחוש שאינו כח ש
 שיעור למעלה ויכול להאריך בה כמו שירצה וכן
 בתרועה את על פי שיעורה בשלשה יבנות יבול ל
 להאריך בה כמה שירצה וכן בשלשה שברים אין
 לחוש אם מוסיף עליהם ועושה ארבע או חמשה
 גי שברים תרועה היא ויכול להאריך בה כמו שיר
 שירצה אבל בעל העיטור כתב עסתברא שלשה ש
 שברים שלשה קולות קטנים מופסקים ושלשה יב
 יבנות בשיעור שלשה שברים אלא שאין חפסק ביניה
 ולא פליגי בשיעור אלא שזה עושה שברים קטני
 בהפסק כגון גזח וזה עושה בלא הפסק והוא ייל
 ייליל והבל שזה וכן כתב הרם במזל ולפי זה
 אין צריך להאריך בתקיעת תשרת יותר משל תשרת
 וסברא ראשונה היא רעת הנוספת וכן כתב ארזי א
 אביזל כתב רבינו תם זל ושלשה שברים
 צריך לעשותו בנשימה אחת שהם במקום תרועה
 אבל שלשה שברים ותרועה תרועה שברים תרועה
 תקיעה לא עברינו בנשימה אחת ורגוחי וילולי
 בנשימה אחת לא עברי איגשי וכוונתנו רוב חמ
 חמפרטים שחשנו שלשים קולות התקיעות אבל
 הרין גזל הצריך לעשותו בנשימה אחת ועל כן ל
 לא חישב בהן אלא שבעה ועשרים קולות וכן כתב
 ארזי אביזל וזה לשונו שברים ותרועה יש לעש
 לעשותו בנשימה אחת משום דילמא גזוחי גזח
 וילולי ייליל והכל תרועה אחת ואה על פי שאי
 דרד האדם לגזח וייליל בנשימה אחת מכל מקום ת
 תרועה היא גזח וייליל ובעינו שהיא התרועה ב
 בלא חפסק ואם תקע קרס בנשימה אחת לכאור
 לא יצא שאינו באן לא ראש ולא סוף ומיהו בירושל
 בירושלמי לא משמע כן ורגוחי התם עשאן בנפיל
 אחת יצא ער באן הצריך בתקיעה אחרונה
 של תקיעה שברים תרועה תקיעה בשיעור שתי
 תקיעות בנשימה אחת ללשם תקיעה אחרונה
 דשכיל הראשונה על תשרת קאמר בירושלמי שאיג
 עולה לך בלל אפילו בשכיל אחרונה של תשרת
 אבל בהנראה ריזן מובח שעולה בשכיל אחר ולא בש
 בשכיל שתיים מעשה אירע במגינצא סטעה ח
 התוקע בסדר שאחר שתקע שני פעמים תשרת
 טעה בשלישית שאחר שתקע שני שברים התחיל ל
 להריע וקצת הקהל התזירוהו לראש וקצתם אמ
 אמרו לו תקע שבר אחר וסיים והוא התחיל לתק
 לתקוע בגתחילה ותקע שלשה פעמים תקיעה ש
 שביים תרועה תקיעה ואמר הרבי אליעזר בר גתו
 דשלא ברין החזירוהו וגב חתוקע עכר על שבות
 דרבנן שלא חפסיר סדרו במה שהתחיל להריע
 אחר שני השברים כיון ששברים ותרועה שניהו מ
 משום תרועה וקרא עכרינו להא טמא גזח וייל

דיליל והכל תרועה אחת היא חזח ליה באיל
 גתקל בשברים שחזר אליו ולא היה לו לחזור
 ולתקוע שבר אחר ולהריע וראוי אם גמר התרוע
 שהתחיל בה בטעות חזי הפסק כיון דשלשה שב
 שברים יש לחם להיות זה אחר זה והפסקו בתרוע
 חזי בתרועה שגחלקה לשנים ואינה בלום וצריך
 לחזור ולתקוע תשרת אבל שנים תשרת הראשון
 לא חפסיר וארזי אביזל כתב אפילו אם גמר ה
 התרועה בין השברים לא חפסיר התקיעה שתקע
 אלא חזר ותקע שלשה שברים ומריע ותוקע
 כיון שחבל היא תרועה שחרי אנו עושין גזח ויל
 דיליל משום דילמא תרועה היא תרועה אם כן
 חזא תרועה היא אלא שנתקלקלה ולא היא חמ
 הפסק מירי דחיה אפעמים שהתוקע מתחיל לתק
 לתקוע ואינו הקול עולה לו ימות ופוסק וחזור
 ומתחיל לתקוע או להריע ולא מיפסיל למח ש
 שתקע בכך בשכיל שחפסיק בקול קצר שחשמיע
 בשופר ולא מיקרי חפסקה כיון שאינו קול אחר ש
 שאינו מעין התקיעה ולא דמי להא דתקיד רביא
 אבהו דאמרינו ושברים או תרועה חזי חפסק
 דחתם אם תרועה גזח חזי ייליל קול אחר לגמרי
 ואם הוא ייליל חזי גזח קול לגמרי אבל חבא שני
 שניהם קול אחד של תרועה ואם עשה ארבע או ח
 שברים זה אחר זה בלי חפסק אין בכך כלום כח
 שהרי לבתחילה יבול לעשותה מהם כמו שירצה
 אבל אם עשה שתי תרועות זו אחר זו או שתקע את
 אחת התרועה תקיעה במתעסק שלא לשם תקיעה
 וחפסיק בה בין תרועה לתקיעה או לאחר שתקע
 שלשה שברים שתקע והפסיק ואחר כך תקע שבר
 אחרים יש אומרים דלא חזי חפסק אלא בשמפסי
 בתרועה בין שברים לתקיעה שחפסיק בשברים ב
 בין תקיעה לתרועה אבל כי האי גוונא שתקע ש
 שתי תרועות זו אחר זו או שתקע באמצע תקיעה
 במתעסק לא חזי חפסק לחזור לראש אלא גזמרי
 ויוצא ולא נתקלקל ל חסדר וחזם בו כתב
 דבכולהו חזי חפסק וחביא הוספתא תקע והריע
 וחזר והריע וחזר ותקע אין בידו אלא אחת פי
 תקיעה האחרונה אבל הראשונה חפסיר בשכיל ח
 התרועה שחפסיק באמצע ומזו התוספתא אין
 קושיא לדברי ארזי אביזל שכתב שאפילו אם גמר
 התרועה בטעות לא חזי חפסק שהוא לא אמר כן
 אלא בתשרת שהתרועה של חטעות היא מעין ח
 התרועה שיש לו לתקוע אבל בתשרת שגמר התרוע
 מה שמריע אחר כך חזי חפסק ואם תקע שני תקי
 תקיעה שברים תרועה תקיעה או תקיעה שברים ת
 תקיעה או תקיעה תרועה תקיעה כחיונו וטעה כ
 בשלישית יש אומרים שצריך לחזור כל חסימוז מר
 מראש שלשה פעמים והרם כן זל כתב שאינו צ
 צריך לחזור אלא לאחורון שטעה בו

ואחר שיגמור ח בתקיעות מיושב ית
תקפו יתחיל שלית ציבור אשרי העם יורעי תרועה בגמר

בפי עד שירד לפני התיבה

מצוה

בתקיעת יתד
מן המכרבי
ביצר שתי עי

עניינות מאד ותקיעים ואיד מכרבי שאין יודעין הב
הברכות וקאח. מדברין ואין להם שומר לתקוע זה
החלך לפקדם שחוקעין ולא למקום שעברין אמיל
התקיעה ספק דהברכה דרא

כתב

דבעמדם זל ל
לאח התמילח
מדעני תרועות

גודלה בלא תקיעה ברני לערמכ חשד. דר' זל כתב
לא מתורת מנחה אנו עושין. אלא מכי אמא דל דאמר
מכרמסיים טע תקיעת ביבנה לא שמע אינו אודניה
מקל תקיעתא למדת שיחירים היו רגילין לתקוע. א
לאחר התמילח. דאם אין עושין כז אין עי' צוב בדבר
שכבר יצאו ירי חובה ואחר שגמר טע התמילח אר' זל
קריש דנפטרין לשלום

התכלין

וסותין ד
וסמחין
ואין לה

להתענות בך בלל דר' זל כתב ביום הראשון של ר' ה
אי אפשר לישב בו בתענית משום דמראורייתא הוא
אבל ב'ט שני ושבתי לית בסוא קצשיא משום דעשרה
ימים אינון משוגין מכל ימות השנה לפיכך נהגו
דבותינו לישב בהן בתענית בין בחול בין בשבת ו
דכתב אר' אבי זל דבריו תמוהין שאסור להתענן
ביום טוב ראשון של ראש השנה והתיר להתענות ב
בשבת ונראי דברי ר' זל שכתב ולהתענות בשני יום
טוב של ראש השנה אנו רואין שיפה הוא שלא להתע
להתענות שבד אמר פרנסי ישראל הראשונים לישראל
לכד אבל מערצים ושתו ממהקים וכן בש
בשבת טובה אין אנו רואין שיתענה האדם שהרי
באב שהוא תענית חמור לא רצו לקבוע בשבת וכו ב
כתב הר' זל שאין להתענות דעשה ימי תשובה
איסורו ימי צום לא איסורו וכו יראה מחמדיש שהבא
שחבאתי למעלה בי מי גוי גדול וכול. והבי איוזא ביד
בירושלמי בראש השנה מתריעין ולא מתענין

מנחה

אומר שלית
ציבור אשלי
נסרר קודש

דקריש ומתפלל כמד ביוצר דאם חל בשבת כתב רב
עמרם זל שאומר צדקתו כמד בשבת דעלמא דביון
שהוא יום דין אומרים צדקתו משום צידוק חרין ש
שראוי לאומר ביום חרין

ערבית

מתפללין
כמד בליל
ראשון אמ

חל בשבת כתב אבי העזריאלתי לרבתי אמר ש לז

לענין ותודיענו מפי שאומד בן דהלילה הדגל הראש
השנה אינו לא יחג ולא דגל דחשיבוני דאח על פי בן א
אומרים ותודיענו ביהיבי דאמרינו במוצאי יום טוב
טוב בהדלח בין יום חשיבוני לשנת ימי המעשה רא
דאמרינו שיר הדלוח. הוא מנחה הבאגמי סור. התל
התקנת הוא אמר

ביצה

שגלחה כז
ביום טוב
הראשון

של ראש השנה או שום דבר אחר שנתלש בו מן המא
המחבר אסור גם בשני אח על גב דבשאר יום טוב
מותר בשני הבא אסור דתרוויחו חשיבוני כחרא קדוש
קרדשהא דלענין זמן בליל יום טוב חשיבוני על הקידו
וביום שני על חסופה כתב רבינו שלמה יצחק זל בת
בתשובה דבותי אומרים שאין אומרים זמן אלא ברא
בראשון הקדוש אחת הן ובחד יומא אריבא דמי אב
אפ' אג' אמר שצריך לומר זמן וכן צוהגין במקומו
ובבל חמקומות שעברתי ואין חילוק בין יום שני של
ר' ה לשאר יום של גליות אלא לענין ביצה ומחובד ל
לאסור של זה בזה. דטעמא משום שאח בזמן ב' ד
פעמים היו עושין ב' ימים אע"פ שלא היה שם ספק
שיום שני היה עיקר יום וחיו גזמרין יום ראשון בק
בקרדשה שלא יזלזלו בו לשנה הבאה אבל לענין ד
זמן נמנה נפטר אי ספיק הוא אומר זמן ואי אמצה
דב' סמכין שהיו צוהגין חיום קדש אומר זמן דחא
מיום שני היו מדין תיקון חמועות והוא עיקר ר' ה
וצריך לומר בו זמן וכן חלכה וכן כתב ר' שם בשם
דקצו ר' זל וכתב דמסהכרא טעמיה וכן דעת ר' ה
זל דהצוהגין כתבו שאין לומר זמן בשני לא ב
בקדוש לא בשופר וכתב אר' אבי זל טוב שיקח
אדם פרו חרש וביצה לזניד. דיברר שהתינו ויהא
דעתו גם על חפרו ויצא ירי ספק וכן היה צוהג הך
הרמבם זל ע"כ וזל שאם חל יום ראשון בשבת
ולבולי עלמא יש לומר זמן בשופר ביום שני ביון ש
שלא תקעו בראשון

בשני

מתפללין והן
דתוקעין כמד
ביום ראשון ד

דקדו' צפ' דירא אליו מן דהאלחים ניסח את אברהם
ער סות סיררא דחמפסיר קורא כמד אתמול ומ
דמפסיר בירמיה מצא חן במדבר ער חבן יקר
דכמוצאי ר' מבריליון כמד במוצאי שבת אלא שאין מ
מברכין על חבשמים ועל האש

למחרתו

מתענין
ומתפלל
דמתפללי תפילת

אענית והוא צום השביעי האומר בפסוק ובהלכות
תענית פרשתיו ובכל הימים שבין ר' ה ליום הב
חביפורים מרבים בתפילות ובתחונות כולליל
דמוסיפי באבות זכרינו ובגבורות מי כמוד דבהורא
לחתוב ובשים שלום בספר ובאשגנן נוחגין לומר

תקיעה

תקיעה

תקיעה

ומפקיד דינא עליה ומרחי

ואחר תקפה

בד מחזיר שם
התפילה ברי
לתקוע על ש

סדר חברות ותנו מי שבידר ואחר בר צתמנה לו ש
שופר תוקע ומריע ותוקע פו שהמתפלל ס ברבות ו
ולא היה לו שופר ואחר בר זומנו לו שופר ודייקי
סעמ שלא היה לו שופר אכל אם היה לו שופר תוקע
על סדר חברות ומוקמינו לה דוקא בציבור אבל י
יחיד אפי' יש לו שופר אינו מפקיט חברות לתקוע
הילכך מחזיר התפילה ותוקעין למלכות תשרת ס
פעם אחת ולזכרונות תשת ולשופרות תרת זמן ח
הראוי שיתקעו מעומד על הספקות שתקעו מינושב
בגון שיתקעו למלכות תשרת תשת תרת וכו' ל
לזכרונות וכו' לשופרות והבי איתא בעדור שכתב דח
והגי דמחמרי ותוקעין ל ברייתבין ולכלחש ול על
הסדר בגזר ס פעיות דפעיא אימיה וסיסרא ואילינ
ו אינו בשגומרין התפילה קול תקיעתא ויחיראי מ
גיבעין להיות ו תשרת תשת תרת ואיגזו מאח דרת
הנחיה לתקוע תשרת למלכות וכו' לזכרונות וכו' ל
לשופרות ועור מנהגי אחרים והעיקר כמו שכתבתי
וכן כתב ר' זל ברין הוא שיחו תוקעין על סדר בר
ברבות כדד שתוקעין בשחו יושבין אלא ביוז שאין
הברבות מעכבות התקיעות הרי יצאו ידי חובתן בא
באותו שתקעו בשחו יושבין ודי לחם לתקוע תש
תשרת תשת תרת על סדר חברות פעם אחת שלא
להטריח הציבור וכו' מנהג כל העול ובשתי ישיבות
ואם סח בין תקיעות שמינושב או אחר שגמר ש
שמינושב קודם לאותו שמעומ' שחו על סדר חברות
אין צריך לחזור ולבוד ו זמי יש לגעור במי שמסית
לש תוקע ולש ציבור שאינו מברר לתקוע אלא לש
לעמיע קול שופר ובשביל כל הציבור הוא מברר

ברכות תקפט

של רחושל
יה מעבדו
זו את זו ש

שאם אינו יודע כלום לא יאמר מה שיודע מחו אלא
לא יאמר כלל וכו' בתקיעות אם הוא בקי בסדר יתל
ואם אינו בקי בשלשתן לא יתקע כלל אבל ברבות
ותקיעות אין מעכבות זו את זו ואינו שיודע מחם
יעשה

יחיד תקיט

שלא תקע חבירו י
יכול לתקוע לו לח
להוציא ידי חובתו

בכל המצות שאדם מוציא את חבירו אבל יחיד שלא
התפלל ס ברבות אין חבירו יכול להוציאן שאין יחיד
געשה שליח לחבירו להוציאן ידי תפילה אלא בעשר
כתב הר' זל הא דאמרינו סופר מברר ובור
ידא דוקא בברכת המזון וברבות המצות שנהגו לח
להשמיע אפילו ליחיד מה שאין בו בתפילה שלא גת
בתקנה לתתפלל אלא בלחש וחכי סדר רב שירא אין
דשות למתפלל להשמיע קולו ולהוציא את שאיגו ג

לומר חיוס הרת עולם אלא בחזרת שליח ציבור ח
התביל על התקיעות שמע ישראל וגומ' הדי מלכות
וכו' זידעת חיוס והשבות וגומ' וכו' אתה הראית ד
וגומ' שאן שערים ואשיכם קרמאח עולה כמקום ס
שני שיש בו ס פעמי מלד ובחראח עולה ג שיש בו ג
פעמים מלד זכרונות אתה זוכר וגומ' ונהגה
להפסיק בית ב פסוקים שגירמיה ולומר באמצע ס
פסוק אחר של יתקאל לפי שרומין זה לזה
ובטליטלה גוהגין לומר יעלה ויבא בזכרונות ומנהג
סגב הוא דבאשבזו אין גוהגין וחזיתמין באי זוכר ח
חברית פקדונות בגזו וה פקד את שרה עולה ג
במקום זכרונות וכו' פקוד פקדתי אתכם רברי ו
יסי ר' יחורה אומר אינה בזכרונות והלבה בר יוסי
וגמ' נהגו בר' יהורח שופרות אתה בגלית וכולי
וחותם באי שומע קול תרופ עמו ישראל חיוס כרחמי
וגוהגין להברות בפסוקי השופרות זאין לחוש
תרועה הרי היא בשופרות בגזו יום תרופ יהיה לכם
חילכ זכרון שיש בו תרופ בגזו שבתוב זכרון תרופ
יכול לאומרו עם הזכרונות ועם השופרות ומלכות
שיש עמחם תרועה בגזו ותרועה מלד בו יכול לאומ'
עם מלכות ושופרות כתב אבי העזרי יש שאין
משלימין למגין פסוק של זכרונות וזכרתי להם זכר
ברית ראשונים וכו' ביום שמחתכם לפי שאינם סמו
סמוכין לשאר המקראות כמו מלכות שאומר מיר ד
ובתורתו כתוב לאמר שמע ישראל זעור שאין בו
שופר אלא חוצרות ולא יתכן דבריהם שהרי שגיגו
ומשלים בתורה ולרבריהם לא השלימו בתורה ומה
דמה שהרחיקום לפי שהפסוק גופל על הלשון תפיל
ומיחו תמה למח'תקעו לומר פסוק שיש בו חוצרות
ולא שופר הילכך על כרחי צריבין למימר שאיגו מ
משלים ומה שאמר ויסיים בתורה היינו חיבא של
אמ' אלא עשרה אבל אם הוסיח לא חיישיגו

ואי בעי מסיים ברביעי ואגו מוסיפין פסוקים
בזכרונות ושופרות וגמ' סודרי תפילה חזרו אחרי
פסוק של תורה והרמב' זל היה גסיים בשופרות
לא חביט און ביעק' דאעפ' שבבר אמרו עם המלכות
הא אמריגו אם רצה אומרו עם המלכות ועם ה
השופרות והר' זל היה אומר יום תרועה
יהיה לכם וארזי אבי זל כתב ואגי אומר שאין
לשנות המטבע שנהגו בו אבותינו וכו' היכו תרופ
בלא שיפר איקרי שופר ח' גמי תקיעה ומשום רבתו
ביח חוצרות לא גרע והכי מוכח בירושלמי שחיו ג
משלימין בו בשופרות אין אומר מלכות זכרונות
ושופרות של פורענות מלכות בגזו חי אני גאום
ח' אלהים אמ' לא בחמה שפוכה אמלוד עליכם
זכרונות בגזו ויזכור בי בשר חמה שופרות בגזו/תק
תקעו שופר בגבעה אבל אם בא לומר מלכות וכו'
זכרונות ושופרות מפורעניות של אומות העולם א
אומר מלכות ח' מלך עולם וער אברו גזים זכרונות
זכור ח' לבני אדם שופרות ח' אלהים בשופר
יתקע ואין אומרים זכרונות של יחיד אפילו ח
הם לטובה בגזו זכרה לי אלהי לטוב זכרתי ח' ברצון
עמר אומר ר' יוסח לא ליצלי איגיש צלתא
רמוספי דריש שתא בתלת שעי קמייתא ביחיר זימגו

ועצמו על סומנות דאלימסומא נהי עלהיה עליה
לדוד והאידנא אין לבר סחרה וביון שאין בעלי קדוה
טובליו כל השנה אין חובה טבילה זו ואין לבוד אל
שנהגו העולם לשחר עצמם מקריבין וחסמנו על מ
אחד שר אלהיה שאין נקיים כאלאבי אשורת בידם ה
הביטורים

חברת

לחמדת במנה
קדום סעודת דא
המפסקת דתגיא

אמרת וידוע חסות חשיבה אבל אחול מהורה קדום
אבילה שמה הטורה עור עליו מחמת הסעודה שלא
יובל להתוודע אחר כך וזהו אופדיש ימיר אחר תפ
לפילה אחר שמה חסות הסיקום שערדגליו וש
אומרה ביום הביטורים בתוך התפלה ועיקר הידוע
זהו אבלי אנהגו חסאנו אלא שנהגו לומר גם שאר
צדדי מנו מה צאמר לפניה וכל חסא דאלהי עור שלא
צדדתי ובאשכנז צוהנין לומר על חסא על סדר אלם
ציתא ומפרשים כי החסא יסוב בתב רב עמרם זל
שהרם במזל והיו זל בתב צדוד לפוס החסא דבס
דבספר אין צוהנין לאומרו וכן נראה שאין צדוד לפ
לפרט החסא שרבי עקיבא אמר שאין צדוד לפרט ה
החסא והלכה בוותיה צדוד להתודות מעומד ואכל
בני שמע ליה משע והוא התודה בכר צדוד לעמוד וע
דעונת שהתודה עליהם ביה שעבר ולש עליהו כתב
זהו זל שאין להתודות עליהן אלא אם גנב או גזל וה
דהתודה עליהן בשנה שעברה יאמר במקום גבתי ג
בעלתי ברבי שהא ררך כלל וכו' בכל הפרטים יש ל
לשנות בענין זה כשיצטרך וחל כשמתפלל בינו לב
לבינו עצמו אבל כשמתפלל עם הציבור אין לחוש שא
שאי אפשר שלא יהיה אחר בציבור שגנב או גזל ואח
אבי זל כתב שיבול להתודות עליהן אעפ שלא שנת
בהן ובחתימת הוירוי כתב רעם זל התותם באי הא
הסולחן טועה ולרשי זל יבול לחתום ואחא גורם ב
בכל מקום שזקדק לשבע אם בא לחתום התם ובי
דביון שאמר הול שיבול לחתום אב כרה לכה ובבל ס
סודרי אשכנז יש בהם חתימה ובספר אין חותמין ד
דמוסב שלא לחתום ביון ראיבא פלוגתא רבדותא ד
ולענין חדת שש הודוי במנחה בתב אבי העזרי שא
שאינו לו להחזיר ביון שאינו יבול לאומרו באמצע
התפילה כמו בשאר התפילות וזה כי לא בתקו במנח
אלא בזירה שמה יארע אונס וכן דעת הרמב"ם זל יבול
צוהנין באשכנז ור"ה זל כתב אין מנהג שיתודות שליח
צבור במנחה אבל אם רצה לחבויה בסלה לצו כהן ד
ידוע אין מונעין אותו וכתב בתשוב אחת יפה השיב
השיבו ראשונים על שאלתם בידוע ערב זה שלא לא
לאומרו שש בסלח לצו שלא שמענו בבבל שאומר שש
ידוע בתפילה המנחה של ערב יום הביטורים ולרב
ולרביבם שאתם צריבין בכר מפני שאין הציבור ב
בקיבין צריבין אתם להודיעם כי כל אחד ואחר צד
להתודות אחר תפילתו קדום שיאכל סעודת המפס
חמפסקת אבל רעם זל כתב שש אומר ידוע במנחה
להוציא מי שאינו בקי וכן צוהנין בספר דנדהניו ב
באשכנז שכל הקהל לקיין מלקות ארבעים בבית ה

ועל להביא
לחמדת אחר
לפי כח
אין חותם
מקרה יבול
לא כח
כסולחן

הכנסת אחר תפילה המנחה שמתוך כך יתן אל לבו
לשוב מעבירות שביר

דאבלין

ומפסיק
קדום ב
בין חס

השמשות דמקרא גפסא לז שצדוד להודיה מחול על
הקדש בין באיסור אבילה בין בעשיית מלאכה ותוס
דחלפתה זו אין לה שיעור אלא קדום בין השמשות
שומנו מחלך אלהות אמה קדום הלילה צדוד להו
להודיה מעט מחול על הקדש ואם הפסיק מאבילה
בעוד היום צדוד יבול לחזור ולאכול כל זמן שלא
קבל עליו התענית

דלענין

הטמנת חמין
בערב יום ה
הביטורים ב

בתב רעם זל שאין להטמין מפני שאין טומנים הת
החמין אלא לכבוד עבת דזה שאוכלו בחול כמזאני
זה אין לו להטמין לכבוד החול וכבר הפליג אנשי
אשכנז ועשו סמיכה שאין להטמין אבל הן גאון זל
בתב להטמין בערב זה למוצאי זה למה הצדוד לכר
בשלא להטמין לשבת רקא בעי למיבלי מחר אלא ל
למוצאי זה חול הוא למה הצדוד להטמין למוצאי יו
יום הביטורים ימתין למוצאי זה דיעשה כל צדדיא
אבל איסור אין ברבר והעושה אין מוחין בידו דרב ש
שרי בתב דשפיר דמי שהוא מבין מחול לחול ואת על
גב דשחי ביום הביטורים על גבי כירה דחטמינו לש
לשמוך חומו אין בכר כלום ולמוצאי זה ישחא שיעור
בה שיחום הקדירה באיתו חום ואב אוכל ממנה ומנ
דמותו ואני תמה למה מצדוד להמתין כרי שתחום ח
הקדירה באותו החום שלא מצאנו כן אלא במלאכה
הגעשית באיסור אבל זה שטמן בהיתר מה צדוד לומר
להמתין ואינו ידוע מה חשש איסור יש ברבר שהוצר
שחוצקכו גאוגי עולם לדבר בו וארובה נראה יותק
סוב שיטמין כרי שימצא סעודתו מוכנת בו וצאי זה
צולח מזד התירו קציבת ירק עו חמנחה ולמעלה ב
כרי להבין סעודתו בש חטמנת חמין שמותרת

מקום

שנחנו לחר
להקליק צר
בוה מרליק

מרליקין מקום שנחנו שלא להקליק אין מרליקין ד
דכתב ארני אבי זל קיש לכרר עליו כמו בשבת ובכל ע
מקום מרליקין בבתי בגסיות ובבתי מדרשות ובמב
דבמבואות האפלים וצוהנין בכל מקום לחרבות צי
צרות בבתי בגסיות ובבתי מדרשות משום דבתיב על
כו באורים כבוד ה ומתרגמין בפנסיא יקרר ה ואמר
דלקדוש ה מכובד זה יח שאין בו אבילה ושתייה ככר
כברוחו בגסות צקייח על כן מכבדין אותו בכל מיני
בבורים ומסעם זה נמי
צוהנין להצנע בב
בבית חמנסת
בגנים צאים

ביקר וערב אחר שיום לא אכינו מלכינו עד אלף בית
 וכו בתב דב עמדם זל דהיתיריים מתענין
 בחז חוץ מבשבת שאין להתענות בו כלל ונחגים
 בספר שגם בשבת מדבים לדמר סליחות ותחנון וא
 דאני תמה מנהגם שחרי אין מריעין בשבת ואיכא
 דאמר הרעה בפה פי' לומר העניות והם אומרים ח
 הרבה עניות ותחנונים ובאשכנז אין נוחגין בו
 ידושלמי ר' חייא מפקר לרב אי את יכול למיכל
 בוליה שתא בטורא אכול ואי לא אכול ז' ימי בשתא
 וכתב אבי העזרי קבלתי אילן ז' ימים שבין ר' ה' ליה
 עב דקורין אותו ז' ימי לפי שבר' לא היה צריך
 להתחזיר לאכול בטורא רפשיט שיאכל בסהר שחייב
 אדם לסחר עצמו ברגל ולא נשאר עוד אלא ז' ימי ח
 חול שהצריך להתחזיר עליו ועל כן נוחגין באשכנז
 שאח מי שאינו גזר מפת של גדים בו ימי תשובה ח
 הוא גזר

הלכות יומא

תני ר' חייא בר רבמר מרפתי ועניתם את גפסותיכם ב

בתשעה לחדש וכי כס מתענין והלא ב' מתענין אל
 אלא ללמד שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו
 הכתוב באילו חתענ תשיעי ועשירי והבי קאמ קרא
 חבינו עצמכם בתשיעי לעיניו של מחר דמדאפקיה
 דחמ לאבילה בלשון עינוי אב חשיב כמו עינוי ופי'
 באילו התענה תשיעי ועשירי ונצטוו להתענות בש
 בשניהן והוא מאחבת הקב"ה את ישראל שלא צונו
 להתענות אלא יום אחד בשנה ולטובתם לבפר עופ
 עונותיה וציונו שיאכלו וישתו תחילה ברי שיוכלו
 להתענות ושלא יזיק להם העינוי משל למלך ש
 שהיה לו בן יחידו וזר עליו להתענות יום אחד וז
 נצוה להאכילו ולחשקותו קודם ברי שיוכל לסבול
 וכן נוחגין להרבות בסעודה ועביא במדרש מ
 מעשה בשוטר העיר שאמ לעבדו קנה לו רג אחד חז
 הלך ונתן בו זחוב היה שם יהודי חייט ונתן בו שג'
 וחרז העבד ונתן בו שלשה וחרז עור החייט והוסיף
 עליו ער שהעלוהו לה וגשאר לחייט בא אל אגיד וס
 וסיפר לו כל המאורע שלח השוטר אחר החייט ואמ'
 לו מה מלאכתך אמר לו חייט אמר לו ולמה קצית דה
 שוה זחוב כה ולא עור אלא שלקחהו מיר עבדו ששל
 ששלחתיו לקנות לי חשיב לו והיאר לא אקצנו אפי'
 בעשרה ברי לאכלו ביום בזה שציונו הקב"ה לאכול ד
 ולשתות ושאו בסוחים שהקב"ה יכפר לנו עונותינו
 אל אב יפה עשיתח ופיטרו לשלום

ת מקומות שנוהגין לשחות תרגול לבפרה וכן יש בתשובות הגאונים ושאלתם

שאנו נוהגין לשחות ערב יה תרגול ואין אנו יודעין מנהג זה למה אי גשום תמורה מאי שנא תרגול מ

מבהמה דחיה הא ודאי קדשא היא אלא שיש בה שני
 טעמים אחר שחתרגול מצוי בבית מכל בהמה חיה
 ועור עור יש במקומות עשירים שעושין תמורה
 אילים דעיקר בעלי קדשים רמזת אילו של יצחק אב
 אכינו עה לפיכך לא דבר קבוע הוא ועור
 שמענו מחכמים ראשונים שאע"פ שהבהמה רמיה
 יקרדים כחל תרגול מ"מ תרגול מופחר לפי ששמד
 נבר בראמ בכרבות מאי קרא גפרא בראמ ר' שילא
 קרא התרגולא רביון ששמו נבר תמורת נבר כגבר
 ספי מהני זמעלי וכר רגילין באו אוחד טע' הת נכר
 דמניח ידו על ראשו ונוטלו ומניחו על ראש הגנתכ
 ואומר זה תחת זה זה תילוח זה זה מחולל על זה ד
 ומתזרין עליו פעם אחת ואמ' יושבי הושר וצלמות
 דגומ' מוציאם מחושר וצלמות דגומ' איליים
 מררד פישעם דגומ' ישלח רבדו וידפאם דגומ' יודו
 לח חסרו דגומ' נפש תחת גפשו וערשה נסור זה ז' מ
 פעמיים ואח"כ מניח ידו על ראש התרגול תכני
 סמיכה דסומד עליו ושחטו לאלתר תטא לסמיכה ש
 שחיטה ורגילין לתתו לעניים ברי שיחא בפרה לב
 לנפשו ומה שרגילין לזרוק את בני מעיין על ח
 הגג ברי ליתגם לעופות יש לחביא לזה דאייח קצת
 מהחויא דמסכת חולין רמיבותמוי איקלע למערהא
 במעלי יומא דביפורי הוא דקא שרו בכורא ובדליתא א
 אזל שקליגהו משום דהאירצא היתרא שבות טפי

ויהי כל אדם על לבו בעי' יום הביפורים לביים לבל מי שפשע בגגרו

דעבודת שבין אדם למקום יום הביפורים מכפר ו
 ושבין אדם לחבירו אין יום הביפורים מכפר עד שי
 שיפייסו ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפ
 לפייסו וצריך לילך לו ואם אינו מתפייס בראשו
 יחזורגילך לו פעם שנית ושלישית ובכל פעם יקח
 עמו ג' שיפייסוהו שימחול לו ואם אינו מתפייס
 בג' שוב אינו צריך לפייסו עיר והמ לחבירו אב
 לרבו צריך להרבות עליו רעים עד שיתפייס ואם
 מת מביא עשרה בני אדם ומעמידם על קברו ואמר
 חסאתי לאלהי ישראל ולפלוגי זה שפשעתי לו ועושינ
 בו ברי שיחא לב בל ישר שלם בל אחר עם חבירו ול
 ולא יהא מקום לשטן לקסרג עליהם והבי איתא
 בפ' טו מ"ד אליעזר דאח סמאל שלא נמצא חטא בי
 בישר ביה ואמ' רבנן העו' מים יש לד עם אחר בארץ
 במלאבי השרת מה מלאבי השרת יחפי רגל אח ישר
 יחפי רגל ביום הביפורים מה מלאבי השרת אין לח
 קפצים אח ישר עומדים על רגליהם ביה מה מל
 מלאבי השרת נקיים מכל חטא כר ישר ביה והקב"ה
 שומע ערותו מן המקטרגים ומכפר עליהן

ועהנו לטבול ואמר ר' עם זל בעלייתו מלטבול מבור על הטבילה וכתב א"א זל ואין דבריו גראין בזה שלא מצינו בתלמוד רמז לטבילה זו ואינה לא יסור גביאים ולא מנהג גביאי ולא עריפא מערבה דאמרוי-חכמי הבינו ולא בריר משום שאינה אלא מנהג גביאים ואי משים ד' יצחק דאמר תייב אדם לטחור עצמו ברגל הייג לסא

טובל אדם בלטה טעיו וחתם אנחה ואז רב סערי

חייבי טבילות כתב כחלכות גדולות שסוגלנו קראו
 בדרכו ביום הביפורים נרת זל כתב דאני סוגליו ו
 וזא דהניא כל חייבי טבילות סוכלין בדרבנן ביום ה
 הביפורים היינו דנוקא למאן דאמר טבילה בזמנה
 מצוה ואנו קיימא לך דלא מצוה חילוף ומתעורר ער ל
 למוד

סיבה

דתיא אסור
 לסוד מקצת
 צופו ככל צו

חריט

צופו דאם הוא חולה אפילו אין בו סכנה או שיש לו צ
 חטעין מדאש סד מרבה ואינו חושש אבל בלע חוליו
 אפילו אינו סד לתעבות אלא לחעפיר הוזהמא אסור

נעילת

הסנדל ילפינו משרא קחש
 דחשיב עיגוי ודוקא בשל
 ענה ומיחו כל דפר של ענה
 אפילו קב הקיסע דביוצא בו אסור אבל של גמי וקש
 דכל חמיניו חוץ מבשל עור מותר וכן מותר לילה
 באנפליא של בגד לא שנה בבית ולא שנה ברה ורחיקה
 מותרת לנעול הסנדל כל שלשים יום משום צינה
 כתב בהלכות גדולות אי בעי למיזל למקרי בציבורא
 או למאי דצריך לזמנית והוא דחיל למיעל בלא מסנ
 משום עקרובא שרי למד צידיה אברעיה דאפיק כל צ
 צריכה ולצ ומשום סכנת עקרב מותר אפילו במגעל
 צמש ואפילו שלא לצורה מצוה וזו לצורך מצוה מה
 מותר לצעול מגעל ממש

תשמיש

המסכה
 גמי וליח
 מקרא

דחשיב עיגוי חילוף אסור אפילו האירונא שאין צריה
 טבילה לבעל קרי הדואח קרי בידם הכותמים יכא
 כל השנה בלה שמחאין לו שלא קבלו הענינה והשב
 דהשביעוהו במה שכורם להשביעו מעבר שמוזג בו
 לרבו ושתפר לו הקיתון על פניו ואם עלתה לו שנה
 מובסת לו שהוא בו העולם הכא דיראה זיע חאדוה
 ימים שודאי ישלו חרבה זכית שהגיגו עליו ושלום י
 זחיה לו

זכיר צו חתימה וחחולח שאינו חזק לסכול התעצות
 מחנכין אותו לשעות בשנת יאולב ובוג משלים ומר
 מדרבנן דגיד פון התורה וחתיוקת שממחרת לחשב
 גדולה קודם חותיוקת שנה אחת הבריאה מחנכין אד
 אותה לשעות בשנת ט דו וביא זכיר משלמת מדרבנן
 ציג מדאורייתא וחוץ לה מחנכין אותה לשעות בשג
 בשנת עשרה ויא משלמת מדרבנן ביב ומאורייתא
 גיג וברור שמחנכין אותם באפילה כד מחנכין את
 ברחיצה וסיבה

עוברות

ומניקותי
 מהענות
 ומסלימה

מה עוברת שהריחה ואם לא יתנו לח ממנו הסוכן
 היא או חולד לחשין באונה שהיום יהאם תתישב
 ברעתה מאסב ואם לאו צותנין לה מן הרוטב ואם ל
 לא גתישבה דעתה בזה צותנים לה מן האיסור עצמו
 וכתב הרם בן זל דווקא עוברת שאין לה אומר בישו
 דעתה פעמים מתישב ברוטב ופעמים צריכה לשומ
 עצמו אבל חילה שמאבילין אותו על פי בקיאים מ
 מאבילין אותו מתחילת רבר הצריך לו וברי הצריך
 לו על פי בקיאים וכן כל אדם שהריח מאבל ונסתנו
 פניו מסוכן הוא אם לא יתנו לו ממנו ומותר ליתו
 לו וולדת תור צימים לא התענה כלל מה ער ז אם
 אמרה צריכה אני צותנין לה כמו לחולה מבאן דאיל
 היא בשאר כל אדם

חולה

שצריך לאכ
 לאכול אם י
 יש שם רופא

בקיא שאומ' אם לא יתנו לו איפשר שיבכר עליו חתו
 החולי ויסתכן מאבילין אותו על פיו דאין על שמאי
 ימות אם לא יאכל ואם אין שם רופא מאבילין אותו
 על פיה שמאחר שהודיעוהו שהוא יח וזהו שואל לא
 לאכול אין צריך לדרקס עליו ידחה ואם הוא אומר ש
 שצריכה אפילו מאה רופאים אומרים שאין צריך יא
 יתנו לו ואם רופא אחד אומר שצריך אפילו הוא אד
 אומר שאינו צריך יתנו לו ואם הוא רופא אחד עמד
 אומרים שאינו צריך ורופא אחר אומר שצריך אה שה
 שהוא אינו אומר בלום ורופא אחר אומר שצריך ושגו
 אומרים אינו צריך לא יתנו לו ער שיחיו שנים כגור
 שנים ואם הוא ואחד עמד אומרים צריך או שנים אג
 אומרים צריך אפי' מאה אומרים שאינו צריך או אפי
 אפילו הוא אומר עמהם איני צריך צותנין לו שאין
 חולבין בסבגת גפשותי אחר רב חרענת אלא כיון שש
 ששנים אומרים צריך יתנו לו ואם החולה אומר איני
 צריך דהרופא מסופק יתנו לו אבל אם הרופא אומר
 אינו צריך ו החולה מסופק לא יתנו לו איכא מאן רא
 דאמר מרסקתני מאבילין אותו על פי בקיאים שמי יח
 יחיד ממחא ומדחזק בבקיאיות ורופאים שאינם חב
 חבמים ומימחים כל בה חולבין אחר הבקיאיות ולג
 לחרם בו זל אלא כיון שכולם רופאים ויודעין במלא
 במלאכה אינו צריך לל אחר במקום שגים וממ' במת
 במתפלג בחן בחבמה הוששין לכבריו אם אומר שצ

תריב

התינוקות

מותה
 בכל א
 אילו

חוץ מצעילת הסנדל שאין חוששין כל בר אם לא יצע
 יצעלו אמל בשאר דברים שחן מצטערין אינו למדנעם
 מהם ומותר להאביל בידים וכתב הל' יהודה שמונה
 לומר לצוי לרחוץ התינוק אפילו בחמין שהוחמם בו
 ביום דסתם התינוק חולה הוא אצל חמין דרבר שאין
 בו סכנה אומר לגוי ועושה ומכל מקום מחנצין אור
 להרגילם כמצות דמיועין מחם מאכל שעשה אחת או
 יתר ממה שרגיל שאם הוא רגיל לאכול בשתי שעות
 מאבילין אותו בשלשה ואם רגיל בשלש מאבילין א
 אותו בארבע ביצד תינוק הבריא מחנכין אותו לשעז
 לשעות בשנת עשרה ויא זכיר ג משלים מדרבנן וג

בל

הדברים האסורים ב
בעיקר היום אסורים
גם בכל יום ויום הם

תרה

רחיצה

דתגיא אש
אסור לר
לרחוץ ב

תרה

בזה מקצת גופו בכל גופו ואפי' להושיט אצבעו במי
אסור בין בחמין בין בצונן ואם היו ידיו מלוכלכות
בסיס מצואה מותר לרחוץ שלא אסור אלא רחיצה ש
של תעצוב וזה אינו רוחץ לשם תעצוב הילכך בבקר
דסתם ידים כמד מלוכלכות מותר לרחוץ וכן בכל
היום אחד שעשה צרכיו וקנה או הסיל מים ושפחה
ביריו ובלבד שלא ירחוץ אלא מקום הצריך כגון רא
ראשי אצבעותיו ולא כל היד ובמקום שמצוייה רוח
רעה ששורה על הפת בשנותצין אותו לתיצוק בלא צ
גטילה ידים מותר לרחוץ בכל פעם שיתן לו פת וזה
והאירוב אינו אותה רוח רעה מצויה ביניו בתב גאון
מי שהיא איסתגית וצריך לקנח פניו במים ואין צ
רעתו מיושבת עליו בכל היום עד שיקנה יבול לקנח
בזה וכן בתב הרי"ז גי'ז' אם יש ליבלוד על פניו או ע
על צבי עיניו יבול להעבירו במים ואפי' כל אדם יב
יבול לשרות מפתגמים ערב יח' לסוחטה שיצאו מי
מימיה ולמחר יבול להעבירה על גבי עיניו אע"פ ש
שצאר בה מליחלוחית חמים בתב כה ז' איבא מא
דאמר שאין מברבין ביום הכיפורים פג' ושעשה לי
כל צרכי ביום שאסור בנעילת סנדל ומסתברא ביון ש
שבידו וברשותו הוא לנעול משום סכנת עקרב יבול
לכוד במו בשאר הימים ההולך לבית המדרש או לה
להקביל פני רבו או אביו או מי שגדול ממנו בחבטת
או לצרכי מצוה יבול לעבור על צדארו במים וכן בת
בחזרה צמי מותר ובלבד שיעשה שיצוי כגון שלא יוצ
יוציא ירו משפת הלוקו כדי שיזכור ולא יבא לידי ס
סחיסה ומשום ביכוס צמי ליבא ביון שהוא ררך ליב
ליבלוד ובתב בהג' דוקא ער צדארו אבל מיעבר לשי
לשום אסור ותימא אם התירו לו רחיצה חמורה רחא
אסמכוח אקרא בש' שיטה ר' קילה והרב אסור לעבור
במים כדי ל'גד אצל התלמיד ההולך לשמור פירות
מותר לעבור במים אבל בחזרה אסור מותר להצטנן
בסיס שיש בו קצת ליחלוחית אבל אם יש בו כל כך
לחות עד שאם יצח ירו עליו תעלה בה לחות שאם י
יובקנה לירו אחרת תרבק בה לחות שקבלה מן הטי
הסיס אסור ומותר להצטנן בכל מיני פירות ובתיג'ו
ובבל מיני בלי-הדקים אבל אם יש בהן מים אפילו
אינם מלאים אסור לא שגא של חרס ולא שגא של כסח
שמה יתגעגעו וישפר ען המים עליו ויש אסרין בכ
בבלי חרס אפילו דקים לפי שכולעים הרבה ובשמצ
ובשמצטנן בחז' פולטין מה שבלעו וחשיב כמו רחיע
חמלר וחבלה ירחצו את פניהו רברי' א' איעזר וחבמ
וחבמים אסרין דקראת נלה כל ל' יום והרי"ז גי'ז'
פסק כחבמים דהיה זל פסק ב' אלעזר ולזה הסכים
ארצי אבי זל ולענין סבילת בעל קרי כתב הר' יהודה
שטובל בררבו התגיא הרואה קרי ביום הכיפורים יור
יוררוטובל וכן כתב בהג' והרם כן כתב ביון דקיימ'
לו רבעל קרי אינו צריך טבילה לא לתפילה ולא לרב
לרבי תורה אה בשאר ימות השנה אינו לויטכול ב
בזה אלא אם הוא לת ירחוץ אותו מקום לבד ויקנח
ואם הוא יגשישטפנו בירו וכן פסק דת' זל ושאר חי

חוב רים האסורים מלאכה אכילה שתייה רחיצה סיב
נעילת הסנדל השגיש המטה וכו' וזהו נפסקאלו מקר
מקראי ומיהו איז חיוב כרת אלא במלאכה ואכילה ו
דשתייה אבל באינד איז בהם כרת ואע"פ דגמסא לך
מקראי אסמכתא בעלמא ניגחו מלאכה ביצר כל
מלאכה שחייבין עליה בשבת חייבין עליה בזה ובל
שבשבת פטור אבל אסור גם כן הוא ביה ואין ביצוח
אלא ששבת זרונו בסקילה ויה זרונו בכרת וכל איס
איסורי הוצאות שבת נרחגין גם כן בזה ובל דבר שא
שאסור לסלטלו בשבת אסור לסלטלו בזה אלא שבו
הקילו בו שהתירו קניבת ידק מן המנחה ולמעלה
פי' לחסיד ממנה עליו המעופשין לתקן אותו לאביל
וכן מותר לפצוע אגוזים מן המנחה ולמעלה פירש
לשבר אותם להבינם לסעודת הלילה והג' בשחל בת
כחול אבל בשבת אסור ודאירובא צהגד לאסור את בש
בשחל בחול

אכילה

דתנן האו
האוכל בכ
בכדתב

תרה

גסה ביה חייב וזהו פחות מכביצה ואין חילוק בין
צדול לקסז בלז שיעורו בכדתב לא שגא אוכל רבר
דברים הפותרים או דברים האסורין כגון פיגול גות
דסמא זכילה וסריפה וכל האוכלי מצטרפין לשיעור
דאפילו מלח שעל הבשר וציר שעל חירק מצטרף עם
עמד לחסלים לבשיעור אבל אוכלין ומשקין איז מצ
מצטרפין ושיעור לצדה שתי אכילות הוא כרי אכילת
פרס שהוא ד' ביצים שאם יש מתחילת אכילה ראשון
עד סוף אכילה אחרונה כרי אכילת פרס מצטרפות וא
זאם לאו איז מצטרפות אבל אוכלין שאינן דאויין ל
לאכילה או שאכל אכילה גסה כגון מיר על האכילה
שאכל ערב יום הכיפורים פטור אבל עליו קצים ולול
ולולבי צפנים שלבלבו קצורם רח' פטור דעץ בעלמא
צינחו אבל לבלבו אחר רח' ערין דבין הם וחשיבי או
אוכל כס פילפלי או זגבילה יבישתא פטורה לאתן
חזו לאכילה ואם הם רטיבי חייב דחזו לאכילה והא
דבעינו שיעור דוקא לחייב אבל איסורא איבא ב
בבל שהו אבל ברבר שאין ראוי לאכילה בתב אבי
העזרי דאפילו איסור ליבא

שתייה

דתנן השותה מלא לוגמיו
בזה חייב ומשערין בכל א
אדם לפי מה שהוא ולא
מלא לוגמיו ממש אלא כמלא לוגמיו פי' כל שיסלקנו
לצר אחר בפיו ויראה כמלא לוגמיו והוא פחות מר
מרבועית וכל המשקין מצטרפין לבשיעור ושיעור
צירופין כרי שתיית רביעית והראב"ד זל בת דשיעור
צירוח שתייה הוא כרי אכילת פרס כמו צירוח אכילה
שתה משקין שאינן דאין לשתייה כגון צ
ציר ומדרייס וחומץ חי פטור א
אבל חומץ מזוג חייב

ישראל ומעביר אשמותיו בכל שנה ושנה מלך על כל
הארץ מקדש ישראל ויהי ואם חל בשבת אומר ותתן
לבו ה' אלחינו את יום המנוח הזה ואת יום הזה וחד
וחותם מקדש השבת וישראל ויום הכיפורים והלוי
גיועל כתב שאמר יעלה ויבא מלך מחול ולעם זל
לא כתב לא מלך ולא יעלה ויבא אלא מחול ובאשכנז
גוהגיו לומר יעלה ויבא ומחול ולא מלך ובספרד
גוהגיו גם מלך ואנשים עבדו והוראה וברכת בח
בהנים וירוי ברלעיל במנחה ואין חזרת הפילה לש
לשע בערבית אלא מתחיל בסליחה ותחננים כל מ
מקום ומקום לפי מנהגו ואומרים הירוינו כמו שא
שאמר באשכנזות ואם חל בשבת אומר ויכולו וברב
וכרכת מגד' אבות כמו שאר שבתות וחיותם מקדש
חשבת ואינו מזכיר של יום הכיפורים ואחר כך של
סליחות ותחננים ואיתא בפרק ה' אלעזר שצריך ל
לחעמיר אחר לימין שע' ואחר לשמאלו דכתיב ואחר
וחיר המכו ירוי דגמ' ומנה גהגו להעמיר סגן אצל ש
שע' ביה באשכנז שנהגים שעומרין על רגליהם כל ה
חלילה וכל היום במלאכי השרת ברלעיל ועוד בנהג
ללו בבית הכנסת ואמר שירות ותושבחות כל הלו
חלילה מרתגן מיקרי ירושלים לא היו ישיגים כל ה
חלילה ומנחה אבותינו תורה

שחרית משכמים ל לבית הכנסת ומסורין ה

הברכות ואומרים פסוקי דזמרא כמו בשבת ובספר
גוהגיו להרבות במזמורים בעניניו של יום ואין לה
להאריך בהם כל בר כרי לקרות ק"ש בעונתה וכתב
דעם זל שע' יודר לפני התיבה ואומר נשמת דיוצר
וטוב וצבון מנחה טליטלה שאין מוכיפין בחז ומתם
דמתפללין הציבור ז' ברכות כמו של ערבית ומחזיר
שע' התפילה וכתב דעם זל שע' אומר במגן ומחיה ו
דבקדושה רבוי רצוי וסליחה ולא רבר הקצוב הוא ד
ולא הדבא אלא שבה והוראה והזכרת זכות אבות ומ
דמה שירצו או להרבות או למעט הרשות בידם וביו
דפויט אין אומרים אלא רבר מועט כג' ראשונות אבל
סליחות ורהמים חובת היום הם ואומר אתה בחרת
בחרתנו מחול עד לפני ה' תטהרו ואומר חירוי ועל
הטא ערבי אתה סולחת דאחר כך יעלה ויבא דקדוש
במצותיך בול רצה ומורים ושים שלום וכתב בה זל
שחרית מתורה ג' פעמים וכו' כמנחה ומנחה אכל ב
בנעילה פעם אחת והז עשרה וירוינו כצד עשרה פח
פעמים שמזכיר בהן גדול את השם ביה וכלילה אינו
מתורה ויש מקומות שאינו מתורה אלא פעם אחת
וכל התפילה והציבור פעם אחת חרי ה' ל' תפילות
ושני פעמים בערב אחר במנחה דאחר בערבית חרי
עשרה ומה ט"ב ומה געים מנחה טליטלה שמסים ש
שע' חזרת כל התפילה דאחר מתחיל בפיוסים ומא
דמאריך בהם ממנחה אשכנז שאומרים כל הפיוסים
דהסליחות בתוך התפילה וטוב לקצר בפיוסים וב
דבסליחות שחרית כדי למחר בענין שיתפללו מוסח
קודם ז' שעות כי אם יאחרו עד ז' שעות שכבר הגיעה
זמן המנחה יצטרכו להקדימה כיון שהגיעה זמנה ל

לכד צריכין למחר כדי שיתפללו מוסח קודם ז' שעות
דאזל בשחיה רואה שהיו מתאחרין היה מתפלל מו
מוסח יחירי כדי להתפלל בזמנה לגאוז מנהג של יש
ישיבה בשחרית אומר ה פעמים ויעבור דבמוסח אומ
אומר דבמנחה ששה ובנעילה ג' ואבי העזרי בתב
קבלה יש כתפילה יוצר על ויעבור יג פעמים כנגד ו
יג מרות ורז זל בתב מנהג בשחרית אומר ז סליחות
דבמוסח ה ובמנחה ג ואם יש פנאי אומרים ה

ומרצינו שני ספר ספרים ב באחר ק תריין

קורין שש באחריו מות מריש סיררא עד דיעש באשר
צדה ה את משה ואם חל בשבת קורין בו ז והמפטייר
קירא בשני בפרשה קרבנות שבפנחס ובעשור לחרש
דמפטייר בישעיה בה אמר ה רם וגשא עד בי ה רבד ומ
דמחזיר סה למקדמו ואומר קדיש ומתפללין מוסח ג
ראשונות אתה בחרתנו מפני חטאינו מחול עבודה ד
דהוראה וברכה בהנים וירוי ומחזיר שע' התפיל את
בחרתנו מפני חטאינו ואומר עלינו לשבח אחילה א
אלחינו ואלהי אבותינו היה עם פיפיות עמר וסדר
עבודה דהירוינו שהיה בהן גדול מתורה ומזכיר הש
י פעמים ג' בכל וירוי ואחר בגדלות שאומרים לשם
חטאת תניא ביצר מתורה אומר עדיתי פשעתי חטא
חטאתי רבוי ד מאיר והכמים אומרים חטאתי עויתי
פשעתי ופסק רם זל כה מאיר וכן פסק הרין גהג' ו
דבה זל אבל הרין זל פסק בדבנו זל בתב כהג' דרב פ
פלוני דר' זל דחכי נחיינו כרבנז וילפינו מקדא שוי
שירוי של יה על בד אצא השם חטאתי עויתי פשעתי
אני דביתי אצא השם כפר נא לחטאים דלעונות ולפ
דלפשעים שחטאתי ושעדיתי ושפשעתי לפניך אני ו
וביתי בכתוב בתורה משה עבדך בי ביום הזה יבפר
עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו
דבוירוי השני היה מוסח אני דביתי ובני אהרן עם ק
קדשיר דבוירוי הפלישי שעל השעיר היה מתורה על
ישראל וחיה אומר אצא השם חטאי ופשעתי לפניך ע
עמד בית ישראל אצא השם כפר נא לחטאים לעונות
ולפשעים שחטאו ושערו ושפשעו לפניך עמד בית י
ישראל בכתוב בתורת דגמ' וחגוא בתוספתא אצא ה
חשם עויתי וכול אצא בשם כפר נא דכו יש כמקצת ה
גירסות בשני בשם ואיתא בירושלמי אמר ר' חגי ברא
בראשונה היה אומר אצא השם ובשנייה אצא בשם וב
דכתב ר' זל לא משחזינו ב' חגי לגבי מהג' ובסדר
של רבינו שלמה הבבלי בתוב בשנייה חשם אבל בסד
אתה בוגנת כתב בשנייה אצא בשם וכן כתב אבי חנינ
העזרי ביון שפיר ר' חגי דבראשונה היה אומר אצא
חשם ובשנייה אצא בשם הכי עבדינו דאמורא בקיאי
בגירסא ספי מינו וסבורני דבראשונה היה אומר אצא
חשם ובשנייה אצא בשם ור' זל כתב לא בלשון זה ה
היה אומר בהן גדול אצא השם אלא שם של מ' אותי
אותיות ועדיין מצוי הוא בישיבה בקבלה וירוע הוא
לחבמים וכו' בשחיה אומר לפני ה' תטהרו היה אומ
שם המפורש וכתב אצא אבי זל ואין זל דבדו רבינו
דילפינו בגזירה שוה הזכרת השם של ד' אותיות אין

שצריך אפילו במקום שנים ומדברי הרם בפ"ז ידא
שהולך אחר רוב רעות ואחר בקיאת החומאים שבת
מקצתם אומרים צריך ומקצתם אומרים אינו צריך
והוא שותק הולבין אחר: חרוב או אחר הבקיאין ול'ז
אלא בדפריש לא שגא עוברת שחריחה או חולח שמא
שמאבילין אם יספיק להם שיתנו לו מעט מעט מחוץ
מכשיעור כחפסך בדי שלא יצטרך ככותבת כברי אב
אכילת פרס גותנין לחו מעט מעט כדי לחקל האיסוד
מעליהם אבל אם רואין שצריבין לבשיעור ביחד ית
יתנו להם מיר מי שאחזר בולמוס והוא חולח שמא מ
מחמת רעבון וסימניו שעיניו כחות דאינו יכול לרא
לראות מאבילין אותו עד שיאורו עיניו ואפילו דבר
איסוד מאבילין אם אין כאן של היתר דאם יש כאן שנ
שני מיני איסודים אחר חמור מחכירד מאבילין הקל
תחילה חולח שאכל ביה ונתיישבה רעתו בעניין. שי
שיכול לברד היה אומר ארני אבי ז' שצריך לחזכיר
של יה בכובת המזון שיאמר יעלה ויבא בכונה יוד
ירושלים

ערבית

בבנין לבית
חבסות וגו'
דנורגים בא

תריד

באשכנז שקודם שיתפללו מתירין לכל העבריינין
כדי להתפלל עמחם ואפילו אם לא יבקשו שיתירדו ל
להם דאמר ר' שמעון חסידא כל תענית ציבור שאין ב
מפושעי ישראל אינו תענית שחרי חלבנה ריחח דעו
דמנאן הכתוב עם סמני הקטורת ואומר בזה הלשון
בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה על דעת הסבכה
ועל דעת הקהל אנו מתירין להתפלל עם העבריינין
ומציא ש' סת' ואדחזה בחיקד ואומר כל צדרי ואסרי
דכול' רי גרנא ודי אישתבענא וכול' מיום הביפורי
שעבר עד יום הביפור הזה שבא שמבונו' להתיר חג
הצדריים והעביעות והחרמות אולי עברו עליהם דבר
דברי ליגאל מן העיגש והוקשה לר' ז' מה מועיל ל
להתיר על מה שעברו כבר והנחיה לומר מ' ז' זה ער
יה הנא עלינו וגם הנחיה לומר די גרנא ודי פשתב
מישתבענא בי אמר שפשט זה הנחיה ממה דתנו בצר
בצדריים הרוצה שלא יתקיימו צדריו של כל השנה יע
יעמוד כר' ויאמר כל צדריים שאני עתיד לירוד בזאת
השנה יחיו בסלין והוא שלא יזכר לתנאו בשעת הצד
שאם הוא זוכר לתנאו ואפילו חבי הוא צודר חדי מב
מכסל התנאי והצד קיים אבל בשאינו זוכר לתנאו
אז מועיל התנאי ולכך ז' בולהון ריחוסנא בהון כל
בלומר אם אשבה ואדור מעתה אני מתחדש עליהם
ומתנה שיחיו בסלים ומיחוד ביטול אינו מועיל אלא
לצדרי עצמו ושבוף שיטע מעצמו אבל צד שחבירד
מירדו או שבועה שחבירד או כ' משביעין אותו אין
מועיל להם ביטול ובתב ארני אבי ז' ומיחו גראה ב
במנחה הקדמונים דכל לשון כל צדרי מוכח רגיתקן
על הצדריים שעברו עליהם בשנה שעברה ומתירין א
אותם כדי ליגאל מן העונש ולכך אומרים אותו ג' פ
פעמים ואומר וגסלח לכל ערת בני ישראל בי צריב
בפרח לאותו שעברו ובסיגנון זה כתב ר' ז' וזה לש
לשוגו יש שעושן בן עומר ש' בליל יה דאומ' כל צדרי

וחרמי ואיסודי ושבועי דקדומי שגורני ודאחרמנא
ושאסרו וששבועו ושקיימנו על גמשותינו מיום ח
הביפורים שעבר עד יה' קבא עלינו כולם חזרונו בנו
לפני אבינו שבשמים ואם צרנו אין כאן צד ואם א
אסרו אין כאן איסור אם חרם חרמנו אין כאן חרם א
אם שבועה גשבענו אין כאן שבועה אם קיימנו אין
באז קיום בסל הנדר מעיקרו בסל חרם מעיקרו ב
בטלח השבועה מעיקרו בסל הקיום מעיקרו אין ב
כאן לא נדר ולא איסור ולא חרם ולא שבועה ולא קי
קיום יש כאן מחילה וסליחה ובפרח ככתוב בתורתך
וגסלח לכל ערת וגו' ובתכ עור דבי תיקון רבנו ל
לומר כל צדרי לענה ששגגה ואסרה על צפשה איסור

בבית הבצת כגון צדרי שגגות ואונסין ושגגות ציבור
דבתיב וגסלח לכל אבל מי שגשבע כל השנה להתיר
שבועה ולבטלה לא ונחגיו לאומרו קודם ברבו מ
גשום דאמרינו אין גשאלין בשבת אלא לצורך שבת
אבל דן ז' כתב אינו נוחגין לא בשתי ישיבות ולא ב
בשום מקום להתיר צדריים לא ברה' ולא ביה' אלא ש
ששמענו שבשאר ארצות אומר כל צדרי אבל אנו לא ד
דאינו ולא שמענו מאבותינו רמח מועיל החרח למי
שמתנה אחר נדרו שיחא בסל הילכך אין אנו סובריין ו
ולא נוחגין לעשות בו וכן כתב ר' ז' אין אנו מתיר
מתירין צדריים לא ברה' ולא ביה' ולא שמענו מרבותי
שיחו עושי' זה כל עיקר ואח אתם חתמירו כמותינו
ולא תשנו מנחה הישיבות ובכר פשט הנחיה בכל המ
המקדמות לאומרו ואחר שאמר כל צדרי מברד שחחי
שהחיינו רקיימא לן שאומר זמן ברה' וביה' וזמן או
אומרו אפילו בשדק אלא שתקנו לאומרו על הכוס ר
דאי אמר זמן קבליה ליה עליה ואיתסר למשתיה ול
ולא יחבינו ליה ליגוסא רילמא אתי למסרד פי יבא
לשתות אח לאחר שיגריל ובתב ר' ז' מנחה שלנו א
אחר שאובלין ושותין חוזרין לבית הבצת להתפלל
תפילת ערבות וכו' שעומר ש' לפרוס על שמע מב
מברד שחיינו ואחר בר מתחיל והוא רחום וכל בר
למח שמא יש אחר מישראל שלא בירד אבל אם התל
התלמיר הוצח לברך לעצמו חרשות בירו שזמן אומ'
אפילו בשדק וכן כתב רב פלסווי ור' ז' כתב שצריך
לברד שחיינו אחר תפילת ערבית ביו ביחיר ביו ב
בציבור ואמר ר' ז' נוחגין אנו ברם ז' והמנחה עת
בר' ז' וקודין ק' ש' בכרבותיה ונחגים באשכנז ל
לומר בדרך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם
וסמר לרבו ממררש דאלה הדברים רבא בפרשת ואת
ואתחנן כשעלה משה למרום שמע למלאכי השם שח
שחיד מקלסין לח' סב' ואומר בדרך שם כבוד מלכות
לעולם ועד וחזרירו לישראל למח חרבר רומח לארם
שגב חורמיו פי הפץ גאה מתור פלטרין של מלך ג
נתנו לאשתו זאמ' לא תתקסטי בו אלא בצנעא בתור
ביתיר לכן כל השנה אומרין אותו כלחש וביה' אומר
אומרים אותו בפרחסיא לפי שאנו במלאכים וחוחמ
וחותמין ופרוס דכול' ומתפללין ז' ברבות ואומר זכ
דבריגו באכות דמי כמוד בגבורות ובכו ובכו וחוחמ
וחותמין המלך הקדוש אתה בחרתנו וכול' יעל
יעלה ויבא מחול לעונותינו וק' רשנו במצותיך וחד
וחותמין מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו

הלכות

סוכה

בסוכות

תרב

הסוכה שבית
ימים וגו' ל
למען ידעו ד

דורותיכם בני נסוכות הושבתו את בני ישראל בהוצ
בהוציאי אותם וגו' תלה הכתוב מצוה סוכה ביציא
מצרים וכן הרבה מצוה לפי שהוא דבר שראינו בעי
בעינינו ובאזנינו שמענו ואין אדם יכול להבחין שנו
זהו המורה על אמיתת מציאות הבורא יתעלה שהו
ברא הכל לרצונו והוא אשר לו חכמה והממשל והיכול
בעליונים ובחיתונים לעשות בהם כרצונו ואין מי
שיאמר לו מה תעשה כאשר עשה עמנו בהוציאנו את
אותנו מארץ מצרים באותות ומופתים והסוכות שאו
שיאמר הכתוב שהשיבנו בהם הם ענני בכורו שהק
שחקיפו בהם לבל יכח אותם שרב ושמש ודוגמא לז
לזה צונו לעשות סוכות כדי שנוכח בפלאותיו ונודע
דנודאותיו ואע"פ שיצאו ממצרים בחי' ניסן לא צו
צונו לעשות סוכה באותו הזמן לפי שהוא ימות הק
חקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל ולא היתה צו
צונו עשייתו בהם שהם במצות הבורא ית' ולבנו צו
צונו אותנו שנעשה בחוש השביעי שהוא זמן הגשמי
ודרך כל אדם לצאת מסוכתו ולישב בביתו ואנחנו יד
ידצינו מן הבית לישב בסוכה בזה יראה לבל סמכות
המלך היא עלינו לעשותה וסוכה זו צריך שתהיה ב
במקום הראוי לעשותה ומצד הראוי ושיהיו רבנותו
בראו בשיעור וגו' מניינם ושיחא סוכה בראוי ושלא
תהא גבוה יותר משיעור ולא נמוכה פחות משיעורה
ולא קטנה משיעורה

לעשות סוכה למטה בבית תחת חגג אלע"ה שהסירו ח
הרעפים ביום שנשארים עריו העצים הרקיים אשר ח
הרעפים מונחים עליהם אלע"ה שיש אויר גדול בין ח
העצים ונתק מבדו העצים והל' יחיא"ל היה גוהגבש
בשהיה עושה סוכה בבית תחת חגג שהסירו הרעפים
היה זוקה קנים מן הסכך ער הגג לערב שני הסכך כל
יתד להיות הכל סכך אחר זול שהוא מותר שאח לרב
לרבני הפוסל בו לא עירבם היינו וזוקא בסוכה שני
שצילתה מרובה מחמתה וממ' יש אויר בין לבין סכך
הבשר הילכך בשנחשוב הסכך הבשר כנגד האילן כמ
במאן דליתיה מצטרף עם האויר שבה ותהיה אמתה
מרובה מצילתה אבל בסוכה שכולה מבוסה ואין בה
אויר כלל אפי' נחשוב הבשר כמאן דליתיה עדין נשא
צלתה מרובה מחמתה ושרי דכעל העיסור גם כן הת
התירו מטעם אחר שאמר ביוז שהסיר הרעפים העצ
העצים הנשארים אין עליהם דין סכך פסול דתנו ת
תקרא שאין עליה מעוזה מפקפק או גוסל אחר טב
מבנתיים ולא שנא אם האילן קדם או הסכך קדם די
דין אחר להם ז"ל ולא שנא אם מסכך תחת האילן או
אם מסכך על האילן דין אחר להם ואם קצץ האילן
להבשירו ולחיות הוא עצמו מן הסיכוך בשר והוא ס
שיגעו לשם עשיית סוכה אבל לא נענעו לא אמרו
קציצתו זו היא עשייתו

וכי

תרב

היכי רבינו ש
שתהא הסוכה ל
תחת אויר השמים

ולא יהא סכך אחר עליה חכי גמי בנינו שיחא הוה ב
באויר הסוכה ולא יהא סכך אחר חוצץ בינו לסוכה
לפיכך הישן בה תחת המטה או תחת הבילה אם הי
היא גבוהה וטפחים ויש לה גג טפח הסוכה כותל ד
ולא יצא אבל אם אין לה גג רחב טפח או שיש לה גג
דאינה גבוהה ושרי והר"ן ג' ז"ל תלה הכל בגג שאם יש
לה גג אפילו אינה גבוהה אסור לישן תחתיה ואם א
אין לה גג שרי אפילו גבוהה וז"ל לאוצי אבי ז' להו
הילכך העצה הירצאה מד' ראשי המטה אסור לפרוס
עליהו סרין ולישן תחתיה אבל אם אחר יוצא כאמצע
המטה בראשה והשני במרגלותיה כנגדו מותר לפרוס
סרין עליהו ולישן תחתיה דלא חשיב אהל ואפילו א
אם פירש סרין תחת הסכך לבני פסולה ובגון שרוא
דחוק מן הגג ד' טפחים אבל אם הוא כתיב ד' לגג בט
בסל אצלו ביוז שהוא לבנוי אבל אם אינו לבנוי אפילו
שוח בתוך ד' פסול והר"ן ג' ז"ל בתב רלבוני לא פסיל א
אלא אם יהא מופלג וטפחים וז"ל לארצי אבי ז' ל

סוכה

תרב

שתחת סוכה
העליונה ב
בשירה וחת

והתחתונה פסולה וחמ' שיכולה הונחתונה לקבל בר
ברים ובסתות של עליונה שאז נקראת התחתונה סו
סוכה שתחת סוכה ביוז שראוי לתור בעליונה אבל אם
אינה יכולה לקבל לא ומיהו אפילו אם אינה יכולה ל
לקבל לא אלא על ידו ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ביניהן וטפחים אבל אם אין ביניהן או שיש ביניהן

תרב

הראוי ב
ביצור שי

מקום

שיעשה תחת אויר

השמים דבתיב בסכת חשבו ודרשינו ולא בסוכה שת
שתחת סוכה ולא בסוכה שתחת הבית ולא בסוכה ש
שתחת האילן ואם האילן גלתו מרובה מחמתו פסול
בבל ענין אח אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה אבל
אם האילן חמתו מרובה מצילתו אז דואיד אם הסוכה
צלתה מרובה מחמתה בלא אילן בשירה אפילו לא ת
השפיל הענפים למטה לערבם עם סכך הסוכה אל
אם אין הסוכה צלתה מרובה מחמתה אלא על ידו א
האילן אז צריך שישפיל הענפים ויערבם עם הסכך
בענינו שלא יחו גיבורים ויהא הסכך רבה עליהו ומא
ומבסלך וזהו לדעת ר' שו' ז'ל אבל אבי העזרי בתב אם
אפי' אם הסוכה צילתה מרובה מחמתה בלא האילן ו
והאילן חמתו מרובה מצילתו אם ענפי האילן מכני
מכוונין כנגד סכך הבשר פסולה שהיו הצל מן האילן
זלא מן הסוכה לא שנא אם האילן קודם לא שנא אם
הסוכה קדמה פסולה ביוז שענפי האילן מכוונין ב
כנגד סכך הבשר אבל אם הענפים כנגד ראוי שבין
הסכך הבשר בשירה חואיל ובצל הבשר הוא מרובה מ
מחמתה שאפילו אם ינטל האילן יש שיעור בבשר ל
להבשיר ובן בתב הראב"ן ומפני זה יש מחמירין של

שיתו עשויות בראוי בשיעורם ובמניינם ביצר ותנן
 שתיים בהלכותו ושלישית אפילו ספת וצריך עוד צד
 פתח הילב אם יש לה שתי דפנות זו אצל זו כוח
 עושה ספת מדוח אחד ומעמידו בפחות מג' לא
 לאחד מן הבתלים ויעמיד קנה כנגד סוף הכותל ו
 וישים קנה עליו ועל הטפה ובשרה ומותר לסלסל
 בה בשבת וכמו שהשיב מחיצה לענין סבת השדה
 מחיצה לענין שבת ואם עשויה כמבוי מפולש כוח
 עושה פס ד' ומעמידו בפחות מג' סמור ל
 לדופן ונותן קנה מהפס על החופו האחר
 ואם השתיים בהלכותו וטפה בשלישית אפילו יש בש
 בשתי מחיצות סתחים הרבה שאין בהם צורת סתת
 שבשבת צורה כל הדרך יהא מדובה על הפומר בשי
 ובלבד שלא יהא בהם טרצה יתירה על אמות וא
 ואם יש בהם צורת סתת אפילו כיתר מי בשרה וה
 במזל כתב אפילו אם יש להם צורת סתת אם יש שם
 פה טרצה יותר מי פסולה אלא אם עומד מדובה על
 הפרדץ ולז' לארני אבי זל געץ ד' קונדיסין באמצע ח
 חגג וסבד עליהם מסולה ולא חשבינן להו' במחיצות
 ואם געץ אותם בשפת חגג וסיבד עליהן כתב הרם פ
 במזל רבשירח שרואין מחיצת הבית כאילו עולות ל
 למעלה וכן כתב רב שרירח והרר' גיזל אבל היה זל
 מסל וכן כתב אבי העזרי והר' ישעיה ולזה הסכים א
 ארני אבי זל מבוי מפולש שתקנו בלחי מצד אחד ומ
 ומצידו השני כלא שום תיקון והוא מפולש וסיבד ע
 על גבי אותו חצר המתוקן בלחי הסובת בשדה בשבת
 שכחג ומותר לסלסל בה אבל בתול פסולה וכן סבד
 על גבי פסי ביראות ברה שהו ד' קונדיסין מי קורות
 צעודות בד' רוחות זו כנגד זו שכל אחת נז
 נזטה אמה לבאז ואמה לבאז בשירח הסוב
 בשבת שבת ומותר לסלסל בה אפילו אם אין ביני
 ביניהן בור אבל אם עשה בן בחצר מסולה חיתה אב
 אכסררה בבית חצר וסובה לפניה שעשה פדן בחצ
 בשתי רפנות שלימות ובצר השלישי סמכה לאכסר
 הענין שחסבר גוגע בפי האכסרר בזה
 והיא רחבה ד' אמות בענין שאין בותל
 הבית עולה לסובת אם יש לה עמוד
 שגסמכת עליהן והיא בפחות מג' בין זה לזה בשירח
 דחשיבה מחיצה אחת לסובה ואם אין לה עמודים אפ
 אם יש בפי התקרה של האכסררה טפה לא אמרינן ב
 תקרה יורר וסותם להבשיר הסובה לחיותה לה רופן
 כיון שלא נעשה לשם כך היה לה בליסוז ממד עמוד
 בין שגראח בפנים ושוה בחוץ כוח בין ש
 שגרא בחו' דשו' בפני כוח בשירח
 וחוא שיעשה צורת הפתח ברה
 השלישי על פני כולו היו גבוה
 ד' טפחים או אפי' אין בהן אלא ד' ומשחו ומעמידו במ
 בפחות מג' סמור לארץ בשירח אפילו הגג גבוה הרב
 ובלבד שיחא מבוזן כנגדו ואפי' אינו מכויץ ממש רק
 שהוא מבוזן בתור ג' כנגדו בשדה ואם אינה גבוה אלא
 ד' טפחים ואם לו אין ברופן אלא ד' ושני משחדין בש
 בשירח שמעמידו באמצע ואערינן לבור למעלה ול
 ולמטה וחשוב בסתום היו הרפנות גבוהין מן הארץ
 ג' ספחים מסולה העושה סובתו בין האילנות והאיל

והאילנות רפנות לח בשירח והוא שיסודר ענפי ח
 האילן שלא יפדים חרות שכל מחיצה שאינה יכולה ל
 לעמוד מסני הרוח צריכה אינה מחיצה וכתב הרם
 זל על כך אין נפוח לעשות כל המחיצות מיריעות של
 פסחן בלא קנים אלא שקושרן בסוב זימנין דמנתק
 שלא ארעתיח וראה ליה מחיצה שאינה עומדת בפני
 חרות וחריצה לעשותה בפרינין סוב שיארוג במחיצ
 קנים בפחות מג' ועושיין מחיצה אפילו פכעלי חיים
 שיסודר שם בחצה לדופן ויכול לעשות מחבירד וז
 דופן לסובה להכשירה ואפילו ביש ובלבד שלא ירע
 אהנו שהעמר שבשכיל מחיצה העמר שם אפילו כחול
 אפילו אם יודע שפיר דמי יש מדקרקין כשעושיין דו
 דופן מקנים להעמידם דרך גרילתו כדאמר גבי לז'
 שאין יוצאין בו אלא דרך גרילתו ואין צריך כיון שח
 שחמנות בשדים מכל רבר חסומר סובתו לברעי חג
 חמשה מי' סמור הסבד על ברעי המטה והכרעים חן
 חן מחיצות אם יש גובה ד' ספחים מן המטה עד חז
 חסבר בשירח ואם לאו פסולה ספר חסבר על העמוד
 וחכרעים חן חן לה דפנות אפילו אם אין לה גבוה ע
 עשרה מן המטה עד חסבר בשירח

סבת פראי כיצ
 ביצר ותנן יש צלתה פ
תרמ

פרובה מחמתה בשרה ורייק יגן הא כי הדדי מסולת
 דדוקא כששדין למעלה שאו וראי למטה חמתתקמר
 מרובה לפי שהחמה מתפשט בריחוקה אבל אם חן ש
 שדין למטה בשרה שאו וראי למעלה חצל מרובה וכת
 זל כתב בחפד שאם למעלה שדין בשרה שאו למטה צ
 צלתה מרובה מחמתה לפי שהחמה מועטת למטה ד
 ואם למטה שדין אז למעלה חמתה מרובה מצילתה ד
 דפסולה ואם כרוב ממנח צלתה מרובה שני משהויין
 דבמיעוט ממנח חמתה ומשחו בעניין שבשצורה יחד
 החמה וחצל שלבל חסובה יהיה צלתה מרובה מחמת
 מרובה משחו בשירח וצריך שלא יעשה בסדיה עב מא
 אלא כרי שיהיו הכוכבים וציצוי השמש בראי מתוב
 אבל כריעבר אפי' מעובה כמין בית בשרה ורת זל מי
 שאם עשאה עכח שאין המסר יכול לירד בה פסולה
 אפי' רבת מבשיר מעובה כמין בית חיינו דדוקא שאו
 כוכבים וחמה גראין מתוכה אבל בשאינו יכול להע
 להמסיר בתוכה פסולה אפי' לכה וארני אבי זל לא ח
 חביא רבריו בפסקיו היה בסויה רק מאד שיש בה או
 אדיר הרבה אלא שאין ג' טפחים במקום אחר ובין ח
 חבל צלתה מרובה מחמתה בשרה היה קנה
 עולה וקנה יורר אם היה אחר גבוה מחבירד ג' ספתי
 או אפילו גבוה מחבירד ג' ויש בכל קנה העולה רוחב
 ספת בשרה ופי' רשי' זל אפי' חמתה מרובה מצילתה
 שממני שהאחר גבוה מחבירד החמה באה מן הצדדי
 אפי' חבי בשרה אבל הר' ישעיה כתב וראי אם חמתה
 מרובה מצלתה פסולה ולא מירוד אלא שצילתה מר
 פרובה וחבי הוה מסתבר שאי אפשר להבשיר סובה
 שחמתה מרובה שחדי קנים שאין ביניהם שלשה חש
 חשובין בסתום ואפי' חבי לא חשיבי להבשיר סובה ב
 בסגור אם לא שגאמ' כיון שיש צל מדובה משחשש ער

עשה ואינה יכולה לקבל בדים ובסתות של עליונה
 אז התחתונה בשירה אם היא מסוככת כהילכתה אפי'
 אם העליונה למעלה מב' ואם אינה מסוככת כהילכת'
 ומתבשרה על ידי סכך העליונה או צריך שתהא העל'
 העליונה בתוך ב' לארץ דב' זל כתב אפילו אין ביני
 ביניהן אלא ד' ספחים פסולה וכן כתב אבי העזרי וז'
 והר"ל זל ול' לארצי אבי זל העדשה טובה בראש העג'
 העגלה או בראש הספינה אם אינה יכולה לעמוד ב'
 ברוח מצויה דיבשה פסולה אבל אם יכולה לעמוד ב'
 ברוח מצויה דיבשה אפילו אם אינה יכולה לעמוד ב'
 ברוח מצויה רים כשיר' עשאה בראש הגמל או בראש
 האילן כשרה ואין עולין אליה ב'ט' מקצתה על האי'
 האילן ומקצתה ברבד אחר אם היא בענין שאם יב'ט'
 האילן ותשאר היא עומדת שלא תפול עולין לה ב'ט'
 ואם לאו אין עולין לה ב'ט'

ממין

הראוי כי
 ביצר כל
 דבר שאין

תרבר

מקבל טומאה דגירולו מן הארץ מסכבין בו אבל דב'
 דבר שאינו צומח מן הארץ אפילו אם גירולו מן ה'
 הארץ ואינו מקבל טומאה כגון עורות של בהמות ש'
 שלא צעקו שאינם מקבלים טומאה או מיני מתכות
 איז מסכבין בו דבן כל רכר שמקבל טומאה כגון שפ'
 שפירין וארובות המטה וכל הכלים אין מסכבין בה'
 אפי' נשברו שלא נשאר בהן שיעור קבלת טומאה סב'
 סככה בחינים שאין להם בית קיבול בשירה שאינם מ'
 מקבלים טומאה יש להם בית קיבול פסולה בפשתן
 שלא גירף ולא גופץ בשירה רעץ בעלמא הוא גירף
 וגופץ פסולה בחבלים של פשתן אסורה בשל גמי ו'
 ושל סיב בשירה מחצלת של קש וקנים ושיפה וגמי
 לא שנה ארובה שהיא חלוקה וראויה לשביבה לא ט'
 עשויה מעשה שרשרות שאינה חלוקה ואינה ראויה
 כל בר לשביבה אם היא קטנה סתמא עומדת לשביב'
 ומקבלת טומאה ואין מסכבין בה אלא א"ב עשאה ל'
 לסיבור ואם היא גדולה סתמא עומדת לסיבור ומסכ'
 ומסכבין בה וה"מ שאין לה שפה אבל אם יש לה שפה
 בענין שראויה לקבל אפילו אם גטל שפתה אין מס'
 מסכבין בה כתב הר' ישעיה אפיקוד במקום שעושים א'
 אותו לשביבה הקדמה אותה מן האומן על דעת לסכ'
 מותר לסכך בה ול' לארצי אבי זל אלא אגו הולבין
 אחר המצחג אנשי המקום ביוון שרובן לעשותן לשבו'
 אפי' אם קנאה על דעת לסכך אפי' צוח לאומן לת'
 לתקנה על דעת לסכך אין מסכבין בה כי מי יודע א'
 אם הקנה לבר ביוון שרר אנשי המקום לעשותן לש'
 לשביבה כל מיני אפילו מקבלו טומאה ואין
 מסכבין בהו הילכך ענפי האינה ובהו תאנים זמורין
 דבהו ענבים אם פסולת מ'דכה על האוכל אז חא"ב'
 בטל ומסכבין בהו ואם האוכל מדובה על הפסולות
 אין מסכבין בהו ואם קצרו לאוכל אם יש לה יר'
 הורת אוכל לקבל טומאה וצריך שיחא בפסולת כדי
 לבטל האוכל והיר' ואם קצרים לסיבור אז אין לה
 תורת אוכל וארובה דוא מצטתה עם הפסולת לבטל
 האוכל ואם קצרים לאוכל וגמלך עליהם לסכך אין

המחשבה מוציאה חירות מתורת או"ב ל' ער שיעשו פ'
 בהם מעשה שניכר שרוצה אותם לסיבור כגון שירוש'
 אותם ואם בידקות שממחרין ליבש אח על פי
 שפסולין לסכך שחרי מקבלין טומאה אין ריגם בס'
 בסכך פסול לפסול בד' טפחים אלא כאדיר חשיבין ל'
 לפסול כג' ואם אין רובו ליבש אז ריגם בסכך פסול
 כל רבד שמחזיר אין מסכבין בו לפיכך אם
 חלח עליה גפן או דלעת ועשה מחו הסכך פסול
 א"ב קצרו ברלעיל ויש דברים שכשרים מן התורה
 אלא שחול' אסרו לסכך בהם לכתחילה ובריעכר יצ'
 יצא כמו מיני עשבים שאינם ראויין לאבילה ואין מ'
 מקבלין טומאה וריחו רע או שנושרי עליהן רחיעיני'
 שמא מתוך שריחו רע או מתוך שעליהן גופלים יצא
 מן הסוכה וחבילה ז' אסור לסכך בה משום
 שפעמי' שאדם מניח חבילתו על הסוכה ליבשה ולא
 לשם סוכה וא"ב גמלך עליה לשם סוכה ואותה פס'
 פסולה משום ש' תעשה ורשינו ולא מן העשוי בפ'
 בפסול כגון זה שלא געשה אפילו לצל אל' להתיבש
 הילכך אסור לסכך בחבילה גזירה אסור זאת וכוון
 שמפני זה אסרוהו לא היצרו לאסור אלא בחבילה
 שדרך ליבשה ואין זה בפחת מ"ב קנים הילכך כל
 זמן שאין בה ב' שני ואם הרבה קנים יוצאים מהגזע
 אחת אפילו אם הם ב' וקשרים בראשה חשו' אינה ג'
 צקראת חבילה כיון שעיקרו אחר ואם א"ב עמחם ק'
 קנה אחר ויש בין בולם ב' היא חבילה וכן חבילה
 שאין קושרין אותה אלא למדברה במניין ומיר כשיק'
 בשיקציה הקנה יתירנה אינה חבילה ואם סכך בה
 בחבילה והתירה בשירה ביון שאין איסורה אלא משום
 גזירה ברפריש אבל חבילה שהעל' אותה ליבש וגמלך
 עליה לסיבור שפסולה מן התורה כתב הר' יצחק קר'
 קר' קושא שאינה גית'ת בהתירה אלא צריכה גיעגוע'
 ויש אומרים שאם זאת גיתרת בהתירה ומסתברא שצ'
 שצור' גיעגוע וכן אסרו לסכך בגסרין שרחבו ד' ט'
 טפחים אפי' הפכו על צידן שאין בהו ד' מפני שרומי'
 להקרת חבית דחיישינו שמא ישב תחת התקרה לסכ'
 לסוכה ואם אין מהם ד' כשרים אפי' הם משופין שד'
 שרומין לבלים וכת' בס' קטן ומי' גהגו העול' שלא
 לסכך בהם כלל משום דיל'מ' אתו לסכך בהו בקביעות
 בענין שאין חשמי' יבולין לירר בה דאפי' אם מסוככ'
 בחילכתה וירא שיבש הסכך או שישרו העליון ותהיה
 חממה מרובה מצילתה דפירס סדין עליה שלא תיבש
 או תחתיה שלא ישרו העליון ביון שחסרין גורם שעל'
 ידו צלתח מרובה מחמתה פסולה אבל אם לא כיוון
 בפרישת חסרין אלא להגין מפני החמה והעליון ולב'
 ולגאותה בשירה ובלכך שיהא בתוך ד' לסכך ומיחו ל'
 לכתחילה לא יעשה אלא א"ב יהא ציבר לכל שמכוין ב'
 כדי להגין או שהוא שרוי במים שאז ציבר לכל שאינו
 שוטחו שם אלא כדי ליבש

בל

תרבה

הרברים הפסול
 הפסולים אינם
 פסולים אלא ל'

לסכך אבל בולם כשרים לרפנות שחופנות כשרים
 מבל רבר ואפילו חצתו מרונה מצילתו ובלבר שיה'

עומד באמצע השמים דק בשגורה לצודיון אז האמה
 מרובה קרוי ביה שפיר צלחה מרובה מחמתה וכו' דע
 לוי זל קנייה חיוצאים פאחורי הסוכה כגון של אחורי
 דופן האמצעי בולטין קנים מן הסכר ויש בהן הכשר
 סוכה וצלה מרובה מחמתן והרפנות כשרה אלמ' שח
 שהאמצעי לא נעשה בשבילם אלא בשביל עיקר הסוכה
 שהיא לפנים ממנו וכו' הקנים הבולטין מן הסכר ל
 לצד הרביעי הפרוץ ורופו אחר גמטר עמחם כשר א
 אלמ' שעשה דופן של הצרתי יתר על ז' ורי לו בז' נהי
 לבו למימר חרי גלה רעתו שרוצה לעשות כל הסוכה
 ברפנות ארובות ורופו אחר גמטר עם הקנים של
 הסכר אינו מן הסוכה אלא בפני עצמו עומד ונמצא
 שאין לו אלא רופו אחר שהוא הרופו הנמשך אפי' ח
 חבי בשירה סכנה בספריו שהן כסולין לסכר כח
 דאין בהן ד' במקום אחר והניח ביו שפוד ושפוד כמל'
 שפוד ונתן שם סכר כשר פסולה שאי אפשר לצמצם
 שימלא כל האויר מסכר כשר ונמצא הפסול מרובה א
 אבל אם הערית הסכר הכשר מעט על הפסול או אם
 היה הפסול נתון שתי דנות בו כשר ערב או איכא
 שאז מתמלא כל האויר מסכר הכשר כשרה בית המק
 המקורח בנסרים שאין עליהם מעזיבה וכו' להבשיר
 לשם סוכה די בזה שיפקפק פי שיסיר כל המסמרים
 לשם עשית סוכה או שיסיר מבינו כל שני נסרים אלו
 דיתן סכר כשר במקומו ובולה בשירה ואפי' הנסרים
 רחבים ז' טפחים והים כמול כתב ובלבד שלא יהא ב
 בהם ד' ולג לארני אבי זל סוכה שאין לה ג' שעצויה

במין צרית	בזה
או שסוכה לב	ותל כזה
פסולה ואם הג	ביהח מן
הקרקע טפה	בזקיפה

בשי ח אפי' הוא אויר רחשניגן ליה באילו הוא שתום
 בזקיפה או אם הרחיקה מן הכותל טפה אותו סכח
 חשוב כגג אפילו הוא אויר רבון שלאחר שעלה כגון
 ז' טפחים יש בה לרבע ז' טפחים על ז' טפחים שהוא
 שיעור הכשר סוכה אז כשרה כולח

סכר פסול פוסל ב באמצע ב' ט טפחים אבל ב

פחות מד' כשרה ומותר לישו תחתיו ומן הצד אינו פ
 פסול אלא בד' אמות אבל פחות מד' אמות בשירה דא
 דאמריגו דופן עקומה אפילו אין הרופו אלא עשרה
 טפחים והגג גבוה ממנו הרבה שאנו רואים הרופו ב
 באילו עולה ער למעלה ואז נאמר דופן עקומה קיל
 הילכך בית שנפחת באמצע וסכר במקום הפחת גג
 ונשארו מן התקרה סביב בין סכר הכשר לכהלים פהו
 מד' אמות בשירה ומיהו אין ישגיו תחתיו כל זמן ש
 שיש בו ד' טפחים ואם נשארו אמות פסולה חמ' בס
 בסוכה גדולה שישבה יתר על הסכר הפסול ז' טפחי
 על ז' טפחים אבל בסוכה קטנה שאין בה אלא ז' על
 ז' בין באמצע בין מן הצד בג' טפחים פסולה בפחות
 משלשה כשייח וישגיו תחתיו ומצטרף להשלים הסו
 הסוכה לכשיעור דאויר בין בגדולה בין בקטנה שני
 שני ובין באמצע בין מן הצד בג' טפחים פסולה ומ

ופחות מד' כשרה ומצטרף להשלים הסוכה לכשיעור
 אבל אין ישגיו תחתיו בכל אורח הסוכה והא דאויר
 פוסל בשלש וסכר פסול בד' היינו כסוכה שאין לה א
 אלא ג' רפנות ומתחיל ברופו האמצעי ומהלך על פ
 פני כל הסוכה ער צד הפרוץ והשתא מפסיק האויר
 וסכר הפסול בין סכר כשר לכשרולא נשאר מכל צד
 אלא שתי רפנות אבל אם מתחיל מהרופו שמהצר ומ
 ומהלך ער הרופו שבגגרו אם נשאר מחכשר לגר הרופ
 רופו האמצעי כרי הכשר סוכה כשרה דחא אית לה
 ז' רפנות וצר שמעבר הפתח אם מפסי' בנהיין אויר
 ג' פסול אבל אם סכר פסול מפסיק ונשאר אצל הפת
 חכשר סוכה אם יש גסכר הכשר של צד הפתח ער הרופ
 הרופו האמצעי פחות מד' אמות הכשר הצד הפנימי
 שסוכה לרופו שהרי יש לו ג' רפנות והצר החיצון על
 ירי רופו ע' צימה שאנו רואין רופו האמצעי באילו ח
 ודא אצל הסכר הכשר החיצון ומ' לא נפסל הפנימי
 שנאמר ביוו שאנו רואים רופו האמצעי כאלו הוא
 אצל הכשר החיצון חרי שנשאר הפנימי בלא רופו רב
 ובהי דאמריגו רואין מ' במקומו נשאר ומכשיר גם צ
 צד הפנימי ורוקא שיש לסוכה שלש רפנות שלימות
 אבל אם עשה שתי רפנות ערי ב' גרולות ובשלישית
 אין בי אם ז' טפחים פסולה רחשתא אם נאמר רואין
 אין לכשר החיצון אלא שתי הרפנות אפילו הבי כשרה
 והשתא מיהא יש לזו הסוכה ג' רפנות ואם האויר דח
 וחפסול אין מהלכין על פני כולח אלא באמצעה יש
 אויר ג' על ג' או סכר פסול ד' על ד' אם יש ממנו ער ח
 הרופו האמצעי הכשר סוכה חבל כשר בין מה שבצד
 שבצדיו בין מה שבצד הפתח אפילו מה שבצד האויר
 והפסול בין שהכל מחובר להכשר סוכה והרי הוא ב
 בפסול חיוצא מן הסוכה הניחו בסוכה ותחת האויר
 וחפסול לכו פסול ואפילו אין כרי הכשר סוכה מעט
 ממנו ער הרופו האמצעי מצטרפין זה עם זה לשיעור
 הכשר סוכה ואין האויר וסכר פסול פוסליו כיון שח
 שהכשר סוכה מתחבר יתר מן הצדיו סכר פסול פת
 פתחת מד' דאויר אצל פחות מ' אינו מצטרפין לפסול
 הילכך אם ח' דיר ג' במקום אחר אפילו מיעטו בסכר
 פסול כשר וחמ' בסוכה גדולה אבל בקטנה שאין בה
 אלא ז' על ז' אם יש בין שניהן ג' טפחים מצטרפין ל
 לפסול ואם יש סכר פסול ב' טפחים דאויר פחות מ'
 טפחים מפסיק ביניהן כתב ארני אבי זל יש להסתמ
 אם שנים הפסולין מצטרפין לפסול הסוכה מי אמר
 כיון דאויר מפסיק ביניהן לא מצטרפין או דילמא ב
 כיון דאין באויר ג' מצטרפין ומיהו אם אין בפסולין
 ז' דאויר פחות מ' טפחים בהא וראי אין האויר משל
 משלימו לו שנאמ' שיחא חשוב כסתום עומת לבור
 דלא אמריגו לבור להחעיר

שלא תחיה גבוה משיעורא ד רתנו סוכה

שחיא גבוה למעלה מ' אצה פסולה בין אם היא גור
 גדולה או קטנה לא שנא אם המחיצות מגיעות לסכ
 לא שנא אינם מגיעות אבל ער ב' אמה כשרה אפילו ס
 סכנה למעלה מ' כיון שאין בתללה אלא ג' חיותה גב

שחרית

משבועות
לבית הכבוד
הבנסת ומ

ביום מסודין ביום וחייבין בלילה והשומרים בלילה
מסודין בלילה וחייבין ביום שומרי גנות
ופרוסין מסודין בין ביום בין בלילה שאם היה קודם
קובע סעודתו של שמור בטקום אחר יגבול לו ממע
ממקום אחר הילכך השומר כרו של תבואה שיכול ל
לשמור בולו ממקום אחר חייב לעשות טוב במקום
ששומר

העושה

סוכה לעצמו
אין צריך ל
לכבוד אפ"ה

דגרוסיון בירושלמי העושה סוכה לעצמו מכבד אס"ה
לעשות סוכה עשאה לתבירו מברך על עשייתו סוכה
סמכיון אגמ"ה דירון קרא"ה שאין צריך לברך על עשיית
עשייתו אבל שחיינו היה ראוי לברך רתג"ה העי"ה
סוכה לעצמו מברך שחיינו נכנס לישב בה מברך ב
אשר קדשנו במצותיו וציונו לישב בה אלא ארמסוד
דמסודיון ליה אכסא וזמן שעל הבוס פוסד גם של
סוכה

סדר

היום ערבית
בבנסת לבית
הבנסת קור"ה

ש"ה בבכריתיה וחיתמין ופרוס וכול ומתפללין ג' רא
דאסוגות יג' אחרונות אתה בחרתנו ובולי את יום חג
הסוכות הזה זמן שמחתנו יעלה ויבא וחיאנו וקד
דקדיש ואם הוא שבת למזכיר גם של שבת את יום המ
המנוחה את יום חג וכול וחרתם מקדש חשבת דיש
דבולי ואומר ויבדלו וברכת מגן אבות וחונתם בשל
שבת לבר ומקדש ש"ה ונפטרים לשלום ואובלין ושל
ושותין בסוכה

סדר

הקידוש אין
קדוש היום
דסוכה אחר

בד זמן לפי שהזמן הווד על קידוש היום דעל מצות
סוכה וחר"ם במזל בתב שצריך לקדש מעומר כרו שי
שיבכר קודם עשיית המצות וכתב ארבי אב"ה א"ה
בז לזכריו היה לך לקדש קודם שיבנס שמיר בכניסתו
הוא עושה המצוה אלא ביום שמצות סוכה היא האכ
דאכילה וחסיו"ל אתאם יברך לאחר שישב מקרי שמי
קודם עשייתו שחמצה גמשה בלזמן האכילה וכל
זמן ששוחא בסוכה ופיר בסוכת תשוב התעכזו כמ
דישב העם בקדש ובז בתב מר צמח גאון ז"ל אפ"ה ש
שמעבנס בה צריך לברך ביום שאין לה קבע אלא ב
בישיבה בסעודה ויש קידוש היום וסעודה לפניו סו
סודין על הביס וחר"ם מ"ה היה מברך על הסוכה קו
קודם ברבת המוציא אה בחול משום דתניא נכנס ל
לישב בה מברך הילכך ראוי שתקדום ברבה זו לברכה
המוציא מיר אחר הישיבה דאדני אבי ז"ל בתב דהער"ל
לא גהנו בן בי דגילין כל העם שאין מברכין על הס
הסוכה אם נכנס לסידל ולשינה אלא בשעה אכילה ח
הילכך ראוי לברך תחילה ברבת המוציא קודם שית
שיתחיל הסעודה ואתו בר מברך על הסוכה

הילכות

ולקחתם

לכס ביד
ביום היא
הראשון

פרי וגומ' וירשו חז"ל פרי עץ הרד זה אתרוג כפת ות
המרים זה לולב וענת עץ עבות זה חרס וערבי גחל
זו ערבה ודגני טפרש אותם על סדר המשנה דרד חל
חלולב כשיוצא מן הרקל יוצא בלד עץ אחר בחץ ולא
ולאחר שגול געט גפתח מעט ובל מה שמוסית בגור
בגורל גפתחין עליו יותר דאם שהה כאילן ער שגפת
וגפירדו עליו בשר אפילו אם לא יאגרנו אבל אם שח
שהה כאילן ער שגפתח חרבה ונתקשה ונעשה בעץ
פסול דאם גפירדו עליו פסול ופיר ר"ש ז"ל שגיתלשד
בעיקרין מן השורה והת מפרך אותו על כפלות העל
העליון שכל אחר בפול וגבד אחר ופגיו ב' דאם גפרך
שנתלק לגבו רוב אורך כל עלה ועלה ברוב עליון שב
שבלולב פסול דרד הלולב לאחר שיוצא עלה אחר מ
מיר כשיעקר שתי אצבעות יוצא אחר ובז הרבה זה על
זה ער שיתכסה בולו בהרבה עליון זה על זה וכל את
אחר בפול ואם אינם בפול או שכל עליון בפוליו מצ
מצדו האחר וצר השגי ערום בלא עליון או שאין לו ת
חרבה עליון זה על זה אלא מכל צד יוצא עלה אחר ל
למסח סמור לעיקרו ועולה על ראשו או אפילו היה
לו עליון חרבה אלא שאין מבסין זה על זה כגון שלא
יצא עלה השגי ער שבלח כל אדר העלח ושלמטח גמ
ממנו פסול לולב שיבשה שדהו אד רוב עליון פסול ו
והראב"ד ז"ל חבשיר ביבשו רוב עליון ובלבר שתחא הת
חתימת העליונה לזה ולא נראה לאדני אבי ז"ל ש
דשיעור חגיגות פירש התוס' שיהא גפרך בגימורין

ברפנות איז כחם שדס איסור אבל הרם במזל כחם
 שעצי הרפנות אסורין ולז לארני אביזל גמי סוכה א
 אסורין כמותה ואם התצה עליה שאמר איני מודל
 פו ס כל בין השמשות מותרין שאז לא חל עליהם
 שום איסור אבל בעצי סוכה לא מהני הנאה שעל
 ברחוקה דל עתם כל בין השמשות משום טהירת אהל
 ודריקא שמתנת בזה הלשון אבל אם אמר אני
 מתנה עליהם לאוכלם בשיפול לא אמר בלחם אבל
 פאמר אני מתנה עליהם לאוכלם אימתי שארצה
 מהני עגם בין השמשות בכלל ולמי תידרץ אחר
 של תוספות לא מתני תנאה אמילו בגוייה אלא לא
 לאחזיקי פירי וכו' יראה מרבוי בהג שכתב עסוד
 סיכה שפלו בשבת אסורין באכילה ואסור לסלסל
 במקומו גמלו בים אסורין באכילה ומותר לסלסל
 גמלו בלא אסורין באכילה ונותן להחזיקו במקומו
 אבל אם התנה עליהם בשעה שתלה אותה ואמר בש
 בשארצה אטול מהם מותר עב' הרי שלא התנה
 בתנאי אלא לאהר עפלו ואיני מבין מה שהלך לע
 לעגיו טילסול במקומו בין שבת לים חרזי
 אבי זל כתב בתשובה רמחי בהן תנאה אמילו כ
 בעורן קיימין אבל ביה תנאי אסורין אמילו לאהר
 שגמל

רשיבתה דתנו פ מצות ס סוכה ב

כל ז ועושה כל ז ביתו עראי וסוכתו קבע ודר בה בדי
 בדרך שאדם דר בחור ביתו שמבנים בה בליו הנאים
 וקובע בה עיקר דירתו ואוכל ושותה וישן ומסיל ב
 בה ולומר בה דבר שאין צריך עיון הרבה שאינו נז
 חושש שיסדירנהו בו אבל אם צריך עיון יוכל ללמוד
 ח'ץ לסוכה כתב הרמבם זל המחלוקת רצה פ
 מתסלל חרץ לסוכה איני מנחין בלי אכילה בס
 בסוכה אחר האכילה מפני שהו גמאסין אבל בלי ח
 השתייה מותרין ונר אבילו הארז לך שהוא צ
 צריך לו אין להניחו בסוכה קטנה ובגדלת מותר
 אוכלין אכילה עראי חרץ לסוכה גאי ישנים אפי' סר
 עראי חרץ לסוכה וכמה אכילות עראי ער בביצה ממת
 דער בכלל דחרם מ'ל היה מחמיר אפי' בסירי עלאל
 לאכלו חרץ לסוכה ור'ה זל היה אומר דפירי לא צר
 צריכי סוכה אבל שאר דברים כגון בשר ודביבה וכו'
 כחו צריבין וחרם במזל בתכ מותר לשתות מים ול
 ולאכול פירות חרץ לסוכה והמתמיד שלא ישתה אפי'
 מים תבא עליו ברכה וארני אבי זל כתב דאמילו את
 תמצא לומר דפירי בשר גבינה בעי סוכה היינו דוס
 מי שקובע עליהם אבל מי שאכלן דרר עראי דראי אל
 צריבין סוכה ושתיית יין גמי עאי היא ומיהו כיון ש
 שאין דרך לקבוע עליהם אפי' קבע עליהן לא השיב
 קבע ולא ערית מאכילת עראי כמת שאינה צריבה ס
 סוכה אבל תבטיל העשוי מחמשת רמיון וקבע עלי
 עליו השיב קבע וצריך סוכה מברכת ע' הסוכה בכל
 טעם אע"פ שבירר עליה ביום הראשון חרזי ומבר
 ומברבין עליה על בן בתגו הנאו ים זל שצריך לברר
 עליה בכל פעם שבגס בה ואפי' נבגס בסוכה חבירו ל

לכבוד צריך לכרד בכל פעם ומעם ור'ה זל פ' כיד ש
 שצריך קביעות שאדם עשה כתיב הסוכה היא אב
 האכילה מברך על האכילה ומדבר כל שאר דברים א
 אפי' השיגה שהיא חמורה מהאכילה שחרי אוכלין ע
 עראי חרצה לה אמילו הכי כיון שהאכילה עיקר מוס
 מוסר השאר איז קצבה לפעורת של סוכה אייא אם ג
 ירעה ואכל ואם לא ירצה לא יאכל שאין המצוה אלא
 בשיאבל שלא יאכל חרץ לסוכה חרץ מליל ז' הראש
 שהא חרצה לאכול בה ואם ירדו בשמים לא יע
 יעצרו הגשם ומיהו משאכל כזית וזו בה יבא אע"פ
 שיעור אכילה בלא סוכה היא בכיצה שאני ליל רא
 ראשון שהוא חובה ספי ואמילו לא בעי למיכל א' א
 בזית אסור לאכלו חרצה לה חילב- יוצא פי גמי ירי
 וזכה סוכה היה אוכל ויררו בשמים אם ירדו כל
 בד שמתקלקל התכשיל שלפניו יבול לצאת ובסת
 כתב משירדו סימות לתיד הסוכה שאם ירדו לתור
 המקמה יתקלקל יבול לצאת ר'ל פיון שירדו שיעור
 בדי שיתקלקל ואמילו איז לו תבטיל שיתקלקל יכו
 לצאת ואין משמע בו מולא אמ' כוי שהסרה המקמ'
 אלא משתסרה משמע שהסרה ממש מסקו גשמי
 קודם שצמר סעורתו אין צריך לחזור וכו' ית ישי וי
 וירדו בשמים ויצא אין צרי' לחזור ער שיעור משנת
 אחר שיעלה עמוד השחר אבל אם גיעור משנתו כל
 בלילה או שעלה עמוד השחר קודם שגער אין צרי'
 לחזור

נשים ועבדים וקטנים מסורין

מן הסוכה סומסום ואדרוגיגוס חייבין מספס
 וקסן שאין צריך לאמר דהיינו בכו שש וכו' שבע חח
 חייבין מדרבנן כרי להצנו תורה אמילו אין נר
 שכנה שחש בדאשו או בעיניו הוא משמטין מסורין
 מצסער מחמת הרוח אן הריח הוא פסול בין פ
 פלאכול בין מליפן ובשמשין חייבין ודריקא שגא
 לו הצעה במקרה אחר שעשה שם סוכה אבל אין לו ל
 לעשות לכתחילה סוכתו במקו' ה-ח או היחיד לזמ'
 מצסער אני וצראה שאין כל אדם יכול לזמ'
 מצסער אני למסר אלא כבבר שבפי אדם רגילין להא
 לחצסער בו חולבי דרכים ביום מסורין פ
 מן הסוכה ביום וחייבין כלילה והחולבין כלילה
 מסורין כלילה וחייבין ביום והעוסק במצוה או חו
 חולבי בדרך מצוה כגון הול- לרקביל פני רבו או
 ללמוד תורה ולסריון שויון וכו' צא כזה מסורין
 בין ביום בין כלילה ובגון שאם היה צריך לחזור א
 אחרית כלילה יתכסל גם ביום טמצותו אבל אם
 דרר ביום דרך מצוה ויבול לחז אחר סוכה כלילה
 בעגיון שלא יתכסל ממצותו צריך לחזור אחייה א
 אבל חייב בסוכה וחת' כתב ח'ים במזל שהוא
 מוסר כל שכנה היא ושוכניו וכל בני רחום
 וזא זל בתכ דשיבניו לא מקרו עוסקין במצוה ו
 דחייבין בכל המצות חרץ או התפילה והתפילין
 וחתו אע"פ שכו' מכל המצות חייב בסוכה ש
 שאינשר לו נשמות בסוכה שוגרו העיר

ואגרעניו פתוריהם כעפולש לפסול ואפילו במ
 כסחות מבאיסר וזהו פ' דאפילו גקם שיש בו חיס
 חיסרון אינו פסול אלא בפאוקר או מפולש וכו' פ' ת
 ה' ופעית וארני אבי זל כתב בסברא ראשונה אחרונה
 שגימורח מל פסול בסגים דק' וכו' וכו' קיימת
 וחריי הורה קיימיו מבסגים וכו' וכו' אפסטיא ו
 ודעת היה זל להקל ויש מחמירים וחבי מסתבר דבי
 דבידו רספיקא דאורייתא הוא ואי נסדק בלו מדאשד
 לכדכד אפילו אם אינו חסד כלום פסול אבל אם נשא
 בשאר גו שידר למעלה ולמטה אפי' כל שתו בשר בקל
 נקלח ממנו קליפה דקה בענין שלא חסד ממשורן כל
 כלום מחלק תלמודא בין גלו למקצתו דפי' רש"י זל
 בכלו בשר במקצתו פסול ולפי זה הוא פסול החוזה
 להבשירו ואם נקלח מקצתו יקלח השאר ויבשר וזהו
 זל פי אימבא בלי פסול אפי' לאושתגו מראין מקצת
 בשר ואפ"ה לא נשתייר בו אלא בסלע ומיהו פי' הו
 אפי' זל דיק שהמקום הקלוח הוא ממלא דיון האתר
 אבל אם הוא משונה ממרא האתרוג אם הוא במקום
 אחר נכסה ב' וכו' ואם הוא קטנה או שלשה מקומות
 פסול ואפי' במיעושו ואם הוא בחוסמו אפילו כל שח
 שהוא פסול בחזוית נטלח פיטמתו דהוא הפותח סב
 שדאשו לפי ה' יעקב ב' יקר זל פסול אבל נטל עת
 עוקצו בשר בכל ענין ולפי ה' הלוי נטלח פיטמ
 פיטמתו בשר ככל ענין נטלח עוקצו אם נטלח מח
 שחוף לגומא לכד בעד ואם נטל מעיקרו דגיבר מקד
 מקומו שהוא חסד פסול וזהו זל פוסל בשגרים ובז' מ
 כתב דוח זהרם במזל ובתב ארני אבי זל דכד דהיגוב
 לפסול בשגיהם ודוקא בשחיתתה לו נטמח ונטלח
 אבל יש אתרוגים שלא היה להם פטמה מעולים ואין
 נפטלת בבר ובד דוקא כשנטל העוקץ ולא שאר מצ
 מינו כלל באתרוג אבל אם נשא ממנו כל שרד
 בשר עלתח חזוית והוא אבעבוע ויש בו ממש שכת' מ
 מקומו נמי שוש שהוא גבוה מן האתרוג אם הוא נכ
 במקדש אחר אינו פוסל אלא ברובו ואם הוא בשגים
 או בשלש מקומות אפילו במיעוטו פסול ובתב חר
 הרוז גזול אפילו אם השגים או השלשה מקומות פ
 במיעוטו מצר אחר פסול אבל הראב"ד זל כתב דוקא
 שנתפזר הגיעור ברובו אע"פ שבשאר החברות הו
 הוא מיעוט אבל במיעוטו כגון שכולם מצר אחר של
 האתרוג בשר דלוח הסכים ארני אבי זל ואם מחצה
 על מחצה במקום אחד כתב אחי ה' זל ביוז שהוא ב
 ביוז אדם איפשר לצמצם במן פרוץ כעומר וכשר אם
 אבל הראב"ד זל כתב דוקא כל הפוסלין שפוסלין בר
 ברובן מחצה על מחצה גמי פסול שאי אפשר לצמצ
 דבעינן רוב הגדאח לענים ומחוסמו ואילך דחייגו מ
 מוקדם שנתחיל לשפע ער הפיטמא למעלה פוסל
 חזוית וכל שיגוי מראות בכל שהוא ובתב הראב"ד זל
 דחה גמי יבש פוסל שם בכל שחו ואם עלתה בת הוד
 חזוית בענין שפסל או שהוא מנומר אם בשקדולמו
 חוזר למראה האתרוג בשר דוחו פסול החוזר להבשי
 להבשירו גבל עליו מים בתלוש ותפח או סרת וזוהו
 יותר מתפוח שיש בו קצת ריח וע או שהוא פבוש בח
 בחומץ או מבושל או מוגמר פסול ואם הוא שחוראין
 לבן במקום אחר פוסל ברובו בשגים או בשלש מק

מקומות ארצו בחזוית ליפסל במיעוטו וזוהו דשחור
 פסול דוקא בארצות הרחוקים מאירץ בוש שזהו ש
 שינוי לחם אבל חסמוכיו לבוש דגיליון באתרוגיו ש
 שחורים בשר לחם ודוקא שחור חבא מארץ בוש בשר
 בארצות הקרובים לבוש אבל שחור שהל בארץ אחר
 פסול שאין רובו גבר העגול בבוהר פסול גדלו כדפס
 ברפוס ועשאו בצורה אחרת שאינו מצורת האתרוג פ
 פחול אבל אם עשאו בצורה האתרוג אפילו עשאו ופ
 דמי רפי חשיב שפיר צורתו ובשר התיום שגרנד שגיל
 דמוקים זה בזה בשר ובטה פסל תיום חירום שדומח
 לעשבו חסרה פסול אבל אם הוא יודק ובשגיהו או
 אחרת חוזר למראה אתרוג בשר שיעור אתרוג קטן פ
 פחות מבביצה פסול ואם הוא כביצה אפילו הוא כד
 בודר שיערו לא נזמר פדיו בשר וגורל אפילו הדגה
 גדול הרבה שצריך לאוחזו בשתי ידיו בשר

בל

תדמד ארבעה חציגין פסולין בגורל בין לפני יאיש

בין לצתה היאוש ובשארל ובסל עיה הגרחת ואשירה
 של ישראל אבל של גוי לבתחילה לא יטול ואם גסל י
 יצא מיום הראשון ואילך רלא בעינו לבס וכל הפסול
 הפסולין כמז' שפסולין הראשון בר פסולין כל הו י
 ימים חוץ משאר שמותר מיום הראשון ואילך וכן
 חסר מותר משם הראשון ואילך הילכך יוקב או שב
 שג' בונה עכברים מותר מיום האשד ואילך אם נשא
 בו בשיעור גזול פסל אם נק' בנהו עכברים לכל ז' ח
 הימים משום דמאיסא יב' וצוקב כשר ובז' כתב ר' ג
 מאן זל דארני אבי זל לא חילק ואפי' לבתחילה מותר
 לאכול ממנו דק' שיסאיר ממנו שיעור בדי לצאת בו
 ולחירו חסוב יום שינוי בידם ראשון אבל כל שאר הפ
 הפסולין פסל לו כל ז' הימים והר"ד גזול כתב כל הפ
 הפסולין אינו פסולין אלא בראשון אבל משם ואילך
 לא שנא גדול או שאר פסולין כולם בשרין ובז' כתב
 בת והר"ש עניה זל וארני אבי זל כתב בסברא ראשונה
 וכל הפסולין מחמת מוס' אם הוא שעת הדחק שאין
 בשר נמצא בשמים דיבול לברך עליהם והראב"ד זל ב
 בתב שלא יביר עליהם אלא יאחזם בידו שלא תשכת
 תורת לולב ול' לארני אבי זל והלם במזל רבשיר ל
 לולב חיבש בשעת הדחק ולא שאר מינים ולי גראה ר
 דמאי שנא זה מוח

שיעור

תרמה היסד וערבה ב' טפח

טפחים וחצי שחן י' גורלים ושירה של לולב לבר מן
 העליון העולים למעלה מחסדרה
 צריך שיוצא למעלה מזה
 מהחוס טפח חסר שתות
 זאם ירצה יוסית
 עליותו כמז' שירצה
 שאין לאם
 שיעור לג'

והוא אבן פירוש משיבלח מראה ידוקה שבידול בין פשי
פניו זכו עיקר גקסם ראשו פסול ופירוש הראב"ד זל
שגקסם מחעלין שבראשו עד שחסר מעט מן השררה
זכה זל כתב לא שגקסמו קצת מן העלין העליונים
אלא שגקסמו שלשה העלין העליונים פירש ער השד
השררה ולא נגע בשררה וארני אבי זל פ"י רבקסימת ה
ראש העלין העליונים מבסל צסוק ראשו בשר ואי ע
עכיר בחמק פירש בלי שיש בו שני ראשין כוח
פסול ופירש רש"י זל שתחילת ברייתו היתה כז
יש לו שני שדראות מחצית עליו לבאן ומחצ
זו ציתם לבאן ולפניו צסוק אינו משמע כן ואם כן
היה לו לומר לולב שגדל צסוק כי חבי ואמר לוליבא
דסליק בחר חוצא אלא מידי שצסוק באמצעיתו ער
שנפתח נחלקה התיומת פסול ופירש רש"י זל שני על
עלין העליונים ששם השררה בלה נחלקו זה מזה וז
וצסוקה השררה ער העלין שלמסח מדם ומפרשים
הציאונים זל שני עלין העליונים ררובו להיותו מוא
מחוקרין צפריו זה מזה ברובו ער שגראין בשנים וז
זריח זל פו על כל עלי הלולב שחם בסוליק ונגבו און
אחד ואם צפריו פניחו זה מזה וערין מחוקרין בגבו
בשהאמל אם נחלקו בגבו רוב כל עלה ועלה ברוב כ
בל עלין שבלולב פסול וכו' כתב הרם המזל והראב"ד
זל יש לו במין קוצים בשררתו או שגכוץ וצממת או
או שעקום אמצעיתו לפניו או לצדיה פסול אבל עק
עקום לאחוריו בשר ואם הוא כפוח בראשו פסול וז
דוקא בששררתו בפופח אבל אם עלין בפופין בראש
צראשו כמו שדוד להיות בהרבה לולבין בשר

וענה עץ עבות
הזול שע
שגפיו מ

מכסין את עזו וחיצי הרס והיבי דמי עבות דקיימי
זלתא תלתא בחר קינא פו שירצו זל עלין סגובין
זה לזה בעגול אחר שאין אחר גמור מחכירו ואם יצ
יצאו הרבה בקן אחר ונשרו מוחו ער שנשאר מהו ג
בקן אחר בשר אפי' גשרו רובו כגון שהיו ז ונשרו מה
ז ונשארו שלשה חיו ג ג בקינא בשיעור אורך החרס ד
זגשרו רוב העלין פסול כתב הנאונים זל שצריך שיה
בבל שיעור אורך החרס עבות ואם לאו פסול ובה ז
זל כתב אפי' אין בו אלא פעם אחת ג בחר קינא בשר
זכו כתב הרם המזל וארני אבי זל הבריע ברברי חזא
הציאונים זל רלמצוח בעיבו כל השיעור עבות ולעי
זל עיבוב ברובו ואפילו אין חעבת בראשו ובשר עלין
פסול אבל אם במשך בשר ושיעור חיבשות לר"ז זל ער
שיהא גפרר בצפריו והראב"ד זל אפילו אם נפריו ב
בצפריו אם עדיין ירוקין חו בשר שאם ישרו אותו ב
במים יום או יומים יחזרו לבמד שחיו במישוש וב
ובמראיתו ואין צקראין יבשין אלא בשילביצי פניו ש
שאז אפי' אם ישרו אותם במים לא יחזרו לבמד שחיו
ואם יבשו רוב עלין להי בשר והוא שישאר הלחין ב
בר ישו זל שבו ברין של העבות ישאר בכל אחר בראש
ברא זל עלין בחר קינא וארני אבי זל פ"י אפי' בלח
שכיר קינא יבשו שנים ולא נשאר בהם רק אחד לת
בשר והוא שישאר בתור חבר פו כי ג העלין של הקן

אחד יוצא מבאן ואחר יוצא מכאן והשלישי מודרב ע
על שניהן והוא הנקרא ראשו וכו' תלמי החרד ולבו ז
צריך שישאר אותו לח והראב"ד כתב אם יבשר בולם
ונשארו בו ג ברין כמושין פסול שאין מציל מידי יבש
אלא הלל החרד ולז לארני אבי זל רבינו דבמוש בש
בשר חז גמי אם יבשו בולם ונשארו בו ג ברין כמוש
בשר גקסם ראשו בשר אפי' אם לא עלה בו תמרה חיל
תילבד אם יש בראשו בשר ולא גרע מגקסם חיו ענ
עגביו חז גרעיני התלוין בדלשין עגביו צפון מריב
מרוכין מעליו אם הם ירוקות בשר שחם ממראיר וא
ואם הם אדומות או שחודות פסול דאין כמעטין או
אותם ביט ואין מעטין בשר

ערבי נחל ראם
דאמרן ח
הזל שעלה

שלה משוך נחל וזה סימנה קנה שלה איום ועלה
שלה משוך ופיה חלק לגמרי וצפופה בסולה ר ח סי
סימנה קנה שלה לבו ועלה שלה עגול ופיה אינו חל
חלק ודוקא שפגימותיה חולבית נוכחו ויש להן שני
עוקצין כמסר אבל יש מין ערבח שקנה שלה אדום ו
ועלה שלה משוך ופיה אינו חלק לגמרי אלא שדומת
למגל שפגימותיה עקומות וניטות לצר אחר והיא כ
בשירה ואם יבשה או גשרו רוב עליה או שגקסם ראש
ראשה פסולה אבל כמושה או גשרו מיעוס עליה בשי
בשרה וכתב ב"ה זל מסתברא אפי' לא נשתייר אלא על
עלה אחר בכך אחר בשירה ולחומר א בעיבו כהרס ד
ומלשון ארני אבי זל יראה דבעיבו שישאר רוב דהגרי
והגרילה על החרים פו שלא על המים בשרה דרוב ח
חמסר פו עלכתחילה צריך לחזר אחר הגרילה על המ
חמים אלא שגריעבר יצא את בגרלה על החרים ואר
זאהו אינו זל כתב ולכתחילה יוצא בשל חרים וכו' יר
ידא מדברי הרם המזל שכתב ערבי נחל האמורים
אין כל דבר הגול על הנחל בשר אלא מין ירוע נקרא
ערבי נחל ורוב מין זה גרל על הנחל אפילו היה גרל
במבר או על החרים בשר

פרי עץ חדר והזל
הר באילנ
משנה לשנה

דחייבו אתרוג ואם הוא יבש פסול ובשיעור חיבשות
פו הראב"ד הוא בשתבלה הלחה שלו ואינו מוציא שום
לחה כי הלחה לפרי כמו הרם לבשר החי שכל זמן ש
שהוא לח יוציא לחה או מרוחק הסבין או מסחיסתו
אבל לאחר שיבש לא יוציא לחה אלא שחבריקה שלו
קשה לפי שאי אפשר לו לחסר או לחתכו אבל ביון ש
שאם גיקב נקב שאין בו חסרון בשר יכול להעביר בו
מחס או חוט ואם יש בו לחה יראה בחוט ניקב וחסר
כל שהוא פסול אפילו אין הנקב מפולש א ל אם יצו
חסר בלום כל זמן שאין הנקב כאיסר בשר ומשבחת
גקב רחב בלא חיסרון כגון שתחב יתר עכה וניקב ב
בעגין שלא הסר בלום וחמ שאין הנקב מפולש אב
אכל אם הוא מפולש או באיסר אפי' אינו מפולש פס
פסול אפי' שא גו חסר ואם ניקב ער חרדי הזרע שח

FIRST DATED HEBREW BOOK SET IN TYPE)

Volume I of the Arba'a Turim,
The renowned Code by Jacob ben Asher.
Pieve di Sacco, Italy, circa 1474.
(Volume IV dated June 1475)

Presented by Judge Mayer Sulzberger.

Volume I of the Arba'ah Turim, by Jacob ben Asher.
Pieve di Sacco, Italy, c.1474. (Volume IV dated
1475)

FIRST DATED HEBREW BOOK SET IN TYPE

The first volume was printed by Meshullam Kozi and
the subsequent volumes by his widow Deborah and
two sons. Soon after the completion of the fourth
volume the two sons were killed by the Church on a
blood libel charge.

